MINISTERUL MEDIULUI,
APELOR ŞI PĂDURILOR

ADMINISTRAŢIA NAŢIONALĂ
"APELE ROMÂNE"
ADMINISTRAŢIA BAZINALĂ DE APĂ
SOMEŞ-TISA

PLANUL DE MANAGEMENT ACTUALIZAT AL SPAŢIULUI HIDROGRAFIC SOMEŞ-TISA

Elaborat în conformitate cu cerinţele Articolului 13 al Directivei Cadru Apa 2000/60/CE

PLANUL DE MANAGEMENT ACTUALIZAT
AL
SPAŢIULUI HIDROGRAFIC SOMEŞ-TISA

PLANUL DE MANAGEMENT ACTUALIZAT

AL

SPAŢIULUI HIDROGRAFIC SOMEŞ-TISA

CICLUL al III-lea

2022 - 2027

COORDONARE:

Ministerul Mediului, Apelor şi Pădurilor

Direcţia Managementul Resurselor de Apă

Administraţia Naţională „Apele Române”: **Departamentul Management European Integrat - Resurse de Apă**

AUTORI:

Administraţia Bazinală de Apă Someș-Tisa, Biroul Plan de Management Bazinal:

ing.	Melinda	HARAGUȘ
hidr.	Mugurel Raul	SIDĂU
dr. biol.	Anca	TIMAR
ec.	Oana	TRIF-MIROȘANU
geogr.	Ioana	GÎNSCĂ
spec.	Doru Marius	POPA

Institutul Naţional de Hidrologie şi Gospodărirea Apelor: Laborator de Studii şi Cercetări Hidrogeologice

COLABORATORI:

A.N. „Apele Române”: Departamentul Management European Integrat - Resurse de Apă

Departamentul Economico-Financiar

Departamentul Managementul Lucrărilor Hidrotehnice

Departamentul de Dezvoltare, Investiţii şi Achiziţii

Administraţia Bazinală de Apă Someș-Tisa:

Serviciul Gestiune, Monitoring şi Protecţia Resurselor de Apă

Serviciul Avize şi Autorizaţii

Birou Patrimoniu şi Cadastrul Apelor

Serviciul Promovare Investiţii, Urmărire Investiţii

Serviciul Prognoze Bazinale şi Hidrologie, Hidrogeologie

Serviciul Exploatarea Lucrărilor Hidrotehnice, UCC şi SCH

Biroul Implementare Mecanism Economic şi Sinteze Economice

Sistemul de Gospodărire a Apelor Bistrița-Năsăud

Sistemul de Gospodărire a Apelor Cluj

Sistemul de Gospodărire a Apelor Sălaj

Sistemul de Gospodărire a Apelor Maramureș

Sistemul de Gospodărire a Apelor Satu Mare

MULŢUMIM TUTUROR COLABORATORILOR INTERNI ŞI EXTERNI PENTRU SUPORTUL ACORDAT ÎN VEDEREA ELABORĂRII

PLANULUI DE MANAGEMENT AL SPAŢIULUI HIDROGRAFIC SOMEȘ-TISA

CICLUL AL III-LEA (2022-2027

CONŢINUT

CONȚINUT

Conţinut

Listă tabele

Listă figuri

Listă anexe

Abrevieri

Capitolul 1 Introducere

Capitolul 2 Prezentarea generală a spaţiului hidrografic Someş-Tisa

Capitolul 3 Caracterizarea apelor de suprafaţă

3.1. Categorii de apă de suprafaţă

3.2. Ecoregiuni, tipologia şi condiţiile de referinţă

3.2.1. Tipologia apelor de suprafață

3.2.2. Condiţiile de referinţă biologice specifice tipului și condiții fizico-chimice și hidromorfologice specifice tipului aferente apelor de suprafaţă

3.3. Delimitarea corpurilor de apă

3.4. Presiunile semnificative

3.4.1. Surse punctiforme de poluare semnificative

3.4.2. Surse difuze de poluare semnificative, inclusiv modul de utilizare a terenului

3.4.2.1. Modul de utilizare a terenului

3.4.2.2. Surse difuze de poluare

3.4.2.3 Surse de poluare cu nutrienți și scenarii pentru reducerea acestora

3.4.2.4. Surse de poluare cu substanțe periculoase

3.4.3. Presiuni hidromorfologice semnificative

3.4.4. Viitoare proiecte potenţiale de infrastructură

3.4.5. Alte tipuri de presiuni antropice

3.5. Inventarul privind emisiile, descărcările și pierderile de substanțe prioritare la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

3.6 Evaluarea impactului antropic şi riscul neatingerii obiectivelor de mediu

Capitolul 4 Caracterizarea corpurilor de apă subterană

4.1. Aspecte generale

4.1.1. Identificarea, delimitarea şi caracterizarea corpurilor de apă subterană

4.1.2. Interdependenţa corpurilor de apă subterană cu corpurile de apă de suprafaţă şi cu ecosistemele terestre

4.2. Evaluarea presiunilor antropice

4.2.1. Surse de poluare

4.2.2. Prelevări de apă și reîncărcarea corpurilor de apă subterană

4.3. Evaluarea impactului antropic asupra stării corpurilor de apă subterană şi riscul neatingerii obiectivelor de mediu

4.4. Progrese înregistrate în caracterizarea corpurilor de apă subterană

Capitolul 5 Identificarea şi cartarea zonelor protejate

5.1. Zone de protecţie pentru captările de apă destinate potabilizării

5.2. Zone pentru protecţia speciilor acvatice importante din punct de vedere economic

5.3. Zone protejate pentru habitate şi specii unde apa este un factor important

5.4. Zone sensibile la nutrienţi. Zone vulnerabile la nitraţi

5.5. Zone pentru îmbăiere

Capitolul 6 Monitorizarea şi caracterizarea stării apelor

6.1. Reţelele şi programele de monitorizare

6.1.1. Ape de suprafaţă

6.1.2. Ape subterane

6.1.2.1. Monitorizarea cantitativă

6.1.2.2. Monitorizarea chimică a apelor subterane

6.1.3. Zone protejate

6.1.4. Progrese înregistrate în procesul de monitorizare a corpurilor de apă

6.2. Caracterizarea stării corpurilor de apă

6.2.1. Ape de suprafaţă

6.2.1.1. Definiţii normative şi principii aplicate în evaluarea stării corpurilor de apă

6.2.1.2. Sistemul de clasificare a stării corpurilor de apă

6.2.1.3. Caracterizarea și evaluarea stării corpurilor de apă de suprafață

6.2.1.3.1. Caracterizarea şi evaluarea stării ecologice şi a potenţialului ecologic al corpurilor de apă de suprafaţă

6.2.1.3.2. Caracterizarea şi evaluarea stării chimice a corpurilor de apă

6.2.1.4. Evaluarea tendințelor concentrațiilor de substanțe prioritare din sedimente

6.2.1.5. Confidenţa evaluării stării ecologice/potenţialului ecologic şi a stării chimice

6.2.1.5.1. Confidenţa evaluării stării ecologice/potenţialului ecologic

6.2.1.5.2. Confidenţa evaluării stării chimice

6.2.2. Ape subterane

6.2.2.1 Starea cantitativă

6.2.2.2 Starea chimică a corpurilor de apă subterană

6.2.2.3 Evaluarea nivelului de confidenţă

6.2.2.4 Identificarea și evaluarea tendințelor semnificative

6.2.2.5 Progrese înregistrate în evaluarea stării chimice a corpurilor de apă subterană

6.3. Desemnarea corpurilor de apă puternic modificate şi artificiale

Capitolul 7 Obiectivele de mediu

7.1. Ape de suprafaţă

7.2. Ape subterane

7.3. Zone protejate

Capitolul 8 Analiza economică

8.1. Analiza economică. Cadrul general

8.2. Indicatori socio-economici generali

8.3. Aspecte privind utilizarea apei

8.3.1. Situația prelevărilor de apă din resurse de suprafață

8.3.2. Situația prelevărilor de apă din resurse subterane

8.3.3. Prelevări de apă în sistem individual pentru populație

8.3.4. Situația volumelor de apă uzată evacuate

8.4. Ponderea activităților de management a resurselor de apă

8.5. Servicii de apă, activități de management a resurselor de apă și recuperarea costurilor

8.5.1. Introducere

8.5.2. Servicii de apă

8.5.2.1. Recuperarea costurilor pentru serviciile de apă

8.5.3. Activități de management cantitativ și calitativ al resurselor de apă

8.5.3.1. Definirea activităților de management a resurselor de apă

8.5.3.2. Recuperarea costurilor pentru activitățile de management al resurselor de apă

8.6. Tendințe în evoluția cerințelor de apă

Capitolul 9 Programe de măsuri

9.1. Măsuri pentru implementarea legislaţiei europene pentru protecţia apelor

9.2. Măsuri privind recuperarea costurilor activităților specifice de gospodărire a apelor și a serviciilor de alimentare cu apă și canalizare

9.2.1. Recuperarea Costurilor pentru activităţile de gestionare a resurselor de apă

9.2.2. Măsuri pentru recuperarea costurilor pentru serviciile publice de alimentare cu apă, canalizare şi epurare

9.3. Măsuri pentru protejarea corpurilor de apă utilizate sau care vor fi utilizate pentru captarea apei destinate consumului uman

9.4. Măsuri pentru controlul prelevărilor din sursele de apă pentru folosinţe

9.5. Măsuri pentru diminuarea poluării din surse punctiforme şi pentru alte activităţi cu impact asupra stării apelor

9.6. Identificarea cazurilor în care evacuările directe în apele subterane au fost autorizate

9.7. Măsuri pentru reducerea poluării cu substanţe periculoase

9.8. Măsuri pentru prevenirea şi reducerea impactului poluărilor accidentale

9.9. Măsuri pentru corpurile de apă care riscă să nu atingă obiectivele de mediu. Măsuri suplimentare pentru atingerea obiectivelor de mediu. Analiza Cost-Eficienţă

9.9.1. Măsuri suplimentare pentru corpurile de apă de suprafață .....

9.9.1.1. Măsuri suplimentare necesare pentru reducerea efectelor presiunilor hidromorfologice

9.9.1.2. Măsuri suplimentare pentru reducerea poluării cu substanțe organice, nutrienți și substanțe prioritare în vederea atingerii stării bune a apelor

9.9.1.3. Analiza Cost-Eficiență

9.9.2. Măsuri suplimentare pentru corpurile de apă subterane

Capitolul 10 Excepţii de la obiectivele de mediu

10.1. Analiza Cost-Beneficiu. Analiza de disproporţionalitate

10.2. Stabilirea excepţiilor de la obiectivele de mediu

10.2.1. Principii generale privind excepţiile de la obiectivele de mediu

10.2.2. Aplicarea excepţiilor la nivelul corpurilor de apă

10.2.2.1. Excepții de la obiectivele de mediu pentru starea ecologică - ape de suprafață

10.2.2.2. Excepții de la obiectivele de mediu pentru starea chimică - ape de suprafață

10.2.2.3. Excepții de la obiectivele de mediu-ape subterane

Capitolul 11 Aspecte cantitative şi schimbări climatice

11.1. Aspecte cantitative

11.2. Schimbări climatice

Capitolul 12 Informarea, consultarea şi participarea publicului

12.1. Cadrul operaţional de informare şi consultare a publicului

12.2. Prezentarea rezultatelor şi evidenţierea activității de informare și consultare a publicului

Bibliografie

LISTĂ TABELE

Tabel 3.1. Tipologia cursurilor de apă-râuri la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Tabel 3.2. Tipologia lacurilor naturale la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Tabel 3.3. Tipologia lacurilor de acumulare la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Tabel 3.4. Corpurile de apă delimitate la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Tabel 3.5. Situaţia aglomerărilor umane, sistemelor de colectare și staţiilor de epurare, precum şi a încărcărilor organice totale s.h. Someș-Tisa

Tabel 3.6. Evacuări de substanţe organice, nutrienţi și poluanți specifici în resursele de apă din surse punctiforme (anul 2020) din spațiul hidrografic Someș-Tisa

Tabel 3.7. Emisii de nutrienți din surse difuze și punctuale, în funcție de căile de emisie, în spațiul hidrografic Someș-Tisa, pentru perioada de referință (2015-2018)

Tabel 3.8 Căile emisiilor de azot total conform situației de referință și scenariilor viitoare (exprimate în tone N pe an)

Tabel 3.9. Căile emisiilor de fosfor total conform situației de referință și scenariilor viitoare (exprimate în tone P pe an)

Tabel 3.10. Sursele de emisii de azot total conform situației de referință și scenariilor viitoare

Tabel 3.11 Sursele de emisii de fosfor total conform situației de referință și scenariilor viitoare (exprimate în tone P pe an)

Tabel 3.12. Criterii abiotice pentru definirea presiunilor hidromorfologice

Tabel 3.13. Măsuri structurale potențiale de reducere a riscului la inundații identificate în etapa de screening la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Tabel 3.14. Substanțele relevante/posibil relevante pentru râuri, incluzând lacurile de acumulare, identificate la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Tabel 3.15. Informații privind metodele de analiză a substanțelor prioritare monitorizate la nivelul s.h. Someș-Tisa

Tabel 3.16. Surse semnificative de poluare cu substanțe prioritare și impactul produs asupra corpurilor de apă din spațiul hidrografic Someș-Tisa

Tabel 3.17. Încărcarea anuală a apelor uzate cu substanțe relevante emise sau evacuate în mediul acvatic, în perioada 2017-2019, pentru pesticide, și anul 2019 pentru metale și restul de substanțe prioritare

Tabel 4.1. Caracteristicile corpurilor de apă subterană

Tabel 4.2. Interdependenţa corpurilor de apă subterană cu ecosistemele asociate (acvatice și terestre)

Tabel 4.3. Indicatorii care ar putea influenţa starea de conservare a ecosistemelor terestre, menţionaţi în cea de a II-a metodologie realizată de AHR (2018)

Tabel 4.4. Situaţia corpurilor de apă subterană de pe teritoriul Administraţiei Bazinale de Apă Someş-Tisa

Tabel 4.5. Tipuri de habitate din catalogul Natura 2000 localizate pe siturile de importanţă comunitară (SCI), aflate în relaţie de posibilă dependenţă cu corpurile de apă subterană freatică de pe teritoriul ABA Someş-Tisa

Tabel 4.6. Concluzii privind evaluarea relaţiei ecosistem terestru - apă subterană pe baza variaţiei în timp şi spaţiu a regimului hidrodinamic al corpurilor de apă subterană - ABA Someş-Tisa

Tabel 4.7. Prelucrare rezultate analize chimice pentru perioada 2014 - 2017 - ABA Someş-Tisa

Tabel 4.8. Tipurile de utilizare a terenului CLC și relația de dependență de apa subterană

Tabel 4.9. Situația corpurilor de apă subterană de pe teritoriul A.B.A. Someș-Tisa

Tabel 4.10. Identificarea gradului de dependenţă a ariilor de protecție specială avifaunistică (SPA) de corpurile de apă subterană în cazul Administraţiei Bazinale de Apă Someș - Tisa prin intermediul tipurilor de utilizare a terenului (CLC) aferente

Tabel 4.11. Volumele captate din corpurile de ape subterane de la ABA Someş – Tisa

Tabel 4.12. Exploatări semnificative de ape subterane (≥ 1.500 mii m^3/an) din bazinul hidrografic Someş – Tisa

Tabel 6.1. Elemente de calitate, parametri şi frecvenţe de monitorizare în programul de supraveghere şi operaţional - râuri

Tabel 6.2. Elemente de calitate, parametri şi frecvenţe de monitorizare în programul de supraveghere şi operaţional - lacuri

Tabel 6.3. Elemente, parametri şi frecvenţe de monitorizare în programul de supraveghere şi operaţional - ape subterane

Tabel 6.4. Rezultatele evaluării stării ecologice/potențialului ecologic la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Tabel 6.5. Rezultatele evaluării stării/potențialului din punct de vedere al elementelor hidromorfologice, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Tabel 6.6. Rezultatele evaluării stării chimice la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Tabel 6.7. Starea corpurilor de apă subterană aferente ABA Someş-Tisa

Tabel 6.8. Tabel sintetic privind rezultatele analizei de tendinţă şi inversare a tendinţei pentru corpurile de apă subterană gestionate de A.B.A. Someş-Tisa

Tabel 6.9. Clasificarea corpurilor de apă de suprafață la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Tabel 8.1. Indicatori socio-economici generali

Tabel 8.2.1. Volume prelevate din resurse de suprafață pentru populație, industrie, agricultură

Tabel 8.2.2. Volume de apă prelevată din resurse de suprafață, pentru producerea de energie electrică

Tabel 8.3. Volume prelevate din resurse de apă subterane

Tabel 8.4. Situația prelevărilor de apă în sistem individual

Tabel 8.5. Volume de apă uzată evacuate pe activități economice

Tabel 8.6. Ponderea activităților de management al resurselor de apă în cadrul principalelor activități economice

Tabel 8.7. Gradul de racordare al populației la rețeaua centralizată de alimentare cu apă, canalizare și epurare

Tabel 8.8. Situația prețurilor și tarifelor medii la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa pentru serviciile de apă și canalizare/ epurare

Tabel 8.9. Centralizator privind cerința de apă la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, pentru orizontul de timp 2030

Tabel 9.1.1 Evaluarea la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa a costurilor realizate în al doilea ciclu de planificare (2016-2021) – situația la nivelul anului 2021. Defalcare pe tipuri de categorii de presiuni

Tabel 9.1.2 Evaluarea la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa a costurilor realizate în al doilea ciclu de planificare (2016-2021) - situația la nivelul anului 2021. Defalcare pe tipuri de măsuri (conform art. 11 al DCA)

Tabel 9.2. Utilizarea la nivel național a nămolului de la staţiile de epurare urbane în perioada 2013 – 2019

Tabel 9.3. Estimarea costurilor pentru implementarea Directivei Consiliului 91/676/EEC privind protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi din surse agricole la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Tabel 9.4. Situația numărului de captări autorizate pentru perioada 2017-2019

Tabel 9.5. Cheltuielile de investiţii necesare implementării măsurilor de bază pentru reducerea efectelor presiunilor punctiforme potenţial semnificative – efluenţii proveniţi din aglomerările umane din spațiul hidrografic Someș-Tisa, în perioada 2022 - 2027

Tabel 9.6.1. Planificarea costurilor totale la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa pentru implementarea programului de măsuri 2022-2027. Defalcare pe tipuri de categorii de presiuni

Tabel 9.6.2. Planificarea costurilor totale la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa pentru implementarea programului de măsuri 2022-2027. Defalcare pe tipuri de măsuri (conform art. 11 al DCA)

Tabel 9.7. Planificarea costurilor totale la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa pentru implementarea programului de măsuri după anul 2027

Tabel 11.1 Principii pentru integrarea schimbărilor climatice în procesul de planificare

LISTĂ FIGURI

Figura 1.1. Structura organizatorică pentru implementarea Directivei Cadru în domeniul apei în România

Figura 1.2. Districtul Hidrografic al Fluviului Dunărea

Figura 2.1. Spaţiul hidrografic Someş-Tisa

Figura 2.2. Principalele unităţi de relief

Figura 2.3. Utilizarea terenului

Figura 2.4. Principalele unități geologice

Figura 3.1. Categorii de ape de suprafaţă

Figura 3.2. Ecoregiuni la nivelul spaţiului hidrografic Someş-Tisa

Figura 3.3. Tipologia cursurilor de apă

Figura 3.4. Tipologia lacurilor

Figura 3.5. Corpurile de apă de suprafaţă

Figura 3.6. Aglomerări umane (>2000 l.e) cu sisteme de colectare din spațiul hidrografic Someș-Tisa

Figura 3.7. Aglomerări umane (>2000 l.e) cu stații de epurare din spațiul hidrografic Someș-Tisa

Figura 3.8. Surse punctiforme potențial semnificative de poluare - industriale și agricole din spațiul hidrografic Someș-Tisa

Figura 3.9. Utilizarea terenului

Figura 3.10 Moduri (căi) de producere a poluării difuze cu azot (stânga)

și fosfor (dreapta) în spațiul hidrografic Someș-Tisa, în perioada de referință (2015-2018)

Figura 3.11 Distribuția surselor de emisii în spațiul hidrografic Someș- Tisa pentru perioada de referință (2015-2018); la stânga sursele pentru azot total,

la dreapta sursele pentru fosfor total

Figura 3.12 Emisiile de azot total din surse punctiforme și difuze la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa (unități analitice) - Situație de referință 2015-2018

Figura 3.13 Emisiile de azot total din surse punctiforme și difuze la nivel de utilizare a terenului - Situație de referință 2015-2018

Figura 3.14 Emisiile de fosfor total din surse punctiforme și difuze la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa (unități analitice) - Situație de referință 2015-2018

Figura 3.15 Emisiile de fosfor total din surse punctiforme și difuze la nivel de utilizare a terenului – Situație de referință 2015-2018

Figura 3.16 Evoluția emisiilor de azot total și a căilor de emisie în funcție de scenarii (exprimate în tone N pe an)

Figura 3.17 Evoluția emisiilor de fosfor total și a căilor de emisie în funcție de scenarii (exprimate în tone P pe an)

Figura 3.18 Evoluția emisiilor de azot total (pe surse) în funcție de scenarii (exprimate în tone N pe an)

Figura 3.19 Evoluția emisiilor de fosfor total (pe surse) în funcție de scenarii (exprimate în tone P pe an)

Figura 3.20 Emisia specifică de azot total din surse punctiforme și difuze la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa (unități analitice): situația de referință 2015-2018 (stânga) și scenariu de bază 2027 (dreapta)

Figura 3.21 Emisia specifică de azot total din surse punctiforme și difuze la nivel de utilizare a terenului: situația de referință 2015-2018 (stânga) și scenariu de bază 2027 (dreapta)

Figura 3.22 Emisia specifică de fosfor total din surse punctiforme și difuze la nivelul spațiul hidrografic Someș-Tisa (unități analitice): situația de referință 2015-2018 (stânga) și scenariu de bază 2027 (dreapta)

Figura 3.23 Emisia specifică de fosfor total din surse punctiforme și difuze la nivel de utilizare a terenului: situația de referință 2015-2018 (stânga) și scenariu de bază 2027 (dreapta)

Figura 3.24.a. Lucrări hidrotehnice potențial semnificative din spațiul hidrografic Someș-Tisa

Figura 3.24.b. Prelevările de apă de suprafață potențial semnificative din spațiul hidrografic Someș-Tisa

Figura 3.25. Aspecte integrative PMBH-PMRI

Figura 3.26. Ponderea presiunilor potențial semnificative în spațiul hidrografic Someș-Tisa

Figura 3.27. Ponderea presiunilor semnificative în spațiul hidrografic Someș-Tisa

Figura 3.28. Numărul corpurilor de apă afectate de presiunile semnificative în spațiul hidrografic Someș-Tisa

Figura 3.29.a. Secțiunile de monitorizare din subbazinele în care Cadmiu și compușii lui a fost identificat ca substanță relevantă/posibil relevantă la nivelul s.h. Someș-Tisa

Figura 3.29.b. Secțiunile de monitorizare din subbazinele în care Nichel și compușii lui a fost identificat ca substanță relevantă la nivelul s.h. Someș-Tisa

Figura 3.29.c. Secțiunile de monitorizare din sub-bazinele în care Plumbul a fost identificat ca substanță relevantă la nivelul s.h. Someș-Tisa

Figura 3.30. Numărul corpurilor de apă la risc datorită presiunilor semnificative

Figura 4.1. Delimitarea corpurilor de apă subterană atribuite Administrației Bazinale de Apă Someş-Tisa

Figura 4.2. Corpurile de apă subterană freatice aferente ABA Someş-Tisa şi tipurile de habitate situate în arealul acestora

Figura 4.3. Situl de importanţă comunitară ROSCI0214 şi forajele de monitorizare din arealul corpului de apă subterană freatic ROSO01

Figura 4.4. Habitate aferente sitului de importanţă comunitară ROSCI0214 care necesită o adâncime a nivelului hidrostatic mai mică de 2 m

Figura 4.5. Habitate aferente sitului de importanţă comunitară ROSCI0214 care necesită o adâncime a nivelului hidrostatic mai mică de 10 m

Figura 4.6. Variaţia adâncimii minime şi maxime anuale a nivelului hidrostatic (m), măsurată faţă de cota terenului, în perioada 2000-2017, în forajul F3 Colonia Bercu, situat în arealul vestic al sitului ROSCI0214 corpul de apă subterană freatic ROSO01

Figura 4.7. Variaţia adâncimii minime şi maxime anuală a nivelului hidrostatic (m), măsurată faţă de cota terenului, în perioada 2000-2016, în forajul F1 Livada Vii ord.II, situat în arealul estic al sitului ROSCI0214 corpul de apă subterană freatic ROSO01

Figura 4.8. Variaţia adâncimii minime anuale a nivelului hidrostatic înregistrată în perioada 2000-2017, în fiecare din forajele de monitorizare, în arealul sitului de importanţă comunitară ROSCI0214

Figura 4.9. Variaţia adâncimii maxime anuale a nivelului hidrostatic înregistrată în perioada 2000-2017, în fiecare din forajele de monitorizare, în arealul sitului de importanţă comunitară ROSCI0214

Figura 4.10. Variaţia amplitudinii adâncimii nivelului hidrostatic în perioada 20002017 în zona sitului de importanţă comunitară ROSCI0214

Figura 4.11. Siturile de importanţă comunitară, habitatele aferente şi forajele de monitorizare din arealul corpului de apă subterană freatic ROSO02

Figura 4.12. Siturile de importanţă comunitară, habitatele aferente şi forajele de monitorizare din arealul corpului de apă subterană freaticROSO04

Figura 4.13. Habitatele aferente sitului de importanţă comunitară ROSCI0020 şi forajele de monitorizare din arealul corpului de apă subterană freatic ROSO06

Figura 4.14. Habitate aferente sitului de importanţă comunitară ROSCI0020 care necesită o adâncime a nivelului hidrostatic mai mică de 2 m

Figura 4.15. Habitate aferente sitului de importanţă comunitară ROSCI0020 care necesită o adâncime a nivelului hidrostatic mai mică de 10 m

Figura 4.16. Variaţia adâncimii minime şi maxime anuale a nivelului hidrostatic măsurată faţă de cota terenului, în perioada 2000-2014, în forajul SCĂRIȘOARA NOUĂ ORD.II F1, situat în arealul sitului ROSCI0020, corpul de apă subterană freatic ROSO06

Figura 4.17. Variaţia adâncimii minime anuale a nivelului hidrostatic înregistrată în perioada 2000-2017, în fiecare din forajele de monitorizare, în arealul sitului de importanţă comunitară ROSCI0020

Figura 4.18. Variaţia adâncimii maxime anuale a nivelului hidrostatic înregistrată în perioada 2000-2017, în fiecare din forajele de monitorizare, în arealul sitului de importanţă comunitară ROSCI0020

Figura 4.19. Variaţia amplitudinii adâncimii nivelului hidrostatic în perioada 20002017 în zona sitului de importanţă comunitară ROSCI0020

Figura 4.20. Situl de importanţă comunitară ROSCI0095 şi forajele de monitorizare din arealul corpului de apă subterană freatic ROSO09

Figura 4.21. Siturile de importanţă comunitară şi forajele de monitorizare din arealul corpului de apă subterană freatic ROSO10

Figura 4.22. Habitate aferente siturilor de importanţă comunitară care necesită o adâncime a nivelului hidrostatic mai mică de 2 m

Figura 4.23. Habitate aferente siturilor de importanţă comunitară care necesită o adâncime a nivelului hidrostatic mai mică de 10 m

Figura 4.24. Situl de importanţă comunitară ROSCI0314 şi forajele de monitorizare din arealul corpului de apă subterană freatic ROSO11

Figura 4.25. Tipul de habitat aferent sitului de importanţă comunitară ROSCI0314 care necesită o adâncime a nivelului hidrostatic mai mică de 10 m

Figura 4.26. Variaţia adâncimii minime şi maxime anuale a nivelului hidrostatic (m), măsurată faţă de cota terenului, în perioada 2000-2017, în forajul F2 Ciocmani situat la vest de situl ROSCI0314 corpul de apă subterană freatic ROSO11

Figura 4.27. Punctele de monitorizare şi habitatele aferente sitului de importanţă comunitară ROSCI0275 care necesită o adâncime a nivelului hidrostatic mai mică de 10 m

Figura 4.28. Situl de importanţă comunitară ROSCI0214 şi forajele de monitorizare din arealul corpului de apă subterană freatic ROSO17

Figura 4.29. Habitate aferente sitului de importanţă comunitară ROSCI0214 care necesită o adâncime a nivelului hidrostatic mai mică de 2 m

Figura 4.30. Habitate aferente sitului de importanţă comunitară ROSCI0214 care necesită o adâncime a nivelului hidrostatic mai mică de 10 m

Figura 4.31. Variaţia adâncimii minime anuale a nivelului hidrostatic înregistrată în perioada2000-2017, în fiecare din forajele de monitorizare, în arealul sitului de importanţă comunitară ROSCI0214

Figura 4.32. Variaţia adâncimii maxime anuale a nivelului hidrostatic înregistrată în perioada 2000-2017, în fiecare din forajele de monitorizare, în arealul sitului de importanţă comunitară ROSCI0214

Figura 4.33. Habitatele si relaţia acestora cu apa subterană în arealul Administraţiei Bazinale de Apă Someş-Tisa

Figura 4.34. Variaţia conţinutului de cadmiu în arealul habitatelor dependente de subteran

Figura 4.35. Variaţia conţinutului de mercur în arealul habitatelor dependente de subteran

Figura 4.36. Variaţia conţinutului de nichel în arealul habitatelor dependente de subteran

Figura 4.37. Variaţia conţinutului de plumb în arealul habitatelor dependente de subteran

Figura 4.38. Variaţia conţinutului de cupru în arealul habitatelor dependente de subteran

Figura 4.39. Variaţia conţinutului de zinc în arealul habitatelor dependente de subteran

Figura 4.40. Variaţia conţinutului de crom în arealul habitatelor dependente de subteran

Figura 4.41. Variaţia conţinutului de arsen în arealul habitatelor dependente de subteran

Figura 4.42. Corpurile de apă subterană freatică şi ariile SPA din cadrul ABA Someș-Tisa

Figura 4.43. Zonarea adâncimii maxime multianuale a nivelului hidrostatic, înregistrată în perioada 2000-2017, în aria de protecție specială avifaunistică ROSPA0016

Figura 4.44. Zonarea adâncimii minime multianuale a nivelului hidrostatic, înregistrată în

perioada 2000-2017, în aria de protecție specială avifaunistică ROSPA0016

Figura 4.45. Captările de apă subterană aferente ABA Someş - Tisa

Figura 4.46. Reprezentarea grafică a captărilor de apă subterană de la ABA Someş-Tisa, anul 2017

Figura 4.47. Reprezentarea grafică a volumelor captate, pe tipuri de utilizări ale apei

Figura 4.48. Diagrama de evaluare a gradului de protecţie globală a unui corp de apă subterană

Figura 5.1. Captările de apă destinate potabilizării din sursele de suprafață și din sursele subterane din spaţiul hidrografic Someş-Tisa

Figura 5.2. Zone pentru protecţia speciilor acvatice importante din punct de vedere economic din spațiul hidrografic Someș-Tisa

Figura 5.3. Zone destinate pentru protecţia habitatelor şi speciilor unde apa este un factor important din spațiul hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.1. Reţeaua de monitorizare a apelor de suprafaţă din spațiul hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.2. Rețeaua de monitorizare cantitativă a corpurilor de apă subterane la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.3. Reţeaua de monitorizare chimică a corpurilor de apă subterane, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.4. Rețeaua de monitorizare a apelor de suprafață și localizarea acestora în relație cu ariile naturale protejate, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.5. Secțiunile de monitorizare situate pe corpurile de apă care se suprapun cu ariile naturale protejate și rezultatele evaluării stării acestor corpuri de apă la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.6. Starea ecologică şi potenţialul ecologic al corpurilor de apă de suprafaţă la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.7.a. Evoluţia stării ecologice/potenţialului ecologic al corpurilor de apă de suprafaţă – Planul de Management actualizat 2021 al spaţiului hidrografic Someș-Tisa comparativ cu Planul de Management al spaţiului hidrografic Someș-Tisa actualizat în anul 2015 și aprobat prin HG nr.859/2016

Figura 6.7.b. Starea ecologică/potenţialul ecologic al corpurilor de apă de suprafaţă și starea ecologică/potenţialul ecologic pentru elementele biologice de calitate și elementele fizico-chimice și poluanți specifici la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.8. Starea ecologică a corpurilor de apă de suprafaţă naturale și starea ecologică pentru elementele biologice și elementele fizico-chimice și poluanți specifici la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.9. Starea ecologică a corpurilor de apă - râuri, la nivel național și pe spațiul hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.10. Starea ecologică a corpurilor de apă nepermanente - râuri, la nivel național și pe spațiul hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.11. Starea ecologică a corpurilor de apă – lacuri naturale, la nivel naţional şi pe spaţiul hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.12. Potențialul ecologic al corpurilor de apă de suprafaţă, al elementelor biologice de calitate și al elementelor fizico-chimice și poluanți specifici, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.13. Potenţialul ecologic al corpurilor de apă puternic modificate şi al corpurilor de apă artificiale (râuri CAPM, râuri CAA, lacuri de acumulare)

Figura 6.14. Stare/potențial din punct de vedere al elementelor hidromorfologice, la nivelul spaţiului hidrografic Someș-Tisa (conform WISE 2022)

Figura 6.15. Starea chimică globală și gradul de confidență în evaluarea corpurilor de apă de suprafață la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.16.a. Starea chimică parţială (nu include substanțele omniprezente PBT) a corpurilor de apă de suprafață la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.16.b Starea chimică parţială (care conţine doar substanţele omniprezente PBT) a corpurilor de apă de suprafață la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.16.c. Starea chimică parţială (pentru substanţele nou identificate (34-45)) a corpurilor de apă de suprafață la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.16.d. Starea chimică parţială (pentru substanţele cu SCM-uri revizuite, mai stricte) a corpurilor de apă de suprafață la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.17. Starea chimică globală a corpurilor de apă de suprafață la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.18. Evoluția stării chimice globale, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.19. Evoluția stării chimice a corpurilor de apă de la primul Plan de management până în prezent

Figura 6.20. Starea chimică a corpurilor de apă naturale la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.21. Starea chimică a corpurilor de apă naturale (râuri) la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.22. Starea chimică a corpurilor de apă puternic modificate și acumulări la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.23. Starea chimică a corpurilor de apă puternic modificate (râuri) la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 6.24. Analiza evoluţiei nivelurilor hidrostatice multianuale în forajele de monitorizare cantitativă de la ABA Someş–Tisa

Figura 6.25. Evoluţia nivelurilor hidrostatice multianuale şi media multianuală pentru corpul de apă subterană ROSO01

Figura 6.26. Evoluţia nivelurilor hidrostatice multianuale şi media multianuală pentru corpul de apă subterană ROSO06

Figura 6.27. Evoluţia nivelurilor hidrostatice multianuale şi media multianuală pentru corpul de apă subterană ROSO07

Figura 6.28. Evoluţia nivelurilor hidrostatice multianuale şi media multianuală pentru corpul de apă subterană ROSO08

Figura 6.29. Evoluţia nivelurilor hidrostatice multianuale şi media multianuală pentru corpul de

apă subterană ROSO09

Figura 6.30. Evoluţia nivelurilor hidrostatice multianuale şi media multianuală pentru corpul de apă subterană ROSO10

Figura 6.31. Evoluţia nivelurilor hidrostatice multianuale şi media multianuală pentru corpul de apă subterană ROSO11

Figura 6.32. Evoluţia nivelurilor hidrostatice multianuale şi media multianuală pentru corpul de apă subterană ROSO12

Figura 6.33. Starea cantitativă a corpurilor de apă subterană atribuite ABA Someş-Tisa

Figura 6.34. Schema de determinare a valorilor prag, funcţie de valoarea fondului natural şi a concentraţiei maxim admisibile

Figura 6.35. Starea chimică a corpurilor de apă subterană atribuite ABA Someş-Tisa

Figura 6.36. Tendințele concentrațiilor de poluanți pentru corpurile de apă subterane freatice

Figura 6.37. Tendințele concentrațiilor de poluanți pentru corpurile de apă subterane de adâncime

Figura 6.38 Situația corpurilor de apă de suprafaţă

Figura 6.39. Clasificarea corpurilor de apă de suprafață la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 7.1. Atingerea obiectivului stare ecologică bună/potențial ecologic bun și stare chimică bună la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa - corpuri de apă de suprafaţă

Figura 8.1. Structura politicii financiare și economice în domeniul apei, autorități competente, de reglementare și baza legislativă

Figura 8.2. Rata de conectare la serviciile de apă și canalizare, la nivelul Administrațiilor Bazinale de Apă

Figura 8.3. Tarife Operatori servicii de apă și canalizare

Figura 8.4. Alocare costuri management cantitativ

Figura 8.5. Alocare costuri management calitativ

Figura 8.6. Contribuții pentru utilizarea resurselor de suprafață

Figura 8.7. Contribuții pentru utilizarea resurselor de apă din subteran

Figura 8.8. Contribuții pentru potenţialul asigurat în scop hidroenergetic prin barajele lacurilor de acumulare din administrarea Administrației Naționale “Apele Romane”

Figura 8.9. Costuri de mediu și resursă în cadrul serviciilor de apă

Figura 8.10. Costuri de mediu în cadrul serviciului de apă și canalizare

Figura 8.11. Cerința de apă și disponibilul în sursă, în perioada 2014-2019

Figura 8.12. Resursa de apă - (anul 2018) și Cerința de apă - (orizontul de timp 2030), la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 8.13. Cerința de apă la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa pentru orizontul de timp 2030

Figura 9.1. Progrese înregistrate în implementarea Programului de măsuri 2016-2021 (situația la nivelul anului 2021) la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Figura 9.2. Progresul anual înregistrat pentru colectarea și epurarea apelor uzate urbane, în aglomerări mai mari de 2.000 l.e.

Figura 9.3. Repartizarea cheltuielilor de investiţii pentru implementarea măsurilor de bază pentru reducerea efectelor presiunilor punctiforme potenţial semnificative - efluenţii de la aglomerări umane din spațiul hidrografic Someș-Tisa

Figura 9.4. Măsuri de asigurare a conectivității longitudinale

Figura 9.5. Măsuri de refacere conectivitate laterală, îmbunătățire a morfologiei malurilor și zonei ripariene

Figura 10.1. Excepţii de la obiectivele de mediu pentru starea ecologică – ape de suprafaţă

Figura 10.2. Corpuri de apă în stare ecologică bună/potențial ecologic bun (2021) și excepțiile (sub Art. 4(4) și Art.4(4)(c) de la obiectivele de mediu aplicate corpurilor de apă de suprafață

Figura 10.3. Excepţii de la obiectivele de mediu (starea chimică) pentru corpurile de apă de suprafaţă

Figura 10.4. Obiectivele de mediu (starea chimică) atinse şi excepţii pentru corpurile de apă de suprafaţă

Figura 11.1. Creșterea riscului de producere a fenomenelor extreme

Figura 11.2. Distribuţia staţiilor hidrometrice selectate la nivel bazinal și naţional pentru stabilirea disponibilității resurselor de apă

Figura 11.3. Resursele de apă ale anului 2020, comparativ cu perioada anterioară (2015-2019)

Figura 11.4. Delimitarea corpurilor de ape subterane freatice şi evidenţierea zonelor cu resurse acvifere freatice reduse

Figura 11.5. Evoluția WEI+ în România în perioada 1990-2017

Figura 11.6. Prelevarea de apă pentru utilizare în scop potabil la nivel european

Figura 11.7. Prognoze privind intensitatea fenomenului de secetă pedologică (2010 2080)

Figura 11.8. Schimbarea precipitațiilor medii anuale în bazinul Dunării pentru perioadele 2021-2050 și 2071-2100 conform RCP4.5 și RCP8.5 (EURO-CORDEX, septembrie 2018)

Figura 11.9. Integrarea schimbărilor climatice în cadrul Planurilor de management actualizate ale bazinelor hidrografice

LISTĂ ANEXE

Volumul I

Anexa 1.1	Lista autorităților competente pentru implementarea Directivei Cadru Apă 2000/60/CE în România și principalele atribuții
Anexa 1.2	Lista persoanelor de contact
Anexa 4.1	Descrierea caracteristicilor corpurilor de apă subterană
Anexa 4.2	Interdependenţa corpurilor de apă subterană cu ecosistemele terestre și ecosistemele acvatice
Anexa 6.1.A.	Starea ecologică/potenţialul ecologic a corpurilor de apă din spaţiul hidrografic Someș - Tisa
Anexa 6.2	Rezultatele evaluării stării chimice a corpurilor de apă de suprafață
Anexa 7.1	Obiectivele de mediu ale corpurilor de apă de suprafață și excepțiile de la obiectivele de mediu pentru corpurile de apă din spaţiul hidrografic Someș-Tisa
Anexa 7.2	Obiectivele de mediu ale corpurilor de apă subterană şi excepții de la obiectivele de mediu pentru corpurile de apă subterană
Anexa 8.1	Prognoza cerinţelor de apă la nivelul Administraţiei Bazinale de Apă Someş –Tisa
Anexa 9.1	Măsuri de bază pentru asigurarea infrastructurii de apă potabilă în spaţiul hidrografic Someș-Tisa
Anexa 9.2	Măsuri de bază pentru asigurarea infrastructurii de apă uzată în spaţiul hidrografic Someș-Tisa

Volumul II

Anexa 9.3	Măsuri de bază pentru implementarea cerințelor Directivelor Europene în domeniul agriculturii
Anexa 9.4	Proiecte privind implementarea Directivei Habitate 92/43/CEE și Directivei Păsări 79/409/CEE
Anexa 9.5	Folosinţe de apă care intră sub incidenţa Directivei IED (din punct de vedere al gospodăririi apelor) din spaţiul hidrografic Someș-Tisa
Anexa 9.6	Inventarul în anul 2018 a amplasamentelor care se încadrează sub incidenta Directiva 2012/18/UE privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase (Seveso III) din spațiul hidrografic Someș-Tisa
Anexa 9.7	Măsuri de bază pentru reducerea efectelor presiunilor cauzate de activităţile industriale din spațiul hidrografic Someș-Tisa
Anexa 9.8	Măsuri suplimentare pentru diminuarea efectelor presiunilor semnificative în vederea îmbunătăţirii stării apelor din spațiul hidrografic Someș-Tisa
Anexa 10.1.	Condiții de aplicare ale excepțiilor de la obiectivele de mediu
Anexa 10.2.	Fișe – corpuri de apă cu excepții de la obiectivele de mediu
Anexa 10.3	Corpuri de apă cu posibil impact datorat lucrărilor de reducere a riscului la inundații

propuse în etapa de screening - Proiect RO Floods

Anexa 12.1 Rezultatele procesului de consultare a documentului Probleme Importante de Gospodărirea Apelor la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Anexa 12.2 Rezultatele procesului de consultare a Planului de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa

Anexa 12.3 Rezultatele chestionarelor utilizate în procesul de consultare a publicului privind elaborarea Planului de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa

ABREVIERI

ABA	Administrații Bazinale de Apă
ACB	Analiza Cost-Beneficiu
ACE	Analiza Cost-Eficienţă
ADP	Administraţia Domeniului Public
AEWS	Sistemul de Avertizare în caz de Accidente (Accident Emergency Warning System)
AHE	Acumulare hidroelectrică
AHR	Asociația Hidrogeologilor din România
AIPROM	Asociația Industriei de Protecția Plantelor din România
ANAR	Adminstraţia Naţională “Apele Române”
ANIF	Agenția Naţională de Îmbunătăţiri Funciare
ANF	Autoritatea Națională Fitosanitară
ANPA	Agenţia Naţională pentru Pescuit şi Acvacultură
ANPM	Agenţia Naţională pentru Protecţia Mediului
ANRSC	Autoritatea Naţională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice
APM	Agenţia pentru Protecţia Mediului
APIA	Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură
ARBDD	Administrația Rezervației Biosferei „Delta Dunării”
BAT	Cele mai bune tehnici disponibile *(Best* Available Techniques)
B.H., b.h.	Bazin Hidrografic
CAA	Corp de apă artificial
CAP	Politica Agricolă Comună (Common Agricultural Policy)
CAPM	Corp de apă puternic modificat
CBO_5	Consum Biochimic de Oxigen în 5 zile la 20°C
CBPA	Codul de bune practici agricole
CCO-Cr	Consum Chimic de Oxigen
CDMN	Canalul Dunăre - Marea Neagră
CE, EC	Consiliul European (European Council), Comisia Europeană, Comunitatea

	Europeană
CEE, EEC	Comunitatea Economică Europeană
CHE	Centrală hidroelectrică
CIPA-ROM (PIAC)	Centru Internaţional de Alarmare în Caz de Poluări Accidentale (Principal International Alarm Centres)
CI	Convenții Internaționale
CIA	Consiliul Interministerial al Apelor
CIS	Strategia de Implementare Comună a Directivei Cadru Apă (Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive)
CLC	Corine Land Cover
CMA	Concentraţii maxim admise
CMA-SCM	Standardul de calitate a mediului - concentrația maximă admisibilă
CMN	Convenția Mării Negre
DADR	Direcţii pentru Agricultură şi Dezvoltare Rurală
DCA	Directiva Cadru în domeniul Apei
DCSMM	Directiva Cadru Strategia pentru mediul marin
DPSIR	Activitate antropică-Presiune-Stare-Impact-Răspuns (Driver-Pressure-State-Impact-Response)
DTP	Program Transnațional al Dunării (Danube Transnational Program)
ECOSTAT	Grupul European privind starea ecologică (Ecological Status)
EEA	Agenția Europeană de Mediu
EFI+	Noul Index European pentru Faună Piscicolă (New European Fish Index)
EIA	Evaluarea impactului asupra mediului (Environmental Impact Assessment)
ENR	Etiaj de navigație și regularizare
E-PRTR	Registrul European al Poluanţilor Emişi şi Transferaţi (European Pollutant Release and Transfer Register)
EQS	Standarde de calitate pentru mediu (Environment Quality Standards)
EU, UE	Uniunea Europeană (European Union)
EUSDR	Strategia Europeană pentru regiunea Dunării (European Strategy for the Danube Region)
EUROSTAT	Portal online pentru Statistică Europeană

FD	Directiva Inundații (Flood Directive)
FEADR	Fondul European Agricol de Dezvoltare Rurală
FEAMAPA	Fondul European pentru Afaceri Maritime și Activități de Pescuit și de Acvacultură
FEDR	Fonduri Europene de Dezvoltare Regională
GA	Gospodărirea apei
GAEC	Codul pentru bune condiţii agricole şi de mediu (Good Agricultural and Environmental Conditions)
GEP	Potențial ecologic bun (good ecological potential)
GES	Gaze cu efect de seră
GES	Stare Ecologică Bună (good ecological status)
GIG	Grup Geografic de Intercalibrare
GIS	Sistemul Informaţional Geografic (Geographic Information System)
GNM	Garda Naţională de Mediu
GNS	Starea bună de navigație (Good Navigation Status)
GW	Ape Subterane (Groundwater)
GWD	Directiva Apelor Subterane 2006/118/EC (Groundwater Directive)
HG	Hotărâre de Guvern
IBB	Institutul de Biologie București (al Academiei Române)
ICPA	Institutul Naţional de Cercetare-Dezvoltare pentru Pedologie, Agrochimie şi Protecţia Mediului - Bucureşti
ICPDR	Comisia Internaţională pentru Protecţia Fluviului Dunărea (International Commission for the Protection of the Danube River)
ICZM	Management integrat al zonei costiere
IED	Directiva privind Emisiile Industriale (Industrial Emissions Directive)
IM	Indice multimetric
INCDDD	Institutul Naţional de Cercetare-Dezvoltare „Delta Dunării”
INCDM	Institutul Naţional de Cercetare-Dezvoltare Marină “Grigore Antipa”
INCDPM	Institutul Naţional de Cercetare-Dezvoltare pentru Protecţia Mediului
INHGA	Institutul Naţional de Hidrologie şi Gospodărirea Apelor
INS	Institutul Național de Statistică

INSP	Institutul Național de Sănătate Publică
IPPC	Prevenirea şi Controlul Integrat al Poluării (Integrated Prevention and Pollution Control)
IS	Index saprob
I.e.	Locuitor(i) echivalenţ(i)
LDRS	Sistemul Dunării Inferioare (Lower Danube River System)
loc.	Locuitor(i)
MAB	Programul Omul şi Biosfera (Man and the Biosphere Programme)
MADR	Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale
MAI	Ministerul Afacerilor Interne
MA-SCM	Standardul de calitate a mediului - media aritmetică
mc/s	m^3/s (unitate de măsură pentru debite)
mdMN	Metri deasupra Mării Negre
meq/l	Unitate de măsură pentru alcalinitate
MEP	Potențial Ecologic Maxim (Maximum Ecological Potential)
METEET	Echipe mixte de experți în transport
mil.	Milion(e)
mld.	Miliard(e)
MM	Mile marine
MMAP	Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor
MONERIS	Modelarea Emisiilor de Nutrienţi în Sistemele de Râu (**MO**delling **N**utrient **E**missions în **RI**ver **S**ystems)
MS	Ministerul Sănătăţii
NA	Date indisponibile (Not available)
NBL	Valoarea fondului natural (natural background level)
NNR	Nivel Normal de Retenţie
NTPA, STAS	Normative tehnice de aplicare a legislaţiei
NWRM	Măsuri de retenție/stocare naturală a apei (Natural Water Retention Measures)
ODD	Obiective de dezvoltare durabilă

OG	Ordonanţă a Guvernului
OM	Ordin al Ministrului
ONG	Organizaţii Non-Guvernamentale
OP	Obiective operaționale
OUG	Ordonanţă de Urgenţă a Guvernului
OSPA	Oficii de Studii Pedologice şi Agrochimice
OSPAR	Convenţia pentru Protecţia mediului marin al Atlanticului de Nord Est (The Oslo and Paris Conventions for the protection of the marine environment of the North-East Atlantic)
PABH	Planul de Amenajare al Bazinului Hidrografic
PAC	Politica Agricolă Comună
PBT	Persistent, Bioacumulabil și Toxic
PDR	Planul de Dezvoltare Regională
PEB	Potenţial ecologic Bun
PEM	Potențial ecologic Maxim
PEMo	Potențial ecologic Moderat
PF I	Porțile de Fier I
PF II	Porțile de Fier II
PIGA	Probleme Importante de Gospodărire a Apelor
PIB, GNP	Produs Intern Brut (Gross National Product)
PJGD	Planurile Judeţene de Gestionare a Deşeurilor
PM	Plan de Management (Plan Național de Management)
PM1	Planul Naţional de Management aprobat prin HG nr. 80/2011
PM2	Planul Naţional de Management actualizat (2016)
PM3	Planul Naţional de Management actualizat (2021)
P.M. II	Planul Naţional de Management actualizat (2016)
P.M. III	Planul Naţional de Management actualizat (2021)
PMBH	Planul de Management al Bazinului Hidrografic
PMDHD	Planul de Management al Districtului Hidrografic al Dunării
PMRI	Planul de Management al Riscului la Inundații

PMB	Plan de Management Bazinal
PMSM	Plan de Management Social și de Mediu
PNDL	Programul Naţional de Dezvoltare Locală
PNDR	Programul Naţional de Dezvoltare Rurală
PNGD	Planul Naţional de Gestionare a Deşeurilor
PNRR	Planul Național de Redresare și Reziliență al României 2021-2026
PNS	Planul Naţional Strategic PAC post 2020
POCA	Program Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020
PODD	Programul Operațional Dezvoltare Durabilă 2021-2027
POIM	Programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020
POM	Programul de Măsuri (Programme of Measures)
POP	Programul Operaţional pentru Pescuit în perioada 2007-2013 și 2021-2027
POPAM	Programului Operațional pentru Pescuit și Afaceri Maritime 2014-2020
POS Mediu	Programul Operaţional Sectorial pentru Mediu în perioada 2007-2013
PPP	Produse de protecție a plantelor
Q_{ec}	Debit ecologic
Q_{sal}	Debit salubru
RBDD	Rezervația Biosferei “Delta Dunării”
rm	Risc minor
RM	Risc major
ROMSILVA, RNP	Regia Naţională a Pădurilor
SCI	Situri de importanţă comunitară (Sites of Community Importance)
SCM	Standarde de calitate a mediului
SEA	Evaluare strategică de mediu (Strategic Environmental Assessment)
SEICA	Studiu de Evaluare a Impactului Asupra Corpurilor de Apă
SEB	Stare ecologică bună
SER	Strategia Energetică a României 2020-2030, cu perspectiva anului 2050
SEVESO	Directiva privind controlul asupra riscului de accidente majore
S.H., s.h.	Spaţiu hidrografic

SMR	Cerințe legale în materie de gestionare
SNMRI	Strategia Națională de Management al Riscului la Inundații
SNPACB	Strategia Națională și Planul de Acțiune pentru Conservarea Biodiversității
SPEEH	Societate de Producere a Energiei Electrice în Hidrocentrale
SRE	Sursele regenerabile de energie
TNMN	Rețeaua de Monitoring Transnațională (TransNational Monitoring Network)
TV	Valorile prag (threshold values)
TVA	Taxa pe Valoarea Adăugată
UAT	Unitate Administrativ Teritorială
UNDP-GEF	Programul de Dezvoltare al Naţiunilor Unite - Facilitatea Globală de Mediu (United Nations Development Program - Global Environment Facility)
UE	Uniunea Europeană
WEI+	Indicele de Exploatare al Apei (Water Exploitation Index)
WISE	Sistemul Informatic European în domeniul apei (Water Information System for Europe)
WWF	Fondul Mondial pentru Natură (World Wide Fund)

1. INTRODUCERE

Cadrul legal european în domeniul apelor are la bază **Directiva Cadru Apă (2000/60/CE) şi Directiva privind evaluarea şi gestionarea riscului de inundaţii (2007/60/CE).**

Directiva Cadru Apă (Directiva 2000/60/CE - DCA) reprezintă directiva europeană fundamentală pentru domeniul apelor, care promovează conceptul gestionării la nivel de bazin hidrografic, stabilind un cadru pentru protejarea apelor în principal prin prevenirea deteriorării, conservarea și îmbunătățirea stării ecosistemelor acvatice, promovarea utilizării durabile a resurselor de apă pe termen lung, precum și asigurarea reducerii treptate a poluării apelor subterane și prevenirea poluării acestora.

DCA introduce o serie de principii cheie pentru gestionarea și protecția resurselor de apă:

(1) Procesul de planificare la scara bazinelor hidrografice, de la caracterizare la stabilirea măsurilor pentru atingerea obiectivelor de mediu aferente corpurilor de apă.

(2) O evaluare cuprinzătoare a presiunilor antropice, a impactului acestora și a stării mediului acvatic, inclusiv din perspectivă ecologică.

(3) Analiza economică a măsurilor stabilite și utilizarea instrumentelor economice.

(4) Implementarea măsurilor ce vizează atât atingerea obiectivelor de mediu, cât și obiectivele domeniilor conexe.

(5) Participarea și implicarea activă a publicului în gestionarea resurselor de apă.

Directiva Cadru Apă stabilește un program și un calendar în funcție de care statele membre elaborează planuri de management ale bazinelor hidrografice (PMBH) până în 2009 (primul ciclu de planificare), care apoi sunt actualizate la fiecare 6 ani (2015 și 2021). Planurile de Management trebuie să identifice toate acțiunile care trebuie întreprinse în districtele hidrografice pentru îndeplinirea obiectivului principal și anume atingerea unei stări bune pentru toate corpurile de apă până în 2015, iar prin aplicarea excepțiilor, până în anul 2021, respectiv 2027. Procesul de planificare a început cu transpunerea și cu demersurile administrative (identificarea districtelor, respectiv a bazinelor hidrografice și a autorităților competente), această etapă fiind urmată de caracterizarea districtelor hidrografice (articolul 5), monitorizarea apelor (articolul 8), evaluarea stării, stabilirea obiectivelor, precum și de stabilirea programului de măsuri și implementarea acestora. Monitorizarea și evaluarea eficienței măsurilor furnizează informații vitale care fac legătura între un ciclu de planificare și următorul.

La nivel național, DCA a fost transpusă în legislația națională prin Legea Apelor nr. 107/1996 cu completările şi modificările ulterioare. Potrivit Legii Apelor, *Schema Directoare de Amenajare și Management* este instrumentul principal de planificare, dezvoltare şi gestionare a resurselor de apă la nivelul districtului de bazin hidrografic şi este alcătuită din *Planul de amenajare a bazinului hidrografic* (PABH) - componentă de gospodărire cantitativă şi *Planul de management al bazinului hidrografic* (PMBH) - componenta de gospodărire calitativă. Din punct de vedere legal, Ordinul ministrului mediului şi gospodăririi apelor nr. 1.258/2006 aprobă *Metodologia şi Instrucţiunile tehnice de elaborare a Schemelor Directoare de Amenajare și Management ale Bazinelor Hidrografice*.

Primul Plan Național de Management – Sinteza Planurilor de management la nivel de bazine/spații hidrografice a devenit instrument legal (Hotărârea de Guvern nr. 80/2011 pentru aprobarea Planului Național de Management aferent porţiunii din bazinul hidrografic internaţional al fluviului Dunărea care este cuprinsă în teritoriul României) și a fost implementat până în anul 2016, când actualizarea acestuia (Hotărârea de Guvern nr. 859/2016 pentru aprobarea Planului Național de Management actualizat aferent porţiunii din bazinul hidrografic internaţional al fluviului Dunărea

care este cuprinsă în teritoriul României) a intrat în vigoare și este încă în curs de implementare până la aprobarea Planului național de management actualizat 2021.

Directiva 2007/60/CE privind evaluarea şi gestionarea riscului de inundații este al doilea pilon de bază al legislației europene în domeniul apelor și are ca obiectiv reducerea riscurilor şi a consecinţelor negative pe care le au inundaţiile în Statele Membre. Instrumentul de implementare al Directivei Inundații, reglementat prin articolul 7 este reprezentat de *Planul de Management al Riscului la Inundații* (PMRI) și constituie una din componentele de gestionare cantitativă a resurselor de apă. El are ca scop fundamentarea măsurilor, acţiunilor, soluţiilor şi lucrărilor pentru diminuarea efectelor potențiale negative ale inundațiilor privind sănătatea umană, mediu, patrimoniul cultural și activitatea economică, prin măsuri structurale și nestructurale.

La nivel național prevederile Directivei Inundații au fost transpuse în legislația națională prin modificarea și completarea Legii Apelor. Primul Plan de management al riscului la inundații aferent celor 11 administrații bazinale de apă și fluviului Dunărea de pe teritoriul României a fost aprobat prin HG 972/2016.

Deși în conformitate cu prevederile legislative naționale *Planurile de Management al Riscului la Inundații* sunt elaborate și aprobate ca documente separate, sunt realizate corelări între cele 2 tipuri de planuri (PMBH, PMRI).

Din punct de vedere instituțional, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, împreună cu Administraţia Naţională „Apele Române" au fost desemnate autorităţi competente pentru implementarea Directivei Cadru Apă în România (*Figura 1.1*). În Anexele 1.1 și 1.2 se prezintă lista autorităţilor competente pentru elaborarea *Planurilor de management actualizate 2021*, precum şi lista persoanelor de contact pentru obţinerea informaţiilor utilizate în elaborarea acestui plan.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, în conformitate cu Legea Apelor cu completările și modificările ulterioare şi H.G. nr. 270/2012, funcționează un Comitet de Bazin pentru colaborarea eficientă a organismelor teritoriale de gestionare a resurselor de apă cu instituțiile administraţiei publice centrale și locale, utilizatorii din bazinul respectiv, beneficiarii serviciilor publice de gestionare a resurselor de apă şi organizaţiile neguvernamentale locale cu profil de protecţie a mediului. Acest comitet are în vedere respectarea şi aplicarea principiilor gestionării durabile a resurselor de apă şi menţinerea echilibrului între conservarea şi dezvoltarea durabilă a resurselor de apă.

Conform art. 13 al Directivei Cadru Apă, statele membre trebuie să realizeze un *Plan de Management pentru fiecare district hidrografic*, iar dacă sunt localizate într-un district internaţional, trebuie să asigure coordonarea pentru producerea unui singur *Plan de Management*. România, fiind localizată în bazinul Dunării (*Figura 1.2*), similar ciclurilor de planificare anterioare, contribuie la elaborarea *Planului de Management al Districtului Hidrografic al Fluviului Dunărea* – actualizarea 2021 ce se realizează sub coordonarea Comisiei Internaționale pentru Protecția Fluviului Dunărea (ICPDR). În acest scop statele semnatare ale Convenţiei Internaţionale pentru Protecţia Fluviului Dunărea au stabilit că *Planul de Management al Districtului Hidrografic al Dunării* să fie format din trei părţi (partea A, partea B și partea C). Informații privind părțile Planului de Management al Districtului Hidrografic al Fluviului Dunărea 2015 au fost prezentate detaliat în Planul Național de management actualizat, aprobat prin *Hotărârea de Guvern nr. 859/2016 pentru aprobarea Planului Național de Management actualizat aferent porţiunii din bazinul hidrografic internaţional al fluviului Dunărea care este cuprinsă în teritoriul României*.

Similar ciclurilor de planificare anterioare, se menţionează că principalele probleme de gospodărire a apelor, obiectivele de management, precum şi măsurile aferente stabilite la nivelul Districtului Hidrografic Internaţional al Dunării ce sunt prezentate în *Planul de Management al Districtului Hidrografic Internaţional al Dunării (partea A) – actualizat 2021* sunt preluate la nivel naţional.

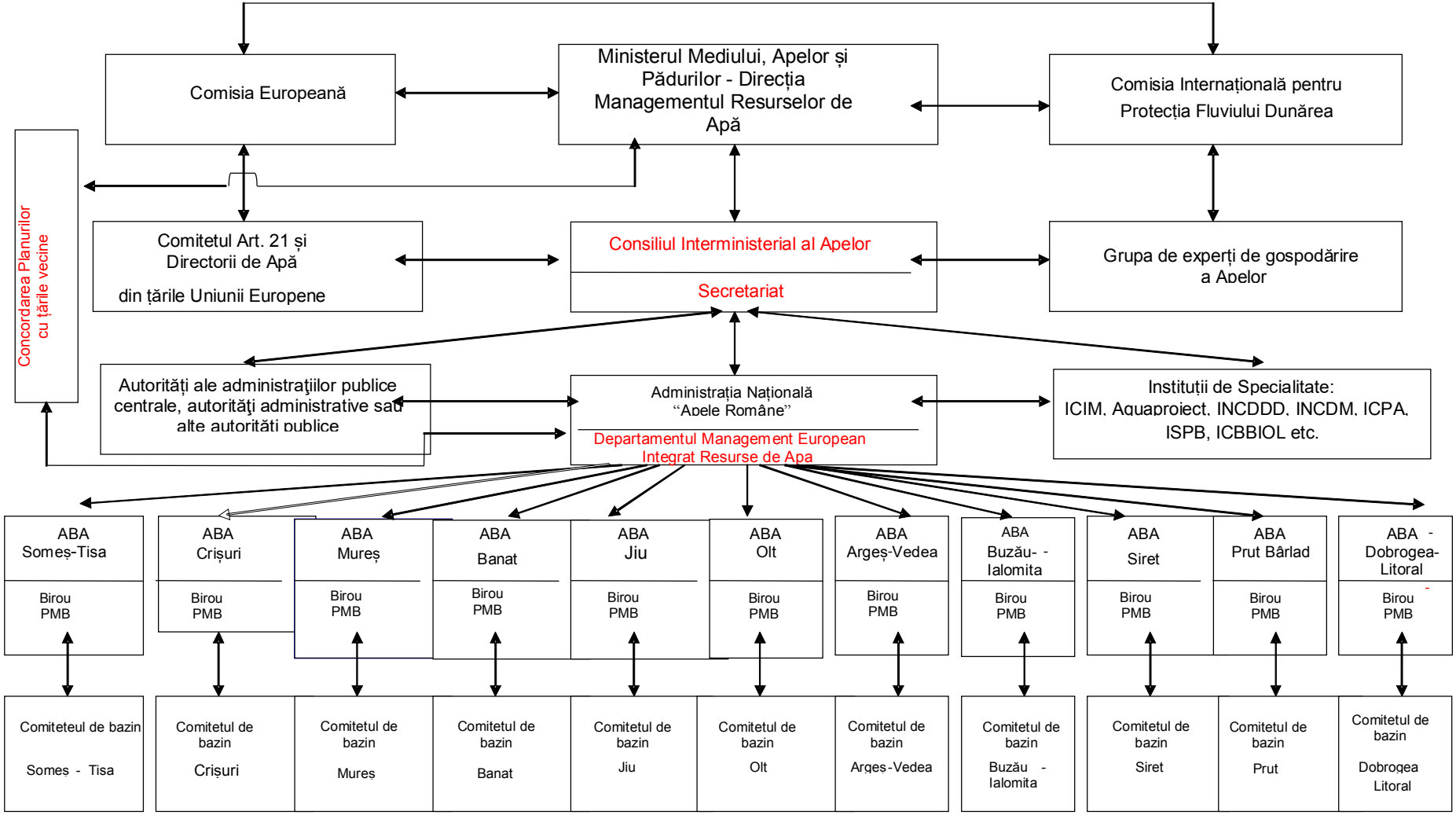

Figura 1.1. Structura organizatorică pentru implementarea Directivei Cadru în domeniul Apei în România

Figura 1.2. Districtul Hidrografic al Fluviului Dunărea

Pentru cel de-al treilea ciclu de planificare, în acord cu cerințele Articolului 14 al Directivei Cadru Apă, Statele Membre trebuie să asigure informarea şi consultarea publicului.

În acest context, la nivel național au fost parcurse următoarele etape:

- la 22 decembrie 2018 - **Calendarul şi programul de lucru privind activităţile de participare a publicului în scopul realizării *Planului de Management actualizat la nivelul fiecărui bazin/spaţiu hidrografic 2021***, precum **şi la nivel naţional** au fost publicate pe website-urile Administraţiei Naţionale „Apele Române" şi ale sub-unităților sale (Administraţiile Bazinale de Apă - ABA); Documentul a fost revizuit iar forma actualizată a fost publicată pe aceleași locații menționate mai sus, în data de 22 decembrie 2020;
- la 22 decembrie 2019 - **Documentele privind problemele importante de gospodărirea apelor** realizate la nivel bazinal şi naţional au fost publicate pe paginile de internet mai sus menţionate pentru asigurarea procesului de informare şi consultare a publicului;
- la 30 iunie 2021 - **publicarea proiectului (draft-ului) *Planului Național de Management actualizat (2021)* și ale proiectelor *Planurilor de Management actualizate (2021) ale bazinelor/spațiilor hidrografice***.

Planul Național de Management actualizat* 2021 *aferent porţiunii din bazinul hidrografic internaţional al fluviului Dunărea care este cuprinsă în teritoriul României , denumit în continuare Planul Național de Management actualizat (2021) este realizat în conformitate cu prevederile legale europene și naționale. Ca și în cazul primului și celui de-al doilea ciclu de planificare, în elaborarea *Planurilor de Management actualizate* 2021 la nivel bazinal și național s-au luat în considerare recomandările ghidurilor și documentelor dezvoltate în cadrul Strategiei Comune de Implementare a Directivei Cadru Apă și de recomandările Comisiei Europene din raportul privind evaluarea celui de-al doilea plan de management. De asemenea, s-a ținut cont inclusiv de cerințele formulate în Ghidul de raportare a Directivei Cadru Apă 2022, elaborat de Comisia Europeană împreună cu Statele Membre.

Se menționează faptul că în conținutul Planurilor de Management actualizate, atât la nivel de bazine/spații hidrografice, cât și la nivel național, s-au folosit și denumiri cu referire la Planurile de Management pentru al treilea ciclu de planificare sau Planurilor de Management elaborate pentru perioada 2022-2027. Aceste referințe reprezintă de fapt *Planurile de Management actualizate (2021).*

Datele şi informaţiile care au fost utilizate în elaborarea Planului de Management actualizat (2021) sunt, în general date din anul 2019 sau aferente perioadei 2018-2020. În cazurile în care s-au utilizat date pe o perioadă mai îndelungată de timp, pentru analiza evoluţiei în timp a unor parametri caracteristici, acest lucru este menţionat specific în capitolul respectiv. Aceste date au fost furnizate, în principal, de Administraţia Naţională "Apele Române", prin sub-unitățile sale - Administrațiile Bazinale de Ape, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor şi alte ministere, Institutul Naţional de Hidrologie şi Gospodărirea Apelor Institutul Naţional de Statistică, utilizatorii de apă, autorităţile locale şi judeţene, Agenţiile de Protecţia Mediului, și alte instituții publice la nivel central și local.

În comparație cu planurile precedente, *Planul de Management actualizat (2021)* conține date și informații actualizate, precum și dezvoltări/îmbunătățiri ale metodologiilor utilizate și ale rezultatelor obținute și care sunt prezentate în cadrul capitolelor respective.

În conformitate cu *Calendarul şi programul de lucru privind activităţile de participare a publicului în scopul realizării celui de-al 3-lea plan de management al bazinului/spaţiului hidrografic și celui de-al 2-lea plan de management al riscului la inundații (*Actualizat decembrie 2020), consultarea publicului cu privire la proiectul Planului de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa şi al Planului Naţional de Management actualizat s-a realizat în perioada 30 iunie - 30 decembrie 2021.

Planul de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa este publicat la următorul link: *https://somes-tisa.rowater.ro/despre-noi/descrierea-activitatii/managementul-european-integrat-resurse-de-apa/planurile-de-management-ale-bazinelor-hidrografice/*.

Revizuirea Planurilor de Management actualizate ale bazinelor/spațiilor hidrografice şi a Planului Naţional de Management actualizat se va realiza în perioada ianuarie - 22 martie 2022, urmând ca aceste Planuri de Management actualizate (2021) să parcurgă procedura de aprobare și publicare. Ca în cazul planurilor de management precedente, și al treilea Plan de Management va fi supus procedurii de Evaluare Strategică de Mediu (SEA) şi de obţinere a avizului de mediu în vederea aprobării acestuia prin Hotărâre de Guvern.

2. PREZENTAREA GENERALĂ A SPAŢIULUI HIDROGRAFIC SOMEŞ-TISA

Delimitarea spaţiului hidrografic

Spaţiul hidrografic Someş-Tisa, reprezentat în ***Figura 2.1***, este situat în partea de nord şi nord-vest a ţării, fiind delimitat la nord de graniţa naturală - râul Tisa cu Ucraina pe o lungime de 61 km, la vest de frontiera cu Republica Ungară, iar pe teritoriul ţării se invecinează cu bazinul Siretului la est, bazinul Mureşului la sud şi bazinul Crişurilor la sud-vest.

Din punct de vedere administrativ, spaţiul hidrografic Someş-Tisa cuprinde teritoriul a 7 judeţe, respectiv: Cluj, Sălaj, Bistriţa-Năsăud, Maramureş, Satu Mare, Alba şi Bihor. Ponderea ultimelor două este nesemnificativă.

Populaţia totală este de circa 1,95 milioane locuitori, densitatea populaţiei fiind de 87,03 loc/km^2. Principalele aglomerări urbane sunt: Cluj-Napoca, Baia Mare, Satu Mare, Bistriţa, Zalău, Sighetul Marmaţiei, Dej, Borşa, Carei, Gherla, Vişeul de Sus, Şimleul Silvaniei, Negreşti Oaş, Târgu Lapuş, Jibou, Beclean, Năsăud, Sângeorz Băi, Cehu Silvaniei.

Hidrografie

Suprafaţa totală a spaţiului hidrografic Someş-Tisa este de **22451,86 km^2** reprezentând o pondere de 9,42% din suprafaţa ţării. Reţeaua hidrografică cuprinde un număr de **580 cursuri de apă cadastrate** (din care **46** au suprafețe mai mici de 10 km^2), cu o lungime totală de **8387 km** şi o densitate medie de **0,37 km/km^2**.

Pe teritoriul României, spaţiul hidrografic Someş-Tisa cuprinde subbazinul **Tisa** (inclusiv Turul) cu un număr de 123 cursuri de apa codificate (suprafaţa 4540 km2 şi densitate reţea 0.35 km/km2), **Someş** cu 403 cursuri de apă codificate (suprafaţa 15740 km2 şi densitate reţea 0.35 km/km2) şi **Crasna** cu 54 cursuri de apă codificate (suprafaţa 2100 km2 şi densitate reţea 0.34 km/km2).

Relief

Întregul spaţiu geografic al bazinului se caracterizează printr-o diversitate a formelor de relief de la munţi şi dealuri până la formele plate de câmpie.

Principalele unităţi de relief, reprezentate în *Figura 2.2*, se identifică astfel:

- ***Zona munţilor înalţi*** – prezenţi pe suprafeţe mai mari în partea de nord şi sud al spațiului hidrografic (Munţii Maramureşului, Rodnei şi Gilău-Vlădeasa) precum şi în sud-estul bazinului (Munţii Călimani); sunt munţi care depăşesc 1800 m cu altitudinea maximă în vârful Pietrosul Rodnei de 2303 m, cu un relief viguros şi pante abrupte.

- ***Zona munţilor mijlocii şi joşi*** – este reprezentată în partea de nord şi nord-est de munţii de origine vulcanică Oaş, Gutâi, Ţibleş iar în partea de sud-vest şi vest de Munţii Meseş şi Plopiş cu altitudini cuprinse între 500-1400 m.

- ***Zona podişului Someşan*** – se caracterizează printr-un complex de forme domoale, cu altitudini medii de 600 m, având înfăţişarea unor platforme vălurite, cu frecvente forme de structuri monoclinale.

- ***Zona de câmpie*** – reprezentată de câmpia Someşului este amplasată în partea de vest a spaţiului hidrografic şi are o usoară înclinare de la sud-est la nord-vest; este alcătuită dintr-o porţiune mai înaltă (180-200 m), de fapt o câmpie piemontană cu interfluvii largi şi terase în evantai şi o porţiune mai joasă (115-125 m), reprezentată printr-o câmpie eluvială, inundabilă, cu văi puţini adânci şi albii părăsite.

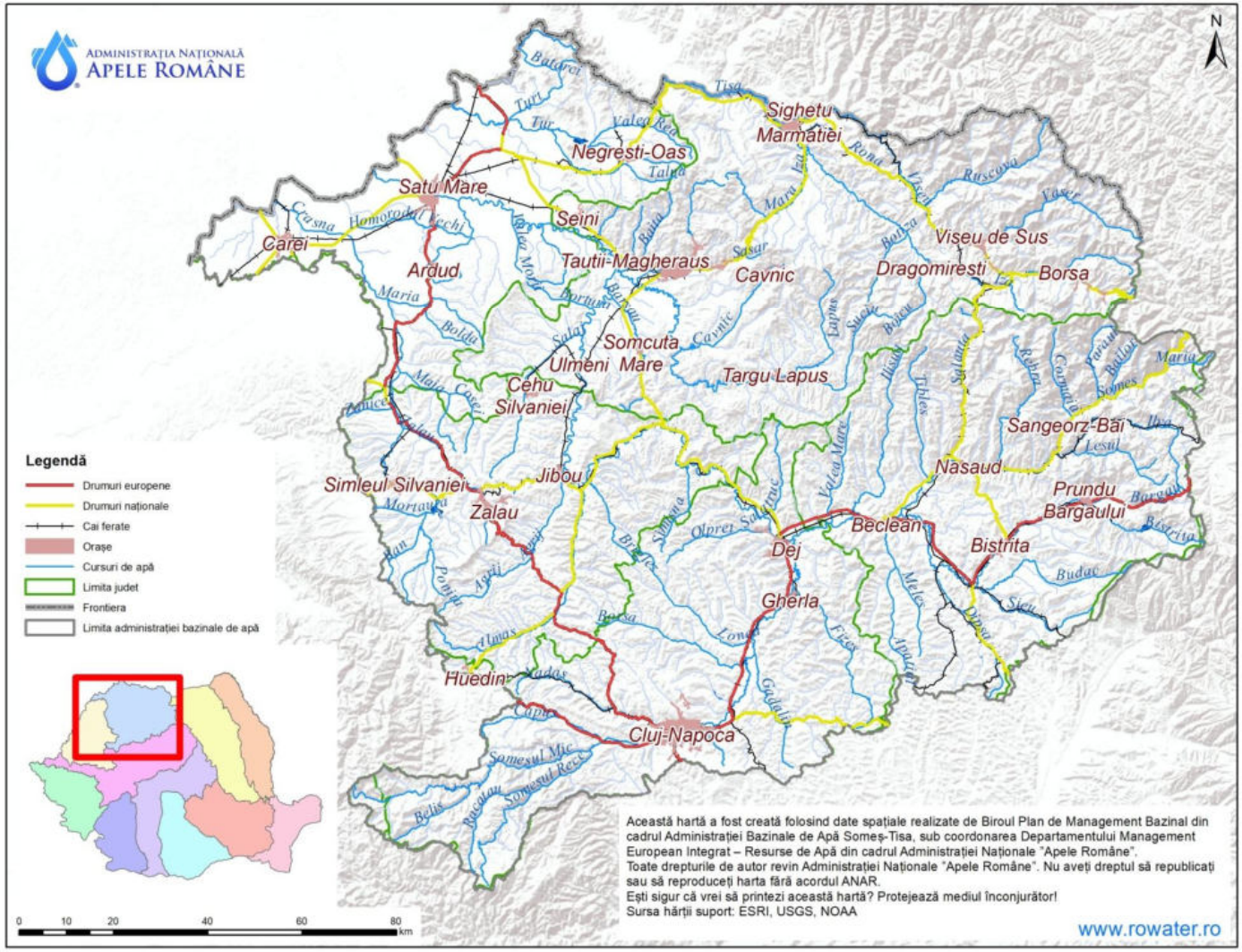

Figura 2.1 Spațiul hidrografic Someș-Tisa

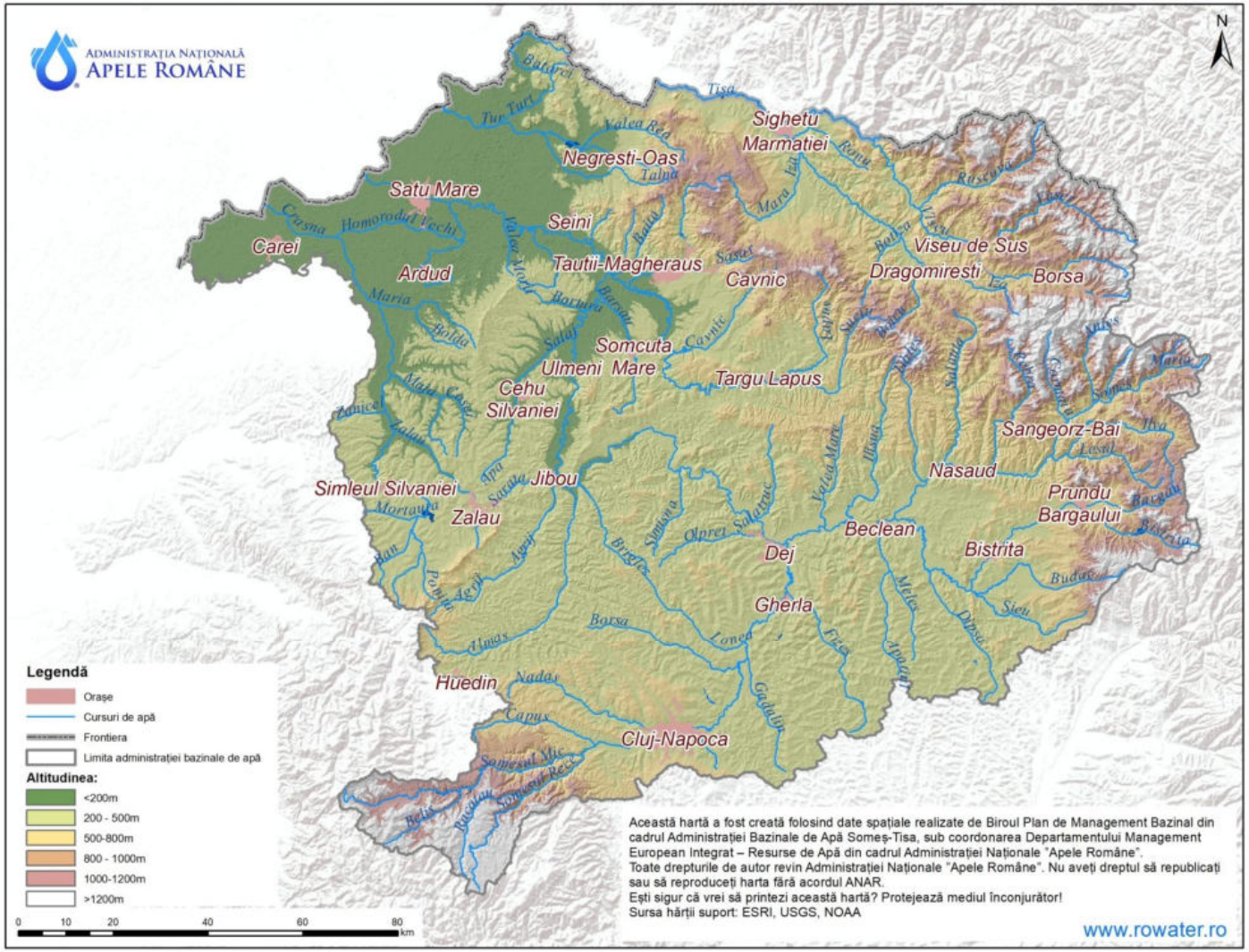

Figura 2.2 Principalele unități de relief

Utilizarea terenului

Modul de utilizare a terenului în spaţiul hidrografic Someş-Tisa (***Figura 2.3***) este influenţat atât de condiţiile fizico-geografice, cât şi de factorii antropici şi prezintă următoarea distribuţie **51,1%** suprafața agricolă, păduri 42,4% (inclusiv alte terenuri cu vegetaţie forestieră), suprafaţa ocupată de construcţii (inclusiv căi de comunicații si căi ferate, alte terenuri) cca. **5,9%** şi suprafaţa ocupată de ape și zone umede cca.**0,6%**

Geologie

Formaţiunile geologice din spaţiul hidrografic Someș-Tisa sunt foarte variate din punct de vedere petrografic în funcţie de relief și sunt prezentate în ***Figura 2.4***. Din punct de vedere geologic, în arealul spaţiului hidrografic Someş-Tisa domină structuri silicioase, iar cele calcaroase sunt prezente pe suprafeţe mai restrânse.

Clima

Având în vedere aşezarea ţării noaste în arealul climatului temperat continental, spaţiul hidrografic Someş-Tisa este caracterizat de acest climat cu influenţe oceanice, fără variaţii exagerate de temperatură şi precipitaţii.

Sub aspectul regimului termic şi al precipitaţiilor se evidenţiază următoarele valori: aproximativ 0^0C în est şi sud (în zona marilor înălţimi) şi peste 9^0C în Câmpia Someşului; în ceea ce priveşte precipitaţiile medii multianuale, 1.200 mm/an în est şi sub 600 mm/an în vest.

Resurse de apă

Resursele totale de apă de suprafaţă din spaţiul hidrografic Someş-Tisa însumează aprox. 6830 mil. m^3/an, din care resursele utilizabile sunt aprox. 1287 mil. m^3/an. Din acestea, aprox. 70% sunt asigurate în regim natural, principalele cursuri de apă fiind: Tisa, Someş, Vişeu, Someşul Mic, Lăpuş, Iza şi Şieu şi afluenţii acestora. Diferenţa resurselor de apă este asigurată prin acumulări.

În spaţiul hidrografic Someş-Tisa există 8 lacuri de acumulare importante (cu suprafaţa mai mare de 0,5 km^2), care au folosinţă complexă şi care însumează un volum util de 328.3 mil. m^3.

Raportată la populaţia bazinului, resursa specifică utilizabilă este de 504 m^3/loc/an, iar resursa specifică calculată la stocul disponibil teoretic (mediu multianual) se cifrează la 3426 m^3/loc/an. Resursele de apă cantonate în arealul hidrografic Someş-Tisa sunt suficiente, existând un potenţial de rezervă, fiind uniform distribuite în timp şi spaţiu.

Debitele medii multianuale pentru principalele râuri din spaţiul hidrografic Someş-Tisa sunt: 130 m^3/s (râul Tisa la ieşirea din ţară), 129 m^3/s (râul Someş la staţia hidrometrică Satu Mare), 5,83 m^3/s (râul Crasna la staţia Domăneşti).

Din lungimea totală a cursurilor de apă cadastrate în spaţiul hidrografic Someş-Tisa, cursurile de apă nepermanente reprezintă circa 54,6%.

Resursele de apă subterană utilizabile la nivel bazinal sunt estimate la 316 mil. m^3, din care 59% provin din surse freatice şi 41% din surse de adâncime.

Prezentarea detaliată a caracteristicilor spaţiului hidrografic Someş-Tisa se află în primul Plan de Management al spaţiului hidrografic Someş-Tisa şi poate fi consultată la adresa de internet:

http://www.rowater.ro/dasomes/SCAR/Planul%20de%20management.aspx .

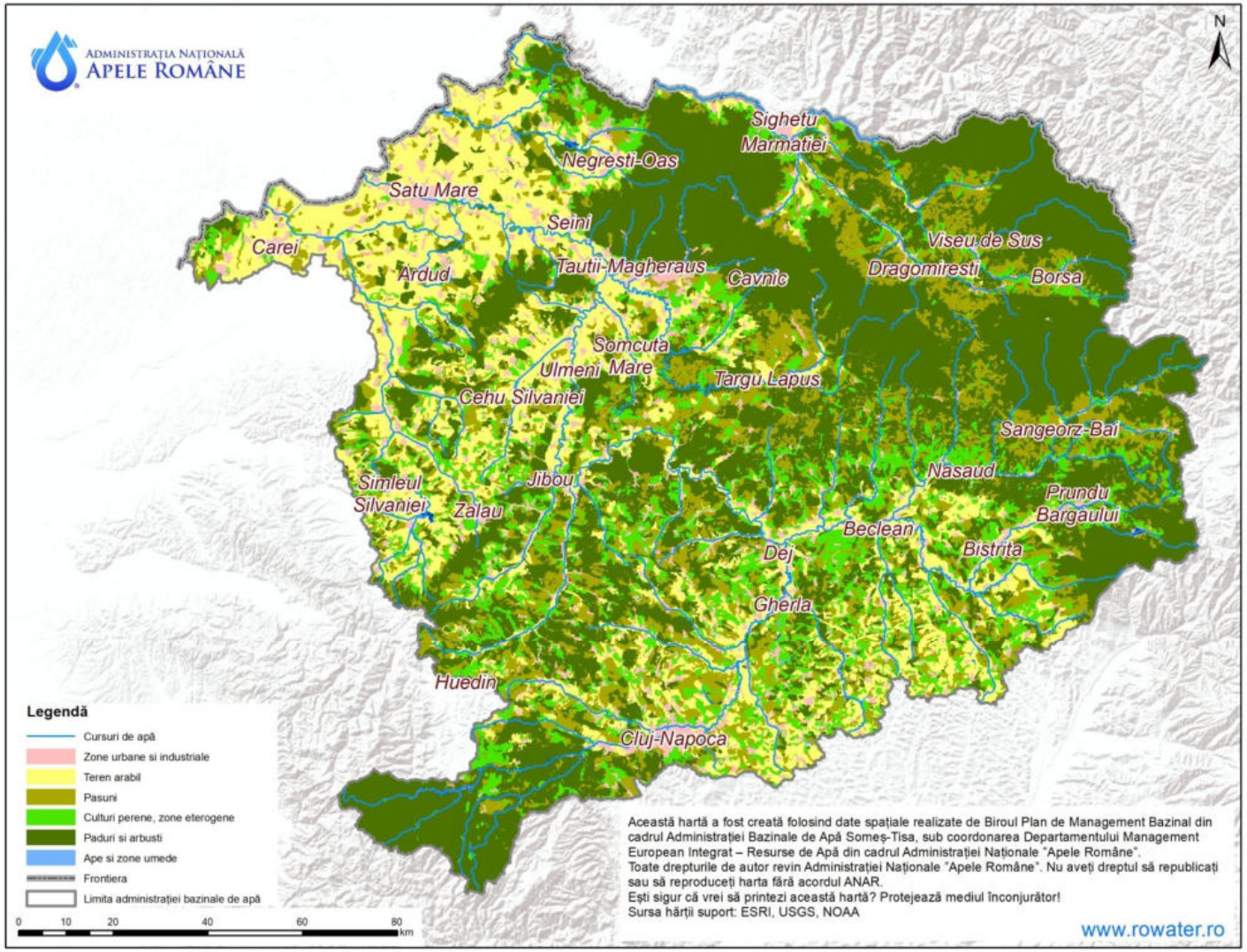

Figura 2.3 Utilizarea terenului

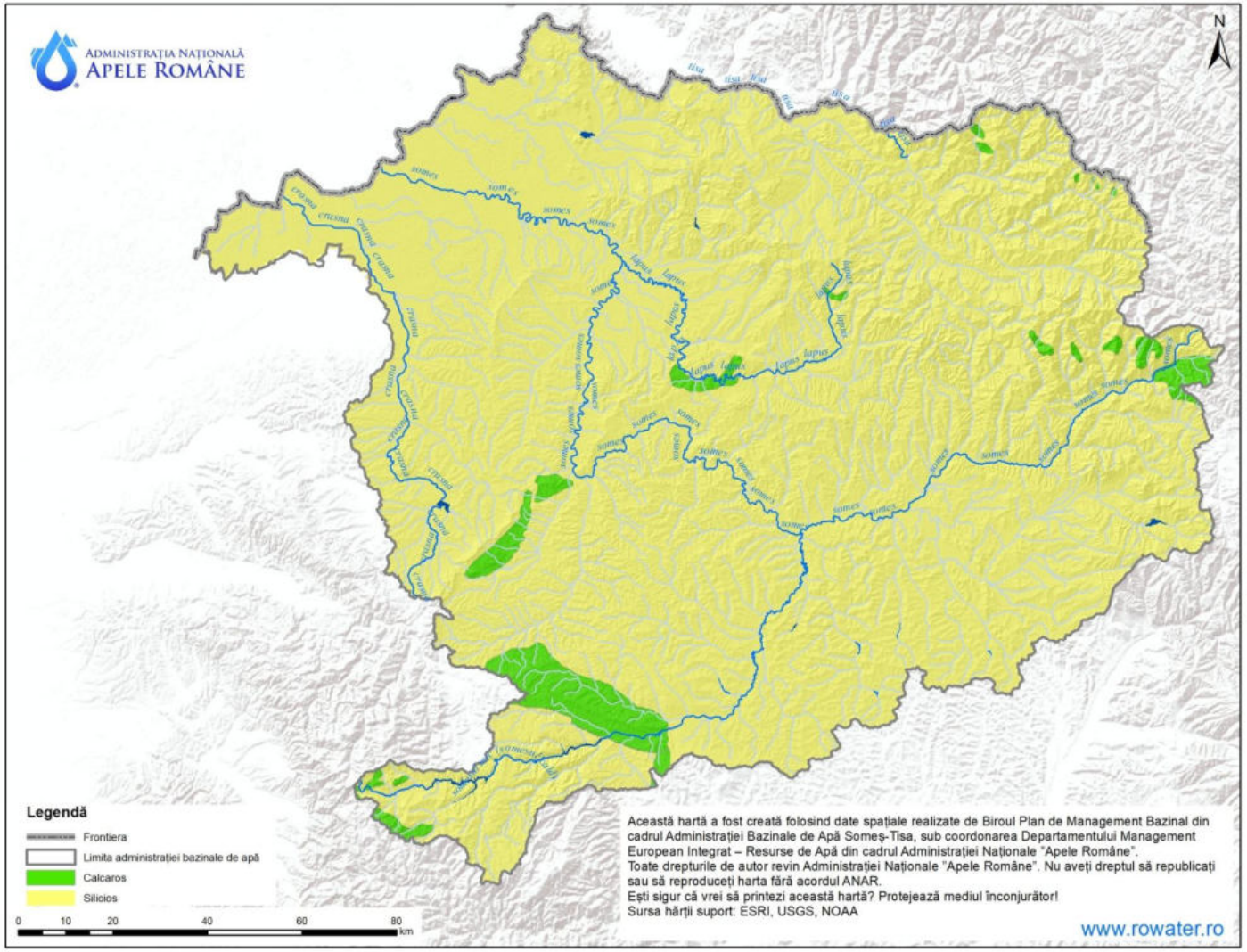

Figura 2.4. Principalele unități geologice

3. CARACTERIZAREA APELOR DE SUPRAFAŢĂ

3.1. Categorii de apă de suprafaţă

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa există următoarele categorii de ape de suprafaţă:

- râuri (naturale, puternic modificate şi artificiale) 7.828 km (râuri cadastrate);
- lacuri naturale: 2; lacuri de acumulare: 13 (desemnate corpuri de apă)

Categoriile de apă de suprafaţă sunt ilustrate în ***Figura 3.1***.

3.2. Ecoregiuni, tipologia și condițiile de referință

Din cele 25 de ecoregiuni definite pentru Europa în Anexa XI a Directivei Cadru în domeniul Apei (Illieş, 1978), pe baza caracteristicilor ecologice şi a distribuţiei geografice a faunei acvatice, aşa cum a fost indicat în cadrul *Planului de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa -2009 aprobat prin HG nr. 80/2011* și a *Planului de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat 2015 aprobat prin HG nr. 859/2016*, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa au fost definite 2 ecoregiuni, respectiv: Ecoregiunea Munţii Carpaţi – 10 și Ecoregiunea Câmpia Panonică - 11, ce sunt ilustrate în ***Figura 3.2***. Suplimentar față de ecoregiunile incluse în Anexa XI, a fost identificată sub-ecoregiunea Podișul Transilvaniei-10a, ca parte componentă a ecoregiunii Munții Carpați.

3.2.1. Tipologia apelor de suprafaţă

Clasificarea tipologică a apelor de suprafaţă este bazată pe aceleaşi principii enunţate în cadrul *Planului de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa - 2009 aprobat prin HG nr. 80/2011 și Planului de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat - 2015 aprobat prin HG nr. 859/2016*, respectiv abordarea top-down (parametri descriptivi abiotici: ecoregiunea, altitudinea bazinului, caracteristicile geologice, suprafața bazinului de recepție, structura litologică a patului albiei, debitul specific mediu multianual, debitul specific mediu lunar minim anual cu probabilitate de 95%, panta medie a cursului de apă, caracteristicile climatice: precipitaţiile medii multianuale şi temperatura medie multianuală) şi abordarea bottom-up (măsurători directe ale variabilităţii comunităţilor biologice). Menționăm că suprapunerea celor două abordări a condus la definirea tipologiilor semnificative din punct de vedere al comunităților biologice, luându-se în considerare reprezentativitatea anumitor elemente biologice pentru categoriile de apă respective.

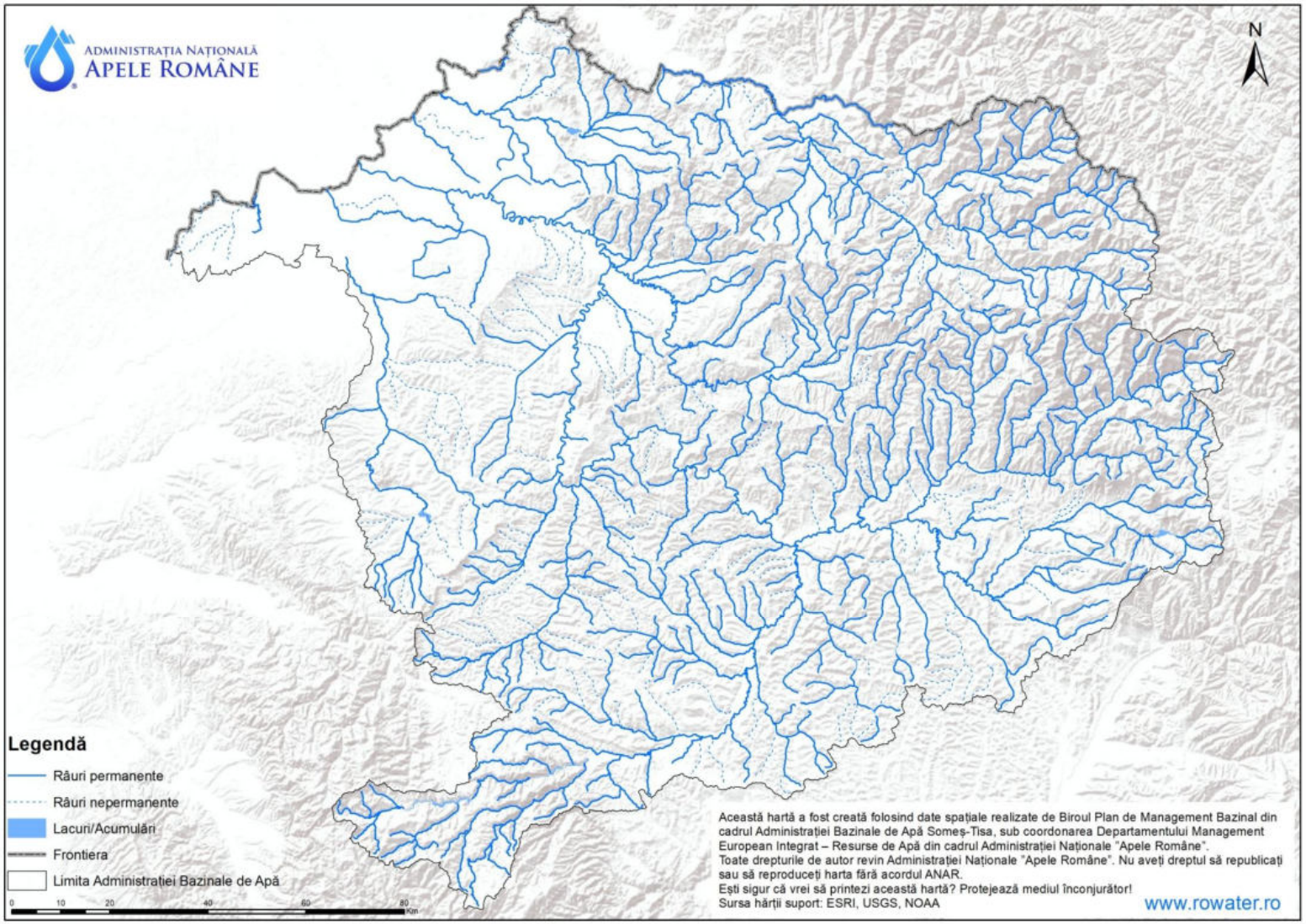

Figura 3.1. Categorii de ape de suprafaţă

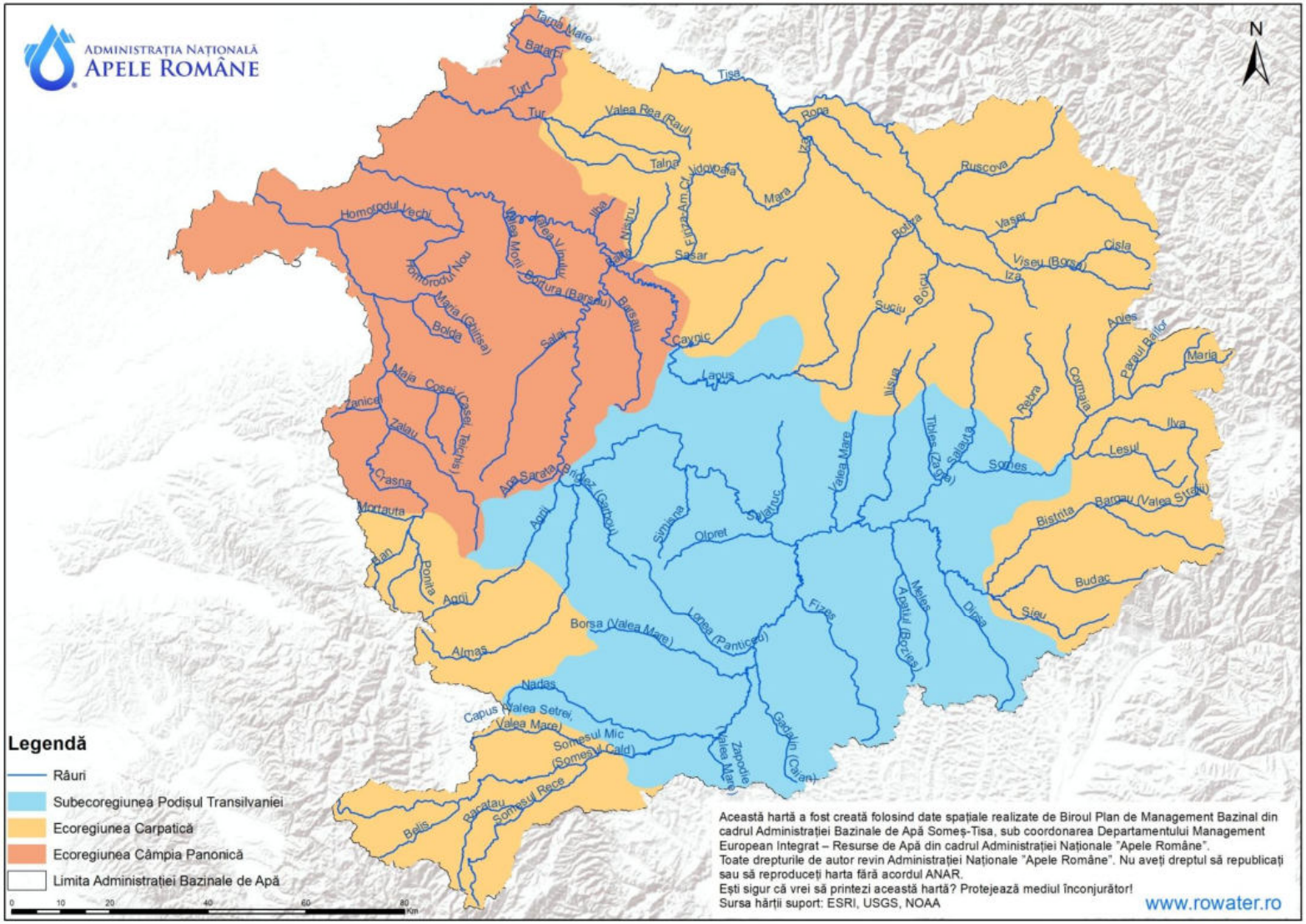

Figura 3.2. Ecoregiuni la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Tipologia cursurilor de apă

În România, caracterizarea **tipologică abiotică** a cursurilor de apă s-a realizat pe baza sistemului B de clasificare (Anexa II a Directivei Cadru Apă), luându-se în considerare aceiași parametri utilizați în *Planul de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa - 2009 aprobat prin HG nr. 80/2011 și Planul de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat - 2015 aprobat prin HG nr. 859/2016.*

Menționăm că în definirea tipologiei cursurilor de apă nepermanente (reprezentate de acele cursuri de apă caracterizate prin debitul specific mediu lunar minim anual cu asigurare de 95% egal cu zero) se consideră și fenomenul secării ca fenomen natural.

În cadrul acestui proces, un rol important revine datelor şi informaţiilor din *Atlasul Secării Râurilor din România*(actualizat în2019), care constituie documentul suport pentru îmbunătățirea încadrării/cunoașterii cursurilor de apă cu regim de scurgere nepermanentă.

În cazul cursurilor de apă,în privința **caracterizării biotice s-a menținut abordarea** din *Planul de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa - 2009 aprobat prin HG nr. 80/2011 și Planul de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat - 2015 aprobat prin HG nr. 859/2016*,prin măsurători directe ale variabilității comunităților biotice (avându-se în vedere și relevanța acestora în funcție de categorie și tipologie). De asemenea, suplimentar față de Planul de Management actualizat - 2015, analiza datelor/informațiilor privind elementul biologic macrofite,a indicat menținerea clasificării tipologice definite în ciclul de planificare anterior.

În consecință, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa a fost definit un număr de 13 tipuri de cursuri de apă naturale a căror prezentare sintetică (tipuri şi sub-tipuri) este cuprinsă în ***Tabelul 3.1.,*** distribuţia acestora fiind redată în ***Figura 3.3*****.**

Dintre acestea, în cadrul actualului plan de management , pentru toate tipurile au fost identificate corpuri de apă naturale, pentru tipologiile RO01, RO03, RO05, RO06, RO07 și RO19 fiind identificate și corpuri de apă puternic modificate, iar pentru tipologiile RO04 și RO07 fiind identificate și corpuri de apă artificiale[1].

Tipologia RO16 reprezentată de cursurile de apă influenţate din punct de vedere calitativ de cauze naturale a fost detaliată în 4 subtipuri, având la bază, în principal, prezența unor caracteristici abiotice particulare ale acestor cursurilor de apă, însoțită de o variabilitate ridicată a elementelor biologice de calitate și de reflectarea acestora într-o anumită măsură în planul elementelor biologice. Cele 4 subtipuri sunt reprezentate de subtipul RO16CLS (cloro-sodic), subtipul RO16S (sulfați), subtipul RO16M (zone metalogenetice) și subtipul RO16Th (ape mezotermale).

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa este prezent doar subtipul RO16M. Acesta include cursurile de apă situate în zonele metalogenetice. Cele mai multe dintre aceste cursuri de apă sunt localizate în perimetrul geografic al lanțului de munți vulcanici Oaș - Gutâi - Țibleș, reprezentând zona metalogenetică Baia Mare care se caracterizează prin prezența sulfurilor polimetalice-Pb, Zn, Cu, Cd, As, Mn.

[1] În scopul raportării in sistemul WISE au fost create coduri tipologice distincte pentru corpurile de apă puternic modificate şi artificiale, pornind de la tipologia cursurilor de apă naturale din care acestea derivă. Pentru corpurile de apă puternic modificate s-au creat 6 tipuri iar pentru corpurile artificiale, 2 tipuri. In cadrul Planului de Management 2021 se mențin codurile tipologice definite anterior.

Tabel 3.1. Tipologia cursurilor de apă - râuri la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Tip	Simbol	Ecoregiunea	Parametri									
			Suprafaţa km^2	Geologia	Structura litologică	Panta ‰	Altitudinea mdMN	Precipitaţii mm/an	Temperatura ^0C	q l / s / km^2	$q_{95\%}$ l / s / km^2	Tipul biocenotic potenţial – fauna piscicolă
Curs de apă situat în zona montană, piemontană sau de podişuri înalte	RO01	10	10-1.000	a-silicioasă b-calcaroasă	blocuri, bolovăniş, pietriș	20-200	>500	600-1.400	-2+9	>5	>0,5	Păstrăv, Lipan, Clean
Sector de curs de apă situat în zona piemontană sau de podişuri înalte	RO02	10	1.000-10.000	a-silicioasă	pietriş, bolovăniş	3-20	>500	600-800	7-9	5-20	1-3	Lipan, Scobar
Sector de curs de apă situat în depresiuni intramontane	RO03	10	>10	a-silicioasă	nisip, pietriş, bolovăniş	1-3	>500	600-800	7-9	3-20	0.2-2	Clean, Scobar
Curs de apă situat în zona de dealuri sau de podişuri	RO04	10 10-a 11	10-1.000	a-silicioasă b-calcaroasă	nisip, pietriş	1-30	200-500	500-700	8-10	1-5	0.01-0.5	Clean
Sector de curs de apă situat în zona de dealuri şi de podişuri	RO05	10 10-a	1.000-10.000	a-silicioasă	nisip, pietriş	0.5-20	200-500	500-700	8-10	3-15	0.2-2	Scobar, Mreană

Tip	Simbol	Ecoregiunea	Parametri									
			Suprafaţa km^2	Geologia	Structura litologică	Panta ‰	Altitudinea mdMN	Precipitaţii mm/an	Temperatura ^0C	q l / s / km^2	$q_{95\%}$ l / s / km^2	Tipul biocenotic potenţial – fauna piscicolă
Curs de apă situat în zona de câmpie	RO06	11	10-2.000	a-silicioasă	nisip, argilă mâloasă, mâl	<8	<200	400-600	9-11	<3	<0.3	Clean, Biban, Crap
Sector de curs de apă situat în zona de câmpie	RO07	11	1.000-3.000	a-silicioasă	nisip, mâl, argilă	<1	<200	400-500	9-11	1-3	0.2-0.4	Clean
Sector de curs de apă situat în zona de câmpie F>3000 km^2- ECO 11	RO10	11	>3.000	a-silicioasă	nisip, mâl, argilă	0.5 - 5	<200	400-600	9-11	2-10	0.05-1	Scobar, Mreană, Clean
Sector de curs de apă cu zone umede situat în zona de câmpie F>3000 km^2- ECO 11	RO11	11	>3.000	a-silicioasă	nisip, mâl, argilă	<1	<200	400-600	9-11	2-10	0.1-1	Mreană, Crap
Cursuri de apă influenţate calitativ de cauze naturale şi cursuri de apă temporare												
Cursuri de apă influenţate din punct de vedere calitativ de cauze naturale (RO16M)	RO16M		10-1.000	a-silicioasă								

Tip	Simbol	Ecoregiunea	Parametri									
			Suprafaţa km^2	Geologia	Structura litologică	Panta ‰	Altitudinea mdMN	Precipitaţii mm/an	Temperatura ^0C	q l / s / km^2	$q_{95\%}$ l / s / km^2	Tipul biocenotic potenţial – fauna piscicolă
Curs de apă nepermanent situat în zona montană, piemontană sau de podișuri înalte	RO17		10-1.000	a-silicioasă	blocuri, bolovăniș, pietriș	20-150	>500	600-1.100	-2 - +9	2-17	0	
Curs de apă nepermanent situat în zona de dealuri și podișuri	RO18		10-1.000	a-silicioasă b-calcaroasă	pietriș, nisip, mâl	5-30	200-500	450-550	8-10	1.5-7	0	
Curs de apă nepermanent situat în zona de câmpie	RO19		10-2.000	a-silicioasă	nisip, mâl	<8	<200	400-500	9-11	<2	0	

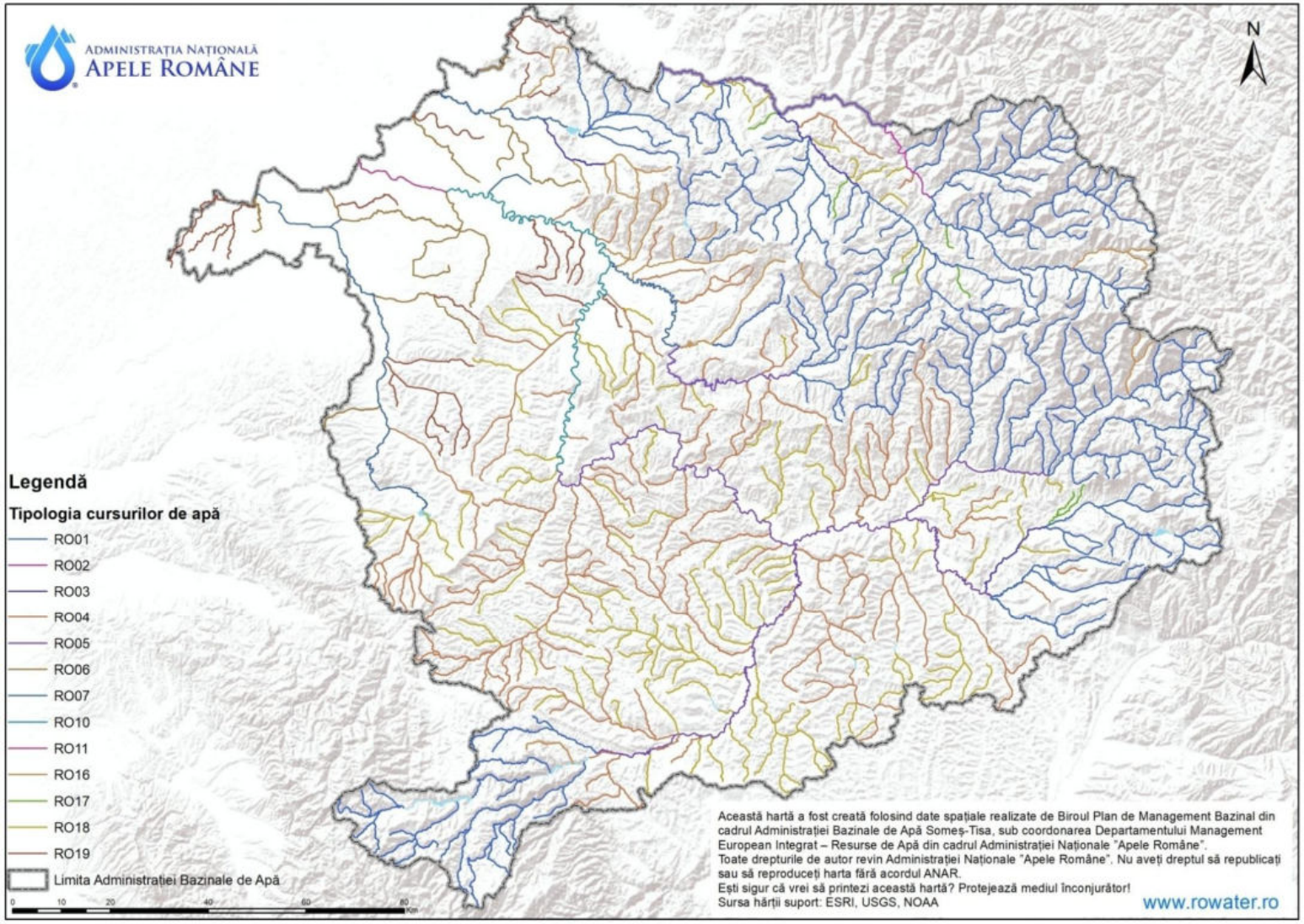

Figura 3.3. Tipologia cursurilor de apă

Tipologia lacurilor naturale

În ceea ce privește clasificarea tipologică abiotică a lacurilor naturale, s-au menţinut criteriile utilizate în *Planul de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa - 2009 aprobat prin HG nr. 80/2011 și Planul de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat - 2015 aprobat prin HG nr. 859/2016,* respectiv: clasa de altitudine la care este situat lacul,adâncimea medie a lacului, geologia bazinului de recepţie al lacului (exprimată prin alcalinitate) și suprafaţa lacului (fiind incluse în clasificarea tipologică şi lacuri cu suprafaţă mai mică de 0,5 km^2).

Din punct de vedere al tipologiei biotice, suplimentar față de Planul de Management actualizat 2015, au fost analizate și datele/informațiile privind elementul biologic macrofite.

Au fost definite 2 tipuri de lacuri naturale, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa. Tipurile de lacuri naturale sunt prezentate în ***Tabelul 3.2*** *Tipologia lacurilor naturale* şi în ***Figura 3.4*** *Tipologia lacurilor.*

Tabel 3.2. Tipologia lacurilor naturale la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Nume tip	Caracterizare lac	Ecoregiune	Altitu-dine (m)	Adâncime medie (m)	Geologie	Supra-față
ROLN07	Zonă de deal și podiș, adâncime foarte mică și mică, siliciu, suprafață foarte mică	10	200-800	< 3 și 3 - 15	siliciu	SS
ROLN08	Zonă montană, adâncime foarte mică și mică, siliciu, suprafață foarte mică	10	>800	< 3 și 3 - 15	siliciu	SS

Notă: Suprafața lacului: SS (< 0,5 km^2)

Tipologia lacurilor de acumulare

Tipologia abiotică a lacurilor de acumulare a luat în considerare aceiași parametri utilizați în *Planul de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa - 2009 aprobat prin HG nr. 80/2011 și Planul de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat - 2015 aprobat prin HG nr. 859/2016,* respectiv: altitudinea la care este situat lacul, geologia bazinului de recepţie al lacului, adâncimea medie a lacului și timpul de retenţie, coroborați cu informaţii rezultate din măsurători directe ale elementelor biologice reprezentative.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa s-au menținut cele 5 tipuri de lacuri de acumulare definite în cadrul ciclului de planificare anterior. Acestea sunt prezentate în ***Tabelul 3.3*** *Tipologia lacurilor de acumulare la nivel bazinal* și în ***Figura 3.4*** *Tipologia lacurilor*.

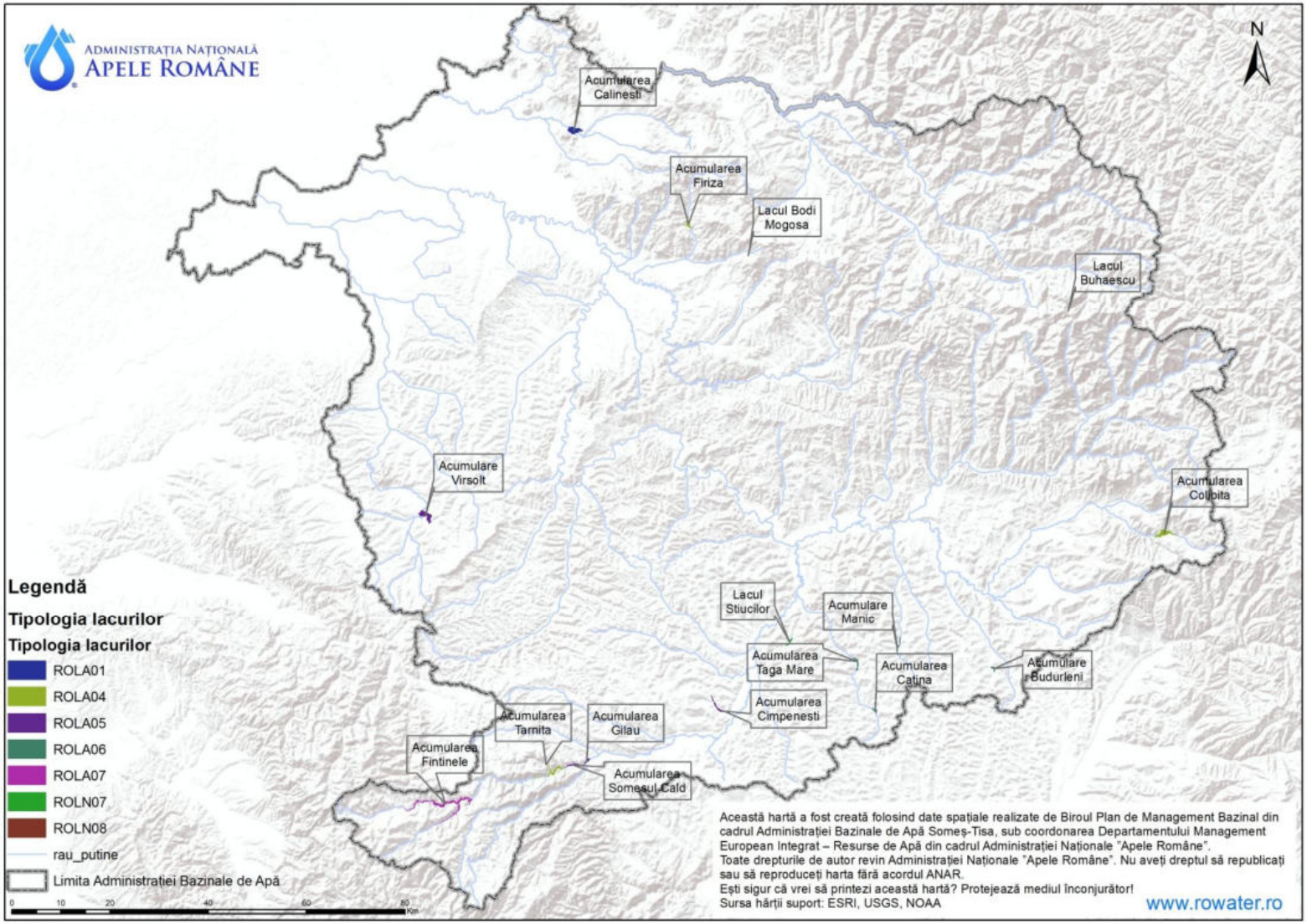

Figura 3.4. Tipologia lacurilor

Tabel 3.3. Tipologia lacurilor de acumulare la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Nume tip	Caracterizare lac	Eco-regiune	Altitudine (m)	Adâncime medie (m)	Geol. – alcal. (meq/l)	Timp de retenție/ subtip[2]
ROLA01	Zonă de câmpie, adâncime mică, siliciu	11	< 200	3-15	siliciu	mediu ROLA01b
ROLA04	Zonă de deal și podiș, adâncime mare, siliciu	10	200-800	>15	siliciu	mare ROLA04a
						mediu ROLA04b
ROLA05	Zonă de deal și podiș, adâncime mică, siliciu	10, 11	200-800	3-15	siliciu	mare ROLA05a
						mic ROLA05c
ROLA06	Zonă de deal și podiș, adâncime foarte mică, siliciu	10	200-800	<3	siliciu	mare ROLA06a
						mediu ROLA06b
ROLA07	Zonă montană, adâncime mică și mare, siliciu	10	>800	3-15	siliciu	mare ROLA07a
				>15		

Aspecte privind coordonarea elementelor metodologice privind tipologia corpurilor de apă cu statele vecine

În privința tipologiilor cursurilor de apă care formează sau întretaie frontiera de stat (altele decât fluviul Dunărea), s-au menținut tipurile definite anterior, nefiind necesare actualizări ulterioare ale *Planului de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat - 2015 aprobat prin HG nr. 859/2016*. Referitor la aceste tipologii, pe parcursul primului ciclu de planificare au avut loc şedinţe/workshop-uri tematice în scopul prezentării sau armonizării abordărilor metodologice.

Pentru cursurile de apă cu bazine mai mari de 4.000 km^2, respectiv 1.000 km^2 (din b.h. Tisa) informații privind tipologiile corpurilor de apă se regăsesc în draft-ul Planului de Management al Districtului Dunării - 2021, respectiv Planul de Management Integrat al b.h. Tisa - 2019, elaborate sub coordonarea Comisiei Internaţionale pentru Protecţia Fluviului Dunărea (ICPDR).

[2] Subtipurile lacurilor de acumulare sunt definite pe baza timpului de retenție cu următoarele intervale: a-timp de retenție mare, (>30 zile), b-timp de retenție mediu (3-30 zile,) c-timp de retenție mic (<3 zile).

3.2.2. Condiţiile de referinţă biologice specifice tipului și condiții fizico-chimice și hidromorfologice specifice tipului aferente apelor de suprafaţă

Consideraţii generale

Directiva Cadru Apă (Anexa II 1.3 (i)) prevede stabilirea condiţiilor de referinţă pe baza elementelor biologice specifice tipului de corpuri de apă și a condițiilor specfice tipurilor de corpuri de apă pentru elementele hidromorfologice şi fizico-chimice.

Condiţiile de referinţă sau starea foarte bună reprezintă o situație din prezent sau din trecut fără presiuni antropice sau cu presiuni antropice foarte reduse, care nu determină efecte ecologice sau care are efecte ecologice foarte reduse. Aceasta înseamnă că pot fi considerate ca fiind secțiuni de referință, inclusiv acele secțiuni care prezintă perturbări foarte reduse față de starea naturală, nealterată.

În definirea condițiilor (valorilor) de referință pentru elementele biologice s-a menținut aceeași abordare prezentată în cadrul *Planului de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa - 2009 aprobat prin HG nr. 80/2011 și Planului de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat - 2015 aprobat prin HG nr. 859/2016.*

Condițiile de referință biologice specifice fiecărui tip

Condițiile de referință biologice specifice fiecărui tip au fost definite având în vedere și categoria corpului de apă.

Astfel, în cazul corpurilor de apă naturale - **râuri și lacuri,** condițiile de referință biologice specifice tipului **au fost stabilite/definite pentru toate elementele biologice prevăzute de Directiva Cadru Apă,** cu excepția faunei piscicole din lacuri.

În cazul macrofitelor – râuri, lacuri, precizăm că ulterior Planului de Management actualizat 2015, au fost stabilite implicit și condițiile de referință specifice tipurilor corpurilor de apă, în cadrul procesului de elaborare a metodelor de evaluare a stării ecologice, metode ce au fost intercalibrate și incluse în Decizia (UE) 2018/229 a Comisiei[3].

În ceea ce privește fauna piscicolă din lacuri, ulterior Planului de Management actualizat - 2015, într-o primă etapă de dezvoltare a metodei, s-a preluat metoda de evaluare aparținând unei alte țări din cadrul aceluiași GIG (Grup Geografic de Intercalibrare), respectiv Bulgaria, care a fost adaptată și aplicată pentru lacurile din România, însă nu a putut fi validată. Ulterior a fost dezvoltată o metodă națională de evaluare care include și condițiile de referință și care se află într-un stadiu avansat de elaborare/finalizare. În acest sens, se are în vedere realizarea unui studiu pentru finalizarea metodei.

Condițiile (valorile) de referință pentru elementele biologice sunt prezentate în anexele[4] Planului de Management actualizat 2022-2027, fiind stabilite pentru indicii componenți ai indicelui multimetric, având în vedere reprezentativitatea elementului biologic pentru categoria și tipul de corp de apă.

Informații suplimentare privind reprezentativitatea/relevanţa elementelor biologice pentru anumite categorii și tipologii de corpuri de apă sunt prezentate în *Anexa 6.1* a Planului Național de Management actualizat 2021.

[3]DECIZIA (UE) 2018/229 A COMISIEI din 12 februarie 2018 de stabilire, în temeiul Directivei 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului, a valorilor pentru clasificările sistemelor de monitorizare ale Statelor Membre ca rezultat al exercițiului de intercalibrare și de abrogare a Deciziei 2013/480/UE a Comisiei

[4]Râuri: Anexa 6.1.1.A - Anexa 6.1.1.E, lacuri naturale: Anexa 6.1.1.F- Anexa 6.1.1.I - ale Planului Național de Management actualizat 2021

Referitor la elementele de calitate hidromorfologice

Condiții de referință râuri

Sistemul de evaluare și clasificare a stării cursurilor de apă din punct de vedere a caracteristicilor hidrologice și morfologicese bazează pe un sistem de notare cu scoruri și un sistem de clasificare în 5 clase.

Astfel, pentru fiecare indicator, se consideră că starea de referință/naturală sau o ușoară abatere de la aceasta este clasa I, pentru care scorurile caracteristice grupelor de indicatori (regimul hidrologic, continuitatea râului și condițiile morfologice) sunt maxime. Pentru celelalte situaţii (clasele II-V), scorul este mai mic în funcție de severitatea presiunilor antropice. Abordarea privind stabilirea stării de referință consideră că stare de referință (condițiile naturale sau o ușoară abatere de la acestă stare) este reprezentată de regimul hidrologic natural și morfologia albiei naturale.

Condiții de referință lacuri

Sistemul de evaluare și clasificare a stării cursurilor de apă din punct de vedere a caracteristicilor hidrologice și morfologicese bazează pe un sistem de notare cu scoruri și un sistem de clasificare în 5 clase.

În ceea ce privește stabilirea condițiilor de referință, abordarea este diferită pentru corpurile de apă lacuri naturale și corpurile de apă lacuri de acumulare.

Prin urmare, starea de referință pentru lacurile naturale va fi reprezentată de situația în care nu există presiuni semnificative (de ex: lucrări la nivelul malurilor) care să afecteze bilanțul natural al apei și nivelul apei în lac, procesele naturale de eroziune de la nivelul malului și formarea sedimentelor, ciclurile biologice ale organismelor acvatice, precum și vegetația din zona ripariană. Astfel, parametrii hidromorfologici au variații naturale, iar procesele hidrogeomorfologice corespund tipologiei analizate. Această perioadă de referință (perioada cu regim hidrologic natural și morfologie naturală a cuvetei lacustre) este aleasă de către specialiștii Administrațiilor Bazinale de Apă, în funcție de anul punerii în funcțiune a lucrărilor hidrotehnice (în cazul în care acestea există) și gradul de renaturalizare a lacurilor (această perioadă de referință nu este una comună la nivel național).

Pentru lacurile de acumulare, starea de referință pentru toate elementele ce caracterizează această categorie de corpuri de apă va corespunde parametrilor de proiectare în regim normal de exploatare la prima umplere a lacului la NNR (NNR proiectat, volumul la NNR proiectat). Prin urmare, valorile parametrilor hidrologici și morfologici ce corespund regimului normal de exploatare reprezintă valorile de referință față de care se va analiza gradul de îndepărtare/alterare a caracteristicilor hidromorfologice pentru lacurile de acumulare.

Referitor la elementele de calitate fizico-chimică, au fost stabilite condiții specifice fiecărui tipși categorie de **corp de apă(râuri și lacuri)**. În baza analizei statistice a datelor din secțiunile pentru fiecare tipologie, au fost stabilite valori pentru starea ecologică foarte bună, aceasta fiind asociată absenței presiunilor antropice sau cu presiuni antropice foarte reduse.

Au fost definite condiții specifice fiecărui tip de corp de apă râuri pentru toate elementele fizico-chimice prevăzute de Directiva Cadru Apă. Pentru lacuri s-au stabilit condiții specifice fiecărui tip de corp de apă pentru elementele fizico-chimice:pH, regim de oxigen (oxigen dizolvat, CBO_5 și CCO-Cr) și forme de nutrienți ($N\text{-}NH_4$, $N\text{-}NO_3$, $N\text{-}NO_2$, N_{total}, $P\text{-}PO_4$, P_{total}), iar pentru transparență, temperatură și conductivitate/salinitate, în cadrul unui studiu din anul 2021, se va dezvolta o metodologie de evaluare și limite de stabilire a claselor în vederea clasificării stării/potențialului ecologic.

Pentru **poluanții specifici nesintetici**, în definirea stării ecologice foarte bune, respectiv condițiile de referință,se utilizează valorile fondului natural, iar pentru **poluanții specifici sintetici**, pentru starea ecologică foarte bună/condiții de referință se utilizează valorile limitei de cuantificare, în conformitate cu prevederile Directivei 2009/90/CE și a HG 570/2016.

3.3. Delimitarea corpurilor de apă

Conform cerințelor art. 2(10) al Directivei Cadru Apă, a fost definită și stabilită noțiunea de „corp de apă de suprafață" ca fiind un element discret și semnificativ al apelor de suprafață, respectiv râu, lac, canal, sector de râu, sector de canal, ape tranzitorii și ape costiere.

Corpul de apă este unitatea care se utilizează pentru stabilirea, raportarea și verificarea modului de atingere a obiectivelor țintă ale Directivei Cadru a Apei, astfel că delimitarea corectă a acestor corpuri de apă stă la baza elaborării şi implementării tuturor cerinţelor directivei.

Delimitarea corpurilor de apă s-a realizat pe baza *Instrucţiunilor metodologice pentru delimitarea corpurilor de apă de suprafaţă, râuri şi lacuri, elaborate de Administraţia Naţională „Apele Române",* având la bază recomandările Ghidului Comisiei Europene Strategia Comună de Implementare a Directivei Cadru Apă (2000/60/EC) - Ghidul nr. 2 privind identificarea corpurilor de apă[5].

În perioada 2019 - 2020, s-a reanalizat și actualizat delimitarea corpurilor de apă, aplicându-se aceleași criterii de bază și adiționale utilizate în Planul de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa aprobat prin HG nr. 80/2011 și Planul de Management al spațiului hidrografic Someș-tisa actualizat aprobat prin HG nr. 859/2016.

Pentru delimitarea corpurilor de apă de suprafață s-a ținut cont de următoarele criterii de bază:

- categoria de apă de suprafață;
- tipologia apelor de suprafaţă;
- caracteristicile fizice (geografice sau hidromorfologice) ale apelor de suprafaţă.

În contextul necesității revizuirii delimitării corpurilor de apă, pentru o delimitare mai precisă a corpurilor de apă de suprafaţă, s-au reanalizat următoarele criterii:

- starea apelor, care ia în considerare și presiunile și impactul acestora. Un element discret de apă de suprafață nu trebuie să conțină elemente semnificative ale unor stări diferite. Un "corp de apă" trebuie să aparțină unei singure clase de stare;
- zonele protejate, în procesul de sub-divizare progresivă a apelor în unități din ce în ce mai mici, s-a ţinut cont de păstrarea unui echilibru între limitele zonelor protejate şi descrierea corectă a stării apelor, precum și de necesitatea evitării fragmentării apelor de suprafață într-un număr prea mare de corpuri de apă;
- alterările hidromorfologice, luând în considerare desemnarea corpurilor de apă puternic modificate (CAPM) și a corpurilor de apă artificiale (CAA) în *Planul de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat* aprobat prin H.G. nr. 859/2016;
- reanalizarea aprofundată a presiunilor hidromorfologice prin actualizarea bazei de date privind presiunile hidromorfologice. Astfel, a fost actualizat și uniformizat setul de date geospațiale referitoare la captări, evacuări, praguri, derivații, regularizări și diguri. În cursul anului 2019 și începutul anului 2020, s-au desfășurat campanii de teren pentru inventarierea, caracterizarea și localizarea acestor presiuni. Având în vedere întreruperea cauzată de situația pandemică, actualizarea bazei de date este în desfășurare. Presiunile hidromorfologice inventariate au fost reevaluate având în vedere criteriile abiotice (*sub-capitolul 3.4.3*), inclusiv acele presiuni hidromorfologice, care după parcurgerea testului de desemnare, au dus la schimbarea încadrării categoriei corpurilor de apă aferente, în funcție de cazul respectiv;

[5] *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) – Guidance No 02 - Horizontal Guidance on the identification of surface water bodies,* European Commission

- validarea delimitării actuale a corpurilor de apă cu datele furnizate prin monitorizarea acestora.

La fel ca în primele două cicluri de planificare, pentru delimitarea corpurilor de apă de suprafaţă, au fost luate în considerare toate râurile al căror bazin hidrografic are o suprafaţă mai mare de 10 km^2, lacurile naturale cu suprafața mai mare de 50 ha, precum şi lacurile de acumulare cu suprafață la nivelul normal de retenție mai mare de 50 ha.

Deşi delimitarea corpurilor de apă mici (râuri cu bazine hidrografice mai mici de 10 km^2 şi lacuri cu o suprafaţă mai mică de 50 ha) nu este o cerinţă a DCA, a avut loc un proces de identificare şi delimitare a acestor categorii de corpuri de apă bazat pe stabilirea importanţei lor pe criterii de localizare în zone protejate, mod de formare etc. Această stare de fapt nu exclude aplicarea pentru aceste categorii de râuri şi lacuri a aceluiaşi nivel de protecţie ca şi pentru corpurile de apă delimitate. Astfel, s-a ţinut cont de abordarea prezentată mai sus şi, în anumite cazuri, bazinele de recepţie mici au fost integrate corpului de apă delimitat, în cazul în care întreg bazinul este omogen din punct de vedere al presiunilor şi impactului antropic.

Astfel, la nivelul *spațiului hidrografic Someș-Tisa,* s-au identificat **2** lacuri naturale mai importante, cu suprafaţa mai mică de 50 ha.

În perioada 2019 - 2020, redelimitarea corpurilor de apă s-a realizat ca urmare a validării tipologiei corpurilor de apă, dar în principal, în urma informațiilor privind regimul secării furnizate de *Atlasul Secării Râurilor din România*[6]*,* elaborat de Institutul Național de Hidrologie și Gospodărire a Apelor, versiunea finală decembrie 2019, precum și a datelor și informațiilor noi disponibile, obținute din teren, în perioada 2015 - 2020.

Introducerea acestor aspecte în analiza delimitării corpurilor de apă, a dus la:

- gruparea/agregarea și scindarea unor corpuri de apă în funcţie de categoria corpului de apă, tipologie, mărimea corpului de apă, presiunile antropice exercitate asupra corpurilor de apă, starea lor etc.;

- validarea identificării și delimitării corpurilor de apă în conformitate cu criteriile stabilite în cadrul studiilor de cercetare mai sus menționate, ce a avut drept rezultat eliminarea unor corpuri de apă nepermanente care prezentau secare anuală. Acest proces a avut la bază actualizarea *Atlasului Secării* în vederea cunoașterii cursurilor de apă cu regim de scurgere nepermanent. În acest sens, în perioada 2013 - 2017, s-au desfășurat, pe de o parte, campanii de colectare a datelor și, pe de altă parte, activități de centralizare și prelucrare a datelor și informațiilor. În perioada 2018 - 2019, s-au validat seturile de date și informațiile prin colaborare cu experții din cadrul Administrației Naționale „Apele Române”. Actualizarea și validarea datelor privind regimul de curgere a dus la identificarea unor sectoare de cursuri de apă ce prezintă fenomenul de secare permanentă. Acest aspect coroborat cu analiza influențelor sectorului în cauză, la scara corpului de apă, a dus la un număr redus de situații ce au vizat eliminarea unor corpuri de apă. În același timp, au fost identificate sectoare care prezintă regim de curgere cu secare rară sau o dată la mai puțin de 5 ani, ceea ce a dus la necesitatea delimitării ca corp de apă sau agregării cu un corp de apă sau separării acestora dintr-un corp de apă.

- schimbarea denumirii și/sau codului corpului de apă.

Având în vedere cele menționate mai sus, la nivelul *Planului de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat (2021)*, s-a identificat un număr total de **279** corpuri de apă de suprafaţă, din care:

- **264** corpuri de apă râuri: **122** corpuri de apă sunt reprezentate de corpuri de apă nepermanente, iar restul de **142** sunt corpuri de apă permanente;

[6] *http://www.inhga.ro/web/guest/atlasul-secarii-raurilor*

- **15** corpuri de apă de tip lac (lacuri naturale, lacuri de acumulare);

La nivelul *spațiului hidrografic Someș-Tisa*, cel mai lung corp de apă are **446,99** km[7] (corpul de apă *Vișeu izvoare - cf. Ruscova și afluenți*), iar cel mai scurt are **2,86** km (corpul de apă *Canal Homorodul Vechi - Crasna*).

La nivelul Planului de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat (2021) și coroborat cu aspectele din *subcapitolul 6.3*, s-a identificat un număr de **279** corpuri de apă de suprafaţă, prezentate în ***Tabelul 3.4*** și clasificate în următoarele categorii:

- **246** *corpuri de apă naturale*, din care **244** corpuri de apă râuri, **2** corpuri de apă lacuri;
- **28** *corpuri de apă puternic modificate*, din care **15** corpuri de apă râuri, **13** lacuri de acumulare;
- **5** *corpuri de apă artificiale* (toate **5** canale).

Din cele **279** corpuri de apă de suprafață, **122** corpuri de apă (cca **43,72**%) sunt corpuri de apă nepermanente, toate fiind din categoria râuri. În ***Figura 3.5****,* se prezintă corpurile de apă delimitate la nivelul *spațiului hidrografic Someș-Tisa.*

Tabel 3.4. Corpurile de apă delimitate la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Categorii de apă de suprafață	**Nr. corpuri de apă delimitate în *Planul de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa* *actualizat 2021***
Corpuri de apă naturale, din care	***246***
Râuri	244
Lacuri naturale	2
Corpuri de apă puternic modificate, din care	***28***
Râuri	15
Lacuri de acumulare	13
Corpuri de apă artificiale	***5***
Râuri (canale și derivații)	5
Număr total corpuri de apă de suprafaţă la nivelul spațiului hidrograficSomeș-Tisa	**279**

[7]Lungimea rezultată din setul de date geospațiale

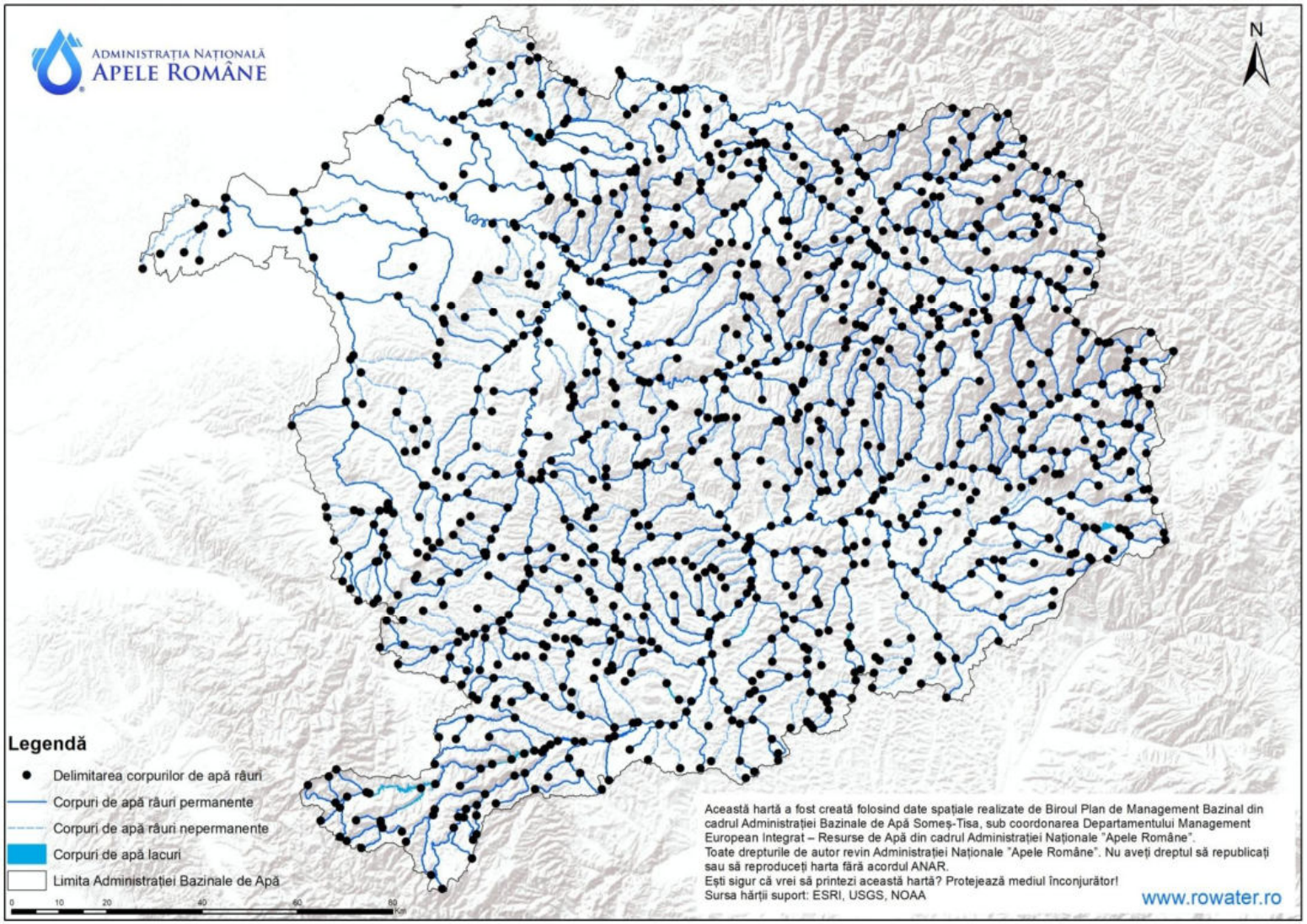

Figura 3.5. Corpurile de apă de suprafaţă

3.4. Presiunile semnificative

Elemente metodologice pentru evaluarea surselor de poluare semnificative

În conformitate cu cerinţele Directivei Cadru Apă, se consideră presiuni semnificative presiunile care au ca rezultat neatingerea obiectivelor de mediu pentru corpul de apă studiat. După modul în care funcţionează sistemul de recepţie al corpului de apă se poate cunoaşte dacă o presiune poate cauza un impact. Această abordare corelată cu lista tuturor presiunilor şi cu caracteristicile particulare ale bazinului de recepţie conduce la identificarea presiunilor semnificative.

O alternativă este aceea ca înţelegerea conceptuală să fie sintetizată într-un set simplu de reguli care indică dacă o presiune este potenţial semnificativă. O abordare de acest tip este de a compara magnitudinea presiunii cu un criteriu sau o valoare limită relevantă pentru corpul de apă. În acest sens, Directivele Europene prezintă limitele peste care presiunile pot fi potenţial semnificative şi substanţele şi grupele de substanţe care trebuie luate în considerare.

Având în vedere noile cerințe ale Ghidului de raportare a Planului de management, elaborat în cadrul CIS - DCA, s-a revizuit metodologia privind identificarea presiunilor semnificative şi evaluarea impactului asupra corpurilor de apă de suprafaţă pentru *Planul de Management actualizat al bazinelor/spaţiilor hidrografice* 2022-2027. În cadrul acestui proces, s-au utilizat date şi informaţii la nivelul anului 2019, respectiv perioada 2017-2020 (pentru situaţiile în care nu au existat suficiente date pentru anul 2019), în vederea corelării cu anul/perioada de referinţă pentru evaluarea stării corpurilor de apă.

Pentru *Planul de Management actualizat (2021)* încadrarea presiunilor s-a realizat pe baza tipurilor de presiuni recomandate de Ghidul EU de raportare a celui de-al treilea *Plan de Management*, respectiv: presiuni punctiforme, difuze, alterări hidromorfologice (inclusiv prelevări de apă), presiuni cantitative pentru apele subterane, alte presiuni antropice, presiuni necunoscute etc.

Etapele pentru reevaluarea presiunilor semnificative cuprind:

- ***Analiza şi evaluarea presiunilor potenţial semnificative***

Această analiză a avut ca punct de plecare lista presiunilor identificate la nivelul bazinelor/spaţiilor hidrografice.

Astfel, identificarea tuturor tipurilor de presiuni s-a realizat având în vedere integrarea datelor şi informaţiilor disponibile, şi anume:

- informaţii din procesul de implementare și raportare a cerințelor Directivelor Europene;
- date cuprinse în avize şi autorizaţii de gospodărirea apelor;
- rezultatele aplicării instrumentelor de modelare pentru emisiile de nutrienți din sursele punctiforme și difuze;
- date statistice privind utilizarea terenului, aplicarea fertilizanţilor;
- lucrările hidromorfologice ce formează infrastructura națională de gospodărirea apelor, precum și ale altor utilizatori/folosințe de apă.

Analiza și evaluarea presiunilor potenţial semnificative s-a realizat pe baza criteriilor din documentul *Elemente metodologice privind actualizarea identificării presiunilor semnificative şi evaluării impactului acestora asupra stării apelor de suprafaţă – Identificarea corpurilor de apă care prezintă riscul de a nu atinge obiectivele Directivei Cadru Apă*, criterii care urmează aceeași abordare prevăzută şi în cea din Planul Național de Management Actualizat, aprobat prin H.G. nr.859/2016.

- ***Validarea presiunilor potențial semnificative cu atingerea obiectivele de mediu ale corpurilor de apă pentru stabilirea presiunilor semnificative***

"Presiunile semnificative" sunt acele presiuni care fie singure, fie în combinație cu alte presiuni, pot împiedica sau contribui la neatingerea obiectivelor de mediu în conformitate cu Articolul 4(1) al DCA. Obiectivele de mediu sunt reprezentate, în principal, de atingerea stării bune, nedeteriorarea stării, împiedicarea tendinței crescătoare semnificative și durabile a poluării apei subterane și atingerea obiectivelor DCA pentru zonele protejate.

Având în vedere rezultatele evaluării stării apelor din ***capitolul 6.2***, stabilirea presiunilor semnificative s-a realizat astfel: dacă obiectivele de mediu ale corpului de apă au fost atinse, presiunile potențial semnificative identificate nu au fost considerate presiuni semnificative; dacă obiectivele de mediu nu au fost atinse, atunci toate presiunile potențial semnificative au fost considerate presiuni semnificative.

Pe lângă criteriile prevăzute în metodologia privind actualizarea identificării presiunilor semnificative şi evaluării impactului acestora asupra stării apelor de suprafaţă s-a aplicat abordarea la nivel de sub-bazin/bazin hidrografic, astfel încât în procesul de identificare a presiunilor semnificative punctiforme şi difuze s-a ţinut cont de presiunile din amonte şi care pot avea impact în aval, precum și de efectul lor cumulativ.

3.4.1. Surse punctiforme de poluare semnificative

În vederea stabilirii surselor punctiforme de poluare semnificativă s-a aplicat un set de criterii asupra **presiunilor potenţial semnificative punctiforme, având în vedere evacuările de ape epurate sau neepurate în resursele de apă de suprafaţă,** respectiv:

a. Aglomerările umane (identificate în conformitate cu cerinţele Directivei privind epurarea apelor uzate urbane - Directiva 91/271/EEC), ce au peste 2.000 locuitori echivalenţi (l.e.) care au sisteme de colectare a apelor uzate cu sau fără staţii de epurare şi care evacuează în resursele de apă; de asemenea, aglomerările <2.000 l.e. sunt considerate surse semnificative punctiforme dacă au sistem de canalizare centralizat; de asemenea, sunt considerate surse semnificative de poluare, aglomerările umane cu sistem de canalizare unitar care nu au capacitatea de a colecta şi epura amestecul de ape uzate şi ape pluviale în perioadele cu ploi intense.

b. Industria:

i. Instalaţiile care intră sub incidenţa Directiva 2010/75/UE privind emisiile industriale (Directiva IED), transpusă în legislația națională prin Legea nr. 278/2013 cu modificările și completările ulterioare - inclusiv unităţile care sunt inventariate în *Registrul Poluanţilor Emişi şi Transferaţi* (E-PRTR), care sunt relevante pentru factorul de mediu apă;

ii. Unităţile care evacuează substanţe prioritare/prioritar periculoase peste limitele legislaţiei în vigoare (în conformitate cu cerinţele Directivei 2008/105/CE modificată de Directiva 2013/39/UE, transpusă în legislația națională prin H.G. 570/2016 privind aprobarea Programului de eliminare treptată a evacuărilor, emisiilor şi pierderilor de substanţe prioritar periculoase şi alte măsuri pentru principalii poluanţi), în mediul acvatic al Comunităţii;

iii. Alte unităţi care evacuează în resursele de apă şi care nu se conformează legislaţiei în vigoare privind factorul de mediu apă.

c. Agricultura:

i. Fermele zootehnice care intră sub incidenţa Directivei 2010/75/UE privind emisiile industriale (Directiva IED), transpusă în legislația națională prin Legea nr.

278/2013, cu modificările și completările ulterioare - inclusiv unităţile care sunt inventariate în *Registrul Poluanţilor Emişi şi Transferaţi* (E-PRTR), ce sunt relevante pentru factorul de mediu apă;

ii. Fermele care evacuează substanţe prioritare/prioritar periculoase peste limitele legislaţiei în vigoare (în conformitate cu cerinţele Directivei 2008/105/CE modificată prin Directiva 2013/39/UE, transpusă în legislația națională prin H.G. 570/2016, privind aprobarea Programului de eliminare treptată a evacuărilor, emisiilor şi pierderilor de substanţe prioritar periculoase şi alte măsuri pentru principalii poluanţi) în mediul acvatic al Comunităţii.

iii. Alte unităţi agricole cu evacuare punctiformă şi care nu se conformează legislaţiei în vigoare privind factorul de mediu apă.

În urma aplicării procesului de validare a presiunilor potențial semnificative cu obiectivele de mediu (starea/potenţialul ecologic şi starea chimică a corpurilor de apă) s-au stabilit presiunile semnificative punctiforme.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa au fost inventariate un număr de **260** utilizatori de apă care folosesc resursele de apă de suprafaţă ca receptor al apelor evacuate. În urma analizării surselor punctiforme de poluare potenţial semnificative, ţinând seama de criteriile menţionate mai sus, au rezultat un număr total de **159** surse punctiforme potențial semnificative (**95** urbane, **61** industriale, **2** agricole, acvacultură **1**).

În continuare este prezentată o caracterizare a principalelor surse de poluare punctiforme:

- **Surse de poluare urbane/aglomerări umane**

În general, în conformitate cu cerinţele Directivei privind epurarea apelor uzate urbane (Directiva 91/271/CEE) apele uzate urbane ce pot conţine ape uzate menajere sau amestecuri de ape uzate menajere, industriale şi ape meteorice, sunt colectate de către sistemele de colectare/canalizare, conduse la staţia de epurare (unde sunt epurate corespunzător) şi apoi evacuate în resursele de apă, având în vedere respectarea concentraţiilor maxime admise de legislaţia în vigoare. România a obţinut perioada de tranziţie pentru implementarea acestei Directive de maximum 12 ani de la aderare (31 decembrie 2018), întrucât au fost aglomerări umane care nu erau conforme cu cerinţele, neavând sisteme de colectare şi/sau staţii de epurare cu dotare şi funcţionare corespunzătoare (cel puţin cu epurare mecanică şi biologică pentru aglomerările cuprinse între 2.000-10.000 l.e. şi în plus treapta terţiară – pentru îndepărtarea nutrienţilor – pentru aglomerările cu peste 10.000 l.e). Apele uzate urbane conţin, în special materii în suspensie, substanţe organice, nutrienţi, dar şi alţi poluanţi ca metale grele, detergenţi, hidrocarburi petroliere, micropoluanţi organici etc. depinzând de tipurile de industrie existente, cât şi de nivelul de pre-epurare al apelor industriale colectate.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa exista în anul 2020 un număr de **134** aglomerări umane (>2.000 l.e.), cu o încărcare organică totală de 1.569.512 l.e, considerate presiuni potențial semnificative.

În ***Tabelul 3.5*** se prezintă atât numărul aglomerărilor (mai mari de 2.000 l.e.), cât şi situaţia dotării cu sisteme de colectare și staţii de epurare, având în vedere încărcarea organică biodegradabilă, exprimată în locuitori echivalenţi, la nivelul sfârşitului anului 2020.

Tabel 3.5. Situaţia aglomerărilor umane, sistemelor de colectare şi staţiilor de epurare, precum şi a încărcărilor organice totale s.h. Someș-Tisa

Dimensiune aglomerări umane	Număr de aglomerări umane	Nr. sisteme de colectare	Nr. staţii de epurare	Încărcare organică totală (l.e)
> 150.000 l.e.	2	2	2	558.081
15.000 – 150.000 l.e.	12	11	11	526.455
10.000 – 15.000 l.e.	6	6	6	74.183
2.000 – 10.000 l.e.	109	61	45	399.606
Total	**129**	**80**	**64**	**1.569.512**

Se menţionează că există un număr de **54** aglomerări umane (mai mari de 2.000 l.e.) care nu au încă dotare cu staţii de epurare și un număr de **49** aglomerări umane care nu au dotare cu sisteme de colectare.

În ***Figura 3.6*** se prezintă aglomerările umane (mai mari de 2.000 l.e.) cu sisteme de colectare, iar în ***Figura 3.7*** se prezintă aglomerările umane (mai mari de 2.000 l.e.) şi tipul de staţii de epurare existente.

În spațiul hidrografic Someș-Tisa există un număr de **87** aglomerări umane (cu mai putin de 2.000 l.e.), care sunt dotate cu sisteme de colectare în sistem centralizat şi un număr de **56** aglomerări umane (cu mai putin de 2.000 l.e.) cu staţii de epurare.

Se precizează că pe parcursul perioadelor cu ploi intense, nu s-au înregistrat evenimente de depăşire a capacităţii sistemelor de colectare a apelor uzate şi pluviale.

Numărul şi tipul de aglomerări, precum şi măsurile privind colectarea şi epurarea apelor uzate au fost prevăzute iniţial în Anexa 3 a *Planului de Implementare* a Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane, situaţia reflectând starea de fapt din anul 2004. În perioada 2007-2020 această situaţie a fost reevaluată având în vedere dinamica apariţiei şi desfăşurării programelor de investiţii pentru măsurile de colectare şi epurare.

În vederea actualizării Planului de Implementare a Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor împreună cu Administrația Națională „Apele Române” și cu asistența tehnică din partea consultanților Băncii Mondiale, contribuie la implementarea proiectului „Îmbunătățirea capacității autorității publice centrale în domeniul managementului apelor în ceea ce privește planificarea, implementarea și raportarea cerințelor europene din domeniul apelor”, finanțat din fonduri europene prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020, în perioada 2019-2022. Activitățile specifice vizează în principal: reactualizarea Planului de Implementare al Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane, pe baza unei noi metodologii de delimitare a aglomerărilor umane și de calcul al încărcării, elaborate în acest proiect; elaborarea Strategiei naționale privind alimentarea cu apa, colectarea si epurarea apelor uzate urbane; dezvoltarea si implementarea unui sistemului electronic de colectare, prelucrare si raportare a datelor; elaborarea și promovarea unui proiect de act normative pentru definirea obligațiilor și responsabilitățile legate de colectarea și epurarea apelor uzate urbane. Informații privind derularea activităților de implementare a fui pot fi accesate pe website-ul Administrației Naționale „Apele Române”, la adresa: https://rowater.ro/despre-noi/dezvoltare-si-investitii-achizitii/proiecte-implementate-in-curs-de-implementare/proiecte-in-curs-de-implementare/proiectul-sipoca-588/. Astfel, ca rezultat la proiectului se vor modifica numărul și

dimensiunea aglomerărilor, precum și tipul și costul măsurilor necesare pentru conformarea cu cerințele Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane

Prin Programul Operaţional Infrastructura Mare (POIM) 2014-2020 se continuă implementarea măsurilor prin acţiuni de dezvoltare a sistemelor de colectare şi epurarea apelor uzate, în cadrul Axei prioritare 3 “Dezvoltarea infrastructurii de bază în condiţii de management eficient al resurselor”, conform prioritizării din Master Planurile Judeţene, pentru conformarea cu prevederile directivei în ceea ce priveşte colectarea şi epurarea apelor uzate urbane pentru aglomerările cu peste 2.000 l.e. De asemenea, în vederea conformării vor fi continuate acţiunile de dezvoltare a sistemelor de colectare şi epurarea apelor uzate prin Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD) în perioada 2021-2027 și Planul Național de Redresare și Reziliență în perioada 2021-2026.

În urma aplicării procesului de validare a presiunilor potențial semnificative punctiforme – aglomerări umane cu atingerea obiectivelor de mediu (starea/potenţialul ecologic şi starea chimică a corpurilor de apă), la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa s-a identificat un număr de **24** presiuni semnificative punctiforme urbane, toate fiind rețele de canalizare și stații de epurare a apelor uzate urbane (presiune semnificativă de tip 1.1_Punctiform – Ape uzate urbane).

Astfel numărul corpurilor de apă pentru care au fost identificate presiuni semnificative punctiforme de la aglomerări umane este de 19 (toate corpuri apă râuri).

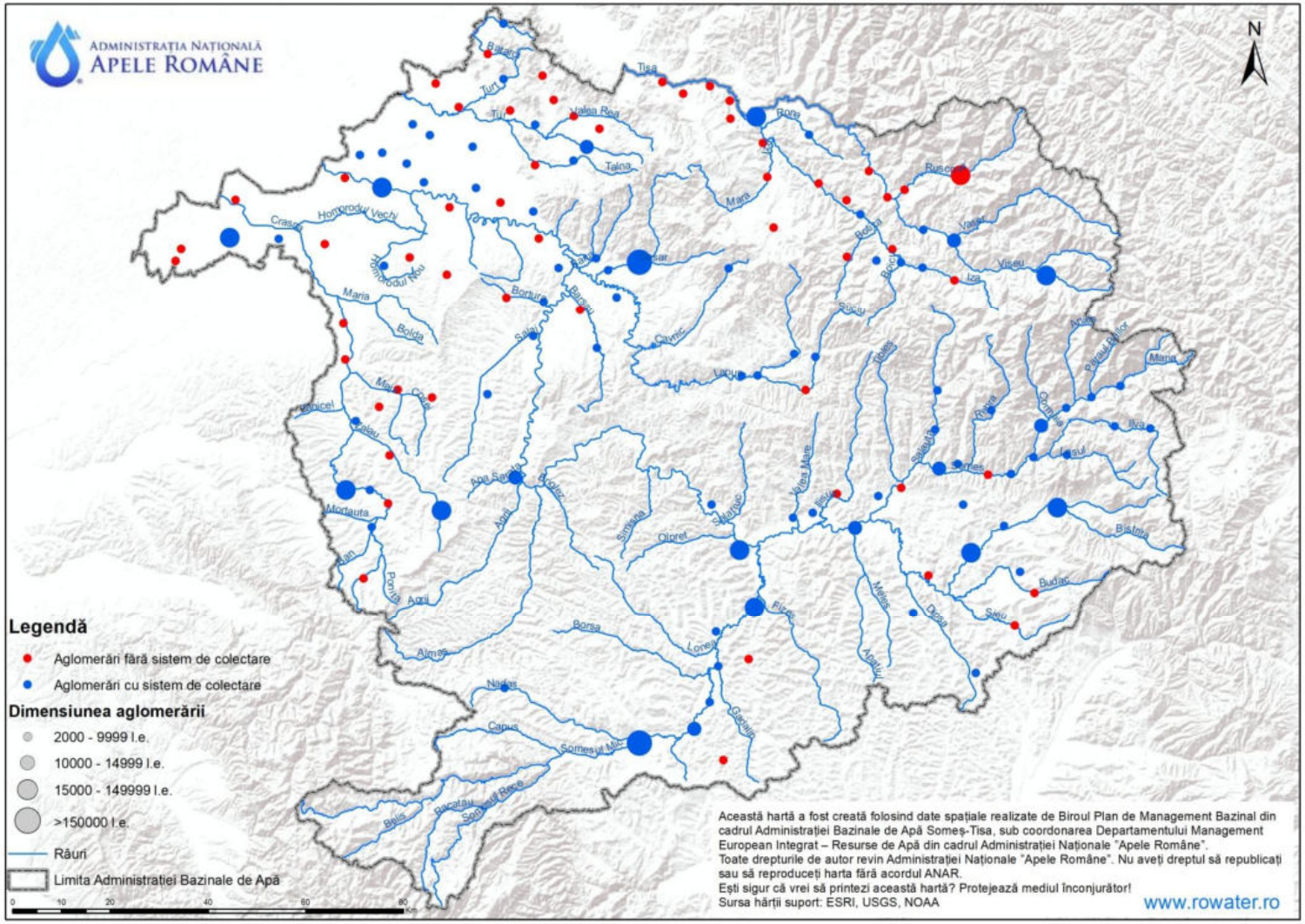

Figura 3.6. Aglomerări umane (>2000 l.e.) cu sisteme de colectare din spațiul hidrografic Someș-Tisa

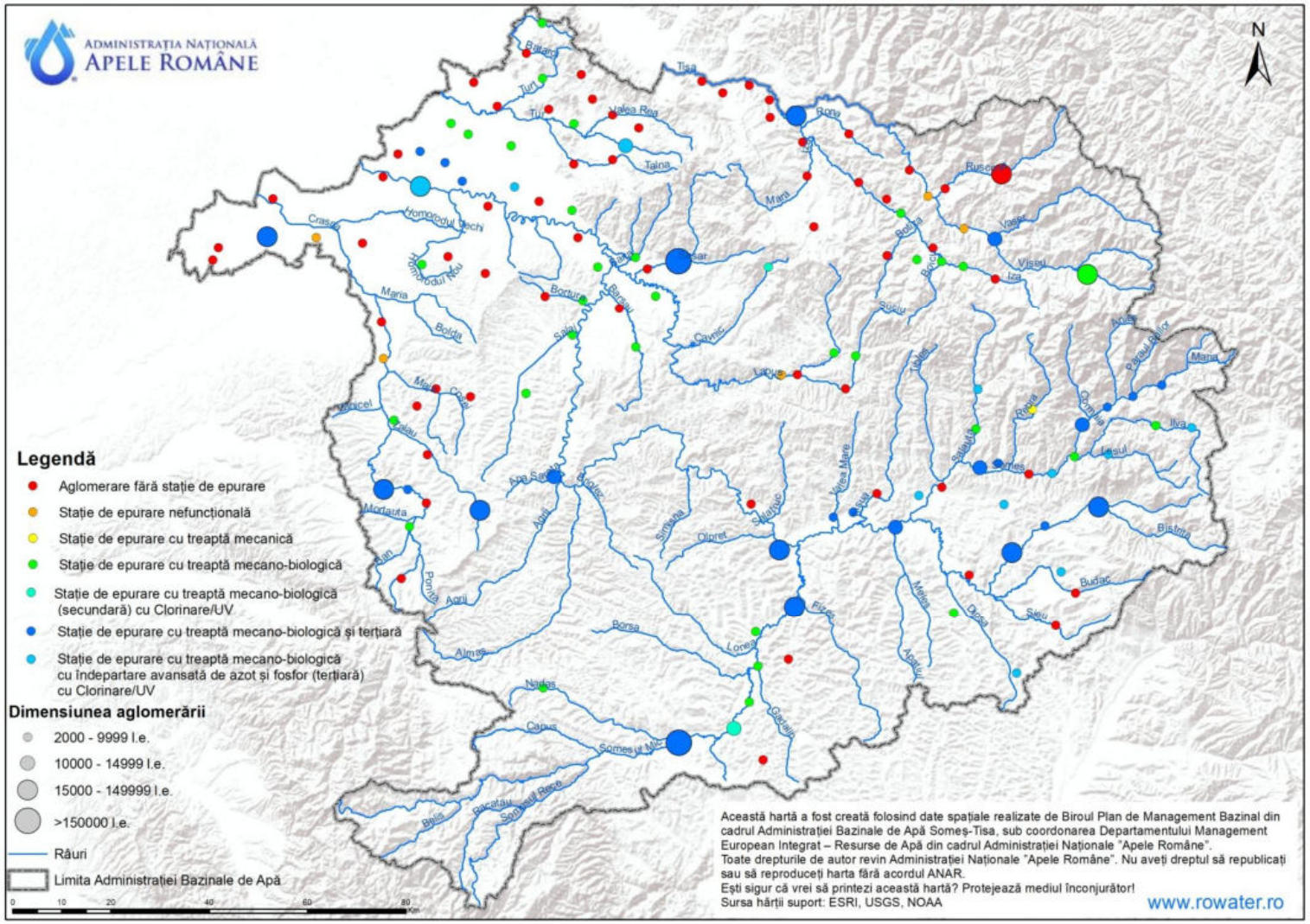

Figura 3.7. Aglomerări umane (>2000 l.e.) cu staţii de epurare din spațiul hidrografic Someș-Tisa

- **Surse de poluare industriale şi agricole**

Sursele de poluare industriale şi agricole contribuie la poluarea resurselor de apă, prin evacuarea de poluanţi specifici tipului de activitate desfăşurată. Astfel, se pot evacua: substanţe organice, nutrienți (industria alimentară, industria chimică, industria fertilizanţilor, celuloză şi hârtie, fermele zootehnice etc.), metale grele (industria extractivă şi prelucrătoare, industria chimică etc.), precum şi micropoluanţi organici periculoşi (industria chimică organică, industria petrolieră etc.).

Sursele punctiforme de poluare industriale şi agricole trebuie să respecte cerinţele Directivei 2010/75/UE privind emisiile industriale (prevenirea şi controlul integrat al poluării), denumită generic Directiva IED, transpusă în legislația națională prin Legea nr. 278/2013 privind emisiile industriale, cu modificările și completările ulterioare, ale Directivei 2008/105/CE, modificată prin Directiva 2013/39/UE, transpusă în legislația națională prin H.G. 570/2016 privind aprobarea Programului de eliminare treptată a evacuărilor, emisiilor şi pierderilor de substanţe prioritar periculoase şi alte măsuri pentru principalii poluanţi), în mediul acvatic al Comunităţii, Directivei privind protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi din surse agricole - 91/676/CEE, Directivei 2012/18/CE privind accidentele majore (Directiva SEVESO III), precum şi cerinţele legislaţiei naţionale (HG nr. 352/2005 privind modificarea şi completarea HG nr. 188/2002 privind aprobarea unor norme privind condiţiile de descărcare, cu modificările și completările ulterioare. La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, în anul 2019, din cele **63** surse punctiforme industriale şi agricole potențial semnificative identificate, **11** au instalaţii care intră sub incidenţa Directivei IED. De asemenea, există **52** unităţi industriale şi agricole, altele decât unităţile care intră sub incidenţa Directivei IED.

În ***Figura 3.8.*** se prezintă sursele punctiforme potențial semnificative de poluare, industriale şi agricole.

În urma aplicării procesului de validare a presiunilor potențial semnificative punctiforme – surse de poluare industriale și agricole cu atingerea obiectivelor de mediu (starea/potenţialul ecologic şi starea chimică a corpurilor de apă), la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa s-a identificat un număr de **14** presiuni semnificative punctiforme - industriale, diferențiate astfel ;

- **1** unitate care intră sub incidența Directivei IED (tip de presiune semnificativă *1.3 Punctiform – Stații de epurare IED);*
- **4** unități care nu intră sub incidența Directivei IED (tip de presiune semnificativă *1.4 Punctiform – Stații de epurare no-IED);*
- **2** zone contaminate sau zone industriale abandonate (tip de presiune semnificativă *1.5 Punctiform - Zone contaminate sau zone industriale abandonate)*
- **7** ape de la unități miniere (*tip de presiune semnificativă 1.7 Punctiform Ape de mină*).
-

Astfel numărul corpurilor de apă pentru care au fost identificate presiuni semnificative punctiforme de la activitățile industriale și agricole este de 10 (toate corpuri apă râuri).

Din punct de vedere al evacuărilor de substanţe poluante în resursele de apă de suprafaţă, în ***Tabelul 3.6*** se prezintă cantităţile monitorizate de substanţe organice (exprimate ca CCO – Cr şi CBO_5), nutrienţi (azot total şi fosfor total) şi poluanți specifici, pe categorii de surse de poluare. Datele reprezintă inventarul la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa cu valori medii anuale ale emisiilor în anul 2020.

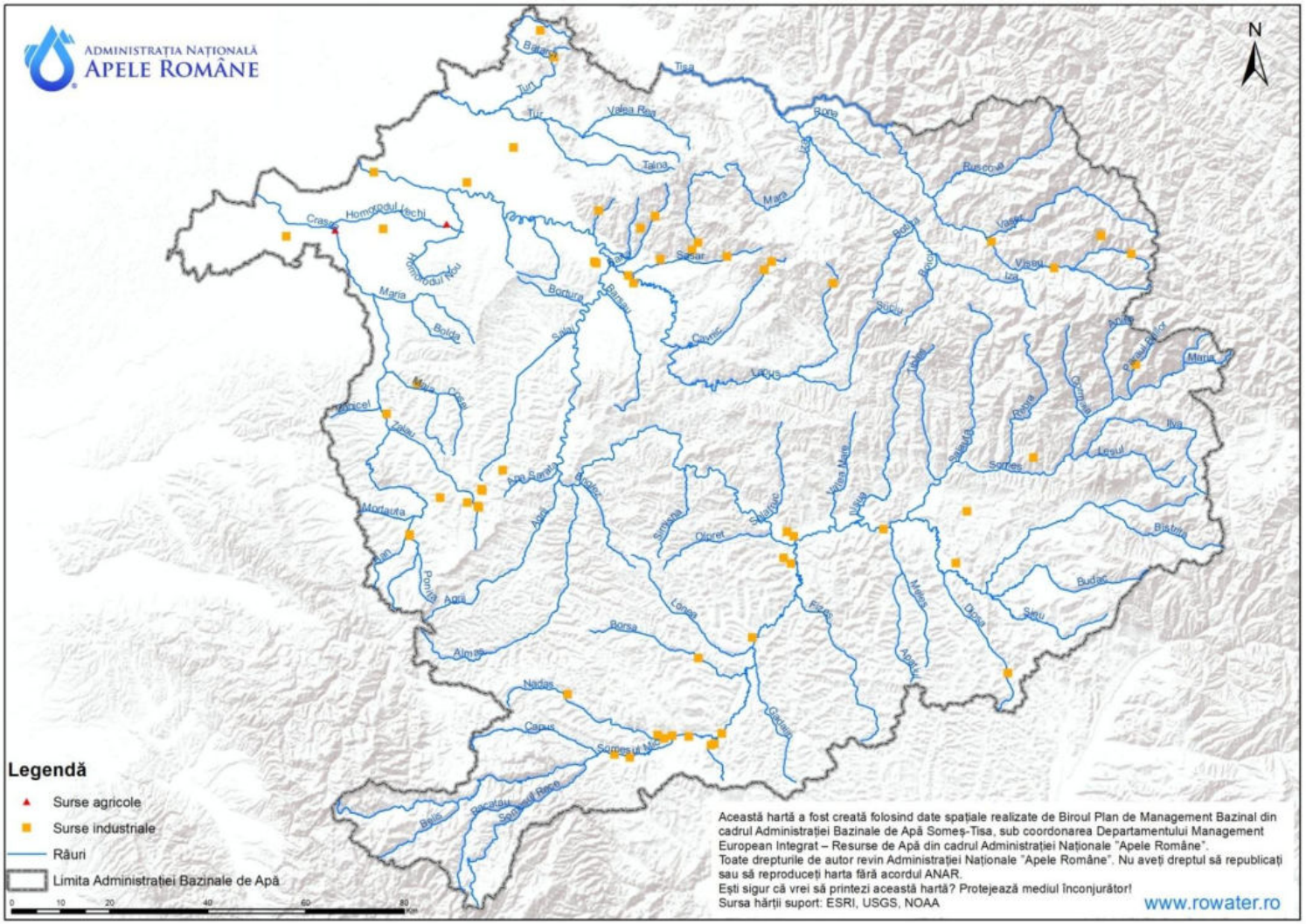

Figura 3.8. Surse punctiforme potențial semnificative de poluare - industriale şi agricole din spațiul hidrografic Someș-Tisa

Tabel 3.6 Evacuări de substanţe organice, nutrienţi și poluanți specifici în resursele de apă din surse punctiforme (anul 2020) din spațiul hidrografic Someș-Tisa

Categorii surse de poluare/poluanţi evacuaţi	Substanţe organice (CCO-Cr)	Substanţe organice (CBO5)	Azot total (Nt)	Fosfor total (Pt)	Cupru și compuși (Cu)	Zinc și compuși (Zn)	Cianuri
	t/an	t/an	t/an	t/an	kg/an	kg/an	kg/an
AGLOMERĂRI UMANE	3169,253	919,238	638,257	48,952	37,248	3746,620	6,429
ACTIVITĂȚI INDUSTRIALE	123,829	37,012	4,059	0,611	80,237	2100,831	0
ALTE SURSE PUNCTIFORME (inclusiv, activități agricole non-IED/IED)	26,685	10,617	0,346	0,352	1,183	5,363	0
TOTAL	**3319,767**	**966,867**	**642,662**	**49,915**	**118,668**	**5852,814**	**6,429**

3.4.2.Surse difuze de poluare semnificative, inclusiv modul de utilizarea terenului

3.4.2.1. Modul de utilizare a terenului

Potrivit datelor furnizate de Institutul Naţional de Statistică, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa se observă o diferenţiere netă a utilizării terenurilor, în concordanţă cu relieful. Astfel, în anul 2019, suprafaţa agricolă ocupa cca. **51,1%** din suprafaţa totală a spațiului hidrografic Someș-Tisa, urmată de suprafaţa acoperită de păduri cca. **42,4%** (inclusiv alte terenuri cu vegetaţie forestieră), suprafaţa ocupată de construcţii (inclusiv căi de comunicații si căi ferate, alte terenuri) cca. **5,9%** şi suprafaţa ocupată de ape și zone umede cca.**0,6%** (***Figura3.9***).

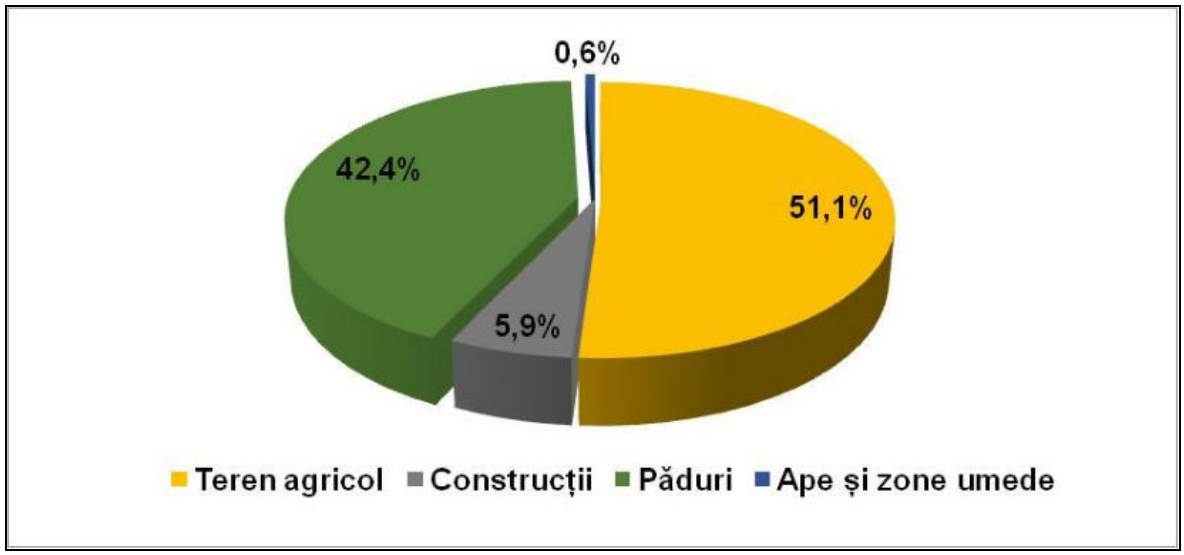

Figura 3.9. Utilizarea terenului

3.4.2.2. Surse difuze de poluare

La stabilirea presiunilor potențial semnificative difuze se au în vedere următoarele categorii principale de surse de poluare difuze:

- **aglomerările umane**/localităţile care nu au sisteme de colectare a apelor uzate sau sisteme corespunzătoare de colectare şi eliminare a nămolului din staţiile de epurare, precum şi localităţile care au depozite de deşeuri menajere neconforme;
- **agricultura**: ferme agro-zootehnice care nu au sisteme corespunzătoare de stocare/utilizare a dejecţiilor, localităţile care nu au sisteme de colectare centralizate/platforme individuale a gunoiului de grajd, unităţi care utilizează pesticide şi nu se conformează legislaţiei în vigoare, alte unităţi/activităţi agricole care pot conduce la emisii difuze semnificative;
- **industria**: depozite de materii prime, produse finite, produse auxiliare, stocare de deşeuri neconforme, unităţi ce produc poluări accidentale difuze, situri industriale abandonate.

În continuare, este prezentată o caracterizare a principalelor categorii de surse de poluare difuze:

- **Surse de poluare urbane/aglomerări umane**

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, fenomenul de poluare difuză este accentuat datorită faptului că la sfârşitul anului 2019, numai un procent de **66,5**% din populaţia echivalentă (a aglomerărilor mai mari de 2.000 l.e.) era racordată la sistemele centralizate de canalizare.

Din cele **129** aglomerări (>2.000 l.e.) identificate în anul 2020, un număr de **80** aglomerări erau dotate cu sisteme de canalizare. La poluarea difuză contribuie un număr de **49** aglomerări mai mari de 2.000 l.e. care nu beneficiază de sisteme de colectare a apelor uzate, precum şi un număr de **374** aglomerări mai mici de 2.000 l.e. fără sisteme de colectare, considerate presiuni potențial semnificative pentru corpurile de apă care nu ating obiectivele de mediu.

În perioada 2016-2019 s-a constatat îmbunătățirea situației privind dotarea cu sisteme de canalizare și stații de epurare a apelor uzate a aglomerărilor urbane, fapt care a condus la reducerea efectelor poluării difuze de la sursele de poluare urbane/aglomerări umane. Detalii privind măsurile care au condus la această îmbunătățire se regăsesc la ***Capitolul 9 Programe de măsuri - subcapitolul 9.1***, cu referire la măsurile pentru implementarea prevederilor Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane.

Managementul necorespunzător al deşeurilor menajere la nivelul localităţilor constituie o sursă de poluare difuză locală. De asemenea, modul de colectare/eliminare a nămolului provenit de la staţiile de epurare poate conduce la poluarea resurselor de apă. Dezvoltarea zonelor urbane necesită o mai mare atenţie din punct de vedere al colectării deşeurilor menajere prin construirea unor depozite de gunoi ecologice şi eliminarea depozitării necontrolate a deşeurilor, întâlnită deseori pe malurile râurilor şi ale lacurilor.

În urma analizei tuturor presiunilor generate de aglomerările umane fără sisteme de colectare și epurare, a fost stabilit un număr de **441** presiuni potențial semnificative de tip 2.6. Difuz – Evacuări neconectate la rețele de canalizare.

În urma aplicării procesului de validare a presiunilor potențial semnificative difuze – aglomerări umane cu obiectivele de mediu (starea/potenţialul ecologic şi starea chimică a corpurilor de apă), la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa s-a identificat un număr de **372** presiuni semnificative difuze urbane aferente categoriei de presiuni 2.6 Difuz – Evacuări neconectate la rețele de canalizare**.**

Astfel numărul corpurilor de apă pentru care au fost identificate presiuni semnificative difuze de la aglomerările umane este de 95 (93 corpuri apă râuri și 2 corpuri de apă lacuri).

- **Agricultura**

Pe lângă presiunile punctiforme exercitate, activităţile agricole pot conduce la poluarea difuză a resurselor de apă. Căile prin care poluanţii (în special, nutrienţii şi pesticidele, dar şi alţi poluanţi) ajung în corpurile de apă sunt diverse (scurgere la suprafaţă, percolare etc).

Sursele de poluare difuză sunt reprezentate în special de:

- stocarea şi utilizarea îngrăşămintelor organice şi chimice;
- creşterea animalelor domestice;
- utilizarea pesticidelor pentru combaterea dăunătorilor.

Datele cu privire la cantităţile de îngrăşăminte şi numărul de animale domestice la nivel naţional sau judeţean au fost preluate din *Anuarul Statistic al României* 2020 (cu date la nivelul anului 2019).

La nivel național s-au utilizat în anul 2020 cantităţi medii specifice de îngrăşăminte chimice (exprimate în substanţă activă) de cca. 32,1 kg N/ha teren agricol/an, respectiv 12,8 kg P/ha teren agricol/an; comparativ cu anul 2016, cantităţile de îngrăşăminte naturale (tone subst. activă/ha/an) utilizate au crescut uşor, cu cca. 1,8%. Comparând cantităţile specifice de îngrăşăminte utilizate în România cu cantităţile utilizate în statele membre ale UE, se observă că România încă se situează cu mult sub media europeană.

De asemenea, numărul **de animale echivalente** (unitate vită mare) a fost estimat în anul 2020 la cca. 9,213 milioane capete (reprezentând o densitate medie specifică de animale echivalente de 0,64/ha suprafaţă agricolă/an).

Cantitatea totală de pesticide (insecticide, fungicide, erbicide, alte produse de protecția plantelor) utilizată în România în perioada 2016-2020[8] a fost relativ constantă, cu valori medii care se situează între 0,48 - 0,60 kg substanță activă/ha/an. Se observă faptul că în comparație cu perioada 2009-2015, cantitatea totală de pesticide utilizată a scăzut semnificativ, cu circa 35-48%.

Emisiile de nutrienţi din surse difuze

Presiunile difuze datorate activităţilor agricole sunt greu de cuantificat. Presiunile difuze afectează atât calitatea apelor de suprafaţă, cât mai ales calitatea apelor subterane. Prin aplicarea modelelor matematice se pot estima cantităţile de poluanţi emise de sursele difuze de poluare.

Modelul MONERIS (MOdelling Nutrient Emissions in RIver Systems) este folosit pentru estimarea emisiilor de nutrienți provenind de la sursele de poluare punctiforme şi difuze. Rezultatele aplicării modelului au fost integrate în *Planul Național de Management (HG nr. 80/2011)* și în actualizarea sa (HG nr. 859/2016) pentru evaluarea emisiilor de nutrienţi (azot şi fosfor) în mai multe bazine/districte hidrografice din Europa, printre care şi bazinul/districtul Dunării. În ultimul timp, modelul MONERIS a fost dezvoltat pentru a fi aplicat atât la nivel naţional (al statelor din Districtul internaţional al Dunării), cât şi la nivel de sub-bazine internaţionale (Tisa).

În perioada ulterioară elaborării *Planul Național de Management actualizat aprobat prin HG 859/2016* au fost realizate îmbunătăţiri şi actualizări ale modelului MONERIS. Recent, setul de date de intrare a fost actualizat și extins conform celor mai recente informații spațiale disponibile. În plus, algoritmul modelului a fost îmbunătățit și modelul a fost reaplicat, rezultând căi de emisie actualizate pentru nutrienți în Districtul hidrografic international al Dunării.

Aplicarea modelului are o istorie îndelungată în țările dunărene și la scară de bazin, precum și în domeniul managementului bazinelor hidrografice și al balanței nutrienților. Modelul a fost îmbunătățit și adaptat nevoilor specifice ale ICPDR în mai multe proiecte regionale realizate în bazin. Modelul este fiabil și funcționează cu o acuratețe rezonabilă la scară regională. Poate fi susținut cu ușurință de datele disponibile, rulat pentru întregul bazin și actualizat în funcție de condițiile actuale.

Pentru estimarea modurilor (căilor) de producere a poluării difuze cu nutrienți și a emisiilor de nutrienți de la surse, precum și aportul acestora la emisiile totale, modelul MONERIS verisunea 3.0 (Venohr et al., 2017) a fost aplicat la nivelul întregului district internațional al Dunării și a avut în vedere condițiile hidrologice medii multianuale din perioada de referință 2015-2018. MONERIS necesită o varietate de date de intrare cuprinzând informații despre condiţiile hidro-climatice, geo-fizice și administrativ-demografice, care au fost actualizate pentru perioada de referință 2015-2018. Astfel, modelul poate estima distribuția regională a emisiilor de nutrienți care intră în apele de suprafață la scară de sub-bazin și poate determina cele mai importante surse și căi ale acestora cu o acuratețe rezonabilă. Mai mult, ținând cont de principalele procese de reținere în flux, pot fi calculate încărcările râului la capătul bazinului hidrografic, care pot fi apoi utilizate pentru calibrarea și validarea modelului.

În cazul surselor de poluare difuze, estimarea încărcărilor cu poluanţi a apelor este mai dificilă decât în cazul surselor punctiforme, având în vedere modul diferit de producere a poluării. Pe lângă emisiile punctiforme, modelul MONERIS ia în considerare următoarele **moduri (căi) de producere a poluării difuze**:

[8] *Institutul National de Statistică, Raport privind utilizarea pesticidelor în agricultură, https://insse.ro/cms/ro/content/utilizarea-pesticidelor-%C3%AEn-agricultur%C4%83-%C3%AEn-anul-2018*

- depuneri din atmosferă (pe apele de suprafață);
- scurgerea de suprafaţă;
- scurgerea din zone impermeabile orăşeneşti;
- eroziunea solului/transportul sedimentelor:
- scurgerea din reţelele de drenaje;
- scurgerea subterană.

Rezultatele aplicării modelului îmbunătățit la nivelul districtului internaţional al Dunării, utilizând date actualizate pentru perioada de referință 2015-2018, au fost incluse atât în Planul de Management al Districtului Hidrografic Internațional al Fluviului Dunărea (2021)[9], cât și în Planul Național de Management actualizat 2021.

Rezultatele calculelor modelului, prezentate în Tabelul nr. 3.7, arată că emisiile totale de azot în spațiul hidrografic Someș-Tisa sunt de cca. 14.355,5 tone N/an (cca. 6,4 kg pe hectar și an) pentru perioada de referință 2015-2018 (Tabelul 3.7, coloana din stânga). De asemenea, emisiile totale de fosfor la nivel bazinului hidrografic Someș-Tisa sunt de cca. 692,4 tone P/an (cca. 0,31 kg pe hectar pe an) pentru aceeași perioadă (Tabelul 3.8 coloana din dreapta).

Tabel 3.7: Emisii de nutrienți din surse difuze şi punctuale, în funcție de căile de emisie,* în spațiul hidrografic Someș-Tisa*, pentru perioada de referință (2015-2018)

Nr. crt.	Căi de emisii nutrienți	Emisii azot total (tone/an)	Emisii fosfor total (tone/an)
1	Depuneri din atmosferă	155,5	4,6
2	Scurgerea de suprafaţă	1.168,0	59,7
3	Scurgerea din zone impermeabile orăşeneşti*	1.947,2	118,9
4	Scurgerea din reţelele de drenaje	145,3	3,4
5	Eroziunea solului	401,9	237,4
6	Scurgerea subterană **	9.802,8	203,6
7	Surse punctiforme ***	734,8	64,8
	Total	**14.355,5**	**692,4**

* *emisii cumulate din scurgeri urbane, revărsări de ape pluviale sau amestec de ape pluviale cu ape uzate municipale din canalizare, populatie conectată la rețeaua de canalizare fără stație de epurare și populație neconectată*

** *emisii cumulate din toate componentele scurgerii subterane (debit de bază și interflow)*

*** *emisii cumulate de la stațiile de epurare urbane și industriale cu evacuare direct în resursele de apă*

[9] *Emisii și încărcări de nutrienți în bazinul fluviului Dunărea - Situația actuală și scenarii pentru al 3-lea Plan de management al bazinului Dunării. Raport final, livrabil al proiectului UE LIFE „Sprijin pentru dezvoltarea celui de-al treilea management al bazinului fluviului Dunărea și al actualizarea celui de-al doilea Plan de management al riscului la inundații 2021" (LIFE19 PRE AT 006 – LIFE DRBMP DFRMP 2021), IGB, 2021.*

În *Figura 3.10* se prezintă contribuţia modurilor de producere a poluării cu azot şi fosfor pentru perioada 2015-2018, având în vedere căile prezentate mai sus.

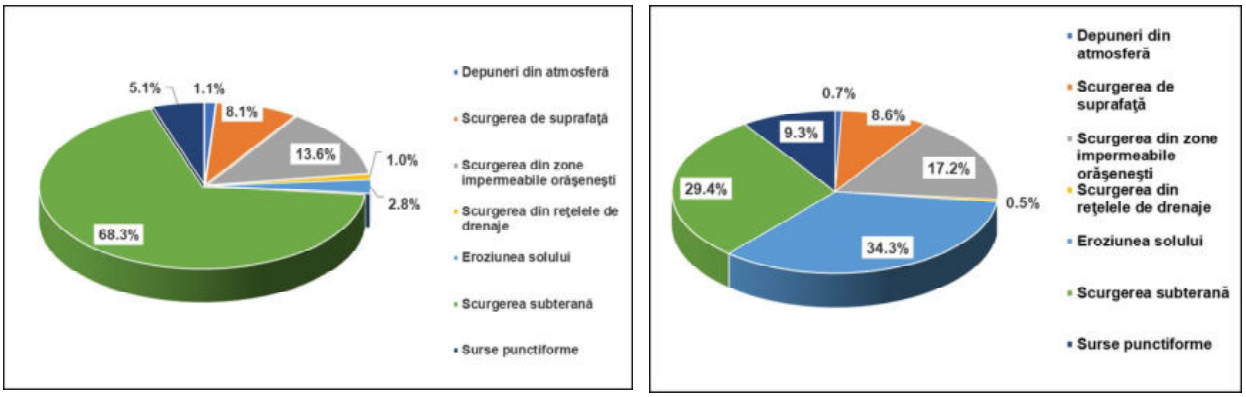

Figura 3.10. Moduri (căi) de producere a poluării difuze cu azot (stânga) şi fosfor (dreapta)* în spațiul hidrografic Someș-Tisa*, în perioada de referință (2015-2018)

Se observă că poluarea difuză reprezintă principala cale de emisie a azotului total reprezentând 94,9% din totalul emisiilor, iar emisiile prin surse punctiforme reprezintă doar 5,1% din restul de emisii totale de azot. În ceea ce privește poluarea difuză cu fosfor, ponderea cea mai mare o reprezintă eroziunea solului care contribuie cu cca. 34,3% la poluarea totală, iar contribuția emisiilor prin surse punctuale constituie 9,3%.

Modelul MONERIS cuantifică și **contribuţia diverselor categorii de surse de poluare la emisia totală de nutrienţi**. Astfel pentru sursele difuze de poluare, aceste categorii de surse sunt reprezentate de:

- agricultura (teren arabil și pășuni);
- așezările umane (cu tot ce înseamnă zona urbană);
- zonele naturale (zone acoperite cu păduri, pajiști naturale, vegetație, arbuști, etc.) ;
- zonele deschise (zone ocupate în principal de activități extractive - mine, cariere, balastiere, zone de depozitare - halde, depozite, zone construite, precum și alte zone de plaje, zone cu prezența redusă a vegetației);
- zonele umede și apele de suprafață.

De subliniat este faptul că, modelul MONERIS ia în considerare toate sursele de poluare şi nu numai pe acelea identificate ca fiind semnificative.

În *figura 3.11* se prezintă emisiile de azot şi fosfor din surse difuze de poluare, având în vedere aportul fiecărei categorii de surse de poluare.

În ceea ce privește sursele de emisii - agricultura reprezintă sursa dominantă privind emisiile de azot (cca. 45,2% din emisiile totale), urmată de de emisiile de la așezările umane (evacuările de ape uzate, scurgerile de pe suprafețele pavate și canalizarea combinată cu revărsări de apă pe timp ploios) și zonele naturale, cu cca. 53,6% din emisiile totale. Pentru agricultură, **emisia specifică este cca. 5,7 kg N/ha suprafaţă agricolă**. În toate aceste zone există un aport semnificativ de azot din scurgerea subterană , ceea ce indică faptul că o parte din emisiile de azot pot proveni din exteriorul bazinului hidrografic și sunt transportate prin depunere atmosferică, care este greu de controlat. Emisiile din zonele deschise sunt mai puțin importante din punct de vedere cantitativ.

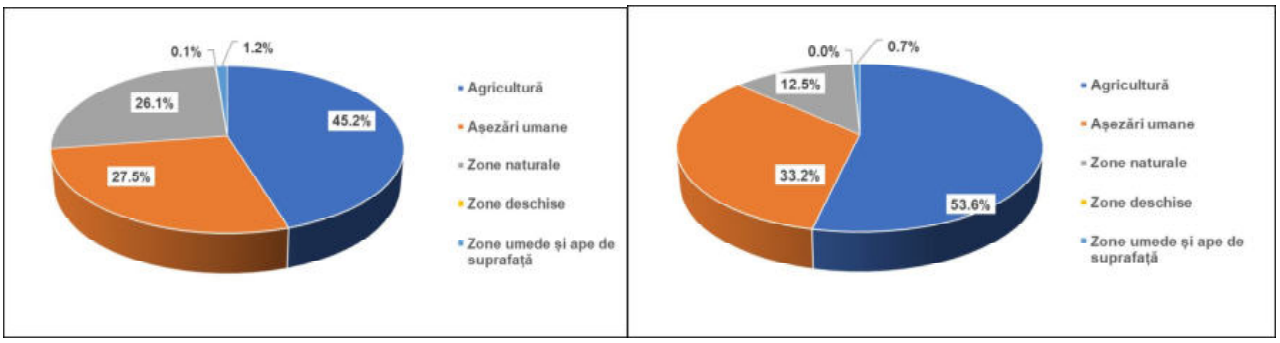

Figura 3.11. **Distribuția surselor de emisii în spațiul hidrografic Someș- Tisa pentru perioada de referință (2015-2018); la stânga sursele pentru azot total, la dreapta sursele pentru fosfor total**

Distribuția emisiilor de azot la nivelul bazinului hidrografic și la nivel de utilizare a terenului este prezentată în *Figurile 3.12 și 3.13*. Zonele cu un grad ridicat de surplus de azot din agricultură și cu timp de rezidență mai scurt al apei subterane și/sau straturi de rocă de bază cu capacitate de denitrificare mai mică produc cele mai mari emisii specifice. Așezările umane cu surse punctuale semnificative și scurgeri urbane generează de asemenea fluxuri locale semnificative de emisii de azot.

În ceea ce privește sursele de emisii pentru fosfor total, cea mai mare pondere o au emisiile din agricultură care produc cca. 53,6% din emisii (cu o **emisie specifică de 0,32 kg P/ha suprafaţă agricolă)** și așezările umane care este responsabilă pentru cca. 33,2% din totalul emisiilor. Restul de cca 13,2% este împărțit între zonele naturale și zone deschise (12,5%) și respectiv zonele umede și apele de suprafață (0,7%).

Distribuția emisiilor de fosfor total la nivelul bazinului hidrografic și la nivel de utilizare a terenului este prezentată în *Figurile 3.14 și 3.15.*

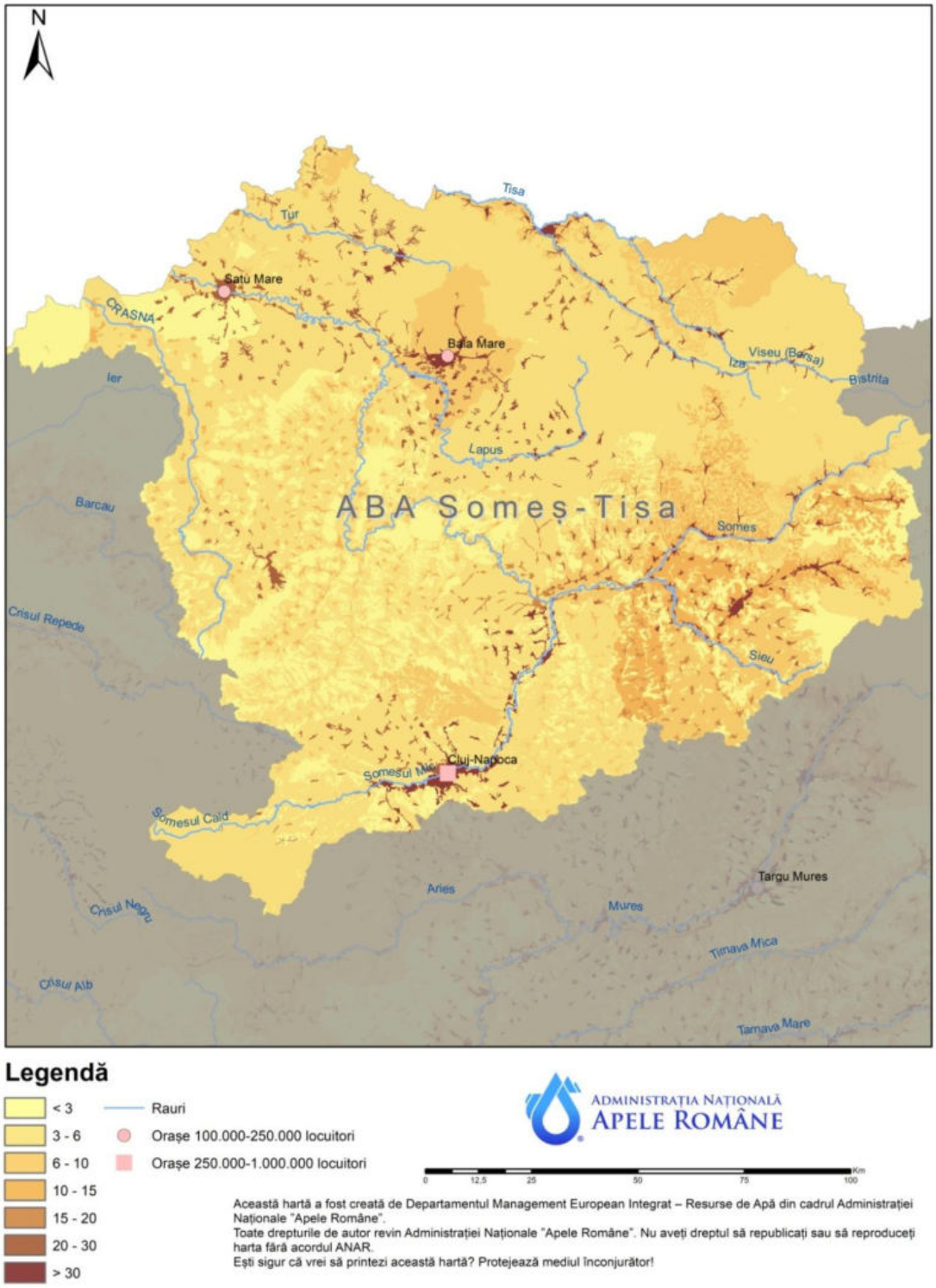

Figura 3.12. Emisiile de azot total din surse punctiforme și difuze la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa (unități analitice) - Situație de referință 2015-2018

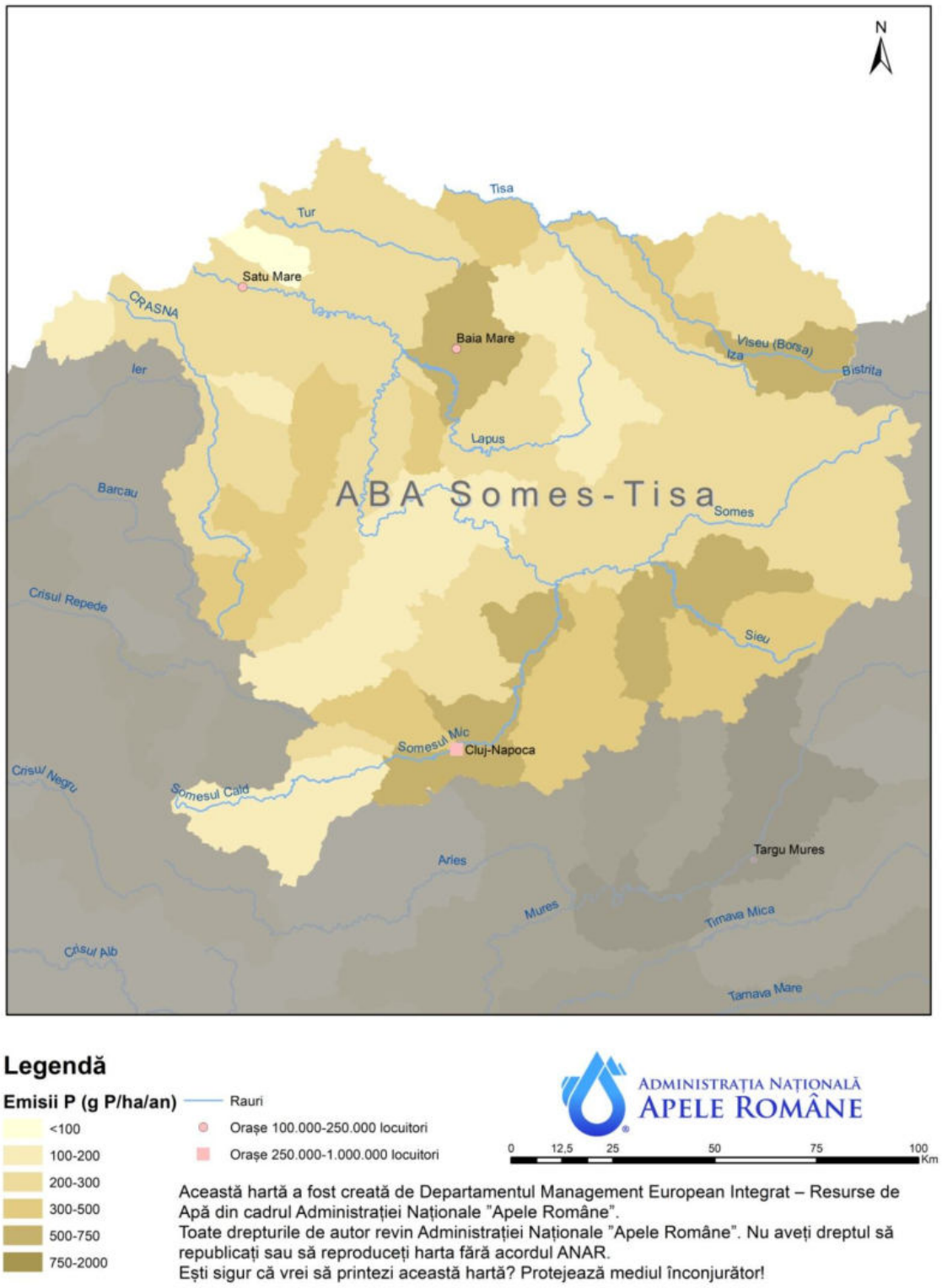

Figura3.13. Emisiile de azot total din surse punctiforme și difuze la nivel de utilizare a terenului - Situație de referință 2015-2018

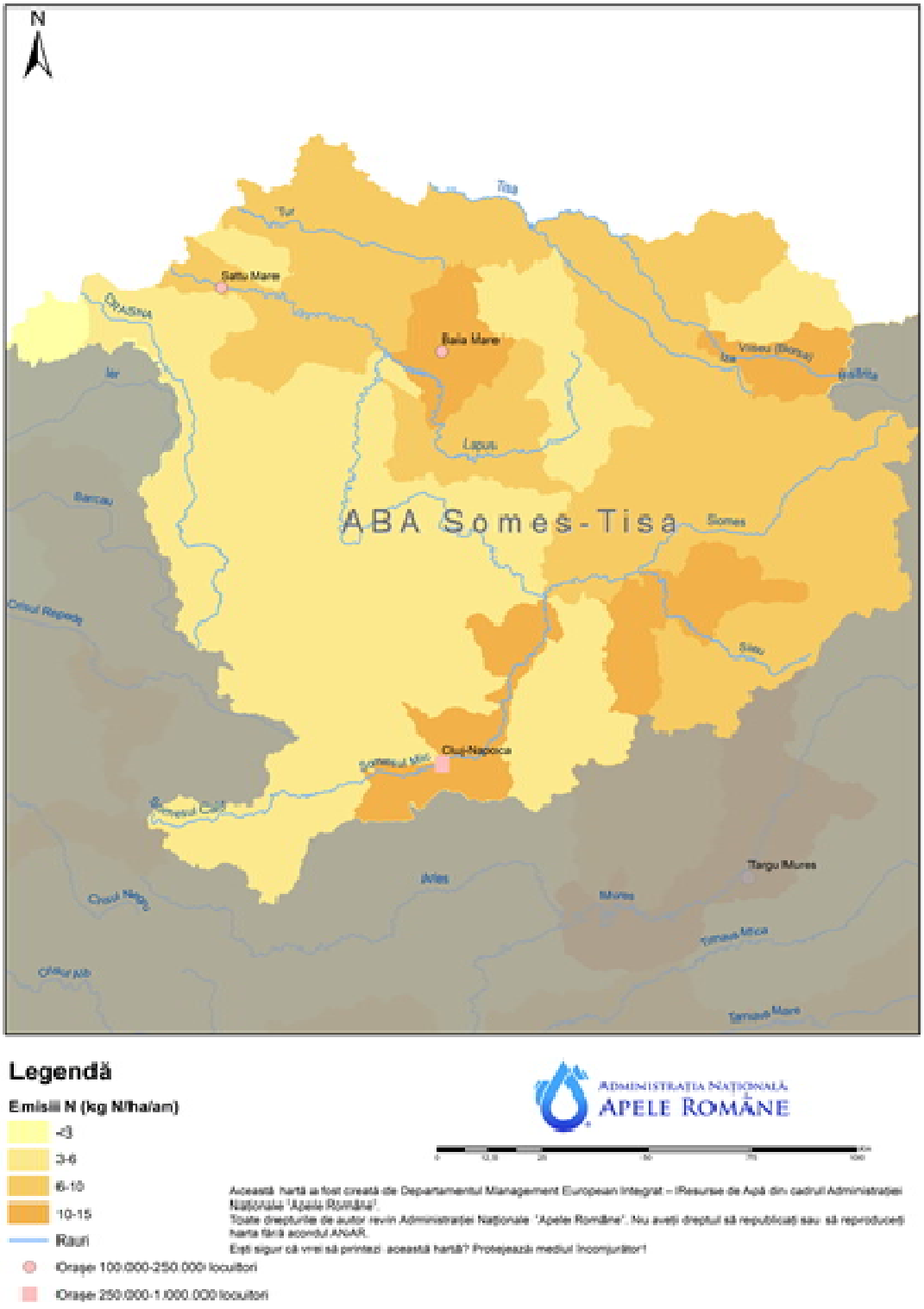

Figura 3.14. Emisiile de fosfor total din surse punctiforme și difuze la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa (unități analitice) - Situație de referință 2015-2018

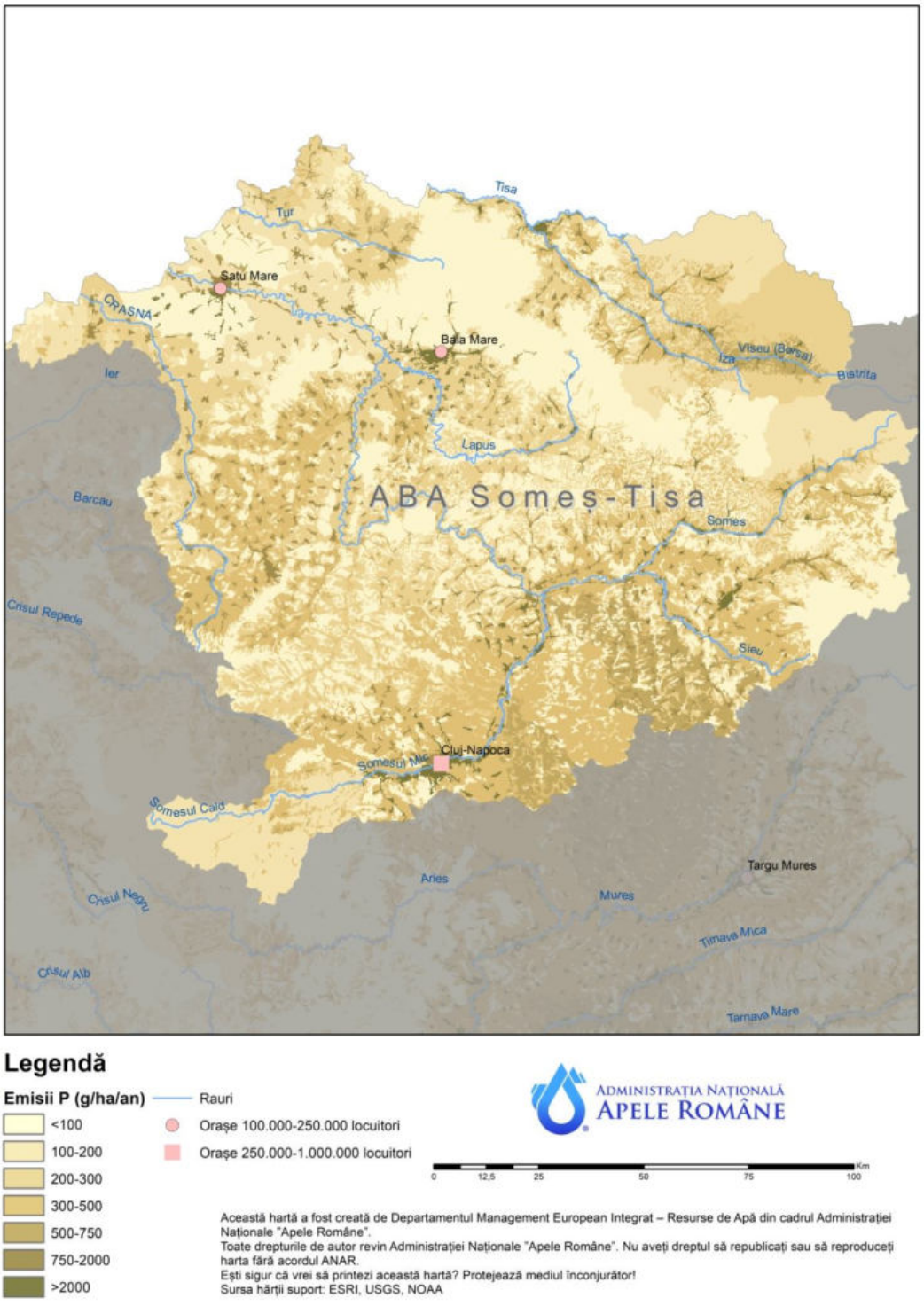

Figura 3.15. Emisiile de fosfor total din surse punctiforme și difuze la nivel de utilizare a terenului – Situație de referință 2015-2018

Emisiile de substanțe periculoase

Potrivit Ghidului CIS nr. 2810 este necesar să se realizeze o analiză mai detaliată axată pe screening-ul substanțelor prioritare/prioritare periculoase relevante. Scopul este dezvoltarea unui inventar detaliat pentru sursele de poluare, în special pentru cele difuze. În acest sens, la nivelul districtului internațional al Dunării se desfășoară proiectul „Lupta împotriva poluării cu substanțe periculoase în bazinul Dunării, prin măsurarea, gestionarea bazată pe modelare și consolidarea capacității" (Danube Hazard m3c), care va realiza o modelare a emisiilor și transportului de substanțe periculoase și care va ajuta la o mai bună înțelegere a legăturilor dintre sursele de poluare și impactul poluării cu substanțe periculoase.

Rezultatele proiectului au în vedere: îmbunătățirea cunoștințelor și a înțelegerii comune a poluării corpurilor de apă cu substanțe periculoase din bazinul Dunării și prioritizarea coordonată a măsurilor de reducere/eliminare a emisiilor de substanțe periculoase. La sfârșitul proiectului (decembrie 2022), în bazinul Dunării va fi disponibilă o bază de date armonizată privind poluarea și emisiile de substanțe periculoase, precum și un concept de măsurare/monitorizare a acestor substanțe, instrumente de modelare adaptate și validate pentru nevoile bazinului Dunării, concept aplicabil la diferite scări, respectiv evaluarea scenariilor, prioritizarea coordonată a măsurilor și elaborarea recomandărilor pentru Planul de Management actualizat al Dunării. La toate aceste rezultate se adaugă și activitățile de instruire și întărire a capacității pentru managementul substanțelor periculoase.

Rezultatele proiectului vor îmbunătăți modul în care este abordată poluarea cu substanțe periculoase atât în Planul de Management al districtului hidrografic al Dunării, cât și în cadrul Planurilor de Management ale bazinelor/spațiilor hidrografice și vor consolida implementarea strategiilor planificate.

În urma analizei tuturor presiunilor generate de activitățile agricole difuze, a fost stabilit un număr de **92 presiuni potențial semnificative de tip 2.2. Difuz - Agricultură.**

În urmă aplicării procesului de validare a presiunilor potențial semnificative difuze - activități agricole cu atingerea obiectivelor de mediu (starea/potenţialul ecologic şi starea chimică a corpurilor de apă), s-a identificat un număr de **31 presiuni semnificative difuze agricole, aferente tipului de presiune semnificativă 2.2. Difuz - Agricultură.**

Astfel numărul corpurilor de apă pentru care au fost identificate presiuni semnificative difuze de la activitățile agricole este de 31 (29 corpuri apă râuri și 2 corpuri de apă lacuri).

Principale presiuni potenţial semnificative - surse de poluare difuze activități industriale sunt reprezentate de amplasamente și depozite industriale: depozite de materii prime, produse finite, produse auxiliare, stocare de deşeuri neconforme, unităţi ce produc poluări accidentale difuze, situri industriale abandonate etc.

În anul 2019, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa au fost identificate **81** unități industriale ca presiuni potențial semnificative difuze aparținând următoarelor sectoare de activitate: industrie minieră (iazuri de decantare si halde de steril și managementul deșeurilor urbane și industriale.

În urma aplicării procesului de validare a presiunilor potențial semnificative difuze – activități industriale cu atingerea obiectivelor de mediu (starea/potenţialul ecologic şi starea chimică a corpurilor de apă), s-a identificat un număr de **26** presiuni semnificative difuze, din care:

- **4** presiuni de tip 2.5 Difuz – zone contaminate sau zone industriale abandonate ;

[10] *Strategia Comună de Implementare a Directivei Cadru Apă, Ghid nr. 28 privind pregătirea unui inventar al emisiilor, descărcărilor și pierderile de substanțe prioritare și prioritar*

- **5** presiuni de tip 2.8 Difuz – Activități miniere;
- **1** presiuni de tip 2.10 – Difuz – Altele (depozite de deșeuri menajere,etc.) ;
- **16** presiuni de tip 9 – Presiuni antropice – Poluare istorică.

Astfel, numărul corpurilor de apă pentru care au fost identificate presiuni semnificative difuze de la activitățile industriale este de 16 (toate corpuri de apă râuri).

3.4.2.3. Surse de poluare cu nutrienți și scenarii pentru reducerea acestora

Poluarea cu nutrienți este cauzată de emisii punctiforme și difuze de azot și fosfor în mediul acvatic. Dintre sursele punctiforme luate în considerare în modelul MONERIS se menționează stațiile de epurare urbane, evacuările de ape uzate neepurate sau epurate de la sistemele de colectare din aglomerările urbane și de la unitățile industriale și fermele zootehnice care sunt înregistrate în E-PRTR. În ceea ce privește sursele de emisii difuze, așezările umane, activitățile agricole, zonele cu vegetație naturală, zonele deschise, zonele umede și apele de suprafață au fost considerate ca fiind importante în producerea poluării cu nutrienți.

Modelul MONERIS a fost utilizat pentru aplicarea scenariilor de bază pentru reducerea emisiilor de nutrienți din surse punctiforme și difuze pentru orizontul de timp 2027. Scenariul utilizat a avut la bază condițiile hidrologice din perioada 2015-2018, iar datele utilizate privind încărcările de nutrienți au avut ca an de referință anul 2018. La evaluarea situației de referință și pentru simularea scenariilor s-a utilizat o variantă a modelului MONERIS care, comparativ cu a doua evaluare cu date din anul 2012, a fost îmbunătățită tehnic în vederea creșterii aplicabilității, respectiv s-au îmbunătățit: modelul hidrologic prin folosirea unor seturi noi de date (HYPE model), modul de evaluare a emisiilor de fosfor în scurgerea de suprafață (model nou bazat pe fosforul solubil care înlocuiește acumularea de fosfor), modul de evaluare a balanței nutrienților (surplusul de azot și fosfor), emisile prin eroziunea solului/transportul de sedimente, nivelul de retenție al fosforului în râuri, precum și reținerea nutrienților în benzile (fâșiile) de protecție de-a lungul cursurilor de apă. De asemenea, au fost delimitate noi unități analitice (sub-bazine) ale modelului, având în vedere ajustarea cu un număr mai mare de stații de monitorizare pe râuri și cu rețeaua hidrografică, astfel încât să se respecte limitele subbazinelor.

În cadrul Planului de management al Dunării, sunt stabilite viziuni și obiective de management care să conducă la reducerea emisiilor de nutrienți prin aplicarea de măsuri și pentru care s-au realizat scenariile[11], și anume:

- scenariul de bază se referă în principal la implementarea până în anul 2027 a obligațiilor ce decurg din legislația europeană și națională (Directiva 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane, Directiva Nitrați, Regulamentul E-PRTR, măsuri de agromediu sprijinite prin programele de dezvoltare rurală ale Politicii Agricole Comune, măsuri privind reducerea surplusului de azot, controlul eroziunii solului, zone tampon/fâșii de protecție în lungul cursurilor de apă, etc.);

- scenariul de viziune I – pe lângă scenariul de bază și măsurile aferente (mai sus descrise), sunt avute în vedere și alte tipuri de măsuri specifice, în funcție de sursele de emisii difuze și punctiforme (aglomerări, agricultură, industrie); de ex. utilizarea sistemelor individuale de colectare în diferite proporții, dezvoltarea agricolă durabilă și managementul echilibrat al nutrienților pentru realizarea țintelor din Pactul Ecologic European pentru nutrienți: reducere pierderi de nutrienți cu 50%, până la o valoare medie a surplusului de azot la nivelul întregului bazin de 7,5 kg N/ha și an (plus depunerea atmosferică diferită la nivel regional), precum și pentru fosfor reducerea eroziunii solului până la maxim 1 tonă sol per hectar și an;

[11] *ICPDR, Danube River Basin Management Plan, Part A – Basin-wide overview Update 2021, Vision and management Objectives*

- scenariul de viziune II – pe lângă scenariul de viziune I se adaugă îmbunătățirea capacității de retenție prin stabilirea zonelor ripariene/eficiente prin fâșii tampon/cu vegetație pentru 50% din corpurile de apă de suprafață aflate în zonele vulnerabile la nitrați;

- scenariul schimbări climatice (an cu ape mari și an secetos/„wet" și „dry") ia în considerare efectele schimbărilor climatice prin calcularea emisiilor difuze de nutrienți pentru un regim hidrologic cu scurgere maximă (ape mari) și regim hidrologic cu scurgere minimă (ape mici), ambele luate ca extreme din ultimele două decenii, prin înlocuirea regimului hidrologic mediu cu precipitaţiile şi scurgerile anilor extremi şi presupunând implementarea măsurilor conform scenariului de viziune I.

Scenariul de bază pentru anul 2027 se axează pe asumări privind implementarea măsurilor pentru sectoarele ape uzate urbane, activități industriale și agricole, în principal măsurile care conduc la creșterea nivelurilor de colectare și epurare a apelor uzate, modificări ale utilizării terenurilor, îmbunătățirea practicilor de rotație a culturilor și schimbarea emisiilor specifice de fosfor pe locuitor.

Evaluarea schimbărilor în valorile nivelurilor de colectare și epurare a avut la bază perioada de referință 2015-2018 și a luat în considerare implementarea măsurilor planificate pentru aglomerările umane, măsuri de tipul construirii/extinderii rețelelor de canalizare și construirea/modernizarea stațiilor de epurare urbane pe parcursul celui de-al treilea ciclu de planificare. De asemenea, au fost avute în vedere și sistemele individuale de colectare ale căror ape uzate menajere sunt transportate la rețelele de canalizare sau stațiile de epurare urbane.

S-a preconizat implementarea integrală a măsurilor de control la sursă pentru reducerea emisiilor de fosfor rezultate prin implementarea prevederilor Regulamentului (CE) nr. 648/2004 în ceea ce privește utilizarea fosfaților și a altor compuși ai fosforului în detergenții de rufe destinați consumatorilor și în detergenții pentru mașini automate de spălat vase destinați consumatorilor, ceea ce se reflectă în reducerea emisiei specifice de fosfor pe persoană.

Căile de emisie difuză au o pondere dominantă în emisiile totale de nutrienți, prin urmare implementarea măsurilor care se adresează gestionării terenurilor are o importanță ridicată. Măsurile se referă la activități adecvate de gestionare a terenurilor care să prevină, să controleze și să minimizeze intrarea, mobilizarea și transportul nutrienților de pe terenuri către corpurile de apă.

Astfel, se aplică o gamă largă de măsuri, inclusiv managementul nutrienților (de exemplu, calculul balanței de nutrienți, optimizarea fertilizării), modificarea metodelor de cultivare (conversia terenurilor arabile în pășuni, cultivarea terenurilor agricole fără utilizarea utilajelor), modificări în utilizare terenurilor (întreținerea pajiștilor, realizarea benzilor tampon de-a lungul cursurilor de apă), conservarea solului (tehnici de control a eroziunii solului – rotația culturilor, eliminarea scurgerilor din rețele de drenaj de la ferme) și măsuri de retenție naturală a apei (zone umede, căi navigabile înierbate) și măsuri de protecție împotriva inundațiilor (de exemplu, refacerea și conservarea zonelor umede și a zonelor inundabile, stabilirea zonelor tampon riverane) au impact pozitiv asupra retenției de nutrienți în zonele adiacente ale cursurilor de apă.

În *Tabelele 3.8 și 3.9* și *Figurile 3.16* și *3.17* sunt prezentate comparativ ***rezultatele aplicării scenariilor cu referire la căile de producere a poluării cu nutrienți,*** în vederea reducerii nutrienților din surse difuze și punctiforme, pentru perioada de referință 2015-2018 și orizontul de timp 2027 (scenariu de bază) și după 2027 (scenarii de viziune).

Modificările emisiilor totale de azot în funcție de scenariile viitoare, în comparație cu starea de referință, indică faptul că emisiile au scăzut cu:
- 18,8% în scenariul de bază,
- 23,0% în scenariul de viziune I,
- 25,3% în scenariul de viziune II
- 31,5% în scenariul de viziune I - regim hidrologic cu scurgere minimă (ape mici)

- 9,6% în scenariul de viziune I - regim hidrologic cu scurgere maximă (ape mari).

De asemenea, modificările emisiilor totale de fosfor în funcție de scenariile viitoare, în comparație cu starea de referință, indică reducerea emisiilor cu:

- 6,6% în scenariul de bază,
- 16,0%în scenariul de viziune I,
- 23,4% în scenariul de viziune II
- 30,3% în scenariul de viziune I - regim hidrologic cu scurgere minimă (ape mici).

În scenariul de viziune I - regim hidrologic cu scurgere maximă (ape mari) emisiile totale de fosfor au crescut cu 8,07%.

Comparativ cu situația de referință pentru azot total, în anul 2027 (scenariu de bază) se observă că depunerile atmosferice și scurgerea din reţelele de drenaje rămân constante, iar scurgerea din zone impermeabile orăşeneşti scade cu 41,5%, în timp ce emisiile din surse punctiforme cresc cu cca. 48,3%. Aceste tendințe confirmă efectul implementării măsurilor de realizare a sistemelor de colectare și epurare a apelor uzate care contribuie la scăderea scurgerii subterane.

Similar, comparativ cu situația de referință pentru fosfor total, în anul 2027 (scenariu de bază) se observă că depunerile atmosferice și scurgerea din reţelele de drenaje rămân constante, iar scurgerea din zone impermeabile orăşeneşti scade 39,4% în timp ce crește aportul surselor punctiforme cu cca. 81%, ceea ce confirmă reducerea poluării difuze și creșterea poluării punctiforme produsă în zonele urbane, urmare a construirii rețelelor de canalizare și stațiilor de epurare în zonele urbane.

Tabel 3.8 – Căile emisiilor de azot total conform situației de referință și scenariilor viitoare (exprimate în tone N pe an)

Căi de emisie azot total	*Situația de referință*		*Scenariu de bază*		*Scenariu de viziune I*		*Scenariu de viziune - regim hidrologic cu scurgere maximă (ape mari)*		*Scenariu de viziune - regim hidrologic cu scurgere minimă (ape mici)*		*Scenariu de viziune II*	
	2015-2018	**%**	**2027**	**%**	**2027**	**%**	**2027**	**%**	**2027**	**%**	**2027**	**%**
Depuneri din atmosferă	155,5	1,1%	155,5	1,3%	155,5	1,4%	208,9	1,6%	122,2	1,2%	155,5	1,5%
Scurgerea de suprafaţă	1168,0	8,1%	1060,5	9,1%	1060,5	9,6%	1170,2	9,0%	1061,1	10,8%	788,6	7,4%
Scurgerea din zone impermeabile orăşeneşti	1947,2	13,6%	1139,9	9,8%	1139,9	10,3%	1143,9	8,8%	1138,7	11,6%	1139,9	10,6%
Scurgerea din reţelele de drenaje	145,3	1,0%	145,3	1,2%	149,5	1,4%	155,6	1,2%	161,7	1,6%	149,5	1,4%
Eroziunea solului	401,9	2,8%	354,5	3,0%	237,4	2,1%	356,1	2,7%	175,1	1,8%	175,7	1,6%
Scurgerea subterană	9802,8	68,3%	7715,8	66,3%	7224,7	65,3%	8852,1	68,2%	6084,2	61,9%	7224,7	67,4%
Surse punctiforme	734,8	5,1%	1089,8	9,3%	1089,8	9,9%	1089,8	8,5%	1089,8	11,1%	1089,8	10,1%
TOTAL	**14 355,5**	**100,0%**	**11 661,3**	**100,0%**	**11 057,4**	**100,0%**	**12 976,5**	**100,0%**	**9 832,8**	**100,0%**	**10 723,8**	**100,0%**

Tabel 3.9 – Căile emisiilor de fosfor total conform situației de referință și scenariilor viitoare (exprimate în tone P pe an)

Căi de emisie fosfor total	*Situația de referință*		*Scenariu de bază*		*Scenariu de viziune I*		*Scenariu de viziune -regim hidrologic cu scurgere maximă (ape mari)*		*Scenariu de viziune - regim hidrologic cu scurgere minimă (ape mici)*		*Scenariu de viziune II*	
	2015-2018	**%**	**2027**	**%**	**2027**	**%**	**2027**	**%**	**2027**	**%**	**2027**	**%**
Depuneri din atmosferă	4,6	0,7%	4,6	0,7%	4,6	0,8%	6,2	0,8%	3,5	0,7%	4,6	0,9%
Scurgerea de suprafaţă	59,7	8,6%	54,2	8,4%	54,2	9,3%	80,6	10,8%	37,9	7,9%	40,3	7,6%
Scurgerea din zone impermeabile orăşeneşti	118,9	17,2%	72,1	11,1%	72,1	12,4%	72,6	9,7%	71,9	14,9%	72,1	13,6%
Scurgerea din reţelele de drenaje	3,4	0,5%	3,4	0,5%	3,4	0,6%	4,7	0,6%	2,4	0,5%	3,4	0,6%
Eroziunea solului	237,4	34,3%	210,6	32,5%	143,9	24,7%	215,3	28,8%	106,1	22,0%	106,6	20,1%
Scurgerea subterană	203,6	29,4%	184,4	28,5%	186,1	32,0%	251,2	33,6%	143,1	29,7%	186,1	35,1%
Surse punctiforme	64,7	9,3%	117,7	18,3%	117,7	20,2%	117,7	15,7%	117,7	24,3%	117,7	22,1%
TOTAL	**692,4**	**100,0%**	**646,9**	**100,0%**	**582,0**	**100,0%**	**748,3**	**100,0%**	**482,7**	**100,0%**	**530,7**	**100,0%**

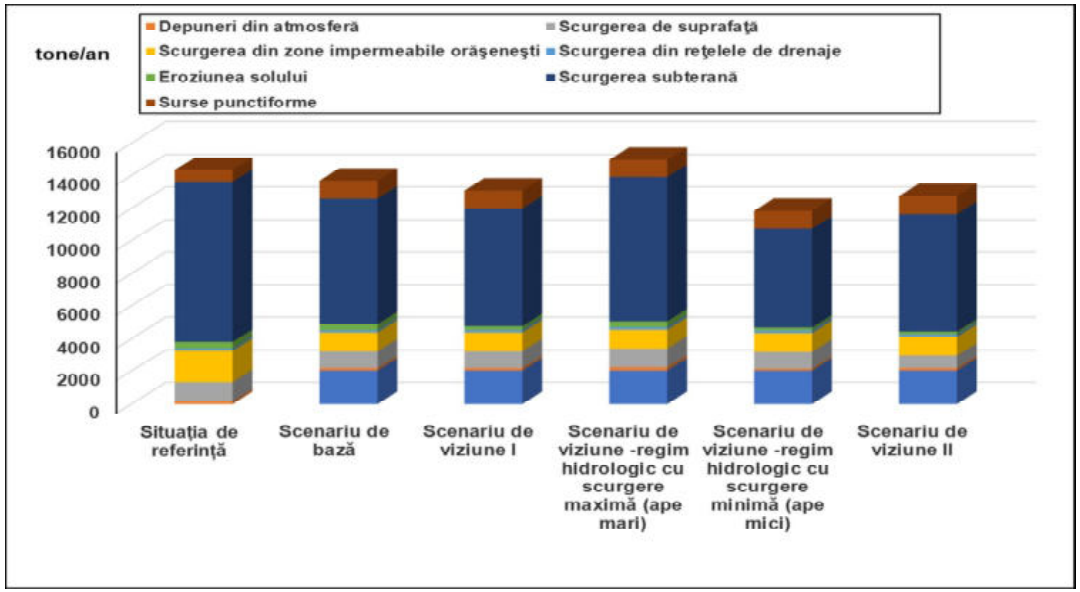

Figura 3.16 – Evoluția emisiilor de azot total și a căilor de emisie în funcție de scenarii (exprimate în tone N pe an)

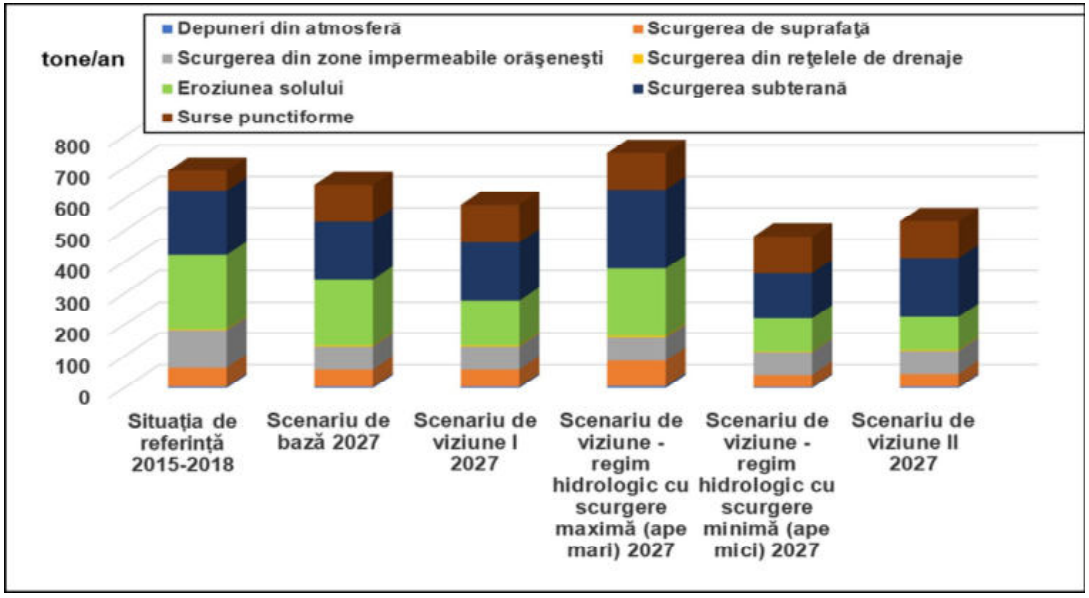

Figura 3.17 – Evoluția emisiilor de fosfor total și a căilor de emisie în funcție de scenarii (exprimate în tone P pe an)

De asemenea, din *Tabelele 3.10 și 3.11*, precum și din *Figurile 3.18 și 3.19* se observă ***evoluția privind sursele de emisii totale de azot și fosfor*** până în anul 2027 (scenariu de bază) și după (scenarii de viziune). În ceea ce privește aplicarea scenariilor de bază pentru emisiile totale de nutrienți la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, se observă modificarea cantităților de nutrienți emise în anul 2027, comparativ cu perioada 2015-2018, respectiv scăderea cu 2694,2 tone N/an (cca. 18,8%) și cu 45,5 tone P/an (cca, 6,6%).

Analiza aplicării scenariului de bază (2027) pentru agricultură indică reducerea emisiilor difuze din activități agricole cu cca. 2040,5 tone N/an, respectiv 31,5% din emisiile surselor agricole, precum și reducerea cu cca 29,1 tone P/an, reprezentând 7,8% din emisiile surselor Agricole. Aceste descreșteri sunt rezultatul aplicării măsurilor pentru reducerea emisiilor de nutrienți prin implementarea cerințelor Directivei Nitrați - Programele de acțiune și implementarea voluntară a Codului de Bune Practici Agricole, respectiv aplicarea măsurilor de tip agro-mediu pentru reducerea emisiilor de nutrienți sprijinite prin programele de dezvoltare rurală ale Politicii Agricole Comune post 2020 (de ex. modificarea rotației culturilor, controlul eroziunii și crearea/menținerea benzilor tampon de protecție riverane etc). Astfel, emisia difuză specifică de azot din activitățile agricole scade de la 5,7 kg N/ha suprafață agricolă în perioada 2015-2018 la 3,9 kg N/ha suprafață agricolă în anul 2027, iar pentru fosfor scade de la 0,32 kg P/ha suprafață agricolă la 0,28 kg P/ha suprafață agricolă, în aceeași perioadă. În plus, valorile emisiilor reflectă și modificările în surplusul de azot din ultimele decenii prin întârzierea cauzată de dinamica lentă specifică a apelor subterane. Pentru fosfor, o mai bună punere în aplicare a măsurilor de agro-mediu (de exemplu, modificarea rotației culturilor, controlul eroziunii sau zonele tampon riverane) va afecta o mică parte din suprafața de captare, ceea ce va duce la o uşoară reducere a emisiei.

De asemenea, în ceea ce privește aplicarea scenariilor de bază pentru emisiile de nutrienți provenite de la așezările umane (punctiforme și difuze), se observă o scădere a cantităților emise de nutrienți în anul 2027, comparativ cu perioada de referință, respectiv cu cca. 866,4 tone N/an (cu cca. 21,9% din emisiile de la așezări umane) și cca 13,1 tone P/an (scădere cu cca, 5,7,% din emisiile de la așezări umane). Astfel, s-a evidențiat efectul aplicării măsurilor de realizare a sistemelor de colectare și epurare a apelor uzate, prin care cresc emisiile punctiforme de nutrienți și scad emisiile difuze de nutrienți. Una dintre măsurile luate în considerare în scenariu este implementarea Regulamentului nr. 259/2012 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 648/2004 în ceea ce privește utilizarea fosfaților și a altor compuși ai fosforului în detergenții de rufe și în detergenții pentru mașini automate de spălat vase destinați consumatorilor, care contribuie la reducerea cantității de fosfor din efluenții evacuați de la stațiile de epurare urbane.

Tabel 3.10 – Sursele de emisii de azot total conform situației de referință și scenariilor viitoare (exprimate în tone N pe an)

Surse de emisie azot total	*Situația de referință*		*Scenariu de bază*		*Scenariu de viziune I*		*Scenariu de viziune -regim hidrologic cu scurgere maximă (ape mari)*		*Scenariu de viziune -regim hidrologic cu scurgere minimă (ape mici)*		*Scenariu de viziune II*	
	2015-2018	**%**	**2027**	**%**	**după 2027**	**%**	**după 2027**	**%**	**după 2027**	**%**	**după 2027**	**%**
Agricultură	6482,3	45,2%	4441,9	38,1%	3722,0	33,7%	4693,7	36,3%	2684,4	27,2%	2915,2	27,2%
Așezări umane	3947,7	27,5%	3081,3	26,4%	3130,3	28,3%	3367,8	26,1%	119,3	1,2%	119,5	1,1%
Zone naturale	3740,0	26,1%	3950,5	33,9%	4016,8	36,3%	4663,8	36,1%	1888,6	19,1%	2030,0	18,9%
Zone deschise	13,7	0,1%	15,2	0,1%	15,8	0,1%	19,0	0,1%	2139,4	21,7%	2461,3	23,0%
Zone umede și ape de suprafață	171,8	1,2%	172,4	1,5%	172,5	1,6%	178,8	1,4%	3034,4	30,8%	3197,8	29,8%
TOTAL	**14 355,5**	**100%**	**11 661,3**	**100,0%**	**11 057,4**	**100%**	**1 2923,1**	**100%**	**9 866,1**	**100%**	**10 723,8**	**100%**

Tabel 3.11 – Sursele de emisii de fosfor total conform situației de referință și scenariilor viitoare (exprimate în tone P pe an)

Surse de emisie fosfor total	*Situația de referință*		*Scenariu de bază*		*Scenariu de viziune I*		*Scenariu de viziune - regim hidrologic cu scurgere maximă (ape mari)*		*Scenariu de viziune - regim hidrologic cu scurgere minimă (ape mici)*		*Scenariu de viziune II*	
	2015-2018	**%**	**după 2027**	**%**	**după 2027**	**%**	**după 2027**	**%**	**după 2027**	**%**	**după 2027**	**%**
Agricultură	371,1	53,6%	342,0	52,9%	275,4	47,3%	400,7	53,7%	166,6	34,4%	187,4	35,3%
Așezări umane	229,5	33,2%	216,4	33,5%	218,1	37,5%	226,2	30,3%	3,4	0,7%	3,4	0,6%
Zone naturale	86,7	12,5%	83,4	12,9%	83,4	14,3%	114,4	15,3%	68,4	14,1%	80,5	15,2%
Zone deschise	0,2	0,0%	0,2	0,0%	0,2	0,0%	0,3	0,0%	31,2	6,4%	39,7	7,5%
Zone umede și ape de suprafață	4,8	0,7%	4,8	0,7%	4,8	0,8%	4,9	0,7%	214,2	44,3%	219,7	41,4%
TOTAL	**692,3**	**100%**	**646,8**	**100%**	**581,9**	**100%**	**746,5**	**100%**	**483,7**	**100%**	**530,6**	**100%**

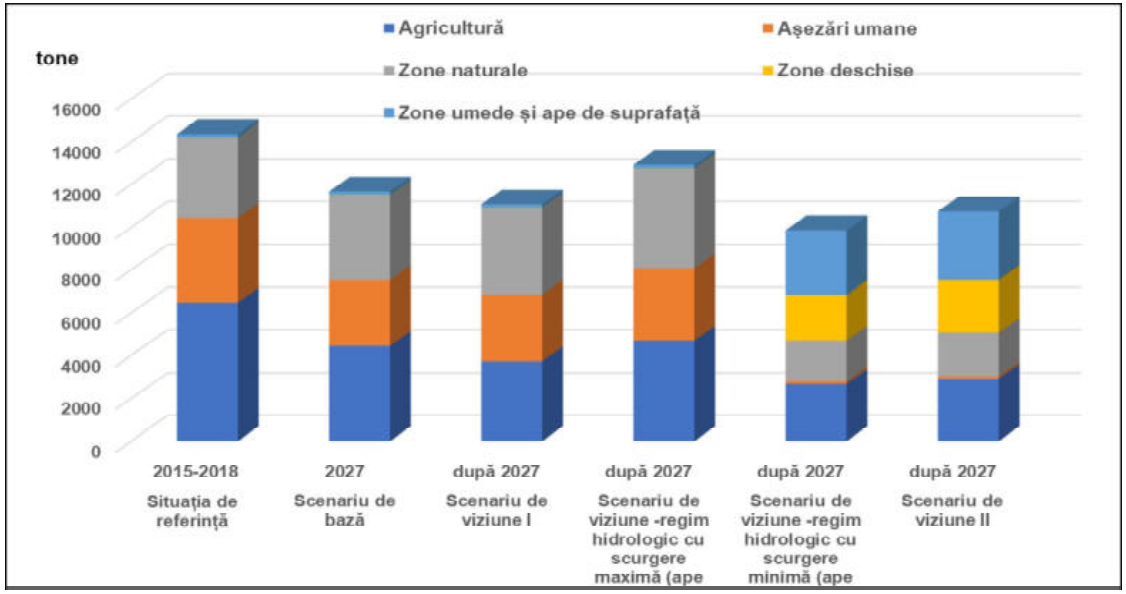
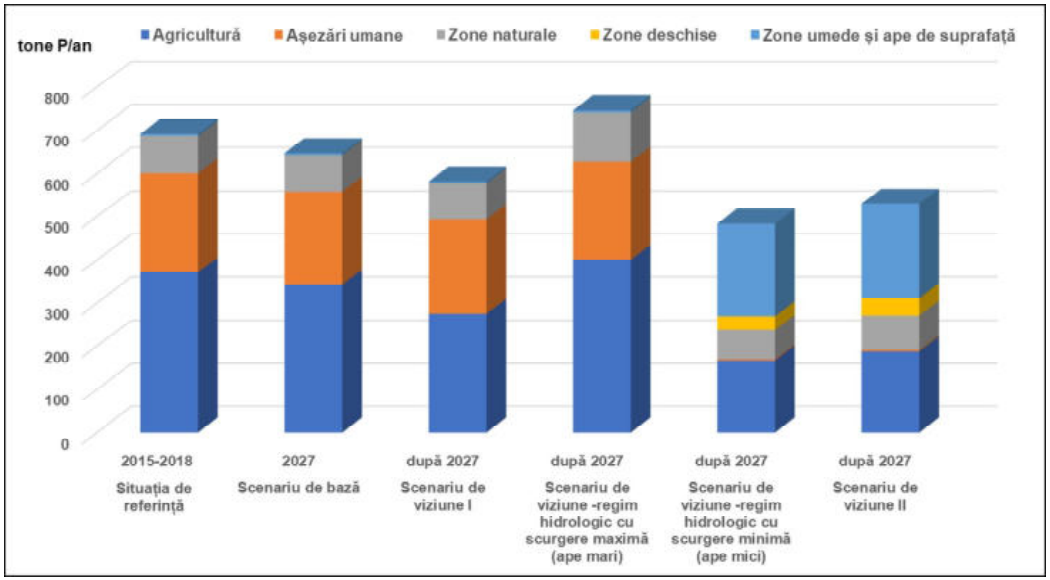

Figura 3.18 – Evoluția emisiilor de azot total (pe surse) în funcție de scenarii (exprimate în tone N pe an)

Figura 3.19 – Evoluția emisiilor de fosfor total (pe surse) în funcție de scenarii (exprimate în tone P pe an)

Scenariul de viziune I, care presupune surplusuri scăzute pe termen lung și utilizarea pe scară largă a celor mai bune practice agricole, previzionează o scădere a emisiilor din agricultură în apele de suprafață. Conform simulărilor modelului MONERIS, se observă o scădere a emisiilor față de situația de referință cu 19,3% (N) și cu 13,8% (P) din emisiile surselor Agricole, care ar putea fi realizată la nivel de bazin prin aplicarea unui management agricol adecvat. Cu toate acestea, regiunile cu surplus de azot foarte scăzut în prezent vor indica o creșterea emisiilor de azot din agricultură ca urmare a intensificării (surplus de nutrienți mai mare) activităților agricole în scenariul de viziune I (după anul 2027), comparativ cu scenariul de referință (2015-2018). Emisiile de fosfor vor scădea datorită aplicării măsurilor eficiente de protecţie a solului.

În ceea ce privește scenariile de viziune I pentru regimul hidrologic cu scurgere maximă (ape mari) și regimul hidrologic cu scurgere minimă (ape mici), acestea reprezintă impactul schimbării regimului hidrologic asupra emisiilor difuze. Pentru condițiile de ape mici (dry), sunt de așteptat emisii mai mici, prognozându-se o reducere a emisiilor cu 10,8% (N) și 16,9% (P) din totalul emisiilor de nutrienți în comparație cu scenariul de viziune I.

Pe de altă parte, în anii cu scurgere maximă (ape mari), scurgerea și eroziunea solului sunt mai importante, ducând la creșterea emisiilor. Astfel, în cazul condițiilor de scurgere maximă (wet), se preconizează o creștere față de scenariul de viziune I a emisiilor cu 16,9% (N) și 28,3% (P) din totalul emisiilor de nutrienți. Față de situația de referință (2015-2018), măsurile pentru scenariul de viziune I și impactul schimbărilor climatice ar putea reduce semnificativ emisiile difuze de nutrienți, în timp ce în anii ploioși emisiile ar putea fi similare cu valorile de referință.

Scenariul de viziune II ar conduce la o reducere a emisiilor față de scenariul de viziune I, de 22% (N) și 32% (P) din emisiile totale de nutrienți din agricultură, datorită aplicării măsurilor de retenție mai eficientă a nutrienților asigurată de zonele tampon riverane.

În Figurile 3.20 – 3.23 sunt reprezentate comparativ distribuțiile spațiale ale emisiilor de nutrienți, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa (unități analitice) și la nivel de utilizare a terenului, pentru situația de referință (2015-2018) și scenariul de bază (2027). Se observă o scădere a emisiilor totale de nutrienți din surse difuze și punctiforme (19% N și 7%P).

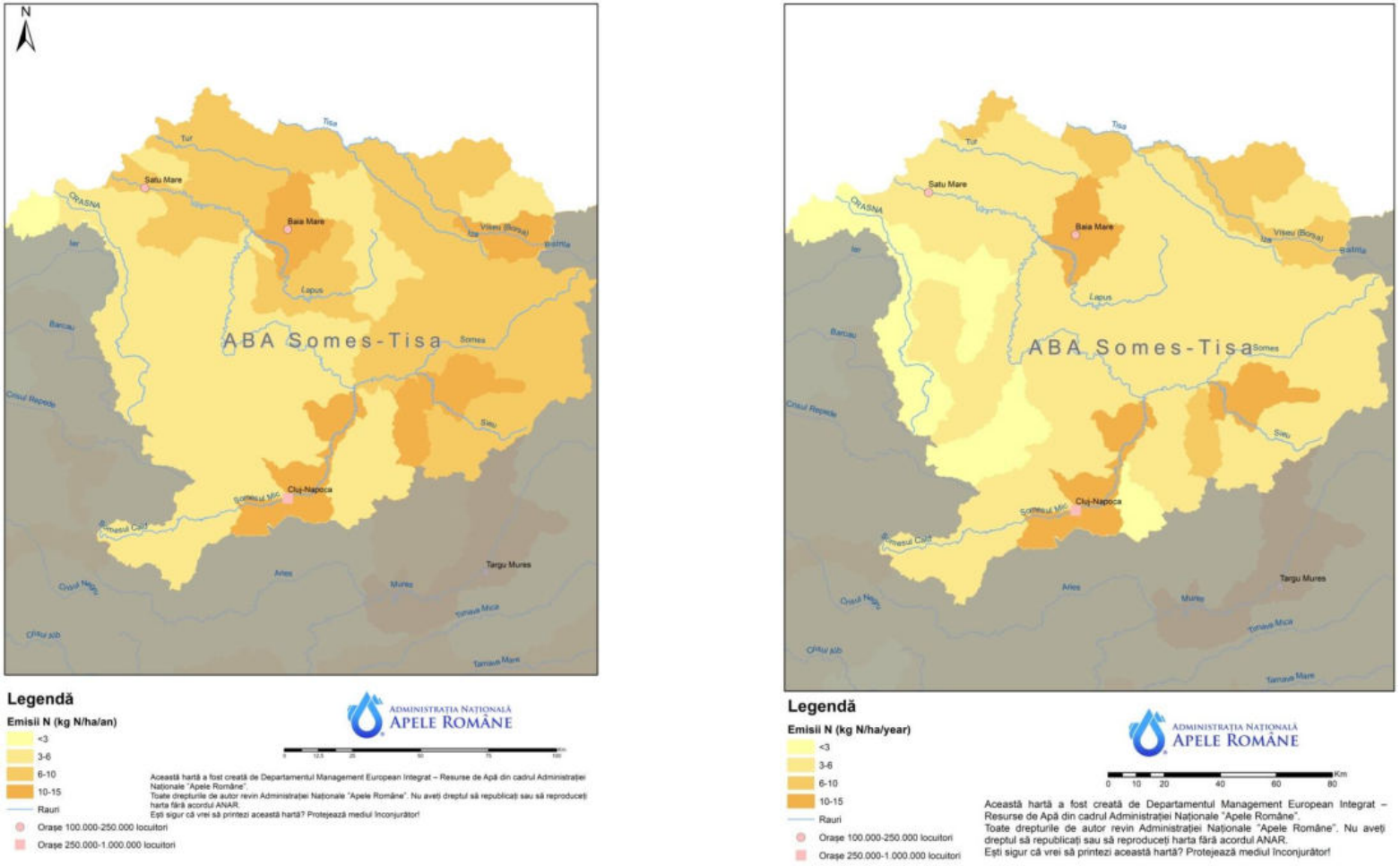

Figura 3.20. Emisia specifică de azot total din surse punctiforme și difuze la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa (unități analitice): situația de referință 2015-2018 (stânga) și scenariu de bază 2027 (dreapta)

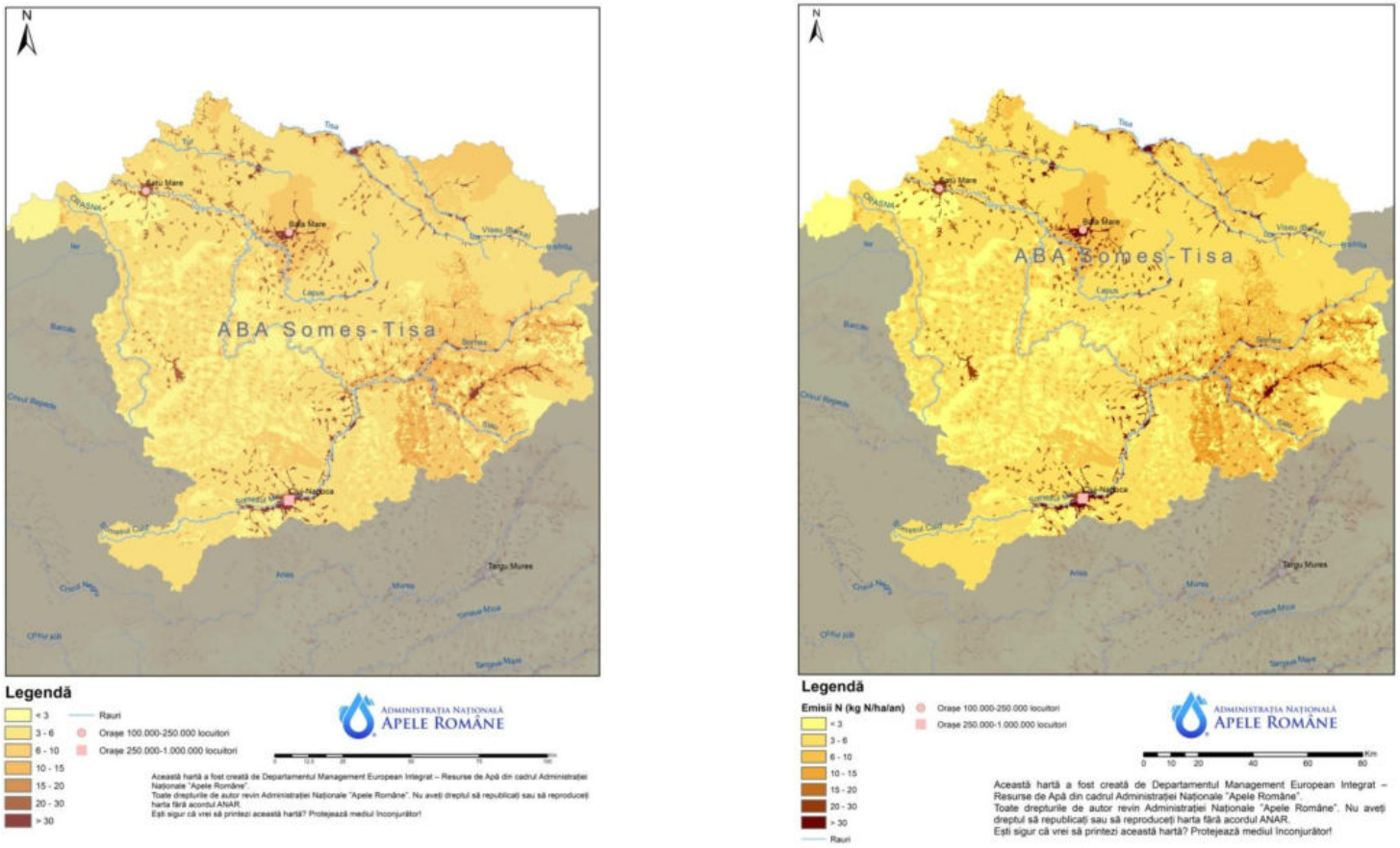

Figura 3.21. Emisia specifică de azot total din surse punctiforme și difuze la nivel de utilizare a terenului: situația de referință 2015-2018 (stânga) și scenariu de bază 2027 (dreapta)

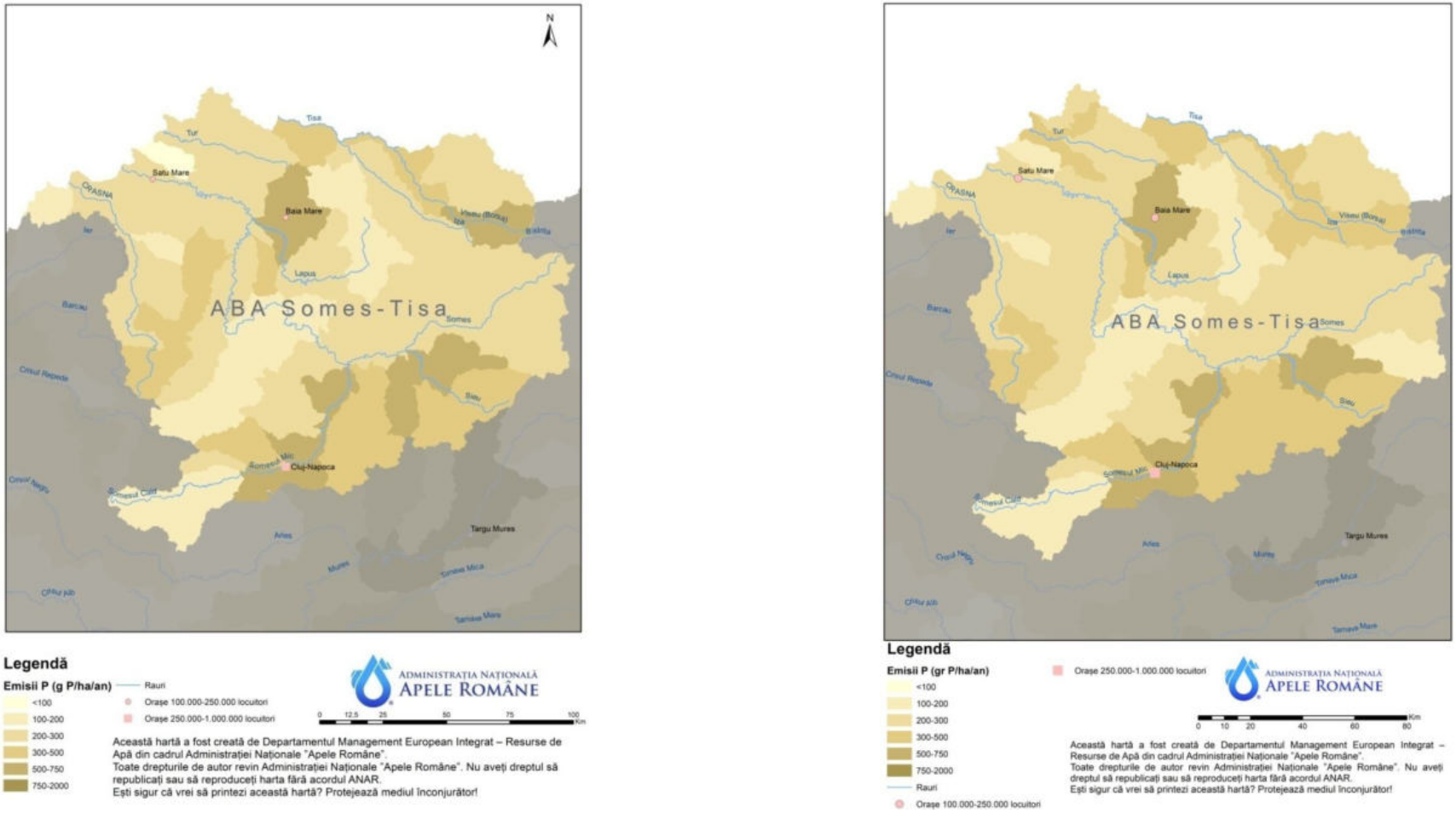

Figura 3.22. Emisia specifică de fosfor total din surse punctiforme și difuze la nivelul spațiul hidrografic Someș-Tisa (unități analitice): situația de referință 2015-2018 (stânga) și scenariu de bază 2027 (dreapta)

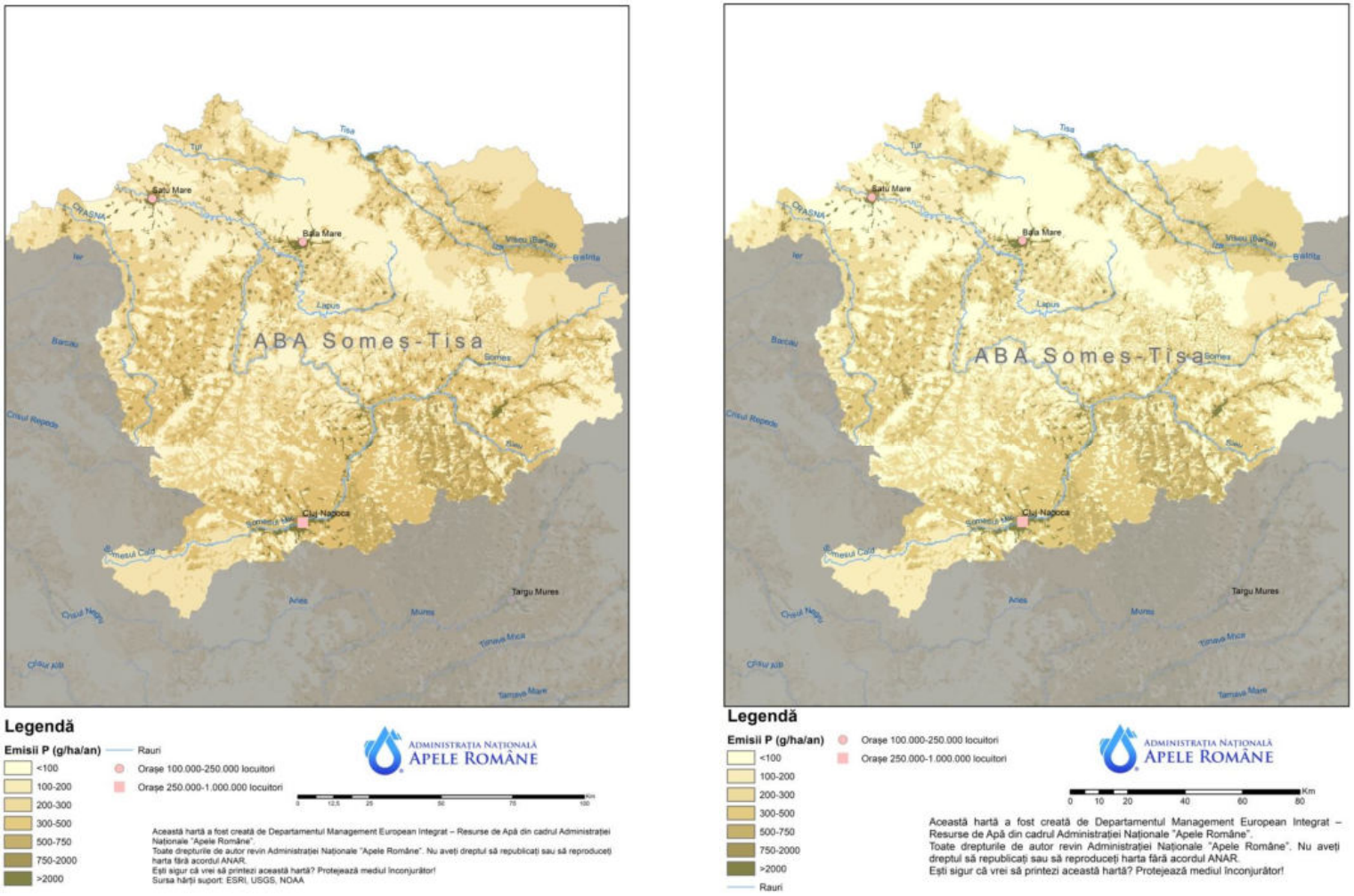

Figura 3.23. Emisia specifică de fosfor total din surse punctiforme și difuze la nivel de utilizare a terenului: situația de referință 2015-2018 (stânga) și scenariu de bază 2027 (dreapta)

3.4.2.4. Surse de poluare cu substanțe periculoase

Substanțele periculoase reprezentate de substanțele prioritare prevăzute de Directiva 2008/105/CE privind standardele de calitate pentru mediu cu modificările ulterioare (Directiva 39/2013/UE), dar și de alți poluanți specifici identificați la nivel de bazin hidrografic sau la nivel național pot fi emise atât din surse punctiforme cât și difuze de poluare. Unitățile/instalațiile industriale care procesează, utilizează, produc sau depozitează substanțe periculoase le pot emite odată cu apele uzate evacuate, dar și prin alte căi. Gospodăriile și clădirile publice conectate la sistemele de canalizare pot contribui, de asemenea, la poluarea apei prin evacuare de substanțe chimice utilizate în activitatea zilnică (de exemplu, produse de îngrijire personală, produse chimice de uz casnic, produse farmaceutice). Dintre sursele de poluare difuză care pot conduce la poluarea apelor cu substanțe periculoase, cele mai frecvente pot fi depunerile atmosferice, siturile contaminate (indistriale, depozite de deșeuri, zone abandonate), situri miniere, activitățile agricole, fondul natural geochimic etc. În scopul identificării acestor surse de poluare, se elaborează Inventarul emisiilor, evacuărilor și pierderilor de substanțe prioritare, în conformitate cu prevederile art. 5 al Directivei 2008/105/CE și ale Ghidului CIS nr. 28[12]. Primele rezultate ale inventarelor au fost incluse în Planul Național de Management actualizat 2016, aprobat prin HG 859/2016, iar inventarul actualizat la nivelul perioadei 2017-2019 este inclus în Planului Național de Management actualizat – 2021. În cadrul acestui inventar sunt identificate într-o primă etapă substanțele relevante la nivel de sub-bazin hidrografic urmată de etapa de identificare a surselor de poluare punctiforme și difuze. Lipsa unor modele care să permită o aproximare mai corectă și reală a valorii concentrației poluanților proveniți din surse difuze ținând cont de căile de acces și de sursele de proveniență ale acestora a făcut ca acestă contribuție din surse difuze să fie estimată din calcul.

În prezent, Administrația Națională ”Apele Române” este partener în cadrul unui proiect finanțat din Programul Transnațional al Dunării (DTP) ”Danube Hazard m3c – Luptând împotriva poluării cu substanțe periculoase în bazinul Dunării prin măsurare, gestionare bazată pe modelare și consolidarea capacității” alături de alți 10 parteneri din bazinul internațional al Dunării. În cadrul acestui proiect se urmărește îmbunătățirea considerabilă a cunoștințelor de bază și a înțelegerii poluării și emisiilor de substanțe periculoase în apă, prin îmbunătățirea capacității de monitorizare, modelare și gestionare a acestora, furnizând totodată recomandări pentru un management transfrontalier al substanțelor periculoase care să țină seama de nevoile naționale specifice. Rezultate obținute în cadrul proiectului vor fi utile în dezvoltarea următoarelor inventare, prin abordarea modelărilor ce se vor dezvolta la nivel de zone pilot și la nivelul întregului bazin al Dunării și care vor putea fi aplicate ulterior la nivel național.

3.4.3. Presiuni hidromorfologice semnificative

Informațiile despre tipurile şi intensitatea presiunilor hidromorfologice la care sunt supuse corpurile de apă de suprafaţă sunt necesare a fi cunoscute și monitorizate în scopul identificării şi desemnării corpurilor de apă puternic modificate si artificiale, precum şi pentru identificarea și implementarea măsurilor de renaturare si/sau atenuare a alterărilor hidromorfologice pentru atingerea obiectivelor de mediu.

Pentru analiza presiunilor și a impactului acestora asupra corpurilor de apă, s-a avut în vedere aplicarea instrucțiunilor metodologice din *“Elemente metodologice privind actualizarea identificării presiunilor semnificative și evaluării impactului acestora asupra stării apelor de suprafață – Identificarea corpurilor de apă care prezintă riscul de a nu atinge obiectivele Directivei Cadru Apa”*, metodologie actualizată în anul 2013 și revizuita in 2021, bazată pe conceptul DPSIR (Driver-Pressure-State-Impact-Response = Activitate antropică-Presiune-Stare-Impact-Raspuns). Au fost identificate presiunile potențial semnificative și posibilele schimbări la nivelul stării corpului de apă, cât și răspunsul în relație cu fiecare tip alterare hidromorfologice (măsurile luate pentru a îmbunătăți starea corpului de apă). Evaluarea impactului s-a realizat prin evaluarea stării corpurilor

[12] Ghidul nr. 28 „Ghid Tehnic pentru pregătirea inventarului emisiilor, evacuărilor și pierderilor de substanțe prioritare și a celor prioritar periculoase” (https://circabc.europa.eu/sd/a/6a3fb5a0-4dec-4fde-a69d-5ac93dfbbadd/Guidance%20document%20n28.pdf).

de apă, pentru care s-au utilizat, în principal, datele de monitoring din anul 2019. În acest fel, s-au validat presiunile semnificative având în vedere atingerea sau neatingerea obiectivelor de mediu pentru corpurile de apă.

Lucrările hidrotehnice (care constituie presiuni hidromorfologice), executate pe corpuri de apa pentru diverse scopuri (cum ar fi: reducerea riscului la inundații, producerea de energie prin hidrocentrale, asigurarea cerinţei de apă pentru populație și industrie, regularizarea debitelor naturale, etc), pot avea efecte funcţionale asupra comunităţilor umane.

Categoriile de presiuni hidromorfologice, aferente lucrărilor hidrotehnice sunt executate pe corpurile de apă în diverse scopuri: protejarea populației împotriva inundațiilor, asigurarea cerinţei de apă, regularizarea debitelor naturale, producerea de energie prin hidrocentrale, etc), cu efecte funcţionale pentru comunităţile umane.

Criteriile pentru identificarea presiunilor hidromorfologice potențial semnificative utilizate în cadrul Planului de Management al spațiului hidrorafic Someș-Tisa actualizat (2016) (definite în cadrul Proiectului Regional UNDP-GEF al Dunării), au fost utilizate și în Planului de Management al spațiului hidrorafic Someș-Tisa actualizat (2021), ținând cont de tipul de presiune, intensitatea presiunii, stabilită pe baza unor parametrii abiotici, precum și efectul acestora asupra biotei.

Criteriile abiotice pentru definirea presiunilor hidromorfologice potențial semnificative sunt prezentate în ***Tabelul 3.12****,* structurate având în vedere și recomandările ***Ghidului de raportare a DCA 2022*** *pentru Planul Național de Management actualizat (2021).*

Tabel 3.12. Criterii abiotice pentru definirea presiunilor hidromorfologice potențial semnificative

Nr. crt	Construcţii hidrotehnice (alterări hidromorfologice)	Efecte	Parametrii ce reflectă presiune	Pragul
1	**Lucrări de barare transversală** a) baraje, praguri de fund	Asupra conectivității longitudinale, regimului hidrologic, transportului sedimentelor și migrării biotei [1)]	Densitatea pragurilor (nr/km)	>1
			Înălțimea obstacolului (cm)	≥20
	b) baraje cu lacuri de acumulare	Asupra curgerii minime și biotei	Debitul ecologic[2)] (Qec)	
	c) baraje cu lacuri de acumulare cu folosință producerea de energie prin hidrocentrale - evacuare unde pulsatorii	Asupra variației de nivel, dinamicii curgerii, morfologia albiei, biotei	Variația de nivel[3)] (□h)	>1 m/zi
2	**Lucrări în lungul râului** a) Diguri, amenajări agricole, piscicole etc.	Asupra conectivității laterale, vegetației din lunca inundabilă și zonelor de reproducere	Lungime diguri/ Dublu Lungime corp de apă (%)	≥30
			Suprafața afectată/ suprafața luncii inundabile (%)	≥30

Nr. crt	Construcții hidrotehnice (alterări hidromorfologice)	Efecte	Parametrii ce reflectă presiune	Pragul
	b) Lucrări de regularizare și consolidare maluri, tăieri de meandre	Asupra profilului longitudinal al râului, structurii substratului și biotei	Lungime lucrare de regularizare/ Dublu Lungime corp de apă (%)	≥30
3	**Prize de apă (prelevări), restituții folosințe (evacuări), derivații**	Asupra curgerii minime, stabilității albiei și biotei	Debitul prelevat sau restituit/Debitul mediu multianual (%)	≥10
			Debitul ecologic[2)] (Qec)	

**) Qec calculat în baza HG 148/2020 privind modul de determinare a debitului ecologic. Având în vedere că determinarea valorilor aferente debitelor ecologice este în desfășurare, s-au fost considerate următoarele situații:*

1. *Qec calculat conform HG 148/2020*
2. *Aval de lucrarea de barare (baraj/captare) nu este prevăzut Qsal în autorizația de gospodărire a apelor*
3. *Q evacuat aval de lucrarea de barare (baraj/captare) este < Qsal prevăzut în autorizația de g.a (în cazul în care sunt disponibile date din SH)*

Debitul Ecologic, în conformitate cu Legea Apelor 107/1996 actualizată, este definit ca fiind:*debitul necesar protecţiei ecosistemelor acvatice atât din punct de vedere cantitativ, cât şi al dinamicii acestuia pentru atingerea obiectivelor de mediu pentru corpurile de apă de suprafaţă prevăzute la art. 2^1*.

O sinteză a modului de determinare a debitului ecologic se regăsește în *Cap. 9 Măsuri necesare pentru reducerea efectului presiunilor hidromorfologice.*

Având în vedere rezultatele Proiectului Danube Sediment[13] (*Managementul sedimentelor din bazinul Dunării - Restaurarea balanței sedimentelor pe Dunăre*), cofinanțat din fondurile FEDER și IPA ale Uniunii Europene în cadrul Programului transnațional pentru Dunăre 2017, în cadrul actualizării 2021 a Planului de Management al Districtului Hidrografic Internațional al Dunării, alterarea balanței sedimentelor a fost identificată ca fiind o componentă importantă a alterărilor hidromorfologice considerate ca o problemă semnificativă de gospodărire a apelor.

Având în vedere importanța problematicii presiunilor hidromorfologice în planul evaluării acestora atât din punct de vedere al caracteristicilor fizice (dimensiunii) dar și a localizării exacte a acestora în raport cu corpul/corpurile de apă, începând cu anul 2019 la nivelul Administrației Naționale “Apele Române” se desfășoară o campanie de teren în vederea actualizării inventarului tuturor lucrărilor hidrotehnice executate pe cursurile de apă, respectiv a actualizării setului de date geospațiale aferente acestor lucrări. În acest scop s-au utilizat aplicațiile Survey 123 și Collector for ArcGIS, care facilitează colectarea și transmiterea seturilor de date în baza de date GIS ANAR.

Inventarierea lucrărilor hidrotehnice susține actualizarea setului de date geospațiale pentru lucrările hidrotehnice, având în vedere procesul de elaborare a Planurilor de Management ale Spațiilor/Bazinelor Hidrografice actualizate (2021), dar și a Planurilor de Management al Riscului la Inundații actualizate (2021), precum și actualizarea Atlasului Cadastrului Apelor din România aflate în atribuțiile ANAR.

[13] http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/danubesediment

Tipurile de presiuni hidromorfologice potențial semnificative identificate la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa sunt similare celor identificate și analizate în cadrul Planului de Management al spațiului hidrografic actualizat (2016), fiind datorate următoarelor categorii de lucrări:

- **Lucrări de barare transversală situate pe corpul de apă** - de tip baraje, praguri de priză de alimentare cu apă, irigații, praguri de cădere sau rupere de pantă, praguri pentru corecție sau stabilizare talveg, praguri de fund, cu efecte asupra regimului hidrologic, stabilității albiei, transportului sedimentelor și al migrării biotei și care întrerup conectivitatea longitudinală a corpului de apă

- **Lucrări în lungul râului** - de tip diguri, amenajări piscicole, lucrări de regularizare și consolidare a malurilor, tăieri de meandre,cu efecte asupra morfologiei albiei și zonei ripariene, a luncii inundabile (a vegetației din lunca inundabilă și a zonelor de reproducere) și asupra profilului longitudinal al râului, structurii substratului și biotei, care duc la pierderea conectivității laterale; luncile inundabile, în starea lor naturală, reprezintă o componentă ecologică importantă a ecosistemului pentru că filtrează și stochează apă, funcționează ca protecție împotriva inundațiilor, asigură o bună funcționare a râurilor și ajută la conservarea biodiversității.

- **Prelevări și restituții/derivații** - prize de apă, restituții folosințe (evacuări), derivații cu efecte asupra curgerii minime, stabilității albiei și biotei;

Astfel, au fost identificate următoarele presiuni hidromorfologice potențial semnificative:

- ***Baraje (lacuri de acumulare), praguri***

Au fost identificate 13 lacuri de acumulare a căror suprafaţă este mai mare de 0,5 km^2. Acumulările au fost construite cu scopuri multiple: apărare împotriva inundaţiilor, alimentare cu apă potabilă şi industrială, energetic, piscicultură. Cele mai importante acumulări, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, sunt reprezentate de acumularea Colibița de pe râul Bistriţa, acumularea Strâmtori-Firiza de pe râul Firiza, precum și de salba de acumulări de pe râul Someşul Mic formată din lacurile Fântânele-Beliş, Tarniţa, Someşul Cald şi Gilău.

Au fost identificate un număr de **238** presiuni potențial semnificative de tipul baraje, praguri pentru următoarele folosințe: producere de energie electrică, apărare împotriva inundațiilor, apă potabilă, recreere, industrie, piscicultură etc. Dintre acestea, **20** au fost evaluate ca presiuni semnificative.

- ***Regularizări şi îndiguiri***

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, regularizările au o lungime totală de **743** km, iar îndiguirile au o lungime totală de **795** km. Cele mai importante lucrări de regularizare şi îndiguiri sunt localizate pe râurile Someș, Crasna și Tur.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, au fost identificate un număr de **46** de presiuni potențial semnificative de tipul alterări ale albiei, zonei ripariene pentru folosințe de tipul apărare împotriva inundațiilor. Dintre acestea, **7** au fost evaluate ca presiuni semnificative.

- ***Derivaţii şi canale***

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, numărul derivațiilor și canalelor este de 17, acestea având o lungime totală de 129,32 km, scopul lor fiind suplimentarea debitului afluent pentru acumulările Tarniţa, Strâmtori-Firiza, Colibiţa şi Vârşolt,asigurarea cerinţei de apă pentru localităţile aferente, precum şi captarea/evacuarea apei din centralele hidroelectrice, producând modificări semnificative ale debitelor cursurilor de apă pe care funcţionează. Cele mai importante ansambluri de derivaţii sunt: Iara (Lindru, Calu) - Dumitreasa, Pârâul Negru (Negruţa) - Dumitreasa, Dumitreasa - Someş Rece I, Someş Rece I - Răcătău, Răcătău - ac. Fântânele -

Beliş, care tranzitează în acumularea Fântânele un volum de 130 milioane m^3. Din acest volum, aproximativ 20 milioane m^3 sunt preluaţi din bazinul hidrografic Mureş.

Canalele sunt reprezentate de 8 canale de desecare/irigare aflate în administrarea ANIF şi 4 canale construite în diferite scopuri.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, au fost identificate un număr de **8** de presiuni potențial semnificative de tipul alterări ale albiei, zonei ripariene pentru folosințe agricole. Dintre acestea, **7** au fost evaluate ca presiuni semnificative.

- ***Prelevări de apă***

Prin aplicarea criteriilor din ***Tabelul 3.12***, numărul prelevărilor de apă potențial semnificative, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, este de **41** pentru folosințe de tip alimentare cu apă pentru populație și producere de energie electrică. Dintre acestea, nici una nu a fost evaluată ca presiune semnificativă.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, prin aplicarea criteriilor din ***Tabelul 3.12***, s-au identificat **333** presiuni hidromorfologice potențial semnificative. Se precizează că toate aceste presiuni sunt presiuni punctuale de natură hidromorfologică, fiind situate pe corpurile de apă. Aproape în totalitatea lor, caracterul potențial semnificativ este dat de cumulul aceluiași tip de presiune la nivelul corpului de apă. În ***Figura 3.24.a***, se prezintă la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, presiunile hidromorfologice potențial semnificative (lucrări existente). În ***Figura 3.24.b***, se prezintă situația la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa a prelevărilor de apă de suprafață potențial semnificative

În urma aplicării procesului de validare a presiunilor potențial semnificative (alterări hidromorfologice cu atingerea obiectivelor de mediu de către corpurile de apă de suprafață), s-a identificat un număr de **34** presiuni hidromorfologice semnificative. Astfel, numărul corpurilor de apă pentru care au fost identificate presiuni hidromorfologice semnificative este de **15** (**14** corpuri de apă râuri și **1** corp de apă lac).

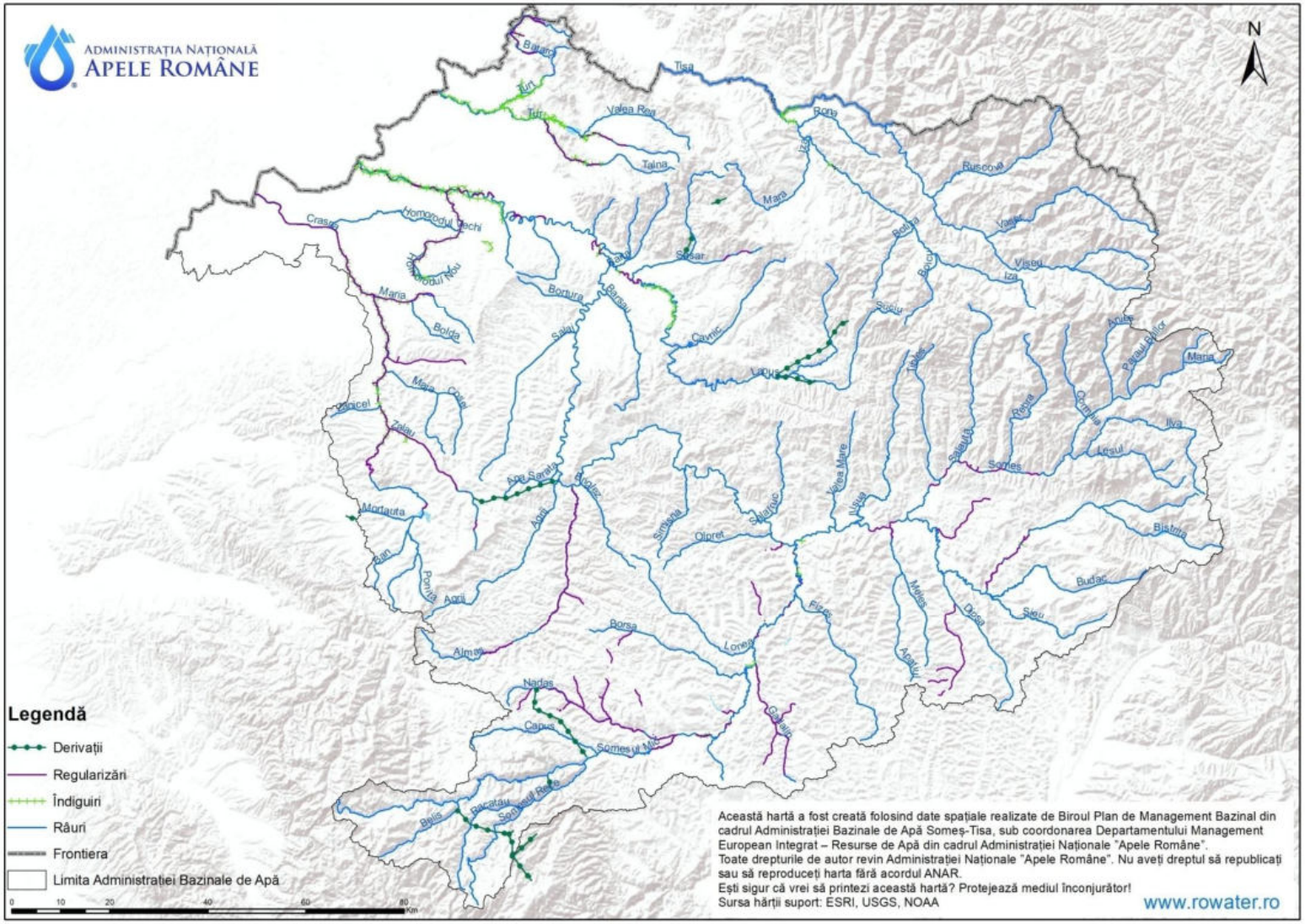

Figura 3.24.a. Lucrări hidrotehnice potențial semnificative din spațiul hidrografic Someș-Tisa

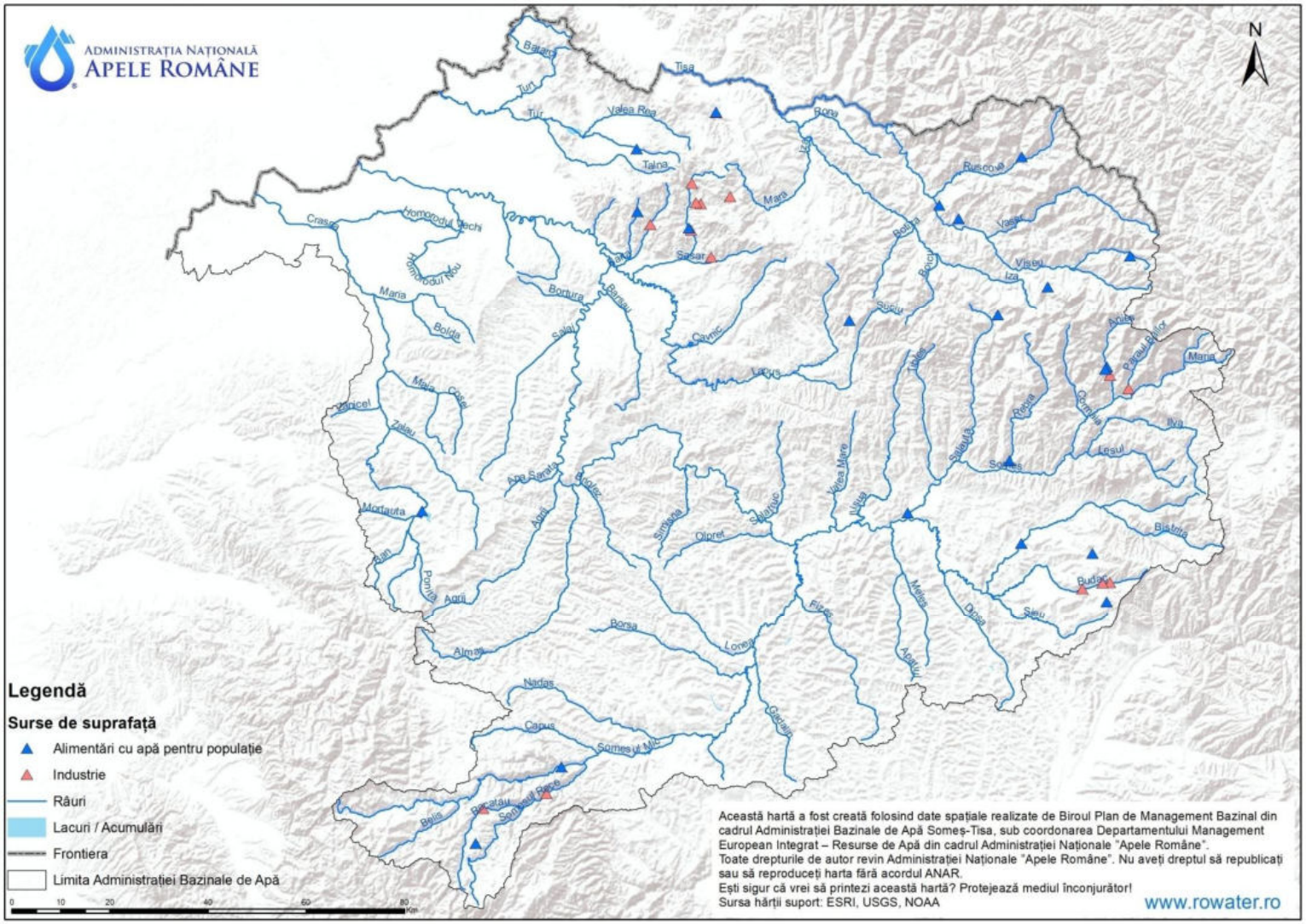

Figura 3.24.b. Prelevările de apă de suprafață potențial semnificative din spațiul hidrografic Someș-Tisa

3.4.4. Viitoare proiecte potenţiale de infrastructură

Proiectele viitoare de infrastructură fac subiectul, în principal a următoarelor tipuri de activități:

A. Managementul riscului la inundații
B. Producerea de energie prin centrale hidroelectrice
C. Asigurarea apei pentru irigații
D. Asigurarea condițiilor de transport rutier, feroviar și navigație
E. Infrastructura pentru alimentare cu apă și canalizare – epurare

Prevederi legislative relevante

Lucrările care se construiesc pe ape sau au legătură cu apele fac subiectul prevederilor legislative, atât din punct de vedere al tipurilor de lucrări, dar și al reglementării acestora, astfel:

- Articolul 48 și 54 din Legea Apelor 107/1996 cu modificările și completările ulterioare definesc lucrările care se construiesc pe ape sau care au legătura cu apele. *Promovarea și execuția* acestor lucrări se realizează pe baza avizului de gospodărire a apelor emis de Administraţia Naţională „Apele Române" şi unităţile aflate în subordine. *Punerea în funcţiune sau exploatarea* acestor lucrări se face numai în baza *autorizaţiei de gospodărire* a apelor emise de Administraţia Naţională „Apele Române" şi unităţile aflate în subordine (Art. 50 Legea Apelor);

- În conformitate cu prevederile Art. 52, Legea Apelor „p*rocedura de emitere a avizului de gospodărire a apelor include evaluarea impactului lucrărilor asupra corpurilor de apă, pe baza studiului de evaluare a impactului asupra corpurilor de apă, după caz";*

- Legea 292/2018 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului;

- *Ordinul ministrului apelor și pădurilor nr.828/2019* privind aprobarea Procedurii şi competenţelor de emitere, modificare, retragere a avizului de gospodărire a apelor, inclusiv procedura de evaluare a impactului asupra corpurilor de apă, aprobarea Normativului de conținut al documentației tehnice supuse avizării, precum și a Conținutului-Cadru al Studiului de evaluare a impactului asupra corpurilor de apă.

A. Managementul riscului la inundații

- **Strategia Națională de Management al Riscului la Inundații (SNMRI) pe termen mediu și lung**

Strategia Națională de Management al Riscului la Inundații pe termen mediu și lung a fost aprobată prin H.G. nr. 846/2010, parcurgând procedura SEA, şi are ca obiectiv principal prevenirea şi reducerea consecinţelor inundaţiilor asupra vieţii şi sănătăţii oamenilor, activităţilor socio-economice şi a mediului. Strategia vizează o gestionare integrată a apei şi a resurselor adiacente: amenajarea teritoriului şi dezvoltarea urbană, protecţia naturii, dezvoltarea agricolă şi silvică, protecţia infrastructurii de transport, a construcţiilor şi a zonelor turistice, protecţia individuală etc.

Obiectivele Strategiei Naționale de Management al Riscului la Inundații sunt:

- obiective sociale – cuprind prevenirea și minimizarea riscului la inundații a populației și a comunităților umane, prevenirea și minimizarea riscului la inundații al bunurilor publice/comunitare (spitale, policlinici, școli etc.) și a zonelor recreaționale, minimizarea deteriorării stării de sănătate a populației ca urmare a impactului fenomenului de inundații și a poluării asociate acestuia;

- obiective economice - cuprind prevenirea și minimizarea pierderilor economice prin reducerea riscului la inundaţii pentru zonele populate, obiectivele economice şi bunuri prin asigurarea protecţiei localităţilor pentru viituri cu probabilităţi de depăşire de 1% pentru zona urbană şi 10%, pentru zonele agricole, diferențiate pe diverse scenarii de timp;

- obiective de mediu ale strategiei: satisfacerea cerințelor Directivei Cadru Apă, evitarea alterării și a influenței antropice în geomorfologia bazinelor hidrografice, prevenirea poluării cursurilor de apă și a apelor subterane ca urmare a inundațiilor și a efectelor asociate lor asupra calității ecologice a cursurilor de apă; protecția și îmbunătățirea calității terenurilor, iar acolo unde este posibil încurajarea schimbărilor în practica agricolă pentru a preveni sau minimiza scurgerea și inundațiile asociate ei ca urmare a unor lucrări agricole intensive; protecția și conservarea bunurilor istorice, a monumentelor, a ariilor protejate și a ecosistemelor; protecția și îmbunătățirea specificului mediului înconjurător și a aspectului său estetic; minimizarea sau prevenirea impactului schimbărilor climatice asupra producerii fenomenului de inundații.

Având în vedere implementarea SNMRI, menționăm că se află în derulare proiectul *Întărirea capacității autorității publice centrale în domeniul managementului apelor în scopul implementării Strategiei Naționale de Management al Riscului la Inundații (SNMRI) pe termen mediu și lung.* Obiectivul general al proiectului îl constituie fundamentarea și sprijinirea măsurilor de implementare ce vizează adaptarea structurilor, optimizarea proceselor și pregătirea resurselor umane necesare îndeplinirii obligațiilor asumate prin Legea Apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare, a H.G. 846/2010 privind aprobarea Strategiei Naționale de Management al Riscului la Inundații pe termen mediu și lung, a H.G. 972/2016 privind aprobarea Planurilor de Management al Riscului la Inundații, precum și a cerințelor Directivei 2007/60/EC privind evaluarea și gestionarea riscului la inundații în scopul consolidării capacității autorităților și instituțiilor publice din domeniul gospodăririi apelor și al managementului riscului la inundații

Rezultatele proiectului constituie fundamentul deciziilor strategice ce vizează reducerea riscurilor de dezastre și, implicit, creșterea siguranței cetățeanului și a mediului de afaceri. Totodată se urmărește optimizarea cadrului legal și instituțional, identificarea suprapunerilor legislative dar și a lipsurilor legislației din domeniul managementului riscurilor, stabilirea rolurilor și competențelor autorităților publice centrale și locale. Termenul de finalizare al proiectului este Martie 2023.

Corelare Plan de Management pe Bazine/Spații Hidrografice actualizat 2021 – Plan de Management al Riscului la Inundații actualizat 2021

- **Proiect RO-FLOODS**

Având în vedere obligaţiile României ca stat membru de a implementa cerinţele Directivei privind Managementul Riscului la Inundaţii 2007/60/EC, măsurile de protejare a populației împotriva inundațiilor reprezintă o prioritate. În contextul implementării prevederilor DCA, lucrările aferente acestor tipuri de măsuri pot constitui obiectivele viitoarelor proiecte

potenţiale de infrastructură, în acest sens fiind necesară o abordare coordonată a implementării celor două directive din perspectiva problematicilor integratoare.

Începând cu anul 2019, la nivelul Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor în calitate de lider de proiect, și Administrației Naționale „Apele Române", în calitate de partener, se derulează, proiectul „*Întărirea capacității autorității publice centrale în domeniul apelor în scopul implementării etapelor a 2-a si a 3-a ale Ciclului II al Directivei Inundații - RO-FLOODS " cod SIPOCA 734/cod MySMIS 130033*. Proiectul este cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020, având o perioadă de implementare de 36 de luni.

Obiectivul general al proiectului îl reprezintă fundamentarea și sprijinirea măsurilor de implementare ce vizează adaptarea structurilor, optimizarea proceselor și pregătirea resurselor umane necesare îndeplinirii obligațiilor asumate prin Legea Apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare, a H.G. 846/2010 privind aprobarea Strategiei Naționale de Management al Riscului la Inundații pe termen mediu și lung, precum și conformarea cu cerințele Directivei 2007/60/EC privind evaluarea și gestionarea riscului la inundații în scopul consolidării capacității autorităților și instituțiilor publice din domeniul gospodăririi apelor și al managementului riscului la inundații.

În cadrul obiectivelor specifice, menționăm:

- elaborarea/revizuirea hărților de hazard și hărți de risc la inundații în vederea pregătirii de către autoritățile responsabile a raportării acestora către CE, etapa a 2-a pentru ciclul II de implementare a Directivei Inundații;

- elaborarea versiunii preliminare a Planurilor de Management al Riscului la Inundații la nivelul bazinelor hidrografice (11 PMRI+PMRI Fluviul Dunărea) actualizate în vederea pregătirii de către autoritățile responsabile a raportării acestora către C.E, etapa a 3-a pentru ciclul II de implementare al Directivei Inundații, care să includă combinații de măsuri structurale/nestructurale, măsuri verzi și de punere în siguranță a infrastructurii bazate pe Analize Cost-Beneficiu și prioritizate conform metodologiilor realizate în cadrul proiectului; identificarea activităților viitoare pentru ciclul III de implementare al Directivei Inundații și dezvoltarea de idei de proiecte/versiuni preliminare de fișe de proiect.

Referitor la rezultatele proiectului menționăm:

- evaluarea ex ante a impactului, având în vedere rezultatele proiectului, respectiv: Rezultat 1- *hărți de hazard și hărți de risc la inundații*, Rezultat 2 - v*ersiune preliminară a Planurilor de Management al Riscului la Inundații la nivelul bazinelor hidrografice și Fluviul Dunărea*,actualizate,elaborate în vederea pregătirii de către autoritățile responsabile a raportării acestora către CE, etapa a 2-a, respectiv a 3-a pentru ciclul II de implementare a Directivei Inundații. Se menționează că sunt avute în vedere combinații de măsuri structurale/nestructurale, măsuri verzi și de punere în siguranță a infrastructurii bazate pe Analize Cost-Beneficiu și prioritizate conform metodologiilor realizate în cadrul proiectului.

Referitor la corelarea actualizărilor 2021 ale PMBH și PMRI, facem precizarea că aceasta a avut în vedere stadiul elaborării PMRI corespunzătoare momentului de timp definitivării Planurilor de Management Bazinale actualizate (2021), având în vedere derularea proiectului RO-FLOODS.

Astfel, în conformitate cu etapele prevăzute în cadrul metodologiei privind elaborarea programelor de măsuri aferente managementului riscului la inundații, a fost elaborată etapa de screening care prezintă o situație preliminară a inventarierii și evaluării programelor de măsuri cu rol de reducere a riscului la inundații.

Precizăm că în etapa de screening, analiza are scopul de a elimina măsurile neviabile și de a crea o listă scurtă de măsuri adecvate (numite viabile) pentru managementul riscului la inundații la scări spațiale relevante, respectiv Unității de Evaluare pentru Inundații (AFU) și arii cu risc potențial semnificativ la inundații (APSFR).

Figura 3.25 Aspecte integrative PMBH-PMRI prezintă schematic corelarea elementelor cheie ce definesc actualizarea 2021 a celor 2 planuri (PMBH și PMRI).

Din punct de vedere al lucrărilor viitoare de infrastructură privind riscul la inundații (ciclul al doilea), se prezintă mai jos situația măsurilor structurale potențiale de reducere a riscului la inundații la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa identificate în etapa de screening.

Specificăm că această evaluare a fost realizată la nivelul localizării și capacităților de lucrări indicate în etapa de screening (acolo unde aceste aspecte au fost indicate), etapele ulterioare (gruparea măsurilor în alternative diferite privind managementul riscului la inundații, gruparea APFSR, stabilirea strategiilor si definitivarea măsurilor, stabilirea proiectelor integrate, modelarea hidrologică, Analiza Multicriterială/AMC și Analiza Cost Beneficiu/ACB), putând conduce la schimbări importante în planul acestora.

Tabel nr. 3.13 Măsuri structurale potențiale de reducere a riscului la inundații identificate în etapa de screening la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Tip măsură potențială	Nr.
Măsuri structurale pentru regularizarea debitelor, prin construirea/modificarea/eliminarea infrastructurii de retenție/acumulare a apei, prin:	
Realizarea de noi acumulări permanente sau nepermanente (frontale)	43
Realizarea de noi acumulări laterale (poldere)	2
Realizarea de derivații de ape mari	-
Măsuri structurale care implică intervenții fizice în albia râului, prin:	
Lucrări de regularizare locală a albiei (inclusiv măsuri de stabilizare a albiei)	65
Măsuri structurale longitudinale care implică intervenții fizice în lunca inundabilă, prin:	
Lucrări de îndiguire (în zona localităților) sau construirea unei a doua linii de apărare	17

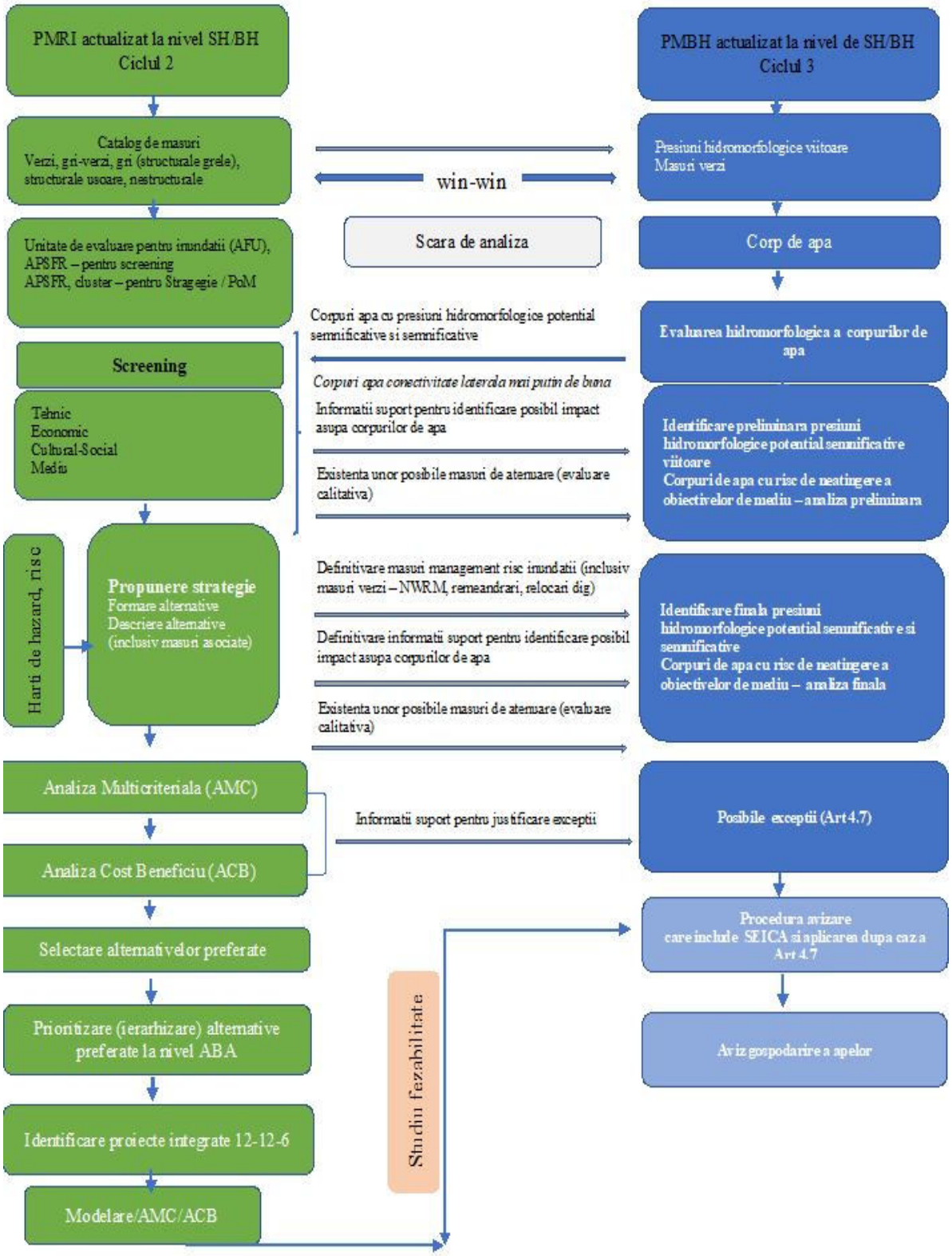

Figura 3.25 Aspecte integrative PMBH-PMRI

Având în vedere primul ciclu de planificare al Directivei Inundații au fost identificate la nivelul Administrației Bazinale de Apă Someș-Tisa un număr de **2** proiecte integrate majore. Aceste proiecte se află în promovare spre finanțare POIM Axa prioritară 5: *Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea şi gestionarea riscurilor*, OS 5.1 *Reducerea efectelor şi a pagubelor asupra populaţiei cauzate de fenomenele naturale asociate principalelor riscuri accentuate de schimbările climatice, în principal de inundaţii şi eroziune costieră*.

Cele 2 proiecte integrate majore aflate în promovare spre finanțare POIM Axa prioritară 5, la nivelul Administrației Bazinale de Apă Someș-Tisa sunt:

1. "*Creșterea capacității de atenuare a Acumulării Călinești și de tranzitare a debitelor de viitură până la frontiera cu republica Ungară, județul Satu Mare*"

2. „Mărirea gradului de siguranță a Acumulării Colibița, județul Bistrița-Năsăud".

În conformitate cu prevederile legislative specificate, proiectele de investiții au urmat procedura de avizare din domeniul gospodăririi apelor inclusiv realizarea Studiului de Evaluare a Impactului asupra Corpurilor de Apă acolo, pentru situațiile în care autoritatea de gospodărire competentă a decis că lucrările propuse pot conduce la un potențial impact asupra corpurilor de apă.

Pentru proiectele **Mărirea gradului de siguranță a Acumulării Colibița** și ***Creşterea capacității de atenuare a Acumulării Călineşti şi de tranzitare a debitelor de viitură până la frontiera cu republica Ungară*** studiile de impact asupra corpurilor de apă au fost finalizate, analiza efectuată neindicând situații de deteriorare ale corpurilor de apă care fac subiectul proiectelor.

De asemenea, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa sunt avute în vedere un număr de 31 obiective de investiții pe anul 2021 cu finanțare integrală sau parțială de la bugetul de stat repartizate ANAR. Tipurile de lucrări avute în vedere în cadrul obiectivelor de investiții sunt: punere în siguranță acumulări, acumularea permanentă Runcu (pe râul Mara), amenajare albie râuri, consolidări, îndiguiri, regularizări și reprofilări de albie, punere în siguranță lucrări de apărare existente.

Menționăm că Planul de Management al Riscului la Inundatii va fi finalizat în Martie 2023.

B. Producerea de energie prin centrale hidroelectrice

Strategia Energetică a României

Strategia Energetică a României 2020 - 2030, cu perspectiva anului 2050 (SER) este un document programatic care definește viziunea și stabilește obiectivele fundamentale ale procesului de dezvoltare a sectorului energetic în viitorii zece ani, făcând totodată proiecţii până în 2050. Hidroenergia constituie principala sursă de energie curată, care împreună cu sursele regenerabile de energie (SRE), acoperă cca. 45% din consumul final de energie electrică al României.

În noiembrie 2020 Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor a emis Avizul de Mediu[14] pentru Strategia Energetică, care în prezent se află în avizare interministerială.

Potențialul tehnic amenajabil al bazinelor hidrografice este diminuat la nivelul anului 2018 față de anul 1990 de la 40,5 TWh/an energie la 27,10 TWh, ca rezultat al aplicării reglementărilor pentru protecția mediului. În ceea ce privește sectorul hidroenergetic, pentru perioada 2021-2030 este previzionat a avea aceeași amprentă a armonizării cu reglementările și politicile europene privind protecția mediului.

Strategia Energetică prezintă o evaluare a potențialului hidroenergetic teoretic și amenajabil specificând că restul de potenţial hidroenergetic tehnic care ar mai putea fi amenajat în România este apreciat ca fiind de cca. 10,30 TWh/an.

Strategia Energetică are opt obiective strategice exprimate concret printr-un set de obiective operaționale (OP). Obiectivul operațional 1 (OP1) referitor la Mixul energetic diversificat și echilibrat prevede dezvoltarea de capacități de producție a energiei electrice cu emisii reduse de GES – nuclear, SRE, hidroenergie.

În cadrul SER se menționează că *realizarea de noi proiecte de tip microhidrocentrale, cu centrale pe derivație, nu beneficiază de susținerea Guvernului/ Ministerul Energiei, Economiei și Mediului de Afaceri până în anul 2030*.

În urma procesului de consultare a publicului a fost identificat un obiectiv de investiții aparținând SPEEH Hidroelectrica SA, obiectiv care face subiectul prezentului sub-capitol și pentru care a apărut o actualizare, și anume: Abandonarea obiectivului de investiție AHE Runcu Firiza.

C. Asigurarea apei pentru irigații

Strategia naţională de reabilitare şi extindere a infrastructurii de irigații din România

În anul 2010 a fost finalizat studiul privind „Analiza economică a sectorului de irigații". Acest studiu a fost realizat de compania DHV BV din Olanda în cadrul Proiectului privind reabilitarea și reforma sectorului de irigații (PRRSI) finanțat în conformitate cu prevederile Legii nr. 4/2004 pentru ratificarea Acordului de împrumut dintre România și Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare, semnat la București la 26 august 2003, pentru finanțarea Proiectului privind reabilitarea și reforma sectorului de irigații.

De asemenea, în cadrul PRRSI a fost finalizat în anul 2010 studiul privind „Strategia investițiilor în sectorul irigațiilor", denumită în continuare strategie, elaborat de compania „Fidmen Mark at" din România.

În anul 2015, la solicitarea Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare, a fost elaborat studiul privind actualizarea "Strategiei investițiilor în sectorul irigațiilor–Expertiza privind viabilitatea economică a sistemelor de irigații" de către Institutul Național de Cercetare - Dezvoltare pentru Îmbunătățiri Funciare. (Experco – ISPIF București).

În acest context, pentru a veni în întâmpinarea unor măsuri din sectorul irigațiilor din cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală (PNDR), atât din perioada de programare

[14] http://www.mmediu.ro/app/webroot/uploads/files/Aviz%20de%20mediu_STRATEGIA%20ENERGETICA%20A%20ROMANIEI%20.pdf

2007 – 2013, cât și în perioada de programare financiară europeană 2014 – 2020, a fost necesară corelarea și etapizarea obiectivelor de investiții de reabilitare a infrastructurii principale de irigații, cu cele de reabilitare a infrastructurii secundare de irigații din amenajările interioare aparținând organizațiilor și federațiilor de organizații de îmbunătățiri funciare (OIF și FOIF).

Ca urmare, s-a impus elaborarea de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale a Programului Național de Reabilitare a Infrastructurii Principale de Irigații din România, aprobat prin HG nr. 793/2016, cu modificările și completările ulterioare.

Strategia naţională de reabilitare și extindere a infrastructurii de irigații din România, elaborată de Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, reprezintă documentul de susținere și completare a măsurilor necesare adaptării sectorului agricol la schimbările climatice și reducerea efectelor acestora, dar și măsurilor necesare creșterii eficienței energetice în aplicarea irigațiilor și o mai bună gestionare a resurselor de apă, așa cum se regăsesc în Programul național de reabilitare a infrastructurii principale din România, aprobat prin HG 793/2016 cu modificările și completările ulterioare.

Unele dintre cele mai importante obiective ale Strategiei, pentru adaptarea sectorului agricol la schimbările climatice, le reprezintă reabilitarea și modernizarea infrastructurii de irigații, prin îmbunătățirea eficienței energetice și reducerea pierderilor de apă, creșterea suprafețelor amenajate pentru irigații și realizarea de noi sisteme de irigații alimentate gravitațional din surse de apă alternative – lacuri hidroenergetice și acumulări (baraje), care vor conduce la creșterea eficienței utilizării apei și conservarea resurselor de apă, printr-un management durabil al acestora, adaptat la schimbările climatice.

Analiza privind potențialul impact al sistemelor de irigații asupra resurselor de apă din punct de vedere cantitativ

În anul 2017, Institutul Național de Gospodărire a Apelor la solicitarea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Regionale, a elaborat o "*Analiză privind potențialul impact al sistemelor de irigații asupra resurselor de apă din punct de vedere cantitativ*, ca rezultat al **studiului privind Strategia investițiilor în sectorul irigații** prin evaluarea indicatorilor aferenți regimului hidrologic (conform *Metodologiilor de determinare a indicatorilor hidromorfologici*)". Analiza privind potențialul impact cantitativ a cuprins evaluarea indicatorului regim hidrologic conform "Metodologiei de determinare a indicatorilor hidromorfologici pentru cursurile de apă din România".

Au fost analizate un număr de 101 sisteme de irigații menționate în cadrul studiului privind Strategia investițiilor în sectorul irigații pentru care s-a propus reabilitarea fără mărirea suprafeței nete.

Astfel, un număr de 22 de amenajări au ca sursă de prelevare râurile interioare, 2 din canale de derivație aferente centralelor hidroelectrice, 48 din Dunăre și 21 din lacuri de acumulare și 6 din lacuri naturale.

Din punct de vedere al corpurilor de apă care au făcut subiectul acestei analize au fost identificate: 7 corpuri de apă ale Fluviului Dunărea, 14 corpuri de apă - râu, 3 corpuri de apă lac natural (3 lacuri naturale); 11 corpuri de apă - lac de acumulare (33 de lacuri de acumulare din cadrul acestor corpuri de apă), 2 canale aferente centralelor hidroelectrice.

În urma analizei au rezultat următoarele:

- pentru Fluviul Dunărea, din punct de vedere al indicatorului regim hidrologic, reabilitarea sistemelor de irigații nu conduce la încadrarea într-o clasă inferioară; conform indicatorilor Indicatorul debit mediu consumat și Indicatorul debit maxim prelevat, se va menține clasa I, pe întreg sectorul românesc al Dunării;

- pentru corpuri de apă-râuri, în situația actuală, pentru Indicatorii Debit mediu consumat și Debit maxim captat se constată că încadrarea din punct de vedere hidrologic a corpurilor de apă-râuri este în clasa I. În situația implementării studiului privind Strategia investițiilor în sectorul irigații, toate corpurile de apă-râuri se mențin în clasa I din punct de vedere al regimului hidrologic, cu excepția corpului de apă Buzău_ac. Cândești_Buzău amplasat aval de acumularea Cândești care se încadrează în clasa a III-a. Pentru acest corp de apă în cadrul procesului de reglementare se va proceda la diminuarea volumului necesar.

- pentru corpuri de apă-lacuri de acumulare, indicatorii aferenţi lacurilor de acumulare nu sunt dependenți de volumul prelevat din lacuri și prin urmare nu pot fi aplicați pentru situația implementării studiului privind Strategia investițiilor în sectorul irigații. Scopul lacurilor de acumulare este de a asigura cerința de apă pentru folosințe prin redistribuirea debitelor de apă în timp și spațiu. Menținerea clasei în lacurile de acumulare se face prin aplicarea sau dacă este cazul, prin modificarea/adaptarea regulilor de exploatare ale fiecărui lac de acumulare, astfel încât să fie asigurate/furnizate/livrate debitele necesare folosințelor deservite, inclusiv debitul ecologic.

Având în vedere Programul Național de Dezvoltare Rurală, Programul Național de Reabilitare a Infrastructurii Principale de Irigații din România, în anul 2021 au fost solicitate Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare, informații actualizate privind lista amenajărilor pentru irigații pentru care se prevăd lucrări de modernizare/reabilitare, dar și informații privind eventuale noi amenajări.

În urma răspunsului, Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare a precizat că nu sunt luate în calcul noi amenajări sau suplimentare de volume, ci exclusiv amenajări care fac subiectul lucrărilor de reabilitare.

Trebuie precizat faptul că în urma analizei au fost constatate diferențe în ceea ce privește numărul amenajărilor luate în calcul în analiza datelor la nivelul anului 2017 de către Institutul Național de Gospodărire a Apelor și cele care se regăsesc în lista recentă a Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare, dar și volumele prelevate, fiind astfel necesară o reanalizare a indicatorului regim hidrologic.

În cazul existenței unor situații care indică un posibil impact în planul regimului hidrologic în ceea ce privește volumele captate, autoritatea competentă în domeniul gospodăririi apelor va solicita conform prevederilor legale, efectuarea Studiului de Impact pentru Corpurile de Apă.

D. Asigurarea condițiilor de transport rutier, feroviar și navigație

Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030

Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030[15], adoptată prin HG 877/9.11.2018 stabilește cadrul național pentru susținerea Agendei 2030 și implementarea

[15]http://dezvoltaredurabila.gov.ro/web/wp-content/uploads/2020/10/Strategia-nationala-pentru-dezvoltarea-durabila-a-Romaniei-2030_002.pdf

setului de 17 obiective de dezvoltare durabilă (ODD). Strategia prezintă domeniile specifice în care sunt necesare eforturi și resurse suplimentare pentru realizarea obiectivelor de convergență și apropierea semnificativă de media UE la principalii indicatori ai dezvoltării durabile. Sunt identificate țintele naționale pentru fiecare dintre cele 17 ODD, precum și țintele 2030.

Ca și componentă a *ODD 9 Industrie, inovație și infrastructură*, "*domeniul transporturilor este considerat prioritar în contextul planurilor de dezvoltare ale României, date fiind relațiile sale de interdependență cu celelalte ramuri ale economiei naționale, valoarea serviciilor oferite pentru populație și impactul considerabil asupra mediului", iar segmentele principale sunt rutier, feroviar, fluvial*[16]*.*

Proiecte de infrastructură pentru transporturi

Infrastructura de transport rutier

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa un număr de **3** proiecte (incluzând situațiile de proiecte cu mai multe loturi) au făcut/fac subiectul reglementării din punct de vedere al gospodăririi apelor, după cum urmează:

- Varianta de ocolire a orașului Beclean, jud. Bistrița Năsăud - aviz nr. 3/13.01.2020
- Autostrada Brașov-Târgu Mureș - Cluj-Oradea, subsecțiunea 3A2: Nădășelu-Mihăiești - aviz nr. 23/06.04.2021
- Autostrada Brașov - Cluj - Borș, Sector 3, Secțiunea 3B Mihăiești - Suplacu de Barcău – aviz nr. 16/04.06.2021 (modificator al avizului nr. 46/09.06.2016)
- Drum Transregio Feleac TR35 Etapa I - Centura metropolitană și drumuri de legătură - aviz nr. 53/27.06.2022

Pentru aceste proiecte, analiza efectuată nu a indicat situații de deteriorare ale stării corpurilor de apă care fac subiectul proiectelor.

Infrastructura de transport feroviar

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa un singur proiect a făcut subiectul reglementării din punct de vedere al gospodăririi apelor - *Electrificarea şi reabilitarea liniei de cale ferată Cluj Napoca – Oradea – Episcopia Bihor,* studiul de impact asupra corpurilor de apa pentru acesta a fost finalizat, analiza efectuată neindicând situații de deteriorare ale corpurilor de apă care fac subiectul proiectului și s-a emis aviz de gospodărire a apelor nr. 12/14.05.2021

E. Infrastructura pentru alimentare cu apă și canalizare – epurare

Se continuă realizarea infrastructurii de apă și canalizare – epurare pentru aglomerările umane. Pe de-o parte lucrările de alimentare cu apă, construire/extindere a rețelelor de canalizare și construire/modernizare a stațiilor de epurare răspund cerințelor de conformare ale aglomerărilor umane cu prevederile Directivei 98/83/CE privind calitatea apei destinată consumului uman și Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane (măsuri de bază), conform viitoarei Strategii naționale privind alimentarea cu apă, colectarea și epurarea

[16]Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030

apelor uzate urbane, iar pe de altă parte aceste lucrări sunt necesare pentru atingerea stării bune/potențialului ecologic bun al corpurilor de apă (măsuri suplimentare). Infrastructura pentru alimentare cu apă și canalizare – epurare se finanțează prin programul Operațional Infrastructură Mare 2014-2020, Planul National de Redresare și Reziliență 2021-2026 și Programul Operațional Dezvoltare Durabilă 2021-2027. Informații detaliate privind măsurile aferente aglomerărilor umane pentru realizarea infrastructurii pentru alimentarea cu apă și colectare și epurarea apelor uzate se regăsesc în capitolele 9.1 și 9.9 și în Anexele 9.2, 9.3 și 9.9 ale Planului de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa.

Precizăm că, în conformitate cu Regulamentul 2021/241 de stabilire a facilității de redresare și reziliență, evaluarea planurilor naționale de redresare și reziliență ar trebui să asigure faptul că fiecare măsură (și anume, fiecare reformă și fiecare investiție) din cadrul planului respectă principiul de „a nu prejudicia în mod semnificativ” (DNSH – „Do No Significant Harm”).

3.4.5. Alte tipuri de presiuni antropice

În România, pe lângă presiunile potențial semnificative prezentate anterior, au fost identificate şi alte tipuri de activităţi/presiuni care pot afecta starea corpurilor de apă, respectiv, poluări accidentale, activităţi de pescuit şi acvacultură, extragerea balastului şi nisipului din albiile minore ale cursurilor de apă, exploatări forestiere, presiuni neidentificate etc.

- **Surse cu potenţial de producere a poluărilor accidentale**

Calitatea resurselor de apă este influenţată, într-o anumită măsură, şi de poluările accidentale, care reprezintă alterări bruşte de natură fizică, chimică, biologică sau bacteriologică a apei, peste limitele admise, cauzate de factori antropici sau naturali. În funcţie de tipul poluărilor accidentale, acestea pot avea magnitudini şi efecte diferite (locale, bazinale, transfrontaliere) asupra resurselor de apă de suprafață și subterane, cu posibile repercusiuni asupra stării de sănătate a populației din zonele afectate.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, s-a identificat un număr de 72 utilizatori de apă ce pot produce poluări accidentale, utilizatori care şi-au *elaborat Planuri proprii de prevenire şi combatere a poluărilor accidentale*. În anul 2020, s-au înregistrat 4 poluări accidentale ale cursurilor de apă de suprafaţă cu ape de mină, ape uzate menajere neepurate și levigat. Fenomenele au avut impact local, iar datorită duratei reduse a naturii poluantului, a lungimii tronsonului afectat şi a inerţiei comunităţilor din structura biocenozelor acvatice, efectele fenomenelor în discuţie s-au redus la modificarea, pe plan local, a valorilor indicatorilor fizico-chimici, fără ca pe termen lung acestea să inducă o modificare semnificativă a biodiversităţii acvatice.

- **Activităţi de pescuit şi acvacultură**

O caracteristică importantă a României o reprezintă rețeaua hidrografică densă și uniform distribuită din punct de vedere geografic, ceea ce face că activitățile de acvacultură și pescuit să fie prezente în toate regiunile țării.

Din punct de vedere al activităților de pescuit, zonele în care se practică pescuitul comercial au fost identificate pe baza informațiilor privind capturile semnificative pentru speciile

de pești importante din punct de vedere economic. Conform raportărilor realizate de către Agenţia Naţională pentru Pescuit şi Acvacultură (ANPA) pentru anul **2019**, speciile de peşti de apă dulce pentru care se practică pescuitul comercial (total de **3778629 kg)** sunt reprezentate de plătică, scrumbie de Dunăre, avat, mreană, bâtcă, cosaș, novac, sânger, scobar, babușcă, morunaș, caras, crap, știucă, biban, roșioară, somn, șalău, lin, săbiță, oblete, ciprinide asiatice și alte specii. Zonele în care se practică pescuitul comercial pe cursurile interioare sunt: fluviul Dunărea (**497175,9 kg**), Prut confluență Dunăre - râul Elan (**15441,5 kg**), Stânca-Costești (**26882,5 kg**), Lacul Călimănești (**1813 kg**), Lacul Movileni (**1504 kg**), Lacul Brești (**2068 kg**), Lacul Răcăciuni (**2672,5 kg**), râul Olt (**12604 kg**), Administrația Biosferei Delta Dunării (**3218467.5 kg).**

În privința capturilor speciilor de apă marină (pești și moluște) din **Marea Neagră**, acestea cuprind, în principal, calcan, hamsie, scrumbie, stavrid, șprot, guvizi, zargan, barbun, hanus, bacaliar, chefal, midii și rapane (**7149400 kg),** fiind identificate 5 presiuni potențial semnificative în relație cu această activitate, pentru apele/corpurile de apă costiere și tranzitoriu marine.

În cadrul sectorului de acvacultură, este dominantă activitatea de piscicultură în apele interioare care se practică în amenajări piscicole. Majoritatea amenajărilor piscicole au un istoric relativ îndelungat, fiind reprezentate, în principal, de iazuri și heleștee.

Din punct de vedere tehnologic, în România, piscicultura în ape dulci se practică, utilizând ca tipuri de sisteme, creşterea intensivă (în special, a salmonidelor) și creşterea extensivă şi semiintensivă a ciprinidelor în policultură (heleşteie, iazuri, lacuri).

Activitățile de acvacultură au potențialul de a exercita presiuni și impact asupra ecosistemelor acvatice. Presiunile pot varia de la presiuni semnificative, ce pot fi cauzate, în principal, de acvacultura intensivă la presiuni nesemnificative ce pot fi cauzate de piscultura semiintensivă și piscicultura extensivă (mai ales, a ciprinidelor)[17]. Pentru crescătoriile în sistem intensiv, trebuie stabilită necesitatea efectuării evaluării impactului asupra mediului conform *Legii nr. 292/2018 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice şi private asupra mediului*, funcție de caracteristicile amenajării piscicole.

În anul 2019, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, au fost inventariate un număr de **7** presiuni potențial semnificative în relație cu piscicultura, provenind din surse punctiforme și surse difuze, precum și din alterări hidrologice, aferente unui număr de **6** corpuri de apă.

Practicarea activităţii de piscicultură nu a reprezentat o presiune semnificativă pe corpurile de apă din s.h. Someș-Tisa.

Modernizarea tehnologiilor de creştere poate sprijini practicile de acvacultură cu impact negativ redus asupra mediului acvatic. Măsurile pentru dezvoltarea sectorului de acvacultură şi reducerea efectelor asupra resurselor de apă sunt menţionate detaliat la *Capitolul 9.1*.

- **Alte presiuni**

Extragerea balastului şi nisipului din albiile minore ale cursurilor de apă

O altă categorie de presiuni hidromorfologice care ar putea avea efecte asupra râurilor o constituie **balastierele**. Efectele lor se materializează, în general, prin modificarea formei

[17]Strategia Națională a Sectorului Pescăresc 2014-2020

profilului longitudinal, în variabilitatea depozitelor din albia râului şi în procesele de degradare, mai ales de eroziune.

Extragerea balastului şi nisipului din albiile minore ale cursurilor de apă este necesară ţinând seama de efectele pozitive legate de realizarea secţiunilor optime de scurgere, regularizarea şi igienizarea râului în zona de exploatare şi păstrare a talvegului natural al râului, ducând la prevenirea și reducerea riscului de inundații.

Având în vedere importanţa acestei activităţi, desfăşurată de regulă în albiile minore ale cursurilor de apă, precum şi implicaţiile unei exploatări neraţionale asupra râurilor şi această presiune trebuie supusă inventarierii şi monitorizării.

Activităţile balastierelor trebuie să se conformeze autorizaţiilor şi avizelor emise, respectând cantităţile, termenele de exploatare, perioada de refacere a materialului aluvionar din albie.

În cazul extragerii balastului şi nisipului din albiile minore ale cursurilor de apă, această presiune poate fi considerată importantă, mai ales în cazul în care apar efecte negative de natură:

- hidraulică, constând în modificarea regimului natural al curgerii apei şi implicit al transportului de aluviuni;
- morfologică, constând în declanşarea şi/sau amplificarea unor procese de eroziune şi/sau depunerea aluvionară în sectorul de influenţă a balastierei;
- hidrogeologică, constând în modificarea regimului natural al nivelului apei subterane din zona adiacentă;
- poluantă, constând în alterarea calităţii apelor de suprafaţă ca urmare a deversărilor tehnologice poluante de la utilajele din cadrul balastierelor;
- afectarea lucrărilor de amenajare, de protecţie sau de traversare a albiei, cu influenţă asupra siguranţei şi eficienţei funcţionării acestora sau afectarea altor infrastructuri inginereşti destinate captării apei;
- afectarea peisajelor.

De asemenea, această presiune poate avea impact semnificativ, mai ales în cazurile în care condiţiile specifice impuse prin autorizaţia de gospodarire a apelor nu sunt respectate. Astfel, este necesar să se respecte perimetrele de exploatare, iar volumele de balast extrase să nu depăşească volumele depuse prin aport la viituri etc.

Exploatările forestiere

Tot în aceeaşi categorie de alte presiuni se înscriu şi exploatările forestiere. În cazul în care acestea se fac haotic, nerespectând prevederile legale, efectul lor se materializează asupra stabilităţii terenului (prin apariţia eroziunii, formarea de torenţi, alunecări de maluri, amplificarea viiturilor, scăderea ratei de realimentare a straturilor acvifere etc). De asemenea, în Raportul de Țară din 2020[18], se precizează că exploatarea forestieră ilegală a reprezentat aproximativ 20 de

[18] *COMUNICARE A COMISIEI privind Raportul de țară din 2020 privind România, {COM(2020) 150, final}https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2020-european_semester_country-report-romania_ro.pdf*

milioane m^3/an în perioada 2013-2018, aproape același volum de lemn care s-a tăiat oficial în România, astfel încât exploatarea ilegală intensivă a pădurilor românești este o problemă recurentă, care duce la reducerea capacității naturale de protecție împotriva inundațiilor și captare a dioxidului de carbon a pădurilor și la pierderea semnificativă a biodiversității.

Astfel, conservarea şi dezvoltarea patrimoniului silvic constituie o problemă de interes naţional, mai ales, astăzi, când schimbările climatice ne duc spre o stare naturală extrem de precară. România, de-a lungul timpului, şi-a redus considerabil suprafaţa împădurită, ajungând, în anul 2018, la circa **6,43 milioane de hectare**. Totuși, în ultimii ani, se constată că, față de *Planul Național de Management aprobat prin H.G. nr.859/2016* (6,52 milioane hectare), suprafața împădurită a crescut ușor datorită, în principal, unor reamenajări de păşuni împădurite şi introducerii în fondul forestier a unor terenuri degradate şi a altora neîmpădurite.

Specii invazive

S-a constatat că presiunile biologice generate de invazia sau introducerea unor specii vegetale și animale pot determina alterarea radicală a structurii biocenozelor din ecosistemele acvatice.

Tematica speciilor invazive este în curs de derulare atât la nivel european și la nivelul districtului internaţional al Dunării, cât și la nivel național.

La nivel european au fost adoptate Regulamentul nr. 1143/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 octombrie 2014 privind prevenirea și gestionarea introducerii și răspândirii speciilor invazive și Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2016/1141 al Comisiei din 13 iulie 2016, acesta din urmă prevăzându listă a speciilor invazive de interes pentru Uniunea Europenă în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1143/2014 al Parlamentului European și al Consiliului.

Comisia Europeană continuă abordarea acestei problematici, prin evaluarea aplicării Regulamentului UE nr. 1143/2014privind prevenirea și gestionarea introducerii și răspândirii speciilor invazive, în luna octombrie 2021 fiind prezentat Raportul Comisiei către Parlamentul și Consiliul European privind aplicarea Regulamentului (UE) nr. 1143/2014 al Uniunii Europene Parlamentului și Consiliului din 22 octombrie 2014 privind prevenirea și gestionarea introducerea și răspândirea speciilor exotice invazive.19

Raportul a evidențiat faptul că pentru majoritatea Statelor Membre mai sunt necesare activități/etape de întreprins în vederea implementării complete a Regulamentului.

De asemenea la nivelul UE[20] a fost actualizată lista speciilor invazive, în anii 2017 și 2019, aceasta fiind relevantă și în contextul monitorizării și evaluării speciilor invazive în districtul Dunării și la nivel național.

La nivelul bazinului Dunării, în cadrul Planurilor de Management ale districtului Dunării (2009, 2015), s-a evidențiat faptul că bazinul Dunării este foarte vulnerabil la speciile invazive,

[19] *REPORT FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL on the review of the application of Regulation (EU) No 1143/2014 of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 on the prevention and management of the introduction and spread of invasive alien species*
(https://ec.europa.eu/environment/pdf/nature/invasive_alien_species_implementation_report.pdf)

[20] *https://ec.europa.eu/environment/nature/invasivealien/list/index_en.htm*

fiind expus unei colonizări intense de specii invazive. În acest sens, s-a agreat o abordare comună cu privire la speciile invazive și s-a adoptat o poziție conform căreia speciile invazive nu ar trebui considerate în totalitate (”în bloc”) ca având impact negativ asupra stării ecologice, cu excepția cazului în care o evaluare integrativă detaliată ar dovedi acest lucru. De asemenea, în cadrul expedițiilor Joint Danube Survey (JDS 1, 2, 3 și 4), au fost analizate speciile invazive, constatându-se dominanța acestora în macrozoobentos și fauna piscicolă, în multe secțiuni de investigare. De asemenea, se estimează că speciile invazive vor deveni și mai semnificative în viitor, deoarece Dunărea este o cale navigabilă de importanță internațională.

Până în prezent, activitatea ICPDR asupra speciilor invazive s-a concentrat pe fluviul Dunăre, însă, în viitor, monitorizarea și evaluarea speciilor străine invazive este necesar a fi extinsă la afluenții majori, implicit la corpurile de apă asociate. În acest sens, la nivelul ICPDR s-a propus actualizarea periodică a ”Listei Negre” (Black List) a speciilor invazive din bazinul Dunării, care include taxonii acvatici aflați pe lista speciilor invazive de interes pentru Uniunea Europeană, precum și cei specifici districtului Dunării. De asemenea, la nivelul ICPDR, se colectează date despre distribuția speciilor non-indigene cu intenția de a evalua nivelul de invazivitate (evaluarea riscurilor) și în ecosistemele acvatice.

La nivel național, în perioada 2018-2022, se derulează proiectul[21] *„Managementul adecvat al speciilor invazive din România, în conformitate cu Regulamentul UE 1143/2014 referitor la prevenirea și gestionarea introducerii și răspândirii speciilor alogene invazive”*[22]. Proiectul este co-finanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională prin Programul Operațional Infrastructură Mare 2014 - 2020.

Obiectivul general promovează acțiuni ce contribuie la conformarea cu prevederile *Regulamentului UE 1143/2014 privind prevenirea și gestionarea introducerii și răspândirii speciilor alogene invazive,* la îndeplinirea obiectivelor *Strategiei UE pentru Biodiversitate 2020, ale Cadrului de Acțiuni Prioritare pentru Natura 2000* și *ale Strategiei Naționale și Planului de Acțiune pentru Conservarea Biodiversității 2014 – 2020.*

Concret, proiectul contribuie la identificarea și prioritizarea speciilor alogene invazive în România și a căilor de introducere, controlul și eradicarea speciilor prioritare. Totodată, va contribui la managementul adecvat al siturilor Natura 2000 în România, obiectiv al Cadrului de Acțiuni Prioritare pentru Natura 2000, prin combaterea speciilor invazive.

Astfel, în cadrul activităților proiectului, au fost elaborate listele preliminare la nivel naţional ale speciilor alogene invazive și potențial invazive din România (plante, nevertebrate dulcicole, pești, mamifere, reptile, păsări).

De asemenea au fost realizate inventarierea și cartarea speciilor alogene invazive marine și elaborarea listei preliminare a speciilor de animale marine alogene invazive și potențial invazive din România, precum și numeroase alte rapoarte tehnice, ghiduri de inventariere și cartare, protocoale de inventariere, etc.

Din punct de vedere al mediului acvatic dulcicol menționăm[23] că sunt considerate specii invazive și potențial invazive 29 specii de nevertebrate și 16 specii de pești, iar din punct de

[21] https://invazive.ccmesi.ro/

[22] proiectul este implementat de Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor și de Universitatea din București - Facultatea de Biologie

[23] *datele au caracter preliminar (2021)* *https://zenodo.org/record/5804093#.Yo3wonZBxHYhttps://zenodo.org/record/5593974#.Yo3wTHZBxHY https://zenodo.org/record/5804162#.Yo3w5XZBxHY,*

vedere al mediului marin, inclusiv apele tranzitorii, 56 specii de animale marine au fost identificate ca specii alogene invazive și potențial invazive.

De asemenea în lista preliminară naţională a speciilor de plante alogene invazive și potențial invazive din România, se regăsesc și speciile de macrofite acvatice.

Menționăm că tematica speciilor invazive reprezintă o problemă deschisă la nivel european, gestionarea acestora prezentând dificultăți evidente. În cadrul Strategiei Comune de Implementare a Directivei Cadru Apă, constituie o activitate ce va fi abordată/discutată și în viitorul program de lucru al grupului ECOSTAT (Ecological Status).

De asemenea, la nivelul districtului internaţional al Dunării, în cadrul activităților ICPDR, se colectează date despre distribuția speciilor invazive, în vederea evaluării integrative detaliate din perspectiva presiunilor și a stării ecologice a corpurilor de apă.

Abordarea la nivel național a presiunii exercitate de speciile invazive asupra ecosistemelor acvatice, implicit reflectarea acestora în starea ecologică a corpurilor de apă, urmează îndeaproape dezvoltarea și evoluția acestei problematici pe plan european și la nivelul districtului hidrografic al Dunării.

Deșeuri comunale

Conform informaţiilor furnizate de Agenţia Europeană de Mediu, aproximativ patru tone de deşeuri pe cap de locuitor sunt generate în fiecare an în ţările membre ale UE, iar fiecare cetăţean european aruncă în medie 520 kg de deşeuri menajere pe an. Dintre acestea o parte nesatisfăcătoare se recuperează, valorifică și reciclează, în timp ce o altă parte este depozitată ilegal. În această ultimă categorie intră deșeurile comunale care pot fi depozitate necontrolat pe marginea râurilor, pe luciul apei sau chiar îngropate, și care pot afecta calitatea resursei de apă, solului și aerului.

Deșeuri comunale pot fi considerate în principal deșeurile din ambalaje (de ex. ambalajele de plastic tip PET), deșeurile din construcții și demolări, anvelopele uzate, deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE), etc. Acestea pot fi antrenate din albiile majore și zonele inundabile cu precădere din intravilanele U.A.T.-urilor străbătute de cursurile de apă și pot deveni materiale plutitoare sesizate în albiile majore și pe malurile principalelor cursuri de apă, în timpul viiturilor și după retragerea apelor.

În România, deși cantitatea de deșeuri orășenești generate și necolectate a scăzut în perioada 2015-2019 cu cca. 70,3%, respectiv 60% din deșeurile de ambalaje fiind valorificate și 58% reciclate, iar cca. 74% din deșeurile de construcții și demolării reciclate, încă se manifestă vizibil fenomenul de depozitare ilegală și de poluare a resurselor de apă.

*
* *

Concluzionând, în cadrul *Planului de management al spațiului hidrografic Someș-Tisa* a fost identificat un număr total de **1121** presiuni potențial semnificative, tipul acestora fiind prezentat în ***Figura 3.26.*** Se constată că ponderea cea mai mare a presiunilor este reprezentată de presiunile difuze provenite, în principal, de la aglomerări umane fără sisteme de colectare și din agricultură.

https://invazive.ccmesi.ro/wp content/uploads/2020/02/POIM_120008_Subactv.-1.1.2._Lista-plante-invazive.pdf

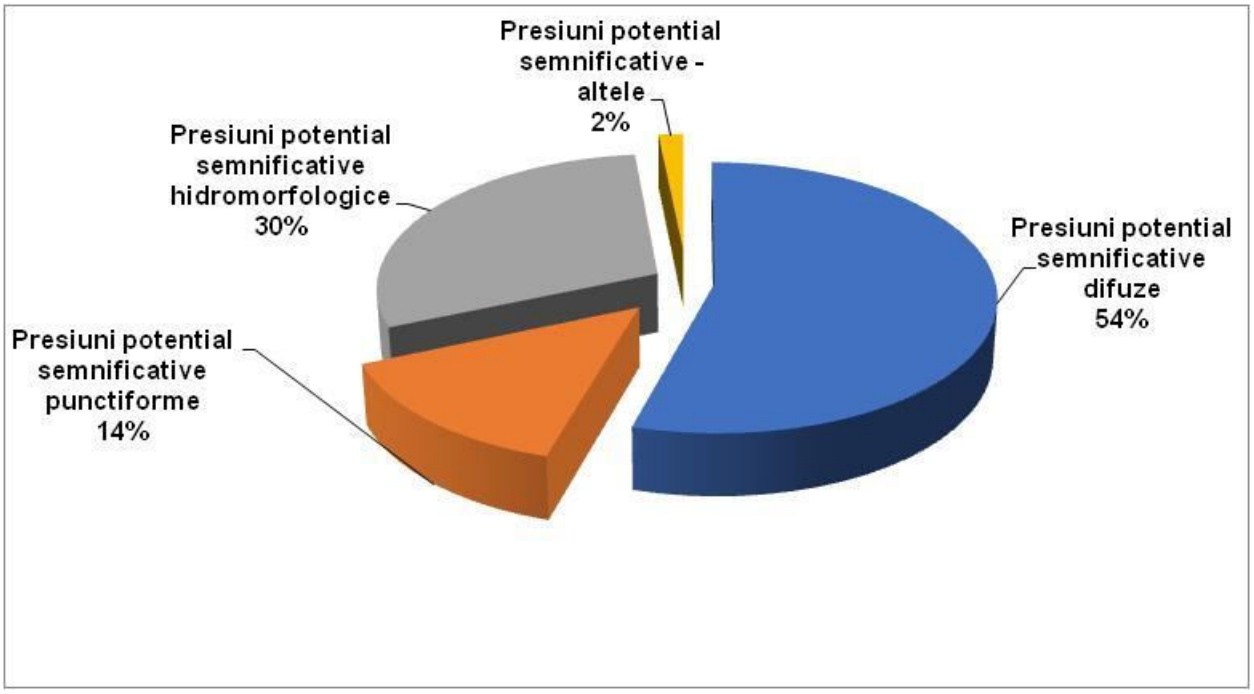

Figura 3.26. Ponderea presiunilor potențial semnificative în spațiul hidrografic Someș-Tisa

În ceea ce privește presiunile semnificative, a fost identificat un număr total de **507** presiuni semnificative, tipul acestora fiind prezentat în ***Figura 3.27***. Se constată că ponderea cea mai mare a presiunilor este reprezentată de presiunile difuze provenite, ca în cazul presiunilor potențial semnificative, de la aglomerări umane fără sisteme de colectare și din agricultură.

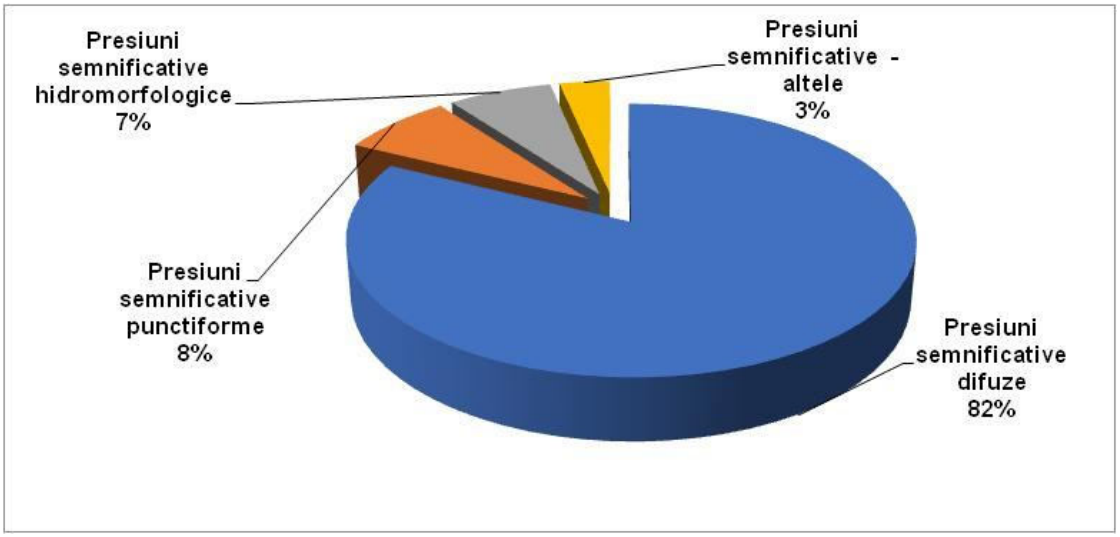

Figura 3.27. Ponderea presiunilor semnificative în spațiul hidrografic Someș-Tisa

Presiunile semnificative identificate la nivelul anului 2021 afectează un număr total de **116** corpuri de apă, din care **112** corpuri de apă râuri și **4** corpuri de apă lacuri, ponderea corpurilor de apă afectate de presiunile semnificative fiind prezentată în ***Figura 3.28***. Se observă că cea mai mare parte a corpurilor de apă este afectată de presiunile semnificative difuze provenite de la aglomerări umane fără sisteme de colectare și din agricultură.

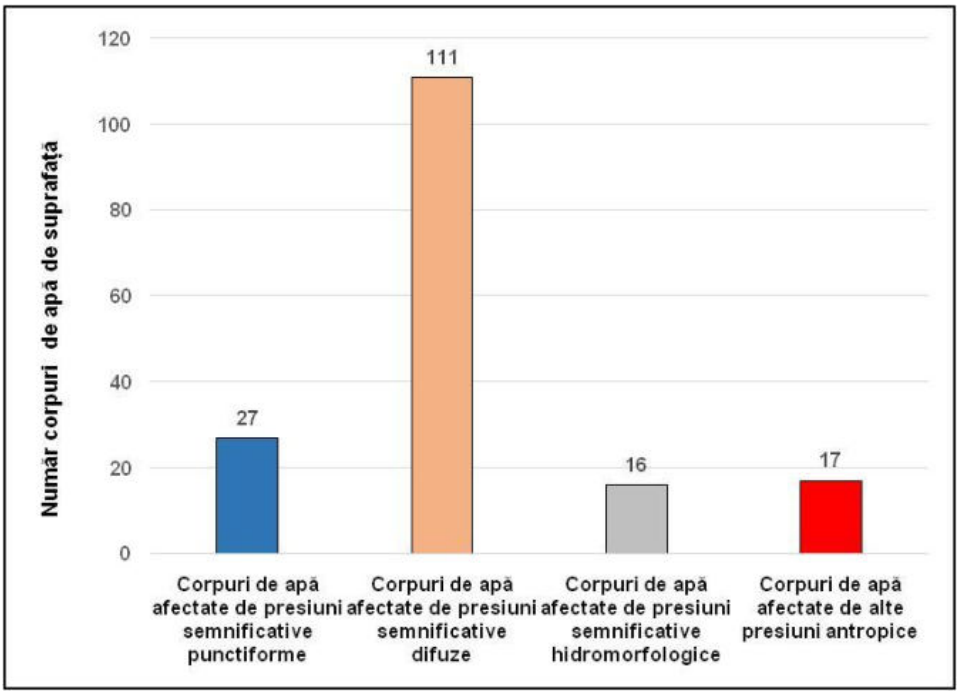

Figura 3.28. Numărul* corpurilor de apă afectate de presiunile semnificative în spațiul hidrografic Someș-Tisa

**** un corp de apă poate fi afectat de unul sau mai multe tipuri de presiuni***

3.5. Inventarul privind emisiile, descărcările și pierderile de substanțe prioritare la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Directiva 2008/105/CE privind standardele de calitate a mediului în domeniul apei (articolul 5) modificată de Directiva 2013/39/UE în ceea ce privește substanțele prioritare din domeniul politicii apei, ambele transpuse în legislația națională prin H.G. nr. 570/2016 privind aprobarea Programului de eliminare treptată a evacuărilor, emisiilor şi pierderilor de substanţe prioritar periculoase şi alte măsuri pentru principalii poluanţi (Art. 8), prevede obligația Statelor Membre de a realiza și actualiza inventarul emisiilor, evacuărilor și pierderilor de substanțe prioritare la fiecare 3 ani.

Rezultatele obținute în urma elaborării inventarului sunt necesare în implementarea anumitor cerințe ale Directivei Cadru Apă 2000/60/CE (DCA) și ale Directivei Cadru Strategia pentru Mediul Marin 2008/56/CE, contribuind la *identificarea și stabilirea mai exactă a măsurilor care vizează eliminarea emisiilor, evacuărilor și pierderilor de substanțe prioritar periculoase și reducerea progresivă a substanțelor prioritare* (ex: prin identificarea surselor principale de poluare, estimarea contribuției acestora la poluarea totală, precum și prin identificarea căilor de acces ale poluanților în mediul acvatic), dar și la *urmărirea eficienței implementării acestor măsuri*. Pe de altă parte, pe baza inventarului se poate *evalua anvergura contribuției fondului natural geologic și a proceselor de transport pe distanțe lungi*. Inventarul contribuie inclusiv la

identificarea lipsurilor informaționale și, ca urmare, a *necesităților de dezvoltare de noi strategii și programe de acțiune,* care să ducă la completarea necesarului de date și informații.

Elementele metodologice necesare realizării inventarului național au avut la bază ghidul elaborat la nivel european în cadrul Strategiei Comune pentru implementarea DCA, respectiv Ghidul nr. 28 „*Ghid Tehnic pentru pregătirea inventarului emisiilor, evacuărilor și pierderilor de substanțe prioritare și a celor prioritar periculoase*" (2012)[24].

La nivelul Administrației Bazinale de Apă Someș-Tisa, în anul 2020 a fost realizat al 5-lea inventar în conformitate cu cerințele Art. 8(3) al HG 570/2016, având la bază date/informații din perioada 2017-2019 pentru pesticide, iar pentru metale și restul de substanțe prioritare, date/informații din anul 2019.

Primul inventar al emisiilor, evacuărilor și pierderilor de substanțe prioritare s-a realizat la nivel național în anul 2013 cu date de monitorizare din perioada 2010-2011 pentru metale și respectiv 2009-2011 pentru micropoluanți organici. Acesta s-a elaborat pentru cele 33 grupe de substanțe prioritare și cei 8 alți poluanți, în conformitate cu prevederile Directivei 2008/105/CE. În anul 2014, inventarul a fost actualizat și inclus în Planul de Management aprobat prin HG 859/2016, introducându-se în analiză datele de monitorizare din perioada 2012-2013, iar în anul 2016, analiza a fost reluată cu datele din perioada 2013-2015. Al 4-lea inventar a fost elaborat în anul 2018 cu date până la nivelul anului 2016 pentru metale și alți poluanți, iar pentru pesticide, s-au utilizat datele din intervalul 2014-2016. Începând cu al 4-lea inventar, s-au avut în vedere cele 45 de substanțe și grupe de substanțe prevăzute în Anexa I a Directivei 2013/39/UE, respectiv, Anexa I din H.G. 570/2016.

Etapele avute în vedere pentru stabilirea inventarului actualizat au constat în:

- **Etapa 1** – Evaluarea relevanței substanțelor prioritare la nivelul bazinelor/sub-bazinelor hidrografice.

  O substanță a fost considerată relevantă dacă cel puțin unul dintre următoarele criterii a fost îndeplinit:

  - starea chimică proastă, dictată de substanța în cauză, pentru cel puțin un corp de apă; evaluarea stării chimice pe baza datelor de monitorizare (din perioada 2017-2019 pentru pesticide și anul 2019 pentru metale și restul de substanțe prioritare), s-a realizat pe baza standardelor de calitate a mediului prevăzute în Directiva 2013/39/UE, transpusă în legislația națională prin H.G. nr. 570 din 2016;

  - nivelul de contaminare cu substanța în cauză a fost mai mare decât jumătate din standardul de calitate a mediului pentru cel puțin un corp de apă;

  - rezultatele monitorizării au arătat o tendință crescătoare în sedimente a concentrației medii anuale pentru substanțele prioritar periculoase prevăzute în Art.3(6) a Directivei 2013/39/UE, respectiv Art. 3(11) a H.G. nr. 570/2016 (*antracen, difenileteri bromurați, cadmiu și compușii săi, cloralcani C10-13, Di(2-etilhexil)ftalat, fluoranten, hexaclorbenzen, hexaclorbutadienă, hexaclorciclohexan, plumb și compușii săi, mercur și compușii săi, pentaclorbenzen, hidrocarburi aromatice policiclice (benz(a)piren), compuși tributilstanici, dicofol, acid perfluoroctan sulfonic și derivații*

[24] https://circabc.europa.eu/sd/a/6a3fb5a0-4dec-4fde-a69d-5ac93dfbbadd/Guidance%20document%20n28.pdf

săi (PFOS), chinoxifen, dioxine și compuși de tip dioxină, hexa-bromo-ciclo-dodecani (HBCDD), heptaclor și heptaclor epoxid).

- altele:
    - substanțele care nu au îndeplinit nici unul dintre criteriile de mai sus, dar sunt substanțe prioritar periculoase, au fost considerate relevante pe baza opiniei expertului (expert judgement);
    - substanțele care au depășit valorile prag pentru apele subterane.

Monitorizarea substanțelor prioritare/grupelor de substanțe s-a realizat pe baza unui screening calitativ ce a vizat identificarea prezenței substanțelor și grupelor de substanțe prevăzute în Anexa I a H.G. 570/2016, rezultând astfel o rețea reprezentativă de monitorizare. La nivel național, din totalul acestor substanțe prioritare, pentru Cloralcani C10-13 (mediul de investigare apă) și Dioxine și compușii săi (mediul de investigare biotă) încă nu există metode de analiză, iar pentru Compuși tributilstanici (mediul de investigare apă) metoda disponibilă presupune riscuri mari de utilizare pentru personal, astfel încât până la dezvoltarea unei noi metode de analiză mai sigure din punct de vedere al efectelor asupra operatorilor, acești compuși nu sunt analizați.

S-au făcut eforturi pentru introducerea în programul de monitorizare a substanțelor prioritar periculoase PFOS și Hexabromociclododecan, astfel că începând cu anul 2021 acestea au fost incluse în programul de monitorizare în mediul de investigare biotă.

În ceea ce privește substanța Hexabromociclododecan, metoda de analiză pentru matricea biotă a fost optimizată ulterior proiectului internațional ”Towards a proper aquatic environmental” derulat și implementat la nivel național și care a furnizat date și informații utilizate în evaluarea stării chimice a corpurilor de apă studiate în cadrul acestui proiect.

Referitor la substanțele pentru care se aplică prevederile Art. 3 alin. 3(b) din Directiva 2013/39/UE, acestea nu se iau în considerare în evaluarea stării chimice (Cypermetrin și Cibutrin) cu excepția celor pentru care valoarea medie calculată nu este inferioară limitei de cuantificare (LoQ) și LoQ este superioară standardului de calitate a mediului (SCM).

Monitorizarea emisiilor de substanțe prioritare s-a efectuat având în vedere existența metodelor de analiză, tipul apelor uzate evacuate (ținând cont de domeniul de activitate specific din care provin), dar și prezența (identificarea) acestor substanțe în corpul de apă. Rezultatele monitorizării emisiilor de substanțe prioritare de tipul micropoluanților organici nu au pus în evidență cantități semnificative evacuate la nivel de BH.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, ca urmare a aplicării testului de relevanță (***Tabel 3.14***), pentru categoria râuri și lacuri de acumulare, au fost identificate 3 substanțe relevante și posibil relevante: cadmiu (***Figura 3.29.a***), nichel (***Figura 3.29.b***) și plumb (***Figura 3.29.c***) în mediul de investigare apă.

Tabelul 3.14. Substanțele relevante/posibil relevante pentru râuri, incluzând lacurile de acumulare, identificate la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Spațiu hidrografic	Subbazin hidrografic	Nr. substanțe relevante/posibil relevante	Nume substanțe relevante/posibil relevante
Someș-Tisa	Tisa	1 substanță relevantă din 29	Cadmiu
	Tur	1 substanță relevantă din 29	Cadmiu
	Tarna	1 substanță relevantă din 29	Cadmiu
	Someș Mare	1 substanță posibil relevantă din 29	Cadmiu
	Someș Mic	1 substanță relevantă	Nichel
		1 substanță posibil relevantă din 29	Cadmiu
	Someș	2 substanțe relevante din 29	Cadmiu, Plumb
	Crasna	0 substanțe relevante din 29	-

Informații detaliate referitoare la criteriile și abordarea privind stabilirea relevanței substanțelor prioritare sunt incluse în Strategia națională privind realizarea inventarului emisiilor, evacuărilor și pierderilor de substanțe prioritare în mediul acvatic, care se regăsește în Anexa 3.1 a *Planului Național de Management actualizat (2021)*.

Astfel, stabilirea relevanței s-a bazat, cu precădere, pe primele 2 criterii menționate mai sus, dar decizia finală a fost luată numai după coroborarea acestor informații cu cele privind sursele de poluare punctiforme și difuze. Au existat situații în care metoda de analiză nu a fost adecvată (a se vedea ***Tabelul 3.15.***), iar în corelare cu faptul că unele surse de poluare nu au putut fi identificate, nu s-a putut lua decizia privind relevanța substanţelor prioritare. În acest sens, în ***Tabelul 3.16.*** sunt prezentate sursele semnificative de poluare cu substanțe prioritare și impactul produs asupra corpurilor de apă în urma analizei actualizate a presiunilor și impactului.

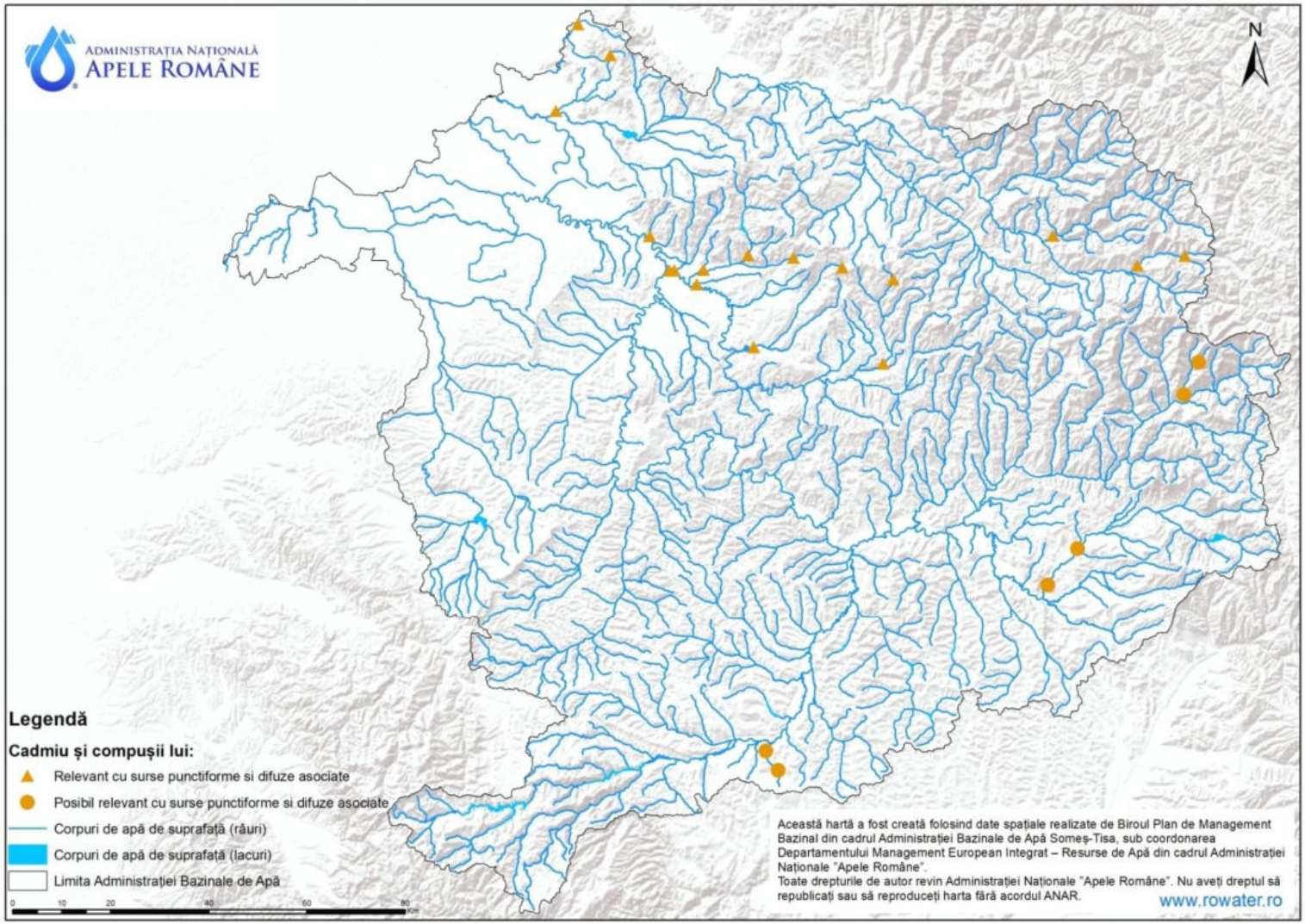

Figura 3.29.a. Secțiunile de monitorizare din subbazinele în care Cadmiu şi compuşii lui a fost identificat ca substanță relevantă/posibil relevantă la nivelul s.h. Someș-Tisa

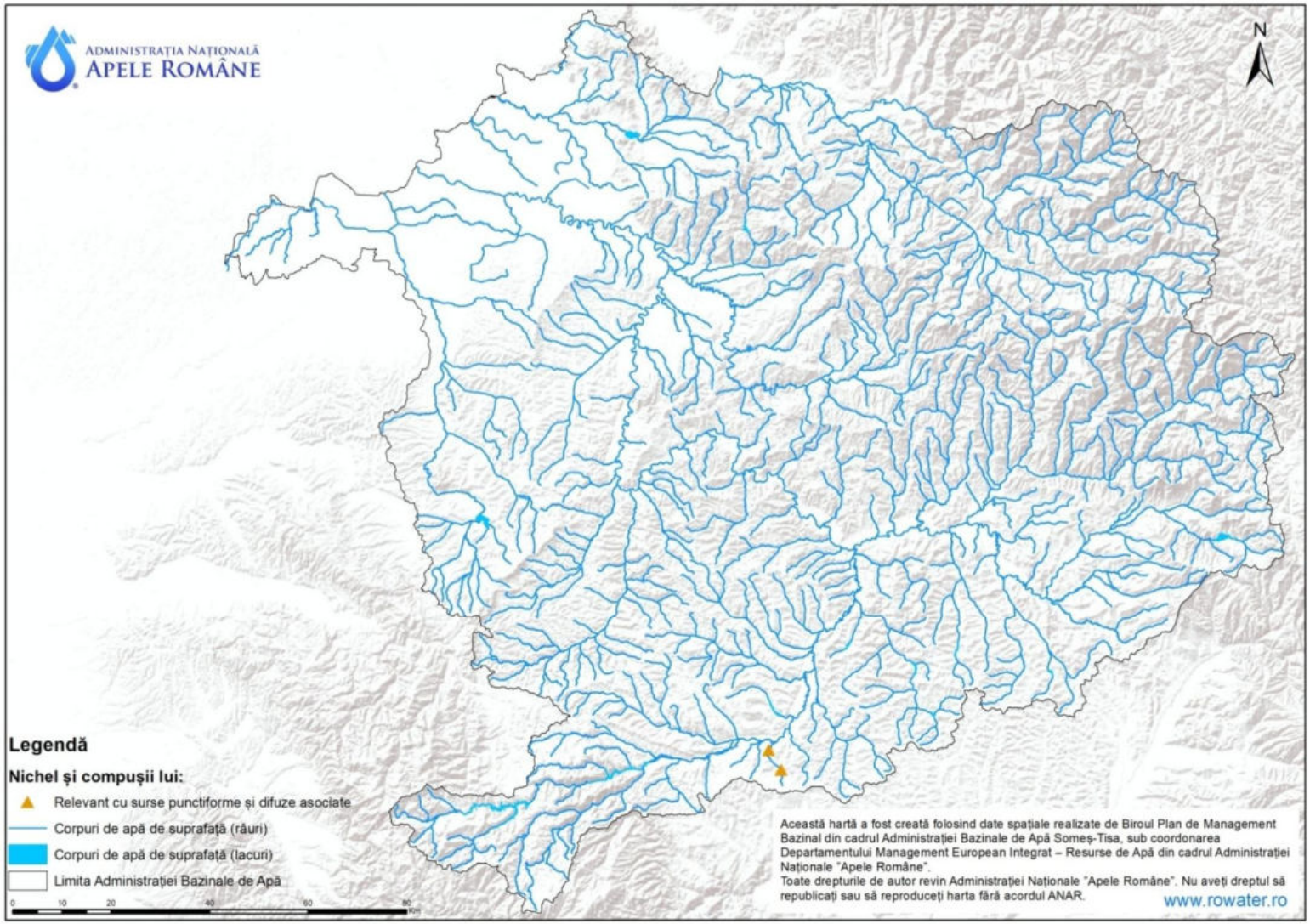

Figura 3.29.b Secțiunile de monitorizare din subbazinele în care Nichel și compușii lui a fost identificat ca substanță relevantă la nivelul s.h. Someș-Tisa

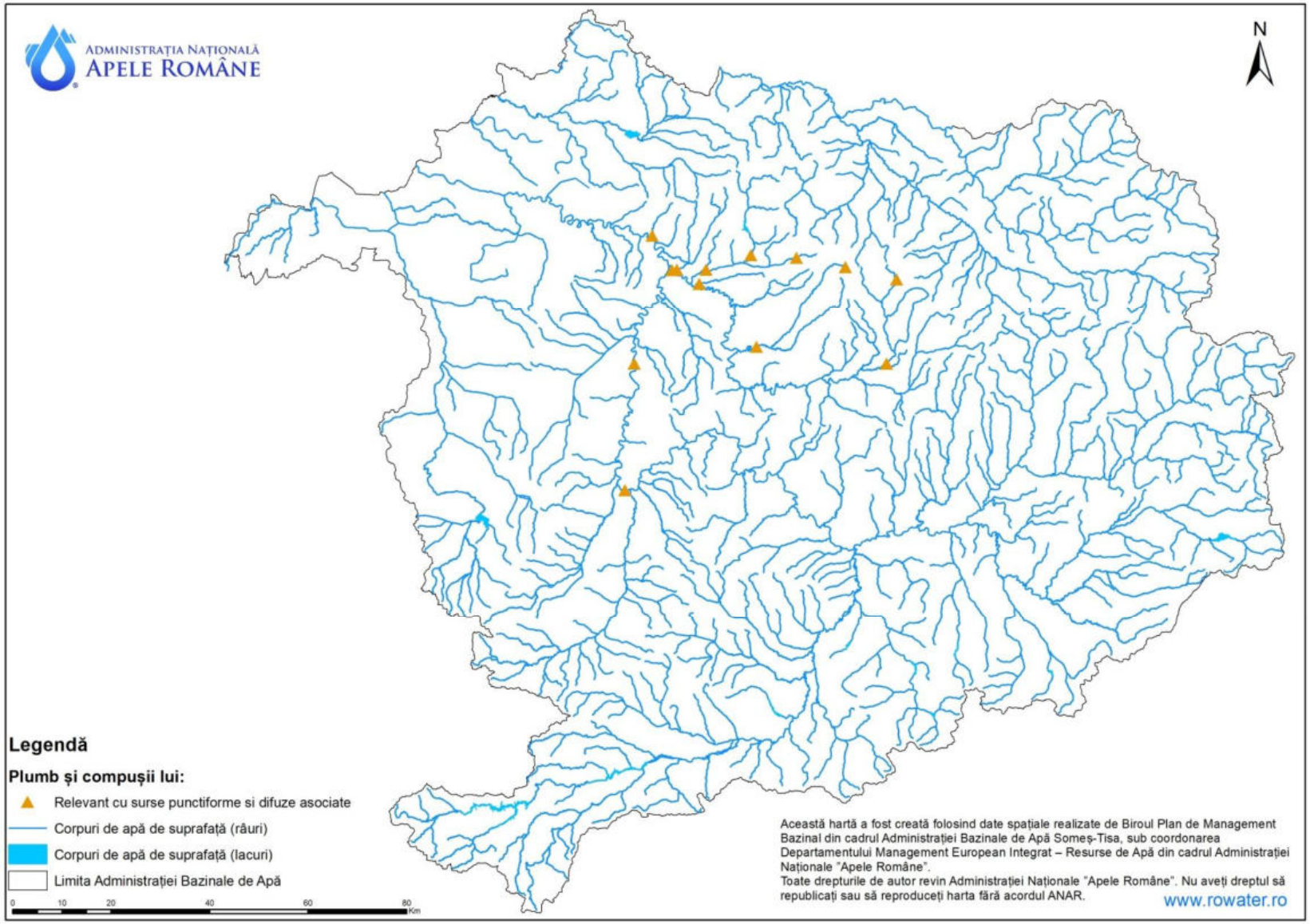

Figura 3.29.c. Secțiunile de monitorizare din sub-bazinele în care Plumbul a fost identificat ca substanță relevantă la nivelul s.h. Someș-Tisa

Tabelul 3.15. Informații privind metodele de analiză a substanțelor prioritare monitorizate la nivelul s.h. Someș-Tisa

Denumire substanță prioritară*	Anul monitorizării**	Metoda adecvată (NU)
Clorpirifos (Clorpirifos-etil)	2017-2019	Nu
1,2-dicloretan	2019	Nu
Endosulfan	2017-2019	Nu
Triclormetan (cloroform)	2019	Nu
Trifluralin	2017-2019	Nu

***date din perioada 2017-2019 pentru pesticide, iar pentru metale și restul de substanțe prioritare numai date din 2019*

Aceeași abordare s-a folosit și pentru restul criteriilor în situația în care datele necesare luării unor astfel de decizii au fost insuficiente (ex: imposibilitatea stabilirii, în multe cazuri, a tendinței concentrațiilor în sedimente). Acolo unde datele de monitorizare au evidențiat prezența substanțelor în apă/sediment, iar metoda de analiză a fost adecvată și/sau tendința în sediment a fost crescătoare, iar sursa de poluare nu a fost certă, substanța s-a considerat posibil relevantă. Substanțele identificate a fi posibil relevante nu au fost incluse în analiza efectuată în etapa 2, pentru ele fiind necesară colectarea mai multor date/informații.

În ceea ce privește analiza tendinței concentrațiilor substanțelor prioritare care tind să se acumuleze în sedimente (criteriul 5), aceasta a fost realizată într-un număr de 12 corpuri de apă la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, avându-se în vedere un număr de 6 substanțe (30%) din cele 20 prevăzute de Art.3(6) al Directivei 2013/39/UE, și anume: Cadmiu și compușii săi, Hexaclorbenzen, Hexaclorciclohexan, Plumb și compușii săi, Mercur și compușii săi și Pentaclorbenzen. Cloralcanii, compușii tributilstanici, PFOS, HBCDD și dioxinele nu au fost monitorizate din motivele menționate mai sus.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa s-a identificat o tendință ușor crescătoare pentru metale (cadmiu, mercur și plumb) în majoritatea corpurilor de apă analizate din acest punct de vedere.

Tabelul 3.16. Surse semnificative de poluare cu substanțe prioritare și impactul produs asupra corpurilor de apă din spațiul hidrografic Someș-Tisa

Subbazin hidrografic	Surse semnificative de poluare cu substanțe prioritare	Nume substanță prioritară descărcată în cursul de apă	Impact semnifi-cativ DA/NU
Tisa	SC Adi și Fiii - Ev. ape limpezite iaz Novaț + exfiltrații	Cadmiu	DA
	SC CONVERSMIN SA București + SC CARTEL BAU SA Cluj - Ev. SE ape mină Emerik - Toroioaga	Cadmiu	DA

Subbazin hidrografic	Surse semnificative de poluare cu substanțe prioritare	Nume substanță prioritară descărcată în cursul de apă	Impact semnificativ DA/NU
Tur	CNMPN REMIN SA - Ev. ape de mină Turț	Cadmiu	DA
Tarna	SC CONVERSMIN SA - SC DOMASO CONSTRUCT Petroșani - Ev. SE Socea	Cadmiu	DA
Someș Mare	CNMPN REMIN SA Baia Mare - EM Rodna *(sursă difuză)*	Cadmiu	DA
	SC VITALIA SERVICII PENTRU MEDIU-TRATAREA DESEURILOR SRL-Suc.Bistrita Nasaud	Cadmiu	NU
Someș Mic	Process Engineering SRL - Ev. Stație epurare levigat prin osmoză inversă	Cadmiu, Nichel	DA
	SC Steel&Mining Group SRL - Ev. 3 ape tehnologice	Cadmiu, Nichel	DA
	SC Steel&Mining Group SRL - Ev. 5 ape tehnologice	Cadmiu, Nichel	DA
	SC Steel&Mining Group SRL - Ev. 6 ape tehnologice	Cadmiu, Nichel	DA
	SC Steel&Mining Group SRL - Ev. 7 ape tehnologice	Cadmiu, Nichel	DA
Someș	SC DOMASO CONSTRUCT Petroșani -Ev. ape mină Nistru, 9 mai - 11 iunie	Cadmiu, Plumb	DA
	SC DOMASO CONSTRUCT Petroșani -Ev. ape mină Tyuzosa	Cadmiu, Plumb	DA
	SC DOMASO CONSTRUCT Petroșani -Ev. ape mină Aluniș - Valea Colbului -Asecare	Cadmiu, Plumb	DA
	CNMPN REMIN SA Baia Mare -P.L. Băiuț - Ev. apă mină	Cadmiu, Plumb	DA
	CNMPN REMIN SA Baia Mare - P.L. Baia Sprie - Ev. ape mină Herja	Cadmiu, Plumb	DA
	CNMPN REMIN SA Baia Mare - P.L. Baia Sprie - Ev. ape tehnologice	Cadmiu, Plumb	DA
	CNMPN REMIN SA Baia Mare - P.L. Săsar	Cadmiu, Plumb	DA
	CNMPN REMIN SA Baia Mare - UP Flotația Centrală - Ev. iaz Bozânta	Cadmiu, Plumb	DA
	SC Romaltyn Mining SRL - Ev. iaz decantare Aurul și SE	Cadmiu, Plumb	DA

Subbazin hidrografic	Surse semnificative de poluare cu substanțe prioritare	Nume substanță prioritară descărcată în cursul de apă	Impact semnificativ DA/NU
	CNMPN REMIN SA Baia Mare -P.L. Cavnic - Ev. apă mină Reiner	Cadmiu, Plumb	DA
	CNMPN REMIN SA Baia Mare -P.L. Cavnic - ape mină neutralizate	Cadmiu, Plumb	DA
	SC BRANTNER SERVICII ECOLOGICE CMID Dobrin - ape menajere și tehnologice	Plumb	NU

- **Etapa 2** – pentru substanțele care au trecut testul relevanței s-a realizat o analiză mult mai detaliată.

Practic, în această etapă s-au identificat potențialele surse punctiforme și difuze de poluare, s-au adunat informații privind emisiile și transferul de substanțe prioritare, concentrațiile de substanțe prioritare și tendințele acestor concentrații în apă și sediment, încărcările anuale cu substanțe prioritare din apa uzată și receptori - în amonte și în aval de punctul de evacuare a apelor uzate, riscul neatingerii stării chimice bune, măsurile aplicate în vederea atingerii obiectivelor de mediu pentru substanța în cauză.

În ***Tabelul 3.17***. se prezintă încărcarea anuală a apelor uzate cu substanțe relevante emise sau evacuate în spațiul hidrografic Someș-Tisa, la nivelul anului 2019, mai jos fiind descrisă modalitatea de calcul a încărcării anuale a apelor uzate cu substanțe relevante emise sau descărcate, care este aceeași pentru toate bazinele/sub-bazinele hidrografice.

Tabelul 3.17. Încărcarea anuală a apelor uzate cu substanțe relevante emise sau evacuate în mediul acvatic, în perioada 2017-2019, pentru pesticide, și anul 2019 pentru metale și restul de substanțe prioritare

Bazin/spațiu hidrografic	Sub-bazin hidrografic	Nume substanță prioritară relevantă	Încărcarea apă uzată (kg/an)		
			2017	2018	2019
Someș-Tisa	Tisa	Cadmiu			1,626
	Tur	Cadmiu			0,187
	Tarna	Cadmiu			0,005
	Someș Mare	Cadmiu			0,0004
	Someș Mic	Cadmiu			0,004*
		Nichel			*
	Someș	Cadmiu			15,003
		Plumb			67,803

** lipsă date privind încărcarea anuală a apelor uzate provenind din surse punctiforme*

Încărcarea anuală a apelor uzate cu substanțe relevante emise sau descărcate s-a calculat cu formula:

$$I_a' = V_t \times C_t \times 10^3$$

unde:
I_a' = încărcare anuală ape uzate (kg/an)
V_t = volumul total emis sau evacuat anual (m^3/an)
C_t = concentrația medie anuală (mg/l); în cazul metalelor – concentrația în formă totală

În vederea stabilirii încărcării anuale totale a râului cu substanțe prioritare, s-a folosit următoarea formulă de calcul:

$$I_a = Q_t \cdot \left| \frac{1}{\sum Q_i} \sum C_i \cdot Q_i \cdot F_c \right| \times 31{,}536$$

unde:

I_a = încărcarea anuală a râului (kg/an)
Q_t = media aritmetică anuală a tuturor debitelor zilnice (m^3/s)
Q_i = debitul din momentul prelevării probei i (m^3/s)
C_i = concentrația măsurată în proba i (microg/l); în cazul metalelor – concentrația în formă dizolvată
F_c = factorul de corecție (se aplică în situația în care locația stației de monitorizare a debitului este diferită de cea în care se monitorizează calitatea apei).

În situațiile în care încărcarea râului a fost mai mică decât cantitatea evacuată de substanțe provenite din surse punctiforme, se poate considera că cerințele pentru realizarea inventarului au fost îndeplinite. În cazul în care concentrațiile poluanților au fost mai mari, tendințele crescătoare ale acestora, iar sursele difuze vor putea fi identificabile, se va putea trece la realizarea unei analize mult mai detaliate pe baza unor abordări mai complexe (bazate pe căile de acces ale poluanților în mediul acvatic sau pe sursele de producere a poluării) comparativ cu cele folosite în prezentul inventar.

Identificarea surselor de poluare punctiforme a fost în multe cazuri anevoioasă din cauza faptului că multe dintre substanțele prioritare găsite în receptorul de apă nu s-au corelat cu informaţiile referitoare la evacuările utilizatorilor de apă, precum și cu informațiile primite de la Autoritatea Națională Fitosanitară, referitoare la producerea, utilizarea, interzicerea sau restricționarea utilizării produselor de protecție a plantelor folosite în agricultură.

Contribuția din sursele difuze a fost estimată din calcul, rareori putând fi identificate sursele potențiale de poluare. Acest fapt se datorează lipsei unor modele care să permită o aproximare mai corectă și reală a valorii concentrației poluanților proveniți din surse difuze ținând cont de căile de acces și de sursele de proveniență ale acestora (ex: estimarea cuantumului concentrațiilor de substanțe prioritare din depunerile atmosferice, agricultură, trafic și infrastructură urbană și periurbană, scurgeri accidentale, pierderi din materiale diverse etc. care ajung în apă).

Este important de menționat că sursele de poluare a apelor de suprafață s-au redus, având în vedere faptul că multe din unitățile industriale au fost închise atât din motive economice, cât și ca urmare a neconformării cu cerințele legislației europene în vigoare.

O serie de dificultăţi/probleme au fost întâmpinate în elaborarea inventarului la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa. Acestea s-au datorat următoarelor cauze:

- lipsa datelor privind emisiile anuale din surse punctiforme/difuze în conformitate cu raportarea potrivit Regulamentului nr. 166/2006 privind stabilirea unui Registru European al Poluanţilor Emişi şi Transferați (E-PRTR);
- număr redus de date de monitorizare a **substanțelor prioritare** – **micropoluanți organici** în apă, în majoritatea secțiunilor de monitorizare, și, ca urmare, lipsa unui șir continuu de date de monitorizare a acestora toate sub-bazinele
- imposibilitatea stabilirii tendinței concentrațiilor de substanțe prioritare în sedimente 86,81 % cazuri;
- numărul limitat de informații privind sursele de poluare punctiforme/difuze;
- lipsa informațiilor privind conectivitatea cu apele subterane și, implicit a celor referitoare la substanțele care au depășit valorile de fond pentru apele subterane au fost considerate ca fiind potențial relevante și pentru apele de suprafață;
- metode inadecvate de analiză pentru o serie de substanțe;

Față de inventarul elaborat în Planul de Management actualizat (2015) al spațiului hidrografic, s-au înregistrat progrese care țin de numărul substanțelor prioritare monitorizate. Au fost incluse în monitorizare toate substanțele prevăzute în Anexa I a HG 570/2016, cu excepția cloralcanilor C10-C13 și compușilor tributilstanici în mediul de investigare apă. Au fost stabilite metode de analize pentru substanțe care nu au putut fi monitorizate în inventarul anterior din aceste motive, dar și pentru noile substanțe.

La nivel național, în cadrul Programului Operațional Infrastructură Mare, se desfășoară proiectul ”Dezvoltarea unui laborator național pentru îmbunătățirea monitorizării substanțelor deversate în ape și a calității apei potabile” care se va derula în perioada 2021 - 2023 și, în cadrul căruia, se va implementa metoda de analiză pentru Cloralcani C10-C13, atât pentru evaluarea stării chimice în mediul de investigare apă, cât și pentru analiza tendinței în sedimente.

În prezent, Administrația Națională Apele Române este partener în cadrul unui proiect finanțat din Programul Transnațional al Dunării (DTP) ”Danube Hazard m3c – Luptând împotriva poluării cu substanțe periculoase în bazinul Dunării prin măsurare, gestionare bazată pe modelare și consolidarea capacității” alături de alți 10 parteneri din bazinul internațional al Dunării. În cadrul acestui proiect demarat în iulie 2020 și care se va finaliza în 2023, se urmărește îmbunătățirea considerabilă a cunoștințelor de bază și a înțelegerii poluării și emisiilor de substanțe periculoase în apă, prin îmbunătățirea capacității de monitorizare, modelare și gestionare a acestora, furnizând totodată recomandări pentru un management transfrontalier al substanțelor periculoase care să țină seama de nevoile naționale specifice.

Rezultate obținute în cadrul proiectului vor fi utile în dezvoltarea următoarelor inventare, prin abordarea modelărilor ce se vor dezvolta la nivel de zone pilot și la nivelul întregului bazin al Dunării și care vor putea fi aplicate ulterior la nivelul bazinelor/spațiilor hidrografice. De asemenea, rezultatele obținute în cadrul acestui proiect, pe parcursul anului 2021, vor putea fi integrate în Planul de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa.

3.6. Evaluarea impactului antropic şi riscul neatingerii obiectivelor de mediu

Necesitatea de a analiza presiunile antropice şi impactul acestora este prezentată în articolul 5 al Directivei Cadru, articol care precizează: “*Fiecare Stat Membru trebuie să **asigure trecerea în revistă a impactului activităţilor umane asupra stării apelor de suprafaţă şi subterane** pentru fiecare district al bazinului hidrografic sau pentru o porţiune a unui district al unui bazin hidrografic internaţional care se află pe teritoriul său”.*

Procesul de evaluare a presiunilor antropice şi a impactului acestora la nivelul corpurilor de apă conduce la identificarea acelor corpuri de apă care riscă să nu atingă obiectivele de mediu, cuprinzând următoarelor etape:

- Identificarea activităţilor şi a presiunilor;
- Identificarea presiunilor potenţial semnificative/semnificative;
- Evaluarea impactului;
- Evaluarea riscului neîndeplinirii obiectivelor de mediu.

Ca şi în abordarea din *Planul de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat aprobat prin H.G. nr. 80/2011 și H.G. nr. 859/2016*, pentru analiza presiunilor şi a impactului s-a folosit conceptual DPSIR (Driver – Pressure – State – Impact – Response – Activitate antropică – Presiune – Stare – Impact – Răspuns). Astfel, s-au utilizat informaţii/date despre activităţile antropice şi schimbările la nivelul stării corpului de apă, cât şi răspunsul (măsurile ce vor fi luate pentru a îmbunătăţi starea corpului de apă).

Principalele sectoare de activitate care generează presiuni potențial semnificative la nivelul anului 2019, precum şi tipurile de impact asociate acestora sunt următoarele: dezvoltarea urbană, activitățile industriale şi activitățile agricole, respectiv poluarea cu azot, poluarea cu fosfor, poluarea organică și poluarea chimică, precum și alterarea habitatelor datorită modificărilor hidrologice și morfologice.

Evaluarea impactului diferitelor tipuri de presiuni semnificative s-a realizat pornind de la evaluarea stării corpurilor de apă, pentru care s-au utilizat, în principal, datele de monitoring din anul 2019. Dacă la nivelul unui corp de apă nu s-au stabilit secțiuni de monitorizare, s-au considerat datele de monitoring obținute într-o altă secțiune situată pe un alt corp de apă care prezintă aceeași tipologie și aceleași categorii de presiuni antropice (prin gruparea corpurilor de apă în scopul realizării evaluării), iar pentru corpurile de apă pentru care nu este posibilă nici gruparea acestora, evaluarea stării se realizează pe baza analizei de risc de neatingere a obiectivelor de mediu.

Tipurile de impact produse de presiunile semnificative au fost analizate ţinând cont şi de recomandările Ghidului EU 22 de raportare a *Planului Național de Management actualizat*. Astfel, impacturile se pot asocia poluării cu nutrienţi, substanţe organice şi substanţe prioritare/prioritar periculoase, alterărilor habitatelor datorate modificărilor hidrologice şi morfologice, precum şi altor tipuri de poluări specifice apelor de suprafaţă.

Ca şi în *Planul de Management actualizat 2009 și 2015 al spațiului hidrografic Someș-Tisa aprobat prin H.G. nr.80/2011 și actualizat prin H.G. nr. 859/2016*, se prezintă în continuare tipurile de impact identificate la nivel naţional în cadrul elaborării *Planului de Management al spațiului hidrograficactualizat*.

Poluarea cu substanţe organice se datorează emisiilor/evacuărilor de ape uzate provenite de la sursele punctiforme şi difuze, în special aglomerările umane, sursele industriale şi agricole. Lipsa sau insuficienţa epurării apelor uzate conduce la poluarea apelor de suprafaţă cu substanţe organice, care odată ajunse în apele de suprafaţă încep să se degradeze şi să consume oxigen. Poluarea cu substanţe organice produce un impact semnificativ asupra ecosistemelor acvatice prin schimbarea compoziţiei speciilor, scăderea biodiversităţii, precum şi prin reducerea populaţiei piscicole sau chiar mortalitate piscicolă în contextul reducerii drastice a concentraţiei de oxigen.

O altă problemă importantă de gospodărire a apelor este **poluarea cu nutrienţi** (azot şi fosfor). Ca şi în cazul substanţelor organice, emisiile de nutrienţi se datorează atât surselor punctiforme (ape uzate urbane, industriale şi agricole neepurate sau insuficient epurate), cât şi surselor difuze (în special, cele agricole: creşterea animalelor, utilizarea fertilizanţilor). Nutrienţii determină eutrofizarea apelor (îmbogăţirea cu nutrienţi şi creştere algală excesivă), în special a corpurilor de apă stagnante sau semi-stagnante (lacuri naturale şi de acumulare, râuri puţin adânci cu curgere lentă), ceea ce determină schimbarea compoziției speciilor, scăderea

biodiversităţii speciilor, precum şi reducerea utilizării resurselor de apă (apă potabilă, recreere etc.). Referitor la impactul generat de poluarea cu nutrienţi în cazul lacurilor, evaluarea s-a realizat atât prin aprecierea stadiului trofic exprimat prin indicatori specifici, luându-se în considerare şi manifestarea procesului de eutrofizare, cât și prin compararea valorilor înregistrate ale nutrienților cu limitele acestora prevăzute în metodologiile de evaluare a stării.

Poluarea cu **substanţe prioritare/prioritar periculoase** se datorează evacuărilor de ape uzate din surse punctiforme sau emisiilor din surse difuze ce conţin poluanţi nesintetici (metale grele) şi/sau poluanţi sintetici (micropoluanţi organici). Substanţele periculoase produc toxicitate, persistenţă şi bioacumulare în mediul acvatic. În procesul de analiză a riscului privind poluarea cu substanţe periculoase, trebuie subliniată lipsa sau insuficienţa datelor de monitoring care să conducă la o evaluare cu un grad de încredere mediu sau ridicat.

Presiunile hidromorfologice influenţează caracteristicile hidromorfologice specifice apelor de suprafaţă şi produc un impact asupra stării ecosistemelor acestora. Construcţiile hidrotehnice cu barare transversală (baraje, stăvilare, praguri de fund) întrerup conectivitatea longitudinală a râurilor cu efecte asupra regimului hidrologic, transportului de sedimente, dar mai ales asupra migrării biotei. Lucrările în lungul râului (îndiguirile, lucrările de regularizare şi consolidare a malurilor) întrerup conectivitatea laterală a corpurilor de apă cu luncile inundabile şi zonele de reproducere ce au ca rezultat deteriorarea stării ecologice. Prelevările şi restituţiile semnificative au efecte asupra regimului hidrologic, dar şi asupra biotei.

Astfel, impactul alterărilor hidromorfologice asupra stării corpurilor de apă se poate exprima prin afectarea migrării speciilor de peşti migratori, declinul reproducerii naturale a populaţiilor de peşti, reducerea biodiversităţii şi abundenţei speciilor, precum şi alterarea compoziţiei populaţiilor. Deși au fost derulate studii și proiecte la nivel european privindrelaţia dintre presiunile hidromorfologice şi impactul acestora, de multe ori variatele tipuri de presiuni acţionează sinergic și cumulativ, făcând dificilă decelarea efectului faţă de tipul de presiune.

- **Riscul neatingerii obiectivelor de mediu, respectiv de neatingere a stării bune/potenţialului bun sau de deteriorare a stării bune/potenţialului bun**

Riscul neatingerii obiectivelor de mediu pentru corpurile de apă de suprafaţă a fost evaluat având în vedere informațiile privind corpurile de apă, actualizarea informaţiilor privind presiunile semnificative şi impactul acestora asupra apelor, precum şi identificarea măsurilor de bază şi suplimentare care, aplicate pe o perioadă de 6 ani, ar putea conduce la atingerea obiectivelor de mediu în anul 2027.

În procesul de evaluare a riscului s-a ţinut cont de presiunile potențial semnificative identificate şi de evaluarea impactului, respectiv de starea/potenţialul ecologic şi starea chimică şi s-au luat în considerare următoarele categorii de risc: poluarea cu substanţe organice, poluarea cu nutrienţi, poluarea cu substanţe periculoase şi alterările hidromorfologice, având în vedere că aceste 4 categorii de presiuni au fost identificate, atât la nivelul Districtului Internaţional al Dunării, cât şi la nivel naţional, ca fiind probleme importante de gospodărirea apelor.

Riscul total este compus din riscul ecologic şi riscul chimic, iar evaluarea este dată de cea mai proastă situaţie regăsită la cele 2 categorii de risc.

Riscul ecologic este definit de cele 3 categorii de risc: poluarea cu substanţe organice, poluarea cu nutrienţi, precum şi de alterările hidromorfologice. Pentru riscul ecologic, evaluarea realizată pe baza elementelor biologice are un rol primordial, însă în lipsa unor corelaţii exacte dintre presiune/măsuri şi impact, s-au utilizat şi parametri abiotici (elemente fizico-chimice şi hidromorfologice). Riscul ecologic se cuantifică având în vedere cea mai proastă situaţie regăsită în categoriile de risc (poluarea cu substanţe organice, poluarea cu nutrienţi, precum şi de alterările hidromorfologice).

Riscul chimic (riscul de a nu atinge starea chimică bună) este definit de o singură categorie şi anume poluarea cu substanţe prioritare şi cu alţi poluanţi, considerând standardele de calitate a mediului stabilite în Directiva2013/39/UE de modificare a Directivelor 2000/60/CE și 2008/105/EC în ceea ce privește substanțele prioritare din domeniul politicii apei.

Se precizează că în situația în care un corp de apă nu a atins obiectivele de mediu, iar măsurile de bază și suplimentare (relevante și eficiente pentru atingerea obiectivelor) sunt planificate să se realizeze după anul 2027, corpul de apă este la risc de neatingere a obiectivului de mediu și i se aplică excepții de la atingerea obiectivului de mediu după anul 2027.

De asemenea, în cazul în care corpul de apă se află în stare bună / potențial ecologic bun în anul 2021, prin apariția unor noi presiuni semnificative în perioada 2022-2027 pentru care se planifică măsuri de bază și suplimentare după anul 2027, atunci corpul devine la risc de neatingere a obiectivului de mediu (deteriorare).

În stabilirea măsurilor pentru evaluarea riscului se pot utiliza informații/date existente și la nivelul altor raportări la Comisia Europeană, în special cele referitoare la presiuni (ex. Directiva privind epurarea apelor uzate urbane 91/271/EEC – anul de referința 2018), Registrul poluanților emiți E-PRTR (anul de referință 2019), inventarul măsurilor de bază (anul de referință 2020 și actualizat până în prezent).

Se au în vedere 2 grupe de risc:

- riscul la nivelul anului 2021, pentru evaluarea căruia se corelează cu evaluarea stării corpurilor de apă aferentă anului 2019. De asemenea, se vor avea în vedere implementarea măsurilor de bază și suplimentare pentru presiunile existente și cele noi identificate pentru intervalul 2018 – 2021, conform stadiului măsurilor (măsuri implementate, în curs de implementare, planificate pentru realizare până în 2021);

- riscul la nivelul anului 2027, pentru care se are în vedere starea ecologică / potențialul ecologic al corpului de apă şi starea chimică, evaluate pe baza implementării măsurilor de bază și suplimentare până în 2026, măsuri stabilite în al doilea plan de management pentru perioada 2022-2027, cât şi măsuri noi stabilite în actualul Plan de management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa.

Evaluarea riscului a fost realizată pentru a fi utilizată la:

- caracterizarea stării ecologice/potenţialului ecologic şi a stării chimice (capitolul 6.2.), în condiţiile în care pentru unele corpuri de apă nu au existat date de monitoring, iar gruparea corpurilor de apă nu a putut fi realizată (confidenţă scăzută);
- stabilirea măsurilor suplimentare;
- aplicarea excepţiilor de la atingerea obiectivelor de mediu.

Din analiza efectuată rezultă că la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa dintr-un total de **279** corpuri de apă, au fost identificate ca fiind la risc în anul 2021 un număr total de **116** corpuri de apă. Urmare a acestei analize, faţă de numărul corpurilor de apă care au fost identificate în *Planul de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat, aprobat prin H.G. nr.859/2016* ca fiind la risc de neatingere a obiectivelor de mediu în anul 2021, respectiv **19,42**%, în *Planul de Management* al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat au fost identificate **116** (**41,6%)** corpuri de apă la risc pentru anul 2021.

În ceea ce priveşte riscul neatingerii obiectivelor de mediu pentru anul 2027, rămân la risc un număr de **45** corpuri de apă (***Figura 3.30***), din care **36** corpuri de apă de suprafață nu ating starea ecologică bună/potențialul ecologic bun, **4** corpuri de apă de suprafață nu ating starea chimică bună, iar **5** corpuri de apă de suprafață nu ating simultan starea ecologică bună/potențialul ecologic bun și starea chimică bună.

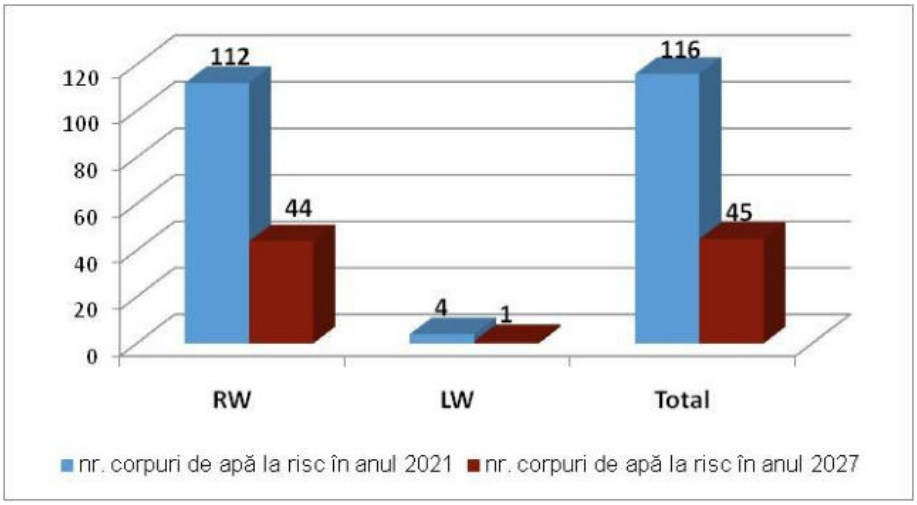

Figura 3.30. Numărul corpurilor de apă la risc datorită presiunilor semnificative

4. CARACTERIZAREA CORPURILOR DE APĂ SUBTERANĂ

4.1. Aspecte generale

Apa subterană reprezintă apa acumulată în spaţiile dintre granule, aflate în conexiune sau pe sisteme de fisuri, din diferite formaţiuni geologice. Aceasta formează acvifere, constituite din unul sau mai multe strate geologice cu o porozitate şi o permeabilitate suficientă care să permită fie o curgere semnificativă a apelor subterane, fie captarea unor cantităţi semnificative de apă.

In acviferele din România, pentru care au existat suficiente date de cunoaştere, au fost delimitate corpuri de apă subterană, care reprezintă un volum distinct de apă subterană dintr-un acvifer sau mai multe acvifere.

4.1.1. Identificarea, delimitarea şi caracterizarea corpurilor de apă subterană

Identificarea, delimitarea și caracterizarea corpurilor de apă subterană s-a făcut în concordanţă cu metodologia specifică elaborată în cadrul INHGA, în baza unor studii hidrogeologice suport pentru implementarea în România a prevederilor Directivei Cadru Apă 2000/60/EC şi de ghidurile elaborate în cadrul Strategiei Comune de Implementare a DCA.

Identificarea şi delimitarea corpurilor de apă subterană s-a făcut pe baza următoarelor criterii:

- geologic;
- hidrodinamic;
- starea corpului de apă:
  - → calitativă
  - → cantitativă.

Delimitarea corpurilor de apă subterană s-a făcut numai pentru zonele în care există acvifere semnificative ca importanţă pentru alimentări cu apă şi anume debite exploatabile mai mari de 10 m^3/zi. În restul arealului, chiar dacă există condiţii locale de acumulare a apelor în subteran, acestea nu se constituie în corpuri de apă, conform prevederilor Directivei Cadru 2000/60 /EC.

Criteriul geologic intervine nu numai prin vârsta depozitelor purtătoare de apă, ci şi prin caracteristicile petrografice, structurale sau capacitatea şi proprietăţile lor de a înmagazina apă. Astfel, au fost delimitate şi caracterizate corpuri de apă de tip poros şi carstic-fisural.

Criteriul hidrodinamic acţionează, în special, în legătură cu extinderea corpurilor de apă. Astfel, corpurile de apă freatică au extindere numai până la limita bazinului hidrografic, care corespunde liniei de cumpănă a acestora, în timp ce corpurile de adâncime se pot extinde şi în afara bazinului.

Starea corpului de apă, atât cea cantitativă, cât şi cea calitativă, a constituit obiectivul central în procesul de delimitare, evaluare şi caracterizare a unui corp de apă subterană.

Corpurile de apă subterană care se dezvoltă în zona de frontieră şi se continuă pe teritoriul unor ţări vecine sunt definite ca fiind transfrontaliere.

Pe teritoriul ABA Someş - Tisa au fost identificate, delimitate şi descrise un număr de 15 corpuri de apă subterană, dintre care 3 corpuri sunt transfrontaliere cu Ungaria (Bretotean et al., 2006) (***Figura 4.1***).

Din cele 15 corpuri de apă subterană identificate,12 aparţin tipului poros, fiind acumulate în depozite de vârstă cuaternară şi pannoniană, iar trei corpuri aparţin tipului fisural sau mixt, carstic-

fisural sau fisural – poros, dezvoltate în depozite de vârstă triasic – cretacică, paleogen-miocen medie şi paleogen – cuaternară.

Cele mai multe corpuri de apă subterană şi anume 9 (ROSO02, ROSO06, ROSO07, ROSO08, ROSO09, ROSO10, ROSO11, ROSO12 şi ROSO17) au fost delimitate în zonele de lunci şi terase ale diferitelor râuri afluente Someşului şi Tisei, fiind dezvoltate în depozite aluvial – proluviale poros permeabile, de vârstă recentă, în special cuaternară. Fiind situate aproape de suprafaţa terenului, ele au nivel liber.

Două corpuri de apă subterană, ROSO04 (Munţii Bihor – Vlădeasa) şi ROSO15 (Munţii Rodnei), se dezvoltă în zone montane şi sunt de tipul fisural - carstic, fiind dezvoltate în roci dure, calcaroase sau metamorfice.

Alte două corpuri, ROSO03 (Depresiunea Maramureş) şi ROSO14 (Zona Baia Mare), deşi sunt sub presiune, sunt cantonate în depozite pannoniene sau mai vechi şi au importanţă economică redusă.

O categorie aparte, prin importanţa economică deosebită, o constituie conul aluvionar al Someşului care este constituit dintr-un pachet de depozite proluviale poros permeabile de cca 120 m grosime şi în care s-au delimitat două corpuri de apă: unul dezvoltat până la adâncimea de cca 30 m, în depozite holocen-pleistocen superioare, freatic şi al doilea situat sub primul, dezvoltat între adâncimile de 30 şi 120 m, cantonat în depozite pleistocen inferioare, sub presiune. Aceste două corpuri sunt transfrontaliere.

Este de subliniat faptul că ROSO04 (Munţii Bihor – Vlădeasa), dezvoltat atât în bazinul hidrografic al râului Someş, cât şi în cel al Crişurilor, a fost atribuit pentru administrare ABA Someş – Tisa, datorită dezvoltării sale predominante în spaţiul hidrografic Someş-Tisa.

Toate caracteristicile semnificative privind corpurile de apă subterană din cadrul spaţiului hidrografic Someş – Tisa, suprafaţa corpului de apă subterană, caracteristicile geologice şi hidrogeologice, gradul de protecţie, riscul şi modul de utilizare a apei ca şi poluatorii, eventualul caracter transfrontalier şi ţara, au fost sintetizate în ***Tabelul 4.1***.

Tabel 4.1. Caracteristicile corpurilor de apă subterană

Cod/nume	Suprafaţă (km²)	Caracterizarea geologică/hidrogeologică			Utilizarea apei	Surse de poluare	Grad de protecţie globală	Trans-frontalier/ ţară
		Tip	Sub presiune	Grosime strate acoperitoare (m)				
1. ROSO01/Conul Someşului, Holocen şi Pleistocen sup.	1459	P	Nu	5,0 – 15,0	PO, I, IR,Z	A, M, D	PG	Da/ Ungaria
2. ROSO02/ Râurile Iza şi Viseu	657	F+P	Nu	0,0 – 3,0	PO, I, Z	I, M, D	PU, PVU	Nu
3. ROSO03/Depresiunea Maramureş	207	F	Da	64,0 – 135,0	PO, I, P	M,	PVG	Nu
4. ROSO04/Munții Bihor-Vlădeasa	386	K+F	Mixt	variabilă	-	-	PU, PVU	Nu
5. ROSO06/Câmpia Carei	648	P	Nu	0,0 – 15,0	PO, IR, I, P, Z, AL	A, M, D	PM, PG, PVG	Da/ Ungaria
6. ROSO07/Râul Crasna, lunca şi terase	180	P	Nu	0,5 – 5,0	PO, I, AR	A, I, M, D	PM, PU	Nu
7. ROSO08/Depresiunea Lăpuş	62	P	Nu	0,2 – 1,5	PO, I	M,	PM, PU	Nu
8. ROSO09/Someşul Mare, lunca şi terase	408	P	Nu	3,0 – 6,0	PO, IR, I, P, Z	A, I, M, D	PG,PM	Nu
9. ROSO10/Someşul Mic, lunca şi terase	248	P	Nu	sub 7,5	PO, IR, I, P, Z	I, Z, M, D	PG, PM	Nu
10. ROSO11/Someşul superior, lunca şi terase	362	P	Nu	3,0 – 10,0	PO, IR, I, P, Z	A, I, M, D	PG, PM	Nu

11. ROSO12 /Depresiunea Baia Mare	509	P	Nu	2,0 – 4,0	PO, I, Z	A, I, M, D	PM, PU	Nu
12. ROSO13/Conul Someşului, Pleistocen inferior	1390/ ?	P	Nu	aprox. 30	PO, Z	-	PVG	Da/ Ungaria

Cod/nume	***Suprafaţă (km²)***	***Caracterizarea geologică/hidrogeologică***			***Utilizarea apei***	***Surse de poluare***	***Grad de protecţie globală***	***Trans-frontalier/ ţară***
		Tip	Sub presiune	Grosime strate acoperitoare (m)				
13. ROSO14/Zona Baia Mare	738	P	Da	peste 40	PO, I, Z	A, I, M, D	PVG	Nu
14. ROSO15/Munţii Rodnei	219	F	Mixt	variabilă	PO, I	-	PU	Nu
15.ROSO17/Câmpia Turului superior	134	P	Nu	5-15	PO	M, D	PG	Nu

Tip predominant:P-poros; K-karstic; F-fisural
Sub presiune: Da/Nu/Mixt
Utilizarea apei: PO -alimentări cu apă populaţie; IR - irigaţii; I - industrie; P - piscicultură; Z – zootehnie; A-agricultură; AL- alte utilizări
Surse de poluare: I - industriale; A - agricole; M - aglomerări umane; Z - zootehnice, D – deșeuri
Gradul de protecţie globală: PVG - foarte bună; PG - bună; PM - medie; PU - nesatisfăcătoare; PVU - puternic nesatisfăcătoare
Transfrontalier: Da/Nu

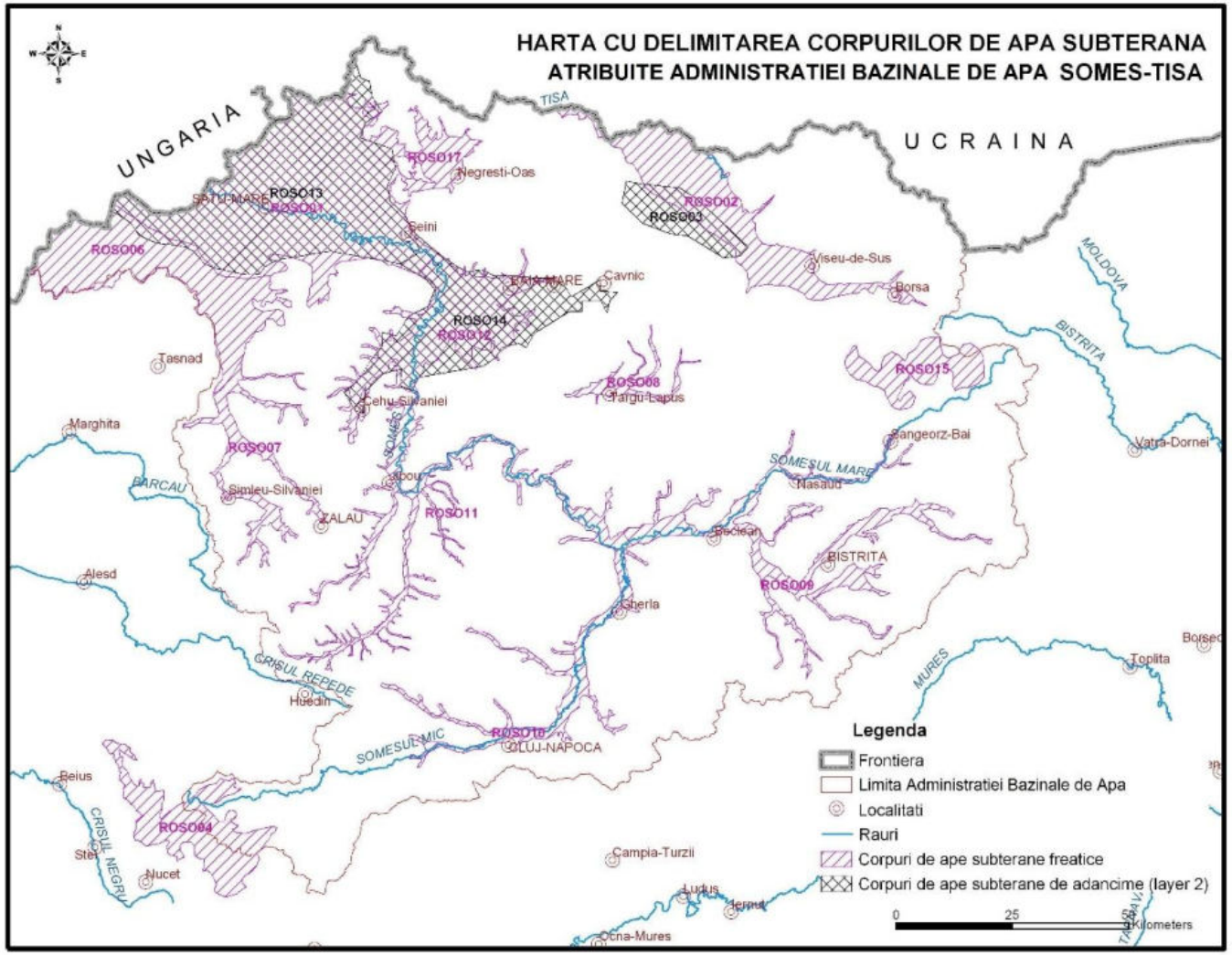

Figura 4.1. Delimitarea corpurilor de apă subterană atribuite Administraţiei Bazinale de Apă Someş-Tisa

4.1.2. Interdependenţa corpurilor de apă subterană cu corpurile de apă de suprafaţă şi cu ecosistemele terestre

- **Analiza interdependenţei dintre corpurile de apă subterană și ecosistemele acvatice**

Ecosistemele acvatice sunt dependente de apa de suprafaţă; în cazul în care corpurile de apă de suprafaţă sunt alimentate preponderent din subteran, alimentare stabilită pe baza criteriilor cantitative (relaţia nivelurilor hidrostatice, studii cu izotopi etc.), se poate aprecia gradul de dependenţă a acestora de corpurile de apă subterană.

Se poate considera că pe baza informaţiilor existente nu se poate identifica, într-o manieră satisfăcătoare, dependenţa ecosistemelor acvatice de corpurile de apă subterană decât în cazurile speciale unde există studii bazate pe modele matematice ale curgerii apelor de suprafaţă, apelor subterane şi ale procesele ecologice. Astfel de studii sunt recomandate pentru protejarea ecosistemelor acvatice de importanţă specială, acolo unde ele pot fi afectate de exploatarea necontrolată a corpurilor de apă subterană.

Evaluarea scurgerii subterane, care contribuie la alimentarea cursurilor de apă de suprafaţă, este controlată de tipul de relaţii hidrodinamice între acvifere şi reţeaua hidrografică, precum şi de extinderea acviferelor. Alimentarea unui curs de apă din subteran poate avea regim constant sau variabil în timp. Din punct de vedere hidrogeologic, evaluarea scurgerii subterane reprezintă o informaţie globală asupra potenţialului bazinului hidrogeologic situat în amonte de secţiunea studiată.

Tipul în care se încadrează cursul de apă de suprafaţă depinde direct de litologia albiei, a stratelor acoperitoare precum şi a depozitelor care cantonează apa subterană.

Pe întreaga lungime a cursului râului, în timpul anului, apa de suprafaţă este, în general, alimentată de subteran; există însă segmente sau perioade de timp în care relaţia se inversează, respectiv apa de suprafaţă alimentează subteranul. Mărimea schimbului de debit depinde de gradientul hidraulic dintre râu şi acvifer şi de conductanţa hidraulică a fundului albiei.

Alimentarea acviferului freatic se realizează din precipitaţii, iar descărcarea se face, în primul rând, către râuri şi prin sistemele de exploatare a apelor subterane. În funcţie de condiţiile climatice, există posibilitatea unei relaţii de schimb în ambele sensuri între acviferul freatic şi râu.

Studiile realizate până în prezent arată că identificarea relaţiei dintre corpurile de apă subterană şi apele de suprafaţă se poate realiza corect pe baza unor modele matematice ale curgerii apelor subterane şi de suprafaţă. Pentru elaborarea acestora sunt necesare date privind monitorizarea apei subterane, informații tehnice despre forajele amplasate în zona studiată, respectiv: adâncime, litologie, intervale captate, rezultatele pompărilor experimentale (niveluri, denivelări, debite specifice), rezultatele analizelor chimice, precum şi date privind monitorizarea din punct de vedere hidrologic. Analiza chimismului apei subterane şi a apei de suprafaţă asociată poate da informaţii importante în ceea ce priveşte relaţia acestora.

În cazul apelor curgătoare, mişcarea apei este considerată a fi cel mai important factor care afectează distribuţia vegetaţiei. Viteza fluxului este unul din factorii determinanţi principali ai distribuţiei speciilor în sistemele riverane, dar în acelaşi timp şi contribuţia acumulării şi revărsării apelor subterane are o importanţă foarte mare.

Dinamica sezonalităţii inundaţii/secetă este esenţială pentru ecosistemul care s-a adaptat la condiţiile de mediu. Orice modificare în timp şi spaţiu a inundaţiilor va afecta, prin urmare, biodiversitatea în râuri.

”Ecosistemul lac” este strâns legat de apa şi influxurile chimice din bazinul de recepţie (Wetzel, 1999). Lacurile sunt depresiuni topografice care au fost umplute cu apa din bazinul de drenare. Ele sunt afectate de schimbul vertical de apă prin modificările datorate combinaţiilor dintre precipitaţii şi evaporaţii (Wetzel, 1999). Lacul poate fi influenţat de răspunsurile sistemului

de ape subterane care provin din modificările cauzate de utilizarea terenului din bazin. Evaporaţia intensă poate conduce la o tranziţie lentă a lacurilor puţin adânci în ecosisteme terestre.

Zonele umede sunt dificil de abordat datorită varietăţii lor mari, privită din punct de vedere hidrologic (Mitsch and Gosselink, 2000). O zonă umedă este, altfel spus, definită prin vegetaţie, nu prin hidrologia ei.

Zonele umede se formează oriunde pe un teren, care se drenează greu, și care colectează suficientă apă pentru a fi acoperit sau saturat aproape permanent. Ele sunt abundente în mod particular în regiunile unde sistemele de drenare sunt dezvoltate incomplet. Există câteva tipuri principale de zone umede (Pielou, 1998): mlaştina, balta, mocirla, băltoaca. Determinanţii principali ai apei din zonele umede terestre pot fi precipitaţiile (mlaştinile), fluxul lateral de apă (bălţi), apa din inundaţii (mocirle şi băltoace) şi apa subterană (bălţi şi lunci umede). Multe zone umede există deoarece infiltraţia precipitaţiilor a fost împiedicată de straturile impermeabile de sol sau rocă, care restricţionează percolarea descendentă a precipitaţiilor.

Zonele umede pot avea funcţii hidrologice importante în bazinul de recepţie, precum reîncărcarea apei subterane când nivelul apei subterane din zona umedă este redus, reglarea fluxului unde zonele umede permit stocarea activă a apei în condiţii de ape mari, modificarea calităţii apei datorită reacţiilor biochimice în ecosistemul zonelor umede.

Ecosistemele acvatice se dezvoltă în ambianţa corpurilor de apă de suprafaţă. Posibila dependenţă a ecosistemelor asociate (acvatice și terstre) de apă subterană poate fi dovedită în măsura în care se demonstrează că alimentarea corpului de apă de suprafaţă se realizează din subteran (din acvifer). Pornind de la aceste considerente, în cadrul celui de-al treilea plan de management s-a reevaluat interdependența dintre ecosistemele asociate (acvatice și terstre) și corpurile de apă subterană, luând în considerare inclusiv rezultatele studiului INHGA în baza căruia a fost stabilită ”Metodologia de determinare a indicatorilor hidromorfologici pentru cursurile de apă din România". Aplicarea acestei metodologii a dus la stabilirea unor zone unde se poate preciza existenţa conectivității râului cu apa subterană. Astfel, analiza localizării corpurilor de apă de suprafaţă în arealul corpurilor de apă subterană, realizată în cazul spaţiului hidrografic Someş-Tisa a condus spre următoarele concluzii:

1. **Cursul nepermanent** Egherul Mare se dezvoltă la suprafaţa corpului de apă subterană ROSO01. **Cursurile nepermanente** Horea şi Valea Neagră şi afluenţii, pe ROSO06. Cursul nepermanent Răchitișa, pe ROSO12.
2. **Râurile cu regim permanent**: Nima şi Borşa şi afluenţii curg la suprafaţa corpului de apă ROSO10.
Drăguiasa, Iza și afluenţii, pe ROSO02.
Crăiasa şi Crişul Pietros, pe ROSO04.
Lozna, pe ROSO11.
În arealul corpului de apă subterană ROSO01, curg Racta şi afluenţii, Șar, Talna, Tur şi Turţ.
Pe ROSO11, Solona, Valea Hrăii şi Someşul.
Pe ROSO04, Someşul Cald.
Pe ROSO10, Someşul Mic.
Pe ROSO17, Talna şi Turul.
Ăe ROSO12, Valea Borjugului.
3. În arealul corpurilor de apă subterană freatice care aparţin Administraţiei Bazinale de Apă Someş-Tisa există acumulările Călineşti, pe ROSO01 şi ROSO17 şi Câmpeneşti pe ROSO10.

Habitatele aferente siturilor de importanţă comunitară, identificate în cadrul celui de-al II-lea Plan de Management (2016 – 2021) ca fiind dependente de apa subterană, sunt în relaţie şi cu corpurile de apă de suprafaţă (reţeaua hidrografică, lacuri).

Rezultatele analizei actualizate sunt prezentate în ***Tabelul 4.2.***

În funcţie de zona de dezvoltare a habitatelor, acestea ar putea fi clasificate astfel:

a. habitate ce se dezvoltă de-a lungul cursurilor de apă permanente:

- habitate pentru care condiţia de existenţă este ca adâncimea la care se află nivelul apei subterane să fie mai mică de 2 m (ROSO01, ROSO02, ROSO04, ROSO10 şi ROSO17); în majoritatea cazurilor, aceste tipuri de habitate (au codurile, conf. clasificării Natura 2000: 6240, 6430 şi 6510) sunt dependente majoritar sau total de apa de suprafaţă (Borşa şi afluenţii, Crăiasa, Crişul Pietros, Drăguiasa, Iza şi afluenţii, Racta, Someşul Cald, Talna, Tur);
- habitate pentru care condiţia de existenţă este ca adâncimea la care se află nivelul apei subterane să fie mai mică de 10 m (ROSO01, ROSO10, ROSO11, ROSO12 şi ROSO17); în majoritatea cazurilor, aceste tipuri de habitate (au codurile, conf. clasificării Natura 2000: 91FO şi 91MO) sunt dependente de apa subterană şi alte surse (Racta şi afluenţii, Șar, Talna, Tur, Turţ, Borşa şi afluenţii, Nima, Someşul Mic, Lozna, Someş, Valea Hrăii, Valea Borjugului).

b. habitate ce se dezvoltă de-a lungul cursurilor de apă nepermanente:

- habitate pentru care condiţia de existenţă este ca adâncimea la care se află nivelul apei subterane să fie mai mică de 2 m (ROSO01, ROSO06); în majoritatea cazurilor, acest tip de habitat (are codul, conf. clasificării Natura 2000: 6430) este dependent majoritar de apa de suprafaţă şi alte surse (Egherul Mare, Horea, Valea Neagră şi afluenţii);
- habitate pentru care condiţia de existenţă este ca adâncimea la care se află nivelul apei subterane să fie mai mică de 10 m (ROSO01, ROSO06, ROSO12); în majoritatea cazurilor, aceste tipuri de habitate (au codurile, conf. clasificării Natura 2000: 91FO şi 91IO) sunt dependente majoritar sau total de apa subterană (Racta şi afluenţii, Șar, Talna, Tur, Turţ, Borşa şi afluenţii, Nima, Someşul Mic, Lozna, Someş, Valea Hrăii, Valea Borjugului);

c. habitate ce se dezvoltă în zona lacurilor:

- habitate pentru care condiţia de existenţă este ca adâncimea la care se află nivelul apei subterane să fie mai mică de 2 m (ROSO10); în majoritatea cazurilor, aceste tipuri de habitate (au codul, conf. clasificării Natura 2000: 6510, 6240) sunt dependente majoritar de alte surse (Acumularea Câmpeneşti);
- habitate pentru care condiţia de existenţă este ca adâncimea la care se află nivelul apei subterane să fie mai mică de 10 m (ROSO01, ROSO17); în majoritatea cazurilor, acest tip de habitat (cu codul, conf. clasificării Natura 2000: 91FO) este dependent de apa subterană şi alte surse (Acumularea Călineşti).
-

Tabel 4.2. Interdependenţa corpurilor de apă subterană cu ecosistemele asociate (acvatice şi terestre)

Corp de apă subterană	Ecosisteme terestre			Ecosisteme acvatice	
	Cod SCI	**Cod habitat**	**Sursa de alimentare cu apă a habitatului**	**Râuri**	**Lacuri**
ROSO01	ROSCI0214	6430	este extins pe două areale; cel din partea estică este alimentat din alte surse.	Racta, Egher, Talna	
	ROSCI0214	6430	este extins pe două areale; cel din partea vestică este alimentat din alte surse și subordonat din subteran	Egherul Mare, Tur	
	ROSCI0214	6510	dependent de alte surse	Racta, Egher, Talna	

Corp de apă subterană	Ecosisteme terestre			Ecosisteme acvatice	
	Cod SCI	**Cod habitat**	**Sursa de alimentare cu apă a habitatului**	**Râuri**	**Lacuri**
	ROSCI0214	91F0	dependent de apa subterană si subordonat de alte surse	Șar (Noroieni), Egherul Mare Racta, Egher, Talna, Tur	Acumularea Călinești
ROSO02	ROSCI0124	6430	monitorizare prin izvoare	Drăguiasa	
	ROSCI0264	6430	monitorizare prin izvoare	Iza, Valea Carelor, Idișor, Boicu, Calimas, Ieud, Botiza, Sasu, Secul, Salta, Slătioara, Valea Mori*	
	ROSCI0264	6510	monitorizare prin izvoare		
ROSO04	ROSCI0002	6430	monitorizat prin izvoare	Someș Cald, Bătrâna, Călineasa, Ponor, Pârâul Firii	
	ROSCI0002	6510	monitorizat prin izvoare	Crăiasa, Crișul Pietros	
ROSO06	ROSCI0020	6430	dependent de alte surse	Horea	
	ROSCI0020	6430	dependent de alte surse	Valea Neagră, Scărișoara, Berea	
	ROSCI0020	91F0	dependent de apa subterană și subordonat de alte surse.	Horea, Valea Neagră, Scărișoara, Berea	
	ROSCI0020	91I0	dependent de apa subterană și subordonat de alte surse	Horea, Valea Neagră, Scărișoara, Berea	
ROSO09	ROSCI0095	1530	nu există suficiente informaţii	-	-
ROSO10	ROSCI0099	91IO	dependente probabil de apa subterană şi subordonat de alte surse	-	-

Corp de apă subterană	Ecosisteme terestre			Ecosisteme acvatice	
	Cod SCI	**Cod habitat**	**Sursa de alimentare cu apă a habitatului**	**Râuri**	**Lacuri**
		6240	dependent probabil de alte surse şi subordonat de subteran	-	-
	ROSCI0238	6240	dependent probabil de alte surse şi subordonat de subteran	-	-
	ROSCI0295	6240	informaţii insuficiente; dependent probabil de alte surse și subordonat de apa subterană	Borșa, Fundături, Șoimeni, Făurei, Chidea, Bădești, Giula, Cepega	Acumularea Câmpenești
		6510	dependent probabil de alte surse şi subordonat de subteran	-	Acumularea Câmpenești
		91F0	informații insuficiente; dependent probabil de apa subterană și subordonat de alte surse	Borșa, Fundături, Șoimeni, Făurei, Chidea, Bădești, Giula, Cepega	
		91IO	dependent probabil de apa subterană şi subordonat de alte surse	-	-
		91M0	informații insuficiente; dependent probabil de apa subterană și subordonat de alte surse	Borșa, Fundături, Șoimeni, Făurei, Chidea, Bădești, Giula, Cepega	
	ROSCI0394	91M0	informații insuficiente; dependent probabil de apa subterană și subordonat de alte surse	Someș Mic, Nima	
ROSO11	ROSCI0314	91M0	informații insuficiente; dependent probabil de apa subterană și subordonat de alte surse	Solona, Valea Hrăii, Lozna, Someș	

Corp de apă subterană	Ecosisteme terestre			Ecosisteme acvatice	
	Cod SCI	**Cod habitat**	**Sursa de alimentare cu apă a habitatului**	**Râuri**	**Lacuri**
ROSO12	ROSCI0275	91F0	informații insuficiente; dependent probabil de apa subterană și subordonat de alte surse	Răchitișa	
		91M0	informații insuficiente; dependent probabil de apa subterană și subordonat de alte surse	Valea Borjugului	
ROSO17	ROSCI0214	6430	informații insuficiente	Talna	
		6510	informații insuficiente	Talna	
		91F0	informații insuficiente; dependent probabil de apa subterană și subordonat de alte surse	Tur	Acumularea Călinești

- **Analiza interdependenţei dintre corpurile de apă subterană şi ecosistemele terestre**

În vederea evaluării relaţiei între habitate şi apa subterană, în perioada 2015 - 2019, au fost parcurse mai multe etape. Astfel, în anul 2015 a fost elaborată „Metodologia de analiză a interdependenţei dintre corpurile de apă subterană şi ecosistemele terestre cu identificarea ecosistemelor terestre direct dependente de apa subterană" de către Asociaţia Hidrogeologilor din România. Pe baza acestei metodologii, în perioada 2015 -2016, a fost studiată relaţia dintre corpurile de apă subterană şi sistemele de suprafaţă asociate, fiind identificate habitatele potenţial dependente de subteran din toată ţara, situaţie prezentată în Planul de management 2016 - 2021 (Anexa 4.1.2 a Planului de Management actualizat 2022 - 2027).

În anul 2018, această metodologie a fost completată prin studiul "Dezvoltarea metodologiei privind ecosistemele terestre dependente de corpurile de apă subterană, precum şi analiza interdependenţei acestora în conformitate cu prevederile Directivei Cadru Apă 2000/60/EC şi ale Directivei 2006/118/EC privind protecţia apelor subterane împotriva poluării şi a deteriorării" (elaborată de către Asociaţia Hidrogeologilor din România). Pe baza acestui studiu, s-a reactualizat evaluarea relaţiei dintre ecosistemele terestre şi apa subterană pentru toate Administraţiile Bazinale de Apă din România, luând în considerare următorii indicatori:

- Variaţia regimului hidrodinamic al nivelului hidrostatic în timp şi spaţiu controlată de:
  - factori naturali: precipitaţii, temperatură, evapotranspiraţie, infiltraţii etc.
  - factori antropici: debite exploatate în captări, drenaje etc.
- Caracteristicile fizico-chimice ale apelor subterane controlate de:
  - factori naturali: comunicarea cu apele de suprafaţă;
  - factori antropici: poluarea provenită din diverse tipuri de surse.

Aplicarea metodologiei a fost condiţionată de datele disponibile pentru fiecare corp de apă şi s-a realizat parcurgând două faze:

Faza I: ***Evaluarea dependenţei ecosistemelor terestre de regimul hidrodinamic al corpurilor de apă subterană***

Parametrul esenţial al regimului hidrodinamic al corpurilor de apă subterană este cota nivelului hidrostatic a cărui variaţie în timp şi spaţiu modifică gradul de dependenţă al ecosistemelor terestre de apa subterană. Cota nivelului hidrostatic determină adâncimea la care se află nivelul apei subterane şi, în corelaţie cu adâncimea sistemului radicular, condiţionează interdependenţa apă subterană - ecosistem terestru.

Evaluarea corelaţiei între regimul nivelului hidrostatic și ecosistemele terestre s-a realizat având în vedere două aspecte:

- variaţia nivelului hidrostatic în cadrul corpurilor de apă subterană freatice, în timp şi spaţiu;
- corelarea între regimul nivelului hidrostatic și ecosistemele terestre.

Obiectivul primei părţi a metodologiei (AHR, 2015) a fost stabilirea zonelor în care variaţiile nivelului hidrostatic sunt maxime, acestea fiind considerate zone de atenţie în care trebuie monitorizate ecosistemele dependente pentru a consemna modificările de stare semnificative. Astfel, a fost realizată zonarea gradului de dependenţă a ecosistemelor terestre pentru două poziţii extreme ale adâncimii nivelurilor hidrostatice (minim şi maxim). Cele două adâncimi ale nivelului hidrostatic permit calculul amplitudinii maxime a variaţiei nivelului hidrostatic pentru perioada analizată care a fost corelată cu prezenţa captărilor care utilizează apa din corpul de apă subterană studiat. Dacă amplitudinea maximă a variaţiei este redusă, se analizează doar harta cu izobate a adâncimii maxime pentru zonarea gradului de dependenţă a ecosistemelor de regimul hidrodinamic al corpului de apă subterană.

Suprapunerea hărţilor cu diferite tipuri de habitate peste hărţile cu variaţia adâncimii nivelului hidrostatic aflat în situaţiile extreme (minim şi maxim) din întreaga perioadă de analiză (2000-2017), conduce la identificarea ecosistemelor terestre, determinate anterior ca potenţial dependente de subteran. Această analiză poate conduce la stabilirea unui program adecvat de monitorizare în vederea obţinerii informaţiilor necesare protejării/refacerii ecosistemelor terestre dependente de subteran şi utilizarea stării acestora ca indicator al regimului hidrodinamic.

Faza a II-a: ***Evaluarea dependenţei ecosistemelor tereste de regimul hidrochimic al corpurilor de apă subterană***

Obiectivul acestei etape constă în identificarea ecosistemelor terestre aflate în zone de posibil risc din punct de vedere al chimismului apei subterane pentru starea lor de conservare.

Analiza efectului posibil al chimismului apei subterane asupra habitatelor cu care se află în relaţie s-a bazat pe analiza variabilităţii spaţio-temporale a caracteristicilor fizico-chimice ale apelor subterane care ar putea determina modificări comportamentale semnificative asupra ecositemelor terestre.

Starea favorabilă/nefavorabilă a ecosistemelor a fost stabilită prin sistemul expert, fără măsurători parametrice realizate periodic într-un sistem de monitorizare stabil. Selectarea caracteristicilor fizico-chimice ale apelor subterane care pot afecta semnificativ ecosistemele este dificil de realizat deoarece nu se pot stabili valori prag pentru anumite caracteristici care să permită identificarea ariilor unde există risc pentru starea de conservare a unor ecosisteme (AHR, 2018).

În aceste condiţii a fost utilizat "*Raportul sintetic privind starea de conservare a speciilor şi habitatelor de interes comunitar din România*", realizat în anul 2015, în cadrul proiectului "*Monitorizarea stării de conservare a speciilor şi habitatelor din România"* de către Institutul de Biologie Bucureşti (IBB) - Academia Română în parteneriat cu Ministerul Mediului, Apelor şi Pădurilor - Direcţia Biodiversitate (***Tabel 4.3***).

În vederea realizării celui de al II-lea obiectiv al metodologiei, au fost prelucrate rezultatele analizelor chimice pentru perioada 2014 - 2017şi s-a analizat variaţia amplitudinii, pe baza principiului că *variaţiile mari ale condiţiilor fizico-chimice* pot induce modificări semnificative pentru

indicatorii care ar putea influenţa starea ecosistemelor terestre, menţionaţi în cea de a II-a metodologie realizată de AHR (***Tabel 4.3***).

Tabel 4.3. Indicatorii care ar putea influenţa starea de conservare a ecosistemelor terestre, menţionaţi în cea de a II-a metodologie realizată de AHR (2018)

– Cadmiu dizolvat (µg/l); – Mercur dizolvat (µg/l); – Nichel dizolvat (µg/l); – Plumb dizolvat (µg/l);	– Cu dizolvat (µg/l); – Zn dizolvat (µg/l); – Cr dizolvat (Cr3+ + Cr6+) (µg/l); – As dizolvat (µg/l).

Riscul afectării stării de conservare a ecosistemelor creşte în zonele unde depăşirea valorilor de prag se suprapune peste amplitudinea maximă de variaţie a cel puţin unui element din cele selectate. Dacă dubla suprapunere este valabilă pentru mai mult de două elemente, se impune stabilirea unui program special de monitorizare a ecosistemelor din zona respectivă.

- **Rezultatele evaluării regimului hidrodinamic (faza I)**

În vederea realizării acestei analize s-au luat în considerare caracteristicile corpurilor de apă subterană, prezenţa forajelor de monitorizare precum şi a siturilor de importanţă comunitară care au în componenţă habitate aflate în relaţie de potenţială dependenţă cu subteranul (***Tabel 4.4***.).

Tabel 4.4. Situaţia corpurilor de apă subterană de pe teritoriul Administraţiei Bazinale de Apă Someş-Tisa

Cod GWB	Tip GWB		Monitorizare	Prezenţă SCI	Habitate aferente sitului
ROSO01	Freatic	Poros	Cu monitorizare	ROSCI0214	6430, 6510, 91FO
ROSO02	Freatic	Fisural +Poros	Cu monitorizare	ROSCI0124	6430
				ROSCI0264	6430, 6510
ROSO03	Adâncime	Fisural	-		
ROSO04	Freatic	Karstic+ Fisural		ROSCI0002	6430, 6510
				ROSCI0062	91MO
ROSO06	Freatic	Poros	Cu monitorizare	ROSCI0020	6430, 91FO, 91IO
ROSO07	Freatic	Poros	Cu monitorizare		
ROSO08	Freatic	Poros	Cu monitorizare		

Cod GWB	Tip GWB		Monitorizare	Prezenţă SCI	Habitate aferente sitului
ROSO09	Freatic	Poros	Cu monitorizare	ROSCI0095	1530
ROSO10	Freatic	Poros	Cu monitorizare	ROSCI0099	6240, 91IO
				ROSCI0238	6240, 6510, 91IO
				ROSCI0295	6240, 6510, 91FO, 91IO, 91MO
				ROSCI0394	91MO
ROSO11	Freatic	Poros	Cu monitorizare	ROSCI0314	91MO
ROSO12	Freatic	Poros	Cu monitorizare	ROSCI0275	91FO, 91MO
ROSO13	Adâncime	Poros	-		
ROSO14	Adâncime	Poros	-		
ROSO15	Freatic	Fisural			
ROSO17	Freatic	Poros	Cu monitorizare	ROSCI0214	6430, 6510,91FO

Evaluarea dependenţei siturilor de importanţă comunitară ROSCI0124 şi ROSCI0264 de corpul de apă subterană freatică **ROSO02** nu a putut fi realizată datorită datelor insuficiente. Habitatele care aparţin acestor situri ar putea fi în relaţie de dependenţă probabilă de corpul de apă subterană sau de corpul de apă de suprafaţă (Ruscova şi Iza) alături de care se dezvoltă (***Tabel 4.3***).

În cazul corpului de apă subterană dezvoltat în zona montană, **ROSO04** Munţii Bihor – Vlădeasa, există două situri de importanţă comunitară, respectiv ROSCI0002 şi ROSCI0062. Acestea nu au putut fi analizate datorită lipsei datelor. Se menţionează că monitorizarea corpurilor de apă subterană situate în zona montană se face prin izvoare.

În zona în care se află corpurile de apă subterană **ROSO07, ROSO08 şi ROSO15** nu se dezvoltă situri de importanţă comunitară.

Stratele acoperitoare în zona corpurilor de apă subterană de adâncime **ROSO03, ROSO13 şi ROSO14** au grosimi care depăşesc 30 - 40 m, rezultând că în zona acestora nu există o dependență între sit și corpul de apă subterană.

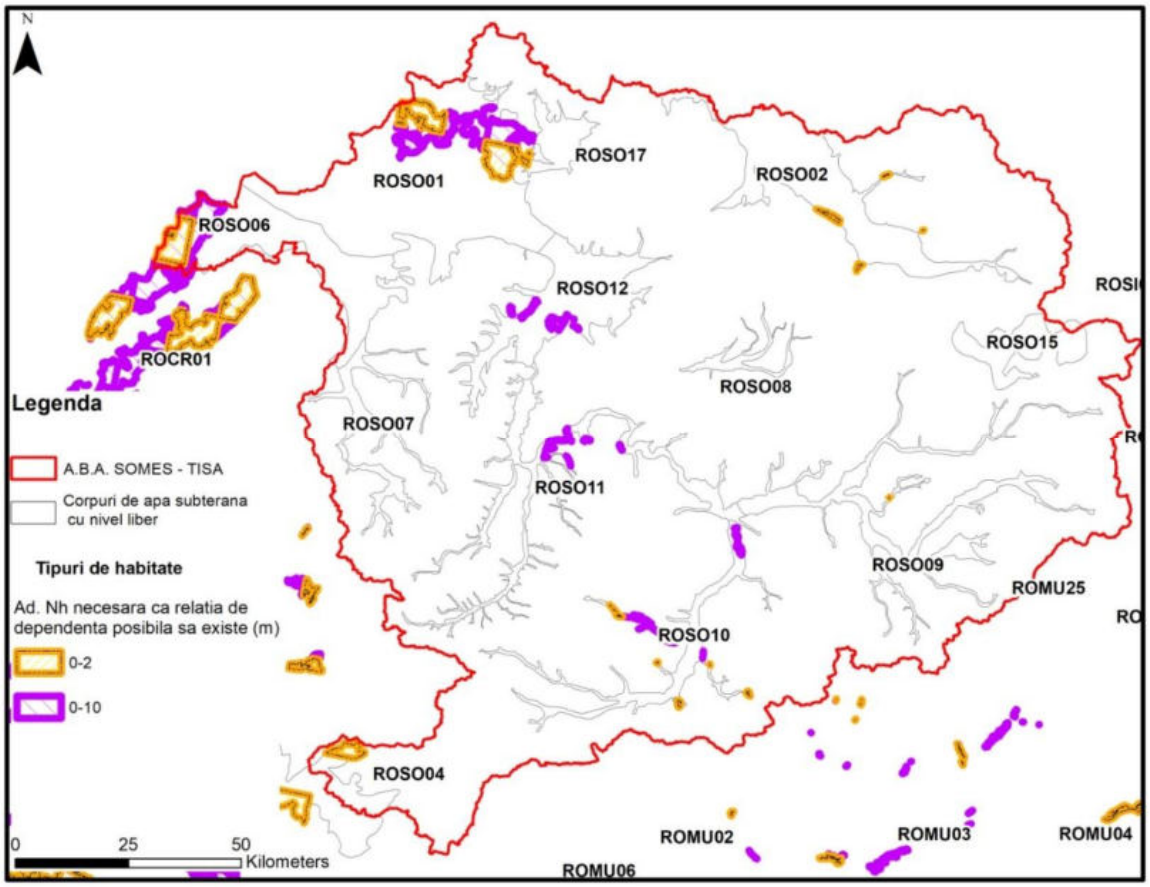

Figura 4.2. Corpurile de apă subterană freatice aferente ABA Someş-Tisa şi tipurile de habitate situate în arealul acestora

Tabel 4.5. Tipuri de habitate din catalogul Natura 2000 localizate pe siturile de importanţă comunitară (SCI), aflate în relaţie de posibilă dependenţă cu corpurile de apă subterană freatică de pe teritoriul ABA Someş-Tisa

Habitat		Adâncimea Nh necesară pentru existenţa relaţiei de dependenţă posibilă a habitatului de GWB (m)
Cod	Tip de habitat	
1530	Stepe şi mlaştini sărăturate panonice	0-2
6240	Pajişti stepice subpanonice	0-2
6430	Asociaţii de lizieră cu ierburi înalte hidrofile de la nivelul câmpiilor până la nivel montan şi alpin	0-2
6510	Pajişti de altitudine joasă (Alopecurus pratensis, Sangiusorba officinalis)	0-2
91FO	Păduri mixte cu Quercus robur, Ulmus laevis, Fraxinus excelsior sau Fraxinus angustifolia, riverane marilor fluvii (Ulmenion minaris)	0-10
91IO	Vegetaţie de silvostepa eurosiberiană cu Quercus	0-10

Habitat		Adâncimea Nh necesară pentru existenţa relaţiei de dependenţă posibilă a habitatului de GWB (m)
Cod	**Tip de habitat**	
	spp.	
91MO	Păduri panonice - balcanice de stejar turcesc	0-10

Analiza variabilităţii în timp şi spaţiu a valorilor anuale ale adâncimii maxime și minime a nivelului hidrostatic, precum şi diferenţa dintre acestea (amplitudinea), măsurate faţă de cota terenului, în cadrul Administraţiei Bazinale de Apă Someş - Tisa a fost realizată prin prelucrarea informațiilor din 276 foraje monitorizare în perioada 2000-2017.

Corpul de apă subterană freatică ROSO01 - Conul Someşului

Pe suprafaţa corpului de apă subterană freatică se dezvoltă un sit de importanţă comunitară, ROSCI0214 Râul Tur, identificat şi considerat, conform analizei anterioare, potenţial dependent de apa subterană (***Tabel 4.5***).

Situl este dezvoltat pe patru areale: două la suprafaţa corpului de apă subterană freatic ROSO01, extinse vest - est în zona văii râului Tur (***Figura 4.3***) şi două areale reduse, unul pe valea Talna şi altul în jurul acumulării Călineşti, în vestul corpului de apă subterană ROSO17 - Câmpia Turului Superior.

În cadrul acestui sit se află 3 habitate posibil dependente de apa subterană:
6430 – Asociaţii de lizieră cu ierburi înalte hidrofile de la nivelul câmpiilor până la nivel montan și alpin,
6510 – Pajişti de altitudine joasă (Alopecurus pratensis, Sangiusorba officinalis) şi
91FO - Păduri mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis, Fraxinus excelsior sau Fraxinus angustifolia*, riverane marilor fluvii (*Ulmenion minaris*).
Condiţia necesară ca habitatele 6430 şi 6510 să fie în relaţie de posibilă dependenţă cu freaticul este ca adâncimea nivelului hidrostatic să fie mai mică de 2 m (***Figura 4.4***), iar pentru cel cu codul 91FO este necesar ca adâncimea Nh să fie mai mică de 10 m (***Figura 4.5***).

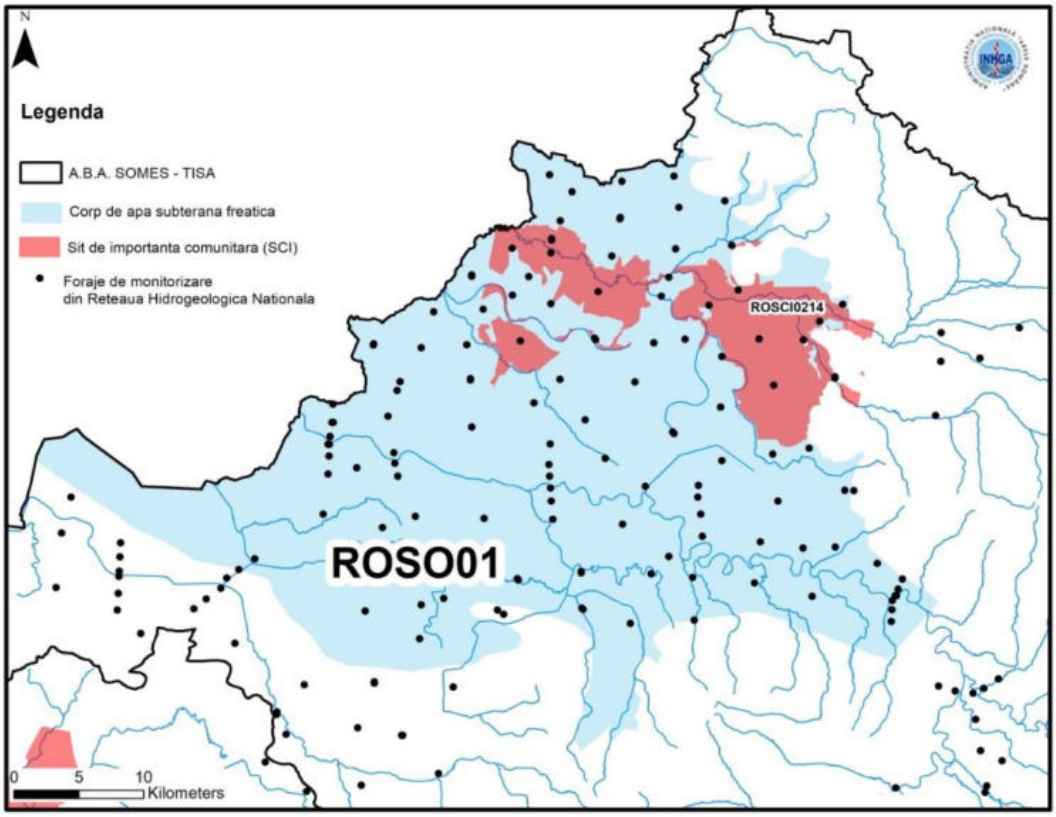

Figura 4.3. Situl de importanţă comunitară ROSCI0214 şi forajele de monitorizare din arealul corpului de apă subterană freatic ROSO01

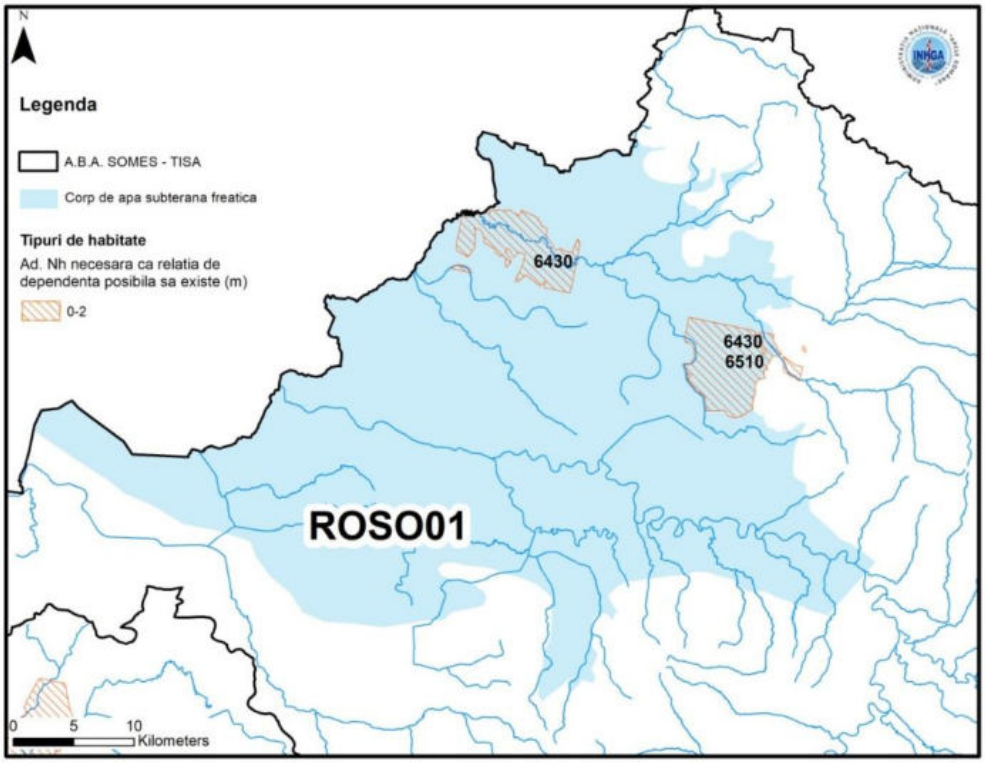

Figura 4.4. Habitate aferente sitului de importanţă comunitară ROSCI0214 care necesită o adâncime a nivelului hidrostatic mai mică de 2 m

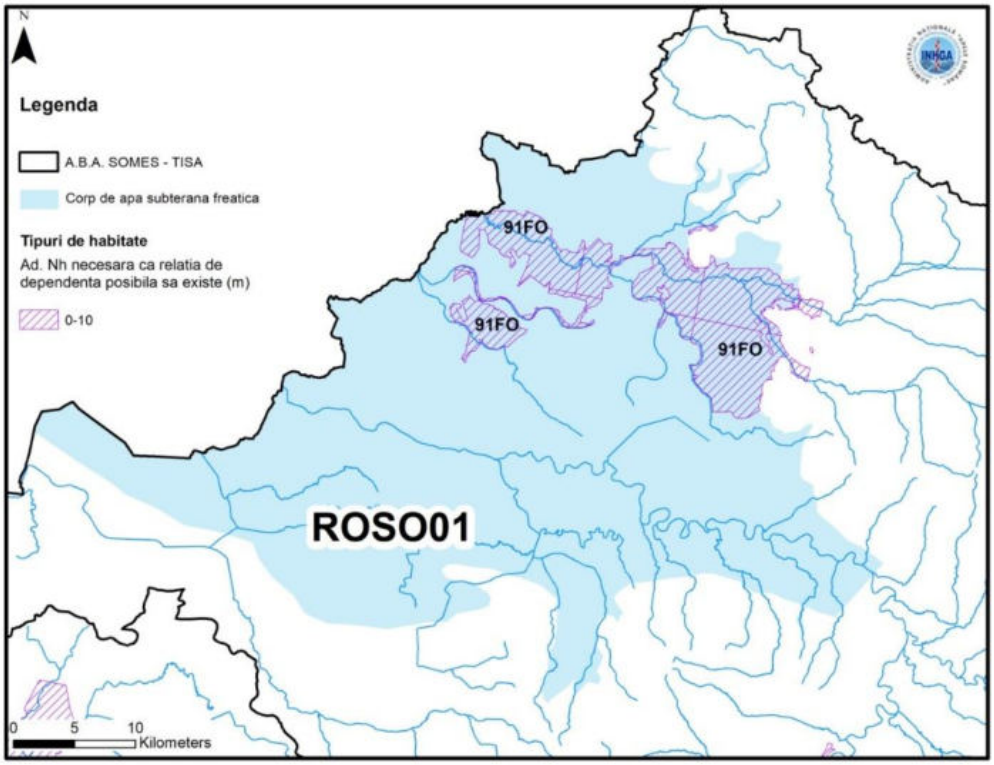

Figura 4.5. Habitate aferente sitului de importanţă comunitară ROSCI0214 care necesită o adâncime a nivelului hidrostatic mai mică de 10 m

Corpul de apă subterană freatică este cantonat în depozitele proluviale poros-permeabile, de vârstă cuaternară (holocen - pleistocen superior), din zona de dezvoltare a conului aluvionar al râului Someş situată în partea de nord a Câmpiei Someşului.

În cazul corpului de apă subterană ROSO01 Conul Someşului, s-au avut în vedere 130 de foraje; dintre acestea 38 se află în arealul sau în imediata apropiere a sitului de importanţă comunitară ale cărui habitate au fost evaluate.

Situl ROSCI0214 se extinde de-a lungul râurilor Tur, Talna, Egherul Mare, Racta şi Șar, în partea central - nordică a corpului de apă subterană.

Acviferul freatic este constituit din nisipuri cu pietrişuri şi chiar bolovănişuri, a căror granulaţie scade de la est spre vest (frontieră), cu intercalaţii lentiliforme sau stratiforme de silturi nisipoase şi argiloase.

În general, direcţia de curgere a apei subterane freatice este E-V; local, putând fi drenată de reţeaua hidrografică, fapt care influenţează sensul de curgere.

Situl evaluat ocupă două areale: estic şi vestic.

Conform metodologiei amintite mai sus (realizată în 2018), a fost analizată variaţia adâncimilor maxime şi minime anuale ale nivelului hidrostatic înregistrate în perioada 2000 - 2017, în forajele situate în zona sitului de importanţă comunitară ROSCI0214.

Pentru situl ROSCI0214 au fost analizate datele din două foraje: unul situat în arealul vestic al sitului, în apropiere de râul Tur. Tendinţa în timp rezultată, pentru ambele grafice, este de creștere (urcare) a nivelului hidrostatic (***Figura 4.6***).

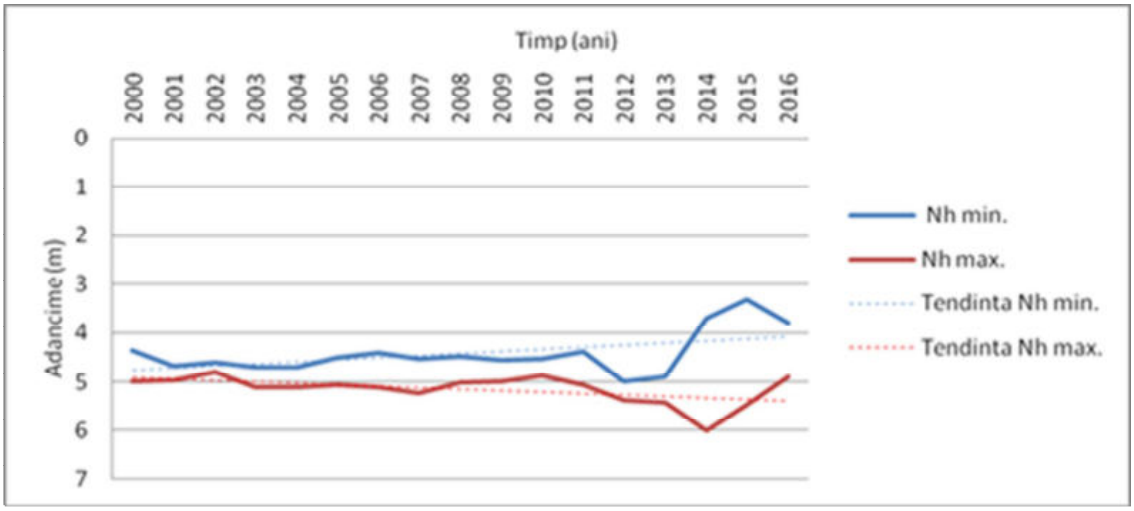

Figura 4.6. Variaţia adâncimii minime şi maxime anuale a nivelului hidrostatic (m), măsurată faţă de cota terenului, în perioada 2000-2017, în forajul F3 Colonia Bercu, situat în arealul vestic al sitului ROSCI0214 corpul de apă subterană freatic ROSO01

Cel de-al II-lea foraj, situat în interfluviul dintre Racta şi Talna prezintă tendinţa de creştere a adâncimii maxime şi scădere a adâncimii minime faţă de cota terenului în acest caz (***Figura 4.7***).

Cele două foraje sunt situate în zona habitatelor cu codurile 6430 şi 91FO, cel din vestul sitului şi 6430, 6510 şi 91FO, forajul din estul sitului.

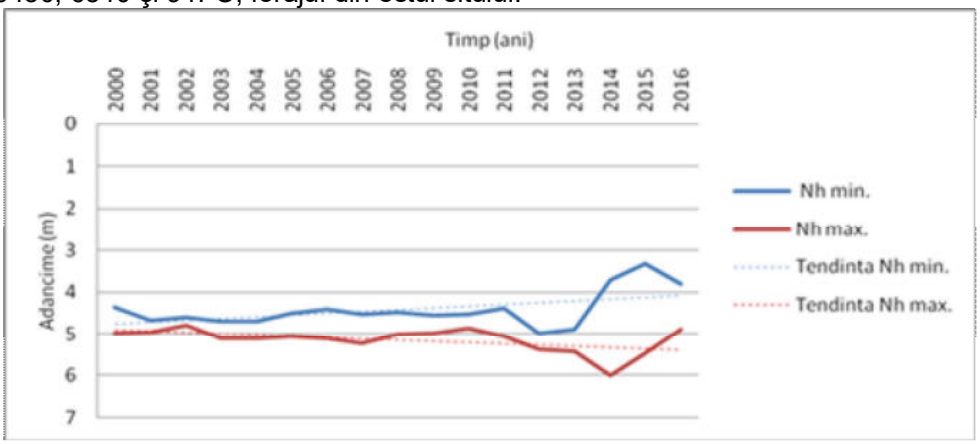

Figura 4.7. Variaţia adâncimii minime şi maxime anuală a nivelului hidrostatic (m), măsurată faţă de cota terenului, în perioada 2000-2016, în forajul F1 Livada Vii ord.II, situat în arealul estic al sitului ROSCI0214 corpul de apă subterană freatic ROSO01

Au fost înregistrate valori mai mari de 2 m ale adâncimii nivelului hidrostatic în forajul de monitorizare situat în partea centrală a arealului estic, din arealul habitatelor cu codurile 6430 – Asociaţii de lizieră cu ierburi înalte hidrofile de la nivelul câmpiilor până la nivelurile montan și alpin, 6510 – Pajişti de altitudine joasă (Alopecurus pratensis, Sangiusorba officinalis) şi 91FO. Maximele variază între 2 şi 11.5 m, cea mai mare valoare fiind înregistrată în forajul din habitatul 91FO, situat în nord-estul sitului, în apropiere de valea Şugatag.

S-au realizat hărţi cu valorile minime (***Figura 4.8***) şi maxime (***Figura 4.9***) anuale ale adâncimii nivelului hidrostatic .

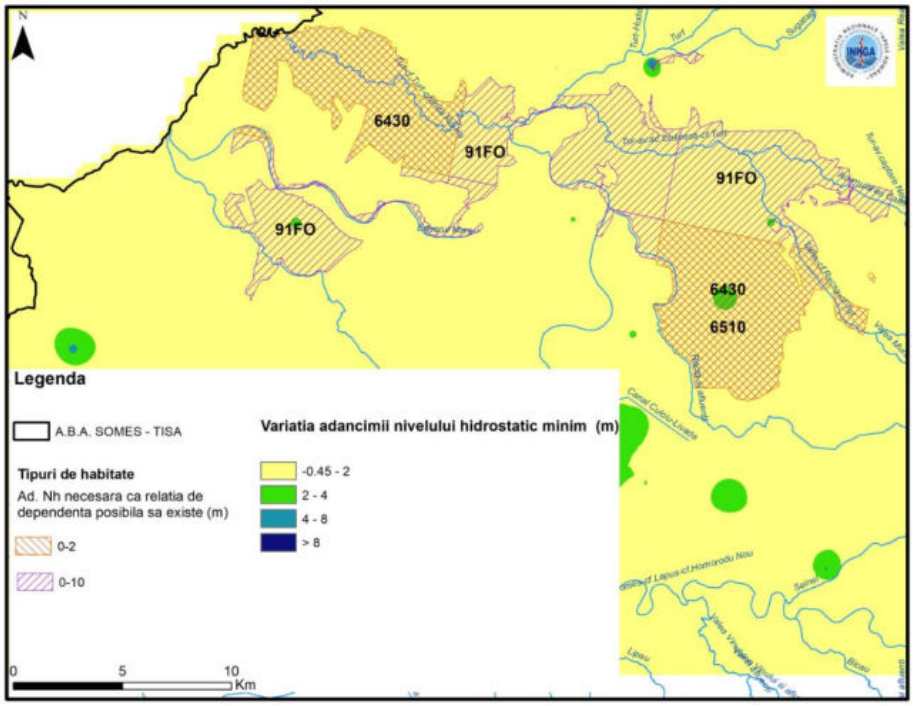

Figura 4.8. Variaţia adâncimii minime anuale a nivelului hidrostatic înregistrată în perioada 2000-2017, în fiecare din forajele de monitorizare, în arealul sitului de importanţă comunitară ROSCI0214

În urma evaluării acestor hărţi, se poate concluziona că, în cazul valorilor minime ale adâncimii nivelului hidrostatic, relaţia dintre apa subterană şi habitate nu este afectată, în timp ce, în perioadele în care se înregistrează valori maxime, pot exista influenţe negative asupra relaţiei dintre habitat şi subteran.

În cadrul sitului ROSCI0214, conform analizei valorilor minime ale adâncimii nivelului apei subterane, habitatele 6430 şi 6510 din partea estică a sitului sunt într-o relaţie de dependenţă puţin probabilă de subteran. Rezultă că cele două habitate au o altă sursă de alimentare. Pentru celelalte habitate care fac parte din situl de importanţă comunitară ROSCI0214, relaţia cu apa subterană nu e afectată de variaţia adâncimii nivelului hidrostatic (în perioada analizată). Această concluzie este confirmată şi de valorile reduse ale variaţiei amplitudinii adâncimii nivelului hidrostatic în perioada 2000 -2017 în zona sitului de importanţă comunitară ROSCI0214 (***Figura 4.10***.).

Conform metodologiei menţionate (AHR, 2018), în cazul în care amplitudinea maximă nu este semnificativă în zona de interes, se va avea în vedere harta cu izobate a adâncimii maxime (***Figura 4.9***) pentru analiza relaţiei între habitate şi subteran.

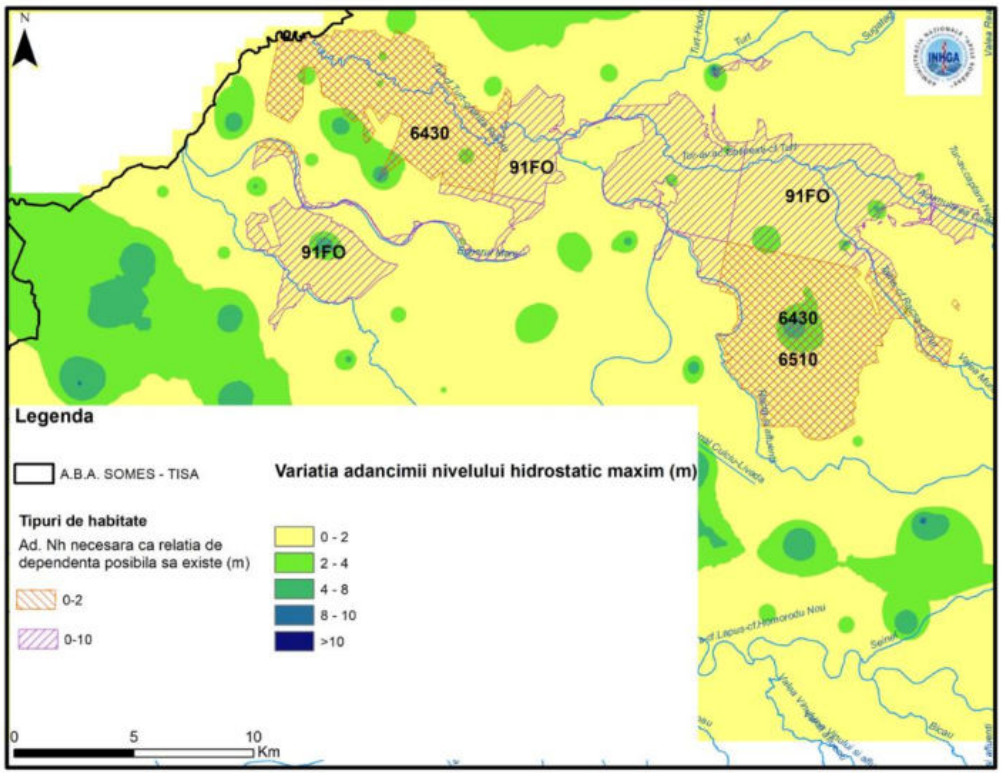

Figura 4.9. Variaţia adâncimii maxime anuale a nivelului hidrostatic înregistrată în perioada 2000-2017, în fiecare din forajele de monitorizare, în arealul sitului de importanţă comunitară ROSCI0214

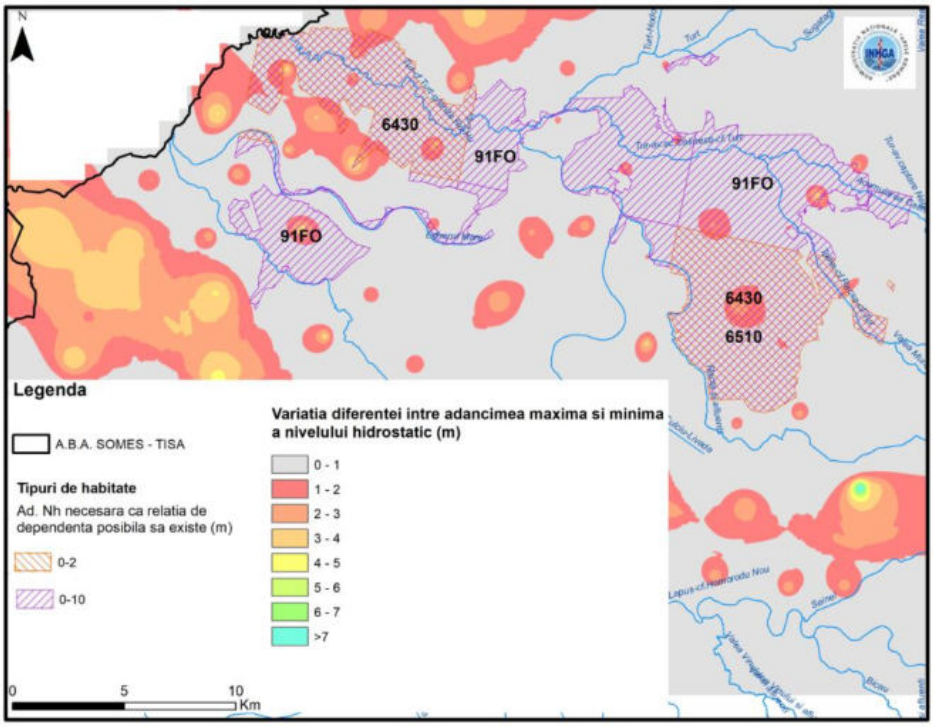

Figura 4.10. Variaţia amplitudinii adâncimii nivelului hidrostatic în perioada 2000-2017 în zona sitului de importanţă comunitară ROSCI0214

Concluzia aplicării celor două metodologii în cazul sitului de importanţă comunitară ROSCI0214 este că **habitatul cu codul 91FO -** Păduri mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis, Fraxinus excelsior sau Fraxinus angustifolia*, riverane marilor fluvii (*Ulmenion minaris*) **este dependent de apa subterană şi subordonat altor surse** (respectiv precipitaţii). **Habitatul cu codul 6510** – Pajişti de altitudine joasă (Alopecurus pratensis, Sangiusorba officinalis) **este dependent de alte surse**. **Habitatul cu codul 6430** – Asociaţii de lizieră cu ierburi înalte hidrofile de la nivelul câmpiilor până la nivel montan și alpin, **este extins pe două areale: cel situat în partea vestică este alimentat din alte surse şi subordonat subteranului, iar cel din partea estică, din alte surse.**

Corpul de apă subterană freatică ROSO02 - Râurile Iza şi Vişeu

Pe suprafaţa corpului de apă subterană freatică se dezvoltă două situri de importanţă comunitară, ROSCI0124 şi ROSCI0264, considerate, conform analizei anterioare, posibil dependente de apa subterană (**Figura 4.11**).

Situl ROSCI0124 Munţii Maramureşului se dezvoltă pe valea Ruscova. În cadrul acestui sit, se află habitatul 6430 Asociaţii de lizieră cu ierburi înalte hidrofile de la nivelul câmpiilor până la nivel montan și alpin.

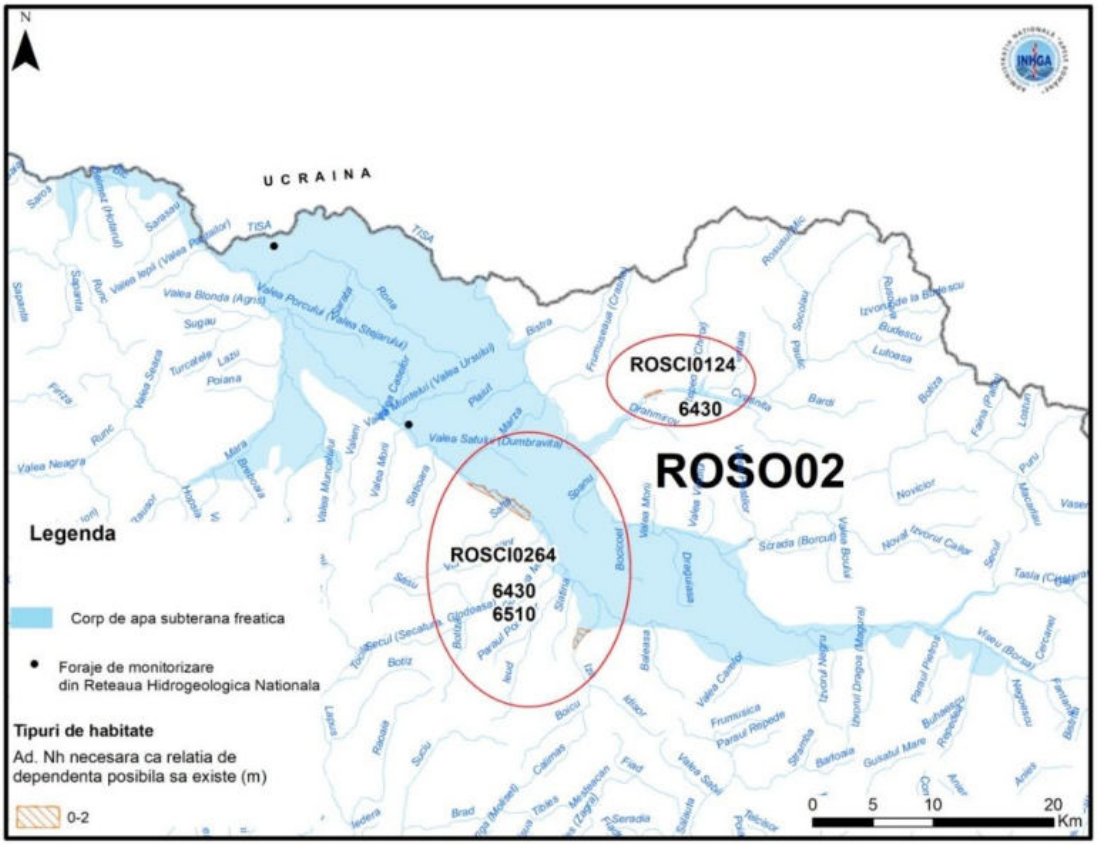

Figura 4.11. Siturile de importanţă comunitară, habitatele aferente şi forajele de monitorizare din arealul corpului de apă subterană freatic ROSO02

Situl ROSCI0264 Valea Izei şi Dealul Solovanului se dezvoltă pe valea Izei, pe două areale. În cadrul acestui sit, se dezvoltă două habitate: 6430 Asociaţii de lizieră cu ierburi înalte hidrofile de la nivelul câmpiilor până la nivel montan și alpin şi 6510 Pajişti de altitudine joasă (Alopecurus pratensis, Sangiusorba officinalis).

Evaluarea dependenţei siturilor de importanţă comunitară ROSCI0124 şi ROSCI0264 de corpul de apă subterană freatică ROSO02 nu a putut fi realizată datorită informaţiilor insuficiente. Habitatele care aparţin acestor situri ar putea fi în relaţie de dependenţă probabilă de alte surse sau de corpul de apă subterană.

Corpul de apă subterană freatică ROSO04 Munții Bihor - Vlădeasa

Pe suprafaţa corpului de apă subterană freatică se dezvoltă două situri de importanţă comunitară: ROSCI0002 şi ROSCI0062 (***Figura 4.12***).

În cadrul sitului ROSCI0002 Apuseni se află două habitate, respectiv 6430 Asociaţii de lizieră cu ierburi înalte hidrofile de la nivelul câmpiilor până la nivel montan și alpin, dezvoltat în interfluviul Ponor - pârâul Firei şi habitatul 6510 Pajişti de altitudine joasă (Alopecurus pratensis, Sangiusorba officinalis), dezvoltat între Crişul Pietros şi Crăiasa.

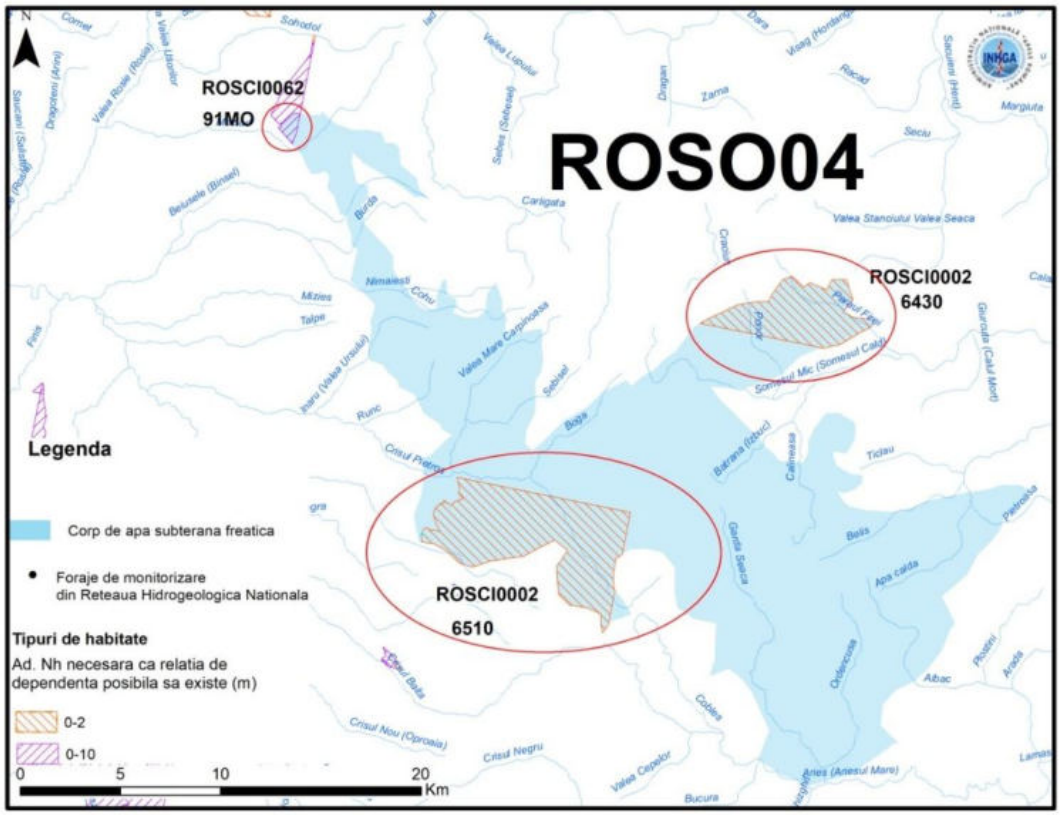

Figura 4.12. Siturile de importanţă comunitară, habitatele aferente şi forajele de monitorizare din arealul corpului de apă subterană freatic ROSO04

Situl ROSCI0062 Defileul Crişului Repede este dezvoltat pe valea Meziad. În cadrul acestui sit, se dezvoltă habitatul 91MO Păduri panonice - balcanice de stejar turcesc.

Evaluarea dependenţei siturilor de importanţă comunitară ROSCI0002 şi ROSCI0062 de corpul de apă subterană freatică ROSO04 Munţii Bihor – Vlădeasa, dezvoltat în zona montană, nu s-a putut realiza datorită informaţiilor insuficiente. Se menţionează că monitorizarea corpurilor de apă subterană situate în zonă montană se face prin izvoare. Habitatele care aparţin acestor situri ar putea fi în relaţie de dependenţă probabilă de alte surse sau de corpul de apă subterană.

Corpul de apă subterană freatică ROSO06 Câmpia Carei

Pe suprafaţa acestui corp de apă subterană freatică se dezvoltă un sit de importanţă comunitară, ROSCI0020 Câmpia Carei, considerat, conform analizei anterioare, potenţial dependent de apa subterană.

Situl se dezvoltă în partea vestică a corpului de apă subterană freatic ROSO06, în zona văilor Horea şi Valea Neagră şi afluenţii (***Figura 4.13***) şi în partea nord-vestică a corpului de apă ROCR01Oradea (Câmpia de Vest).

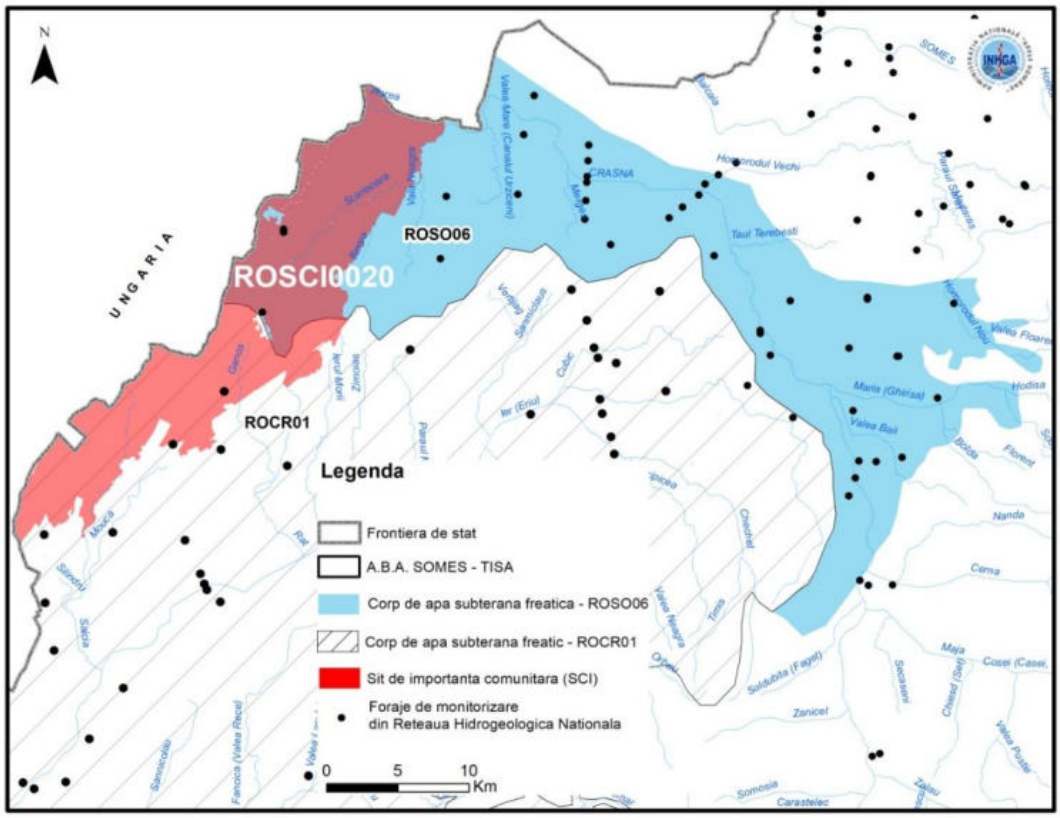

Figura 4.13. Habitatele aferente sitului de importanţă comunitară ROSCI0020 şi forajele de monitorizare din arealul corpului de apă subterană freatic ROSO06

În cadrul acestui sit, în arealul corpului de apă subterană ROSO06, se află 3 habitate posibil dependente de apa subterană (conform analizei anterioare):

6430 Asociaţii de lizieră cu ierburi înalte hidrofile de la nivelul câmpiilor până la nivel montan și alpin,
91FO Păduri mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis, Fraxinus excelsior sau Fraxinus angustifolia*, riverane marilor fluvii (*Ulmenion minaris*) şi
91IO Vegetaţie de silvostepă eurosiberiană cu Quercus spp.
La suprafaţa corpului ROCR01 se extind habitatele 91FO şi 91IO, iar 6430 este înlocuit cu 6510 Pajişti de altitudine joasă (Alopecurus pratensis, Sangiusorba officinalis).

Condiţia necesară ca habitatele 6430 şi 6510 să fie în relaţie de posibilă dependenţă cu freaticul este ca adâncimea nivelului hidrostatic să fie mai mică de 2 m (***Figura 4.14***), iar pentru cele cu codul 91FO şi 91IO este necesar ca adâncimea Nh să fie mai mică de 10 m (***Figura 4.15***).

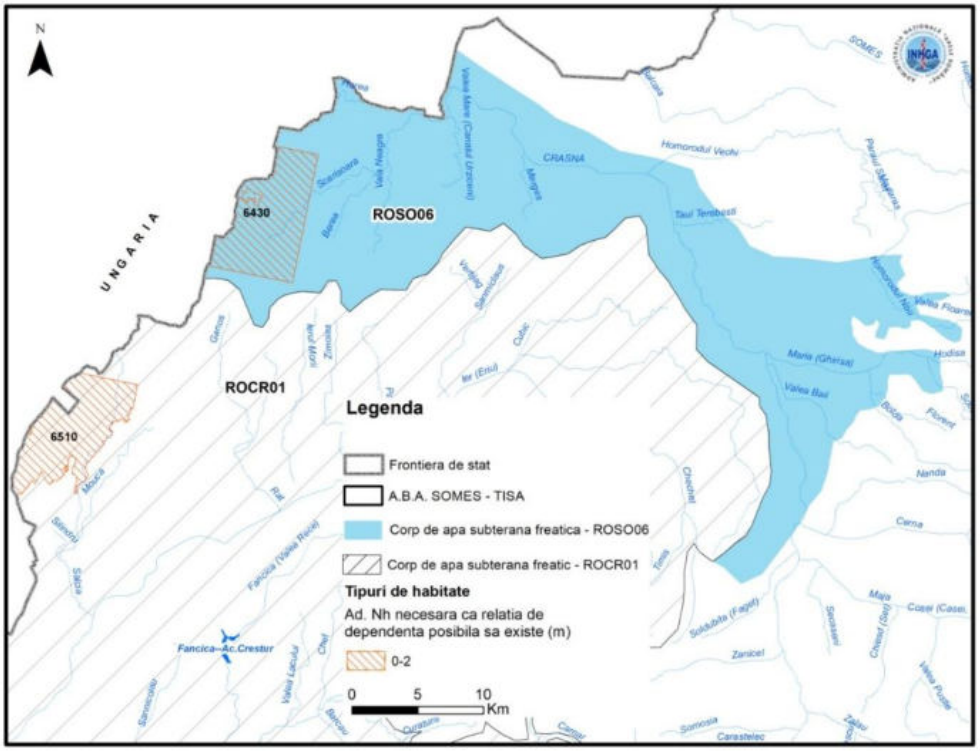

Figura 4.14. Habitate aferente sitului de importanţă comunitară ROSCI0020 care necesită o adâncime a nivelului hidrostatic mai mică de 2 m

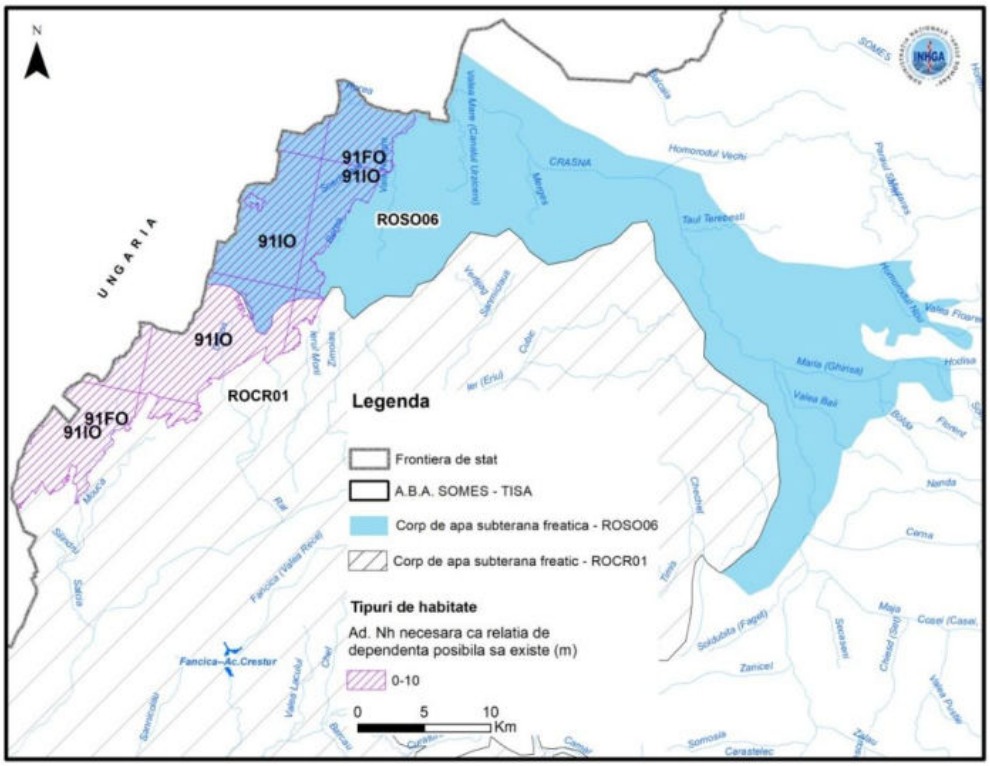

Figura 4.15. Habitate aferente sitului de importanţă comunitară ROSCI0020 care necesită o adâncime a nivelului hidrostatic mai mică de 10 m

Acest corp de apă subterană freatică este acumulat în depozitele aluviale, poros-permeabile (psefito-psamitice cu intercalaţii pelitice), de vârstă cuaternară, ale Câmpiei Careiului.

În cazul corpului de apă subterană ROSO06 Câmpia Carei, s-au avut în vedere 38 de foraje. Dintre acestea, 3 puncte de monitorizare sunt pe teritoriul ABA Someş-Tisa, în arealul sitului de importanţă comunitară ale cărui habitate au fost evaluate. Situl se extinde şi în cadrul corpului de apă subterană ROCR01 unde există patru puncte de monitorizare, două în interiorul acestuia şi două în apropiere.

Situl ROSCI0020 se extinde de-a lungul apelor nepermanente Valea Neagră şi Horea în partea nordică a sitului, respectiv în zona corpului de apă subterană ROSO06 şi Salcia, de tip permanent, în sudul sitului, în arealul corpului ROCR01.

În cazul corpului de apă subterană analizat, ROSO06, stratul acoperitor are grosimi mari şi este de natură pelitică cu treceri spre pelito-psamite care permit infiltrarea redusă a apei.

Forajul SCĂRIȘOARA NOUĂ ORD.II F1, situat la limita cu corpul de apă subterană ROCR01, a fost monitorizat în perioada 2000 - 2014 (***Figura 4.16***). Valorile adâncimii nivelului hidrostatic prezintă o tendinţa de creştere a distanţei dintre adâncimile maxime şi scăderea adâncimilor minime faţă de cota terenului.

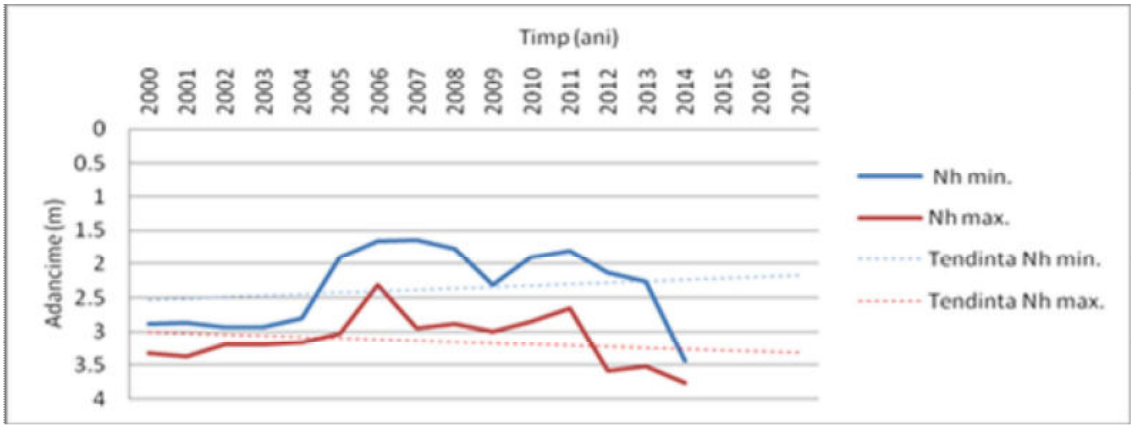

Figura 4.16. Variaţia adâncimii minime şi maxime anuale a nivelului hidrostatic măsurată faţă de cota terenului, în perioada 2000-2014, în forajul SCĂRIŞOARA NOUĂ ORD.II F1, situat în arealul sitului ROSCI0020, corpul de apă subterană freatic ROSO06

Variaţia adâncimii nivelului hidrostatic (cea mai mare valoare a Nh max.= 6 m) înregistrată în zona habitatelor de tip 91IO nu afectează relaţia între acesta şi apa subterană. Au fost realizate harţi cu valorile minime (***Figura 4.17***) şi maxime (***Figura 4.18***) anuale ale adâncimii nivelului hidrostatic .

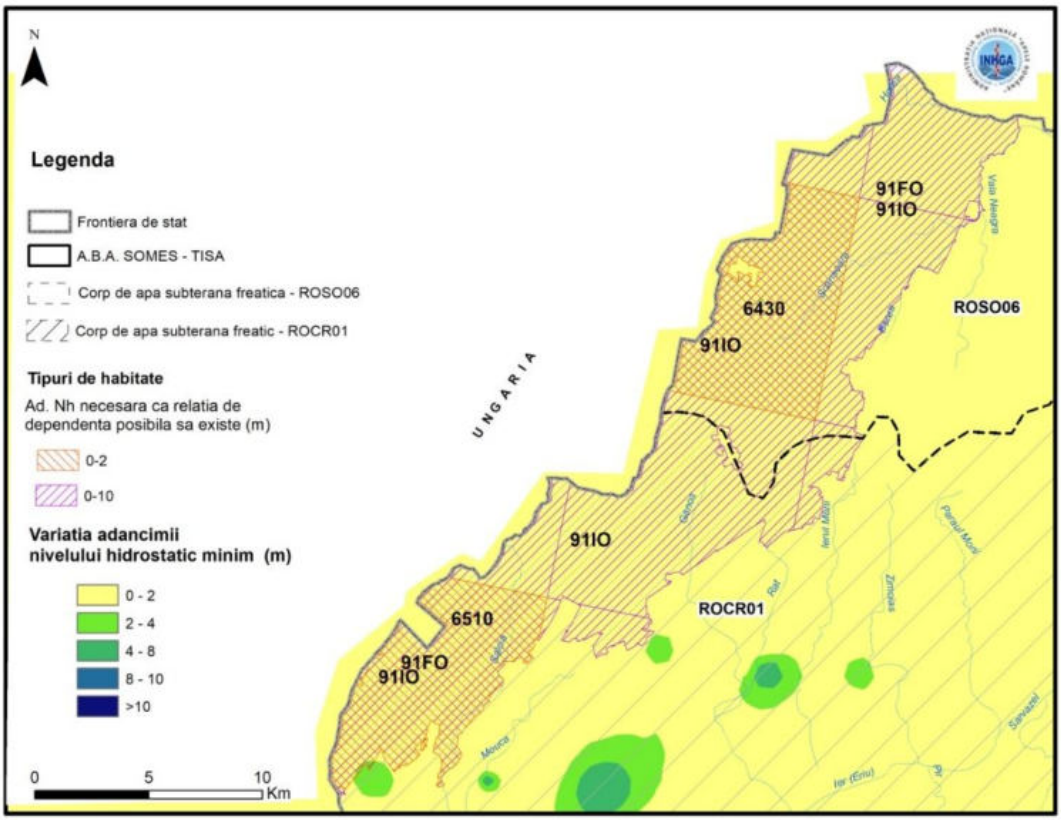

Figura 4.17. Variaţia adâncimii minime anuale a nivelului hidrostatic înregistrată în perioada 2000-2017, în fiecare din forajele de monitorizare, în arealul sitului de importanţă comunitară ROSCI0020

În urma evaluării acestor hărţi, se poate concluziona că, în cazul valorilor minime (***Figura 4.17***) ale adâncimii nivelului hidrostatic, relaţia dintre apa subterană şi habitate nu este afectată. În perioadele în care se înregistrează valori maxime (***Figura 4.18***) ar putea exista influenţe negative asupra relaţiei dintre habitatul cu codul 6430 şi corpul de apă subterană ROSO06.

În cadrul sitului ROSCI0020, cea mai nefavorabilă situaţie este cea în care se află zona centrală a habitatului cu codul 6430, din arealul corpului de apă subterană ROSO06. Pentru celelalte habitate care fac parte din situl de importanţă comunitară, relaţia cu apa subterană nu e afectată de variaţia adâncimii nivelului hidrostatic (conform perioadei analizate). Această concluzie este confirmată şi de valorile reduse ale variaţiei amplitudinii adâncimii nivelului hidrostatic în perioada 2000 - 2017, în zona sitului de importanţă comunitară ROSCI0020 (***Figura 4.19***).

Conform metodologiei menţionate (AHR, 2018), în cazul în care amplitudinea maximă nu este semnificativă, în zona de interes se va avea în vedere harta cu izobate a adâncimii maxime (***Figura 4.19***) pentru analiza relaţiei între habitate şi subteran.

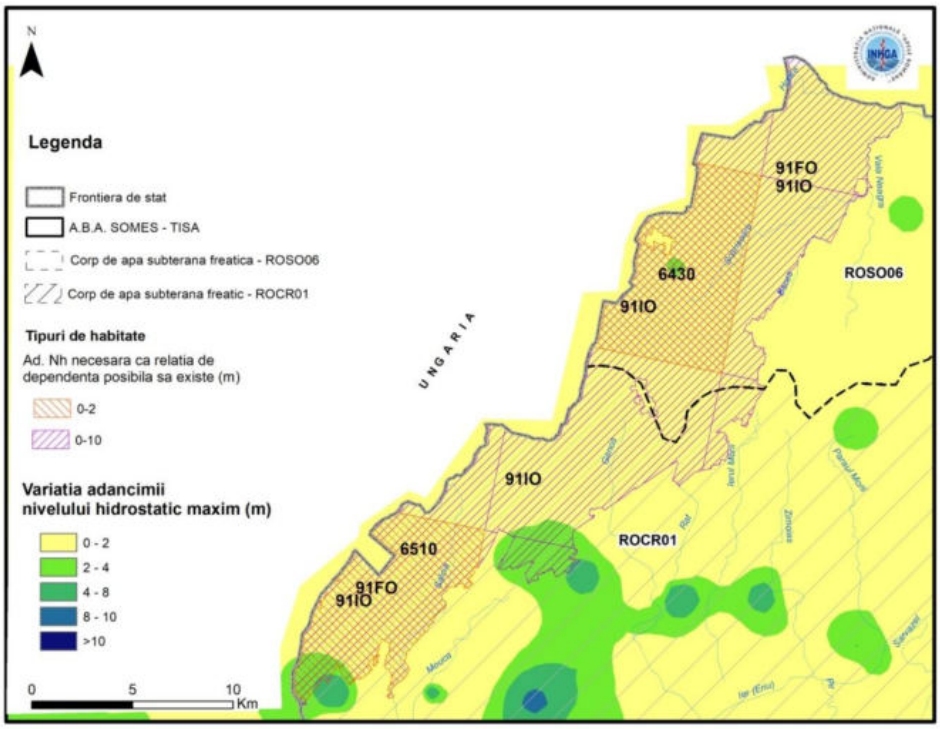

Figura 4.18. Variaţia adâncimii maxime anuale a nivelului hidrostatic înregistrată în perioada 2000-2017, în fiecare din forajele de monitorizare, în arealul sitului de importanţă comunitară ROSCI0020

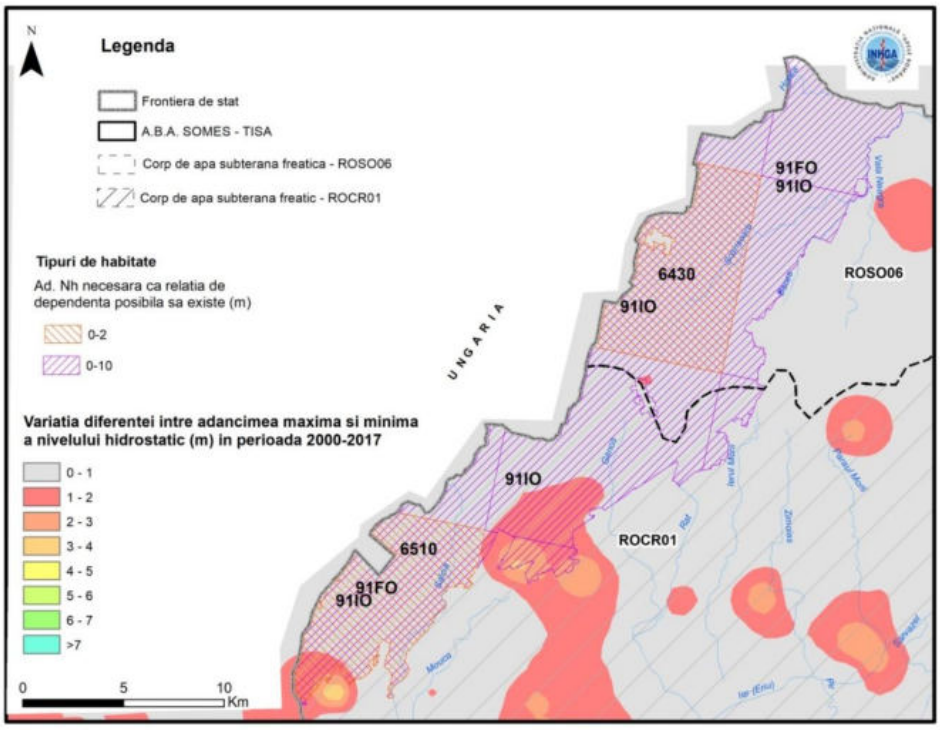

Figura 4.19. Variaţia amplitudinii adâncimii nivelului hidrostatic în perioada 2000-2017 în zona sitului de importanţă comunitară ROSCI0020

Regimul hidrodinamic al nivelului hidrostatic poate fi influenţat de factori naturali, cum ar fi precipitaţii, evapotranspiraţie, infiltraţii, şi/sau factori antropici, respectiv captări, drenaje.

Evaluarea variaţiei adâncimii maxime a nivelului hidrostatic precum şi a diferenţei dintre adâncimea maximă şi minimă a acestuia în timp şi spaţiu a fost realizată în corelare cu prezenţa captărilor. Rezultatul obţinut a fost că variaţia majoră a valorilor adâncimii nivelului hidrostatic se datorează factorilor naturali şi nu antropici, în zonele sensibile nefiind situate exploatări de apă din subteran.

Concluzia aplicării celor două metodologii în cazul sitului de importanţă comunitară ROSCI0020 este că **habitatele cu codul 91FO** Păduri mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis, Fraxinus excelsior sau Fraxinus angustifolia*, riverane marilor fluvii (*Ulmenion minaris*) **şi 91IO** Vegetaţie de silvostepă eurosiberiană cu Quercus spp. **sunt dependente de apa subterană şi subordonat de alte surse. Habitatul cu codul 6430** Asociaţii de lizieră cu ierburi înalte hidrofile de la nivelul câmpiilor până la nivel montan și alpin **probabil că este dependent majoritar de alte surse**.

Corpul de apă subterană freatică ROSO09 Someşul Mare, lunca şi terasele

Pe suprafaţa corpului de apă subterană freatică se dezvoltă un sit de importanţă comunitară ROSCI0095 La Sărătură, identificat şi considerat, conform analizei anterioare, potenţial dependent de apa subterană.

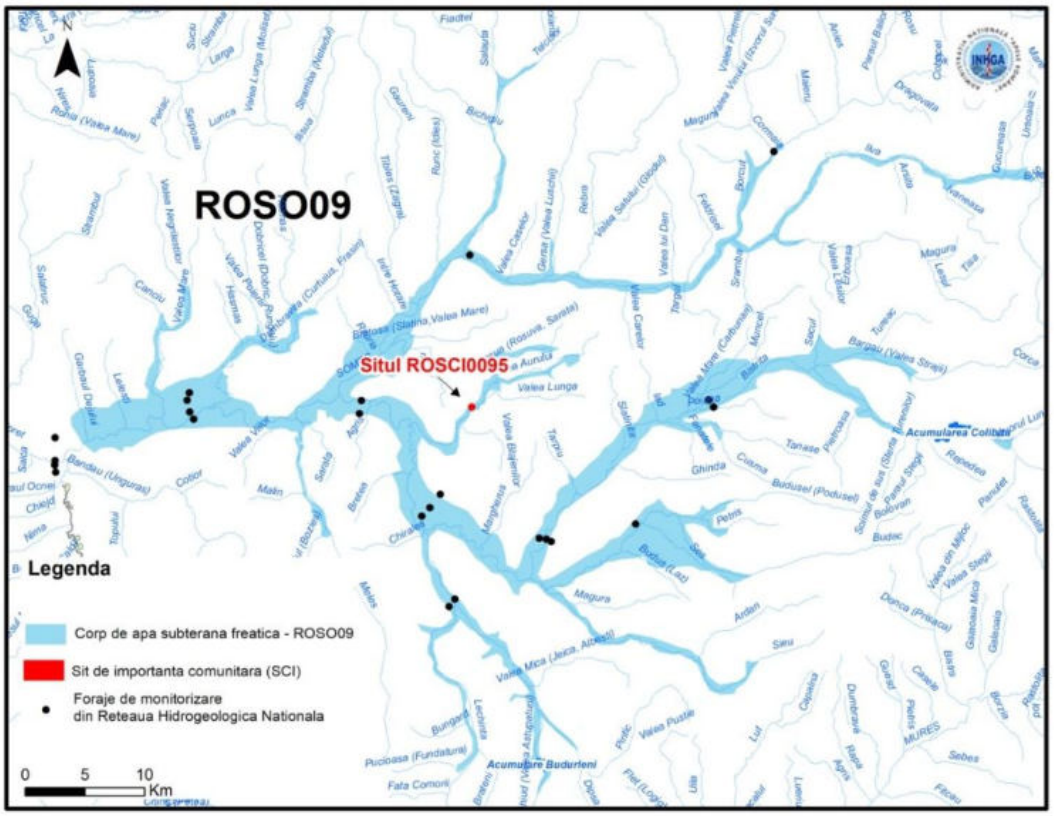

Figura 4.20. Situl de importanţă comunitară ROSCI0095 şi forajele de monitorizare din arealul corpului de apă subterană freatic ROSO09

Situl, cu o suprafaţă extrem de redusă, respectiv 0.006 km^2, este dezvoltat de-a lungul văii Rosua (Rosuva), curs de apă cu caracter permanent (***Figura 4.20***) în centrul corpului de apă subterană.

În cadrul acestui sit se află 1 habitat posibil dependent de apa subterană (conform analizei anterioare), 1530 Stepe şi mlaştini sărăturate panonice. Condiţia necesară ca acest habitat să fie

în relaţie de posibilă dependenţă cu freaticul este ca adâncimea nivelului hidrostatic să fie mai mică de 2 m.

Corpul de apă subterană freatică este localizat în depozite aluvionare, de vârstă cuaternară, ale luncii şi teraselor râului Someşul Mare şi ale afluenţilor acestuia (Bistriţa, Budac, Şieu, Dipşa şi Lechinţa).

Acviferul este acumulat în nisipuri, pietrişuri şi bolovănişuri şi are grosimi de 0,5 - 6 m. Acoperişul stratului acvifer este constituit din formaţiuni argiloase-siltice, cu dezvoltare mai mult sau mai puţin continuă, având grosimi de 3 - 6 m. Patul stratului acvifer este constituit din marne şi argile, având local intercalaţii de gipsuri, sare sau gresii.

Nivelul hidrostatic este, în general, liber sau uşor ascensional, când în acoperişul stratului acvifer se întâlnesc formaţiuni argiloase-siltice, slab permeabile. Adâncimea nivelului hidrostatic variază, în general, între 0,3 şi 4 m în luncă şi între 2 şi 8 m în zonele de terasă.

Parametrul esenţial al regimului hidrodinamic al corpurilor de apă subterană este adâncimea nivelului apei a cărei variaţie în timp şi spaţiu modifică gradul de dependenţă al ecosistemelor terestre de aceasta.

În cazul corpului de apă subterană ROSO09 pentru situl ROSCI0095, respectiv habitatul cu codul 1530, nu există suficiente informaţii.

Având în vedere datele generale în ceea ce priveşte litologia, datele rezultate din interpolarea valorilor adâncimii nivelului hidrostatic în acest areal, legătura subteran- suprafaţă, poziţia habitatului faţă de corpul de apă de suprafaţă şi fără a avea informaţii din zona sitului, **se poate presupune că acest habitat este alimentat din alte surse**.

Corpul de apă subterană freatică ROSO10 Someşul Mic, lunca şi terasele

Pe suprafaţa corpului de apă subterană freatică se dezvoltă 4 situri de importanţă comunitară, toate având suprafaţa mai mică de 10 Km^2; ROSCI0099, ROSCI0238, ROSCI0295 şi ROSCI0394, identificate şi considerate, conform analizei anterioare, potenţial dependente de apa subterană.

Siturile sunt dezvoltate pe patru areale, respectiv pe văile Someşul Mic, Gădălin, Mărăloiu şi Borşa (***Figura 4.21***).

În cadrul acestor situri se află 5 habitate posibil dependente de apa subterană (conform analizei anterioare):

6240 Pajişti stepice subpanonice

6510 Pajişti de altitudine joasă (Alopecurus pratensis, Sangiusorba officinalis)

91FO Păduri mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis, Fraxinus excelsior sau Fraxinus angustifolia*, riverane marilor fluvii (*Ulmenion minaris*),

91IO Vegetaţie de silvostepă eurosiberiană cu Quercus spp.,

91MO Păduri panonic - balcanice de stejar turcesc.

Condiţia necesară ca habitatele 6240 şi 6510 să fie în relaţie de posibilă dependenţă cu freaticul este ca adâncimea nivelului hidrostatic să fie mai mică de 2 m (***Figura 4.22***), iar pentru cele cu codul 91FO, 91IO şi 91MO este necesar ca adâncimea Nh să fie mai mică de 10 m (***Figura 4.23***).

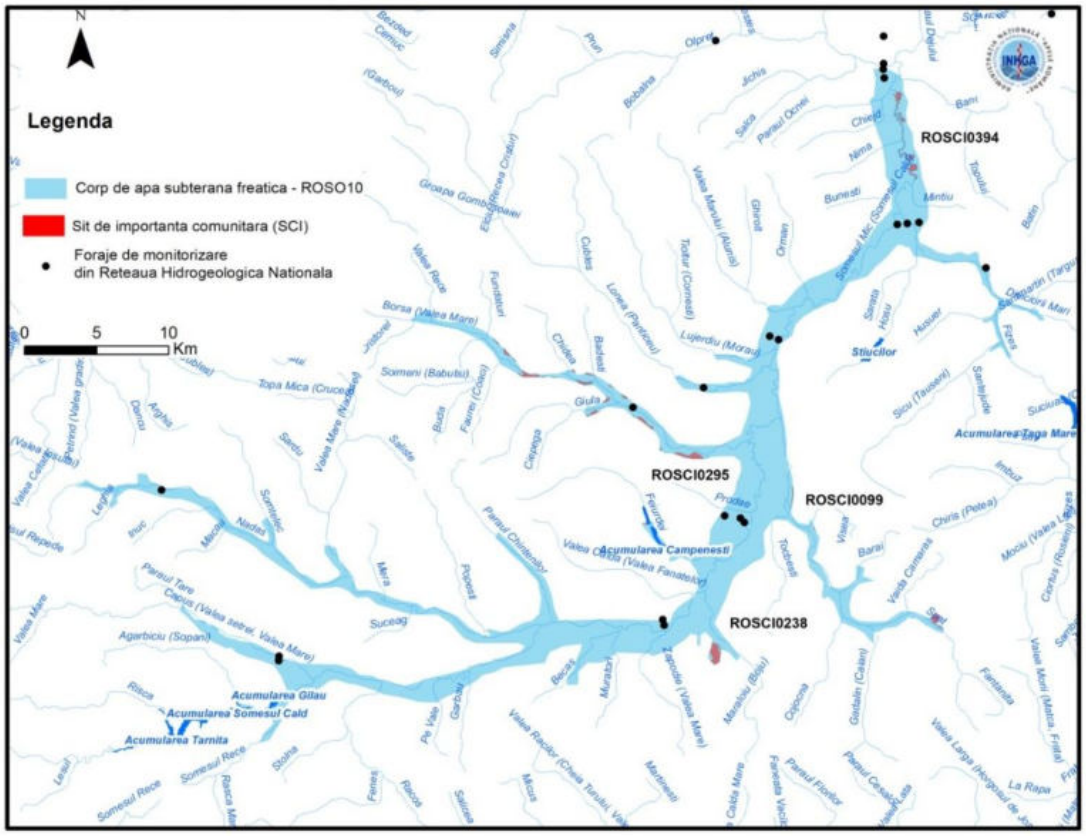

Figura 4.21. Siturile de importanţă comunitară şi forajele de monitorizare din arealul corpului de apă subterană freatic ROSO10

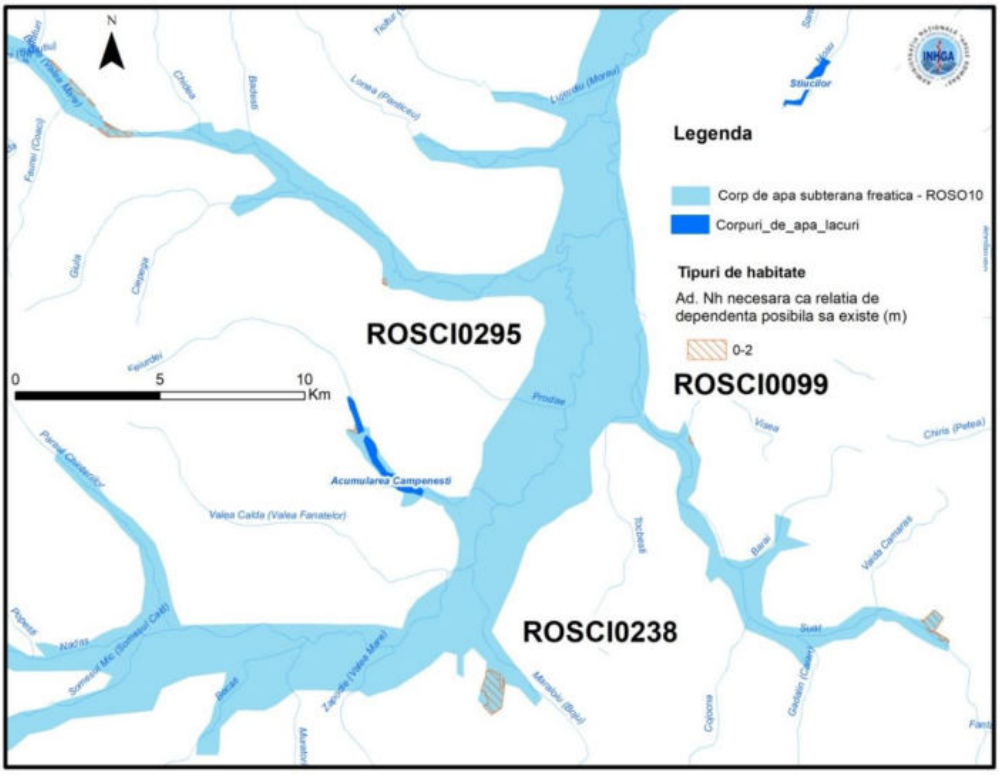

Figura 4.22. Habitate aferente siturilor de importanţă comunitară care necesită o adâncime a nivelului hidrostatic mai mică de 2 m

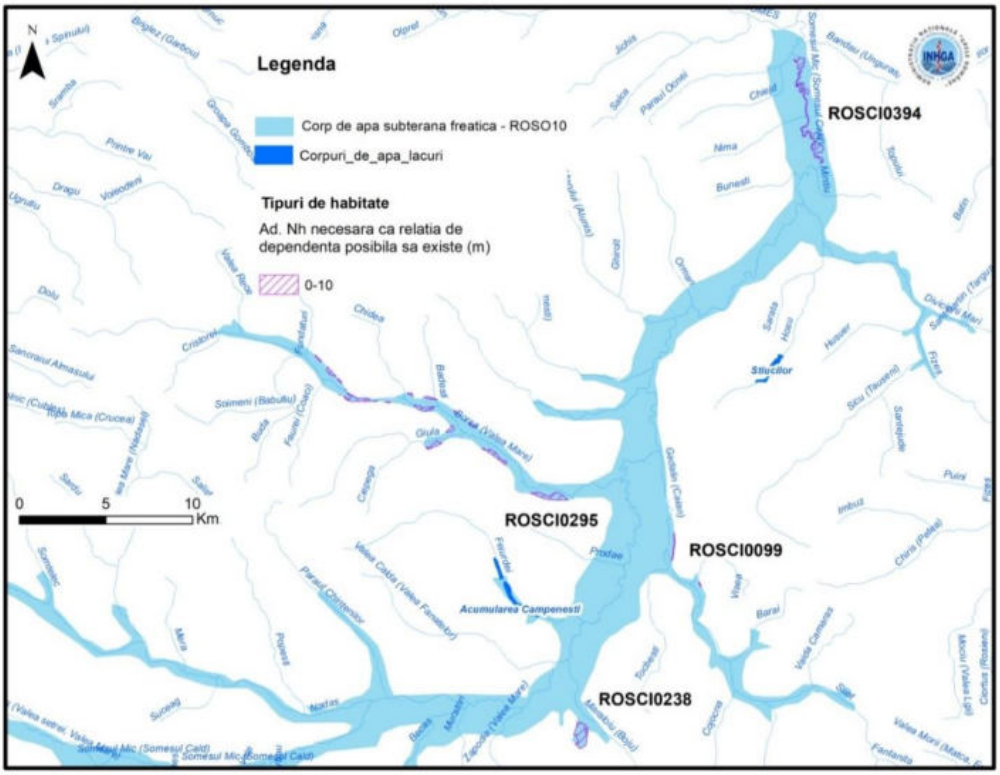

Figura 4.23. Habitate aferente siturilor de importanţă comunitară care necesită o adâncime a nivelului hidrostatic mai mică de 10 m

Corpul de apă freatică este de tip poros - permeabil, fiind localizat în depozitele aluviale de vârstă cuaternară ale luncii şi terasei râului Someşul Mic şi ale afluenţilor acestuia (Căpuş, Nadăş, Borşa, Lonea şi Fizeş). Depozitele sunt alcătuite din pietrişuri, bolovănişuri şi nisipuri, fiind interceptate până la adâncimi de 0,4 - 3 m. Cele mai mari grosimi se întâlnesc la confluenţa Someşului Mic cu Nădaşul, unde, în zonele centrale ale luncii se atinge grosimea de 11 m. Spre zonele marginale ale luncii, grosimile sunt de aproximativ 2 m.

Afluenţii Someşului Mic au lunci reduse ca dimensiuni, constituite predominant din nisipuri şi pietrişuri, subordonat bolovănişuri şi au grosimi în jur de 2 m. Grosimi mai mari, până la 5 m, sunt întâlnite la Aghireş, pe pârâul Nădaş.

Acoperişul stratului acvifer este alcătuit, în general, din depozite argiloase siltice, cu dezvoltare discontinuă, cu grosimi de până la 7,5 m. Patul stratului acvifer este constituit din marne şi argile, local cu intercalaţii de gipsuri, sare sau gresii. Nivelul hidrostatic se află la adâncimea de 1 - 3 m, fiind liber sau uşor ascensional, atunci când în acoperişul stratului acvifer se află formaţiuni argiloase siltice, uşor permeabile. Acviferul se alimentează în principal din şi este drenat de râu.

Parametrul esenţial al regimului hidrodinamic al corpurilor de apă subterană este adâncimea nivelului apei, a cărei variaţie în timp şi spaţiu modifică gradul de dependenţă al ecosistemelor terestre de aceasta. Variaţia acestui parametru poate fi datorată factorilor naturali sau antropici.

În cazul corpului de apă subterană ROSO10 Someşul Mic, lunca şi terasele, s-au avut în vedere 20 de foraje dispuse de-a lungul acestuia şi al afluenţilor săi. Dintre acestea, un singur foraj se află în imediata apropiere a sitului de importanţă comunitară ROSCI0295.

Conform metodologiei realizate în anul 2018, a fost analizată variaţia adâncimilor maxime şi minime anuale ale nivelului hidrostatic înregistrată în perioada 2000 - 2017, în forajele situate în zona siturilor de importanţă comunitară din arealul corpului de apă analizat.

În cazul forajelor de monitorizare a corpului de apă subterană ROSO10, au fost înregistrate valori minime ale adâncimii nivelului hidrostatic mai mici de de 2 m şi valori maxime mai mici de 5 m. S-au realizat hărţi cu valorile minime şi maxime anuale ale adâncimii nivelului hidrostatic, precum şi cu amplitudinea de variaţie a acestora. Concluzia evaluării acestor date este aceeaşi cu cea obţinută după utilizarea primei metodologii (2015) şi anume că habitatele 91FO, 91IO și 91MO sunt potenţial dependente de subteran. Precizarea gradului de dependenţă este dificilă datorită informaţiilor insuficiente din zona siturilor de importanţă comunitară analizate.

În urma evaluării hărţilor obţinute prin interpolarea datelor din forajele de monitorizare a corpului de apă freatică ROSO10, se poate concluziona că relaţia dintre apa subterană şi habitate nu este afectată de variaţia în timp a adâncimii nivelului hidrostatic (în perioada analizată).

Regimul hidrodinamic al nivelului hidrostatic poate fi influenţat de factori naturali, cum ar fi precipitaţii, evapotranspiraţie, infiltraţii şi/sau factori antropici, respectiv captări, drenaje etc.

Concluzia evaluării informaţiilor obţinute indirect, prin interpolarea datelor existente, pentru siturile de importanţă comunitară de la suprafaţă corpului de apă subterană ROSO10 este că **habitatele cu codul 91FO, 91IO şi 91MO sunt dependente probabil de apa subterană şi subordonat de alte surse** (respectiv precipitaţii), **iar habitatele** cu codurile **6240 şi 6510 sunt dependente probabil de alte surse şi subordonat de subteran**.

Se poate menţiona că rezultatul analizei nu poate fi confirmat prin prezenţa unor foraje în cadrul habitatelor (informaţii insuficiente).

<u>Corpul de apă subterană freatică ROSO11 Someşul Superior, lunca şi terasele</u>

Pe suprafaţa corpului de apă subterană freatică se dezvoltă un sit de importanţă comunitară, ROSCI0314 Lozna, identificat şi considerat, conform analizei anterioare, potenţial dependent de apa subterană. Situl este dezvoltat pe mai multe areale, pe văile permanente ale Someşului şi afluenţilor Solona, Hrăii şi Lozna (***Figura 4.24***).

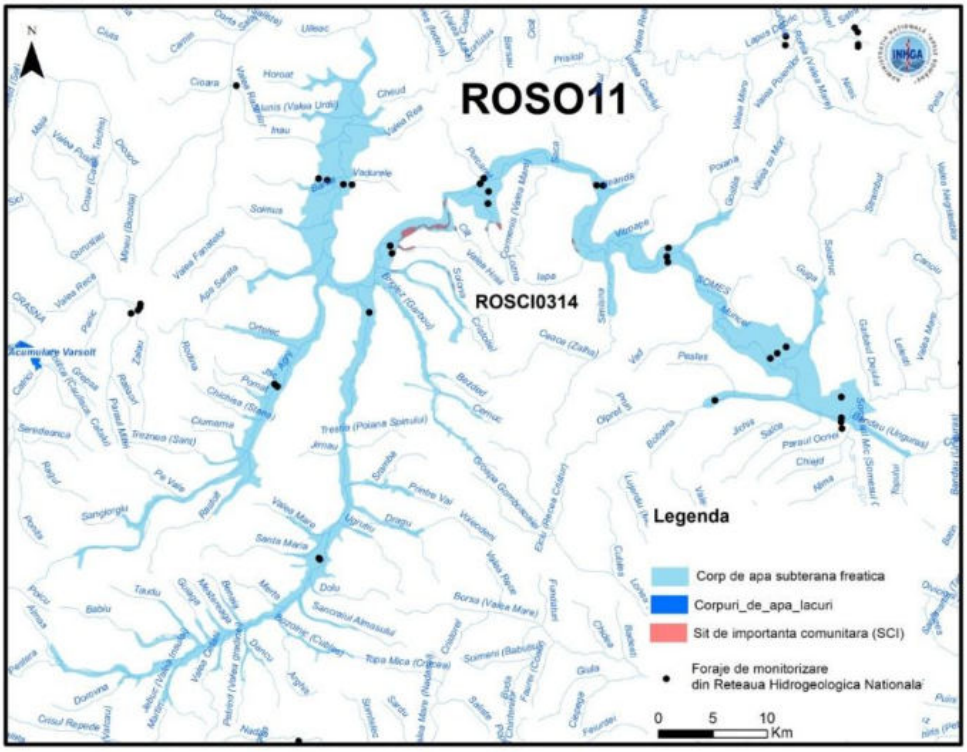

Figura 4.24. Situl de importanţă comunitară ROSCI0314 şi forajele de monitorizare din arealul corpului de apă subterană freatic ROSO11

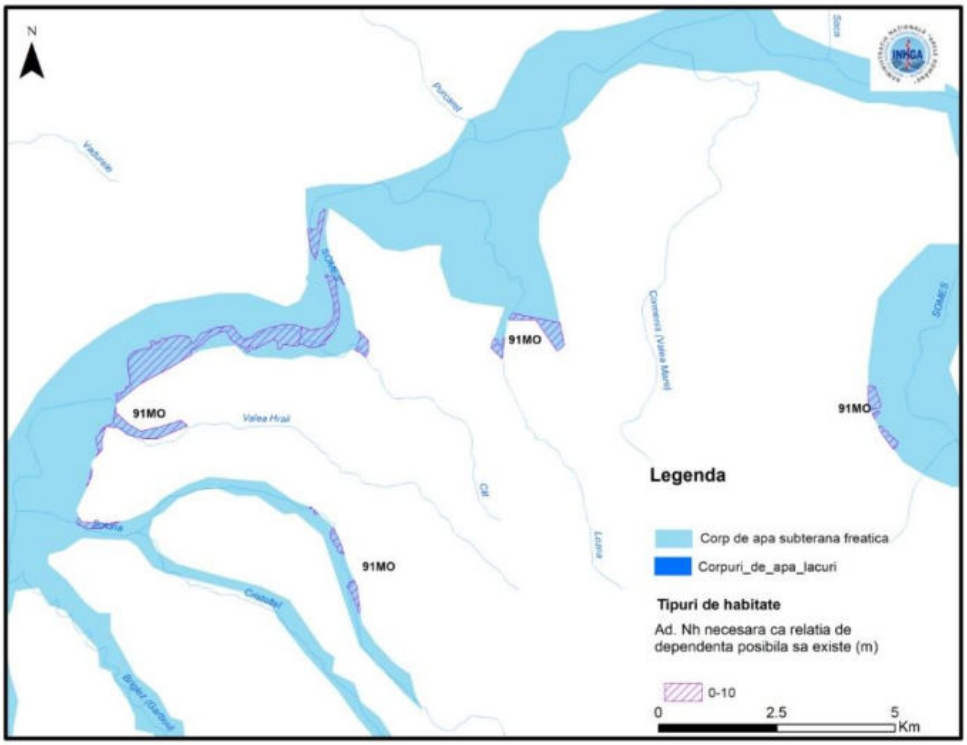

Figura 4.25. Tipul de habitat aferent sitului de importanţă comunitară ROSCI0314 care necesită o adâncime a nivelului hidrostatic mai mică de 10 m

În cadrul acestui sit se află habitatul cu codul 91MO Păduri panonic - balcanice de stejar turcesc, posibil dependent de apa subterană (conform analizei anterioare). Condiţia necesară ca

acest habitat să fie în relaţie de posibilă dependenţă cu freaticul este ca adâncimea nivelului hidrostatic să fie mai mică de 10 m (***Figura 4.25***).

Corpul de apă subterană freatică, de tip poros permeabil, este localizat în depozite aluvionare, de vârstă cuaternară, ale luncii şi terasei râului Someş şi ale afluenţilor acestuia (Almaş şi Agrij), din aval de confluenţa Someşului Mare cu Someşul Mic (în dreptul localităţii Mica) până la intrarea Someşului în Depresiunea Baia Mare. Depozitele sunt alcătuite din pietrişuri, nisipuri, bolovănişuri şi au fost interceptate la adâncimi de 1,5 - 6 m în luncă şi până la 10 m în zonele de terasă. Grosimea acestor depozite variază în general între 2 şi 6 m. Acoperişul stratului acvifer este alcătuit din depozite argiloase siltice, cu dezvoltare discontinuă, având grosimi de 3 – 6 m în luncă şi până la 10 m în terase. Patul stratului acvifer este constituit din marne şi argile, local cu intercalaţii de gipsuri, sare şi gresii. Nivelul hidrostatic se află la adâncimi de 1,5 - 5 m, fiind în general liber sau uşor ascensional, atunci când în acoperişul stratului acvifer se află formaţiuni argiloase siltice, uşor permeabile. Acviferul se alimentează în principal din precipitaţii şi este drenat de râu.

În cazul corpului de apă subterană ROSO11 s-au avut în vedere 26 de foraje. Dintre acestea doar 2 se află în imediata apropiere a sitului de importanţă comunitară.

Conform metodologiei amintite mai sus (realizată în 2018), a fost evaluată variaţia adâncimilor maxime şi minime anuale ale nivelului hidrostatic înregistrate în perioada 2000 - 2017 în forajele situate în zona corpului de apă subterană de interes.

Analizând forajul F2 Ciocmani, situat la vest de situl ROSCI0314 în apropierea habitatului 91MO, se observă o tendinţă de creştere a adâncimii maxime şi de scădere a adâncimilor minime faţă de cota terenului (***Figura 4.26***).

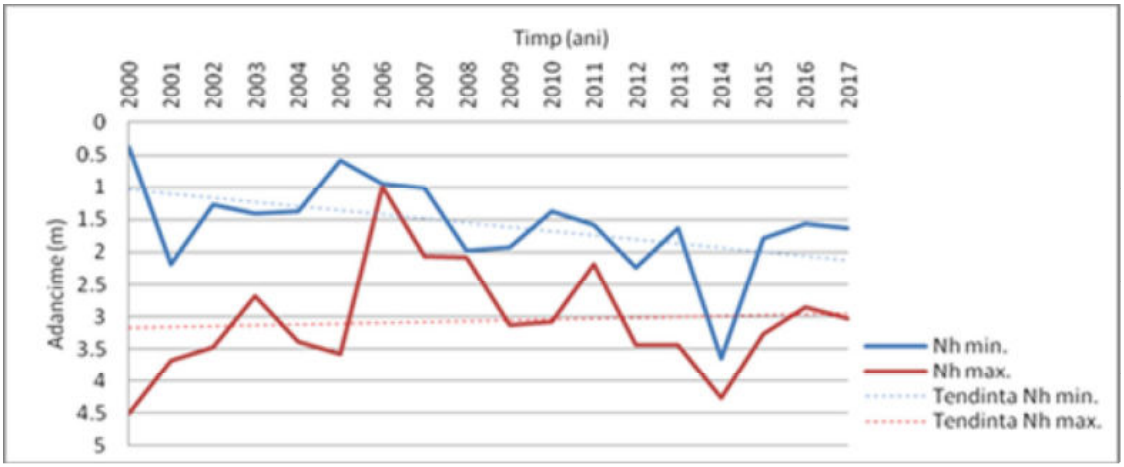

Figura 4.26. Variaţia adâncimii minime şi maxime anuale a nivelului hidrostatic (m), măsurată faţă de cota terenului, în perioada 2000-2017, în forajul F2 Ciocmani situat la vest de situl ROSCI0314 corpul de apă subterană freatic ROSO11

Valorile maxime ale adâncimii nivelului hidrostatic înregistrate în forajele de monitorizare situate în apropierea sitului de interes, mai mici de 5 m, îndeplinesc condiţia cerută pentru existenţa unei relaţii cu habitatul cu codul 91MO Păduri panonic -balcanice de stejar turcesc şi subteran.

S-au evaluat hărţile rezultate prin interpolarea valorilor minime şi maxime anuale ale adâncimii nivelului hidrostatic în arealul corpului de apă freatic ROSO11 rezultând că relaţia dintre apa subterană şi habitate nu este afectată de variaţia adâncimii nivelului hidrostatic (în perioada analizată).

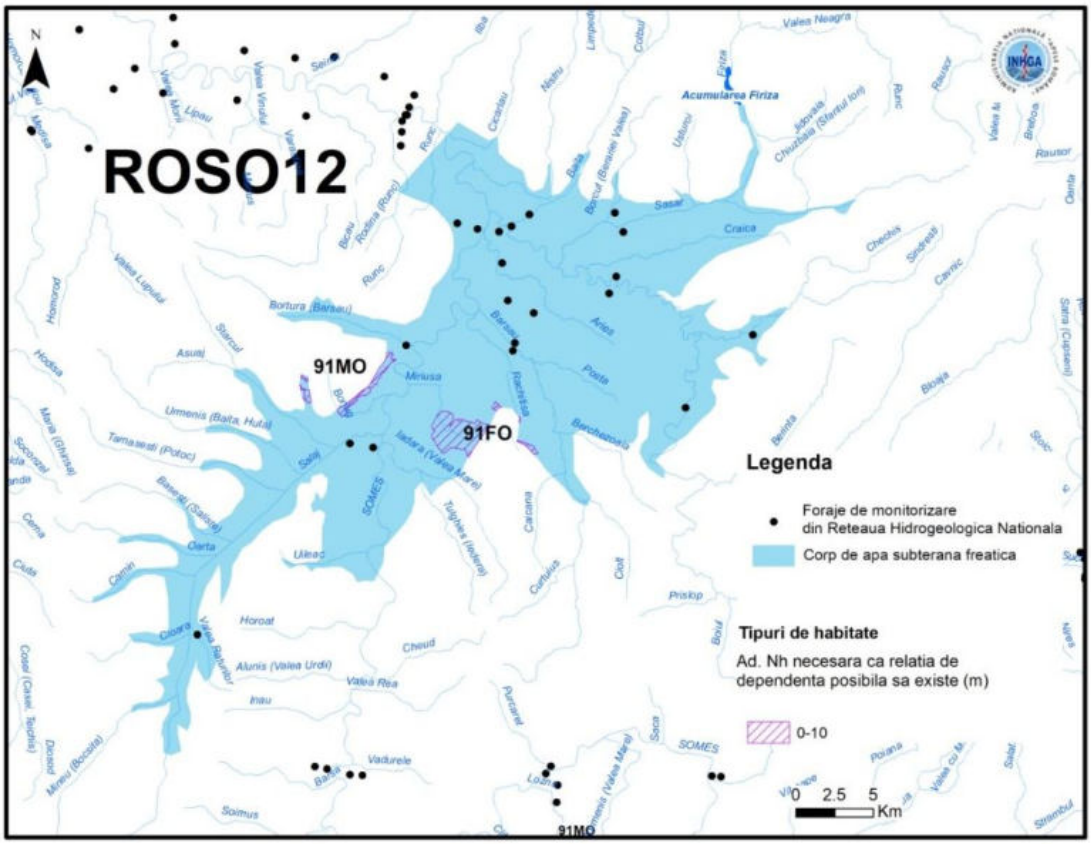
Regimul hidrodinamic al nivelului hidrostatic poate fi influenţat de factori naturali, cum ar fi precipitaţii, evapotranspiraţie, infiltraţii şi/sau factori antropici, respectiv captări, drenaje etc.

In cazul corpului de apă subterană ROSO11, pentru situl ROSCI0314, respectiv habitatul cu codul 91MO nu există suficiente informaţii.

Concluzia evaluării informaţiilor obţinute indirect, prin interpolarea datelor existente, pentru situl de importanţă comunitară de la suprafaţa corpului de apă subterană ROSO11 este că **habitatul cu codul 91MO este probabil dependent de apa subterană şi subordonat de alte surse** (respectiv, precipitaţii sau corpul de apă de suprafaţă). **Se poate menţiona că rezultatul analizei nu poate fi confirmat prin prezenţa unor foraje în cadrul habitatului.**

Corpul de apă subterană freatică ROSO12 Depresiunea Baia Mare

Pe suprafaţa corpului de apă subterană freatică se dezvoltă situl de importanţă comunitară ROSCI0275 Bârsău - Şomcuta, identificat şi considerat, conform analizei anterioare, potenţial dependent de apa subterană.

ROSO12
91MO
91FO
Legenda
Foraje de monitorizare din Reteaua Hidrogeologica Nationala
Corp de apa subterana freatica
Tipuri de habitate
Ad. Nh necesara ca relatia de dependenta posibila sa existe (m)
0-10
0 2.5 5
Km
Acumularea Firiza
Valea Neagra
Valea Lupului
Bortura (Barsau)
Asuiu
Minusa
Ulmenis (Balta, Hutai)
Tamaseni (Potoc)
Baseu (Satmar)
Carta
Horoat
Alunis (Valea Urdii)
Valea Rea
Inau
Vaidurele
Soimus
Craica
Sasar
Posta
Barcheasa
Priskop
Cheud
Ulieag
Cetatuia
Cioli
Carcana
SOMES
Valea Mare
Valea Rau Mare
Valea Neagra
Valea Rau Mic
Valea Lui Mihai
Valea Viilor
Valea Rea
Valea Rau Mare

afluenţilor săi (Lăpuş, Bârsău, Sălaj etc), în conurile aluvionare şi în depozitele deluviale. Aceste depozite au grosimi de 4 - 7 m. Depozitele cuaternare se dispun discordant peste depozitele Pannoniene din Depresiunea Baia Mare, considerată un golf al Depresiunii Pannonice. Stratul freatic este acoperit de argile, silturi şi soluri, fiind interceptat până la 10 m adâncime.

Parametrul esenţial al regimului hidrodinamic al corpurilor de apă subterană este adâncimea nivelului apei, a cărei variaţie în timp şi spaţiu modifică gradul de dependenţă al ecosistemelor terestre de aceasta. Variaţia acestui parametru poate fi datorată factorilor naturali sau antropici.

În cazul corpului de apă subterană ROSO12 Depresiunea Baia Mare s-au avut în vedere 20 de foraje. Niciunul dintre acestea nu se află în arealul sau în imediata apropiere a sitului de importanţă comunitară ale cărui habitate au fost evaluate.

Situl ROSCI0275 se extinde în zona văilor Someş şi Burjug în partea centrală a corpului de apă subterană.

Conform metodologiei amintite mai sus (realizată în 2018), a fost analizată variaţia adâncimilor maxime şi minime anuale ale nivelului hidrostatic înregistrate în perioada 2000 - 2017 în forajele situate în zona corpului de apă subterană. Au fost înregistrate valori minime ale adâncimii nivelului hidrostatic mai mici de 2.5 m şi maxime care nu depăşesc 11.25 m.

S-au evaluat hărţile rezultate prin interpolarea valorilor minime şi maxime anuale ale adâncimii nivelului hidrostatic în arealul corpului de apă freatic ROSO12, rezultând că relaţia dintre apa subterană şi habitate nu este afectată de variaţia adâncimii nivelului hidrostatic (în perioada analizată).

Regimul hidrodinamic al nivelului hidrostatic poate fi influenţat de factori naturali, cum ar fi precipitaţii, evapotranspiraţie, infiltraţii şi/sau factori antropici, respectiv captări, drenaje etc.

În cazul corpului de apă subterană ROSO12, pentru situl ROSCI0275, respectiv habitatele cu codurile 91MO şi 91FO nu există suficiente informaţii.

Concluzia evaluării informaţiilor obţinute indirect, prin interpolarea datelor existente, pentru situl de importanţă comunitară de la suprafaţa corpului de apă subterană ROSO12 este că habitatele cu codul **91MO şi 91FO sunt dependente probabil de apa subterană şi subordonat de alte surse** (respectiv precipitaţii sau corpurile de apă de suprafaţă). **Se poate menţiona că rezultatul analizei nu poate fi confirmat prin prezenţa unor foraje în cadrul sitului.**

<u>Corpul de apă subterană freatică ROSO17 - Câmpia Turului Superior</u>

Pe suprafaţa corpului de apă subterană freatică se dezvoltă un sit de importanţă comunitară: ROSCI0214 - Râul Tur identificat şi considerat, conform analizei anterioare, potenţial dependent de apa subterană.

Situl este dezvoltat pe patru areale: două areale reduse, unul pe valea Talna şi altul în jurul acumulării Călineşti, în vestul corpului de apă subterană ROSO17 - Câmpia Turului Superior şi două la suprafaţa corpului de apă subterană freaticROSO01, extinse vest-est în zona văii râului Tur (***Figura 4.28***).

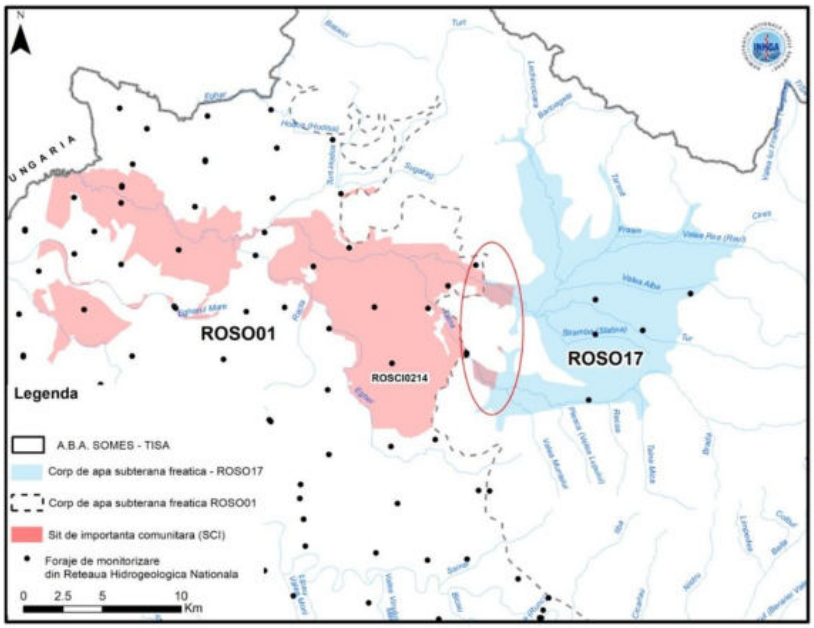

Figura 4.28. Situl de importanţă comunitară ROSCI0214 şi forajele de monitorizare din arealul corpului de apă subterană freatic ROSO17

În cadrul acestui sit se află 3 habitate posibil dependente de apa subterană (conform analizei anterioare):
6430 Asociaţii de lizieră cu ierburi înalte hidrofile de la nivelul câmpiilor până la nivel montan și alpin,
6510 Pajişti de altitudine joasă (Alopecurus pratensis, Sangiusorba officinalis) şi
91FO Păduri mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis, Fraxinus excelsior sau Fraxinus angustifolia*, riverane marilor fluvii (*Ulmenion minaris*).
Condiţia necesară ca habitatele 6430 şi 6510 să fie în relaţie de posibilă dependenţă cu freaticul este ca adâncimea nivelului hidrostatic să fie mai mică de 2 m (***Figura 4.29***), iar pentru cel cu codul 91FO este necesar ca adâncimea Nh să fie mai mică de 10 m (***Figura 4.30***).

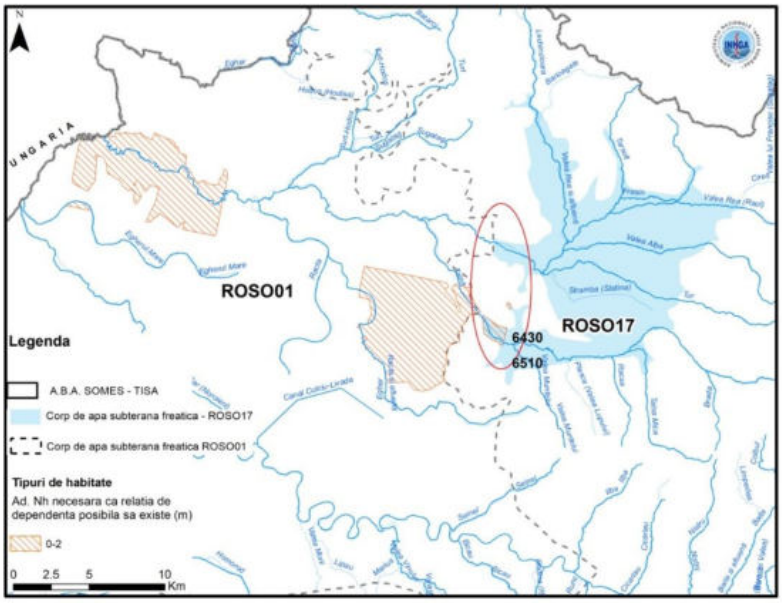

Figura 4.29. Habitate aferente sitului de importanţă comunitară ROSCI0214 care necesită o adâncime a nivelului hidrostatic mai mică de 2 m

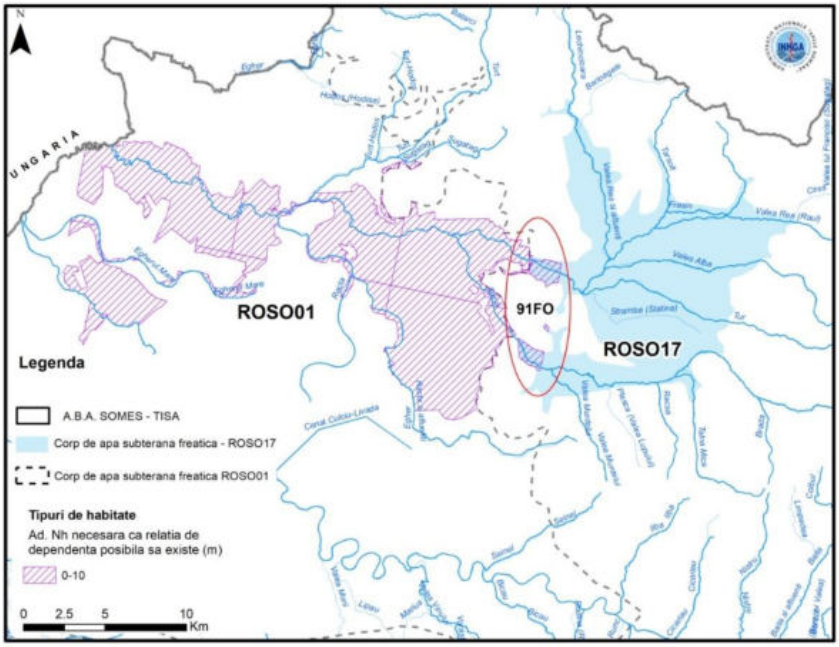

Figura 4.30. Habitate aferente sitului de importanţă comunitară ROSCI0214 care necesită o adâncime a nivelului hidrostatic mai mică de 10 m

Corpul de apă subterană freatică, de tip poros-permeabil, este localizat în depozitele aluvionare de luncă şi terasă, de vârstă cuaternară, de pe cursul superior al râului Tur şi al afluenţilor acestuia (din depresiunea Negreşti Oaş). Aval de Călineşti, acest corp de apă subterană vine în contact direct cu corpul ROSO01 Conul Someşului.

Din punct de vedere litologic, depozitele sunt alcătuite, în zonele de lunci şi terase, din nisipuri, nisipuri siltice, nisipuri cu pietrişuri, nisipuri cu pietrişuri şi bolovănişuri, cu niveluri argiloase cu aspect lentiliform. Local, se întâlnesc nisipuri argiloase cu pietrişuri şi bolovănişuri. În zonele marginale ale depresiunii se dezvoltă conuri de dejecţie imbricate. În zonele de lunci şi terase, grosimea depozitelor aluvionare este, în general, de 3 - 10 m, dar poate ajunge până la 28 m în zona Coca. Patul stratului acvifer este constituit din marne şi argile Pannoniene, iar la partea superioară a acestuia se dezvoltă, sub pătura de sol, fără a avea o extindere continuă în suprafaţă, argile, argile nisipoase şi argile siltice. Grosimea acestor depozite pelitice variază între 0,5 şi 4 m.

Nivelul hidrostatic este, în general liber sau poate fi uşor ascensional, atunci când în acoperişul stratului acvifer se dezvoltă formaţiuni argiloase. Adâncimea la care se află nivelul hidrostatic variază în limite largi, între 0,07 şi 2,15 m, dar valoarea medie este de 0,2 – 1,25 m. Acviferul se alimentează, în principal, din precipitaţii. Direcţia de curgere a apei subterane este, în general, dinspre acvifer către reţeaua hidrografică, dar la ape mari, sensul de curgere poate fi inversat.

În cazul corpului de apă subterană ROSO17 Câmpia Turului Superior s-au avut în vedere 7 foraje. Dintre acestea, cele mai apropiate monitorizează corpul de apă subterană ROSO01. Forajele care monitorizează corpul de apă ROSO17 sunt localizate în zone depărtate de situl ROSCI0214.

Conform metodologiei amintite mai sus (realizată în 2018), a fost analizată variaţia adâncimilor maxime şi minime anuale ale nivelului hidrostatic înregistrate în perioada 2000 - 2017, în forajele situate în zona sitului de importanţă comunitară ROSCI0214 extins majoritar pe corpul de apă subterană freatică ROSO01 şi pe o suprafaţă redusă pe ROSO17 (analiză efectuată în cazul corpului de apă subterană ROSO01).

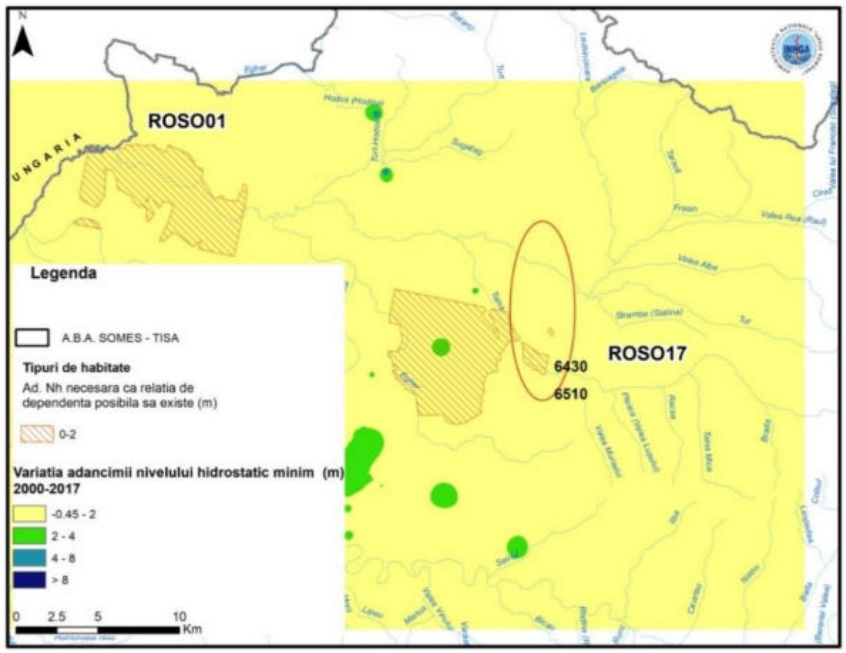

Figura 4.31. Variaţia adâncimii minime anuale a nivelului hidrostatic înregistrată în perioada2000-2017, în fiecare din forajele de monitorizare, în arealul sitului de importanţă comunitară ROSCI0214

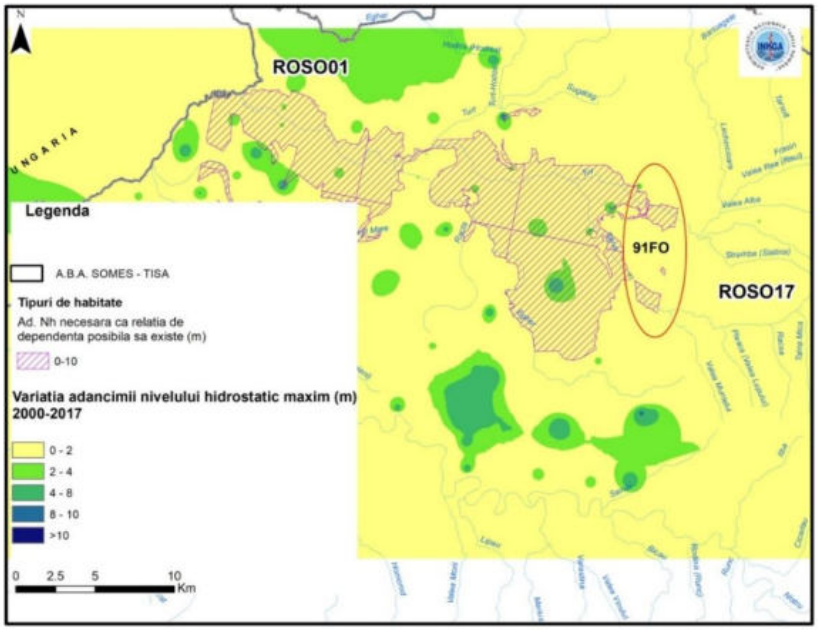

Figura 4.32. Variaţia adâncimii maxime anuale a nivelului hidrostatic înregistrată în perioada 2000-2017, în fiecare din forajele de monitorizare, în arealul sitului de importanţă comunitară ROSCI0214

În urma evaluării acestor hărţi, realizate pe baza interpolării datelor din punctele de monitorizare existente, se poate concluziona că, în nici unul dintre cazuri, relaţia dintre apa

subterană şi habitate nu este afectată. Se menţionează că nu există foraje de monitorizare pe arealul sitului, hărţile fiind realizate prin interpolarea informaţiilor.

În cazul acestui corp de apă subterană, concluziile s-au bazat pe analiza realizată pentru corpul de apă ROSO01, informaţiile locale fiind insuficiente.

Concluzia aplicării celor două metodologii în cazul sitului de importanţă comunitară ROSCI0214, evaluat amănunţit în cazul corpului ROSO01, extins pe suprafeţe reduse în cazul corpului de apă subterană ROSO17, este că **habitatul cu codul 91FO** Păduri mixte cu *Quercus robur*, *Ulmus laevis, Fraxinus excelsior sau Fraxinus angustifolia*, riverane marilor fluvii (*Ulmenion minaris*) **este probabil dependent de apa subterană şi subordonat de alte surse**, iar habitatele cu codul **6510** Pajişti de altitudine joasă (Alopecurus pratensis, Sangiusorba officinalis) şi **6430** Asociaţii de lizieră cu ierburi înalte hidrofile de la nivelul câmpiilor până la nivel montan și alpin **sunt alimentate, probabil, din alte surse.**

În ***Tabelul 4.6*** sunt prezentate concluziile evaluării relaţiei ecosistem terestru - apă subterană pe baza variaţiei în timp şi spaţiu a regimului hidrodinamic al corpurilor de apă subterană ale Administrației Bazinale de Apă Someș-Tisa.

Tabel 4.6. Concluzii privind evaluarea relaţiei ecosistem terestru - apă subterană pe baza variaţiei în timp şi spaţiu a regimului hidrodinamic al corpurilor de apă subterană - ABA Someş-Tisa

Corp de apă subterană		**Sit de importanță comunitară (SCI) NATURA 2000**			
Cod	**Nume**	**Cod**	**Nume**	**Habitate aferente sitului**	
ROSO01	Conul Someşului	ROSCI0214	Râul Tur	6430	este extins pe două areale: cel situat în partea vestică este alimentat din alte surse şi subordonat din subteran, iar cel din partea estică, din alte surse.
				6510	dependent de alte surse
				91FO	dependent de apa subterană şi subordonat de alte surse
ROSO02 Informații insuficiente	Râurile Iza și Viseu	ROSCI0124	Munţii Maramureşului	6430	Lipsă monitorizare
		ROSCI0264	Valea Izei şi Dealul Solovan	6430, 6510	Lipsă monitorizare
ROSO04 Informații insuficiente	M. Bihor - Vlădeasa	ROSCI0002	Apuseni	6430 6510 91IO	Lipsă monitorizare

Corp de apă subterană		Sit de importanță comunitară (SCI) NATURA 2000			
Cod	**Nume**	**Cod**	**Nume**	**Habitate aferente sitului**	
		ROSCI0062	Defileul Crişului Repede - Pădurea Craiului	91MO	Lipsă monitorizare
ROSO06	Câmpia Carei	ROSCI0020	Câmpia Carei	6430	dependent majoritar de alte surse
				91FO	dependent de apa subterană şi subordonat de alte surse.
				91IO	dependent de apa subterană şi subordonat de alte surse.
ROSO09 Informații insuficiente	Someşul Mare, lunca şi terasele	ROSCI0095	La Sărătură	1530	nu există suficiente informaţii
ROSO10 Informații insuficiente	Someşul Mic, lunca şi terasele	ROSCI0099	Lacul Știucilor - Sic - Puini - Bonțida	6240	dependent probabil de alte surse şi subordonat de subteran
				91IO	dependente probabil de apa subterană şi subordonat de alte surse
		ROSCI0238	Suhatu - Cojocna - Crairât	6240	dependent probabil de alte surse şi subordonat de subteran
				91IO	dependent probabil de apa subterană şi subordonat de alte surse
		ROSCI0295	Dealurile Clujului de Est	6240	dependent probabil de alte surse şi subordonat de subteran
				6510	dependent probabil de alte surse şi subordonat de subteran
				91FO	dependent probabil de apa subterană şi subordonat de alte surse

Corp de apă subterană		Sit de importanță comunitară (SCI) NATURA 2000			
Cod	**Nume**	**Cod**	**Nume**	**Habitate aferente sitului**	
				91IO	dependent probabil de apa subterană şi subordonat de alte surse
				91MO	dependent probabil de apa subterană şi subordonat de alte sursa
		ROSCI0394	Someşul Mic	91MO	dependent probabil de apa subterană şi subordonat de alte surse
ROSO11 Informații insuficiente	Someşul Superior, Iunca şi terasele	ROSCI0314	Lozna	91MO	probabil dependent de apa subterană şi subordonat de alte surse
ROSO12 Informații insuficiente	Depresiunea Baia Mare	ROSCI0275	Bârsău - Șomcuta	91FO	dependent probabil de apa subterană şi subordonat de alte surse
				91MO	dependent probabil de apa subterană şi subordonat de alte surse
ROSO17 Informații locale insuficiente	Câmpia Turului Superior	ROSCI0214	ROSO17 Informații locale insuficiente	6430	alimentat, probabil, din alte surse
				6510	alimentat, probabil, din alte surse
				91FO	probabil, dependent de apa subterană şi subordonat de alte surse

- **Rezultatele evaluării regimului hidrochimic (faza II)**

Etapele parcurse în vederea realizării celui de al II-lea obiectiv al metodologiei sunt:

1. prelucrarea rezultatelor analizelor chimice pentru perioada 2014 - 2017
2. compararea valorilor medii ale indicatorilor chimici analizaţi, pentru această perioadă, cu valorile prag ale acestora;
3. analiza variaţiei amplitudinii concentraţiilor pentru indicatorii care ar putea influenţa starea ecosistemelor terestre, menţionaţi în cea de a II-a metodologie realizată de AHR (***Tabel 4.3***).

În cazul Administraţiei Bazinale de Apă Someş - Tisa au fost analizate 796 probe (***Tabel 4.7***) prelevate în perioada 2014 - 2017, din 147 puncte de monitorizare aferente corpurilor de apă subterană freatică (12) şi de adâncime (3). Astfel, pentru perioada menționată anterior au fost constatate depăşiri locale la fosfaţi, cloruri, sulfuri, fenoli şi arsen.

Tabel 4.7. Prelucrare rezultate analize chimice pentru perioada 2014 - 2017

- ABA Someş-Tisa

Corp de apă subterană	Tip	Nr. probe	Nr. puncte de monitorizare
ROSO01	Freatic	273	37
ROSO02	Freatic	60	10
ROSO03	Adâncime	2	1
ROSO04	Freatic	20	10
ROSO06	Freatic	66	10
ROSO07	Freatic	24	4
ROSO08	Freatic	16	2
ROSO09	Freatic	88	16
ROSO10	Freatic	52	11
ROSO11	Freatic	44	7
ROSO12	Freatic	62	11
ROSO13	Adâncime	49	17
ROSO14	Adâncime	10	4
ROSO15	Freatic	8	3
ROSO17	Freatic	22	4

În urma evaluării relaţiei ecosistem terestru - apă subterană, funcție de variaţia în timp şi spaţiu a regimului hidrodinamic al corpurilor de apă subterană ale Administrației Bazinale de Apă Someș-Tisa (Metodologia AHR, 2018), au fost identificate habitatele dependente de apa subterană. Celelalte habitate sunt alimentate subordonat sau nu sunt dependente de apa subterană (***Figura 4.33***).

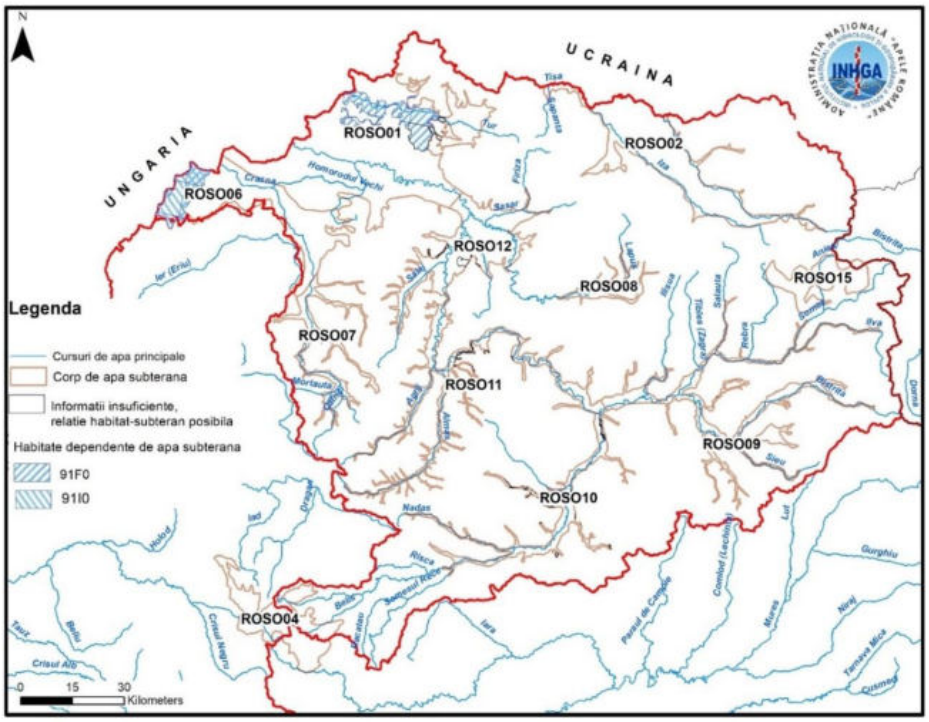

Figura 4.33. Habitatele si relaţia acestora cu apa subterană în arealul Administraţiei Bazinale de Apă Someş-Tisa

Habitatele dependente de apa subterană sunt 91FO, situl ROSCI0214 situat pe corpul de apă subterană ROSO01 şi 91FO *Păduri mixte cu Quercus robur, Ulmus laevis, Fraxinus excelsior sau Fraxinus angustifolia, riverane marilor fluvii (Ulmenion minaris)* şi 91IO *Vegetaţie de silvostepă eurosiberiană cu Quercus spp*., situate în cadrul sitului ROSCI0020, pe corpul de apă subterană ROSO06. Restul habitatelor sunt alimentate din alte surse şi subordonat din subteran (partea vestică a habitatului 6430 *Asociaţii de lizieră cu ierburi înalte hidrofile de la nivelul câmpiilor până la nivel montan şi alpin* din situl ROSCI0214, de pe corpul de apă subterană ROSO01) sau informaţiile sunt insuficiente pentru a preciza tipul relaţiei habitat - apa subterană.

Conform studiului "*Raport sintetic privind starea de conservare a speciilor şi habitatelor de interes comunitar din România*", realizat în anul 2015, în cadrul proiectului "*Monitorizarea stării de conservare a speciilor şi habitatelor din România* de către Institutul de Biologie Bucureşti (IBB) - Academia Română în parteneriat cu Ministerul Mediului, Apelor şi Pădurilor - Direcţia Biodiversitate, habitatele 91FO *Păduri mixte cu Quercus robur, Ulmus laevis, Fraxinus excelsior sau Fraxinus angustifolia, riverane marilor fluvii (Ulmenion minaris)* şi 91MO *Păduri panonic-balcanice de stejar turcesc*se sunt în stare de conservare inadecvată cu tendinţă necunoscută, iar habitatul 91IO Vegetaţie de silvostepă eurosiberiană cu Quercus spp., în stare nefavorabilă (rea) cu tendinţă necunoscută. Habitatul 6430 este în stare favorabilă cu tendinţă necunoscută.

Pentru parametrii de interes, în cazul ecosistemelor terestre, situaţia este următoarea:

Cadmiu

- valoarea prag este 0.005 mg/l;
- valoarea maximă înregistrată: 0.0016 mg/l;
- diferenţa între cea mai mare şi cea mai mică valoare a acestui parametru (amplitudinea) variază între 0.000000005-0.0054 mg/l, cu maximum înregistrat în forajele situate la nord şi nord-est de habitatele dependente de subteran;
- amplitudini cu valori scăzute se înregistrează pe întreg teritoriul ABA Someş-Tisa, cu excepţia arealului din nord-estul habitatelor 91FO (ROSO01), 91IO şi 91FO (ROSO06) unde acestea au o creştere uşoară (***Figura 4.34***)

Figura 4.34. Variaţia conţinutului de cadmiu în arealul habitatelor dependente de subteran

Mercur

- valoarea prag este 0.001 mg/l;
- valoarea maximă înregistrată: 0.000214 mg/l;
- diferenţa între cea mai mare şi cea mai mică valoare a acestui parametru (amplitudinea) variază între 0 - 0.00084 mg/l;
- se înregistrează amplitudini cu valori scăzute pe întreg teritoriul ABA Someş-Tisa, cu maximum înregistrat în forajul situat la limita opusă a corpului de apă ROSO01, respectiv faţă de habitatele dependente de subteran (***Figura 4.35***).

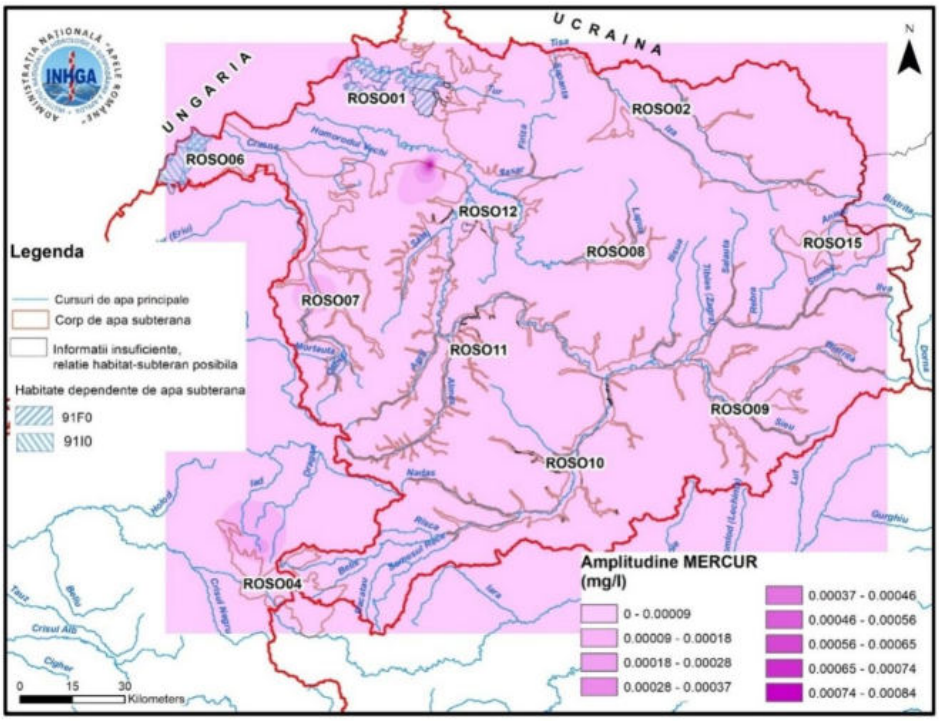

Figura 4.35. Variaţia conţinutului de mercur în arealul habitatelor dependente de subteran

Nichel

- valoarea prag este 0.02 mg/l;
- valoarea maximă înregistrată: 0.000214 mg/l;
- diferenţa între cea mai mare şi cea mai mică valoare a acestui parametru (amplitudinea) variază între 0.000001 - 0.009 mg/l;
- valori medii ale amplitudinilor sunt înregistrate în arealul habitatelor dependente de subteran care aparţin ROSO06 şi în vestului corpului de apă subterană ROSO01;
- amplitudini cu valori ridicate se înregistrează în zona corpurilor de apă subterană ROSO02 şi ROSO11, în cazul cărora există informaţii insuficiente asupra relaţiei habitat - subteran (***Figura 4.36***).

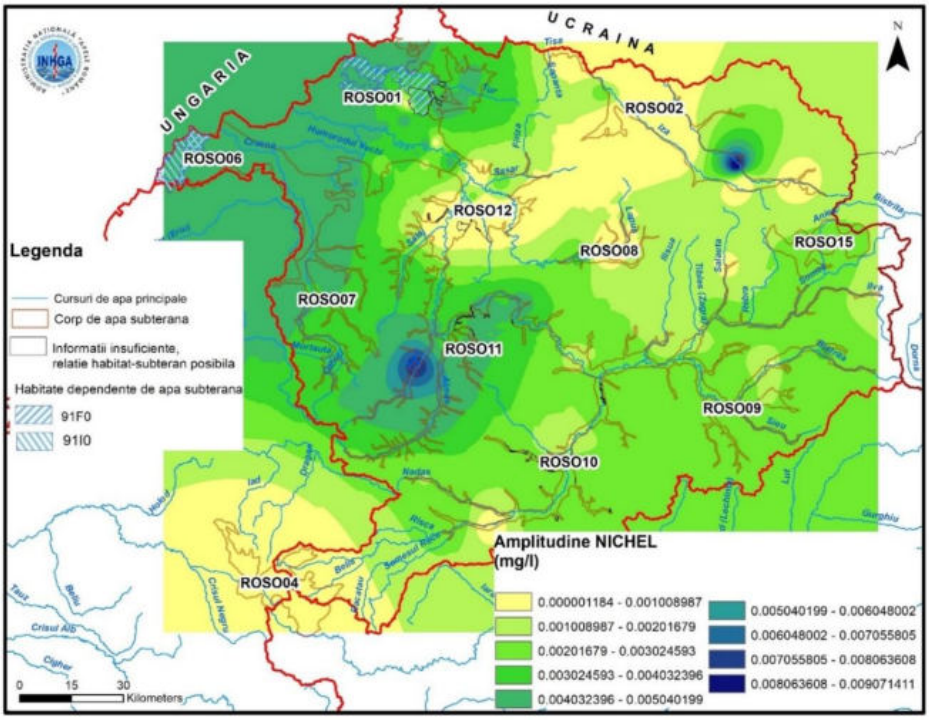

Figura 4.36. Variaţia conţinutului de nichel în arealul habitatelor dependente de subteran

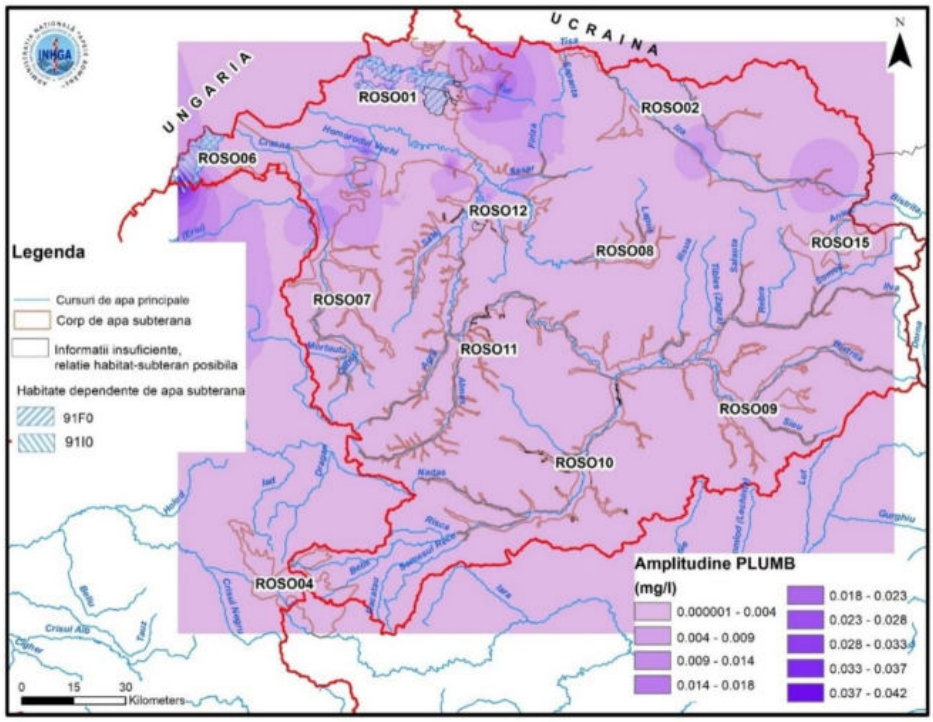

Figura 4.37. Variaţia conţinutului de plumb în arealul habitatelor dependente de subteran

Plumb

- valoarea prag variază pentru corpurile de apă subterană din cadrul ABA Someş-Tisa între 0.01 - 0.07 mg/l;
- valoarea maximă înregistrată: 0.04 mg/l;
- diferenţa între cea mai mare şi cea mai mică valoare a acestui parametru (amplitudinea) variază între 0.000001 - 0.042 mg/l, cu maximum înregistrat în forajul situat în sud-vestul habitatului 91IO situat pe corpul de apă subterană ROSO06;
- amplitudinea are valori uşor mai ridicate în arealul corpului de apă subterană ROSO17, unde nu există habitate parte a siturilor de importanţă comunitară (***Figura 4.37***).

Cupru

- valoarea prag este 0.1 mg/l;
- diferenţa între cea mai mare şi cea mai mică valoare a acestui parametru (amplitudinea) variază între 0.0000002 - 0.029 mg/l, cu maximum înregistrat în foraje situate în zone unde nu există habitate;
- în zona habitatului 91IO care aparţine ROSO06 şi estul celui aferent corpului de apă subterană ROSO01, dependente de subteran, sunt înregistrate valori uşor mai ridicate ale amplitudinilor (***Figura 4.38***).

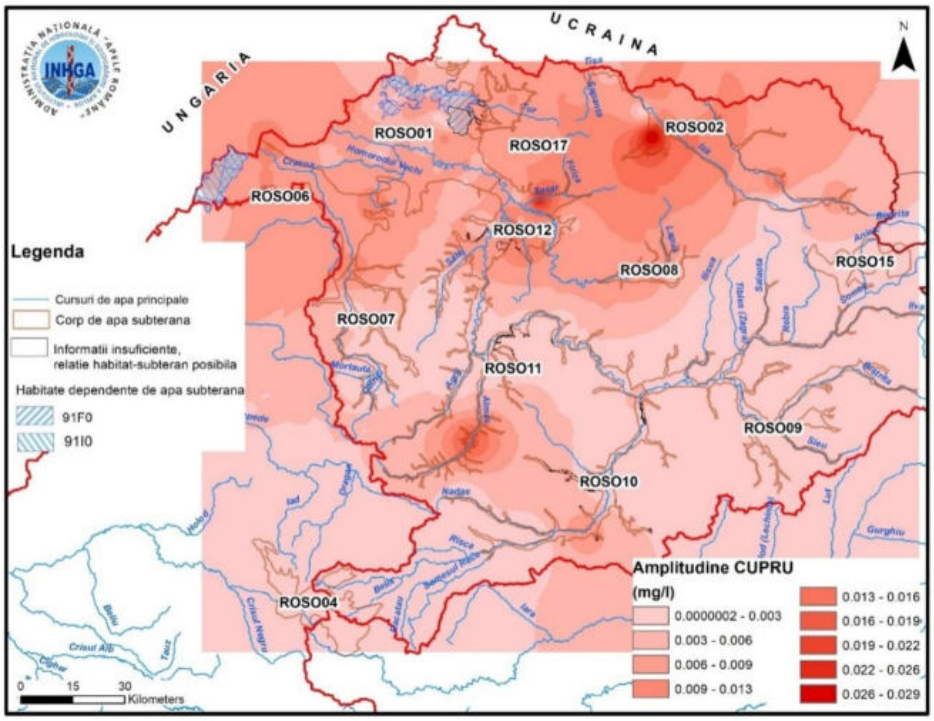

Figura 4.38. Variaţia conţinutului de cupru în arealul habitatelor dependente de subteran

Zinc

- valoarea prag este 5 mg/l;
- valoarea maximă înregistrată: 0.475 mg/l;
- diferenţa între cea mai mare şi cea mai mică valoare a acestui parametru (amplitudinea) variază între 0.000002 - 0.525 mg/l, cu maximum înregistrat în foraje situate în zone unde nu există habitate (***Figura 4.39***).

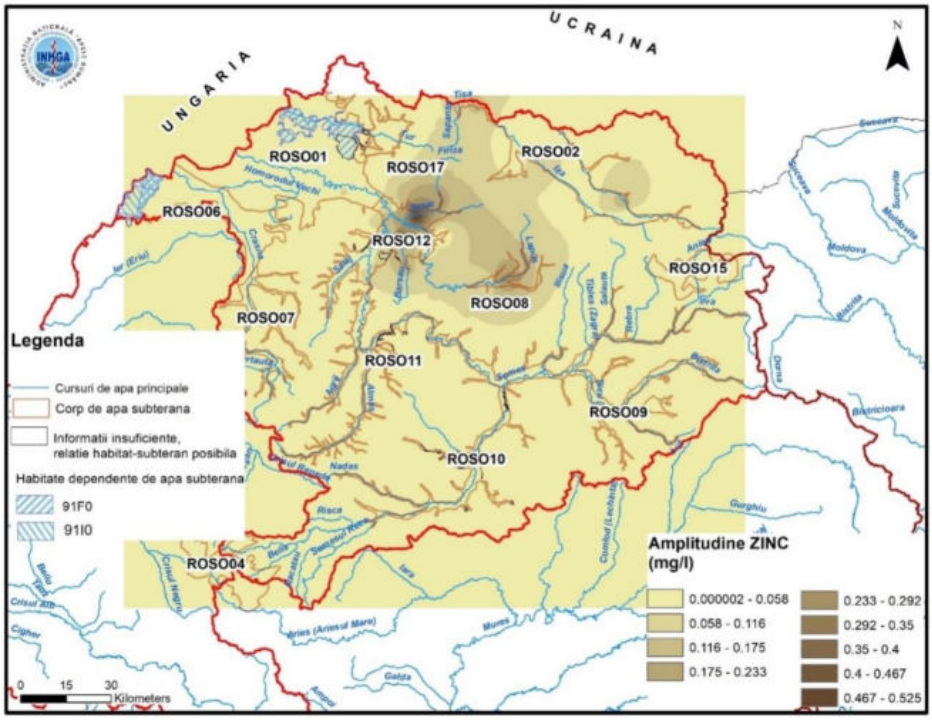

Figura 4.39. Variaţia conţinutului de zinc în arealul habitatelor dependente de subteran

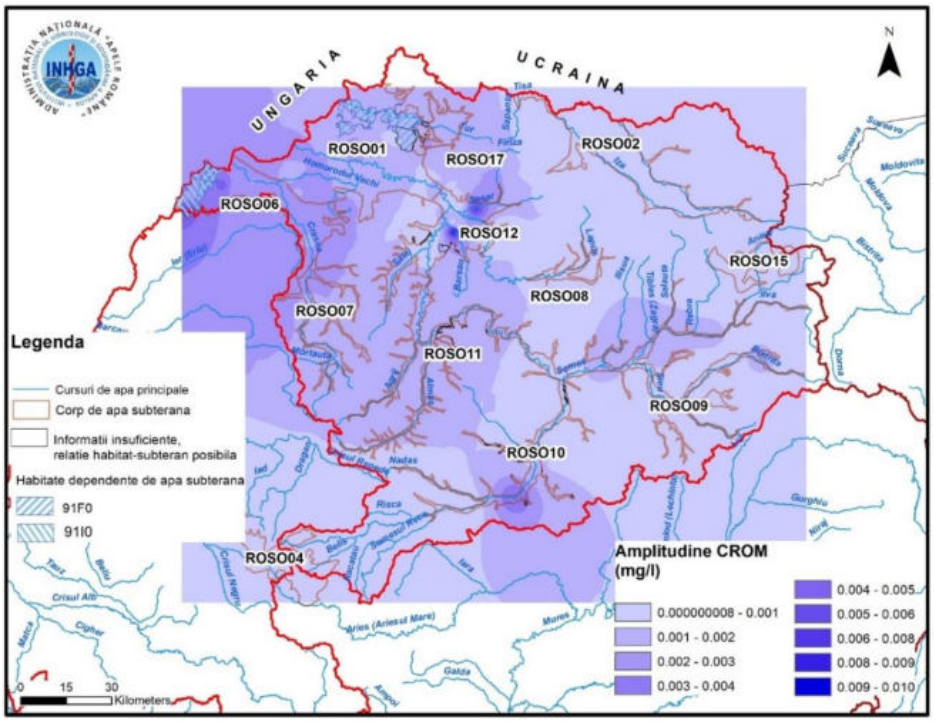

Figura 4.40. Variaţia conţinutului de crom în arealul habitatelor dependente de subteran

Crom

- valoarea prag este 0.05 mg/l;
- valoarea maximă înregistrată: 0.0045 mg/l;
- diferenţa între cea mai mare şi cea mai mică valoare a acestui parametru (amplitudinea) variază între 0.000000008 - 0.01 mg/l, cu maximele înregistrate în zone unde nu există habitate;
- valori mai ridicate ale amplitudinii acestui indicator se regăsesc în estul habitatelor care aparţin ROSO06 sau pe corpurile ROSO12 şi ROSO10, unde informaţiile sunt insuficiente pentru a determina gradul de dependenţă a habitatului de subteran (***Figura 4.40***).

Arsen

- valoarea prag este 0.01 mg/l;
- valoarea maximă de 0.025 mg/l s-a înregistrat într-un foraj situat în zonă unde nu există habitate;
- diferenţa între cea mai mare şi cea mai mică valoare a acestui parametru (amplitudinea) variază între 0.0000001 - 0.025 mg/l (***Figura 4.41***).

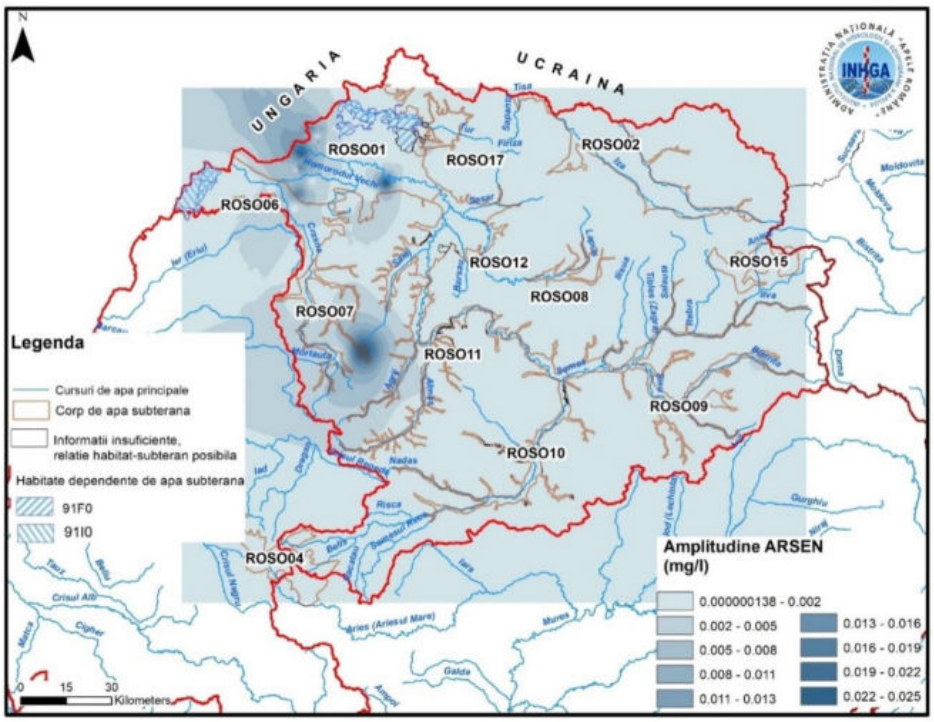

Figura 4.41. Variaţia conţinutului de arsen în arealul habitatelor dependente de subteran

S-a realizat evaluarea tuturor habitatelor care ar putea fi în relaţie cu subteranul, acordând o atenţie specială celor cu grad ridicat de dependenţă de subteran.

În urma analizei efectuate, conform metodologiei realizată în anul 2018 de AHR, a rezultat prezenţa unor valori uşor mai ridicate ale amplitudinilor concentraţiilor unor parametri, respectiv cadmiu, nichel, cupru în cazul habitatelor dependente de ROSO01 şi ROSO06 şi crom şi plumb doar în cazul celor care sunt alimentate de ROSO06. Variaţia concentraţiilor acestor indicatori se datorează fondului natural şi nu unei poluări.

Conform metodologiei elaborate de Asociaţia Hidrogeologilor din România în anul 2018, ecosistemele aflate la “posibil risc” sunt cele situate în areale în care se suprapun zone cu depăşiri ale valorilor de prag pentru cel puţin un element şi cele cu amplitudini maxime ale concentraţiilor.

În cazul Administraţiei Bazinale de Apă Someş-Tisa, nu există ecosisteme aflate la “posibil risc”, deoarece nu există parametri pentru care să se fi înregistrat depăşiri ale valorilor prag. În arealul habitatelor cu grad ridicat de dependenţă de subteran, amplitudinea concentraţiilor unor parametri este medie, valorile maxime situându-se în zone unde nu există habitate.

În acest context, rezultă că habitatele care se află în relaţie cu subteranul nu se află la "posibil risc".

Concluzia aplicării celor două metodologii elaborate de Asociaţia Hidrogeologilor din România în anul 2015 şi respectiv 2018, în cazul tuturor corpurilor de apă subterană din România, este că monitorizarea regimului hidrodinamic și hidrochimic al apelor subterane trebuie completată

cu un program de monitorizare a ecosistemelor dependente, pentru utilizarea acestora ca indicator privind "protecţia apelor subterane împotriva poluării şi a deteriorării".

- **Completarea analizei relaţiei dintre habitatele aferente siturilor de importanță comunitară (SCI) şi corpurile de apă subterană cu date privind ariile de protecție specială avifaunistică (SPA)**

Evaluarea dependenţei SPA de corpurile de apă subterană a fost abordată în două moduri, ambele bazate pe variaţia valorilor maxime și minime ale adâncimii nivelului apei subterane; în timp (perioada 2000-2017) şi spaţiu (corpul de apă subterană), măsurată faţă de cota terenului :

- privind legătura SPA cu tipurile de utilizare a terenului (CLC);
- legătura SPA cu habitatele corespunzătoare siturilor de importanţă comunitară (SCI).

Aplicarea primei metode a condus la determinarea gradului de dependenţă probabilă a ariilor de protecţie specială avifaunistică de corpurile de apă subterană prin identificarea relaţiei între tipurile de utilizare a terenului (pajişti, terenuri folosite pentru agricultură, zone cu vegetaţie naturală, păduri, arbuşti) şi subteran. Această relaţie este condiţionată de prezenţa apei subterane între anumite limite în cazul fiecărui tip de utilizare a terenului.

Definiţii şi metodologie

Ariile de protecţie specială avifaunistică (SPA) sunt ariile naturale protejate ale căror scopuri sunt conservarea, menţinerea şi, acolo unde este cazul, readucerea într-o stare de conservare favorabilă a speciilor de păsări şi a habitatelor specifice, desemnate pentru protecţia speciilor de păsări migratoare sălbatice.

În cadrul INHGA, a fost abordată evaluarea relaţiei dintre acvifere şi SPA, pornind de la ideea că ariile de protecție specială avifaunistică sunt dependente de habitatele specifice în care se dezvoltă. Astfel, dacă habitatele sunt posibil dependente de apa subterană, indirect SPA-urile sunt posibil dependente de corpurile de apă subterană.

Habitatul reprezintă o suprafață locuită de o vietate sau o specie de plantă, în care se îndeplinesc ansamblul condițiilor de mediu care determină existența unei comunități.

Hărțile de distribuție a habitatelor aferente siturilor de interes comunitar (SCI), conform clasificării Natura 2000, sunt caracterizate de o rețea cu celule de 10 x 10 km. În aceste celule, pe aceeași suprafață, se regăsesc mai multe habitate suprapuse, fapt care nu se întâlnește în realitate. În acest caz, ariile SPA, a căror relaţie probabilă cu apa subterană este evaluată în funcţie de habitatul specific în care trăiesc, vor fi analizate în funcţie de tipurile de utilizări ale terenului din lista Corine Land Cover (CLC). În metodologia dezvoltată în anul 2015 de către Asociaţia Hidrogeologilor din România au fost puse condiții de dependență de apa subterană, rezultând un tabel cu o listă de utilizări ale terenului si relația de dependență de apa subterană (***Tabel 4.8***).

Metodologia de determinare a interdependenței indirecte a ariilor SPA de apa subterană constă în următoarele etape:

- Suprapunerea ariilor de protecție specială avifaunistică (SPA) peste corpurile de apă subterană freatice;
- Calculul suprafețelor corespunzătoare intersecției ariilor de protecție specială avifaunistică (SPA) cu corpurile de apă subterană freatice;
- Selectarea arealelor cu suprafețe mai mari de 10 km^2 (dintre cele rezultate din suprapunerea ariilor de protecție specială avifaunistică (SPA) cu suprafața corpurilor de apă subterane freatice şi suprapunerea acestora peste harta cu distribuția spațială a utilizării terenului (CLC)) care vor fi analizate în continuare;
- Suprapunerea distribuției spațiale a arealelor care fac obiectul analizei peste harta cu zonarea adâncimii nivelului hidrostatic;
- Identificarea utilizării terenului de pe suprafaţa fiecărui SPA și a condițiilor de dependență aferente;

- Identificarea gradului de dependență a culturilor din cadrul utilizării terenului CLC de corpurile de apă subterană, astfel fiind determinată dependența ariilor de protecție specială avifaunistică.

Tabelul 4.8. Tipurile de utilizare a terenului CLC şi relația de dependență de apa subterană

Cod CLC	Tip de utilizare a terenurilor	Tip de dependență
231	Pajiști	A 0-2, B 2-4, C >4
243	Teren ocupat în mare parte de agricultură, cu zone semnificative de vegetație naturală	A 0-4, B 4-8, C >8
244	Zonele agro-forestiere	A 0-4, B 4-8, C >8
311	Păduri de foioase	A 0-10, B 10-20, C >20
312	Păduri de conifere	A 0-10, B 10-20, C >20
313	Păduri de amestec	A 0-10, B 10-20, C >20
321	Pajiști naturale	A 0-2, B 2-4, C >4
324	Zone de tranziție cu arbuști	A 0-4, B 4-8, C >8
331	Plaje, dune și nisipuri	A 0-2, B 2-4, C >4
333	Areale cu vegetație rară	A 0-2, B 2-4, C >4

Notă: Tipurile de dependenţă faţă de apa subterană determinate în funcţie utilizarea terenurilor:

A - **dependență probabilă**;
B - **dependență puţin probabilă**;
C - **dependență probabilă de alte surse**.

Aplicarea metodologiei şi concluzii

În prima etapă de lucru au fost determinate suprafețele ariilor de protecție specială avifaunistică (SPA) care se află pe corpurile de apă subterană (***Tabel 4.9*** și ***Figura 4.42***) și tipurile de utilizare a terenului peste care se suprapun (***Tabel 4.8***). Din acestea au fost identificate ariile aflate pe corpurile de apă subterană freatice care au suprafețe mai mari de 10 km^2.

Tabel 4.9. Situația corpurilor de apă subterană de pe teritoriul A.B.A. Someș-Tisa

Cod şi nume corp de apă subterană freatică	Prezență SPA	Suprafața ariei de protecție specială avifaunistică (km^2)	Suprafata intersecției ariei de protecție specială avifaunistică cu corpul de apă subterana freatică (km^2)
ROSO01 CONUL SOMEȘULUI	ROSPA0068 Lunca inferioară a Turului	205.37	170.85
ROSO02 RÂURILE IZA ȘI VIȘEU	ROSPA0143 Tisa Superioară	28.61	15.84
	ROSPA0171 Valea Izei și Dealul Solovanului	469.37	39.82

Cod şi nume corp de apă subterană freatică	**Prezență SPA**	**Suprafața ariei de protecție specială avifaunistică (km^2)**	**Suprafata intersecției ariei de protecție specială avifaunistică cu corpul de apă subterana freatică (km^2)**
ROSO04 M. BIHOR - VLĂDEASA	ROSPA0081 Munții Apuseni - Vlădeasa	928.59	330.14
ROSO06 CÂMPIA CAREI	ROSPA0016 Câmpia Nirului - Valea Ierului	383.51	119.81
ROSO11 SOMEȘUL SUPERIOR, LUNCA ȘI TERASELE	ROSPA0114 Cursul Mijlociu al Someșului	332.08	85.51
ROSO12 DEPRESIUNEA BAIA MARE	ROSPA0114 Cursul Mijlociu al Someșului	332.08	1.28
ROSO15 MUNȚII RODNEI	ROSPA0085 Munții Rodnei	548.19	172.8
ROSO17 CÂMPIA TURULUI SUPERIOR	ROSPA0068 Lunca inferioară a Turului	205.38	9.34

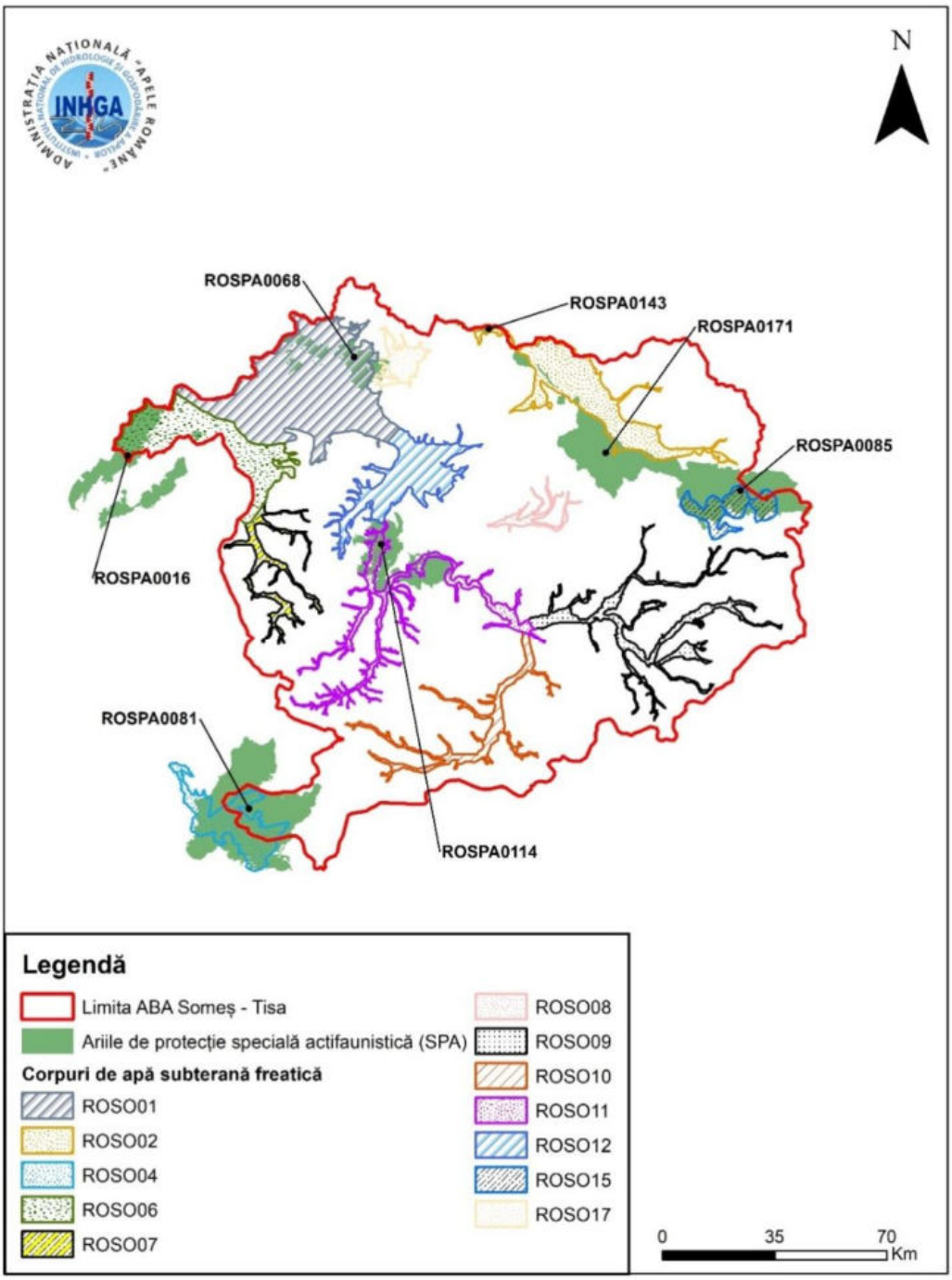

Figura 4.42. Corpurile de apă subterană freatică şi ariile SPA din cadrul ABA Someș-Tisa

În urma identificării ariilor de protecție specială avifaunistică care se suprapun pe o suprafață mai mare de 10 km^2 pe un corp de apă subterană freatic, s-a evaluat variabilitatea în timp (perioada 2000 - 2017) şi spaţiu (corpul de apă subterană) a valorilor maxime și minime ale adâncimii nivelului hidrostatic, măsurată faţă de cota terenului. Această analiză s-a realizat într-un număr de 276 de foraje de monitorizare ale Reţelei Hidrogeologice Naţionale pentru perioada 2000 - 2017.

Pentru exemplificarea metodologiei de lucru s-a realizat un studiu de caz pe corpul de apă subterană freatic ROSO06 Câmpia Carei. În acesta se prezintă determinarea interdependenței

ariei de protecție specială avifaunistică ROSPA0016 Câmpia Nirului -Valea Ierului de apa subterană.

Studiu de caz - Corpul de apă subterană ROSO06 (ROSPA0016)

Parametrul monitorizat al regimului hidrodinamic al corpurilor de apă subterană este adâncimea nivelului apei subterane, a cărei variaţie în timp şi spaţiu modifică gradul de dependenţă al culturilor specifice fiecărui tip de utilizare a terenului. Variaţia acestui parametru se datorează factorilor climatici sau antropici.

În această etapă, s-a analizat variabilitatea în timp şi spaţiu a valorilor anuale ale adâncimii maxime și minime a nivelului hidrostatic, măsurate faţă de cota terenului în forajele de monitorizare aparţinând Reţelei Hidrogeologice Naţionale, pentru perioada 2000-2017. În cazul corpului de apă subterană ROSO06 Câmpia Carei, s-au avut în vedere 38 de foraje.

Aria **ROSPA0016 Câmpia Nirului - Valea Ierului** se dezvoltă între râurile Horea (Vest) și Berea (Est), în partea vestică a corpului de apă subterană ROSO06.

În cadrul ariei de protecție specială avifaunistică se găsesc tipurile de utilizare a terenului cu codurile, conform Corine Land Cover: 231 - Pajiști, 243 Teren ocupat în mare parte de agricultura, cu zone semnificative de vegetație naturală, 311 Păduri de foioase, 313 Păduri mixte și 324 Zone de tranziție cu arbuști. Pentru aceste tipuri de utilizare a terenului s-au stabilit condiții de dependență de apa subterană conform **tabelului 4.8.**

Hărțile cu zonarea valorilor maxime şi minime multianuale ale adâncimii nivelului hidrostatic sunt redate în ***Figurile 4.43–4.44***.

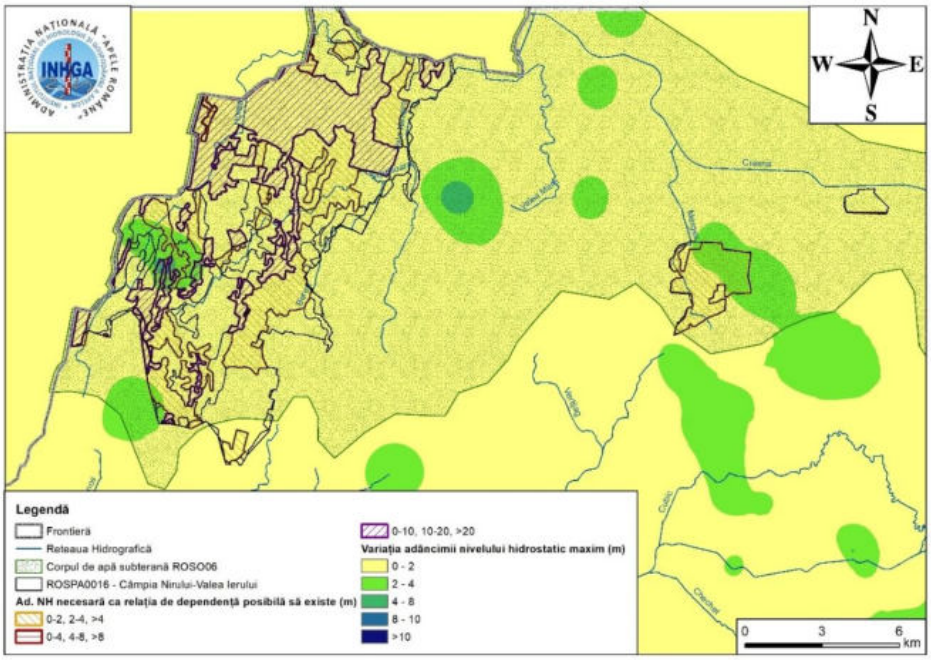

Figura 4.43. Zonarea adâncimii maxime multianuale a nivelului hidrostatic, înregistrată în perioada 2000-2017, în aria de protecție specială avifaunistică ROSPA0016

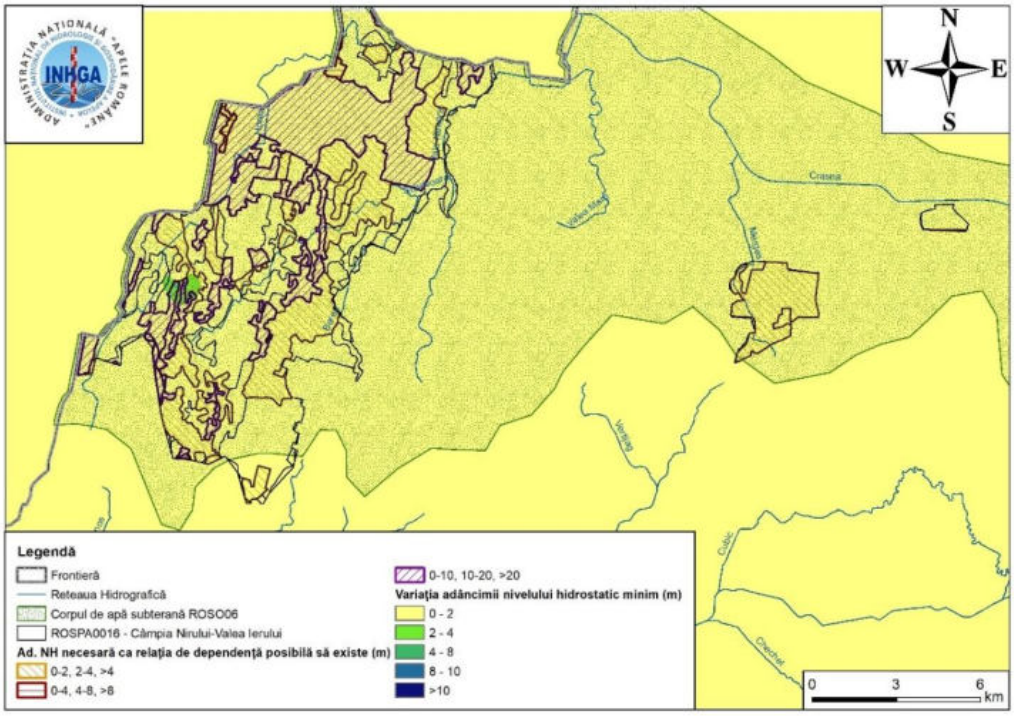

Figura 4.44. Zonarea adâncimii minime multianuale a nivelului hidrostatic, înregistrată în perioada 2000-2017, în aria de protecție specială avifaunistică ROSPA0016

În urma interpretării hărților menționate anterior, s-a observat faptul că, majoritar, adâncimea nivelului hidrostatic pe suprafața ariei de protecție specială avifaunistică îndeplinește condiția de dependență principală de apa subterană și subordonat de alte surse pentru tipurile de utilizare a terenului cu codul 231 (0 - 2 m), cu codurile 243, 324 (0 - 4 m) și cu codurile 311, 312 (0 - 10 m).

În concluzie, datorită faptului că tipurile de utilizare a terenului ***sunt*** *dependente, în principal, de apa subterană și subordonat de alte surse,* rezultă că aria de protecție specială avifaunistică **ROSPA0016 Câmpia Nirului - Valea Ierului** este dependentă de corpul de apă subterană ROSO06.

Concluzii

Metodologia de lucru aplicată în analiza interdependenței ariei ROSPA0016 de corpul de apă subterană freatic ROSO06 a fost utilizată pentru determinare gradului de dependență a tuturor ariilor de protecție specială avifaunistică de apa subterană, din Administrația Bazinală de Apă Someș - Tisa. Rezultatele sunt prezentate sumar în ***tabelul 4.10.***

Tabel 4.10. Identificarea gradului de dependenţă a ariilor de protecţie specială avifaunistică (SPA) de corpurile de apă subterană în cazul Administraţiei Bazinale de Apă Someş - Tisa prin intermediul tipurilor de utilizare a terenului (CLC) aferente

Corp de apă subterană		**Arie de protecție specială avifaunistică**			
Cod	**Nume**	**Cod**	**Nume**	**Tipuri de utilizări ale terenului (CLC) aferente ariei**	
ROSO01	Conul Someșului	ROSPA0068	Lunca inferioară a Turului	231 (0 - 2 m)	Dependență probabilă de apa subterană și subordonat de alte surse
				324, 243 (0 - 4 m)	Dependență probabilă de apa subterană și subordonat de alte surse
				311 (0 - 10 m)	Dependență probabilă de apa subterană și subordonat de alte surse
ROSO02	Râurile Iza și Vișeu	ROSPA0143	Tisa Superioară	231 (0 - 2 m)	Informații insuficiente
				324 (0 - 4 m)	Informații insuficiente
				311, 313 (0 - 10 m)	Informații insuficiente
		ROSPA0171	Valea Izei și Dealul Solovanului	231, 321 (0 - 2 m)	Informații insuficiente
				324 (0 - 4 m)	Informații insuficiente
				311, 313 (0 - 10 m)	Informații insuficiente
ROSO04	M. Bihor - Vlădeasa	ROSPA0081	Munții Apuseni - Vlădeasa	321 (0 - 2 m)	Informații insuficiente
				324 (0 - 4 m)	Informații insuficiente
				311, 313, 312 (0 - 10 m)	Informații insuficiente

Corp de apă subterană		**Arie de protecție specială avifaunistică**			
Cod	**Nume**	**Cod**	**Nume**	**Tipuri de utilizări ale terenului (CLC) aferente ariei**	
ROSO06	Câmpia Carei	ROSPA0016	Câmpia Nirului - Valea Ierului	231 (0 - 2 m)	Dependență probabilă de apa subterană și subordonat de alte surse, punctual în vestul și centrul corpului
				324, 243 (0-4m)	Dependentă probabilă de apa subterană și subordonat de alte surse
				311, 313 (0-10m)	Dependentă probabilă de apa subterană și subordonat de alte surse
ROSO11	Someșul Superior, lunca și terasele	ROSPA0114	Cursul Mijlociu al Someșului	231 (0 - 2 m)	Dependență probabilă de apa subterană și subordonat de alte surse
				324, 243 (0 - 4 m)	Dependență probabilă de apa subterană și subordonat de alte surse
				311, 312 (0 - 10 m)	Dependență probabilă de apa subterană și subordonat de alte surse
ROSO15	Munții Rodnei	ROSPA0085	Munții Rodnei	231, 321, 333 (0 - 2 m)	Informații insuficiente
				324 (0 - 4 m)	Informații insuficiente
				311, 312, 313 (0 - 10 m)	Informații insuficiente

***A doua metodă** a constat în determinarea* gradului de dependență a ariilor de protecție specială avifaunistică (SPA) de acviferele freatice, utilizând rezultatele obținute în studiul privind relația dintre habitatele aferente siturilor de importanță comunitară (SCI) și corpurile de apă subterană, realizat anterior.

S-a observat faptul că anumite suprafețe din ariile de protecție specială avifaunistică (SPA) sunt suprapuse peste situri de importanță comunitară (SCI) pe care se află mai multe tipuri de habitate, cu grade diferite de dependenţă de subteran. Dificultatea întâmpinată în utilizarea rezultatelor analizei realizate anterior, respectiv evaluarea relaţiei habitat-subteran, privind interacțiunea dintre ariile de protecție specială avifaunistică (SPA) și apa subterană, constă în faptul că în cazul unor situri de importanță comunitară (SCI), în acelaşi areal se pot afla mai multe tipuri de habitate (habitatele Natura 2000 sunt reprezentate printr-o rețea pătratică cu latura de 10 km) cu grade diferite de dependenţă de subteran.

Pe teritoriul Administrației Bazinale de Apă Someș - Tisa s-au identificat 9 arii de protecție specială avifaunistică (SPA) aflate pe corpuri de apă subterană freatice; în urma analizei se observă că, din suprafaţa ariilor de protecție specială avifaunistică (SPA) 27.5% ar putea fi în relaţie cu corpul de apă subterană şi doar 10% ar putea fi analizată pe baza informaţiilor privind relaţia habitatelor aferente siturilor de importanţă comunitară (SCI) cu apa subterană.

În concluzie, determinarea dependenţei ariilor de protecție specială avifaunistică (SPA) de subteran pe baza relaţiei dintre habitatele aferente siturilor de importanță comunitară (SCI) şi corpurile de apă subterană nu este relevantă.

Metodologia de lucru prezentată anterior, bazată pe relaţia ariilor de protecție specială avifaunistică (SPA) cu tipurile de utilizări ale terenului (CLC 2000), conduce la obţinerea informaţiilor privind dependenţa indirectă a ariilor de protecție specială avifaunistică (SPA) de apa subterană.

4.2. Evaluarea presiunilor antropice

În conformitate cu prevederile art. 5 al Directivei Cadru Apă, pentru fiecare corp de apă subterană se realizează analiza presiunilor antropice și impactul acestora asupra stării corpurilor de apă.

Analiza și evaluarea presiunilor s-a realizat pe baza criteriilor prevăzute în Metodologia privind actualizarea identificării presiunilor semnificative și evaluării impactului acestora asupra stării apelor de suprafaţă – Identificarea corpurilor de apă care prezinta riscul de a nu atinge obiectivele Directivei Cadru Apă.

În procesul de actualizare a acestei analize, încadrarea presiunilor s-a realizat pe baza tipurilor de presiuni recomandate de Ghidul de Raportare, respectiv presiuni punctiforme, difuze, cantitative pentru apele subterane (prelevări de apă), alte presiuni antropice, presiuni necunoscute etc.

Datele relevante furnizate de sistemul de monitoring sunt esenţiale în procesul de identificare a presiunilor, prin compararea acestor date cu activităţile antropice care pot avea efect asupra apelor subterane. Astfel, se pot identifica presiunile care duc la neatingerea obiectivelor de mediu pentru un anumit corp de apă.

Cele mai frecvente surse de poluare care pot duce la deteriorarea apelor subterane din punct de vedere calitativ, sunt sursele de poluare difuză.

Scoaterea din circuit a terenurilor pentru depozitele de deşeuri este un proces care poate avea un impact temporar, dar, în contextul dezvoltării durabile, se poate extinde pe o durată mai mare dacă se însumează perioadele de amenajare (1 - 3 ani), exploatare (15 - 30 ani), închidere şi postmonitorizare (30 de ani după închidere).

Iazurile de decantare, haldele de steril minier, haldele de zgură şi cenuşă afectează mediul înconjurător sub diferite aspecte (scoaterea din circuit a terenurilor, distrugerea solului, degradarea aspectului natural al regiunii etc). Impactul asupra apelor subterane este determinat de modificări ale stării calitative prin atragerea unor poluanţi care sunt antrenaţi de apele de şiroire, ajungând apoi în apele de suprafaţă sau direct, prin infiltrare, în apele subterane.

Gestionarea deşeurilor reprezintă una dintre problemele cu care se confruntă în prezent România. Abordarea integrată în gestionarea deşeurilor se referă la activităţile de colectare, transport, tratare, valorificare şi eliminare a deşeurilor şi include construcţia instalaţiilor de eliminare a deşeurilor împreună cu măsuri de prevenire a producerii lor şi de reciclare, conforme cu ierarhia principiilor: prevenirea producerii de deşeuri şi a impactului negativ al acestora, recuperarea deşeurilor prin reciclare, refolosire şi depozitare finală sigură a deşeurilor, acolo unde nu mai există posibilitatea recuperării lor.

Responsabilitatea pentru activităţile de gestionare a deşeurilor revine generatorilor acestora, conform principiului „poluatorul plăteşte” sau, după caz, producătorilor, conform principiului „responsabilitatea producătorului”.

La nivelul ABA Someş - Tisa, pornind de la aceste considerente, pentru fiecare corp de apă subterană au fost identificate surse potenţiale de poluare:

- **aglomerări umane**, prin lipsa sistemelor de colectare a apelor uzate menajere sau industriale,
- **activităţi agricole**, prin creşterea animalelor, cultivarea excesivă a terenurilor agricole, ferme agrozootehnice, care nu au sisteme corespunzătoare de stocare a dejectiilor, unităţi care utilizează pesticide etc.,
- **activităţi industriale** (inclusiv depozitele de deşeuri), prin captări de apă semnificative, care pot depăşi rata naturală de reîncărcare a acviferului.

4.2.1. Surse de poluare

Ca surse de poluare care exercită un posibil impact asupra stării chimice a corpurilor de apă subterană, au fost considerate poluările difuze şi punctiforme determinate, în principal, de activităţile agricole şi cele determinate de aglomerările umane. În ceea ce privește starea cantitativă a corpului de apă subterană, aceasta poate fi afectată, în principal, de captările de apă semnificative.

Au fost actualizate datele referitoare la posibilele surse de poluare, respectiv date cu privire la aglomerările umane care nu au sisteme de colectare a apelor uzate, unităţi industriale şi agricole, precum şi depozitele de deşeuri.

Analiza privind sursele de poluare s-a făcut pentru fiecare corp de apă subterană în parte.

Corpul de apă subterană **ROSO01**: suprafața acestuia este acoperită de culturi agricole, fiind posibil ca poluarea produsă din aceste surse să afecteze starea calitativă. Sursele de poluare difuză provenite din activităţi agricole, menajere, localităţi fără sistem de colectare a apei menajere. Vechile exploatări miniere au fost ecologizate şi au aviz de gospodărire a apelor. Impactul determinat de aceste surse poate fi cuantificat ca nesemnificativ pentru modificarea stării calitative a corpului de apă subterană.

Corpul de apă subterană **ROSO02**: deşi terenurile agricole ocupă o suprafaţă însemnată, impactul determinat de acestea este mic din cauza gradului de protecţie foarte bun exercitat de stratele acoperitoare. Sursele potenţiale de poluare difuze datorate depozitelor de deşeuri, identificate anterior la Borşa şi Vişeu de Sus, pot fi considerate nesemnificative, având în vedere că acestea au fost închise, deci efectul se reduce în timp. Singurul care funcţionează este cel de la Sighetu Marmaţiei. Aceste surse ar putea avea un impact local (negativ) asupra stării calitative.

Corpul de apă subterană **ROSO03**: datorită faptului că este un corp de apă de adâncime, cu o bună protecţie de suprafaţă, nu s-a constatat existenţa surselor de poluare, care să influenţeze starea calitativă.

Corpul de apă subterană **ROSO04**: posibilele surse de poluare de la suprafaţă lipsesc în totalitate, acesta fiind delimitat în zona montană şi având suprafaţa acoperită în cea mai mare parte de păduri.

Corpul de apă subterană **ROSO06**: cea mai mare parte din suprafaţa acestuia este acoperită cu terenuri agricole pe care este posibil să se aplice diverşi fertilizatori, care ar putea constitui importante surse de poluare difuză şi ar putea afecta starea calitativă. Alte surse de poluare punctuală ar putea fi cele provenite din deşeuri menajere.

Corpul de apă subterană **ROSO07**: suprafaţa ocupată de terenuri posibil cultivate este majoritară, astfel fiind posibilă poluarea difuză provenită din surse agricole. Deşeurile menajere au fost identificate ca posibile surse de poluare. Aceste surse ar putea avea, local, un impact negativ asupra stării calitative a corpului de apă subterană.

Corpul de apă subterană **ROSO08:** o mare parte din suprafaţă este ocupată de terenuri agricole. Datorită dezvoltării corpului de apă în lungul văii principale, este posibil ca vegetaţia

dominantă să fie constituită din păşuni şi mai puţin din terenuri cultivate pe care să se aplice fertilizatori, care ar putea avea impact negativ asupra stării calitative a corpului de apă subterană. Posibile efecte negative ar putea avea iazul de decantare Bloaja şi depozitul de deşeuri urbane Rohia (închis).

Corpul de apă subterană **ROSO09:** suprafaţa poate fi constituită din păşuni şi mai puţin din terenuri cultivate pe care să se aplice fertilizatori, care ar putea avea un impact negativ asupra stării calitative a corpului de apă subterană.

Corpul de apă subterană **ROSO10:** o mare parte din suprafaţă este ocupată de terenuri agricole sau păşuni. Dacă pe terenurile agricole din perimetrul corpului de apă se aplică fertilizatori, aceștia pot avea un posibil impact negativ asupra stării calitative a corpului de apă subterană.

Corpul de apă subterană **ROSO11**: prezintă, pe suprafeţe mari, păşuni, care nu exercită un impact negativ asupra stării calitative.

Corpul de apă subterană **ROSO12**: cea mai mare parte din suprafaţă este acoperită de terenuri posibil cultivate, pe care aplicarea unor îngrăşăminte chimice ar putea duce la afectarea stării calitative. De asemenea, se evidenţiază unităţile poluatoare din zona industrială cu specific minier Baia Mare, depozitele de deşeuri urbane Baia Mare (Rampa Satu Nou de Jos) şi Cehu Silvaniei precum şi fermele de creştere a porcilor din zona Cehu Silvaniei şi Sălăţig pot provoca o impurificare locală a freaticului, neafectând calitatea întregului corp de apă subterană.

Corpurile de apă subterană de adâncime **ROSO13 şi ROSO14:** au o bună protecţie faţă de suprafaţă. Astfel, nu s-a constatat existenţa surselor de poluare, care să influenţeze starea calitativă a acestora.

Corpul de apă subterană **ROSO15**: având, aproape în totalitate, suprafaţa acoperită de păduri este exclus un posibil impact negativ asupra stării lui calitative.

În condiţiile în care cea mai mare parte din suprafaţa corpului de apă subterană **ROSO17** este acoperită de terenuri posibil cultivate, utilizarea unor îngrăşăminte chimice sau depozitul de deşeuri urbane (închis) de la Negreşti-Oaş ar putea duce la afectarea stării calitative.

4.2.2. Prelevări de apă și reîncărcarea corpurilor de apă subterană

În acestă etapă au fost elaborate harta actualizată cu poziţionarea tuturor captărilor aferente ABA Someş - Tisa, graficele privind volumele captate pe fiecare corp de apă în parte, precum şi pe tipurile de utilizări ale apei şi un tabel cu captările mai importante (≥ 1500 mii m^3/an) .

Captările de apă subterană funcţionale la nivelul anului 2017 pentru această Administraţie Bazinală de Apă, au fost în număr de 535 (dintre care 22 exploatează corpul de apă de adâncime ROCR08), faţă de un număr de 202 în 2013 şi 187 captări existente în anul 2011 (**Figura 4.45**).

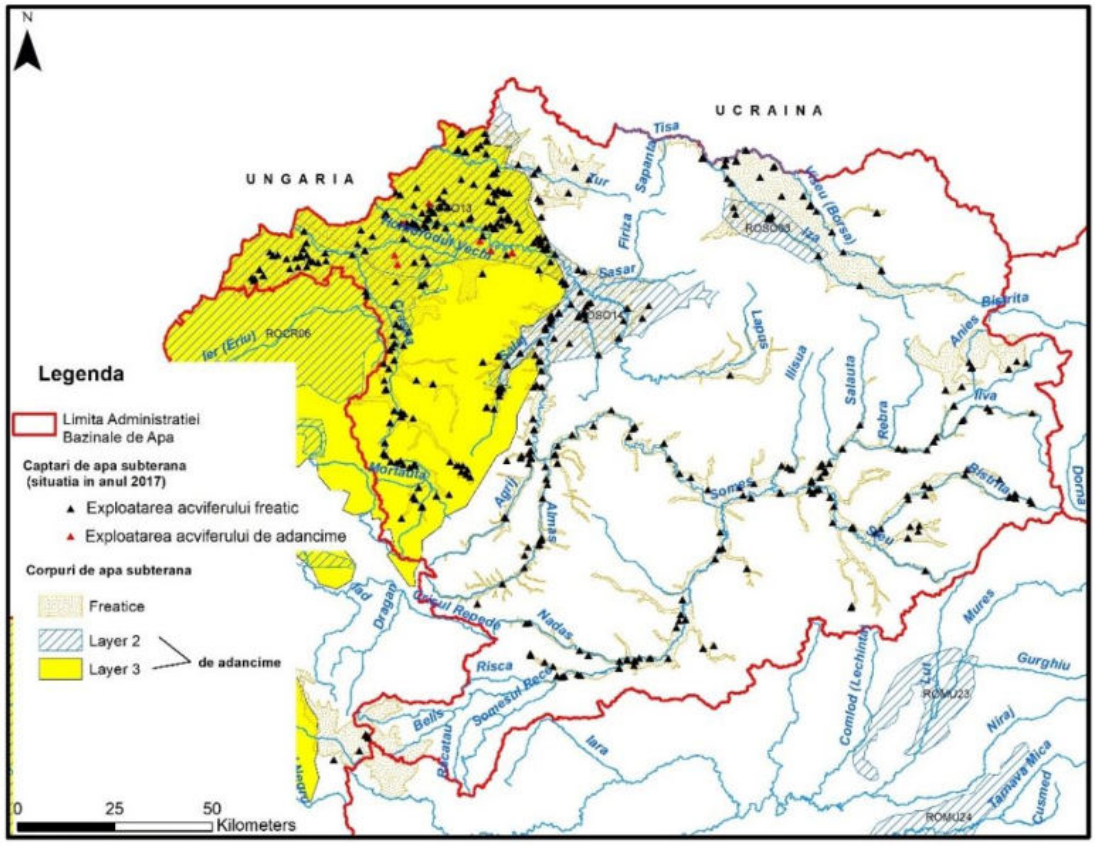

Figura 4.45. Captările de apă subterană aferente ABA Someş - Tisa

Din distribuţia acestor captări pe corpurile de apă subterană existente (***Figura 4.46***) se observă că cele mai mari volume sunt captate din corpul de apă subterană ROSO01 Conul Someşului, iar cele mai mici volume, din corpurile de apă subterană ROSO17, ROSO15, ROSO08 şi ROSO04 .

Volumele captate pe tipuri de utilizări ale apei sunt prezentate în ***Figura 4.47*** şi ***Tabelul 4.11***. Cea mai mare parte a apei captate din corpurile de apă aferente ABA Someş - Tisa este utilizată pentru alimentarea cu apă a populaţiei.

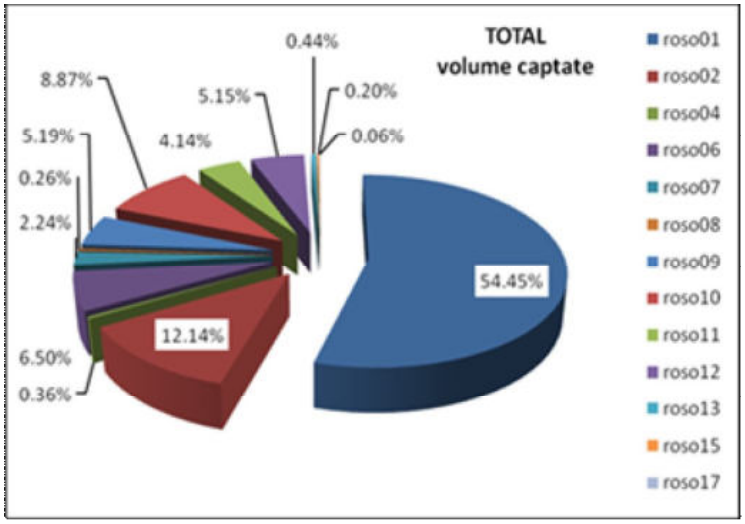

Figura 4.46. Reprezentarea grafică a captărilor de apă subterană de la ABA Someş-Tisa, anul 2017

Tabelul 4.11. Volumele captate din corpurile de ape subterane de la ABA Someş – Tisa

Corp de apă subterană	Industrie (mii m^3/an)	Alimentarea populației (mii m^3/an)	Agricultură (mii m^3/an)
ROSO01	6550.193	7568.5615	681.231
ROSO02	1474.404	1824.91	
ROSO04		96.63	
ROSO06	739.6295	562.1505	465.422
ROSO07	338.76	266.934	1.878
ROSO08	36	36	
ROSO09	536.1385	364.3755	510.781
ROSO10	451.7275	1900.8765	56.922
ROSO11	397.6825	627.0865	99.431
ROSO12	245.7935	974.9325	178.559
ROSO13	37.11	83.07	
ROSO15	0.197	55.18	
ROSO17	9.25	6.96	
TOTAL	**10816.89**	**14367.667**	**1994.224**

Corpurile de apă subterană ROSO03, ROSO13, ROSO14 sunt mai puţin exploatate sau deloc.

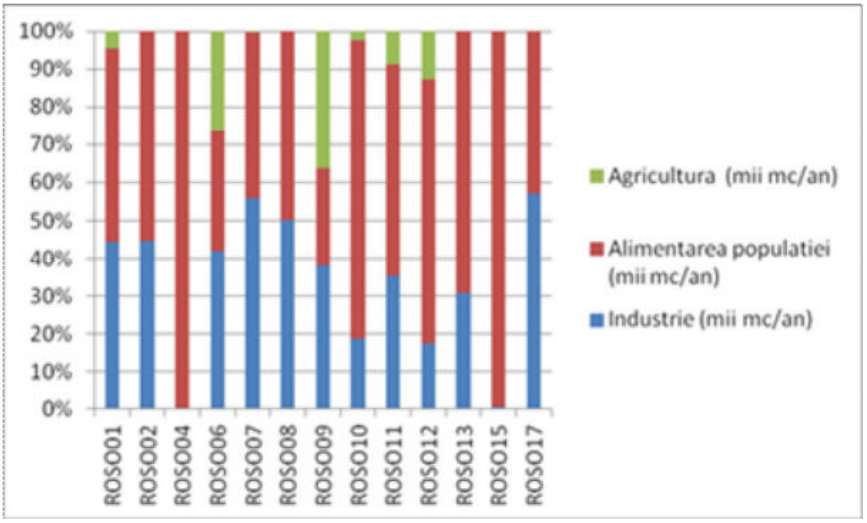

Figura 4.47. Reprezentarea grafică a volumelor captate, pe tipuri de utilizări ale apei

Dintre toate captările existente pe teritoriul ABA Someş - Tisa au fost identificate cele cu debite mai mari sau egale cu 1500 mii **m^3/an** (***Tabelul 4.12***):

Tabelul 4.12. Exploatări semnificative de ape subterane (≥ 1.500 mii m^3/an) din bazinul hidrografic Someş – Tisa

Nr. Crt.	Cod corp	Localizare	Volum captat (mii m^3/an)
1	**ROSO01**	SC APASERV SA SATU MARE - MĂRTINEȘTI	9802
2	**ROSO01**	SC APASERV SA SATU MARE SECȚIA CAREI	2365
3	**ROSO02**	SIST ALIM. SIGHET - SC VITAL SA	1920

Se menţionează că SC APASERV SA SATU MARE - MĂRTINEȘTI exploatează un număr de 64 foraje, secţia Carei, 17 foraje, iar SIST ALIM. SIGHET - SC VITAL SA, 53 foraje.

Se remarcă o uşoară tendinţă generală de scădere a totalului volumelor captate în anul 2017 faţă de anul 2013; creşterea volumelor de apă subterană utilizate pentru alimentarea populaţiei şi industrie în detrimentul apei folosită în agricultură. Aceste variaţii se pot datora creşterii numărului de utilizatori şi schimbării profilului acestora. Exploatarea diferită a corpurilor de apă subterană în ultimii ani faţă de anul de referinţă 2013 poate fi pusă pe seama următoarelor cauze:

- neutilizarea în totalitate a capacităţii de captare a fronturilor de captare (atât la unii agenţi economici, cât şi la reţeaua de distribuţie orăşenească);
- fenomenul de “îmbătrânire” a unor foraje.

Reîncărcarea acviferelor aferente corpurilor de apă subterană de la ABA Someş – Tisa, inclusiv a celor de medie adâncime din cadrul conului aluvionar al Someşului, se realizează prin infiltrarea apelor de suprafaţă şi meteorice.

În ceea ce priveşte balanţa prelevări/reîncărcare, care duce la evaluarea corpului de apă subterană din punct de vedere cantitativ, nu se semnalează probleme deosebite, prelevările fiind inferioare ratei naturale de realimentare.

Întrucât, în România, nu toate localitățile sunt racordate la sistemele centralizate de apă potabilă, în Legea Apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare se stabilește din punct de vedere legal posibilitatea satisfacerii necesităţilor gospodăriilor proprii (acces liber pentru băut, adăpat, udat, spălat, îmbăiat şi alte trebuinţe gospodăreşti) cu respectarea normelor sanitare şi de protecţie a calităţii apelor, dacă pentru aceasta nu se folosesc instalaţii sau se folosesc instalaţii de capacitate mică de până la 0,2 litri/secunda. Potrivit Institutului Național de Statistică, din totalul populației la nivelul anului 2020, 72.4% se alimentează cu apă din sistemul centralizat, restul populației (27.6%) alimentându-se prin sisteme individuale, în principal din apa subterană.

Urmare a analizei presiunilor și impactului din cadrul Planului de Management actualizat (2021), în care s-a avut în vedere și această evaluare (inclusiv captările mici pentru necesități gospodărești), s-a concluzionat că aceste prelevări de apă sunt nesemnificative, starea cantitativă a corpurilor de apă subterană nu este afectată de aceste captări mici pentru necesitățile gospodărești, în special ale populației neracordate la sistemele de aprovizionare cu apă. Este de menționat faptul că numărul populației neracordate la sistemul centralizat de alimentare cu apă va scădea treptat în viitor, prin proiectele în curs de implementare/planificate/în curs de planificare care au ca scop conectarea populației la infrastructura centralizată de apă potabilă, așa cum este prevăzut în programul de măsuri din Planul de Management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa (2021).

4.3. Evaluarea impactului antropic asupra stării corpurilor de apă subterană şi riscul neatingerii obiectivelor de mediu

Statele membre trebuie să realizeze o evaluare a susceptibilităţii stării corpurilor de apă subterană la toate presiunile identificate anterior.

Impactul presiunilor antropice asupra corpurilor de apă subterană s-a evaluat pe baza rezultatelor obţinute din monitorizarea cantitativă şi calitativă (chimică) pentru perioada 2017 - 2019. Cu ajutorul acestor date s-a stabilit care este starea corpului de apă (prezentată în subcapitolul 6.2.2.).

La evaluarea riscului neatingerii obiectivelor de mediu pentru corpurile de apă subterană s-a ţinut cont de presiunile semnificative identificate, avand la bază criterii calitative şi cantitative. Pentru evaluarea riscului se analizează, mai întâi, **suficienţa** referitoare la numărul şi distribuţia forajelor de monitorizare.

Riscul cantitativ

Pentru aprecierea corpurilor de ape subterane care sunt la risc de neatingere a stării bune cantitative s-au analizat următoarelor criterii:

- starea cantitativă a apelor subterane - scăderea continuă a nivelurilor hidrostatice, pe o perioadă de cel puţin 10 ani, sub impactul unor exploatări;
- deteriorarea stării calitative a apelor subterane prin atragerea de poluanţi;
- starea ecosistemelor dependente de apele subterane ca urmarea a variaţiei nivelurilor.

Se menţionează că evaluarea riscului cantitativ a fost realizată având în vedere influenţa poziţiei captărilor şi volumele captate asupra variţiei nivelului apei subterane.

Din punct de vedere al riscului neatingerii stării cantitative bune, pe teritoriul ABA Someș-Tisa, niciunul din corpurile de apă subterană nu este clasificat ca fiind la risc cantitativ.

Riscul chimic

Pentru determinarea riscului din punct de vedere chimic s-au avut în vedere următoarele:

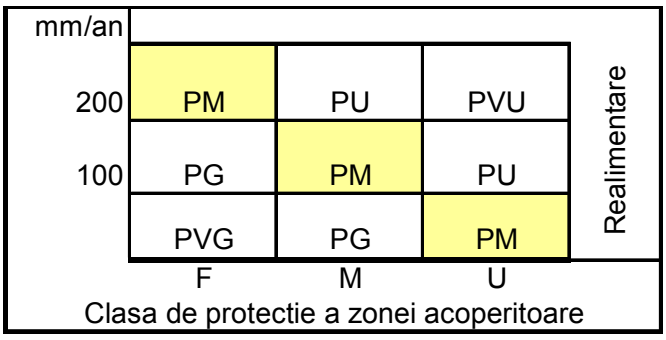
- corpul este considerat la risc dacă este *poluat* în cel puţin 20% din numărul total al punctelor de monitorizare raportat la suprafaţa corpului de apă, cu condiţia să fie respectat indicele minim de reprezentativitate;
- corpul nu este la risc calitativ dacă este total *nepoluat* sau dacă, din numărul punctelor de monitorizare, numărul celor poluate este mai mic de 20% din suprafaţa întregului corp de apă.

Valorile indicatorilor de calitate a apei şi ale altor parametri de poluare au fost interpretaţi având ca reper valorile prevazute de standardul de calitate pentru ape subterane, respectiv pentru standardul de calitate la NO_3 şi pesticide şi valorile prag (determinate pentru NO_2, NH_4, PO_4, cloruri, sulfaţi, plumb, cadmiu, mercur, arsen etc.) determinate, după caz, pentru fiecare corp de apă subterană conform Ordinului Ministrului nr 621/2014.

În cazul corpurilor de apă subterană fără depăşiri ale limitelor s-au evaluat, în continuare, presiunile antropice, astfel:

- dacă nu există surse de poluare, atunci corpul nu este la risc;
- dacă exista surse de poluare la suprafaţă, s-a trecut la evaluarea gradului de *protecţie globală*, prin luarea în considerare a doi parametri esenţiali, litologia şi infiltraţia eficace (***Figura 4.48***), astfel:
  - conform *caracteristicilor litologice* ale stratelor acoperitoare se consideră următoarele clase de protecţie:
    - favorabilă (F): strat acoperitor continuu, grosime mare (mai mare de 10 m), predominant coeziv (argilă, loess, marnă);
    - medie (M): strat acoperitor discontinuu, grosime variabilă, permeabilităţi variate (coezive până la nisipuri siltice, marne fracturate);
    - nefavorabilă (U): grosimi mici şi constituție coezivă sau grosimi mari şi permeabilitate mare (nisipuri + pietrişuri, carst etc.).
  - conform *infiltraţiei eficace* (realimentării) din zona de alimentare se consideră următoarele situaţii:
    - realimentare scazută, <100 mm/an;
    - realimentare medie, 100 - 200 mm/an;
    - realimentare mare, >200 mm/an.

De notat faptul că acviferele sub presiune sau arteziene prezintă condiţii favorabile, suplimentare de protectie.

PVG = **protecţie globală foarte bună**;
PG = **protecţie globală bună**;

PM **= protecţie globală medie;**

PU **= protecţie globală nesatisfăcătoare;**

PVU **= protecţie globală puternic nesatisfăcătoare.**

Figura 4.48. Diagrama de evaluare a gradului de protecţie globală a unui corp de apă subterană

În funcţie de gradul de protecţie globală stabilit prin diagramă, corpurile de apă subterană se caracterizează astfel:

- pentru clasele P_{VG} si P_G, corpul poate avea un risc potenţial;
- pentru clasa P_M, corpul este posibil să nu fie la risc, dar este necesar să fie monitorizat în viitor;
- pentru clasele P_U si P_{VU}, corpul poate fi la risc.

Un impact chimic semnificativ asupra apelor subterane pot avea următoarele tipuri de poluări determinate de:

- poluarea punctiformă determinată de depozitele de deşeuri neconforme;
- poluarea difuză determinată de activitățile agricole (ferme agrozootehnice care nu au sisteme corespunzătoare de stocare a dejecţiilor, depozite neconforme de fertilizanţi etc);
- aglomerări umane fără sisteme de colectare și stații de epurare a apelor uzate;
- alte activităţi antropice potenţial poluatoare.

Pe parcursul elaborării celui de-al 3-lea Plan de Management Bazinal, niciunul dintre cele 15 corpuri de apă subterană ale ABA Someș - Tisa nu a fost identificat ca fiind la risc de neatingere a stării calitative bune.

4.4. Progrese înregistrate în caracterizarea corpurilor de apă subterană

În baza noilor date şi informaţii obţinute în urma studiilor elaborate din anul 2016 până în prezent de către Institutul Naţional de Hidrologie şi Gospodărirea Apelor, a fost actualizată caracterizarea corpurilor de apă subterană, respectiv **Anexa 4.1**, evaluarea presiunilor antropice; evaluarea impactului antropic asupra stării corpurilor de apă; identificarea corpurilor de apă la risc de neatingere a obiectivelor de mediu, realizarea unei evaluări a interdependenței dintre corpurile de apă subterană - ecosistemele acvatice – ecosistemele terestre.

În anul 2018, prima metodologie („*Metodologia de analiză a interdependenţei dintre corpurile de apă subterană şi ecosistemele terestre cu identificarea ecosistemelor terestre direct dependente de apa subterană")* a fost completată prin studiul "Dezvoltarea metodologiei privind ecosistemele terestre dependente de corpurile de apă subterană, precum şi analiza interdependenţei acestora în conformitate cu prevederile Directivei Cadru Apă 2000/60/EC şi a Directivei 2006/118/EC privind protecţia apelor subterane împotriva poluării şi a deteriorării" (elaborată de către Asociaţia Hidrogeologilor din România, dec.2018), realizându-se o nouă evaluare a relaţiei habitat - subteran pentru toate Administraţiile Bazinale de Apă din România. Acest studiu completează evaluarea interdependenţei dintre ecosistemele terestre şi apa subterană analizând suplimentar:

- Variaţia regimului hidrodinamic al nivelului hidrostatic în timp şi spaţiu, controlat de:
  - factori naturali: precipitaţii, temperatură, evapotranspiraţie, infiltraţii etc.
  - factori antropici: debite exploatate în captari, drenaje etc.
- Caracteristicile fizico-chimice ale apelor subterane controlate de:
  - factori naturali: comunicarea cu apele de suprafaţă;
  - factori antropici: poluarea provenită din diverse tipuri de surse.

Aplicarea metodologiei a fost condiţionată de datele disponibile pentru fiecare corp de apă şi s-a realizat parcurgând două faze:

Faza I: *Evaluarea dependenţei ecosistemelor tereste de regimul hidrodinamic al corpurilor de apă subterană*;
Faza a II-a: *Evaluarea dependenţei ecosistemelor tereste de regimul hidrochimic al corpurilor de apă subterană*

Metodologia dezvoltată de Asociaţia Hidrogeologilor din România în anul 2018 a fost aplicată la corpurile de apă subterană freatică şi s-au avut în vedere siturile de importanţă comunitară din reţeaua Natura 2000, habitatele naturale protejate conform D92/43/CEE şi tipurile de utilizare a terenului CLC. Rezultatul a evidenţiat gradul de dependenţă a habitatelor de subteran şi au fost identificate ecosistemele terestre aflate în zone de ***posibil risc pentru starea lor de conservare.***

În cursul elaborării actualului Plan de Management a fost completată analiza relaţiei dintre habitatele aferente siturilor de importanţă comunitară (SCI) şi corpurile de apă subterană aferente Administraţiei Bazinale de Apă cu date privind ariile de protecție specială avifaunistică (SPA) după o metodologie proprie INHGA.

Rezultatul analizei actuale a reliefat că la nivelul ABA Someş - Tisa nu au fost identificate corpuri de apă subterană la risc de neatingere a stării chimice bune până în anul 2027, detalierea acestei situaţii regăsindu-se în capitolul 6.2.2. al celui de-al treilea Plan de Management.

Din punct de vedere cantitativ, niciun corp de apă subterană nu a fost identificat la risc de neatingere a stării bune (ca în precedentul plan de management).

5. IDENTIFICAREA ŞI CARTAREA ZONELOR PROTEJATE

Directiva Cadru Apă prevede că zonele cu cerințe speciale de protecție stipulate de către alte directive europene sunt identificate ca zone protejate. Aceste zone au propriile obiective, standarde și măsuri de implementare în conformitate cu legislația europeană relevantă.

Legislația europeană relevantă pentru zonele protejate include următoarele directive:

- Directiva Cadru Apă 2000/60/CE
- Directiva 98/83/CE privind calitatea apei destinate consumului uman, care va fi abrogată începând cu 13 ianuarie 2023 de către Directiva 2020/2184 privind calitatea apei destinate consumului uman (reformare)
- Directiva 79/409/CEE privind conservarea păsărilor sălbatice
- Directiva 92/43/CEE privind conservarea habitatelor naturale, a florei şi faunei sălbatice
- Directiva 91/676/CEE privind protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi proveniţi din surse agricole
- Directiva 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane
- Directiva 2006/7/CE privind gestionarea calităţii apei pentru îmbăiere

Directivele europene privind calitatea apelor dulci care necesită protecție sau îmbunătățiri în vederea întreținerii vieții piscicole (Directiva 2006/44/CE) și calitatea apelor pentru moluște (Directiva 2006/113/CE) au fost abrogate la nivel european, însă, la nivel naţional, **actele normative prin care sunt transpuse prevederile europene respective sunt în vigoare**.

Articolul 6 al Directivei Cadru Apă prevede ca Statele Membre să stabilească un registru al acestor zone protejate care trebuie să includă următoarele categorii:

- zone de protecție pentru captările de apă destinate potabilizării
- zone pentru protecţia speciilor acvatice importante din punct de vedere economic
- zone protejate pentru habitate şi specii unde apa este un factor important
- zone vulnerabile la nitraţi și zone sensibile la nutrienţi
- zone pentru îmbăiere

În Planul de Management al Spațiului Hidrografic Someș-Tisa actualizat (2021) este inclus un rezumat al zonelor protejate și sunt cuprinse hărți cu localizarea fiecărei categorii de zonă protejată, precum și lista actelor normative la nivel comunitar, național și local pe baza cărora au fost identificate și cartate.

Datele utilizate pentru realizarea acestui capitol au la bază informațiile din anul 2019 privind zonele protejate cuprinse în Registrul zonelor protejate, dar și unele informații actualizate, după caz.

5.1. Zone de protecție pentru captările de apă destinate potabilizării

Desemnarea zonelor de protecție pentru captarea apelor în vederea potabilizării s-a realizat în conformitate cu prevederile Legii Apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare. Astfel, corpurile de apă folosite pentru captarea apei destinate consumului uman, care furnizează în medie mai mult de 10 m^3/zi sau care deservesc mai mult de 50 de persoane se protejează pentru evitarea deteriorării calității acestora și pentru a reduce nivelul de tratare în procesul de producere a apei potabile, prin instituirea de zone de protecție.

Pentru captările de apă în scopul potabilizării, conform legislației în vigoare, se materializează în teren următoarele zone de protecție sanitară, cu grade diferite de risc față de factorii de poluare: zona de protecție sanitară cu regim sever, zona de protecție sanitară cu regim de restricție, perimetrul de protecție hidrogeologică.

Zonele de protecție sanitară cu regim sever pentru captările din cursurile de apă se determină în funcție de caracteristicile locale ale albiei și au următoarele dimensiuni minime: 100 m pe direcția amonte de priză, 25 m pe direcția aval de ultimele lucrări componente ale prizei, 25 m lateral de o parte și de alta a prizei.

În cazul captărilor din lacuri, zona de protecție sanitară cu regim sever, are următoarele dimensiuni minime măsurate la nivelul minim de exploatare al captării: 100 m radial pe apă față de amplasamentul punctului de captare și 25 m radial pe malul unde este situată priza.

În cazul captărilor de apă pentru potabilizare din subteran, pentru zonele de protecție sanitară cu regim sever și cu regim de restricție limitrofe, dimensionarea se realizează, de regulă, utilizând criteriul timpului de tranzit în subteran al unei particule de apă hidrodinamic active, folosindu-se în calcule caracteristicile și parametrii hidrogeologici ai acviferului.

În cazul captărilor care exploatează acvifere freatice la care nu există suficiente date pentru aplicarea criteriului de mai sus, dimensiunile zonei de protecție sanitară cu regim sever pentru foraje și drenuri sunt de minimum 50 m amonte și de 20 m aval de captare, 20 m lateral de o parte și de alta a captării, iar pentru captări din izvoare, de minimum 50 m amonte și 20 m lateral de o parte și de alta a captării.

Zona de protecție sanitară cu regim de restricție se instituie pentru captările de suprafață si captările de ape subterane și cuprinde teritoriul din jurul zonei de protecție sanitară cu regim sever, astfel delimitat încât, prin aplicarea de măsuri de protecție, în funcție de condițiile locale, să se elimine pericolul de alterare a calității apei.

Perimetrul de protecție hidrogeologică se instituie doar pentru captările de ape subterane si cuprinde arealul dintre domeniile de alimentare și de descărcare la suprafață și/sau în subteran a apelor subterane prin emergențe naturale (izvoare), drenuri și foraje la freatic și are rolul de a asigura protecția față de substanțe poluante greu degradabile sau nedegradabile și regenerarea debitului prelevat prin lucrările de captare.

Pentru prevenirea riscului de contaminare sau de impurificare a apei ca urmare a activității umane, în zonele de protecție se impun măsuri de interdicție a unor activități, precum și măsuri de utilizare cu restricții a terenului.

Legislaţia națională specifică este reprezentată de:

- H.G. nr. 930/2005 privind caracterul şi mărimea zonelor de protecţie sanitară
- H.G. nr. 100/2002 pentru aprobarea Normelor de calitate pe care trebuie să le îndeplinească apele de suprafaţă utilizate pentru potabilizare şi a Normativului privind metodele de măsurare şi frecvenţa de prelevare şi analiză a probelor din apele de suprafaţă destinate producerii de apă potabilă, cu modificările şi completările ulterioare
- O.M. nr. 1278/2011 pentru aprobarea Instrucțiunilor privind delimitarea zonelor de protecție sanitară și a perimetrului de protecție hidrogeologică.

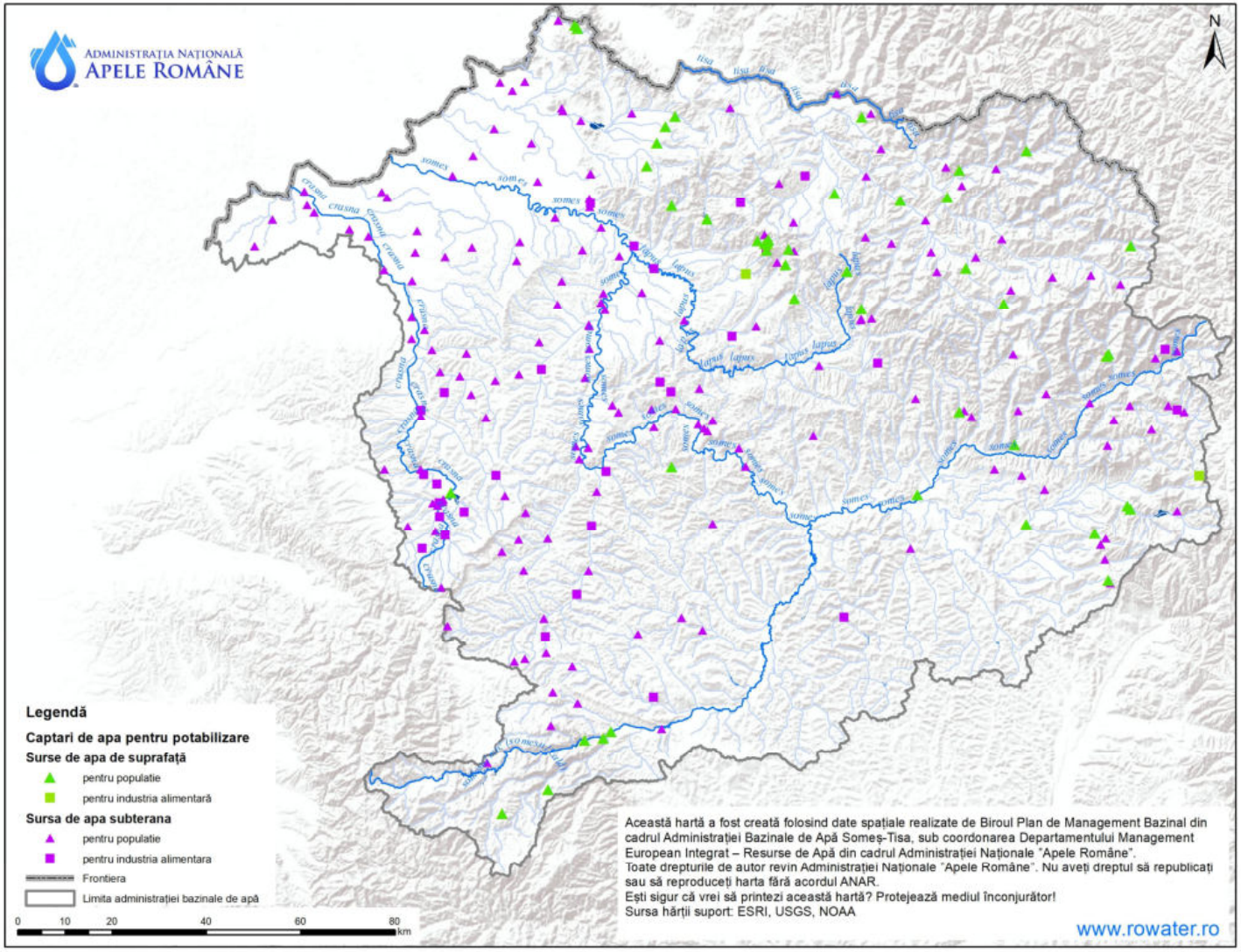

Figura 5.1. Captările de apă destinate potabilizării din corpurile de apă de suprafață și din corpurile de apă subterană din spațiul hidrografic Someș-Tisa

La nivelul Spatiului Hidrografic Someș-Tisa, în anul 2019 au fost inventariate **250** captări de apă pentru potabilizare. În funcție de sursa de alimentare cu apă au rezultat:

- **56** captări de apă din sursele de suprafaţă pentru potabilizare (din care **52** pentru alimentarea cu apă a populației și **4** pentru alimentarea cu apă a industriei alimentare); dintre acestea un număr de **48** sunt situate pe corpuri de apă de suprafață.

- **194** captări de apă din sursele subterane pentru potabilizare (din care **165** pentru alimentarea cu apă a populației și **29** pentru alimentarea cu apă a industriei alimentare); dintre acestea un număr de **78** sunt situate pe corpuri de apă subterane.

Volumul total de apă pentru potabilizare, captat din sursele de suprafaţă, a fost de **58,864 mil. m^3**, iar cel din sursele subterane a fost de **25,384 mil. m^3**.

În ***Figura 5.1***. sunt reprezentate captările de apă destinate potabilizării din corpurile de apă suprafață și din corpurile de apă subterane din spațiul hidrografic Someș-Tisa.

5.2. Zone pentru protecţia speciilor acvatice importante din punct de vedere economic

Definirea zonelor pentru protecţia speciilor acvatice importante din punct de vedere economic s-a realizat prin identificarea cursurilor de apă cu specii de pești care au potenţial economic şi a zonelor în care se practică pescuitul comercial, precum și a zonelor marine pretabile pentru creșterea și exploatarea moluștelor.

Cele mai importante acte legislative în domeniu la nivel național sunt reprezentate de:

- HG nr. 202/2002 pentru aprobarea Normelor tehnice privind calitatea apelor de suprafaţă care necesită protecţie şi ameliorare în scopul susţinerii vieţii piscicole, cu modificările şi completările ulterioare (HG nr. 563/2006, HG nr. 210/2007) actualizată - transpune Directiva 2006/44/CE care abrogă Directiva 78/659/CEE privind calitatea apelor dulci care trebuie protejate sau îmbunătăţite în vederea întreţinerii vieţii piscicole[25];

- HG nr. 201/2002 pentru aprobarea Normelor tehnice privind calitatea apelor pentru moluşte, cu modificările şi completările ulterioare (HG nr. 467/2006, HG nr. 859/2007, HG nr. 210/2007) actualizată - transpune Directiva 79/923/CEE privind cerinţele de calitate pentru apele conchilicole, amendată de Directiva 2006/113/CE[26];

- Regulamentul (CE) nr. 2371/2002 privind conservarea și exploatarea durabilă a resurselor pescărești în conformitate cu politica comună în domeniul pescuitului;

- HG nr. 1207/2003 pentru aprobarea Acordului dintre Guvernul României și Guvernul Republicii Moldova privind cooperarea în domeniul protecției resurselor piscicole și reglementarea pescuitului în râul Prut și în lacul de acumulare Stânca-Costești, semnat la Stânca la 1 august 2003;

- O.M. nr. 1950/2007/38/2008 al ministrului mediului şi dezvoltării durabile şi al ministrului agriculturii şi dezvoltării rurale pentru delimitarea şi catalogarea zonelor marine pretabile pentru creşterea şi exploatarea moluştelor, cu modificările ulterioare (O.M. nr. 983/1699/2015);

[25] *Directiva 2006/44/CE a fost abrogata la nivel european de Directiva Cadru Apă 2000/60/CE*
[26] *Directiva 2006/113/CE a fost abrogata la nivel european de Directiva Cadru Apă 2000/60/CE*

- O.U.G. nr. 23/2008 privind pescuitul şi acvacultura cu modificările şi completările ulterioare (Rectificarea nr. 23/2008, Ordonanţa nr. 15/2009, Legea nr. 317/2009, Legea nr. 152/2010, Legea nr. 219/2010, O.U.G. nr. 127/2010, Legea nr. 253/2011, Legea nr. 187/2012, Legea nr. 114/2016, O.U.G. nr. 85/2016, Legea nr. 1/2017, Legea nr. 126/2019);

- O.M. nr. 342/2008 privind dimensiunile minime individuale ale resurselor acvatice vii din domeniul public al statului, pe specii, care pot fi capturate din mediul acvatic;

- O.M. nr. 60/2017 privind accesul la resursele acvatice vii din domeniul public al statului în vederea practicării pescuitului recreativ în habitatele piscicole naturale, cu excepţia Rezervaţiei Biosferei „Delta Dunării" cumodificările și completările aduse de Rectificarea din 8 martie 2017, O.M. nr. 252/2019;

- O.M. nr. 99/814/2021privind aprobarea măsurilor de reglementare a efortului de pescuit şi cotele de pescuit alocate pentru anul 2019, pe specii şi zone;

- O.M. nr. 58/462/2021 privind stabilirea perioadelor și a zonelor de prohibiție a pescuitului, precum și a zonelor de protecție și refacere biologică a resurselor acvatice vii în anul 2021;

- OM nr. 85/662/2021 privind măsurile de refacere şi conservare a populaţiilor de sturioni din habitatele piscicole naturale;

- Regulamentul (UE) 2021/90 de stabilire, pentru 2021, a posibilităților de pescuit pentru anumite stocuri de pește și grupuri de stocuri de pește, aplicabile în Marea Mediterană și în Marea Neagră;

- Regulamentul (UE) 2019/1241 privind conservarea resurselor piscicole și protecția ecosistemelor marine prin măsuri tehnice.

De asemenea, în scopul protejării sau îmbunătăţirii calităţii apelor care întreţin sau ar putea întreţine viaţa speciilor de peşti indigene cu o diversitate naturală, au fost identificate:

- *ape/zone salmonicole* – definite ca fiind acele ape care permit sau ar putea permite dezvoltarea populaţiilor de peşti aparţinând speciilor de salmonide, precum păstrăvul (*Salmo trutta*), lipanul (*Thymallus thymallus*) sau speciilor de coregoni (*Coregonus*).
- *ape/zone ciprinicole* – definite ca fiind acele ape care permit sau ar putea permite dezvoltarea populaţiilor de peşti aparţinând speciilor de ciprinide (*Cyprinidae*) sau altor specii, cum ar fi ştiuca (*Esox lucius*), bibanul (*Perca fluviatilis*).

Zonele cu specii de peşti având potenţial economic s-au considerat cursurile de apă aparţinând zonei salmonicole localizate pe cursurile de apă și lacurile din zona montană unde sunt prezente speciile: păstrăvul comun (*Salmo trutta fario*), lipanul (*Thymallus thymallus*) și lostriţa (*Hucho hucho*), definite de Regia Naţională a Pădurilor "Romsilva", cu o lungime totală de **1123 km** pentru râuri şi o suprafaţă de **1611 ha** pentru lacuri.

Distribuția spațială a zonelor pentru protecţia speciilor acvatice importante din punct de vedere economic este reprezentată în ***Figura 5.2*****.**

În registrele zonelor protejate la nivel de bazin/spaţiu hidrografic sunt incluse zonele şi speciile de peşti care au potenţial economic localizate pe râuri şi lacuri precum și prezentarea informativă a caracteristicilor cursurilor de apă/sectoarelor de cursuri de apă (denumire râu,

sector, tip corp de apă, lungime, localitate, judeţ, specii importante) şi a lacurilor de acumulare (denumire lac, tipul lacului, suprafaţa, localitate, judeţ, specii importante).

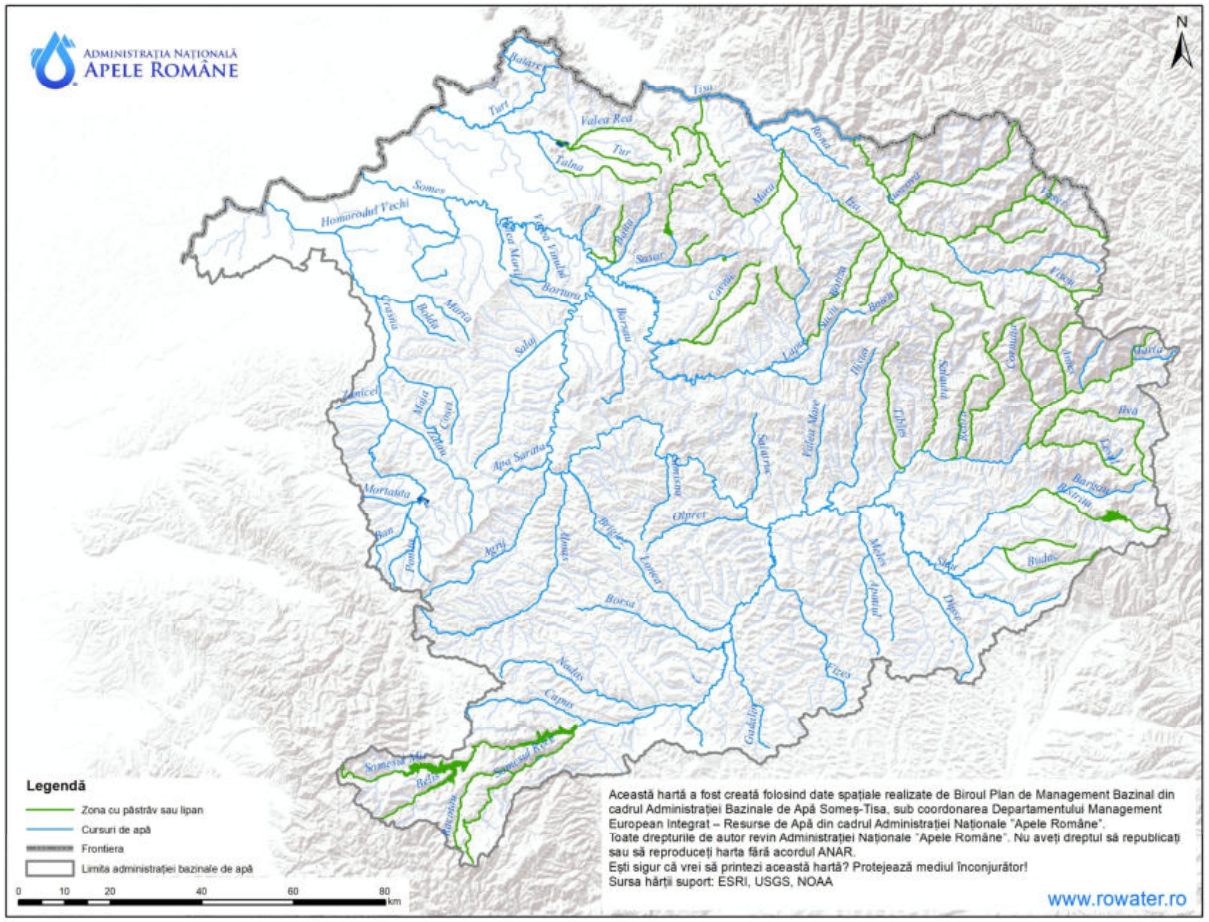

Figura 5.2. Zone pentru protecţia speciilor acvatice importante din punct de vedere economic din spațiul hidrografic Someș-Tisa

Zonele în care se practică pescuitul comercial au fost identificate pe baza informațiilor privind zonele de pescuit și capturile semnificative pentru speciile de pești importante din punct de vedere economic, care se regăsesc în zona ciprinicolă și în Marea Neagră, raportate de Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură în anul 2021.

5.3. Zone protejate pentru habitate şi specii unde apa este un factor important

Pentru identificarea zonelor protejate pentru habitate şi specii unde apa este un factor important s-au luat în considerare ariile naturale protejate care au legătură cu corpurile de apă, respectiv adăpostesc specii și habitate naturale potențial dependente de resursele de apă de suprafață și subterane.

Legislaţia națională specifică este reprezentată de:

- O.U.G. nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei şi faunei sălbatice, cu modificările şi completările ulterioare
- Legea nr. 82/1993 privind constituirea Rezervaţiei Biosferei „Delta Dunării”, cu modificările şi completările ulterioare
- Legea nr. 5/2000 privind amenajarea teritoriului naţional – Secţiunea a III-a, zone protejate, cu modificările şi completările ulterioare
- H.G. nr. 2151/2004 privind instituirea regimului de arie naturală protejată pentru noi zone
- H.G. nr. 1581/2005 privind instituirea regimului de arie naturală protejată pentru noi zone
- H.G. nr. 1586/2006 privind încadrarea unor arii naturale protejate în categoria zonelor umede de importanţă internaţională
- H.G. nr. 1143/2007 privind instituirea de noi arii naturale protejate
- H.G. nr. 1284/2007 privind declararea ariilor de protecţie specială avifaunistică ca parte integrantă a reţelei ecologice europene Natura 2000 în România, cu modificările şi completările ulterioare
- O.M. nr. 1964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanţă comunitară, ca parte integrantă a reţelei ecologice europene Natura 2000 în România, cu modificările ulterioare
- O.M. nr. 46/2016 privind instituirea regimului de arie naturală protejată şi declararea siturilor de importanţă comunitară ca parte integrantă a reţelei ecologice europene Natura 2000 în România

Legislaţia prevede că, pentru asigurarea măsurilor speciale de protecţie şi conservare a bunurilor patrimoniului natural, se instituie un regim diferenţiat de protecţie şi management, delimitându-se mai multe categorii de arii naturale protejate, respectiv de interes național, internațional, comunitar sau situri Natura 2000 și de interes județean sau local. Având în vedere acest aspect, pe acelaşi teritoriu pot fi desemnate mai multe categorii de arii naturale protejate care au legătură cu apa care au fost grupate în zone.

Astfel, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, ariile naturale protejate care au legătură cu apa identificate au fost grupate în **38** zone pentru protecţia habitatelor şi speciilor dependente de apă. Suprafaţa acestora este aproximativ **4806.5 km^2**. În ceea ce privește corpurile de apă subterană, din cele **10** corpuri de apă subterană freatică, un număr de **2** au fost identificate cu dependență probabilă de ecosisteme terestre din **30** situri de importanță comunitară

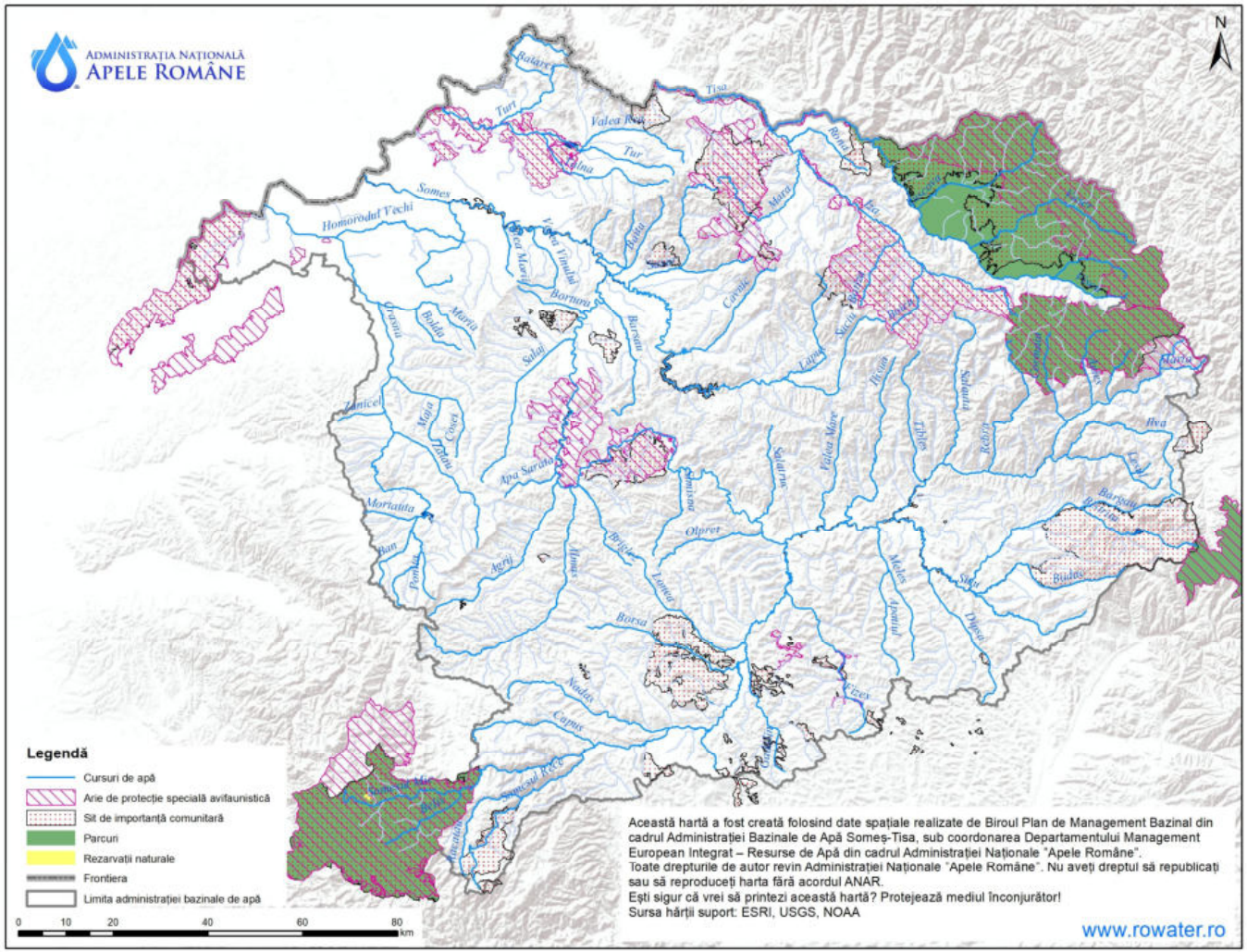

Figura 5.3. Zone destinate pentru protecţia habitatelor şi speciilor unde apa este un factor important din spațiul hidrografic Someș-Tisa

Analiza privind identificarea zonelor protejate pentru habitate și specii unde apa este un factor important a fost revizuită și actualizată având în vedere informațiile noi disponibile privind siturile Natura 2000 și speciile și habitatele naturale aferente acestora[27]. Astfel, în perioada din cadrul celui de-al doilea ciclu de planificare a acestui plan de management, legislația din domeniul ariilor naturale protejate a aprobat **8** situri noi de importanță comunitară s-a extins suprafețe pentru **3** situri existente. În același timp, pentru lista consolidată a siturilor Natura 2000 și a celorlalte categorii de arii naturale protejate desemnate, au fost create servicii de vizualizare și descărcare a setului de date „ariile naturale protejate din România", care poate fi găsit prin intermediul serviciilor de căutare ale geoportalului INSPIRE al Comisiei Europene (http://inspire-geoportal.ec.europa.eu/discovery/).

Figura 5.3 prezintă distribuţia spaţială a ariilor naturale protejate care au legătură cu apa.

5.4. Zone sensibile la nutrienți. Zone vulnerabile la nitrați

Având în vedere atât poziţionarea României în bazinul hidrografic al fluviului Dunărea şi bazinul Mării Negre, cât şi necesitatea protecţiei mediului în aceste zone, România a declarat întregul său teritoriu ca zonă sensibilă la nutrienți. Această decizie se concretizează în faptul că, în vederea asigurării protecţiei mediului de efectele negative ale evacuărilor de ape uzate urbane, aglomerările cu mai mult de 10.000 locuitori echivalenţi trebuie să asigure o infrastructură pentru epurarea apelor uzate urbane care să permită epurarea avansată, mai ales în ceea ce priveşte nutrienţii azot şi fosfor (conform prevederilor H.G. nr. 352/2005 art. 3 (1)). În ceea ce priveşte gradul de epurare, epurarea secundară (treaptă biologică) este o regulă generală pentru aglomerarile mai mici de 10.000 locuitori echivalenţi.

În procesul implementării Directivei Nitraţi, au fost elaborate şi aplicate Coduri de bune practici agricole şi Programe de Acţiune. Începând cu luna iunie 2013, s-a luat decizia aplicării Programului de Acţiune pe întreg teritoriul României, în conformitate cu art. 3 alin. 5 al Directivei Nitraţi. Astfel, conform prevederilor menţionate, România nu mai are obligativitatea de a desemna zone vulnerabile la nitraţi din surse agricole, întrucât programul de acţiune se aplică fără excepţie pe întreg teritoriul ţării.

Legislaţia națională specifică este reprezentată de:

- H.G. nr. 188/2002 pentru aprobarea unor norme privind condiţiile de descărcare în mediul acvatic a apelor uzate, cu modificările și completările ulterioare;
- H.G. nr. 964/2000 privind aprobarea Planului de acţiune pentru protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi proveniţi din surse agricole, cu modificările şi completările ulterioare;
- O.M. nr. 452/2001 pentru aprobarea Regulamentului de organizare şi funcţionare a Comisiei şi a Grupului de sprijin pentru aplicarea Planului de acţiune pentru protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi proveniţi din surse agricole, cu modificările și completările ulterioare;
- O.M. nr. 1.072/2003 privind aprobarea organizării Monitoringului suport naţional integrat de supraveghere, control şi decizii pentru reducerea aportului de poluanţi proveniţi din surse agricole în apele subterane şi de suprafaţă şi pentru aprobarea Programului de supraveghere şi control corespunzător şi a procedurilor şi instrucţiunilor de evaluare a datelor de monitorizare a poluanţilor proveniţi din surse agricole în apele de suprafaţă şi în apele subterane;

[27] În anul 2016 lista siturilor Natura 2000 desemnate în România (în anul 2007) a fost extinsă (prin desemnarea de situri noi și extinderea unora existente).

- OM nr. 452/2001 pentru aprobarea Regulamentului de organizare şi funcţionare a Comisiei şi a Grupului de sprijin pentru aplicarea *Planului de acţiune pentru protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi proveniţi din surse agricole.*

- OM nr. 452/105951/2001 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei și a Grupului de sprijin pentru aplicarea Planului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole, cu modificările și completările ulterioare.

Prevederile programului de acţiune sunt obligatorii pentru toţi fermierii care deţin sau administrează exploataţii agricole şi pentru autorităţile administraţiei publice locale ale comunelor, oraşelor şi municipiilor pe teritoriul cărora există exploataţii agricole.

Monitorizarea conformităţii corpurilor de apă se face de către ANAR prin ABA Someș-Tisa, prin supravegherea concentraţiei de nitraţi, precum şi a elementelor fizico-chimice şi biologice indicatoare ale procesului de eutrofizare.

5.5 Zone pentru îmbăiere

Zonele pentru îmbăiere sunt reprezentate de zonele unde îmbăierea este tradiţional practicată de un număr de utilizatori ai apei de îmbăiere considerat mare de către direcţiile de sănătate publică judeţene şi a municipiului Bucureşti, în colaborare cu autorităţile administraţiei publice locale, în baza istoricului local de folosinţă, a infrastructurii şi serviciilor asigurate şi a altor măsuri luate pentru a încuraja scăldatul, inclusiv a măsurilor de promovare în scop turistic a zonei de îmbăiere. Având în vedere aceste aspecte, până în prezent zonele de îmbăiere au fost desemnate în zona litorală a Mării Negre și lacul Ciuperca din județul Tulcea.

Legislaţia națională specifică este reprezentată de:

- H.G. nr. 88/2004 pentru aprobarea Normelor de supraveghere, inspecție sanitară și control al zonelor naturale utilizate pentru îmbăiere, cu modificările și completările ulterioare;

- H.G. nr. 546/2008 privind gestionarea calității apelor de îmbăiere, cu modificările și completările ulterioare;

- O.M. nr. 183/2011 privind aprobarea Metodologiei de monitorizare și evaluare a zonelor de îmbăiere.

- HG nr. 389/2011*pentru modificarea şi completarea Hotărârii Guvernului nr. 546/2008 privind gestionarea calităţii apei de îmbăiere.*

Conform legislaţiei adoptate, obligaţiile ANAR împreună cu Institutul Național de Sănătate Publică (INSP) constau în:

- Direcțiile de sănătate publică și a municipiului București întocmesc anual, în colaborare cu administrațiile bazinale de apă, până la data de 15 mai, lista apelor de îmbăiere cuprinzând toate apele de suprafață din teritoriu utilizate pentru îmbăiere pentru care se preconizează un număr mare de utilizatori și pentru care nu există o interdicție sau o recomandare permanentă împotriva îmbăierii. La stabilirea listei apelor de îmbăiere se va ține cont și de informațiile privind calitatea apelor de suprafață primite de la ANAR prin administraţiile bazinale de apă.

- Autorităţile de mai sus comunică anual autorităţii publice centrale în domeniul asistenţei de sănătate publică şi autorităţii publice centrale pentru protecţia mediului lista cu apele de îmbăiere identificate, până la data de 25 mai.

Prin H.G. nr. 389/2011 pentru modificarea şi completarea H.G. nr. 546/2008 privind gestionarea calităţii apei de îmbăiere, s-au stabilit și următoarele responsabilități:

- Direcţiile de sănătate publică judeţene şi a municipiului Bucureşti, în colaborare cu administraţiile bazinale de apă, elaborează şi actualizează profilul apelor de îmbăiere în conformitate cu prevederile anexei nr. 3 - Profilul apelor de îmbăiere.

- Profilurile apelor de îmbăiere se revizuiesc de către INSP, în colaborare cu ANAR, pe baza propunerilor înaintate de către direcţiile de sănătate publică judeţene şi a municipiului Bucureşti, în conformitate cu prevederile anexei nr. 3 - Profilul apelor de îmbăiere.

Profilurile apelor de îmbăiere, stabilite pentru prima dată în anul 2011, pe baza metodologiei recomandate de CE, au fost actualizate în anul 2019. Profilele actualizate pot fi consultate pe site-ul Ministerului Sănătății[28].

Conform legislației în vigoare, INSP efectuează, pe baza datelor de monitorizare raportate la sfârșitul sezonului de îmbăiere de către direcțiile de sănătate publică și a municipiului București:

a) evaluarea anuală a calității fiecărei ape de îmbăiere;

b) clasificarea apelor de îmbăiere, pe baza rezultatelor evaluării, în ape de calitate nesatisfăcătoare, satisfăcătoare, bune sau excelente, urmând procedurile enunțate în Anexa 2 a H.G. nr. 546/2008 (cu modificările și completările ulterioare).

Raportul anual privind calitatea apelor de îmbăiere din România a fost elaborat de Ministerul Sănătății (în limba engleză) și este afișat pe site-ul Agenției Europene de Mediu (EEA). Raportul pentru anul 2019 este disponibil la adresa web:

https://www.eea.europa.eu/themes/water/europes-seas-and-coasts/assessments/state-of-bathing-water.

Harta interactivă care prezintă calitatea zonelor de îmbăiere la nivel european, inclusiv pentru România, este disponibilă pe site-ul Agenției Europene de Mediu: https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/explore-interactive-maps/state-of-bathing-waters-in-2019 State of bathing waters in 2020 - European Environment Agency (europa.eu)

In anul 2021, Comisia Europeană a inițiat un amplu proces de revizuire a Directivei 2006/7/CE privind gestionarea calităţii apei pentru îmbăiere.Revizuirea în curs a Directivei va analiza dacă parametrii și clasificarea zonelor de îmbăiere sunt încă relevanți și va evalua presiunile asupra mediului, situațiile socio-economice în schimbare și o potențială extindere a domeniului de aplicare a directivei pentru a include utilizatorii de apă în scop recreațional. De asemenea, va examina informațiile furnizate publicului pentru a se asigura că sunt prezentate în mod adecvat și în timp util.

Directiva privind apa de îmbăiere va fi revizuită la începutul anului 2023 și, acolo unde este necesar, vor fi propuse modificări.

(Sursa: https://ec.europa.eu/environment/news/european-green-deal-commission-launches-public-consultation-improve-eu-rules-bathing-waters-2021-10-28_ro).

[28] http://www.ms.ro/2017/02/28/zonele-de-imbaiere/

6. MONITORIZAREA ŞI CARACTERIZAREA STĂRII APELOR

6.1. Reţelele şi programele de monitorizare

Programele de monitorizare a corpurilor de apă de suprafață, corpurilor de apă subterane și a zonelor protejate au fost stabilite în concordanță cu prevederile Articolului 8 (1, 2) al Directivei Cadru Apă, cu scopul de a evalua și cunoaște starea acestora, la nivelul bazinelor/spațiilor hidrografice.

Sistemul Național de Monitoring Integrat al Apelor a devenit operațional la 22.12.2006, iar monitorizarea stării apelor în România se realizează de către Administraţia Naţională "Apele Române", prin unităţile sale teritoriale (Administraţiile Bazinale de Apă), și cuprinde următoarele sub-sisteme:

- Râuri;
- Lacuri;
- Ape tranzitorii;
- Ape costiere;
- Ape subterane;
- Ape uzate (monitoring-ul de control al apelor uzate evacuate în receptorii naturali).

Pe parcursul acestui interval de timp, rețeaua națională de monitorizare a suferit diferite actualizări, având în vedere cerințe specifice ale Directivelor Europene în domeniul apei, dar și modificări survenite în procesul de delimitare a corpurilor de apă de suprafață.

Mediile de investigare pentru corpurile de apă de suprafață sunt reprezentate de apă, biotă și sedimente, iar elementele de calitate, parametrii şi frecvenţele minime de monitorizare sunt în concordanţă cu cerinţele Directivei Cadru Apă, în funcţie de tipul de program, respectiv*:*

- programul de supraveghere;
- programul operaţional;
- programul de investigare.

Programele de monitorizare definite pentru apele subterane includ:

- programul de monitorizare cantitativă;
- programul de monitorizare chimică (de supraveghere şi operaţional).

În procesul de actualizare al planului de management pentru cel de-al III-lea ciclu de implementare,s-a realizat redelimitarea corpurilor de apă de suprafaţă, fiind necesară reevaluarea reţelei de monitoring (unde a fost cazul), având în vedere inclusiv monitorizarea unui număr cât mai mare de corpuri de apă într-un ciclu de planificare (în special corpurile de apă evaluate prin similitudine/grupare sau prin evaluarea riscului neatingerii obiectivelor de mediu). De asemenea, a crescut şi numărul parametrilor monitorizaţi, astfel încât să crească şi nivelul de confidenţă în evaluarea stării.

În evaluarea stării ecologice/potențialului ecologic și stării chimice a corpurilor de apă de suprafață nemonitorizate s-a aplicat principiul grupării corpurilor de apă, care constă în utilizarea datelor de monitoring determinate într-o altă secţiune, situată pe un alt corp de apă care prezintă aceeaşi tipologie şi aceleaşi tipuri și magnitudini ale presiunilor semnificative

6.1.1. Ape de suprafaţă

În conformitate cu Anexa V a Directivei Cadru Apă, informaţiile furnizate de sistemul de monitoring al apelor de suprafaţă sunt necesare pentru:

- Clasificarea stării corpurilor de apă (având în vedere atât starea/potenţialul ecologic, cât şi starea chimică);
- Validarea evaluării de risc;
- Proiectarea eficientă a viitoarelor programe de monitoring;
- Evaluarea schimbărilor pe termen lung din cauze naturale;
- Evaluarea schimbărilor pe termen lung din cauza activităţilor antropice;
- Estimarea încărcărilor transfrontaliere de poluanţi sau evacuaţi în mediul marin;
- Evaluarea schimbărilor în starea corpurilor de apă identificate ca fiind la risc de neatingere a obiectivelor de mediu, ca răspuns la aplicarea măsurilor sau prevenire a deteriorării;
- Stabilirea cauzelor care au condus la neatingerea obiectivelor de mediu a corpurilor de apă;
- Stabilirea magnitudinii şi impactului poluărilor accidentale;
- Utilizarea în exerciţiul de intercalibrare;
- Evaluarea conformităţii cu standardele şi obiectivele zonelor protejate;
- Estimarea condiţiilor de referinţă pentru apele de suprafaţă.

Secţiunile/staţiile de monitorizare a elementelor biologice, hidromorfologice (staţii hidrometrice), fizico-chimice (inclusiv poluanţii specifici) şi a substanţelor prioritare pentru corpurile de apă de suprafaţă din spațiul hidrografic Someș-Tisa sunt prezentate în ***Figura 6.1.***

În continuare sunt detaliate programele de monitorizare stabilite pentru cele **294** secţiuni din reţeaua de monitorizare (din care în **119** secțiuni se monitorizează doar elementele hidromorfologice), care au fost utilizate în procesul de evaluare a stării/potenţialului ecologic şi a stării chimice a **126** corpuri de apă monitorizate (din care doar **115** corpuri de apă sunt monitorizate în vederea evaluării stării chimice), din cele 279 corpuri de apă de suprafaţă, având în vedere intervalul 2017 – 2020, dar, în foarte puține cazuri, au fost folosite date și din 2016.

Pentru fiecare secțiune de monitorizare, elementele de calitate biologice sunt selectate în baza reprezentativității în funcție de tipologia corpurilor de apă, de tipul și magnitudinea presiunilor, precum și în funcție de analiza rezultatelor obținute în procesul de monitorizare și a analizei rezultatelor evaluării stării ecologice, în concordanță cu cele specificate în *Anexa 6.1* și capitolul 6.2.1 ale *Planului Național de Management actualizat (2021).*

Elementele fizico-chimice generale se analizează în fiecare secțiune de monitorizare, însă substanțele prioritare și poluanții specifici neprioritari, precum și alți poluanți se monitorizează numai în cazul în care sunt identificate presiuni antropice (surse punctiforme și difuze de poluare) care evacuează astfel de poluanți sau în cazul în care aceste substanțe sunt în cantități relevante în resursele de apă (după analiza completă - screening). Acest criteriu este aplicabil tuturor categoriilor de ape de suprafață. Pentru substanțele identificate în urma screening-ului, s-a derulat programul de monitoring de supraveghere și, după caz, operațional, cu frecvența specifică în funcție de elementele de calitate monitorizate.

În cazul captărilor de apă pentru potabilizare, frecvența variază între 4-12/an, în funcție de dimensiunea localității deservite (conform Anexei V a DCA). De asemenea, pot fi situații particulare când frecvența de monitorizare poate fi mai redusă datorită imposibilității efectuării prelevărilor de probe, cum ar fi în perioadele de îngheț ale anotimpului rece sau în cazul lipsei de apă la corpurile de apă cu caracter nepermanent.

De asemenea, pot fi situații particulare când frecvența de monitorizare poate fi mai redusă datorită imposibilității efectuării prelevărilor de probe cum ar fi în perioadele de îngheț ale anotimpului rece sau în cazul lipsei de apă la corpurile de apă cu caracter nepermanent.

Pentru monitorizarea substanțelor prioritare prevăzute în *Directiva 2013/39/UE de modificare a Directivelor 2000/60/CE și 2008/105/CE în ceea ce privește substanțele prioritare din domeniul politicii apei*, transpusă în legislația națională prin HG nr. 570/2016, pentru toate programele de monitoring, s-au avut în vedere următoarele aspecte aplicabile tuturor categoriilor de corpuri de apă (râuri, lacuri, tranzitorii, costiere), dar și apelor teritoriale:

- monitorizarea substanțelor identificate în urma unui screening calitativ la nivelul corpului de apă în care se evacuează astfel de substanțe;
- monitorizarea substanțelor prioritare pentru care există dezvoltate și implementate metode de analiză la nivelul rețelei de laboratoare ale ANAR.

Referitor la monitorizarea elementelor hidromorfologice de calitate, facem următoarele precizări:

- Un număr de 102 Stații Hidrometrice, amplasate pe 79 corpuri de apă corespund situațiilor de monitorizare a regimului hidrologic și a indicatorilor ce definesc condițiile morfologice (adâncime, lățime, dinamica albiei).

- Un număr de 79 secțiuni ”satelit” completează cunoașterea regimului de scurgere a apelor, cu preponderență pe afluenți. Precizăm că în cazul secțiunilor ”satelit” se obțin date utile pentru calculul debitelor caracteristice minime și medii necesare evaluării debitelor maxime caracteristice;

- Monitorizarea regimului hidrologic este realizată și pe corpurile de apă care prezintă secțiuni de calitate, prin efectuarea de măsurători instantanee de debit, concomitent cu efectuarea probelor de calitate;

- Referitor la monitorizarea elementului de calitate continuitate laterală, cu referire la lucrările de îndiguire, inventarierea digurilor aflate in administrarea ANAR, prin registrul digurilor (RE-DIG) acoperă aproape în totalitate rețeaua hidrografică. Referitor la lucrările care vizează continuitatea longitudinală (praguri, baraje), care fac subiectul monitorizării si evaluării conectivității longitudinale, acestea au făcut subiectul campaniei de inventariere și actualizare a setului de date geospațiale pentru lucrările hidrotehnice.

Precizări suplimentare în acest sens se regăsesc în cadrul Subcap.3.4.3 Presiuni hidromorfologice semnificative al *Planului Național de Management actualizat (2021).*

Conform cerințelor art. 2(1) al Directivei Cadru Apă, a fost necesară delimitarea apelor teritoriale, în scopul monitorizării și evaluării stării chimice, respectiv a substanțelor prioritare. În acest sens, art. 2(1) din *Legea nr. 17/1990 privind regimul juridic al apelor maritime interioare, al mării teritoriale, al zonei contigue și al zonei economice exclusive ale României*, specifică faptul că marea teritorială a României cuprinde fâșia de mare adiacentă țărmului ori, după caz, apelor maritime interioare, având lățimea de 12 mile marine (22.224 m), măsurată de la liniile de bază.

Programul de supraveghere

Programul de supraveghere, stabilit cu rolul de a evalua starea corpurilor de apă din cadrul spațiului hidrografic Someș-Tisa, se realizează în fiecare an pe perioada unui plan de management pentru corpurile de apă identificate ca nefiind la risc de neatingere a obiectivelor de mediu. De asemenea, prin monitoring-ul de supraveghere se obțin informații pentru validarea procedurii de evaluare a impactului, proiectarea eficientă a viitoarelor programe de monitoring, evaluarea tendinței de variație pe termen lung a resurselor de apă în condiții naturale și în condițiile exercitării presiunilor antropice.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, pentru **29** corpuri de apă de suprafață, au fost stabilite **58** secțiuni de monitorizare cu program de supraveghere a elementelor calitative biologice, fizico-chimice și a substanțelor prioritare.

Râuri:

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, numărul secţiunilor de monitorizare cu program de supraveghere, pentru **21** corpuri de apă râuri naturale și puternic modificate, este de **42** secţiuni, în care s-au monitorizat parametrii biologici, hidromorfologici, fizico-chimici, precum și substanțele prioritare.

Elementele de calitate monitorizate, parametrii şi frecvenţele de monitorizare pentru fiecare element de calitate sunt prezentate în ***Tabelul 6.1.***

Tabel 6.1. Elemente de calitate, parametri şi frecvenţe de monitorizare în programul de supraveghere şi operaţional - râuri

Elemente de calitate		**Parametri**	**Frecvenţa**	
			Program Supra-veghere	**Program Opera-ţional**
Elemente biologice	Fitoplancton	Componenţa taxonomică (lista şi nr. de specii); densitate (unități algale/ml)	2/an	3/an
	Fitobentos	Componenţa taxonomică (lista şi nr. de specii); densitate (unități algale/probă)	2/an	3/an
	Macrofite	Componenţa taxonomică (lista şi nr. de specii); abundență Kohler	1/3 ani	1/3 ani
	Nevertebrate bentice	Componenţa taxonomică (lista şi nr. de specii); densitate (expl/m^2)	2/an	3/an
	Fauna piscicolă	componenţa taxonomică (lista şi nr. de specii); densitate (expl/suprafață pescuită)	1/3 ani	1/3 ani
Elemente hidromorfologice	Regimul hidrologic	Nivelul şi debitul apei	H = 2/zi * Q = 20-60 /an*	H = 2/zi * Q = 20-60/an*
		Conectivitatea cu corpurile de apă subterană	1/3 zile	1/3 zile
	Continuitatea râului		1/6 ani	1/6 ani
	Parametri morfologici	Variaţia adâncimii şi lăţimii râului	1/an	1/an
		Structura şi substratul patului albiei	1/6 ani	1/6 ani
		Structura zonei riverane	1/6 ani	1/6 ani
Elemente fizico-chimice	Condiţii termice	Temperatura	4/an	8/an
	Condiţii de oxigenare	Oxigen dizolvat (concentrație), CCO-Cr, CBO_5	4/an	8/an
	Salinitate	Conductivitate	4/an	8/an

Elemente de calitate		Parametri	Frecvenţa	
			Program Supra-veghere	**Program Opera-ţional**
	Starea acidifierii	pH	4/an	8/an
	Nutrienţi	$N\text{-}NO_2$, $N\text{-}NO_3$, $N\text{-}NH_4$, N_{total}, $P\text{-}PO_4$, P_{total}, Clorofila *„a”*	4/an	8/an
	Poluanţi specifici - apă	Cu, Zn, As, Cr, Toluen, Acenaften, Xilen, Fenoli, PCB (sumă de 7), Cianuri, Detergenți anion-activ	4/an	8/an
Substanţe prioritare - apă		1)	12/an	12/an
Substanţe prioritare (sedimente)		2)	1/an	1/an
Substanţe prioritare (biotă)		3)	1/an	1/an

** în cazul viiturilor frecvenţa de monitorizare va fi crescută în funcţie de regimul hidrologic al râului.*

1) Substanţele prioritare prevăzute în Anexa I a Directivei 2008/105/EC, modificată prin Directiva 2013/39/UE, transpusă în legislația națională prin H.G. 570/2016, în cazul existenţei surselor de poluare care evacuează astfel de substanţe în apă și/sau identificării acestora în cadrul analizei de screening*;*

2) Substanţele prioritare prevăzute în art. 3(6) al Directivei 2013/39/UE, transpusă în legislația națională prin art. 3(11) din H.G. 570/2016, în cazul existenţei surselor de poluare care evacuează astfel de substanţe în apă și/sau identificării acestora în cadrul analizei de screening*;*

3) Substanţele prioritare prevăzute în art. 3(2) al Directivei 2013/39/UE, transpusă în legislația națională prin art. 3(2) din H.G. 570/2016, în cazul existenţei surselor de poluare care evacuează astfel de substanţe în apă și/sau identificării acestora în cadrul analizei de screening*.*

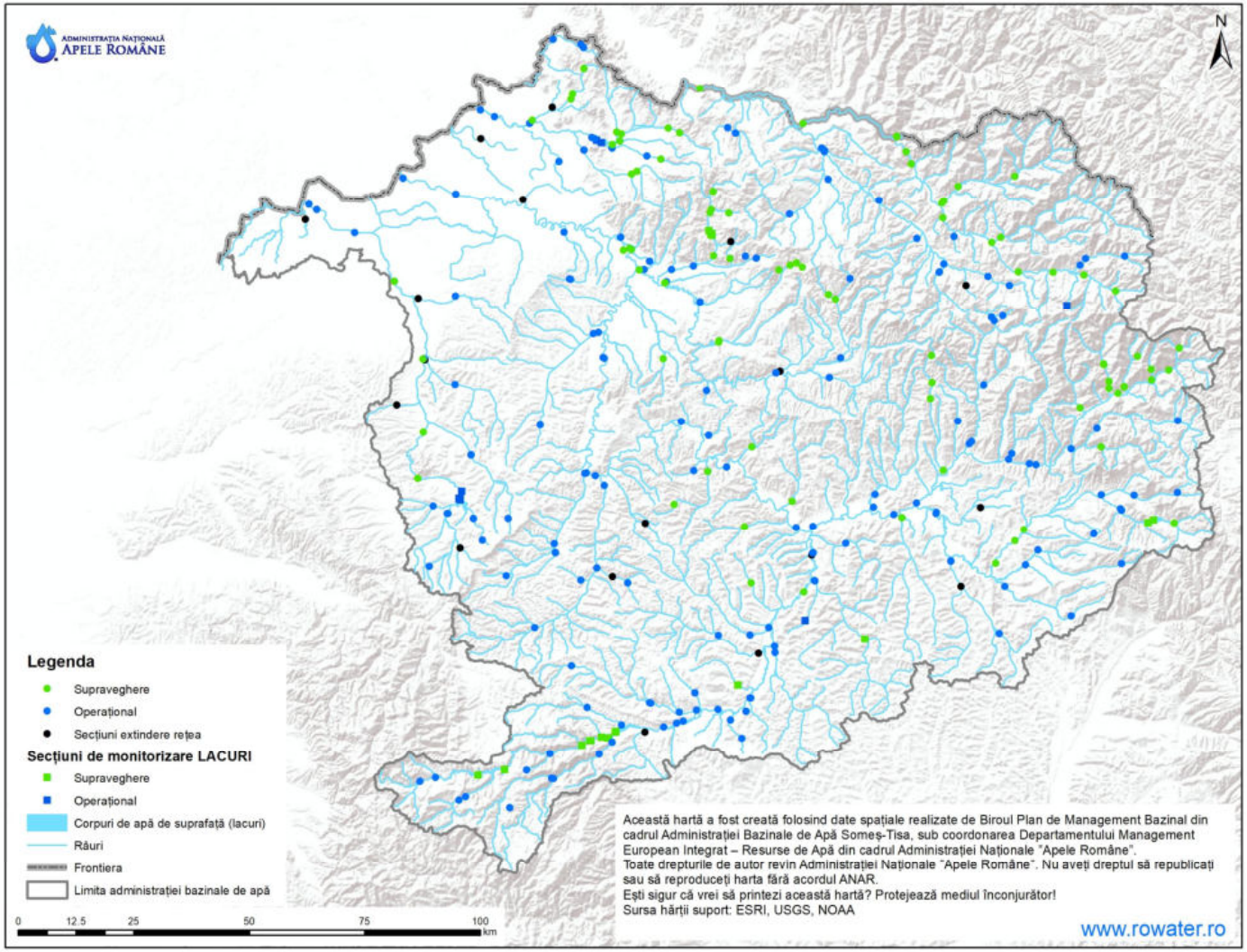

Figura 6.1. Reţeaua de monitorizare a apelor de suprafaţă din spațiul hidrografic Someș-Tisa

Lacuri

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, reţeaua pentru monitoring-ul de supraveghere a **8** corpuri de apă lacuri de acumulare cuprinde **16** secţiuni, în care sunt monitorizați parametrii biologici, fizico-chimici precum și substanțele prioritare. Monitorizarea elementelor fizico-chimice şi biologice se face prin proba integrată pe zona fotică, având în vedere mai multe puncte de monitorizare (ex. baraj, mijloc lac).

Elementele de calitate şi frecvenţa de monitorizare pentru fiecare element de calitate inclusiv parametrii, sunt prezentate în ***Tabelul 6.2.***

Tabel 6.2. Elemente de calitate, parametri şi frecvenţe de monitorizare în programul de supraveghere şi operaţional - lacuri

Elemente de calitate		Parametri	Frecvenţa			
			Program supraveghere		Program operaţional	
			Lacuri naturale	Lacuri de acumulare	Lacuri naturale	Lacuri de acumulare
Elemente biologice	Fitoplancton	componenţa taxonomică (lista şi nr. de specii); densitate (unități algale/ml); biomasa (mg/l)	4/an	4/an	4/an*	4/an*
	Fitobentos	componenţa taxonomică (lista şi nr. de specii); densitate (unități algale/probă)	1/an	NA	2/an	NA
	Macrofite	componenţa taxonomică (lista şi nr. de specii); abundență Kohler	1/3 ani	1/3 ani	1/3 ani	1/3 ani
	Nevertebrate bentice	componenţa taxonomică (lista şi nr. de specii); densitate (exp./m^2)	1/an	NA	1/an	NA
	Fauna piscicolă	componenţa taxonomică (lista şi nr. de specii); densitate (exp /probă); biomasa (g/specie)	1/3 ani	1/3 ani	1/3 ani	1/3 ani

Elemente de calitate		Parametri	Frecvenţa			
			Program supraveghere		Program operaţional	
			Lacuri naturale	Lacuri de acumulare	Lacuri naturale	Lacuri de acumulare
Elemente hidromorfologice	Parametri hidrologici	Nivelul apei în lac şi debitele afluente şi defluente	1-30 / 30 zile	1/zi	1-30 / 30 zile	1/zi
		Timpul de retenţie al lacului	1/6 ani	1/6 ani	1/6 ani	1/6 ani
		Conectivitatea lacului cu corpurile de apă subterană	1/3 zile	1/3 zile	1/3 zile	1/3 zile
	Parametri morfologici	Variaţia adâncimii lacului	1/6 ani	1/6 ani (variabil)	1/6 ani	1/6 ani (variabil)
		Volumul şi structura patului lacului	1/6 ani	1/6 ani (variabil)	1/6 ani	1/6 ani (variabil)
		Structura malului lacului	1/6 ani	1/6 ani	1/6 ani	1/6 ani
Elemente fizico-chimice	Transparenţa	Discul Secchi	4/an	4/an	4/an*	4/an*
	Condiţii termice	Temperatura	4/an	4/an	4/an*	4/an*
	Condiţii de oxigenare	Oxigen dizolvat (concentrație), CCO-Cr, CBO_5	4/an	4/an	4/an*	4/an*
	Salinitate	Conductivitate	4/an	4/an	4/an*	4/an*
	Starea acidifierii	pH	4/an	4/an	4/an*	4/an*
	Nutrienţi	$N\text{-}NO_2$, $N\text{-}NO_3$, $N\text{-}NH_4$, $N_{total,}$ $P\text{-}PO_4$, P_{total}, Clorofila *„a”*	4/an	4/an	4/an*	4/an*
	Poluanţi specifici-apă	Cu, Zn, As, Cr, Toluen, Acenaften, Xilen, Fenoli, PCB (sumă de 7), Cianuri, Detergenți anion-activ	4/an	4/an	4/an	4/an
Substanţe prioritare-apă		1)	12/an	12/an	12/an	12/an

Elemente de calitate	Parametri	Frecvenţa			
		Program supraveghere		Program operaţional	
		Lacuri naturale	Lacuri de acumulare	Lacuri naturale	Lacuri de acumulare
Substanţe prioritare (sedimente)	2)	1/an	1/an	1/an	1/an
Substanţe prioritare (biotă)	3)	1/an	1/an	1/an	1/an

**frecvenţa de monitorizare poate deveni lunară sau mai mare, în funcţie de evoluţia procesului de eutrofizare (mai-septembrie)*

NA = not applicable/neaplicabilă

1) Substanţele prioritare prevăzute în Anexa I a Directivei 2008/105/EC, modificată prin Directiva 2013/39/UE, transpusă în legislația națională prin H.G. 570/2016, în cazul existenţei surselor de poluare care evacuează astfel de substanţe în apă și/sau identificării acestora în cadrul analizei de screening*;*

2) Substanţele prioritare prevăzute în art. 3(6) al Directivei 2013/39/UE, transpusă în legislația națională prin art. 3(11) din H.G. 570/2016, în cazul existenţei surselor de poluare care evacuează astfel de substanţe în apă și/sau identificării acestora în cadrul analizei de screening*;*

3) Substanţele prioritare prevăzute în art. 3(2) al Directivei 2013/39/UE, transpusă în legislația națională prin art. 3(2) din H.G. 570/2016, în cazul existenţei surselor de poluare care evacuează astfel de substanţe în apă și/sau identificării acestora în cadrul analizei de screening.

Programul operaţional

Programul operaţional are ca scop stabilirea stării corpurilor de apă care prezintă riscul de a nu îndeplini obiectivele de mediu, precum şi evaluarea schimbărilor în starea acestor corpuri de apă, ca urmare a aplicării programului de măsuri. Programul operaţional se realizează în fiecare an pe perioada unui plan de management şi va înceta în cazul în care corpurile de apă vor atinge starea bună.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, monitoring-ul operaţional este aplicat unui număr de **69** corpuri de apă de suprafață și se realizează printr-un număr de **99** secţiuni de monitorizare.

<u>Râuri</u>

Rețeaua pentru monitoring-ul operaţional la nivelul a **65** corpuri de apă – râuri naturale și puternic modificate este alcătuită dintr-un număr de **92** secţiuni.

Elementele de calitate şi frecvenţa de monitorizare

Directiva Cadru Apă prevede ca monitoring-ul operaţional să fie specific şi să aibă la bază monitorizarea parametrilor relevanţi (care să indice riscul neatingerii stării bune). În ***Tabelul 6.1*** sunt prezentate elementele, parametrii şi frecvenţele de monitorizare pentru elementele biologice, hidromorfologice, fizico-chimice, precum și pentru substanțele prioritare în cazul aplicării programului operaţional.

Lacuri

Reţeaua pentru monitoring-ul operaţional al corpurilor de apă lacuri (lacuri naturale și lacuri de acumulare) este alcătuită dintr-un număr de **7** secţiuni la nivelul a **4** corpuri de apă. Ca şi în cazul programului de supraveghere, monitorizarea elementelor fizico-chimice şi biologice se face prin proba integrată pe zona fotică, având în vedere mai multe puncte de monitorizare (ex. baraj, mijloc lac).

Elementele de calitate şi frecvenţa de monitorizare

În ***Tabelul 6.2*** se prezintă parametrii şi frecvenţele de monitorizare pentru elementele de calitate biologice, hidromorfologice şi fizico-chimice, precum și pentru substanțele prioritare.

Programul de investigare

Programul de monitorizare investigativă în România a fost stabilit pe baza prevederilor Directivei Cadru Apă, având în vedere:

- identificarea cauzelor depăşirilor limitelor prevăzute în standardele de calitate şi în alte reglementări din domeniul gospodăririi apelor;
- certificarea cauzelor pentru care un corp de apă nu poate atinge obiectivele de mediu (acolo unde monitoring-ul de supraveghere arată că obiectivele stabilite pentru un corp de apă nu se pot realiza, iar monitoring-ul operaţional nu a fost încă stabilit);
- stabilirea impactului poluărilor accidentale, furnizând informaţii referitoare la programele de măsuri necesare pentru atingerea obiectivelor de mediu şi a măsurilor specifice necesare pentru remedierea efectelor poluărilor accidentale.

Programul de investigare se aplică, dacă este necesar, la completarea cunoştinţelor privind calitatea apei, la testarea noilor metode de evaluare calitativă, la probarea ipotezelor privind evaluarea presiunilor şi a impactului, nefiind necesară stabilirea în avans a reţelei de monitoring investigativ şi a elementelor de calitate monitorizate.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa au fost stabilite **18** secţiuni de monitorizare investigativă pe un număr de **18** de corpuri de apă râuri naturale, puternic modificatesi artificiale.

Pentru eficientizarea sistemului de monitorizare, s-a aplicat un proces de translatare al secţiunilor reprezentative de monitorizare. Acest proces a avut în vedere translatarea secţiunilor de pe corpurile de apă monitorizate, care au atins obiectivele de calitate/mediu, pe corpurile de apă nemonitorizate (evaluate prin procedeul de grupare a corpurilor de apă sau prin evaluarea pe baza analizei de risc) care nu au atins obiectivele de calitate/mediu (cu prioritate pe cele care au fost încadrate în stare/potenţial ecologic mai puţin decât bun sau stare chimică proastă şi/sau pe corpurile de apă pentru care sunt prevăzute măsuri privind monitorizarea investigativă în cadrul programelor de măsuri din *Planul de Management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa (2021)*.

În cadrul procesului de translatare, s-au avut în vedere următoarele criterii:

- se translatează secțiunile de monitoring de pe corpurile de apă monitorizate cu program de supraveghere, care și-au atins obiectivele de mediu (stare bună/potențial bun și obiectivul de nedeteriorare a stării/potențialului comparativ cu rezultatele obținute în *Planul de Management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa (2021)* și care nu au secțiuni de referință amplasate pe ele și nici cerințe specifice de monitorizare (TNMN, CI, CMN etc.);

- secțiunile translatate vor fi introduse în monitorizare cu program de monitoring investigativ și vor fi amplasate pe corpuri de apă nemonitorizate (evaluate prin similitudine/grupare sau prin analiza de risc) care nu și-au atins obiectivele de mediu. În aceste secțiuni, elementele de calitate pentru evaluarea stării/potențialului ecologic se monitorizează cu o frecvență corespunzătoare monitoring-ului de supraveghere.

În acest sens, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, pentru intervalul de timp 2017-2020 au fost translatate un număr de 23 secţiuni de monitorizare pe 23 corpuri de apă de suprafață.

Din totalul corpurilor de apă de suprafață, un procent de 45,16% sunt monitorizate.

6.1.2. Ape subterane

Apa subterană reprezintă o resursă minerală importantă a cărei depreciere cantitativă, dar mai ales chimică, este dificil şi costisitor de remediat, astfel încât pentru protecția și în interesul utilizării durabile a acestei resurse, este necesară instituirea unui cadru bazat pe principiile prevenției și poluatorul plătește.

Programele de monitorizare a apelor subterane trebuie să furnizeze o imagine cât mai exactă asupra stării acestora și a tendinţelor pe termen lung ale concentraţiilor de poluanţi induse antropic, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa. Monitorizarea corpurilor de apă subterană se face prin programe de monitorizare cantitativă şi programe de monitorizare chimică (supraveghere și operaționale).

Articolul 8 al Directivei Cadru Apă stabileşte cerinţele de monitorizare pentru starea apelor subterane, iar Anexa V indică faptul că informaţiile furnizate de sistemul de monitorizare al apelor subterane sunt necesare pentru:

- evaluarea stării cantitative a tuturor corpurilor sau grupurilor de corpuri de apă subterană (inclusiv evaluarea resurselor de apă subterană disponibile);
- estimarea direcţiei şi a debitului din corpurile de apă subterană care traversează graniţele Statelor Membre;
- validarea procedurii de evaluare a riscului, realizată conform Articolului 5;
- evaluarea tendinţelor pe termen lung ale diverşilor parametri cantitativi şi chimici, ca rezultat al schimbărilor condiţiilor naturale şi datorită activităţii antropice;
- stabilirea stării chimice pentru toate corpurile sau grupurile de corpuri de apă subterană identificate a fi la risc de a nu atinge starea bună;
- identificarea prezenţei tendinţelor importante şi continue de creştere a concentraţiilor de poluanţi;

- evaluarea schimbării (inversării) tendinţelor în concentraţia poluanţilor în apele subterane;
- stabilirea, proiectarea şi evaluarea programului de măsuri.

Parametrii monitorizaţi şi frecvenţele de monitorizare**,** inclusiv elementele de calitate, sunt prezentate în ***Tabelul 6.3.***

Tabel 6.3. Elemente, parametri şi frecvenţe de monitorizare în programul de supraveghere şi operaţional - ape subterane

Elemente	**Parametrii**	**Frecvenţa***	
		Program supraveghere	**Program operaţional**
Elemente cantitative	H	1-120/an	1-120/an
	Q	1-12/an la izvoare	1-12/an la izvoare
Elemente fizico-chimice	oxigen	1-2/ an	2/an
	pH	1-2/an	2/an
	conductivitate	1-2/an	2/an
	azotaţi	1-2/an	2/an
	amoniu	1-2/an	2/an
	alţi nutrienţi (azotiţi, ortofosfaţi)	1-2/ an	2/an
	Pesticide: individual și total	1-2/an	1-2/an
	substanţe prioritare şi substanţe prioritar periculoase	1-2/ an	2/an
	poluanţi specifici neprioritari	1-2/ an	2/an
	alţi poluanţi şi parametri (inclusiv ionii majori)	1-2/ an	2/an

**Frecvenţa măsurătorilor de nivel la forajele reţelei hidrogeologice naţionale pentru apele freatice este în funcţie de rezultatele analizei regimului de variaţie al acestora (o dată la 3 zile).*

Pentru forajele de adâncime frecvenţa măsurătorilor de nivel va fi trimestrială.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, 15 corpuri de apă subterană au fost monitorizate printr-un număr de 300 foraje și 8 izvoare.

6.1.2.1. Monitorizarea cantitativă

Monitorizarea cantitativă a corpurilor de apă subterană are ca scop principal validarea caracterizării şi a procedurii de evaluare a riscului de a nu atinge starea cantitativă bună, realizate în conformitate cu cerinţele Art.5 al DCA. Pentru evaluarea stării cantitative a corpurilor de apă subterană, anual se efectuează observaţii şi măsurători ale nivelului hidrostatic (în cazul acviferului freatic) şi ale nivelului piezometric (în cazul acviferelor de adâncime) în forajele aparţinând Reţelei Hidrogeologice Naţionale.

Frecvenţa de măsurare a nivelurilor hidrostatice a fost de 1, 3, 5 şi 10 măsurători pe lună. Înregistrările acestor măsurători se fac atât de către observatori, cât şi prin staţiile automate.

Astfel, în perioada 2017 - 2020, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, corpurile de apă subterană au fost monitorizate din punct de vedere cantitativ (***Figura 6.2.)*** printr-un număr de 267 foraje și 6 izvoare.

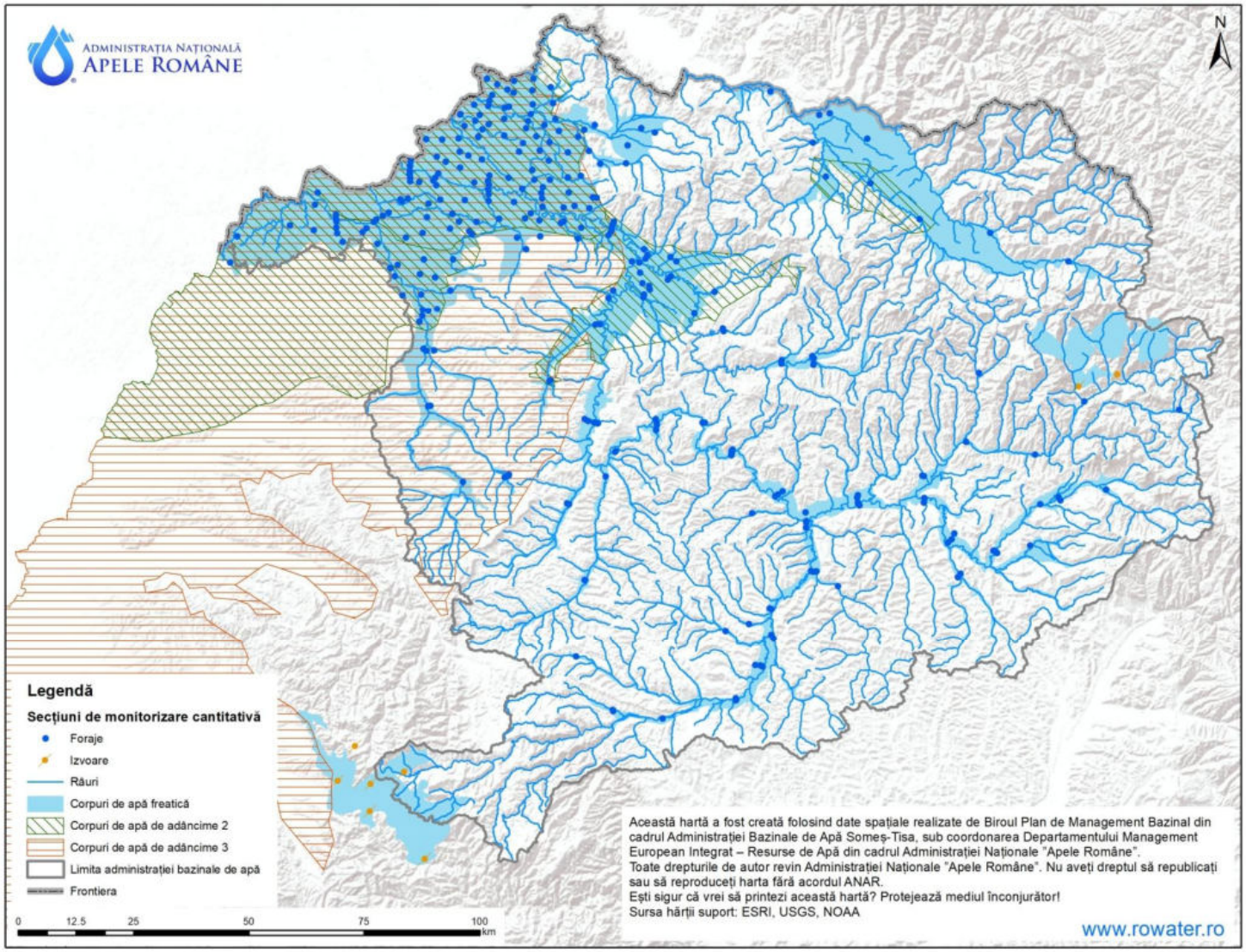

Figura 6.2. Rețeaua de monitorizare cantitativă a corpurilor de apă subterane la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

6.1.2.2. Monitorizarea chimică a apelor subterane are în vedere stabilirea programelor de supraveghere şi operaţional.

Programul de supraveghere este necesar pentru:

- validarea evaluărilor de risc: suplimentarea şi validarea procedurii de caracterizare şi evaluare a riscului de neatingere a stării chimice bune a apei subterane;
- clasificarea corpurilor de ape subterane: confirmarea stării tuturor corpurilor de apă subterană;
- furnizarea informațiilor pentru evaluarea tendințelor pe termen lung ale concentrațiilor poluanților, atât ca rezultat al variației condițiilor naturale, cât și ca rezultat al activităților antropice.

Secţiunile/staţiile de monitorizare chimică pentru apele subterane din spațiul hidrografic Someș-Tisa sunt prezentate în ***Figura 6.3.***

Programul de supraveghere se aplică în cazul tuturor corpurilor de apă subterană,iar în cazul în care au rezultat depășiri la unii indicatori de poluare, corpul de apă fiind la risc de neatingere a stării bune, forajul respectiv va intra într-un program de monitorizare operațională.

Programul de supraveghere se realizează cu o frecvenţă de 1-2/an, monitorizându-se atât parametrii obligatorii prevăzuţi de DCA și Directiva privind Apele Subterane (oxigen, pH, conductivitate, azotaţi, amoniu, pesticide), cât şi ceilalţi parametri menţionaţi în tabel în funcţie de utilizarea apei şi de presiunile antropice.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, numărul secţiunilor monitorizate din punct de vedere chimic este de 135 (foraje şi izvoare) din care 20 au prevăzute programe de supraveghere.

Programul operaţional se aplică în cazul tuturor corpurilor de apă subterană, în zonele cu risc cantitativ sau chimic, precum și în cazul corpurilor de apă transfrontaliere la forajele situate în apropierea graniței, și este necesar pentru a se stabili:

- starea chimică a tuturor corpurilor sau grupurilor de corpuri de apă subterană determinate ca fiind la risc de a nu atinge starea bună;
- prezenţa oricărei tendinţe crescătoare pe termen lung a concentraţiei poluanților;
- eficienţa programelor de măsuri implementate pentru a restabili starea bună a unui corp de apă subterană sau inversarea tendinţelor crescătoare ale concentraţiilor poluanţilor.

În cazul programului operaţional se monitorizează parametrii obligatorii prevăzuţi de DCA şi Directiva privind Apele Subterane 2006/118/EC cu modificările ulterioare precum şi alţi parametri în funcţie de categoria de risc, poluarea specifică, vulnerabilitatea la poluare, convenţia internaţională la care România este parte.

Având în vedere vulnerabilitatea crescută la poluare a corpurilor de apă freatice, s-a luat decizia ca toate aceste acvifere să fie monitorizate prin programe operaționale. Numărul secţiunilor monitorizate din punct de vedere chimic în programul operaţional este de 115 (foraje şi izvoare).

Analiza tendinței s-a realizat având în vedere valorile obținute în 99 foraje și izvoare, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa. Pentru corpurile de apă transfrontaliere, elementele şi frecvenţa de monitorizare a forajelor situate în apropierea graniţei este cea stabilită prin convenţiile şi acordurile internaţionale la care România este parte.

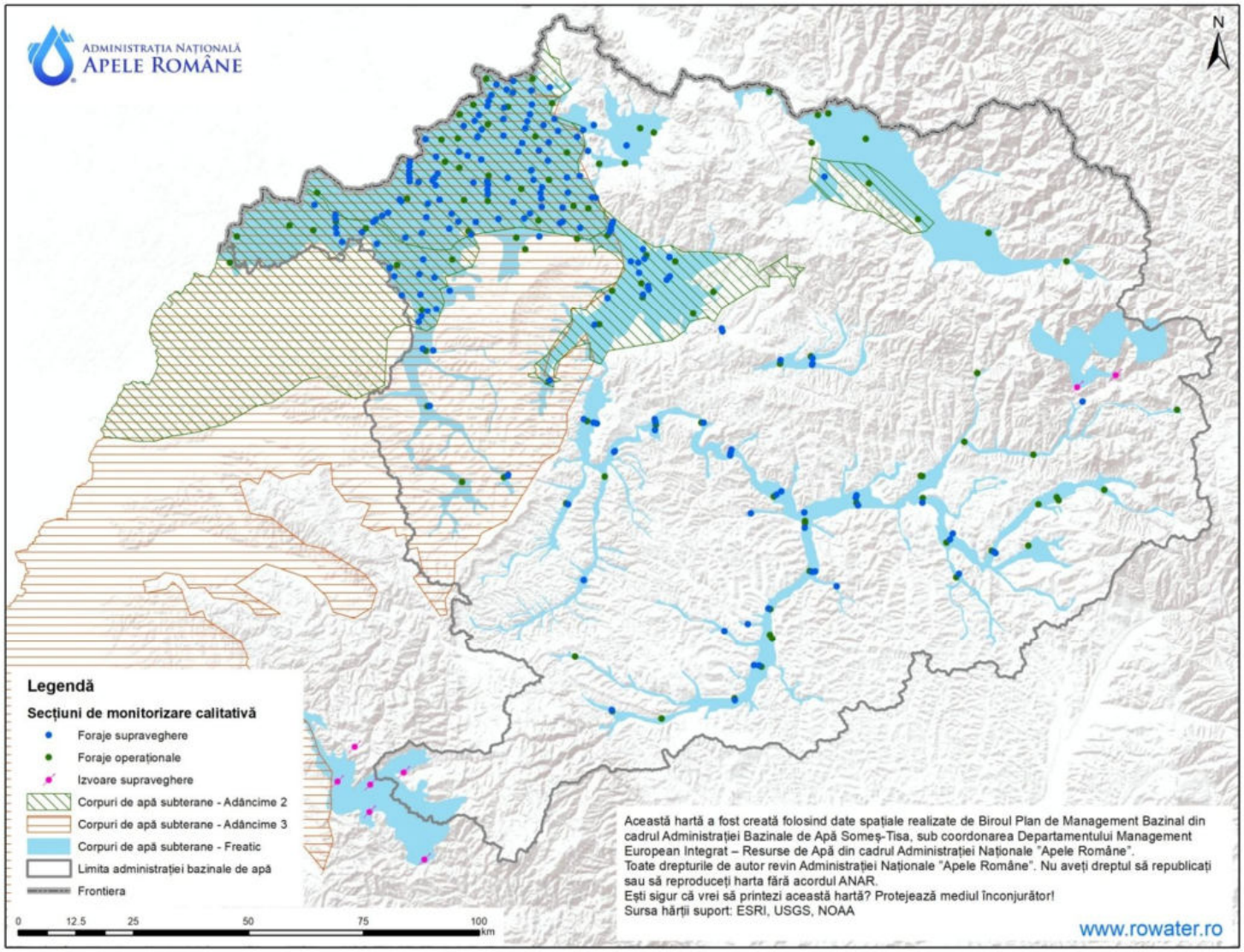

Figura 6.3. Reţeaua de monitorizare chimică a corpurilor de apă subterane, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

6.1.3. Zone protejate

Pentru zonele protejate se utilizează informațiile privind secțiunile de monitorizare situate pe corpurile de apă care au legătură cu toate categoriile de zone protejate identificate pe acele corpuri de apă, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa.

Tipurile de zone protejate, caracteristicile lor, inclusiv harta privind localizarea acestora, sunt descrise în Cap. 5. Identificarea și cartarea zonelor protejate.

- **Zonele de protecție pentru captările de apă destinate potabilizării**

Desemnarea zonelor de protecție pentru captarea apelor în vederea potabilizării s-a realizat în conformitate cu prevederile Art. 6 și anexei IV din Directivei Cadru Apă, Art. 5^1 și Anexa nr. 1^2 ale Legii Apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare, Ordinului nr. 1245/2005 privind aprobarea Metodologiei de realizare a registrului zonelor protejate și HG nr. 930/2005 pentru aprobarea Normelor speciale privind caracterul și mărimea zonelor de protecție sanitară și hidrogeologică.

De asemenea, în conformitate cu articolul 7 al Directivei Cadru Apă, Administrația Bazinală de Apă Someș-Tisa identifică toate corpurile de apă utilizate sau care vor fi în viitor utilizate pentru captarea apei destinate consumului uman, care furnizează, în medie, mai mult de 10 m^3/zi sau deservesc mai mult de 50 de persoane și monitorizează toate corpurile de apă care furnizează mai mult de 100 m^3/zi (în medie).

Pentru apele de suprafaţă, având în vedere criteriul menţionat mai sus, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, în anul 2020 au fost stabilite **23** secțiuni de monitorizare a resursei de apă destinate acestui scop, localizate pe **21** corpuri de apă de suprafață, în conformitate cu prevederile Directivei Cadru Apă.

Parametrii monitorizați sunt cei definiți de H.G. nr. 100/2002 pentru aprobarea Normelor de calitate pe care trebuie să le îndeplinească apele de suprafață utilizate pentru potabilizare (NTPA-013) și a Normativului privind metodele de măsurare și frecvența de prelevare și analiză a probelor din apele de suprafață destinate producerii de apă potabilă (NTPA-014) cu modificările și completările ulterioare. De asemenea, Directiva Cadru Apă prevede monitorizarea substanțelor prioritare și altor substanțe descărcate în cantități semnificative care ar putea afecta starea corpurilor de apă. Monitorizarea se realizează de către Administrația Bazinală de Apă Someș-Tisa.

Frecvenţa de prelevare a probelor de apă utilizate pentru captarea apei în scop potabil este prezentată mai jos:

Comunitate deservită (locuitori)	**Frecvenţa**
<10.000	4/an
10.000-30.000	8/an
30.000	12/an

Pentru apele subterane au fost identificate captările de apă în scop potabil, în conformitate cu prevederile DCA (a se vedea ***Capitolul 5.1***), monitorizate de către operatori și

numai parțial de către Administrația Bazinală de Apă Someș-Tisa (pentru evaluarea stării chimice și în scopul verificării calității apei utilizate pentru potabilizare). La nivelul anului 2019, au fost stabilite zone de protecție (sanitară și hidrogeologică) pentru un număr de 35 puncte de captare.

Referitor la **parametrii şi frecvenţa de monitorizare**, măsurătorile de niveluri în forajele de observaţie ale Reţelei Hidrogeologice Naţionale (situate în raza de influenţă a acestor captări) se realizează o dată la 3 - 15 zile în funcţie de regimul de variaţie a nivelurilor.

- **Zonele pentru protecția speciilor acvatice importante din punct de vedere economic**

Cele 2 directive europene care conțin prevederi pentru această categorie de zonă protejată, respectiv Directiva 2006/44/CE privind calitatea apelor dulci care necesită protecție sau îmbunătățiri în vederea întreținerii vieții piscicole și Directiva 2006/113/CE privind calitatea apelor pentru moluște, au fost abrogate la nivel european. Chiar dacă aceste directive au fost abrogate, Statele Membre au obligația **să mențină și să asigure același nivel de protecție** pentru zonele protejate identificate pe baza acelor directive.

Pentru zonele desemnate pentru protecția speciilor acvatice importante din punct de vedere economic – **pești**, nivelul de protecție este asigurat de către prevederile Directivei Cadru Apă, obiectivele de mediu de stare bună ale Directivei Cadru Apă integrând în totalitate obiectivele legislației pe baza căreia a fost stabilită această categorie de zonă protejată, monitorizarea realizându-se în cadrul procesului de monitorizare specifică corpurilor de apă de suprafață conform prevederilor Directivei Cadru Apă.

Rezultatele monitorizării corpurilor de apă localizate în aceste categorii de zone protejate se regăsesc la capitolul 6.2. privind caracterizarea stării corpurilor de apă la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa.

- **Zonele sensibile la nutrienți și zonele vulnerabile la nitrați**

Pentru zonele sensibile la nutrienți, în urma negocierilor cu Uniunea Europeană (Tratatul de aderare a României la Uniunea Europeană, Capitolul 22 – Protecția mediului înconjurător), România a declarat întregul său teritoriu ca *zonă sensibilă la nutrienți.*

Zonele vulnerabile la nitrați au în vedere decizia aplicării Programului de Acţiune pe întreg teritoriul României, în conformitate cu art. 3 alin. 5 al Directivei Nitraţi. Conform prevederilor menţionate, România nu mai are obligativitatea şi nu va mai desemna zone vulnerabile la nitraţi din surse agricole, întrucât programul de acţiune se aplică fără excepţie pe întreg teritoriul ţării, aplicându-se astfel principiul de prevenție în contextul poluării cu nitrați.

Monitorizarea conformităţii corpurilor de apă se face prin supravegherea concentraţieiparametrilor indicatori ai procesului de eutrofizare (atât elementele fizico-chimice specifice cât și parametrii biologice specifici).

- **Zonele destinate pentru protecţia habitatelor şi speciilor unde menţinerea sau îmbunătăţirea stării apei este un factor important**

Pentru această categorie de zonă protejată, se consideră/se utilizează secțiunile de monitorizare situate pe corpurile de apă care se suprapun cu aceste zone protejate.

O parte din secțiunile utilizate pentru evaluarea stării corpurilor de apă sunt localizate în ariile protejate desemnate pentru protecția habitatelor și speciilor unde menţinerea sau îmbunătăţirea stării apei este un factor important pentru protecţia acestora, monitorizându-se elementele de calitate cerute de DCA. Monitorizarea specificațiilor/aspectelor conținute de legislația

comunitară pentru conservarea speciilor și habitatelor se face de către alte instituții care administrează ariile naturale protejate. Pentru cel de-al treilea Plan de Management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa 2021 autoritățile care gestionează apele și ariile naturale protejate fac eforturi comune pentru corelarea programelor de monitorizare a stării corpurilor de apă de suprafață și rezultatele acestora cu specificațiile/aspectele disponibile la nivelul autorităților care gestionează ariile naturale protejate pentru conservarea speciilor și habitatelor direct dependente de apă, având în vedere legislația comunitară.

Astfel, așa cum se observă în ***Figura 6.4*** din rețeaua de monitorizare pentru evaluarea stării corpurilor de apă, o parte din secțiunile de monitorizare sunt localizate în zonele protejate desemnate pentru protecția habitatelor și speciilor unde menţinerea sau îmbunătăţirea stării apei este un factor important pentru protecţia acestora, monitorizându-se elementele de calitate cerute de către Directiva Cadru Apă. Aceste zone protejate sunt reprezentate de ariile naturale protejate desemnate prin legislația națională și comunitară specifică.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, din cele 294 secțiuni de monitorizare aferente corpurilor de apă de suprafață (râuri, lacuri), un număr de **191** secțiuni de monitorizare sunt localizate pe corpuri de apă care se suprapun cu arii naturale protejate.

Programul de monitorizare pentru apele de suprafață conține cerințe suplimentare de monitorizare pentru zonele protejate. Aceste cerințe prevăd includerea în programul de monitorizare operațional a tuturor secțiunilor de monitorizare localizate pe corpuri de apă care se suprapun cu arii naturale protejate și care sunt identificate ca prezentând risc de a nu îndeplini obiectivele de mediu prevăzute la art. 4 al Directivei Cadru Apă. În acest sens, monitorizarea operațională presupune evaluarea amplitudinii și impactului tuturor presiunilor semnificative relevante asupra acestor corpuri de apă și, unde este cazul, evaluarea modificărilor stării acestora care apar în urma aplicării programului de măsuri. Programul de monitorizare operațional este aplicat până când zonele protejate se conformează atât cu cerințele privind apa ale legislației pe baza căreia aceste zone au fost desemnate cât și cu îndeplinirea obiectivelor de mediu prevăzute la art. 4 al Directivei Cadru Apă.

În acest context, din cele **191** secțiuni de monitorizare localizate pe corpuri de apă care se suprapun cu arii naturale protejate, aproximativ **35,08%** sunt incluse în programul de monitorizare operațională până la atingerea obiectivelor de mediu.

Prezentarea rezultatelor programelor de monitorizare pentru zonele protejate, așa cum prevede Anexa VII, punctul 4.3 a Directivei Cadru Apă, respectiv reprezentarea cartografică a acestora, se regăsește în ***Figura 6.5.***

Din cele **191** secțiuni de monitorizare localizate pe corpuri de apă care se suprapun cu arii naturale protejate, pentru **49** secțiuni (aproximativ **25,65%**), starea corpurilor de apă monitorizate este bună. Pentru restul secțiunile de monitorizare, evaluarea rezultatelor obținute indică o stare a corpurilor de apă alta decât starea bună, pentru acestea aplicându-se în continuare programul de monitorizare operațional până la atingerea stării bune.

Starea bună a corpurilor de apă asigură și condițiile necesare realizării obiectivelor de conservare specifice ariilor naturale protejate, respectiv de menținere sau atingere a stării favorabile de conservare a speciilor și habitatelor dependente de apă.

Pentru corpurile de apă din arii naturale protejate care necesită atingerea stării bune se aplică, după caz, un Program de măsuri sau excepții de la atingerea obiectivului de mediu, aspecte care sunt detaliate în capitolele următoare. Pe baza planificărilor anterioare, s-a observat faptul că măsurile identificate pentru atingerea obiectivelor de mediu ale corpurilor de apă sunt suficiente și pentru atingerea obiectivelor zonelor protejate.

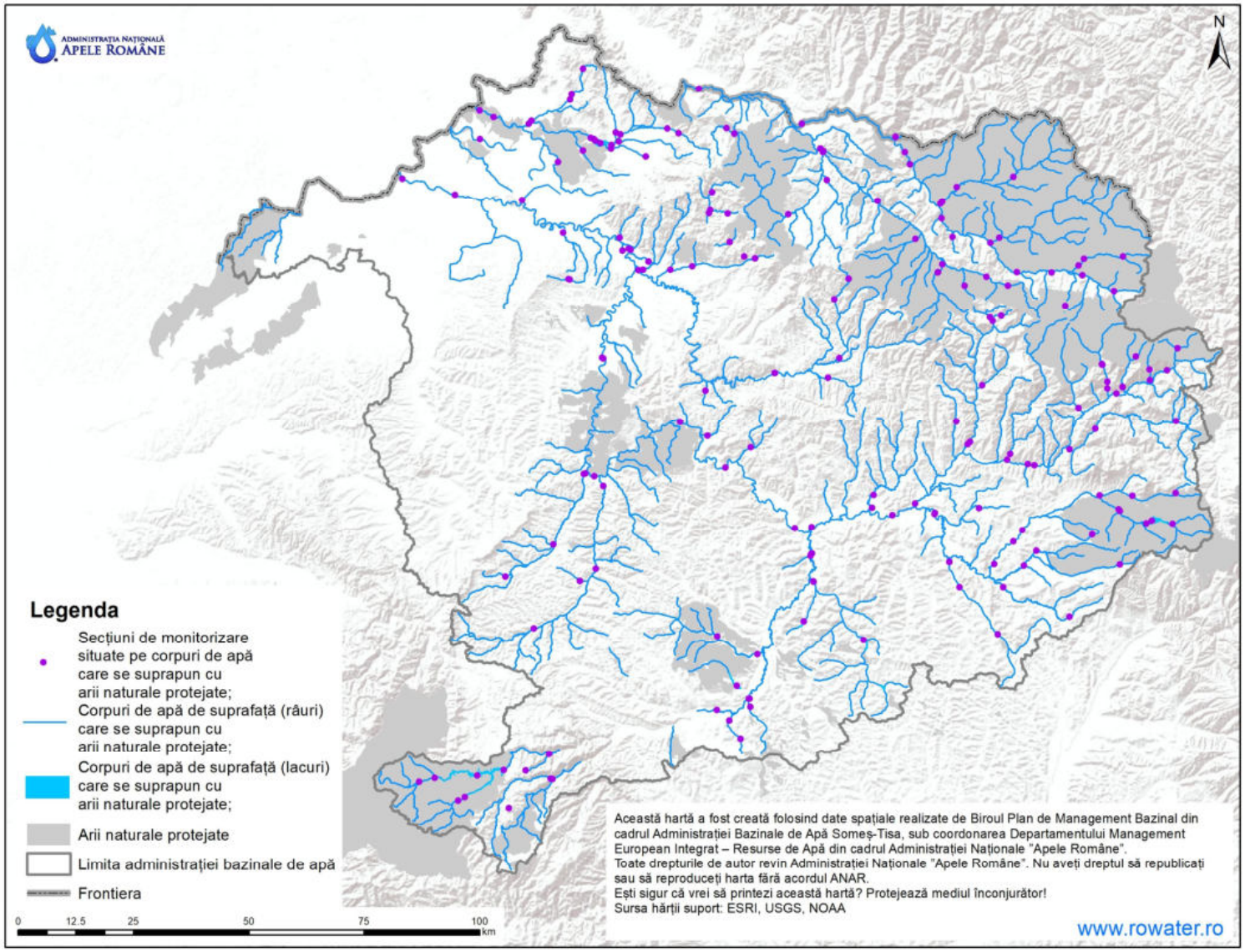

Figura 6.4. Rețeaua de monitorizare a apelor de suprafață și localizarea acestora în relație cu ariile naturale protejate, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

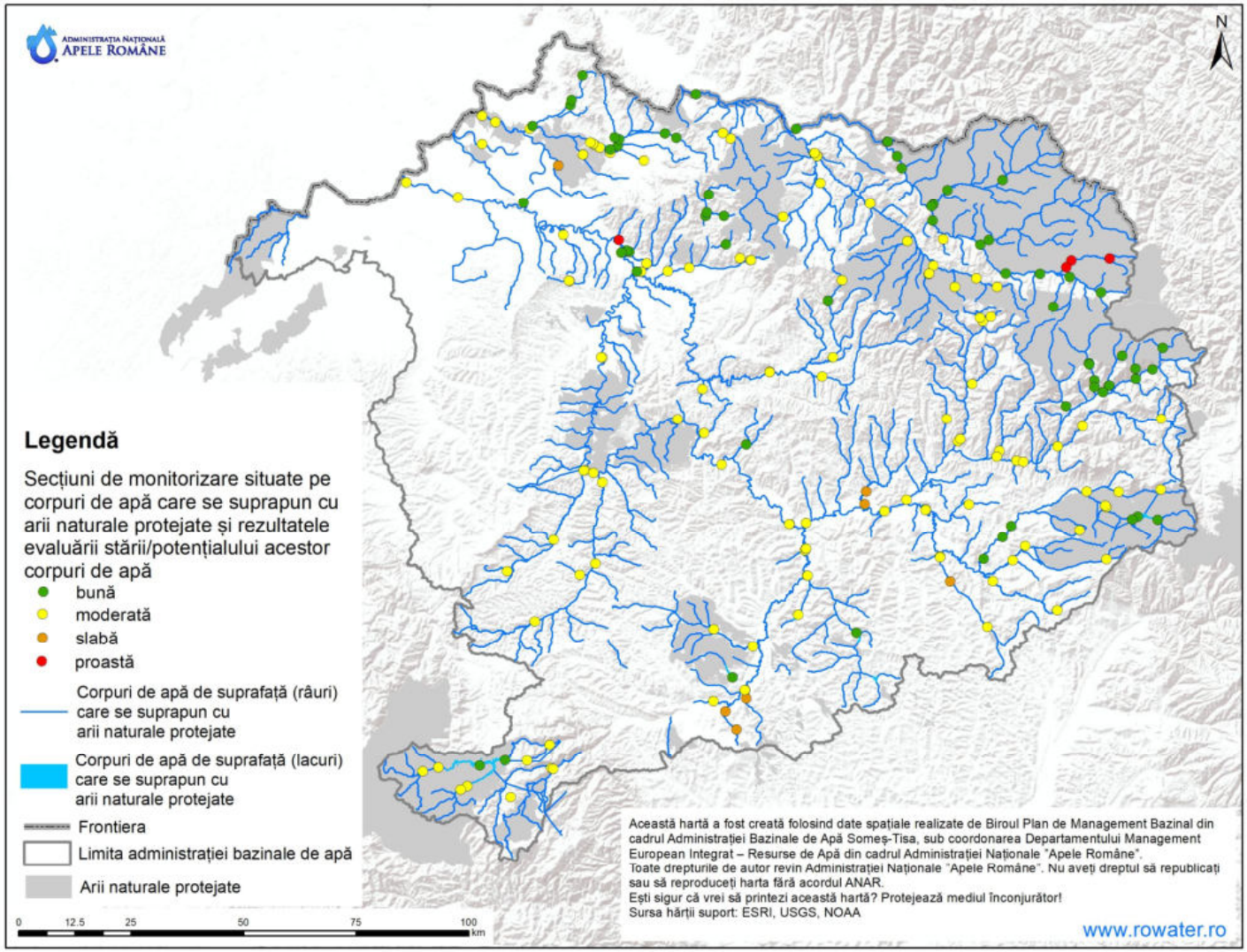

Figura 6.5. Secțiunile de monitorizare situate pe corpurile de apă care se suprapun cu ariile naturale protejate și rezultatele evaluării stării acestor corpuri de apă la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

6.1.4. Progrese înregistrate în procesul de monitorizare a corpurilor de apă

În procesul de actualizare al planului de management, s-a avut în vedere validarea delimitării corpurilor de apă de suprafață (pentru corpurile de apă subterană, această analiză nu a mai fost necesară) și reevaluarea riscului de neîndeplinire a obiectivelor de mediu pentru corpurile de apă, context în care rețeaua și programele de monitorizare au fost re-analizate în scopul creşterii gradului de confidenţă în evaluarea stării.

Metodologia utilizată în stabilirea rețelei de monitorizare a corpurilor de apă în vederea evaluării stării chimice s-a efectuat ținând cont de următoarele: analiza rețelei naționale de monitorizare a corpurilor de apă de suprafață stabilită în conformitate cu art. 8 al Directivei Cadru Apă, având în vedere rezultatele de monitoring existente, analiza surselor de poluare punctiforme și difuze în legătură cu corpurile de apă de suprafață, cât și rezultatele inventarului privind emisiile, evacuările și pierderile de substante prioritare cât și implementarea măsurilor stabilite și efectele acestora. Astfel, au fost selectate o serie de secțiuni de monitorizare în cadrul cărora s-a realizat un screening calitativ ce a vizat identificarea prezenței substanțelor prevăzute de Directiva 2013/39/UE ce modifică și completează Directiva 2008/105/CE privind standardele de calitate pentru mediu (Directiva SCM). Analiza de screening s-a efectuat atât în matricea apă, cât și în cea de biota, rezultând astfel o rețea de secțiuni reprezentative pentru monitorizare în vederea evaluării stării chimice a corpurilor de apă de suprafață, dar și pentru monitorizarea substanțelor prevăzute în articolul 3.6 din Directiva EQS în scopul analizei tendinței în sediment. Urmare a analizei mai sus menționată s-a stabilit tipul de program de monitorizare aplicat fiecărui corp de apă, respectiv supraveghere pentru corpurile de apă care nu sunt la risc, și operațional pentru cele care sunt la risc de neatingere a stării chimice bune.

În contextul elaborării celui de-al treilea Plan de Management, din totalul substanțelor prioritare monitorizate, prevăzute în Anexa I, partea A, a Directivei SCM 2013/39/UE, pentru Cloralcani C10-13 (mediul de investigare apă) și Dioxine și compușii săi (mediul de investigare biota) încă nu există metode de analiză, iar pentru Compuși tributilstanici (mediul de investigare apă) metoda disponibilă presupune riscuri mari de utilizare pentru personal, astfel încât până la dezvoltarea unei noi metode de analiză mai sigure din punct de vedere al efectelor asupra operatorilor, acești compuși nu sunt analizați.

În ceea ce privește substanțele pentru care se aplică prevederile Art. 3 alin. 3(b) din Directiva 2013/39/UE, acestea nu se iau în considerare în evaluarea stării chimice (Cypermetrin și Cibutrin) cu excepția celor pentru care valoarea medie calculată nu este inferioară limitei de cuantificare (LoQ) și LoQ este superioară standardului de calitate a mediului (SCM).

În ceea ce privește substanța Hexabromociclododecan, metoda de analiză pentru matricea biotă a fost optimizată ulterior proiectului internațional ”Towards a proper aquatic environmental” derulat și implementat la nivel national și care a furnizat date și informații utilizate în evaluarea stării chimice a corpurilor de apă studiate în cadrul acestui proiect. S-au făcut eforturi pentru introducerea în programul de monitorizare a substanțelor prioritar periculoase PFOS și Hexabromociclododecan astfel că începând cu anul 2021, acestea vor fi monitorizate în mediul de investigare biotă.

Aspectele privind metodele de analiza și adecvanța acestora sunt detaliate în cadrul capitolului 6.2.1.3.3. Caracterizarea şi evaluarea stării chimice a corpurilor de apă de suprafață din cadrul Planului National de Management actualizat (2021).

Referitor la analiza tendințelor pe termen lung a poluanților care tind să se acumuleze în sedimente, precizăm că monitorizarea acoperă substanțele prevăzute la art. 3 (6) al Directivei SCM, iar frecvența de monitorizarea a substanțelor analizate în sedimente este de 1/an. Menționăm că în cadrul Programului Operațional Infrastructură Mare, se desfășoară proiectul ”Dezvoltarea unui laborator național pentru îmbunătățirea monitorizării substanțelor deversate în ape și a calității apei potabile” care se va derula în perioada 2021-2023, și în cadrul căruia se va implementa metoda de analiză pentru Cloralcani C10-C13, atât pentru evaluarea stării chimice în mediul de investigare apă, cât și pentru analiza tendinței în sedimente.

Pentru cel de al 3-lea ciclu de implementare al DCA, în vederea asigurării monitorizării corespunzătoare a stării chimice, s-au realizat următoarele:

- achiziționarea de echipamente specifice/performante de analiză în vederea extinderii numărului de substanțe monitorizate pentru mediile de investigare apă și biotă în scopul evaluării stării chimice și în mediul de investigare sedimente, pentru analiza tendinței;
- implementarea de metode de analiză pentru noile substanțe prioritare;
- îmbunătățirea criteriilor de performanță analitice.

De asemenea, la nivelul spațiului hidrografic Someș - Tisa a fost actualizat inventarul emisiilor, evacuărilor şi pierderilor de substanţe prioritare, în conformitate cu prevederile Art. 8 al HG nr. 570/2016 cu date și informații la nivelul perioadei 2017-2019. Rezultatele obținute contribuie la dezvoltarea sistemului de monitoring.

A fost actualizată baza de date chimică la nivelul corpurilor de apă subterană pentru actualizarea analizei tendințelor concentrațiilor de poluanți.

Pentru extinderea rețelei de monitorizare la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, in intervalul de timp 2017 – 2022, au fost incluse 18 secțiuni noi de monitorizare pentru 18 corpuri de apă de suprafață.

În vederea creșterii gradului de cunoaștere a stării apelor de suprafață și subterană și a îmbunătățirii confidenței în evaluarea acestora, se are în vedere monitorizarea unui număr cât mai mare de corpuri de apă din spațiul hidrografic Someș-Tisa, într-un ciclu de planificare de şase ani (inclusiv corpuri de apă pentru care nu a fost posibilă aplicarea principiului grupării și pentru care evaluarea s-a făcut pe bază de analiză de risc). De asemenea, s-a avut în vedere ca în procesul de caracterizarea stării/potenţialului ecologic al corpurilor de apă să se țină cont de aspecte ce ţin de: reprezentativitatea secţiunilor de monitoring, numărul secţiunilor de monitorizare/corp de apă (raportat la lungimea corpului de apă), sursele de poluare semnificative existente, lucrările hidrotehnice, ariile protejate etc.

Referitor la zonele protejate, procesul de actualizare a planului de management cuprinde informații privind aspectele de monitorizare specifice tuturor categoriilor de zone protejate. Astfel, în acest capitol au fost incluse și referiri la zonele protejate pentru speciile acvatice importante din punct de vedere economic, zonele sensibile la nutrienți și zonele vulnerabile la nitrați, zonele pentru îmbăiere și zonele destinate pentru protecţia habitatelor şi speciilor unde menţinerea sau îmbunătăţirea stării apei este un factor important. Pentru cea din urmă categorie au fost realizate analize detaliate privind relația dintre secțiunile de monitorizare, starea ecologică a corpurilor de apă și ariile naturale protejate, rezultatele acestor analize regăsindu-se reprezentate pe hărți.

6.2. Caracterizarea stării corpurilor de apă

6.2.1. Ape de suprafaţă

6.2.1.1. Definiţii normative şi principii aplicate în evaluarea stării corpurilor de apă

Caracterizarea stării corpurilor de apă de suprafaţă, similar *Planului de Management al spaţiului hidrografic Someș-Tisa aprobat prin H.G. nr. 80/2011 și Planului de Management al spaţiului hidrografic Someș-Tisa actualizat în anul 2015 și aprobat prin HG nr.859/2016*, s-a realizat prin **evaluarea stării ecologice/potențialului ecologic şi stării chimice.**

Pentru clasificarea stării ecologice[29] a corpurilor de apă naturale s-a menținut sistemul de clasificare care prevede cinci clase de stare, respectiv: foarte bună, bună, moderată, slabă şi

[29] ***Starea ecologică*** este definită în conformitate cu prevederile Directivei Cadru Apă (transpusă prin Legea Apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare), prin elementele de calitate indicate

proastă. Pentru elementele biologice, sistemul de clasificare include cele cinci clase de stare menționate anterior. Pentru elementele suport fizico-chimice generale și poluanții specifici (sintetici și nesintetici), s-au stabilit trei clase, respectiv: stare foarte bună, stare bună, stare moderată.

Pentru elementele hidromorfologice suport, sistemul de clasificare cuprinde cinci clase, respectiv: foarte bună, bună, moderată, slabă şi proastă.

Pentru caracterizarea **potenţialului ecologic** la nivel de corp de apă, evaluarea corpurilor de apă puternic modificate și artificiale s-a realizat conform cerințelor *Ghidului de raportare pentru cel de al 3-lea Plan de Management*, clasele de potențial maxim și bun, fiind asimilate unei singure clase de potențial.

La nivel de element de calitate, evaluarea elementelor biologice s-a realizat în trei clase de potenţial: maxim, bun şi moderat, la fel ca şi pentru elementele fizico-chimice. Evaluarea elementelor hidromorfologice s-a realizat în cinci clase de potențial: maxim, bun, moderat, slab și prost.

Clasificarea stării ecologice și potențialului ecologic s-a realizat având ca principiu general ***principiul „one out - all out”/„cea mai defavorabilă situație”,*** conform prevederii DCA stipulată în Anexa V. ***Principiul „one out - all out”*** se aplică, de asemenea, şi între elementele de calitate din aceeaşi grupă (elemente biologice, elementele fizico-chimice şi elementele hidromorfologice), ceea ce conduce la un sistem de clasificare a stării ecologice restrictiv în relație cu definirea obiectivelor de mediu. În cazul unor situații particulare (reduse ca număr) încadrarea în clasa de stare ecologică, s-a realizat printr-o abordare mai restrictivă față de cea prevăzută de Anexa V a Directivei Cadru Apă, fiind determinată de clasificarea elementelor hidromorfologice.

“***Starea chimică bună a apelor de suprafață***” reprezintă starea chimică cerută în scopul atingerii obiectivelor de mediu pentru apele de suprafață prevăzute în articolul 4(1)(a) din DCA, inclusiv pentru apele teritoriale potrivit articolului 2(1) al DCA, aceasta însemnând ca nivelul concentraţiilor de poluanţi să nu depăşească standardele de calitate a mediului (SCM).

Standardele de calitate pentru substanțele prioritare sunt prevăzute în Anexa I a Directivei 2013/39/UE de modificare a Directivelor 2000/60/CE și 2008/105/CE în ceea ce privește substanțele prioritare din domeniul politicii apei, respectiv Anexa I a H.G. nr. 570/2016 privind aprobarea Programului de eliminare treptată a evacuărilor, emisiilor şi pierderilor de substanţe prioritar periculoase şi alte măsuri pentru principalii poluanţi. În procesul de evaluare a stării chimice, s-a avut în vedere conformarea cu valorile SCM pentru substanţele prioritare atât pentru valoarea mediei aritmetice, cât şi pentru valoarea concentraţiei maxime admisibile în mediul de investigare apă, dar și limitele prevăzute pentru substanțele prioritare ce se analizează în mediul de investigare biotă. Se are în vedere, de asemenea, analiza tendinței în sedimente pentru substanțele prioritare prevăzute în Directiva 2013/39/UE, respectiv H.G. 570/2016, cu scopul de a urmări respectarea principiului nedeteriorării stării bune. În acest sens, se va urmări dacă valorile concentrațiilor acestor substanțe în sedimente nu prezintă valori crescătoare în timp.

Clasificarea stării chimice se realizează în două clase: starea bună și altă stare decât bună, conform Anexei V a DCA, având la bază respectarea principiului „one out – all out”.

O astfel de abordare a fost aplicată la nivel național/bazinal. Orice depăşire a standardelor de calitate a mediului duce la neconformarea şi neatingerea obiectivelor de stare chimică bună.

6.2.1.2 Sistemul de clasificare a stării corpurilor de apă

în Anexa V a DCA, respectiv elementele biologice, elementele hidromorfologice, elemente fizico-chimice generale şi poluanţii specifici (sintetici şi nesintetici)

Sistemul de clasificare şi evaluare a *stării ecologice/potențialului ecologic* al corpurilor de apă a fost elaborat și actualizat în conformitate cu principiile Directivei Cadru Apă, cu recomandările ghidurilor europene din cadrul Strategiei Comune de Implementare a Directivei Cadru Apă *(ghid nr. 13 – Abordarea generală privind clasificarea stării ecologice și a potențialului ecologic; ghid nr. 4 – Identificarea și desemnarea corpurilor de apă puternic modificate și a corpurilor de apă artificiale; ghid nr. 37- Etape pentru definirea și evaluarea potențialului ecologic în scopul îmbunătățirii comparabilității corpurilor de apă puternic modificate)*, precum și în baza rezultatelor procesului european de intercalibrare pentru metodele de evaluare a elementelor biologice[30]. Sistemul de evaluare este prezentat în ***Anexa 6.1,*** fiind specific categoriilor de ape de suprafaţă.

În ceea ce privește sistemul de clasificare şi evaluare a stării chimice, precizăm că acesta este acelaşi pentru toate apele de suprafață (râuri, lacuri, tranzitorii, costiere și teritoriale), indiferent de categoria şi tipologia corpului de apă.

Progrese înregistrate în evaluarea <u>stării ecologice/potenţialului ecologic</u> al corpurilor de apă de suprafaţă

Ulterior *Planului de Management al spaţiului hidrografic Someș-Tisa aprobat prin HG nr.859/2016*, sistemul de evaluare a stării apelor a fost dezvoltat, actualizat și completat în vederea obţinerii unei imagini cât mai complete şi precise asupra stării apelor, prin:

- *finalizarea sistemului de evaluare a stării ecologice a corpurilor de apă naturale (anexa 6.1.)*[31]
- *completarea/includerea unui nou element biologic în evaluarea stării ecologice (macrofite)*
- *finalizarea cu succes a procesului de intercalibrare la nivel european a metodelor de evaluare a stării ecologice pe baza elementelor biologice*
- *dezvoltarea și revizuirea unor metode de evaluare/valori limită ale stării ecologice a corpurilor de apă, pe baza elementelor biologice;*
- *completarea sistemului de evaluare a elementelor fizico-chimice, atât pentru parametrul conductivitate, cât și pentru poluanții specifici neprioritari (As, Cr, xileni, fenoli, cianuri şi detergenţi anionici), prin stabilire de limite pentru clasa foarte bună/bună față de situația din Planul Național de Management actualizat aprobat prin HG nr. 859/2016, în care erau prevăzute numai două clase ale stării ecologice, respectiv starea bună şi starea moderată;*
- *participarea la exerciţiul european de intercomparare a potenţialului ecologic bun pentru corpurile de apă puternic modificate, ce are ca scop asigurarea comparabilității metodelor de definire a potențialului ecologic la nivelul Statelor Membre, prevăzut a se finaliza în anul 2022;*
- *actualizarea metodologiei de evaluare a potențialului ecologic al corpurilor de apă puternic modificate în baza recomandărilor ghidului european nr. 37 - Etape pentru definirea și evaluarea potențialului ecologic în scopul îmbunătățirii comparabilității corpurilor de apă puternic modificate;*
- *creşterea nivelului de confidenţă în evaluarea stării corpurilor de apă;*
- *elaborarea metodologiei de determinare a indicatorilor hidromorfologici pentru corpurile de apă nepermanente;*

[30] DECIZIA (UE) 2018/229 A COMISIEI din 12 februarie 2018 de stabilire, în temeiul Directivei 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului, a valorilor pentru clasificările sistemelor de monitorizare a statelor membre ca rezultat al exercițiului de intercalibrare și de abrogare a Deciziei 2013/480/UE a Comisiei

[31] cu excepția ihtiofaunei din lacurile naturale

- *completarea metodologiei de determinare a indicatorilor hidromorfologici pentru lacurile din România, cu elementul de calitate condiții morfologice ale lacurilor de acumulare;*
- *pentru corpurile de apă râuri și lacuri au fost aduse unele completări la sistemul de evaluare în cazul elementelor fizico-chimice și poluanți specifici;*

Informații detaliate privind sistemul de evaluare a stării ecologice pe baza elementelor biologice, elementelor hidromorfologice, elementelor fizico-chimice și poluanților specifici, precum și aspecte privind procesul de intercalibrare la nivel european sunt prezentate în ***Anexa 6.1.*** a Planului Național de Management actualizat în anul 2021, diferențiat în funcție de categoria corpurilor de apă.

Progrese înregistrate în evaluarea stării chimice a corpurilor de apă de suprafaţă

Evaluarea stării chimice a corpurilor de apă de suprafață, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, a înregistrat modificări comparativ cu cea realizată în *Planul de Management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa, aprobat prin H.G. nr. 859/2016*. Modificările survenite în *Planul de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat (2021)* au în vedere următoarele aspecte:

- extinderea programului de monitorizare pentru toate substanțele prioritare prevăzute în Anexa I a Directivei 2013/39/UE, respectiv Anexa I a H.G. 570/2016, cu excepția Cloralcani C10-13 (mediul de investigare apă) și Dioxine și compușii săi (mediul de investigare biota) pentru care încă nu există metode de analiză, iar pentru Compuși tributilstanici (mediul de investigare apă) metoda disponibilă presupune riscuri mari de utilizare pentru personal, astfel încât până la dezvoltarea unei noi metode de analiză mai sigure din punct de vedere al efectelor asupra operatorilor, acești compuși nu sunt analizați..
- În evaluarea actuală a stării chimice au fost analizate 8 substanțe prioritare în mediul de investigare biotă, față de 3 substanțe analizate în planul anterior în același mediu de investigare;
- introducerea în programul de monitorizare a substanțelor prioritar periculoase PFOS și Hexabromociclododecan astfel că începând cu anul 2021, acestea sunt monitorizate în mediul de investigare biotă;
- implementarea metodelor de analiză pentru noile substanţe introduse de Directiva 2013/39/UE;
- îmbunătățirea criteriilor de performanță analitice;
- atingerea obiectivului de stare bună - toate corpurile de apă din categoria lacuri (naturale, acumulări, puternic modificate, artificiale) au atins starea chimică bună (100%), față de planul anterior, unde 95,42% au atins starea chimică bună;
- ilustrarea rezultatelor obținute din evaluare - pe lângă hărțile cuprinse în Planul Național de Management actualizat aprobat prin HG nr. 859/2016, respectiv hărți cu starea chimică globală și hărți cu starea chimică parțială (care nu includ substanțele omniprezente PBT) a corpurilor de apă de suprafață, s-au realizat și alte tipuri de hărți: hartă în care se reprezintă starea chimică doar cu substanțele omniprezente PBT, o hartă pentru substanţele nou-identificate (prevăzute la pozițiile 34-45 din Anexa I a Directivei 2013/39/UE) şi o hartă cu substanţele care au SCM-uri revizuite, mai stricte (prevăzute la pozițiile 2, 5, 15, 20, 22, 23 și 28 din Anexa I a Directivei 2013/39/UE);
- *creșterea nivelului de confidență în evaluarea multianuală a stării chimice față de cea evaluată în Planul Național de Management actualizat aprobat prin HG nr. 859/2016;*
- *analiza tendințelor pentru toate substanțele prevăzute la art. 3.6 al Directivei 2013/39/UE care tind să se acumuleze în sedimente, cu excepția: cloralcanilor C10-*

C13, compușilor tributilstanici, PFOS, HBCDD și dioxinelor și compușilor de tip dioxină;

- *actualizarea datelor de monitoring validate cu cele provenite de la sursele de poluare, surse identificate pe baza inventarului de emisii, evacuări și pierderi de substanțe prioritare în mediul acvatic.*

În ceea ce privește analiza compușilor tributilstanici, metoda disponibilă presupune riscuri mari de utilizare/operare pentru personal, astfel că până la dezvoltarea unei noi metode de analiză, mai sigură din punct de vedere al efectelor asupra personalului, acești compuși nu sunt analizați în mod uzual. Totodată, în cadrul Programului Operațional Infrastructura Mare, se desfășoară în perioada 2021-2023 proiectul ”Dezvoltarea unui laborator național pentru îmbunătățirea monitorizării substanțelor deversate în ape și a calității apei potabile”, în cadrul căruia se are în vedere implementarea unei metode de analiză pentru determinarea cloralcanilor în mediul de investigare apă, cât și pentru sedimente, astfel încât și acești compuși se vor introduce în procesul de monitorizare în cadrul rețelei naționale și programelor de monitorizare.

După două cicluri de implementare a prevederilor Directivei Cadru Apă, evaluarea stării chimice a corpurilor de apă de suprafață reflectă o situație semnificativ îmbunătățită prin derularea unor acțiuni conjugate la nivelul bazinului hidrografic:

- monitorizarea îmbunătățită a stării chimice prin achiziţionarea echipamentelor specifice şi performante de analiză, cu scopul extinderii numărului de substanţe monitorizate în apă şi biotă, dar şi în sedimente pentru analiza tendinţei, conform Directivei 2013/39/UE;
- creșterea numărului de secțiuni/corpuri de apă de suprafață monitorizate prin aplicarea unui monitoring investigativ (de translatare);
- implementarea Inventarului emisiilor, evacuărilor și pierderilor de substanțe prioritare ca instrument de utilitate pentru urmărirea eficienței programelor de măsuri adoptate în scopul reducerii/eliminării acestor substanțe, conform prevederilor Directivei Cadru Apa;
- participarea la proiecte internaționale având ca obiectiv îmbunătățirea datelor științifice și tehnice disponibile pentru abordarea unitară și documentată a managementului substanțelor prioritare în strategia de combatere a poluării apei la nivel național.

În prezent, Administrația Națională Apele Române este partener în cadrul unui proiect finanțat din Programul Transnațional al Dunării (DTP) ”Danube Hazard m3c – Luptând împotriva poluării cu substanțe periculoase în bazinul Dunării prin măsurare, gestionare bazată pe modelare și consolidarea capacității” alături de alți 10 parteneri din bazinul internațional al Dunării. În cadrul acestui proiect, demarat în iulie 2020 și care se va finaliza în 2023, se urmărește îmbunătățirea considerabilă a cunoștințelor de bază și a înțelegerii poluării și emisiilor de substanțe periculoase în apă, prin îmbunătățirea capacității de monitorizare, modelare și gestionare a acestora, furnizând totodată recomandări pentru un management transfrontalier al substanțelor periculoase care să țină seama de nevoile naționale specifice.

Rezultate obținute în cadrul proiectului vor fi utile în dezvoltarea următoarelor inventare, prin abordarea modelărilor ce se vor dezvolta la nivel de zone pilot și la nivelul întregului bazin al Dunării și care vor putea fi aplicate ulterior la nivel național. De asemenea, rezultatele obținute în cadrul acestui proiect vor putea fi utilizate în următoarele cicluri de implementare a Directivei Cadru Apă.

6.2.1.3. Caracterizarea și evaluarea stării corpurilor de apă de suprafaţă

Pentru evaluarea stării corpurilor de apă, s-au utilizat, principal datele furnizate de Sistemul Național de Monitorizare al Apelor aferente perioadei 2018-2020; de asemenea, pentru anumite situaţii, au fost utilizate datele aferente perioadei 2017-2020. În cazul

elementelor biologice care se monitorizează cu frecvenţă mai redusă, s-au utilizat cele mai recente date de monitoring[32].

Clasificarea în clasa de stare ecologică/potențial ecologic s-a realizat în principal pe baza evaluării multianuale.

În situaţiile în care la nivelul unui corp de apă nu s-au stabilit secţiuni de monitorizare, s-a aplicat principiul grupării corpurilor de apă, fiind preluate, în general, datele de la un singur corp de apă monitorizat relevant în relație cu corpurile de apă grupate.

Pentru corpurile de apă pentru care nu a fost posibilă nici gruparea acestora, evaluarea stării s-a realizat pe baza analizei de risc privind ne-atingerea obiectivelor de mediu, respectiv prezenţa/absenţa și magnitudinea presiunilor antropice (surse de poluare şi alterări hidromorfologice potențial semnificative).

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa au fost analizate şi caracterizate din punct de vedere al **stării ecologice/potenţialului ecologic şi al stării chimice** un număr de **279 corpuri de apă (246 naturale** şi **33 puternic modificate/artificiale),** dintre care:

- **151 corpuri de apă (reprezentând 61,38% din corpurile de apă naturale, respectiv 54,12,5% din 279 corpuri de apă) sunt în stare ecologică bună şi 15 corpuri de apă (reprezentând 45.45% din corpurile de apă puternic modificate/artificiale, respectiv 5.37% din 279 corpuri de apă) au potențial ecologic bun;**
- **233 corpuri de apă naturale (reprezentând 94,33% din corpurile de apă naturale şi 83,51% din totalul corpurilor de apă de suprafață) sunt în stare chimică bună şi 30 corpuri de apă puternic modificate/artificiale (reprezentând 93,75% din corpurile de apă puternic modificate/artificiale şi 10,75% din totalul corpurilor de apă de suprafață) sunt în stare chimică bună.**

În urma analizei la nivelul spațiului hidrografic a celor **279** corpuri de apă de suprafață, s-a constatat că **57.71% corpuri de apă ating starea bună globală**, stare determinată pe baza celei mai defavorabile situații dintre starea ecologică/potențialul ecologic și starea chimică (aplicând principiul "one aut - all out").

6.2.1.3.1. Caracterizarea şi evaluarea stării ecologice şi a potenţialului ecologic al corpurilor de apă de suprafaţă

Rezultatele clasificării, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, a stării ecologice şi a potenţialului ecologic al corpurilor de apă de suprafaţă, ilustrate sintetic în tabelul de mai jos, sunt prezentate detaliat în ***Tabelul 6.4*** şi în ***Figura 6.6***, în funcție de categoriile corpurilor de apă.

	Stare ecologică/ potențial ecologic				
Numărul corpurilor de apă/procente	**Foarte bună**	**Bună**	**Moderată**	**Slabă**	**Proastă**
279	0	166	103	8	2
	0%	59,50%	36,92%	2,87%	0,71%

[32] În cazul evaluării ihtiofaunei prin aplicația EFI+, aceasta este indisponibilă la nivel european din anul 2018

Tabel 6.4. Rezultatele evaluării stării ecologice/potențialului ecologic la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

	Râuri naturale		**Lacuri naturale**		**Râuri CAPM**		**Râuri CAA**		**Lacuri de acumulare**	
	nr	%	nr	%	nr	%	nr	%	nr	%
Nr. corpuri de apă în ***stare ecologică bună/ potențial ecologic bun***	151	61,89	0	0	3	20,0	1	20	11	84,62
Nr. corpuri de apă în ***stare ecologică moderată/ potențial ecologic moderat***	83	34,02	2	100	12	80,0	4	80	2	15,38
Nr. corpuri de apă în ***stare ecologică slabă***	8	3,27	0	0	0	0	0	0	0	0
Nr. corpuri de apă în ***stare ecologică proastă***	2	0,82	0	0	0	0	0	0	0	0
NR. TOTAL CORPURI DE APĂ	**244**		**2**		**15**		**5**		**13**	

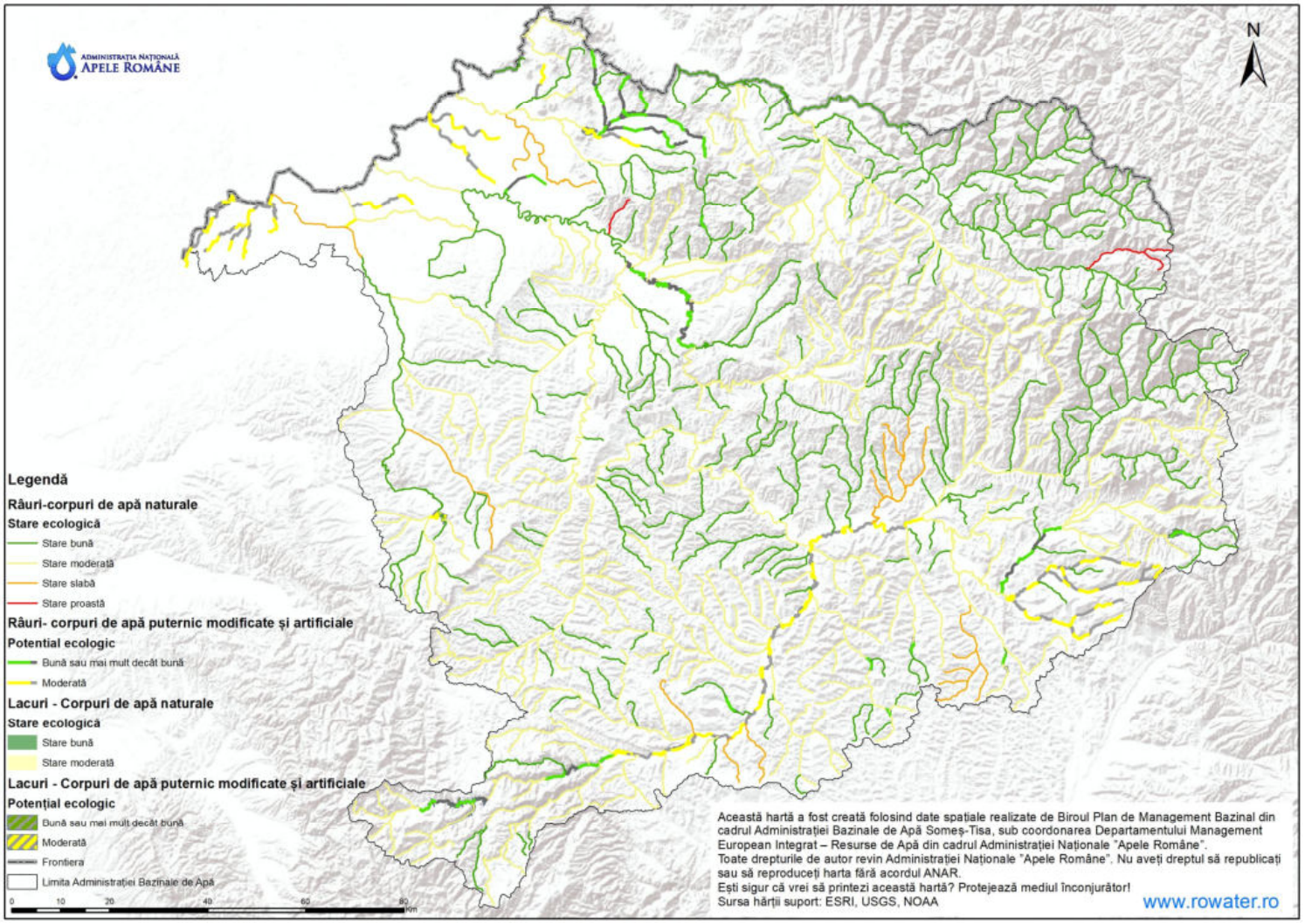

Figura 6.6. Starea ecologică şi potenţialul ecologic al corpurilor de apă de suprafaţă la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Comparativ cu evaluarea stării ecologice şi a potenţialului ecologic din *Planului de Management al spaţiului hidrografic Someş-Tisa actualizat în anul 2015 și aprobat prin HG nr. 859/2016*, se constată creşterea numărului de corpuri în stare bună/potențial bun, la **59.5**% (***Figura 6.7.a***)[33].

Diferența este necesar a fi interpretată în contextul informaţiilor prezentate în subcapitolul 6.2.1.2. și în *Anexa 6.1.,* referitoare la actualizarea și intercalibrarea metodelor de evaluare ale elementelor biologice, precum și la completarea și dezvoltarea sistemului național de evaluare a stării apelor.

La nivel de corp de apă, rezultatele evaluării stării ecologice şi a potențialului ecologic sunt prezentate în ***Anexa 6.1.A***. a *Planului de Management al spaţiului hidrografic Someș-Tisa actualizat (2021)*.

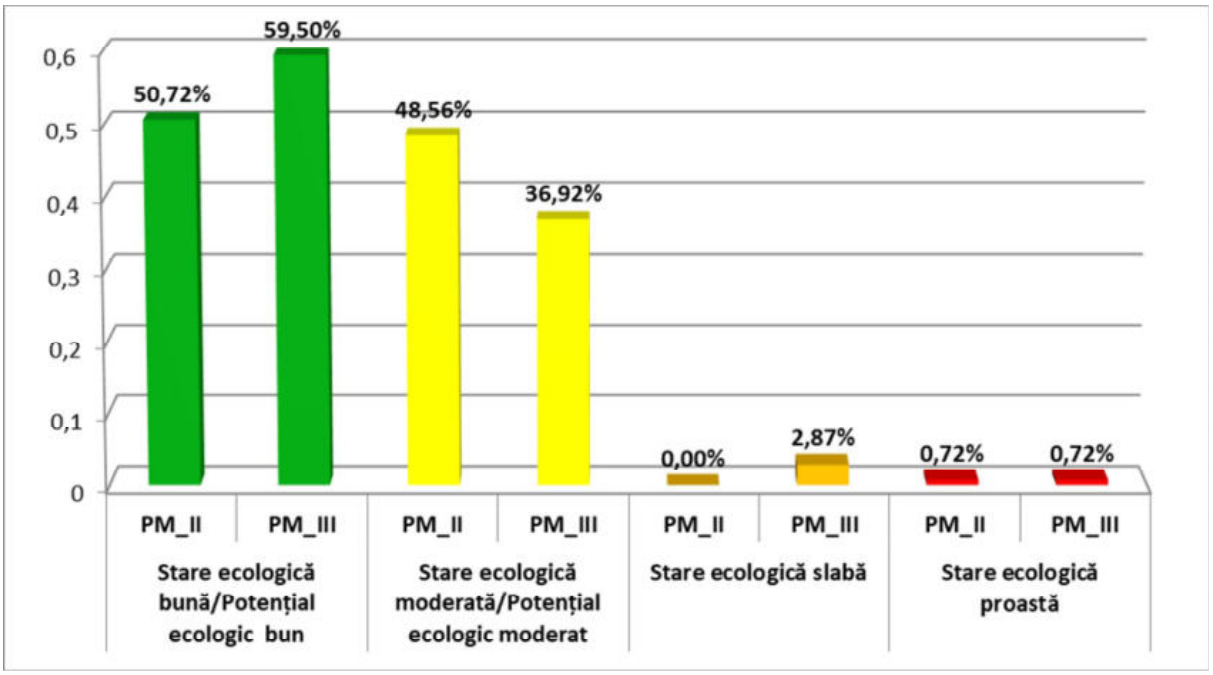

Figura 6.7.a. Evoluţia stării ecologice/potenţialului ecologic al corpurilor de apă de suprafaţă – Planul de Management al spaţiului hidrografic Someş-Tisa actualizat în anul 2021 comparativ cu Planul de Management al spaţiului hidrografic Someş-Tisa actualizat în anul 2015 şi aprobat prin HG nr.859/2016

Se remarcă faptul că din punct de vedere al elementelor biologice evaluate, procentul corpurilor de apă cu stare ecologică bună/potențial ecologic bun și stare ecologică foarte bună/potențial maxim este mai ridicat (**67.77%**) față de cel al corpurilor de apă cu stare ecologică bună/potențial ecologic bun integrat (**59.50%)** (***Figura 6.7.b***), consecință a aplicării principiului ”one out – all out”.

Aceeași situație se evidențiază și pentru elementele fizico-chimice generale și poluanți specifici, procentul corpurilor de apă cu stare ecologică bună/potențial ecologic bun fiind de **69.18%** față de cel al corpurilor de apă cu stare ecologică bună/potențial ecologic bun integrat (**59.50%).**

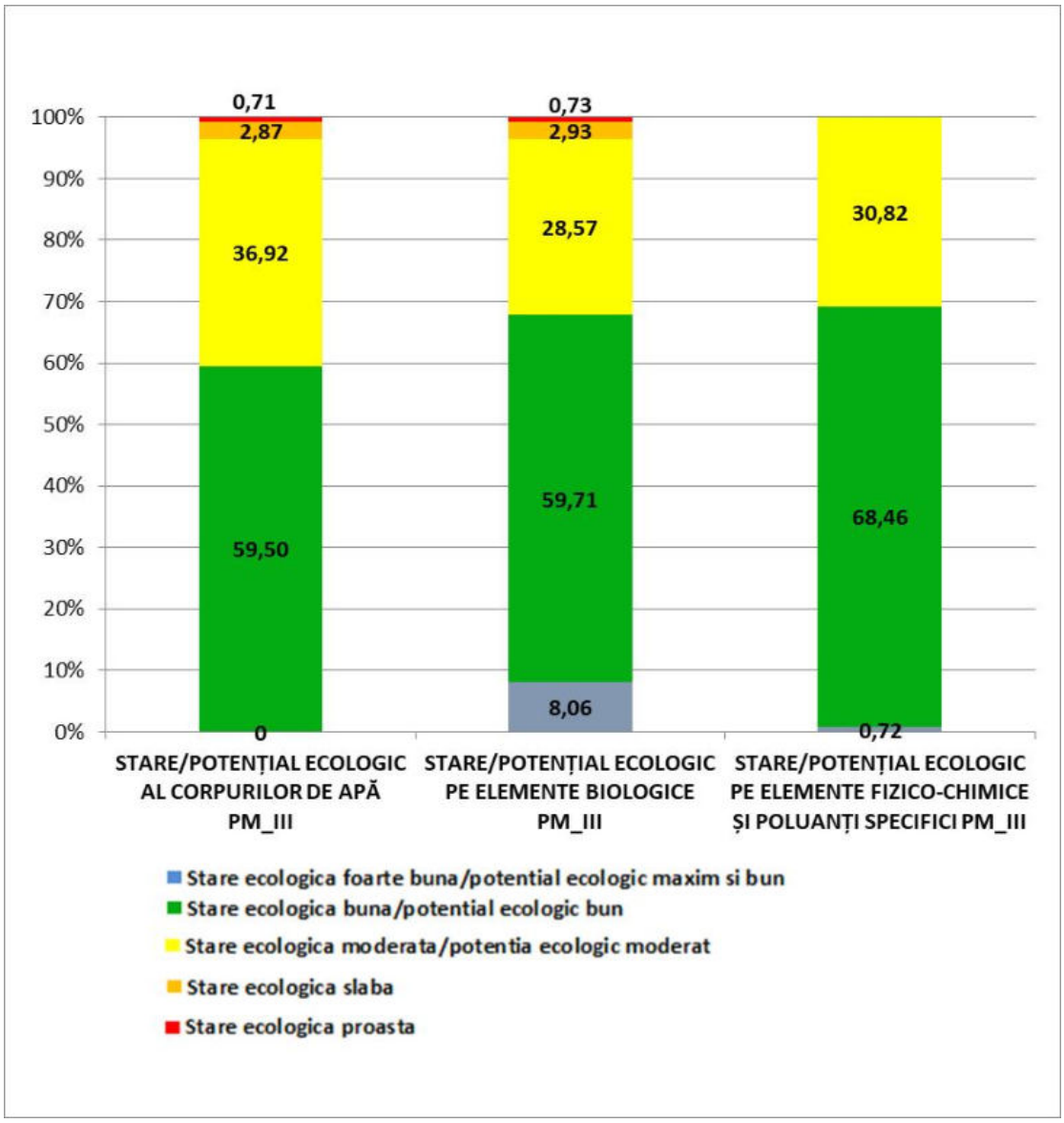

Figura 6.7.b. Starea ecologică/potenţialul ecologic al corpurilor de apă de suprafaţă şi starea ecologică/potenţialul ecologic pentru elementele biologice de calitate şi elementele fizico-chimice şi poluanți specifici la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

<u>Caracterizarea şi evaluarea stării ecologice pe categorii de corpuri de apă</u>

Evaluarea **stării ecologice a *<u>corpurilor de apă naturale</u>*** a indicat faptul că **151** corpuri de apă (**61,38%**) au fost încadrate în **stare ecologică bună,** comparativ cu situația din *Planul de Management al spaţiului hidrografic Someș - Tisa actualizat în anul 2015 și aprobat prin HG nr.859/2016* (**52,63%**).

Aceasta este necesar a fi interpretată în contextul informaţiilor prezentate în subcapitolul 6.2.1.2. și *Anexa 6.1.*

Actualizarea limitelor aferente metodei de evaluare a nevertebratelor bentice din râurile naturale care au devenit mai restrictive comparativ cu limitele anterioare, actualizarea și intercalibrarea la nivel european a metodei de evaluare a fitobentosului din râurile și lacurile naturale, a fitoplanctonului din lacurile naturale, precum și includerea în evaluare a macrofitelor, au reprezentat principalele cauze ale scăderii nr. (%) de CA în stare ecologică bună.

Se menţionează faptul că prin aplicarea principiului “one out - all out”/”cea mai defavorabilă situaţie”, în conformitate cu prevederile Anexei V a DCA, procentul corpurilor de apă cu stare ecologică foarte bună şi bună evaluate, la nivelul elementelor biologice integrate (**66,25**%) este mai mare decât procentul corpurilor de apă în starea ecologică bună, respectiv **61,38**%.

Creșterea se remarcă inclusiv în cazul elementelor fizico-chimice evaluate cu starea ecologică bună (**71,95%**) față de procentul corpurilor de apă în stare ecologică bună, de **61,38%** (***Figura 6.8***).

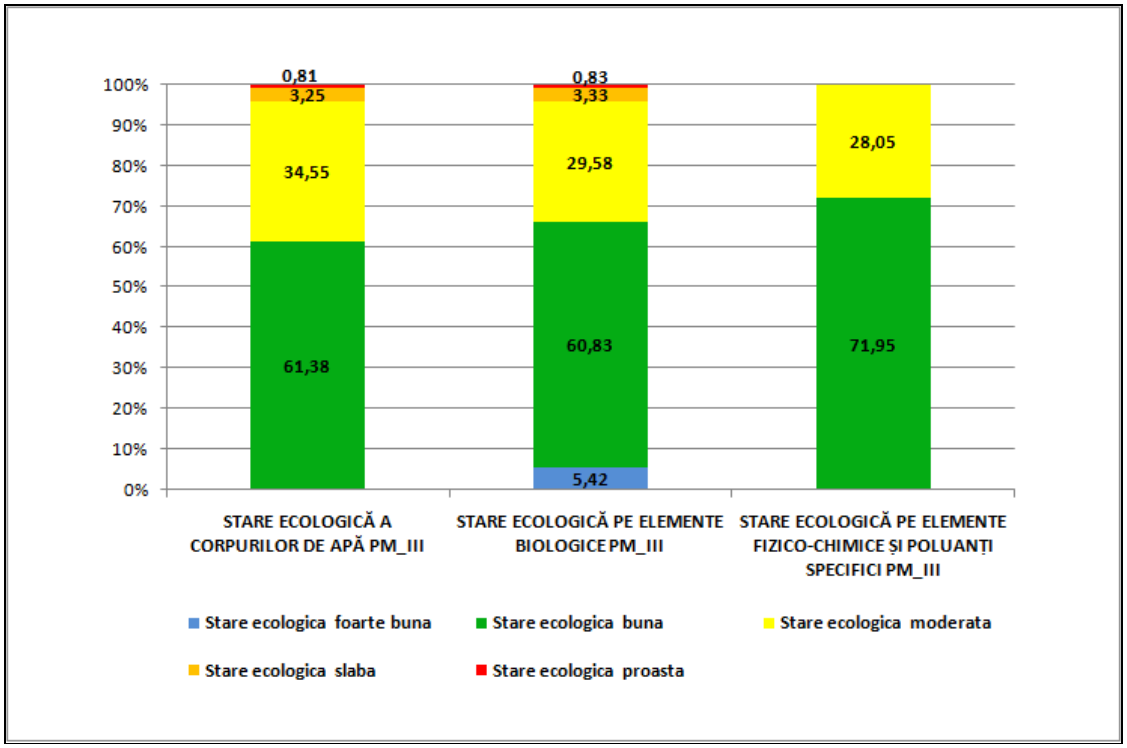

Figura 6.8. Starea ecologică a corpurilor de apă de suprafaţă naturale şi starea ecologică pentru elementele biologice şi elementele fizico-chimice și poluanți specifici la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Analiza stării ecologice pentru corpurile de apă naturale aferentă actualului *Plan de Management*, la nivel de element de calitate, a indicat faptul că procentul corpurilor de apă cu stare bună și foarte bună evaluate pentru **nevertebratele bentice**[34] (**90,95%)** este semnificativ mai crescut comparativ cu procentul corpurilor de apă în stare ecologică bună integrată (**61,38%**).

Râuri

[34] Informații detaliate privind nereprezentativitatea unor elemente biologice în evaluarea starii ecologice a anumitor categorii și tipologii se regăsesc în Anexa 6.1 a proiectului Planului Național de Management actualizat - 2021.

Caracterizarea stării ecologice a corpurilor de apă - râuri (244 corpuri de apă) s-a realizat pe baza nevertebratelor bentice, faunei piscicole, fitobentosului, fitoplanctonului, macrofitelor, a parametrilor fizico-chimici generali, poluanţilor specifici și a elementelor hidromorfologice.

Starea ecologică* a corpurilor de apă naturale – râuri la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa și la nivel național** este reprezentată în ***Figura 6.9.

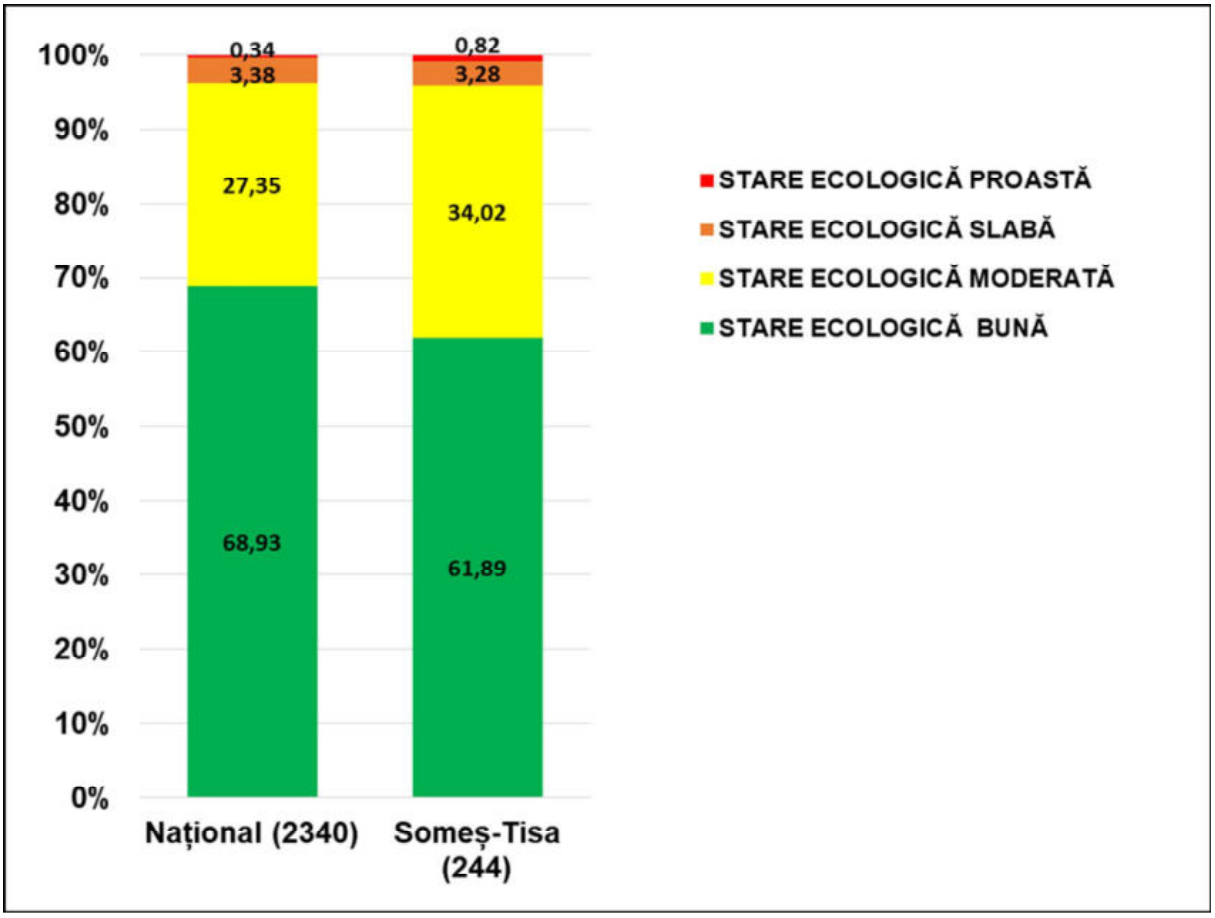

Figura 6.9. Starea ecologică a corpurilor de apă - râuri, la nivel național și pe spațiul hidrografic Someș-Tisa

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, se constată că **61,89%** din corpurile de apă – râuri sunt în stare ecologică bună, situându-se sub media la nivel național.

Comparativ cu starea ecologică din *Planul de Management al spaţiului hidrografic Someș-Tisa actualizat aprobat prin HG nr. 859/2016* se constată creșterea procentului corpurilor de apă în stare ecologică bună și foarte bună de la **52,87%** la **61,89%.**

La nivel de element biologic de calitate, în cazul nevertebratelor bentice - element biologic reprezentativ în evaluarea stării ecologice a râurilor, procentul corpurilor de apă în stare ecologică bună și foarte bună este semnificativ mai crescut (**91,30%**) comparativ cu procentul corpurilor de apă cu stare ecologica bună (**61,89%)**.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, în cazul **corpurilor de apă - râuri nepermanente (RO17 - RO19),** analiza stării ecologice a evidenţiat o creștere a procentului corpurilor de apă cu stare ecelogica bună, respectiv de la **25%** în *Planul de Management al spaţiului hidrografic Someș-Tisa actualizat aprobat prin HG nr. 859/2016,* la **73,50%**[35] (***Figura 6.10***). Menționăm faptul că, pentru corpurile de apă permanente, procentul este mai scăzut, respectiv **51,18%**.

În privința corpurilor de apă cu stare ecologică slabă, creșterea numărului/procentului acestora, comparativ cu situația din *Planul Național de Management actualizat aprobat prin HG nr. 859/2016*, s-a datorat, în mare majoritate a corpurilor de apă, elementului biologic fitobentos.

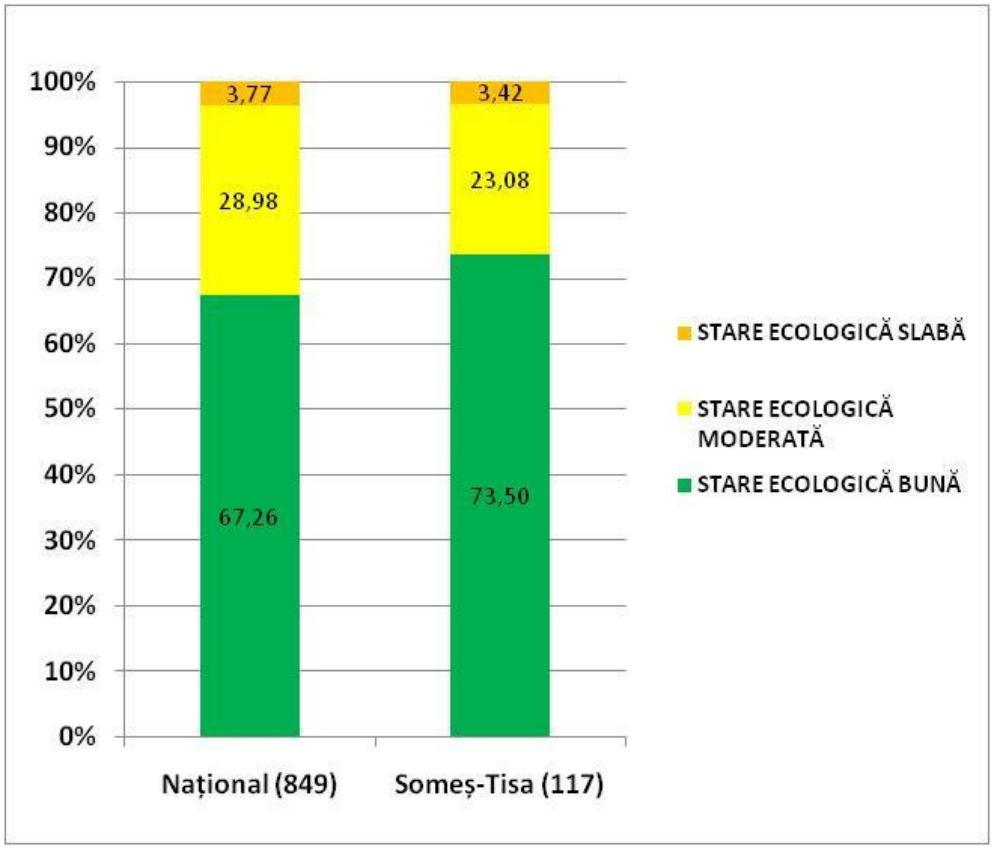

Figura 6.10. Starea ecologică a corpurilor de apă nepermanente - râuri, la nivel național și pe spațiul hidrografic Someș-Tisa

La nivelul grupei de elemente fizico-chimice și poluanți specifici, procentul corpurilor de apă – râuri naturale cu stare bună este mai crescut față de procentul corpurilor de apă cu stare ecologică bună.

Dacă **61,89%** corpuri de apă - râuri ating starea ecologică bună și foarte bună, procentul corpurilor de apă - râuri cu stare bună și foarte bună din punct de vedere al grupei elementelor fizico - chimice generale este de **72.13%,** iar din punct de vedere al poluanților specifici este de **98,77%**.

[35]creșterea procentului corpurilor de apă nepermanente în stare ecologică bună este necesar a fi interpretată și în contextul creșterii numărului de corpuri de apă în urma procesului de actualizare a Atlasului Secării (a se vedea cap. 3.3. Delimitarea corpurilor de apă).

Lacuri naturale

Caracterizarea stării ecologice a **lacurilor naturale** (2 corpuri de apă)[36] s-a bazat pe analiza fitobentosului, macrofitelor, nevertebratelor bentice, a parametrilor fizico-chimici generali, poluanţilor specifici și elementelor hidromorfologice, indicând că la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, **100%** au fost evaluate în **stare ecologică moderata**. Distribuţia acestora este redată în ***Figura 6.11***.

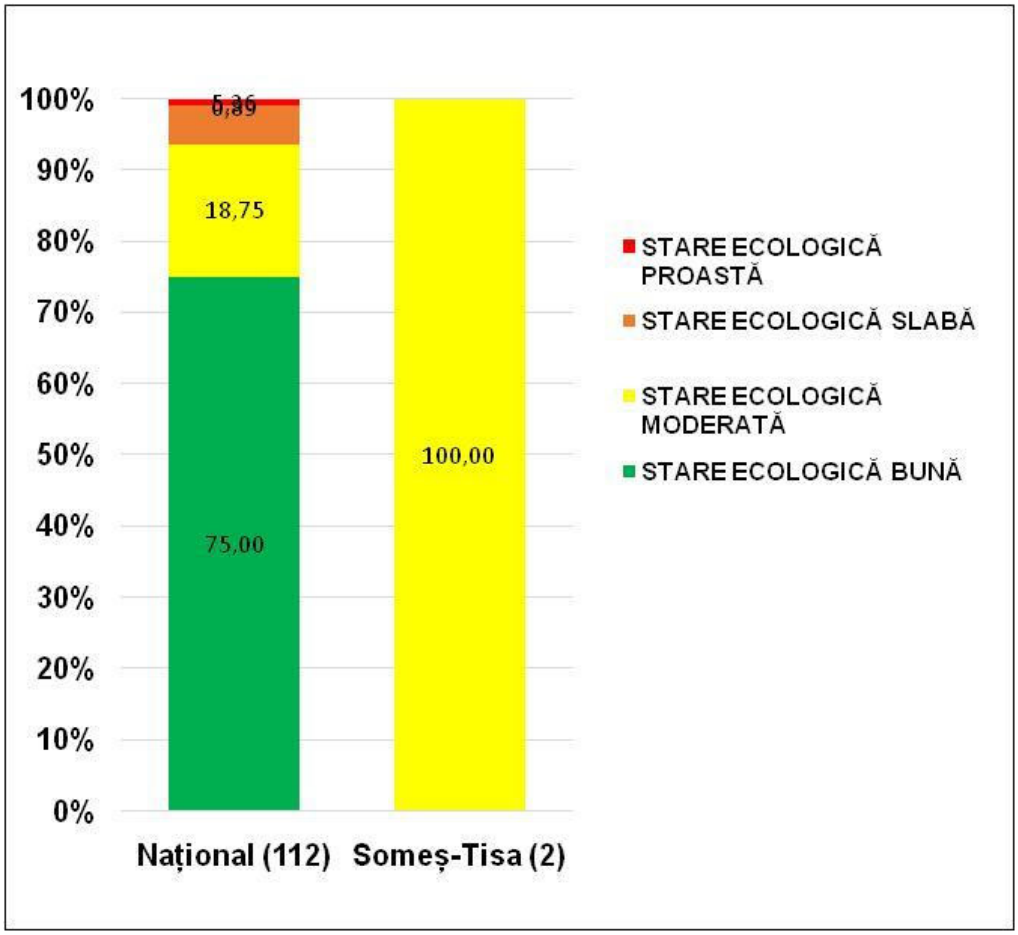

Figura 6.11. Starea ecologică a corpurilor de apă – lacuri naturale, la nivel naţional şi pe spaţiul hidrografic Someş-Tisa

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, se remarcă lipsa corpurilor de apă în stare slabă și stare proastă, cele 2 corpuri de apă - lacuri naturale fiind în stare moderată.

Evaluarea potenţialului ecologic al corpurilor de apă puternic modificate şi artificiale

Evaluarea potenţialului ecologic al corpurilor de apă puternic modificate s-a realizat prin utilizarea unei metode combinate ce are la bază Ghidul European nr. 37 - *Etape pentru definirea și evaluarea potențialului ecologic în scopul îmbunătățirii comparabilității corpurilor de apă puternic modificate.* Această metodă include abordarea de referință care implică derivarea valorilor

[36]evaluarea lacurilor naturale a avut în vedere identificarea acestora ca și corpuri de apă, prin îndeplinirea criteriilor prevăzute de Directiva Cadru Apă

elementelor biologice de calitate pentru potențialul ecologic bun din cele aferente potențialului ecologic maxim şi abordarea bazată pe măsuri de atenuare.

Metoda combinată aplicată în cadrul *Planului de Management al spaţiului hidrografic Someș-Tisa actualizat (2021)* (***Anexele 6.1.4.A - 6.1.4.H***) reprezintă o actualizare a metodei cuprinse în Planul Național de Management actualizat aprobat prin HG. nr 859/2016, pe baza ghidului nr. 37 și utilizează măsurile de atenuare incluse în *Catalogul actualizat al măsurilor de restaurare și atenuare a impactului alterărilor hidromorfologice*[37]*.*

Ca abordare generală, fiecare măsură de atenuare din catalog a fost evaluată în raport cu efectele estimate (eficiența) pentru fiecare element de calitate biologic, fizico-chimic și hidromorfologic care caracterizează potențialul ecologic al corpului de apă.

Se menţionează că abordarea bazată pe măsurile de atenuare, duce la o estimare a claselor de potențial, fiind utilizată pentru corelarea cu clasele de potențial ecologic derivate pe baza metodei bazată pe derivarea valorilor elementelor biologice de calitate.

Evaluarea **potențialului ecologic al corpurilor de apă puternic modificate și artificiale** a indicat faptul că **15** corpuri de apă (**45.45%**) au fost încadrate în **potențial ecologic bun,** comparativ cu **34,38%** în *Planul de Management al spaţiului hidrografic Someș-Tisa actualizat aprobat prin HG nr. 859/2016*.

Analiza potențialului ecologic pentru corpurile de apă puternic modificate și artificiale la nivel de element de calitate a indicat faptul că procentul corpurilor de apă cu potențial maxim și bun, în care au fost evaluate nevertebratele bentice[38](**92,86%),** este semnificativ mai crescut comparativ cu procentul corpurilor de apă în potențial bun (45.45**%**).

Același aspect se constată și în privința procentului corpurilor de apă evaluate cu potențial bun și maxim, aferent elementelor biologice integrate (**78.79%) *(Figura 6.12)*.

Din punct de vedere al elementelor fizico-chimice, procentul corpurilor de apă evaluate cu potențial bun este de **48.48%,** comparativ cu procentul corpurilor de apă cu potențial bun de **45.45%**.

[37] elaborat de Institutul Național de Hidrologie și Gospodărirea Apelor - 2020

[38] Informații detaliate privind nereprezentativitatea unor elemente biologice în evaluarea stării ecologice a anumitor categorii și tipologii se regăsesc în Anexa 6.1 a proiectului Planului Național de Management actualizat în anul 2021.

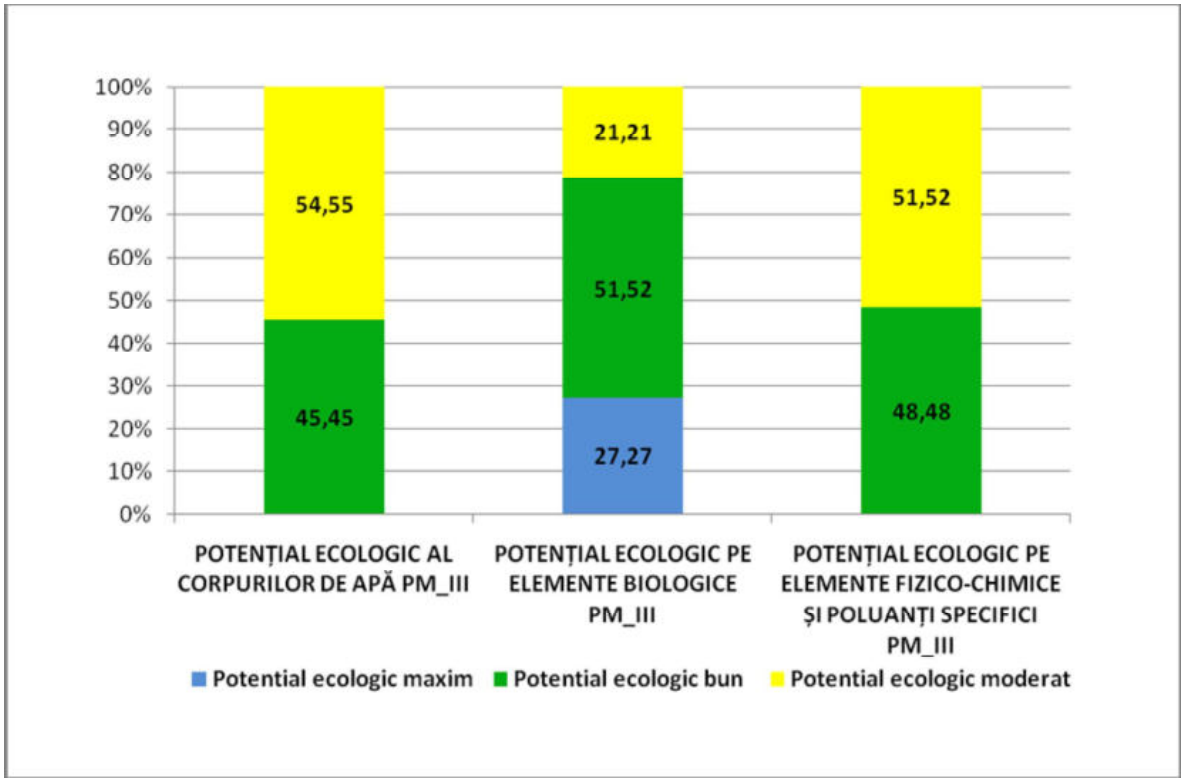

Figura 6.12 Potențialul ecologic al corpurilor de apă de suprafaţă, al elementelor biologice de calitate şi al elementelor fizico-chimice şi poluanți specifici, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Râuri CAPM (corpuri de apă puternic modificate) şi Râuri CAA (corpuri de apă artificiale)

Caracterizarea potenţialului ecologic al **râurilor CAPM** (15 corpuri de apă) şi **CAA** (5 corpuri de apă) s-a bazat din punct de vedere al elementelor de calitate (”abordarea de referință”) pe analiza nevertebratelor bentice, fitobentosului, fitoplanctonului, faunei piscicole, elementelor fizico-chimice generale, poluanţilor specifici și elementelor hidromorfologice. Din punct de vedere al măsurilor de atenuare, acestea au fost definite în funcție de categoria corpului de apă, presiunile/alterările hidromorfologice și răspunsul acestora în planul elementelor biologice. În cazul corpurilor de apă puternic modificate - râuri cu structuri de barare transversală, cele mai frecvente măsuri de atenuare au fost reprezentate în principal de: asigurarea debitului ecologic și realizarea unor facilități pentru asigurarea migrației ihtiofaunei. De asemenea, au fost identificate măsuri de tipul managementul vegetației acvatice și plantarea și conservarea vegetației ripariene.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, s-a constatat că din 15 corpuri de apă puternic modificate - râuri şi 5 corpuri de apă artificiale - râuri, **20.0%** ating **potenţialul ecologic bun**, distribuția pe clase de potenţial fiind ilustrată în ***Figura 6.13***.

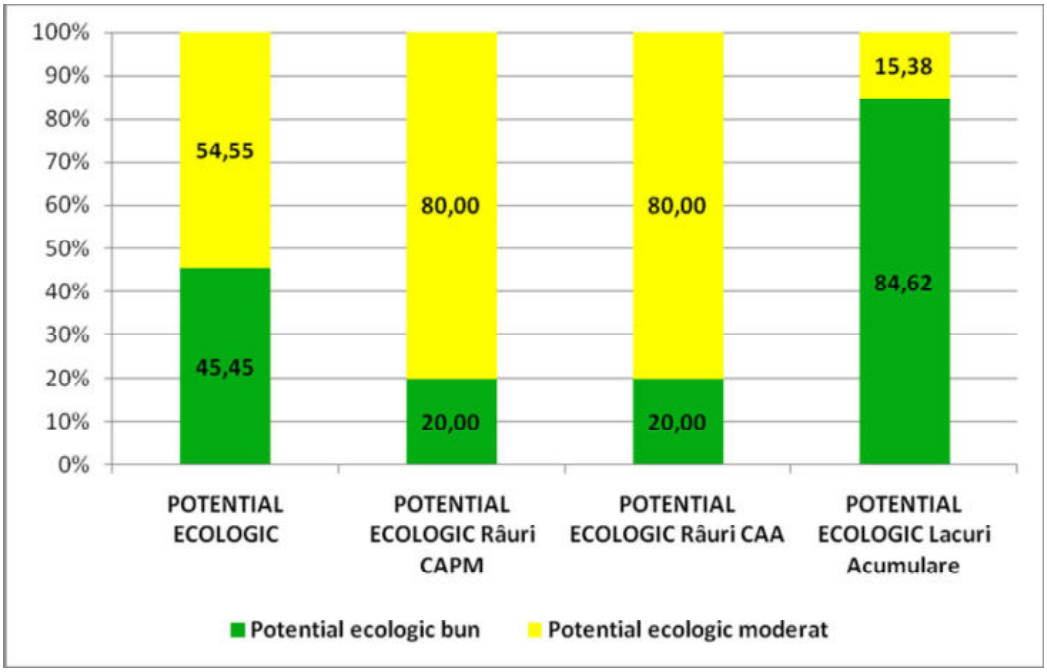

Figura 6.13. Potenţialul ecologic al corpurilor de apă puternic modificate şi al corpurilor de apă artificiale (râuri CAPM, râuri CAA, lacuri de acumulare)

Lacuri de acumulare

Caracterizarea potenţialului ecologic al **lacurilor de acumulare** (13 corpuri de apă) s-a realizat prin evaluarea fitoplanctonului, a elementelor fizico-chimice generale şi a poluanţilor specifici, precum și a elementelor hidromorfologice.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, evaluarea potențialului ecologic al **lacurilor de acumulare** (13 corpuri de apă) a indicat faptul că 11 corpuri de apă (**84,62%)** ating **potenţialul ecologic bun** (***Figura 6.13***). Cele mai frecvente măsuri de atenuare au fost reprezentate de renaturarea malurilor lacului (L-M 2.1) și managementul nivelului apei în lacurile de acumulare, în special, prin regimul de exploatare a lacului (L-M 5.3).

Cu privire la **elementele hidromorfologice**, comparativ cu cerința de raportare WISE, metodologiile de evaluare a stării elementelor de calitate hidromorfologice pentru corpurile de apă naturale și corpurile de apă puternic modificate și artificiale, prevăd un sistem de clasificare în 5 clase de calitate. Astfel, clasele 3, 4 și 5 din metodologiile INHGA care se regăsesc în ***Anexa 6.1*** a *Planului Național de Management actualizat 2021,* respectiv ***Anexa 6.1.2.A*** (râuri naturale, puternic modificate și artificiale), ***Anexa 6.1.2.B*** (lacuri) *și* ***Anexa 6.1.2.F*** *(corpuri de apă nepermanente)* se raportează în clasa 3 în WISE.

În tabelul următor se prezintă echivalența claselor din metodologiile INHGA cu clasele din WISE.

Sistem de clasificare pentru elementele hidromorfologice – conform metodologiei INHGA	**Sistem de clasificare pentru elementele hidromorfologice – conform WISE**
Clasa 1 - foarte bună	Clasa 1 - foarte bună
Clasa 2 - bună	Clasa 2 - bună
Clasa 3 - moderată	Clasa 3 –tot ce este mai jos de clasa 2 -

Clasa 4 - proastă	bună, respectiv clasa 3 – moderată, clasa 4 – proastă, clasa 5 – slabă
Clasa 5 - slabă	

În ***Tabelul 6.5.*** sunt prezentate rezultatele evaluării, la nivelul *spaţiului hidrografic Someș-Tisa,* a stării şi a potenţialului din punct de vedere al elementelor hidromorfologice al corpurilor de apă de suprafață pe categorii de corpuri de apă.

Tabel 6.5. Rezultatele evaluării stării/potențialului din punct de vedere al elementelor hidromorfologice, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

	Râuri naturale		**Lacuri naturale**		**Râuri CAPM**		**Râuri CAA**		**Lacuri de acumulare**	
	nr	**%**	**nr**	**%**	**nr**	**%**	**nr**	**%**	**nr**	**%**
Corpuri de apă în **stare hidromorfologică foarte bună/potențial maxim**	22	9,02	1	50	0	0	-	-	1	7,69
Corpuri de apă în **stare hidromorfologică bună/ potențial bun**	137	56,15	1	50	1	6,67	-	-	6	53,85
Corpuri de apă în **stare hidromorfologică moderată/ slabă/proastă /potențial moderat/ slab/prost**	85	34,83	-	-	14	93,33	5	100	6	38,46
NR. TOTAL CORPURI DE APĂ	**244**		**2**		**15**		**5**		**13**	

În tabelul de mai jos se prezintă încadrarea corpurilor de apă (râuri, lacuri) în 3 clase din punct de vedere hidromorfologic, conform *Ghidului European de Raportare 2022* – Sistemul WISE.

Categorie corp de apă	**Clasa 1/ foarte bună**	**Clasa 2/ bună**	**Clasa 3/ moderată**	**TOTAL**
Râuri	22	138	104	**264**
Lacuri	2	7	6	**15**
TOTAL	**24**	**146**	**109**	**279**

În ***Figura 6.14*** este reprezentată încadrarea în stare/potențial din punct de vedere al elementelor hidromorfologice pentru corpurile de apă râuri (naturale, puternic modificate antropic, artificiale) și lacuri (naturale și de acumulare).

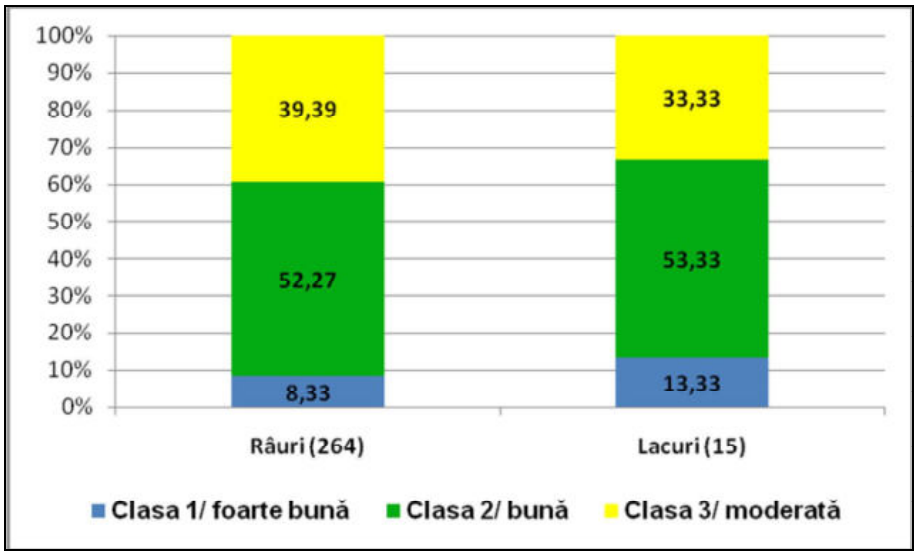

Figura 6.14. **Stare/potențial din punct de vedere al elementelor hidromorfologice, la nivelul spaţiului hidrografic Someș-Tisa** *(conform WISE 2022)*

Se remarcă faptul că la nivelul elementelor hidromorfologice, comparativ cu *Planul de Management al spațiului hidrografic Someș - Tisa actualizat aprobat prin HG nr. 859/2016*, se constată o creștere a numărului/ procentului de corpuri de apă de suprafață în stare foarte bună/potențial maxim de la 31,19% la 33,59%, precum și a celor în stare bună/ potențial bun, de la 37,96% la 43,07% (*Figura 6.14.*).

Îmbunătățirea stării/potențialului din punct de vedere hidromorfologic al corpurilor de apă de suprafață, se datorează în primul rând efectului măsurilor de bază și măsurilor suplimentare aferente presiunilor hidromorfologice, implementate în ciclul de planificare 2016 - 2021.

De asemenea, se constată eliminarea, aproape în totalitate, a situațiilor pentru care în cadrul *Planului de Management al spațiului hidrografic Someș - Tisa actualizat aprobat prin HG nr. 859/2016*, starea/potențialul din punct de vedere hidromorfologic al corpurilor de apă nu au fost evaluate, având în vedere, în principal, lipsa datelor de bază (0,07% față de 12,39%). Acest aspect se datorează actualizării bazei de date privind presiunile hidromorfologice, ca urmare a campaniei de teren începută în anul 2019 și desfășurată la nivel de spațiu hidrografic.

Un alt aspect care susține situațiile de mai sus îl reprezintă completarea/ actualizarea metodologiilor specifice, informații care se regăsesc în cadrul subcapitolului 6.2.1.2. și în *Anexa 6.1,* referitoare la elaborarea unor noi metodologii de evaluare a stării pentru elementele hidromorfologice (pentru fluviul Dunărea și pentru corpurile de apă nepermanente), la completarea metodologiei de determinare a indicatorilor hidromorfologici pentru lacurile din România, la completarea și dezvoltarea sistemului național de evaluare a stării apelor, inclusiv monitorizarea.

6.2.1.3.2. Caracterizarea şi evaluarea stării chimice a corpurilor de apă

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, starea chimică a corpurilor de apă de suprafață a fost analizată și caracterizată pe baza sistemelor de clasificare și evaluare conforme cu prevederile DCA (Directiva 2000/60/CE) și Directivei 2013/39/UE de modificare a Directivelor 2000/60/CE și 2008/105/CE în ceea ce privește substanțele prioritare din domeniul politicii apei, transpuse în legislaţia naţională prin H.G. nr. 570/2016 privind aprobarea Programului de eliminare treptată a evacuărilor, emisiilor şi pierderilor de substanţe prioritar periculoase şi alte măsuri pentru principalii poluanţi. Evaluarea stării chimice a corpurilor de apă de suprafață constă în controlul conformării concentrațiilor de substanțe prioritare determinate în apele de suprafață, categoria: râuri și lacuri, cu valorile SCM (MA-SCM = standardul de calitate a mediului – media aritmetică și CMA-SCM = standardul de calitate a mediului – concentrația maximă admisibilă) din Directiva

2013/39/UE. Conform prevederilor Ghidului de raportare al DCA 2022, evaluarea stării chimice s-a realizat pe baza datelor de monitorizare, prin grupare, prin combinații între monitorizare și grupare, modelare, opinia expertului.

În ceea ce privește sistemul de clasificare și evaluare a stării chimice, precizăm că acesta este același pentru toate corpurile de apă de suprafață (râuri și lacuri), indiferent de categoria şi tipologia corpului de apă.

Detalii privind etapele urmate, la nivel național și la nivel de bazin sau spațiu hidrografic, în vederea evaluării stării chimice a corpurilor de apă de suprafață sunt furnizate în Anexa 6.1.6 a *Planului Național de Management actualizat 2021*.

În evaluarea stării chimice s-a aplicat principiul celei mai defavorabile situații (***"one out - all out")***, adică dacă una dintre concentrațiile de substanțe prioritare găsită în corpurile de apă de suprafață depășește unul dintre SCM pentru substanțele prioritare existente, se consideră că acel corp nu atinge starea chimică bună. Clasificarea stării chimice se realizează în 2 clase: bună și altă stare decât bună.

Pentru ilustrarea stării chimice la nivelul unui corp de apă se utilizează două culori şi anume:

- albastru pentru starea chimică bună
- roşu când nu se atinge starea chimică bună

Rezultatele evaluării și clasificării stării chimice a tuturor corpurilor de apă în conformitate cu cele menționate anterior sunt prezentate în Anexa 6.2 a *Planului de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa.* Toate cele 279 corpuri de apă de suprafață au fost evaluate din punct de vedere al stării chimice.

În cazul noilor substanțe prioritare, a substanțelor cu SCM revizuit ori analizate în biotă, rezultatele pot conduce la deteriorarea stării chimice în ciuda faptului că nu au apărut presiuni noi. De asemenea, substanțele care prezintă proprietăți de bioacumulare, toxice și persistente sunt mult mai rezistente în special în mediul de investigare biota, indiferent de programele de măsuri stabilite. În ceea ce privește substanțele pentru care se aplică prevederile Art. 3 alin. 3(b) din Directiva 2013/39/UE, acestea nu se iau în considerare în evaluarea stării chimice cu excepția celor pentru care valoarea medie calculată nu este inferioară limitei de cuantificare (LoQ) și LoQ este superioară standardului de calitate a mediului (SCM).

În conformitate cu prevederile Directivei 2013/39/UE, s-au realizat următoarele hărți pentru starea chimică:

- **harta cu starea chimică globală**, în care au fost reprezentate starea chimică a corpurilor de apă de suprafață pe baza tuturor substanțelor prioritare folosite în evaluarea stării și gradul de confidență în evaluare la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa (16 CA în stare proastă) - (***Figura 6.15****);*

- **harta cu starea chimică la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa din care s-au exclus substanţele omniprezente persistente bioacumulabile și toxice** (PBT) (11 CA în stare proastă) - (***Figura 6.16.a****);*

- **harta cu starea chimică la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa care conţine doar substanţele PBT (**7 CA în stare proastă) - (***Figura 6.16.b****);*

- **harta cu starea chimică la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa pentru substanţele nou identificate** (4 CA în stare proastă) - (***Figura 6*.16.c**);

- **harta cu starea chimică la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa pentru substanţele cu SCM-uri revizuite**, mai stricte (8 CA în stare proastă) - (***Figura 6*.16.d**).

În urma monitorizării în mediile de investigare apă și biotă a noilor substanțe prioritare introduse de Directiva 2013/39/UE, 4 corpuri de apă nu au atins starea chimică bună din cauza heptaclor și heptaclor epoxid.

Neatingerea stării chimice bune a fost cauzată inclusiv de impactul substanțelor cu SCM-uri revizuite, respectiv: difenileteri bromurați, Plumb și compușii săi și Nichel și compușii săi în 8 corpuri de apă.

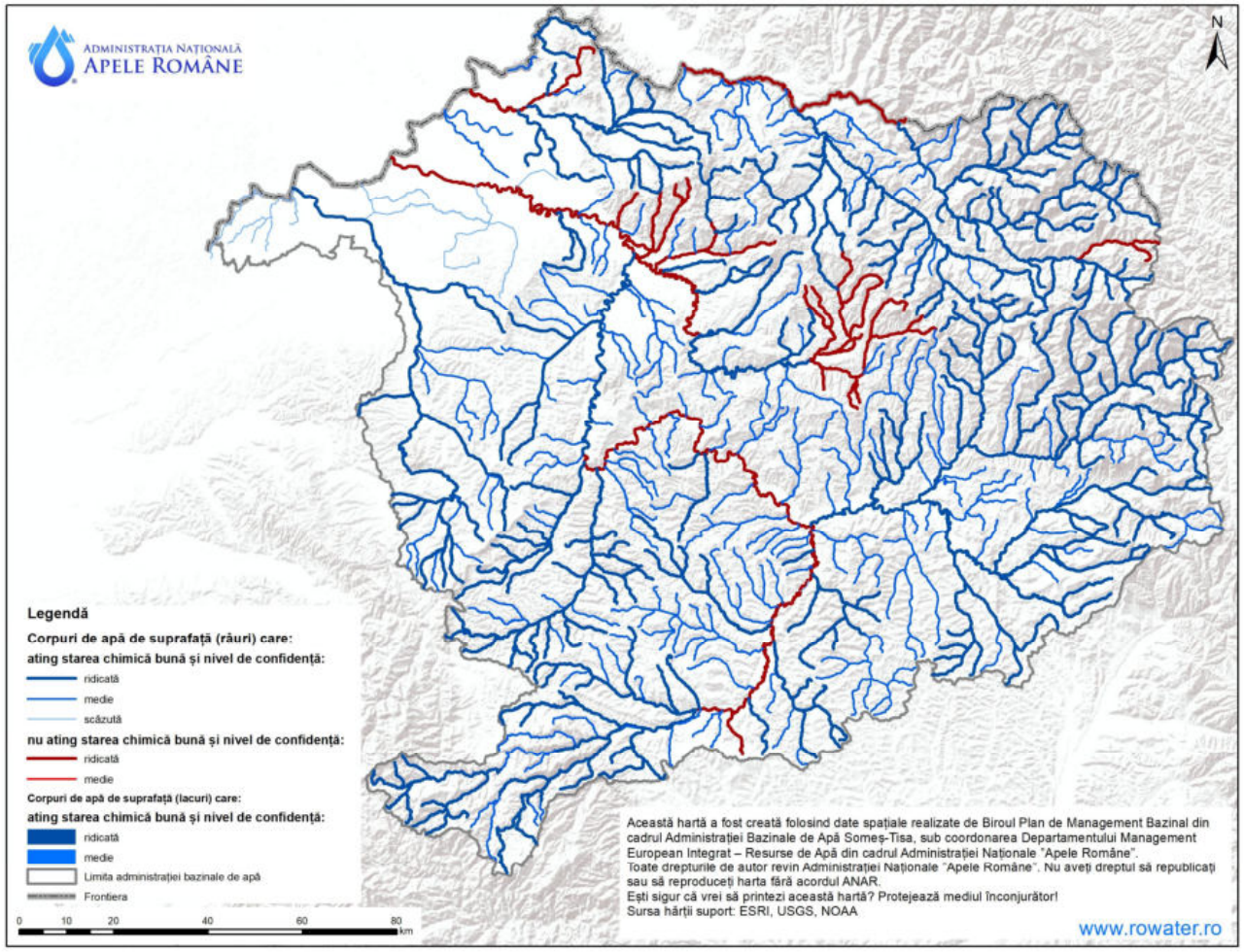

Figura 6.15. Starea chimică globală și gradul de confidență în evaluarea corpurilor de apă de suprafață la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

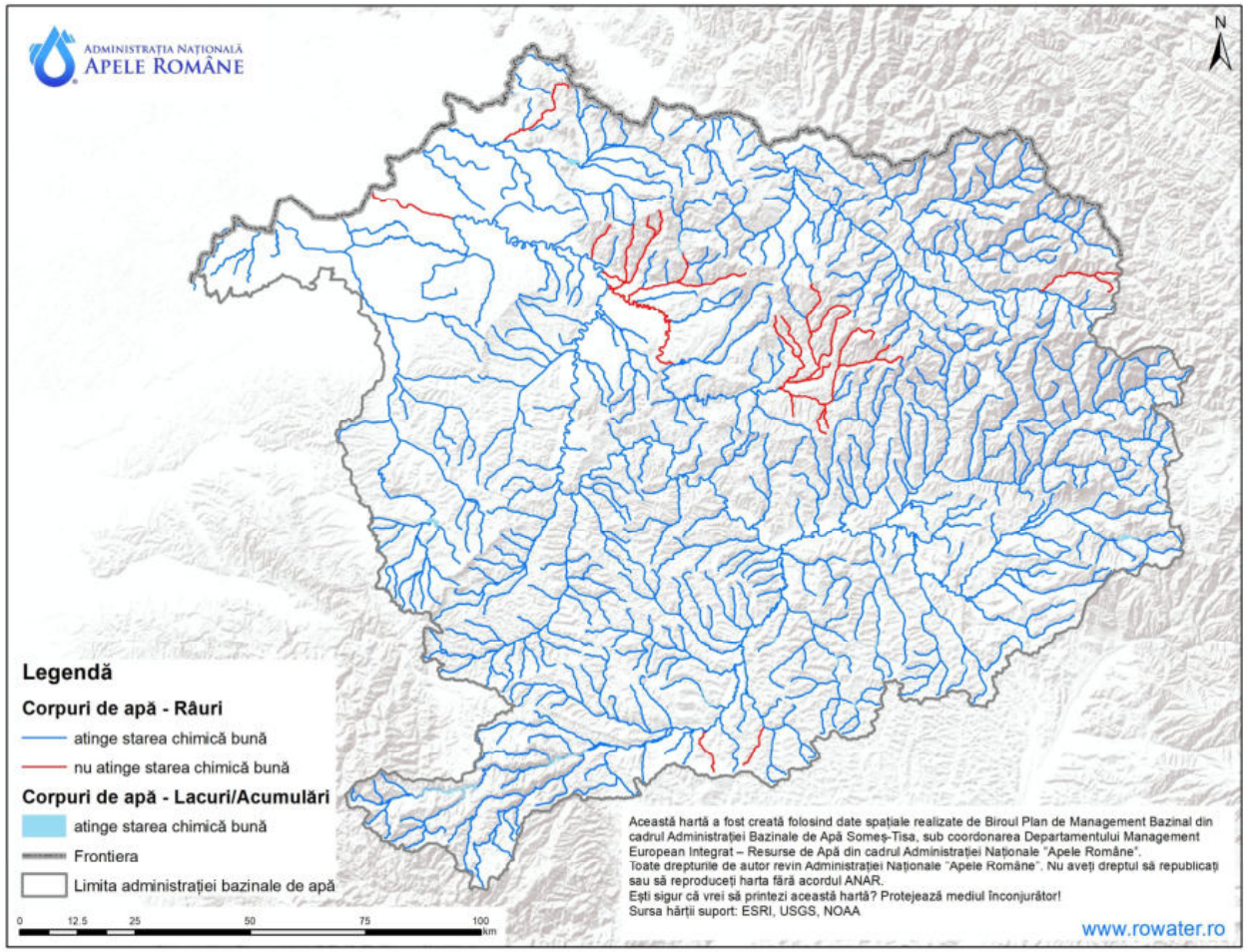

Figura 6.16.a. Starea chimică parţială (nu include substanţele omniprezente PBT) a corpurilor de apă de suprafață la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

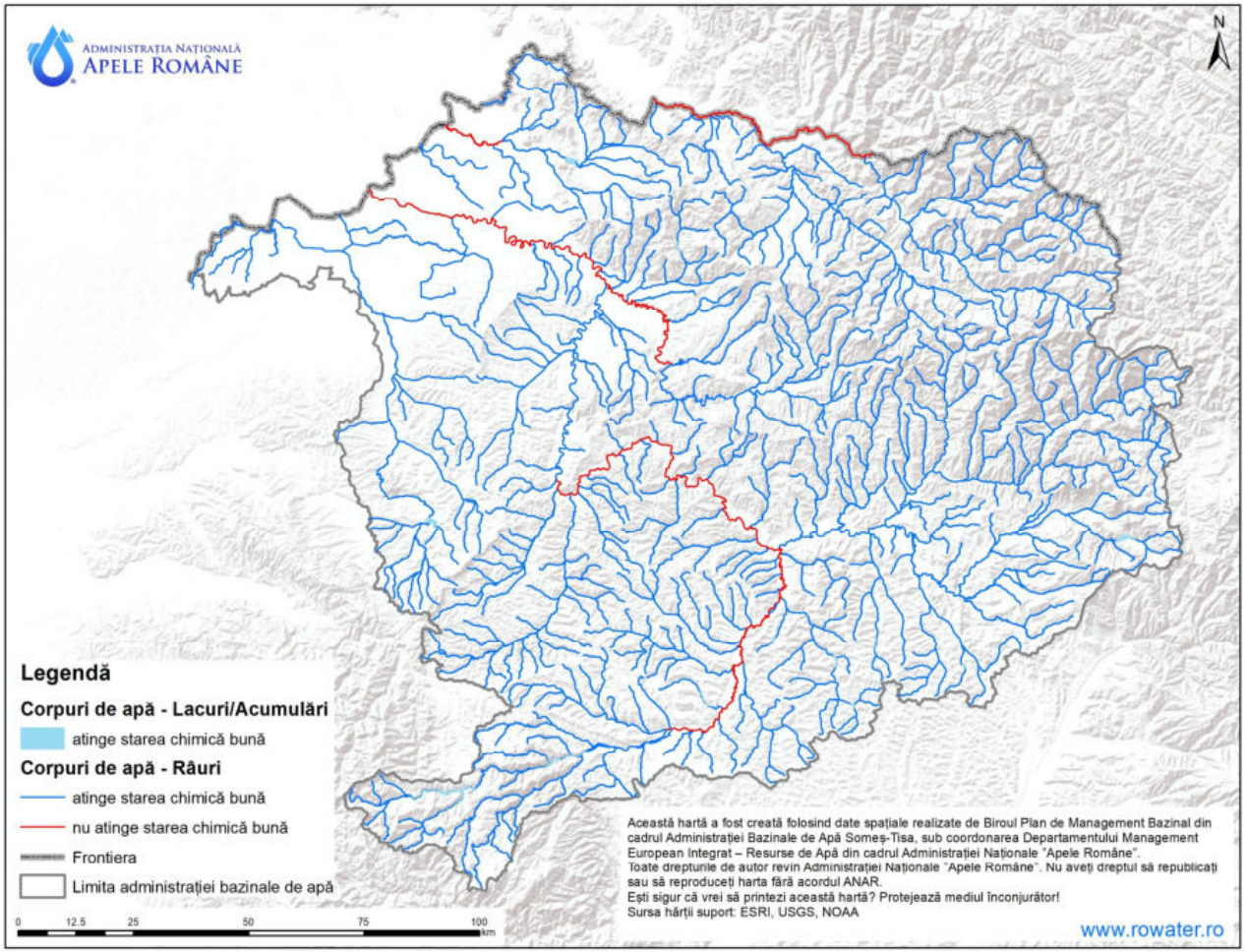

Figura 6.16.b. Starea chimică parţială (care conţine doar substanţele omniprezente PBT) a corpurilor de apă de suprafață la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

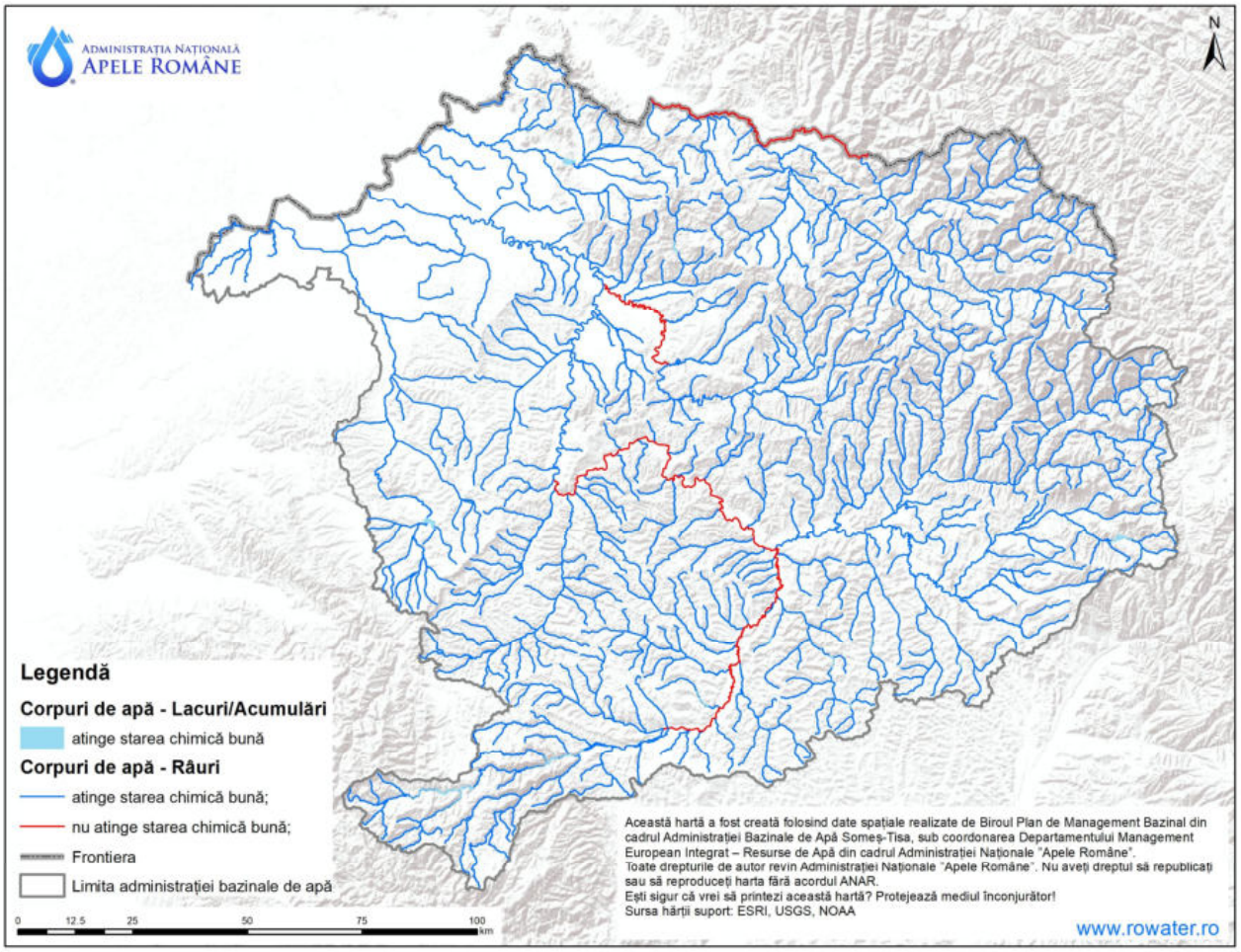

Figura 6.16.c. Starea chimică parţială (pentru substanţele nou identificate (34-45)) a corpurilor de apă de suprafață la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

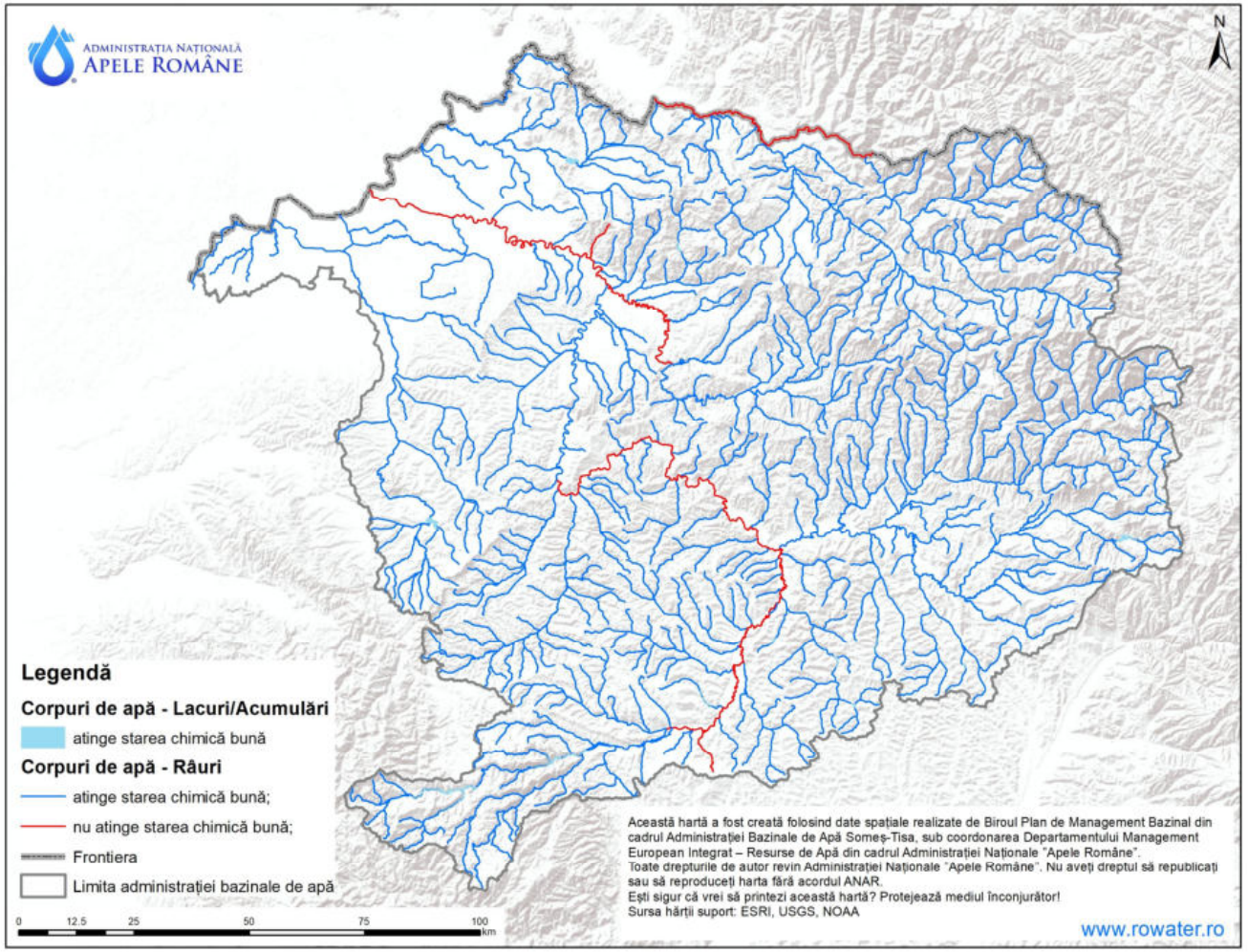

Figura 6.16.d. Starea chimică parţială (pentru substanţele cu SCM-uri revizuite, mai stricte) a corpurilor de apă de suprafață la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

În urma evaluării stării chimice a corpurilor de apă de suprafață, a rezultat faptul că din 279 corpuri de apă, 263 corpuri de apă (**94,27%**) sunt în stare chimică bună, iar restul de 16 corpuri (**5,73%)** nu ating starea chimică bună (***Figura 6.17*** și ***Tabel 6.6***).

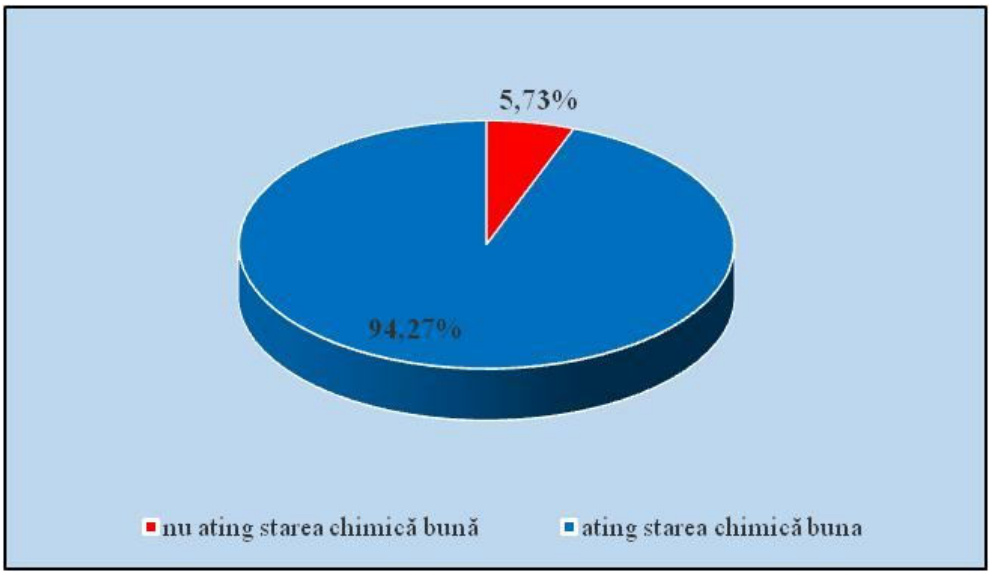

Figura 6.17. Starea chimică globală a corpurilor de apă de suprafață la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, evaluarea stării chimice a corpurilor de apă de suprafață s-a realizat pe baza datelor de monitoring pentru un număr de 98 corpuri de apă de suprafață (**35,12%**), prin grupare (prin extrapolarea datelor de monitorizare de la alte corpuri de apă) pentru 172 corpuri de apă de suprafață (**61,65%)** și pe baza opiniei expertului pentru 9 corpuri de apă (**3,23%**).

Tabel 6.6. Rezultatele evaluării stării chimice la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Corpuri de apă de suprafață	**Corpuri de apă naturale**				**Corpuri de apă puternic modificate și artificiale**					
	Râuri		**Lacuri**		**Râuri CAPM**		**Lacuri de acumulare**		**Ape artificiale**	
	nr.	**%**	**nr.**	**%**	**nr.**	**%**	**nr.**	**%**	**nr.**	**%**
Corpuri de apă care sunt în stare chimică bună	230	94,26	2	100	13	86,67	13	100	5	100
Corpuri de apă care nu ating starea chimică bună	14	5,74	-	-	2	13,33	-	-	-	-
NR. TOTAL CORPURI DE APĂ DE SUPRAFAȚĂ	**244**		**2**		**15**		**13**		**5**	

Comparativ cu evaluarea stării chimice a corpurilor de apă de suprafață realizată în *Planul de Management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa aprobat prin H.G. nr. 859/2016*, se constată că la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, procentul de corpuri de apă în stare chimică bună a crescut cu 0**,74%**.

Evoluția stării chimice a corpurilor de apă de la primul ciclu de implementare a DCA până la etapa de realizare a Planului de Management actualizat este prezentată în ***Figura 6.18***.

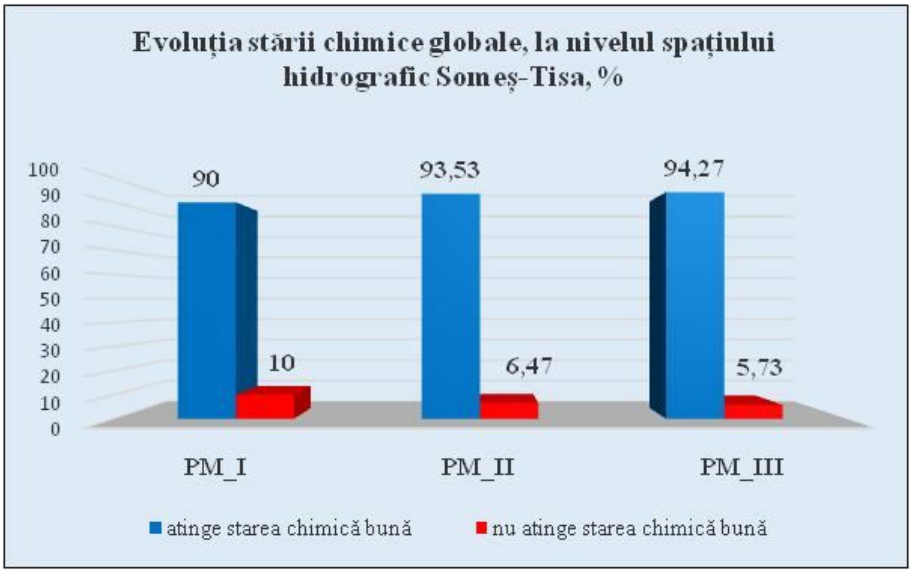

Figura 6.18. Evoluția stării chimice globale, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

De asemenea, urmare a analizei efectuate, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, s-au constatat depășiri ale standardelor de calitate pentru un număr de 3 substanțe omniprezente (PBT) în 7 corpuri de apă, astfel: Difenileteri bromurati, în 6 corpuri de apă, Heptaclor si heptaclor epoxid, în 5 corpuri de apă și mercur în toate cele 7 corpuri de apă.

În ciuda emisiilor reduse semnificative în mediu, mercurul și difenileteri bromurați, considerate substanțe persistente, bioacumulabile și toxice sunt acumulate în biotă și/sau sedimente. Din cauza acestor proprietăți și condiții, este de așteptat ca nivelul concentrațiilor din aceste matrici, să scadă foarte încet, iar standardele de calitate de mediu vor fi atinse în timp mult mai îndelungat.

O situație mai detaliată privind evoluția corpurilor de apă în altă stare decât bună este prezentată în ***Figura 6.19***., care ilustrează procentul corpurilor de apă ce nu ating starea bună din cauza uneia, 2, 3 și ≥ 4 substanțe prioritare (cu și fără substanțe omniprezente PBT) din *Planul de Management aprobat prin H.G. nr. 80/2011*, *Planul de Management Actualizat aprobat prin H.G. nr. 859/2016* și evaluarea stării chimice actuală.

Progresele înregistrate față de situația existentă la nivelul Planului de Management aprobat prin H.G. nr. 859/2016 sunt prezentate în detaliu în subcapitolul *6.2.1.2.*

Din totalul corpurilor de apă care nu ating obiectivul de stare chimică bună, **43,75%** au drept cauză depășirea valorilor concentrațiilor în mediul de investigare biotă.

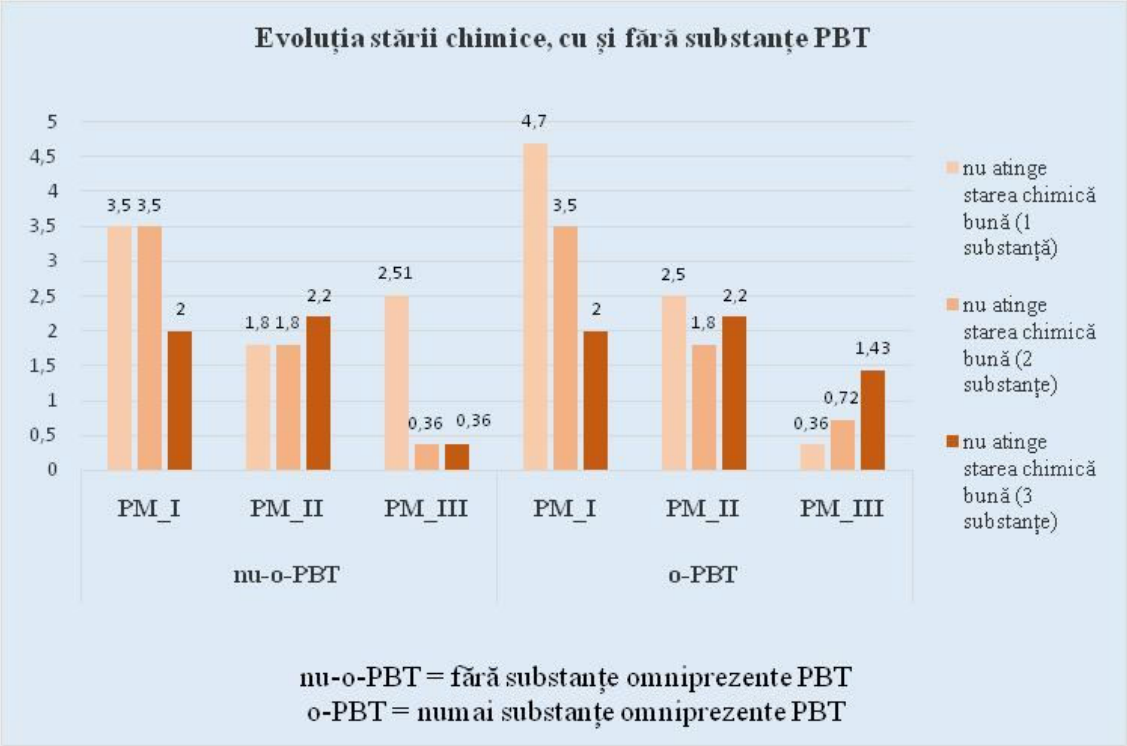

Figura 6.19. Evoluția stării chimice a corpurilor de apă de la primul Plan de management până în prezent

<u>Corpuri de apă naturale</u>

În evaluarea **stării chimice** a corpurilor de apă naturale s-a folosit metodologia descrisă în Anexa 6.1.6 a *Planului de Management actualizat (2021)*, cu respectarea obiectivelor de mediu prevăzute în articolul 4(1)(a) din DCA.

În urma aplicării acestei metodologii, s-a constatat că, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, din totalul de 246 corpuri de ape naturale, 232 corpuri (**94,31%**) sunt în starea chimică bună, iar 14 corpuri (5,69**%)** nu ating starea chimică bună (***Figura 6.20***).

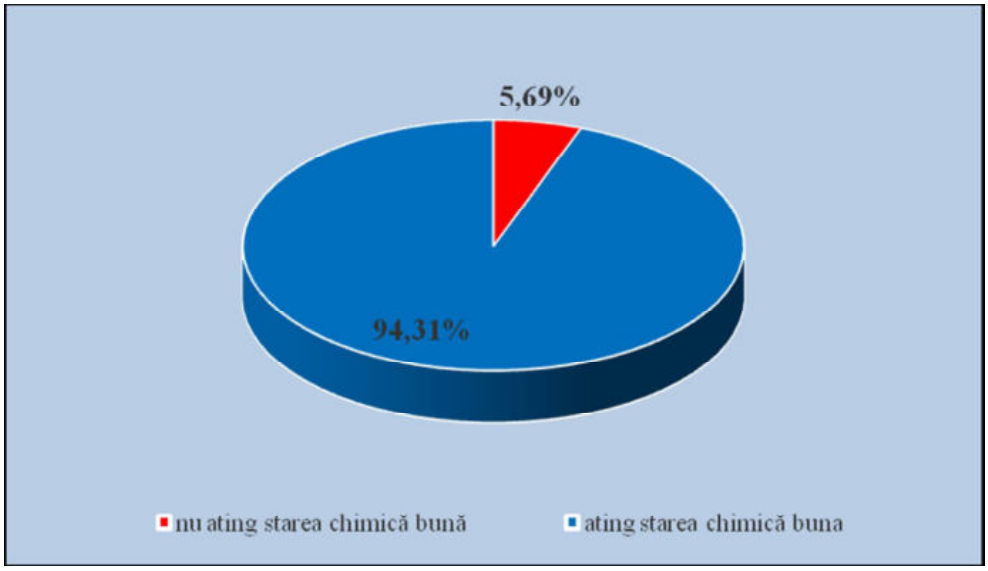

Figura 6.20. Starea chimică a corpurilor de apă naturale la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

a. Râuri naturale

În ceea ce privește râurile naturale (244), analiza efectuată indică faptul că, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, 230 corpuri (**94,26%**) din această categorie de apă sunt în stare chimică bună, iar restul de 14 corpuri (5**,74%**) nu ating starea chimică bună (***Figura 6.21***). SCM-urile din Anexa 6.1.6 a *Planului de Management actualizat* 2021 au fost depășite pentru această categorie de corpuri de apă în cazul următoarelor substanțe: cadmiu (apă) în 9 corpuri de apă, nichel (apă) într-un corp de apă, plumb (apă) în 2 corpuri de apă, mercur (biotă) în 5 corpuri de apă, difenileteri bromurați (biotă) în 4 corpuri de apă, heptaclor și heptaclor epoxid (biotă) în 2 corpuri de apă și hexaclorbenzen (biotă) într-un corp de apă.

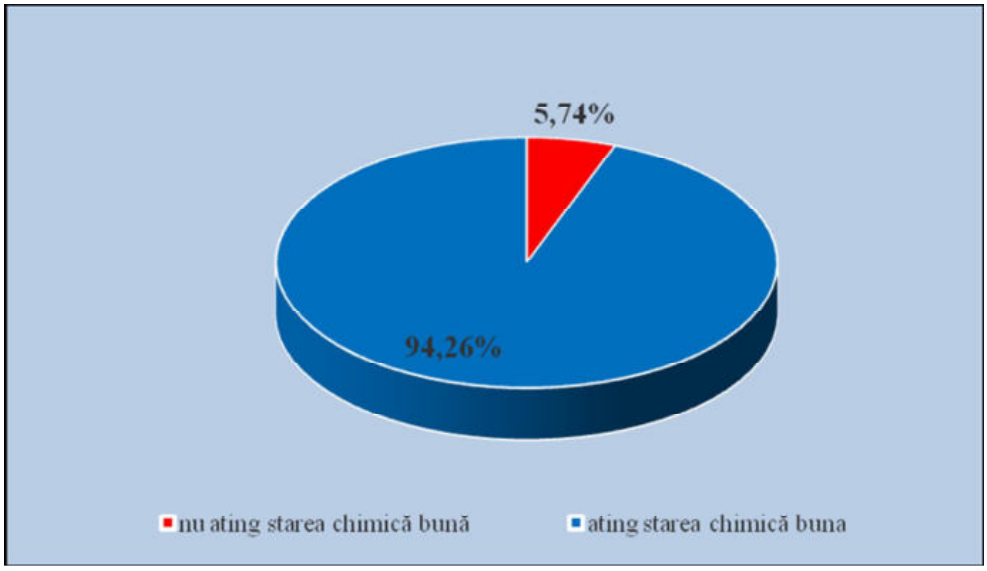

Figura 6.21. Starea chimică a corpurilor de apă naturale (râuri) la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

b. Lacuri naturale

În ceea ce privește lacurile naturale, analiza efectuată indică faptul că, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, cele **2** (**100%**) corpuri din această categorie de apă, ating starea chimică bună.

Corpuri de apă puternic modificate

Evaluarea **stării chimice** a corpurilor de apă puternic modificate s-a realizat urmând aceeaşi metodologie ca în cazul corpurilor de apă naturale. În urma analizei a rezultat faptul că din totalul de **28** corpuri de ape puternic modificate (râuri și lacuri de acumulare), **26** sunt în stare chimică bună (**92,86%**), iar **2** corpuri de apă (**7,14%**) nu ating starea chimică bună (***Figura 6.22***).

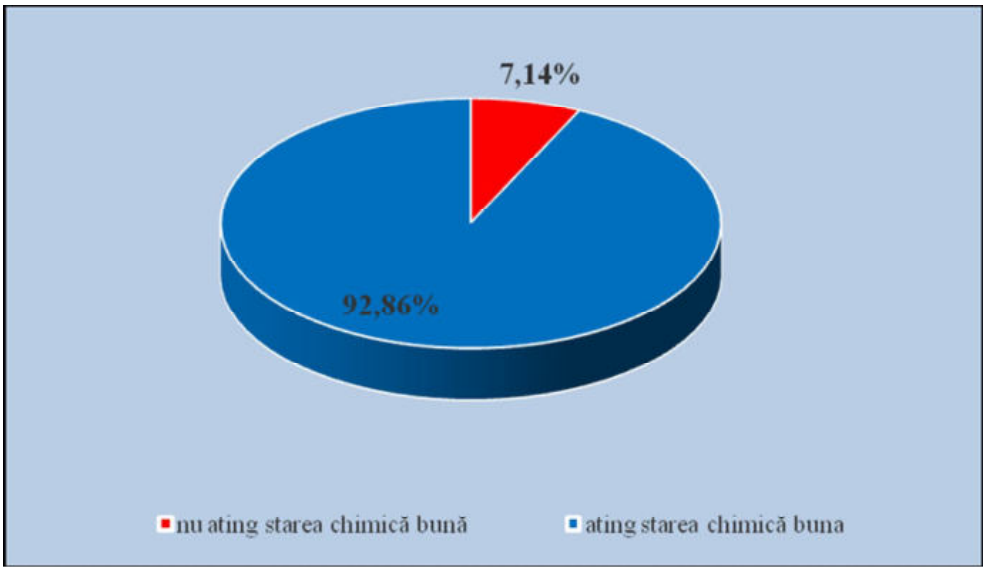

Figura 6.22. Starea chimică a corpurilor de apă puternic modificate şi acumulări la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

a. Râuri puternic modificate

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, din 15 râuri CAPM, **13** corpuri de apă puternic modificate - râuri (**86,67%**) ating starea chimică bună, iar 2 corpuri de apă (**13,33%**) nu ating starea chimică bună (***Figura 6.23***). SCM-urile din Anexa 6.1.6 a *Planului Național de Management actualizat* au fost depășite pentru această categorie de corpuri de apă în cazul următoarelor substanțe: cadmiu (apă) într-un corp de apă, mercur (biotă) în 2 corpuri de apă, difenileteri bromurați (biotă) în 2 corpuri de apă și heptaclor și heptaclor epoxid (biotă) în 2 corpuri de apă

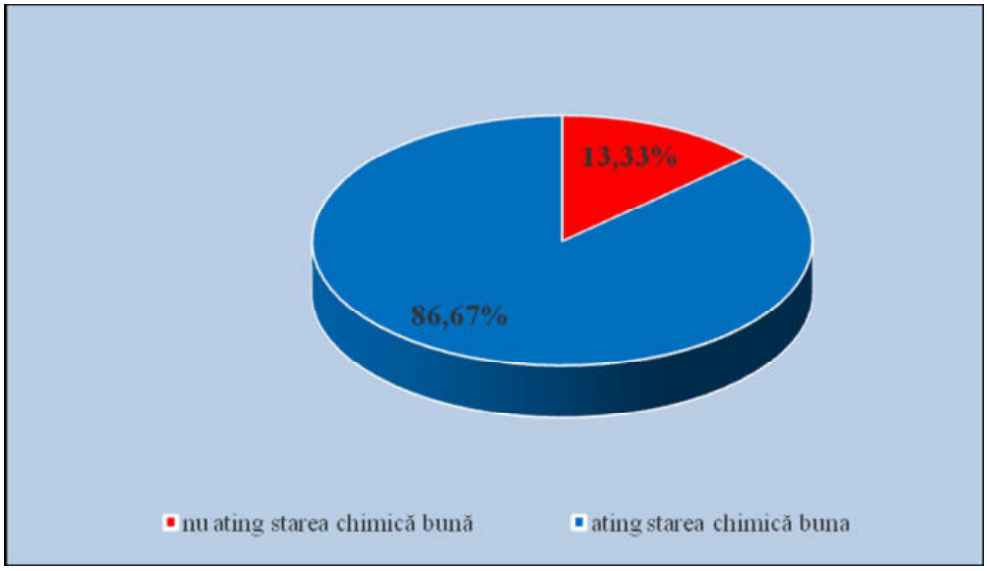

Figura 6.23. Starea chimică a corpurilor de apă puternic modificate (râuri) la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

b. **Lacuri de acumulare**

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, toate cele 13 (**100%**) corpuri din categoria lacurilor de acumulare ating starea chimică bună.

Corpuri de apă artificiale

Evaluarea stării chimice a corpurilor de apă artificiale s-a realizat urmând aceeaşi metodologie ca în cazul corpurilor de apă naturale.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, din cele 5 corpuri de apă artificiale – râuri, toate ating starea chimică bună (**100%**).

Directiva 2013/39/UE a introdus un număr de 12 noi substanțe prioritare și a revizuit standarde de calitate pentru 7 substanțe deja existente. Pentru acestea, starea chimică bună a corpului de apă ar trebui atinsă în 2027. Prelungirea termenelor prevăzute la art. 4(4)(c) al DCA este limitată la alte două actualizări ale planului de management, cu alte cuvinte, până în anul 2033[39] pentru substanțele existente cu standarde revizuite mai stricte și până în 2039 pentru substanțele noi prioritare (a se vedea articolul 3 alineatul (1a) din Directiva 2008/105/CE modificată).

6.2.1.4. Evaluarea tendințelor concentrațiilor de substanțe prioritare din sedimente

În scopul verificării respectării principiului nedeteriorării, un alt obiectiv important al DCA și al Directivei 2013/39/UE, s-a analizat dacă valorile concentrațiilor anumitor substanțe prioritare[40]

[39] Document tehnic privind Condițiile Naturale în relație cu excepțiile, conform DCA (Natural Conditions in relation to WFD Exemptions, Water Directors Meeting, 4-5 December 2017, Tallinn)

[40] Antracen, Difenileteri bromurați, Cadmiu și compușii săi, Cloralcani C_{10-13}, Di(2-etilhexil)ftalat, Fluoranten, Hexaclorbenzen, Hexaclorbutadienă, Hexaclorciclohexan, Plumb și compușii săi, Mercur și compușii săi, Pentaclorbenzen, Hidrocarburi poliaromatice, Compuși tributilstanici, Dicofol, Acid perfluoroctan sulfonic și derivații săi (PFOS), Chinoxifen, Dioxine și compuși de tip dioxină, Hexa bromo ciclo dodecan, heptaclor și heptaclorepoxid

din sedimente nu prezintă tendințe crescătoare și, ca urmare, nu pot periclita starea chimică bună a corpului de apă odată ce aceasta a fost atinsă.

Analiză în sedimente s-a efectuat pentru un număr de 12 corpuri de apă la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, având în vedere 6 substanțe prioritare (Cd, Hg, Pb, hexaclorbenzen, hexaclorciclohexan și pentaclorbenzen), din cele 20 prevăzute la art. 3.6. al Directivei 2013/39/UE.

Analiza datelor a arătat că metalele Pb, Hg, Cd au înregistrat tendințe crescătoare ale valorilor concentrațiilor în sedimente, acestea nefiind semnificative.

6.2.1.5. Confidenţa evaluării stării ecologice/potenţialului ecologic şi a stării chimice

6.2.1.5.1. Confidenţa evaluării stării ecologice/potenţialului ecologic

Definirea claselor de confidență (ridicată, medie și scăzută) a avut la bază criteriile utilizate în *Planul de Management al spaţiului hidrografic Someș-Tisa, actualizat în anul 2015 și aprobat prin HG nr. 859/2016* și aplicarea unor elemente privind confidența din draft-ul Planului de Management al districtului hidrografic al Dunării (actualizat în anul 2021), în vederea asigurării comparabilității rezultatelor. Îmbunătățirea confidenței procesului de evaluare a stării ecologice și a potențialului ecologic al corpurilor de apă trebuie interpretată în contextul elementelor de progres enunțate la cap. 6.2.1.2.

În cazul corpurilor **naturale,** se constată o variaţie a valorilor în cadrul claselor de confidenţă, exemplificându-se cu următoarele: **confidența ridicată** - valoare maximă **100%** (în cazul a 2 corpuri de apă lacuri naturale), **confidența medie** – valoare maxima **61,48%** (în cazul a 150 corpuri de apa râuri naturale) și **confidența scăzută** - **3,69%** (în cazul a 9 corpuri de apa râuri naturale). Se remarcă reducerea semnificativă a numărului/procentului de corpuri de apă naturale evaluate cu confidență scăzută comparativ cu *Planul de Management al spaţiului hidrografic Someș-Tisa actualizat în anul 2015 și aprobat prin HG nr. 859/2016*.

În cazul corpurilor de apă **puternic modificate si artificiale**, evaluarea potențialului ecologic în funcție de sub-categoriile corpurilor de apă, a avut la bază principiile generale privind definirea claselor de confidență, actualizate și în contextul situațiilor specifice. Valorile maxime ale claselor de confidenţă au fost: **13,33%** (4 corpuri de apă râuri CAPM), în cazul **confidenței ridicate**, **73,33%** (8 corpuri de apă lacuri de acumulare), în cazul **confidenței medii**, respectiv **80%** (4 corpuri de apă râuri CAA), **confidența scăzută**.

Confidenţa evaluării stării ecologice a corpurilor de apă este prezentată în ***Anexa 6.1.A*** a *Planului de Management al spaţiului hidrografic Someș-Tisa actualizat - 2021*.

6.2.1.5.2. Confidenţa evaluării stării chimice

Potrivit cerințelor din ghidul european de raportare pentru *Planul de Management actualizat (2021),* trebuie realizată o estimare calitativă a gradului de confidență în evaluarea stării corpurilor de apă de suprafață.

În acest sens, s-au stabilit următoarele criterii pentru estimarea calitativă a gradului de confidență în evaluarea **stării chimice**:

- **Confidenţă ridicată (categoria 3):** șir lung de date de monitorizare + date de monitorizare de bună calitate[41] pentru toate substanţele prioritare evacuate în mediul acvatic;

[41] date care îndeplinesc criteriile minime de performanță, cerute de Directiva 2009/90/EC (*Directiva Comisiei din 31 iulie 2009 de stabilire, în temeiul Directivei 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului, a specificațiilor tehnice pentru analiza chimică și monitorizarea stării apelor*), pentru toate metodele de analiză a substanțelor prioritare și anume: incertitudine de măsurare de maximum 50% (k = 2), estimată la nivelul

- **Confidenţă medie (categoria 2):** date de monitorizare insuficiente, analiză prin similitudine/grupare + calitate slabă a datelor de monitorizare pentru o parte dintre substanţele prioritare care sunt evacuate în mediul acvatic;
- **Confidenţă scăzută (categoria 1):** nu există date de monitorizare, iar corpurile de apă au fost analizate pe baza opiniei expertului/analizei de risc, respectiv prezența/absența presiunilor chimice.

În urma aplicării acestor criterii, s-a constatat că evaluarea stării chimice s-a făcut cu un grad de confidenţă **ridicată** pentru **98** dintre corpurile de apă (**35,12%), medi**e pentru **172** dintre corpurile de apă (**61,65%)** și scăzută pentru **9** dintre corpurile de apă (**3,23**%).

Estimarea gradului de confidență în evaluarea stării chimice, la nivel de corp de apă de suprafață, ca urmare a aplicării criteriilor menționate anterior, este prezentată în harta ***Figura 6.15*** din subcapitolul 6.2.1.3. al *Planului de Management al spaţiului hidrografic Someș-Tisa actualizat (2021).*

6.2.2. Ape subterane

În cazul apelor subterane, Directiva Cadru Apă (Directiva 2000/60/CE) și Directiva privind Apele Subterane (Directiva 2006/118/EC) privind protecția apelor subterane împotriva poluării și deteriorării, modificată de Directiva 2014/80/UE definesc starea cantitativă, precum şi starea chimică a corpurilor de apă subterană. Acestea sunt clasificate în două clase respectiv starea bună și starea slabă.

Starea bună implică o serie de “condiţii” definite în Anexa V din Directiva Cadru a Apelor (Directiva 2000/60/CE). Metodologia evaluării stării corpurilor de apă subterană a urmat, în general, recomandările documentului "Îndrumar asupra stării apelor subterane şi evaluării tendinţelor” realizat de Comisia Europeană şi al Ghidului european nr.18 "Guidance on groundwaters status and trend assessment" elaborat în cadrul Strategiei Comune de Implementare a Directivei Cadru.

6.2.2.1. Starea cantitativă

Starea *bună* a apei subterane din punct de vedere *cantitativ* este definită de DCA în Anexa V 2.1.2 și se atinge atunci când *nivelul apei subterane în corpul de apă analizat este astfel încât resursele de apă subterană disponibile nu sunt depăşite de rata de captare medie anuală pe termen lung.*

Pentru evaluarea stării cantitative, au fost utilizate următoarele criterii:

- ✓ bilanţul hidric (resursa de apă subterană disponibilă nu este depășită de rata medie anuală de extracție pe termen lung);
- ✓ conexiunea cu apele de suprafaţă (nicio deteriorare a stării apelor de suprafață care rezultă din modificarea antropică a nivelului apei subterane sau modificarea condițiilor de curgere care ar conduce la neatingerea obiectivelor de mediu pentru orice corpuri de apă de suprafață asociate);
- ✓ influenţa asupra ecosistemelor terestre dependente de apa subterană;
- ✓ intruziunea apei saline sau a altor intruziuni.

Deteriorarea stării cantitative a corpurilor de apă subterană este determinată de scăderea constantă, în timp şi spaţiu, a nivelului hidrostatic/piezometric.

standardelor de calitate a mediului aplicabile și o limită de cuantificare de maximum 30% din valoarea standardelor de calitate a mediului aplicabile.

În cazul corpurilor de apă subterană freatică, scăderea nivelului hidrostatic poate avea două cauze, respectiv o cauză naturală şi o cauză antropică:

- Scăderea cantităţii de precipitaţii, care reprezintă, în general, principală sursă de alimentare cu apă a acviferelor ***(cauză naturală***);
- Exploatarea apei subterane pentru alimentarea cu apă potabilă, irigaţii sau apă industrială ***(cauză antropică).***

În analiza evaluării stării cantitative (scăderea nivelului hidrostatic), ca efect al activităţilor antropice, trebuie avut în vedere atât distribuţia captărilor de apă pe suprafaţa corpului de apă subterană, cât şi debitele de apă exploatate. În cadrul acestei analize s-au luat în calcul și captările mici, de până în 0.2 litri/secundă, realizate în sistem individual în special pentru necesități gospodărești, dar s-a concluzionat că aceste prelevări de apă sunt nesemnificative. La acest tip de captare apelează populația neracordată la sistemul centralizat de alimentare cu apă. Este de menționat faptul că numărul populației neracordate la sistemul centralizat de alimentare cu apă va scădea treptat în viitor, prin proiectele în curs de implementare/planificate/în curs de planificare care au ca scop conectarea populației la infrastructura centralizată de apă potabilă, așa cum este prevăzut în programul de măsuri din Planurile de Management actualizate ale bazinelor/spațiilor hidrografice (2021).

Variaţia nivelului hidrostatic al corpurilor de apă subterană de adâncime este mult mai puţin influenţată de variaţia condiţiilor climatice comparativ cu cel al acviferelor freatice. Analiza a fost făcută pentru fiecare foraj de exploatare (singular) sau fiecare captare.

În evaluarea stării cantitative a corpurilor de apă subterană aferente ABA Someş-Tisa, având în vedere criteriile mai sus menționate, respectiv **conexiunea cu apele de suprafaţă, posibila influenţă asupra** ecosistemelor terestre dependente de apa subterană precum şi bilanţul hidric, a rezultat faptul că toate corpurile de apă subterană sunt în stare cantitativă bună.

În această etapă a fost actualizată baza de date cu noi informaţii, în urma cărora s-au realizat grafice de evoluţie a nivelurilor hidrostatice medii din anul 2017 comparativ cu nivelurile medii multianuale pentru perioada de observaţie 2000-2017, pentru fiecare corp de apă subterarană freatică în parte (în cazul corpurilor de apă subterană de adâncime nu s-au înregistrat variaţii ale nivelului piezometric, sau acolo unde au fost semnalate variaţii, acestea au fost nesemnificative).

Din analiza efectuată s-a constatat că din numărul total de 2.823 foraje de monitorizare cantitativă la nivelul anului 2017, în circa 58 % dintre foraje se remarcă scăderea adâncimii nivelului mediu hidrostatic al anului 2017 în comparaţie cu nivelul mediu multianual pentru perioada 2000-2017. Analiza a fost realizată având în vedere dispoziţia captărilor şi volumele exploatate pentru fiecare corp de apă subterană. O scădere mai evidentă se observă la forajele situate în luncile râurilor, unde alimentarea este mixtă (atât din precipitaţii, cât şi prin infiltrare din râu). Localizarea captărilor importante, în apropierea unora dintre aceste foraje, nu influenţează variaţia nivelului apei subterane. Acolo unde aceste variații există, însă fără a influența starea cantitativă, ele se datorează efectului schimbărilor climatice, (ex. lipsa precipitaţiilor) şi nu datorită impactului activităţilor umane (supra-exploatare).

Pe baza studiilor realizate în cadrul INHGA, efectuate ulterior pe baza informaţiilor din perioada 2017-2020, s-a constatat că nivelul apei subterane urmăreşte, în general, ca aspect, graficul evoluţiei mediei multianuale a nivelului hidrostatic în forajele de monitorizare ale Reţelei Naţionale Hidrogeologice.

Analiza evoluţiei nivelurilor hidrostatice multianuale în forajele de monitorizare cantitativă la nivelul fiecărui corp de apă subterană, este detaliată în capitolul 6.2.2 al Planului de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat (2021).

Corpurile de apă subterană au fost monitorizate din punct de vedere cantitativ (**Figura 6.24**) printr-un număr de 175 de puncte de monitorizare.

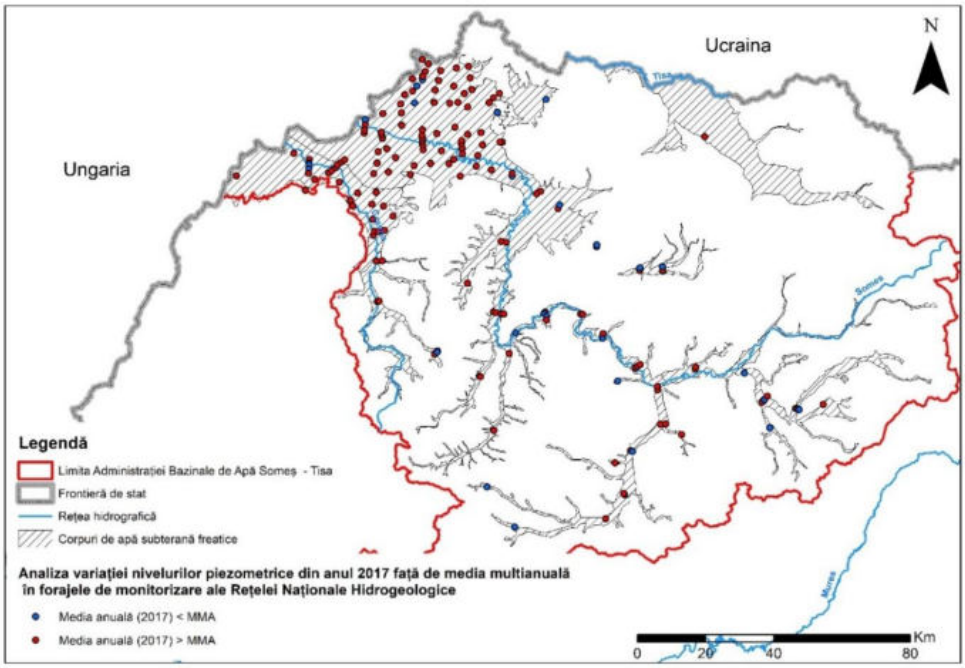

Figura 6.24 Analiza evoluţiei nivelurilor hidrostatice multianuale în forajele de monitorizare cantitativă de la ABA Someş–Tisa

Urmărind evoluţia nivelurilor hidrostatice multianuale, pentru perioada 2000-2017, în comparaţie cu media anuală la nivelul anului 2017, se constată creşterea adâncimii nivelului apei subterane faţă de nivelul solului în aproximativ 85% din punctele de monitorizare a corpurilor de apă subterană aferente ABA Someş-Tisa. În cazul corpurilor de apă subterană ROSO06, ROSO07 și ROSO08, nivelul apei subterane prezintă o ușoară tendinţă de urcare a nivelului apei subterane către nivelul solului.

Pentru perioada 2018-2020 mediile continuă aproape liniar graficul prezentat, cu o uşoară scădere faţă de 2017.

Pentru corpul de apă subterană ROSO01, monitorizat cantitativ la nivelul anului 2017, se constată o tendinţă de scădere a nivelurilor hidrostatice în general, cele două grafice fiind asemănătoare **(Figura 6.25**).

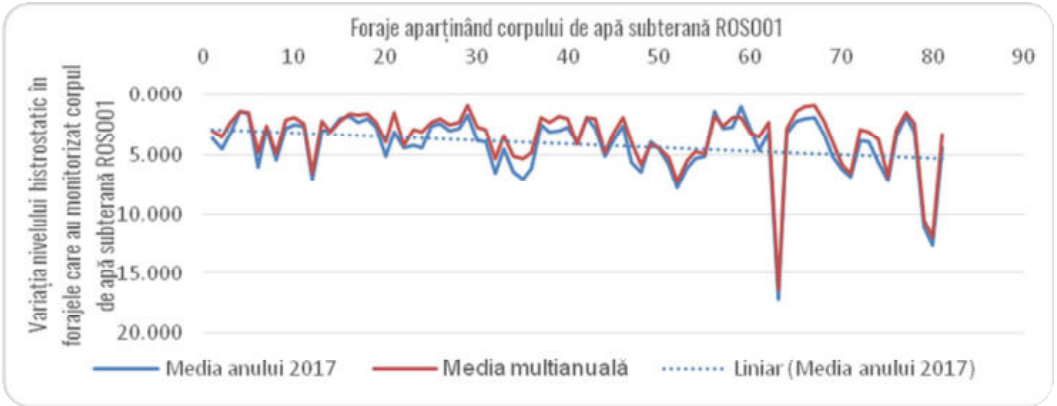

Figura 6.25 Evoluţia nivelurilor hidrostatice multianuale şi media multianuală pentru corpul de apă subterană ROSO01

În nordul corpului de apă ROSO01 valorile medii anuale ale nivelului hidrostatic pun în evidență o scădere constantă, în perioada 2018-2020, în timp ce în zona de sud în perioada 2018-2019, valorile medii anuale ale nivelului hidrostatic înregistrează o creștere urmând ca până în 2020 să revină la valorile înregistrate în anul 2017.

Corpurile de apă subterană ROSO03 şi ROSO04, fiind de tip carstic–fisural, nu sunt monitorizate cantitativ.

Pentru corpul de apă subterană ROSO06, monitorizat cantitativ la nivelul anului 2017, se observă, conform graficului, o evoluţie aproape liniară a nivelurilor hidrostatice medii anuale (Figura 6.26).

Monitorizarea din nord-vestul corpului de apă subterană ROSO06 pune în evidență o scădere constantă a valorii medii anuale a nivelului hidrostatic, în perioada 2018-2020, iar în sudul şi estul acestuia valoarea medie anuală a nivelului hidrostatic, se păstrează relativ constantă cu uşoare oscilaţii.

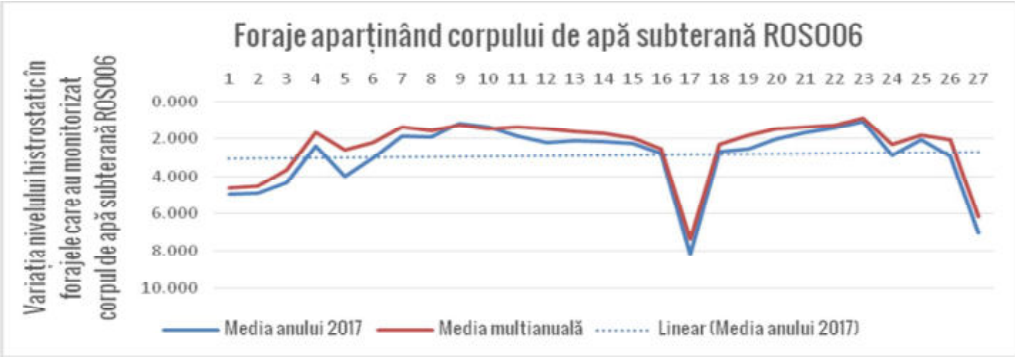

Figura 6.26 *Evoluţia nivelurilor hidrostatice multianuale şi media multianuală pentru corpul de apă subterană ROSO06*

Pentru corpul de apă subterană ROSO07, monitorizat cantitativ la nivelul anului 2017, se constată o creştere a nivelurilor hidrostatice medii anuale (Figura 6.27).

În jumătatea nordică a corpului de apă valoarea medie anuală a nivelului hidrostatic, în perioada 2018-2020, se păstrează relativ constantă (ușoare oscilații de ~0,2 m), iar în partea sudică, în perioada 2017-2019, valoarea medie anuală a nivelului hidrostatic se păstrează constantă ca apoi, până în anul 2020, să scadă cu 50 cm.

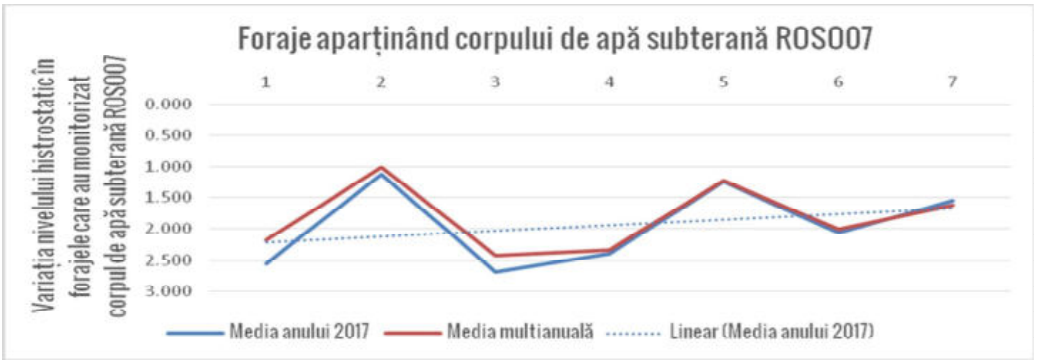

Figura 6.27 *Evoluţia nivelurilor hidrostatice multianuale şi media multianuală pentru corpul de apă subterană ROSO07*

În cazul corpului de apă subterană ROSO08, în forajele de monitorizare cantitativă, la nivelul anului 2017, se constată o tendinţă de creştere a nivelurilor hidrostatice medii anuale (Figura 6.28).

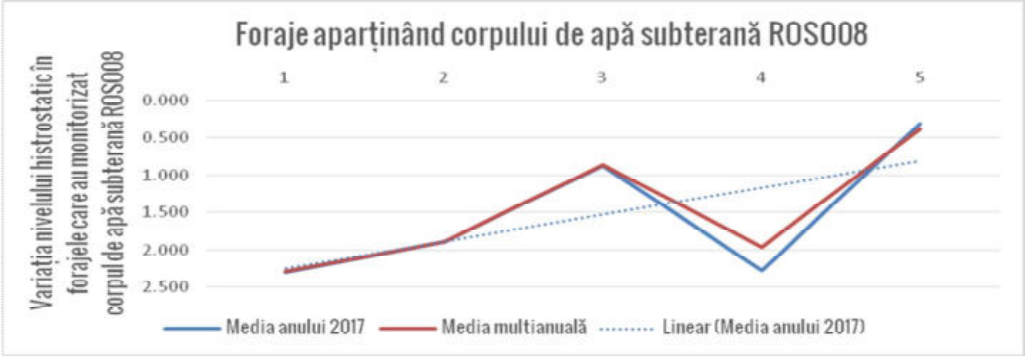

Figura 6.28 *Evoluţia nivelurilor hidrostatice multianuale şi media multianuală pentru corpul de apă subterană ROSO08*

Pentru corpul de apă subterană ROSO09, monitorizat cantitativ la nivelul anului 2017, s-a înregistrat o scădere a nivelurilor hidrostatice medii anuale (Figura 6.29), situaţie valabilă şi pentru zona sudică si vestică în perioada 2017-2020; în timp ce în nordul şi estul corpului de apă valoarea medie anuală a nivelului hidrostatic, în perioada 2018-2020, s-a păstrat relativ constantă.

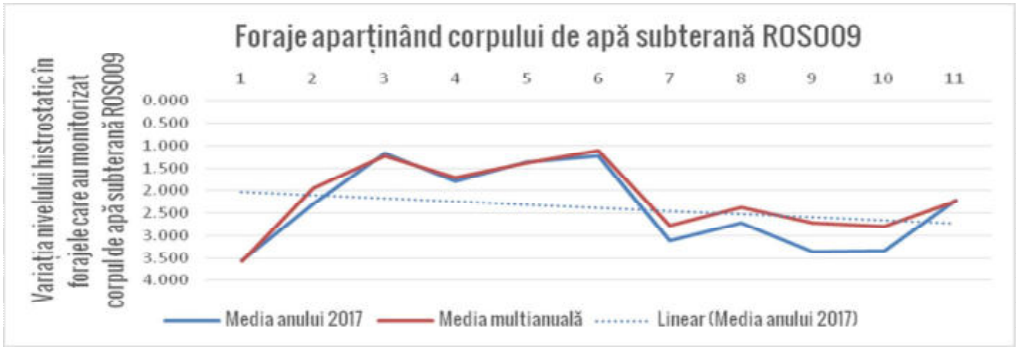

Figura 6.29 *Evoluţia nivelurilor hidrostatice multianuale şi media multianuală pentru corpul de apă subterană ROSO09*

În cazul corpului de apă subterană ROSO10, monitorizat cantitativ la nivelul anului 2017, tendinţa nivelurilor hidrostatice medii anuale este de scădere (Figura 6.30). Monitorizarea ulterioară a corpului de apă subterană ROSO10 pune în evidență o creștere a nivelului în perioada 2018-2019 urmând ca până în 2020 să revină la valoarea înregistrată în 2017.

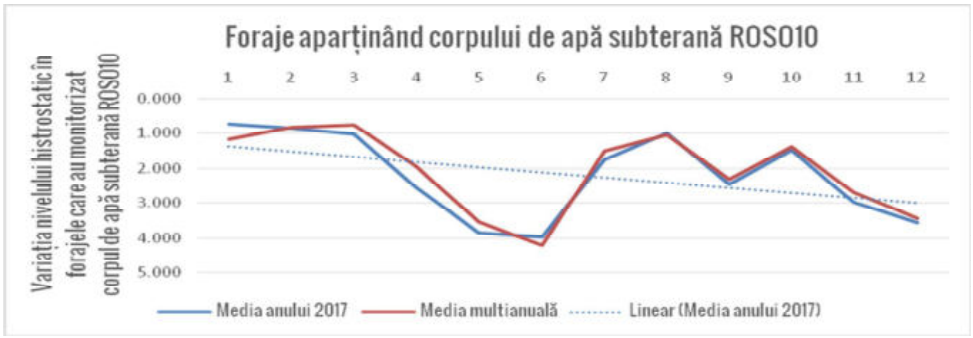

Figura 6.30 *Evoluţia nivelurilor hidrostatice multianuale şi media multianuală pentru corpul de apă subterană ROSO10*

În corpul de apă subterană ROSO11, monitorizat cantitativ la nivelul anului 2017, tendinţa nivelurilor hidrostatice medii anuale este de scădere (Figura 6.31); în perioada 2018-2020, valoarea medie anuală a nivelului hidrostatic, se păstrează relativ constantă (ușoare oscilații de ~0,3 m).

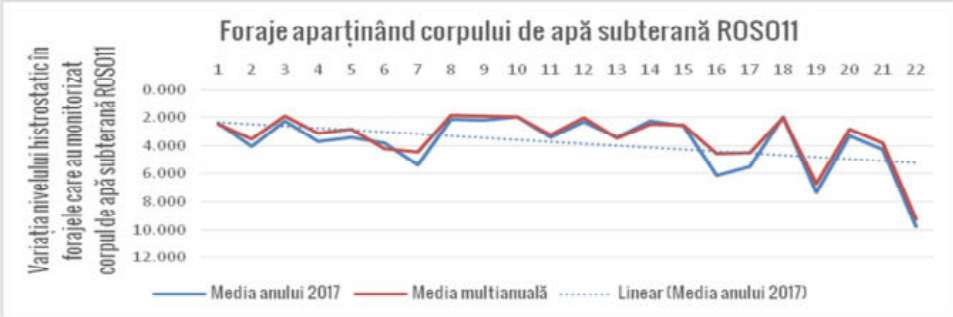

Figura 6.31 *Evoluţia nivelurilor hidrostatice multianuale şi media multianuală pentru corpul de apă subterană ROSO11*

În cazul corpului de apă subterană ROSO12, s-a înregistrat scăderea nivelurilor hidrostatice medii anuale (Figura 6.32), situaţie înregistrată şi în perioada 2017-2020 în partea nordică a corpului, în timp ce în zona sudică valoarea medie anuală a nivelului hidrostatic este într-o ușoară creștere.

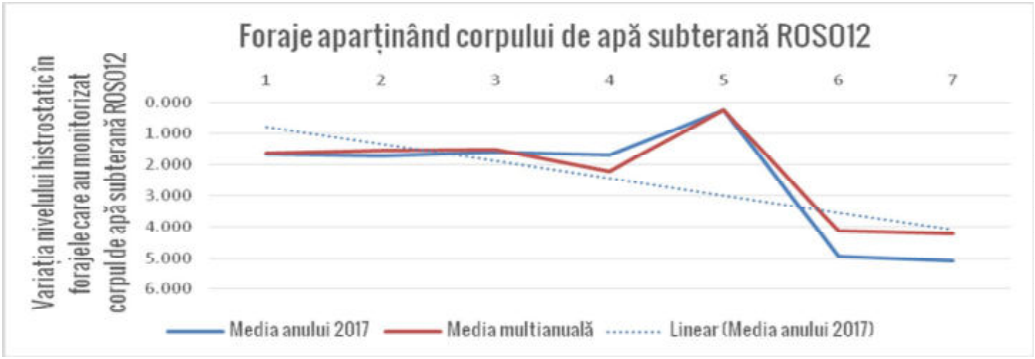

Figura 6.32 *Evoluţia nivelurilor hidrostatice multianuale şi media multianuală pentru corpul de apă subterană ROSO12*

Corpurile ROSO13 şi ROSO14, fiind corpuri de apă subterană de adâncime, nu sunt monitorizate cantitativ. Corpul de apă subterană ROSO15, fiind de tip carstic–fisural, nu este monitorizat cantitativ. În cazul corpului de apă subterană ROSO17, monitorizarea s-a realizat în diferite foraje, neexistând şir continuu de date.

Corpurile de apă subterană freatică care prezintă o tendinţa de scădere a nivelului hidrostatic sunt ROSO01, ROSO09, ROSO10, ROSO11 și ROSO12. În cazul corpurilor ROSO01, ROSO10, ROSO11 și ROSO12, volumele captate în 2017 au crescut faţă de cele din 2013 (anul de referinţă în cazul ciclului 2 al Planului de Management).

Comparând cele două grafice, cel realizat pentru anul 2017 şi cel pentru perioada 2000-2017, s-a constatat că în 15% dintre foraje s-a înregistrat creşterea nivelului hidrostatic în anul 2017 faţă de media multianuală pentru perioada 2000-2017.

În perioada 2017-2020, analizată ulterior, valorile nivelurilor hidrostatice medii anuale nu prezintă variaţii majore faţă de graficul analizat pentru perioada anterioară.

În aceste condiţii, se poate afirma că variaţia nivelului apei subterane este direct influenţată de cantitatea de precipitaţii, principala sursă de alimentare a acviferului freatic, nu de factorii antropici.

În concluzie, nici un corp de apă subterană delimitat pe teritoriul ABA Someş-Tisa nu este în stare cantitativă slabă (Figura 6.33).

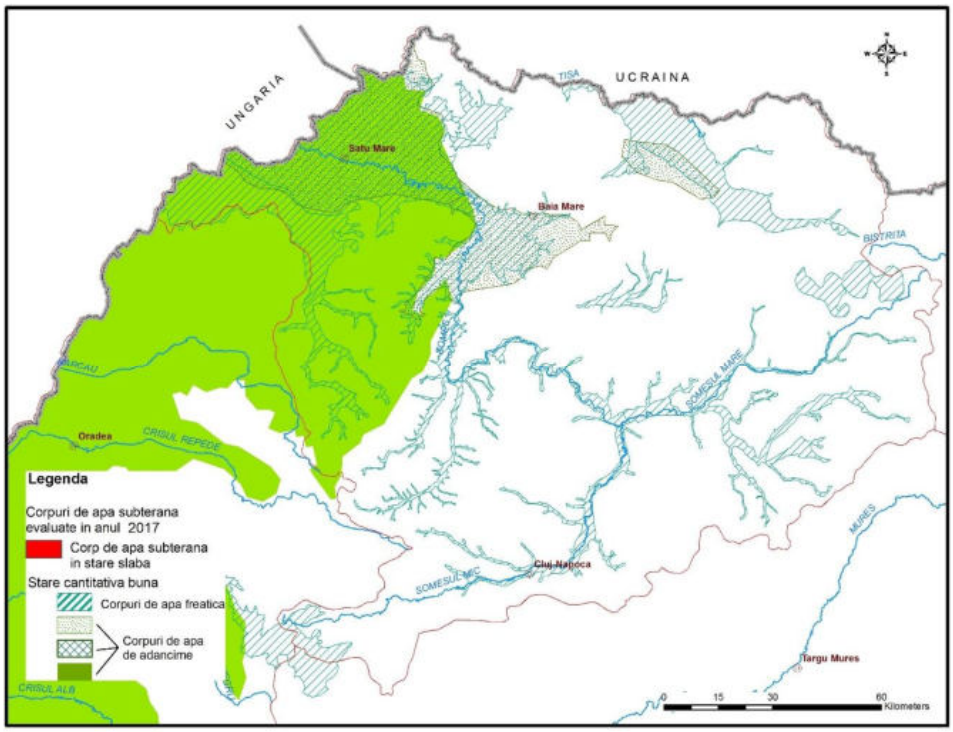

Figura 6.33 *Starea cantitativă a corpurilor de apă subterană atribuite ABA Someş-Tisa*

6.2.2.2. Starea chimică a corpurilor de apă subterană

Metodologia de evaluare a stării chimice a corpurilor de apă subterană a urmat prevederile DCA, Directivei privind Apele Subterane (2006/118/EC), Directivei 2014/80/UE de modificare a Anexei II a Directivei 2006/118/CE precum și recomandările *Ghidului european nr.18 „Ghid privind evaluarea stării apelor subterane și a tendințelor”* elaborat în cadrul Strategiei Comune de Implementare a DCA.

Conform Anexei I a Directivei 2006/118/EC au fost stabilite standarde de calitate pentru nitraţi (50 mg/l) şi pesticide (0,1 µg/l individual şi 0,5 µg/l total), iar pentru ceilalți parametri prevăzuți în lista minimă din Anexa II a Directivei 2006/118/CE modificată de Directiva 2014/80/UE, fiecare ţară membră își stabilește valori prag (threshold values - TV) având la bază valorile fondului natural (natural background level - NBL). Pe lângă parametrii prevăzuți în lista minimă de parametri ce trebuie luaţi în considerare la evaluarea stării chimice a corpurilor de ape subterane au fost identificați și alți parametri considerați importanți în definirea stării chimice a corpurilor de apă subterană. Pentru toți acești parametri, au fost stabilite valori ale fondului natural (NBL) şi valori de prag (TV) având în vedere metodologia descrisă în planurile de management anterioare.

Evaluarea stării chimice a corpurilor de apă subterană s-a realizat pe baza comparării analizelor chimice din 1.557 foraje și izvoare, pentru perioada 2018-2020 cu valorile standardelor de calitate a apelor subterane şi cu valorile prag (TV), valori ce au fost determinate pentru fiecare

corp de apă subterană în parte, conform Ordinului nr. 621/2014 privind aprobarea valorilor prag pentru apele subterane din România.

Primul pas al metodologiei adoptate a fost verificarea depăşirii standardelor de calitate şi al TV. În cazul în care nu au fost înregistrate depăşiri ale acestor limite, corpul de apă subterană a fost considerat ca având stare chimică bună. În cazul în care s-au înregistrat depăşiri ale acestor valori, pentru evaluarea stării au fost efectuate următoarele teste (recomandate de documentul amintit):

- **Evaluarea generală a stării chimice:** s-a verificat dacă suprafaţa pe care se înregistrează depăşirile pentru fiecare parametru monitorizat este sau nu mai mare de 20% din suprafaţa totală a corpului de apă subterană. Dacă suprafaţa afectată a depăşit valoarea de 20% din suprafaţa corpului, corpul a fost considerat în stare chimică slabă din punct de vedere al acestui test;

- **Testul intruziunilor saline sau de altă natură:** nu a fost relevant pentru corpurile de apă subterană de pe teritoriul ABA Someş - Tisa;

- **Testul diminuării stării chimice sau ecologice a apelor de suprafaţă asociate datorate transferului de poluanţi din corpurile de apă subterană:** s-a verificat dacă depăşirile TV s-au înregistrat în zone unde poluanţii ar putea fi transferaţi către apele de suprafaţă. Se menţionează că, în cazul corpurilor de apă subterană, procesul de poluare este de la suprafaţă către subteran. În cazuri rare este invers. Dacă încărcarea de poluant transferată din corpul de apă subterană către corpul de apă de suprafaţă nu depăşeşte 50% din încărcarea totală a acestuia din urmă, corpul a fost considerat ca fiind în stare chimică bună;

- **Testul afectării Ecosistemelor Terestre Dependente de Apele Subterane:** s-a verificat dacă există ecosisteme terestre dependente de apa subterană care prezintă deteriorări semnificative. La nivelul ABA Someş-Tisa, nu există ecosisteme aflate la “posibil risc”, deoarece nu există parametri pentru care să se fi înregistrat depăşiri ale valorilor prag. În arealul habitatelor cu grad ridicat de dependenţă de subteran, amplitudinea concentraţiilor unor parametri este medie, valorile maxime situându-se în zone unde nu există habitate.

În acest context, rezultă că habitatele care sunt în relaţie cu subteranul nu se află la "posibil risc".

Dacă nu există ecosisteme terestre dependente de apele subterane deteriorate în zonele cu depăşiri ale TV din cadrul corpurilor de apă subterană sau deteriorarea lor nu se datorează încărcăturii de poluant transferată către ecosistem, corpul de apă subterană a fost considerat în stare chimică bună;

- **Testul îndeplinirii cerinţelor articolului 7(3) al Directivei Cadru a Apei:** s-a verificat dacă există dovada creşterii necesităţii de tratare a apei subterane captate, ca urmare a depăşirilor înregistrate, caz în care corpul a fost considerat ca fiind în stare chimică slabă. La nivelul ABA Someş-Tisa, nu există parametri pentru care să se fi înregistrat depăşiri ale valorilor prag.

În final, pentru a considera corpul de apă subterană în stare chimică bună, a fost necesar ca toate testele efectuate să arate starea chimică bună a acestuia.

În spațiul hidrografic Someș-Tisa, corpurile de apă subterană au fost monitorizate chimic printr-un număr de 138 puncte de monitorizare.

Pentru evaluarea stării calitative (chimice) a corpurilor de apă subterană se parcurg următoarele etape:

- se calculează, pentru fiecare punct de monitorizare (foraje aparţinând Reţelei Hidrogeologice Naţionale, foraje de exploatare de la terţi, izvoare, puţuri domestice - fântâni, drenuri), concentraţiile medii anuale pentru fiecare indicator determinat. În cazul metalelor, se are în vedere concentraţia formei dizolvate.

- în calculul mediei anuale, pentru valorile raportate ca fiind sub limita de cuantificare, se va lua în calcul jumătatea limitei de cuantificare;

- în fiecare punct de monitorizare, se compară concentrațiile medii anuale ale fiecărui parametru analizat cu valoarea prag derivată sau cu standardul de calitate. Dacă nu există depăşiri la nici un indicator, în nici un punct de monitorizare, atunci corpul de apă subterană va fi considerat în stare calitativă (chimică) bună.

  În cazul în care există cel puţin un indicator pentru care concentraţia medie anuală este mai mare decât valoarea prag/standardul de calitate, se procedează astfel:

A. dacă suprafeţele ocupate de forajele în care se constată depăşiri ale valorilor prag/standardelor de calitate (pentru fiecare parametru în parte) reprezintă mai **puţin de 20%** din suprafaţa corpului de apă, se consideră că acel corp de apă subterană se află ***în stare calitativă (chimică) bună.*** Vor fi menţionați indicatorii care prezintă depăşiri, punctele de monitorizare cu depăşiri şi valorile depăşite.

B. dacă suprafeţele ocupate de forajele în care se constată depăşiri ale valorilor prag/standardelor de calitate reprezintă **mai mult de 20%** din suprafaţa întregului corp de apă, se consideră că acel corp de apă subterană este ***în stare calitativă (chimică) slabă, cu următoarele excepţii (situaţii particulare)***.

Suprafețele cu depășirea procentului de 20% se obțin prin utilizarea metodei de interpolare IDW (Inverse Distance Weighted).

1. **În cazul corpurilor de apă subterană monitorizate prin mai multe puncte de monitorizare, se vor avea în vedere următoarele:**

   a. uniformitatea distribuţiei punctelor de monitorizare pe suprafaţa corpului, precum şi în cadrul acestora, distribuţia punctelor cu depăşiri

   - dacă punctele de monitorizare cu depăşiri nu sunt distribuite relativ uniform pe suprafaţa corpului de apă subterană, ci se grupează într-o anumită zonă, iar pe restul suprafeţei corpului de apă, punctele de monitorizare nu au valori depăşite, se va considera că acel corp de apă subterană are **stare calitativă bună**.

   b. existenţa surselor de poluare pentru indicatorii care prezintă depăşiri

   - dacă nu există sau nu se cunosc surse de poluare care să justifice depăşirile sau dacă datele istorice infirmă existenţa acestor depăşiri, atunci corpul de apă se poate considera în **stare calitativă bună, cu specificarea forajelor în care se înregistrează depăşiri, a parametrilor depăşiţi şi a valorilor acestora.**

2. **În cazul corpurilor de apă subterană monitorizate prin unul sau două puncte de monitorizare** (*situaţie valabilă pentru majoritatea corpurilor de apă subterană din zonele montane, monitorizate prin izvoare*), **dacă se constată lipsa unor surse de poluare**, evaluarea stării calitative (chimice) a corpului de apă se va face după o analiză atentă a rezultatelor înregistrate în şirul de valori anterioare. Corpul de apă va fi considerat în **stare calitativă (chimică) bună**, iar dacă există vreo valoare depăşită se va considera ca având caracter local.

3. **În cazul corpurilor de apă subterană care, într-o primă etapă, sunt considerate ca având starea calitativă slabă,** conform procentajului ocupat de suprafeţele cu depăşiri, se va face o analiză amănunţită *(expert judgement)* a condiţiilor hidrogeologice locale (direcţia de curgere, dezvoltarea spaţială a acviferului etc.), precum şi a existenţei posibilelor surse de poluare, care ar putea determina depăşirea valorilor prag pentru parametrul respectiv. În urma acestei analize, se poate considera, pe bază de argumente, că starea calitativă a corpului de apă subterană este bună.

Corpurile de apă subterană pentru care nu au fost stabilite valori prag sunt evaluate având în vedere standardele de calitate stabilite pentru nitraţi şi pesticide conform Directivei 2006/118/EC, transpusă în legislaţia naţională prin HG nr. 53/2009. Dacă se înregistrază depăşiri la aceşti indicatori, şi ipoteza unor erori analitice este exclusă, se identifică sursele de poluare, dar se va extinde și rețeaua de monitorizare pe acele corpuri de apă subterană.

Valorile înregistrate la ceilalţi indicatori monitorizaţi vor fi incluse în baza de date specifică, în vederea stabilirii valorilor prag şi la alţi indicatori.

Corpurile de apă subterană din zone montane şi de adâncime, care prezintă un grad de protecţie natural bun împotriva unor posibile infiltraţii de la suprafaţă cu substanţe potenţial poluatoare, pot fi considerate în stare calitativă bună dacă nu se confirmă prezența unor surse de poluare.

În cadrul analizei realizate s-a ţinut cont atât de parametrul depăşit pe fiecare foraj, cât şi de suprafaţa pe care se constată depăşirile în raport cu suprafaţa întregului corp de apă, conform metodologiei prezentate mai sus.

La evaluarea stării chimice s-au avut în vedere datele de monitorizare, pentru perioada 2018-2020, gradul de protecţie globală a stratului acoperitor şi caracteristicile hidrogeologice; numărul şi dispunerea punctelor de monitorizare la suprafaţa corpului de apa subterană, localizarea şi tipul potenţialilor poluatori.

Corpul de apă subterană ROSO01 Conul Someşului, Holocen şi Pleistocen

În urma aplicării metodologiei de evaluare a stării chimice, acesta a fost declarat ca fiind în stare **bună**. Analiza a evidenţiat depăşiri locale la fosfaţi, neafectând starea bună a corpului de apă subterană.

Corpul de apă subterană ROSO02 Râurile Iza şi Vişeu

Starea chimică a corpul de apă ROSO02 este **bună**, având în vedere că nu a fost înregistrată nici o depăşire a indicatorilor de poluare.

Corpul de apă subterană ROSO03 Depresiunea Maramureş

Starea chimică a corpul de apă ROSO03 este **bună**, având în vedere că nu a fost înregistrată nici o depăşire a indicatorilor de poluare.

Corpul de apă subterană ROSO04 Munţii Bihor-Vlădeasa

Starea chimică a corpul de apă ROSO04 este **bună**, având în vedere că nu a fost înregistrată nici o depăşire a indicatorilor de poluare.

Corpul de apă subterană ROSO06 Câmpia Carei

În urma aplicării metodologiei de evaluare a stării chimice, acesta a fost declarat ca fiind în stare **bună**. Analiza a evidenţiat depăşiri locale la indicatorul fosfaţi, neafectând starea bună a corpului de apă subterană.

Corpul de apă subterană ROSO07 Râul Crasna, lunca şi terasele

S- au înregistrat depăşiri locale ale valorilor de prag la NH_4 și SO_4. Analiza a permis să considerăm că acest corp este în stare **bună,** din punct de vedere chimic. Indicatorii vor fi urmăriți prin analizele anuale.

Corpul de apă subterană ROSO08 Depresiunea Lăpuş

Starea chimică a corpul de apă ROSO08 este **bună**, având în vedere că nu a fost înregistrată nici o depăşire a indicatorilor de poluare.

Corpul de apă subterană ROSO09 Someşul Mare, lunca şi terasele

În urma aplicării metodologiei de evaluare a stării chimice, acesta a fost declarat ca fiind în **stare bună**. Analiza a evidenţiat depăşiri locale la următorii indicatori: NH_4, NO_2, PO_4, și CL, aceștia neafectând starea bună a corpului de apă subterană. Indicatorii vor fi urmăriți prin analizele anuale.

Corpul de apă subterană ROSO10 Someşul Mic, lunca şi terasele

Pe baza analizei efectuate s-au constatat depăşiri locale ale indicatorilor NO_3, Cl și SO_4, aceștia neafectând starea bună a corpului de apă subterană. Indicatorii vor fi urmăriți prin analizele anuale. Analiza ne-a permis să considerăm că acest corp este în stare **bună** din punct de vedere chimic.

Corpul de apă subterană ROSO11 Someş superior, lunca şi terasele

În urma aplicării metodologiei de evaluare a stării chimice, acesta a fost declarat ca fiind în stare **bună**. Analiza a evidenţiat depăşiri locale la indicatorul NH_4, neafectând starea bună a corpului de apă subterană. Indicatorul va fi monitorizat anual.

Corpul de apă subterană ROSO12 Depresiunea Baia Mare

În urma aplicării metodologiei de evaluare a stării chimice, acesta a fost declarat ca fiind în stare **bună**. Analiza a evidenţiat depăşiri locale ale valorii prag la PO_4, neafectând starea bună a corpului de apă subterană. Indicatorul va fi monitorizat anual.

Corpul de apă subterană ROSO13 Conul Someşului, Pleistocen inferior

În urma aplicării metodologiei de evaluare a stării chimice, acesta a fost declarat ca fiind în stare **bună**. Analiza a evidenţiat depăşiri locale ale valorilor prag la NH_4 şi la PO4, neafectând starea bună a corpului de apă subterană. Indicatorii vor fi urmăriți prin analizele anuale.

Corpul de apă subterană ROSO14 Zona Baia Mare

Analiza efectuată pe baza datelor de monitorizare chimică a evidenţiat depăşiri cu caracter local ale indicatorului NH_4. Corpul de apă subterană de adâncime ROSO14 are o bună protecţie de la suprafaţă, având stare calitativă **bună**.

Corpul de apă subterană ROSO15 Munţii Rodnei

Starea chimică a corpul de apă ROSO15 este **bună**, având în vedere că nu a fost înregistrată nici o depăşire a indicatorilor de poluare.

Corpul de apă subterană ROSO17 Câmpia Turului superior

În urma aplicării metodologiei de evaluare a stării chimice, acesta a fost declarat ca fiind în stare **bună**. Analiza a evidenţiat depăşiri locale ale valorii prag la PO_4, neafectând starea bună a corpului de apă subterană. Indicatorul va fi monitorizat anual.

Starea cantitativă şi chimică pentru cele 15 corpuri de apă subterană delimitate pe teritoriul ABA Someş-Tisa este prezentată în **Tabelul 6.7**.

Tabelul 6.7 Starea corpurilor de apă subterană aferente ABA Someş-Tisa

Nr. crt.	Cod/nume corp de apă subterană	Stare cantitativă	Stare chimică
1	ROSO01/Conul Someşului, Holocen şi Pleistocen sup.	B	B
2	ROSO02/R. Iza şi Vişeu	B	B
3	ROSO03 Depr. Maramureş	B	B
4	ROSO04 Munţii Bihor-Vlădeasa	B	B

Nr. crt.	Cod/nume corp de apă subterană	Stare cantitativă	Stare chimică
5	ROSO06/Câmpia Carei	B	B
6	ROSO07/R. Crasna, lunca şi terase	B	B
7	ROSO08/Depr. Lăpuș	B	B
8	ROSO09/Someşul Mare, lunca şi terase	B	B
9	ROSO10/Someşul Mic, lunca şi terase	B	B
10	ROSO11/Someşul superior, lunca şi terase	B	B
11	ROSO12 Depr. Baia Mare	B	B
12	ROSO13/Conul Someşului, Pleistocen inf.	B	B
13	ROSO14/Zona Baia Mare	B	B
14	ROSO15/Munţii Rodnei	B	B
15	ROSO17/Câmpia Turului superior	B	B

Starea chimică a corpurilor de apă subterană atribuite ABA Someş-Tisa este prezentată în **Figura 6.35**.

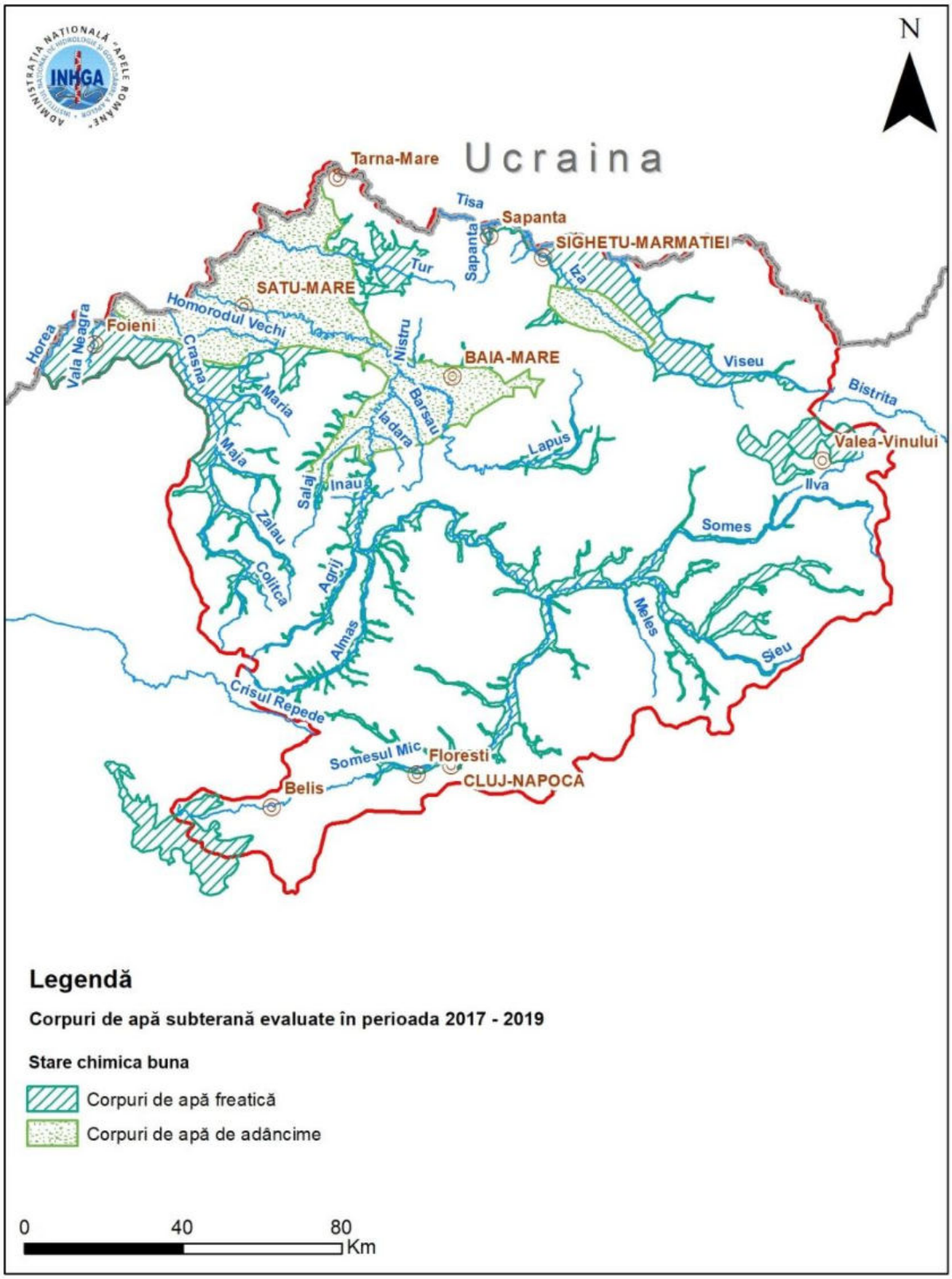

Figura 6.35 Starea chimică a corpurilor de apă subterană atribuite ABA Someş-Tisa

6.2.2.3. Evaluarea nivelului de confidenţă

În general, criteriile de apreciere a gradului de confidenţă, în evaluarea stării cantitative, respectiv calitative a corpurilor de ape subterane, au fost:

- *Confidenţă înaltă (3),* în cazul în care evaluarea stării cantitative/calitative s-a realizat pentru fiecare corp de apă subterană pe baza datelor de monitoring, în conformitate cu cerinţele Directivei Cadru Apa;
- *Confidenţă medie (2),* în situaţia corpurilor de apă subterană pentru care starea cantitativă/calitativă a fost evaluată prin analogia cu alte corpuri de apă subterană aflate în condiţii similare;
- *Confidenţă scăzută (1)*, în cazul în care evaluarea stării corpurilor de apă subterană a fost bazată pe evaluarea riscului.

În cazul celor 15 corpuri de apă subterană atribuite ABA Someș-Tisa, evaluate atât din punct de vedere al stării cantitative, cât şi chimice, gradul de confidenţă este înalt; au existat puncte de monitorizare pe toate corpurile de apă subterană.

6.2.2.4. Evaluarea tendinţelor

Pentru stabilirea măsurilor care trebuie implementate în cazul corpurilor de apă subterană care riscă să nu atingă obiectivele de mediu, este necesară identificarea tendinţelor semnificative, susţinute şi crescătoare ale poluanţilor, grupurilor de poluanţi şi indicatorilor de poluare.

În anul 2021 a fost actualizată situaţia informaţiilor hidrochimice gestionate de A.N.A.R. cu datele înregistrate în perioada 2018-2020. După completarea şirurilor de date au fost efectuate verificări şi comparaţii cu valorile prag **pentru fiecare parametru chimic şi fiecare din cele 143 de corpuri de apă subterană din România**, în conformitate cu Anexa nr. 1 la Planul Naţional de protecţie a apelor subterane împotriva poluării şi deteriorării aprobat prin H.G. nr. 53 din 29/01/2009 şi cu Anexa nr. 1 la Ordinul nr. 621 din 07/07/2014 privind valorile prag pentru apele subterane din România.

Analiza evaluării tendinţei şi inversării de tendinţă a fost realizată la nivel de corp de apă subterană, fiind prelucrate valorile medii anuale pentru fiecare din parametrii pentru care au fost stabilite valori de prag. Pentru pesticide totale, tricloretilenă și tetracloretilenă, nu a putut fi analizată tendința deoarece pentru acești parametri nu a existat un șir suficient de date.

Metodologia de evaluare a tendinţelor şi a inversării de tendinţă constă în verificarea, validarea și agregarea datelor pentru fiecare corp de apă subterană, astfel ca fiecare punct de monitorizare să poată fi considerat relevant. Procedura de lucru a avut în vedere:

- prelucrarea datelor pentru fiecare corp de apă subterană prin calculul mediei anuale a valorilor actualizate pentru fiecare punct al reţelei de monitorizare (foraj, izvor);
- identificarea tendinţelor semnificative cu ajutorul softului GWSTAT, care utilizează testul de regresie liniară generalizat (testul ANOVA);
- identificarea inversării tendinţei prin metoda celor 2 secţiuni, care presupune că seria de timp poate fi caracterizată prin două trenduri liniare cu o schimbare de pantă în cadrul intervalului de timp analizat. Astfel, prin aplicarea cuantilei de 95% a distribuţiei se identifică o inversare a tendinţei dacă în prima secţiune panta trendului este pozitivă iar în a doua secţiune panta trendului este negativă.

Art. 5 al Directivei privind apele subterane, prevede necesitatea identificării situațiilor în care corpul de apă subterană face obiectul unei tendințe ascendente susținute și semnificative din punct de vedere antropic.

Conform art. 2 (c) al HG nr. 53/2009, prin tendință crescătoare semnificativă și durabilă se înțelege orice creștere semnificativă, din punct de vedere statistic și al mediului, a concentrației

unui poluant, grup de poluanți sau a unui indicator al poluării în apele subterane, pentru care se consideră necesară o inversare a tendinței.

Analiza de identificare a tendinţelor principalilor indicatori de poluare pentru corpurile de apă subterană din România şi a inversării acestora a evidenţiat cinci situaţii specifice:

1. indicatori de poluare care prezintă *tendinţă crescătoare semnificativă şi susţinută* şi *inversare de tendinţă nedetectată*, care prezintă interes deosebit în această analiză, deoarece identifică situaţiile cu impact potenţial asupra stării calităţii apelor subterane;
2. indicatori de poluare a căror *tendinţă este crescătoare cu legătură statistică semnificativă şi inversarea de tendinţă este detectată cu legătură statistică semnificativă*; aceasta înseamnă că este posibilă o revenire la valorile de bază în perioada 2022-2027, dacă inversarea tendinţei se menţine;
3. indicatori de poluare a căror tendinţă este nedetectată, dar prezintă inversare a tendinţei;
4. indicatori de poluare pentru care nu s-au identificat tendinţă şi nici inversare de tendinţă;
5. indicatori de poluare a căror *tendinţă este descrescătoare cu legătură statistică semnificativă şi pentru care nu s-a detectat inversare de tendinţă*, categorie în care sunt incluse situaţiile de revenire la valorile nivelului de bază şi chiar la nivelul fondului natural.

Reprezentativitatea spaţială a punctelor de monitorizare, continuitatea măsurătorilor în timp şi frecvenţa de monitorizare sunt importante pentru obţinerea unor rezultate cu un grad ridicat de confidenţă (din punct de vedere statistic) şi, de asemenea, în evaluarea măsurilor pentru inversarea tendinţelor crescătoare ale concentraţiilor de poluanţi în apele subterane.

Evaluarea tendinţelor crescătoare şi durabile a concentraţiilor de poluanţi în apa subterană din punct de vedere statistic și al mediului, s-a analizat pentru fiecare corp de apă subterană din România, în funcţie de şapte criterii care pot defini importanţa prezenţei în apa subterană a unei substanţe poluatoare în concentraţii crescătoare, şi anume:

1. tendinţă crescătoare cu semnificaţie statistică semnificativă (95-99.9 %);
2. inversare a tendinţei nedetectată (este improbabilă revenirea la valorile nivelului de bază stabilit pentru perioada 2000-2020) - aceast criteriu este implicit, astfel încât nu se regăseşte în tabel;
3. depăşirea limitei de 75 % din valoarea de prag;
4. asocierea cu corpurile identificate în analiza efectuată pentru ciclul III al PMB ca având stare calitativă slabă;
5. asocierea cu corpurile evaluate la risc de a nu atinge obiectivele de mediu până în anull 2027;
6. riscul afectării stării de conservare a ecosistemelor;
7. analiza surselor de poluare.

Corpurile de apă subterană gestionate de A.B.A. Someş-Tisa au fost evaluate din punct de vedere al tendinţei în concentraţiile principalilor indicatori de poluare şi a inversării de tendinţă pentru perioada 2000-2020 prin metodologia stabilită, rezultatele analizei relevând următoarele aspecte (**Tabelul 6.8.**):

- corpul de apă subterană OSO02 (Râurile Iza şi Vişeu) – tendinţe crescătoare cu legătură statistică înalt semnificativă la Cl şi semnificativă la NO3 şi inversare de tendinţă începând din anul 2016, pentru clor şi, respectiv, din anul 2009 pentru azotaţi;
- corpul de apă subterană ROSO04 (Munţii Bihor-Vlădeasa) – tendinţe crescătoare semnificative la indicatorii Cl, NO2, Cr şi cu legătură statistică înalt semnificativă pentru As;
- corpul de apă subterană ROSO06 (Câmpia Carei) – tendinţă crescătoare semnificativă la Cl şi inversare de tendinţă la NO3 începând cu anul 2012;
- corpul de apă subterană ROSO08 (Depresiunea Lăpuş) – tendinţă crescătoare semnificativă la PO4 şi inversare de tendinţă la SO_4 din anul 2015;
- corpul de apă subterană ROSO09 (Someşul Mare, lunca şi terasele) – tendinţă crescătoare înalt semnificativă la PO4;

- corpul de apă subterană ROSO10 (Someşul Mic, lunca şi terasele) – tendinţă crescătoare semnificativă la Cl cu depăşirea valorii prag şi inversare de tendinţă începând din anul 2013; inversare de tendinţă începând cu anul 2012 la NO3 cu depăşirea valorii prag;
- corpul de apă subterană ROSO12 (Depresiunea Baia Mare) – tendinţă crescătoare semnificativă la Cl şi inversare de tendinţă la NO_3 începând din 2013, cu depăşiri ale valorii prag;
- corpul de apă subterană ROSO15 (Munţii Rodnei) – inversare a tendinţei la SO_4 începând cu anul 2009.

• Toate celelalte valori ale parametrilor analizaţi se înscriu sub limita TV.

Tabelul 6.8 Tabel sintetic privind rezultatele analizei de tendinţă şi inversare a tendinţei pentru corpurile de apă subterană gestionate de A.B.A. Someş-Tisa

Nr. crt.	**Corp de apă subterană**	**Tendinţă crescătoare semnificativă / Parametrii chimici**	**Inversare de tendinţă / Parametrii chimici**
1	ROSO01 – Conul Someşului	Fără tendinţă crescătoare	Fără inversare de tendinţă
2	ROSO02 - Râurile Iza şi Vişeu	Cl, NO_3	Cl, NO_3
3	ROSO03 – Depresiunea Maramureş	Date insuficiente (perioadă de monitorizare 2016-2020)	
4	ROSO04 - Munţii Bihor-Vlădeasa	Cl, NO_2, Cr, As	Fără inversare de tendinţă
5	ROSO06 – Câmpia Carei	Cl	NO_3
6	ROSO07 - Râul Crasna, lunca şi terasele	Fără tendinţă crescătoare	Fără inversare de tendinţă
7	ROSO08 – Depresiunea Lăpuş	PO_4	SO_4
8	ROSO09 - Someşul Mare, lunca şi terasele	PO_4	Fără inversare de tendinţă
9	ROSO10 - Someşul Mic, lunca şi terasele	Cl	Cl, NO_3
10	ROSO11 - Someşul Superior, lunca şi terasele	Fără tendinţă crescătoare	Fără inversare de tendinţă
11	ROSO12 – Depresiunea Baia Mare	Cl	NO_3
12	ROSO13 – Conul Someşului	Fără tendinţă crescătoare	Fără inversare de tendinţă
13	ROSO14 - Zona Baia Mare	Fără tendinţă crescătoare	Fără inversare de tendinţă
14	ROSO15 – Munţii Rodnei	Fără tendinţă crescătoare	SO_4
15	ROSO17 – Câmpia Turului Superior	Fără tendinţă crescătoare	Fără inversare de tendinţă

Acviferul este un complex alcătuit dintr-un suport mineral şi apă şi reprezintă un mediu natural neomogen şi anizotrop. Această caracteristică determină posibilitatea variaţiei în timp şi spaţiu a concentraţiei anumitor elemente în apa subterană, variaţie care nu reprezintă efectul unei intervenţii antropice.

Creşterile concentraţiilor de poluanţi în subteran sunt favorizate, în principal, de valori mici ale gradienţilor hidraulici (o dinamică slabă în acviferele freatice extinse în zone de câmpie) şi ale infiltraţiei eficace (precipitaţii slabe cantitativ, scurgere de suprafaţă intensă în zone montane şi submontane). Astfel, concentraţia unei substanţe depinde de volumul de apă din mediul subteran, dar şi de grosimea zonei nesaturate, atât în mediul poros-permebil, cât şi în mediul fisural-carstic. Vulnerabilitatea intrinsecă a acviferelor este, aşadar, un factor care poate să accelereze concentrarea de substanţe poluante.

Dacă la aceste considerente se adaugă şi un regim de exploatare accelerat al unor volume de apă din acviferele freatice sau de adâncime situate în proximitatea unor intruziuni saline sau a unor zone cu mineralizaţie crescută (ex.: ape de zăcământ), calitatea apelor subterane este în mod evident periclitată.

Pe de altă parte, caracteristicile fizico-chimice ale solurilor acoperitoare determină procesele de autoepurare prin reţinerea substanţelor poluante (ex.: soluri argiloase sau prăfoase), prin reacţii de oxidoreducere a materiilor organice şi prin activitatea bacteriilor. Procesele de dispersie şi difuzie contribuie, de asemenea, la scăderea concentraţiilor în acviferele cu dinamică activă.

În scopul inversării tendințelor de creștere a concentrațiilor de poluanți în apele subterane, se implementează măsuri de bază (capitolul 9.1) aplicate în vederea respectării principiului nedeteriorării, precum și a măsurilor suplimentare (capitolul 9.9) aplicate corpurilor de apă de suprafață și care au efecte și asupra apelor subterane. Tendințele concentrațiilor principalilor poluanți din corpurile de apă subterană freatică sunt reprezentate în **Figura 6.36** iar pentru corpurile de apă subterană de adâncime sunt reprezentate în **Figura 6.37**.

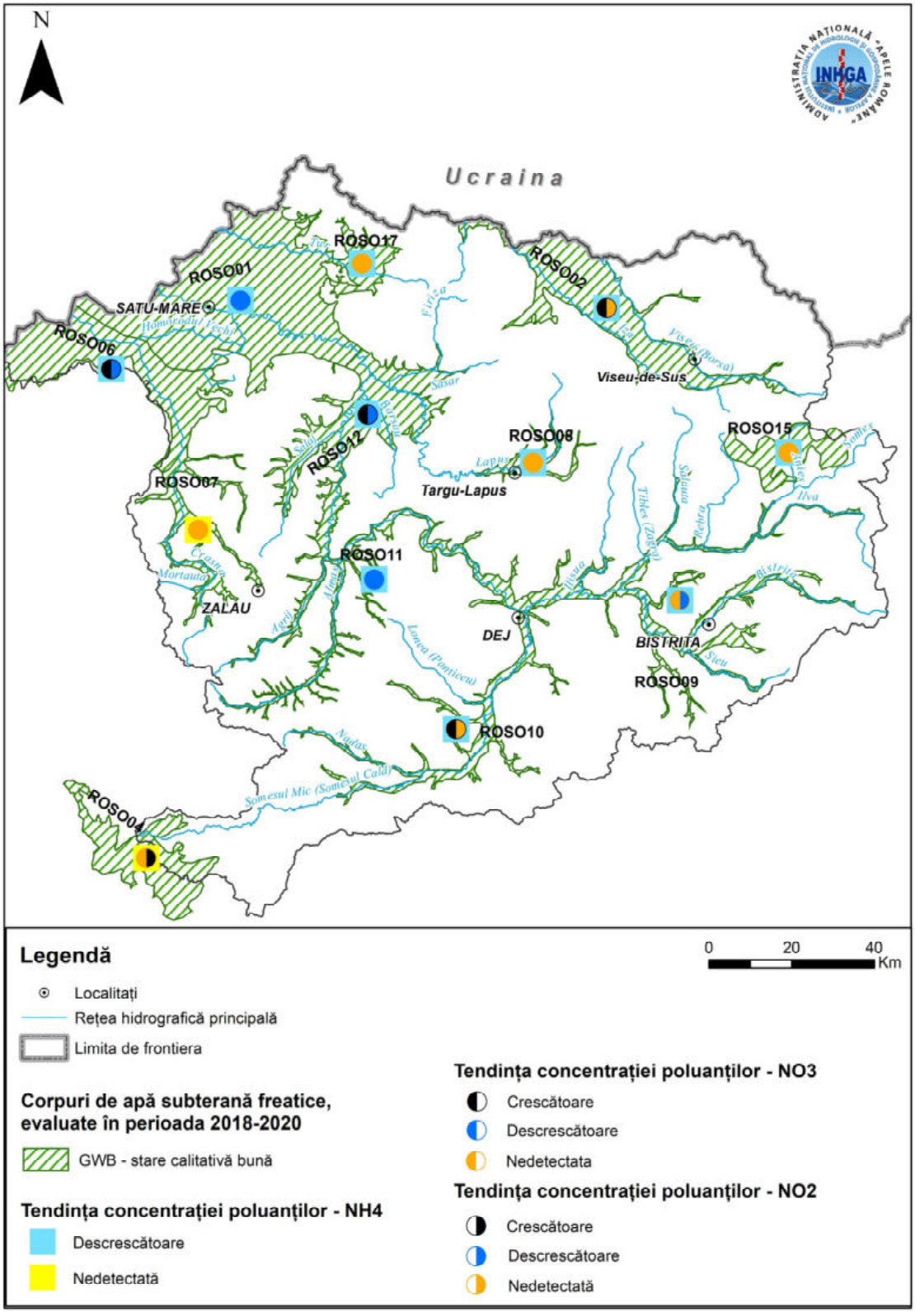

Figura 6.36. Tendințele concentrațiilor de poluanți pentru corpurile de apă subterane freatice

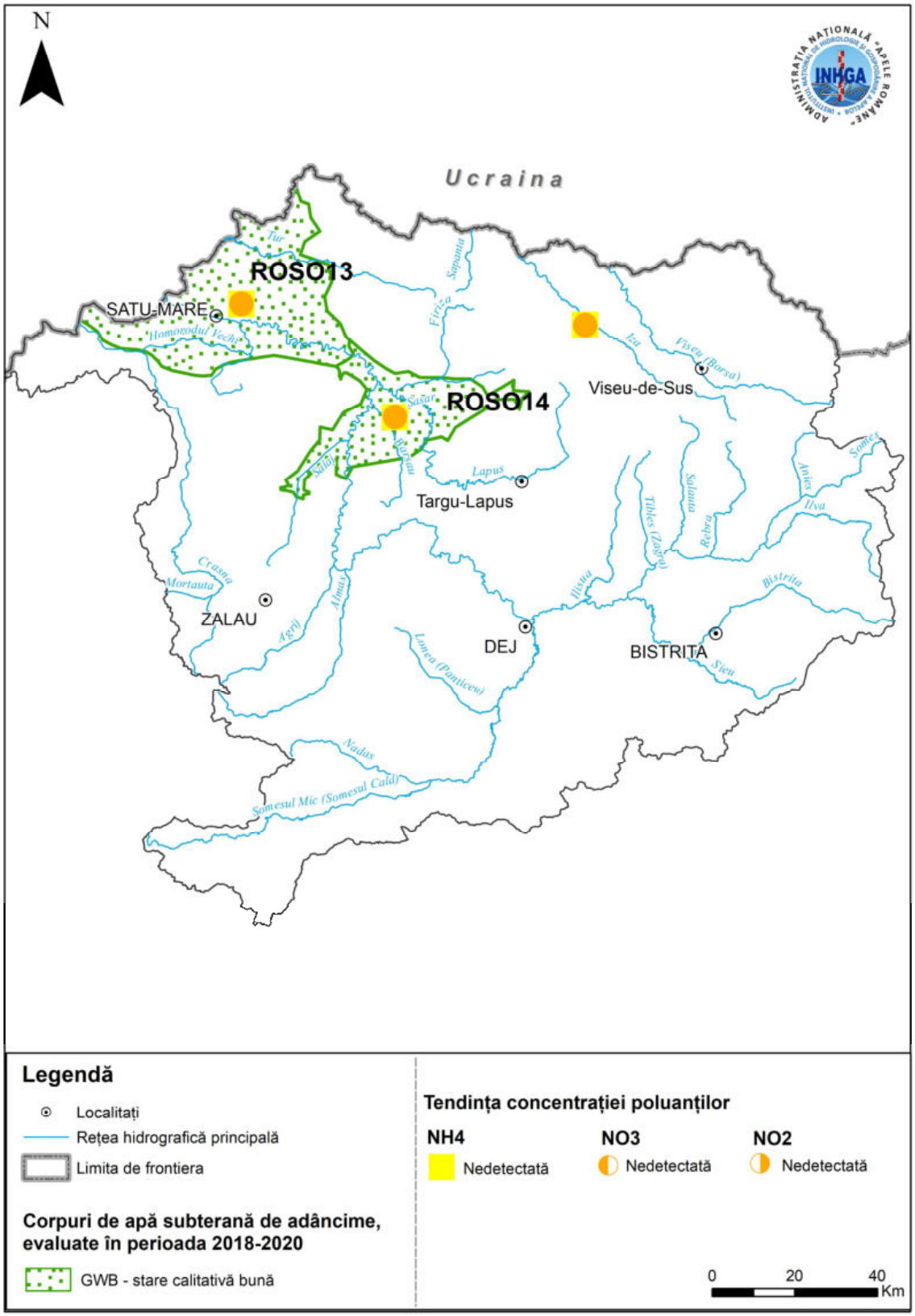

Figura 6.37. Tendințele concentrațiilor de poluanți pentru corpurile de apă subterane de adâncime

6.2.2.5. Progrese înregistrate în evaluarea stării chimice a corpurilor de apă subterană

În cadrul elaborării celui de-al treilea plan de management s-au realizat următoarele progrese în evaluarea stării chimice a corpurilor de apă subterană:

- Rețeaua de monitorizare pentru apele subterane a fost actualizată, în scopul unei evaluări cât mai precise a stării apelor subterane, a respectării principiului nedeteriorării precum și a creșterii gradului de confidenţă în evaluare;
- A fost actualizată evaluarea relaţiei dintre corpurile de apă subterane, ecosistemele acvatice şi ecosisteme terestre;
- A fost extinsă analiza privind evaluarea tendinței concentrațiilor de poluanți, luând în considerare un șir mai mare de date;
- A crescut nivelul de confidenţă în evaluarea stării corpurilor de apă, având în vedere cele mai sus menţionate.
- Comparativ cu evaluarea stării chimice a corpurilor de apă subterane din primul Plan de Management, se constată o creștere a corpurilor în stare bună până la 100% în planul actual.
- S-a realizat analiza presiunilor.
- Măsuri de bază sunt aplicate în continuare în vederea respectării principiului nedeteriorării.

Faptul că la nivelul spațiului hidrografic Someş-Tisa toate corpurile de apă subterană sunt în stare chimică bună, se datorează, în principal, măsurilor implementate începând cu primul ciclu de planificare şi atenţiei acordate respectării aplicării acestora.

6.3. Desemnarea corpurilor de apă puternic modificate şi artificiale

Conform Directivei Cadru Apă, corpurile de apă puternic modificate sunt acele corpuri de apă de suprafaţă care, datorită „alterărilor fizice", şi-au schimbat substanţial caracterul natural. Alterarea trebuie să fie la o scară largă a corpului de apă, profundă, permanentă.

Conform Art. 2.8 din Directiva Cadru Apă, corpurile de apă artificiale sunt corpuri de apă de suprafaţă create prin activitatea umană. Corpurile de apă puternic modificate și corpurile de apă artificiale au ca obiectiv atingerea unui „potenţial ecologic bun", precum şi atingerea „stării chimice bune".

Etapele de identificare şi desemnare a corpurilor de apă puternic modificate și artificiale sunt aceleaşi ca în Planul Național de Management actualizat și aprobat prin H.G. nr. *859/2016*, conform metodologiei Administraţiei Naţionale „Apele Române" - „*Desemnarea finală a corpurilor de apă puternic modificate şi artificiale*", elaborată în conformitate cu recomandările *Ghidului nr. 4 din cadrul Strategiei Comune de Implementare a DCA - Identificarea și desemnarea corpurilor de apă puternic modificate și artificiale (CIS Guidance no.4 Identification and Designation of Heavily Modified and Artificial Water Bodies*). Astfel, pentru un corp de apă care nu este în stare ecologică bună, consecinţă a alterărilor hidromorfologice semnificative, au fost parcurse etapele testului de desemnare, conform cerințelor art. 4.3 al Directivei Cadru Apă.

În cadrul parcurgerii etapelor testului de desemnare, măsurile de restaurare necesare atingerii stării ecologice bune au fost considerate ca fiind aceleași ca în Planul Național de Management actualizat și aprobat prin H.G. nr. 859/2016, măsurile care vizează îndepărtarea presiunii. Măsurile de restaurare care fac subiectul testelor de desemnare sunt cuprinse în Catalogul măsurilor de restaurare (**Anexa 6.1.4.H.a**).

Având în vedere completarea documentelor specifice realizate atât la nivelul Comisiei Europene cât și la nivel național (spre exemplu actualizarea Catalogului măsurilor privind reducerea riscului la inundații), precum și experiența în cadrul procesului de identificare a măsurilor, în anul 2019 s-a actualizat Catalogul măsurilor de atenuare cu o serie de elemente noi. Astfel, măsurile de atenuare au fost clasificate și grupate pentru toate categoriile de ape de suprafață (râuri, lacuri, ape costiere, ape tranzitorii). A fost stabilită eficiența măsurilor de atenuare

în planul tuturor elementelor de calitate cerute de Directiva Cadru Apă (elemente biologice, hidro-morfologice și fizico-chimice).

Catalogul măsurilor de atenuare a impactului alterărilor hidromorfologice în concordanță cu prevederile Directivei Cadru Apă (2000/60/EC) şi eficiența acestora în planul potențialului ecologic/stării ecologice este prezentat în **Anexa 6.1.4.H.a** a celui de-al 3-lea Plan Național de Management.

În contextul necesității revizuirii desemnării corpurilor de apă puternic modificate și artificiale, pentru cel de-al 3-lea Plan de Management al Spațiului Hidrografic Someș-Tisa 2021, testul de desemnare s-a aplicat corpurilor de apă care îndeplinesc condițiile următoare:

• corpurile de apă redelimitate care prezintă presiuni hidromorfologice potenţial semnificative conform criteriilor abiotice de clasificare a corpurilor de apă de suprafață;
• corpurile de apă naturale pe care au apărut noi presiuni hidromorfologice potenţial semnificative;
• corpurile de apă puternic modificate de pe care au dispărut presiunile hidromorfologice potenţial semnificative existente sau li s-au atenuat efectele, datorită implementării măsurilor din Planul de Management al Spațiului Hidrografic Someș-Tisa, aprobat prin HG *859/2016*.
• corpurile de apă naturale care prezentau presiuni hidromorfologice potenţial semnificative și stare ecologică bună în Planul de Management al Spațiului Hidrografic Someș-Tisa, aprobat prin HG 859/2016, dar a căror stare ecologică s-a modificat datorită monitorizării și evaluării cu confidență îmbunătățită (medie sau ridicată) din punct de vedere al elementelor hidromorfologice.

Similar abordării din planurile anterioare, în urma parcurgerii etapelor testelor de desemnare a corpurilor de apă puternic modificate, a reieșit faptul că obiectivele benefice determinate de caracteristicile modificate ale corpului de apă nu pot fi atinse, în mod rezonabil, prin alte opţiuni mai bune pentru mediu, acestea fiind tehnic nefezabile şi/sau disproporţionate din punct de vedere al costurilor. Acelaşi principiu s-a aplicat şi corpurilor de apă nepermanente.

Verificarea neatingerii stării ecologice bune s-a realizat cu confidenţă ridicată pentru situaţiile „clear cut” (situaţii evidente cu grad de confidenţă de 100%), care au fost stabilite de ICPDR şi utilizate şi în elaborarea celui de-al 3-lea Plan de Management al Districtului Fluviului Dunărea, precum şi în baza metodelor de evaluare conforme cu cerinţele Directivei Cadru Apă.

Etapele testului de desemnare sunt aceleaşi pentru corpurile de apă puternic modificate şi pentru corpurile de apă artificiale.

În cadrul testului de desemnare pentru corpurile de apă puternic modificate, la fel ca în Planul de Management al Spațiului Hidrografic Someș-Tisa aprobat prin HG *859/2016* și pentru Planul de Management al Spațiului Hidrografic Someș-Tisa actualizat (2021) au fost parcurse *etapele I-IX* din diagrama privind procesul de identificare și desemnare a corpurilor de apă puternic modificate și artificiale (Ghidul nr. 4 privind identificarea și desemnarea corpurilor de apă puternic modificate și artificiale) la finalul acestor etape, stabilindu-se caracterul de corp de apă puternic modificat sau corp de apă artificial.

Efectele semnificativ negative asupra folosințelor ca rezultat al posibilelor măsuri de restaurare, precum și identificarea „altor mijloace”/„opţiunilor alternative", componente în cadrul etapelor testelor de desemnare, sunt similare *Planului de Management* al Spațiului Hidrografic Someș-Tisa aprobat prin HG *859/2016,* astfel:

Efectele semnificativ negative asupra utilizării resurselor de apă/activităţilor specifice folosințelor

a) Dispariţia utilizării resursei de apă/activităților de: protejare a populației împotriva inundaţiilor, asigurare a alimentării cu apă, producerea hidroenergiei, asigurarea navigaţiei, piscicultură în amenajări piscicole, agrement şi recreere;
b) Reducerea activităților sau creşterea riscului de a pierde obiectivele benefice ale utilizării resursei de apă: efecte asupra zonelor populate prin inundarea zonelor respective (cu mai mult de

20 %); creşterea riscului la inundaţii (creşterea pagubelor cu mai mult de 20 %/an); reducerea suprafeţei folosite pentru urbanizare (extinderea localităţilor) şi agricultură (cu mai mult de 30 % din suprafaţă actuală sau potenţială), limitarea navigaţiei pentru pasageri (cu mai mult de 50 %/an);

c) Pierderi socio-economice: reducerea producţiei agricole (cu mai mult de 20%/an la nivel local); reducerea producţiei hidroenergetice (cu mai mult de 2%/an pentru o singură hidrocentrală şi cu mai mult de 5%/an pentru amenajarea hidroenergetică a râului în ansamblul ei); reducerea locurilor de muncă (cu mai mult de 10% pe termen lung - 20 ani, sau cu mai mult de 2%/an).

Efectele semnificativ negative asupra mediului: *inundarea unor zone, creşterea nivelului apelor subterane, dispariţia unor zone umede etc.*

Identificarea „altor mijloace”/„opţiunilor alternative”

Opţiunile alternative se pot încadra în următoarele:

1) Înlocuirea utilizării resursei de apă/activităților existente - exemplu: înlocuirea hidroenergiei cu alte surse, înlocuirea navigaţiei cu alte mijloace de transport, înlocuirea alimentării cu apă din resursa de suprafaţă cu resursa de apă din subteran;

2) „Mutarea” utilizării resursei de apă/activității existente deservite de corpul de apă respectiv la alt corp de apă/alt bazin: mutarea facilităţilor de agrement sau alimentarea cu apă din alte bazine hidrografice;

3) Menţinerea utilizării resursei de apă/activității existente cu reducerea impactului asupra mediului; de exemplu: în cazul producerii de hidroenergie sau a asigurării alimentării cu apă, opţiunea presupune/include folosirea unor debite compensatorii şi a regimului de regularizare a debitelor ecologice; în cazul navigației, opţiunea presupune/include crearea unui canal lateral cu rol de „habitat”; în cazul agriculturii, opţiunea presupune/include crearea de ferme ecologice sau scăderea activităţii agricole în imediata vecinătate a cursului de apă şi crearea unei zone tampon; în cazul activităţilor recreaţionale, opţiunea presupune/include limitarea unor activităţi în anumite locaţii şi în anumite perioade de timp.

Pentru etapele X și XI ale testului de desemnare, care au ca scop stabilirea potențialului ecologic, în baza recomandărilor Ghidului nr. 37 – „*Steps for defining and assessing ecological potential for improving comparability of Heavily Modified Water Bodies*” (elaborat în cadrul Strategiei Comune de Implementare a Directivei Cadru Apă - 2019), s-a utilizat o metodă actualizată. Metoda include etapele bazate pe derivarea valorilor elementelor biologice de calitate pentru potențialul ecologic bun din cele aferente potențialului ecologic maxim (abordarea de referință), precum şi cele ale metodei bazată pe măsuri de atenuare (metoda Praga).

În ***Figura 6.38*** se prezintă situaţia (în procente) privind clasificarea corpurilor de apă la nivelul spațului hidrografic Someș-Tisa, având în vedere un număr total de **279** corpuri de apă identificate, din care:

- **246** corpuri de apă naturale (88,17%);
- **28** corpuri de apă puternic modificate (10,04%);
- **5** corpuri de apă artificiale (1,79%).

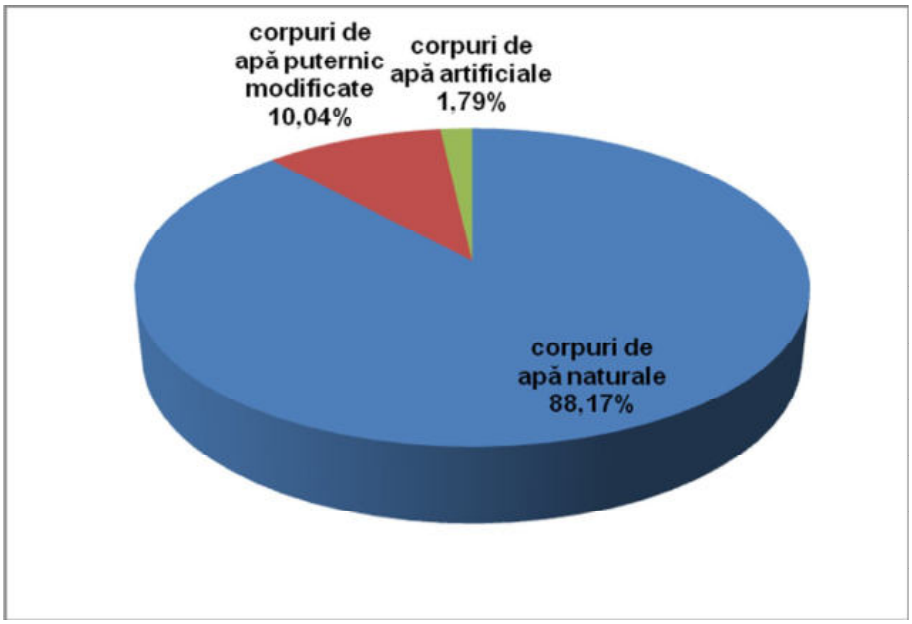

Figura 6.38. Situația corpurilor de apă de suprafaţă

În ***Tabelul 6.9*** se prezintă numărul corpurilor de apă de suprafață naturale, puternic modificate și artificiale la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, în urma parcurgerii testului de desemnare a corpurilor de apă, iar în ***Figura 6.39*** se prezintă harta clasificării corpurilor de apă de suprafaţă la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa.

Tabel 6.9. Clasificarea corpurilor de apă de suprafață la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Nr. total corpuri de apă de suprafață	Corpuri de apă naturale		Corpuri de apă puternic modificate			Corpuri de apă artificiale
	Râuri	Lacuri naturale	Râuri	Lacuri naturale	Lacuri de acumulare	
279	244	2	15	0	13	5

Comparativ cu procesul de desemnare a corpurilor de apă puternic modificate și artificiale din cadrul Planului I de Management al Spațiului Hidrografic Someș-Tisa aprobat prin HG *859/2016*, în cel de-al 3-lea Plan de Management 2021 al Spațiului Hidrografic Someș-Tisa s-a realizat o analiză îmbunătățită a presiunilor antropice, în particular pentru alterările hidromorfologice (*subcapitolul 3.4*) ca parte premergătoare a testului de desemnare, o analiză mai detaliată asupra altor mijloace/opțiunilor alternative ca etapă a testului de desemnare.

De asemenea, așa cum este menționat în *subcapitolul 6.2,* verificarea neatingerii stării ecologice bune a avut la baza metodologii de evaluare îmbunătățite. Totodată, ca parte ulterioară a etapei de desemnare, în cadrul celui de-al 3-lea Plan de Management 2021 al Spațiului Hidrografic Someș-Tisa, pentru clasificarea potenţialului ecologic s-a aplicat aceeași metodă combinată, ce include metoda bazată pe derivarea valorilor elementelor biologice de calitate pentru potențialul ecologic bun din cele aferente potențialului ecologic maxim, precum şi principii ale metodei PRAGA.

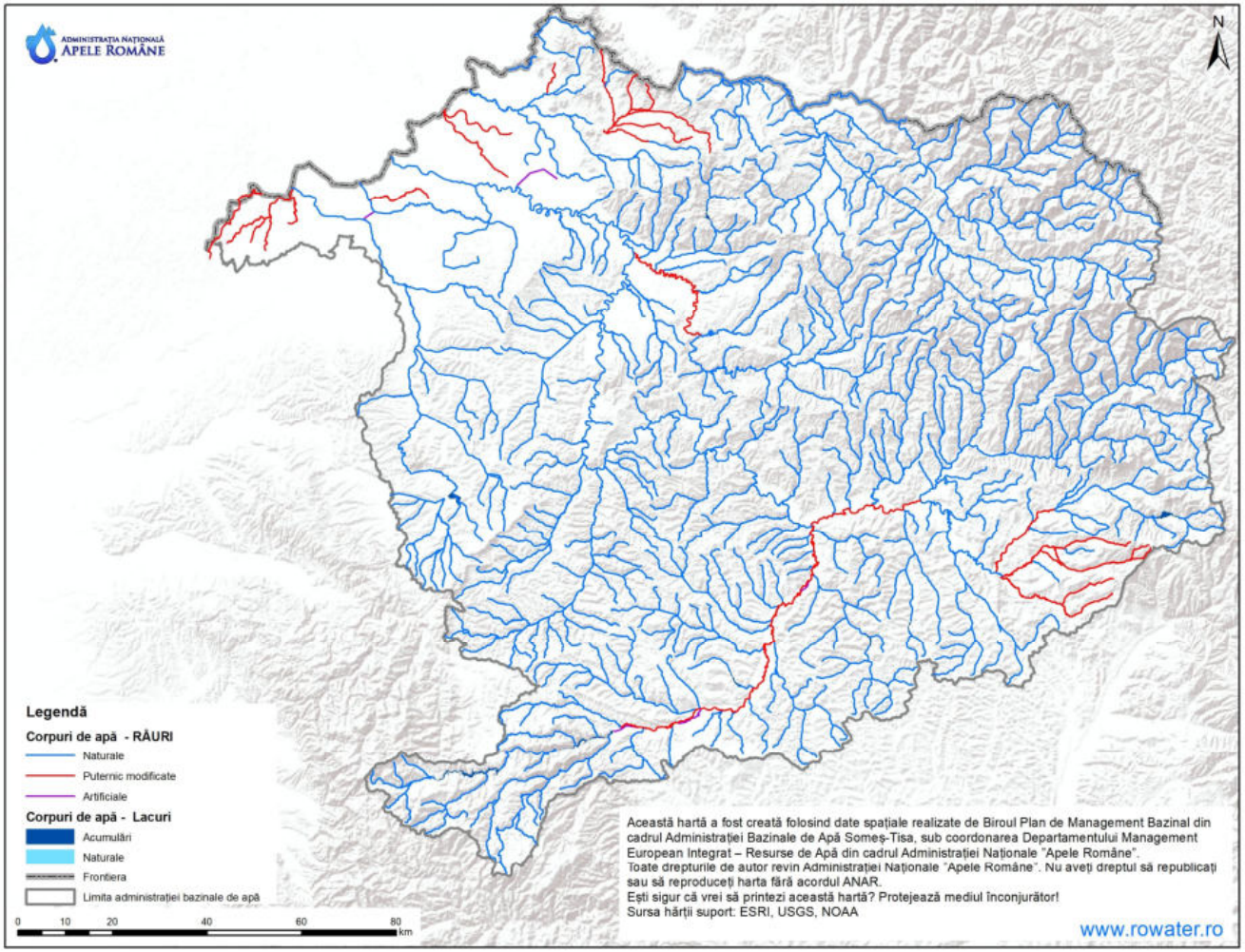

Figura 6.39. Clasificarea corpurilor de apă de suprafață la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

7. OBIECTIVE DE MEDIU

Obiectivele de mediu prevăzute în Directiva Cadru Apă (Art.4) reprezintă unul dintre elementele centrale ale acestei reglementări europene, având ca scop protecţia pe termen lung, utilizarea şi gospodărirea durabilă a apelor.

Similar *Planului de Management al spaţiului hidrografic Someș-Tisa 2009* aprobat prin H.G. nr. 80/2011 *și Planului de Management al spaţiului hidrografic Someș-Tisa actualizat - 2015* aprobat prin HG nr. 859/2016, obiectivele de mediu includ în esenţă următoarele elemente:

- **pentru corpurile de apă de suprafaţă: atingerea stării ecologice bune şi a stării chimice bune pentru corpurile de apă naturale, respectiv a potenţialului ecologic bun şi a stării chimice bune pentru corpurile de apă puternic modificate şi artificiale;**
- **pentru corpurile de apă subterane: atingerea stării chimice bune şi a stării cantitative bune;**
- **reducerea progresivă a poluării cu substanţe prioritare şi încetarea sau eliminarea treptată a emisiilor, evacuărilor şi pierderilor de substanţe prioritare periculoase** din apele de suprafaţă, prin implementarea măsurilor necesare;
- **„prevenirea sau limitarea" evacuării de poluanţi în apele subterane**, prin implementarea de măsuri;
- **inversarea tendinţelor** de creştere semnificativă şi durabilă a concentraţiilor de poluanţi în apele subterane;
- **nedeteriorarea stării** apelor de suprafaţă şi subterane, (art. 4.1.(a) (i), art. 4.1.(b) (i) ale DCA);
- **pentru zonele protejate: atingerea obiectivelor prevăzute de legislaţia specifică.**

În cazul în care unui corp de apă i se aplică unul sau mai multe obiective, este selectat **cel mai sever obiectiv** pentru corpul respectiv (Art. 4.2. al Directivei Cadru Apă).

Pentru apele de suprafaţă, **din punct de vedere al stării ecologice,** obiectivele de mediu reprezentate de „starea ecologică bună" pentru corpurile de apă naturale şi „potențialul ecologic bun" pentru corpurile de apă puternic modificate şi artificiale sunt definite în ***Anexa 6.1.*** a *Planului Național de Management actualizat (2021)*.

Obiectivele de mediu vizând "starea chimică bună" a corpurilor de apă de suprafaţă sunt stabilite în conformitate cu prevederile Directivei 2008/105/CE privind standardele de calitate a mediului în domeniul apei, (modificată de Directiva 2013/39/UE) transpusă prin H.G. nr. 570/2016 şi sunt prezentate în ***Anexa 6.1.6*** a *Planului Național de Management actualizat (2021)*.

Pentru apele subterane, obiectivele de mediu sunt reprezentate de starea chimică bună şi starea cantitativă bună a corpurilor de apă subterană. Pentru starea chimică a corpurilor de apă subterană, obiectivele de mediu sunt stabilite în conformitate cu prevederile *Directivei 118/2006/EC* (modificată de Directiva 80/2014/UE), transpusă prin H.G. nr. 53/2009 pentru aprobarea Planului Național de protecție a apelor subterane împotriva poluării și deteriorării, cu modificările și completările ulterioare) și a *Ordinului Ministrului nr. 621 din 7 iulie 2014 privind aprobarea valorilor de prag pentru apele subterane din România.*

Se menţionează că atingerea obiectivelor de mediu reprezentate de „stare ecologică bună/ potenţial ecologic bun" și "stare chimică bună" a avut ca termen anul 2015 (termenul stipulat în Directiva Cadru Apă). În situația neatingerii obiectivelor de mediu până la termenul stipulat de Directiva Cadru Apă, se aplică excepţii de la obiectivele de mediu.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, din punct de vedere al stării bune s-a constatat că **58,42%** din corpurile de apă ating obiectivul de stare bună - 2021, cea fost determinată pe baza

celei mai defavorabile situații dintre starea ecologică/potențialul ecologic și starea chimică (aplicând principiul ”one out-all aut”).

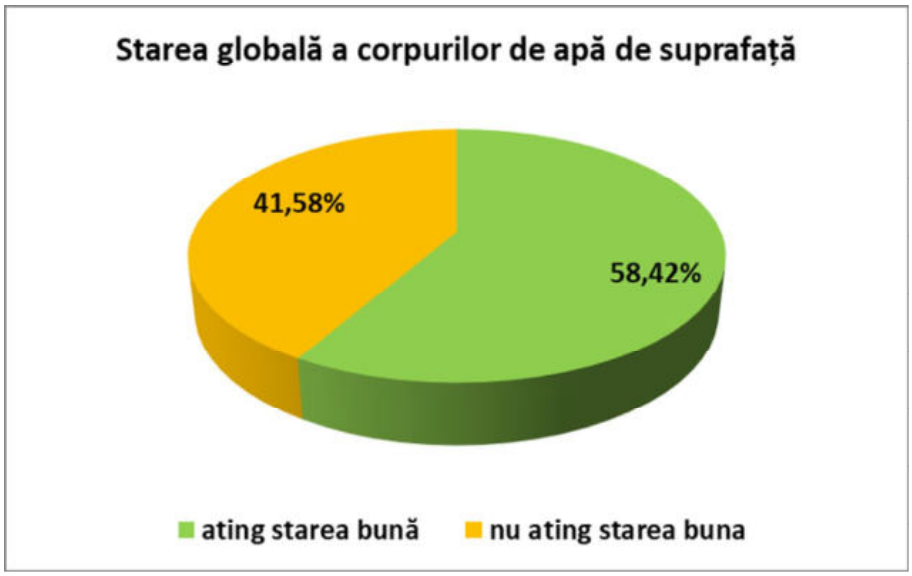

***Figura 7.1. -* Atingerea obiectivului de stare bună – 2021 (*stare ecologică bună/potențial ecologic bun şi stare chimică bună)*la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa - corpuri de apă de suprafaţă**

Neatingerea obiectivelor de mediu este posibilă numai în contextul aplicării excepţiilor de la obiectivele de mediu, cu respectarea condiţiilor prevăzute în Art. 4.4, 4.5, 4.6, 4.7 ale DCA, transpuse în legislația națională prin Art. 2.3, 2.4, 2.5 și 2.7 ale Legii Apelor 107/1996 cu modificările și completările ulterioare, condiții a căror prezentare detaliată este cuprinsă în capitolul 10 (Anexa 10.1).

Referitor la obiectivele de mediu în relaţie cu procesul de stabilire a excepţiilor menționăm următoarele situații prevăzute în legislația specifică și în documentele ghid la nivel european[42]:

- prin aplicarea prevederilor Art. 4.4 (a) obiectivele de „stare bună” (stare ecologică bună şi chimică bună /potenţial ecologic bun şi stare chimică bună) vor fi atinse în ciclul de planificare 2022-2027;
- prin aplicarea prevederilor Art. 4.4.(c) obiectivele de „stare bună” (stare ecologică bună şi chimică bună /potenţial ecologic bun şi stare chimică bună) vor fi atinse după anul 2027;
- nu au fost identificate cazuri sub incidența Art.4.5,nu s-au definit „obiective de mediu mai puţin severe”;
- aplicarea prevederilor Art. 4.6 se realizează în cazul deteriorării temporare sau neatingerii temporare a obiectivului de mediu
- identificarea de„obiective alternative” în cadrul Art.4.7.

Procesul de stabilire a obiectivelor de mediu şi a excepţiilor este un proces iterativ ce a fost dezvoltat şi îmbunătăţit în cadrul fiecărui ciclu de planificare pe baza datelor şi informaţiilor aferente.

Procesul de stabilire a obiectivelor de mediu şi a excepţiilor se realizează la nivel de corp de apă, fiecărui corp de apă fiindu-i asociat obiectivul de mediu. Stabilirea termenelor de atingere

[42]Ghidul nr. 20 - *Excepţii de la obiectivele de mediu elaborat în cadrul Strategiei Comune de Implementare a Directivei Cadru Apă*

a obiectivelor de mediu – stare ecologică bună şi potenţial ecologic bun, respectiv starea chimică bună ia în considerare starea ecologică/potenţialul ecologic actual/starea chimică actuală și programul de măsuri,termenele de implementare ale măsurilor de bază şi măsurilor suplimentare (în funcţie de caz) și prognozarea/estimarea efectelor măsurilor identificate asupra stării/potențialului ecologic/stării chimice al corpurilor de apă în cauză.

Obiectivul "nedeteriorării stării" corpurilor de apă este unul dintre elementele cheie privind protecţia corpurilor de apă.

În vederea protecției și conservării stării apelor, respectiv nedeteriorării stării acestora, cadrul legislativ a fost modificat, fiind integrate modificări și completări succesive în Legea Apelor 107/1996 și legislația subsecventă.

Prin Art. 27 (1), Legea Apelor cu modificările și completările ulterioare, introduce principiul general, conform căruia, orice activitate pe luciul de apă se realizează astfel încât să nu producă efecte negative asupra apei, malurilor şi albiilor cursurilor de apă, malurilor şi cuvetelor lacurilor, monumentelor naturii, zonelor protejate, construcţiilor, lucrărilor sau instalaţiilor existente în albii şi să influenţeze cât mai puţin folosirea apelor de către alţi utilizatori.

De asemenea, prin Art. 27 (2), este evidențiată aplicarea principiului de neafectare a stării ecologice a apelor, avându-se în vedere sectoarele de cursuri de apă care nu sunt afectate de activităţi umane. În acest sens este stipulată interzicerea realizării de lucrări şi activităţi care pot afecta starea ecologică a apelor, cu excepția obiectivelor declarate de interes naţional şi cele care vizează siguranţa şi securitatea naţională, potrivit prevederilor legale în vigoare, precum şi realizarea lucrărilor de întreţinere şi reparaţii la obiectivele/construcţiile existente (pe sectoarele de cursuri de apă care nu sunt afectate de activităţi umane).

Criteriile de selectare, precum şi lista sectoarelor cursurilor de apăunde se interzice realizarea de lucrări și activități pe ape sau care au legătură cu apele și care pot afecta starea ecologică a acestora au fost stabilite prin aprobarea Hotărârii de Guvern 111/2020.

Totodată, în Legea nr. 122/10.07.2020 pentru modificarea și completarea Legii Apelor nr.107/1996 a fost introdus la Art. 27, alin.(4) care prevede că actualizarea criteriilor de selectare și a listelor cu sectoarele cursurilor de apă menționate anterior se realizează pe bază de studii de fundamentare, care sunt elaborate de autoritatea publică centrală din domeniul apelor.În același timp, Legea nr. 122/2020 prevede la Art. IV, că prin ordin al conducătorului autorității publice centrale din domeniul apelor, se stabilește conținutul cadru al studiilor de fundamentare.

Un alt aspect relevant în ceea ce privește protecția ecosistemelor acvatice în contextul atingerii obiectivelor de mediu pentru corpurile de apă de suprafaţă este reprezentat de introducerea în Legea Apelor 107/1996 cu modificările și completările ulterioare, a noțiunii de debit ecologic, definit în conformitate cu recomandările europene. Ulterior prin aprobarea Hotărârii de Guvern 148/2020 s-a stabilit modul de determinare și de calcul al debitului ecologic, ce a avut la bază cerințele Ghidului WFD CIS nr. 31[43], legislația națională,rezultatele recente din literatura de specialitate, precum și de posibilitățile de implementare în operativ.

De asemenea, din perspectiva conformării cu prevederile Directivei Cadru Apă și a implementării și respectării legislației naționale specifice în vigoare, pentru protecția și conservarea stării apelor, viitoarele lucrări și activități pe ape sau care au legătură cu apele sunt evaluate din perspectiva posibilului impact al acestora asupra corpurilor de apă, în procesul de reglementare din punct de vedere al gospodăririi apelor.

În acest sens prin Ordinul nr. 828/2019 al Ministrului Apelor și Pădurilor, a fost reglementat conținutul cadru al *Studiului de evaluare a impactului a supra corpurilor de apă*. În conținutul cadru, o etapă importantă în contextul protecției și nedeteriorării stării corpurilor de apă, o reprezintă identificarea şi stabilirea de măsuri suplimentare practice/realizabile de

[43]Ghidului WFD CIS nr. 31 - Debitele ecologice în implementarea Directivei Cadru a Apei

atenuare/reducere a impactului, inclusiv a impactului cumulat, pentru corpurile de apă cu risc de deteriorare a stării.

În situația în care respectivul proiect sau cumulat cu proiectele autorizate/în curs de autorizare/avizate/în curs de avizare/planificate conduc la deteriorarea stării corpului de apă, se aplică cerințele de conformare cu prevederile Articolului 4.7 al DCA, transpus în Legea Apelor prin Articolul 2.7.

Deteriorarea/riscul de deteriorare a stării ecologice a corpurilor de apă în relaţie cu proiectele noi de infrastructură este permisă numai cu respectarea prevederilor Art. 4.7 al Directivei Cadru Apă. Deteriorarea stării (ecologice) a corpurilor de apă se analizează la nivel de element de calitate al stării, cu aplicarea principiului "celei mai defavorabile situaţii/one out-all out", având în vedere prevederile din Anexa V a DCA.

Aceasta implică faptul că deteriorarea reprezintă trecerea la clasa imediat inferioară la nivel de element de calitate, având în vedere definiţiile normative din Anexa V a DCA, în conformitate cu soluţia pronunţată de Curtea Europeană de Justiţie în procesul C-461/13 privind interpretarea noţiunii de "deteriorare a stării ecologice" a corpurilor de apă.

În estimarea deteriorării/ riscului de deteriorare a stării ecologice, impactul potenţial cumulat al viitoarelor proiecte de infrastructură (cât şi a celor existente) este luat în considerare.

De asemenea, pentru cazurile în care va avea loc modificarea obiectivului de mediu prin trecerea corpului de apă din categoria corpurilor de apă naturale în corpuri de apă puternic modificate, aceasta se realizează prin respectarea cerinţelor Art.4.7 şi ale Art.4.3 ale DCA.

Referitor la măsurile de realizare a sistemelor de colectare și epurare a apelor uzate urbane, se menţionează faptul că, urmare a aplicării acestor măsuri, poluarea difuză produsă de aglomerările umane fără astfel de sisteme se transferă în poluare concentrată (punctiformă). Evacuarea directă de ape uzate epurate în special în cazul râurilor nepermanente sau cu debit redus, poate contribui la creşterea aportului de substanţe poluante. În aceste situaţii poate fi necesară realizarea epurării apelor uzate urbane la un nivel ridicat (cu limite mai stringente la evacuare decât cele prevăzute de legislaţia în vigoare), astfel asigurându-se nedeteriorarea stării corpurilor de apă.

Din punct de vedere al stării chimice, în vederea verificării respectării principiului nedeteriorării, se analizează dacă substanțele prioritare care au tendința de a se acumula în cantități semnificative în sedimente și/sau biotă[44], nu conduc, în timp, la deteriorarea stării chimice bune. În acest sens se urmărește ca valorile concentrațiilor acestor substanțe prioritare din sedimente și/sau biotă să prezinte valori descrescătoare, respectiv constante în timp.

7.1. Ape de suprafaţă

Pentru corpurile de apă de suprafaţă din spaţiul hidrografic Someș-Tisa prin *Planului de Management actualizat -2021* au fost stabilite obiectivele de mediu aplicabile, funcţie şi de categoria corpului de apă de suprafaţă, respectiv: corpuri de apă naturale (râuri, lacuri), corpuri de apă puternic modificate (râuri puternic modificate, lacuri de acumulare) şi corpuri de apă artificiale.

Pentru zonele protejate care includ corpuri de apă de suprafaţă sau părți ale corpurilor de apă, obiectivele sunt cele prevăzute de legislaţia specifică, fiind caracteristice categoriilor de zone protejate definite în Cap. 5 - *Identificarea şi cartarea zonelor protejate*.

[44]Antracen, Difenileteri bromurați, Cadmiu și compușii săi, Cloralcani C_{10-13}, Di(2-etilhexil)ftalat, Fluoranten, Hexaclorbenzen, Hexaclorbutadienă, Hexaclorciclohexan, Plumb și compușii săi, Mercur și compușii săi, Pentaclorbenzen, Hidrocarburi poliaromatice, Compuși tributilstanici.

În ***Anexa 7.1***. a Planului de Management actualizat (2021) al spaţiului hidrografic Someș-Tisa sunt prezentate la nivel de corp de apă de suprafață din punct de vedere al stării ecologice și chimice, obiectivele de mediu, excepţiile aplicabile corpurilor de apă, precum şi informaţii privind cauzele/ situaţiile de aplicare a excepţiilor.

Referitor la obiectivul de mediu - stare ecologică bună[45], în contextul prelungirii termenului de atingere (Art. 4.4. al DCA), în relaţie cu corpurile de apă se menţionează următoarele:

- **168** corpuri de apă (60,21%) din totalul corpurilor de apă, ating obiectivul de mediu stare ecologică bună/potențial ecologic bun în 2021. Analiza comparativă cu *Planul de Management al spațiului hidrografic Someș – Tisa actualizat -2015 aprobat prin H.G. nr. 859/2016*indică o creștere a procentului corpurilor de apă care ating obiectivele de mediu, respectiv de la 50,72% în 2015 la 60,21% în 2021.
- **238**[46] corpuri de apă(85*,30*%) din totalul corpurilor de apă, vor atinge obiectivele de mediu (stare ecologică bună/potențial ecologic bun) până în 2027
- **41** corpuri de apă(14,7%) din totalul corpurilor de apă, vor atinge obiectivele de mediu după 2027, generate de condițiile naturale.

Din punct de vedere al obiectivului de mediu – stare chimică bună, în contextul aplicării prevederilor Art. 4.4, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, 263 corpuri de apă (94,26%) din total corpuri de apă, ating obiectivul de stare chimică bună în 2021. Față de situația din Planul de Management actualizat al spațiului hidrografic Someș – Tisa 2015, aprobat prin H.G. nr. 859/2016, analiza comparativă indică o creștere a procentului corpurilor de apă care **ating obiectivele de mediu (stare chimică bună)** în 2021 cu 0,73% (de la **93,53%** la **94,26%**). De asemenea, 270 corpuri de apă (**96,77%**), vor atinge obiectivul de mediu până în 2027, iar restul corpurilor de apă vor atinge obiectivul de stare chimică bună după 2027, în condițiile prevăzute de Art. 4.4.-condiții naturale.

În cazul substanțelor prioritare existente, pentru care s-au revizuit standardele de calitate a mediului[47], starea chimică bună trebuie atinsă în 2021. Pentru noile substanțe introduse de Directiva 2013/39/UE[48], starea chimică bună trebuie atinsă în 2027 (conform art. 3 alineatul (1a) din Directiva 2008/105/CE modificată). Prelungirea termenelor prevăzute la art. 4(4)(c) al DCA este limitată la alte două actualizări ale planului de management, cu alte cuvinte, se prelungesc termenele până în anul 2033 pentru substanțele existente cu standarde revizuite mai stricte și până în 2039 pentru substanțele noi prioritare.

La nivelul districtului hidrografic internaţional al Dunării şi la nivelul sub-bazinului internaţional al Tisei, similar ciclurilor de planificare anterioare, au fost stabilite, prin *Planul de Management al districtului Dunării actualizat -2021*, respectiv *Planul actualizat de Management Integrat al bazinului hidrografic Tisa -2019*, obiectivele de management aferente principalelor probleme de gospodărire a apelor de suprafaţă. Fiecărei categorii de probleme importante de gospodărirea apelor şi obiective de management i-au fost definite termenele și „țintele”/obiectivele de conformare, precum şi programele de măsuri specifice.

Aceste obiective au fost preluate la nivel naţional, ca parte componentă a procesului de gospodărire a apelor în cadrul districtului Dunării.

Informaţii detaliate privind obiectivele de management la nivelul bazinului Dunării şi sub-bazinului Tisei pot fi obţinute prin accesarea adresei de website: www.icpdr.org (secţiunea publică).

[45]Obiectivul de mediu “stare ecologică bună” include şi „potenţialul ecologic bun” aplicabil corpurilor de apă puternic modificate şi corpurilor de apă artificiale.
[46] Includ și corpurile de apă ce ating obiectivele de mediu în 2021
[47]Antracen, Difenileteri bromurați, Fluoranten, Plumb și compușii săi, Naftalină, Nichel și compușii săi, Hidrocarburi poliaromatice
[48]Dicofol, Acid perfluoroctan sulfonic și derivații săi, Chinoxifen, Dioxine și compuși de tip dioxină, Aclonifen, Bifenox, Cibutrin, Cipermetrin, Diclorvos, Hexa bromo ciclo dodecan, Heptaclor și heptaclor epoxid și Terbutrin

7.2. Ape subterane

Obiectivele de mediu pentru starea corpurilor de apă subterană implică atingerea stări bune cantitative şi a stării bune calitative (chimice) şi prevenirea deteriorării acesteia. Obiectivele de mediu reprezentate de „starea bună" din punct de vedere chimic sunt definite prin Anexa I a Directivei 118/2006/EC (modificată de Directiva 80/2014/UE), transpusă prin H.G. nr. 53/2009 pentru aprobarea Planului Național de protecție a apelor subterane împotriva poluării și deteriorării, cu modificările și completările ulterioare dar și de valorile de prag stabilite la nivelul corpurilor de apă subterană, aprobate prin Ordinul Ministrului nr. 621/2014 privind aprobarea valorilor de prag pentru apele subterane din România.

Starea bună a corpurilor de apă subterană implică o serie de "condiţii" definite în Anexa V din Directiva Cadru Apă. Procedurile de evaluare sunt dezvoltate în Directiva privind Apele Subterane (Directiva 2006/118/EC), precum şi în ghidurile elaborate la nivelul Strategiei Comune de Implementare a DCA.

Pentru toate corpurile de apă subterană au fost stabilite obiective de mediu care se regăsesc în ***Anexa 7.2*** a Planului de Management *actualizat (2021) al spaţiului hidrografic Someș-Tisa*, și care include excepţiile aplicabile corpurilor de apă subterană, precum şi informaţii privind situațiile de aplicare a acestora. Trebuie avut în vedere că dinamica apelor subterane este mult mai lentă decât cea a apelor de suprafață, motiv pentru care măsurile implementate își fac simțite efectele după o mai lungă perioadă de timp. Directiva Cadru Apă prevede în cazul apelor subterane şi „prevenirea sau limitarea" evacuării de poluanţi, precum şi luarea unor măsuri de inversarea oricăror tendinţe semnificative şi durabile de creştere a concentraţiilor de poluanţi.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, s-a constatat că 100% din corpurile de apă subterane ating obiectivul de stare chimică bună înainte de 2021.

Obiectivul de mediu pentru starea bună cantitativă și stare chimică bunăa fost atins în primul ciclu de implementare pentru toate corpurile de apă subterană.

La nivel internațional, în *Planul de Management actualizat al Districtului Dunării – 2021* şi în *Planul de Management actualizat Integrat al bazinului hidrografic Tisa - 2019* sunt prezentate şi obiectivele de management pentru apele subterane, vizând atât aspectele chimice, cât şi cele cantitative.Aceste obiective au fost preluate și la nivel naţional, ca parte componentă a procesului de gospodărire a apelor în cadrul districtului Dunării.

7.3. Zone protejate

Așa cum prevede art. 4.1 c) al Directivei Cadru Apă, toate standardele și obiectivele zonelor protejate trebuie respectate și îndeplinite până în anul 2015, cu excepția cazului în care există alte prevederi în legislația comunitară pe baza căreia a fost stabilită fiecare zonă protejată. În sens larg, obiectivele zonelor protejate se referă la:

- protecția calității apei folosite la captarea în scop potabil și reducerea nivelului de tratare necesar pentru producerea apei potabile prin stabilirea unor normative/standarde specifice pentru parametrii/indicatoriide calitate - *zone desemnate pentru captarea apelor pentru utilizarea în scop potabil.*

- protecţia şi ameliorarea calităţii acelor ape dulci care întreţin sau care ar putea întreţine ihtiofauna, precum şi protecţia şi ameliorarea calităţii apei marine şi salmastre în scopul susţinerii vieţii şi dezvoltării speciilor de moluşte bivalve şi moluşte gasteropode pentru creşterea şi exploatarea acestora - *zone desemnate pentru protecţia speciilor acvatice importante din punct de vedere economic.*

- conservarea habitatelor naturale, a speciilor de floră şi faună sălbatică şi a tuturor speciilor de păsări care se găsesc în stare sălbatică pe teritoriul naţional şi care au legătură cu corpurile de

apă luând în considerare obiectivele specifice pentru protecţia speciilor și habitatelor dependente de apă - *zone destinate protecţiei habitatelor sau speciilor unde menţinerea sau îmbunătăţirea stării apei este un factor important pentru protecţia acestora, inclusiv siturile pentru Natura 2000.*

- reducerea poluării apelor cauzată de nitraţii proveniţi din surse agricole, prevenirea poluării cu nitraţi, raţionalizarea şi optimizarea utilizării îngrăşămintelor chimice şi organice ce conţin compuşi ai azotului - *zone vulnerabile la nitraţi*. România nu are obligaţia de a desemna zone vulnerabile, programele de acțiune aplicându-se pentru întreg teritoriul național.

- protejarea mediului împotriva deteriorării datorate evacuărilor de ape uzate urbane - *zone sensibile la nutrienţi*. Tot teritoriul României a fost desemnat zonă sensibilă la nutrienţi.

- conservarea, protejarea şi îmbunătăţirea calităţii mediului, precum şi protejarea sănătăţii oamenilor, printr-un management corespunzător al calităţii apelor de îmbăiere – *corpurile de apă desemnate ca ape cu scop recreaţional, inclusiv arii destinate ca ape de îmbăiere.*

Astfel, corpurile de apă din zonele protejate trebuie să aibă starea bună până cel târziu în anul 2015 și mai devreme dacă este stipulat în legislația comunitară specifică acestor zone protejate. Dacă un corp de apă nu are starea bună, este necesară aplicarea unei excepții de la atingerea obiectivelor de mediu, în conformitate cu art. 4.4 al Directivei Cadru Apă. Raportarea acestor situații se realizează doar pentru excepțiile de la atingerea obiectivelor adiționale/suplimentare stabilite pentru zonele protejate.

Posibilitatea identificării obiectivelor adiționale apare pentru situațiile în care:

- obiectivele de mediu ale DCA nu sunt suficiente, necesitând obiective mai stringente pentru conformarea cu legislaţia specifică acestor zone protejate

sau

- obiectivele de mediu ale DCA nu abordează unii parametrii/indicatori care sunt parte componentă a standardelor stabilite în legislaţia specifică a zonelor protejate.

La nivel european se consideră că obiectivele de mediu de stare bună ale Directivei Cadru Apă integrează în totalitate obiectivele legislației pe baza căreia au fost stabilite anumite categorii de zone protejate, respectiv:

- zonele vulnerabile la nitrați,
- zonele sensibile la nutrienți,
- zonele desemnate pentru protecția speciilor acvatice importante din punct de vedere economic – pești.

De asemenea, la nivel european au fost abrogate *Directiva 2006/44/CE privind calitatea apelor dulci care necesită protecție sau îmbunătățiri în vederea întreținerii vieții piscicole și Directiva 2006/113/CE privind calitate apelor pentru moluște.*

Chiar dacă aceste directive au fost abrogate, Statele Membre au obligația să mențină și să asigure același nivel de protecție pentru zonele protejate identificate pe baza acelor directive.

În consecință, în România se mențin în vigoare actele normative care transpun Directiva privind calitatea apelor dulci care necesită protecție sau îmbunătățiri în vederea întreținerii vieții piscicole și Directiva privind calitate apelor pentru moluște.

La fel ca în *Planul Național de Management aprobat prin H.G. nr.859/2016*, au fost realizate analize privind îndeplinirea obiectivelor adiționale pentru captările de apă destinate potabilizării.

Pentru captările de apă destinate potabilizării alimentate din ape de suprafață s-a stabilit ca normativ/standard specific respectarea prevederilor H.G. nr. 100/2002 *pentru aprobarea Normelor de calitate pe care trebuie să le îndeplinească apele de suprafață utilizate pentru potabilizare (NTPA-013) și a Normativului privind metodele de măsurare și frecvența de prelevare și analiză a*

probelor din apele de suprafață destinate producerii de apă potabilă (NTPA-014), cu modificările și completările ulterioare. Pentru fiecare captare de apă destinată potabilizării, s-a verificat dacă valorile parametrilor de calitate monitorizați se încadrează sau nu în limitele prevăzute de H.G. nr. 100/2002 (NTPA-013) (A1, A2 sau A3). S-au considerat ca fiind situații neconforme/de neîndeplinire a obiectivului specific, acelea în care s-au observat neconcordanțe între calitatea resursei de apă și tehnologia de tratare a apei destinate potabilizării.

Pentru captările de apă destinate potabilizării alimentate din ape subterane nu s-a stabilit un normativ/standard specific, în această etapă, considerând-se că măsurile luate/prevăzute sunt suficiente pentru evitarea alterării calității acestora și pentru a reduce nivelul de tratare în procesul de producere a apei potabile, în vederea menținerii parametrilor de calitate prevăzuți în Legea nr. 458/2002 *privind calitatea apei potabile*, cu modificările și completările ulterioare, precum și pentru îndeplinirea obiectivelor de mediu pentru corpurile de apă de suprafață și subterane.

Obiectivele adiționale pentru zonele cu moluște sunt reprezentate[49] de standardele microbiologice, respectiv indicatorul de calitate coliformi fecali, prevăzute în H.G. nr. 201/2002 *pentru aprobarea Normelor tehnice privind calitatea apelor pentru moluşte* Începând cu anul 2020 a fost implementat *Acordul privind colaborarea interinstituțională în vederea stabilirii și clasificării microbiologice a zonelor de producție și relocare a moluștelor bivalve vii din sectorul românesc al Mării Negre*, în funcție de nivelul de contaminare cu materii fecale a zonelor de producție și de relocare din care vor fi exploatate moluștele bivalve vii pentru consumul uman din sectorul românesc al Mării Negre, acord semnat de Autoritatea Națională Sanitară Veterinară și pentru Siguranța Alimentelor și Direcțiile Sanitare Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor Constanța și Tulcea, Agenția Națională pentru Pescuit și Acvacultură, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării (I.N.C.D.M. „Grigore Antipa").

Conform *Acordului privind colaborarea interinstituțională în vederea stabilirii și clasificării microbiologice a zonelor de producție și relocare a moluștelor bivalve vii din sectorul românesc al Mării Negre*, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, prin Administrația Națională „Apele Române", are următoarele responsabilități:

- inventariază şi pune la dispoziţia părţilor interesate pentru realizarea studiului sanitar[50], în funcţie de datele deţinute la nivelul instituţiei, informaţii cantitative şi calitative privind potenţialele surse de poluare, cu posibil impact asupra zonelor de producţie şi relocare a moluştelor bivalve vii, după cum urmează:
  - evacuările de ape uzate provenind de la folosințe de apă, autorizate din punct de vedere al gospodăririi apelor;
  - poluările accidentale produse în zona de producţie şi relocare a moluştelor bivalve vii;
- sprijină Institutul Naţional de Cercetare – Dezvoltare Marină ,,Grigore Antipa" în efectuarea studiului la ţărm, prin identificarea şi localizarea evacuărilor de apă uzată prevăzute la pct 1.

Informații suplimentare se regăsesc în Cap. 5, subcapitolul 5.2 -Zone pentru protecţia speciilor acvatice importante din punct de vedere economic.

În ceea ce privește zonele destinate protecţiei habitatelor sau speciilor unde menţinerea sau îmbunătăţirea stării apei este un factor important pentru protecţia acestora, a fost inițiată o colaborare instituțională și un schimb de informații între autoritățile de management al resurselor de apă și cele cu atribuții în administrarea ariilor naturale protejate, pentru stabilirea obiectivelor de conservare a speciilor și habitatelor naturale protejate, la nivel de sit, precum și a obiectivelor adiționale, după caz.

[49]Conform ghidului de raportare al Directivei Cadru Apă -2022 (2022 WFD Reporting guidance).
[50]Studiul sanitar implică identificarea surselor potenţiale de contaminare cu materii fecale a zonelor de recoltare a moluştelor bivalve şi o evaluare a impactului potenţial al surselor respective asupra calităţii microbiologice a acestor zone.

În acest sens, Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate a elaborat norme metodologice privind implementarea obiectivelor de conservare specifice siturilor Natura 2000 din România, pe baza planurilor de management ale acestora.

Planurile de management ale siturilor Natura 2000 oferă date de referință detaliate și un set de măsuri de conservare pentru habitatele și speciile de interes comunitar ce se regăsesc pe suprafața acestora.

Parametrii care definesc obiectivele de conservare au fost stabiliți pe baza fișei cerințelor ecologice a speciilor și habitatelor, a ghidurilor de monitorizare aprobate la nivel național pentru specii și habitate elaborate pentru evaluarea stării de conservare conform raportărilor art. 17 al Directivei Habitate, a studiilor de teren și a rapoartelor pe care se bazează planurile de management ale ariilor naturale protejate.

În funcție de tipul de habitat și de specie, obiectivele de conservare specifice sitului se definesc prin parametrii relevanți în relație cu resursele de apă, de exemplu: calitatea apei/starea ecologică a corpurilor de apă pe baza indicatorilor ecologici– macronevertebrate, fitobentos, fitoplancton, EFI, calitatea apei/starea ecologică a corpurilor de apă pe baza indicatorilor fizico-chimici – regimul de oxigen, nutrienți, salinitate, metale, micropoluanți organici și inorganici (unitatea de măsură: clasa de calitate a apei/ calificativ stare ecologică), sinuozitate (indice de sinuozitate), elemente de fragmentare longitudinală/laterală (unitatea de măsură: număr, respectiv lungime), suprafața habitatului potențial în sit/prezența speciei pe lungime de râu (unitatea de măsură: ha), nivelul apei (unitatea de măsură: m), suprafața habitatelor de hrănire, a stufului și a vegetației acvatice submerse - habitate litorale importante pentru pești (unitatea de măsură: ha), etc.

Pentru fiecare habitat/specie și fiecare parametru al acestuia/acesteia s-au identificat sau urmează a fi identificate valorile țintă și s-au completat informații adiționale specifice.

În ceea ce privește parametrii de calitate de apei, *se consideră că valorile țintă reprezentate de starea bună a apelor sunt suficiente pentru realizarea obiectivelor de conservare specifice siturilor Natura 2000 de menținere sau atingere a stării favorabile de conservare.În consecință, nu este necesară identificarea unor obiective adiționale pentru zonele destinate protecţiei habitatelor sau speciilor unde menţinerea sau îmbunătăţirea stării apei este un factor important pentru protecţia acestora*.

Documentele privind obiectivele de conservare specifice siturilor Natura 2000 elaborate până în prezent pot fi consultate la Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate.

Totodată, în acest context, pentru o bază științifică și metodologică solidă, a fost identificată și necesitatea unei evaluări aprofundate in situ/în teren a acestor habitate și specii, prin cartarea lor la nivel de arie naturală protejată în corelare directă cu localizarea și caracteristicile corpurilor de apă, inclusiv analiza din perspectiva corelarii cu presiunile și măsurile relevante.

8. ANALIZA ECONOMICĂ A UTILIZĂRII APEI

8.1. Cadrul General

Obiectivul acestui subcapitol este de a evalua importanța apei pentru economie și pentru dezvoltarea socio-economică la nivelul spațiilor/bazinelor hidrografice. Similar abordării utilizate în cadrul Planului de Management aprobat prin HG 80/2011și a actualizării sale, respectiv HG 859/2016, analiza economică se bazează pe date economice la nivelul bazinelor/spațiilor hidrografice, în termeni de indicatori generali: populație, produs intern brut, valoare adăugată brută și corelarea acestor indicatori cu utilizarea apei atât la nivel de resursă de apă cât și la nivel de servicii de apă (alimentare cu apă, canalizare și epurare ape uzate). Perioada analizată este 2016-2018.

Politica națională în domeniul apei cuprinde două sectoare distincte și anume: activitatea de management a resurselor de apă și managementul serviciilor de apă, respectiv serviciile de alimentare cu apă, canalizare și epurare ape uzate.

Este furnizată o caracterizare a folosințelor de apă, atât în planul indicatorilor macroeconomici cât și în planul volumelor de apă utilizate, dar și o caracterizare a serviciilor de apă și a activităților de management a resurselor de apă. De asemenea, în cadrul analizei economice este inclusă și o analiză privind recuperarea costurilor având în vedere serviciile de apă și activitățile de management a resurselor de apă.

8.2. Indicatori socio-economici generali

La nivelul perioadei analizate 2016 - 2018, în cadrul spațiului hidrografic Someș-Tisa, populația după domiciliu aferentă zonei urbane și rurale, precum și Produsul Intern Brut se prezintă conform *T**abelului 8.1***.

Tabel 8.1. Indicatori Socio - Economici generali

An	Populație totală (mii locuitori)*		PIB	PIB
	Urban	Rural	milioane lei	lei / locuitor **
2016	1098,655	858,015	72533,9	36171,078
2017	1096,102	859,795	84616,22	42314,882
2018	1092,665	861,359	89270,12	44765,45

Sursa datelor :Institutul Național de Statistică, Anuare Statistice 2016-2018
** populația după domiciliu*
*** raportare la populația rezidentă*

Din analiza datelor din tabelul 8.1. în perioada 2016 – 2018, se poate observa faptul că populația cu domiciliul în spațiul hidrografic Someș-Tisa se reduce ca număr, păstrându-și trendul descrescător al ultimilor ani, în special datorită migrației, ajungând în anul 2018, conform datelor înregistrate de Institutul de Statistică, la 1.954.024 persoane. Indicatorul macroeconomic PIB (Produs

Intern Brut), raportat la populația rezidentă,înregistrează însă o creștere în 2018, depășind 44.000 lei/ locuitor.

8.3. Aspecte privind utilizarea apei

8.3.1. Situația prelevărilor de apă din resurse de suprafață

Situația prelevărilor de apă din resurse de suprafață din spațiul hidrografic Someș-Tisa (râuri interioare) la nivelul anilor 2016-2018, pentru: populație, industrie, agricultură (unități agrozootehnice de tip industrial, irigații și acvacultură), exceptând volumele prelevate pentru producerea de hidroenergie, se prezintă conform ***Tabelului 8.2.1*.**

Tabel 8.2.1 Volume prelevate din resurse de suprafață pentru populație, industrie, agricultură

An	Volume prelevate				
	Populație	Industrie	Agricultură		
			Unități agrozootehnice de tip industrial	Irigații	Acvacultură
	mii mc	mii mc	mii mc	mii mc	mii mc
2016	54.527	40.281	31	8	63.327
2017	56.896	40.546	42	11	90.904
2018	58.050	40.236	37	15	98.693

Sursa datelor: Balanța Apei elaborată de ABA Someș-Tisa în perioada 2016 – 2018

Volumele totale prelevate din resurse de suprafață (râuri interioare), pentru populație, industrie și agricultură (unități agrozootehnice de tip industrial, irigații și acvacultură), prezintă un trend ascendent în perioada analizată (2016-2018). Se poate observa o creștere semnificativă la sectorul acvacultură - în anul 2018, volumul prelevat (98.693 mii mc) depășind volumule prelevate în anii 2016 și 2017.

Situația prelevărilor de apă din resurse de suprafață din spațiul hidrografic Someș-Tisa la nivelul anilor 2016-2018, pentru producerea de **energie -hidro, termo și nucleară,** se prezintă conform ***Tabelului 8.2.2***:

Tabel 8.2.2 Volume de apă prelevată din resurse de suprafață, pentru producerea de energie electrică

An	Volume prelevate
	Hidroenergie (mii mc)
2016	2.782.235
2017	1.918.524
2018	2.312.362

Sursa datelor: Date interne - ABA Someș-Tisa

8.3.2. Situația prelevărilor de apă din resurse subterane

Situația prelevărilor de apă din resurse subterane din spațiul hidrografic Someș-Tisala nivelul anilor 2016-2018, pentru: populație, industrie, agricultură (acvacultură, agrozootehnie și irigații), se prezintă conform ***Tabelului 8.3***:

Tabel 8.3 Volume prelevate din resurse de apă subterane

An	Volume prelevate				
	Populație	Industrie	Agricultură		
			Acvacultură	Unități Agrozootehnice de tip industrial	Irigații
	mii mc	mii mc	mii mc	mii mc	mii mc
2016	23.773	5.487	539	848	129
2017	25.065	5.230	538	931	149
2018	25.337	5.186	862	1090	174

Sursa datelor: Balanța apei elaborată de ABA Someș-Tisa în perioada 2016 – 2018

Prelevările din resurse subterane înregistrează un trend ascendent pentru aproape toate folosințele pe întreaga perioadă analizată. Doar volumele prelevate pentru industrie, înregistrează un trend descendent, așa cum se poate observa în ***Tabelul 8.3***, privind Volumele de apă prelevate din resurse subterane.

8.3.3. Prelevări de apă în sistem individual pentru populație

Situația prelevărilor de apă în sistem individual a fost estimată luându-se în calcul populația neconectată la rețeaua centralizată de alimentare cu apă și a consumului specific normat de 150l/om/zi, valoare adoptată conform STAS 1343-1-2006-"Alimentări cu apă. Determinarea cantităților de apă potabilă pentru localitățile urbane și rurale".

Având în vedere creșterea ratei de conectare la sistemele centralizate de alimentare cu apă, populația neracordată, cu sistem individual de alimentare cu apă din fântâni și izvoare, înregistrează o scădere ușoară, constantă,pe întreaga perioadă analizată (2016 – 2018), scădere care se poate observa și la nivelul volumelor prelevate, de la 375.224.690 mii mc/an în anul 2016 la 326.115.419 mii mc/an în anul 2018, așa cum se poate observa în ***Tabelul 8.4.***

Tabel 8.4 Situația prelevărilor de apă în sistem individual

An	**Populație cu sistem individual de alimentare cu apă**	
	%	**(mii. mc/an)**
2016	33,45	35.834
2017	30,68	32.856
2018	28,23	30.200

Sursa datelor: Operatori servicii de alimentare cu apă din spațiul hidrografic Someș-Tisa

8.3.4. Situația volumelor de apă uzată evacuate

Situația volumelor de apă uzată analizată pe perioada 2016-2017, respectiv 2018-2020, conform Sintezei calității apelor din spațiul hidrografic Someș-Tisa, este prezentată în cadrul ***Tabelului 8.5***. Din analiza datelor, se poate observa că la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, volumele de apă uzată evacuate care necesită epurare înregistrează o descreștere semnificativă la nivelul tuturor activităților economice, datorată reducerii activităților industriale, dar și aplicării „Celor mai bune tehnologii" în relație cu economisirea și epurarea apei, utilizată în procesele tehnologice.

Tabel 8.5 Volume de apă uzată evacuate pe activități economice

An	Total volume de apă uzată evacuate	Volume de apă uzată evacuate care necesită epurare (mii mc/an)		
	(mii mc/an)	Populație (Gospodării comunale)	Industrie	Agricultură
2016	110741,387	102983,532	7245,658	105,259
2017	108419,789	100864,908	6997,423	57,321

2018	106484,170	97716,920	8666,670	100,580
2019	107339,580	98164,980	9087,070	87,530
2020	108989,880	99848,830	9040,480	100,570

Sursa datelor:Sinteza calității apelor din spațiul hidrografic Someș-Tisa în perioada 2016-2020

8.4. Ponderea activităților de management a resurselor de apă

Ponderea activităților de management al resurselor de apă, ca și valoare economică, respectiv valoarea obținută prin aplicarea contribuțiilor pentru utilizarea resursei de apă de suprafață și subteran pentru utilizatorii de apă din agricultură, industrie, producere de energie prin hidrocentrale, a fost raportată la indicatorul - valoarea adăugată brută, pentru agricultură și industrie, și valoarea producției de energie electrică produsă prin hidrocentrale (*Tabel 8.6.*).

Din analiză, se constată o pondere a activităților de management a resurselor de apă aproape nesemnificativă ca și valoare economică a apei în agricultură de circa 0,0022% în anul 2018.

Referitor la agricultură a fost luată în calcul doar valoarea contribuțiilor pentru utilizarea resursei de apă, pentru acvacultură și irigații.

Trebuie menționat faptul că valoarea tarifelor pentru irigații se stabilește conform Legii Îmbunătățirilor funciare nr. 138/2004,(Art.60)[51], cu respectarea Normelor metodologice privind calculul și plata tarifelor pentru serviciile de îmbunătățiri funciare, aprobate prin ordin al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale.

Referitor la industrie (exceptând producerea de energie electrică), datorită diminuării activităților industriale care utilizează apa în procente semnificative (siderurgie, metalurgie, industrie chimică), precum și a aplicării de „cele mai bune tehnologii" în procesele tehnologice în relație cu economisirea apei, ponderea activităților de management a resurselor de apă din punct de vedere al valorii economice a resursei este nesemnificativă (0,00157% în 2018).

Tabel 8.6 Ponderea activităților de management al resurselor de apă în cadrul principalelor activități economice

An	**Agricultură**		**Industrie ****	
	Valoare Adăugată Brută *milioane lei*	**Pondere** **%**	**Valoare Adăugată Brută** *milioane lei*	**Pondere** **%**
2016	2.788,4	0,0016	16003,5	0,00222
2017	3.072,8	0,0020	20407,8	0,00167
2018	3.131,2	0,0022	21591,5	0,00157

[51] https://anif.ro/wp-content/uploads/2019/11/LEGE-A-138-27_04_2004.pdf

*Notă:** Industrie – fără producerea de energie electrică*
Sursa datelor : Balanța apei elaborată de ABA Someș-Tisa în perioada 2016-2018 Institutul Național de Statistică

Referitor la producerea de energie prin Centrale Hidroelectrice, ponderea apei, respectiv valoarea contribuției pentru utilizarea resursei de apă pentru producerea de energie prin hidrocentrale, are o valoare medie de cca 5,02% la nivel național, aferentă perioadei 2016-2018.

8.5 Servicii de apă, activități de management a resurselor de apă și recuperarea costurilor

8.5.1. Introducere

Politica economică și financiară în domeniul apei include 2 componente principale:

- serviciile de apă, respectiv serviciile de alimentare cu apă, canalizare și epurare ape uzate;
- activitățile de management cantitativ și calitativă a resurselor de apă.

Figura 8.1.prezintă în mod schematic, structura, autoritatea competentă și cea de reglementare în domeniul politicii financiare și economice în domeniul apei.

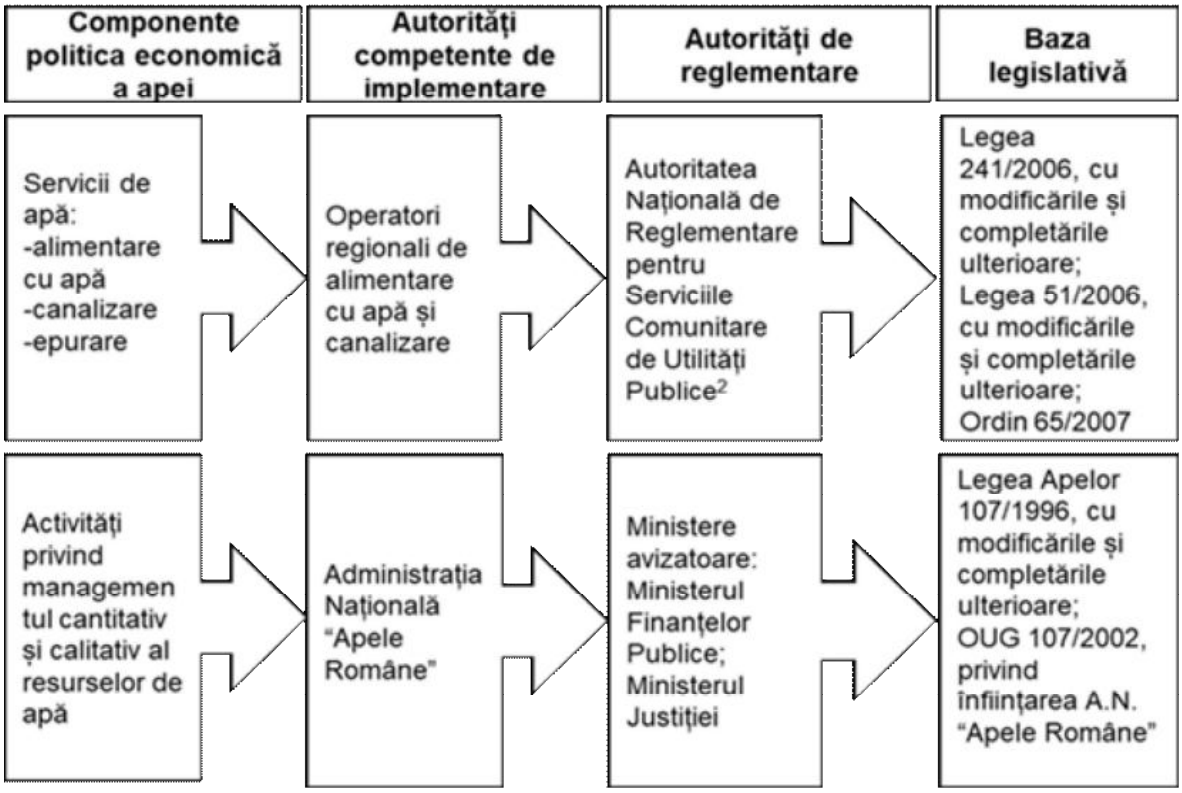

Figura 8.1. Structura politicii financiare și economice în domeniul apei, autorități competente, de reglementare[52] și baza legislativă

[52] https://www.anrsc.ro/avizare-preturi

8.5.2. Servicii de apă

Definirea serviciilor de apă

Serviciile de apă sunt asigurate la nivelul comunelor, orașelor, municipiilor sau județelor de către operatorii specifici:

- Serviciul de tratare și clorinare a apei brute din resurse de suprafață în scopul potabilizării;
- Serviciul de tratare și clorinare a apei prelevate din subteran în scopul potabilizării;
- Serviciul de distribuție a apei potabile prin rețeaua centralizată de alimentare cu apă;
- Serviciul de colectare a apelor uzate evacuate de gospodăriile individuale și unitățile industriale în rețeaua centralizată de canalizare;
- Serviciul de epurare a apelor uzate.

8.5.2.1 Recuperarea costurilor pentru serviciile de apă

În conformitate cu prevederile legale, principiul care stă la baza mecanismului economic și financiar în domeniul serviciilor de apă este cel al recuperării costurilor aferente prestării acestor servicii.

Fundamentarea prețurilor, respectiv al tarifelor pentru serviciile de alimentare cu apă şi de canalizare se face de către operator, astfel încât structura şi nivelul acestora:

- să acopere costul justificat economic al furnizării/prestării serviciului;
- să asigure funcţionarea eficientă şi în siguranţă a serviciului, protecţia şi conservarea mediului, precum şi sănătatea populaţiei;
- să descurajeze consumul excesiv şi să încurajeze investiţiile de capital;
- să garanteze respectarea autonomiei financiare a operatorului;
- să garanteze continuitatea serviciului.

Prețurile și tarifele pentru plata serviciilor de apă şi de canalizare se fundamentează pe baza :

- costurilor de producţie şi exploatare;
- costurilor de întreţinere şi reparaţii,
- amortismentelor aferente capitalului imobilizat în active corporale şi necorporale.

Prețurile și tarifele aferente serviciilor de alimentare cu apă și canalizare,includ cote pentru plata dobânzilor și restituirea creditelor, pentru crearea surselor de dezvoltare şi modernizare a sistemelor tehnico-edilitare, precum şi profitul operatorului, în condiţiile legii, cu respectarea următoarelor condiţii:

- structura şi nivelul tarifelor să fie stabilite astfel încât să reflecte costul efectiv al furnizării/prestării serviciilor de apă şi de canalizare, să descurajeze consumul excesiv, să încurajeze funcţionarea eficientă a acestora şi protecţia mediului, să încurajeze investiţiile de capital şi să fie corelate cu gradul de suportabilitate de către utilizatori;
- să fie asigurată şi respectată autonomia financiară a operatorului;
- operatorul să aibă dreptul de a propune tarife binome care au: o componentă fixă, proporţională cu cheltuielile necesare pentru menţinerea în exploatare şi funcţionarea în condiţii de siguranţă şi eficienţă a sistemului de alimentare cu apă, respectiv de canalizare, şi una variabilă, în funcţie de consumul de apă, respectiv de cantitatea de ape uzate, înregistrate la utilizatori;
- operatorul să aibă dreptul de a indexa periodic tarifele în funcţie de rata inflaţiei, în baza unor formule de indexare avizate de autoritatea de reglementare şi aprobate de autorităţile administraţiei publice locale responsabile.

Finanţarea activităţii curente a serviciilor de alimentare cu apă şi canalizare se face prin încasarea contravalorii acestora de la consumatori, la preţurile şi tarifele aprobate de către autorităţile locale. Prin urmare, activitatea de exploatare nu se subvenţionează şi nu se practică sisteme de protecţie socială directă la serviciile de alimentare cu apă şi canalizare, procentul de recuperare a costurilor financiare la nivelul serviciilor facturate este mai mare de 100%, diferenţa constând în nivelul cotei de dezvoltare şi a cotei de profit stabilite în conformitate cu legislaţia amintită (**Figura 8.1.**).

Tabelul 8.7. prezintă gradul de racordare al populației din spațiul hidrografic Someș-Tisa la rețeaua centralizată de alimentare cu apă, canalizare și epurare ape uzate la nivelul anilor 2016 – 2018, iar ***Figura 8.2*** rata de conectare la serviciile de apă și canalizare, la nivelul Administrațiilor Bazinale de Apă.

Procesul de creștere a ratei de racordare a populației la rețeaua centralizată de alimentare cu apă de la 66,55 % în 2016 la 71,77 % în 2018 și a nivelului de racordare la rețeaua de canalizare de la 46,43 % în 2016 la 50,7 % în anul 2018 și la stațiile de epurare a apelor uzate de la 46,11 % în anul 2016 la 50,36 % în anul 2018, se datorează lucrărilor de investiții în domeniul implementării Directivei nr. 98/83/CE privind calitatea apei destinate consumului uman și a Directivei nr.91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane.

Tabelul 8.7 Gradul de racordare al populației la rețeaua centralizată de alimentare cu apă, canalizare şi epurare

An	Populație conectată la sisteme centralizate de alimentare cu apă			Populație conectată la canalizare			Populație conectată la stații de epurare		
	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural	Total	Urban	Rural
	mii loc. %	mii loc. %	mii loc. %	mii loc. %	mii loc. %	mii loc. %	mii loc. %	mii loc. %	mii loc. %
2016	1302,175	937,183	364,992	908,572	831,129	80,463	902,311	827,189	78,142
	66,55	85,30	42,54	46,43	75,65	9,38	46,11	75,29	9,11
2017	1355,795	960,365	394,93	939,102	848,109	95,124	934,373	845,88	92,324
	69,32	87,62	45,93	48,01	77,38	11,06	47,77	77,17	10,74
2018	1402,419	974,046	428,373	990,601	864,888	131,083	984,006	862,038	127,335
	71,77	89,14	49,73	50,7	79,15	15,22	50,36	78,89	14,78

Sursa datelor: Operatorii serviciilor de alimentare cu apă şi canalizare;
Institutul Național de Statistică

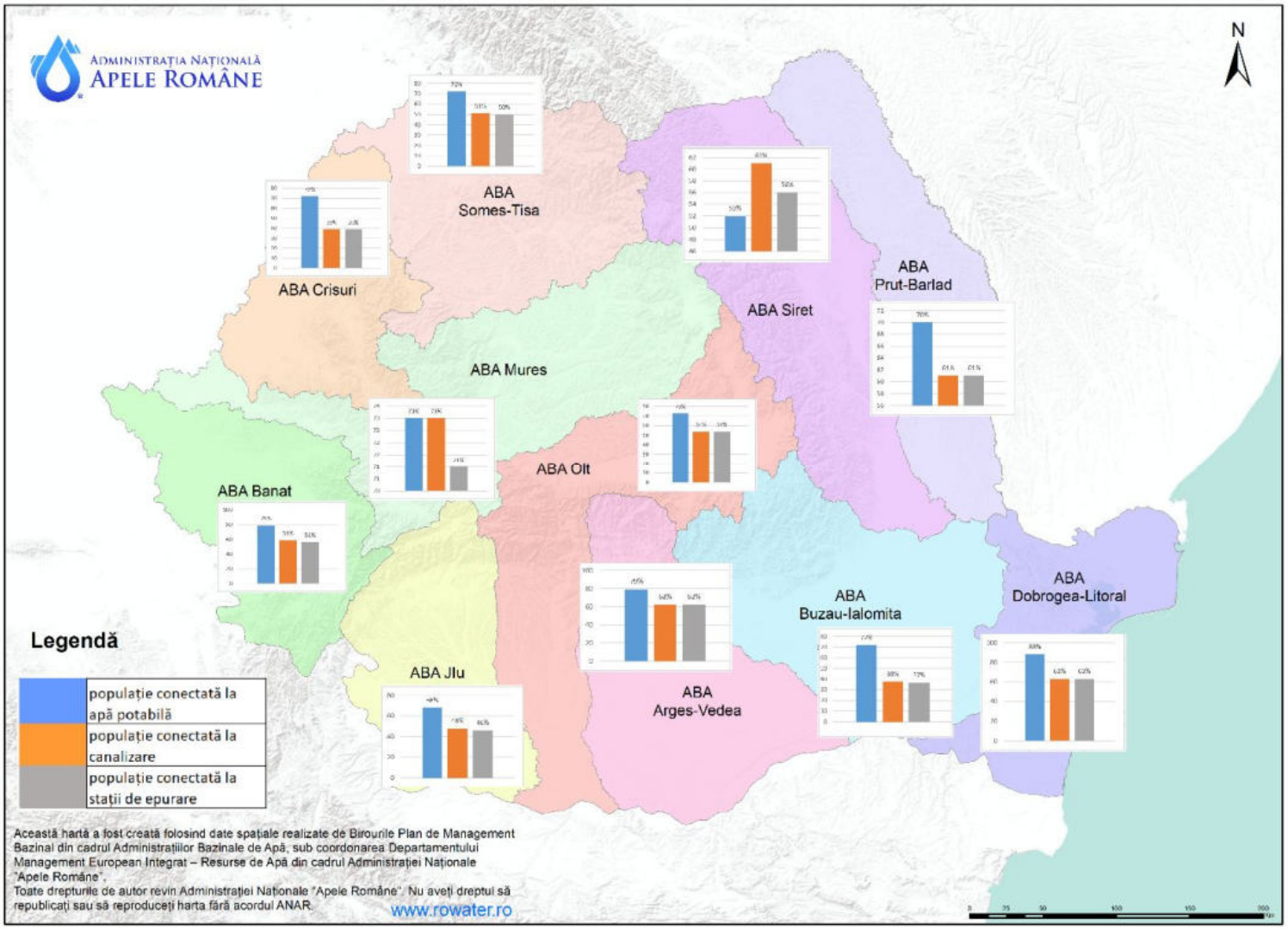

Figura 8.2. Rata de conectare la serviciile de apă şi canalizare, la nivelul Administrațiilor Bazinale de Apă

La nivel național își desfășoară activitatea **45 de operatori regionali[53] în domeniul alimentării cu apă şi al canalizării.** ***Tabelul 8.8*** prezintă situația prețurilor și tarifelor medii la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa pentru serviciile de alimentare cu apă și canalizare, iar ***Figura 8.3.*** prezintă tarifele stabilite de ANRSC în anul 2019, la nivel de operator regional.

Tabel 8.8 Situația prețurilor şi tarifelor medii la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa pentru serviciile de apă și canalizare / epurare

Preț mediu Alimentare cu apă potabilă, produsă, transportată și distribuită	Tarif mediu Canalizare/ Epurare
lei/mc (fără TVA)	lei/mc (fără TVA)
3,75	3,22

Sursa: SC Compania de Apă Someș SA
SC Aquabis SA Bistrița-Năsăud
SC Apaserv SA Satu Mare
SC Vital SA Baia Mare

[53]**Conform Legii 51 din 8 martie 2006, Art. 2, litera h: „**Operatorul regional - operatorul societate reglementată de Legea societăţilor nr. 31/1990, republicată, cu modificările şi completările ulterioare, cu capital social integral al unora sau al tuturor unităţilor administrativ-teritoriale membre ale unei asociaţii de dezvoltare intercomunitară având ca scop serviciile de utilităţi publice, asigură furnizarea/ prestarea serviciului/activităţii de utilităţi publice pe raza de competenţă a unităţilor administrativ-teritoriale asociate, exploatarea sistemelor de utilităţi publice aferente acestora, precum şi implementarea programelor de investiţii publice de interes zonal ori regional destinate înfiinţării, modernizării şi/sau, după caz, dezvoltării infrastructurii tehnico-edilitare aferente acestor servicii/activităţi, realizate în comun în cadrul asociaţiei".

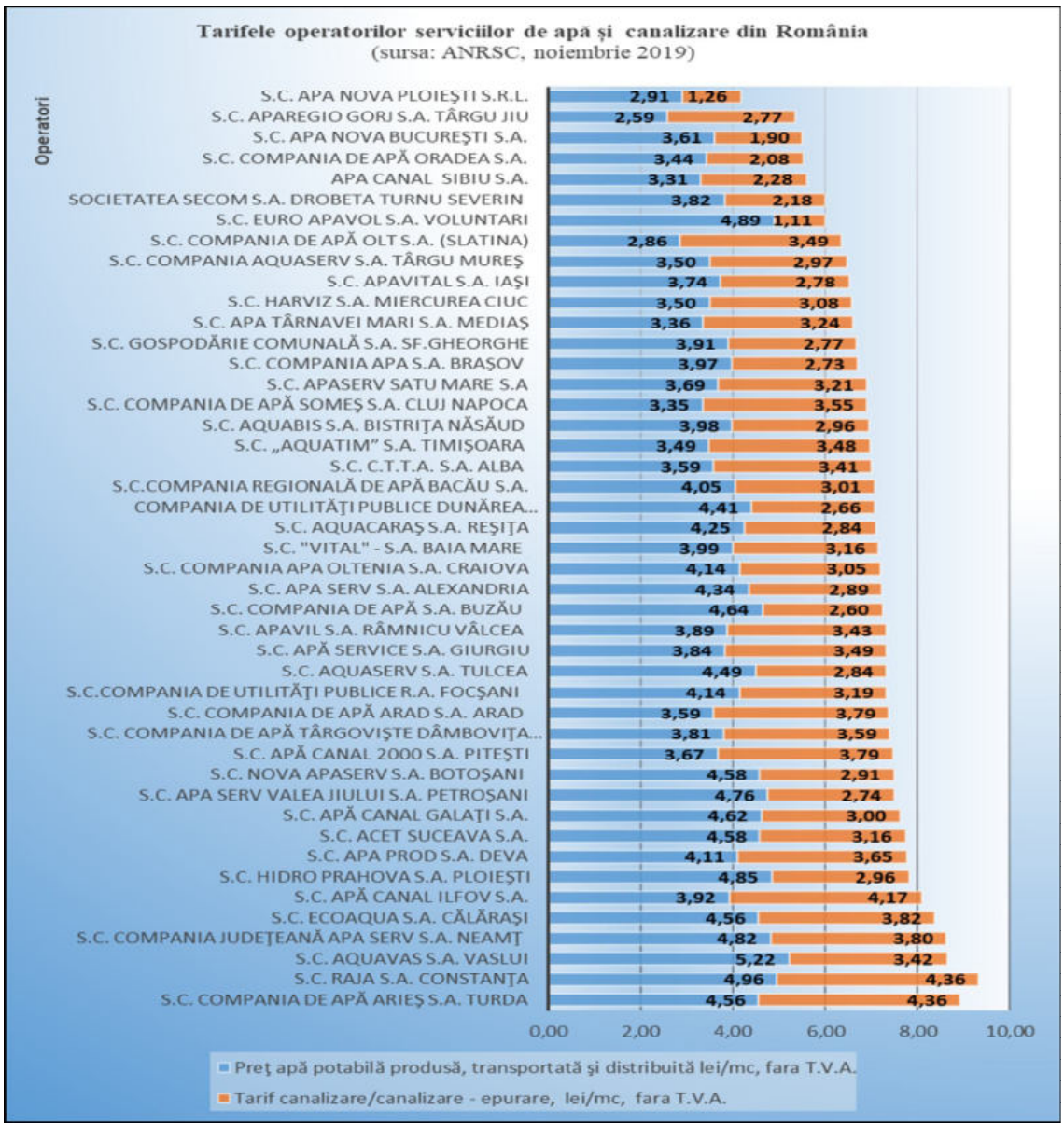

Figura nr. 8.3. Tarife Operatori servicii de apă și canalizare

Sursa: Autoritarea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice

8.5.3 Activități de management cantitativ și calitativ a resurselor de apă

8.5.3.1. Definirea activităților de management al resurselor de apă

Activitățile de management a resurselor de apă, realizate de Administrația Națională "Apele Române" sunt activități de interes public definite astfel:

- de asigurare a cerințelor de apă brută în sursă;

- de cunoaștere a resurselor de apă din punct de vedere cantitativ și calitativ, activități de hidrologie operativă și prognoze hidrologice;
- de protecție a calității resurselor de apă, prin primirea în apele de suprafață a substanțelor poluante din apele uzate evacuate în limita reglementărilor legale;
- de protejare împotriva inundațiilor;

Conform HG 1176/2005, art.6 Administraţia Naţională "Apele Române" asigură realizarea următoarelor activităţi de interes naţional şi social:

- repararea lucrărilor de gospodărire a apelor din domeniul public al statului, care se află în administrarea Administrației Naționale “Apele Române", cu rol de apărare împotriva inundațiilor și activităților operative de apărare împotriva inundațiilor;
- refacerea și repunerea în funcțiune a lucrărilor de de gospodărire a apelor din domeniul public al statului, care se află în administrarea Administrației Naționale “Apele Române", afectate de calamități naturale sau de alte evenimente deosebite;
- cunoașterea resurselor de apă, precum și activitățile de hidrologie operativă și prognoză hidrologică;
- realizarea sarcinilor rezultate din aplicarea convențiilor și acordurilor internaționale din domeniul apelor și pentru implementarea directivelor Uniunii Europene din domeniul apelor, în scopul îndeplinirii angajamentelor luate de statul roman prin acordurile și convențiile internaționale.

În conformitate cu art.4 alin (5) din Ordonanţa de Urgenţă a Guvernului nr.107/2002 privind înfiinţarea Administraţiei Naţionale „Apele Române” cu modificările şi completările ulterioare, s-a instituit competenţa Administraţiei Naţionale „Apele Române" ca singura instituţie în drept să aplice sistemul de contribuţii, plăţi, tarife şi penalităţi specifice gospodăririi apelor, tuturor utilizatorilor de apă, indiferent de deţinătorul cu orice titlu al amenajării, precum şi din sursele subterane, cu excepţia celor pentru care sunt reglementări specifice în vigoare, întrucât apa este monopol natural de interes strategic.

8.5.3.2 Recuperarea costurilor pentru activitățile de management al resurselor de apă

Mecanismul economic specific în domeniul managementului cantitativși calitativ a resurselor de apă include sistemul de contribuţii pentru utilizarea resursei de apă din punct de vedere cantitativ și calitativ, plăţi şi penalităţi, ca parte a modului de finanţare pe principii economice a Administrației Naţionale “Apele Române“, în scopul asigurării resursei de apă atât din punct de vedere cantitativ, cât şi calitativ, în conformitate cu art.4 alin (5) din Ordonanţa de Urgenţă a Guvernului nr.107/2002 privind înfiinţarea Administraţiei Naţionale “Apele Române” aprobată cu modificările şi completările ulterioare prin Legea nr.400/2005, şi în conformitate cu Art.81, alin. 1 din Legea Apelor 107/1996 cu modificările şi completările ulterioare.

Aplicarea mecanismului economic în domeniul apelor are în vedere interesul public, general, respectiv asigurarea condiţiilor funcționării Sistemului Național de Gospodărire a Apelor (SNGA), Sistemului Național de Monitoring Integrat al Apelor, Sistemului Național de Veghe Hidrologică.

Administraţia Naţională “Apele Române” deține ca și patrimoniu infrastructura de lucrări pentru asigurare a cerințelor de apă brută în sursă pentru asigurarea alimentării cu apă a populației, industriei și agriculturii, prevenirea și combaterea inundațiilor (baraje cu acumulare permanentă, poldere și acumulări nepermanente, diguri de protecție, lucrări de regularizare și stabilizare a albiei).

Principii:

- apa constituie o resursă naturală cu valoare economică în toate formele sale de utilizare;
- principiul recuperării costurilor fără a avea în vedere realizarea de profit,
- principiul utilizatorul plăteşte;
- principiul poluatorul plătește;
- principiul accesului egal la resursele de apă;
- principiul privind folosirea raţională a resurselor de apă.

- Este diferenţiat per tip de resursă (suprafaţă/subteran) şi utilizatori (unităţi de gospodărie comunală, industrie, irigaţii, acvacultură, producere de energie) are un caracter naţional unic în baza principiului solidarităţii bazinale.
- Este unic la nivel național din punct de vedere al cuantumului contribuțiilor diferențiate per tip de resursă și utilizator. Cerinţa de unicitate a nivelului contribuţiilor la nivel naţional este datorată echipării economice diferite la nivelul bazinelor/spaţiilor hidrografice, precum şi din *necesitatea asigurării redistribuirii şi împărţirii riscurilor*, realizând astfel o echitate relativ stabilă în ceea ce priveşte gradul de înzestrare a diferitelor spaţii/bazine hidrografice.
- Nu ţine cont de puterea financiară a utilizatorilor, astfel că la stabilirea cuantumului contribuţiilor pentru activităţile specifice de gospodărire a apelor nu se poate vorbi de o subvenţie încrucişată.
- Principiul recuperării costurilor are la bază:
  - alocarea costurilor per tip de utilizator (gospodării comunale, instituții publice, industrie, unități agrozootehnice, producere de energie, termocentrale, irigații, piscicultură).
  - tipul de resursă (suprafață și subteran) și tipul de folosință;
  - dimensionarea și aplicarea instrumentelor de plăți în domeniul managementului cantitativ și calitativ al resurselor de apă.

Alocarea costurilor pe centre de cost

Alocarea costurilor a avut în vedere identificarea și structurarea subactivităților aferente activităților de interes național și social aflate în atribuțiile Administrației Naționale Apele Române.

Astfel, fiecare subactivitate a fost considerată un centru de cost pentru care au fost evaluate costurile, considerând atât nivelul de costuri la nivelul unui an bugetar dar și costurile necesare normate**.** Centrele de cost identificate au fost grupate în cinci mari categorii, astfel: Managementul cantității resurselor de apă, Managementul calității resurselor de apă, Apărare împotriva Inundațiilor, Servicii și produse de reglementare în domeniul gospodăririi Apelor, Întreținere plajă.

Figurile de mai jos (***Figura 8.4*** și ***Figura 8.5***) prezintă structura alocării costurilor la nivel de centre de cost pentru Managementul cantității resurselor de apă și Managementul calității resurselor de apă.

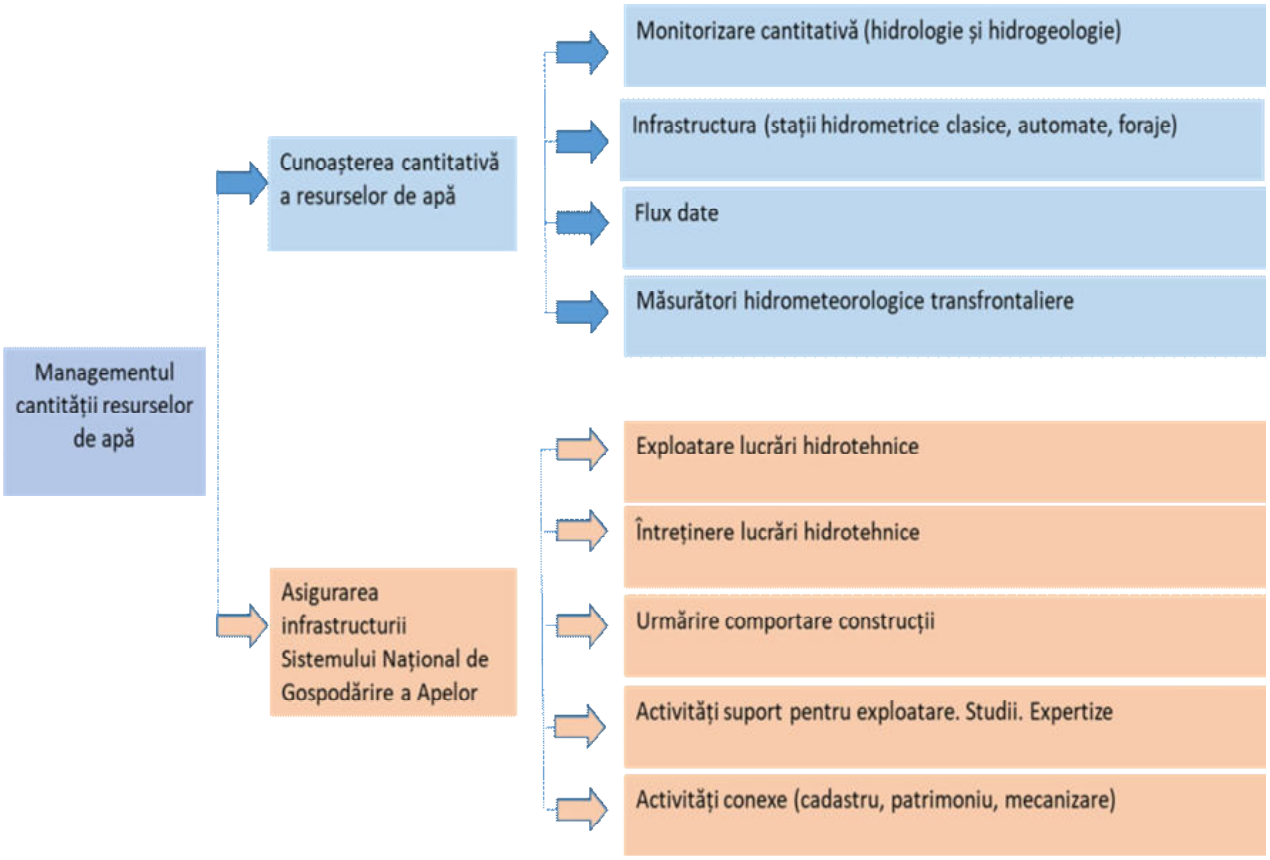

Figura 8.4. Alocare costuri management cantitativ

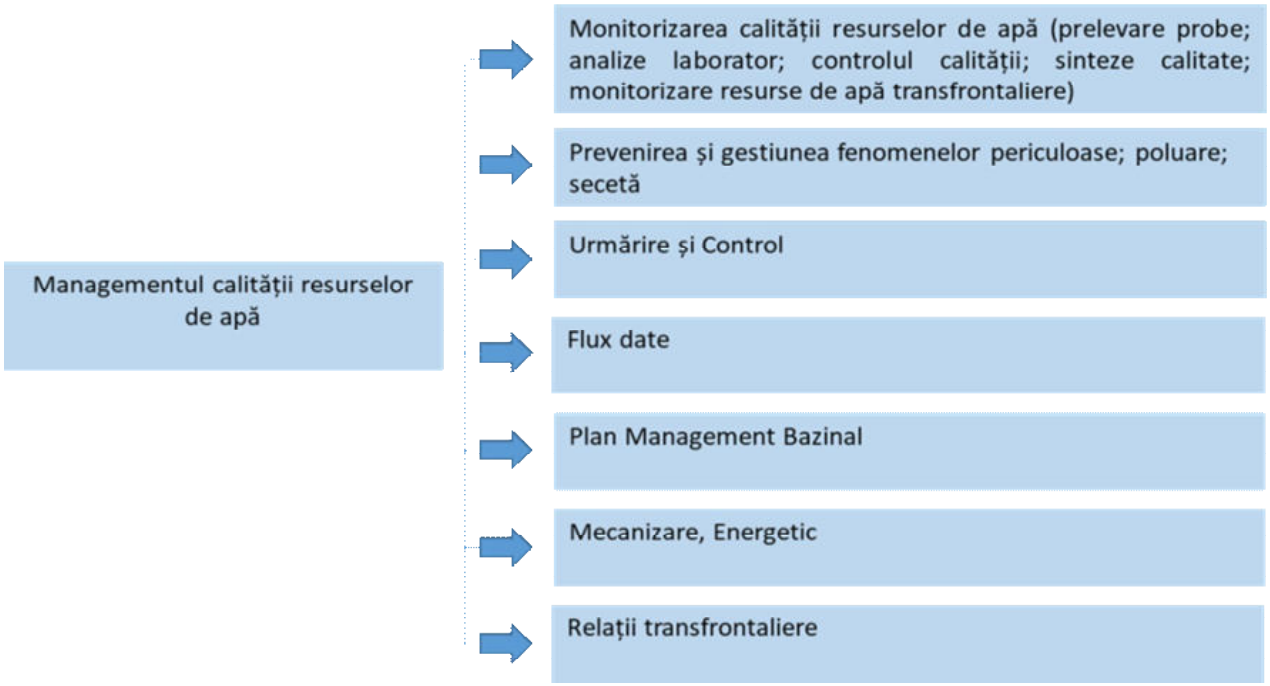

Figura 8.5. Alocare costuri management calitativ

Instrumente de plăți în domeniul resurselor de apă – Contribuții specifice de gospodărirea apelor

Contribuțiile specifice de gospodărire a apelor reprezintă pârghia mecanismului economic în domeniul managementului cantitativ și calitativ al resurselor de apă.

Potrivit Articolului 81, alin. 1, din Legea Apelor 107/1996, ”sistemul de contribuţii, plăţi, tarife şi penalităţi specifice activităţii de gospodărire a resurselor de apă se aplică tuturor utilizatorilor. Cuantumul contribuţiilor, plăţilor, tarifelor şi penalităţilor specifice activităţii de gospodărire a resurselor de apă, se reactualizează periodic prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorităţii publice centrale în domeniul apelor”.

Managementul cantitativ al resursei de apă - Contribuții pentru utilizarea resursei de apă de suprafață și subteran.

Principii:

- principiul recuperării costurilor,
- principiul utilizatorul plăteşte;
- principiul accesului egal la resursele de apă;
- principiul privind folosirea raţională a resurselor de apă.

- Este diferenţiat per tip de resursă (suprafaţă/subteran) şi utilizatori (unităţi de gospodărie comunală, industrie, irigaţii, acvacultură, producere de energie), are un caracter naţional unic în baza principiului solidarităţii bazinale.
- Este unic la nivel național din punct de vedere al cuantumului contribuțiilor diferențiate per tip de resursă și utilizator. Cerinţa de unicitate a nivelului contribuţiilor la nivel naţional este datorată echipării economice diferite la nivelul bazinelor/spaţiilor hidrografice, precum şi din *necesitatea asigurării redistribuirii şi împărţirii riscurilor*, realizând astfel o echitate relativ stabilă în ceea ce priveşte gradul de înzestrare a diferitelor spaţii/bazine hidrografice.
- Nu ţine cont de puterea financiară a utilizatorilor, astfel că la stabilirea cuantumului contribuţiilor pentru activităţile specifice de gospodărire a apelor nu se poate vorbi de o subvenţie încrucişată.

Principiul recuperării costurilor are la bază:

- tipul de resursă (suprafață și subteran) și tipul de folosință;
- alocarea costurilor per tip de utilizator (gospodăririi comunale, instituții publice, industrie, unități agrozootehnice, producere de energie, termocentrale, irigații, piscicultură).

Astfel, în baza normativelor proprii au fost evaluate costurile aferente activităților de management cantitativ a resurselor de apă, incluzând aici toate lucrările aferente menţinerii în siguranţă a infrastructurii Sistemului Naţional de Gospodărire a Apelor. Alocarea costurilor pentru utilizatorii resursei de apă a avut la bază cerinţa de apă a acestora.

Sistemul de contribuții în domeniul managementului calitativ al resursei de apă

Principii :

- ***Principiul precauției și prevenției –*** stabilind că decizia trebuie luată întotdeauna pe baza argumentelor științifice, iar greșelile pot fi evitate manifestând precauție în cazul în care există dubii sau nu există suficiente informații; prevenirea poluării este necesară pentru a evita costurile combaterii și remedierii daunelor produse asupra resurselor de apă;
- ***Principiul Recuperării costurilor, respectiv Poluatorul plătește -*** Poluatorul sau utilizatorul care supune corpul de apă unui risc calitativ va suporta costurile activităților aferente prevenirii deteriorării cauzate de activitatea prestată, care pot fi definite prin costurile aferente primirii poluanților în resursele de apă (în limitele legale), dar și costurile necesare susținerii activității de cunoaștere a calității resurselor de apă (monitorizarea calității apelor). Acesta va crea un element stimulativ pentru elaborarea și adoptarea de către utilizator a unor practici și metode mai puțin dăunătoare din punct de vedere al calității resursei de apă.
- ***Cunoașterea calitativă a resurselor de apă*** – se realizează sistematic, la nivelul bazinelor hidrografice, prin Sistemului Național de Monitoring al Calității Apelor cu scopul furnizării elementelor fundamentale pentru aprecierea stadiului și evoluției elementelor calitative ale resurselor de apă și pentru elaborarea deciziilor în domeniul managementului resurselor de apă.
- ***Asigurarea unui nivel ridicat de protecție*** având în vedere protecția sănătății umane, resurselor de apă și a ecosistemelor acvatice; pentru zonele protejate (zonele de captare, zonele sensibile, zonele vulnerabile, zonele de îmbăiere, ariile protejate privind speciile și habitatele) este necesară asigurarea unei protecții speciale adecvate .

- Este unic la nivel național, diferenţiat pe tip de substanţă poluatoare, ca urmare a efectului diferit al acestora asupra resurselor de apă;
- Se exprimă în lei/t poluant;
- Se aplică pentru un număr de 27 indicatori , grupați după cum urmează:
  - Indicatori chimici generali;
  - Indicatori chimici specifici;
  - Indicatori chimici toxici și foarte toxici ;
  - Indicatori bacteriologici;
  - Indicatori fizici

- Recuperarea costurilor se realizează pe baza contribuțiilor pentru primirea de ape uzate în resursele de apă în limita reglementărilor legale, aferente activităților prestate de Administrația Națională Apele Române, respectiv activităţii de monitoring operativ, investigativ şi de supraveghere.

  Dimensionarea cuantumului contribuțiilor pentru primirea de ape uzate în resursele de apă se face pe baza *Ordinului Ministrului Mediului și Gospodăririi Apelor nr. 798/2005, privind aprobarea abonamentului cadru de utilizare/exploatare, a Ordinului nr. 1028/2009 pentru modificarea și completarea Anexelor nr. 1-5 la abonamentul cadru de utilizare/exploatare, respectiv a Ordinului nr. 1725/2010 pentru modificarea și completarea Anexelor 1-5 la abonamentul cadru de utilizare/exploatare.*

Conform prevederilor Art. 81, alin. (4) din Legea Apelor nr.107/1996, cu modificările și completările ulterioare: "Utilizatorii de apă, consumatori sau neconsumatori, au obligația să plătească lunar cuantumul contribuției specifice de gospodărire a apelor, în caz contrar, li se vor aplica penalități de întârziere conform prevederilor Legii nr. 227/2015 privind Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare. Contribuțiile specifice de gospodărire a resurselor de apă, tarifele și penalitățile pentru depășirea concentrațiilor aferente mecanismului economic, se indexează anual prin aplicarea indicelui anual al prețurilor de consum.

Conform Legii Apelor 107/1996 cu modificările si completările ulterioare, respectiv Art. 81, alin. 3^1, contribuțiile specifice de gospodărire a apelor sunt:

a) contribuţia pentru utilizarea resurselor de apă pe categorii de resurse şi utilizatori;
b) contribuţia pentru primirea apelor uzate în resursele de apă;
c) contribuţia pentru potenţialul hidroenergetic asigurat prin barajele lacurilor de acumulare din administrarea Administraţiei Naţionale «Apele Române»;
d) contribuţia pentru exploatarea agregatelor minerale din albiile şi malurile cursurilor de apă ce intră sub incidenţa prezentei legi.

Precizăm faptul că nivelul contribuțiilor specifice de gospodărire a resurselor de apă fac obiectul HG 1202/2010. Cuantumul contribuțiilor pentru **utilizarea resurselor de apă,** se regăsește în **Figura 8.6**,**Figura 8.7** și **Figura 8.8.**

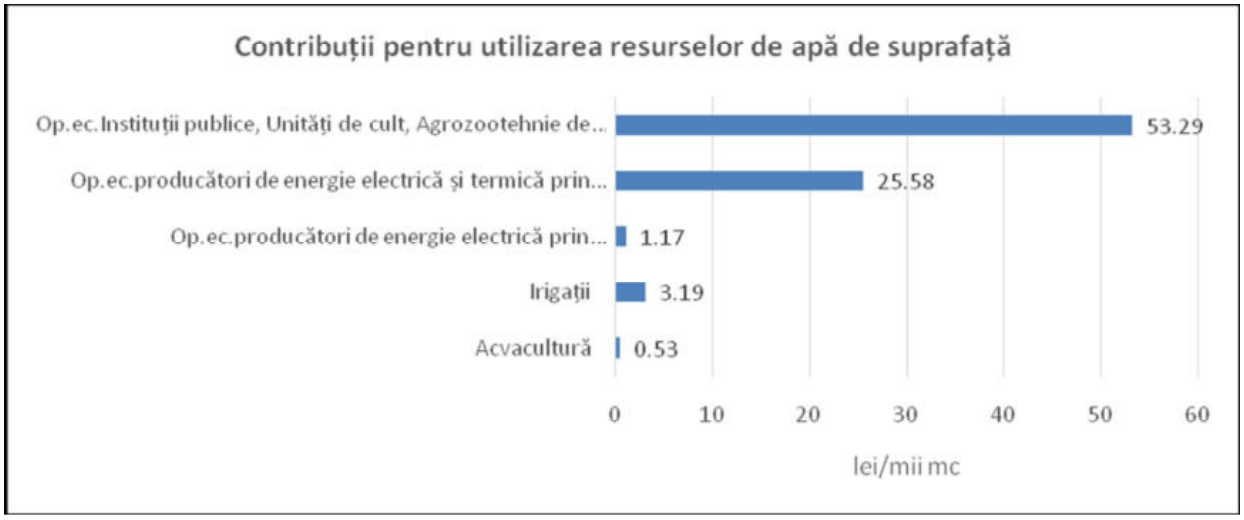

Figura 8.6. Contribuții pentru utilizarea resurselor de suprafață

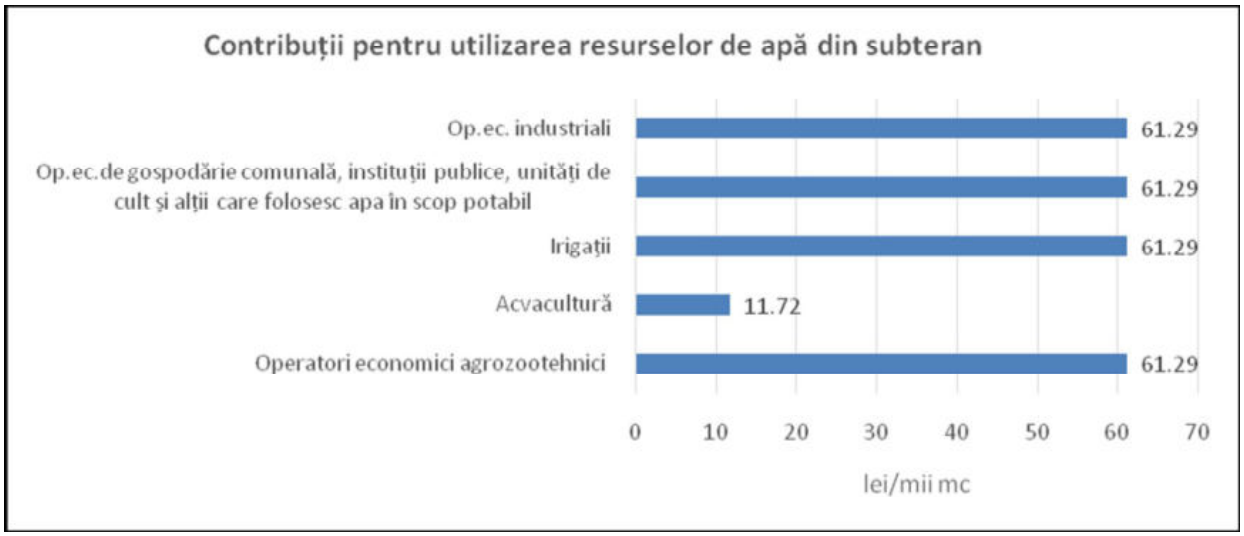

Figura 8.7. Contribuții pentru utilizarea resurselor de apă din subteran

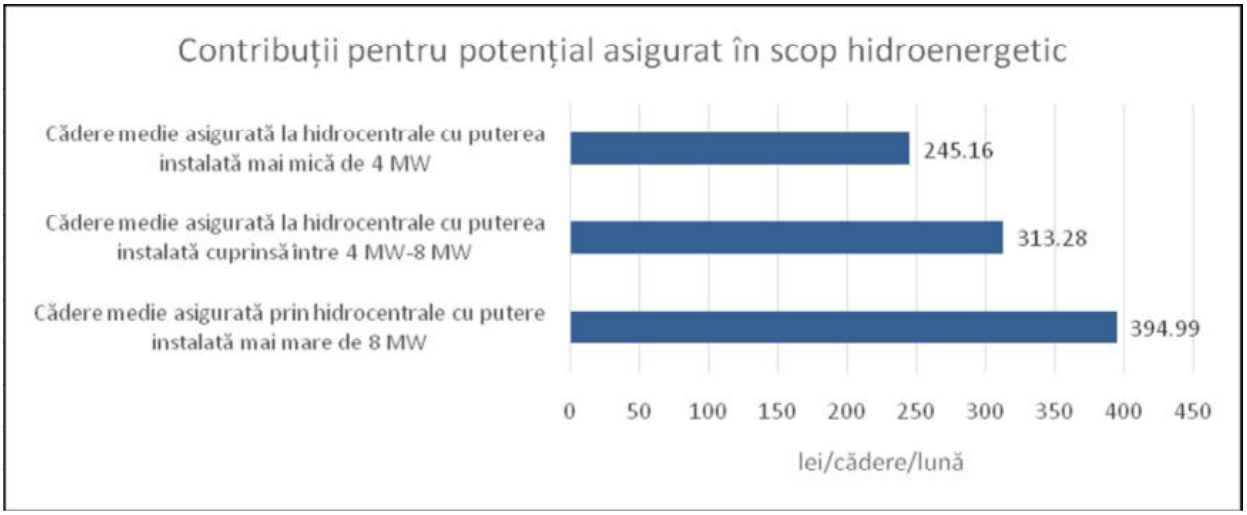

Figura 8.8. Contribuții pentru potenţialul asigurat în scop hidroenergetic prin barajele lacurilor de acumulare din administrarea Administrației Naționale "Apele Române"

Precizăm faptul că nivelul contribuțiilor specifice de gospodărire a resurselor de apă prezentate în ***Figura 8.6***,***Figura 8.7*** și ***Figura 8.8*** face obiectul actualizării contribuțiilor din HG 1202/2010, prin aplicarea indicelui anual al prețurilor de consum, la nivelul anului 2021.

Costuri de mediu și resursă

În procesul de implementare a costurilor de mediu și resursă, conceptul de costuri de mediu și costuri de resursă se aplică principiului de recuperare a costurilor, definit de Art 9 al DCA. Costurile de mediu și resursă sunt internalizate în cadrul serviciilor de apă.

Figura 8.9 prezintă schematic definirea costurilor de mediu și resursă și internalizarea acestora în cadrul serviciilor de apă așa cum sunt ele definite în subcapitolul 8.5.2.

<table>
<tr><th>Servicii de apă</th><th colspan="2">Alimentare cu apă</th><th colspan="2">Tratare ape uzate</th></tr>
<tr><td>Activități de management cantitativ și calitativ al resurselor de apă</td><td>Activități specifice Managementului Resurselor de Apă</td><td>Tratare și Distribuție</td><td>Activități specifice Managementului Resurselor de Apă</td><td>Tratare ape uzate</td></tr>
<tr><td>Costuri financiare</td><td>Costuri legate de managementul cantitativ al resurselor de apă O&M și costuri de capital</td><td>Costuri cu furnizarea serviciilor de Tratare și Distribuție:O&M și costuri de capital</td><td>Costuri legate de managementul calitativ al resurselor de apă O&M și costuri de capital</td><td>Costuri cu furnizarea serviciilor: O&M și costuri de capital</td></tr>
<tr><td>Costuri de resursă</td><td colspan="2">Costul oportunităților pierdute de alți utilizatori de apă datorită deprecierii cantitative a resursei, peste rata de recuperare a acesteia”</td><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td>Costuri de Mediu</td><td colspan="2">Costuri legate de unele măsuri de atenuare și/sau restaurare în relație cu alterările hidromorfologice ale cursurilor de apă</td><td>Costurilor măsurilor al căror scop principal este de a proteja mediul acvatic pe baza standardelor legale (de mediu)</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td colspan="2">Principiul utilizatorul plătește</td><td colspan="2">Principiul poluatorul plătește</td></tr>
</table>

Figura 8.9. Costuri de mediu şi resursă în cadrul serviciilor de apă

Costurile de mediu

Costurile de mediu constau în costurile pagubelor produse asupra mediului ca urmare a degradării sau pierderii ecosistemelor acvatice datorate presiunilor anumitor utilizatori de apă[54].

Astfel, costurile de mediu au fost aproximate prin evaluarea costurilor măsurilor al căror scop principal este de a proteja mediul acvatic pe baza standardelor legale (de mediu) existente.

Metoda de evaluare a costurilor de mediu este cea a costurilor măsurilor. Astfel, costurile aferente managementului calitativ al resurselor de apă, așa cum se poate observa în Figura nr. 8.5 - Alocare costuri management calitativ, reprezintă costurile economice aferente protecției resurselor de apă și sunt costuri internalizate în cadrul serviciului de canalizare si epurare a apelor uzate. Costurile aferente managementului calitativ al resurselor de apă, stau la baza contribuției pentru primirea de ape uzate în resursa de apă, definite la Subcapitolul 8.5.3.2.

[54]CIS Guidance nr.1 Economics and Enviropnment – Economie si Mediu

În ***Figura 8.10***. se prezintă procentul costurilor de mediu – costuri aferente managementului calitativ al resursei de apă – în cadrul tarifului pentru serviciul de canalizare și epurare. Calculul a avut la bază volumele evacuate în perioada 2016-2017 pe activități economice și veniturile încasate pentru primirea apelor uzate în resursa de apă, pentru depășirea concentrațiilor maxime admise a valorilor indicatorilor, în conformitate cu legislația aplicabilă în vigoare.

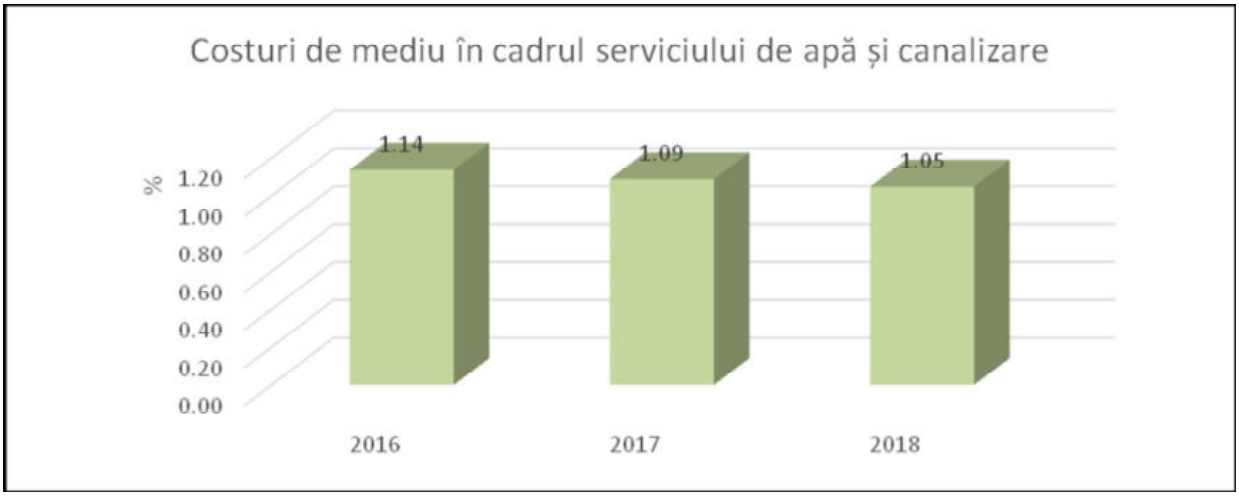

Figura 8.10. Costuri de mediu în cadrul serviciului de apă și canalizare

Costuri de resursă

Costurile de resursă sunt definite ca fiind costul oportunităților pierdute de alți utilizatori de apă datorită deprecierii cantitative a resursei, peste rata de recuperare a acesteia" – (ex. prelevarea în exces a acviferului), conform: CIS Guidance document 1 –WATECO- Economia și Mediul[55].

Astfel, a fost realizată o analiză comparativă la nivelul volumelor medii de apă de suprafață disponibile/utilizabile și volumele medii de apă prelevate (cerința totală de apă autorizată la nivel de bazin hidrografic), pentru perioada 2014-2019 (***Figura 8.11.***).

În urma analizei, a rezultat un procent de 16,24% apă prelevată (pentru populație, industrie, agricultură, din subteran și surse de suprafață – din râuri interioare),din totalul volumelor disponibile, existând astfel o acoperire integrală a cerinței de apă.

[55]Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC, Guidance document n.1, Economics and the environment

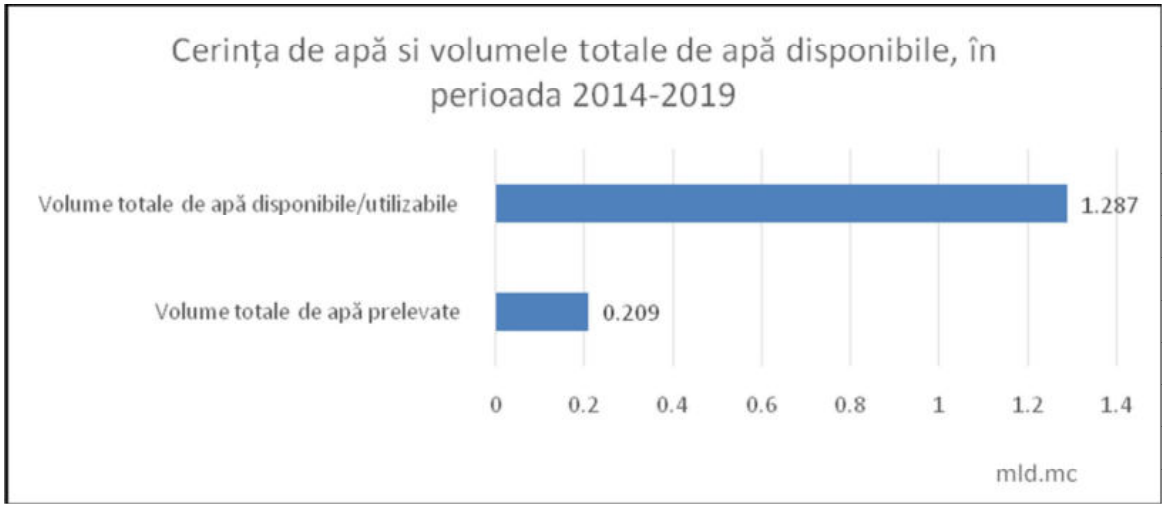

Figura 8.11. Cerința de apă şi disponibilul la sursă, în perioada 2014-2019

Sursa: Balanța Apei elaborată de ABA Someș-Tisa în perioada 2014 – 2019

În urma realizării Studiului privind evaluarea cerințelor folosinţelor de apă (an de referinţă 2011) la nivel național pentru orizontul de timp 2020-2030, studiul prezentat în Anexa 8.1 elaborat în cadrul Institutului Național de Hidrologie și Gospodărire a Apelor, au fost estimate volumele de apă ce vor fi necesare în anii următori în vederea evaluării opțiunilor de dezvoltare a politicilor în domeniul apei cu privire la procesele de planificare necesare asigurării cerințelor de apă pentru folosințe.

Evaluarea cerinței de apă a fost realizată în 3 scenarii, minimal, mediu, maximal -(Subcapitol 8.6 – Tendințe în evoluția cerințelor de apă), postcalculația realizată anului elaborării studiului relevând faptul că scenariul minimal se apropie cel mai mult de valorile estimateîn cadrul studiului de evaluare a cerinței de apă.

Ținând cont de scenariul minimal a fost realizată și o analiză comparativă (***Figura 8.12***), având în vedere resursele socio – economice de apă la nivelul anului 2018 (resurse de suprafață și subteran) și cerința de apă pentru anul 2030 - Scenariul minimal.

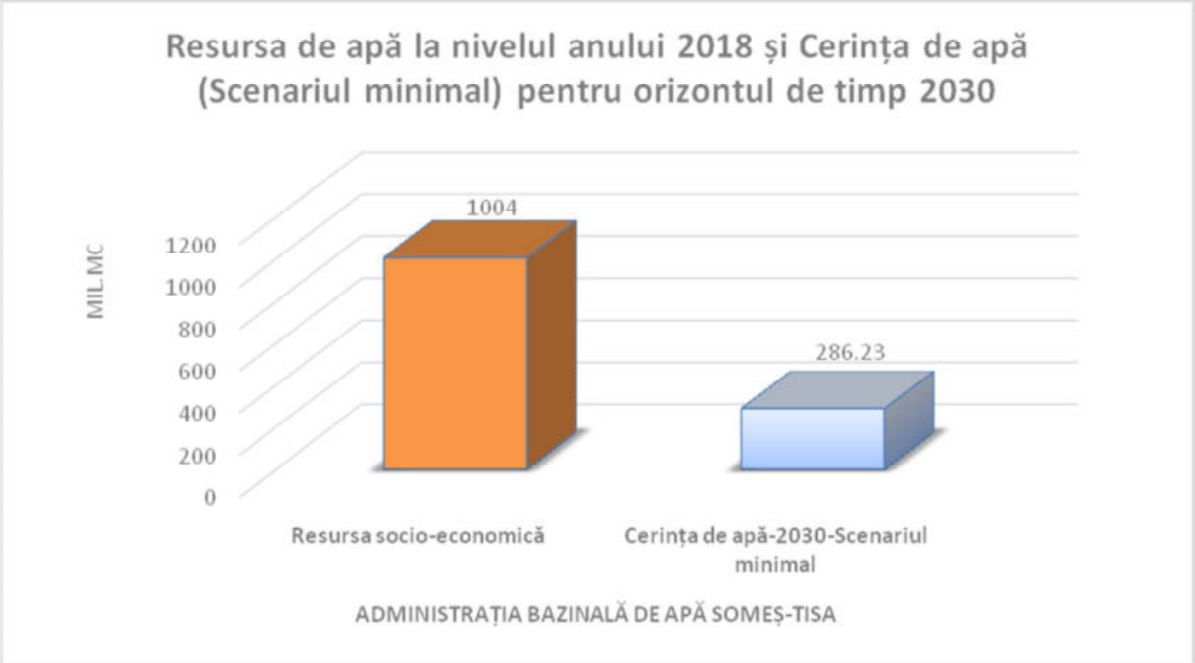

Figura 8.12. Resursa de apă - (anul 2018) și Cerința de apă - (orizontul de timp 2030), la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Instrumente stimulative în cadrul politicii economice în domeniul managementului resurselor de apă

Mecanismul economic și financiar în domeniul managementului rersurselor de apă cuprinde diferite instrumente stimulative în scopul:

- Asigurării unui consum rațional și al unuimanagement durabil al resursei de apă;
- Reducerii emisiilor de poluanți în resursa de apă.

Instrumente stimulative

Alocarea resurselor de apă pentru diferiți utilizatori, se bazează pe:

- Calculul balanței apei în secțiunile caracteristice, cu scopul de a satisfice cerința de apă pentru toți utilizatorii (gospodării comunale, producere de energie, irigații, acvacultură, navigație, industrie) în cadrul bazinului/ spațiului hidrografic;
- Acoperirea cerinței de apă pentru utilizatorii din aval;
- Determinarea unei contribuții corecte, din punct de vedere al cuantumului acesteia, pentru utilizarea resursei de apă, reprezintă ea însăși un instrument stimulativ pentru stabilirea unui mecanism economic și financiar adecvat și în conformitate cu Directiva Cadru Apă.
- Administrația Națională Apele Române aplică un sistem de plăți, ca instrument specificîn domeniul utilizării resursei de apă cât și a protecției calității acesteia.

Tipuri de penalități aplicate pentru abateri de la normele de utilizare/exploatare a resursei de apă:

1. Depășirea debitelor sau volumelor de apă prelevate, prevăzute în actele de reglementare sau abonament;

2. Depășirea în perioada de restricții a debitelor sau volumelor prelevate, prevăzute în planurile de restrictii;
3. Utilizarea/exploatarea resursei fără abonament de utilizare/exploatare;
4. Folosirea apei în alt scop decât cel prevazut în actele de reglementare în vigoare;
5. Depășirea concentrațiilor maxime admise ale poluanților din apele uzate evacuate.

Stabilirea și dimensionarea cuantumului penalităților pentru depășirea cantității prelevate autorizate, pentru depășirea concentrațiilor de poluant admise, se face pe baza *Ordinului Ministrului Mediului și Gospodăririi Apelor nr. 798/2005, privind aprobarea abonamentului cadru de utilizare/exploatare, a Ordinului nr.1028/2009 pentru modificarea și completarea Anexelor nr. 1-5 la abonamentul cadru de utilizare/exploatare, respectiv a Ordinului nr. 1725/2010 pentru modificarea și completarea Anexelor 1-5 la abonamentul cadru de utilizare/exploatare.*

8.6. Tendințe în evoluția cerințelor de apă

Sinteza la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

În vederea evaluării cerințelor folosinţelor de apă (an de referinţă 2011) la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa pentru orizontul de timp 2030, s-a aplicat Metodologia de prognoză a cerințelor de apă ale folosințelor elaborată în cadrul Institutului Național de Hidrologie și Gospodărire a Apelor. Scopul metodologiei este de a estima cantitățile de apă ce vor fi necesare în anii următori în vederea evaluării opțiunilor de dezvoltare a politicilor în domeniul apei cu privire la procesele de planificare necesare asigurării cerințelor de apă pentru folosințe.

Metodologia oferă metode de prognoză a cerințelor de apă pentru:

- Populație;
- Industrie;
- Irigații;
- Zootehnie;
- Acvacultură/piscicultură.

Prognoza cerințelor de apă pentru populație aluat în considerare evoluția populației la nivel național, județean și local și a avut în vedere trei scenarii de evoluție: un scenariu de bază (mediu), unul maximal și unul minimal.

Prognoza cerințelor de apă pentru industrie elaborată prin metoda prelevărilor pe locuitor a avut în vedere: populația totală în anul curent; volumul de apă industrială prelevat în anul curent; volumul specific de apă prelevat pe locuitor și an în anul curent; produsul intern brut; ponderea creșterii volumului de apă industrială prelevat pe locuitor în raport cu creșterea economică; coeficientul de creștere a prelevărilor pe locuitor. Calculele de prognoză s-au realizat pe trei scenarii de evoluție: un scenariu de bază (mediu), unul maximal și unul minimal.

Prognoza cerințelor de apă pentru irigații a luat în considerare: volumul de apă prelevat pentru irigații în anii anteriori etapei de calcul; suprafețele prognozate a fi irigate; norma de irigare. Calculele de prognoză s-au realizat pe trei scenarii de evoluție: un scenariu de bază (mediu), unul maximal și unul minimal.

Prognoza cerințelor de apă pentru zootehnie se referă în mod exclusiv la cerința de apă necesară creșterii animalelor în regim industrial, pentru animalele crescute în gospodăriile poulației

volumele de apă necesare s-au considerat a fi înglobate în cerința de apă din mediul rural. Pentru calcul prognozei cerințelor de apă pentru zootehnie s-au avut în vedere: numărul de capete de animale pentru perioada curentă; numărul de capete de animale pentru perioada prognozată; prognoza numărului de locuitori din zona de studiu, deja calculată în pașii anteriori; numărul de capete de animale la nivel de judet (mii capete /loc); prognoza creșterii numărului de animale în intervalul de prognoză și cerința de apă pentru animalele crescute în regim industrial pe baza datelor din literatura de specialitate.

Prognoza cerințelor de apă pentru acvacultură/piscicultură s-a realizat luând în considerare: suprafețele amenajate pentru acvacultură/piscicultură în anii anteriori perioadei de de calcul; volumul de apă prelevat în anii anteriori pentru acvacultură/piscicultură; volumul specific maxim de apă prelevat pentru acvacultură/piscicultură; suprafețele prognozate a se amenaja pentru acvacultură /piscicultură.

În ***Tabelul 8.9*** și ***Figura 8.13.*** se prezintă, pe ansamblul folosințelor, cerințele de apă prognozate (mil.m^3) în cele trei scenarii considerate pentru anul 2030.

Tabel 8.9 Centralizator privind cerința de apă la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, pentru orizontul de timp 2030

Folosința de apă	CERINȚA DE APĂ (mil. mc) 2030		
	Scenariul Minimal	Scenariul Mediu	Scenariul Maximal
Populație	180,86	190,96	201,10
Industrie	88,69	113,50	161,36
Irigații	0,99	1,32	1,65
Zootehnie	15,69	16,56	17,44
Acvacultură		47,74	
Total	**286,23**	**370,08**	**381,55**

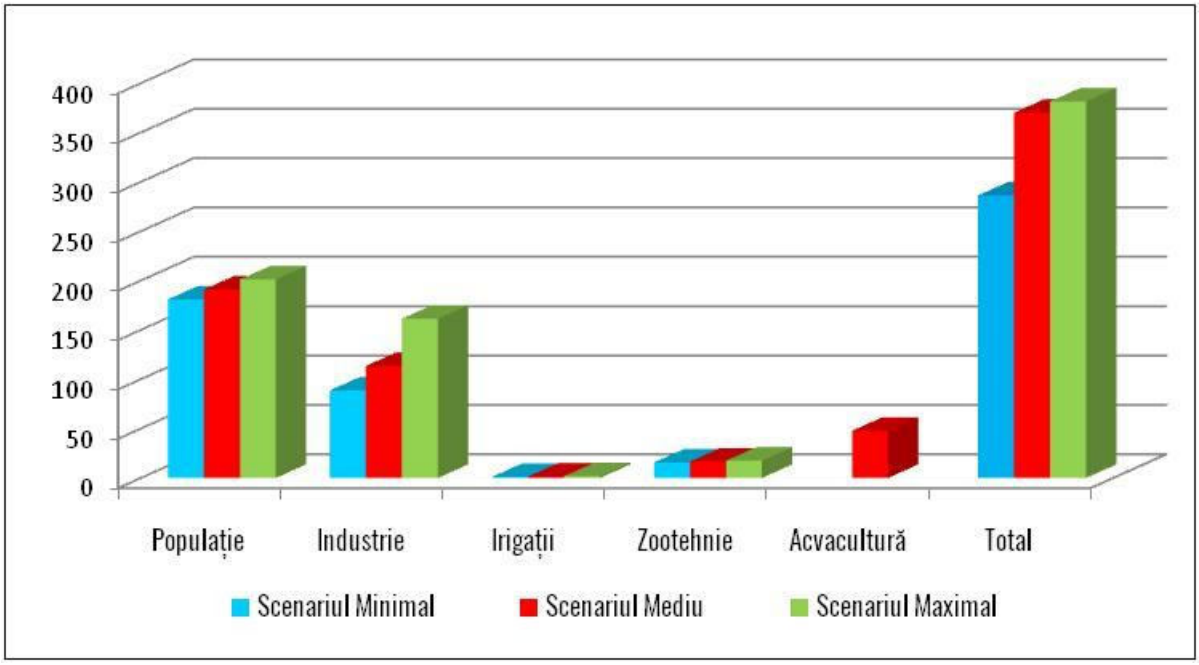

Figura 8.13. Cerința de apă la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa pentru orizontul de timp 2030

În urma calculelor efectuate au rezultat următoarele:

- Metodologia este relativ bună şi a dat rezultate aproape de realitate în cazul aplicării pentru: prognoza cerinţelor de apă pentru populaţie; prognoza cerinţelor de apă pentru irigaţii; prognoza cerinţelor de apă pentru zootehnie şi prognoza cerinţelor de apă pentru acvacultură /piscicultură.
- În cazul prognozei cerinţelor de apă pentru industrie rezultatele obţinute au un grad mai mare de incertitudine, dat fiind faptul că în formula de calcul intră mai mulţi indicatori macroeconomici ce ar trebui cunoscuţi mai precis, cum ar fi: evoluţia produsului intern brut (PIB) şi ponderea industriei în PIB.

Se menționează că valorile obținute pentru cerințele de apă pentru industrie, după aplicarea metodologiei (elaborată în cadrul INHGA - 2013) au fost diminuate în conformitate cu literatura de specialitate cu coeficienți care țin seama de: schimbarea/modernizarea tehnologiei (între 15 și 20%) și creșterea prețului apei care ține seama de recuperarea costurilor conform Directivelor Europene (între 5 și 10%). În prezentul studiu, la rezultatele finale obținute în urma calculelor, s-a aplicat o reducere de cca. 30% pentru orizontul de timp 2030.

Rezultatele studiului la nivel național, realizat de Institutul Național de Hidrologie și Gospodărirea Apelor, se regăsesc în ***Anexa 8.1.***

9. PROGRAME DE MĂSURI

Introducere

Directiva Cadru a Apei 2000/60/CE (DCA) instituie un cadru legal pentru protejarea, conservarea şi îmbunătăţirea stării tuturor apelor şi a zonelor protejate, prevenirea deteriorării şi asigurarea pe termen lung a utilizării durabile a resurselor de apă. Directiva stabileşte termene specifice pentru Statele Membre ale Uniunii Europene pentru a stabili și implementa programe de măsuri şi Planuri de Management ale bazinelor/spațiilor hidrografice, având în vedere atingerea obiectivelor de mediu.

În vederea atingerii obiectivelor de mediu se pregătesc documentele de planificare care se reactualizează la fiecare 6 ani și care se referă în principal la caracterizarea stării corpurilor de apă, programele de măsuri și programele de monitoring. De asemenea, în contextul programului de măsuri, analiza economică permite aplicarea principiului recuperării costurilor pentru serviciile de apă și contribuie la evaluarea unei masuri sau combinații de măsuri optime din punct de vedere cost-eficiență necesare stabilirii şi aplicării programului de măsuri (art.11). De asemenea, potrivit cerinţelor Art. 14 al DCA, trebuie asigurată informarea, consultarea şi participarea factorilor implicaţi în luarea deciziilor pentru stabilirea programului de măsuri.

DCA defineşte două categorii de măsuri: “de bază” și “suplimentare”.

"Măsurile de bază" sunt cerinţele minime de conformare şi constau în acele măsuri cerute de implementarea legislaţiei comunitare pentru protecţia apelor, inclusiv măsurile prevăzute în legislaţia specificată în articolul 10 şi în partea A a anexei VI (lista măsurilor de bază ce urmează a fi incluse în programele de măsuri). Alte măsuri de bază sunt măsurile tehnice și instrumentele administrative pentru domeniile cuprinse în art. 11.3 (b-l) al DCA

"Măsurile suplimentare" sunt acele măsuri identificate și implementate suplimentar pe lângă măsurile de bază, în scopul realizării obiectivelor stabilite ca urmare a art. 4 al DCA. Partea B a anexei VI conține o listă deschisă a măsurilor suplimentare care fac parte din Programul de măsuri, conform cerințelor art. 11(4) al DCA.

Termenul de “măsură” se referă la o măsură tehnică concretă care are un efect local, pe când instrumentele sunt de natură administrativă sau economică, sunt aplicabile pe termen lung, au un efect mai larg comparativ cu măsurile şi necesită o coordonare eficientă la nivel administrativ. Totuşi, atât măsurile, cât şi instrumentele, trebuie văzute ca “măsuri“ în concepţia art. 11 al DCA. Măsuri suplimentare pot fi considerate și acțiunile de implementare a acordurilor internaționale importante la care se face referire în art. 1 al DCA.

Prezentul capitol descrie măsurile de bază (subcapitolele 9.1 - 9.8 şi 9.10) şi suplimentare (subcapitolul 9.9) stabilite conform cerințelor art. 11 al DCA, pentru atingerea obiectivelor de mediu ale corpurilor de apă.

În cadrul procesului de identificare a problemelor importante de gospodărirea apelor, atât la nivelul Districtului Hidrografic Internaţional al Dunării, cât și la nivel naţional, au fost identificate 4 categorii majore de probleme importante de gospodărirea apelor (poluarea cu substanţe organice, poluarea cu nutrienţi, poluarea cu substanţe prioritare/ prioritar periculoase şi alterările hidromorfologice) pentru care au fost stabilite programe de măsuri specifice în vederea atingerii obiectivelor de mediu. De asemenea, este important de precizat că măsurile specifice stabilite la nivel internaţional (prezentate în *Planul de Management al Districtului Hidrografic Internaţional al Dunării - partea A*) au fost preluate şi integrate la nivel naţional.

Măsurile se aplică presiunilor antropice, având în vedere în principal aglomerările umane, activităţile industriale şi agricole, presiunile hidromorfologiceşi alte tipuri de activităţi generatoare de presiuni semnificative.

Presiunile potențial semnificative identificate în capitolul 3.4. reprezintă baza pentru stabilirea listei de posibile măsuri. Aşa cum s-a subliniat anterior, lista de măsuri conţine în mod obligatoriu măsurile de bază, precum şi eventuale măsuri suplimentare, având în vedere atingerea obiectivelor de mediu ale corpurilor de apă de suprafață și subterane.

Măsurile de bază se aplică pentru toate corpurile de apă, iar măsurile suplimentare se aplică pentru corpurile de apă care riscă să nu atingă obiectivele de mediu. În anumite situații, din cauza relaţiei de transfer a poluanţilor din amonte în aval, măsurile se pot lua la nivelul corpurilor de apă din amonte (care pot să nu aibă risc), iar efectele/beneficiile să fie identificate la nivelul corpurilor de apă din aval. De asemenea, în cazul surselor difuze de poluare măsurile pot fi stabilite la nivel de sub-bazin.

Legislaţia care asigură implementarea măsurilor de bază privind protecţia mediului şi în special a apelor şi ecosistemelor acvatice se prezintă în **Anexa 9.1.** *a Planului Național de Management actualizat (2021).* Datorită considerentelor mai sus menţionate, stabilirea programului de măsuri necesită parcurgerea etapelor prezentate în *Planul de Management actualizat aprobat prin H.G. nr. 859/2016 pentru aprobarea Planului Naţional de Management actualizat aferent porţiunii din bazinul hidrografic internaţional al fluviului Dunărea care este cuprinsă în teritoriul României,* cu referire la: stabilirea listei de măsuri de bază la nivel de bazin/spaţiu hidrografic, realizarea inventarului posibilelor măsuri suplimentare, aplicarea scenariilor şi analizei economice şi stabilirea programului de măsuri pentru perioada următoare de 6 ani.

- **Progrese în implementarea programului de măsuri stabilit pentru al doilea ciclu de planificare (2016-2021)**

În scopul evaluării stadiului implementării programului de măsuri s-a avut în vedere realizarea măsurilor de bază și suplimentare prevăzute în anexele *Planului de Management* actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa *aprobat prin H.G. nr. 859/2016,* cu termene planificate de realizare a măsurilor în perioada 2016-2021. De asemenea, au fost luate în considerare și măsurile care erau planificate să se realizeze după anul 2021și care au început să se implementeze în avans.

Evaluarea implementării măsurilor și costurile aferente acestora s-a realizat în două moduri:

- în funcție de tipurile de măsuri prevăzute de DCA, respectiv măsuri de bază – art. 11.3a, alte măsuri de bază – art. 11.3b-l și măsuri suplimentare – art. 11.4-5;

- pe baza categoriilor de presiuni (similar cu abordarea din *Planul de Management actualizat 2015 aprobat prin HG nr. 859/2016*):

  - aglomerări umane – măsuri pentru asigurarea alimentării cu apă a populației, modernizarea și realizarea sistemelor de colectare și epurare a apelor uzate, managementul nămolului din stațiile de epurare;
  - industrie – măsuri pentru reducerea poluării punctiforme și difuze produsă de unitățile industriale;
  - agricultură – măsuri pentru reducerea poluării punctiforme și difuze generate de fermele zootehnice și ferme vegetale;
  - hidromorfologie - măsuri de îmbunătățire a regimului hidrologic al corpurilor de apă, îmbunătățirea conectivității laterale și longitudinale, măsuri pentru îmbunătățirea condițiilor morfologice, măsuri pentru asigurarea debitului ecologic etc ;
  - altele – măsuri pentru asigurarea unui management durabil în domeniul pisciculturii, măsuri pentru atenuarea efectelor schimbărilor climatice, realizarea de studii de cercetare, monitorizare suplimentară, acțiuni de conștientizare a publicului etc.

La stabilirea măsurilor și evaluarea costurilor de investiții, operare-întreținere și alte costuri aferente s-au utilizat după cum urmează:

- informații oficiale transmise de utilizatorii de apă din diverse domenii de activitate privind măsurile, costurile și termenele de realizare ale acestora (aglomerări umane, activități industriale și agricole, hidromorfologie, altele etc.);
- documente de programare și planificare a măsurilor pe termen mediu și lung (strategii, programe și planuri de dezvoltare sectoriale, *Master Planuri Județene* pentru infrastructura de apă și apă uzată în aglomerări umane - actualizate în perioada 2016-2020, aplicații de finanțare europeană depuse în cadrul Programului Operațional Sectorial (POS) 2007-2013 și Programului Operațional Infrastructura Mare (POIM) 2014-2020 care continuă finanțarea investițiilor necesare în sectorul de apă/apă uzată în cadrul Axei Prioritare 3 ”Dezvoltarea infrastructurii de mediu în condiții de management eficient al resurselor”, Obiectivul Specific OS 3.2. - Creşterea nivelului de colectare şi epurare a apelor uzate urbane, precum şi a gradului de asigurare a alimentării cu apă potabilă a populaţiei, studii de cercetare și proiecte, etc.);
- costurile unitare din cataloagele de măsuri aferente domeniilor aglomerări umane, activități industriale și agricole, alterărilor hidromorfologice, altele etc., în cazul în care nu au fost primite/disponibile informații direct de la utilizatorii de apă privind costurile măsurilor.

Se precizează faptul că, în conformitate cu cerințele Ghidului de raportare a cerințelor Directivei cadru Apă 2000/60/CE (WFD *ReportingGuidance2022, versiunea draft*), costurile măsurilor se evaluează având în vedere următoarele:

- costurile de investiții se calculează pentru întreaga perioadă a ciclului de planificare (2016-2021);
- costurile de operare - întreținere se calculează la nivelul fiecărui an;
- toate costurile evaluate nu conțin valoarea amortizării.

La evaluarea implementării programelor de măsuri prevăzute în Planul de Management al bazinelor/spațiilor hidrografice actualizat 2015, aprobat prin HG nr. 859/2016 și a costurilor aferente s-a utilizat în principal ca an de referință anul 2021 pentru evaluarea stadiului realizării măsurilor.

Până la sfârșitul anului 2021, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa s-au realizat măsuri de bază și suplimentare din cadrul programului de măsuri al doilea ciclu de planificare, care, din punct de vedere financiar, se situează la valoarea **cheltuielilor de investiții și alte costuri de circa 395 milioane Euro**, ceea ce reprezintă cca. **18%** din totalul planificat pentru perioada 2016-2021. De asemenea, au fost realizate costuri de operare – întreținere anuale medii în valoare de **36 milioane Euro**, suportate de către utilizatorii de apă care au implementat măsuri.

În ***Tabelele 9.1.1 și 9.1.2.*** se prezintă detalierea acestor costuri, atât din punct de vedere al tipurilor de măsuri prevăzute de DCA (11.3a-l, 11.4-5), cât și al categoriilor de presiuni (aglomerări, agricultură, industrie, hidromorfologie și altele).

Tabel 9.1.1. Evaluarea la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa a costurilor realizate în al doilea ciclu de planificare (2016-2021) – situația la nivelul anului 2021. Defalcare pe tipuri de categorii de presiuni

Categoria de presiune	Costul măsurilor realizate până în anul 2021 (Euro)								
	Măsuri de bază			Măsuri suplimentare			Total		
	Investiţii	Operare/ Întreţinere anuale	Alte costuri*)	Investiţii	Operare/ Întreţinere anuale	Alte costuri*)	Investiţii	Operare/ Întreţinere anuale	Alte costuri*)
Aglomerări umane	281.882.482	13.764.600	0	26.956.241	1.296.732	0	308.838.723	15.061.332	0
Industrie	14.334.536	0	75.115	8.222.222	0	0	22.556.758	0	75.115
Agricultură	2.680	0	510.557	5.204.617	0	0	5.207.297	0	510.557
Hidromorfologie	0	0	0	117.800	0	0	117.800	0	0
Alte*)	7.032.713	21.432.911	50.606.589	0	0	0	7.032.713	21.432.911	50.606.589
Total	**303.252.411**	**35.197.511**	**51.192.261**	**40.500.880**	**1.296.732**	**0**	**343.753.291**	**36.494.243**	**51.192.261**

Tabel 9.1.2. Evaluarea la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisaa costurilor realizate în al doilea ciclu de planificare (2016-2021) - situația la nivelul anului 2021. Defalcare pe tipuri de măsuri (conform art. 11 al DCA)

Nr. crt.	Tip măsuri	Costuri măsurilor realizate în 2021 (EURO)		
		Investiții	Operare/ întreținere anuale	Alte costuri*)
1	**Măsuri de bază (art. 11.3)**	**303,252,411**	**35.197.511**	**51.192.261**

1.1	Măsuri aplicare legislație europeană (art. 11.3a)	281.885.162	13.764.600	18.308.478
1.2	Alte măsuri de bază (art. 11.3b-l)	21.367.249	21.432.911	32.883.783
2	**Măsuri suplimentare (art. 11.4-5)**	**40.500.880**	**1.296.732**	**0**
3	**Total măsuri (1+2)**	**343.753.291**	**36.494.243**	**51.192.261**

*) *se referă la alte costuri pentru implementarea măsurilor privind asigurarea unui management durabil în domeniul pisciculturii, schimbărilor climatice, realizarea de studii de cercetare, monitorizare suplimentară, acțiuni/proiecte de conștientizare a publicului, etc.*

Asigurarea finanţării măsurilor aferente întregului program de măsuri pentru perioada 2016-2020 s-a realizat în principal din:

- **22% fonduri europene** - Fonduri de Coeziune, Fondul Agricol European de Dezvoltare Rurală (FEADR), Fonduri LIFE,alte fonduri;
- **67% fonduri naționale guvernamentale şi locale** (buget stat, local, redevențe din contribuții, etc.);
- **1% surse proprii ale agenților economic**;
- **10% surse ale ANAR**.

În ceea ce privește situația realizării programului de măsuri la sfârșitul anului 2021 (Figura 9.1), comparativ cu cea planificată în Planul de management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa, se observă că cele mai multe costuri revin implementării măsurilor de bază şi suplimentare pentru aglomerările umane (apă potabilă, apă uzată, nămoluri de la stații de epurare).

De asemenea, o serie de măsuri suplimentare planificate au fost realizate până în 2020 sau în curs de implementare până la sfârșitul anului 2021, și anume:

- măsuri constructive și tehnice aplicate aglomerărilor umane și unităților industriale, de exemplu:construirea platformelor comunale de depozitare și gospodărire a gunoiului de grajd sau aplicarea de măsuri peste cerințele directivelor europene în domeniul apelor (construirea de sisteme centralizate de colectare și epurare a apelor uzate în aglomerări umane mai mici de 2000 l.e.), epurarea apelor de mină;

- măsuri tehnice și constructive aplicate alterărilor hidromorfologice având în vedere măsuri de refacere a conectivității longitudinale (respectiv refacerea și construcția de pasaje de migrație a ihtiofaunei);

- măsuri de ecocondiționalitate și agro-mediu din cadrul Programului Național de Dezvoltare Rurală, aplicarea *Codului de Bune Condiții Agricole și de Mediu*, aplicarea *Codului de Bune Practici în Ferme*, pentru respectarea unor standarde de management pe care trebuie să le urmeze sau să le atingă fermierii în scopul reducerii emisiilor de nutrienți;

- studii de cercetare și proiecte menite să clarifice problemele și incertitudinile semnalate la elaborarea *Planului de Management* actualizat *aprobat prin H.G. nr. 859/201*6 (debit ecologic, stare ecologică, monitorizarea suplimentară a substanțelor prioritare, monitoring investigativ pentru stabilirea fondului natural, etc.), măsuri în cadrul planurilor de management ale ariilor naturale protejate.

Precizăm că o parte dintre măsurile planificate a se realiza în perioada 2016-2021 conform programului de măsuri din *Planul de Management* actualizat *aprobat prin H.G. nr. 859/2016* au suferit modificări (fie sunt măsuri noi, fie au fost transferate în următorul ciclu de planificare 2022-2027 sau s-a renunţat la implementarea lor), având în vedere în principal:

- reevaluarea situației generate de finalizarea studiilor de fezabilitate și proiectelor tehnice, reevaluarea costurilor de investiții, etc.; astfel modificarea delimitării aglomerărilor umane are efecte în modificarea tipului de măsuri necesare; de asemenea, scăderea dimensiunii aglomerării sub 10.000 l.e. va schimba măsura în sensul că modernizarea/construirea stației de epurare cu treaptă terțiară pentru îndepărtarea avansată a nutrienților (azot și fosfor) nu mai este necesară, epurarea biologică (secundară) fiind suficientă;

- măsuri generate de modificarea legislației survenită după elaborarea *Planului Național de Management actualizat 2015, aprobat prin HG nr. 859/2018*, respectiv măsurile care rezultă din implementarea următoarelor aspecte legislative noi:

  - aplicarea din anul 2013 a *Programelor de acţiune* și a *Codului de Bune Practici agricole* pentru întreg teritoriu României având în vedere principiul prevenției, dar și asigurarea reducerii poluării cu nitrați din surse agricole (HG nr. 964/2000 privind aprobarea *Planului de acţiune*

pentru protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi din surse agricole), astfel măsurile de implementare se aplică la nivelul întregului teritoriu;

- implementarea Directivei 2013/39/EU de modificare a Directivelor 2000/60/CE și 2008/105/CE în ceea ce privește substanțele prioritare din domeniul politicii apei, transpusă în legislația națională prin HG nr. 570/2016 privind aprobarea Programului de eliminare treptată a evacuărilor, emisiilor şi pierderilor de substanţe prioritar periculoase şi alte măsuri pentru principalii poluanţi;

- reformarea Directivei Parlamentului European şi a Consiliului privind calitatea apei destinate consumului uman, respectiv modificarea și completarea Legii nr. 458/2002 privind calitatea apei potabile.

Rezultatele reevaluării stării/potenţialului corpurilor de apă de suprafaţă și a stării chimice a corpurilor de apă subterană, pe baza completărilor şi modificărilor survenite în sistemul de evaluare, au condus, de asemenea, la reanalizarea măsurilor planificate a se realiza în perioada 2016-2021.

Măsurile restante din *Planul de Management actualizat aprobat prin H.G. nr. 859/2016*, cât și măsurile planificate să fie realizate pentru corpurile de apă care au excepții de la obiectivele de mediu (constând în prelungirea termenului – art. 4.4.) după anul 2015, se vor lua în considerare în cel de-al treilea ciclu de planificare 2021-2027.

Pe baza analizei progresului în implementarea măsurilor de bază și suplimentare comparativ cu situația planificată în *Planul de Management* actualizat *aprobat prin H.G. nr. 859/2016* s-a constatat faptul că:

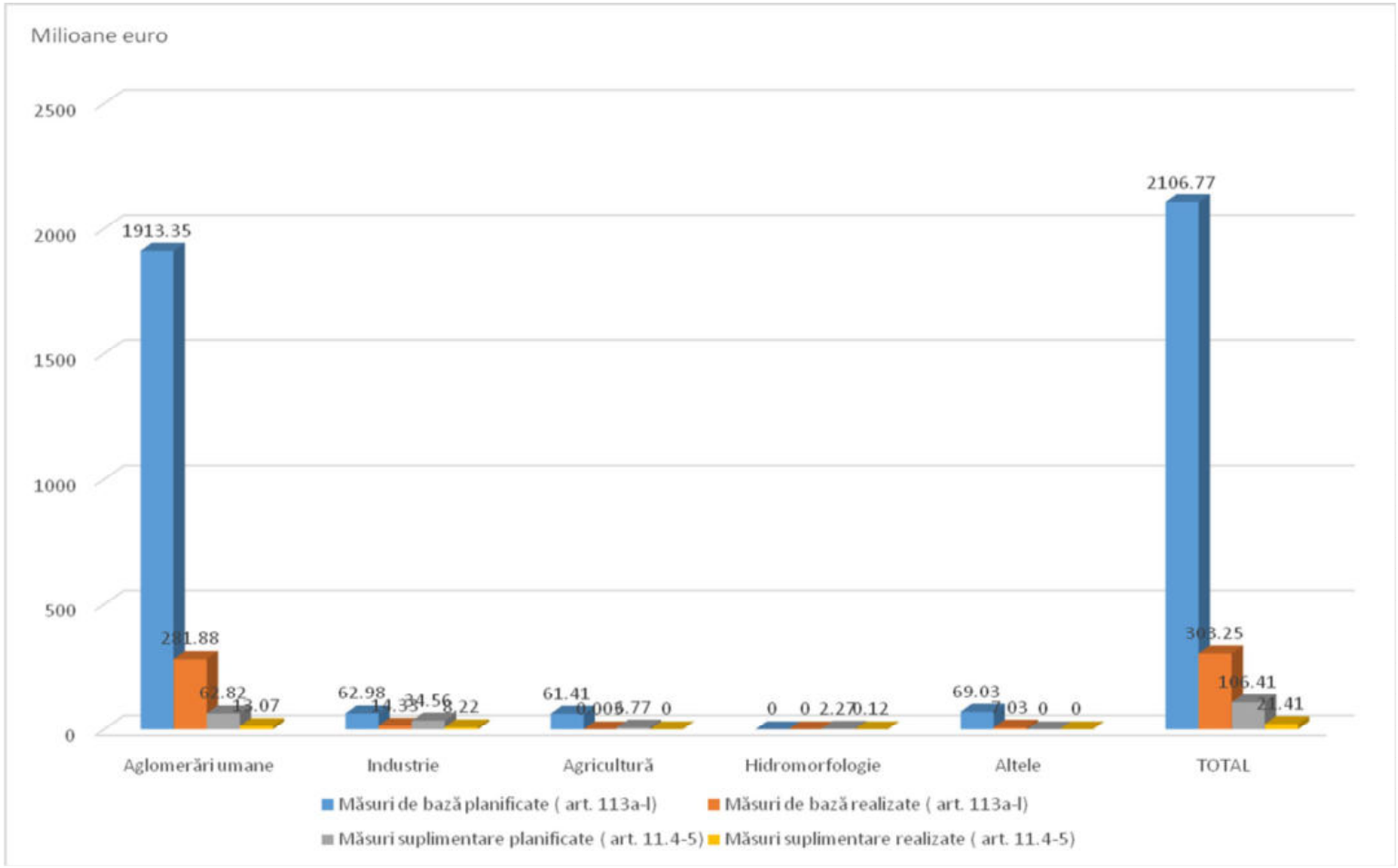
- 80,81% din măsurile planificate au fost implementate, din care:
  - 76,50% dintre măsuri sunt identice cu cele planificate;
  - 2,05% dintre măsuri sunt măsuri noi, neprevăzute în *Planul de Management actualizat aprobat prin HG nr. 859/2016*;
  - 2,26% din măsuri au fost modificate având în vedere noi informații privind eficiența măsurii, etc.;
- 19,19% din măsurile planificate nu au fost implementate, din care :
  - 2,72% din măsuri nu au mai fost necesare datorită fie reducerii din diverse cauze obiective a poluării produse de presiunile semnificative (unele măsuri au fost abandonate, nemaifiind necesare, după reevaluarea situaţiei din unităţile economice (unităţi închise, în conservare) și atingerea obiectivelor de mediu ale corpurilor de apă, fie alte măsuri implementate în paralel pe același corp de apă au condus deja la atingerea obiectivelor de mediu;
  - 16,47% din măsuri au fost transferate pentru implementare în al doilea ciclu de planificare.

În urma evaluării situaţiei împreună cu utilizatorii de apă şi autorităţile care implementează programul de măsuri în perioada 2016-2021, s-a constatat că, în unele cazuri, există probleme în ceea ce priveşte realizarea măsurilor la termenele stabilite, dintre care cele mai des întâlnite sunt următoarele:

- capacitatea tehnică și instituțională insuficientă a autorităților pentru implementarea mecanismelor necesare realizării măsurilor;
- alocarea cu întârziere a fondurilor necesare din cauza derulării cu întârziere a procedurilor de achiziții;
- proceduri anevoioase de promovare a finanţării care conduc la depăşirea termenelor prevăzute pentru demararea proiectelor;
- alocarea de fonduri insuficiente de la bugetul de stat și local pentru măsurile ce trebuiau realizate în al doilea ciclu de planificare, având în vedere contextul economic european și mondial;
- dificultăți în realizarea tehnică a lucrărilor de execuție de către contractanți (diminuarea potențialului pieței muncii în sectorul construcțiilor);

- întârzieri în implementarea măsurilor din cauza problemelor legate de regimul juridic al terenurilor pe care se execută lucrările, etc.

Figura 9.1 Progrese înregistrate în implementarea Programului de măsuri 2016-2021 la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

În perioada 2016– 2021, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa au fost realizate măsuri pentru reducerea presiunilor, cu precădere măsuri de bază (art. 11.3.a) pentru aglomerări umane (apă potabilă, apă uzată, nămoluri de la stațiile de epurare urbane) și pentru activitățile industriale și agro-zootehnice, precum și alte măsuri de bază (art. 11.3b-l) referitoare la aplicarea recuperării costurilor pentru servicii de apă,reglementarea/ autorizarea, controlul și monitorizarea surselor semnificative de poluare și a alterărilor hidromorfologice. În continuare se menționează câteva tipuri de măsuri realizate pentru reducerea presiunilor punctiforme și difuze cu impact asupra stării ecologice bune/ potențialului ecologic al corpurilor de apă de suprafață și asupra stării bune a corpurilor de apă subterană.

Măsurile aferente Planului de Management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa, aprobat prin HG nr. 859/2016,s-au concentrat pe implementarea angajamentelor asumate pentru realizarea măsurilor de bază, având în vedere măsurile de asigurare a infrastructurii de apă și apă uzată pentru aglomerările umane mai mari de 2.000 l.e. al căror termen de conformarea fost anul 2018. De asemenea, pentru aglomerările umane mai mici de 2.000 l.e erau prevăzute măsuri suplimentare de asigurare a sistemelor centralizate de alimentare, canalizare și epurare. În perioada 2016-2021 au fost realizate următoarele tipuri de lucrări;

- reabilitarea surselor de alimentare cu apă (captări și foraje), a aducțiunilor și rețelelor de distribuție a apei, precum și a stațiilor de tratare a apei în scop potabil, precum și realizarea de noi captări și foraje noi pentru alimentarea cu apă;
- reabilitarea și extinderea rețelelor de canalizare, construirea de noi rețele de canalizare;
- modernizarea stațiilor de epurare existente și construirea de noi stații de epurare;
- sisteme individuale adecvate (bazine etanș vidanjabile, ministații de epurare compacte) pentru colectarea și epurarea apelor uzate urbane;
- aplicarea managementului nămolului (construire / extindere amplasament stocare nămol, prelucrare nămol, tratare suplimentară pentru valorificare).

Unitățile economice au realizat măsuri care implementează în special cerințele Directivelor IPPC/IED și Seveso III, dar și care urmăresc reducerea poluării industriale prin: introducerea unor tehnologii mai curate și cele mai bune tehnologii disponibile în domeniu (BAT), prevenirea accidentelor majore care implică substanțe prioritare și acțiuni de limitare a consecințelor acestora pentru populație și mediul înconjurător, modernizarea instalațiilor de epurare a apelor uzate, în scopul conformării efluentului evacuat cu valorile limită de emisie prevăzute în programul de măsuri, planurile de acțiune și programele de conformare care sunt anexe la autorizațiile integrate de mediu. În acest context, este de precizat evoluția indicatorilor economici în condițiile financiare naționale și internaționale (respectiv descreșterea economică), care au influențat disponibilitatea financiară a unităților economice în ultimii ani.

În programul de măsuri au fost prevăzute și realizate pentru activitățile industriale următoarele tipuri de măsuri cheie pentru presiunile semnificative, și anume:

- remedierea zonelor contaminate (poluare istorică inclusiv sedimente, ape subterane, sol) prin menținerea iazurilor de decantare în condiții de siguranță a mediului și finalizarea și recepția lucrărilor de închidere-ecologizare a zonelor contaminate;
- reducerea emisiilor, evacuărilor și pierderilor de substanțe prioritar periculoase sau reducerea emisiilor, evacuărilor și pierderilor de substanțe prioritare;
- reabilitarea sau modernizarea stațiilor de epurare industriale;
- studii de cercetare, îmbunătățirea bazei de cunoștințe care reduce incertitudinea
- alte măsuri adresate presiunilor miniere difuze și punctiforme - măsuri de închidere și ecologizare a haldelor și iazurilor, reabilitare și ecologizare a depozitelor de deșeuri (recuperare terenuri).

În ceea ce privește măsurile specifice implementate în perioada 2016-2021 la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, se menționează ;

- menținerea iazurilor de decantare în condiții de siguranță a mediului;
- închidere şi ecologizare iazurilor de decantare și a minelor;
- ecologizarea haldelor de steril;
- monitorizarea și întreținerea pe perioada de post închidere a iazurilor de decantare și haldelor de steril;
- monitorizarea post-închidere la depozite de deșeuri nepericuloase și periculoase;
- ecologizarea depozitelor de deșeuri menajere și industriale;
- construire stații de epurare a apelor uzate industriale;
- aplicarea planului de prevenire poluări accidentale;
- achiziționarea și montarea de echipamente pentru măsurarea debitelor de apă industrială și potabilă;
- monitorizarea calităţii apelor uzate epurate;
- construire puțuri pentru monitorizare a calității apei subterane și monitorizarea calităţii apelor subterane;
- instruirea periodică a personalului privind poluările accidentale și masuri.

În ceea ce privește măsurile pentru agricultură acestea se implementează pe întreg teritoriului României din anul 2013. Măsurile de bază sub art. 11.3.a se referă în general la reducerea poluării cu nutrienți din sursele agricole, prin aplicarea Codului de Bune Practici Agricole, a Programelor de acțiune și Planului de acțiune pentru reducerea poluării cu nutrienți. Măsurile de bază realizate se referă la construirea platformelor individuale de depozitare a gunoiului de grajd, respectarea perioadei de interdicție în aplicarea pe teren a îngrăşămintelor, realizarea rețelelor de canalizare și stațiilor de epurare, realizarea perdelelor forestiere, a piezometrelor pentru foraje la nivelul bazinelor hidrografice, etc., precum și la activități de conștientizare și instruire a fermierilor. Principalele măsuri specifice realizate în perioada 2016-2020 la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa au constat în :

- „Aplicarea Programelor de Acțiune si a Codului de Bune Practici Agricole, în vederea respectării directivei Nitrați” (292 orașe și comune);
- Monitorizarea calității apelor subterane prin rețeaua proprie de foraje de observație;
- Echipament furnizat în cadrul Proiectului "Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienți" – Gaz-cromatograf cu detector, morișcă hidrometrică cu elice și sistem de tije pt măsurarea vitezei apei, sistem de filtrare pentru determinare clorofilă);
- Aplicarea managementul dejecțiilor animaliere, pe baza studiilor pedologice si agro-chimice;
- Instruirea personalului;
- Utilizarea rațională și eficientă a dejecțiilor zootehnice (porcine) pe terenurile agricole;
- Managementul dejecţiilor - Deșeul solid depozitat pe platformă, periodic ridicat de firme conform contractului de prestări servicii;
- Managementul dejecţiilor - Aplicarea gunoiului de grajd pe terenuri va respecta prevederile „Programului de acţiune pentru protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi din surse agricole”, aprobată prin Decizia nr. 221983/GC/12.06.2013 a Comisiei pentru aplicarea planului de acţiune din cadrul M.M.S.C.;
- Construcția platformelor individuale de stocare a gunoiului de grajd pentru perioadele de interdicție a aplicării și Stocarea gunoiului de grajd în facilități de stocare individuală;
- Întocmire Plan de fertilizare/Plan de Management deşeuri organice;
- Plan de prevenire poluări accidentale - reactualizare plan de prevenire şi combatere a poluărilor accidentale; deţinerea mijloacelor necesare şi materialele necesare în caz de poluări accidentale şi acţionare în conformitate cu prevederile planului menţionat mai sus;
- Aplicarea celor mai bune tehnologii existente - BAT - Modernizarea și adaptarea adăposturilor in conformitate cu cerințele legislației in vigoare armonizată cu cea UE;
- Construcția platformelor de stocare a gunoiului de grajd (ferme cu pat uscat) pentru perioadele de interdicție a aplicării;
- Realizare bazin vidanjabil de colectare dejecții mixte;
- Achiziționare instalații de biogaz.

Alte măsuri de bază sunt măsurile sub art. 11.3.e, de tipul prelevării de probe, efectuarea analizelor specifice și a studiilor OSPA, realizarea planurilor de fertilizare, analiza fertilizanților la

fermele agro-zootehnice, etc. De asemenea, în ceea ce privește reducerea poluării cu pesticide din agricultură, s-au aplicat măsuri de control și autorizare a surselor de poluare difuze din agricultură, precum și măsuri de diminuare a riscurilor de poluare a apelor de suprafață și subterane asociate utilizării produselor de protecție a plantelor prevăzute în Planului național de acțiune privind diminuarea riscurilor asociate utilizării produselor de protecție a plantelor.

În măsurile suplimentare sub art. 4.4-4.5 sunt cuprinse alte măsuri specifice de reducere a poluării difuze cu nutrienți, cum ar fi construirea de platforme comunale de stocare a gunoiului de grajd pentru perioadele de interdicție a aplicării și dotarea cu echipamente și utilaje pentru dezvoltarea amenajărilor destinate depozitării gunoiului de grajd, prevenirea și combaterea poluării provenită din activitățile agricole în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale, constrângeri naturale semnificative sau cu alte constrângeri specifice.

O altă componentă importantă în implementarea măsurilor pentru agricultură este Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR 2014-2020). Pentru perioada de programare 2014-2020 a fost pus un accent deosebit pe promovarea utilizării eficiente a resurselor de apă, precum și pe creșterea inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii în agricultură și zonele rurale, în concordanță cu obiectivele stabilite prin Strategia Europa 2020.

În ceea ce privește măsurile pentru prevenirea, revenirea și compensarea efectelor negative generate de implementarea PNDR, se menționează că, în cuprinsul Raportului de mediu aferent PNDR 2014-2020, s-a preconizat ca programul să aibă efecte directe și indirecte asupra mediului, în principal efecte pozitive. Concluziile principale a evaluării strategice de mediu (SEA)56 asupra PNDR 2014-2020 este că:

- ponderea efectelor potențial negative este scăzută, prin urmare efectele potențial adverse identificate nu sunt în măsură să schimbe principalele efecte potențial pozitive asupra mediului geenrate de PNDR 2014-2020;
- impactul potențial negativ al PNDR asupra mediului, asociat cu implementarea măsurilor de investiții sau infrastructură, poate fi eliminată prin selecția atentă a măsurilor de prevenire, reducere și compensare. De asemenea, prin evaluarea impactului asupra mediului la nivel de proiect, prin intermediul EIA.

Efecte negative cumulative potențiale asupra calității și cantității apei ar putea fi observate la Prioritatea 2 de dezvoltare rurală, măsurile 4 și 6, și la Prioritatea 5 - Promovarea utilizării eficiente a resurselor şi sprijinirea tranziţiei către o economie cu emisii reduse de carbon şi rezistentă la schimbările climatice în sectoarele agricol, alimentar şi silvic, măsura 4.

Pentru atingerea acestor obiective, prin PNDR 2014-2020 au fost implementate o serie de măsuri de mediu şi climă care contribuie direct sau indirect la Prioritatea 4 (P4) - Refacerea, conservarea şi consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură, Domeniul de Intervenție 4B - Ameliorarea gestionării apelor, inclusiv gestionarea îngrășămintelor și a pesticidelor, după cum urmează:

- M8 -Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor;
- M10 - Agromediu și climă (art. 28) - pachetele 1,3,4,6,7,9,10,11;
- M11 - Agricultură ecologică (art. 29);
- Măsura 14 - Bunăstarea animalelor;
- M15 - Servicii de silvomediu, servicii climatice și conservarea pădurilor (art. 34);
  - M15.1 - Plăți pentru angajamentele în materie de silvomediu și climă.

Pentru aceste măsuri și submăsuri **la nivel național** au fost planificate în perioada 2014-2022 cca. 2,7 miliarde Euro, din care s-a cheltuit până la sfârșitul anului 2018 cca. 373,8 milioane

[56] Evaluarea Strategică de Mediu-RAPORT DE MEDIU Programul Național de Dezvoltare Rurală 2014-2020 https://www.madr.ro/pndr-2014-2020/implementare-pndr-2014-2020/masuri-de-mediu-si-clima/masuri-de-mediu-si-clima-2018/documente-2018/6699-raportul-de-mediu-pndr-2014-2020.html

Euro. Alocările sunt aferente PNDR v.14, iar plățile sunt disponibile în Raportul anual de implementare 2018, tabelul B4 (https://www.madr.ro/pndr-2014-2020/implementare-pndr-2014-2020/raport-anual-pndr-2014-2020.html).

De asemenea, măsurile care sprijină indirect furnizarea de servicii de mediu pentru utilizarea durabilă a resurselor de apă se referă la M1 – Acțiuni pentru transferul de cunoștințe și acțiuni de informare.

Eco-condiționalitatea (GAEC/SMR) sunt luate integral în considerare cu privire la plățile compensatorii relevante. Totodată, în toate cazurile, proiectele finanțate prin PNDR 2014-2020 au fost implementate cu respectarea prevederilor legislației în vigoare referitoare la protecția mediului și gestionarea resurselor naturale, aceasta fiind certificată prin obținerea acordurilor și avizelor necesare din partea autorităților competente. Normele de eco-condiționalitate care trebuie respectate de fermierii care primesc plăți directe sunt reglementate prin Ordinul comun al ministrului agriculturii și dezvoltării rurale, ministrului mediului, apelor și pădurilor și autorității naționale sanitare veterinare și pentru siguranța alimentelor nr. 352/636/54/2015 pentru aprobarea normelor privind ecocondiţionalitatea în cadrul schemelor şi măsurilor de sprijin pentru fermieri în România, cu modificările și completările ulterioare. De asemenea, normele de eco-condiționalitate trebuie respectate și în cazul plăților compensatorii acordate prin Pilonul II, nu doar pentru plățile directe. De asemenea, normele de eco-condiționalitate trebuie respectate și în cazul plăților compensatorii acordate prin Pilonul II, nu doar pentru plățile directe.

Pentru toate aceste măsuri și sub-măsuri au fost planificate în perioada 2014-2021 cca. 6,1 miliarde Euro, din care s-au cheltuit până la sfârșitul anului 2021 cca. **3,500 miliarde Euro** (57,4 %). Plățile totale realizate au fost monitorizate de Agenţia pentru Finanţarea Investiţiilor Rurale (AFIR).

În ceea ce privește principalele probleme întâmpinate de către fermierii și factorii implicați în implementarea măsurilor se evidențiază următoarele:

- necunoașterea și neînțelegerea pe deplin a legislației din domeniu;
- anumite măsuri au fost evaluate ulterior ca fiind nefezabile;
- unele ferme și-au schimbat domeniul de activitate ori s-au închis;
- s-a modificat tipul de cultivare, respectiv s-a trecut la agricultura ecologică, caz în care, prin nefolosirea pesticidelor sau îngrășămintelor chimice, a scăzut producția agricolă, în special în zonele protejate;
- lipsa surselor de finanțare, cât și fonduri proprii insuficiente etc.

Măsurile de bază și suplimentare realizate pentru reducerea efectelor alterărilor hidromorfologice au fost măsuri de tipul:

Măsuri de bază, respectiv :

- întreținerea, igienizarea cursurilor de apă, decolmatarea lacurilor de acumulare;
- stabilirea regimului hidrologic care să asigure satisfacerea cerințelor folosințelor de apă și compatibilitatea cu cerințele ecologice.

Masuri suplimentare, respectiv:

- îmbunătățirea/refacerea continuității longitudinale a corpurilor de apă: scări/pasaje de pești.

Au fost finalizate studii de cercetare care vin sa susțină identificarea soluțiilor tehnice optime având în vedere conectivitatea longitudinală;

Finanțarea măsurilor s-a asigurat din sursele proprii ale utilizatorilor de apă, bugetul Administrației Bazinale de Apă Someș-Tisa, precum și de la bugetul de stat.

În urma evaluării situației împreună cu utilizatorii de apă și autoritățile care implementează programul de măsuri, s-a constatat faptul că, în unele cazuri, există riscuri în ceea ce privește realizarea măsurilor la termenele stabilite, din următoarele cauze:

- măsurile sunt în curs de realizare cu întârzieri din cauza prelungirii termenului de realizare și ca urmare a alocării cu întârziere a fondurilor necesare de la bugetul de stat și bugetul local;

- procedurile anevoioase de promovare a finanțării (procedura de achiziție consumatoare de timp, licitații în curs de desfășurare prelungite datorită contestațiilor, co-finanțări alocate cu întârziere, etc,) conduc la depășirea termenelor prevăzute pentru demararea proiectelor;

- la unele măsuri a fost necesar să se renunțe, nemaifiind necesare, după reevaluarea situației din unitățile economice și modificarea presiunilor de tip aglomerări umane (redelimitarea aglomerărilor cu consecințe în modificarea măsurilor, termenelor și costurilor);

- unele lucrări sunt sistate deoarece firma constructoare a intrat în faliment;

- unele lucrări de construire/reabilitare, finanțate din fonduri de coeziune, au fost relicitate, ceea ce a creat întârzieri în începerea lucrărilor de execuție;

- întârzieri în implementarea măsurilor din cauza problemelor legate de regimul juridic al terenurilor pe care se execută lucrările;

- finanțarea redusă a studiilor de cercetare de la bugetul de stat – o parte din studii au fost aprobate pentru finanțare în perioada 2016-2020, însă fie nu au demarat până în prezent, fiind în stadiul de licitație, fie altele se află doar în stadiul de propunere pentru aprobare.

În concluzie, principalele cauze care contribuie la nedemararea sau desfășurarea cu întârziere a anumitor măsuri de bază și suplimentare sunt atribuite în principal alocării cu întârziere a fondurilor necesare de la bugetul de stat sau insuficiența fondurilor de la bugetul local, dar și surselor limitate de finanțare europeană destinate implementării măsurilor specifice Directivei Cadru Apă.

Măsurile de bază și suplimentare menționate au condus la îmbunătățirea stării ecologice / potențialului ecologic și stării chimice ale corpurilor de apă de suprafață și subterane. Astfel, având în vedere rezultatele evaluării stării ecologice/potențialului ecologic și stării chimice prezentate la capitolul 6.2, comparativ cu planificarea din *Planul de Management actualizat aprobat prin H.G. nr. 859/2016*, se constată creșterea cu cca. 8,78% (de la 50,72% la 59,50%) a procentului de corpuri de apă de suprafață care ating starea ecologică bună/potențialul ecologic bun în perioada 2016-2021. De asemenea, se observă o creștere cu 0,74% (de la 93,52% la 94,26%) a procentului corpurilor de apă care ating starea chimică bună în perioada 2016-2021. În ceea privește corpurile de apă subterană, se menține starea chimică bună și starea cantitativă bună pentru toate corpurile de apă subterană.

În perioada 2022–2027 se continuă implementarea măsurilor de bază și suplimentare pentru aglomerările umane, activitățile industriale și agricole, precum și pentru alterările hidromorfologice.

Tipurile de măsuri sunt similare cu cele implementate pe parcursul celui de-al doilea ciclu de planificare, respectiv în principal măsuri pentru implementarea cerințelor directivelor europene, la care se adaugă și noi tipuri de măsuri recomandate de Comisia Europeană în ghidurile CIS WFD: măsuri de stocare naturală a apelor (NWRM), măsuri de reducere a pierderilor de apă, măsuri pentru asigurarea apei potabile (Directiva 2015/1787/ CE de modificare a anexelor II și III la Directiva 98/83/CE privind calitatea apei destinate consumului uman), măsuri de reutilizare a apelor, măsuri pentru implementarea Pactului ecologic european sau Pactul verde (Strategia „De la fermă la consumator”, Strategia privind substanțele chimice pentru durabilitate, Planul de acțiune privind reducerea la zero a poluării apei, aerului și solului, Strategia UE în domeniul biodiversității pentru 2030, etc.), Politicii Agricole Comune, Strategiei pentru farmaceutice, Planului Național de Redresare și Reziliență, măsuri în contextul schimbărilor climatice, etc.

Administraţia Naţională „Apele Române”, autoritatea competentă în domeniul gospodăririi apelor, prin intermediul Administraţiei Bazinale de Apă Someș-Tisa, monitorizează în continuare stadiul implementării programului de măsuri, conform cerinţelor Directivei Cadru Apă, şi intervine, în măsura competenţelor sale, pentru conştientizarea/impulsionarea utilizatorilor de apă în vederea realizării măsurilor planificate în cadrul *Planului de management actualizat al spaţiului hidrografic Someș-Tisa*.

9.1. Măsuri pentru implementarea legislaţiei europene pentru protecţia apelor

Măsurile impuse de legislaţia naţională care implementează Directivele Europene au ca obiectiv general conformarea cu cerinţele Uniunii Europene în domeniul calităţii apei, prin îndeplinirea obligaţiilor asumate prin Tratatul de Aderare la Uniunea Europeană şi documentul "Poziţia Comună a Uniunii Europene (CONF-RO 52/04), Bruxelles, 24 Noiembrie 2004, Capitolul 22 Mediu".

Documentele naţionale de aplicare cuprind atât planurile de implementare a directivelor europene în domeniul calităţii apei, cât şi documentele strategice naţionale care asigură cadrul de realizare a acestora. Pe lângă documentele prezentate în *Planul de Management aprobat prin HG nr. 859/2016*, principalele documente strategice naţionale care asigură cadrul general de implementare a măsurilor pentru cel de-al treilea ciclu de planificare sunt:

- *Planul Naţional de Acțiune pentru Protecţia Mediului (PNDPM);*
- *Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD) 2021-2027;*
- *Planul Național de Redresare și Reziliență al României (PNRR) 2021-2026;*
- *Programul Operațional Regional (POR) 2021-2027;*
- *Planului de Dezvoltare Regională (PDR) 2021-2027;*
- *Programul Național Strategic în contextul noii Politici Agricole Comune (PAC) 2021-2027;*
- *Programul Operațional pentru Pescuit și Afaceri Maritime (POPAM) 2021-2027;*
- *Programul pentru Acvacultura și Pescuit (PAP) 2021-2027;*
- *Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană 2021-2027;*
- *Strategia Naţională privind reducerea efectelor secetei, prevenirea şi combaterea degradării terenurilor şi deşertificării pe termen scurt, mediu și lung;*
- *Strategia Forestieră Națională 2018-2027;*
- *Strategia Națională a României privind Schimbările Climatice 2013-2020 (în curs de actualizare);*
- *Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice* 2021-2030;
- *Strategia Națională de Reabilitare și Extindere a Infrastructurii de Irigații din România;*
- *Strategia de Dezvoltare Locală 2021-2027;*
- *Strategia Energetică a României 2020-2030, cu perspectiva anului 2050;*
- *Strategia industriei miniere pentru perioada 2017-2035;*
- *Strategia Naţională de Gestionare a Deşeurilor 2014-2020 (în curs de actualizare);*
- *Planul Național de Gestionare a Deșeurilor (PNGD) 2018-2025;*
- *Strategia Națională privind gospodărirea integrată a zonei costiere, etc.*

La aceste documente naţionale se adaugă şi planurile de acţiune și master planurile regionale, judeţene şi locale prevăzute pentru implementarea documentelor strategice, dintre care se menţionează în principal *Planurile de Management al Riscului la Inundații și Master Planurile Județene pentru infrastructura de apă potabilă şi apă uzată etc.*

Legislaţia care asigură implementarea măsurilor de bază privind protecţia mediului şi în special a apelor şi ecosistemelor acvatice este prezentată în ***Anexa 9.1.*** *a Planului Național de Management actualizat (2021).*

În continuare sunt trecute în revistă măsurile planificate pentru implementarea în perioada 2022-2027 a cerințelor principalelor directive europene din domeniul calităţii apelor, cu referire la obiective, cerinţe, autorităţi responsabile, perioade de tranziţie, măsurile stabilite, costurile pentru implementarea măsurilor, precum şi sursele de finanţare pentru acestea.

Directiva privind calitatea apei (80/778/EEC) destinate consumului uman, amendată de Directiva 98/83/EC și Directiva 2015/1787/ CE de modificare a anexelor II și III la Directiva 98/83/CE privind calitatea apei destinate consumului uman

Directiva 98/83/CE privind calitatea apei destinate consumului uman a fost transpusă în legislația națională prin Legea nr. 458/2002 privind calitatea apei potabile, cu modificările și completările ulterioare, menționate în ***Anexa 9.1.*** *a Planului Național de Management actualizat (2021).*

Obiectivele principale ale Directivei sunt protejarea sănătăţii populaţiei de efectele adverse ale oricărui tip de contaminare a apei destinate consumului uman şi asigurarea unei ape sanogene şi curate destinată consumului uman. În ceea ce priveşte calitatea apei destinate consumului uman, principala obligaţie care derivă din Directiva Consiliului 98/83/CE este să se asigure calitatea apei distribuite în sisteme centralizate.

Directiva 2015/1787/CE, care modifică Anexele II și III ale Directivei98/83/CE privind calitatea apei destinate consumului uman, a pus accent pe integrarea informaţiilor din Planurile de Management ale bazinelor/spațiilor hidrografice în evaluarea riscului pentru sănătatea populaţiei consumatoare de apa potabilă. În acest sens, a apărut ca noutate abordarea într-un singur act legislativ a informaţiilor ce sunt colectate în baza Directivei Cadru privind Apa 2000/60/CE. Ordonanța nr. 22/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 458/2002 privind calitatea apei potabile, transpune în legislaţia naţională prevederile Directivei 2015/1787/CE, prin care se abordează aprovizionarea cu apă la modul global, creându-se legătura necesară între toate etapele procesului de producere si distribuție, programele de monitorizare asigurând puntea de legătură între captare, tratare, înmagazinare si distribuție. Astfel, autoritatea competentă pentru gestionarea resurselor de apă va fi parte în acest proces prin punerea la dispoziţia producătorului de apă potabilă, de date privind presiunile antropice si sursele de poluare din bazinul hidrografic, precum și rezultatele programelor de monitorizare pentru corpurile de apă utilizate pentru captarea apei destinate consumului uman, conform legislației în domeniu.

Începând cu ianuarie 2023, prin reformarea Directivei privind calitatea apei potabile (Directiva 2020/2184[57]) se va realiza o protecție mai ridicată a sănătății umane datorită standardelor mai stricte de calitate a apei, abordând poluanții cum ar fi perturbatorii endocrini și microplasticele, ceea ce va conduce la o apă mai curată la robinet pentru toți și o nevoie mai mică de utilizare a sticlelor de plastic. Acestea corespund obiectivelor Pactului Ecologic European (Green Deal[58]) și Planului de acțiune ”Către poluarea zero a aerului, apei și solului”[59].

Obiectivele directivei 2020/2184 privind calitatea apei destinate consumului uman (reformare) sunt de a proteja sănătatea umană împotriva efectelor adverse ale contaminării apei destinate consumului uman, prin asigurarea calității ei de apă sanogenă și curată, și de a îmbunătăți accesul la apa destinată consumului uman.

Obiectivele specifice cuprind 5 domenii principale:

- actualizarea listei parametrilor în conformitate cu progresul tehnic și științific;
- simplificarea abordării și direcționarea concentrării monitorizării și tratamentului către acei contaminanți care prezintă riscuri pentru sănătate;
- eliminarea obstacolelor din calea pieței interne în ceea ce privește materialele și produsele în contact cu apa potabilă;

[57] *Directiva (UE) 2020/2184 a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2020 privind calitatea apei destinate consumului uman (reformare) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32020L2184*

[58] *Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, Pactul ecologic European, COM/2019/640 final, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A52019DC0640*

[59] *COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS Pathway to a Healthy Planet for All EU Action Plan: 'Towards Zero Pollution for Air, Water and Soil', COM/2021/400 final ,{SWD(2021) 140 final} - {SWD(2021) 141 final}, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/?uri=COM:2021:400:FIN*

- creșterea transparenței cu privire la subiectele legate de apă care pot fi de interes pentru consumator și creșterea disponibilității și îmbunătățirea accesului la informații actualizate despre apa potabilă;
- îmbunătățirea accesului la apă potabilă.

Legat de calitatea apei potabile, directiva a introdus o serie de parametrii noi care includ clorat, clorit, acizi haloacetici, microcistină-LR, PFAS total, suma PFAS, uraniu, microplastice, *Legionella*, trei perturbatori endocrini (bisfenol A, beta-estradiol și nonilfenol), precum și reducerea limitelor admisibile la crom și plumb.

În cadrul planurilor de conformare elaborate de producătorii de apă potabilă se face evaluarea situaţiei existente, elaborarea şi implementarea ***Planurilor de siguranţă a apei*** şi ***Planurilor de reducere a pierderilor de apă din reţele de distribuţie a apei****.* De asemenea, sunt stabilite graficele de realizare a activităţilor şi investiţiilor, incluzând costurile acestora şi impactul asupra costului serviciilor de apă.

Planurile de siguranță a apei sunt obligatorii, începând din anul 2021, pentru sistemele de aprovizionare cu apă potabilă, colective sau individuale, care furnizează în medie o cantitate de apă mai mare de 1.000 mc/zi sau care deservesc mai mult de 5.000 de persoane.

Conform Raportului nr. 12 din 2017 de punere în aplicare a Directivei privind apa potabilă, Statele Membre trebuie să solicite ca Planurile de reducere a pierderilor de apă din rețele de distribuție a apei să fie incluse drept criterii de selecție pentru toate proiectele de infrastructură de apă care permit îndeplinirea obiectivelor naționale.

Guvernul a modificat și completat în acest sens Legea nr. 458/2002 privind calitatea apei potabile, prin Ordonanța nr. 22/2017, având în vedere susținerea puternică de care beneficiază abordarea pe bază de risc, respectiv, introducerea planurilor de siguranță a apei, promovată de Organizația Mondială a Sănătății, Comisia Europeană, cât și de alte structuri și instrumente ale Organizației Națiunilor Unite cum ar fi Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă, Protocolul Apa și Sănătatea, și altele.

Astfel, măsurile prevăzute în cadrul ***Planurilor de siguranţă a apei*** se referă în principal la protecţia surselor de apă brută, asigurarea calităţii apei potabile şi a siguranţei distribuţiei şi asigurarea sănătăţii populaţiei. Informațiile detaliate privind măsurile pentru protecția surselor de apă brută și asigurarea calității apei potabile și a siguranței distribuției au fost prezentate în Planul de management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa,aprobat prin HG nr. 859/2016.

Mare parte a acestor obiective/obligaţii sunt asumate de către operatorii de servicii de apă şi la obţinerea licenţelor şi contractului de delegare a serviciului de la Autoritatea Națională de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice şi prin Legea serviciului de alimentare cu apă şi de canalizare nr. 241/2006, cu modificările şi completările ulterioare. În plus, **în cadrul Master Planurilor Județene și aplicațiilor de finanțare europeană, sunt incluse obligatoriu cerințe privind aplicarea unei strategii de management și a unui plan de acțiune pentru reducerea pierderilor de apă din rețele de transport și distribuție, până la valoarea de 25%.**

De asemenea, mai sunt o serie de localităţi pentru care este necesară conformarea cu prevederile Directivei 98/83/CE privind calitatea apei destinate consumului uman, fiind necesară monitorizarea calităţii apei potabile, precum și măsuri de conformare. Până la data de 31 decembrie 2015, calitatea apei potabile furnizate ar fi trebuit să se conformeze la anumiţi parametri (mangan, pesticide, cadmiu, aluminiu, turbiditate, nitraţi, amoniu) într-o serie de localităţi cu locuitori conectaţi între 10.000 loc. şi 100.000 loc..

În primul semestru 2020, în urma centralizării efectuate la nivel național de către Institutul National de Sănătate Publică, având la baza situațiile transmise de Direcțiile de Sănătate Publică județene, a rezultat că un număr de 686 localități sunt neconforme în ceea ce privește unul sau mai mulți parametri ai apei potabile (la robinet) pentru care au fost solicitate perioade de tranziție.

Situația menționată a luat în considerare datele colectate în „Raportul național privind calitatea apei distribuite in sistem centralizat în Zonele Mari de Aprovizionare cu apă Potabilă (ZAP) pentru anul 2018" întocmit de către Institutul National de Sănătate Publică.

În anul 2020, la nivel național, conectarea populaţiei la sistemele centralizate de alimentare cu apă potabilă a crescut la **72,7%** (13.936.918 locuitori), în creștere cu 13,6 % (1.668.475 locuitori) față de anul 2013, an de referință utilizat pentru evaluarea din cel de-al doilea Plan Național de Management Actualizat.

În spațiul hidrografic Someș-Tisa, conectarea populaţiei la sistemele centralizate de alimentare cu apă a fost în anul 2019 de **71,77%** (1.402.419 locuitori), în creștere cu 3,65% față de anul 2013, an de referință pentru evaluarea din cel de-al doilea Plan de Management.

Deşi gradul de conectare a populaţiei la sistemele de alimentare cu apă a crescut permanent, ***nivelul de alimentare se menţine*** semnificativ ***sub media europeană,*** situaţie car***e impune continuarea investiţiilor în acest domeniu.***

Măsurile de bază planificate în vederea asigurării infrastructurii de apă potabilă pentru implementarea prevederilor Directivei sunt prezentate pentru fiecare localitate, în ***Anexa 9.1.*** a *Planului de management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat* 2022 – 2027 și se referă în principal la:

- reabilitarea surselor de alimentare cu apă (reabilitarea şi dotarea cu echipamente a captărilor pentru apa de suprafaţă şi subterană; reabilitarea reţelelor de aducţiune captare - rezervor pentru apa de suprafaţă şi subterană);
- reabilitarea/modernizarea staţiilor de tratare a apei (reabilitarea facilităţilor de tratare - pompare, colectare, floculare, filtrare, dozare, clorinare, reabilitarea clădirilor şi modernizarea echipamentelor de automatizare şi aparatură de analiză pentru laborator);
- reabilitarea sistemului de distribuţie a apei (conductelor principale de transport, conductelor de distribuţie la utilizatori, rezervoarelor de stocare, construcţia de staţii de pompare apă potabilă);
- realizarea surselor de alimentare cu apă (construirea şi dotarea cu echipamente a noii captări de apă de suprafaţă şi subterană; extinderea/construirea de reţele de aducţiune captare – rezervor pentru apa de suprafaţă şi subterană);
- construirea de staţii de tratare a apei;
- extinderea/construirea sistemului de distribuţie a apei;
- alte tipuri de măsuri și instrumente.

Cheltuielile de investiţii, operare, întreţinere şi alte cheltuieli pentru realizarea măsurilor planificate au fost stabilite utilizând informaţiile din Master Planurile Judeţene și aplicațiile de finanțare europene revizuite în perioada 2016-2020, pe baza prevederilor proiectelor și măsurilor finalizate sau planificate pentru perioada 2022-2027. În cazul în care aceste informații n-au fost disponibile, valorile au fost estimate pe baza aplicării costurilor unitare și informațiilor utilizate la elaborarea Master Planurilor Judeţene, precum și a metodologiei elaborată de Administrația Națională "Apele Române".

Pentru spațiul hidrografic Someș-Tisa, costurile de investiţii totale necesare implementării cerinţelor Directivei privind apa potabilă (98/83/EC)au fost evaluate în *Planul Național de Management aprobat prin H.G. nr. 859/2016* la o valoare de **344,314 milioane Euro.** Urmare a reevaluării acestor costuri în cel de-al treilea ciclu de planificare, costurile de investiții pentru implementarea Directivei au crescut la cca. **676,672 milioane Euro.** Accesibilitatea din punct de vedere financiar este cea mai scăzută din UE, cheltuielile cu alimentarea cu apă și cu canalizarea reprezentând peste 6% din cheltuielile gospodăriilor din cadrul grupului din populație cu cele mai reduse venituri. Ca urmare, a evaluărilor implementării Directiva 98/83/CE privind calitatea apei destinate consumului uman, la un necesar preliminar de investiții de cca 9 miliarde de euro pentru apă potabilă revin cca 450 Euro/locuitor.

În perioada 2009-2015 s-au realizat cheltuieli de investiții de **357,483** milioane Euro, în perioada 2016-2021 s-au realizat cheltuieli de investiţii de **1017,824 milioane Euro**, iar în al treilea

ciclu de planificare (2022-2027) costurile de investiții planificate sunt evaluate la cca. **676,672 milioane Euro**.

La aceste costuri de investiţii se adaugă **costuri de operare şi întreținere anuale** de cca **36,510 milioane Euro în perioada 2022-2027**.

Costurile de investiții și alte costuri (pentru implementarea măsurilor privind realizarea de studii de cercetare, monitorizare suplimentară, acțiuni/proiecte de conștientizare a publicului, etc) au fost estimate pe baza datelor și informațiilor transmise de către operatorii de servicii de apă și autoritățile administrației publice locale care derulează/au planificat proiecte pentru construirea/extinderea infrastructurii de apă în perioada 2022-2027 și după anul 2027. Detalii privind valoarea costurilor și sursele de finanțare ale acestor măsuri se regăsesc în Anexele 9.1 Măsuri de bază pentru asigurarea infrastructurii de apă potabilă ale Planurilor de management actualizate ale bazinelor/spațiilor hidrografice.

Se precizează că asigurarea surselor de finanțare a măsurilor de la bugetul local se realizează potrivit legislației specifice în vigoare.

Costurile planificate în perioada 2022-2027 este posibil sa fie mai mari pe măsură ce:

- se vor stabili costurile concrete pentru studii de fezabilitate și proiecte;
- costurile finale pentru toate localitățile.

Se precizează faptul că toate costurile menționate nu conțin valoarea deprecierii.

Costurile pentru măsurile de asigurare a alimentării cu apă a populaţiei în cel de-al treilea ciclu de planificare (2022-2027) se vor asigura din următoarele surse de finanţare:

- **93,04% Fonduri europene** – Fondul de Coeziune, Fondul Agricol European de Dezvoltare Rurală (FEADR), Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), Mecanismul de Redresare și Reziliență, alte fonduri;
- **3,15% Fonduri naționale guvernamentale şi locale (**3,03% buget stat, 0,12%, buget local);
- **3,81% fără surse de finanţare identificate.**

Având în vedere faptul că pentru anumite măsuri de asigurare a alimentării cu apă a populaţiei nu au fost identificate surse de finanțare este necesară identificarea și securizarea finanţării din bugetul de stat şi bugetele locale sau identificarea de noi posibile surse de finanţare.

Prin **Programul Operaţional Infrastructura Mare(POIM)**, **în perioada 2021-2023** se continuă acţiunile integrate de dezvoltare a sistemelor de apă, în cadrul Axei prioritare 3 "**Dezvoltarea infrastructurii de bază în condiţii de management eficient al resurselor".** Cea mai mare parte a alocării financiare a fost orientată spre investiţiile care să asigure conformarea cu prevederile acquis-ului comunitar în domeniul calităţii apei, în special pentru finanțarea măsurilor pentru aglomerările mai mari de 10.000 l.e.

Finanţarea europeană aferentă perioadei 2014-2020, în valoare totală la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa de **41,312** milioane Euro pentru dezvoltarea sistemelor de alimentare cu apă, a asigurat, cu prioritate, finalizarea investiţiilor care se implementează pe parcursul a două perioade de programare, cât şi realizarea de proiecte noi, conform prioritizării din Master Planurile Judeţene. La nivel național, populaţia conectată la sistemele de alimentare cu apă care va beneficia de o mai bună alimentare cu apă în urma implementării lucrărilor finanțate prin POIM 2014-2020 a fost planificată la cca. 3.300.000 locuitori.

Pentru realizarea măsurilor menționate, necesarul de finanţare a fost completat și prin **Programul Naţional pentru Dezvoltare Rurală** (finanțat prin FEADR) în cadrul măsurii de dezvoltare a infrastructurii de bază în mediul rural. Astfel, pentru Domeniul de intervenție 6 B „Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale" au fost alocate direct fonduri prin măsura M 7 „Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale", submăsura 7.2 „Investiții în crearea și modernizarea infrastructurii de bază la scară mică", prin care se finanțează investiții de înființare, extindere, îmbunătățire a infrastructurii de apă potabilă și apă uzată în localitățile din zona rurală.

În cadrul acestei măsuri au fost prioritizate investiţiile necesare pentru conformarea cu obligaţiile ce decurg din prevederile acquis-ului comunitar, pe baza investiţiilor incluse în *Master Planurile Județene* actualizate pentru sectorul apă.

De asemenea, prin ***Programul Naţional de Dezvoltare Locală (PNDL)*, devenit Programul Național de Investiții „Anghel Saligny" (aprobat prin OUG nr. 95/2021)** program coordonat de Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării şi Administraţiei (MLPDA), se stabileşte cadrul legal pentru implementarea unor proiecte de importanţă naţională, care susţin dezvoltarea regională prin realizarea unor lucrări de infrastructură tehnico-edilitară. Programul alocă anual de la bugetul de stat fonduri pentru realizarea sistemelor de alimentare cu apă şi staţii de tratare a apei, în limita fondurilor aprobate anual în bugetul Ministerului Lucrărilor Publice, Dezvoltării şi Administraţiei, și de la bugetele locale ale unităţilor administrativ-teritoriale beneficiare. Valoarea programului derulat de Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice şi Administraţiei în perioada 2021-2028 este de 65.500.000 (cca. 13,1 miliarde Euro) mii lei, din care cca. 34 % pentru alimentări cu apă, staţii de tratare a apei, sisteme de canalizare şi staţii de epurare a apelor uzate, inclusiv canalizare pluvială şi sisteme de captare a apelor pluviale. Finanţarea programului se asigură din: sume din transferuri, alocate bugetelor locale, de la bugetul de stat, aprobate cu această destinaţie în bugetul MLPDA, sume din bugetele locale alocate cu această destinaţie și alte surse legal constituite. Prioritizarea pentru finanțare a unor obiective de investiții de infrastructură de dimensiuni reduse ca volum, care nu îndeplinesc criterii de eligibilitate pe programe cu finanțare europeană sau la care este imperios necesară finalizarea acestora pentru respectarea unor angajamente asumate de România în cadrul Uniunii Europene, se realizează de către autoritățile publice locale, în conformitate și cu strategia proprie de dezvoltare locală, cu fundamentarea nevoii de investiții pentru asigurarea unui cadru armonios de dezvoltare a comunității.

Prin **Programului Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD),** în perioada 2021- 2027 vor fi continuate acţiunile integrate de dezvoltare a sistemelor de apă, în cadrul Obiectivului Specific **"Promovarea accesului la apă și a gestionării durabile a apelor**", respectiv: reabilitarea și construcţia de staţii de tratare, transport și distribuire a apei destinate consumului uman. Totodată, se vor continua investițiile în managementul procesului de tratare a apei potabile. În ceea ce privește apa, investițiile vor fi realizate conform Master Planurilor Judeţene reactualizate și a Planurilor de Management ale Bazinelor Hidrografice actualizate (2021). Totodată, în PODD va continua dezvoltarea de noi proiecte care vizează conformarea cu prevederile Directivei nr. 98/83/CE, privind calitatea apei destinate consumului uman și se va continua dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară ale căror costuri vor fi de cca. **2,937** miliarde euro (2,345 miliarde euro din Fondul de Coeziune și Fondul European de Dezvoltare Regională + aprox. 592 milioane euro cofinanțare națională).

În **Raportul de ţară (2020)[60] și în Recomandările specifice de ţară**[61], se arată că politica României în domeniul apei și a apei uzate prezintă în continuare deficiențe, în special în ceea ce privește accesul în zonele rurale, precum și cantitatea și calitatea apei potabile. Susținerea investițiilor în infrastructura de apă și apă uzată este necesară atât pentru asigurarea conformării cu directivele europene în domeniu, cât și pentru asigurarea unor condiții de viața decente populației României.

Potrivit Regulamentului (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență, România a elaborat **Planul Național de Redresare și Reziliență (PNNR)[62].** Totodată, potrivit OUG nr. 155/2020 privind unele măsuri pentru elaborarea Planului Naţional de Redresare şi Rezilienţă necesar României pentru accesarea de fonduri externe rambursabile şi nerambursabile în cadrul Mecanismului de redresare şi reziliență, PNRR este documentul strategic al României care fundamentează prioritățile de reformă şi domeniile de investiţii la nivel naţional pentru instituirea Mecanismului de redresare şi rezilienţă. În cadrul Componentei PNRR C1 **Managementul apei**, se vor finanța până în anul 2026 acțiuni și măsuri pentru extinderea rețelelor de apă (1.600 km) în localități mai mari de 2.000

[60] *https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2020-european_semester_country-report-romania_ro.pdf*
[61] *https://www.mae.ro/node/48037*
[62] *Planul Național de Redresare și Reziliență (versiune octombrie 2021), https://mfe.gov.ro/pnrr/*

locuitori și sprijinirea conectării populației cu venituri mici la rețelele de alimentare cu apă existente.

Schimbările climatice și degradarea mediului reprezintă două dintre cele mai grave amenințări ale lumii, iar **Agenda 2030 pentru dezvoltarea durabilă** promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – economică, socială şi de mediu. Agenda 2030 este corelată cu Pactul Verde european (European Green Deal) care va defini strategia de dezvoltare a UE ca primul continent neutru din punct de vedere climatic până în 2050. Aceste provocări necesită politici coerente pentru a asigura o dezvoltare durabilă atât la nivel european cât și în țara noastră. Prin asigurarea accesului populației României la servicii de apă și canalizare în contextul implementării *Planului Național de Management actualizat (2021)*, se asigură complementaritatea obiectivelor Directivei Cadru Apă, atingerea stării bune a apelor, cu **obiectivele ONU de dezvoltare durabilă (ODD) 6 „Apă curată şi sanitaţie”, 11 Orașe și comunități durabile și 14 Viață acvatică**, menționate în **Strategia Naţională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030** (adoptată prin HG nr. 877/9 noiembrie 2018) **și monitorizate în Semestrul european [63] ,** respectiv:

- creşterea substanţială a eficienţei de utilizare a apei în toate sectoarele şi asigurarea unui proces durabil de captare şi furnizare a apei potabile, pentru a face faţă deficitului de apă;
- conectarea gospodăriilor populaţiei din oraşe, comune şi sate compacte la reţeaua de apă potabilă şi canalizare în proporţie de cel puţin 90 %;
- creşterea accesului la apă potabilă pentru grupurile vulnerabile şi marginalizate;
- îmbunătăţirea calităţii apei prin reducerea poluării, eliminarea depozitării deşeurilor şi reducerea la minimum a produselor chimice şi materialelor periculoase, reducând proporţia apelor uzate netratate şi sporind substanţial reciclarea şi reutilizarea sigură.

Directiva 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane, modificată prin Directiva 98/15/CE

Directiva Consiliului 91/271/EEC din 21 mai 1991 privind epurarea apelor uzate urbane, amendată de Directiva Comisiei 98/15/EC în 27 februarie 1998, este baza legală a legislaţiei comunitare în domeniul apei uzate. Obiectivele se referă la protecţia mediului împotriva efectelor negative ale evacuărilor de ape uzate urbane şi de ape uzate din anumite sectoare industriale (în principal, prelucrarea şi fabricarea produselor din industria alimentară).

Având în vedere atât poziţionarea României în bazinul hidrografic al fluviului Dunărea şi bazinul Mării Negre, cât şi necesitatea protecţiei mediului în aceste zone, România a declarat întregul său teritoriu ca zonă sensibilă. Acţiunile pe care ţara noastră trebuie să le asigure pentru implementarea cerinţelor Directivei, precum şi autorităţile competente pentru implementarea Directivei au fost deja descrise în *Planul de Management actualizat 2015 aprobat prin HG nr. 859/2016*.

România și-a asumat prin Tratatul de Aderare la UE implementarea Directivei nr. 91/271/CEE privind colectarea și epurarea apelor uzate urbane. În vederea conformării cu prevederile directivei menționată anterior, România a avut perioadă de tranziție, aceasta nefiind respectată. Astfel, până în 2018 trebuiau îndeplinite obligațiile privind colectarea și tratarea apei uzate în aglomerările cu peste 2.000 de locuitori echivalenți (l.e.), cu termen intermediar pentru aglomerările peste 10.000 l.e. în decembrie 2015. În Raportul de Țară din 2020, se arată că politica României în domeniul apei și a apei uzate prezintă în continuare deficiențe, în special în ceea ce privește accesul la servicii de apă uzată în zonele rurale. Totodată, raportul evidențiază că acțiunile legate de colectarea apelor uzate și conectarea la infrastructura publică de canalizare nu sunt încă finalizate, iar diferența până la atingerea obiectivului fixat privind colectarea apelor uzate generate de aglomerările cu peste 2.000 de locuitori echivalenți este de 26%. Accesibilitatea din punct de vedere financiar este cea mai scăzută din UE, cheltuielile cu alimentarea cu apă și cu canalizarea reprezentând peste 6% din cheltuielile gospodăriilor din cadrul grupului din populație cu cele mai reduse venituri.

[63] https://www.mae.ro/node/47936

Măsurile identificate în Raportul de Țară vizează extinderea și modernizarea infrastructurii de apă potabilă și de apă uzată, monitorizarea calității apei potabile și modernizarea laboratoarelor pentru o mai bună monitorizare a substanțelor deversate în ape. Ca urmare a evaluărilor implementării directivei rezultă un necesar preliminar de investiții de 13 miliarde de Euro pentru colectarea și epurarea apei uzate urbane. Evaluarea finală a necesarului de investiții va fi realizată în contextul îndeplinirii condițiilor favorizante specifice Politicii de Coeziune. Astfel, va fi elaborat Planul Național de Investiții, iar lista aglomerărilor de peste 2.000 l.e. va fi reactualizată.

Progresul înregistrat în implementarea Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane în perioada 2016-2020, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa se reflectă în creșterea nivelului de colectare și epurare a încărcării organice biodegradabile din apele uzate pentru aglomerările mai mari de 2.000 l.e., respectiv creșterea nivelului de colectare în perioada aferentă implementării celui de-al doilea ciclu de planificare de la cca. 59,36%în 2016 până la 70,11% în 2020 (Figura 9.2). De asemenea, nivelul de epurare a crescut de la cca. 58,02% în anul 2016 la 67,03% în anul 2020. Pe parcursul perioadei 2016-2021 s-au investit din diferite surse de finanțare naționale și internaționale cca. 180,010 milioane Euro pentru construirea, reabilitarea și modernizarea sistemelor de colectare și epurare a apelor uzate.

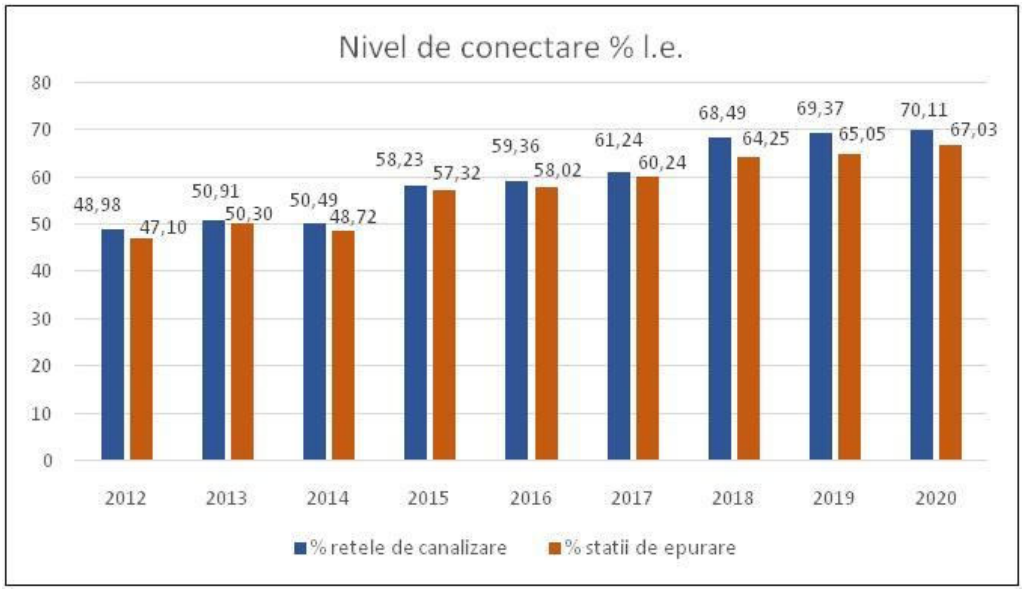

Figura 9.2. Progresul anual înregistrat pentru colectarea şi epurarea apelor uzate urbane, în aglomerări mai mari de 2.000 l.e.

În aceeași perioadă s-a înregistrat modificarea numărului aglomerărilor datorită, printre altele, dinamicii procesului de redelimitare a aglomerărilor umane, consecință a:

- scăderii populației rezidente în perioada 2007-2020, ceea ce a condus la modificări ale dimensiunii aglomerărilor și încadrării acestora în zone (urban, rural) și categorii (diminuarea numărului de aglomerări mai mari de 10.000 l.e. în zona urbană și mai mari de 2.000 l.e. în zona rurală); populația în scădere, în special în zonele rurale, contribuie la o creștere semnificativă a numărului de aglomerări cu mai puțin de 2.000 l.e. Numărul de aglomerări cu peste 10.000 l.e. a scăzut de asemenea, de la 22 la 20, iar nr. aglomerărilor între 2000-10.000 l.e. a crescut de la 111 la 114;

- diminuării activităților industriale care evacuează ape uzate în rețelele de canalizare ale aglomerărilor, încărcarea produsă contribuind la variația numărului de locuitori echivalenți care contribuie la stabilirea dimensiunii aglomerării;

- elaborării și aplicării în perioada 2015-2021 a unor documente de planificare noi la nivelul județelor (Master Planuri Județene) față de Planul de implementare al Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane (elaborat în anul 2004); noua planificare are la bază o metodologie nouă de delimitare a aglomerărilor umane și analize mai detaliate tehnice și economico-sociale (analiza cost-beneficiu și analiza suportabilității populației);

- realizării de studii de fezabilitate și proiecte de infrastructură a apelor uzate, în special proiecte finanțate prin fonduri de coeziune.

Măsurile necesare pentru implementarea cerinţelor Directivei pentru aglomerările umane (inclusiv pentru aglomerările cu mai puţin de 2.000 l.e, pentru care s-au stabilit sisteme individuale de colectare și epurare adecvate) sunt menționate în ***Anexa 9.2*** a Planului de management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa și se referă în principal la următoarele categorii de măsuri:

- reabilitarea reţelelor de canalizare;
- construirea/extinderea reţelelor de canalizare;
- modernizarea/reabilitarea staţiilor de epurare;
- construirea/extinderea staţiilor de epurare;
- reabilitarea facilităţilor de tratare, depozitare şi utilizare a nămolului secundar/terțiar (prelucrare, depozitare, utilizare), precum și valorificarea/eliminarea nămolului;

De asemenea, în vederea atingerii stării ecologice bune / potențialului ecologic bun și stării chimice bune, precum și reducerii progresive a poluării cu substanţe prioritare şi eliminării treptate a emisiilor, evacuărilor şi pierderilor de substanţe prioritare periculoase din apele de suprafaţă, este necesar să se mențină activitățile de control, monitorizare și reglementare a utilizatorilor de apă care evacuează ape uzate în rețeaua de canalizare și/sau direct în stațiile de epurare din aglomerările umane, respectiv în receptorii naturali. În ***Anexa 9.2*** a *Planului de management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someş-Tisa,* sunt identificate aglomerările umane pentru care sunt necesare măsuri pentru reducerea substanțelor prioritare și a poluanților specifici.

Cheltuielile de investiţii, operare, întreţinere şi alte cheltuieli pentru realizarea măsurilor planificate au fost stabilite utilizând informaţiile din Master Planurile Judeţene și aplicațiile de finanțare europene revizuite în perioada 2016-2020, pe baza prevederilor proiectelor și măsurilor finalizate sau planificate pentru perioada 2022-2027. În cazul în care aceste informații n-au fost disponibile, valorile au fost estimate pe baza aplicării costurilor unitare și informațiilor utilizate la elaborarea Master Planurilor Judeţene, precum și a metodologiei elaborată de Administrația Națională “Apele Române“ (în special pentru măsurile din aglomerările mai mici de 2.000 l.e.).

Costurile de investiţii totale necesare implementării cerinţelor Directivei 271/91/CEE privind epurarea apelor uzate urbane au fost evaluate în *Planul de Management actualizat aprobat prin HG nr. 859/2016*la o valoare de **617,71 milioane Euro.** Urmare a reevaluării acestor costuri, în perioada 2016-2021 s-au realizat cheltuieli de investiţii de **180,010 milioane Euro**. În cel de-al treilea ciclu de planificare costurile de investiții planificate sunt evaluate la **743,337 milioane Euro**. Restul investiţiilor de cca. **269,554 milioane Euro** se vor realiza după 2027, fiind adresate în principal aglomerărilor mai mici de 2.000 l.e.

La aceste costuri de investiţii se adaugă **costuri de operare şi întreținere anuale** în medie de **46,960** milioane Euro (12,806 mil. Euro pentru perioada 2022-2027).

Costurile planificate în perioada 2022-2027 este posibil sa fie mai mari pe măsură ce se vor identifica concret, prin studii de fezabilitate și costurile finale pentru toate aglomerările. Se precizează faptul că toate costurile menționate nu conțin valoarea deprecierii. În ceea ce priveşte sursele de finanţare ale măsurilor de colectare şi epurarea apelor uzate în perioada 2016-2021, acestea au fost asigurate:

- **11% din Fonduri europene** - Fondul de Coeziune, Fondul Agricol European de Dezvoltare Rurală (FEADR), Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), Mecanismul de Redresare și Reziliență, alte fonduri;
- **88%** din **Fonduri naționale guvernamentale şi locale (**buget stat, local etc.);

- **1% din Surse proprii ale agenților economici**;

Având în vedere faptul că pentru anumite măsuri de asigurare a infrastructurii de colectare și epurare a apelor uzate nu au fost identificate surse de finanțare, este necesară identificarea și securizarea finanţării din bugetul de stat şi bugetele locale sau identificarea de noi posibile surse de finanţare.

Prin **Programul Operaţional Infrastructura Mare** (POIM) în perioada 2014-2020 au fost continuate acţiunile integrate de dezvoltare a sistemelor de colectare şi epurarea apelor uzate, în cadrul Axei prioritare 3 "**Dezvoltarea infrastructurii de bază în condiţii de management eficient al resurselor",** prin implementarea proiectelor începute în perioada 2007-2013 a căror finalizare a fost realizată după 2015 și prin dezvoltarea de noi proiecte, conform prioritizării din Master Planurile Judeţene, pentru conformarea cu prevederile directivei în ceea ce priveşte colectarea şi epurarea apelor uzate urbane pentru aglomerările cu peste 2.000 l.e., cele cu peste 10.000 l.e. fiind prioritare. Valoarea cheltuielilor de investiții planificată la nivel național în perioada 2014-2020 din fondurile de coeziune pentru lucrările de colectare și epurare în aglomerările umane a fost de 1.312,880 milioane Euro.

Prin Programul operațional Infrastructură Mare 2014-2020 (POIM) se implementează proiecte în sectorul de apă și apă uzată, ce vizează conformarea în sectorul de apă uzată și conectarea în sectorul de apă.

Modificările în numărul și dimensiunea aglomerărilor, precum și evoluția pieței în construcții și a contextului economic, s-au reflectat în creșterea costurilor necesare pentru realizarea infrastructurii de apă uzată, respectiv a rețelelor de canalizare și stațiilor de epurare.

Astfel, costurile de investiții pentru conformare au crescut după cum urmează:

- 9,5 miliarde Euro în anul 2004 (estimate în Planul de implementare al Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane);
- 12,2 miliarde Euro nivelul anului 2009 (estimate în primul Plan de Național de Management al 4 bazinelor/spațiilor hidrografice din România, aprobat prin HG nr. 80/2011);
- 16 miliarde Euro în anul 2015 (estimate în Planul Național de Management actualizat 2015 al bazinelor/spațiilor hidrografice din România, aprobat prin HG nr. 859/2016).

În ceea ce privește valoare investițiilor publice necesare în sector, un studiu OCDE[64] citat în raportul de țară din 2020 estimează un CAPEX de aprox. 17,68 mld. euro pentru aprovizionarea cu apă și canalizare, luând în considerare cerințele de conformare, în timp ce costurile suplimentare legate de conectarea persoanelor vulnerabile și marginalizate la sistemele publice de aprovizionare cu apă erau estimate la aproximativ 1,1 miliarde EUR până în anul 2030.

O altă evaluare a necesarului de investiții în sector realizată în 2020 de către BERD, la solicitarea Ministerului Investițiilor și Proiectelor Europene, care estima un necesar total de investiții (infrastructură nouă și infrastructură reabilitată) de 22,7 miliarde Euro, din care 50,6 % pentru apă și 47,5 % pentru apă uzată.

Raportat la aceste costuri estimate, la nivel național, proiectele regionale de apă și apă uzată, noi și fazate, finanțate prin POIM, care cumulează în prezent o valoare eligibilă de aprox. 5,73 miliarde euro, reprezintă un efort investițional substanțial, dar insuficient având în vedere necesarul foarte mare de infrastructură.

Pentru conformarea aglomerărilor cu 2.000-10.000 l.e., necesarul de finanţare a fost completat prin **Programul Naţional pentru Dezvoltare Rurală (FEADR**) în cadrul măsurii de dezvoltare a infrastructurii de bază în mediul rural. Astfel, pentru Domeniul de intervenție 6 B „Încurajarea dezvoltării locale în zonele rurale" au fost alocate direct fonduri prin măsura M 7

[64] *OECD, Financing Water Supply, Sanitation and Flood Protection, Challenges in EU Member States and Policy Options, https://www.oecd.org/environment/financing-water-supply-sanitation-and-flood-protection-6893cdac-en.htm*

„Servicii de bază și reînnoirea satelor în zonele rurale”, submăsura 7.2 „Investiții în crearea și modernizarea infrastructurii de bază la scară mică”, prin care s-a finanțat investiții de înființare, extindere, îmbunătățire a infrastructurii de apă potabilă și apă uzată în mediul rural.

Prin **Programul Naţional de Dezvoltare Locală,** devenit în anul 2021 **Programul Național de Investiții „Anghel Saligny”,** program coordonat de Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării şi Administraţiei, pe lângă măsurile de construire și reabilitare a infrastructurii de alimentare cu apă potabilă, s-au finanțat anual de la bugetul de stat și măsuri pentru infrastructura de apă uzată, în aglomerări cu mai puțin de 10.000 l.e.

În cadrul acestor programe au fost prioritizate investiţiile necesare pentru conformarea cu obligaţiile ce decurg din prevederile acquis-ului comunitar, pe baza investiţiilor incluse în Master Planurile Județene actualizate pentru sectorul apă uzată și aplicațiile de finanțare europene. Valoarea planificată a costurilor din cadrul acestui program se ridică la 4,5 miliarde Euro în perioada 2021-2027.

Prin **Programului Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)** în perioada 2021- 2027, vor fi continuate acţiunile integrate de dezvoltare a sistemelor de apă, în cadrul Obiectivului Specific **“Promovarea accesului la apă și a gestionării durabile a apelor**”, respectiv: construirea, reabilitarea și extinderea reţelelor de canalizare şi construirea/reabilitarea/ modernizare (treaptă terțiară) a stațiilor de epurare a apelor uzate care asigură colectarea şi epurarea încărcării organice biodegradabile în aglomerări mai mari de 2.000 l.e., acordându-se prioritate aglomerărilor cu peste 10.000 l.e., inclusiv prin consolidarea suplimentară și extinderea operatorilor regionali. Investițiile vor viza în proporție preponderent mai mare sectorul privind apa uzată. Totodată, se vor continua investițiile în managementul nămolului rezultat în cadrul procesului de epurare a apelor uzate și măsuri necesare pentru eficientizarea proiectelor şi sustenabilitatea investiţiilor (automatizări, SCADA, GIS, contorizări, etc.), acordându-se prioritate aglomerărilor cu peste 10.000 l.e., inclusiv prin consolidarea suplimentară și extinderea operatorilor regionali. Investițiile vor viza în proporție preponderent mai mare sectorul privind apa uzată. Totodată, se vor continua investițiile în managementul nămolului rezultat în cadrul procesului de epurare a apelor uzate. De asemenea, se vor finanța proiecte de pentru scăderea consumului de energie şi a emisiilor de gaze cu efect de seră la nivelul operatorilor de apă, precum și proiecte de consolidarea politicii de regionalizare în sectorul de apă şi apă uzată pentru susţinerea fuziunii operatorilor regionali. Aceste proiecte vor acoperi atât componente investiţionale necesare pentru eficientizarea şi extinderea sistemelor de apă şi apă uzată, cât şi sprijin în procesul de fuziune.

În ceea ce privește apa uzată, investițiile vor fi realizate conform Master Planurilor Judeţene reactualizate și a Planurilor de Management ale Bazinelor Hidrografice actualizate pentru perioada 2022-2027. Totodată, PODD va continua dezvoltarea de noi proiecte care vizează conformarea cu prevederile Directivei nr. 91/271/CEE privind colectarea şi epurarea apelor uzate.

Prin **PODD** se va continua dezvoltarea infrastructurii de apă și apă uzată și tranziția la o economie circulară ale căror costuri vor fi de cca. – **2,937** miliarde euro (2,345 miliarde euro din Fondul de Coeziune și Fondul European de Dezvoltare Regională + aprox. 592 milioane euro cofinanțare națională).

Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) este un document strategic elaborat în cadrul Mecanismului de Redresare și Reziliență conform articolului 16 din Regulamentul Comisiei Europene și al Parlamentului European, care stabilește prioritățile de investiții, cu scopul de a ameliora starea economică, a crește reziliența în situații de criză și a asigura o creștere economică pe termen lung. Sursa de finanțare este reprezentată de fondurile alocate pentru România în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență (MRR) și în completare din surse alocate de la bugetul de stat. Scopul final al PNRR este asigurarea ameliorării stării economiei naționale după criza generată de COVID-19, creșterea economică și crearea de locuri de muncă necesare pentru incluziunea forței de muncă, sprijinirea tranziției verzi și a celei digitale pentru promovarea creșterii durabile.

În cadrul Componentei PNRR C1 **Managementul apei**, se vor finanța până în anul 2026

acțiuni și măsuri pentru:

- extinderea rețelelor de canalizare (2.500 km) în aglomerările mai mari de 2.000 de locuitori echivalenți (l.e);
- construire rețele de canalizare (400 km) în aglomerări cu mai puțin de 2.000 de locuitori;
- 12.900 de sisteme individuale sau alte sisteme adecvate construite și operaționale în aglomerările mai mici de 2.000 de l.e., inclusiv prin sisteme publice inteligente (fose comune) pentru procesarea apelor uzate urbane, pentru care sunt prevăzute măsuri suplimentare (împiedică atingerea unei stări bune apelor) pentru reducerea efectelor aglomerărilor umane adiționale faţă de prevederile Directivei 91/271/CEE sau care sunt în arii naturale protejate;
- conectarea a 88.400 de gospodării la rețele de apă și canalizare prin programul național „Prima conectare la apă și canalizare”.

Costurile acestor măsuri sunt planificate la cca. **968 milioane Euro,** din care 600 mil. Euro pentru extindere sisteme de apă și canal în aglomerări mai mari de 2000 l.e., 200 mil. euro pentru colectarea apelor uzate în aglomerări mai mici de 2000 l.e. și 168 mil euro pentru sprijinirea conectării populației cu venituri mici la rețelele de canalizare existente.

Se precizează că prin **Ordonanța de urgență nr. 172 din 14 octombrie 2020 pentru modificarea şi completarea unor acte normative, aprobarea unor măsuri privind proiectele de mediu cu finanţare din fonduri externe nerambursabile, precum şi pentru reglementarea serviciului public inteligent alternativ pentru procesarea apelor uzate urbane, aprobată prin Legea nr. 121/2021,** sunt create condițiile pentru finanțarea din fonduri europene a sistemelor de colectare și epurare a apelor uzate în aglomerările în care înființarea sistemelor centralizate (rețelelor de canalizare și stațiilor de epurare) nu este posibilă, inclusiv în aglomerări mai mici de 2.000 l.e.

Finanţarea investiţiilor pentru înfiinţarea serviciului public inteligent alternativ pentru procesarea apelor uzate urbane intră în competenţa autorităţilor administraţiei publice locale. În funcţie de modalitatea de gestiune adoptată şi de clauzele contractuale stabilite prin actele juridice în baza cărora se desemnează operatorul, sarcinile privind finanţarea investiţiilor pot fi transferate operatorului. Finanţarea investiţiilor necesare sistemului public inteligent alternativ pentru procesarea apelor uzate urbane este eligibilă pentru finanţare din fonduri externe nerambursabile în cadrul fondurilor alocate României prin Mecanismul de redresare şi rezilienţă. Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene, în calitate de autoritate responsabilă pentru sistemul de guvernanţă al Planului Naţional de Redresare şi Rezilienţă, prevede măsurile necesare în respectivul plan.

Beneficiarii POIM 2014-2020 pot solicita finanţarea din fondurile externe nerambursabile aferente Mecanismului de redresare şi rezilienţă a aglomerărilor care nu au făcut obiectul aprobării de către Comisia Europeană în cadrul proiectelor finanţate din bugetul POIM, precum şi a extinderilor şi reabilitărilor reţelelor de apă şi apă uzată, pentru care cheltuielile aferente nu îndeplineau, la data transmiterii studiului de fezabilitate către autoritatea de management sau a depunerii aplicaţiei de finanţare, condiţiile de eligibilitate sau pentru care suportarea cheltuielilor a fost asumată de către beneficiari.

În cadrul **Programului Operațional Capacitate Administrativă (POCA 2014 – 2020)** se derulează proiectul SIPOCA588, intitulat **“Îmbunătățirea capacității autorității publice centrale în domeniul managementului apelor în ceea ce privește planificarea,implementarea și raportarea cerințelor europene din domeniul apelor”**

Scopul proiectului este fundamentarea și sprijinirea măsurilor ce vizează adaptarea structurilor, optimizarea proceselor și pregătirea resurselor umane necesare îndeplinirii obligațiilor asumate prin aquis-ul comunitar, respectiv conformarea cu cerințele Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate provenite de la aglomerări umane în scopul consolidării capacității autorităților și instituțiilor publice din domeniul gospodăririi apelor. Valoarea totală a proiectului este de **18,521 milioane lei (cca. 3,705 milioane Euro).**

Obiectivele specifice ale proiectului sunt în principal:

- reactualizarea Planului de implementare al Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane prin luarea în considerare a modificărilor în mărimea și distribuția populației echivalente care a avut loc în perioada 2004-2017;

- elaborarea și promovarea unui proiect de act normativ (lege) pentru definirea obligațiilor și responsabilităţilor legate de colectarea și epurarea apelor uzate urbane;

- elaborarea unei Strategii naționale privind alimentarea cu apă, colectarea și epurarea apelor uzate urbane și revizuirea reglementărilor în vederea creşterii eficienței în aplicarea legislației specifice, a reducerii costurilor de implementare și a realizării unei sinergii cu implementarea altor directive din domeniul apei respectiv Directiva Nitrați, Directivei Cadru Apă și Directiva Cadru Strategia Marină;

- dezvoltarea și implementarea, la nivelul Administrației Naționale ”Apele Române”, a unui sistem electronic de colectare, validare și raportare a datelor și informațiilor în vederea implementării, monitorizării și evaluării politicilor și strategiilor din domeniul canalizării și epurării apelor uzate urbane;

- dezvoltarea abilitaților si competențelor personalului din cadrul Ministerului Apelor și Pădurilor și al Administrației Naționale ”Apele Române” în vederea coordonării interinstituționale și eficientizarea proceselor, măsurilor, acțiunilor stabilite pentru îmbunătăţirea alimentarii cu apă, canalizării și epurării apelor uzate urbane.

Rezultatele proiectului au în vedere, în primul rând, rezolvarea situației de infrigement, acțiune declanșată de Comisia Europeana în constatarea neîndeplinirii obligațiilor ce revin României, ca stat membru UE, în temeiul articolelor 3, 4, 5, 10, 15 și secțiunilor A, B și D din anexa I la Directiva 91/271/CEE, privind tratarea apelor urbane reziduale. Această acțiune este legată atât de implementarea prevederilor Directivei 91/271/EEC precum și de îmbunătățirea calității resurselor de apă prin reducerea poluării datorate descărcărilor de ape uzate neepurate provenite din aglomerările umane. De asemenea, aceste rezultate iau în considerare interdependența funcțională dintre alimentarea cu apă potabilă și canalizarea, epurarea apelor uzate urbane și necesitatea unei planificări corelate a sistemelor de apă-canal.

Proiectul se concentrează în mod specific pe componenta de apă uzată urmărindu-se o reglementare detaliată, clară și mai simplificată în acest domeniu important pentru România, iar această componentă cu rezultatele ei va fi integrată ulterior în Strategia Națională de Gospodărire a Apelor în România, o strategie foarte importantă pentru România.

Se precizează că urmare a revizuirii și aprobării Planului de implementare al Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane, inclusiv a listei de aglomerări mai mari de 2000 l.e. și a măsurilor de conformare cu cerințele de colectare și epurare ale Directivei, costurile măsurilor planificate pentru perioada 2022-2027, respectiv 2028-2033, se pot modifica.

În plus, în cadrul revizuirii Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane, se analizează introducerea de noi cerințe pentru conformarea aglomerărilor, cum ar fi în principal aspectele privind sistemele individuale adecvate, aglomerările umane cu mai puțin de 2.000 l.e., revărsarea de ape pe timp ploios, nutrienții și zone sensibile, poluarea cu substanțe contaminante, eficiența energetică și circuitul nămolului, precum și introducerea unei monitorizări permanente a parametrilor relevanți pentru sănătate în apele uzate**.**

De asemenea, pe viitor fiecare stat membru UE va avea în vedere să implementeze noile prevederi ale **Pactului Ecologic European (Green Deal).**Pentru a orienta Uniunea Europeană către obiectivul Pactului Ecologic European de a avea până în anul 2050 o planetă sănătoasă pentru oameni sănătoși, a fost stabilit la 12 mai 2021 **Planul de acțiune 'Către poluarea zero a aerului, apei și solului”.**Obiectivul principal al acestui plan de acțiune este de a oferi o orientare pentru includerea prevenirii poluării în toate politicile relevante ale UE, maximizarea sinergiilor într-un mod eficient și proporțional, intensificarea punerii în aplicare și identificarea posibilelor lipsurilor sau compromisuri.

Planul stabilește obiective cheie pentru anul 2030 de reducere a poluării la sursă, în comparație cu situația actuală, la niveluri care nu mai sunt considerate dăunătoare sănătății și ecosistemelor naturale și care respectă limitele cu care planeta noastră poate face față, creând astfel un mediu fără toxicitate. Conform legislației UE, țintele Green Deal și în sinergie cu alte inițiative, până în anul 2030, se referă la îmbunătățirea calității apei prin reducerea cu 50% a pierderilor de nutrienți,cu 50% a plasticelor eliberate în mare și cu 30% a microplasticelor eliberate în mediu, precum și cu 50% a deșeurilor municipale.

Directiva privind protecția mediului, în special a solului, atunci când se utilizează nămoluri de epurare în agricultură (Directiva 86/278/EEC)

Directiva 86/278/CEE privind protecția mediului, în special a solului, atunci când se utilizează nămoluri de epurare în agricultură, a fost modificată în anul 2018, prin **Decizia (UE) 2018/853 în ceea ce privește normele procedurale în domeniul raportării cu privire la mediu**, iar în anul 2019 a fost modificată prin **Regulamentul (UE) 2019/1010, care aliniază și eficientizează cerințele de raportare din legislația legată de mediu.** Modificările aduse prin Decizia (UE) 2018/853 sunt legate de politica Uniunii în domeniul mediului.

În acest moment se desfășoară la nivelul Uniunii Europene **procesul de evaluare (fitness check)[65,66,67] și revizuire a Directivei 86/278/EEC,** având în vedere că, adoptată acum 30 ani, Directiva nu mai corespunde necesităților și așteptărilor actuale, cum ar fi reglementarea corespunzătoare a poluanților din nămol („contaminanți emergenți" de tipul produselor farmaceutice și microplasticele).

Dezvoltarea treptată a sectorului de apă uzată în România conduce la creșterea cantităților de nămol generate în stațiile de epurare urbane care necesită soluții pentru depozitare, valorificare sau eliminare. Prevederile Directivei 86/278/EEC privind protecția mediului, în special a solului, atunci când se utilizează nămoluri de epurare în agricultură, pentru care se consideră că este necesară revizuirea în principal a limitelor de concentrații ale contaminanților din nămol, încurajează utilizarea nămolului în agricultură și simultan reglementează utilizarea sa într-un mod care să prevină efectele periculoase asupra solului, vegetației, animalelor și sănătății umane. În acest context implementarea prevederilor Directivei în România din punct de vedere practic s-a concretizat după anul 2009 prin preocupări concertate pentru realizarea unei viziuni și strategii în domeniul managementului nămolului provenit de la stațiile de epurare. În plus, prin realizarea lucrărilor de modernizare/extindere a stațiilor de epurare și construirea de noi stații de epurare finanțate din fondurile europene și alte fonduri, s-au conturat din ce în ce mai clar direcțiile strategice de urmat în domeniu.

În ultima perioadă, Uniunea Europeană a adoptat o serie de strategii care stau la baza fundamentării activităților economice europene pentru viitor. Pactul ecologic European are ca scop principal de a face Uniunea Europeană neutră din punct de vedere climatic până în 2050, prin stabilirea unor ținte specifice și a unor politici în domeniu. Reutilizarea nămolului este adecvată pentru a contribui la realizarea obiectivelor de mediu ale corpurilor de apă prin reducerea poluării[68], economia circulară (valorificare), eficiența resurselor (recuperare fosfor)[69], producția durabilă de alimente (utilizare în agricultură) și reducerea emisiilor de GES. Oportunitățile de

[65] *EU Evaluation Roadmap | Sewage Sludge Directive 86/278/EEC, https://ec.europa.eu/environment/waste/sludge/*

[66] *RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETULREGIUNILOR, COM/2018/656 final, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1537873850842&uri=COM:2018:656:FIN*

[67] *Sewage sludge use in farming – evaluation, https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12328-Sewage-sludge-use-in-farming-evaluation_en*

[68] *EU Action Plan "Towards a Zero Pollution Ambition for air, water and soil – building a Healthier Planet for Healthier People; https://ec.europa.eu/environment/strategy/zero-pollution-action-plan_en#ecl-inpage-208*

[69] *Opinion of the European Economic and Social Committee on the 'Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions — Consultative communication on the sustainable use of phosphorus' COM(2013) 517, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52013AE6363*

reutilizare se reduc, totuși, din cauza cerințelor și a costurilor mai stricte de gestionare a deșeurilor, care ar putea duce la o consolidare a eliminării deșeurilor.

Regulamentul (UE) 2019/1009 al Parlamentului European și al Consiliului din 5 iunie 2019 de stabilire a normelor privind punerea la dispoziție pe piață a produselor fertilizante din UE și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1069/2009 și (CE) nr. 1107 / 2009 și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 2003/2003[70], introduce aspecte tehnice privind reciclarea deșeurilor, cum ar fi reciclarea fosforului din nămol și producției de produse fertilizante din subproduse de origine animală. În ceea ce privește calitatea de produs fertilizant, nămolul de epurare, nămolul industrial și nămolul de dragare pot fi considerate materiale utilizabile; și produsul fertilizant poate conține compost obținut prin compostarea aerobă a unuia sau mai multor materiale utilizabile. Regulamentul stabilește că un produs fertilizant al UE va consta exclusiv din materiale componente care respectă cerințele pentru una sau mai multe dintre categoriile de materiale componente enumerate în anexa II la regulament. În această anexă, nămolul de epurare (și alte nămoluri derivate prin metode similare) sunt enumerate ca o excepție, prin urmare nu vor fi utilizate nici sub formă de compost, nici sub formă de component de îngrășământ digerat, cu excepția cazului în care există dovezi științifice solide cu privire la inofensivitatea producției agricole și a mediului.

Prin implementarea *Strategiei Naționale de Gestionare a Deșeurilor* și a *Planului Național de Management al Deșeurilor* (aprobate prin H.G. nr. 1.470/2004 cu modificările și completările ulterioare) și având în vedere legislația privind eliminarea deșeurilor, România trebuie să realizeze obiective de reducere a cantității de deșeuri biodegradabile depozitate și să nu permită eliminarea nămolurilor de epurare nestabilizate pe depozitele de deșeuri. În cadrul **"Strategiei naţionale de gestionare a deşeurilor 2014-2020"** aprobată prin *Hotărârea nr. 870/2013 privind aprobarea Strategiei naţionale de gestionare a deşeurilor 2014-2020,* se face referire la domeniul nămolurilor din stațiile de epurare prin prisma modalităţii de recuperare a energiei şi eliminarea prin depozitare (secţiunea 8). În prezent, această strategie se află în curs de revizuire, având în vedere noile cerințe al Pactului ecologic european, progresul tehnic şi cerinţele de protecţie a mediului.

Strategia naţională de gestionare a nămolurilor de epurare[71], elaborată în cadrul unui proiect finanţat prin Fondul European de Dezvoltare Regională, urmează să fie aprobată prin Hotărâre a Guvernului, în vederea reglementării utilizării nămolurilor într-un mod care să prevină și să reducă efectele dăunătoare asupra solului, apei, vegetației, animalelor și omului.

Obiectivul strategiei de gestionare a nămolului îl constituie identificarea celei mai bune opţiuni din punct de vedere al mediului. Astfel este stabilit un cadru pentru planificarea și implementarea măsurilor pentru gestionarea volumelor în creștere de nămol de la stațiile de epurare urbane existente, reabilitate și noi din România, în perioada 2020-2040.

Ca parte integrantă a strategiei naționale de gestionare a nămolurilor de epurare, s-au elaborat o serie de documente practice, pentru a veni în sprijinul operatorilor stațiilor de epurare să-și dezvolte și să-și implementeze propriile strategii de gestionare a nămolurilor, în vederea protejării resurselor de apă și respectării prevederilor Directivei Cadru Apă și Directivei Nitrați. Printre documentele elaborate se enumeră ca fiind importante din punct de vedere al impactului asupra mediului:

- Ghidul privind opțiunile de valorificare și eliminare a nămolurilor de epurare (principalele metode disponibile în vederea tratării nămolului, a utilizării și eliminării acestuia; metodologii de elaborare a strategiei de gestionare a nămolurilor având la bază Cele Mai Bune Opțiuni de Mediu Practicabile);

- Ghidul de bune practici privind monitorizarea și controlul nămolului generat de stațiile de tratare/epurare; Ghid de monitorizare a terenurilor receptoare de nămol.

[70] *Regulation (EU) 2019/1009 of the European Parliament and of the Council of 5 June 2019 laying down rules on the making available on the market of EU fertilising products and amending Regulations (EC) No 1069/2009 and (EC) No 1107/2009 and repealing Regulation (EC) No 2003/2003 (Text with EEA relevance), PE/76/2018/REV/1, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32019R1009*

[71] *https://vdocuments.site/download/strategia-nationala-de-gestionare-a-namolurilor-de-epurare-partea-i-1pdf*

Situația gestionării nămolurilor din stațiile de epurare urbane în perioada 2015-2020 este prezentată în *Tabelul 9.2.*; se observă că, din cantitatea totală de nămol generată la nivelul anului 2020 de stațiile de epurare, de **254,22 milioane tone nămol substanţă uscată (s.u.)**, **cca. 21,3 % a fost utilizată în agricultură.**

Cantitățile de nămol produse în stațiile de epurare urbane au început să crească semnificativ în România datorită eforturilor accelerate în dezvoltarea infrastructurii pentru epurarea apelor uzate. De atunci, în fiecare an, cu excepția anului 2015, toate nămolurile produse au fost eliminate. Principala tehnică de eliminare este depozitarea deșeurilor, în timp ce începând cu 2013 utilizarea agricolă a nămolului este în creștere. Există și alte tehnici de eliminare (cum ar fi producerea de energie, recuperarea fosforului, îmbunătățirea calității solului), care se regăsesc la categoria altele.

Se menționează că, potrivit situației din anul 2013 prezentată în *Planul de Management actualizat 2015, aprobat prin HG nr. 859/2016*, cantitatea de nămol utilizată în agricultură era de cca. 4,58 % din cantitatea totală de nămol generat (tone substanţă uscată/an). În anul 2020, această cantitate a crescut la 21,3 % din cantitatea totală de nămol generat.

Tabel 9.2. Utilizarea la nivel național a nămolului de la staţiile de epurare urbane în perioada 2013-2019

Utilizări ale nămolului	Cantitate nămol (milioane tone s.u./an)						
	2013	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Cantitate totală produsă	**174,97**	**210,45**	**169,36**	**283,34**	**247,76**	**230,59**	**254,22**
Cantitate totală eliminată, *din care:*	**172,57**	**155,81**	**169,36**	**283,34**	**247,76**	**230,59**	**254,22**
Utilizare în agricultură	8,01	10,64	16,51	35,01	46,39	43,56	54,12
Compostare şi alte aplicaţii	0,45	0	0	1,76	4,15	12,19	5,03
Depozitare pe platforme amenajate	117,65	104,23	107,96	168,45	128,32	130,02	140,69
Evacuare în mare	0	0,30	0	0	0	0	0
Incinerare (coincinerare)	0,04	0,50	0,39	0,02	0,72	1,14	2,15
Nămol tratat prin alte procedee	46,45	40,91	44,50	78,1	68,18	43,67	52,22

Sursa datelor: Institutul Naţional de Statistică (ww.insse.ro)

Informații privind tendințele pentru valorificarea/eliminarea nămolului în perioada 2011-2040, precum și cele mai bune și mai practice opțiuni pentru eliminarea nămolului, potrivit Strategiei Naționale de gestionare a Nămolurilor de Epurare, sunt prezentate în Planul de Management actualizat 2015, aprobat prin HG nr. 859/2016.

În ceea ce privește costurile de gestionare a nămolurilor din stațiile de epurare, atât din punct de vedere al instalațiilor necesare, cât și al exploatării și întreținerii, acestea au fost estimate la nivel național în cadrul Strategiei la cca. **322 milioane Euro** costuri de investiții și **72,5 milioane Euro** costuri de operare/întreținere anuale.

În perioada 2016-2021 au fost investiți cca. **6,320 milioane Euro**, iar în perioada 2022 - 2027 cheltuielile de investiții planificate sunt de cca. **258,3 milioane Euro** și cheltuielile pentru alte costuri de cca. **6,5 milioane Euro**. La acestea se adaugă cca. **2,308 milioane Euro** cheltuieli de operare-întreținere medii anuale (13,5 milioane Euro pe întreaga perioadă 2022-2027).

Sunt necesare investiţii importante pentru construirea unor instalaţii adecvate de tratare a nămolului rezultat din staţiile de epurare pentru ca acesta să poată fi utilizat în agricultură, investiţii legate de construirea noilor staţii de epurare sau de modernizarea celor existente. Investițiile

necesare au fost prevăzute, după caz, în Programului Operațional Infrastructura Mare (POIM 2014-2020) și respectiv în perioada de finanțare 2021-2027, în cadrul Programului Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD***),*** continuându-se realizarea măsurilor de îmbunătățire a managementului nămolului generat în stațiile de epurare urbane și a utilizării/valorificării sale.

Costurile de investiţie şi operare-întreținere pentru lucrările de utilizare a nămolului au fost evaluate în mod integrat cu lucrările necesare staţiilor de epurare și sunt prezentate în *Anexa 9.2 a Planului de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa.* Costurile fie au fost transmise de către operatorii de servicii de apă și autoritățile locale, fie au fost estimate, după caz, având în vedere costurile unitare pentru reabilitarea facilităţilor de tratare, depozitare şi utilizare a nămolului secundar/terţiar (prelucrare, depozitare, utilizare, transport) etc. stabilite în Master Planurile Județene sau costurile unitare din metodologia Administrației Naționale ”Apele Române”.

După elaborarea tuturor aplicaţiilor de finanţare europeană a proiectelor de infrastructură, fiecare operator regional de servicii publice de apă va finaliza opţiunile de valorificare şi eliminare a nămolurilor din staţiile de epurare, respectând și recomandările din ghidurile de bune practici în domeniu.

Directiva Consiliului 91/676/EEC privind protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi din surse agricole

La nivelul Uniunii Europene agricultura constituie una din principalele surse de poluare cu nutrienți a resurselor de apă.

Directiva Consiliului 91/676/EEC privind Protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi din surse agricole (numită Directiva Nitrați) este principalul instrument comunitar care reglementează poluarea cu nitrați provenită din agricultură. Principalele obiective ale acestei directive sunt reducerea poluării produsă sau indusă de nitraţii proveniți din surse agricole şi prevenirea oricărei poluări de acest tip.

Directiva 91/676/EEC a fost transpusă încă din anul 2000 prin HG nr. 964/2000, care a suferit o serie de modificări ulterioare, iar din 4 iunie 2021 acesta a fost completat și modificat prin HG nr. 587/2021). În conformitate cu prevederile acestuia, Programul de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole se aplică obligatoriu la nivel național, iar Codul de Bune Practici Agricole pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole, pentru uzul fermierilor, poate fi pus în aplicare în mod voluntar.

Implementarea Directivei 91/676/EEC este pusă în practică în România prin Planul de acţiune pentru protecţia apelor împotriva poluării cu nitrați proveniţi din surse agricole, aprobat prin H.G. nr. 964/2000 și 587/2021 pentru modificarea și completarea anexei la Hotărârea Guvernului nr. 964/2000 privind aprobarea Planului de acţiune pentru protecţia apelor împotriva poluării cu nitrați proveniţi din surse agricole.

Actele de reglementare care transpun prevederile Directivei 91/676/EEC în legislația națională sunt precizate în ***Anexa 9.1.*** *a Planului Național de management actualizat (2021)*

În perioada 2016-2021 s-au implementat programe de măsuri pentru sectorul agricol, respectiv măsuri referitoare la: aplicarea Programelor de Acțiune si a Codului de Bune Practici Agricole; stocarea gunoiului de grajd în facilități de stocare individuală; reducerea poluării punctiforme și difuze în ferme; executare de foraje de control din zona de influență a platformelor de deshidratare dejecții; utilizarea rațională și eficientă a dejecțiilor zootehnice (porcine) pe terenurile agricole; realizarea unei instalații pilot pentru producerea biogazului, dotarea cu echipamente și monitorizarea calității apelor subterane prin rețeaua proprie de foraje de observație a Administrației Naționale „Apele Române”; instruirea personalului și campanii de conștientizare; împăduriri și asigurarea zonei de protecție de-a lungul râului, etc., măsuri finanțate în principal din fondurile proprii ale fermierilor, ale autorităților locale, precum și în cadrul proiectului "Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienți ".

În ferme, în vederea reducerii poluării punctiforme și difuze, au fost realizate măsuri de construcție a platformelor de stocare a gunoiului de grajd (ferme cu pat uscat) pentru perioadele de interdicție a aplicării, măsuri de construire/reabilitare a sistemelor de colectare ape uzate, a bazinelor de stocare a apelor uzate și a platformelor de deshidratare nămol, aplicarea BAT-IPPC în ferme zootehnice, întocmirea Planului de fertilizare, etc. Astfel, până la sfârșitul anului 2021 au fost finalizate 13 măsuri pentru fermele zootehnice, cu un cost total de **5,717 milioane Euro**, ceea ce reprezintă 9,3% față de costurile planificate pentru 2016-2021 în al doilea *Plan de Management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa aprobat prin HG nr. 859/2016*.

Măsurile specifice finanțate la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa prin intermediul proiectului "Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienți" (2016-2021) au o valoare totală **5,715 milioane Euro**. În cadrul acestui proiect s-au implementat măsuri pentru realizarea rețelelor de canalizare și stații de epurare, a echipamentelor de monitorizare a calității apelor la nivelul bazinelor hidrografice, instalație de foraj autoportantă, realizarea unei instalații pilot pentru producerea biogazului precum și activități de conștientizare și instruire a fermierilor.

De asemenea, au fost revizuite și actualizate o serie de acte legislative în domeniul protecției apelor împotriva poluării cu nitrați, respectiv: „Programul de protecție a apelor împotriva poluării cu nitrați (PA)" și „Codul de bune practici agricole pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați (CBPA)"și Detalii privind implementarea proiectul se găsesc la adresa*: https//apanoastra.ro/.*

În ceea ce privește progresele realizate în cel de-al treilea ciclu de planificare, comparativ cu *Planul de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa*, se evidențiază continuarea implementării obligatorii pe întreg spațiul hidrografic a *Programelor de acţiune pentru protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi din surse agricole* și voluntar a *Codului de Bune Practici Agricole*. S-a pus accentul pe măsuri de tipul: stocarea cantității de gunoi de grajd în facilități de stocare individuală sau comunală, stabilirea de benzi tampon (fâșii de protecție) pentru toate fermele din România situate în vecinătatea cursurilor de apă, intensificarea sesiunilor de informare, consultare și instruirea fermierilor și factorilor interesați, continuarea proiectului "Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienți (2016-2021)".

Conform articolelor 4 și 5 ale Directivei 91/676/EEC transpusă în H.G. nr. 964/2000 și H.G. nr 587/2021, au fost elaborate *Programe de acţiune pentru protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi din surse agricole* care sunt obligatorii la nivel național și*Codul de Bune Practici Agricole* (CBPA), care este voluntar, documente care se revizuiesc o dată la patru ani și se aplică din anul 2013 la nivelul întregii țări, având în vedere principiul prevenției, în contextul eutrofizării bazinului Mării Negre și a fluviului Dunărea.

Prevederile programului de acţiune sunt obligatorii pentru toţi fermierii care deţin sau administrează exploataţii agricole şi pentru autorităţile administraţiei publice locale ale comunelor, oraşelor şi municipiilor pe teritoriul cărora există exploataţii agricole. Astfel, unele din cele mai importante măsuri se referă la:

- calendarul cu perioadele de aplicare și de interdicţie pentru utilizarea îngrăşămintelor;
- depozitarea corespunzătoare a îngrăşămintelor de origine animală;
- capacitatea de stocare a gunoiului de grajd;
- planul de fertilizare (balanța nutrienților);
- aplicarea corespunzătoare a îngrăşămintelor organice care să nu depăşească 170 kg de azot/ha/an;
- limite de aplicare pentru azot și fosfor pe terenuri agricole, pășuni;
- restricții ale unor activități agricole pe versanți, terenuri saturate, înghețate, inundate;
- crearea unor zone de protecție în apropierea râurilor/ lacurilor (conform L. Apelor 107/1996) sau la baza pantelor;
- măsuri împotriva eroziunii;
- rotaţia culturilor pentru limitarea pierderilor de azot către corpurile de apă subterană sau de suprafaţă;
- acoperirea solului cu vegetaţie în perioada de iarnă (menţinerea unei cantităţi minime de vegetaţie care să acopere terenul în perioadele ploioase, cu zăpadă sau cu îngheţ);

- reducerea emisiilor de pesticide;
- împădurirea suprafețelor;
- consultanță pentru fermieri;
- conștientizarea și informarea publicului.

În ***Anexa 9.3*** se prezintă, printre altele și un scurt rezumat al măsurilor prevăzute în Programul de Acțiune.

Se menționează că nu pentru toate măsurile de bază enumerate mai sus s-au estimat costuri. Pentru unele măsuri au fost posibile estimări de costuri la nivelul Administrației Bazinale de Apă Someș-Tisa, pentru alte măsuri au fost posibile doar estimări la nivel național, iar la altele nu s-au putut estima costuri, din lipsă de informații sau din imposibilitatea colectării datelor.

În cadrul proiectului ”Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienți”, cât și pe baza altor surse, au fost evaluate costuri la nivel local și național pentru implementarea Directivei 91/676/EEC privind protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi din surse agricole, în perioada 2016 – 2021.

Pentru perioada 2017-2022 a fost aprobată o finanțare adițională pentru proiectul Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienți pentru ca acesta să finanțeze costurile asociate implementării activităților proiectului inițial la nivel național, având în vedere provocările continue cu care România se confruntă în ceea ce privește poluarea cu nutrienți la nivel național, dar și având în vedere lecțiile învățate în cadrul Proiectului inițial. Finanţarea Adiţională a Proiectului a intrat în vigoare pe 13 aprilie 2017 şi a fost ratificată de către România prin Legea nr. 46/03.04.2017. Data de închidere a proiectului este 31 martie 2022.

Începând cu anul 2017, Finanțarea Adițională la Proiectul inițial va replica intervențiile de succes ale Proiectului inițial, la nivel național, în încă aproximativ 90 de comune. Pentru fiecare investiţie care urmează a fi realizată, a fost elaborat un plan de management social şi de mediu (PMSM) care analizează condiţiile existente în zona de implementare a proiectului, pentru a determina impactul acestuia asupra condiţiilor sociale şi de mediu, şi pentru a propune în consecinţă, măsuri adecvate de minimizare a acestora. Măsurile de diminuare a impactului proiectului sunt monitorizate şi raportate, atât pe perioada derulării lucrărilor de construcţie, cât şi în perioada de exploatare a investiţiei. Pentru perioada 2017-2022, proiectul finanțează măsuri pentru implementarea cerințelor Directivei Nitrați, având estimate costuri pentru ANAR de cca. 4 milioane Euro.

Costurile de investiţii, operare – întreținere și alte costuri pentru realizarea măsurilor (pentru care a fost posibilă estimarea de costuri) pentru implementarea Directivei Nitrați sunt prezentate în *Tabelul 9.3*. În acest tabel sunt prezentate măsurile care s-au prevăzut pentru perioada 2022-2027 în vederea diminuării poluării difuze provenite din agricultură, respectiv implementarea Directivei Nitrați la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa.

Costurile de investiții se referă la realizarea facilităților de stocare individuală a gunoiului de grajd și la însămânţarea benzilor înierbate. Costurile de operare-întreținere sunt costuri pentru realizarea mecanică a cositului și strânsul fânului. Alte costuri sunt legate de activitățile privind elaborarea *Planurilor Locale de Acțiune*, informarea și instruirea fermierilor, raportarea și monitorizarea apelor de suprafață și a apelor freatice .

Pentru măsura privind raportarea și monitorizarea apelor de suprafață, a apelor freatice au fost calculate atât costuri de investiție, cât și de operare - întreținere. Activitățile pentru raportarea și monitorizarea apelor de suprafață, apelor freatice și solului, respectiv cuprind următoarele:

- procurarea echipamentelor pentru analiză în teren și a vehiculelor pentru transport în vederea monitorizării calității apelor;
- realizarea de foraje;
- calibrarea și mentenanța anuală a echipamentelor, funcționarea autovehiculelor, verificarea piezometrelor, reparații și costuri de înlocuire;
- elaborarea procedurilor standard pentru recoltare și raportare;
- analize complementare de laborator;
- instruirea echipelor de teren pentru activitățile de măsurare și raportare;

- activități de comunicare;
- manoperă.

Având în vedere noua situație și investițiile deja realizate în al doilea Plan Național de Management a actualizat 2015, în general prin intermediul proiectului "Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienţi", în cadrul celui de-al treilea *Plan Național de management actualizat (2021)* numărul localităților care aplică Programele de acțiune pe teritoriul bazinului spațiului hidrografic Someș-Tisa a fost de 292 orașe și comune. Ținând cont de investițiile deja realizate în al doilea Plan de Management Bazinal actualizat, în general prin intermediul proiectului Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienţi, la nivelul Administrației Bazinale de Apă Someș-Tisa costurile totale estimate pentru implementarea măsurilor din programul de acţiune sunt de 60,895 milioane Euro. Pe lângă costurile directe necesare implementării Directivei Nitrați s-au calculat și costurile indirecte cauzate de pierderea activității pe suprafața pe care se instaurează benzile tampon.

În plus, față de costurile menționate mai sus, se au în vedere și costurile pentru fermele mari care au prevăzute măsuri specifice în autorizațiile integrate de mediu. Costurile menționate sunt incluse în *Anexa 9.8* și capitolul 9.5. "Măsuri pentru diminuarea poluării din surse punctiforme şi pentru alte activităţi cu impact asupra stării apelor", ale *Planului de Management actualizat (2021) ale spațiului hidrografic Someș-Tisa*.

Tabel 9.3. Estimarea costurilor pentru implementarea Directivei Consiliului 91/676/EEC privind protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi din surse agricole la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

Nr. crt.	Numele măsurii	Costuri directe			Costuri totale 2022-2027 (Euro)
		Investiții (Euro)	Operare - Întreținere anuale (Euro)	Alte costuri financiare (Euro)	
A	Stocarea gunoiului de grajd în facilități de stocare individuală	60.701.793	0	0	**60.701.793**
B	Crearea de benzi tampon (fâșii de protecție	81.538	8.493	0	**132.496**
C	Realizarea de sesiuni de instruire la nivel de comună	0	0	0	**0**
D	Elaborarea Planurilor Locale de Acțiune	0	0	0	**0**
E	Raportare și monitorizare a apelor de suprafață, a apelor subterane	0	0	152.923	**152.923**
	Total	**60.783.331**	**8.493**	**159.923**	**60.987.212**

Noua Politică Agricolă Comună (PAC) urmărește să influențeze practicile agricole care au un impact asupra apelor și contribuie la menținerea unei agriculturi durabile prin încurajarea

bunelor practici agricole, prin promovarea respectării legislației în materie de mediu și prin acordarea unor stimulente pentru bunuri și servicii publice care sunt benefice pentru mediu.

Mai mult, în anul 2020. Comisia Europeană a lansat Pactul Ecologic European (Green Deal) pentru Uniunea Europeană (UE) și pentru cetățenii săi. Pactul ecologic european prezintă o nouă strategie de creștere care are drept scop transformarea UE într-o societate echitabilă și prosperă. cu o economie modernă. competitivă și eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor, în care să nu existe emisii nete de gaze cu efect de seră în 2050 și în care creșterea economică să fie decuplată de utilizarea resurselor. Pactul urmărește. de asemenea. să protejeze. să conserve și să consolideze capitalul natural al UE, precum și să protejeze sănătatea și bunăstarea cetățenilor împotriva riscurilor legate de mediu și a impacturilor aferente.

În cadrul Pactului Ecologic European este promovat conceptul de „înverzirea politicii agricole comune" și se propune elaborarea **Strategiei „De la fermă la consumator"**[72] care va consolida eforturile depuse de fermierii și pescarii europeni în vederea combaterii schimbărilor climatice. a protejării mediului și a conservării biodiversității. Planurile strategice naționale sunt elaborate în corelare cu obiectivele ambițioase ale Pactului ecologic european și ale strategiei „De la fermă la consumator" ", ale Planului de acțiune de reducere la zero a poluării aerului, apei și solului, precum și ale viitorului Plan de acțiune pentru managementul integrat al nutrienților.

Asigurarea unei producții agricole durabile și a balanței de nutrienți în sol, precum și reducerea în viitor a poluării cu nutrienți prin implementarea măsurilor de bază (aplicarea Programelor de acțiune) și suplimentare (de ex. aplicarea Codului de Bune Practici Agricole și a măsurilor privind ecocondiționalitatea) sunt conforme cu noua **Politica Agricolă Comună (Common Agricultural Policy - CAP).**

În anul 2018 Comisia Europeană a lansat un pachet de reforme legislative privind viitorul politicii agricole comune (PAC) post 2020. Una dintre acestea vizează elaborarea de către fiecare stat membru a unui **Plan Național Strategic (PNS)** în domeniul PAC. PNS 2021-2027 se elaborează prin consultarea autorităților și factorilor interesați și va acoperi intervențiile planificate atât în cadrul Pilonului I (plăți directe), cât și al Pilonului II (dezvoltare rurală). Aceste intervenții contribuie la dezvoltarea sustenabilă și gestionarea eficientă a resurselor naturale. protejarea biodiversității. îmbunătățirea serviciilor ecosistemice și la conservarea habitatelor și a peisajelor. adaptarea la schimbările climatice. precum și la îmbunătățirea bunăstării animalelor. Astfel, la nivel național s-au stabilit diferite grupe de lucru pe activități specifice, s-a elaborat analiza nevoilor în funcție de obiectivele specifice PAC, precum și domeniile de intervenție, alocările financiare și țintele propuse. PNS pentru atingerea obiectivelor, va combina majoritatea instrumentelor de sprijin finanțate prin FEGA si FEADR.

De asemenea, viitoarea PAC va încuraja investițiile mai mari în cercetare și inovare și, totodată, va ajuta fermierii și comunitățile rurale să profite de rezultate. Cunoștințele și inovarea sunt esențiale pentru un sector agricol inteligent, rezilient și sustenabil. Obiectivele specifice vizează venituri viabile pentru fermieri, creșterea competitivității fermelor, obiective de mediu, ocuparea forței de muncă, sprijinirea tinerilor fermieri, dezvoltare economică și incluziune socială alimente de înaltă calitate și bunăstarea animalelor.

PNS 2023-2027 va fi finalizat și transmis către Comisia Europeană pentru aprobare în anul 2022, după parcurgerea procedurii de evaluare strategică de mediu.

Prin Planul Național Strategic (PNS) se vor implementa intervenții care vizează obiectivele de mediu și climă în domeniul agriculturii și dezvoltării rurale. Aceste intervenții sunt concepute astfel încât să mențină un nivel de ambiție ridicat în ceea ce privește obiectivele de mediu și climă, respectiv asigurarea continuității acțiunilor care urmăresc protecția mediului prin dezvoltarea durabilă și managementul eficient și durabil al resurselor naturale precum apă, sol și aer,

[72] *Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, O Strategie „De la fermă la consumator" pentru un sistem alimentar echitabil, sănătos și ecologic , 20.5.2020 COM(2020) 381 final, https://ec.europa.eu/info/files/communication-farm-fork-strategy-fair-healthy-and-environmentally-friendly-food-system_en*

conservarea biodiversității, îmbunătățirea serviciilor ecosistemice și conservarea habitatelor și peisajelor, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și adaptarea la efectele schimbărilor climatice.

În acest context, Planul Național Strategic 2023 – 2027 ia în considerare atingerea acestor ținte astfel:

- reducerea utilizării și a riscului pesticidelor chimice cu până la 50 % până în 2030, precum și reducerea utilizării pesticidelor mai periculoase cu până la 50 % până în 2030;
- reducerea cu cel puțin 50 % a pierderilor de nutrienți rezultate din utilizarea îngrășămintelor, fără a deteriora fertilitatea solului până în 2030;
- reducerea cu cel puțin 20 % a cantității de îngrășăminte utilizate în agricultură până în 2030;
- reducerea cu cel puțin 55 % a emisiilor de gaze cu efect de seră, comparativ cu nivelul anului 1990
- până în 2030 și atingerea neutralității climatice până în 2050.

Toți fermierii care vor primi plăți directe au obligația de a respecta condiționalitățile de mediu prevăzute în legislația comunitară (Regulamentul 2115/2021. anexa III) transpuse in legislația națională. Condiționalitatea de mediu cuprinde cerințele legale în materie de gestionare (SMR) și standardele privind bunele condiții agricole și de mediu ale terenurilor (GAEC) care răspund cerințelor de protecție a apelor conform Directivei Cadru Apă 2000/60/CE, respectiv conform art. 11 alin. (3), lit.(e) și h) prin SMR1 și Directivei 91/676/CEE privind protecția apelor împotiva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole – art. 4, 5 prin SMR2 și GAEC 4.

Pentru protecția și creșterea calității apei vor contribui următoarele **condiționalități:**

- **SMR 1** prin aplicarea unor măsuri de prevenire sau control al introducerii de poluanți din sursele difuze, interzicerea evacuării directe de poluanți în apele subterane, măsuri pentru eliminarea poluării apelor de suprafață cu substanțe prioritar periculoase în domeniul apei și reducerea treptată a poluării cu alte substanțe care ar afecta calitatea apei, controlul emisiilor, aplicarea de coduri de bune practici, controlul prelevărilor. utilizarea de producții agricole adaptate (culturi cu cerințe reduse de apă în zonele afectate de secetă), tehnologii eficiente din punct de vedere al consumului de apă, tehnici de irigații care au un consum redus de apă, reabilitarea infrastructurii de irigații, managementul riscului la inundații (infrastructura de protecție/colectare/scurgere - diguri. canale. drenaj), etc;

- **SMR 2** prin respectarea perioadelor de interdicție pentru aplicarea îngrășămintelor organice și chimice pe terenul agricol, respectarea normelor privind depozitarea gunoiului de grajd, respectiv amplasarea și dimensionarea capacităților de stocare a gunoiului de grajd, respectarea normelor privind aplicarea îngrășămintelor pe terenul agricol în ce privește cantitatea maximă de azot care poate fi aplicată pe terenul agricol, planul de fertilizare și presiunea nutrienților la nivelul exploatației agricole, respectarea cerințelor generale pentru aplicarea fertilizanților și a obligațiilor privind tehnicile de aplicare a îngrășămintelor organice și chimice pe terenul agricol, respectarea obligațiilor privind aplicarea îngrășămintelor pe terenurile agricole în pantă abruptă (mai mare de 12 %), pe terenurile adiacente cursurilor de apă și în vecinătatea captărilor de apă potabilă, pe terenuri saturate cu apă inundate, înghețate sau acoperite cu zăpadă, respectarea normelor privind aplicarea îngrășămintelor chimice și organice cu azot pe pajiști permanente etc;

- **GAEC 4** va contribui la protecția cursurilor de apă împotriva poluării și a formării de șiroaie prin instituirea benzilor tampon pe terenurile agricole adiacente zonelor de protecție a cursurilor de apă și interzicerea aplicării fertilizanților și a produselor de protecție a plantelor.

Condiționalitatea are menirea de a contribui la dezvoltarea unei agriculturi durabile printr-o sensibilizare mai puternică a beneficiarilor în legătură cu respectarea standardelor și a cerințelor de bază. De asemenea. condiționalitatea îmbunătățește coerența dintre PAC și obiectivele privind mediul și clima, sănătate publică. sănătatea plantelor și bunăstarea animalelor. Față de sistemul de ecocondiționalitate implementat până în anul 2022, noul sistem de condiționalitate din PNS este consolidat cu cerințe noi. Respectarea sistemului de condiționalitate reprezintă primul nivel

pentru accesarea sprijinului acordat prin PAC în perioada 2023-2027 și este aplicabilă tuturor beneficiarilor de plăți directe și beneficiarilor de plăți compensatorii pe întrega exploatație și pe tot parcursul anului calendaristic.

Responsabilitățile privind implementarea Programului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitraţi din surse agricole, în vederea conformării cu cerinţele Directivei Nitrați, revin Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor și Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, iar finanțarea se asigură din bugetele celor două ministere și din surse atrase de acestea, în condițiile prevăzute de legislația în vigoare. Măsurile care revin autorităților locale și fermierilor se pot finanța din bugetul local, din surse proprii ale fermierilor și din fonduri atrase de autorități și de asociații ale fermierilor (Programul Național de Dezvoltare Rurală, alte fonduri europene, împrumuturi etc.).

În vederea implementării și respectării prevederilor Directivei Nitrați, **activitățile de control și inspecție** sunt măsuri care asigură aplicarea *Programului de acțiune pentru protecția apelor împotriva poluării cu nitrați din surse agricole* (PA), cât și verificarea îndeplinirii cerințelor pentru măsurile finanțate prin PNDR.

În conformitate cu Decizia nr. 151.658/2018 privind aplicarea Programului de acțiune pentru protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi din surse agricole, aprobat prin Decizia Comisiei Interministeriale pentru aplicarea Planului de acţiune pentru protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi din surse agricole cu nr. 221.983/GC/12.06.2013*,* c**ontrolul respectării aplicării prevederilor Programului de acţiune pentru protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi din surse agricole** se realizează de către Garda Naţională de Mediu, prin Comisariatele judeţene şi de Direcţiile pentru Agricultură judeţene, care ulterior raportează anual Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor, respectiv Ministerului Agriculturii şi Dezvoltării Rurale, stadiul implementării acestui program.

Dintre principalele activități controlate menționăm următoarele:
- respectarea perioadei de interdicție în aplicarea pe teren a îngrăşămintelor;
- capacitatea de stocare a gunoiului de grajd pe platforme individuale sau comunale;
- depozitarea gunoiului de grajd în câmp şi gestiunea efluenţilor de siloz;
- utilizarea îngrăşămintelor pe terenuri în pantă şi acoperirea cu culturi agricole în timpul iernii a terenurilor în pantă;
- restricţii privind aplicarea îngrăşămintelor pe terenuri saturate cu apă, inundate, îngheţate sau acoperite cu zăpadă;
- aplicarea îngrăşămintelor pe terenuri adiacente cursurilor de apă sau în vecinătatea captărilor de apă potabilă (zone de protecţie şi fâşii de protecţie);
- respectarea limitei maxime de azot/ha/an pentru aplicarea îngrăşămintelor organice de origine animală, precum şi a standardelor privind cantităţile maxime de îngrăşăminte cu azot (planul de fertilizare);
- rotaţia culturilor pentru limitarea pierderilor de azot către corpurile de apă subterană sau de suprafaţă;
- aplicarea îngrăşămintelor minerale şi organice cu azot pe pajişti permanente (păşuni şi fâneţe);
- acoperirea solului cu vegetaţie în perioada de iarnă (menţinerea unei cantităţi minime de vegetaţie care să acopere terenul în perioadele ploioase, cu zăpadă sau cu îngheţ);
- delimitarea grafică a suprafeţelor de teren agricol reprezentând fâşii de protecţie pentru apele de suprafaţă şi sursele de captare a apei potabile la nivelul exploataţiei (extras din harta perimetrelor fâşiilor de protecţie la nivelul localităţii, adiacente cursurilor de apă).

O altă componentă importantă privind inspecția și controlul respectării prevederilor privind protejarea corpurilor de apă de surse de poluare din agricultură este verificarea respectării normelor privind ecocondiționalitatea care cuprind standarde de bune condiții agricole și de mediu ale terenurilor (GAEC) și cerințe legale în materie de gestionare (SMR). Astfel există SMR-ul privind *Protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi proveniţi din surse agricole*, care este aplicabil pentru toți fermierii din România.

Agenţia de Plăţi şi Intervenţie pentru Agricultură (APIA) şi Agenţia pentru Finanţarea Investiţiilor Rurale (AFIR) sunt responsabile de verificarea respectării de către beneficiarii plăților acordate prin PNDR a normelor privind ecocondiționalitatea. Având în vedere toate aspectele privind implementarea Directivei Nitrați este necesară îmbunătățirea activității organismelor de control și inspecție în ceea ce privește elaborarea și implementarea normelor privind ecocondiţionalitatea în cadrul schemelor şi măsurilor de sprijin. De asemenea, având în vedere faptul că aceste norme sunt aplicabile tuturor fermierilor, este prevăzută întărirea capacității instituționale pentru acoperirea activităților de control și inspecție la nivelul întregii țări. Mai mult sunt necesare activități pentru diseminarea și promovarea măsurilor din Programul de acțiune pentru a îmbunătăți nivelul de conformare cu Directiva Nitrați, realizarea de cursuri de instruire pentru consolidarea capacității instituționale și servicii de consultanță pentru fermieri.

Directiva 2009/128/CE de stabilire a unui cadru de acțiune comunitară în vederea utilizării durabile a pesticidelor (cu modificările și completările ulterioare);

Regulamentul (CE) nr. 1107/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 octombrie 2009 privind introducerea pe piață a produselor fitosanitare și de abrogare a Directivelor 79/117/CEE și 91/414/ CEE ale Consiliului (cu modificările ulterioare) ;

Regulamentul (UE) nr. 528/2012 al Parlamentului European şi al Consiliului din 22 mai 2012 privind punerea la dispoziţie pe piaţă şi utilizarea produselor biocide (cu modificările ulterioare);

Directiva 2009/128/CE a fost transpusă în legislația națională prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 34/2012 pentru stabilirea cadrului instituţional de acţiune în scopul utilizării durabile a pesticidelor pe teritoriul României cu modificările și completările ulterioare, aprobată prin Legea nr. 63/2013, modificată și completată prin transpunerea Directivei (UE) 2019/782 de modificare a Directivei 2009/128/CE, în ceea ce privește stabilirea indicatorilor de risc armonizați prin Ordonanță de urgență nr. 65 din 12 septembrie 2019.

În baza Legii nr. 63/2013 au fost adoptate după anul 2015 următoarele acte normative:

- *Hotărârea nr. 135 din 12 martie 2019 pentru aprobarea Planului naţional de acţiune privind diminuarea riscurilor asociate utilizării produselor de protecţie a plantelor*
- *Ordinul ministrului agriculturii și dezvoltării rurale, al ministrului mediului și schimbărilor climatice și al ministrului sănătății nr. 566/1445/725/2014 privind aprobarea listei cu produsele de protecție a plantelor autorizate în vederea aplicării prin pulverizare aeriană, cu modificările și completările Ordinului 32/753/363/667/2017 ;*
- *Ordinul nr. 820/2016 privind desemnarea organismului de inspecţie a echipamentelor de aplicare a produselor de protecţie a plantelor de uz profesional şi responsabilităţile acestuia;*
- *Ordinul nr. 1356/1343/51/2018 privind sistemul de instruire şi certificare în scopul utilizării durabile a produselor de protecţie a plantelor, cu modificările și completările ulterioare.*

Scopul adoptării Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2012 a vizat următoarele:

- asigurarea compatibilității legislației naționale cu acquis-ul Uniunii Europene în domeniul fitosanitar, respectiv Directiva 2009/128/CE Parlamentului European și a Consiliului de stabilire a unui cadru de acțiune comunitară în vederea utilizării durabile a pesticidelor, *cu modificările și completările ulterioare*;
- stabilirea cadrului instituțional pentru realizarea utilizării durabile a pesticidelor;
- reducerea dependenței de utilizarea pesticidelor;

- reducerea riscurilor și a efectelor utilizării pesticidelor asupra sănătății umane și a mediului;
- promovarea gestionării integrate a dăunătorilor și a unor abordări și tehnici alternative, cum ar fi: metode nechimice alternative pentru pesticide.

În ceea ce privește progresele realizate în *Planul de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someş-Tisa*, comparativ cu *Planul de Management actualizat (2015) al spațiului hidrografic (aprobat prin HG nr. 859/2016)*, se evidențiază aspectele precizate în continuare.

În Planul de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa s-au inclus rezultatele inventarului realizat pentru emisiile, evacuările și pierderile de substanțe prioritare vizând totodată și produsele de protecție a plantelor. Abordarea folosită s-a bazat pe inventarierea surselor de poluare pentru perioada 2017 – 2019 și determinarea încărcărilor anuale totale aferente surselor punctiforme de poluare pentru perioada menționată, în timp ce pentru sursele difuze, încărcările s-au determinat prin calcul. Este important de subliniat că, dintre substanțele active care intră în componența produselor de protecție a plantelor, ca și în Planul de Management actualizat (2015) al spațiului hidrografic Someș-Tisa, au fost utilizate în cantități mici clorpirifos (clorpirifos-etil) și trifluralin, dar niciuna nu a fost identificată ca fiind posibil relevantă la nivel de spațiu hidrografic.

Coordonarea măsurilor din programul de măsuri al *Planului de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someş-Tisa* cu măsurile de protecţie a mediului acvatic prevăzute în Planul național de acțiune privind diminuarea riscurilor asociate utilizării produselor de protecție a plantelor, se realizează având în vedere în principal măsurile specifice de protecţie a zonelor limitrofe captărilor de apă de suprafaţă şi din subteran în scopul potabilizării, a lacurilor şi nămolurilor terapeutice şi a zonelor de îmbăiere. De exemplu, în Planul Național de acțiune privind diminuarea riscurilor asociate utilizării produselor de protecție a plantelor a fost introdusă prevederea că, în zonele de protecţie instituite potrivit Legii apelor nr. 107/1996, este interzisă utilizarea pesticidelor (art. 16, alin. (2)). De asemenea, este implementat un sistem de inspecție și control pentru implementarea acestor măsuri specifice.

În viitor trebuie realizată o analiză a Pactului Ecologic European în ceea ce privește ambiția de realizare a unei „poluării zero” și implementarea prevederilor Strategiei de sustenabilitate a produselor chimice: Spre un mediu fără toxicitate” referitoare la pesticide și produse de protecția plantelor:

- interzicerea utilizării celor mai dăunătoare substanțe chimice din produsele de larg consum, permițând utilizarea acestora numai acolo unde este esențial;
- să se țină cont de efectul de cocktail al substanțelor chimice atunci când se evaluează riscurile asociate substanțelor chimice (ex. să ia în considerare efectele cumulative și sinergice ale pesticidele și biocidele);
- eliminarea treptată a utilizării substanțelor per- și polifluoroalchil (PFAS) în UE, cu excepția cazului în care utilizarea lor este esențială;
- stimularea investițiilor și a capacității inovatoare de producție și utilizare a substanțelor chimice care sunt sigure și durabile și pe tot parcursul ciclului lor de viață;
- promovarea rezistenței UE în ceea ce privește aprovizionarea și sustenabilitatea cu substanțe chimice critice;
- stabilirea unui proces mai simplu „o substanță, o evaluare” pentru evaluarea riscurilor și a pericolelor substanțelor chimice;
- promovarea standarde înalte, neexportarea substanțelor chimice interzise în UE.

În anexa strategiei sunt prezentate măsurile pentru implementarea planului de acțiune. inclusiv propunerile legislative și modificările vizate ale Regulamentului nr. 1907/2006 privind înregistrarea, evaluarea, autorizarea și restricționarea substanțelor chimice (REACH), care vor trebui să fie realizate în conformitate cu principiile unei mai bune reglementări (ex. elaborarea de

criterii UE sigure și durabile pentru substanțele chimice) și să facă obiectul evaluărilor sau evaluărilor de impact, după caz.

Planul Național de acțiune privind diminuarea riscurilor asociate utilizării produselor de protecție a plantelor, aprobat prin HG nr. 135/2019 reprezintă un document strategic privind îmbunătăţirea continuă a utilizării produselor de protecţie a plantelor și reducerea riscurilor asociate utilizării acestora în vederea protecţiei sănătăţii umane şi a mediului.

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, prin Autoritatea Națională Fitosanitară, împreună cu Ministerul Sănătății și Academia de Științe Agricole și Silvice ”Gheorghe Ionescu - Sisești”, sunt autoritățile responsabile pentru implementarea activităților din cadrul Planului național de acțiune.

Planul național de acțiune conține obiective, măsuri și calendare ce vizează reducerea dependenței de metodele chimice de combatere a dăunătorilor, a bolilor și a buruienilor, oferind astfel utilizatorilor profesioniști (fermierilor) informații specifice cu privire la gestionarea integrată a dăunătorilor și metodele nechimice alternative.

Prin Planul naţional de acţiune se urmăreşte utilizarea durabilă a produselor de protecţie a plantelor pe teritoriul României, prin reducerea riscurilor şi a efectelor acestora asupra sănătăţii umane şi a mediului, inclusiv promovarea gestionării integrate a organismelor dăunătoare.

În ceea ce privește reducerea riscului de contaminare a solului, a aerului, precum și a apelor de suprafață și subterane, Planul național de acțiune are în vedere următoarele obiective:

- instruirea şi certificarea utilizatorilor profesionişti, distribuitorilor şi consilierilor;
- respectarea cerinţelor privind comercializarea produselor de protecţie a plantelor;
- respectarea cerinţelor privind manipularea, depozitarea produselor de protecţie a
- plantelor, gestionarea ambalajelor şi deşeurilor de produse de protecţie a plantelor;
- reducerea riscurilor pentru consumator prin controlul reziduurilor de pesticide;
- promovarea gestionării integrate a organismelor dăunătoare;
- reducerea riscului de contaminare a apelor, solului şi aerului;
- organizarea sistemului de inspecţie al echipamentelor de aplicare a produselor de protecţie a plantelor;
- reducerea efectului de deviere a pulverizării aeriene.

O serie de acțiuni specifice în contextul implementării Planului național de acțiune privind diminuarea riscurilor asociate utilizării produselor de protecție a plantelor sunt legate de consolidarea sistemului de control și inspecție, instruiri ale inspectorilor fitosanitari, consolidarea serviciilor de consultanță, instruirea formatorilor și organizarea de conferințe / seminarii.

Pentru protecţia resurselor de apă trebuie să se pună accent pe prevenirea contaminării punctiforme şi difuze cauzate de utilizarea produselor de protecţie a plantelor, prin implementarea bunelor practici agricole în exploataţiile agricole şi forestiere, zonele urbane şi de agrement. În acest fel se asigură aplicarea corectă a produselor de protecţie a plantelor care sunt autorizate pentru utilizare prin respectarea dozelor de aplicare, perioadelor de pauză şi utilizarea exclusiv în scopurile pentru care sunt autorizate. Respectarea cerinţelor de utilizare adecvată trebuie să conducă la reducerea riscurilor pentru consumatori.

În acest sens se interzice utilizarea produselor de protecţie a plantelor în zonele de protecţie adiacente apelor de suprafaţă, potrivit prevederilor art. 16 alin. (1) lit. f) şi i) şi alin. (2) din Legea nr. 107/1996, cu modificările şi completările ulterioare. De asemenea, este necesară respectarea prevederilor art. 28 din anexa la Hotărârea Guvernului nr. 930/2005 pentru aprobarea Normelor speciale privind caracterul şi mărimea zonelor de protecţie sanitară şi hidrogeologică, în sensul cultivării unor anumite tipuri de culturi pe terenurile agricole cuprinse în zonele de protecţie sanitară cu regim sever, precum şi al interzicerii în zonele de protecţie sanitară cu regim sever şi în zonele de protecţie sanitară de restricţie a utilizării produselor de protecţie a plantelor, respectiv

zone instituite în jurul surselor şi instalaţiilor de alimentare cu apă potabilă, al surselor de ape minerale şi al lacurilor terapeutice.

Aceste interdicţii sunt completate cu prevederile Programului de acțiune pentru protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi din surse agricole, în sensul că pe terenurile adiacente cursurilor de apă se instituie zone de protecţie şi fâşii de protecţie în care este interzisă aplicarea fertilizanţilor şi a pesticidelor de orice fel.

Reducerea utilizării produselor de protecţie a plantelor sau a riscurilor în anumite zone trebuie să aibă în vedere prevederilor art. 12 alin. (3) din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 34/2012, aprobată prin Legea nr. 63/2013, în special în cazul ariilor naturale protejate, când trebuie redusă la minimum sau interzisă, cu respectarea prevederilor art. 28 şi 28^1 din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 57/2007, aprobată cu modificări şi completări prin Legea nr. 49/2011, cu modificările şi completările ulterioare. Pentru situaţii excepţionale în care utilizarea produselor de protecţie a plantelor este necesară, autorităţile competente elaborează proceduri specifice privind aplicarea produselor de protecţie a plantelor în aceste zone specifice.

În cadrul Planului de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa sunt planificate măsuri adiționale față de măsurile de bază aferente implementării Directivei privind utilizarea durabilă a pesticidelor, respectiv măsurile aplicate se referă la furnizarea de servicii de consultanță în agricultură și de certificare, în special pentru implementarea sistemelor de management de mediu și tehnici de manipulare și stocare a produselor de protecția plantelor.

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale a dezvoltat un **sistem de instruire și certificare a utilizatorilor profesioniști**, distribuitorilor și a consilierilor, reglementat prin Ordinul nr. 1356 din 5 septembrie 2018 privind sistemul de instruire şi certificare în scopul utilizării durabile a produselor de protecţie a plantelor, cu modificările și completările ulterioare. Sistemul de instruire și certificare a utilizatorilor profesioniști (fermieri și operatori), distribuitorilor și a consilierilor/consultanților sistem vizează dobândirea și perfecționarea cunoștințelor, precum și dezvoltarea de noi competențe în domeniul fitosanitar în vederea utilizării optime și a reducerii riscurilor asociate utilizării produselor de protecție a plantelor asupra sănătății umane și a mediului (*https://www.anfdf.ro/central/comercializare/informari/campanie_informare_comercializare.pdf)*.

Sistemul de control la comercializarea și utilizarea produselor de protecție a plantelor constă în:
- inspecții privind modul de comercializare și utilizare a produselor de protecție a plantelor;
- verificarea, prin analize de laborator a calității produselor de protecție a plantelor;
- controlul reziduurilor de pesticide în plante și produse vegetale.

Respectarea tuturor acestor cerinţe privind manipularea, depozitarea și gestionarea produselor de protecţie a plantelor, de către utilizatori profesionişti şi distribuitori se face de către oficii fitosanitare judeţene, agenţiile pentru protecţia mediului şi comisariatele judeţene ale Gărzii Naţionale de Mediu.

Inspecţiile în cazul verificării calității produselor de protecție a plantelor se desfăşoară conform procedurilor generale de control elaborate de Autoritatea Națională Fitosanitară şi aprobate de conducerea Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, precum şi a legislaţiei în vigoare.

Utilizarea produselor de protecţie a plantelor se poate face numai în scopurile pentru care au fost omologate şi numai în conformitate cu instrucţiunile de utilizare, conform legislaţiei specifice în vigoare. În anul 2016 s-a elaborat o versiune nouă a Ghidului de utilizare în siguranţă a produselor de protecţie a plantelor, de către ANF, care este postat pe pagina de internet a ANF. În anul 2017 a fost adoptat Codul de bune practici de utilizare în siguranţă a produselor de protecţie a plantelor, postat pe pagina de internet a ANF și APIA

(*http://www.apia.org.ro/files/pages_files/Ghid_pentru_utilizarea_in_siguranta_a_produselor_de_protectia_plantelor.pdf, https://www.anfdf.ro/sanatate/ghid/ghid_topps.pdf*).

Regulamentul (CE) nr. 1.107/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 octombrie 2009 privind introducerea pe piață a produselor fitosanitare și de abrogare a Directivelor 79/117/CEE și 91/414/ CEE ale Consiliului, cu modificările și completările ulterioare.

Scopul Regulamentului (CE) nr. 1.107/2009 este acela dea armoniza procedura de autorizare a produselor de protecție a plantelor în toate Statele Membre ale Uniunii Europene, de a preveni riscurile printr-o procedură cât mai cuprinzătoare de evaluare a riscului pentru fiecare substanţă activă şi pentru produsele care conţin acea substanţă, înainte de a fi autorizate pentru comercializare şi utilizare. Aplicarea prevederilor Regulamentului conduce la simplificarea şi accelerarea procedurii de autorizare a substanţelor active, precum şi la clarificarea şi consolidarea criteriilor pentru autorizarea acestora, care se finalizează prin creşterea nivelului de protecţie a sănătăţii oamenilor, animalelor şi a mediului.

Legislația în domeniul omologării produselor de protecție a plantelor cuprinde:

- **Regulamentul (CE) nr. 1.107/2009** al Parlamentului European și al Consiliului privind introducerea pe piață a produselor fitosanitare și de abrogare a Directivelor 79/117/CEE și 91/414/CEE ale Consiliului;
- **Hotărârea Guvernului nr. 1.559/2004** privind procedura de omologare a produselor de protecţie a plantelor în vederea plasării pe piaţă şi a utilizării lor pe teritoriul României, cu modificările și completările ulterioare;
- **Hotărârea Guvernului nr. 360/2013** pentru modificarea anexei la Hotărârea Guvernului nr. 1.559/2004 privind procedura de omologare a produselor de protecţie a plantelor în vederea plasării pe piaţă şi a utilizării lor pe teritoriul României;
- **Ordinul nr. 60/2013** pentru aprobarea Regulamentului de organizare şi funcţionare a Comisiei Naţionale de Omologare a Produselor de Protecţie a Plantelor şi aprobarea Procedurilor privind omologarea, comerţul paralel şi de aprobare a celei de a doua denumiri comerciale pentru un produs de protecţie a plantelor omologat pe teritoriul României;
- **Hotărârea Guvernului nr. 1.230/2012** privind stabilirea unor măsuri pentru aplicarea prevederilor Regulamentului (CE) nr. 1.107/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 octombrie 2009 privind introducerea pe piață a produselor fitosanitare și de abrogare a Directivelor 79/117/CEE și 91/414/CEE ale Consiliului;

Pe teritoriul României se comercializează și se utilizează numai produse de protecție a plantelor omologate în România.

Autoritatea responsabilă pentru omologarea produselor de protecție a plantelor este Comisia Națională de Omologare a Produselor de Protecție a Plantelor, din care fac parte următoarele autorități competente:

- Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale prin Autoritatea Națională Fitosanitară;
- Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor;
- Ministerul Sănătății;
- Academia de Științe Agricole și Silvice "Gheorghe Ionescu - Sisești".

Sistemul de control la comercializarea și utilizarea PPP are ca obiective prevenirea și interzicerea comercializării și utilizării produselor de protecție a plantelor care prezintă riscuri pentru sănătatea publică, siguranţa alimentelor, utilizatori şi mediu şi care sunt în afara parametrilor omologaţi, precum și prevenirea introducerii pe piață a PPP contrafăcute.

Controlul constă în realizarea de activități legate de inspecții privind comercializarea și utilizarea produselor de protecție a plantelor, verificarea calității produselor de protecție a plantelor, precum și a nivelului de reziduuri de pesticide în plante și produse vegetale.

Pentru fiecare unitate care comercializează, distribuie, depozitează/deţine, utilizează şi care nu se conformează cerinţelor legislative, au fost stabilite măsuri cu privire la: condiţiile de depozitare a produselor de protecție a plantelor, condiţiile de organizare şi funcţionare, modalităţile de manipulare/utilizare, mașinile și echipamentele de aplicare a produselor de protecție a plantelor pe suprafeţele agricole, etc.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa nu au fost stabilite măsuri privind conformarea cu legislația în vigoare specifică produselor fitosanitare, de protecție a plantelor, precum şi privind reducerea emisiilor de pesticide**.**

Regulamentul (UE) nr. 528/2012 al Parlamentului European şi al Consiliului din 22 mai 2012 privind punerea la dispoziţie pe piaţă şi utilizarea produselor biocide modificat cu o serie de regulamente specifice.

Produsele biocide intră în categoria pesticidelor, astfel cum au fost definite la art. 3 alin. (1) lit. a) din Regulamentul (UE) nr. 528/2012 al Parlamentului European şi al Consiliului din 22 mai 2012 privind punerea la dispoziţie pe piaţă şi utilizarea produselor biocide. Produsele biocide sunt substanţe active şi preparate care conţin una sau mai multe substanţe active, condiţionate într-o formă în care sunt furnizate utilizatorului, având scopul să distrugă, să împiedice, să facă inofensivă şi să prevină acţiunea sau să exercite un alt efect de control asupra oricărui organism dăunător, prin mijloace chimice sau biologice. Prin “biocid” se înţelege orice substanţă chimică sau biologică, care poate fi utilizată în orice mod pentru a interveni în viaţa unei fiinţe.

În România autoritatea responsabilă privind punerea la dispoziţie pe piaţă, utilizarea, autorizarea, omologarea și suportul tehnic pentru produsele biocide este Ministerul Sănătății, prin Comisia Naţională pentru Produse Biocide. Din această Comisie fac parte reprezentanți ai Ministerului Sănătății, Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor și ai Autorității Naționale Sanitar Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor.

Cele mai importante atribuții ale Comisiei Naţionale privind produsele biocide se referă la:

- autorizarea și omologarea produselor biocide;
- asigurarea consultanței privind acest domeniu;
- elaborarea Registrului produselor biocide;
- facilitarea schimbului de informații dintre Autoritățile competente din România și autoritățile europene;
- asigurarea sprijinului și informațiilor necesare pentru autorități, companii, factori interesați și ONG-uri.

Cele mai importante acte legislative naționale care reglementează punerea la dispoziţie pe piaţă şi utilizarea produselor biocide sunt următoarele:

- HG nr. 617/2014 privind stabilirea cadrului instituţional şi a unor măsuri pentru punerea în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 528/2012 al Parlamentului European şi al Consiliului din 22 mai 2012 privind punerea la dispoziţie pe piaţă şi utilizarea produselor biocide, cu modificările și completările ulterioare;

- Hotărârea nr. 398/2010 privind stabilirea unor măsuri pentru aplicarea prevederilor Regulamentului (CE) nr. 1.272/2008 al Parlamentului European şi al Consiliului din 16 decembrie 2008 privind clasificarea, etichetarea şi ambalarea substanţelor şi a amestecurilor, de modificare şi de abrogare a directivelor 67/548/CEE şi 1.999/45/CE, precum şi de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1.907/2006;

- Ordinul nr. 368/2010 privind aprobarea procedurii de avizare a produselor biocide care sunt plasate pe piaţă pe teritoriul României modificat de Ordinul nr. 433/1042/92/2014 pentru modificarea şi completarea Ordinului ministrului sănătăţii, al ministrului mediului şi pădurilor şi al preşedintelui Autorităţii Naţionale Sanitare Veterinare şi pentru Siguranţa Alimentelor nr. 10/368/11/2010 privind aprobarea procedurii de avizare a produselor biocide care sunt plasate pe piaţă pe teritoriul României;

- Ordinul nr. 2.606 din 16 iulie 2012 privind stabilirea unor măsuri aplicabile managementului produselor biocide în condiţii de siguranţă pentru mediu;

- Ordinul nr. 1378/2018 pentru modificarea Normelor de igienă şi sănătate publică privind mediul de viaţă al populaţiei, aprobate prin Ordinul ministrului sănătăţii nr. 119/2014.

Toate produsele biocide trebuie să dispună de autorizație înainte de a putea fi introduse pe piață, iar substanțele active conținute de fiecare produs biocid trebuie să fi fost aprobate în prealabil. Există, totuși, anumite excepții de la acest principiu. De exemplu, substanțele active incluse în programul de reexaminare, precum și produsele biocide care le conțin, pot fi introduse pe piață în așteptarea deciziei finale privind aprobarea. Sunt permise pe piață, de asemenea, autorizațiile provizorii pentru produsele ce conțin noi substanțe active care fac încă obiectul evaluării.

Scopul acestui regulament este acela de a armoniza piața la nivelul Uniunii, de a simplifica aprobarea substanțelor active și autorizarea produselor biocide și de a introduce repere temporale pentru procesele de evaluare, formulare de avize și luare de decizii la nivelul statelor membre. Acest regulament promovează și reducerea testărilor pe animale, prin introducerea cerinței obligatorii de punere în comun a datelor și prin încurajarea utilizării metodelor alternative de testare. Aprobarea substanțelor active are loc la nivelul Uniunii Europene, iar autorizarea ulterioară a produselor biocide la nivel de stat membru. Această autorizare poate fi extinsă la alte State Membre prin recunoaștere reciprocă. Cu toate acestea, noul regulament pune la dispoziția solicitanților și posibilitatea de a opta pentru un nou tip de autorizare la nivelul Uniunii Europene (autorizația Uniunii).

În conformitate cu acest regulament Ministerul Sănătății a elaborat Registrul produselor biocide disponibil la adresa: *http://www.ms.ro/2017/01/17/registrul-national-al-produselor-biocide/*.

Conform prevederilor Ordinului nr. 2.606/2012 privind stabilirea unor măsuri aplicabile managementului produselor biocide în condiții de siguranță pentru mediu, Agenția Națională pentru Protecția Mediului și Institutul Naţional de Cercetare-Dezvoltare pentru Protecţia Mediului realizează evaluarea dosarelor produselor biocide, pentru ecotoxicologie şi comportare în mediu

În ceea ce privește modul de autorizare a pesticidelor și biocidelor, utilizare și comercializare, se menționează că se au în vedere numai produsele de protecţie a plantelor omologate de Comisia Națională de Omologare a Produselor de Protecţie a Plantelor, care se regăsesc în baza de date PEST-EXPERT (https://aloe.anfdf.ro/) și în Registrul național al produselor biocide elaborat de Ministerul Sănătății (http://www.ms.ro/2017/01/17/registrul-national-al-produselor-biocide/).

Inspecţia şi controlul privind punerea la dispoziţie pe piaţă şi utilizarea produselor biocide este realizată de către trei autorități, respectiv *Garda de Mediu*, *Direcțiile de Sănătate Publică* și *Autoritățile Naționale Sanitar Veterinare și pentru Siguranța Alimentelor.*

Directiva 79/409/CEE privind conservarea păsărilor sălbatice (Directiva Păsări)

Directiva 92/43/CEE privind conservarea habitatelor naturale, a florei şi faunei sălbatice (Directiva Habitate)

Directiva 79/409/CEE privind conservarea păsărilor sălbatice (Directiva Păsări) şi Directiva 92/43/CEE privind conservarea habitatelor naturale, a florei şi faunei sălbatice (Directiva Habitate), denumite generic Directivele Natură, constituie piatra de temelie a politicii de conservare a naturii în Europa și se bazează pe stabilirea rețelei de arii naturale protejate Natura 2000 și pe sistemul de protecție strictă a speciilor și habitatelor naturale importante în Uniunea Europeană.

Principalul obiectiv al Directivelor Natură este asigurarea stării bune de conservare pentru speciile și habitatele naturale de interes comunitar iar principalul mecanism este rețeaua Natura 2000, un parteneriat unic în care toate Statele Membre și Comisia Europeană lucrează îndeaproape pentru a crea cea mai mare rețea de zone protejate din lume.

La nivel național, Directivele Natură sunt transpuse prin O.U.G. nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei şi faunei sălbatice, cu modificările şi completările ulterioare, act normativ care prevede și o serie de măsuri de bază pentru implementarea acestora, cea mai importantă fiind identificarea și desemnarea rețelei Natura 2000 în România. Astfel, în urma mai multor procese de identificare și analiză, au fost desemnate 606situri Natura 2000 (171 arii de protecție specială avifaunistică și 435 situri de importanță comunitară) reprezentând aproximativ 23% din teritoriul național și 77% din suprafața totală a ariilor naturale protejate desemnate în România[73].Astfel, numărul siturilor Natura 2000 în România a crescut cu aproximativ 14% comparativ cu cel de-al doilea ciclu de planificare pentru bazinele hidrografice, iar gradul de protecție oferit de acestea contribuind la îmbunătățirea managementului speciilor și habitatelor naturale, inclusiv a celor dependente de resursele de apă din aceste situri Natura 2000.

La nivel european, Directiva Habitate protejează 2500 de specii și 233 de habitate iar Directiva Păsări 500 de specii de păsări sălbatice. În temeiul acestei legislații, în România sunt identificate și protejate 465 de specii, din care 14 specii sunt unice pentru țara noastră, și 87 de habitate.

Numărul de specii și habitate protejate în fiecare sit Natura 2000 variază în funcție de localizarea sitului, de biodiversitatea din zonă și de regimul de protecție. Siturile Natura 2000 cu cele mai multe specii și habitate desemnate sunt reprezentate de Delta Dunării și Complexul Razim-Sinoie, Comana, Lacurile de acumulare de pe Argeș, Dumbrăvița-Rotbav-Măgura Codlei, Câmpia Crișului Alb și Crișului Negru.

Conform Sistemului Informațional pentru Biodiversitate din Europa (BISE-Biodiversity Information System for Europe), la nivel de politici în domeniul protecției naturii, România acționează prin implementarea următoarei direcții care derivă în principal din Convenția privind Diversitatea Biologică și Strategia UE privind Biodiversitatea:

- **Strategia Națională și Planul de Acțiune pentru Conservarea Biodiversității 2014-2020**(SNPACB) stabilește cadrul strategic general pentru biodiversitate și protecția naturii, identificând **obiectivele strategice** și acțiunile necesare a fi implementate în orizontul de timp propus. Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor este responsabil pentru coordonarea implementării la nivel central și local, iar costurile estimate pentru implementarea Planului de Acţiune pentru perioada 2014-2020 au fost evaluate la suma de 6,5 miliarde lei şi au fost asigurate de la bugetul de stat şi din alte surse, cum ar fi Fondul pentru Mediu, fondurile structurale şi de coeziune, Programul LIFE+ al Comisiei Europene şi alte fonduri externe. Costurile au fost revizuite anual de fiecare instituție responsabilă, în funcţie de indicatorii de performanţă şi de bugetul alocat. Bugetul a fost alocat pentru conservarea biodiversității care trebuie consolidată în principal prin adoptarea şi implementarea planurilor de management şi a măsurilor de conservare a speciilor şi habitatelor naturale de interes comunitar, împreună cu măsuri adecvate de dezvoltare socio-economică durabilă a comunităţilor locale din ariile naturale protejate, prin promovarea şi susţinerea capitalului natural şi cultural, a practicilor şi activităţilor tradiţionale şi actuale favorabile utilizării sustenabile a resurselor naturale şi a terenurilor din aceste zone. Aceste activităţi trebuie însoţite de măsuri directe ce contribuie la conservarea, refacerea şi monitorizarea ecosistemelor marine şi a zonei costiere, dezvoltarea infrastructurii verzi, dar şi de activităţi de informare, educare şi conştientizare a populaţiei privind importanţa conservării biodiversităţii şi utilizării durabile a componentelor sale în procesul de dezvoltare a societăţii[74].

În contextul SNPACB, progrese semnificative se remarcă pentru:

[73]https://biodiversity.europa.eu/countries/romania
[74]http://mmediu.ro/new/wp-content/uploads/2014/05/NBSAP.pdf

- **Infrastructura verde -** este abordată, de exemplu, în cadrul **obiectivului strategic** „Asigurarea coerenței și gestionarea eficientă a rețelei naționale de arii naturale protejate". Acțiunile prevăzute includ, de ex. analiza coerenței ariilor naturale protejate și a coridoarelor ecologice; armonizarea măsurilor de gestionare a ariilor protejate transfrontaliere cu cele ale țărilor vecine; evaluarea modului în care rețeaua actuală de transport rutier fragmentează habitatele naturale și habitatele speciilor sălbatice de interes pentru conservare și propune soluții pentru reducerea sau eliminarea fragmentării (cum ar fi ecoductele, podurile pentru faună).

Contextul politic pentru infrastructura verde mai cuprinde și:

- **Strategia de Dezvoltare Teritorială a României 2035**: se referă la infrastructura verde ca o modalitate mai eficientă de adaptare la schimbările climatice și la diminuarea riscurilor naturale, comparativ cu utilizarea infrastructurii gri. Măsurile specifice includ protecția habitatelor naturale (prin asigurarea diversității și interconectivității dintre ariile naturale protejate, în special în contextul managementului siturilor Natura 2000) și dezvoltarea spațiilor verzi în zonele urbane, precum și centurile verzi din împrejurimile marilor orașe. În anul 2016 a fost înființat primul parc natural urban din România[75], cu o suprafață de 183 ha, fiind cel mai mare spațiu verde compact din București.

- **Acordul de parteneriat 2014-2020** (plan strategic cu priorități de investiții care acoperă fondurile structurale și de investiții europene) reiterează necesitatea promovării infrastructurii ecologice. Acordul enumeră coridoarele ecologice, podurile verzi și pasajele ecologice ca exemple de reconectare a zonelor naturale fragmentate artificial.

- Conectivitatea prin infrastructură verde este o acțiune prioritară în cadrul **Strategiei Dunării**

- **Proiectul LIFE Connect Carpathians** - Îmbunătățirea conectivității peisajului pentru lupul și ursul brun printr-o rețea regională de situri Natura 2000 din România (2013-2019) a avut ca scop îmbunătățirea conectivității peisajului într-un coridor ecologic situat în vestul României. Acest coridor este format dintr-o rețea de situri Natura 2000 situate între Munții Apuseni și Carpații Meridionali și este singura cale prin care speciile emblematice, cum ar fi ursii și lupii, se pot deplasa între cele două zone.

- **Convenția Carpatică**, prin obiectivele sale: conservarea, utilizarea durabilă și restaurarea diversității biologice și peisagistice, asigurând un nivel ridicat de protecție și utilizarea durabilă a habitatelor naturale și semi-naturale, continuitatea și conectivitatea acestora, menținerea habitatelor semi-naturale, restaurarea habitatelor degradate, dezvoltarea unei rețele ecologice în Carpați, integrarea conservării și utilizarea durabilă a diversității biologice și peisagistice în politicile sectoriale.

- **Master Planul pentru transport (2030)** menționează necesitatea respectării măsurilor de conservare în proiectele viitoare, inclusiv integrarea măsurilor de infrastructură nestructurală și ecologică și evitarea impactului negativ asupra ariilor naturale protejate, a zonelor împădurite și a zonelor neprotejate în care sunt identificate specii de interes comunitar.

Sursele de finanțare care pot susține inițiativele privind infrastructura verde sunt:

- **Programul Operațional pentru Infrastructură Mare** (POIM) include obiectivul specific 4.1 „Creșterea protecției biodiversității și a stării de conservare", cu un buget de 350 milioane de euro (finanțare FEDR și cofinanțare națională), cu următoarele obiective:
    - sprijinirea habitatelor Natura 2000 pentru a obține o stare de conservare mai bună - 60 000 ha;

[75] https://parcnaturalvacaresti.ro/

- elaborarea Planurilor de Management pentru siturile Natura 2000 – 70 de planuri de management;
- crearea unor organisme de management operațional (administratori sau custozi) în 531 de situri Natura 2000;
- refacerea ecosistemelor degradate - 2000 ha (reprezentând 10% din ecosistemele degradate ale României).

- **Programul Interreg V (România-Ungaria, 2014-2020)** se adresează proiectelor direct legate de obiectivele infrastructurii verzi, cu impact transfrontalier important.

- **Agenția Europeană de Mediu și Granturile Norvegiene** pot sprijini punerea în aplicare a infrastructurii verzi prin intermediul programului privind mediul, adaptarea la schimbările climatice și ecosisteme (în perioada 2014-2021, grantul programului se ridică la 20 de milioane Euro și cofinanțarea este de 3,5 milioane Euro).

- **aspecte conexe cu MAES**. MAES este acronimul pentru Mapping and Assessment of Ecosystems and their Services (Cartarea și evaluarea ecosistemelor și a serviciilor lor), iar acest proces s-a derulat la nivel european ca parte a Strategiei privind Biodiversitatea 2020. Statele Membre sunt nevoite să realizeze cartografierea și evaluarea stării ecosistemelor la nivel național și să integreze aceste date în procesele decizionale, astfel încât fenomenul de degradare și pierdere a biodiversității la nivelul UE să fie oprit, în avantajul bunăstării umane pe termen lung. În România, acest proces s-a derulat în perioada 2015-2017 ca parte a **proiectului „Demonstrarea și promovarea valorilor naturale pentru a sprijini procesul decizional în România"**[76] (pe scurt Natura în deciziile publice sau N4D), finanțat prin fonduri EEA Grants (2.878.203 Euro și 507.918 Euro cofinanțarea națională). Proiectul a fost implementat de Agenția Națională pentru Protecția Mediului (ANPM) împreună cu partenerii săi WWF România, Agenția Spațială Română și Institutul Norvegian pentru Cercetarea Naturii.

Rezultatele proiectului au fost:

- colecție de hărți ale ecosistemelor și Serviciilor Ecosistemice (SE);
- un Raport naţional de evaluare a ecosistemelor şi serviciilor ecosistemice elaborat;
- un Sistem Informatic ce va funcționa ca o bază de date națională a ecosistemelor și a serviciilor lor și în care sunt evidențiate ecosistemele cheie care au nevoie de politici mai bine orientate.

Totodată, în contextul MAES la nivel local au fost implementate o serie de proiecte: *http://maesromania.anpm.ro/index.php/ro/maes-in-actiune/maes-la-nivel-local/12*

De asemenea, în cadrul **Mecanismului Financiar al Spațiului Economic European (2014-2021),** Programul „Mediu, adaptare la schimbările climatice și ecosisteme" (RO - Mediu) este implementat de către Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor (MMAP) în parteneriat cu Agenția Norvegiană de Mediu și cuprinde domeniul „Ecosisteme și Biodiversitate", cu un buget de 3.5550.000 Euro care finanțează apelul de proiecte „Restaurarea zonelor umede și turbăriilor"[77] și care are ca scop punerea în aplicare a schemelor de restaurare pentru 45 de turbării puternic afectate de desecarea antropică și/sau naturală care necesită în principal lucrări de restabilire a regimului hidric.

O rețea Natura 2000 bine administrată aduce o contribuție esențială și la îndeplinirea altor obiective de mediu și ținte stabilite de Directiva Cadru Apă și Strategia pentru Mediul Marin. O gamă largă de zone urbane și rurale depind de ariile naturale protejate pentru furnizarea de apă potabilă și o calitate îmbunătățită a apei. Autoritățile locale și operatorii de apă privați pot economisi bani pentru tratarea apei datorită serviciilor oferite de ecosistemele protejate. Managementul adecvat al siturilor Natura 2000 din zona marină va îmbunătăți ecosistemele marine, rezultând beneficii colaterale ca de exemplu stocarea carbonului sau turism.

[76] http://maesromania.anpm.ro/index.php/
[77] https://eeagrantsmediu.ro/ro_ro/domeniile-programului/ecosisteme-si-biodiversitate/

În acest sens, în anul 2016 a fost înființată Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate, care împreună cu Regia Națională a Pădurilor și Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării au ca scop administrarea unitară și eficientă a ariilor naturale protejate și conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, reglementate prin dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007.

În documentul politicii de mediu a UE anexat comunicării privind bugetul pentru perioada 2014-2020, este recunoscut că "*managementul eficient și restaurarea siturilor Natura 2000 sunt esențiale pentru atingerea obiectivului stabilit de Consiliul European pentru orizontul 2020 privind stoparea pierderii biodiversității și inversarea declinului acesteia*". În acest sens, este necesară o abordare integrată între diferitele fonduri ale UE și coerența acestora cu prioritățile cadrului de acțiune pentru Natura 2000 care oferă o bază solidă pentru noua strategie de finanțare pentru programul Natura 2000.

Implementarea prevederilor legislației europene și naționale privind conservarea naturii este susținută prin proiecte specifice derulate prin intermediul diferitelor surse de finanțare disponibile.

Cele mai importante surse de finanțare pentru susținerea implementării Directivelor Natură sunt Programul Operațional Sectorial Mediu (POS Mediu) și instrumentul financiar LIFE+. Prin POS Mediu au fost alocate fonduri europene pentru sectorul de mediu în perioada 2007-2013. Începând cu anul 2014, sunt finanțate proiecte în cadrul Programului Operațional Infrastructură Mare (POIM) 2014-2020, Axa prioritară 4 (AP 4) Protecția mediului prin măsuri de conservare a biodiversităţii, monitorizarea calităţii aerului şi decontaminare a siturilor poluate istoric, Obiectiv Strategic 4.1 (OS 4.1.) Creşterea gradului de protecţie şi conservare a biodiversităţii şi refacerea ecosistemelor degradate.

Pentru acest obiectiv strategic apelurile de proiecte au vizat creșterea gradului de protecție și conservare a biodiversității și refacerea ecosistemelor degradate (nr. apel: POIM/800/4/1/) și refacerea ecosistemelor degradate (nr. apel 509/4/).

Ambele apeluri de proiecte promovează acţiuni ce contribuie la îndeplinirea obiectivelor Strategiei UE pentru Biodiversitate 2020, luând în considerare nevoile concrete de protecţie a biodiversităţii din România identificate în Strategia Naţională şi Planul de Acţiune pentru Conservarea Biodiversităţii 2014 – 2020, aprobată prin HG nr. 1081/2013, iar refacerea ecosistemelor degradate va lua în considerare și studiile realizate de către MMAP privind Cartarea ecosistemelor naturale și seminaturale degradate la nivel național (care nu se află în arii naturale protejate).

Pentru ariile naturale protejate, eligibile spre finanțare sunt activitățile care vizează elaborarea planurilor de management/seturilor de măsuri de conservare/planurilor de acţiune pentru ariile naturale protejate (inclusiv cele situate în mediul marin) şi pentru speciile de interes comunitar neacoperite de proiectele finanţate din alte programe (prevăzute în OUG nr. 57/2007, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei şi faunei sălbatice, cu modificările ulterioare). În acest sens, în perioada 2016-2020, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, au fost finanțate proiecte în valoare totală de aproximativ **10,64 mil Euro.**

În ceea ce privește refacerea ecosistemelor degradate, Administrația Națională „Apele Române" (ANAR), prin Administrațiile Bazinale de Apă (ABA) este eligibilă spre finanțare pentru proiecte depuse pentru acțiunea D2 „Menținerea și refacerea ecosistemelor lacustre și de ape curgătoare și a serviciilor furnizate". În acest fel, ANAR, împreună cu ABA, au identificat proiectele menite să contribuie la refacerea ecosistemelor degradate, prin activități și măsuri verzi, cum ar fi: refacerea ecosistemelor de ape curgătoare degradate afectate de poluări istorice; refacerea continuității longitudinale a cursurilor de apă; creșterea biodiversității acvatice și ripariene (din apropierea râurilor); reabilitarea ecosistemelor lacustre, de ape curgătoare și a celor degradate, precum și refacerea conectivității longitudinale și îmbunătățirea stării ecologice a corpurilor de apă. Toate aceste propuneri de proiecte sunt localizate pe râurile Someș Mic, Zăpodie, Zalău, Bistrița și Lăpuș. Deoarece apelul de proiecte se încheie în anul 2022, aceste măsuri vor contribui la menținerea sau îmbunătățirea stării ecologice a corpurilor de apă pentru orizontul de timp viitor.

Tot pentru perioada viitoare, respectiv 2021-2027, politica de coeziune la nivel național prevede 9 Programe Operaționale, relevant pentru implementarea măsurilor necesare pentru biodiversitate fiind **Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD)**[78]**,** cu un buget total de 194 de milioane de Euro.

În cadrul acestui program, una din priorităţile de investiții (prioritatea 2) este *protecția mediului prin conservarea biodiversităţii, asigurarea calității aerului și remedierea siturilor contaminate,* care are ca obiectiv specific *creșterea protecției și conservării naturii, a biodiversității și a infrastructurii verzi, inclusiv în zonele urbane, precum și reducerea tuturor formelor de poluare. În acest context, relevantă este Acțiunea 2.1 Conservarea biodiversității pentru a îndeplini cerințele directivelor de mediu prin următoarele tipuri de intervenții/măsuri*:

- elaborarea Planurilor de management a siturilor Natura 2000 și a Planurilor de acțiune pentru specii, ținându-se cont de ordinea cronologică a declarării acestora, prioritate la finanțare având planurile de management ale siturilor aflate în arealul proiectelor de infrastructură aflate în pregătire pentru finanţare;

- menținerea/îmbunătățirea stării de conservare a speciilor și habitatelor prin măsuri de conservare specifice prevăzute în planurile de management ale siturilor Natura 2000/planuri de acțiune pentru specii, și după caz a ecosistemelor degradate și a serviciilor furnizate în afara ariilor naturale protejate, precum și asigurarea conectivității ecologice;

îmbunătăţirea nivelului de cunoaștere a biodiversității și a ecosistemelor (ex. realizarea de studii științifice, documente strategice, baze de date) şi consolidarea capacității de management a autorităților/instituții publice și administratorilor rețelei Natura 2000 și a altor arii naturale protejate de interes național (inclusiv prin cursuri de instruire și specializare/perfecționare).

O altă sursă importantă de finanțare pentru domeniul protejării biodiversității, este **Planul Național de Redresare și Reziliență** 2021-2026 (PNRR) care, prin componenta C2 (Păduri și protecția biodiversității) a pilonului I - Tranziția verde, are ca obiectiv armonizarea practicilor de management forestier cu cele privind conservarea biodiversității și protejarea mediului în contextul generat de Pactul Verde European și asigurarea tranziției către o Europă neutră din punct de vedere climatic prin crearea de noi suprafețe acoperite cu păduri și refacerea habitatelor degradate. Din cele 2 reforme propuse, biodiversitatea este vizată de *Reforma sistemului de management al ariilor naturale protejate în vederea implementării coerente și eficiente a Strategiei Europene privind biodiversitatea*. Investițiile și costurile planificate pentru această reformă sunt următoarele:

- **I3. Actualizarea planurilor de management aprobate și identificarea zonelor potențiale de protecție strictă în habitate naturale terestre și marine în vederea punerii în aplicare a Strategiei UE privind biodiversitatea pentru 2030 (125 mil. Euro)**

Măsura vizează:

I3.1 Actualizarea planurilor de management aprobate (120 mil. Euro);

I3.2 Identificarea zonelor potențiale de protecție strictă în habitate naturale terestre și marine în vederea punerii în aplicare a Strategiei UE privind biodiversitatea pentru 2030 (5 mil. Euro).

- **I4. Investiții integrate de reconstrucție ecologică a habitatelor și conservarea speciilor aferente pajiștilor, zonelor acvatice și dependente de apă (245 mil. Euro)**

Măsura vizează următoarele tipuri de lucrări:

I4.1 Eliminarea obstacolelor din cursurile de apă în scopul facilitării refacerii conectivității habitatelor și speciilor dependente de apă (150 mil. euro) Măsura vizează eliminarea obstacolelor

[78] https://mfe.gov.ro/minister/perioade-de-programare/perioada-2021-2027/

din cursurile de apă în scopul facilitării refacerii conectivității habitatelor și speciilor dependente, dar și eliminarea sau, după caz, realizarea elementelor care contribuie la refacerea conectivității laterale a habitatelor și speciilor acvatice și dependente de apă, ambele intervenții fiind în conformitate cu prevederile planurilor de management ale ariilor naturale protejate, cu obiectivele de conservare dar și cu planurile de management la nivel bazinal. Zonele de intervenție vor fi prioritizate și în funcție de rezultatele modelărilor realizate în cadrul proiectului MMAP-ANAR cu sprijinul Băncii Mondiale de actualizare a planurilor de management al riscului la inundații (Întărirea capacității autorității publice centrale în domeniul apelor în scopul implementării etapelor a 2-a și a 3-a ale Ciclului II al Directivei Inundații - RO-FLOODS). Investiția va fi implementată de către MMAP prin ANAR și ANANP, cu sprijinul ANPA și în colaborare cu autoritățile locale și societatea civilă. ANAR a demarat acțiunile necesare accesării fondurilor acestei măsuri și a identificat preliminar zonele de intervenție, inclusiv a purtat discuții cu autorități centrale (ANPA) și locale (primării). Aceste zone au fost analizate în detaliu, identificându-se preliminar și măsuri necesare refacerii conectivității habitatelor și speciilor dependente de apă cu cursurile de apă, acestor măsuri alocându-se costuri estimate.

I4.2 Reconstrucția habitatelor de pajiști în ariile naturale protejate (35 mil. Euro);

I4.3 Decolmatarea lacurilor Uzlina și Fortuna din Delta Dunării pentru reducerea eutrofizării și menținerea diversității biologice (35 mil.Euro);

I4.4 Implementarea unui sistem de monitorizare a sturionilor sălbatici de-a lungul Dunării de Jos (10 mil. Euro);

I4.5 Reconfigurarea infrastructurii publice de acces și vizitare a Deltei Dunării pentru reducerea presiunii turismului asupra habitatelor și speciilor (15 mil. Euro).

În ceea ce privește alocarea a 150 mil. Euro pentru refacerea conectivității habitatelor și speciilor dependente de apă, aceasta reflectă tipologia și mărimea țintelor propuse prin analogie și extrapolare cu costurile lucrărilor de mică anvergură realizate în diferite bazine hidrografice. Astfel din analiza implementărilor anterioare rezultă o foarte mare eterogenitate la nivelul cost/unitate de suprafață dată fiind o foarte mare variabilitate a tipologiei de reconstrucție ecologică, dependentă și de rezultatele studiilor de determinare a gradului de afectare a habitatelor și speciilor.

Bugetul propus pentru componenta 2 a PNRR este de 1.173 mil. Euro din care 68 % adresează nevoile de reformă și investiții din sectorul managementului forestier, iar 32 % nevoilor corespondente din domeniul biodiversității.

Programul LIFE+, prin componenta Natură și Biodiversitate, co-finanțează proiecte ce promovează cele mai bune practici, proiecte demonstrative, proiecte care contribuie la implementarea Directivelor Natură. Pe baza informațiilor din ***Anexa 9.4*** la nivel de Administrație Bazinală de Apă, la nivel național costurile pentru realizarea acestor măsuri prin intermediul proiectelor derulate este de aproximativ **9 milioane Euro**.

Informații detaliate privind proiectele relevante, inclusiv costuri, se află în *Anexa 9.4* aferentă fiecărui *Plan de Management actualizate (2021) ale bazinelor/spațiilor hidrografice.*

Sprijinul în vederea co-finanţării comunitare este deosebit de important pentru România, întrucât a fost estimat că pentru Natura 2000 sunt necesare costuri substanţiale pentru măsurile necesare asigurării stării de conservare favorabilă a habitatelor şi speciilor de interes naţional şi comunitar.

Directiva 2010/75/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind emisiile industriale (prevenirea și controlul integrat al poluării)

Procesele de producție industriale reprezintă o parte considerabilă a poluării globale din Europa datorită emisiilor lor de poluanți atmosferici, a evacuărilor de ape uzate și a generării de deșeuri.

Directiva 2010/75/UE privind emisiile industriale (IED), principalul instrument al UE care reglementează emisiile poluante din instalațiile industriale, a fost adoptat la 24 noiembrie 2010. Se bazează pe o propunere a Comisiei Europene care reformează 7 directive existente anterior (inclusiv Directiva IPPC) în urma unei revizuiri ample a politicii. Astfel IED își propune să atingă un nivel ridicat de protecție a sănătății umane și a mediului în ansamblu, prin reducerea emisiilor industriale (nocive) dăunătoare în întreaga UE, în special printr-o mai bună aplicare a celor mai bune tehnici disponibile (BAT).

Instalațiile care desfășoară activități industriale listate în anexa I a IED trebuie să dețină o autorizație integrată. Această autorizație trebuie să conțină condițiile stabilite în conformitate cu principiile și dispozițiile IED și anume, o abordare integrată, cele mai bune tehnici disponibile, flexibilitate, inspecțiile de mediu și participarea publicului.

Cerinţele specifice privind ***abordarea integrată şi utilizarea celor mai bune tehnici***, în conformitate cu prevederile **IED**, sunt transpuse în legislația națională prin **Legea nr. 278/2013 privind emisiile industriale, cu modificările și completările ulterioare.**

Abordarea integrată înseamnă că autorizațiile trebuie să țină seama de performanță de mediu a întregii instalații, cuprinzând, de exemplu, emisiile în aer, apă și sol, generarea de deșeuri, utilizarea materiilor prime, eficiența energetică, zgomotul, prevenirea accidentelor și refacerea amplasamentului la închiderea activității. Pentru activităţile care implică utilizarea, producerea sau eliberarea de substanţe periculoase relevante, IED cere operatorilor pregătirea unui ***Raport privind situaţia de referinţă***, înainte de începerea operării instalaţie, având în vedere posibilitatea poluării solului şi apelor subterane, cu asigurarea unei abordări integrate.

Condițiile de autorizare, inclusiv valorile limită de emisie (VLE), trebuie să se bazeze pe BAT. Pentru a defini BAT și performanța de mediu asociată BAT la nivelul UE, Comisia organizează un schimb de informații cu experți din Statele Membre, din industrie și din organizațiile de mediu. Această activitate este coordonată de Biroul European IPPC din cadrul Centrului Comun de Cercetare al UE din Sevilla (Spania). Acest proces are ca rezultat documentele de referință BAT (BREF); ***concluziile BAT*** conținute sunt adoptate de Comisie ca ***Decizii de punere în aplicare***, care conţin informaţii referitoare la nivelul emisiilor asociate ***concluziilor celor mai bune tehnici disponibile (BATC)***[79], trebuie să stea la baza stabilirii condiţiilor din autorizaţia integrată de mediu, inclusiv a valorilor limită de emisie.

Toate folosințele de apă care deversează ape uzate în resursa de apă, inclusiv cele aflate sub incidența Directivei IED, se autorizează având în vedere prevederile HG nr. 188/2002 pentru aprobarea unor norme privind condiţiile de descărcare în mediul acvatic a apelor uzate, cu modificările și completările ulterioare , dar se iau în considerare și prevederile respectivei directive. Prevederile HG nr. 188/2002 stabilesc indicatori de calitate și valori limită de emisie a apelor uzate deversate, la interfața cu receptorul natural și dă posibilitatea autorității competente de gospodărire a apelor să stabilească în autorizația de gospodărire a apelor valori limită mai mici, în funcție de obiectivele de calitate ale receptorului (corpului de apă), ținând cont de standardele de calitate pentru mediu astfel cum este prevăzut în art. 18 al Directivei IED. Precizăm că pentru instalațiile care desfășoară activități listate în anexa 1 a Directivei IED autorizarea se realizează luând în considerare concluziile deciziilor privind cele mai bune tehnici disponibile corespunzătoare activităților în cauză, potrivit prevederilor articolului 14 alineatul (5) al DEI.

Există posibilitatea de a modifica/revizui/reactualiza autorizația de gospodărire a apelor, atunci când prevederile *Planului Național de Management actualizat (2021)* pot conduce la necesitatea stabilirii unor limite la evacuare mai stringente decât cele prevăzute în HG nr. 188/2002, având în vedere menținerea și atingerea obiectivelor de mediu, respectiv menținerea și îmbunătățirea stării ecologice/potențialului ecologic și stării chimice a corpurilor de apă de suprafață, în conformitate cu art. 55 alin 6 al Legii Apelor și art. 21 alin 4 al Ordinului de ministru nr. 891/2019. Totodată pentru instalațiile care desfășoară activități listate în anexa 1 a Directivei IED, așa cum prevede Legea nr. 278/2013 privind emisiile industriale, cu modificările și

[79] *European Commisiion, Jpont research Center, European IPPC Bureau - BAT reference documents, ttps://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference*

completările ulterioare și conform procedurii de emitere a autorizației integrate de mediu, este prevăzută reexaminarea și actualizarea condiţiilor de autorizare și acolo unde este necesar, revizuirea acestora, cel puțin o dată la patru ani potrivit prevederilor articolul 21 alineatul 3.

Totodată, în situația în care condițiile de mediu sunt afectate, autoritatea competentă pentru reglementare impune prin autorizația integrată de mediu, condiții mai stricte decât cele prevăzute de BATC, măsuri suplimentare, fără a aduce atingere altor măsuri care pot fi luate pentru a se respecta standardele de calitate a mediului, așa cum prevede articolul 18 al DEI.

IED permite autorităților competente pentru protecția mediului o anumită ***flexibilitate*** pentru a stabili valori limită de emisie (VLE) mai puțin stricte. Acest lucru este posibil numai în cazuri specifice în care o evaluare de mediu demonstrează că atingerea nivelurilor de emisii asociate aplicării celor mai bune tehnici disponibile (BAT), ar duce la costuri mari, disproporționate în comparație cu beneficiile de mediu, datorate amplasării geografice, condițiilor de mediu locale sau caracteristicilor tehnice ale instalației. Autoritatea competentă trebuie să argumenteze (motiveze) întotdeauna justificarea acordării acestor derogări.

Directiva emisiilor industriale (IED) conține prevederi obligatorii privind inspecțiile de mediu, care se realizează prin implementarea un sistem de inspecții de mediu și elaborarea unor planuri de inspecție, în consecință, incluzând vizitarea amplasamentului cel puțin o dată la 1 sau 3 ani, utilizând criterii bazate pe risc. Autoritatea competentă, care efectuează inspecţia de mediu în România, este Garda Naţională de Mediu şi structurile sale teritoriale.

Prevederile (IED) asigură participarea publicului la procesul de luare a deciziilor de mediu, prin accesul la solicitările autorizaţiilor integrate de mediu și la rezultatele monitorizării emisiilor, pentru a-şi exprima opinia. În plus, prin intermediul Registrului european al emisiilor de poluanți (E-PRTR), sunt puse la dispoziție publicului datele privind emisiile de mediu, cu privire la activitățile industriale majore.

Conform cerințelor IED, instalaţiile noi trebuie să aplice cea mai ecologică tehnologie disponibilă. Instalaţiile existente trebuie să respecte acest standard începând cu anul 2016, fiind însă prevăzută o perioadă de tranziţie pentru centralele termoelectrice de mari dimensiuni care amână punerea în aplicare a acestui termen. *Planul Naţional de Tranziţie* (PNT) poate fi aplicat pe o perioadă cuprinsă între 1 ianuarie 2016 - 30 iunie 2020, stabilindu-se limite anuale pentru dioxid de sulf, oxizi de azot şi pulberi. Instalaţiile mai vechi nu trebuie să îndeplinească aceste obiective dacă acestea vor fi închise până la sfârşitul anului 2023 sau dacă dispun de 17.500 ore de exploatare după anul 2016.

La 5 aprilie 2022, Comisia a adoptat propuneri de măsuri revizuite ale UE pentru abordarea poluării cauzate de instalațiile industriale mari[80], care ține cont de prevederile **Pactului ecologic European** (ex. reducere la zero a poluării, asigurarea economiei circulare, etc.). Aceste propuneri se referă la revizuirea IED și la revizuirea Regulamentului E-PRTR.

În conformitate cu Pactul Ecologic European, scopul general al acestor propuneri este de a progresa către ambiția privind poluarea zero a UE, pentru un mediu fără substanțe toxice și de a sprijini politicile privind clima, energia și economia circulară. Mai precis, noile reguli urmăresc:

- asigurarea implementării complete și consecvente a IED în statele membre, cu **controale/inspecții mai stricte** ale implementării autorizațiilor asupra emisiilor în aer și apă;

- **cele mai bune tehnici disponibile ar putea include niveluri de performanță legate de utilizarea resurselor**; creșterea investițiilor în tehnologii noi și mai curate, ținând cont de utilizarea energiei, eficiența resurselor și reutilizarea apei, evitând în același timp blocarea în tehnologiile învechite;

[80] *Propunere de Directivă de modificare a Directivei 2010/75/UE privind emisiile industriale (prevenirea și controlul integrat al poluării) și a Directivei 1999/31/CE privind depozitele de deșeuri, COM(2022) 156 fina, https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:32d55555-c550-11ec-b6f4-01aa75ed71a1.0011.02/DOC_1&format=PDF*

- **acoperirea activităților agricole și industriale intensive suplimentare**, asigurându-se că sectoarele cu potențial semnificativ de utilizare ridicată a resurselor sau poluare reduc, de asemenea, daunele asupra mediului la sursă prin aplicarea celor mai bune tehnici disponibile; noile norme vor acoperi mai multe instalații, cum ar fi fermele de creștere intensivă a animalelor la scară largă și extracția mineralelor și a metalelor industriale și producția de baterii pe scară largă;

- în anumite cazuri, autoritățile competente pot stabili **VLE mai puțin stricte**; în special, acest lucru ar fi posibil dacă o evaluare ar arăta că atingerea nivelurilor de emisie asociate cu BAT-urile ar duce la costuri disproporționat mai mari în comparație cu beneficiile de mediu, care pot rezulta din caracteristicile tehnice ale instalației sau din locația sa geografică sau din condițiile locale de mediu;

- înființarea unui **Centru de Inovare pentru Transformare Industrială și Emisii (INCITE**);

- dreptul **publicului de a participa la procesul decizional privind acordarea unei autorizații**, dar și să fie informat cu privire la consecințele acestuia având acces la autorizații (inclusiv la cererile de autorizare relevante) și la rezultatele monitorizării emiterii lor.

De asemenea, este necesară îmbunătățirea transparenței datelor și a accesului public la informațiile de mediu printr-un **Portal al emisiilor industriale ale UE**[81], în care se pun la dispoziție in mediul online a rezumatelor autorizațiilor, oferind astfel mai multe oportunități pentru participarea publicului la stabilirea și revizuirea autorizațiilor.

Toate aceste măsuri vor spori eficacitatea și concentrarea pe energie, apă și eficiența materialelor și a reutilizării, se va promova utilizarea în procesele industriale de substanțe chimice mai sigure, mai puțin toxice sau netoxice.

Conform Tratatului de Aderare, în procesul de negociere cu Uniunea Europeană privind Directiva IPPC, au existat au existat în spaţiul hidrografic Someș-Tisa un număr de **12** unități industriale cu perioadă de tranziţie. La sfârşitul anului 2019 a fost inventariat un număr de **68** unități industriale, care au relevanță pentru factorul de mediu apă. Aceste unități sunt prezentate în ***Anexa 9.5*** a *Planului de management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa*.

Măsurile necesare implementării IED în vederea reducerii poluării se referă în principal la introducerea tehnologiilor curate şi a celor mai bune tehnologii disponibile în domeniu (BAT) în procesul de producţie, în vederea încadrării efluentului evacuat în valorile limită de emisie stabilite în autorizaţia de gospodărirea apelor şi în autorizaţia integrată de mediu. Măsurile au fost prezentate pe larg în Planul de management actualizat (2015) al spațiului hidrografic Someș-Tisa, aprobat prin HG nr. 859/2016.

Pentru a se asigura de aplicarea cerinţelor legale autoritatea competentă pentru protecţia mediului emite ***autorizaţiile integrate de mediu,*** conform dispoziţiilor legale în vigoare, numai dacă sunt îndeplinite condiţiile prevăzute de Legea nr. 278/2013 privind emisiile industriale. Măsurile menţionate sunt incluse în ***programele de etapizare*** şi ***programe de conformare*** care sunt anexe la autorizaţia integrată de mediu. La nivelul anului 2019, nici una din unitățile industriale IED nu mai au perioadă de tranziție.

În ceea ce privește conformitatea unităților industriale cu cerințele IED, până la sfârșitul anului 2021 în spațiul hidrografic Someș-Tisa vor fi conforme din punct de vedere al factorul de mediu apă toate unitățile industriale inventariate, nemaifiind stabilite alte măsuri de bază necesare.

Având în vedere noile prevederi ale modificării Directivei 2010/75/UE privind emisiile industriale (prevenirea și controlul integrat al poluării) și a Directivei 1999/31/CE privind depozitele de deșeuri), măsurile de conformare ale unităților industriale va fi necesar să fie reevaluate atât din punct de vedere al impactului asupra resurselor de apă și autorizării, dar și al evaluării costurilor de conformare.

[81] *European Industrial Emission Portal, https://industry.eea.europa.eu/#/home*

Directiva 2012/18/UE privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase („Seveso III"), de modificare și ulterior de abrogare a Directivei 96/82/CE a Consiliului („Seveso II")

Directiva 2012/18/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase, cunoscută sub denumirea de Seveso-III, a modificat-o pe cea anterioară, Seveso-II (Directiva 96/82/CE), care, ținând cont de experiența acumulată în urma unor accidente ulterioare,modificase Directiva Seveso inițială (Directiva 82/501/CEE).

Legea nr. 59/2016 reglementează măsuri pentru prevenirea accidentelor majore în care sunt implicate substanţe periculoase, precum şi pentru limitarea consecinţelor acestora asupra sănătăţii umane şi asupra mediului.

Potrivit Legii nr.59/2016 , în cazul amplasamentelor încadrate la categoria de risc minor (rm), operatorul are obligația să elaboreze un document care să stabilească politica sa de prevenire a accidentelor majore și să garanteze că este implementată în mod corespunzător pentru a proteja sănătatea populației și a mediului, prin mijloace, structuri și sisteme de management adecvate.

Pentru amplasamentele cu risc major (RM), operatorul este obligat să elaboreze un raport de securitate. Acesta trebuie să demonstreze că a fost implementată politica de prevenire a accidentelor majore, că au fost identificate potențialele pericolele de accidente majore și au fost luate măsurile pentru prevenirea lor și limitarea consecințelor asupra sănătății populației și mediului. De asemenea, raportul ar trebui să demonstreze că au fost incluse măsurile adecvate de siguranță în proiectarea, construcția, exploatarea și întreținerea instalațiilor, unităților de stocare, echipamentului și infrastructurii din interiorul amplasamentului, care prezintă riscuri de accidente majore.

Astfel, la sfârşitul anului 2018 au fost inventariate la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa național un număr de **12** unităţi industriale care intră sub incidenţa Directivei SEVESO III și care puteau afecta apele de suprafață și subterane. Unitățile sunt prezentate în ***Anexa 9.6****. a Planului de management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa*.

Începând cu 13 august 2012 a intrat în vigoare **Directiva 2012/18/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanțe periculoase (așa numita „Seveso III"), de modificare și ulterior de abrogare a Directivei 96/82/CE a Consiliului („Seveso II"),** ca urmare a adaptărilor continue a prevederilor referitoare la accidentele majore datorate substanţelor chimice periculoase.

Principalele modificări aduse de Directiva Seveso III în perioada 2016-2020 sunt următoarele:

- actualizări tehnice pentru a ţine seamă de modificările din UE în ceea ce priveşte clasificarea substanţelor chimice;

-în 31 august 2020, Comisia Europeană a adoptat Regulamentul delegat (UE) 2020/1677 de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1272/2008 al Parlamentului European și al Consiliului privind clasificarea, etichetarea și ambalarea substanțelor și a amestecurilor în vederea îmbunătățirii funcționalității cerințelor privind informațiile referitoare la răspunsul în situații de urgență privind sănătatea.

Potrivit dispoziţiilor art. 2 şi 3, pct. 1, prevederile Legii nr. 59/2016se aplică amplasamentelor care se află sub controlul unui operator, unde sunt prezente substanţe periculoase în una sau mai multe instalaţii situate în această zonă, inclusiv în infrastructurile sau activităţile obişnuite ori conexe. Amplasamentele sunt fie amplasamente de nivel inferior, fie amplasamente de nivel superior; criteriile de stabilire a tipului de amplasament sunt precizate în anexa nr. 1 a legii. În acest sens: **Amplasamentul de nivel inferior** reprezintă amplasamentul în care substanţele periculoase sunt prezente în cantităţi egale sau mai mari decât cantităţile prevăzute în coloana 2 din partea 1 sau în coloana 2 din partea a 2-a din anexa nr. 1, dar mai mici

decât cantităţile prevăzute în coloana 3 din partea 1 sau în coloana 3 din partea a 2-a din anexa nr. 1, acolo unde este necesar aplicându-se regula de însumare stabilită în nota 4 din anexa nr. 1.

Amplasamentul de nivel superior este un amplasament în care substanţele periculoase sunt prezente în cantităţi egale cu sau mai mari decât cantităţile prevăzute în coloana 3 din partea 1 ori în coloana 3 din partea a 2-a din anexa nr. 1, acolo unde este necesar aplicându-se regula de însumare stabilită în nota 4 din anexa nr. 1.

Autorităţile publice investite şi responsabile pentru aplicarea *Legii nr. 59/2016 privind controlul asupra pericolelor de accident major în care sunt implicate substanţe periculoase*, precum și obligațiile operatorilor au fost menţionate în *Planul de Management actualizat (2015) al spațiului hidrografic Someș-Tisa aprobat prin HG nr. 859/2016*.

Pentru toate amplasamentele de nivel superior, operatorul are obligaţia (art. 12) de a elabora **Planul de Urgență Internă** care să cuprindă măsurile ce trebuie aplicate în interiorul amplasamentului şi să furnizeze Inspectoratului judeţean pentru situaţii de urgenţă informaţiile necesare pentru a permite elaborarea **Planului de urgenţă externă**. Planurile de urgenţă trebuie să cuprindă informaţiile prevăzute în anexa nr. 5 a legii nr. 59/2016 şi se elaborează şi se testează potrivit normelor metodologice elaborate de Inspectoratul General pentru Situaţii de Urgenţă şi aprobate prin ordin al ministrului afacerilor interne.

Planurile de urgenţă internă şi externă sunt revizuite şi testate periodic, la intervale de cel mult 3 ani şi, unde este necesar, actualizate de operator şi, respectiv, de ISUJ. Revizuirea are în vedere modificările care au loc în cadrul amplasamentelor respective sau în serviciile de urgenţă implicate, noile cunoştinţe tehnice, precum şi noile cunoştinţe privind intervenţia în caz de accidente majore.

Autorităţile competente realizează activităţi de inspecţie (art. 17 - 20), inclusiv vizite la faţa locului, verificări ale unor măsuri interne, sisteme, rapoarte şi documente de monitorizare, precum şi orice monitorizare necesară, efectuată de către sau în numele autorităţii competente, pentru a verifica şi a promova conformarea amplasamentelor cu cerinţele legislaţiei în vigoare.

Măsurile şi costurile pentru conformarea cu prevederile Directivei SEVESO III, respectiv prevederile legislaţiei naţionale în vigoare, a amplasamentelor unităților industriale a căror activitate poate afecta apele de suprafață și subterane, au fost evaluate pentru cel de-al treilea ciclu de planificare împreună cu costurile pentru conformarea unităților industriale cu prevederile Directivei IED și nu au putut fi defalcate.

Directiva 2014/52/UE de modificare a Directivei 2011/92/UE privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului

Procedura EIA este o cerinţă a **Directivei 2014/52/UE de modificare a Directivei 2011/92/UE privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice și private asupra mediului (aşa numita Directiva EIA)**, precum şi a **Directivei 2003/35/CE de instituire a participării publicului la elaborarea anumitor planuri şi programe privind mediul şi de modificare a Directivelor Consiliului 85/337/CEE şi 96/61/CE în ceea ce priveşte participarea publicului şi accesul la justiţie**.

Directiva EIA a fost transpusă în legislaţia românească prin Legea nr. 292/2018 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice şi private asupra mediului şi H.G. nr. 878/2005 privind accesul publicului la informaţia privind mediul, cu modificările și completările ulterioare, și implementată prin următoarele acte normative:

- OM nr. 262/2020 pentru modificarea Ghidului metodologic privind evaluarea adecvată a efectelor potenţiale ale planurilor sau proiectelor asupra ariilor naturale protejate de interes comunitar, aprobat prin Ordinul ministrului mediului şi pădurilor nr. 19/2010;

- OM nr. 269/2020 privind aprobarea ghidului general aplicabil etapelor procedurii de evaluare a impactului asupra mediului, a ghidului pentru evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontier şi a altor ghiduri specifice pentru diferite domenii şi categorii de proiecte.

Acordul de mediu reprezintă actul administrativ emis de către autoritatea competentă pentru protecţia mediului prin care sunt stabilite condiţiile şi măsurile pentru protecţia mediului, care trebuie respectate în cazul realizării unui proiect.

Proiectele prevăzute în Anexa nr. 1, precum şi cele din Anexa nr. 2 la Legea 292/2018 care pot avea efecte semnificative asupra mediului, datorită, printre altele, naturii, dimensiunii sau localizării lor, fac obiectul unei solicitări de aprobare de dezvoltare şi al unei evaluări a impactului lor asupra mediului înaintea emiterii acestei aprobări.

Pentru proiectele care fac obiectul Legii nr. 278/2013 privind emisiile industriale, cu modificările şi completările ulterioare, evaluarea impactului asupra mediului se realizează cu respectarea dispoziţiilor respectivului act normativ şi împreună cu documentaţia specifică ce vizează prevenirea şi controlul integrat al poluării stau la baza obţinerii autorizaţiei integrate de mediu

Procedura de evaluare a impactului asupra mediului se realizează în următoarele etape:

a) etapa de încadrare a proiectului în procedura de evaluare a impactului asupra mediului;
b) etapa de definire a domeniului evaluării şi de realizare a raportului privind impactul asupra mediului;
c) etapa de analiză a calităţii raportului privind impactul asupra mediului.

Procedura de evaluare a impactului asupra mediului prevăzută este precedată de o evaluare iniţială a proiectului, realizată de către autorităţile competente pentru protecţia mediului, în cadrul căreia este identificată localizarea proiectului în raport cu ariile naturale protejate, precum şi dacă proiectul propus intră sub incidenţa prevederilor art. 48 şi 54 din Legea Apelor nr. 107/1996, cu modificările şi completările ulterioare, după caz.

Procedura de evaluare a impactului asupra mediului pentru proiectele care se construiesc pe ape sau care au legătură cu apele, conform prevederilor Legii apelor nr. 107/1996, cu modificările și completările ulterioare, se derulează coordonat cu procedura de emitere a avizului de gospodărire a apelor care include și etapa de evaluare a impactului asupra corpurilor de apă.

Procedura de emitere a avizului de gospodărire a apelor se derulează în coordonarea autorității competente pentru protecția mediului în cadrul procedurii de evaluare a impactului, conform prevederilor Legii nr. 292/2018 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice sau private asupra mediului.

Procedura de evaluare a impactului asupra mediului este condusă de către autorităţile publice centrale sau teritoriale pentru protecţia mediului, cu participarea autorităţilor publice centrale sau locale, după caz, care au atribuţii şi răspunderi specifice în domeniul protecţiei mediului. Deciziile luate de autoritatea publică pentru protecţia mediului se pun la dispoziţia publicului.

Publicul interesat are dreptul să participe efectiv şi din timp la procedura de evaluare a impactului asupra mediului, să se documenteze şi să transmită propuneri/recomandări autorităţilor publice competente, atunci când toate opţiunile sunt posibile şi înaintea luării unei decizii privind aprobarea de dezvoltare.

Din punct de vedere al autorității competente de gospodărire a apelor, conform art.11 și art.12 din Procedura privind consultarea utilizatorilor de apă, riveranilor şi publicului la luarea deciziilor în domeniul gospodăririi apelor aprobată prin Ordinul de ministru nr. 1.044 din 2005, solicitantul unui aviz de gospodărire a apelor are obligația de a anexa la cerere o copie de pescrisoare de informare publică a intenţiilor privind activitatea propusă, adresată autorităţii publice locale, şi confirmarea de primire a scrisorii de către acea autoritate, precum și o copie a informării cu privire la intenţia sa referitoare la activitatea propusă în ziarul local publicată săptămânal, timp de două săptămâni consecutive.

Potrivit Legii 292/2018, reprezentantul autorității competente de gospodărire a apelor este membru permanent al Comisiei de Analiză Tehnică (CAT). Procedura de emitere a actului de reglementare din domeniul protecției mediului implică afișarea pe pagina de internet a tuturor etapelor evaluării impactului asupra mediului, ce includ deciziile membrilor CAT. Pentru proiectele pentru care s-a decis că o evaluare a impactului asupra mediului nu este necesară, Decizia Etapei de Încadrare conține măsurile și condițiile de realizare a proiectului preluate din avizul de gospodărire a apelor. Pentru proiectul pentru care se decide efectuarea impactului asupra mediului cu evaluarea impactului asupra corpurilor de apă, pe pagina de internet a autorității competente pentru protecția mediului se afișează și studiul de evaluare a impactului asupra corpurilor de apă, iar acordul de mediu preia măsurile, condițiile și programul de monitorizare din avizul de gospodărire a apelor.

Comisia de Analiză Tehnică este constituită la nivel central prin ordin al conducătorului autorității publice centrale pentru protecția mediului, la nivelul fiecărui județ și al municipiului București, prin ordin emis de prefect, potrivit legislației în vigoare, iar la nivelul Administrației Rezervației Biosferei ”Delta Dunării”, prin ordin emis de prefectul județului Tulcea.

Toate actele de reglementare din domeniul gospodăririi apelor se supun prevederilor Legii nr 544/2001privind **liberul acces la informaţiile de interes public** art. 2 lit. b) ”prin informaţie de interes public se înţelege orice informaţie care priveşte activităţile sau rezultă din activităţile unei autorităţi publice sau instituţii publice, indiferent de suportul ori de forma sau de modul de exprimare a informaţiei” și se pun la dispoziția publicului interesat, la cerere. Publicul interesat este informat de luarea deciziilor prin anunțuri date în presă și prin afișarea pe site-ul autorității competente pentru protecția mediului, în conformitate cu prevederile art. 11 alin. (3) – (9) din Anexa 5 a Legii nr. 292/2018.

Lista proiectelor supuse evaluării impactului asupra mediului, precum şi lista proiectelor pentru care trebuie stabilită necesitatea efectuării evaluării impactului asupra mediului sunt menţionate în Anexele 1 şi 2 din Legea nr. 292/2018.

Proiectele care au relevanţă pentru apă şi au fost supuse Procedurii EIA în perioada 2016 - 2020 sunt disponibile publicului pe site-urile Agenţiei Naţionale de Protecţia Mediului şi Agenţiilor Judeţene de Protecţia Mediului.

Măsuri aplicabile sectorului acvacultură pentru reducerea efectelor negative asupra resurselor de apă

Principalele documente din legislaţia comunitară sunt cele promovate de DG Pescuit şi Afaceri Maritime (DG MARE), în particular ***Regulamentul nr. 508/2014 privind Fondul European pentru pescuit şi afaceri maritime***[82] şi ***Regulamentul nr. 1.380/2013 privind politica comună în domeniul pescuitului*****,** precum şi alte documente europene relevante. În România s-a implementat legislaţia naţională corespunzătoare domeniului de piscicultură şi acvacultură, elaborându-se următoarele documente strategice pentru perioada 2014-2020: *Strategia Naţională a domeniului pescăresc 2014-2020*, *Planul de acţiuni pentru implementarea Strategiei Naţionale a Domeniului Pescăresc2014-2020*, *Planul strategic naţional multianual pentru acvacultură*, precum şi legislaţia aferentă (**Anexa 9.1**. *a Planului Național de Management actualizat (2021)*).

Strategia naţională a domeniului pescăresc 2014-2020 succede *Planului Naţional Strategic 2007-2013* şi are ca fundament analiza socio-economică a stării sectorului pescăresc la sfârşitul Programului Operaţional pentru Pescuit (POP) 2007-2013 şi viziunea Guvernului României pentru dezvoltarea domeniului pescăresc în perioada 2014-2020, raportate la Politica Comună pentru Pescuit şi Afaceri Maritime a Uniunii Europene. *Strategia naţională a domeniului pescăresc 2014-2020* şi *Planul de acţiuni pentru implementarea strategiei* stabilesc acţiunile necesare realizării obiectivelor prioritare stabilite în funcţie de starea sectorului şi corelat cu priorităţile şi obiectivele specifice ale Uniunii Europene, precum şi indicatorii, rezultatele scontate în perioada menționată, şi entităţile publice şi private implicate. Obiectivele specifice privind

[82] *Regulamentul a fost modificat prin Regulamentul delegat (UE) 2017/1787 al Comisiei din 12 iunie 2017 şi rectificat prin Rectificare, JO L 88, 31.3.2017*

acvacultura fac obiectul *Planului Naţional Strategic pentru Acvacultură*, aferent perioadei 2014-2020, a cărui implementare şi aplicare este condiţionalitate ex-ante pentru POP 2014-2020.

Resursele financiare necesare implementării acţiunilor prevăzute în *Strategia naţională a domeniului pescăresc 2014-2020* şi *Planul de acţiuni* sunt asigurate de la bugetul naţional, de la Fondul European pentru Pescuit şi Afaceri Maritime şi din contribuţiile proprii ale beneficiarilor de sprijin financiar nerambursabil acordat sectorului pescăresc în cadrul Politicii Comune pentru Pescuit prin POP 2014-2020.

De asemenea, strategia abordează tangenţial şi problematica Politicii Maritime Integrate a Uniunii Europene în domeniile care implică România ca stat riveran al Mării Negre.

În perioada următoare, această strategie se află în curs de revizuire pentru includerea noilor elemente de politică la nivelul Uniunii Europene (Pactul Ecologic European).

Planul de acţiuni pentru implementarea Strategiei Naţionale a Domeniului Pescăresc 2014-2020, anexă la *Strategia Naţională a Domeniului Pescăresc 2014-2020*, cuprinde 5 direcţii de acţiune (https://www.fonduri-ue.ro/files/programe/POP/PSNMA-2014-2020-versiune-oficiala-15.04.2015.pdf, http://apepaduri.gov.ro/wp-content/uploads/2014/08/Plan-de-ac%C5%A3iuni-pentru-implementarea-SNDP.pdf). Informații detaliate privind direcțiile de acțiune, organismele principale, responsabile de activitatea de elaborare şi implementare a strategiei naţionale şi a reglementărilor privind acvacultura, procesarea şi organizarea pieţei produselor pescăreşti, structurile de pescuit şi acvacultură, precum și măsurile pentru dezvoltarea acvaculturii româneşti şi protejarea ecosistemelor acvatice, cu relevanță pentru atingerea obiectivelor de mediu ale corpurilor de apă unde activităţile piscicole reprezintă presiuni semnificative, sunt prezentate în Planul Național de Management actualizat 2015, aprobat prin HG nr. 859/2016.

Având în vedere faptul că activităţile de pescuit şi acvacultura reprezintă alte tipuri de activităţi/presiuni care pot afecta starea corpurilor de apă (a se vedea subcapitolul 3.4.5), măsurile ce se finanţează în cadrul documentelor de programare strategică pentru perioada 2021-2027 sunt considerate măsuri de bază finanţate prin intermediul Programului Operațional pentru Pescuit și Afaceri Maritime 2014-2020 POPAM), respectiv Programul pentru Pescuit și Acvacultură (PAP) 2021-2027.

În vederea asigurării corelării necesare măsurilor pentru categoria de presiuni - acvacultură/piscicultura din Planurile de Management actualizate (2021) ale bazinelor/spațiilor hidrografice cu strategiile, proiectele şi acţiunile prevăzute la nivel naţional, regional şi local în acest domeniu, Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale, împreună cu Administraţia Naţională “Apele Române” şi Agenţia Naţională pentru Pescuit şi Acvacultură, colaborează pentru sprijinirea pescuitului durabil din punct de vedere al mediului și restaurarea și conservarea resurselor biologice acvatice.

Prin POPAM și PAP se finanțează măsuri pentru consolidarea activităților de pescuit durabile din punct de vedere economic, social și de mediu, precum și pentru sprijinirea activităților durabile de acvacultură.

În acest context, POPAM contribuie la dezvoltarea durabilă şi protecţia mediului şi a resurselor naturale în zonele pescăreşti şi costiere: Marea Neagră, râuri şi lacuri interioare şi de-a lungul fluviului Dunărea. De asemenea, o atenţie sporită este acordată ariilor protejate, precum Delta Dunării.

Informații detaliate privind măsurile finanțate prin POPAM se regăsesc în *Planul Național de Management actualizat (2021)*, aprobat prin HG nr. 859/2016.

În ceea ce privește **stadiul realizării măsurilor prevăzute în POPAM 2014-2020**, se precizează că la sfârșitul lunii mai 2022, din valoarea costurilor planificate de cca. 156 milioane Euro, s-au realizat proiecte în valoare de cca. 78,3 milioane Euro (50 %) pentru cele două direcții de acțiune relevante pentru protecția resurselor de apă - prioritățile UE nr. 1 și 2 (promovarea pescuitului durabil din punct de vedere al mediului, eficient din punct de vedere al utilizării resurselor, inovatoare, competitive și bazată pe cunoaștere și încurajarea acvaculturii durabile din

punct de vedere al mediului, eficiente din punct de vedere al utilizării resurselor, inovatoare, competitive și bazată pe cunoaștere).

Pentru perioada următoare s-a elaborat **Programul pentru Acvacultură și Pescuit 2021-2027**[83] (PAP), finanțat prin **Fondul European pentru Afaceri Maritime și Activități de Pescuit și de Acvacultură** (FEAMAPA), care va asigura principalul sprijin financiar pentru dezvoltarea sectorului pescăresc din România în perioada de programare 2021-2027.

Obiectivele strategice ale PAP urmăresc asigurarea condiţiilor pentru implementarea Politicii Comune de Pescuit (PCP) în România, cu luarea în considerare a angajamentelor Comisiei Generale pentru pescuit în Marea Mediterană (GFCM). Intervențiile PAP sunt determinate de nevoile identificate corelate cu politicile specifice sau transectoriale la nivelul UE, în mod deosebit: Pactul Verde European (PVE), Strategia UE pentru biodiversitate pentru 2030 (BDV), Strategia de la fermă la consumator (F2F), precum şi cu obiectivele stabilite prin Planul Național Strategic Multianual privind Acvacultura (PNSMA), cu obiectivul Directivei Cadru Strategia pentru mediul marin de atingere a stării ecologice bune a mediului marin, precum și cu cele ale Directivei pentru amenajarea spațiului maritim. De asemenea, sunt avute în vedere şi scopurile Strategiei europene pentru materialele plastice într-o economie circulară (Reducere deșeuri mase plastice - RDMP).

Strategia de implementare a PAP urmăreşte să contribuie la:

- dezvoltarea unui pescuit comercial durabil la Marea Neagră şi în apele interioare;
- o acvacultură durabilă şi competitivă, care să folosească eficient resursele disponibile;
- organizarea pieţei pescăreşti, inclusiv la consolidarea organizaţiilor pescăreşti şi la sprijinirea lanţului scurt de comercializare;
- dezvoltarea zonelor pescăreşti, punând în valoarea oportunităţile oferite de economia albastră durabilă.

Cele ***3 priorități ale PAP*** se referă la: pescuit și biodiversitate acvatică (4 obiective specifice), acvacultură, procesare și comercializare (2 obiective specifice) și dezvoltare locală (1 obiectiv specific).

Intervențiile/măsurile care vor contribui la reducerea impactului asupra apelor constau în principal din:

- sprijinirea modernizării infrastructurii pescărești;
- susținerea dotării ambarcațiunilor și navelor de pescuit pentru creșterea performanței economice, securitatea și siguranța la bord și scăderea impactului de mediu;
- alocarea de compensații pentru încetarea temporară a activităților de pescuit;
- sprijinirea implementării unui sistem eficient de control, inspecție și executare privind activitățile de pescuit, conform prevederilor UE;
- susținerea colectării și gestionării datelor privind sectorul pescăresc, conform prevederilor UE;
- contribuția la protejarea și restaurarea biodiversității și ecosistemelor acvatice prin sprijinirea colectării de deșeuri și a ariilor marine protejate;
- sprijinirea investițiilor în acvacultură pentru înființarea, extinderea și modernizarea fermelor de acvacultură;
- sprijinirea organizării de cursuri de instruire pentru acvacultori;
- sprijinirea sustenabilității economice a fermelor de acvacultură care furnizează servicii de mediu;
- sprijinirea cercetării, dezvoltării și inovării și stimularea parteneriatului cercetare - administrație - producători.

De asemenea în perioada 2021-2022 s-a derulat procedura privind Evaluarea Strategică de Mediu (SEA) a Programului pentru Acvacultură și Pescuit 2021-2027, al cărei scop principal este de a integra aspectele de mediu în conținutul programului, în scopul asigurării unui grad

[83] https://ampeste.ro/pap-2021-2027/programare-2021-2027/proiect-de-program-2021-2027.html

ridicat de protecție a mediului și pentru a contribui la dezvoltarea durabilă a României în perioada de programare 2021-2027. Evaluarea strategică de mediu este efectuată pentru a confirma faptul că posibilele efecte semnificative asupra mediului generate de implementarea PAP 2021-2027 sunt identificate, descrise, evaluate și luate în considerare în procesul de elaborare și adoptare a acestui program.

Alocarea financiară a PAP de cca. 232 milioane Euro se va realiza prin FEAMAPA (70 %) și buget național (30 %).

Sprijinul acordat prin PAP are în vedere disfuncționalitățile pieței pescărești, nevoile de investiții pentru dezvoltarea acesteia care pot fi sprijinite și complementaritatea programului cu alte forme de sprijin. Elementele de complementaritate între Programul Operațional Dezvoltare Durabilă (PODD) și PAP sunt date, în special, de intervențiile pentru refacerea și conservarea biodiversității și cele pentru eficiență energetică sau utilizarea surselor de energie regenerabilă. Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) are ca obiectiv general stabilirea priorităților naționale de investiții și direcțiilor principale de reformă ale României în acord cu Recomandările Specifice de Țară și regulamentele specifice pentru a asigura ameliorarea stării economice a României și a consolida capacitatea de reziliență la nivel național în perioade de criză pandemică. Domeniile sale de intervenție complementare cu PAP se referă la schimbările climatice, mediu, energie și tranziție verde, mediul de afaceri și ecosisteme, cercetare și inovare, digitalizare și reziliență în situații de criză.

De asemenea, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa sunt stabilite pentru cel de-al treilea ciclu de planificare măsuri de bază aplicate presiunilor semnificative punctiforme și difuze (evidențiate în cap. 3.4.5. Alte tipuri de presiuni antropice) care contribuie la atingerea obiectivelor de mediu ale corpurilor de apă menționate în Anexa 7.1 a Planului de management actualizat (2021) a spațiului hidrografic Someș-Tisa. Aceste măsuri constau în:

- asigurarea debitului ecologic în aval de lucrările de barare și de captare a apei în conformitate cu regulamentul de exploatare (parte componenta a autorizației de gospodărire a apelor);
- efectuarea periodică a lucrărilor de decolmatare, mentenanță și igienizare a helețeielor, iazurilor, bazinelor, etc. în vederea îmbunătățirii stării ecologice/potențialului ecologic al corpului de apă;
- primenirea periodică a apelor în vederea îmbunătățirii stării/potențialului ecologic al corpului de apă;
- în cazul furajării, utilizarea anumitor tipuri de furaje și cantități ale acestora astfel încât să nu conducă la deteriorarea stării/potențialului ecologic al corpului de apă.

Costurile acestor măsuri în mare parte considerate instrumente de management sunt în curs de evaluare.

La nivel european a fost adoptat documentul de lucru ***„Cu privire la aplicarea Directivei Cadru Apă (DCA) și a Directivei Cadru Strategia Marină (MSFD) în legătură cu acvacultura”***[84], ghid care-și propune să susțină Statele Membre și industria de profil în implementarea legislației Uniunii Europene și să evidențieze modul în care protecția mediului este compatibilă cu activitățile durabile de acvacultură.

Scopul general al acestui document este de a oferi îndrumări practice care să faciliteze punerea în aplicare a Directivei Cadru Apă și a Directivei Cadru Strategia Marină în contextul dezvoltării acvaculturii durabile. Mai concret:

- să ofere bune practici de reglementare și sugestii autorităților naționale cu privire la cerințele directivelor referitoare la acvacultură, pentru a facilita punerea lor în aplicare;
- să ofere bunel practici din industrie și sugestii producătorilor de acvacultură;
- să furnizeze informații despre sustenabilitatea producției de acvacultură din UE cu respectarea legislației relevante de mediu la nivel comunitar.

[84] *COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT On the application of the Water Framework Directive (WFD) and the Marine Strategy Framework Directive (MSFD) in relation to aquaculture, (https://ec.europa.eu/environment/marine/pdf/SWD_2016_178.pdf)*

În anul 2021 Comisia Europeană a adoptat **documentul „*Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul economic și social european și Comitetul regiunilor - Orientări strategice pentru o acvacultură mai sustenabilă și mai competitivă în UE pentru perioada 2021-2030*”** [85]care revizuiește orientările strategice ale Comisiei pentru dezvoltarea sustenabilă a acvaculturii în UE, adoptate în 2013.

Sturionii reprezintă o specie de pești migratori pe distanțe lungi pentru a căror protejare se depun eforturi de către România, precum și de alte state din bazinul Dunării. În acest context, începând cu ianuarie 2012 s-a propus ca obiectiv al **Strategiei Europene pentru regiunea Dunării (EUSDR)** asigurarea populației viabile de sturioni și alte specii indigene până în anul 2020, prin promovarea implementării **Programului „Sturioni 2020”.**

La nivelul bazinului Dunării, în cadrul ICPDR, începând cu primul Plan de Management al Districtului Dunării au fost prevăzute măsuri privind conservarea sturionilor, măsuri care au abordat calitatea apei, precum și îmbunătățirea condițiilor hidromorfologice. În noiembrie 2018, a fost acordată o finanțare din fonduri europene pentru sprijinirea implementării *” Studiu privind tematicile de mediu și ecologice în cadrul strategiilor macro-regionale (MRS) și coordonarea politicilor cu DG NEAR/ENV: Sprijin pentru implementarea studiului de fezabilitate care analizează opțiunile pentru migrația peștilor la Poarta de Fier I și II”*[86] (proiect *We Pass),* prin care ICPDR va putea demara activitățile prioritare prezentate în *Termenii de referință* ai Studiului de fezabilitate, în scopul îmbunătățirii condițiilor de migrație prin sistemul Porțile de Fier și de atragere a surselor de finanțare pentru măsurile de monitorizare aferente modificărilor hidromorfologice.

În România măsurile de refacere și conservare a populațiilor de sturioni din habitatele piscicole naturale vizează interzicerea (temporară) pe o perioada de 5 ani (2016-2021) a pescuitului în scop comercial a speciilor de sturioni vulnerabile și critic periclitate, precum și dezvoltarea acvaculturii de sturioni în scopul conservării *in situ* a acestor specii și pentru continuarea și dezvoltarea programelor de populare/repopulare de susținere a Dunării cu puiet de sturioni. De asemenea, se interzice folosirea oricăror unelte sau echipamente de pescuit sturioni în zonele de pescuit din habitatele piscicole naturale din România.

În anul 2018 a fost demarat la nivelul bazinului Dunării proiectul **„MEASURES: Gestionarea și restabilirea bio-coridoarelor acvatice pentru speciile de pesti migratori din bazinul Dunării”** (2018-2021) care are ca scop cartografierea habitatelor de pești migratori, conservarea *ex situ* și consolidarea rețelei de protecție a sturionilor din Dunăre[87]. Partenerii din România sunt reprezentați de Institutul Național de Cercetare și Dezvoltare „Delta Dunării”, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, Institutul de Biologie al Academiei Române, iar partenerul strategic asociat este Administrația Fluvială a Dunării de Jos - Galați. În acest context, la Isaccea au fost eliberate în Dunăre 300 de exemplare marcate (cu microcip) de puiet de nisetru (*Acipenser gueldenstaedtii*), această specie aflându-se pe lista roșie a speciilor critic periclitate. Monitorizarea sturionilor se realizează de către Stația pentru Monitorizarea Peștilor Migratori din Dunăre din cadrul ARBDD, situată la Isaccea (km 100), în colaborare cu INCDD Tulcea, iar rapoartele de monitorizare se comunică autorităților și instituțiilor interesate.

Planuri de acțiune specifice sectorului irigații

Programul naţional de reabilitare şi/sau înfiinţare a infrastructurii principale de irigaţii şi infrastructurii de desecare şi drenaj, denumit în continuare Program, a fost aprobat prin Hotărârea nr. 793/2016, cu modificările și completările ulterioare.

Prin Program se stabilesc amenajările de irigaţii şi obiectivele infrastructurii principale de irigaţii din aceste amenajări, care se vor supune reabilitării, prevăzute în anexa nr. 1, precum şi amenajările de desecare şi drenaj şi obiectivele infrastructurii de desecare şi drenaj din aceste

[85] *https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2021:236:FIN*
[86] *WE Pass project, https://danubis.icpdr.org/share/26330/db0f4d25f692c17d688d148b4b9e800d*
[87] *informații detaliate privind obiectivele proiectului MEASURES (finalizat în 2021) se regăsesc în Capitolul 5.2 al prezentului proiect al Planului Național de Management 2021*

amenajări, care se vor supune reabilitării, prevăzute în anexa nr. 11, anexe care fac parte integrantă din Program.

Reabilitarea şi/sau înfiinţarea infrastructurii principale de irigaţii şi infrastructurii de desecare şi drenaj se realizează în condiţiile financiare prevăzute de art. III alin. (1) din Legea nr. 269/2015 privind aprobarea Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 4/2015 pentru modificarea Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 82/2011 privind unele măsuri de organizare a activităţii de îmbunătăţiri funciare, cu modificările şi completările ulterioare.

Au fost constituite un număr de 666 de OUAI-uri pe o suprafaţă de 1.464.349,70 ha, care au preluat infrastructura secundară de irigaţii de la ANIF, care deserveşte o suprafaţă de cca. 1.422.358,00 ha şi un număr de 24 de FOIF pe o suprafaţă de 395.753 ha, care au preluat infrastructura de la ANIF, care deserveşte o suprafaţă de 171.000 ha.

Obiectivul general al Programului vizează reabilitarea infrastructurii principale de irigaţii care va conduce la creşterea suprafeţei funcţionale din suprafaţa viabilă şi marginal viabilă economic pentru irigaţii la 70% în anul 2020 şi 90% la orizont 2030 şi constă în reabilitarea infrastructurii principale de irigaţii din 156 de amenajări aparţinând domeniului public al statului, inclusiv Canalul Magistral Siret-Bărăgan;

Reabilitarea infrastructurii de desecare şi drenaj care va conduce la creşterea suprafeţei funcţionale prin reducerea aportului de apă provenit din zone limitrofe mai înalte, prin reţinerea cantităţilor de apă în bazine de retenţie din zonele înalte şi aplicarea unei agrotehnici specifice acestei zone pentru prevenirea eroziunii prin scurgere la suprafaţă din 50 de amenajări de desecare şi drenaj aparţinând domeniului public al statului.

Obiectivul general al Programului se realizează până la sfârşitul anului 2027.

Obiectivul specific al Programului îl reprezintă creşterea funcţionalităţii infrastructurii prin creşterea randamentului staţiilor de bază (fixe şi plutitoare) şi repompare, eliminarea pierderilor de apă prin infiltraţie din canalele de irigaţii şi desecare şi drenaj aparţinând domeniului public al statului şi eliminarea degradărilor apărute la construcţiile hidrotehnice de pe acestea.

Prin Programul de reabilitare finanţat exclusiv din surse de la bugetul de stat se vor realiza lucrări de reabilitare a infrastructurii principale de irigaţii etapizat care vor urmări

- reabilitarea infrastructurii principale de irigaţii care alimentează staţiile de punere sub presiune reabilitate prin PNDR 2007-2013, măsura 125a;

- reabilitarea infrastructurii principale de irigaţii care alimentează staţiile de punere sub presiune ce vor fi reabilitate prin PNDR 2014-2020, submăsura 4.3;

- reabilitarea infrastructurii principale de irigaţii care alimentează staţiile de punere sub presiune care sunt în amenajări în care nu s-au constituit organizaţii de îmbunătăţiri funciare.

Infrastructura principală de irigaţii este alcătuită din prize, staţii de pompare de bază (fixe sau plutitoare), inclusiv cele reversibile, staţii de repompare, reţea electrică aferentă acestora, colectoare, conducte, canale şi conducte de aducţiune şi distribuţie a apei pentru irigaţii până la staţiile de pompare de punere sub presiune.

Prin efectuarea investiţiilor în reabilitarea infrastructurii principale de irigaţii şi desecare şi drenaj se are în vedere, pe de o parte, creşterea ponderii suprafeţei funcţionale din suprafaţa viabilă şi marginal viabilă economic pentru irigaţii (%) de la 50%, cât este nivelul actual, la 70% în anul 2020, iar pe de altă parte, reducerea efectelor negative ale excesului de apă asupra culturilor agricole şi sustenabilităţii activităţilor agricole, ca urmare a degradării calităţii solurilor şi creşterii costurilor pentru reconstrucţia acestora. Ţinta pe termen lung (orizont 2030) va fi de 90%.

Sistemele de irigaţii din România au fost construite până în anul 1990, suprafaţa amenajată pentru irigaţii ocupă circa 22% din suprafaţa agricolă a ţării şi circa 34% din suprafaţa arabilă.

În prezent, România dispune de o suprafaţă amenajată pentru irigat de cca. 3.1 milioane ha. Din această suprafaţă, 2,6 mil. ha o reprezintă suprafaţa viabilă şi marginal viabilă.

De asemenea, acţiunea de reabilitare va conduce, pe de o parte, la creşterea randamentului aducţiunii principale de irigaţii, care constituie sursa de alimentare cu apă pentru amenajările interioare de irigaţii aparţinând OIF, precum şi a celorlalte lucrări de IF şi, pe de altă parte, la creşterea randamentului amenajărilor interioare de irigaţii aparţinând OIF, cu reflectare în micşorarea tarifului pentru 1000 m^3 apă pompată pentru irigaţii, tarif care este suportat în totalitate de către beneficiari.

Impactul este cu atât mai important având în vedere creşterea randamentului de funcţionare a amenajărilor de irigaţii pe care s-au constituit organizaţii şi federaţii de îmbunătăţiri funciare, care au accesat măsura 125a din PNDR 2007-2013, precum şi a amenajărilor de irigaţii viabile pe care s-au constituit organizaţii şi federaţii de îmbunătăţiri funciare, care vor putea accesa submăsura 4.3 din PNDR 2014-2020.

Reabilitarea infrastructurii principale de irigaţii va conduce la realizarea unor economii de resurse de apă şi energie, prin reducerea pierderilor şi aplicarea unui management eficient al resurselor.

Impact social - prin realizarea acţiunii de reabilitare se va reduce vulnerabilitatea comunităţilor umane la secetă prin evitarea afectării unei populaţii de 1.097.433 locuitori din 190 de localităţi.

Măsuri specifice pentru sectorul forestier

Având în vedere **obiectivul ONU de dezvoltare 15. Viaţa terestră**, precum și **obiectivele Strategiei pentru Biodiversitate 2030,** măsurile avute în vedere în **Strategia Naţională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030** se referă la: gestionarea durabilă a pădurilor, eliminarea tăierilor ilegale de arbori, dezvoltarea sistemului informatic integrat pentru monitorizarea exploatării şi transportului masei lemnoase, inclusiv la punctele de frontieră, asigurarea împăduririi şi reîmpăduririi terenurilor din fondul forestier şi a celor degradate sau supuse deşertificării, desfăşurarea plantării programate a perdelelor forestiere pentru protecţia culturilor agricole şi a elementelor de infrastructură în scopul limitării impactului schimbărilor climatice.

Obiectivele Strategiei pentru Biodiversitate 2030 - Un plan UE de restaurare a naturii sunt avute în vedere în cadrul măsurilor finanțate prin **Programul Operațional Dezvoltare Durabilă 2020-2027**, în care sunt propuse investiții pentru restaurarea ecosistemelor pe uscat și pe mare și angajamentele cheie până în 2030, ca parte esențială a Pactului ecologic european. Acestea vor viza menținerea și refacerea ecosistemelor degradate și serviciile prestate (împăduriri, coridoare ecologice etc.) situate în afara ariilor naturale protejate, continuând astfel acțiunile finanțate prin POIM.

În perioada 2016-2020 s-au aplicat măsuri de împădurire pe o suprafață de 133.179 ha, din care cca. 64 % suprafață regenerată natural în fondul forestier național. Situația la nivelul întregii ţări cu privire la suprafaţa regenerată cu specii forestiere pentru perioada 2016 – 2020, fost următoarea:

Anul	**Suprafaţa împădurită în fondul forestier naţional (ha)**	**Suprafaţa regenerată natural în fondul forestier naţional (ha)**	**Suprafaţa împădurită în afara fondului forestier naţional (ha)**
2016	28.456	16.841	611
2017	28.032	17.281	228
2018	27.043	17.970	70

2019	24.459	16.016	201
2020	25.189	17.162	106
Total 2016-2020	**133.179**	**85.270**	**1.216**

Sursa datelor: Statistica activităților de silvicultură pentru anii 2016-2020 publicate de Institutul Național de Statistică.

Din suprafețele naționale prezentate, circa 67 % din suprafaţa regenerată natural în fondul forestier naţional se află în administrarea statului român prin Romsilva, și are următoarele valori:

Anul	**Suprafaţa regenerată artificial în fond forestier proprietate publică a statului (ha)**	**Suprafaţa regenerată natural în fond forestier proprietate publică a statului (ha)**	**Lungime albii torențiale corectate în fond forestier proprietate publică a statului (km)**
2016	6.426	9.995	17,5
2017	6.068	9.916	2,50
2018	4.732	9.850	5,43
2019	5.182	9.149	5,90
2020	4.830	9.253	5,65
2021	4.745	9.167	2,10
Total 2016-2020	**31.983**	**57.330**	**39.08**

Sursa datelor: Regia Națională a Pădurilor - Romsilva

Măsurile pentru sectorul forestier continuă și în perioada 2022-2027. Astfel, în cadrul Programului Național de Redresare și Reziliență 2021-2026, Componenta C2 (Păduri și protecția biodiversității) a pilonului I - Tranziția verde, este planificată **reforma sistemului de management și a celui privind guvernanța în domeniul forestier** prin dezvoltarea unei noi Strategii forestiere naționale și a legislației subsecvente (Codul Silvic și legislație forestieră secundară). Reforma presupune adoptarea unei noi strategii forestiere naționale și a unui nou Cod Silvic, care să stabilească direcția de dezvoltare a sectorului forestier, ținând cont de strategiile europene din domeniu.

De asemenea, se vor realiza **investiții în noi suprafețe ocupate de păduri,** inclusiv în păduri urbane, prin **realizarea de noi păduri și suprafețe cu vegetație forestieră în zonele vulnerabile la schimbările climatice**, prin: identificarea și evaluarea terenurilor, finanțarea împăduririi și lucrărilor de îngrijire a plantațiilor și creșterea suprafeței cu vegetație forestieră în lungul căilor de comunicație, în interiorul aglomerărilor urbane (păduri urbane, inclusiv de tipul mini-pădurilor) în jurul localităților și între câmpurile cu culturi agricole, precum și alte categorii de perdele forestiere de protecție. Investițiile vor respectarea unui set de cerințe de tip No-Regret până la definitivarea Strategiei Forestiere Naționale 2020-2030, estimată a intra în vigoare la finalul anului 2022.

Prioritar se va investi în zonele deficitare în păduri din sudul și estul României cu recădere în suprafețe de terenuri degradate din cauza proceselor de eroziune, alunecări de teren,

deșertificare, urmărindu-se redobândirea funcțiilor de protecție ale peisajelor afectate de aceste gen de fenomene. **Totodată se va urmări refacerea pădurilor ripariene (situate de-a lungul râurilor) pentru asigurarea conectivității în peisajele predominant agricole**.

Reformele și investițiile vor aduce rezultate importante, între care cel mai amplu program de împăduriri, prin care vor fi plantate peste **56.700 de hectare de pădure**, cel puțin 90 de pepiniere operaționale noi și renovate , precum și cel puțin 3 150 000 m^2 suprafețe noi de păduri urbane, cu un buget propus de **1.173 milioane** Euro, în conformitate cu cerințele legale stabilite în Strategia Națională Forestieră 2020 - 2030.

De asemenea, în **Planul național strategic pentru PAC 2023-2027** se consideră că ete o necesitate din perspectiva adaptării la efectele schimbărilor climatice susținerea de măsuri pentru creșterea suprafețelor împădurite și dezvoltarea de sisteme de perdele forestiere de protecție sau perdele naturale individuale de protecție a culturilor agricole. În plus, aplicarea de metode specifice agriculturii ecologice și alte metode de utilizare mixtă a terenurilor agricole prin sisteme agroforestiere sau împădurirea terenurilor agricole afectate de diverse fenomene de degradare sau crearea de perdele forestiere, pot veni în sprijinul protecției resurselor de apă și sol. Astfel, prin intervenția DR-08 - Împădurire - întreținere și îngrijire suprafețelor împădurite, se are în vedere continuarea acordării sprijinului financiar beneficiarilor care și-au asumat angajamente în baza Măsurii 8 - Investiții în dezvoltarea zonelor împădurite și în îmbunătățirea viabilității pădurilor, Sub-măsura - 8.1 Împăduriri şi crearea de suprafeţe împădurite din PNDR 2014 -2020 sau care au semnat contracte în baza Măsurii 221 - Prima împădurire a terenurilor agricole din PNDR 2007 - 2013.

Măsuri de bază aplicabile corpurilor de apă subterană

Principalele surse de poluare ale apelor subterane din România sunt aglomerările umane fără sisteme de colectare și epurare a apelor uzate și de activitățile agricole (surse de poluare difuze). În vederea atingerii obiectivelor DCA, este esenţială luarea tuturor măsurile pentru eliminarea sau reducerea cantităţilor de poluanți ce ajung în apele subterane. Prevenirea deteriorării calităţii apelor subterane precum şi prevenirea oricărei tendinţe crescătoare şi semnificative a concentraţiei poluanţilor în apele subterane trebuie realizată în primul rând prin implementarea măsurilor de bază, respectiv a cerinţelor Directivei 2006/118/EC privind protecţia apelor subterane împotriva poluării şi deteriorării, ale Directivei 91/676/EEC referitoare la protecţia apelor privind poluarea cu nitraţi din surse agricole şi ale Directivei 91/271/EEC privind epurarea apelor uzate urbane, modificată prin Directiva 98/15/CE.

Prevenirea poluării apelor subterane cu substanţe periculoase se realizează, de asemenea, prin aplicarea măsurile necesare pentru implementarea următoarele Directive:

- Directiva 2009/128/CE privind utilizarea durabilă a pesticidelor, Regulamentul (CE) Nr. 1432/2017 al CE de modificare a Regulamentului nr. 1107/2009 referitoare la introducerea pe piață a produselor fitosanitare cu privire la criteriile de aprobarea a substanțelor active cu risc redus, Regulamentul 528/2012 privind punerea la dispoziție pe piață și utilizarea produselor biocide;
- Directiva 2010/75/EU privind emisiile industriale;
- Directiva 2018/851/UE de modificare a Directivei 2008/98/CE privind deșeurile;
- Directiva 2008/105/CE privind standardele de calitate a mediului și Directiva 2013/39/UE de modificare a Directivelor 2000/60/CE și 2008/105/CE în ceea ce privește substanțele prioritare din domeniul politicii apei.

Evacuările directe de poluanţi în apele subterane sunt interzise, cu excepţia celor prevăzute de Legea Apelor nr. 107 din 1996 (art. 20 şi Anexa 3 lit C (j)) cu modificările și completările ulterioare, așa cum sunt menționate la capitolul 9.6 din Planul Național de Management actualizat 2022-2027.

Contaminarea solului şi a apelor subterane este unul dintre aspectele fundamentale ale protecţiei mediului ce trebuie tratat cu toată responsabilitatea de toți cei implicați în acest proces.

În acest context, au fost elaborate Strategia Națională și Planul Național pentru Gestionarea Siturilor Contaminate din România, denumite în continuare *strategie* pentru a aborda problemele legate de contaminarea solului și apei subterane, ca urmare a activităților antropice trecute și recente desfășurate pe siturile industriale și pentru eliminarea sau limitarea (potențialelor) riscuri pentru sănătatea umană și mediu. Aceasta este promovată de Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, conform atribuțiilor și responsabilităților ce îi revin privind gestionarea siturilor contaminate pentru atingerea și menținerea unui nivel ridicat de securitate ecologică și siguranță de mediu şi are ca scop trasarea politicilor publice în domeniul gestionarii siturilor contaminate până în 2015, (definit ca termen scurt); rezolvarea problemei siturilor care necesită acțiune urgentă până în 2020, (definit ca termen mediu) şi finalizarea acțiunii până în 2050 (definit ca termen lung). Această Strategie a fost aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 683/2015, modificată prin Legea nr. 74/2019 privind gestionarea siturilor potențial contaminate și a celor contaminate, având scopul de a proteja sănătatea umană și a mediului de efectele contaminării solului prin reglementarea măsurilor destinate îmbunătățirii calității factorilor de mediu afectați de prezența confirmată a poluanților la niveluri care reprezintă un risc semnificativ pentru sănătatea umană și mediu, luându-se în considerare utilizarea prezentă și viitoare a terenurilor.

Prezenta Lege prevede măsuri la nivel național referitoare atât la identificarea siturilor potențial contaminate și a celor contaminate în vederea realizării unui inventar național al acestora cât și măsuri privind stabilirea obiectivelor privind remedierea siturilor contaminate la un nivel de funcționalitate și în conformitate cu utilizările prezente și viitoare, luându-se în considerare costurile de remediere a acestora.

În acest sens, a fost aprobat Ordinului ministrului mediului, apelor și pădurilor și al ministrului lucrărilor publice, dezvoltării și administrației nr. 1.423/3.687/2020 privind aprobarea Metodologiei de investigare a siturilor potențial contaminate și a celor contaminate, urmat de Ordinul ministrului mediului, apelor și pădurilor nr. 267/346/2021 privind aprobarea Metodologiei de remediere a siturilor contaminate, metodologie care stabilește norme tehnice privind remedierea siturilor contaminate în vederea diminuării riscurilor asupra sănătății umane și mediului până la un nivel care să corespundă utilizării prezente și viitoare a acestora.

Pentru corpurile de apă subterană care nu ating starea chimică bună prin aplicarea măsurilor de bază, este necesară identificarea și implementarea de măsuri suplimentare. Acestea se aplică tuturor corpurilor de apă subterană pentru respectarea principiului de nedeteriorare, alt obiectiv important al DCA.

9.2. Măsuri privind recuperarea costurilor activităţilor specifice de gospodărire a apelor şi a serviciilor de alimentare cu apă şi canalizare

9.2.1. Recuperarea costurilor pentru activităţile de gestionare a resurselor de apă

Respectând cerințele Directivei Cadru Apă 2000/60/CE, în ceea ce privește stabilirea unei politici adecvate în scopul utilizării eficiente a resursei de apă, a alocării corespunzătoare a costurilor pe categorii de utilizatori ai resursei de apă, a recuperării costurilor pentru serviciile/activitățile prestate, Administrația Națională ”Apele Române” aplică un mecanism economic specific în domeniul gospodăririi cantitative şi calitative a resurselor de apă, mecanism ce include sistemul de contribuţii, plăţi,tarife şi penalităţi.

Atât la nivelul *Planului Național de Management aferent porțiunii din bazinul hidrografic internațional al Dunării care este cuprins pe teritoriul României, aprobat prin HG 80/2011, cât* și *Planului Național de Management actualizat (2015)*, *aprobat prin HG 859/2016*, dar și în varianta prezentă, în cadrul *Capitolului 8 Analiza economică a utilizării apei* sunt prezentate informații detaliate privind elementele ce definesc mecanismul economic în domeniul gospodăririi resurselor de apă. Astfel, în cadrul Capitolului 8 se regăsesc informații privind activitățile specifice de gospodărire a resurselor de apă, structura alocării costurilor pe centre de cost, structura și cuantumul contribuțiilor pentru utilizarea resursei de apă, precum și recuperarea costurilor pentru activitățile de management al resurselor de apă.

Ca parte a modului de finanțare a dezvoltării domeniului și de asigurare a funcționării Administrației Naționale ”Apele Române”,aplicarea mecanismului economic în domeniul apelor are în vedere interesul public general,respectiv atingerea obiectivelor definite de Legea Apelor cu modificările și completările ulterioare, respectiv de asigurare a cunoașterii, protecției, punerii în valoare și utilizării durabile a resurselor de apă,în conformitate cu prevederile legislației naționale armonizate cu directivele europene, precum și asigurarea condiţiilor funcționării Sistemului Național de Gospodărire a Apelor (SNGA).

Instrumentele economice de plăți, respectiv *contribuțiile pentru utilizarea resursei de apă*, pe categorii de resurse și utilizatori, *contribuțiile pentru primirea de ape uzate în resursele de apă,* sunt fundamentate în baza costurilor aferente activităților specifice de gospodărire a apelor, a alocării corespunzătoare a costurilor activităților specifice de gospodărire a apelor către toți utilizatorii resursei de apă, precum și a volumelor de apă prelevate, respectiv în baza cantităților de poluanți (indicatori) evacuați în resursa de apă. Recepționarea și punerea în operă de noi lucrări de infrastructură de gospodărire a apelor pentru asigurarea alimentării cu apă și a managementului riscului de inundații, implementarea de măsuri având în vedere atingerea obiectivelor de mediu ale corpurilor de apă, dar și monitorizarea aplicării măsurilor de conformare cu prevederile legislative privind condițiile de evacuare în resursa de apă, conduc la o creștere semnificativă a costurilor aferente managementului infrastructurii de gospodărire a apelor și a managementului resurselor de apă. Astfel, mecanismul economic și financiar în domeniul gospodăririi resursei de apă este supus unui risc din punct de vedere al sustenabilității acestuia în relație cu funcționarea în siguranță a infrastructurii SNGA.

Activităţile specifice de gospodărire a apelor realizate de Administraţia Naţională „Apele Române” se desfășoară în conformitate cu prevederile legislative, și nu sunt proporționale cu volumele prelevate și cantitatea de poluanți evacuată în resursa de apă. Astfel, diminuarea cerinței de apă, având în vedere măsurile care promovează utilizarea rațională și durabilă a resursei de apă conduce la o diminuare a posibilității de recuperare a costurilor, fiind astfel necesară o reconfigurare a prezentului mecanism care să răspundă necesităților de realizare a activităților specifice de management cantitativ și calitativ al resurselor de apă, al riscului de inundații și al SNGA.

În acest sens, devine necesară reconfigurarea/dezvoltarea actualului mecanism economic (*reglementat prin Legea Apelor nr. 107/1996, cu modificările și completările ulterioare*), având în vedere asigurarea într-un mod durabil a susținerii costurilor aferente tuturor atribuțiilor și activităților de interes național și social ale Administrației Naționale ”Apele Române”, ce derivă din prevederile legislative. Astfel în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență (PNRR 2021-2026), Pilonul I - Tranziția Verde, Componenta C1 - Managementul Apei, a fost propusă reforma “*Reconfigurarea actualului mecanism economic al Administrației Naționale “Apele Române” (ANAR) în vederea asigurării modernizării și întreținerii sistemului național de gospodărire a apelor, precum și a implementării corespunzătoare a Directivei-Cadru privind apa și a Directivei privind inundațiile”*[88].

Reglementarea unui nou mecanism economic va fi realizată în două etape:

- Demararea studiilor necesare pentru cele 11 bazine hidrografice din România, pentru definirea și operaționalizarea unui nou mecanism economic până în anul 2022, respectiv demararea:
  - evaluării importanței economice a activității de gestionare și utilizare durabilă a apei;
  - evaluării tendințelor privind evoluția necesarului de apă și a volumelor de apă prelevate la nivelul bazinului/spațiului hidrografic, precum și a indicatorilor macroeconomici pe termen mediu și lung;
  - stabilirii mecanismului optim de recuperare a costurilor pentru furnizarea apei de către ANAR, cu respectarea cerinței de asigurare a debitului ecologic.
    - Pe baza acestor studii se va asigura intrarea în vigoare a noului mecanism economic al ANAR prin modificarea Legii Apelor nr. 107 / 1996 până în anul 2024.

[88] https://mfe.gov.ro/pnrr/

- Noul mecanism economic va răspunde nevoii de a avea o corelare îmbunătățită între actualul sistem de venituri al ANAR și costurile specifice fiecărei categorii de utilizatori ai resursei de apă în vederea unei eficiențe sporite a activității de administrare și modernizare a sistemului național de gospodărire a apelor.

Se menționează că în vederea încadrării în perioada de implementare a PNRR, pentru realizarea acestei reforme complexe, este necesară colaborarea cu o instituție financiară internațională (Banca Mondială) care va asigura accesul rapid și eficient la expertiza tehnică necesară pentru configurarea noului mecanism economic.

9.2.2. Măsuri pentru recuperarea costurilor pentru serviciile publice de alimentare cu apă, canalizare şi epurare

Așa cum se specifică în Subcapitolul 8.5.2.1. *Cadrul legislativ, instituțional și de reglementare în domeniul serviciilor de apă*, A.N.R.S.C., potrivit prevederilor legale, are competența de a aviza/aproba prețurile pentru serviciile de alimentare cu apă și canalizare.

Prin activitatea de avizare/aprobare a prețurilor și tarifelor pentru serviciile de alimentare cu apă de canalizare, furnizate/prestate utilizatorilor în condiții de monopol, prin intermediul rețelelor publice, se urmărește:

- protejarea intereselor consumatorilor faţă de tendinţa operatorilor de a ajusta pozitiv preţurile şi tarifele la aceste utilităţi;
- verificarea modului de susţinere şi fundamentare a nivelului tarifelor şi preţurilor propuse de operatori;
- avizarea operativă a preţurilor şi tarifelor, în vederea menţinerii echilibrului financiar al operatorilor;
- respectarea de către operatorii regionali a strategiilor de tarifare din contractele de delegare a gestiunii serviciilor de alimentare cu apă şi de canalizare prin care se implementează proiectele de investiții finanțate din fonduri europene nerambursabile.

În conformitate cu Raportul anual ANRSC 2020[89], se au în vedere următoarele:

- Implementarea tuturor rezultatelor proiectului „***Întărirea capacității administrative a Autorității Naționale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilități Publice pentru reglementarea, autorizarea, evaluarea şi monitorizarea serviciilor comunitare de utilități publice”***, finanțat prin POCA 2014-2020, prin:

- propuneri de îmbunătățire a cadrului de reglementare economică și a metodologiei de avizare/aprobare de către A.N.R.S.C. a prețurilor și tarifelor în sectorul de apă și apă uzată, ținând cont de investițiile și eficiența investițiilor realizate de operatori, stabilite în contractele de delegare a gestiunii și/sau în planurile de afaceri;

- Implementarea proiectului „***Consolidarea reglementării economice a serviciului de salubrizare”***, finanțat din Technical Support Instrument 2021[90], prin elaborarea unei propuneri de modificare a normelor metodologice pentru:

  - aprobarea tarifelor distincte pentru colectarea separată și transportul separat al deșeurilor municipale, tarifelor de operare a stațiilor de transfer, tarifelor de sortare, compostare, tratare mecano-biologică și depozitare, precum și a tarifelor distincte de gestionare a deșeurilor municipale pentru activitățile serviciului de salubrizare desfășurate de operatori.

9.3 Măsuri pentru protejarea corpurilor de apă utilizate sau care vor fi utilizate pentru captarea apei destinate consumului uman

[89] https://www.anrsc.ro/wp-content/uploads/2021/02/Raport-ANRSC-2020-consolidat.pdf
[90] *https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_ro*

Măsurile pentru protejarea corpurilor de apă utilizate sau care vor fi utilizate pentru captarea apei destinate consumului uman constituie măsuri de bază sub cerințele art. 11.3d al Directivei Cadru Apă, respectiv măsuri care conduc la îndeplinirea cerințelor art. 7, incluzând și măsurile de siguranță a calității apei pentru reducerea nivelului de tratare necesar pentru producerea de apă potabilă.

În capitolul 5 se prezintă captările de apă de suprafață și subterană pentru utilizarea în scop potabil.

Instituirea zonelor de protecție pentru captările de apă de suprafață și subterană pentru utilizarea în scop potabil se realizează în conformitate cu prevederile Legii apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare, a HG nr. 930/2005 pentru aprobarea Normelor speciale privind caracterul și mărimea zonelor de protecție sanitară şi hidrogeologică, precum și a Ordinului nr. 1278/2011 pentru aprobarea instrucțiunilor privind delimitarea zonelor de protecție sanitară și a perimetrului de protecție hidrogeologică, pentru sursele de ape subterane sau de suprafață, precum și captările aferente acestora, conform legislației în vigoare.

Deţinătorii şi/sau operatorii de servicii de apă ai captărilor, construcţiilor şi instalaţiilor, aflate în funcţiune, au obligativitatea legală de a institui zonele de protecţie, conform normelor prevăzute de HG nr. 930/2005. Astfel, deţinătorii şi/sau operatorii de servicii de apă ai captărilor de ape subterane destinate alimentării centralizate cu apă potabilă instituie zonele de protecție în baza studiilor hidrogeologice prevăzute la art. 12 alin. (1) al HG nr. 930/2005 efectuate în cadrul Institutului Naţional de Hidrologie şi Gospodărire a Apelor. Pentru captările de ape de suprafață delimitarea și instituirea zonelor de protecție se realizează de către deţinători şi/sau operatorii de servicii de apă, conform prevederilor cap. IV al HG nr. 930/2005 și art. 5 al Legii Apelor nr. 107/1996 cu completările și modificările ulterioare.

În jurul surselor și instalațiilor de alimentare cu apă potabilă, în conformitate cu art. 5 alin.(1) din Legea apelor nr.107/1996 cu modificările și completările ulterioare, se instituie **zone de protecție sanitară cu regim sever sau cu regim de restricții**, precum și perimetre de protecție hidrogeologică, în scopul evitării deteriorării calității surselor de apă.

În zonele de protecție pentru captările de apă pentru potabilizare existente la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa (prezentate în ***Figura 5.1***), **s-au impus măsuri de interdicție a unor activități precum și măsuri de utilizare cu restricții a terenului**, pentru prevenirea riscului de contaminare sau de impurificare a apei, ca urmare a activității umane, economice şi sociale.

În zonele de protecție sanitară cu regim de restricție terenurile pot fi exploatate agricol de către deținătorii acestora, dar cu interzicerea:

- utilizării îngrășămintelor naturale și chimice;
- utilizării substanțelor fitosanitare (pesticide și biocide);
- irigării cu ape uzate, chiar dacă sunt complet epurate;
- amplasării grajdurilor și cotețelor de animale și a depozitării de gunoi animalier;
- pășunatului și însilozării nutrețurilor;
- amplasării de sere și de iazuri piscicole;
- amplasării de: abatoare, triaje de cale ferată, baze auto; bazine neetanșe de ape reziduale, haznale cu groapa simplă; locuințe, spitale, aeroporturi, unități militare fără sistem de canalizare; cimitire umane și de animale, de mașini, containere de deșeuri; balastiere, exploatări de turbă, cariere de piatră; campinguri, șranduri fără sisteme de canalizare;
- executării de construcții pentru activități industriale și agricole: grajduri, silozuri, depozite de îngrășăminte și de substanțe fitosanitare; depozite de carburanți, lubrefianți, combustibili solizi;
- spălării mașinilor și efectuării schimburilor de ulei; etc.

În zonele de protecție sanitară cu regim sever este interzisă orice amplasare de folosință sau activitate care ar putea conduce la contaminarea sau impurificarea surselor de apă.

Astfel, sunt interzise toate activitățile prevăzute pentru zona de protecție sanitară cu regim de restricție, precum și:

- amplasarea de construcții sau amenajări care nu sunt legate direct de exploatarea sursei și a instalațiilor;
- deversarea de ape uzate, chiar dacă sunt epurate;
- pescuitul și scăldatul;
- recoltatul gheții și morăritul pe apă, precum și adăparea animalelor;
- utilizarea îngrășămintelor animale sau chimice și a substanțelor fitofarmaceutice;
- irigarea cu ape care nu au caracteristici de potabilitate;
- culturile care necesită lucrări de îngrijire frecventă sau folosirea tracțiunii animale;
- pășunatul.

Perimetrul de protecție hidrogeologică cuprinde arealul dintre domeniile de alimentare și de descărcare la suprafață și/sau în subteran a apelor subterane prin emergențe naturale (izvoare), drenuri și foraje, iar măsurile de protecție au drept scop păstrarea regimului de alimentare a acviferelor cât mai aproape de cel natural, precum şi evitarea poluării apelor subterane și a lacurilor cu substanțe poluante greu degradabile sau nedegradabile, respectiv regenerarea debitului prelevat prin lucrările de captare.

Conform prevederilor art. 20 al HG nr. 930/2005, pentru toate lucrările şi activitățile de pe terenurile situate în perimetrele de protecție hidrogeologică este necesară evaluarea impactului asupra mediului în cadrul procedurii de reglementare din punct de vedere al protecției mediului. Studiul de evaluare a impactului asupra mediului trebuie să prevadă toate măsurile necesare pentru prevenirea pătrunderii oricăror substanțe poluante greu degradabile sau nedegradabile în apele subterane sau în lacurile și nămolurile terapeutice, măsuri care vor constitui condiții impuse prin actul de reglementare.

În perimetrele de protecție hidrogeologică sunt interzise:

- evacuarea de ape pluviale din zone urbane sau din zone de trafic rutier;
- amplasarea de unități care evacuează ape reziduale cu risc mare de poluare;
- depozitarea, staționarea sau introducerea în subteran a substanțelor poluante;
- efectuarea de irigații cu ape uzate, neepurate sau insuficient epurate;
- amplasarea de unități zootehnice;
- amplasarea de platforme de gunoi, containere cu deșeuri;
- executarea de decopertări prin care stratul acoperitor, protector al acviferului este îndepărtat;
- executarea de foraje pentru prospecțiuni, explorări și exploatări de petrol, gaze etc.

Conform prevederilor Legii apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare și HG nr. 930/2005 pentru aprobarea Normelor speciale privind caracterul şi mărimea zonelor de protecție sanitară şi hidrogeologică, în autorizațiile de gospodărirea apelor este inclusă obligativitatea instituirii zonelor de protecție cu regim sever, a zonelor de protecție cu regim de restricție și a perimetrelor de protecție hidrogeologică, pentru captările de apă de suprafață și subterană destinate potabilizării.

Administrația Bazinală de Apă Someș-Tisa întocmește și ține la zi evidența zonelor de protecție sanitară și a perimetrelor de protecție hidrogeologică și înscrie aceste zone în Registrul zonelor protejate din spațiul hidrografic Someș-Tisa.

Administrația Bazinală de Apă Someș-Tisa reglementează din punct de vedere al gospodăririi apelor toate lucrările care se construiesc pe ape sau în legătură cu apele, și în acest context captările de ape destinate alimentării cu apă potabilă din spațiul hidrografic Someș-Tisa. În cazul în care în aceste zone nu poate fi asigurată protecţia sanitară, în conformitate cu normele din HG 930/2005, având în vedere situaţia preexistentă în zona de amplasament, avizul/autorizaţia de gospodărire a apelor se emite numai dacă documentaţia de fundamentare a acestora demonstrează că nu este fezabilă nici o altă soluţie de alimentare cu apă. Supravegherea

modificărilor regimului cantitativ şi calitativ al apelor subterane în perimetrele de protecţie hidrogeologică a lucrărilor de captare se face prin reţeaua hidrogeologică naţională, parte componentă a Reţelei Naţionale de Observaţii şi Măsurători pentru Gospodărirea Apelor şi a Sistemului de Monitoring Integrat al Apelor din cadrul Administraţiei Naţionale “Apele Române”.

În România, corpurile de apă utilizate pentru captarea apei destinate consumului uman (resursele de apă de suprafață și subterane) sunt monitorizate conform cerințelor art. 8(1) al Directivei Cadru Apă, pe baza programelor de monitorizare pentru zonele protejate menționate la cap. 6.1 “*Reţelele şi programele de monitorizare*”. De asemenea, operatorii de servicii de apă potabilă realizează automonitoringul apelor prelevate din resursele de apă în vederea asigurării tratării optime a acestora.

Calitatea apei potabile (la robinet) se monitorizează de către producător, distribuitor şi de autoritatea de sănătate publică judeţeană, respectiv a municipiului Bucureşti, conform Legii nr. 458/2002 privind calitatea apei potabile, cu modificările și completările ulterioare și a HG nr. 974/2004 cu modificările și completările ulterioare, pentru aprobarea Normelor de supraveghere, inspecție sanitară și monitorizare a calității apei potabile și a Procedurii de autorizare sanitară a producției și distribuției apei potabile. Ministerul Sănătății prin autorităţile de sănătate publică judeţene, respectiv a municipiului Bucureşti este responsabil pentru: aprobarea măsurilor legale de asigurare a calității apei potabile, inspecția sistemelor de distribuție și tratare a apei potabile, supravegherea și monitorizarea calității apei potabile. Responsabilitățile sale includ autorizarea și inspecția furnizorilor de apă potabilă, evaluarea riscurilor pentru sănătatea umană și restricționarea consumului apei potabile.

În vederea protejării sănătății oamenilor împotriva efectelor oricărui tip de contaminare a apei potabile, respectiv atingerii obiectivelor adiționale ale zonelor de protecție pentru captările de apă destinate potabilizării, se aplică măsuri care să conducă la respectarea valorilor pentru parametrii/indicatorii de calitate în zonele desemnate pentru captarea apelor pentru utilizarea în scop potabil. Valorile parametrilor de calitate a apelor de suprafață sunt stabilite în standarde specifice, prevăzute în HG nr. 100/2002 pentru aprobarea Normelor de calitate pe care trebuie să le îndeplinească apele de suprafață utilizate pentru potabilizare și a Normativului privind metodele de măsurare și frecvență de prelevare și analiză a probelor din apele de suprafață destinate producerii de apă potabilă.

Măsurile care asigură o calitate a resurselor de apă în zonele de captare a apelor destinate consumului uman, considerată a fi de siguranță pentru reducerea nivelului de tratare necesar pentru producerea de apă potabilă, sunt următoarele:

- instituirea zonelor de protecție (menționate la cap. 5.1.) pentru **captările existente de apă de suprafață și subterană destinate potabilizării**, respectiv pentru **17** captări de apă de suprafață și pentru **49** captări de apă subterană la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa;

- realizarea studiilor hidrogeologice și instituirea perimetrelor de protecție pentru noile captări de apă de suprafață și subterană destinate potabilizării;

- îmbunătățirea activităților de control și inspecție ale autorităților de gospodărirea apelor în vederea respectării prevederilor legale în vigoare, în special în ceea ce privește interzicerea desfășurării unor activități în zonele de protecție.

Pe 12 ianuarie 2021 a intrat în vigoare Directiva 2020/2184 privind calitatea apei destinate consumului uman (reformare), având 2 ani ca termen de transpunere în legislația națională. Noua Directivă reformată prevede noi obligații legate de captările de apă în scop potabil.

O caracteristică principală este abordarea preventivă care favorizează acțiunile de reducere a poluării la sursă prin introducerea „abordării bazate pe risc”. Aceasta se bazează pe o analiză aprofundată a întregului lanț de aprovizionare, de la bazinul hidrografic, trecând prin captarea, tratarea, înmagazinarea și distribuția apei până la punctul de conformitate.

Evaluarea riscurilor și gestionarea riscurilor care vizează bazinele hidrografice aferente punctelor de captare a apei destinate consumului uman, va trebui să includă:

- caracterizarea bazinelor hidrografice aferente punctelor de captare,
- identificarea pericolelor și a evenimentelor periculoase în bazinele hidrografice aferente punctelor de captare și o evaluare a riscurilor pe care acestea le pot prezenta pentru calitatea apei destinate consumului uman;
- o monitorizare adecvată în apele de suprafață sau în apele subterane sau ambele din bazinele hidrografice aferente punctelor de captare sau în apa brută a parametrilor, substanțelor sau poluanților relevanți, menționați la art.(8)al Directivei 2020/2184. Aceste obligații (de la sursă până la robinet) vor începe a fi implementate în ciclul de planificare 2022-2027.

9.4 Măsuri pentru controlul prelevărilor din sursele de apă pentru folosinţe

Având în vedere resursa de apă de suprafață, principalele presiuni relaționate cu captările de apă sunt lucrările de barare transversale – baraje/lacuri de acumulare, praguri și prizele de apă, derivațiile. Principalele folosințe asociate presiunilor relaționate cu captările sunt: alimentarea cu apă pentru populație, industrie, irigații, producerea de energie prin centrale hidroelectrice, acvacultură.

Din punct de vedere al resursei de apă subterană, principalele presiuni care pot conduce la impact asupra stării cantitative a corpurilor de apă subterană sunt considerate captările semnificative de apă, care ar putea depăşi rata naturală de reîncărcare a acviferului prin infiltrarea apelor de suprafaţă şi meteorice. În România, apa subterană este utilizată în principal în scopul alimentării cu apă a populației, urmând activitatea agrozootehnică și industrială. Informații legate de volumele captate în funcție de tipul utilizării se regăsesc în cap. 4.2.2 din prezentul Plan de Management actualizat - 2021.

Măsurile privind controlul și autorizarea prelevărilor de apă din surse de suprafață și subterane pentru populaţie, industrie, agricultură (irigații, zootehnice) și alți utilizatori, se înscriu în categoria cerinţelor art. 11.3.e al DCA şi se concretizează în activităţi referitoare la:

- controlul respectării cerinţelor din avizele şi autorizaţiile de gospodărirea apelor, respectiv pentru stabilirea condiţiilor pentru prelevarea din sursele de apă pentru folosinţe;
- controale planificate, tematice şi comune pentru activităţile de prelevare din sursele de apă pentru folosinţe;
- monitorizarea captărilor de apă prin ținerea la zi a registrului captărilor de apă din resursa de apa de suprafață și subterană.

Măsurile au fost descrise pe larg în Planul de Management actualizat 2015 *aprobat prin H.G. nr.859/2016* (sub-capitolul 9.4) şi se menţin şi în continuare în cadrul celui de-al treilea ciclu de planificare, aplicându-se lucrărilor care au legătură cu prelevările din surse de apă pentru folosinţe. Prin Legea Apelor nr.107/1996, cu modificările și completările ulterioare, sunt stabilite categoriile de lucrări care se construiesc pe ape sau în legătură cu apele, printre care și lucrările de captare a apei cu construcțiile și instalațiile aferente.

Potențialul real de captare al apei pentru folosințe are la bază evaluarea bilanțului resursă-cerință, bilanț ce implică analiza comparativă a debitelor afluente în secțiunea de calcul cu debitele necesare satisfacerii cerințelor de apă ale folosințelor, precum și debitul ecologic. Calculele de bilanț au în vedere atât determinarea modificărilor asupra zonei din aval (bilanț succesiv) la nivelul fiecărei secțiuni de calcul, dar și analiza efectului global (bilanț cumulativ) al utilizarii apei din amonte asupra secțiunii de calcul considerate. Evaluarea cerinței de apă la nivelul fiecărui bazin/spațiu hidrografic și sinteza la nivel național face subiectul *Anexei 8.1* - Prognoza cerințelor de apă a Planurilor de Management actualizate.

În cazul în care, în secţiunea de calcul sau pe un curs de apă nu se efectuează observaţii şi măsurători hidrometrice sau acestea sunt insuficiente, pentru obţinerea unor date concludente se folosesc metode indirecte (similitudine cu bazine controlate hidrologic, relaţii de sinteză zonale, grafice de variaţie). Totodata având în vedere situații specifice în cadrul procesului de evaluare a impactului presiunilor de natura hidrologică asupra corpurilor de apă, de stabilire a excepțiilor de la

obiectivele de mediu pentru lucrările noi de infrastructură se aplică principiul precauției ținând cont de potențialul real de captare anterior menționat.

Pentru execuția acestor tipuri de lucrări este necesară solicitarea și obținerea avizului de gospodărire a apelor. De asemenea, **procedura de emitere a avizului de gospodărire a apelor** se derulează în coordonarea autorității competente pentru protecția mediului în cadrul procedurii de evaluare a impactului, conform prevederilor *Legii nr. 292/2018 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice sau private asupra mediului*.

Procedura de emitere a avizului de gospodărire a apelor include și evaluarea impactului lucrărilor asupra corpurilor de apă.

Reglementarea etapelor procedurale de emitere a avizului de gospodărire a apelor, inclusiv evaluarea impactului lucrărilor asupra corpurilor de apă, precum și competențele de emitere ale acestuia fac subiectul Ordinului ministrului apelor și pădurilor nr.*828/2019* privind aprobarea *Procedurii şi competenţelor de emitere, modificare, retragere a avizului de gospodărire a apelor, inclusiv procedura de evaluare a impactului asupra corpurilor de apă, aprobarea Normativului de conținut al documentației tehnice supuse avizării*, precum și a Conținutului - Cadru al Studiului de evaluare a impactului asupra corpurilor de apă. Necesitatea elaborării unui astfel de studiu se realizează de autoritatea competentă de gospodărire a apelor, pe baza datelor și informațiilor cuprinse în documentația tehnică de fundamentare supusă avizării. De asemenea, pentru funcționarea și exploatarea lucrărilor de captare a apei cu construcțiile și instalațiile aferente este necesară solicitarea și emiterea autorizației de gospodărire a apelor.

În cadrul procedurii de emitere a avizului de gospodărire a apelor pentru diversele proiecte și lucrări realizate pe ape sau în legătură cu apele, se au în vedere studiile hidrologice sau hidrogeologice anexate documentațiilor tehnice supuse avizării. Aceste studii conțin informații actualizate, luând în considerare toate captările de apă autorizate din zona de influență (corpul de apă de unde se captează și după caz cel din amonte și cel din aval) a noului proiect propus la faza de studiu de fezabilitate. În acest context, procedura de emitere a avizului de gospodărire a apelor include și evaluarea impactului lucrărilor (inclusiv al captărilor) asupra corpurilor de apă și, dacă este cazul, în cadrul unui studiu de evaluare a impactului asupra corpurilor de apă (conform Ordinului de ministru nr. 828/2019).

La emiterea avizului de gospodărirea apelor se analizează riscul/posibilul impact al captării de apă asupra regimului hidrologic (cantitatea și dinamica debitului) pentru corpurile de apă de suprafață, respectiv nivelul apei subterane (parametrul cantitativ) pentru corpurile de apă de suprafață, atât pentru proiectul analizat, cât și impactul cumulat cu proiectele autorizate/în curs de autorizare/avizate/în curs de avizare/planificate pe corpurile de apă identificate, pe baza informațiilor și în acord cu prevederile planurilor de management (actualizate) ale bazinelor/spaţiilor hidrografice aprobate.

În acest context, evaluarea regimului hidrologic din punct de vedere al clasei acestuia (ca parametru hidromorfologic pentru evaluarea stării ecologice/potențialului ecologic al corpurilor de apă de suprafață) are în vedere evaluarea dinamicii regimului hidrologic față de starea de referință (regimul hidrologic natural), ca urmare a influențelor antropice (ex captări de apă, folosințe de apă, derivaţii). Situațiile care pot conduce la o deteriorare a regimului hidrologic sunt avute în vedere în cadrul procedurii de emitere a avizului de gospodărire a apelor prin efectuarea unei analize preliminare având în vedere disponibilitatea resursei de apă, folosințele existente, dar și cerințele ecologice (asigurarea debitelor ecologice). Această analiză preliminară poate conduce la modificarea soluțiilor propuse prin proiect și prevăzute în documentația tehnică supusă avizării.

De asemenea, în evaluarea stării cantitative a corpurilor de apă subterană s-au avut în vedere criterii specifice, menționate în cap. 6.2.2.1 - Starea cantitativa a corpurilor de apă subterană, asfel încât resursa să nu fie afectată.

Totodată, disponibilitatea resursei de apă este fundamentată pe baza calculelor aferente realizării și actualizării de către autoritatea competentă de gospodărire a apelor a Registrului Captărilor de Apă (Balanța apei, Registrul zonelor protejate, Anuarul de gospodărire al apelor).

Astfel, Registrul Captărilor de Apă asigură la nivel de bazin hidrografic și la nivel național corelarea și concordanța dintre cerința de asigurare a resursei de apă și disponibilul acesteia, în condițiile reglementărilor existente la nivelul fiecărui utilizator al resursei de apă.

Precizăm totodată că a fost elaborat un act legislativ privind *modul de determinare a debitului ecologic (aprobat prin HG nr. 148/2020)*, act ce include metodologia de determinare a debitului ecologic pe baza prevederilor *Ghidului nr. 31 - Debitele ecologice în implementarea Directivei Cadru a Apei/Ecological flows in the implementation of the Water Framework Directive*.

În concluzie, autoritatea competentă de gospodărire a apelor analizează datele și informațiile din documentația tehnică de fundamentare, inclusiv din studii (studii hidrologice, de stabilire a debitului ecologic, hidrogeologice, de evaluare a impactului asupra corpului de apă, după caz) și emit avizul de gospodărire a apelor pentru proiectul în cauză prin care se stabilește volumul maxim ce poate fi captat în funcție de disponibilitatea resursei de apă, necesitatea de menținere a stării bune a corpurilor de apă, de îmbunătățire a stării corpurilor de apă, respectiv asigurarea debitului de servitute (cuprinde debitul ecologic și debitele necesare folosințelor de apă din aval). Aceste prevederi sunt analizate și revizuite, după caz și în procedura de emitere, modificare, retragere și suspendare temporară a autorizațiilor de gospodărire a apelor pentru funcționarea captărilor de apă (Ordinul de ministru nr. 891/2019).

Conform prevederilor art. 4 din Legea Apelor nr. 107/1996, cu modificările şi completările ulterioare, stabilirea regimului de folosire a resurselor de apă, indiferent de forma de proprietate, este un drept exclusiv al Guvernului, exercitat prin autoritatea publică centrală în domeniul apelor, cu excepţia apelor geotermale. Apele din domeniul public sunt date în administrarea Administraţiei Naţionale "Apele Române" de către Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, în condiţiile legii.

Totodată, în conformitate cu Legea Apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare(articolul 59), *toate lucrările şi instalaţiile supuse autorizării, care sunt folosite pentru prelevări de apă de suprafaţă sau subterană ori pentru evacuări în receptori naturali, trebuie să fie prevăzute cu mijloace de măsurare a debitelor şi volumelor de apă prelevate sau evacuate şi de determinare a calităţii apelor evacuate, conform prevederilor autorizaţiei de gospodărire a apelor*. Totodată, *deţinătorii acestor lucrări şi instalaţii sunt obligaţi să asigure montarea şi funcţionarea mijloacelor de măsurare, să permită montarea de sigilii de către reprezentanţii Administraţiei Naţionale Apele Române, să păstreze timp de 5 ani datele obţinute din măsurători şi să le transmită lunar Administraţiei Naţionale Apele Române.*

Având în vedere activitățile de control în relație cu prelevările de apă, în conformitate cu Art. III din Legea nr. 122/2020 și OUG nr. 255/2020, *în condiţiile în care, în termen de 6 luni de la semnarea abonamentului de utilizare/exploatare, beneficiarul nu montează echipamente de măsură a cantităţilor de apă utilizate/evacuate, Administraţia Naţională „Apele Române" are dreptul de a instala echipamente de măsură şi control pe cheltuiala sa, urmând ca respectivul cost să fie recuperat prin adăugarea contravalorii la factura către utilizator*. Această prevedere se aplică și beneficiarilor care au semnat abonamentul de utilizare/exploatare înainte de intrarea în vigoare a acestei obligații. În cazul *nerespectării acestor obligații, utilizatorul plătește contravaloarea debitului maxim autorizat*.

În conformitate cu prevederile Ordinului 891/2019, privind *aprobarea Procedurii şi competenţelor de emitere, modificare, retragere şi suspendare temporară a autorizaţiilor de gospodărire a apelor, precum şi a Normativului de conţinut al documentaţiei tehnice supuse autorizări*i, emitentul autorizaţiei de gospodărire a apelor *poate impune condiții privind contorizarea consumurilor de apă. În plus documentația pentru fundamentarea solicitării autorizaţiei de gospodărire a apelor trebuie să conțină date despre aparatura şi instalaţiile de măsurare a debitelor şi volumelor de apă captate, prelevate şi evacuate.*

Procedura de emitere a autorizațiilor de gospodărire a apelor conține și obligativitatea autorității competente de gospodărire a apelor de a efectua o verificare în teren a modului de respectare a prevederilor legale din domeniu și a exactității datelor cuprinse în documentația tehnică de fundamentare. Autorizațiile de gospodărire a apelor pentru prelevările de apă din surse de suprafaţă şi subterane se revizuiesc ori de câte ori este necesar și au termen de valabilitate de

la 1 an la maxim 5 ani. De altfel, la prima autorizare, perioada de valabilitate este de 1 an pentru a urmări încadrarea folosinței de apă în prevederile autorizate.

Conform legislației din domeniul apelor, **revizuirea autorizațiilor existente** se realizează conform Ordinului ministrului apelor și pădurilor nr.891/2019, precum și a Normativului de conținut al documentației tehnice supuse autorizării, pentru anumite situații specifice, cum ar fi inițiativa autorității competente de gospodărire a apelor în cazul apariției unor prevederi legislative (inclusiv prevederile Planului de management actualizat al bazinului hidrografic, ce se aprobă prin Hotărâre de Guvern), asigurării în mod echitabil și eficient a cerințelor de apă nou apărute sau care trebuie satisfăcute cu prioritate.

Este de subliniat că potrivit art. 55 alin. (6) din Legea apelor nr. 107/1996, cu modificările şi completările ulterioare, precum și în Ordinul de ministru nr. 891/2019 (art. 21 alin. (4)), pentru corpurile de apă care nu au atins starea bună sau potenţialul ecologic bun în perioada prevăzută în planul de management autoritatea competentă poate impune reactualizarea prevederilor autorizaţiilor de gospodărire a apelor.

De asemenea, controlul cantităților de apă prelevată se realizează și în cadrul abonamentului de utilizare/exploatare a resursei de apă, funcție de natura și mărimea folosinței de apă, de la lunar la semestrial.

Verificarea activităţii folosinţelor de apă în ceea ce priveşte aspectele cantitative (prelevare, uzinare, derivaţii de debit, etc.) se realizează prin acţiuni de control periodice efectuate de către Administraţia Bazinală de Apă Someș-Tisa şi Sistemele de Gospodărire a Apelor Bistrița-Năsăud, Cluj, Sălaj, Maramureș și Satu Mare, prin compartimentele de specialitate.

Măsurile privind controlul şi autorizarea prelevărilor de apă din surse de suprafaţă şi subterane sunt reprezentate de măsuri pentru monitorizarea, reglementarea, controlul şi inspecţia, precum şi asigurarea suportului tehnic privind infrastructura, echipamentele, aparatele, etc. pentru urmărirea parametrilor hidrologici sau urmărirea automată a calităţii apei.

Referitor la **Registrul captărilor**,acesta este constituit la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa și la nivel național astfel:

- Rapoarte sintetice (Balanța Apei și Anuarul de Gospodărire a Apelor) pe bazin/spațiu hidrografic și la nivel național privind toate folosințele de apă reglementate din punct de vedere al gospodării apelor care captează apă funcție de tipurile de utilizări (populație, agricultură, industrie, etc.) și tipul de resursă de apă (apă de suprafață și apă subterană);

- Registrul Zonelor Protejate, în care sunt incluse și captările de apă în scopul potabilizării, stabilit conform Art. 5^1 și Anexa nr. 1^2 din Legea Apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare (art. 6.2 și anexa IV a Directivei Cadru Apă (DCA).

Acestea sunt realizate și actualizate anual de către Administrația Națională ”Apele Române” (ANAR), împreună cu cele 11 Administrații Bazinale de Apă (ABA).

Referitor la captările mici, acestea au fost evaluate ca fiind nesemnificative, fără a conduce la degradarea stării cantitative, așa cum este detaliat în cap. 4 al *Planului de Management actualizat (2021) al s.h. Someș-Tisa*. Programele de măsuri la nivelul Planului de management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa au prevăzute proiecte prin care un procent cât mai mare de populație să se conecteze la sistemele centralizate de apă.

De asemenea, în cadrul celui de al 3-lea Plan de Management, având în vedere măsurile de bază (respectiv asigurarea debitelor ecologice), nu au fost identificate prelevări semnificative de apă, care să conducă la deteriorarea stării/potențialului corpurilor de apă. Referitor la starea cantitativă a apelor subterane, aceasta a fost evaluată ca fiind bună pentru toate corpurile de apă atât în primul, cât și în al doilea și al treilea Plan de management, iar pe baza analizei presiunilor antropice (captările de apă) nu a fost identificat riscul neatingerii obiectivelor de mediu (starea cantitativă bună este/va fi menținută pentru toate corpurile de apă subterane).

Tabelul 9.4. prezintă situația numărului de captări autorizate, cerința totală de apă, volumele prelevate și resursa disponibilă pentru perioada 2015-2019, din surse de suprafață și subterane:

Tabel 9.4. Situația numărului de captări autorizate pentru perioada 2017-2019

	2017	***2018***	***2019***
Număr captări autorizate [1]	911	862	927
Cerința totală de apă autorizată (Mld. mc), din care:[2]	**0,20**	**0,21**	**0,24**
• Suprafață - Râuri interioare; Dunăre;Marea Neagră (Mld. mc)	0,17	0,18	0,21
• Subteran (Mld. mc)	0,03	0,03	0,03
Volume totale de apă prelevate (Mld. mc), din care:[3]	**0,22**	**0,23**	**0,24**
• Suprafață - Râuri interioare; Dunăre;Marea Neagră (Mld. mc)	0,19	0,20	0,21
• Subteran (Mld. mc)	0,03	0,03	0,03
Volume totale de apă disponibile/utilizabile (Mld. mc), din care:[4]	**1,29**	**1,29**	**1,29**
• Suprafață - Râuri interioare; Dunăre; Marea Neagră (Mld. mc)	0,97	0,97	0,97
• Subteran (Mld. mc)	0,32	0,32	0,32

[1] *Populație; Agricultură; Industrie; Sursa: Anuar de Gospodărire a Apelor 2015-2019*
[2] *Populație; Agricultură; Industrie; Sursa: Balanța Apei 2015-2019*
[3] *Populație; Agricultură; Industrie; Sursa: Balanța Apei 2015-2019*
[4] *Ape subterane; Râuri interioare; Dunăre; Marea Neagră; Sursa: Balanța Apei 2014-2019*

Se observă faptul că volumele totale de apă disponibile/utilizabile sunt de cca. 5 ori mai mari decât cerința totală de apă autorizată și volumele totale de apă prelevate.

Activitatea de control şi inspecţie se desfășoară în baza "*Normelor tehnice privind organizarea şi desfăşurarea activităţii de inspecţie şi control, a inspecţiei teritoriale a apelor din cadrul Administraţiei Naţionale „Apele Române" din domeniul gospodăririi apelor*". Aceste norme au fost elaborate în conformitate cu Recomandarea Parlamentului şi Consiliului European din 4 aprilie 2001 privind criteriile minime pentru inspecţiile de mediu în Statele Membre, transpusă în legislaţia românească prin Ordinul Ministrului Mediului nr 464/2009 "Normelor tehnice privind organizarea şi desfăşurarea activităţilor de control şi inspecţie în domeniul protecţiei mediului" cu modificările şi completările ulterioare şi prevederile Legii Apelor nr. 107/1996 cu modificările şi completările ulterioare.

Totodată în conformitate cu HG nr.1.005/2012 *privind organizarea şi funcţionarea Gărzii Naţionale de Mediu,* aceasta are atribuţii în aplicarea politicii Guvernului în materia prevenirii, constatării şi sancţionării încălcării prevederilor legale privind protecţia mediului, inclusiv a nerespectării reglementărilor prevăzute în legile specifice domeniului controlului poluării industriale şi managementului riscului, substanţelor şi preparatelor periculoase, biodiversităţii şi ariilor naturale protejate, fondului de mediu şi altor domenii prevăzute de legislaţia specifică. În acest sens Administrația Națională „Apele Române" a încheiat un protocol cu Garda Națională de Mediu, având în vedere organizarea în comun a unor acțiuni de inspecție și control a persoanelor fizice și

juridice care desfășoară activități sau dețin sub orice formă, lucrări executate pe ape sau în legătură cu apele, în legătură cu respectarea legislației în domeniul apelor și a protecției mediului, a funcționării și încadrării acestora în prevederile actelor de reglementare.

Controlul de specialitate este un control tehnic și reprezintă analiza, verificarea permanentă sau periodică a unei activități ce se desfășoară pe ape sau care are legătură cu apele, pentru a urmări desfășurarea ei în condițiile respectării legislației în domeniul apelor, prin aplicarea de măsuri de îmbunătățire sau coercitive, în cazul în care se constată abateri de la prevederile legislației în domeniu, coroborat și cu legislația subsecventă.

În conformitate cu prevederile art. 90 din Legea Apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare, constatarea contravenţiilor şi aplicarea sancţiunilor prevăzute în lege, se fac de către:

- inspectorii din Administrația Bazinală de Apă Someș-Tisa și din Administraţia Naţională ‘’Apele Române’’;
- directorul general al Administraţiei Naţionale ‘’Apele Române’’, directorul Administraţiei Bazinale de Apă Someș-Tisa, precum şi salariaţii împuterniciţi de aceştia;
- alte persoane împuternicite de conducerea autorităţii publice locale și centrale din domeniul apelor;
- comisarii Gărzii de Mediu
- ofiţerii, subofiţerii şi agenţii din cadrul Poliţiei Române, Poliţiei de Frontieră Române şi Jandarmeriei Române.

În scopul îndeplinirii atribuţiilor de control, **art. 78, pct.3 din Legea Apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare** prevede ca „personalul de gospodărire a apelor, precum şi împuterniciţii autorităţii publice centrale din domeniul apelor, după declinarea identităţii şi calităţii, au dreptul:

- de acces la ape, în zonele din lungul apelor, ca şi în orice alt loc, unitate sau instalaţie, indiferent de deţinătorul sau proprietarul acestora, pentru a face constatări privind respectarea reglementărilor şi aplicarea măsurilor de gospodărire a apelor;
- de a controla lucrările, construcţiile, instalaţiile sau activităţile care au legătura cu apele şi de a verifica dacă acestea sunt realizate şi exploatate în conformitate cu prevederile legale specifice şi cu respectarea avizelor sau a autorizaţiilor de gospodărire a apelor, după caz;
- de a verifica instalaţiile de măsurare a debitelor, de a recolta probe de apă şi de a examina, în condiţiile legii, orice date sau documente necesare controlului;
- de a constata faptele care constituie contravenţii sau infracţiuni în domeniul gospodăririi apelor şi de a încheia documentele, potrivit legii’’.

În cadrul controlului de inspecție la constatarea unor neconformități, inspectorii de specialitate în gospodărirea apelor dispun măsuri de conformare la prevederile actelor de reglementare, cu termene de realizare și aplică, atunci când situația o impune, sancțiuni contravenționale în conformitate cu gravitatea faptei constatate, cu respectarea prevederilor legale în domeniul gospodăririi apelor. Din punct de vedere al activității de inspecție, măsurile dispuse prin actul de control promovează conformitatea la toate folosințele de apă controlate.

Activitatea de inspecție este o activitatea de control tehnic de specialitate, prin care se verifică conformarea unui proces (scheme de flux a apei – de la captare până la evacuare) sau a unei instalații cu cerințele legale din domeniul managementului resurselor de apă, monitorizând și evaluând impactul unei folosințe asupra mediului înconjurător (conform Normelor Tehnice privind organizarea și desfășurarea activității de inspecție și control din cadrul Administrației Naționale ‘’Apele Române”, din domeniul gospodăririi apelor).

Activitatea de inspecție se realizează cu periodicitate și fond de timp diferite de la o folosință la alta, în funcție de impactul produs asupra resurselor de apă. În activitatea de inspecție vor avea prioritate activitățile care conduc la efecte deosebite în caz de avarii, poluări accidentale, calamități, precum și cele care conduc la o poluare semnificativă a resurselor de apă și respectiv asupra mediului. De asemenea,în funcție de fiecare tip de obiectiv controlat se ține cont de

recomandările și cerințele din legislația în domeniu și în concordanță cu cerințele de utilizare eficientă a resurselor financiare și umane disponibile.

Organismul de inspecție, prin activitatea de inspecție, verifică conformarea folosinței de apă controlate la prevederile din actul de reglementare, iar în cazul în care aceste folosințe nu sunt autorizate, prin actul de control se dispune măsura demarării procedurii de autorizare și obținerea autorizației de gospodărire a apelor și se aplică sancțiunea contravențională corespunzătoare faptei constatate.

Activităţile de inspecţie în domeniul apelor sunt planificate pentru un an, acoperind întreg teritoriul spațiului hidrografic Someș-Tisa și național, obiectivele ce urmează a fi controlate fiind incluse într-un plan anual de inspecție.

Toate folosințele de apă existente pe teritoriul unui bazin hidrografic sunt înregistrate în **Registrul Bazinal al Obiectivelor Controlate (RBOC) aferent spațiului hidrografic Someș-Tisa**. Toate registrele bazinale sunt cuprinse în Registrul Național Bazinal al Obiectivelor Controlate'' (conform Normelor Tehnice privind organizarea și desfășurarea activității de inspecție și control din cadrul Administrației Naționale ''Apele Române", din domeniul gospodăririi apelor). Registrele Bazinale ale Obiectivelor Controlate (RBOC) se reactualizează anual, în funcție de apariția, modificarea sau închiderea folosințelor de apă. Lista Obiectivelor de Controlat (LOC) care face parte din planul anual de inspecție, cuprinde obiectivele propuse spre control în anul respectiv.

Costurile pentru măsurile de control și inspecție se asigură din bugetul Administraţiei Bazinale de Apă Someș-Tisa şi sunt recuperate de la utilizatorii de apă, prin mecanismul economic specific în domeniul gospodăririi cantitative și calitative a resurselor de apă. Costurile pentru activitatea de reglementarea folosințelor sunt suportate de către utilizatorii de apă prin tarifele stabilite, în conformitate cu OUG nr. 107/2002 cu modificările și completările ulterioare, HG nr. 128/2010 și Legea Apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare.

9.5. Măsuri pentru diminuarea poluării din surse punctiforme şi pentru alte activităţi cu impact asupra stării apelor

Stabilirea măsurilor de bază pentru diminuarea poluării din surse punctiforme şi pentru alte activităţi cu impact asupra stării apelor se face având în vedere informaţiile din documentele strategice şi legislative, documentele de autorizare şi pe baza informaţiilor colectate de la nivelul Administraţiei Bazinale de Apă Someș-Tisa, Sistemelor de Gospodărire a Apelor Bistrița-Năsăud, Cluj, Sălaj, Maramureș și Satu Mare, operatorilor de servicii publice pentru apă, agenţilor economici, Agenţiilor Judeţene de Protecţia Mediului Bistrița-Năsăud, Cluj, Sălaj, Maramureș și Satu Mare, etc.

Măsurile au fost grupate în funcţie de tipul activităţilor şi presiunilor create de acestea cu impact asupra stării apelor, respectiv:

- măsuri pentru reducerea efectelor presiunilor cauzate de efluenţii de la aglomerări umane – aglomerări cu mai mult de 2000 locuitori echivalenţi care au sisteme de colectare a apelor uzate cu sau fără staţii de epurare, precum şi aglomerări cu mai puţin de 2000 locuitori echivalenţi care au sistem de canalizare centralizat/ staţii de epurare;
- măsuri pentru reducerea efectelor presiunilor cauzate de efluenţii din activităţile industriale;
- măsuri pentru reducerea efectelor presiunilor cauzate de efluenţii din activităţile agricole.

Măsurile ce trebuie luate pentru diminuarea acestor presiuni punctiforme trebuie să ia în considerare următoarele:

- strategii naţionale, regionale şi locale, programe cu referire la măsurile aplicate pentru implementarea Directivei 91/271/CEE privind **epurarea apelor uzate urbane** şi a altor directive europene asociate. Pentru aglomerările umane se vor avea în vedere, acolo unde există, aplicațiile tehnice pentru finanțare europeană elaborate în cadrul PODD 2021-2027

și PNRR 2021-2026, Master Planurile la nivel judeţean aprobate,precum şi măsurile recomandate de acestea, precum şi sursele de finanţare;

- strategii naţionale, regionale şi locale, cu referire la măsurile aplicate **activităţilor industriale**, cu referire la măsurile specifice pentru fiecare directivă europeană (epurarea apelor uzate urbane, IED, SEVESO III, substanţe periculoase/prioritar periculoase, deşeuri etc.), precum şi sursele de finanţare;

- strategii naţionale, regionale şi locale cu referire la măsurile specifice aplicate **activităţilor agricole**. Pentru presiunile punctiforme (fermele zootehnice) stabilirea măsurilor trebuie să ţină cont de categoriile de ferme existente, iar aceste măsuri trebuie să conducă la respectarea legislaţiei de mediu în vigoare.

Măsuri pentru reducerea efectelor presiunilor cauzate de efluenţii de la aglomerări umane – aglomerări cu mai mult de 2000 locuitori echivalenţi (care au sisteme de colectare a apelor uzate cu sau fără staţii de epurare) şi aglomerări cu mai puţin de 2000 locuitori echivalenţi (care au sistem de canalizare centralizat/ staţii de epurare)

Măsurile de bază pentru reducerea efectelor presiunilor cauzate de efluenţii de la aglomerări umane au fost stabilite având în vedere reducerea poluării provenite de la sursele de poluare punctiforme şi difuze pentru respectarea legislaţiei europene și naționale în vigoare.

Măsurile sunt asociate cu implementarea cerinţelor directivelor europene în domeniu, respectiv cele care se referă în principal la apa potabilă, epurarea apelor uzate şi nămolurile din staţii de epurare (Directiva 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane, Directiva 98/83/CE privind calitatea apei destinată consumului uman, amendată de Regulamentul (CE) nr. 1882/2003 și Directiva 86/278/CCE privind protecția mediului şi în special a solurilor, când se utilizează nămoluri de la stațiile de epurare). Legislația națională pentru transpunerea și implementarea acestor directive europene este precizată în Anexa 9.1 a Planului Național de Management actualizat (2021).

Lucrările necesare pentru colectarea şi epurarea apelor uzate de la aglomerările umane constau în reabilitarea, modernizarea şi extinderea reţelelor de canalizare a apelor uzate, precum şi a staţiilor şi instalaţiilor de epurare a apelor uzate, pentru realizarea conformării din punct de vedere tehnic cu prevederile Directivei 91/271/CEE. Efluentul realizat prin aplicarea acestor măsuri trebuie să respecte standardele de calitate a apelor uzate prevăzute în NTPA 001 (Anexa 3 la HG nr. 352/2005, Tabel 1).

Măsurile avute în vedere se referă la aglomerările umane mai mari de 2000 l.e. care au sisteme de colectare a apelor uzate cu sau fără staţii de epurare, şi la aglomerări umane mai mici de 2000 l.e. care au sistem de canalizare centralizat/ staţii de epurare. **În această secţiune se tratează numai măsurile de bază pentru aglomerări umane evaluate ca presiuni punctiforme potenţial semnificative.**

Pentru colectarea şi epurarea apelor uzate sunt prevăzute următoarele tipuri de lucrări/ măsuri:

- extinderea şi modernizarea sistemelor de canalizare;
- reabilitarea sistemelor de canalizare;
- construirea de staţii de epurare;
- extinderea capacității, reabilitarea şi modernizarea staţiilor de epurare existente pentru aglomerări umane cu mai mult sau mai puţin de 2000 locuitori echivalenţi;
- modernizarea tehnologiilor de epurare în staţiile de epurare existente;
- îmbunătățirea managementul nămolului din staţiile de epurare existente etc.

Măsurile pentru reducerea efectelor presiunilor cauzate de efluenţii de la aglomerările umane cu mai mult de 2000 locuitori echivalenţi (care au sisteme de colectare a apelor uzate cu sau fără staţii de epurare) şi de la aglomerările umane cu mai puţin de 2000 locuitori echivalenţi

(care au sistem de canalizare centralizat/ staţii de epurare) sunt stabilite, în baza informaţiilor furnizate de operatorii de servicii publice de apă de la nivel local şi regional, proiectelor elaborate pentru obţinerea fondurilor europene, abordărilor din Master Planurile Judeţene aprobate, etc. Acolo unde nu au fost disponibile informaţii complete, şi în special cele referitoare la aglomerările umane mai mici de 2000 l.e., s-a aplicat metodologia elaborată de ANAR.

Cheltuielile de investiţii necesare implementării măsurilor pentru reducerea efectelor presiunilor punctiforme potenţial semnificative cauzate de efluenţii de la aglomerări umane (presiuni punctiforme potenţial semnificative stabilite la capitolul 3.4.1 şi prezentate detaliat pentru fiecare aglomerare în ***Anexa 9.2,*** au fost estimate în spațiul hidrografic Someș-Tisa la aproximativ **545,442 milioane Euro**.

Cheltuielile de investiţii au fost obţinute prin însumarea costurilor pe tipuri de măsuri aplicate numai surselor de poluare punctiforme potențial semnificative, planificate în perioada 2022-2027, respectiv cca. 75% din costurile de investiții pentru reabilitarea/extinderea/construirea reţelelor de canalizare și cca. 24% din costurile de investiții pentru extinderea / modernizarea / construirea de noi staţii de epurare şi managementul nămolurilor (*Figura 9.3.*).

Tabel 9.5 Cheltuielile de investiţii necesare implementării măsurilor de bază pentru reducerea efectelor presiunilor punctiforme potenţial semnificative – efluenţii proveniţi din aglomerările umane din spațiul hidrografic Someş-Tisa, în perioada 2022 - 2027

Nr. crt.	Măsura	Cheltuieli de investiţie	
		mil. Euro	(%)
1	Reabilitarea/extinderea/construirea reţelelor de canalizare	452,173	83
2	Extinderea/modernizarea/construirea de noi staţii de epurare şi managementul deşeurilor	93,269	17
TOTAL		**545,442**	**100**

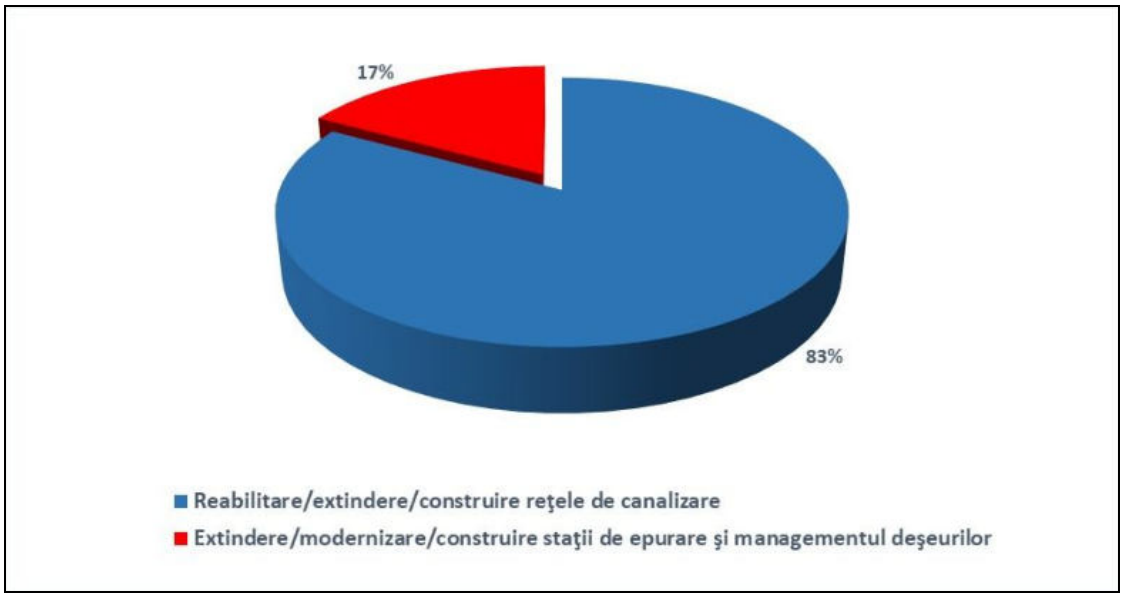

Figura 9.3. Repartizarea cheltuielilor de investiţii pentru implementarea măsurilor de bază pentru reducerea efectelor presiunilor punctiforme potenţial semnificative - efluenţii de la aglomerări umane din spațiul hidrografic Someș-Tisa

Măsuri pentru reducerea efectelor presiunilor cauzate de efluenţii din activităţile industriale

Măsurile pentru reducerea efectelor presiunilor cauzate de efluenţii de la activităţile industriale au fost stabilite având în vedere reducerea poluării provenite de la sursele de poluare punctiforme pentru respectarea legislaţiei europene și naționale în vigoare.

Măsurile sunt asociate cu implementarea cerinţelor directivelor europene în domeniu, respectiv cele care se referă la:

- Directiva 2008/105/CE privind Standardele de Calitate a Mediului și Directiva 2013/39/UE de modificare a Directivelor 2000/60/CE și 2008/105/CE în ceea ce privește substanțele prioritare din domeniul politicii apei;
- Directiva 2010/75/UE a Parlamentului European şi a Consiliului privind emisiile industriale (prevenirea şi controlul integrat al poluării) (reformare) (IED);
- Directiva 2012/18/UE privind controlul pericolelor de accidente majore care implică substanţe periculoase („Seveso III”), de modificare şi ulterior de abrogare a Directivei 96/82/CE a Consiliului („Seveso II”);
- Directiva 2006/118/CE privind protecţia apelor subterane împotriva poluării şi deteriorării și Directiva 2014/80/UE de modificare a Anexei II a Directivei 2006/118/CE privind protecția apelor subterane împotriva poluării și a deteriorării;
- Directiva 2008/98/CE privind deşeurile şi de abrogare a anumitor directive;
- Decizia Comisiei 2014/955/UE de modificare a Deciziei 2000/532/CE de stabilire a unei liste de deşeuri în temeiul Directivei 2008/98/CE a Parlamentului European şi a Consiliului;
- Directiva 2018/850 de modificare a Directivei 1999/31/CE privind depozitele de deșeuri;
- Decizia 2003/33 privind stabilirea criteriilor şi procedurilor pentru acceptarea deşeurilor la depozite ca urmare a art. 16 si Anexei II la Directiva 1999/31/CE;
- Directiva 2006/21/CE privind gestionarea deşeurilor din industriile extractive şi de modificare a Directivei 2004/35/CE;
- Directiva 2003/35/CE privind evaluarea efectelor anumitor proiecte publice şi private asupra mediului.

Legislația națională care transpune și implementează aceste directive europene este menționată în ***Anexa 9.1*** a Planului Național de Management actualizat (2021).

La stabilirea măsurilor s-au analizat informaţiile cuprinse în diverse documentaţii şi acte de reglementare, cum sunt autorizaţia de gospodărire a apelor, programul de conformare anexat la autorizaţia de mediu sau la autorizaţia integrată de mediu, programe de eliminare/ reducere a poluării cu substanţe prioritare pentru evacuare în receptori naturali şi reţele de canalizare, inventarul detaliat al substanţelor prioritare și prioritar periculoase evacuate în corpurile de apă şi în sistemele de canalizare, etc..

Inventarul măsurilor de bază pentru activităţile industriale cele mai importante s-a realizat pentru acele activităţi specifice sectoarelor industriale din spațiul hidrografic Someș-Tisa, respectiv: industria minieră, industria deșeurilor, industria farmaceutică. Măsurile cuantificabile pentru sursele de poluare punctiforme se referă la efluenţii de la staţiile de epurare finale, precum şi la descărcările directe de ape uzate sau pluviale prin sistemele de colectare urbane. Măsurile specifice aplicate unităților industriale sunt menționate în ***Anexa 9.7*** a Planului de management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa. **În această secţiune se tratează numai măsurile de bază pentru sursele industriale punctiforme evaluate ca presiuni potenţial semnificative.**

Valoarea costurilor de investiţii este de **40,490 milioane** și a fost preluată din informaţiile transmise de unităţile industriale, din proiecte planificate şi/ sau aflate în curs de realizare cu termen de finalizare după anul 2021, etc.

Măsuri pentru reducerea efectelor presiunilor cauzate de efluenţii din activităţile agricole

Măsurile care au în vedere reducerea efectelor presiunilor cauzate de efluenţii de la activităţile agricole au fost stabilite pentru reducerea poluării provenite de la sursele de poluare punctiforme, având în vedere respectarea legislaţiei europene și naționale în vigoare.

Legislația europeană se referă la următoarele directivele europene:

- Directiva 91/676/CEE privind protecția apelor împotriva poluării cu nitrați proveniți din surse agricole;
- Directiva 2008/105/CE privind standardele de calitate a mediului în domeniul apei, de modificare și de abrogare a Directivelor 82/176/CEE, 83/513/CEE, 84/156/CEE, 84/491/CEE, 86/280/CEE ale Consiliului și de modificare a Directivei 2000/60/CE;
- Directiva 2013/39/UE de modificare a Directivelor 2000/60/CE și 2008/105/CE în ceea ce privește substanțele prioritare din domeniul politicii apei;
- Directiva 2006/118/CE privind protecția apelor subterane împotriva poluării și deteriorării;
- Directiva 2010/75/UE privind emisiile industriale IED;
- Directiva 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane.

Măsurile de bază sunt asociate cu prevederile legislaţiei naționale care implementează cerinţele directivelor europene în domeniu, în principal prevederile:

- HG nr. 964/2000, cu completările şi modificările ulterioare, privind aprobarea planului de acţiune pentru protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi proveniţi din surse agricole care transpune în legislaţia românească Directiva 91/676/EEC;
- HG nr. 570/2016 privind aprobarea Programului de eliminare treptată a evacuărilor, emisiilor şi pierderilor de substanţe prioritar periculoase şi alte măsuri pentru principalii poluanţi;
- Legea nr. 278/2013 privind emisiile industriale, care transpune Directiva 2010/75/CEE privind emisiile industriale (prevenirea şi controlul integrat al poluării)
- HG nr. 352/2005 care modifică şi completează HG 188/2002 pentru aprobarea unor norme privind condiţiile de descărcare în mediul acvatic a apelor uzate.

Programul de măsuri a fost stabilit având în vedere realizarea/reactualizarea inventarului presiunilor semnificative din agricultură, precum şi realizarea inventarului măsurilor de bază la nivelul spaţiului hidrografic Someș-Tisa.

Referitor la măsurile de bază pentru sursele agricole, în subcapitolul 9.1 s-au prezentat măsurile de bază pentru surse agricole difuze în concordanţă cu cerinţele Directivei 91/676/EEC privind protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi din surse agricole, precum şi măsurile de bază stabilite sub incidenţa Directivei 2009/128/CE de stabilire a unui cadru de acţiune comunitară în vederea utilizării durabile a pesticidelor, cu modificările și completările ulterioare, și a Regulamentului nr. 1107/2009 privind introducerea pe piață a produselor fitosanitare și de abrogare a Directivelor 79/117/CEE și 91/414/CEE ale Consiliului (cu modificările ulterioare). **În această secţiune se tratează numai măsurile de bază pentru sursele agricole punctiforme de tip ferme zootehnice evaluate ca presiuni potenţial semnificative.**

Având în vedere legislaţia mai sus menţionată, măsurile de bază pentru fermele zootehnice aparţin următoarelor familii de măsuri:

- Construcţia/ reabilitarea sistemelor de colectare a apelor uzate;
- Construcţia/ modernizarea/ extinderea/ reabilitarea staţiei de epurare (treaptă mecanică, treaptă biologică, eventual treaptă terţiară, dezinfecţie) – în cazul evacuării în apele de suprafaţă;
- Construcţia/ impermeabilizarea bazinelor de stocare ape uzate/ epurate şi utilizarea lor ca apă de spălare şi/ sau irigare;
- Construcţia/ reabilitarea platformelor de depozitare a nămolului rezultat în urma epurării apelor uzate;
- Construcţia platformelor de stocare a gunoiului de grajd (ferme cu pat uscat) pentru perioadele de interdicţie a aplicării;
- Aplicarea BAT - IED (cele mai bune tehnologii existente) la nivelul fermelor zootehnice cu creştere intensivă a porcilor şi păsărilor.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, măsurile de bază stabilite pentru fiecare fermă zootehnică identificată ca fiind presiune potențial semnificativă au fost implementate până la sfârșitul anului 2020, nemaifiind stabilite alte măsuri de bază necesare.

9.6 Identificarea cazurilor în care evacuările directe în apele subterane au fost autorizate

În România resursa de apă este considerată o resursă strategică, așa cum se precizează în art. 1, aliniat (1^1) din Legea apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare: „***Apa nu este un produs comercial oarecare, ci este un patrimoniu natural care trebuie protejat, tratat şi apărat ca atare, fiind o resursă strategică de siguranţă şi securitate naţională”.***În plus, potrivit art. 4, aliniat **(1*) ”Resursele de apă, de suprafaţă şi subterane sunt monopol natural de interes strategic”.*** La Articolul 10 , aliniat (4), se completează cu faptul că „apele subterane, corespunzătoare calitativ, sunt **resurse strategice destinate în primul rând pentru alimentarea cu apă a populației și animalelor**, precum și pentru asigurarea igienei și sănătății populației. Aceste ape pot fi utilizate şi în alte scopuri, numai în baza autorizaţiei de gospodărire a apelor.

În acest context, la art. 16, pct. d^1 din Legea apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare, se menționează că **se interzice evacuarea de ape uzate epurate şi/sau neepurate în apele subterane sau pe terenuri,**cu excepţia folosirii apelor uzate epurate corespunzător, cu respectarea indicatorilor de calitate la evacuare prevăzuţi în Hotărârea Guvernului nr. 188/2002 pentru aprobarea unor norme privind condiţiile de descărcare în mediul acvatic a apelor uzate, cu modificările şi completările ulterioare, și folosirii pentru irigaţii, în baza unui studiu şi cu condiţia monitorizării acestor ape.

Potrivit Legii apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare, nu sunt permise evacuări directe în apele subterane. Conform articolului 48 alin (1), lit. m, este permisă doar **injectarea în structurile din care au provenit sau în formaţiunile geologice de foarte mare adâncime care, din motive naturale, sunt permanent improprii pentru alte scopuri a apelor de zăcământ de la schelele de extracţie, fără a produce poluarea straturilor de ape subterane traversate**. De asemenea, la art. 20, aliniat (2) se specifică condițiile în care se poate realiza injectarea, respectiv***„injectarea apelor cu conţinut de substanţe care rezultă în urma***

operaţiilor de explorare şi extracţie a hidrocarburilor sau în urma activităţilor miniere, precum şi injectarea apelor din considerente tehnice poate fi realizată numai în straturi de foarte mare adâncime, în formaţiunile geologice din care s-au extras hidrocarburi ori alte substanţe sau în formaţiunile geologice care, din motive naturale, sunt permanent improprii pentru alte scopuri, pe baza unor studii şi măsuri speciale şi a avizului de gospodărire a apelor. Aceste ape injectate nu conţin decât acele substanţe care rezultă din operaţiile menţionate anterior".

Evacuarea directă în apele subterane a apelor uzate provenite de la sursele de poluare semnificative este interzisă şi prin HG nr. 352/2005 privind modificarea şi completarea HG nr. 188/2002 pentru aprobarea unor norme privind condiţiile de descărcare în mediul acvatic a apelor uzate.

Ordinul nr. 891/2019 privind aprobarea Procedurii şi competenţelor de emitere, modificare, retragere şi suspendare temporară a autorizaţiilor de gospodărire a apelor, precum şi a Normativului de conţinut al documentaţiei tehnice supuse autorizării, Anexa 1, articolul9, Anexa1.b., menţionează faptul că autorizarea se acordă pentru lucrări, construcţii şi instalaţii pentru protecţia calităţii apelor sau care influenţează calitatea apelor **de tip injecţii de ape în subteran**.

Ordinul nr. 828/2019 privind aprobarea Procedurii şi competenţelor de emitere, modificare şi retragere a avizului de gospodărire a apelor, inclusiv procedura de evaluare a impactului asupra corpurilor de apă, a Normativului de conţinut al documentaţiei tehnice supuse avizării, precum şi a Conţinutului-cadru al Studiului de evaluare a impactului asupra corpurilor de apă, la Anexa nr. 1.a, art. 1, menționează că pentru lucrările şi proiectele care se construiesc pe ape sau au legătură cu apele de tip injecţii de ape în subteran, nu necesită elaborarea studiului de evaluare a impactului asupra corpurilor de apă, în condițiile aplicării prevederilor art. 20 alin. 2 și ale art. 48 alin (1), lit. m.

Competenţele de emitere a avizului de gospodărire a apelor şi a autorizaţiei de gospodărire a apelor pentru injecţii de ape uzate (de mină, de zăcământ, industriale) în straturi de foarte mare adâncime, indiferent de mărimea debitului, aparţine Administraţiei Naţionale "Apele Române" (nivel central). Avizarea/autorizarea se face numai în baza avizului emis de Agenţia Naţională pentru Resurse Minerale pentru injectarea, în straturi de foarte mare adâncime şi pe baza unor studii speciale, a apelor uzate industriale, ca şi a apelor de mină sau de zăcământ pentru care nu există tehnologii sau procedee de epurare eficiente.

Se menționează că la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa există o autorizație pentru injecții de ape uzate în structurile din care au provenit pentru apele de zăcământ reinjectate în subteran în stratul de proveniență a gazelor, acordate unei unități de extracție a gazelor cu 3 staţii de injecţie.

9.7. Măsuri pentru reducerea poluării cu substanţe periculoase

Directiva Cadru Apă 2000/60/CE are scopul de a stabili cadrul legal pentru protecţia apelor de suprafaţă şi subterane şi de a îmbunătăţi mediul acvatic prin:

- aplicarea măsurilor necesare prevenirii deteriorării stării chimice a tuturor corpurilor de apă de suprafață și subterană;
- aplicarea măsurilor necesare în vederea reducerii progresive a poluării cu substanţe prioritare şi eliminării/stopării evacuărilor, emisiilor şi pierderilor de substanţe prioritare periculoase;
- implementarea măsurilor necesare prevenirii sau limitării aportului de poluanți în apele subterane;

- aplicarea măsurilor necesare pentru a inversa orice tendință de creștere, semnificativă și durabilă, a nivelului concentrației oricărui poluant ca urmare a impactului activităților umane, pentru a reduce în mod treptat poluarea apelor subterane.

Directiva 2008/105/CE privind standardele de calitate a mediului în domeniul apei (Directiva SCM), modificată de Directiva 2013/39/UE în ceea ce privește substanțele prioritare din domeniul politicii apei, sunt transpuse în legislația națională prin HG 570/2016 privind aprobarea Programului de eliminare treptată a evacuărilor, emisiilor şi pierderilor de substanțe prioritar periculoase şi alte măsuri pentru principalii poluanți. Acest Program cuprinde toate măsurile aplicate apelor de suprafață pentru reducerea poluării cu substanțe prioritare şi principalii poluanți sau eliminarea poluării cu substanțe prioritar periculoase,provenite din toate sursele de poluare ale activității umane, care pot afecta calitatea apelor de suprafață.

În scopul protecției apelor subterane, Directiva 2006/118/CE privind protecția apelor subterane împotriva poluării şi deteriorării, modificată prin Directiva 2014/80/CE, ambele transpuse în legislația națională prin HG 53/2009 cu modificările ulterioare, stabilește măsuri specifice, conform art. 17 (1 și 2) ale Directivei Cadru Apă, în scopul prevenirii și controlului poluării apelor subterane. Aceste prevederi includ criterii de evaluare a stării chimice bune a apelor subterane și criterii de identificare și inversare a tendințelor crescătoare a concentrațiilor de poluanți în apele subterane.

Planul naţional de protecţie a apelor subterane împotriva poluării şi deteriorării, aprobat prin HG 53/2009 prevede stabilirea măsurilor specifice necesare pentru prevenirea și controlul poluării apelor subterane, în vederea atingerii obiectivelor de protecție a apelor prevăzute la art. 2^1 alin. (1) lit. e) - g) din Legea apelor nr. 107/1996, cu modificările și completările ulterioare. Directiva SCM are drept obiectiv principal atingerea unei stări chimice bune a apelor de suprafaţă prin stabilirea de standarde de calitate a mediului pentru substanţele prioritare şi pentru o serie de alţi poluanţi. De asemenea, o cerință importantă a directivei este de a stabili un inventar al emisiilor, evacuărilor și pierderilor de substanțe prioritare, substanțe care, prin diverse căi de pătrundere, ajung, în final, în mediul acvatic.

Având în vedere că poluarea chimică a apelor de suprafaţă reprezintă o ameninţare atât pentru mediul acvatic, cât şi pentru sănătatea umană, identificarea cauzelor poluării reprezintă o măsură prioritară, iar emisiile de substanțe prioritare, prioritar periculoase trebuie tratate la sursă (prin controlul surselor de poluare punctiforme și difuze), într-un mod cât mai eficient din punct de vedere economic şi al mediului.

Rezultatele obținute în urma elaborării inventarului, contribuie la identificarea și stabilirea măsurilor de eliminarea emisiilor, evacuărilor și pierderilor de substanțe prioritar periculoase și de reducere treptată a substanțelor prioritare (de ex. prin identificarea surselor principale de poluare, estimarea contribuției acestora la poluarea totală precum și prin identificarea căilor de acces ale poluanților în mediul acvatic), dar și la urmărirea eficienței implementării acestor măsuri.

Substanțele prioritare pot fi emise atât din surse punctiforme cât și difuze. Cele mai importante surse de poluare cu substanțe prioritare sunt evacuările de ape uzate urbane epurate sau insuficient epurate (care conțin produse farmaceutice și de îngrijire personală), unități industriale, zone urbane (prin depuneri atmosferice de poluanți, depozite menajere, utilizarea pesticidelor în zonele verzi urbane, protecția clădirilor cu biocide), agricultură (prin aplicarea de pesticide și nămol contaminat, precum și prin depunerea atmosferică), vechi situri contaminate și miniere. Substanțele prioritare pot reprezenta o amenințare gravă pentru mediul acvatic. În acest context sunt monitorizate substanțele prioritare prevăzute în *Anexa I a HG nr. 570/2016 precum și cele din Anexa I a HG nr. 53/2009* care au legătură cu cele identificate în apele de suprafață. În funcție de concentrația lor și de condițiile reale de mediu, acestea pot provoca toxicitate acută (imediată) sau cronică (latentă). Unele dintre substanțele periculoase sunt persistente, lent degradabile și se pot acumula în ecosistemul acvatic.

Întrucât, în cele mai multe cazuri, unitățile care evacuează substanţe prioritare/prioritar periculoase se află şi sub incidenţa altor directive privind poluarea industrială (Directiva IED, Directiva SEVESO etc.), măsurile care se aplică se referă, în special, la implementarea celor mai

bune tehnologii disponibile (BAT). Ca instrument legislativ aplicabil unităților industriale care utilizează în procesul tehnologic/produc astfel de substanțe chimice se regăsește obligativitatea realizării auto-monitoring-ului apelor uzate epurate evacuate de către acestea. De asemenea, sunt prevăzute o serie de măsuri de reabilitare/construcție a stațiilor de epurare a apelor uzate orășenești, care vor permite reducerea/eliminarea poluării cu substanțe organice, metale și alți poluanți specifici. Pe de altă parte, s-au prevăzut măsuri de reducere a poluanților aferenți surselor de poluare din agricultură, prin aplicarea codului de bune practici agricole și un management eficient pentru produsele de protecție a plantelor.

Programele de reducere/eliminare a poluării cu substanțe chimice, incluzând substanțele prioritare și poluanți specifici sunt incluse în măsurile prezentate, în detaliu, în subcapitolele 9.1, 9.5, 9.8 și 9.9, precum și în anexele corespondente[91] ale Planului de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa.

Potrivit Legii Apelor 107/1996 cu modificările şi completările ulterioare, orice evacuare directă sau indirectă în resursele de apă, care ar putea conţine astfel de substanțe prioritare/prioritar periculoase, trebuie să fie reglementată din punct de vedere al gospodăririi apelor. În acest sens, se au în vedere aspectele prevăzute în *Ordinul Nr. 891/2019 privind aprobarea Procedurii şi competenţelor de emitere, modificare, retragere și suspendare temporară a autorizațiilor de gospodărire a apelor, precum și a Normativului de conținut al documentației tehnice supuse autorizării*, precum și cele prevăzute în *Ordinul nr.828/2019 privind aprobarea Procedurii şi competenţelor de emitere, modificare, retragere a avizului de gospodărire a apelor, inclusiv procedura de evaluare a impactului asupra corpurilor de apă, aprobarea Normativului de conținut al documentației tehnice supuse avizării, precum și a Conținutului - cadru al Studiului de evaluare a impactului asupra corpurilor de apă*.

În prezentul subcapitol se abordează atât aspectele privind **măsurile de bază**, cât și **măsurile suplimentare**, pentru ***limitarea/stoparea aportului de substanțe prioritare și poluanți specifici***, precum și costurile aferente acestora.

La nivelul anului 2020 au fost inventariate preliminar la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa un număr de 19 unităţi industriale care intră sub incidenţa Directivei 2013/39/UE de modificare a Directivei Cadru Apă și a Directivei 2008/105/CE în ceea ce privește substanțele prioritare din domeniul politicii apei care pot afecta calitatea apelor de suprafaţă. Pentru sursele punctiforme/unităţi industriale se aplică măsuri de bază în vederea ***limitării/stopării aportului de substanțe prioritare şi poluanți specifici***. Aceeaşi abordare este prevăzută şi pentru sursele difuze de poluare. Substanţele pentru care se implementează aceste măsuri se regăsesc în anexele *Planului de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa*.

Investiţiile în sectorul industrial se vor finanţa, în special, din sursele proprii ale agenţilor economici, însă se iau în considerare şi următoarele surse de finanţare:

- fonduri europene - Fonduri Europene pentru Dezvoltare Regională etc.;
- finanțare din surse proprii (private);
- finanţarea din surse publice conform strategiei guvernamentale pentru sectoare industriale din Programul Național de Dezvoltare Locală (buget de stat);
- alte fonduri (ex. împrumuturi interne şi externe - BEI, BERD, Banca Mondială etc.).

În ceea ce privește măsurile și acțiunile ce se întreprind privind reducerea poluării cu deșeurile municipale de tip ambalaje și altele (prezentate la cap. 3.4.5), care ajung în cursurile de apă și care constituie posibile surse de poluare cu substanțe periculoase, au fost aprobate la nivelul anului 2021 o serie de reglementari legislative (**O.G. nr.1/2021** - pentru modificarea şi completarea Legii nr. 249/2015 privind modalitatea de gestionare a ambalajelor și a deșeurilor de ambalaje; **O.G. nr. 2/2021** - privind stabilirea cadrului legal pentru desfășurarea activității de

[91] Anexele 9.2, 9.3, 9.5, 9.6, 9.7 și 9.8

depozitare a deșeurilor; **O.G. nr. 92/2021**- privind colectarea separată și reciclarea; **O.G. nr. 6/2021** - privind reducerea impactului anumitor produse din plastic asupra mediului; **HG nr. 1074/2021**- privind stabilirea sistemului de garanție - returnare pentru ambalaje primare nereutilizabile (SGR).

La nivel național au fost luate măsuri astfel încât diferitele tipuri de deșeuri angrenate din cauza producerii unor fenomene hidro-meteo periculoase să nu mai ajungă în cursurile de apă, evitându-se poluarea atât la nivel national, cât și transfrontalier, de exemplu: stabilirea de secțiuni de intervenție la plutitori pe cursurile de apă și utilizarea de utilaje automatizate pentru extragerea plutitorilor din albie, ceea ce va determina diminuarea cantității de deșeuri. Un astfel de exmplu este pentru secțiunile de intervenție din bazinul hidrografic Crișuri și bazinul hidrografic Someș-Tisa unde au fost făcute alocări financiare din cadrul Programului de Investiții pe anul 2021 și au fost demarate procedurile pentru realizarea documentațiilor în faza Studiului de fezabilitate și Proiect Tehnic, pentru obiectivul de investiții „Secțiuni de intervenție la plutitori pe cursurile de apă administrate de Administrația Bazinală de Apă Crișuri și Administrația Bazinală de Apă Somes-Tisa". Totodată, în luna septembrie 2021 a fost pus în funcțiune stăvilarul de la Tulcea, unde au fost prevăzute utilaje automatizate pentru extragerea plutitorilor din albie din bazinul hidrografic Crișul Negru.

Măsurile suplimentare pentru ***reducerea / eliminarea substanţelor prioritare / prioritar periculoase*** din sursele punctiforme şi difuze de poluare precum și pentru ***reducerea aportului de poluanți specifici*** sunt prevăzute în anexele corespondente[92] ale Planului de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa.

Pe lângă aspectele menționate mai sus, pentru aplicarea **măsurilor de bază** necesare ***reducerii/eliminării de substanțe prioritare şi poluanți specifici***, sunt prevăzute costuri de investiții în valoare de **6,858 milioane Euro** și alte costuri în valoare de **30 mii Euro**. Măsurile de bază se implementează pentru reducerea/eliminarea următoarelor categorii de substanțe prioritare/prioritar periculoase și de poluanți specifici: Cd, Ni, Pb, Hg, difenileteri bromuraţi, hexaclorbenzen, heptaclor și heptaclor epoxid şi detergenți (se referă la poluanții care contribuie la neatingerea stării chimice și ecologice bune a apelor de suprafață în 2018-2020) și pentru care se aplică măsuri de bază, respectiv măsuri de închidere și ecologizare iazuri de decantare, ecologizarea haldelor de steril și menținerea acestora în condiții de siguranță a mediului, controlul eficienței epurării apelor uzate industriale, măsuri pentru reducerea emisiilor de pesticide din agricultură.

De asemenea, în vederea aplicării **măsurilor suplimentare** necesare ***reducerii/eliminării de substanțe prioritare şi poluanți specifici*** sunt prevăzute costuri de investiții preliminare în valoare de **4 milioane Euro** și alte costuri în valoare de **25 mii Euro**. Măsurile suplimentare se implementează, în cel de-al treilea ciclu de planificare, pentru reducerea/eliminarea următoarelor categorii de substanțe prioritare/prioritar periculoase: Cd, Hg, Ni, Pb, Hg, difenileteri bromuraţi și heptaclor și heptaclor epoxid.

Totodată, s-au avut în vedere o serie de măsuri suplimentare vizând corpurile de apă în care s-au înregistrat valori crescătoare ale tendinței concentrației de Pb, Cd și Hg în matricea sediment. Astfel, cu toate că tendința de creștere nu a fost semnificativă, din motive de prevenire a deteriorării stării bune, precum și în vederea realizării unei analize mai aprofundate a cauzelor acestor creșteri, s-au propus studii de cercetare[93] care au ca scop modelări în vederea stabilirii fondului natural, identificării surselor de poluare difuze, prognoze privind emisiile de astfel de poluanți etc. Studiile necesare propuse ca măsuri, au termen de finalizare cel târziu în 2024, lăsând timpul necesar până în anul 2026 pentru implementarea practică a măsurilor propuse/identificate în studii.

În ceea ce privește substanțele prioritare monitorizate/identificate în sedimente sau biotă, timpul de răspuns al măsurilor poate fi mai lung, iar pentru substanțele omniprezente din cauza

[92] Anexele 9.8, 9.9 și 9.11.
[93] *Anexa 9.10-9.11 a proiectului Planului de Management actualizat al bazinelor/spațiilor hifrografice 2022-2027*

persistenței acestora în mediul acvatic, faptului că unele sunt lent degradabile și în pofida implementării măsurilor, poate fi dificilă atingerea obiectivelor de stare chimică bună, prevăzute de DCA .

Pentru unele corpuri de apă afectate de poluarea din activități anterioare/istorice, sunt necesare perioade lungi de timp (care depășesc orizontul 2027), chiar și atunci când măsurile inițiale, considerate ca fiind adecvate, au fost implementate, iar activitățile antropice au încetat (de exemplu, activitățile miniere).

Având în vedere mobilitatea de deplasare a speciilor de pește analizate într-un număr mare de corpuri de apă, cât și din cauza faptului că nu au putut fi identificate sursele de poluare cu astfel de substanțe persistente, bioacumulabile și toxice (mercur, difenileteri bromurați și heptaclor – heptaclor epoxid), se prevăd măsuri de extindere a programului de monitorizare în biotă și în corpurile de apă limitrofe celor deja monitorizate.

Se va continua procesul de monitorizare a substanțelor prioritare din sedimente în vederea creșterii gradului de confidență în realizarea analizei tendinței concentrațiilor acestora.

În ciuda progreselor substanțiale realizate în managementul poluării cu substanțe periculoase, cunoștințele trebuie continuu îmbunătățite. Multe măsuri pentru reducerea emisiilor și evacuărilor de substanțe prioritare în mediul acvatic au fost implementate, dar încă identificăm astfel de poluanți în mediul acvatic, aceștia având caracteristici omniprezente persistente, bioacumulative și toxice, ducând la neatingerea stării chimice bune a unor corpuri de apă de suprafață (sub-capitolul 6.2).

În cadrul UE, o gamă largă de politici și măsuri se concentrează pe problema poluării mediului cu materiale plastice și microplastice, existând și o preocupare ştiinţifică crescută privind microplasticele, deoarece aceste microparticule, din cauza dimensiunilor mici sunt uşor accesibile pentru o gamă largă de organisme acvatice şi transferate în cele din urmă de-a lungul lanţului trofic. Efectele biologice cronice asupra organismelor marine rezultă din acumularea de microplastice în celulele şi ţesuturile lor.

În încercarea de a combate poluarea cu materiale plastice, Comisia Europeană a propus o strategie pentru materialele plastice pe care Parlamentul European a susținut-o într-o rezoluție adoptată în septembrie 2018. Strategia identifică provocările cheie, inclusiv reutilizarea și reciclarea deșeurilor de plastic, emisiile de gaze cu efect de seră asociate cu producția și incinerarea de materiale plastice și prezența deșeurilor de plastic (inclusiv microplastice) în oceane.

Din această cauză este foarte important ca utilizarea excesivă de aditivi plastici să fie controlată şi să se introducă prevederi legislative pentru reglementarea surselor de gunoi din plastic. Acest lucru se poate face prin configurarea diferitelor procese de reciclare a plasticului dar și prin promovarea programelor de conştientizare, prin diferite medii sociale şi informaţionale, asupra pericolului pe care plasticului îl are asupra lanţului trofic.

La nivel European a fost aprobată Directiva 2019/904/UE privind reducerea impactului anumitor produse din plastic asupra mediului, care a fost transpusă în legislația națională prin Ordonanța nr. 6/2021 privind reducerea impactului anumitor produse din plastic asupra mediului. Obiectivele sale sunt de prevenirea și reducerea impactului anumitor produse din plastic asupra mediului (produse din plastic de unică folosință, produse fabricate din materiale plastice oxodegradabile și echipamentelor de pescuit care conțin plastic), în special asupra mediului acvatic, și asupra sănătății umane, precum și de a promova tranziția la o economie circulară cu modele de afaceri, produse și materiale inovatoare și durabile, contribuind astfel la funcționarea eficientă a pieței interne. Măsurile se referă în principal la:

- reducerea consumului de produse din plastic de unică folosinţă enumerate în partea A din anexă (5 % pentru anul 2023, 10 % pentru anul 2024, 15 % pentru anul 2025 şi 20 % pentru anul 2026, raportat la anul 2022);

- aplicarea de restricţii privind introducerea pe piaţă a produselor din plastic de unică folosinţă enumerate în partea B din anexă;
- cerințe legate de produsele din plastic de unică folosinţă enumerate în părțile C și F din anexă care au ca și componentă principală polietilentereftalatul, aplicabile în perioada 2024-2030;
- marcarea produselor din plastic de unică folosinţă enumerat în partea D din anexă;
- colectarea separată a deşeurilor produse după consumul produselor din plastic de unică folosinţă enumerate în partea F din anexă, începând cu data de 1 ianuarie 2022, până în 2029;
- răspunderea extinsă a producătorilor care introduc pe piaţă produsele din plastic de unică folosinţă enumerate în părțile E și G din anexă, implementată până la 31 decembrie 2024;
- sistemele de informații și raportarea, începând cu anul 2023 pentru situația din anul 2022 și sancțiuni.

La nivel național, se derulează un proiect denumit PLASTECO, finanțat în cadrul programului INTERR Europe. Acest proiect ca parte a ideologiei dominante a UE pentru limitarea deșeurilor și a gunoiului de materiale plastice, își propune să ajute regiunile participante să facă schimb de experiențe, să beneficieze de prevederile și impulsul strategiei UE pentru materiale plastice, și, în final, să își atingă obiectivele în ceea ce privește protejarea mediului, creșterea eficienței resurselor, atenuarea efectelor asupra sănătății și stimularea inovării.

În acest sens, PLASTECO își propune să îmbunătățească economia și calitatea procesului de reciclare a materialelor plastice, să realizeze planuri de acțiune regionale, să sensibilizeze și să îmbunătățească reciclarea materialelor plastice din agricultură, să direcționeze investițiile și inovarea către soluții circulare.

Mai multe informații despre stadiul acestui proiect se regăsesc pe site-ul următor: https://www.interregeurope.eu/plasteco/good-practices/.

La nivel legislativ, Guvernul României a aprobat o serie de reglementări privind gestionare deșeurilor, menționate în *Anexa 9.1* a *Planului Național de Management actualizat (2021)*, care implementează prevederile Directivei 94/62/CE privind ambalajele și deșeurile de ambalaje și Directivei 2019/904/UE privind reducerea impactului anumitor produse din plastic asupra mediului.

De asemenea, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor organizează anual, la nivelul fiecărui județ, acțiuni de verificare a modului în care au fost salubrizate cursurile de apă și au fost realizate și întreținute șanțurile și rigolele în localități pentru asigurarea secțiunilor de scurgere a apelor mari. Aceste acțiuni sunt desfășurate în conformitate cu prevederile din Hotărârea Guvernului nr. 43/2020 privind organizarea și funcționarea Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor și ale Ordinului ministrului apelor și pădurilor și ministrul afacerilor interne nr. 459/78/2019 pentru aprobarea Regulamentului privind gestionarea situațiilor de urgență generate de fenomene hidrometeorologice periculoase având ca efect producerea de inundații, secetă hidrologică, precum și incidente/accidente la construcții hidrotehnice, poluări accidentale pe cursurile de apă și poluări marine în zona costieră, precum și ale Programului principalelor acțiuni ale Comitetului Ministerial pentru Situații de Urgență (CMSU) și au loc în vederea diminuării pagubelor produse de inundații generate de revărsări ale cursurilor de apă sau din scurgeri de pe versanți.

Totodată, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, a reiterat solicitarea către Comitetele județene pentru situații de urgență să întreprindă măsuri de către comitetele locale pentru situații de urgență și operatorii economici la nivel județean, astfel încât diferitele tipuri de deșeuri angrenate din cauza producerii unor fenomene hidro-meteo periculoase să nu mai ajungă în cursurile de apă, evitându-se astfel poluarea acestora, poluare care poate avea impact atât la nivel național, cât și transfrontalier. În urma acestor verificări, pentru zonele identificate cu depozite necontrolate de deșeuri menajere sau de altă natură se stabilesc măsuri și sancțiuni pentru Unitățile Administrativ Teritoriale în vederea remedierii.

9.8. Măsuri pentru prevenirea şi reducerea impactului poluărilor accidentale

Măsurile pentru prevenirea şi reducerea impactului poluărilor accidentale se referă, în special, la implementarea planurilor proprii de prevenire şi combatere a poluărilor accidentale ale unităţilor potenţial poluatoare şi la implementarea sistemului de avertizare în cazul poluărilor accidentale. Acestea au fost prezentate detaliat în cadrul *Planului Național de Management actualizat aprobat prin HG nr. 859/2016*.

În acest sens se elaborează și se actualizează ori de câte ori este necesar, ***Planul de prevenire şi combatere a poluărilor accidentale ale resurselor de apă în spațiul hidrografic Someș-Tisa*.** Obiectivul planului este acela de a determina posibilii poluatori să se pregătească și să intervină operativ în punctele critice cu mijloace tehnice, umane și materiale specifice, să fie capabili să-și asigure automonitoringul calității apelor evacuate și să îmbunătățească eficiența sistemelor de combatere a poluării.

Fiecare folosință de apă care poate prezenta surse potențiale de poluări accidentale, selectată de Administrațiile Bazinale de Apă și Sistemele de Gospodărirea Apelor, elaborează **Planul de prevenire și combatere a poluărilor accidentale**.

Planurile de prevenire și combatere a poluărilor accidentale se întocmesc în conformitate cu următoarele acte legislative:

- Ordinul nr. 226/2006 pentru aprobarea regulamentului de organizare și funcționare a sistemului de alarmare în caz de poluări accidentale ale apelor din România – SAPA-ROM și a centrului internațional principal de alarmare în caz de poluări accidentale pe Dunăre din România – CIPA – ROM (pentru planurile elaborate la nivelul fiecărui bazin hidrografic);

- Ordinul comun al ministrului mediului, apelor și pădurilor și ministrul administrației și internelor nr. 1422/192/2012 pentru aprobarea *Regulamentului privind gestionarea situațiilor de urgență generate de inundații, fenomene meteorologice periculoase, accidente la construcții hidrotehnice, poluări accidentale pe cursurile de apă și poluări marine în zona costieră*;

- Ordinul nr. 278/1997 privind metodologia cadru de elaborare a planurilor de prevenire și combatere a poluărilor accidentale la folosințele de apă potențial poluatoare (pentru planuri proprii ale utilizatorilor de apă potențial poluatori).

Măsurile de prevenire incluse în *Planul de prevenire și combatere a poluărilor accidentale* se referă în principal la: reducerea periculozității în manipularea materialelor și produselor finite și depozitarea definitivă în condiții de securitate pentru apă și mediu, la activitățile de combatere a poluării (dotări tehnice și materiale necesare pentru sistarea poluării accidentale și limitarea răspândirii pe sol sau în apă), la stabilirea programului anual de instruire a lucrătorilor de la punctele critice și a echipelor de intervenție, precum și la activitățile autorităților pentru alarmare și informare.

La nivelul *spațiului hidrografic Someș-Tisa* au fost stabilite, conform ultimului „Plan de prevenire și combatere a poluărilor accidentale a resurselor de apă" elaborat, planuri proprii de prevenire şi combatere a poluărilor accidentale pentru 72 utilizatori de apă ce pot produce poluări accidentale.

În România funcționează, în baza Ordinul nr. 226/2006, Sistemul de Alarmare în Caz de Poluări Accidentale (SAPA-ROM), cu subsistemul Centrul Internațional pentru Alarmare (PIAC) pentru cazurile de poluări accidentale majore transfrontiere. La nivelul bazinului Dunării funcționează Sistemul de Avertizare în Caz de Accidente (Accident Emergency Warning System - AEWS), care are ca obiectiv general creșterea siguranței și protecția mediului în cazul unei poluări accidentale, prin furnizarea rapidă de informații țărilor riverane Dunării afectate. Sistemul AEWS este format din subsisteme similare organizate la nivelul țărilor riverane.

Costurile măsurilor de prevenire și combatere a poluărilor accidentale la folosințele de apă potențial poluatoare cuprind: costurile de manoperă, utilaje, materiale și costuri indirecte. Costurile

se asigură din bugetul Administrației Bazinale de Apă Someș-Tisa și bugetul propriu al unităților potențial poluatoare.

Responsabilitățile privind implementarea măsurilor revin:

- autorității competente din punct de vedere al reglementării protecției resursei de apă - Administrațiile Bazinale de Apă realizează avertizarea și intervenția în cazul poluărilor accidentale și asigură elaborarea și aplicarea Planurilor la nivelul fiecărui bazin hidrografic;

- utilizatorii de apă din punct de vedere al implementării măsurilor – parteneri pentru implementarea efectivă a măsurii care asigură punerea în aplicare a planurilor proprii de prevenire și combatere a poluărilor accidentale și a sistemului de avertizare în cazul poluărilor accidentale.

De asemenea, este necesară intensificarea colaborării între toți factorii interesați în domeniul apelor, inclusiv cu Direcțiile de Sănătate Publică teritoriale, în vederea luării măsurilor cu privire la evitarea unui eventual impact negativ asupra sănătății populației în cazul unor poluări accidentale, în baza prevederilor H.G. nr. 270 din 3 aprilie 2012 privind aprobarea Regulamentului de organizare şi funcţionare a comitetelor de bazin și art. 47 (aliniat 2, lit. B; alin. 7 lit.b) al Legii Apelor nr. 107/1996 cu completările și modificările ulterioare.

9.9. Măsuri pentru corpurile de apă care riscă să nu atingă obiectivele de mediu. Măsuri suplimentare pentru atingerea obiectivelor de mediu. Analiza Cost – Eficienţă

Pentru corpurile de apă care riscă să nu îndeplinească obiectivele de mediu în anul 2027, o etapă importantă in procesul de planificare este corelarea rezultatelor analizei presiune – impact cu rezultatele analizei economice a utilizării apei pe baza scenariilor de dezvoltare, în vederea stabilirii unui program de măsuri coerent şi integrat.

În capitolul 3.4. s-au analizat presiunile semnificative din spaţiul hidrografic Someș-Tisa,iar în capitolul 3.6 s-a evaluat impactul asupra corpurilor de apă, rezultând corpurile de apă care riscă să nu atingă obiectivele de mediu datorită poluării cu nutrienţi, substanţe organice și substanţe prioritare, precum și presiunilor hidromorfologice.

În cazul în care prin implementarea măsurilor de bază nu se ating obiectivele de mediu ale corpurilor de apă de suprafață și subterane, s-a avut în vedere introducerea măsurilor suplimentare. Se pot stabili și implementa ulterior, de asemenea, măsuri suplimentare pentru creşterea gradului de protecţie sau îmbunătăţire a stării apelor. Măsurile de bază pentru reducerea poluării cu nutrienţi, substanţe organice și substanţe prioritare au fost prezentate în subcapitolele 9.1, 9.5 şi 9.7.

La stabilirea programelor de măsuri pentru Planul de *Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa* s-a utilizat ca an de plecare anul 2022, având în vedere că evaluarea costurilor pentru Planul de Management actualizat (2015) al spațiului hidrografic Someș-Tisa, aprobat prin H.G. nr. 859/2016*,* s-a realizat pentru măsurile implementate în perioada 2016-2021.

La stabilirea măsurilor suplimentare s-au avut în vedere atât măsurile suplimentare planificate în *Planul de Management actualizat (2015) aprobat prin H.G. nr. 859/2016*, dacă corpurile s-au menținut la risc de neatingere a obiectivelor de mediu în anul 2021, cât și măsurile suplimentare noi, stabilite în al treilea ciclu de planificare, pentru corpurile de apă la risc de neatingere a obiectivelor de mediu în anul 2027.

Tipurile și costurile măsurilor suplimentare se stabilesc în funcţie de categoriile de presiuni (aglomerări umane, activităţi industriale şi agricole, alterări hidromorfologice, altele), în vederea reducerii efectelor acestora asupra ecosistemelor acvatice.

9.9.1 Măsuri suplimentare pentru corpurile de apă de suprafață

9.9.1.1. Măsuri suplimentare necesare pentru reducerea efectelor presiunilor hidromorfologice

Considerații generale

Lucrările hidrotehnice executate pe cursurile de apă sau în legătură cu apele realizate pentru reducerea riscului la inundații, producerea de energie prin hidrocentrale, asigurarea cerinţei de apă pentru populație, industrie și agricultură, regularizarea debitelor naturale, asigurarea condițiilor de navigație fac subiectul analizei în vederea stabilirii și implementării măsurilor de restaurare și/sau atenuare având în vedere atingerea obiectivelor de mediu ale corpurilor de apă.

Având în vedere măsurile aferente reducerii efectelor alterărilor hidromorfologice se au în vedere atât măsuri de bază cât și măsuri suplimentare (cele 2 tipuri de măsuri fiind definite în introducerea capitolului 9).

Măsurile de bază se referă la implementarea prevederilor legislative și administrative din domeniul gospodăririi apelor, iar în relație cu presiunile hidromorfologice. Acestea sunt:

- asigurarea debitului ecologic aval de lucrările hidrotehnice pentru menţinerea condiţiilor de viaţă ale ecosistemelor acvatice, etc., având în vedere prevederile *H.G. nr. 148/2020 privind aprobarea modului de determinare și de calcul al debitului ecologic*;

- asigurarea întreţinerii albiei cursului de apă pe toată zona amenajată, în aval de baraj și pe zona de influenţă a acesteia, conform prevederilor H.G. nr. 1176/2005 (privind aprobarea Statutului de organizare şi funcţionare a Administraţiei Naţionale "Apele Române");

- realizarea și funcționarea instalațiilor de măsurare a debitelor și volumelor de apă prelevate la toate lucrările și instalațiile aval de captare/de prelevare a apelor, conform prevederilor Legii Apelor 107/1996 cu modificările și completările ulterioare;

- construirea de scări de peşti şi pasaje de trecere a ihtiofaunei pentru tipurile de lucrări hidrotehnice noi (baraje, stăvilare, praguri), având în vedere prevederile din Normativul Tehnic al lucrărilor Hidrotehnice nr. 1.215/2008 al O.M. nr. 1.163/2007;

- autorizarea, controlul și inspecţia la utilizatorii de apă;

- alte măsuri de întreţinere şi operare prevăzute în regulamentele de exploatare care conduc la atingerea obiectivelor de mediu.

Măsurile suplimentare sunt de tipul:

- îmbunătăţirea conectivității longitudinale prin: realizarea de scări de pești/pasaje de trecere pentru migraţia ihtiofaunei pentru lucrările hidrotehnice existente, îndepărtarea obstacolelor transversale de pe cursurile de apă;

- îmbunătăţirea conectivității laterale a corpurilor de apă prin aplicarea măsurilor de retenție naturală a apei, inclusiv remeandrarea cursurilor de apă, renaturări ale malurilor, crearea / restaurarea zonelor umede, dar și a măsurilor structurale care vizează infrastructura de apărare împotriva inundațiilor, respectiv relocare diguri, breșe controlate, creare poldere. Aceste măsuri fac în principal subiectul corelării Planurilor de Management Bazinale actualizate 2021 și Planurilor de Management ale Riscului la Inundații actualizate (2021), reprezentând măsuri aferente managementului natural al inundațiilor. În plus, acest tip de măsură a fost determinat având în vedere identificarea unor presiuni semnificative hidromorfologice (în principal alterări fizice ale albiei aferente lucrărilor de apărare împotriva inundațiilor) și care vizează locații care nu prezintă risc de inundați, nefăcând deci subiectul etapei de screening a măsurilor structurale potențiale de reducere a riscului la inundații. În aceste situații, implementarea acestor tipuri de măsuri impune o reconsiderare atentă a analizei riscului la inundații (studii de inundabilitate în scopul evitării creșterii gradului de risc la inundații prin implementarea acestor măsuri).

- măsuri de prevenire al impactului advers al activităţilor de piscicultură, recreere şi pescuit sportiv, în relaţie cu presiunile hidromorfologice semnificative identificate;

- măsuri de adaptare la schimbările climatice (inundaţii, secetă) legate în special de exploatarea lacurilor de acumulare;

- măsuri de atenuare care fac subiectul studiilor de prefezabilitate şi fezabilitate;

- studii de cercetare/prefezabilitate/fezabilitate pentru îmbunătăţirea cunoştinţelor în vederea reducerii incertitudinilor, etc.

Referitor la măsurile adresate alterărilor hidromorfologice în cadrul *Planului Național de Management actualizat aferent porțiunii naționale a bazinului hidrografic internațional al fluviului Dunărea, aprobat prin HG nr. 859/2016* a fost elaborat un *Catalog al măsurilor de restaurare și atenuare aferente alterărilor hidromorfologice.* Având în vedere necesitatea completării acestui catalog cu elemente noi care susțin, atât identificarea unei game cât mai complete de măsuri, dar și evaluarea eficienței acestora în scopul optimizării procesului de selecție și implementare, în cadrul procesului de actualizare a Planului de Management 2022-2027, s-a considerat necesară revizuirea acestuia, fiind astfel actualizat *Catalogul măsurilor de atenuare a impactului alterărilor hidromorfologice și eficiența acestora în planul stării ecologice pentru râuri, lacuri, ape costiere și tranzitorii*. (*Anexa 6.1.4.H.a*).

Astfel, elementele noi care vin să completeze catalogul considerat anterior sunt:

- clasificarea măsurilor de atenuare/renaturare, având în vedere tipul activităților generatoare de presiuni hidromorfologice dar și categoriile de ape de suprafață (râuri, lacuri, ape costiere, ape tranzitorii) asupra cărora se aplică aceste măsuri;

- stabilirea eficienței măsurilor de atenuare/renaturare în planul tuturor elementelor de calitate cerute de Directiva Cadru Apă (elemente biologice, hidro-morfologice și fizico-chimice suport). Stabilirea eficienței în planul elementelor de calitate a făcut astfel posibilă identificarea de măsuri de atenuare a impactului presiunilor hidromorfologice cu un grad foarte ridicat de confidență privind atingerea obiectivelor de mediu.

Măsurile privind reducerea efectului presiunilor hidromorfologice cuprind:

A. Măsuri de asigurare a conectivității longitudinale;

B. Măsuri de asigurare a conectivității laterale, îmbunătățire a morfologiei malurilor și zonei ripariene;

C. Masuri pentru stabilirea regimului hidrologic care să asigure satisfacerea cerințelor folosințelor de apă și compatibilitatea cu cerințele ecologice (măsură de bază);

D. Alte măsuri suplimentare specifice de reducere a presiunilor hidromorfologice.

A. Măsuri de asigurare a conectivității longitudinale

- **Măsuri realizate in ciclul doi de implementare a DCA (Planul de Management actualizat (2015) al spațiului hidrografic Someș-Tisa)**

În ceea ce privește măsurile suplimentare de tipul *asigurarea conectivității longitudinale* a corpurilor de apă, în cadrul Planului de Management actualizat (2015) al spațiului hidrografic Someș-Tisa s-au avut în vedere, măsuri care să asigure în primul rând conectivitatea longitudinală în cazul barărilor transversale existente, cu înălțimi mai mici de 15 m (considerate fezabile tehnic) pe cursurile de apă

Referitor la barajele cu înălțimi mai mari de 15 m, precizăm că în anul 2017, a fost finalizat *Studiul privind analiza prefezabilității lucrărilor pentru facilitarea migrării ihtiofaunei pentru baraje cu înălţimi mai mari de 15 m. Studii de caz*. Rezultatele studiului prezintă o serie de considerații de natură tehnică care vin să susțină nefezabilitatea tehnică a unor potențiale soluții de migrare a

faunei piscicole pentru aceste tip de baraje, ținând cont atât de particularitățile geomorfologice ale amplasamentului acestor baraje în România (zona de munte), dar și considerații ce țin de soluția în sine.

Astfel putem enumera:

- existența versanților abrupți cu pante foarte mari care implică suprafețe foarte mari pentru realizarea pasajelor de migrare a ihtiofaunei
- lungimi foarte mari ale pasajelor de migrare a ihtiofaunei
- sensibilitate ridicată la fluctuațiile apei în bazinul din amonte, lucru care duce la construcții suplimentare la intrarea apei în pasajul de migrare (la ieșirea peștilor)
- volume mari de săpătură.

Având în vedere măsurile de asigurare a conectivității longitudinale, propuse la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa în cadrul *Planului de Management bazinal actualizat 2015 - aprobat prin HG 859/2016*, au fost realizate un număr de 2 măsuri de tipul realizare și/sau eficientizare scări de pești.

Referitor la studiile de cercetare/fezabilitate realizate la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa a fost finalizat un studiu privind asigurarea conectivității longitudinale care susțin identificarea și propunerea de măsuri specifice.

- **Măsuri propuse pentru Planul de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa**

Identificarea măsurilor suplimentare de tipul *asigurarea conectivității longitudinale* a corpurilor de apă urmează abordarea din cadrul Planului de Management actualizat (2015) aprobat prin H.G. nr. 859/2016, respectiv a măsurilor care fac subiectul barajelor cu înălțimi mai mici de 15 m și considerate ca măsuri tehnic fezabile.

În cadrul Planului de Management actualizat (2021), la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa sunt propuse un număr de 7 măsuri pentru asigurarea conectivității longitudinale de tipul realizare scări de pești, canale by-pass și reabilitare structuri de migrație a ihtiofaunei existente. De asemenea este propusă 1 măsură de renaturare, respectiv îndepărtarea unei bărări transversale.

Măsurile de asigurare a conectivității longitudinale la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa se regăsesc în cadrul ***Anexei 9.8.*** Măsuri suplimentare pentru diminuarea efectelor presiunilor semnificative în vederea îmbunătăţirii stării apelor din cadrul Planului de management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat 2021.

Menționăm că 3 măsuri de asigurare a conectivității longitudinale fac subiectul programului POIM 2014-2020, Axa Prioritară 4 – Protecția mediului prin măsuri de conservare a biodiversității, monitorizarea calității aerului şi decontaminare a siturilor poluate istoric, O.S. 4.1 – Creșterea gradului de protecție și conservare a biodiversității și refacerea ecosistemelor degradate. Detalii privind proiectele finanțate pe această axă se regăsesc în prezentul subcapitol, secțiunea Proiecte finanțate prin Axa POIM 2014-2020.

Măsurile de asigurare a conectivității longitudinale care fac subiectul Planului de Management actualizat (2021) sunt prezentate în Figura 9.4

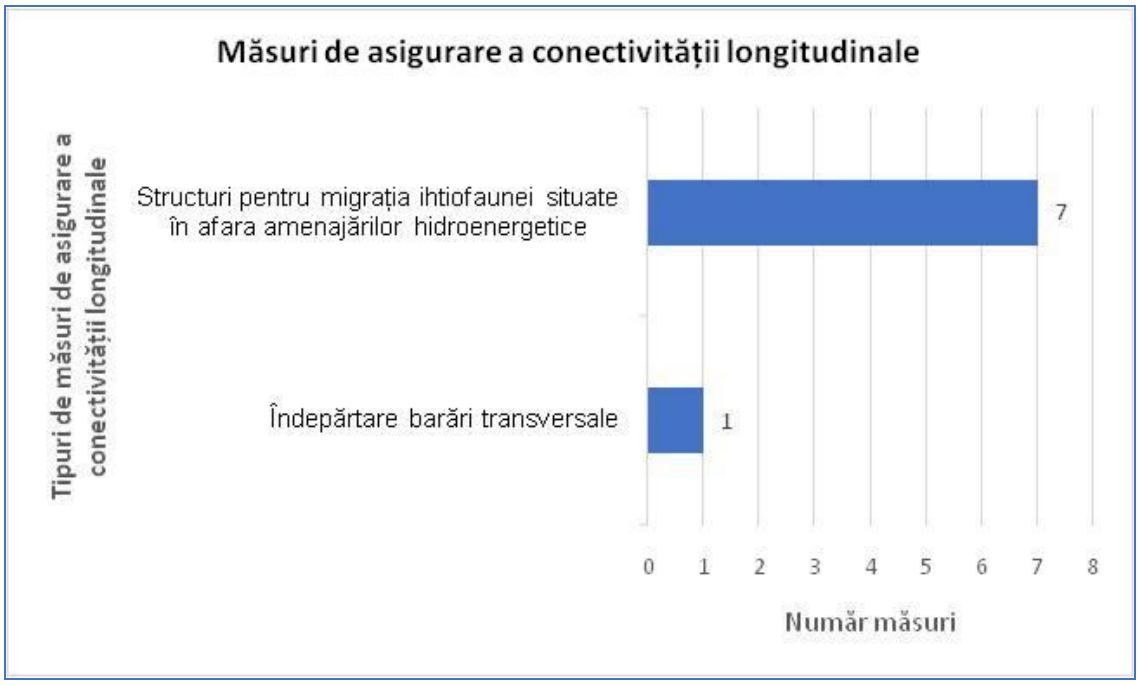

Figura 9.4 Măsuri de asigurare a conectivității longitudinale

B. Măsuri de asigurare a conectivității laterale, îmbunătățire a morfologiei malurilor și zonei ripariene

- **Măsuri realizate in ciclul doi de implementare a DCA (Planul de Management actualizat (2015) al spațiului hidrografic Someș-Tisa)**

În ceea ce privește măsurile suplimentare de tipul asigurării conectivității laterale a corpurilor de apă, în cadrul celui de al doilea ciclu de planificare (Planul de Management actualizat aprobat prin HG nr. 859/2016) s-au avut în vedere măsuri care au vizat în principal lucrările de apărare împotriva inundațiilor. Aceste măsuri sunt adresate în principal măsurilor de retenție naturală a apei (NWRM - Natural Water Retention Measures), măsuri care au facut subiectul Catalogului de Măsuri elaborate, atât la nivelul PMBH, dar și PMRI.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa nu au fost prevăzute măsuri de acest tip la momentul elaborării Planului.

- **Măsuri propuse pentru Planul de Management actualizat (2021) al spațiul hidrografic Someș-Tisa**

Având în vedere măsurile de asigurare a conectivității laterale de tipul retenție naturală a apei (creare și/sau restaurare a zonelor umede), dar și măsuri la nivelul albiei și zonei ripariene aferente corpurilor de apă în cauză, sunt propuse următoarele măsuri:

- 9 măsuri de tipul remeandrare, reconectare și renaturare brațe vechi, managementul zonei ripariene;
- 3 măsuri de renaturare maluri;

Menționăm că o serie de măsuri fac subiectul unor proiecte complexe propuse sau aflate în derulare și care implică o serie de măsuri variate și complementare de tipul renaturări maluri, managementul zonei ripariene, managementul patului albiei finanțate prin Axa POIM 2014-2020, O.S. 4.1 - Creșterea gradului de protecție și conservare a biodiversității și refacerea ecosistemelor

degradate. Menționăm că prezentarea acestor proiecte este realizată în cadrul prezentului subcapitol, secțiunea Proiecte finanțate prin Axa POIM 2014-2020.

Măsurile de asigurare a conectivității laterale la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa se regăsesc în cadrul ***Anexei 9.8.*** Măsuri suplimentare pentru diminuarea efectelor presiunilor semnificative în vederea îmbunătăţirii stării apelor din cadrul Planului de management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat 2021.

Măsuri propuse în Planul de Management al Riscului la Inundații

În vederea consolidării legăturii Directivei Inundații cu Directiva Cadru Apă, în cadrul etapei de screening a măsurilor aferente managementului riscului la inundații au fost identificate măsuri comune de tip win-win, care susțin atât atingerea dar și menținerea obiectivelor celor două directive. Precizăm că în cadrul procesului de elaborarea PMRI, în etapele următoare, respectiv de definitivare a alternativelor, inclusiv a măsurilor asociate ca rezultat al analizei multicriteriale și analizei cost beneficiu aceste măsuri vor fi definitivate din punct de vedere al capacităților și amplasamentelor finale.

Astfel în urma procesului de screening au rezultat următoarele măsuri preliminare:

- 37 de măsuri de tipul *Remeandrarea cursului de apă*, *Restaurarea cursurilor de apa si a luncii inundabile;*
- 3 măsuri de tipul *Zone de retenție naturală a apei* (creare si restaurare zone umede);
- 4 măsuri de tipul *Relocări dig*;

Măsuri de îmbunătățire a conectivității laterale

Situația măsurilor de asigurare a conectivității laterale, îmbunătățire a morfologiei malurilor și zonei ripariene identificate în cadrul Planului de Management actualizat 2021, a masurilor comune de tip win-in, preliminare ca rezultat al screening-ului masurilor privind reducerea riscului la inundații este prezentată în Figura 9.5.

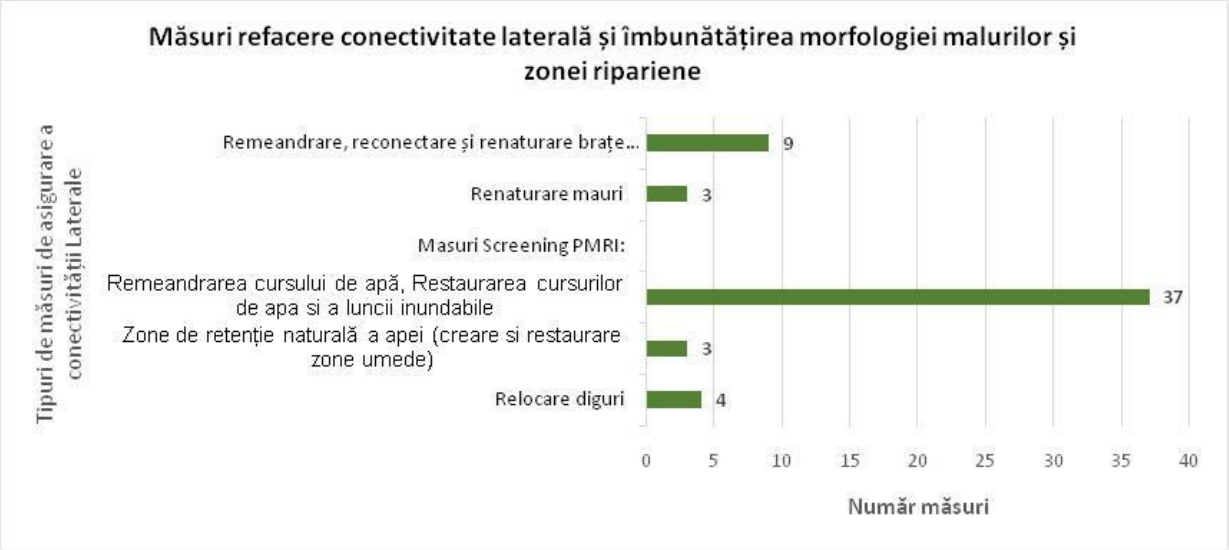

Figura 9.5 Măsuri de refacere conectivitate laterală, îmbunătățire a morfologiei malurilor și zonei ripariene

C. Stabilirea regimului hidrologic care să asigure satisfacerea cerințelor folosințelor de apă și compatibilitatea cu cerințele ecologice (măsură de bază)

- **Măsuri realizate în ciclul doi de implementare al DCA (Planul de Management actualizat (2015) al spațiului hidrografic Someș-Tisa)**

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa în cadrul Planului de Management actualizat 2015, aprobat prin HG nr 859/2016 nu au fost propuse măsuri privind stabilirea regimului hidrologic care să asigure satisfacerea cerințelor folosințelor de apă și compatibilitatea cu cerințele ecologice.

Menționăm că în cadrul ciclului II de implementare a prevederilor Planului de Management Bazinal a fost finalizată și promovată prin HG nr. 148/2020[94] *Metodologia de determinare a debitelor ecologice*.

Metodologia are la bază prevederile Ghidului Comisiei Europene nr. 31 *Ghidul pentru stabilirea debitului ecologic/Ecological flows in the implementation of the Water Framework Directive - Guidance Document No. 31 (2015*). Așa cum s-a precizat și în cadrul *Planului Național de Management actualizat aprobat prin HG 859/2016*, metodologia are la bază următoarele principii:

- Variabilitatea naturală a regimului hidrologic ținând cont de variația sezonieră;
- Definirea Debitului Ecologic în funcție de tipologia cursurilor de apă din România;
- Nevoile de habitat ale speciilor de pești dominante, corespunzătoare fiecărei tipologii.

- **Măsuri propuse pentru Planul de Management actualizat (2021)**

Cadrul general

Asigurarea debitului ecologic în aval de lucrările de barare sau de captare a apei amplasate pe cursurile de apă de suprafață (având ca tipuri de folosințe alimentare cu apă a localităților și a operatorilor economici, producerea de energie electrică, atenuarea undelor de viitură, piscicultură, agrement, irigații) constituie o *măsură de bază* care să asigure suport pentru atingerea şi menținerea stării ecologice bune, respectiv atingerea potențialului ecologic bun pentru toate corpurile de apă de suprafață,

HOTĂRÂREA nr. 148 din 20 februarie 2020 privind aprobarea modului de determinare și de calcul al debitului ecologic specifică faptul că debitul ecologic trebuie calculat pentru corpurile de apă amplasate aval de lucrările de barare sau de captare a apei, conform metodologiei pentru determinarea debitului ecologic, parte integrantă a actului legislativ menționat.

În conformitate cu prevederile *Legii 243/2018 privind aprobarea Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 78/2017 pentru modificarea şi completarea Legii apelor nr. 107/1996 (pct.14, Art III), "în termen* ***de patru ani*** *de la data intrării în vigoare a legii de aprobare a prezentei ordonanțe de urgență, titularii autorizațiilor de gospodărire a apelor care dețin lucrări de barare sau de captare a apei, amplasate pe cursurile de apă, au obligația să notifice autoritatea competentă de gospodărire a apelor cu privire la aplicarea prevederilor art. 53 alin (4); în caz contrar, autorizația de gospodărire a apelor își pierde valabilitatea".*

Astfel implementarea debitului ecologic face subiectul situațiilor[95] de mai jos. Aceste situații sunt prezentate având în vedere dimensiunea utilizării resursei de apă în planul regimului hidrologic aval de lucrările de barare. Astfel au fost considerate prioritare barajele mari de tip A si B, (cu capacități mari de stocare), captări MHC-uri, urmând în continuare barajele de tip C și D cu volume stocate reduse.

- 6 baraje de tip A,B,C,D având ca deținător SPEEH Hidroelectrica SA – SH Cluj;
- 6 baraje de tip A si B (acumulări permanente) având ca deținător ANAR – ABA Someș-Tisa;
- 49 MHC-uri;
- 1 baraj de tip C si D (acumulare permanente) având ca deținător Administrația Națională Apele Române;

[94] *https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/223324*
[95] Sursa: REBAR

- 83 baraje de tip C si D (acumulări permanente) având alți deținători în afara ANAR si SPEEH Hidroelectrica SA.

În plus o serie de captări mici cu rol de potabilizare, de alimentare cu apă pentru industrie, irigații) vor face de asemenea subiectul calculului debitului ecologic.

Având în vedere calculul debitelor ecologice în conformitate cu cerințele legislative, începând cu anul 2020, la nivelul INHGA se desfășoară *Studiul Determinarea debitelor ecologice, în conformitate cu cerinţele Directivei Cadru a Apei, pentru o serie de baraje prioritare aflate în administrarea Administrației Naționale "Apele Române*, studiu ce are ca obiectiv calculul debitelor ecologice în conformitate cu prevederile HG nr. 148/2020.

Astfel până în prezent au fost calculate valorile debitelor ecologice pentru un număr de 7 baraje aparținând ANAR - ABA Someș-Tisa. Lista barajelor pentru care a fost calculat debitul ecologic se regăsește la nivelul Administrației Bazinale de Apă Someș-Tisa.

Referitor la **lucrările de barare amplasate pe cursurile de apă aflate în exploatarea SPEEH Hidroelectrica S.A.** pentru care au fost solicitate studii hidrologice privind determinarea debitelor ecologice, este de precizat că debitele ecologice sunt calculate la nivelul tuturor barajelor aflate în administrarea Hidroelectrica SA, (inclusiv captările secundare), iar până în prezent au fost elaborate 107 caiete de sarcini[96], pentru care în prezent Hidroelectrica S.A. se află în curs de achiziție a studiilor hidrologice privind determinarea și calculul debitelor ecologice.

Se precizează că asigurarea debitelor ecologice în aval de structurile de barare/ captare a apei, necesită o analiză detaliată din punct de vedere al fezabilității tehnice, respectiv existența uvrajelor care să asigure tranzitul de debit aval de structura de barare, captare a apei. Totodată pentru situațiile tehnic fezabile este necesară modificarea regulamentelor de exploatare a lacurilor de acumulare având în vedere considerarea noilor valori ale debitelor ecologice.

În acest sens, începând cu anul 2021 la nivelul INHGA se *desfășoară Studiul suport pentru implementarea debitelor ecologice, în conformitate cu cerinţele Directivei Cadru a Apei, pentru o serie de baraje prioritare.* Studiul cuprinde următoarele etape:

- analiză regulamente de exploatare pentru o serie de baraje;
- elaborare chestionar analiză detaliată din punct de vedere al caracteristicilor constructive ale barajelor/prizelor de captare existente relevante pentru implementarea debitului ecologic;
- dezvoltare şi completare structură bază de date cu informaţii relevante pentru implementarea debitului ecologic;
- elaborare procedură semi-automată/foi de calcul cu legături multiple în vederea analizei impactului în planul asigurării folosinţelor al implementării debitului ecologic la baraje.

Astfel, în anul 2021, au fost analizate 4 baraje, studiul continuând în anul 2022 cu analiza altor baraje. Precizăm că studiul citat este inclus ca și document suport ale Planului de Management Național Actualizat (2021).

D. Alte măsuri suplimentare specifice de reducere a presiunilor hidromorfologice

Măsuri realizate în ciclul doi de implementare a DCA (Planul de Management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa aprobat prin HG 859/2016)

În afara măsurilor privind asigurarea conectivității longitudinale și laterale precum și a celor de îmbunătățire a regimului hidrologic, respectiv de asigurare a debitului ecologic au fost realizate o serie de alte măsuri specifice, măsuri prevăzute în cadrul *Planului de Management bazinal actualizat aprobat prin HG 859/2016*.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, în cadrul Planului de Management actualizat 2016-2021, aprobat prin HG 859/2016, nu au fost propuse alte tipuri de măsuri suplimentare specifice de reducere a presiunilor hidromorfologice.

[96] Informare SPEEH Hidroelectrica SA procesul de consultare al publicului

Măsuri propuse pentru Planul de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat (2021)

În cadrul Planului de management actualizat (2021) **al spațiului hidrografic Someș-Tisa** sunt propuse o serie de alte măsuri specifice de atenuare a impactului alterărilor hidrotehnice care susțin procesul de atingere a obiectivelor de mediu.

Un aspect important in cadrul măsurilor propuse în Planul de Management actualizat 2021 îl reprezintă măsurile care vizează regimul sedimentelor

In cadrul proiectului Danube Sediment (a se vedea Sub-cap 3.4.3. Presiuni hidromorfologice semnificative) a fost elaborat un catalog de măsuri privind managementul sedimentelor, catalog ce face subiectul bunelor practici in relație cu măsurile privind alterarea regimului sedimentelor si care a stat la baza Catalogului măsurilor de atenuare aferente alterărilor hidromorfologice.

E. Proiecte finanțate prin Axa 4 POIM 2014-2020

Așa cum a fost precizat anterior, o serie de măsuri de atenuare a presiunilor hidromorfologice au făcut subiectul proiectelor propuse spre finanțare din programul *POIM 2014-2020, Axa Prioritara 4 - Protecția mediului prin măsuri de conservare a biodiversității, monitorizarea calității aerului şi decontaminare a siturilor poluate istoric (biodiversitate, servicii ecosistemice prin Natura 2000, infrastructuri ecologice), O.S. 4.1 - Creșterea gradului de protecție și conservare a biodiversității și refacerea ecosistemelor degradate.*

Pentru un număr de 3 proiecte (prezentate în tabelul de mai jos) au fost semnate contracte de asistență tehnică pentru pregătirea a 3 proiecte Axa 4, Obiectivul Specific (OS) 4.1 - Creşterea gradului de protecţie şi conservare a biodiversităţii şi refacerea ecosistemelor degradate. Precizăm că în prezent se află în desfășurate Etapa 1 din Caietul de Sarcini.

Proiecte Axa 4 POIM 2014-2020 pentru care au fost semnate contracte de asistență tehnică

Nr. crt	Titlu proiect
1	Refacerea habitatelor acvatice ale râului Zăpodie perturbate de contaminarea cu levigat din depozitul neconform Pata Rât precum si de întreruperea temporară a conectivității longitudinale a râului
2	Îmbunătățirea condițiilor de mediu și refacerea ecosistemelor acvatice pe râul Someșul Mic pe tronsonul cuprins între confluența râului Someșul Rece cu Someșul Cald și orașul Gherla
3	Refacerea ecosistemelor acvatice și îmbunătățirea condițiilor de mediu ale râului Bistrița aferent corpului de apă RORW2.1.24.4_B4, „Bistrița - cf. Tanase - cf. Șieu”

9.9.1.2. Măsuri suplimentare pentru reducerea poluării cu substanţe organice, nutrienţi şi substanţe prioritare în vederea atingerii stării bune a apelor

Măsurile suplimentare sunt aplicabile corpurilor de apă care riscă să nu atingă obiectivele de mediu, respectiv corpurile de apă stabilite în capitolul 3.6, având în vedere presiunile punctiforme şi difuze aparţinând activităţilor industriale şi agricole, aglomerărilor umane, dar şi altor surse, identificate la capitolul 3.4.

Măsurile suplimentare au fost supuse consultării publice, conform cerințelor art. 14 al Directivei cadru Apă, în vederea includerii în Planul Național de management actualizat (2021), care va fi aprobat prin hotărâre de guvern.

În cadrul Planului de management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat, aprobat prin HG nr. 859/2016, la același capitol 9.9., au fost descrise categoriile de măsuri suplimentare şi estimările de costuri unitare specifice pentru evaluarea cheltuielilor de investiţii şi operare a măsurilor suplimentare pentru diminuarea efectelor presiunilor din activităţile umane în vederea îmbunătăţirii stării apelor.

A. Măsurile suplimentare pentru reducerea impactului aglomerărilor umane se referă la acele măsuri adiționale faţă de prevederile Directivei 91/271/CEE privind epurarea apelor uzate urbane, majoritatea fiind măsuri de tipul realizării sistemelor centralizate de colectare și epurare (mecano-biologică) pentru aglomerările umane mai mici de 2.000 l.e.;

Aceste măsuri sunt în principal măsuri noi rezultate în urma revizuirii documentelor de planificare oficiale, respectiv aplicațiile de finanțare europeană, proiectelor și studiilor de fezabilitate tehnică, Master Planurilor Judeţene, etc.

În situațiile în care corpurile de apă care nu au atins starea ecologică bună potenţialul ecologic bun sau starea chimică bună în perioada planificată în planurile de management actualizate, potrivit art. 55 alin. (6) din Legea apelor nr. 107/1996, cu modificările şi completările ulterioare, se revizuiesc prevederile autorizaţiilor de gospodărire a apelor.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa sunt necesare măsuri suplimentare pentru aglomerările umane în vederea atingerii obiectivelor corpurilor de apă **până în anul 2027 și după anul 2027**, acestea fiind prezentate în **Anexa 9.8** a Planului de management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa.

Astfel, s-au identificat măsuri cu o valoare a investițiilor și alte costuri de **36.278. 420** Euro, care **se implementează în perioada 2022-2027**, de tipul:

- măsuri pentru construirea rețelelor de canalizare în aglomerările umane mai mici de 2.000 l.e., în valoare de **23.646.811** Euro;
- măsuri pentru construirea stațiilor de epurare (mecano-biologice) în aglomerările umane mai mici de 2.000 l.e., în valoare de **12.631.609** Euro;

Aceste măsuri suplimentare se aplică pentru presiuni de tip 2.6 – Difuz – Evacuări neconectate la rețeaua de canalizare.

La măsurile suplimentare planificate pentru realizare în perioada 2022-2027 se adiționează **măsuri suplimentare pentru aglomerări umane** în vederea atingerii obiectivelor corpurilor de apă **după anul 2027**, cu o valoare a investițiilor și altor costuri de **426.000** Euro, de tipul:

- măsuri pentru construirea stațiilor de epurare (mecano-biologice) în aglomerările umane mai mici de 2.000 l.e.

Se precizează că măsurile suplimentare pentru aglomerările mai mici de 2.000 l.e. de tip rețele de canalizare, aglomerări considerate presiuni semnificative care împiedică atingerea stări bune apelor, sunt propuse pentru finanțare în **Planul Național de Redresare și Reziliență 2021-2026 (PNRR)**.

În PNRR, Pilon I – Tranziția verde, Componenta 1. - Managementul sistemului de apă și canalizare, sunt identificate măsuri suplimentare în aglomerări sub 2000 de l.e. pentru reducerea poluării cu substanţe organice, nutrienţi şi substanţe prioritare în vederea atingerea stării bune a apelor. „***Astfel, Planul național de management actualizat aferent porțiunii din bazinul hidrografic internațional al fluviului Dunărea care este cuprinsă pe teritoriul României identifică aglomerări umane sub 2000 de l.e. cu impact negativ asupra stării corpurilor de apă, parte din ele având şi impact asupra unor situri Natura 2000 fiind amplasate în interiorul sau în vecinătatea acestora***”.

Prin PNRR se vor finanța 400 de km de rețele de canalizare în aglomerările umane cu mai puțin de 2000 de locuitori și 12.900 sisteme individuale sau alte sisteme adecvate construite și operaționale pentru apele uzate în aglomerările mai mici de 2000 de l.e. Alocarea fiinanciară este de 200 mil. euro și va fi direcționată prioritar către aglomerările care afectează semnificativ starea corpurilor de apă și / sau starea de conservare a unor arii naturale protejate.

Lista indicativă a aglomerărilor sub 2000 de l.e care pot face obiectul acestor investiții este cuprinsă în Planul Național de Management actualizat (2021), iar accesul la finanțare se va face în funcție de nivelul de maturitate al proiectelor de investiții și în limita alocării disponibile. Investițiile vor fi implementate de către autoritățile publice locale în parteneriat cu operatorul sistemului de colectare/epurare existent.

Reiterăm că,în conformitate cu Regulamentul 2021/241 de stabilire a facilității de redresare și reziliență, evaluarea planurilor naționale de redresare și reziliență ar trebui să asigure faptul că fiecare măsură (și anume, fiecare reformă și fiecare investiție) din cadrul planului respectă principiul de „a nu prejudicia în mod semnificativ" (DNSH – „Do No Significant Harm").

În concluzie, pentru atingerea obiectivelor de mediu pentru 21 corpuri de apă, valoarea totală estimată a costurilor de investiții și altor costuri pentru măsurile suplimentare pentru aglomerări umane, planificate să se realizeze în perioada 2022-2027 și după 2027, este de 36,704 milioane Euro.

B. Măsurile suplimentare pentru reducerea efectelor activităţilor industriale se referă la:

- măsuri suplimentare restante din Planul de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat, *aprobat prin HG nr. 859/2016,* care trebuiau să se realizeze până în anul 2021 și care sunt transferate în cel de-al treilea ciclu de planificare.

Tipurile de măsuri specifice sunt, în principal, de tipul implementarea soluțiilor optime de epurare la staţiile de epurare ape mină.

În urma monitorizării substanțelor prioritare conform cerințelor Directivei 2013/39/UE, au fost semnalate depășiri ale anumitor substanțe prioritare/prioritar periculoase în mediul de investigare biotă. Având în vedere ca aceste substanțe identificate în biotă sunt de tipul PBT (persistente, bio-acumulabile și toxice), acestea semnalează o poluarea istorică și care va fi eliminată în mod natural, într-un timp mai îndelungat după 2027.

Astfel, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa s-a identificat un număr de **4** măsuri suplimentare pentru activitățile industriale în vederea atingerii obiectivelor corpurilor de apă până în anul 2027, care totalizează costuri de investiții și alte costuri în valoare de **4.000.000 Euro.**

Aceste măsuri suplimentare s-au aplicat pentru presiuni de tip 1.4 - Punctiforme-instalații Non IED.

Măsurile suplimentare pentru activitățile industriale planificate să se implementeze în perioada 2022-2027 sunt prezentate în ***Anexa 9.8***. a proiectului *Planului de management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa*. De asemenea, informații privind măsurile suplimentare planificate în cel de-al treilea ciclu de planificare pentru reducerea/eliminarea substanțelor prioritare/prioritare periculoase și a poluanților specifici de la sursele de poluare punctiforme și difuze de tip aglomerări, activități industriale și activități agricole sunt prezentate detaliat în capitolul 9.7. al proiectului *Planului de management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat (2021)*.

C. Măsuri suplimentare pentru reducerea poluării generate de activitățile agricole (ferme zootehnice - poluare punctiformă, măsuri pentru reducerea poluării difuze generate de ferme zootehnice, vegetale și asupra terenurilor agricole

Măsurile propuse sunt altele decât măsurile de bază pentru punerea în aplicare a Directivelor europene, în principal Directiva Consiliului 91/676/EEC privind protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi proveniți din surse agricole, Directiva 2009/128/CE de stabilire a unui

cadru de acțiune comunitară în vederea utilizării durabile a pesticidelor, cu modificările și completările ulterioare, și Regulamentul (CE) nr. 1.107/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 octombrie 2009 privind introducerea pe piață a produselor fitosanitare și de abrogare a Directivelor 79/117/CEE și 91/414/ CEE ale Consiliului.

În ceea ce privește progresele realizate în *Planul de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa*, comparativ cu *Planul de Management actualizat (2015) al spațiului hidrografic Someş-Tisa, aprobat prin H.G. nr. 859/2016*, referitoare la măsurile suplimentare pentru reducerea poluării generate de activitățile agricole, se evidențiază în principal următoarele:

În contextul actualizării legislației în ceea ce privește aplicarea Codului de bune practici agricole, prin *HG nr. 587/2021 pentru modificarea şi completarea anexei la Hotărârea Guvernului nr. 964/2000 privind aprobarea Planului de acţiune pentru protecţia apelor împotriva poluării cu nitraţi proveniţi din surse agricole*, la art. 5, aliniat (1), pct. a) al Anexei la Hotărârea Guvernului nr. 964/2000, se precizează că aplicarea Codului de bune practici agricole (CBPA) se face în mod voluntar de către fermieri. În acest context, măsurile sub CBPA care în Planul de management al spațiului hidrografic Someș-Tisa actualizat (2015), aprobat prin HG nr. 859/2016, erau considerate măsuri de bază pentru implementarea cerințelor Directivei Nitrați, începând cu 2021 devin măsuri suplimentare.

Măsurile suplimentare pentru activităţile agricole planificate pentru perioada 2022-2027 se referă în general la: reducerea eroziunii solului, aplicarea practicilor de cultivare pentru reducerea utilizării/poluării cu produse fitosanitare, protejarea corpurilor de apă împotriva poluării cu pesticide, aplicarea codului de bune practici agricole, respectiv alte măsuri decât cele din Programul de Acțiune (descrise în ***Anexa 9.3***), aplicarea codului de bune condiţii agricole şi de mediu şi a altor coduri de bună practică în ferme, consultanță / instruiri pentru fermieri, conversia terenurilor arabile în păşuni, realizarea şi menţinerea zonelor tampon de-a lungul apelor la o distanță mai mare decât cea prevăzută înde legislația în vigoare, aplicarea agriculturii organice, prevenirea și combaterea poluării din activitățile agricole în zonele care se confruntă cu constrângeri naturale, constrângeri naturale semnificative sau cu alte constrângeri specifice (de ex. conversia terenurilor arabile în păşuni).

Una dintre măsurile suplimentare importante este **construirea platformelor comunale de stocare a gunoiului de grajd.** Prin intermediul proiectului "*Controlul integrat al poluării cu nutrienți din România*" s-au realizat în perioada 2016 – 2021 un număr de **7** platforme de depozitare și managementul gunoiului de grajd în valoare de **5.204.617** Euro costuri de investiții la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa. Se precizează că pentru operarea și întreținerea platformelor comunale de stocare a gunoiului de grajd a fost estimat un cost mediu de cca. 25.000 Euro/an/platformă. În perioada 2022-2027 sunt planificate să se realizeze 4 platforme comunale de depozitare și managementul gunoiului de grajd în valoare de **1.561.202** Euro costuri de investiții și alte costuri.

Măsurile suplimentare planificate să se implementeze în perioada 2022-2027 sunt prezentate în cadrul **Anexei 9.8** a Planului de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa.

Măsurile necesare a fi luate de către fermieri pentru atingerea obiectivelor Directivei Cadru Apă pot fi finanţate prin Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală 2014-2020 (FEADR), în conformitate cu prevederile Regulamentelor Consiliului privind sprijinul pentru dezvoltare rurală. Acest sprijin are la bază Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) care acoperă perioada 2014-2020 și care conţine domeniile de intervenție şi măsurile care răspund acestor domenii de intervenție, precum şi un plan de finanţare. Prin PNDR 2014-2020 se implementează o serie de măsuri de mediu şi climă care contribuie direct sau indirect la Prioritatea 4 (P4) – Refacerea, conservarea şi consolidarea ecosistemelor care sunt legate de agricultură și silvicultură, Domeniul de Intervenție 4B – Ameliorarea gestionării apelor, inclusiv gestionarea îngrășămintelor și a pesticidelor

În PNDR 2014-2020 este disponibilă finanțarea măsurilor agricole pentru protejarea corpurilor de apă, prin intermediul domeniilor de intervenție, care pot sprijini atingerea obiectivelor Directivei Cadru Apă. Detalii privind descrierea acestor tipuri de măsuri se regăsesc în Planul de management actualizat (2015) al spațiului hidrografic Someș-Tisa, aprobat prin HG nr. 859/2016. Distribuția zonelor eligibile[97] la nivel de județ și centru local pentru: Măsurile M10, M11 și M13 este disponibilă pe website-ul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale. De asemenea, este disponibil și calendarul lucrărilor agricole pe parcelele aflate sub angajament, în acord cu condițiile de bază relevante și cerințele specifice M10 „ agro-mediu și climă”[98].

De asemenea, au fost planificate sesiuni de instruire a 4101 participanți organizate în anul 2021 la nivelul Direcțiilor Agricole județene și al Agenției Naționale a Zonei Montane pentru dobândirea de către beneficiarii M.10 și M.11 din PNDR 2014-2020 a competențelor necesare implementării angajamentelor.

Pentru aceste măsuri și sub-măsuri au fost planificate în perioada 2014-2020 cca. 6,1 miliarde Euro, din care s-au cheltuit până în luna mai 2021 cca. 3,684 miliarde Euro (60,4%) costuri de investiții și alte costuri. Restul de fonduri se vor cheltui cu precădere până în anul 2023.

În anul 2022 Planul Național Strategic pentru PAC 2023-2027 (PNS) se află în procedura de evaluare strategică de mediu. PNS reunește obiectivele și activitățile țintă pentru îmbunătățirea performanței socio-economice și de mediu a sectorului agricol și a zonelor rurale. PNS acordă o atenție deosebită criteriilor de referință și cerințelor privind obiectivele legate de mediu și climă. În plus, Comisia Europeană recomandă să fie incluse și criterii solide privind schimbările climatice pentru a reflecta pe deplin obiectivele strategice din Pactul Ecologic European, cu referire în special la strategia „De la fermă la consumator”. Introducerea cerințelor Directivei cadru Apă și a Directivei privind utilizarea sustenabilă a pesticidelor în eco-condiționalitate sprijină punerea în aplicare și realizarea obiectivelor lor specifice. În plus, noul Cod de Bune Practici Agricole ar putea avea un impact pozitiv asupra calității apei, prin optimizarea gestionării nutrienților la fermă, și a sechestrării dioxidului de carbon din soluri. Condiționalitatea îmbunătățită ar fi obligatorie pentru punere în aplicare și respectare de către fermierii care primesc plăți directe de la AFIR.

Astfel, în cadrul obiectivului specific 5 - **Promovarea dezvoltării durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale**, **cum ar fi apa, solul și aerul**, inclusiv prin reducerea dependenței de substanțe chimice, promovarea de practici agricole extensive prin intervenția de agro-mediu și climă contribuie, totodată, la atingerea obiectivelor de mediu în cadrul Directivei Cadru Apă, Directivei Nitraţi şi Directivei privind gestionarea durabilă a pesticidelor, prin reducerea poluării apelor și atenuarea efectelor negative ale viiturilor.

Prin sprijinirea continuării activității agricole în zonele afectate de constrângeri naturale și alte constrângeri specifice, inclusiv pe terenurile utilizate ca pajiști, se are în vedere reducerea proceselor de degradare a solului (eroziune, alunecări de teren, deșertificare, etc.) și pierderea resurselor de apă prin scurgeri de suprafață. Agricultura ecologică promovează, de asemenea, metode de gestionare a dăunătorilor bazate pe reducerea utilizării pesticidelor contribuind la punerea în aplicare a prevederilor Directivei 2009/128/EC privind utilizarea durabilă a pesticidelor, cu modificările și completările ulterioare.

În acest sens, este necesară menținerea unui nivel redus de poluare a apelor din surse agricole, prin promovarea unor practici și facilități agricole cu impact redus asupra calității apei, respectiv prin aplicarea voluntară a Codului de Bune Practici Agricole.

Sprijinul acordat pentru conversia la practicile de agricultura ecologică va contribui la îmbunătățirea calității apei prin evitarea utilizării pesticidelor și a produselor de protecție a plantelor, precum și prin gestionarea strictă a gunoiului de grajd, practicarea agriculturii ecologice conducând la scăderea poluării resurselor de apă (corpurilor de apă de suprafață și subterane).

[97] https://www.madr.ro/pndr-2014-2020/implementare-pndr-2014-2020/masuri-de-mediu-si-clima/masuri-de-mediu-si-clima-2021/hartile-zonelor-eligibile-pentru-m10-m11-si-m13.html

[98] https://www.madr.ro/pndr-2014-2020/implementare-pndr-2014-2020/masuri-de-mediu-si-clima/masuri-de-mediu-si-clima-2021/calendar-lucrari-agricole-masura-10-2021.html

De asemenea, cunoștințele și inovarea sunt esențiale pentru un sector agricol inteligent, rezilient și sustenabil, prin PNS propunându-se dezvoltarea unui sistem de consiliere public/privat și furnizarea de servicii de consiliere și consultanță agricolă adaptate nevoilor fermierilor de a furniza servicii de mediu și de a se adapta la condițiile de mediu și condiționalități care să fie integrat într-un sistem de inovare şi cunoştinţe în agricultură (AKIS), astfel încât să se realizeze un schimb de cunoștințe și expertiză în dezvoltare rurală.

În momentul în care PNS pentru România se va finaliza vor fi disponibile informații referitoare la planificarea și alocarea costurilor pentru măsurile de ecocondiționalitate și agro-mediu.

Se menționează faptul că în cadrul **Planului Național de Redresare și Reziliență 2021-2026**, sunt planificate să fie finanțate în perioada 2022-2026 măsuri pentru dezvoltarea infrastructurii pentru gunoiul de grajd (platforme comunale și echipamente) și managementul deșeurilor agricole compostabile, în valoare de **255 milioane Euro** (fără TVA).

Finanțarea măsurilor privind prevenirea și controlul poluării în agricultură va continua după anul 2022 în cadrul **proiectului „Extinderea eforturilor de prevenire și reducere a poluării" (SUPPRES),** care este continuatorul proiectului „ Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienți", măsuri care vor spijini România pentru atingerea țintelor de reducere a poluării agricole stipulate în Strategia UE „De la fermă la consumator". Sunt avute în vedere măsuri de management, monitorizare și raportare a poluanților agricoli (pesticide, plastic și microplastice, alți poluanți emergenți), precum și captarea deșeurilor plutitoare pe cursurile de apă, dezvoltarea rețelei naționale de transfer de cunoștințe (servicii de consultanță pentru fermieri privind eco-schemele și condiționalitatea PAC, agricultură ecologică și eco-inovație), campanii de conștientizare a publicului pentru prevenirea și reducerea poluării din agricultură etc, în valoare de circa **27 milioane Euro**.

De asemenea, în categoria instrumentelor de aplicare/sprijinire a programelor de măsuri, se propune modificarea legislației naționale în domeniul gospodăririi apelor, astfel încât activitățile agricole – ferme vegetale să poată fi reglementate din punct de vedere al gospodăririi apelor, în vederea monitorizării resursei de apă subterană și ulterior de a se putea prevede măsuri și controlul aplicării acestora în scopul asigurării prevenirii poluării și controlului emisiilor difuze de substanțe poluante (nitrați, pesticide).

De asemenea, un instrument important este consolidarea colaborării între sectoarele gestionării apei și agriculturii, în vederea integrării politicilor de mediu și agricole.

Pentru a aborda provocările multidimensionale și pentru a atinge obiectivele ambițioase ale Directivei Cadru Apă și ale noii Politici Agricole Comune, gestionarea apei și agricultura trebuie să fie bine aliniate prin strategii coordonate și acțiuni comune pentru a asigura atât protecția resurselor de apă, cât și mijloacele de trai economice a fermierilor și producția de alimente de înaltă calitate.

În acest sens, un bun exemplu este elaborarea la nivelul bazinului Dunării a unor documente de politică privind apa și agricultura și referitoare la aspecte practice, respectiv Documentul de politică privind Agricolă Comună după 2020 și Managementul Apei în Bazinul Fluviului Dunărea și Ghidul privind agricultură durabilă la nivelul bazinului Dunării (https://www.icpdr.org/main/issues/agriculture).Documentul oferă țărilor dunărene sprijin pentru pregătirea și implementarea politicilor naționale de agro-mediu, a Planurilor Strategice ale PAC și a strategiilor relevante ale Planurilor de Management ale Bazinelor Hidrografice. Acesta va oferi un cadru politic potrivit cu un set de instrumente recomandate, care să faciliteze luarea deciziilor la nivel național în domeniul apei și al agriculturii și să identifice obiective comune, să stabilească politici adecvate și să implementeze acțiuni comune și măsuri eficiente din punct de vedere al costurilor.

Un alt instrument de aplicare/sprijinire a programelor de măsuri este aplicarea **Ghidului de bune practici de utilizare în siguranță a produselor de protecție a plantelor (PPP)** elaborat de experții AIPROM, în colaborare cu experții Universității de Științe Agronomice și Medicină

Veterinară București (USAMV) și ai Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale – Autoritatea Națională Fitosanitară, respectiv ai oficiilor fitosanitare județene. Se menționează că aplicarea Ghidului de bune practici de utilizare în siguranță a PPP **se realizează pe bază voluntară de către fermieri**. În acest context ghidul de bune practici nu face obiectul reglementării prin intermediul actelor normative, și în consecință nu are un caracter obligatoriu pentru fermieri.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa au fost estimate ca fiind necesare în perioada 2022-2027 măsuri pentru sectorul agricol care totalizează costuri de investiții și alte costuri de **1,56 mil. Euro.** Măsurile sunt prezentate în **Anexa 9.8** a Planului de management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa.

D. Alte măsuri suplimentare

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa sunt necesare în perioada 2022-2027 măsuri suplimentare de alt tip (îmbunătățirea habitatelor acvatice pe cursurile de apă degradate), al căror cost total este de **10.310.500** Euro și instrumente **(**monitorizarea suplimentară în sedimente și biotă a substanțelor periculoase / prioritar periculoase) a cărui cost total este de **25.000 Euro.** Acestea sunt prezentate în ***Anexa 9.8***.

*

* *

În concluzie, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa sunt necesare măsuri și instrumente **pentru aglomerări umane, activități industriale și agricole și alte activități, în vederea atingerii obiectivelor corpurilor de apă (perioadele 2022-2027 și după 2027),** prezentate în ***Anexa 9.8***. Astfel, s-a identificat măsuri suplimentare care totalizează costuri de investiții și alte costuri de **73.114.130** Euro și instrumente în valoare de **25.000** Euro.

*

* *

Potrivit cerinţelor articolului 14 al Directivei Cadru Apă, la stabilirea programului de măsuri trebuie asigurată informarea, consultarea şi implicarea activă a factorilor interesaţi în luarea deciziilor şi a factorilor interesaţi în domeniul gospodăririi apelor. În acest context, adoptarea măsurilor suplimentare se realizează pe baza consultării şi implicării active a acestora. Detaliile privind procesul de consultare pentru elaborarea *Planului de management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa* se regăsesc în *Capitolul 1*2, ***Anexele 12.1-12.2***.

9.9.1.3. Analiza Cost Eficiență

Analiza Cost Eficiență (ACE) constituie suport în procesul decizional cu privire la selectarea celor mai eficiente măsuri/combinații de măsuri din punct de vedere al costurilor și efectelor pentru includerea acestora în cadrul programului de măsuri. Astfel, ACE furnizează o prioritizare a măsurilor suplimentare pe baza costului și eficienței ecologice, unde celei mai “cost eficiente” măsuri i se atribuie gradul cel mai înalt de aplicare.

In cadrul elaborării *Planului de Management aferent porțiunii din bazinul hidrografic internațional al Dunării care este cuprinsă în teritoriul României, aprobat prin HG nr. 80/2011*, dar și în cadrul *Planului de Management actualizat aprobat prin HG nr. 859/2016*, la nivelul sub-bazinelor hidrografice a fost elaborată analiza cost eficiență ce a avut ca rezultat o prioritizare a măsurilor suplimentare necesare atingerii obiectivelor de mediu pentru corpurile de apă. Având în vedere determinarea Valorii Nete Actualizate (NPV) pentru măsurile suplimentare aferente corpurilor de apă din bazinul respectiv, în cadrul ciclului I și II de implementare a DCA au rezultat o

o serie de situații ce au vizat aplicarea excepțiilor de timp (Art 4.4), derogare care în conformitate cu prevederile DCA, Art 4.4 nu poate face subiectul ciclului 3 de planificare (cu excepția condițiilor naturale).

Tipurile măsurilor suplimentare identificate pe parcursul celor două cicluri de planificare, au derivat în principal din tipul de măsuri adiționale corelate cu : măsurile de bază pentru implementarea cerințelor directivelor europene în domeniul apelor, documentele oficiale relevante (ex *Master Planuri* privind *Extinderea şi reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată*, Codul Bunelor Practici Agricole, etc), studiile de cercetare, elaborarea și actualizarea catalogului de măsuri de atenuare a presiunilor hidromorfologice și identificate ca fiind necesare în urma analizei de risc. Evaluarea post implementare a acestor măsuri suplimentare de-a lungul celor două cicluri de implementare a confirmat eficiența acestora, aspect indicat de rezultatele monitorizării corpurilor de apă care indică o imbunătățire în planul stării ecologice și stării chimice.

Astfel **tipurile** măsurilor necesare luate în considerare în cadrul celui de al treilea ciclu de planificare nu diferă față de cele deja avute în vedere anterior și care au facut subiectul ACE în primele două cicluri de implementare.

Costurile actualizate al acestor măsuri au fost evaluate plecând de la informațiile financiare cuprinse în documentele relevante și au cuprins costurile financiare, respectiv costurile de capital și costurile de operare și întreținere, costuri administrative.

Referitor la ***costurile măsurilor de atenuare a impactului presiunilor hidromorfologice*** în cadrul procesului de elaborare a *Planului Național de Management actualizat (2021)* a fost elaborată o bază de date privind costurile unitare în relație cu fiecare tip de măsură ce face subiectul *Catalogului măsurilor de atenuare a impactului alterărilor hidromorfologice.*

In acest sens au fost analizate și utilizate costurile mediane evaluate în cadrul proiectului *REFORM -*[99] *Inventarul măsurilor de restaurare a râurilor, efecte, costuri și beneficii* , dar și costurile unitare care au rezultat din analiza diferitelor situații de lucrări specifice avizate în cadrul Administrației Naționale „Apele Române”.

Eficiența măsurilor de atenuare a impactului presiunilor hidromorfologice, la nivelul elementelor de calitate hidromorfologice, biologice și fizico-chimice a fost evaluată pe baza unui sistem de clasificare în 4 clase după cum urmează:

- **0 =** nu a fost identificat un efect al implementării măsurii;
- **+ =** eficiență scăzută a implementării măsurii (reducere/compensare scăzută a impactului);
- **++ =** eficiență moderată a implementării măsurii (reducere/compensare moderată a impactului);
- **+++ =** eficiență ridicată a implementării măsurii (reducere/compensare ridicată a impactului).

Eficiența estimată reprezintă o eficiență teoretică evaluată pe baza analizei surselor bibliografice disponibile (ex. REFORM) sau pe baza opiniei experților, confirmată de asemenea de rezultatele evaluării eficienței măsurilor post implementare. Eficiența evaluată și prezentată în cadrul *Catalogului de măsuri de atenuare a impactului alterărilor hidromorfologice* (*Anexa 6.1.4. H.a*) se referă la măsura singulară, apreciindu-se că această eficiență ar putea fi mai ridicată în cazul în care se aplică un set de măsuri.

[99] *https://reformrivers.eu/inventory-river-restoration-measures-effects-costs-and-benefits.html*

9.9.2 Măsuri suplimentare pentru corpurile de apă subterane

Având în vedere caracteristicile specifice ale corpurilor de apă subterană și luând în considerare faptul că dinamica acestora este mult mai lentă față de apele de suprafață, este necesar un timp îndelungat pentru ca măsurile de bază și suplimentare aplicate să își producă efectele asupra stării acestora. În urma actualizării presiunilor și impactului asupra corpurilor de apă subterană din spațiul hidrografic Someș-Tisa, nu au fost identificate corpuri de apă subterană la risc de neatingere a stării chimice bune până în anul 2021, nefiind necesare măsuri suplimentare.

Evaluarea surselor de poluare pentru apele de suprafață furnizează de asemenea, informații de fond relevante pentru apele subterane, datorită interconexiunii dintre cele două categorii de ape. Problemele importante identificate la nivelul apelor de suprafață, respectiv poluările cu nutrienți, cu substanțe organice și substanțe prioritare pot conduce, pe baza acestor conexiuni, la poluări ale apelor subterane.

Astfel, măsurile de bază și cele suplimentare aplicate corpurilor de apă de suprafață au efecte și asupra apelor subterane, însă intr-un timp îndelungat, având în vedere specificitatea acestora din urmă. Tipul măsurilor suplimentare stabilite și aplicate pentru apele subterane au avut în vedere inclusiv realizarea unor proiecte de cercetare prin care să se evalueze natura şi cantitatea poluanţilor din sol şi subsol, precum şi mecanismele de transfer şi de degradare prin mediul subteran. INHGA a realizat modele matematice prin care se urmărește evoluţia în timp şi spaţiu a concentraţiei de poluant, estimându-se viteza de degradare naturală a acestuia în apele subterane.

De asemenea, în scopul protejării resursei de apă subterană din punct de vedere cantitativ, în contextul schimbărilor climatice globale, se au în vedere măsuri suplimentare care să conducă la identificarea zonelor în care unele acvifere freatice sunt sau pot fi afectate de secetă, prin elaborarea unor studii de cercetare şi aplicarea de modele pentru urmărirea în timp și spațiu a nivelului acviferelor.

În vederea acoperirii necesarului de apă, se planifică să se identifice zonele cu risc potenţial la deficit de apă și să se aplice cele mai eficiente metode de realimentare artificială a acviferelor, eventual prin colectarea şi depozitarea apelor meteorice şi utilizarea acestora pentru alimentarea artificială a unor acvifere cu posibil risc cantitativ. Rezultatele proiectelor de cercetare vor permite evaluarea timpului necesar pentru atingerea obiectivelor de mediu prin implementarea măsurilor de bază şi/sau posibilitatea aplicării unor măsuri suplimentare.

La nivelul bazinului Dunării, nu au fost încă identificate măsuri care să abordeze doar impactul schimbărilor climatice asupra apelor subterane. Se recomandă utilizarea măsurilor deja în vigoare și consolidarea măsurilor generale, care abordează impactul schimbărilor climatice.

Măsurile existente legate de apele subterane care vizează îmbunătățirea stării cantitative și chimice și care vor susține cu siguranță adaptarea la schimbările climatice includ: utilizarea modelelor de infiltrație pentru a evalua modificările ratelor de infiltrare în zonele joase, inclusiv monitorizarea nivelului apelor subterane pentru a evalua echilibrul apelor subterane pentru aceste modele; actualizarea hărților de eroziune a solului; reducerea infiltrării substanțelor periculoase; prevenirea degradării solului prin bune practici agricole trebuie să protejeze calitatea apelor subterane.

*

* *

În ***Tabelul 9.6.1****. și* ***9.7*** se prezintă planificarea din perioada 2022-2027 și în ***Tabelul 9.6.2.*** planificarea din perioada după 2027, **pentru costurile totale ale măsurilor de bază şi măsurilor suplimentare pentru implementarea programului de măsuri la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa**. Se observă că cca. 91,08% din alocarea costurilor de investiții pentru cel de-al

treilea ciclu de planificare a programului de măsuri revine măsurilor aplicate pentru aglomerările umane, respectiv finanţării măsurilor pentru asigurarea infrastructurii de apă potabilă și apă uzată.

Asigurarea finanţării măsurilor aferente întregului program de măsuri pentru perioada 2022-2027, valoare de 1,56 miliarde de Euro (exclusiv costuri de operare-întreținere), s-a estimat că se va realiza în principal din:

- 75,22 % Fonduri europene - Fonduri de Coeziune, Fondul Agricol European de Dezvoltare Rurală (FEADR), Fonduri Europene de Dezvoltare Regională (FEDR), Facilitatea de Redresare și Reziliență, alte fonduri;
- 12,42 % Fonduri naționale guvernamentale şi locale (buget stat, buget local, redevențe din contribuții, etc.);
- 0,11 % Surse proprii ale agentului economic;
- 2,93 % Surse ale A.N. “Apele Române”;
- 9,32 % Surse de finanţare neidentificate.

Măsurile de bază şi suplimentare stabilite în al treilea ciclu de planificare vor fi reanalizate, având în vedere identificarea stadiului operaţional al acestora, îmbunătăţirea evaluării efectelor măsurilor asupra stării corpurilor de apă, precum şi pe baza dezvoltării de noi instrumente tehnice pentru modelarea substanţelor organice şi a substanţelor prioritare. De asemenea, continuarea şi dezvoltarea activităţilor de monitoring integrat al calităţii apelor vor contribui la clarificarea aportului şi impactului surselor de poluare asupra stării corpurilor de apă.

Costurile necesare pentru implementarea *Programului de măsuri 2022-2027* au fost estimate pe baza informaţiilor disponibile. Ele se pot modifica în următorul ciclu de planificare în funcţie de următoarele aspecte importante:

- îmbunătățirea nivelului de confidenţă în evaluarea stării/potenţialului corpurilor de apă, precum şi îmbunătăţirea sistemului de caracterizare aplicat la nivelul corpurilor de apă, care vor putea conduce la reactualizarea măsurilor şi costurilor;

- apariția de noi măsuri generate de modificarea legislației survenită după elaborarea *Planului de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa*;

- completarea informațiilor privind măsurile şi a costurile aferente acestora, având în vedere și rezultatele studiilor de cercetare, studiilor de fezabilitate sau studiilor pilot ce se elaborează în al treilea ciclu de planificare;

- stabilirea măsurilor suplimentare concrete şi a costurilor aferente acestora pentru zonele protejate, pe baza elaborării şi implementării tuturor planurilor de management ale ariilor naturale protejate;

- corelarea măsurilor propuse cu noile soluţii tehnologice datorate în principal progresului tehnic;

- implementarea cerințelor Directivei 2013/39/UE de modificare a Directivelor 2000/60/CE și 2008/105/CE în ceea ce privește substanțele prioritare din domeniul politicii apei, a Directivei 2020/2184 privind calitatea apei destinate consumului uman (reformare) și a noii Directive 2010/75/U reformată și actualizării Registrului E-PRTR.

Tabel 9.6.1. Planificarea costurilor totale preliminare la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa pentru implementarea programului de măsuri 2022-2027. Defalcare pe tipuri de categorii de presiuni

Nr. crt.	Categoria de presiune	Costul măsurilor de bază planificate 2022-2027 (Euro)			Costul măsurilor suplimentare planificate 2022-2027 (Euro)			Costul total al măsurilor 2022-2027 (Euro)		
		Investiții	Operare / Întreținere anuale	Alte costuri	Investiții	Operare / Întreținere anuale	Alte costuri	Investiții	Operare / Întreținere anuale	Alte costuri
1	Aglomerări umane*)	1.395.300.724	70.663.378	24.707.601	36.278.420	1.685.852	0	1.431.579.144	72.349.230	24.707.601
2	Industrie**)	47.288.797	390.741	90.000	4.000.000	0	0	51.288.797	390.741	90.000
3	Agricultura ***)	60.783.331	8.493	152.923	1.561.202	0	0	62.344.533	8.493	152.923
4	Hidromorfo-logie****)	0	0	0	17.888.983	286.580	3.075.025	17.888.983	286.580	3.075.025
5	Alte *****)	1.385.348	36.366.102	57.908.936	7.250.000	0	3.085.500	8.635.348	36.366.102	60.994.436
	Total	**1.504.717.431**	**107.428.714**	**82.859.460**	**66.978.605**	**1.972.432**	**6.160.525**	**1.571.736.805**	**109.401.146**	**89.019.985**

**) sunt incluse costuri pentru construirea infrastructurii de apă potabilă și apă uzată, precum și măsuri pentru asigurarea managementului nămolului.*
***) sunt incluse costuri pentru toate măsurile aferente unităților industriale, inclusiv costurile pentru unitățile aflate sub incidența Directivelor IED, SEVESO, E-PRTR, etc.*
****) sunt incluse costuri pentru implementarea Directivei Nitrați, proiectului Controlul poluării cu nutrienți în agricultură, măsurilor la nivelul fermelor zootehnice și măsurile pentru asigurarea managementului pesticidelor, măsuri prevăzute în PNDR 2014-2020, etc.*
*****) sunt incluse costuri pentru măsurile și instrumentele de asigurare a conectivității longitudinale și laterale a corpurilor de apă, alte măsuri specifice.*
******) sunt incluse costuri pentru implementarea măsurilor privind asigurarea unui management durabil în domeniul pisciculturii, schimbărilor climatice, realizarea de studii de cercetare, monitorizare suplimentară, acțiuni/proiecte de conștientizare a publicului, etc.*

Tabel 9.6.2. Planificarea costurilor totale preliminare la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa pentru implementarea programului de măsuri 2022-2027.
Defalcare pe tipuri de măsuri (conform art. 11 al DCA)

Nr. crt.	Tip măsuri	Costuri măsurilor ce se vor realiza în perioada 2022-2027 (EURO)		
		Investiții	Operare/ întreținere anuale	Alte costuri
1	**Măsuri de bază (art. 11.3)**	1.504.758.200	107.428.714	82.859.460
1.1	Măsuri legislație (art. 11.3a)	1.456.084.056	70.671.871	35.529.655
1.2	Alte măsuri de bază (art. 11.3b-l)	48.674.144	36.756.843	47.329.805
2	**Măsuri suplimentare (art. 11.4-5)**	67.113.605	1.982.932	6.160.525
3	**Total măsuri (1+2)**	**1.571.871.805**	**109.411.646**	**89.019.985**

Tabel 9.7. Planificarea costurilor totale la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa pentru implementarea programului de măsuri după anul 2027

Nr crt	Categoria de presiune	Costul măsurilor de bază planificate după 2027 (Euro)			Costul măsurilor suplimentare planificate după 2027 (Euro)			Costul total al măsurilor după 2027 (Euro)		
		Investiții	Operare / Întreținere anuale	Alte costuri	Investiții	Operare / Întreținere anuale	Alte costuri	Investiții	Operare / Întreținere anuale	Alte costuri
1	Aglomerări	337.676.544	16.212.002	0	426.000	17.040	0	338.102.544	16.229.042	0
2	Industrie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Agricultura	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Hidromorfologie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Alte	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Total	**337.676.544**	**16.212.002**	**0**	**426.000**	**17.040**	**0**	**338.102.544**	**16.229.042**	**0**

10. EXCEPŢII DE LA OBIECTIVELE DE MEDIU

10.1. Analiza Cost-Beneficiu. Analiza de Disproporționalitate

Analiza Cost-Beneficiu (ACB), în cadrul *Planului de Management actualizat (2015) aprobat prin HG 859/2016*, a fost utilizată ca și instrument analitic în estimarea impactului socio-economic și de mediu (în termeni de beneficii și costuri), având în vedere aplicarea de măsuri, planuri de investiții și/sau proiecte individuale care vizează diferite sectoare economice (driveri) precum: alimentarea cu apă și epurarea apelor uzate, apărarea împotriva inundațiilor, producerea de energie, irigații și transporturi.

ACB a fost utilizată ca și instrument analitic în procesul de identificare al excepțiilor de la obiectivele de mediu, aspect relaționat cu analiza de disproporționalitate a costurilor având în vedere aplicarea Art 4.4 și a Art 4.5. În acest context, metodologia de realizare a ACB utilizată în cadrul *Planului de Management actualizat aprobat prin HG nr. 859/2016*, a implicat atât o analiză financiară, cât și o analiză economică (de mediu și socială) a programului de măsuri, la nivelul unui bazin hidrografic și în cadrul căreia, disproporționalitatea a fost analizată din punct de vedere al raportului Cost-Beneficiu.

Astfel, ACB a avut în vedere identificarea pragului de disproporționalitate, respectiv în ce măsură costurile depășesc beneficiile măsurilor de atenuare a presiunilor din surse punctiforme, difuze de poluare, presiunilor hidromorfologice.

Metodologia ACB, ca rezultat al “Studiului privind Analiza Cost-Beneficiu aferentă programului de măsuri necesare atingerii stării bune a corpurilor de apă în anul 2021, identificarea pragului de disproporționalitate al costurilor asociate programului de măsuri în vederea justificării excepțiilor de la obiectivele de mediu ale corpurilor de apă, conform cerințelor Directivei Cadru Apă 2000/60/EC”, elaborat de Institutul Național de Cercetări Economice” Costin C. Kirițescu a fost prezentată în cadrul Cap.10.1. Analiza Cost-Beneficiu. Analiza de Disproporționalitate din cadrul Planului de Management actualizat aprobat prin HG nr. 859/2016.

Astfel având în vedere măsurile aferente presiunilor din surse de poluare punctiforme, difuze presiunile hidromorfologice., au fost realizate:

- *Analiza financiară*, cu detalii privind proiecțiile financiare și concluzii ale analizei în termeni de aplicare a principiului poluatorul plătește, accesibilitatea, durabilitatea financiară și indicatorii de profitabilitate;

- *Analiza economică*, cu identificarea și cuantificarea în termeni monetari a *beneficiilo*r și *costurilor,* corecțiile aplicate costurilor proiectului, cu prețuri economice și de calcul a unor indicatori economici, precum, Valoarea Net Actualizată (VNA), Rata Internă de Rentabilitate (RIR), și Raportul Beneficiu Cost B/C din care rezultă gradul de disproporționalitate;

- *Analiza de senzitivitate și risc*, cu detalii ale variabilelor cheie, valoarea de comutare pe fiecare caz, factorii relevanți și măsurile atenuate legate de schimbările în aceste variabile-cheie și probabilitatea de distribuție estimată pentru VNA și B/C;

- *Analiza gradului de disproporționalitate*, unde a fost verificat dacă raportul IP B/C este mai mare sau mai mic de 80 %, definit ca prag de disproporționalitate.

Tipurile de măsuri luate în considerare în cadrul celui de al treilea ciclu de planificare nu diferă față de cele care au făcut subiectul ciclului II de planificare, beneficiul acestora fiind cunoscut.

Raportat la costul tipurilor de măsuri acestea înregistrează o creștere având în vedere evoluția Indicelor Prețurilor de Consum, dar raportul cost beneficiu nu variază semnificativ. Astfel, pentru aceleași tipuri de măsuri analizate in cadrul Planului de Management actualizat 2016 in cadrul ACB, raportul B/C este considerat pozitiv.

Referitor la măsurile care fac subiectul presiunilor hidromorfologice, acestea generează în mod clar un beneficiu pozitiv în planul mediului; aspect evidențiat și de analiza eficienței tipurilor de măsuri de atenuare a presiunilor hidromorfologice în planul elementelor de calitate. Disproporționalitatea în acest caz (costuri care depășesc beneficiile) este generată în principal de susținerea financiară, respectiv dimensiunea costurilor, situații în care se pot reconsidera capacitățile de lucrări și/sau sunt identificate alternative cu beneficiu similar.

În plus, măsurile comune de tip win-win, considerate atât în cadrul Planurilor de Management Bazinale actualizate (2021), dar și a Planurilor de Management ale Riscului la Inundații actualizate (2021) fac subiectul unei analize cost beneficiu și analize multicriteriale proprii, elaborate în cadrul Metodologiei pentru elaborarea Programului de Măsuri de reducere a riscului la inundații. Astfel, aceste măsuri includ o evaluare automată a modificării costurilor și beneficiilor necesare pentru a reduce raportul cost beneficiu, astfel încât și măsurile de tip win-win (exemplu de retenție naturala a apei) să fie luate în considerare în definitivarea Planului de Management al Riscului la Inundații.

10.2. Stabilirea excepţiilor de la obiectivele de mediu

10.2.1. Principii generale privind excepţiile de la obiectivele de mediu

În situaţiile în care nu este posibilă atingerea obiectivelor de mediu se aplică excepţii de la obiectivele de mediu în condiţiile prevăzute de **Art. 4(4), (5), (6) şi (7)** ale Directivei Cadru Apă, transpuse în legislația națională prin Legea Apelor 107/1996 cu modificările și completările ulterioare (Art. 2.3, 2.4, 2.5 și 2.7).

Excepţiile de la obiectivele de mediu sunt parte integrantă a obiectivelor de mediu, actualizându-se o dată la 6 ani prin *Planurile de Management ale bazinelor/spațiilor hidrografice*.

Conform Directivei Cadru Apă, excepţiile de la obiectivele de mediu se clasifică în următoarele categorii (tipuri):

1. prelungirea termenului de atingere a "stării bune" [100] **cel mai târziu până în 2027** (Art. 4(4) al DCA);

2. prelungirea termenului de atingere a "stării bune" după 2027 (Art. 4(4)c al DCA);

3. atingerea unor "obiective de mediu mai puţin severe" în anumite condiţii (Art. 4 (5) al DCA);

3. deteriorarea temporară a stării corpurilor de apă în cazul existenţei unor cauze naturale sau "forţă majoră" (Art. 4 (6) al DCA);

4. **neatingerea stării bune a apelor subterane, a stării ecologice bune /a potențialului ecologic buna/al apelor de suprafață; deteriorarea stării corpului de apă de suprafață sau**

[100]Noțiunea de "stare" se referă la starea ecologică/potențialul ecologic și starea chimică pentru apele de suprafață, respectiv stare cantitativă și stare chimică pentru apele subterane

subterană (ca rezultat al: noilor modificări ale caracteristicilor fizice ale unui corp de apă de suprafață; noilor modificări ale nivelului apei corpurilor de apa subterană); deteriorarea stării corpului de apă de suprafață de la "starea foarte bună" la "starea bună" ca rezultat al noilor activități umane de dezvoltare durabilă(Art. 4 (7) al DCA).

Tuturor categoriilor de excepţii identificate le sunt aplicabile două principii (Art. 4. (8), (9)):

- excepţiile care se aplică unui corp de apă nu trebuie să excludă sau să afecteze/compromită permanent atingerea obiectivelor de mediu în alte corpuri de apă din cadrul aceluiaşi bazin hidrografic;
- aplicarea excepţiilor să fie corelată cu implementarea altor reglementări legislative la nivel comunitar; cel puţin acelaşi grad de protecţie ca şi cel asigurat de către legislaţia comunitară existentă trebuie atins în situațiile de aplicare a excepțiilor.

În procesul de stabilire a excepţiilor aplicabile corpurilor de apă s-au avut în vedere în principal, recomandările ghidurilor și documentelor europene elaborate în cadrul Strategiei Comune de Implementare a DCA, respectiv Ghidul nr. 20 - *Excepţii de la obiectivele de mediu elaborat în cadrul Strategiei Comune de Implementare a Directivei Cadru Apă,*Ghidul nr. 36 - *Excepții de la obiectivele de mediu conform Art. 4.7*[101], documentul WD2017-1-9 - *Clarificarea aplicării Art. 4.4 privind extinderea termenelor în Planul de Management actualizat - 2021 și considerații practice privind termenul de 2027* și documentul WD2017-2-2 - *Condițiile naturale în relație cu excepțiile DCA.*

Stabilirea **excepţiilor de la obiectivele de mediu** se realizează la nivel de **corp de apă**, fiind un proces iterativ, actualizat în cadrul fiecărui ciclu de planificare. În actualul ciclu de planificare, actualizarea s-a realizat pe baza datelor și informațiilor suplimentare (analiza de risc actualizată la nivelul anului 2021, analiza de risc aferentă perioadei 2022-2027, informații privind decalarea/prelungirea termenelor de implementare a unor măsuri, măsuri suplimentare noi, corpuri de apă redelimitate, etc.), precum și a unor date și informații ce nu au fost disponibile la momentul elaborării *Planului de Management al spațiului hidrografic Someș-tisa actualizat aprobat prin H.G. 859/2016*.

Ca principiu general, aplicarea excepţiilor în contextul Art. 4.4. are la bază fezabilitatea tehnică și costurile disproporţionate, condițiile naturale în contextul Art.4.4.(c), respectiv nefezabilitatea tehnică și costurile disproporționate în contextul art. 4.5.

10.2.2. Aplicarea excepţiilor la nivelul corpurilor de apă

10.2.2.1. Excepţii de la obiectivele de mediu pentru starea ecologică – ape de suprafaţă

Din analiza actualizată a presiunilor şi a stării corpurilor de apă de suprafață, coroborată cu datele furnizate de analiza de risc actualizată perioadei 2022-2027, se estimează la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, din **111** de corpuri de apa cu excepții (**39,78%**[102]), în relaţie cu obiectivul de mediu (stare ecologică bună/potenţial ecologic bun) următoarele :

[101] http://arhiva.rowater.ro/TEST/CIS_Guidance_Article_4_7_FINAL_ENG.PDF
http://arhiva.rowater.ro/TEST/Ghid%20Art.4.7_DCA_%20RO.pdf
[102] din numărul total de corpuri de apă la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa

- pentru un număr de **70** corpuri de apă (**63,06%)** se aplică excepţii de prelungire a termenului de atingerea obiectivelor de mediu având ca orizont de timp 2022-2027 (Art. 4.4)
- pentru un număr de **41** corpuri de apă **(36,94%)** se aplică excepţii de prelungire a termenului de atingere a obiectivelor de mediu după 2027 (Art. 4.4.c)

Aplicarea excepţiilor de la obiectivele de mediu (sub Art. 4(4) și Art. 4(4).c ale DCA) (***Figura 10.1.***), pentru **111** corpuri de apă, s-a realizat după cum urmează :

- din **70** corpuri de apă cu excepții de prelungire a termenului 2022-2027, 64 (91,43%) sunt corpuri de apă naturale, 4 (5,71%) sunt corpuri de apă puternic modificate și 2 (2,86%) sunt corpuri de apă artificiale.

În cazul corpurilor de apă naturale, analiza a indicat faptul că 62 sunt corpuri de apă râuri (35 permanente şi 27 nepermanente) și 2 lacuri natural, ceea ce reprezintă 91,43% din numărul de corpuri de apă cu excepții de prelungire a termenului 2022-2027.

În cazul corpurilor de apă puternic modificate și artificiale, 5 sunt corpuri de apă râuri (toate permanente) și 1 este corp de apă – lac de acumulare, ceea ce reprezintă 8,57% din numărul de corpuri de apă cu excepții de prelungire a termenului 2022-2027.

- din **41** corpuri de apă cu excepții de prelungire a termenului după 2027, 30 (73,17%) sunt corpuri de apă naturale, 10 (24,39%) corpuri de apă puternic modificate și 1 (2,44%) corp de apă artificial.

Excepțiile, în cazul corpurilor de apă naturale, s-au aplicat unui număr de 30 corpuri de apă râuri (26 permanente şi 4 nepermanente), ceea ce reprezintă 73,17% din numărul de corpuri de apă cu excepții de prelungire a termenului după 2027. În cazul corpurilor de apă corpuri puternic modificate, 9 sunt corpuri de apă râuri (4 permanente și 5 nepermanente) și 1 este corp de apă – lac de acumulare ceea ce reprezintă 24,39%, respectiv 2,44% din numărul de corpuri de apă cu excepții de prelungire a termenului după 2027.

Excepțiile de tipul 4.4. aferente perioadei 2022-2027, aplicate celor 70 corpuri de apă, au la bază **fezabilitatea tehnică.**

Excepțiile de tipul 4.4.c cu termen după 2027 au fost aplicate la 41 corpuri de apă din motive de **condiții naturale,** cele mai frecvente fiind reprezentate de: restabilirea elementelor de calitate biologice consecință a implementării măsurilor.

Menționăm că în unele situații la nivelul aceluiași corp de apă cu excepție de tip 4.4.c, anumite elemente de calitate sunt însă exceptate sub Art.4.(4), termenul de atingere al obiectivului de mediu din perspectiva elementului de calitate respectiv, menținându-se la nivelul anului 2027.

Excepţiile de prelungire a termenelor sub Art. 4(4) și Art. 4(4)c la nivelul corpurilor de apă sunt determinate în principal de implementarea măsurilor de bază pentru realizarea sistemelor de colectare și epurare în special, în aglomerările umane cu mai mult de 2.000 locuitori echivalenți, de implementarea măsurilor suplimentare de construire a infrastructurii de apă uzată pentru aglomerările mai mici de 2.000 l.e., de aplicarea măsurilor pentru atenuarea efectelor presiunilor generate de agricultură, precum și de masuri care vizează lucrările de infrastructură privind reducerea riscului la inundații. Din punct de vedere al principalelor sectoare de activitate în relație cu aplicarea excepțiilor, acestea sunt reprezentate de: dezvoltarea urbană, agricultura, apărarea împotriva inundațiilor, respectiv tipurile de impact asociate sunt reprezentate de poluarea organică, poluarea cu nutrienți, alterarea habitatelor datorită modificărilor morfologice.

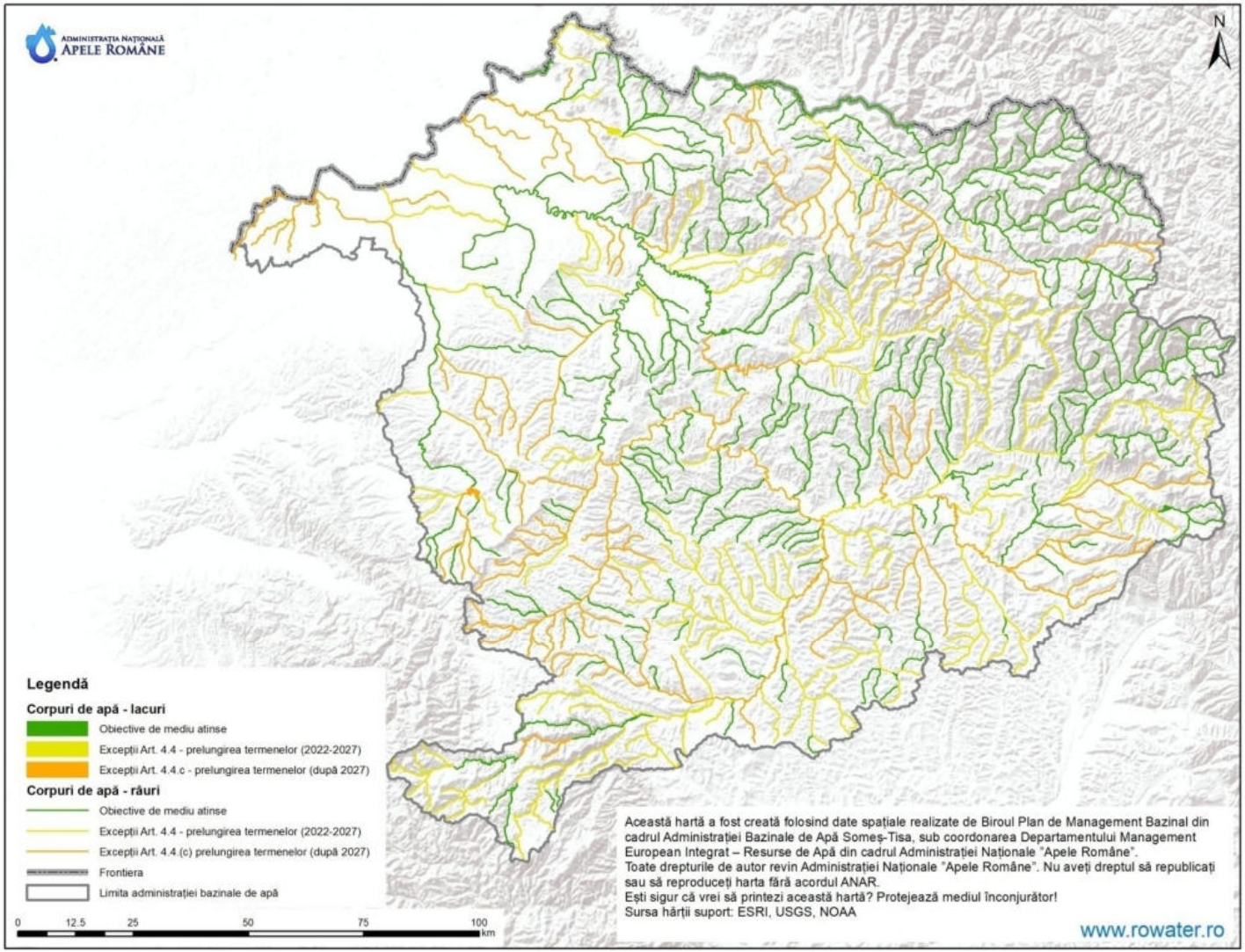

Figura 10.1. Excepții de la obiectivele de mediu pentru starea ecologică – ape de suprafaţă

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa nu sunt aplicate excepţii de tipul 4.5. (obiective de mediu mai puţin severe)

Informaţii sintetice privind excepţiile de la obiectivele de mediu la nivelul corpurilor de apă sunt prezentate în ***Anexa 7.1***. a Planului de Management actualizat (2021) a spațiului hidrografic Someș-Tisa.

Informații detaliate la nivel de corp de apă[103] căruia i s-a aplicat excepție de la obiectivul de mediu se regăsesc în ***Anexa 10.2*** a Planului de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa, considerațiile privind condiţiile de aplicare a excepţiilor fiind prezentate în ***Anexa 10.1.***

Informațiile detaliate (**Anexa 10.2**) fac referire la tipologia și starea ecologică/potențialul ecologic, starea chimică a corpului de apă, obiectivul de mediu, zonele protejate, presiunile semnificative, tipul și sub-tipul de excepție, justificarea excepțiilor din perspectiva măsurilor ce conduc progresiv corpul de apă la atingerea obiectivului de mediu, termenul de implementare al măsurilor, precum și termenul/orizontul de timp la care se preconizează atingerea obiectivului de mediu sub excepția aplicată.

De asemenea măsurile necesare pentru atingerea obiectivelor de mediu aplicabile corpurilor de apă sunt indicate în capitolul 9 – *Programul de măsuri* și în anexele aferente acestui capitol.

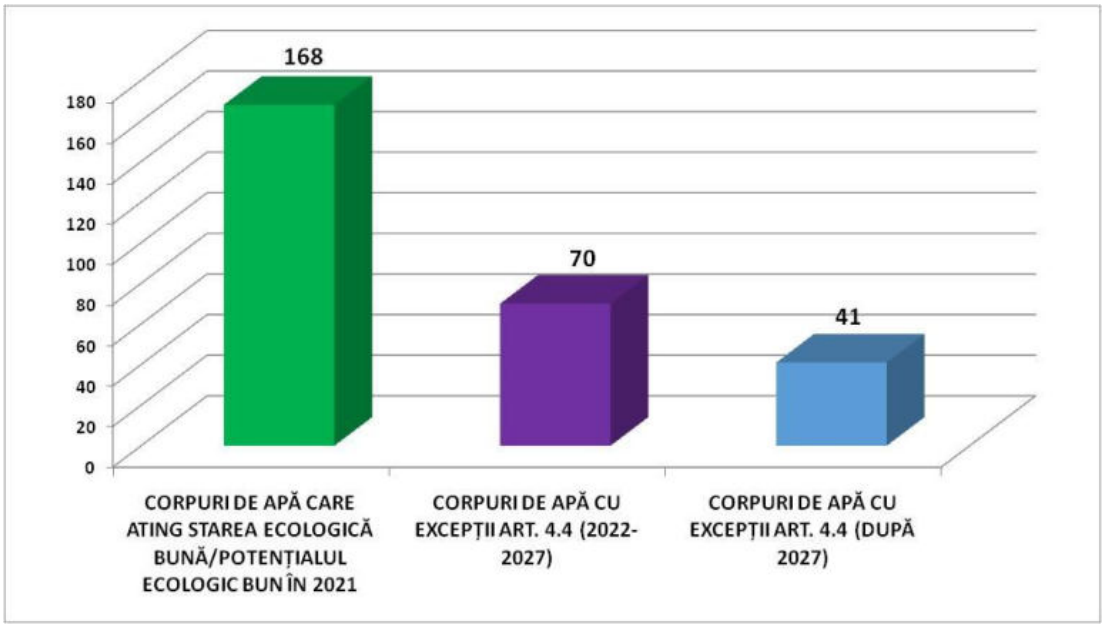

Figura 10.2. Corpuri de apă în stare ecologică bună/potențial ecologic bun (2021) și excepțiile (sub Art. 4(4) și Art.4(4)c)de la obiectivele de mediu aplicate corpurilor de apă de suprafață

[103]Principiul grupării a fost aplicat având în vedere ca informațiile utilizate pentru justificarea excepțiilor să fie relevante pentru corpurile de apa grupate

Având în vedere etapa de screening, realizată în cadrul proiectului RO-Floods, (subcap. 3.4.4. Viitoare proiecte potenţiale de infrastructură), a fost identificat un număr preliminar de **40** corpuri de apă (**14,34%** din numărul total al corpurilor de apă), pentru care în această fază a analizei din cadrul proiectului, a fost identificat un potențial impact, având în vedere lucrările de reducere a riscului la inundații propuse. Lista acestor corpuri de suprafață se regăsește în cadrul ***Anexei 10.3*** *Corpuri de apă cu posibil impact datorat lucrărilor de reducere a riscului la inundații propuse în etapa de screening - Proiect RO Floods.*

Specificăm că această evaluare a fost realizată la nivelul localizării și capacităților de lucrări indicate în etapa de screening, etapele ulterioare din cadrul proiectului RO Floods (formarea alternativelor, măsuri de atenuare, stabilirea strategiilor și definitivarea măsurilor, Analiza Multicriterială și Analiza Cost Beneficiu), putând conduce la o reducere semnificativă a numărului acestora.

In conformitate cu prevederile Legii apelor nr. 107/1996, cu modificările și completările ulterioare, lucrările de infrastructură privind reducerea riscului la inundații vor face subiectul procedurii de evaluare a impactului asupra mediului derulată coordonat cu procedura de emitere a avizului de gospodărire a apelor care include și etapa de evaluare a impactului asupra corpurilor de apă, inclusiv aplicarea Art.2^7 pentru situațiile care conduc la deteriorarea stării corpurilor de apă.

Indicaţii metodologice de aplicare a excepţiilor sub Art. 4(7) se regăsesc în ***Anexa 10.1.*** „Elemente metodologice privind aplicarea excepţiilor de la obiectivele de mediu în cadrul articolului 4(7) al Directivei Cadru în domeniul Apei (2000/60/EC)”.

10.2.2.2. Excepţii de la obiectivele de mediu pentru starea chimică – ape de suprafaţă

Din analiza actualizată a presiunilor şi a stării/impactului acestora, coroborată cu datele furnizate de analiza de risc actualizată la nivelul 2022-2027, se estimează, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, următoarele:

- pentru un număr de **7** corpuri de apă se aplică excepţii de la atingerea obiectivelor de mediu (stare chimică bună) având ca orizont de timp perioada 2022-2027(art. 4.4);
- pentru un număr **9** corpuri de apă se aplică excepţii de la atingerea obiectivelor de mediu (stare chimică bună) după anul 2027 (art. 4.4.c) (***Figura 10.3***).

Aplicarea excepţiilor de la obiectivele de mediu sub art. 4.4 (stare chimică bună) cu orizont de timp 2022-2027, pentru cele 7 corpuri de apă, ce reprezintă **2,51%** din totalul de 279 corpuri de apă la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, s-a realizat pentru:

- 7 corpuri de apă naturale râuri, reprezentând 2,85% din totalul de 246 corpuri de apă naturale;

Aplicarea excepţiilor de la obiectivele de mediu, conform art. 4.4.c după anul 2027 (stare chimică bună) s-a realizat având în vedere 9 corpuri de apă, ce reprezintă 3,25% din totalul de 279 corpuri de apă la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, astfel:

- 7 corpuri de apă naturale râuri, respectiv 2,85% din totalul de 246 corpuri de apă naturale;
- 2 corpuri de apă puternic modificate râuri, reprezentând 6,06% din totalul de 33 corpuri de apă puternic modificate și artificiale.

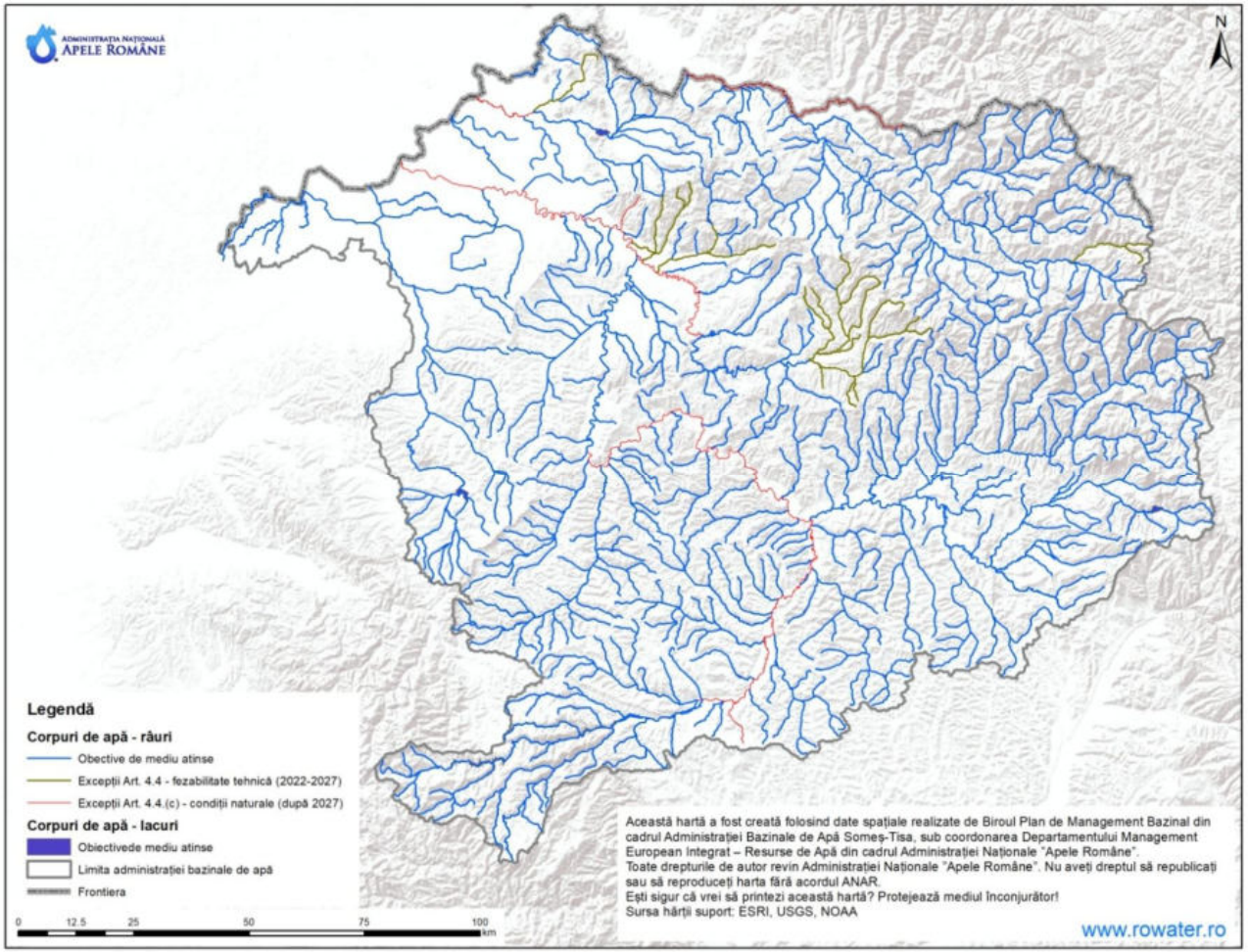

Figura 10.3. Excepţii de la obiectivele de mediu (starea chimică) pentru corpurile de apă de suprafaţă

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, pentru niciun corp de apă din categoria lacuri nu se aplică excepții de la atingerea obiectivului de mediu, toate fiind în stare chimică bună.

Pentru fiecare corp de apă căruia i s-au stabilit excepţii de la starea chimică, în ***Anexa 7.1*** a *Planului de Management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa 2022-2027,* se prezintă obiectivul preconizat; aspecte privind condiţiile de aplicare a excepţiilor fiind indicate în ***Anexa 10.1*** *a* Planului Național de Management actualizat 2022-2027.

Informaţii privind măsurile aplicate corpurilor de apă cu excepţii în vederea atingerii obiectivelor de mediu sunt prezentate în capitolul 9 – *Programul de măsuri* și în anexele aferente acestui capitol precum și în fișele de justificare din ***Anexa 10.2*** a Planului de Management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa 2022-2027.

În ***Figura 10.4*** sunt reprezentate grafic tipurile de excepții conform art.4.4 (fezabilitate tehnică) și art. 4.(4).(c) (condiții naturale) pentru cele 279 corpuri de apă.

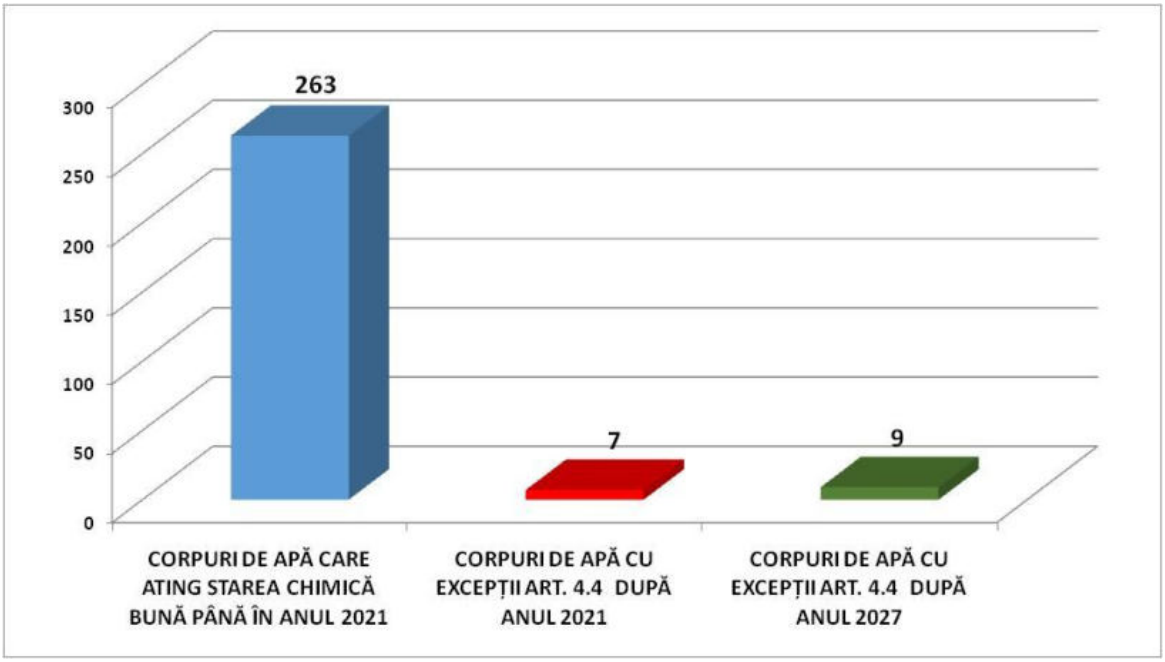

Figura 10.4. Obiectivele de mediu (starea chimică) atinse şi excepţii pentru corpurile de apă de suprafaţă

În general, la nivel bazinal, s-a apelat la extinderea termenului de atingere a obiectivelor de mediu privind starea chimică bună a apelor de suprafață ca urmare a faptului că îmbunătățirea stării acestor corpuri de apă, până la termenul impus de DCA, nu este ***fezabilă*** din punct de vedere ***tehnic***.

Acest tip de excepţii, de prelungire a termenelor potrivit Art. 4(4), s-a solicitat având în vedere timpul necesar implementării, atât a măsurilor de bază pentru sursele punctiforme de poluare, cât și a măsurilor suplimentare stabilite pentru determinarea cauzelor insuficient cunoscute sau necunoscute de producere a poluării.

Directiva 2013/39/UE a stabilit standarde de calitate pentru mediu mai stricte pentru anumite substanțe prioritare și a introdus noi substanțe prioritare. În situația în care corpul de apă de suprafață nu atinge obiectivul de mediu din cauza acestor tipuri de substanțe, este posibilă aplicarea excepțiilor de tipul 4(4)(c).

Prelungirea termenelor prevăzute la art. 4(4)(c) al DCA este limitată la alte două actualizări ale planului de management, cu alte cuvinte, până în anul 2033 pentru substanțele existente cu standarde revizuite mai stricte și până în 2039 pentru substanțele noi prioritare (articolul 3 alineatul (1a) din Directiva 2008/105/CE modificată)[104].

Principalele sectoare de activitate care determină aplicarea excepţiilor de la atingerea stării chimice bună după 2021 sunt următoarele: industria minieră cu poluare istorică și agricultura.

10.2.2.3. Excepţii de la obiectivele de mediu – ape subterane

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa nu sunt prevăzute excepții pentru atingerea obiectivului de mediu, deoarece toate corpurile de apă subterană au atins starea chimică bună și starea cantitativă bună.

[104]Document tehnic privind Condițiile Naturale în relație cu excepțiile, conform DCA (Natural Conditions in relation to WFD Exemptions, Water Directors Meeting, 4-5 December 2017, Tallinn)

11. ASPECTE CANTITATIVE ŞI SCHIMBĂRI CLIMATICE

Schimbările rapide din mediul înconjurător sunt cauzate de creşterea populaţiei globului, de creşterea ratei de consum a resurselor de către societatea umană şi de schimbări ale tehnologiilor şi ale organizării politico-sociale. Cea mai importantă componentă a schimbărilor globale o reprezintă modificarea climei din cauza efectului de seră, care va avea un impact important asupra mediului şi activităţilor economico – sociale. Fenomenul de încălzire globală a condus la creșterea frecvenței evenimentelor extreme, alternanța rapidă între caniculă severă/secetă accentuată și precipitații abundente/inundații fiind din ce în ce mai evidente.

Potrivit Raportului privind starea mediului în România, variabilitatea climatică va avea efecte directe asupra unor sectoare precum agricultura, silvicultura, gestionarea resurselor de apă ceea ce poate conduce la modificarea perioadelor de vegetaţie şi la deplasarea liniilor de demarcaţie dintre păduri şi pajişti şi poate determina creşterea frecvenţei şi intensităţii fenomenelor meteorologice extreme (furtuni, inundaţii, secete). Schimbările în regimul climatic din România se încadrează în contextul global, ţinând seama de condiţiile regionale: creşterea temperaturii va fi mai pronunţată în timpul verii, în timp ce, în nord-vestul Europei creşterea cea mai pronunţată se aşteaptă în timpul iernii.

Administraţia Națională de Meteorologie[105] a realizat scenarii climatice pentru perioadele 2011-2040 şi 2021-2050 şi efectele cuantificabile asupra temperaturii medii multianuale şi precipitațiilor medii multianuale în România, evidențiind o creştere a temperaturii medii anuale până în anul 2030 între 0,5°C şi 1,5°C, pentru perioada 2020-2029 și între 2,0°C şi 5,0°C, pentru 2090-2099, în funcţie de scenariul aplicat. De asemenea, a fost prognozată o tendinţă generală descrescătoare a cantităţilor anuale de precipitaţii la nivelul întregii ţări şi în special o creştere accentuată a deficitului de precipitaţii în zonele situate în sudul şi estul României. Cantitatea totală de precipitații anuale ar putea scădea cu 10-30% la sfârșitul secolului, în funcție de modelele climatice utilizate. Mai multe detalii se pot consulta la același capitol din Planul Național de Management actualizat, aprobat prin HG nr. 859/2016.

În acest context, gestionarea durabilă a apei va juca un rol important în ceea ce privește adaptarea omenirii la mediul său modificat și va contribui la evitarea creșterii temperaturii globale cu mai mult de 1,5° Celsius[106]. Gestionarea acestei resurse vitale necesită o abordare cu adevărat integrată la nivelul bazinului hidrografic, care să ia în considerare dimensiunile de mediu, sociale, economice și de sănătate.

Se preconizează că schimbările climatice vor avea un impact major asupra resurselor de apă și asupra managementului lor durabil. Dintre țările din bazinul Dunării, România este de așteptat să fie mai afectată de schimbările climatice, în principal prin frecvența și amploarea inundațiilor, inclusiv inundațiile rapide, precum și prin intensitatea și durata secetelor cu repercursiuni negative asupra calității și biodiversității acvatice. Provocările ridicate de efectele schimbărilor climatice oferă o oportunitate unică de a consolida și dezvolta modul în care se gestionează resursele de apă, precum și riscurile aferente.

[105] *Proiectului ADER - Sistem de indicatori geo-referenţiali la diferite scări spaţiale şi temporale pentru evaluarea vulnerabilităţii şi măsurile de adaptare ale agroecosistemelor faţă de schimbările globale (2011-2014), finanţat prin Planul Sectorial pentru Cercetare-Dezvoltare din Domeniul Agricol şi de Dezvoltare Rurală pe anii 2011-2014 - ADER 2020*

[106] *Raportul „Încălzirea globală cu 1,5 °C”, adoptat în cadrul celei de a 48-a sesiuni a IPCC (6 octombrie 2018), pentru efectele și impacturile preconizate ale scenariilor de încălzire globală cu 1,5 °C și 2 °C*

În anul 2016, într-un raport al Agenției Europene de Mediu[107], a fost propus un indicator integrat pentru evaluarea unitară a impactului și vulnerabilității la schimbările climatice ale statelor membre ale UE, bazat pe rezultatele proiectului european IMPACT2C[108]. Proiectul a evaluat impactul creșterii temperaturii globale cu 2^0C până în anul 2080, aplicând criterii de impact în raport cu sectoarele apă, agricultură, turism și ecosisteme, utilizând modele climatice regionale. Scenariile utilizate pe termen lung pentru emisiile globale de gaze cu efect de seră (RCP8.5. și RCP4.5) și criteriile de impact aplicate (nivelul apei de răcire, secete hidrologice – râu cu nivel scăzut al debitului, cu perioada de revenire de 10 ani, inundații cu perioada de revenire10 ani, randamentul culturilor - grâu de iarnă, valoarea la risc pentru turismul de vară și de iarnă și funcționarea ecosistemului terestru - productivitatea primară netă și carbonul organic din sol), precum și considerarea politicii UE și literaturii științifice disponibile, au condus la situația prezentată în *Figura 11.1*.

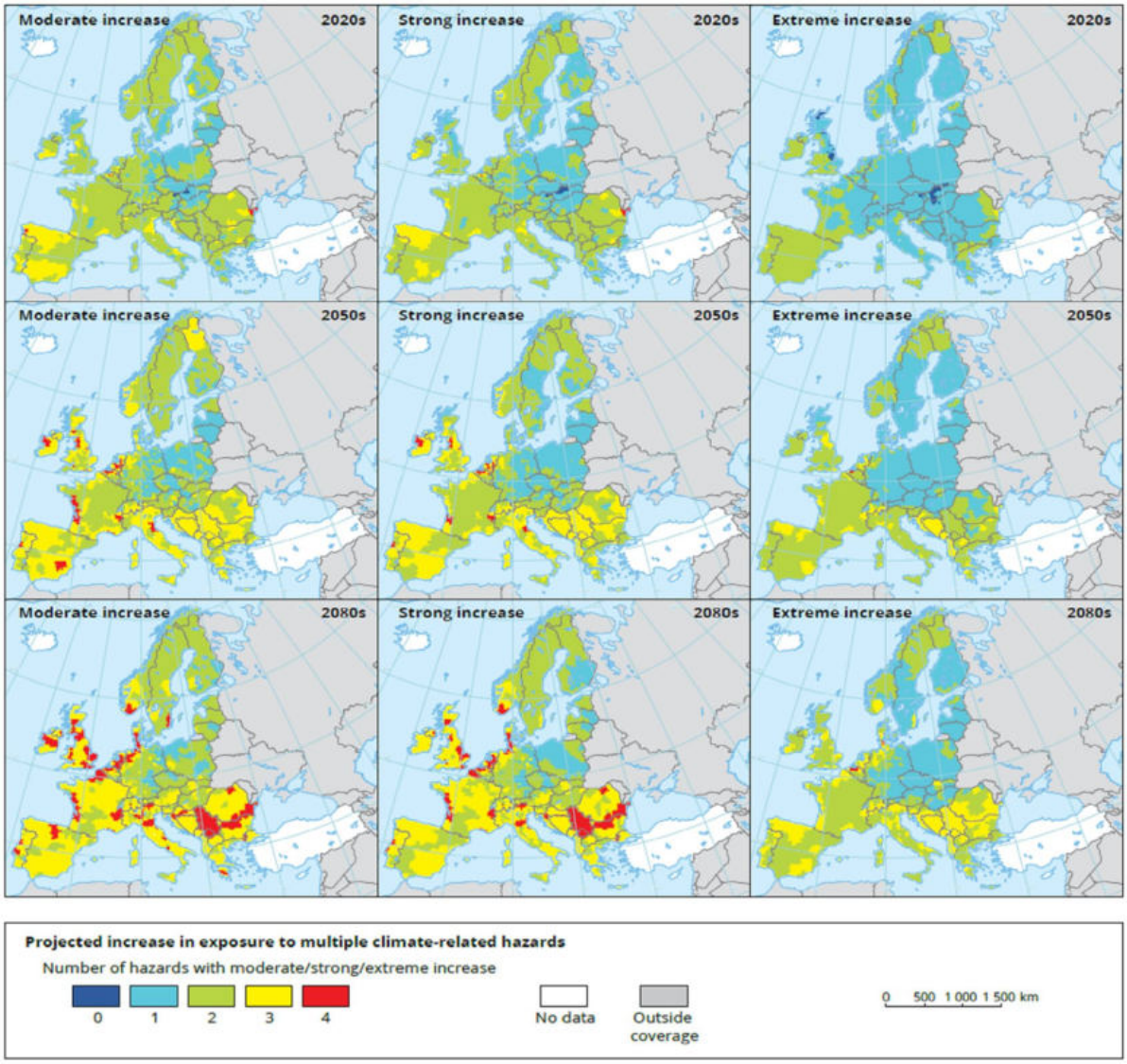

Figura 11.1. Creșterea riscului de producere a fenomenelor extreme

Hărțile arată creșteri proiectate ale expunerii la pericol (luând în considerare evenimentele climatice cu un interval de revenire statistică de 100 de ani) pentru trei intervale de timp (anii 2020,

[107] *Schimbări climatice, impacturi și vulnerabilități în Europa, Raport EEA nr. 1/2017 – Raport bazat pe un indicator*
[108] *https://climate-adapt.eea.europa.eu/knowledge/adaptation-information/research-projects/impact2c*

2050 și 2080) și pentru trei niveluri: moderat (creștere cel puțin 20 %), puternic (creștere cel puțin 100 %) și extrem (crește cel puțin 1000 %). O astfel de abordare arată că Europa s-ar putea confrunta cu o creștere progresivă a ansamblului pericolelor legate de climă din anii 2020 până în anii 2050 și mai departe până în anii 2080, cu o creștere spațială de la nord-estul spre sud-vestul Europei. Până în 2080, majoritatea zonelor din Spania, Franța, Italia, Bulgaria și România, dar și în Olanda, Regatul Unit și Irlanda se estimează să fie afectate de creșterea probabilității de apariție a pericolului de fenomene extreme.

Directiva Parlamentului European 2008/56/CE de instituire a unui cadru de acțiune comunitar în domeniul politicii privind mediul marin[109] tratează problema impactului schimbărilor climatice asupra mărilor și a efectelor schimbărilor climatice asupra mediului marin. Ea impune Statelor Membre să ia în considerare, în cadrul evaluărilor lor inițiale, diverși factori legați de climat, cum ar fi modificarea temperaturii mărilor, stratul de gheață și acidificarea oceanelor. În acest sens, la nivel național s-a observat faptul că pe termen lung, tendința evoluției nivelului la Marea Neagră este ascendentă. Pe parcursul anului 2019 în apele costiere s-a evidențiat că[110]:

- temperatura apei mării a înregistrat media anuală cea mai ridicată (14,9 ^{o}C) din ultimii 60 de ani (1959 -2019), cu abateri pozitive ale mediilor lunare cuprinse între 0,8 ^{o}C (ianuarie) și 5,8 ^{o}C (iunie) ;
- debitele Dunării au înregistrat în luna iunie 2019 valoarea medie 12.028 m^3/s care au depășit semnificativ media lunară multianuală; perioada coincide cu gradul minim de agitație al mării și temperaturile cele mai ridicate ale apei mării astfel încât impactul a fost observat până în apele costiere ;
- s-au accentuat fenomenele de circulație ale maselor de apă sub influența regimului vântului și al curenților.

Estimările pe termen mediu arată că nivelul Mării Negre va crește cu o medie de 5 cm pe deceniu, în special în zona costieră de la Vama Veche până la Sulina.

Referitor la aspectele privind schimbările climatice, progresele înregistrate în *Planul Național de Management actualizat (2021)*, comparativ cu *Planul Național de Management actualizat 2015, aprobat prin HG nr. 859/2016*, se evidențiază următoarele:

- **derularea procesului de actualizare a *Strategiei privind schimbările climatice 2013-2020 și a Planului Naţional de acțiune 2016-2020 privind schimbările climatice*, având în vedere în principal noile cerințe europene din cadrul Pactului Ecologic European și Strategia privind adaptarea la schimbările climatice în bazinul hidrografic al Dunării; actualizarea se realizează pentru perioada 2021-2030, cu perspectiva anului 2050, în cadrul proiectului Ro-ADAPT finanțat prin Programul Operațional Capacitate Administrativă 2014-2020[111];**

- **actualizarea evaluării cerinţelor folosinţelor de apă la nivelul bazinelor hidrografice, pentru orizontul de timp 2020 şi 2030, în vederea fundamentării acţiunilor şi măsurilor necesare atingerii obiectivelor gestionării durabile a resurselor de apă;**

- **compararea resurselor de apă cu consumul la folosinţele de apă, în scopul determinării deficitelor de apă, în vederea identificării zonelor deficitare din punct de vedere a resursei de apă de suprafață și subterane;**

[109] *Directiva 2008/56/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 17 iunie 2008 de instituire a unui cadru de acțiune comunitară în domeniul politicii privind mediul marin (Directiva-cadru Strategia pentru mediul marin) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32008L0056*

[110] *Raport anual privind Starea Mediului în România pe anul 2019*

[111] *Proiect „Consolidarea capacității instituționale pentru îmbunătățirea politicilor din domeniul schimbărilor climatice și adaptarea la efectele schimbărilor climatice", Cod SIPOCA/SMIS2014+: 610/127579SIPOCA 610 http://www.mmediu.ro/categorie/sipoca610-ro-adapt/269*

- **dezvoltarea de scenarii privind utilizarea apelor în condițiile schimbărilor climatice pentru sectoarele economice cele mai afectate din zonele cu regimul precipitațiilor scăzut (ex. agricultură) și propunerea de măsuri de atenuare și adaptare la schimbările climatice;**

- **identificarea de măsuri de economisire a apei în bazinele hidrografice predispuse la secetă hidrologică și analiza posibilității de reutilizare a apelor uzate urbane și din zootehnie;**

- **dezvoltarea de studii privind actualizarea evaluării resursei de apă la nivelul bazinelor hidrografice și estimarea acestora la orizontul de timp 2050, respectiv 2100, ținând seama de influența schimbărilor climatice și studii privind extremele hidrologice și impactul schimbărilor climatice;**

- **dezvoltarea de studii pentru stabilirea vulnerabilităţii sistemelor de gospodărirea apelor la schimbările climatice (ex. adaptarea programelor de exploatare a lacurilor de acumulare la regimul hidrologic modificat şi la noile cerinţe de apă, care ţin cont de variabilitatea naturală a regimului hidrologic în condiții de schimbări climatice, înregistrate în perioadele anterioare).**

În anul 2019, în cadrul INHGA, s-au realizat *Studii în vederea adaptării folosințelor/lucrărilor de gospodărire a apelor la schimbările climatice având în vedere atingerea/menținerea obiectivelor de mediu ale corpurilor de apă. Studiu de caz (un sub-bazin din cadrul A.B.A. Banat)* - Lacul de acumulare Surduc;

În anul 2020, în cadrul INHGA, s-au realizat *Studii în vederea adaptării la schimbările climatice a modului de exploatare al lacurilor de acumulare. Studiu de caz - Lacul de acumulare Paltinu și Lacul de acumulare Siriu.*

Pentru corpurile de apă supuse stresului cantitativ și calitativ datorat schimbărilor climatice, se aplică măsuri recomandate de documentele europene: *Ghidul document nr. 24 privind Planul de Management al bazinelor hidrografice în condiții de schimbări climatice*[112] și de conceptul care promovează la nivel european stocarea/retenția naturală a apelor (*Natural Water Retention Measures - NWRM*).

Măsurile de acest tip luate în considerare în programele de măsuri se referă la restaurarea zonelor umede și renaturarea luncilor inundabile ale corpurilor de apă, măsuri care au efecte multiple, respectiv:

- **refacerea echilibrului hidrologic și ecologic și al funcțiilor naturale specifice zonelor umede;**
- **extinderea habitatelor naturale de interes conservativ SCI și SPA;**
- **stabilirea regimului de inundare controlată în incintă în vederea atenuării inundațiilor sau stocarea apei în perioade secetoase;**
- **dezvoltarea durabilă a activităților tradiționale de pescuit, păşunat și ecoturism.**

În stabilirea măsurilor pentru cel de-al treilea ciclu de planificare s-a ţinut cont şi de impactul schimbărilor climatice. Astfel, măsurile includ în evaluare aspecte privind schimbările climatice și acțiunile necesare pentru măsuri de atenuare și adaptare la schimbările climatice, acestea fiind analizate și luate în considerare, după caz, în programele de măsuri ale *Planurilor de Management actualizate (2021) ale bazinelor/spațiilor hidrografice*. De asemenea, pentru majoritatea măsurilor de construire a infrastructurii de alimentare cu apă și infrastructurii de colectare și epurare a apelor uzate, proiectarea și planificarea proiectelor țin seama de scenariile actualizate privind schimbările climatice (ex. evenimente de ploi, relevante la data implementării). În cazul

[112] *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC), Technical Report - 2009 - 040, Guidance Document no. 24 River Basin Management in a Changing Climate*

proiectelor mai mici s-a avut în vedere o abordare flexibilă, de la caz la caz, având în vedere posibilitățile viitoare de adaptare sau extindere.

11.1. Aspecte cantitative

În România, aspectele cantitative ale gestionării resurselor de apă sunt reglementate și implementate în principal prin:

- ***Schema Directoare de Amenajare şi Management a Bazinului Hidrografic,*** prevăzută în Legea Apelor nr. 107/1996 cu modificarile si completarile ulterioare ca instrument de planificare în domeniul apelor care integrează cele două componente ale planificării şi managementului, respectiv ***Planul de Management bazinal actualizat*** (gestionare calitativă a resurselor de apă) şi ***Planul de Amenajare a Bazinului Hidrografic*** (componenta de gestionare cantitativă a resurselor de apă) ***și Planul de management al riscului la inundații***.

- ***Strategia naţională de management al riscului la inundaţii pe termen mediu şi lung,*** aprobată prin H.G. nr. 846/2010, care promovează aplicarea măsurilor de restaurare a zonelor naturale inundabile în scopul reactivării capacităţii zonelor umede şi a luncilor inundabile de a reţine apa şi de a diminua impactul inundaţiilor, respectiv păstrarea zonelor inundabile actuale, cu vulnerabilitate scăzută, pentru atenuarea naturală a undelor de viitură, cu respectarea principiilor strategiei. Această strategie va fi revizuită și actualizată în cadrul unui proiect POCA aflat în derulare (POCA SNMRI).

Prevederile privind asigurarea managementului cantitativ al apelor și măsurile stabilite în aceste documente au fost redate pe larg în Planul Național de Management actualizat, aprobat prin HG nr. 859/2016.

- ***Strategia națională energetică 2018–2030 cu orizont de timp 2050***, avizată prin procedura SEA și aflată în curs de aprobare. Stratregia include obiective cheie, politici și măsuri de atenuare și adaptare la schimbări climatice în sectorul producției de energie. Principalele obiective operaționale legate de decarbonizare și eficiență energetică sunt un mix energetic diversificat și echilibrat care conține tehnologii energetice avansate și dezvoltarea mijloacelor de producție cu emisii scăzute de GES (nuclear, RES, hidroenergie).

Începând cu anul 2011, **Institutul Naţional de Hidrologie şi Gospodărire a Apelor (INHGA) a dezvoltat studii privind evaluarea resursei de apă la nivelul bazinelor hidrografice și estimarea acestora la orizontul de timp 2020, 2030, 2050 și 2100, ținând seama de influența schimbărilor climatice și studii privind extremele hidrologice și impactul schimbărilor climatice**. Acestea sunt orientate în principal spre:

- evaluarea resurselor de apă la nivelul bazinelor hidrografice și a corpurilor de apă subterane ;
- identificarea tendinţei şi variabilităţii scurgerii medii și maxime datorate schimbărilor climatice;
- estimarea impactului schimbărilor climatice asupra regimului debitelor medii și maxime în bazinele hidrografice;
- indici pentru identificarea perioadelor secetoase şi regionalizarea acestora pe areale din România. Studiu de caz – spaţiul hidrografic pilot afectat de secetă în 2011;
- caracteristici ale variabilității spațio-temporale ale regimului de scurgere al apelor de suprafaţă şi subterane;
- estimarea caracteristicilor scurgerii apei în condiții de secetă. Indici ai scurgerii minime;
- impactul sistemului de desecare asupra corpurilor de apă de suprafață și subterane.

Unele dintre rezultatele acestor studii au fost utilizate în cadrul planurilor de management la stabilirea programelor de măsuri, cu precizarea că studiile au fost realizate pentru câteva dintre bazine/spaţii hidrografice din România, urmând ca în viitor să se realizeze studii şi pentru celelate bazine/spații hidrografice.

Astfel, în cadrul studiului ***„Identificarea principalelor zone potențial deficitare din punct de vedere al resursei de apă, la nivel național, în regim actual şi în perspectiva schimbărilor climatice”*** elaborat de INHGA, s-au identificat zonele/arealele potenţial deficitare din punct de vedere al resursei de apă, atât la nivel actual, cât şi în perspectiva schimbărilor climatice. În continuare se prezintă principalele rezultate și concluzii ale acestui studiu.

La determinarea disponibilității resurselor de apă pe bazine hidrografice se utilizează calculul resursei medii de apă (în regim natural și amenajat) pentru perioade caracteristice (1991-2013).

Scurgerea medie, utilă în gestiunea resurselor de apă, oferă informații asupra potențialului resurselor de apă dintr-un bazin hidrografic, reprezentând cel mai general indicator al acestora. În evaluarea resurselor de apă de suprafață este necesară cunoașterea caracteristicilor scurgerii medii pe o perioadă lungă de timp (peste 20 de ani) care pot fi exprimate sub forma următorilor parametrii: *debitul lichid* (m^3/s), *debitul de apă mediu specific* ($l/s/km^2$), *volumul scurgerii medii* ($mil.m^3$) și *stratul scurs* (h, mm). Analiza s-a realizat pe baza debitului mediu și a volumului scurgerii medii lunare și anuale. *Volumul de apă mediu* sau *resursa de apă medie* sau *stocul mediu* reprezintă cantitatea de apă transportată de cursul de apă într-o anumită perioadă de timp.

Pentru determinarea resursei de apă la nivel național, conform informațiilor prezentate în studiul mai sus menționat, **s-au luat în considerare datele de la 364 staţii hidrometrice** distribuite reprezentativ pe bazine/spaţii hidrografice după cum urmează (*Figura 11.2.*):

- Bazinul hidrografic Tisa: 10 stații hidrometrice;
- Bazinul hidrografic Someș: 23 stații hidrometrice;
- Bazinul hidrografic Crișuri: 20 stații hidrometrice;
- Bazinul hidrografic Mureș: 44 stații hidrometrice;
- Spațiul hidrografic Banat: 43 stații hidrometrice;
- Bazinul hidrografic Jiu: 30 stații hidrometrice;
- Bazinul hidrografic Olt: 55 stații hidrometrice;
- Spațiul hidrografic Argeș - Vedea: 24 stații hidrometrice;
- Bazinul hidrografic Ialomița: 16 stații hidrometrice;
- Bazinul hidrografic Siret: 44 stații hidrometrice;
- Bazinul hidrografic Prut: 30 stații hidrometrice;
- Spațiul hidrografic Dobrogea - Litoral: 16 stații hidrometrice;
- Spațiul hidrografic al Dunării: 9 stații hidrometrice.

Datele au fost calculate atât în ipoteza regimului natural, cât și influențat (amenajat) de curgere în vederea identificării diferențelor dintre cele două tipuri de regim. Analiza complexă a datelor scoate în evidență marea variabilitate spațială și temporală a scurgerii medii respectiv a volumul mediu de apă, generată de ansamblul factorilor fizico–geografici.

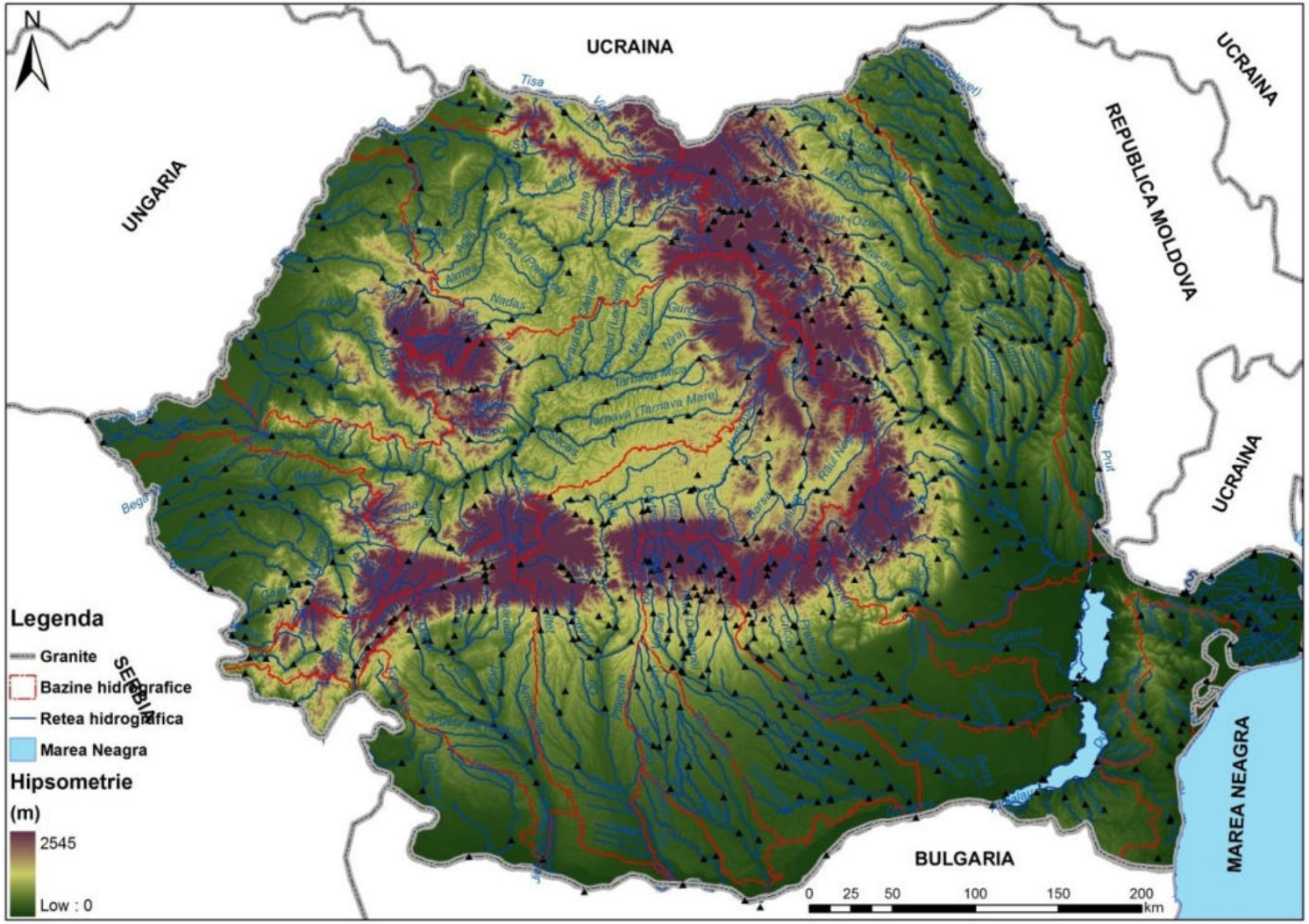

Figura 11.2. Distribuţia staţiilor hidrometrice selectate la nivel bazinal și naţional pentru stabilirea disponibilității resurselor de apă

Resursa naturală de apă a anului 2020 provenită din râurile interioare a reprezentat un volum scurs de 29.705 milioane m^3 care îl situează cu 25,6 % sub nivelul volumului mediu multianual calculat pentru o perioadă îndelungată (1950 – 2019), respectiv 39.920 milioane m^3. În acest context anul 2020 poate fi considerat tot un an secetos la fel ca și anul 2017, iar anul 2019 poate fi considerat tot un an normal la fel ca și anul 2018. Comparativ cu ultimii 5 ani (2015 – 2019), volumul scurs în anul 2020 a fost mai mic cu circa 18,9 % față de media multianuală a stocului anual (36.605.6 milioane m^3) scurs în intervalul amintit (*Figura 11.3.*).[113]

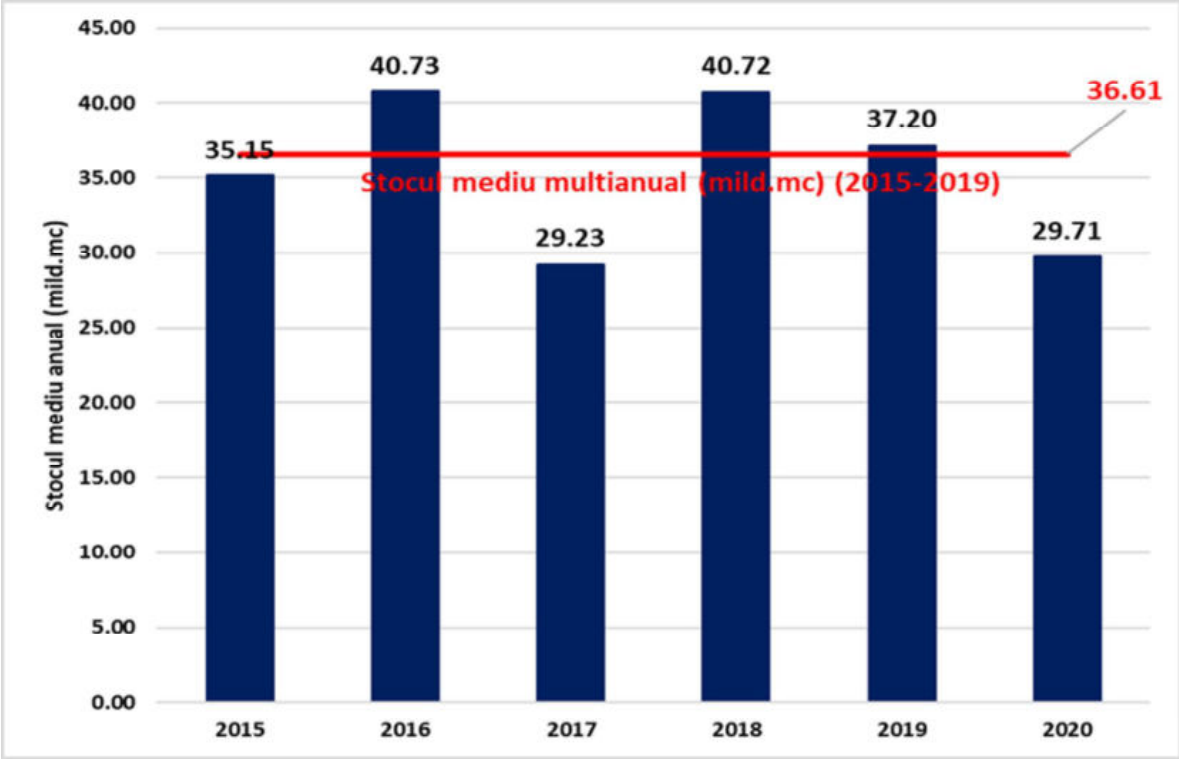

Figura 11.3. Resursele de apă ale anului 2020, comparativ cu perioada anterioară (2015-2019)

Resursa utilizabilă, potrivit gradului de amenajare a bazinelor hidrografice, cuprinde şi resursa aferentă lacurilor litorale, precum şi resursa asigurată prin refolosire externă indirectă în lungul râului[114], și a avut valoarea de 38.346,760 mil. m^3 în perioada 2014-2019.

- ***Prognoza disponibilului de apă***

În prezent, pentru a prognoza disponibilitatea resurselor de apă pe bazine hidrografice este necesar să se ia în considerare efectul schimbărilor climatice asupra resurselor de apă. Estimarea impactului schimbărilor şi variabilităţilor climatice asupra regimului hidrologic dintr-un bazin hidrografic se bazează pe simulările de lungă durată realizate cu ajutorul unui model hidrologic, utilizând ca date de intrare seriile de precipitaţii şi temperaturi rezultate din simulările de evoluţie climatică realizate cu ajutorul unui model meteorologic regional.

Pentru estimarea impactului schimbărilor climatice asupra regimului scurgerii pe râurile din

[113] *Raport privind starea mediului în România în anul 2020*
[114] *Date ANAR din Sinteza calității apelor în România*

România, în ceea ce priveşte debitele medii anuale, s-au prelucrat şi s-au completat, acolo unde a fost cazul, rezultatele obţinute în cadrul studiilor complexe elaborate la nivel naţional și internaţional în cadrul Institutului Naţional de Hidrologie şi Gospodărire a Apelor. Într-o primă etapă cercetările au vizat 80% din suprafața României, fiind obținute rezultate pentru bazinele hidrografice Someş-Tisa, Crișuri - Barcău, Mureş, Timiș – Bega, Bârzava, Moravița, Caraș – Nera, Radimna, Berzeasca, Cerna, Jiu, Olt, Argeş - Vedea, Ialomiţa - Buzău, Siret și Bârlad, urmând ca în viitor să se definitiveze analiza şi pentru celelate râuri.

Ca urmare a acestor tendinţe de variaţie ale parametrilor meteorologici, în urma analizei simulărilor evoluţiei debitelor, se observă următoarele modificări ale regimului debitelor medii multianuale, pentru râurile studiate: Iza: scădere de cca. -1,9 %; Someş: creştere de cca. 6,2 %; Crasna: scădere de cca. -9,4 %; Mureş: scădere de cca. -9,9 %; Jiu: scădere de cca. -11,0 %; Olt: scădere de cca. -9,5 %; Vedea: scădere de cca. -24,6 %; Argeş: scădere de cca. -8,6 %; Ialomiţa: scădere de cca. -5,8 %; Siret: scădere de cca. -9,6 %.

Datele şi informatiile prezentate mai sus sunt extrase din studiul *"Identificarea principalelor zone potenţial deficitare din punct de vedere al resursei de apă, la nivel naţional, în regim actual şi în perspectiva schimbărilor climatice*", elaborat de Institutul Naţional de Hidrologie şi Gospodărire a Apelor, la solicitarea A.N. "Apele Române".

Din analiza comparativă, pentru perioada viitoare (2021-2050) faţă de perioada de referinţă (1971-2000), ca urmare a tendinţelor de variaţie a parametrilor meteorologici, în urma analizei simulărilor evoluţiei debitelor, conform concluziilor studiului mai sus menționat, a rezultat că **bazinele hidrografice cu cele mai mari deficite ale debitelor medii multianuale sunt: Vedea, Jiu, Siret, Olt şi Argeş.**

În ultimii doi ani, în cadrul INHGA, pe lângă orizontul de timp 2021-2050, pentru care s-au făcut studii privind evaluarea cantitativă a resursei de apă de suprafață în contextul modificărilor climatice a fost analizat și orizontul de timp 2071-2100. Un exemplu în acest sens îl constituie studiul "Estimarea cantitativă a evoluției resursei de apă de suprafață din spațiul hidrografic al Crișurilor în contextul modificărilor climatice prevăzute pentru orizonturile de timp 2021-2050 și 2071-2100". Conform datelor prezentate în acest studiu, estimarea cantitativă a evoluției resursei de apă de suprafață în contextul modificărilor climatice prevăzute pentru orizonturile de timp 2021-2050 și 2071-2100 a fost realizată prin aplicarea modelului hidrologic de bilanț în contextul unui ansamblu de scenarii climatice agreate de comunitatea științifică internațională (RCP 4.5. respectiv RCP 8.5) și comparate cu o nouă perioadă de referință:1981-2010.

Din analiza comparativă a datelor rezultate în urma aplicării modelului hidrologic s-a constatat, conform rezultatelor prezentate în cadrul acestui studiu, creșteri ale stocului mediu multianual de apă la nivelul bazinelor analizate (Crișul Alb, Crișul Negru, Crișul Repede, Barcău și Ier).

- ***<u>Prognoza cerinţei de apă</u>***

Prognoza cerinţei de apă s-a determinat în cadrul studiului **"*Actualizarea studiilor de fundamentare a Planurilor de Amenajare a bazinelor hidrgrografice - Evaluarea cerinţelor de apă (an de referinţă 2011) la nivelul bazinelor hidrografice pentru orizontul de timp 2020 şi 2030",*** elaborat de Institutul Național de Hidrologie și Gospodărirea Apelor.

La realizarea prognozei cerinţelor de apă pentru orizontul de timp 2020-2030 a fost aplicată „*Metodologia de prognoză a cerinţelor de apă ale folosinţelor"*, elaborată în cadrul Institutului Naţional de Hidrologie şi Gospodărire a Apelor, metodologie utilizată și la elaborarea *Planului Naţional de Amenajare a Bazinelor Hidrografice*, parte componentă a Schemei Directoare de Amenajare şi Management a Bazinelor Hidrografice. Detalii privind stabilirea cerințelor de apă sunt precizate în Anexa 8.1 a *Planului Național de management actualizat.*

Tot în cadrul studiului "*Identificarea principalelor zone potenţial deficitare din punct de vedere al resursei de apă, la nivel naţional, în regim actual şi în perspectiva schimbărilor climatice*", au fost identificate zonele deficitare din punct de vedere al resursei de apă de suprafață și subterană, având în vedere corelarea cu cerința de apă și efectele schimbărilor climatice.

La **identificarea zonelor deficitare din punct de vedere al resursei de apă de suprafață**, pe baza repartiţiei spaţiale a resursei de apă medii pentru perioada 1991 – 2013, s-a constatat că cele mai mici valori ale stocului mediu de apă se întâlnesc în spaţiul hidrografic Dobrogea – Litoral şi Dunărea, în bazinele hidrografice Vedea, Bârlad, în cadrul bazinelor hidrografice ale râurilor din Piemontul Getic.

Se constată că cele mai reduse volume de apă se înregistrează în spațiul hidrografic Dobrogea – Litoral, în bazinele râurilor mici tributare Dunării, în bazinele râurilor Bârzava- Caraș - Nera, în bazinele râurilor Bârlad și Bahlui, în bazinele hidrografice mici din zona montană cu precădere în depresiunea Giurgeu și în Munții Parâng și Retezat Godeanu (ca urmare a prezenței substratului care favorizează infiltrația apei – calcare), bazinul hidrografic Olteț, bazinul hidrografic Vedea și câteva râuri mici din zona superioară a bazinului hidrografic Crișuri. De asemenea zonele din interfluviul Jiu- Olt, Jiu – Amaradia, şi zona Bărăganului de est, unde reţeaua hidrografică are o densitate redusă, volumele de apă sunt disponibile doar din râurile mari, ceea ce face ca folosinţele de apă (în speță irigaţiile în aceste zone) să fie deficitare în cazul anilor secetoşi.

În concluzie, ca **zone potențial deficitare din punct de vedere al resursei de apă** se pot încadra din cele menționate mai sus doar **spațiul hidrografic Dobrogea – Litoral, bazinele hidrografice ale râurilor mici afluenți ai Dunării, bazinele râurilor Prut, Bârlad și Bahlui, spațiul hidrografic Banat, bazinele râurilor Vedea și Olteț.**

În ceea ce privește **identificarea zonelor deficitare din punct de vedere al resursei de apă subterană de mică adâncime,** a fost analizată reţeaua de monitorizare a acviferelor freatice pentru evidenţierea regimului de niveluri minime (ca valori maxime ale adâncimilor) şi perioadele în care nivelurile minime anuale s-au situat sub nivelul minim multianual. Astfel, în ***Figura 11.4***. sunt prezentate corpurilor de ape subterane freatice şi sunt evidenţiate zonele cu resurse acvifere freatice reduse.

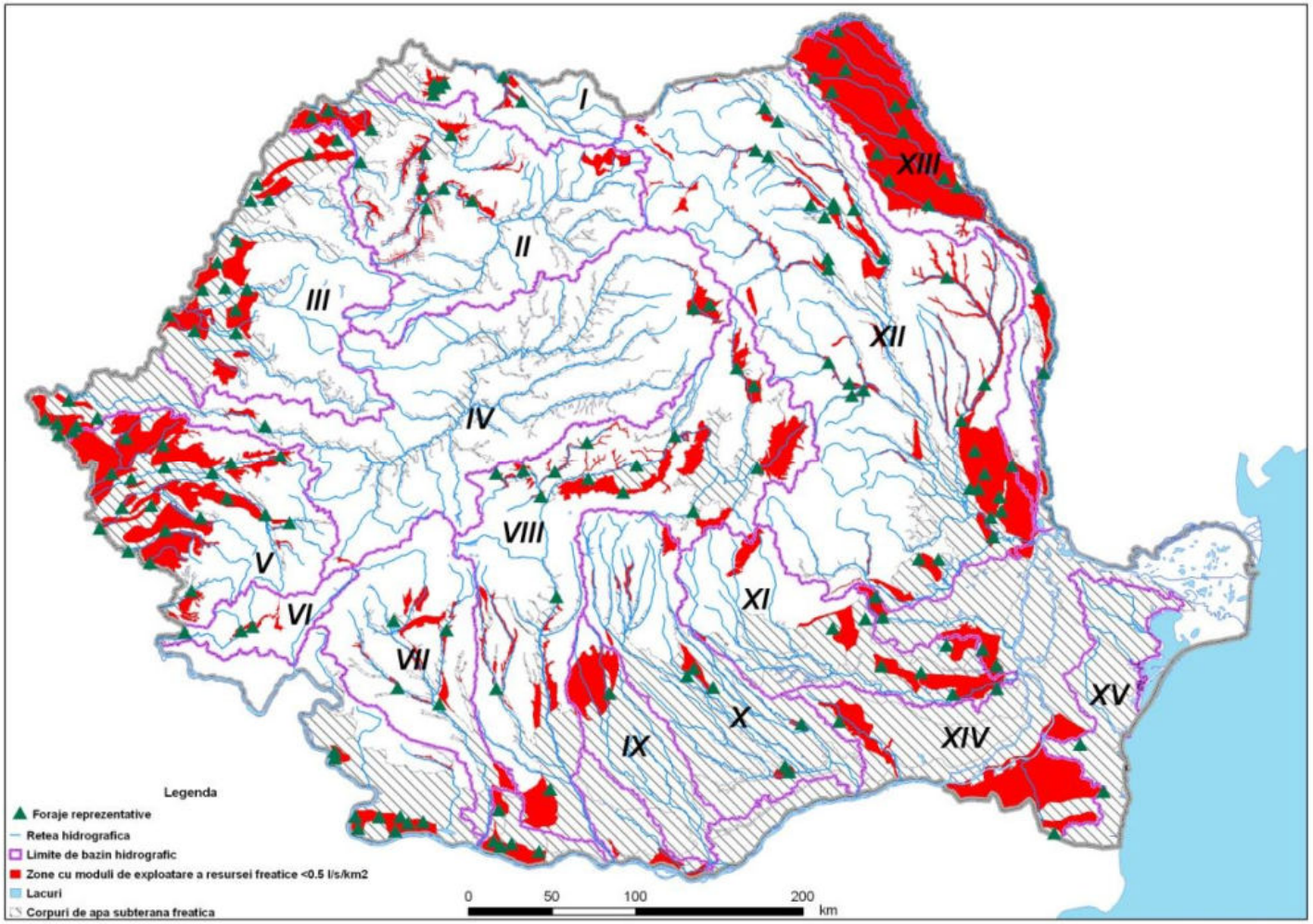
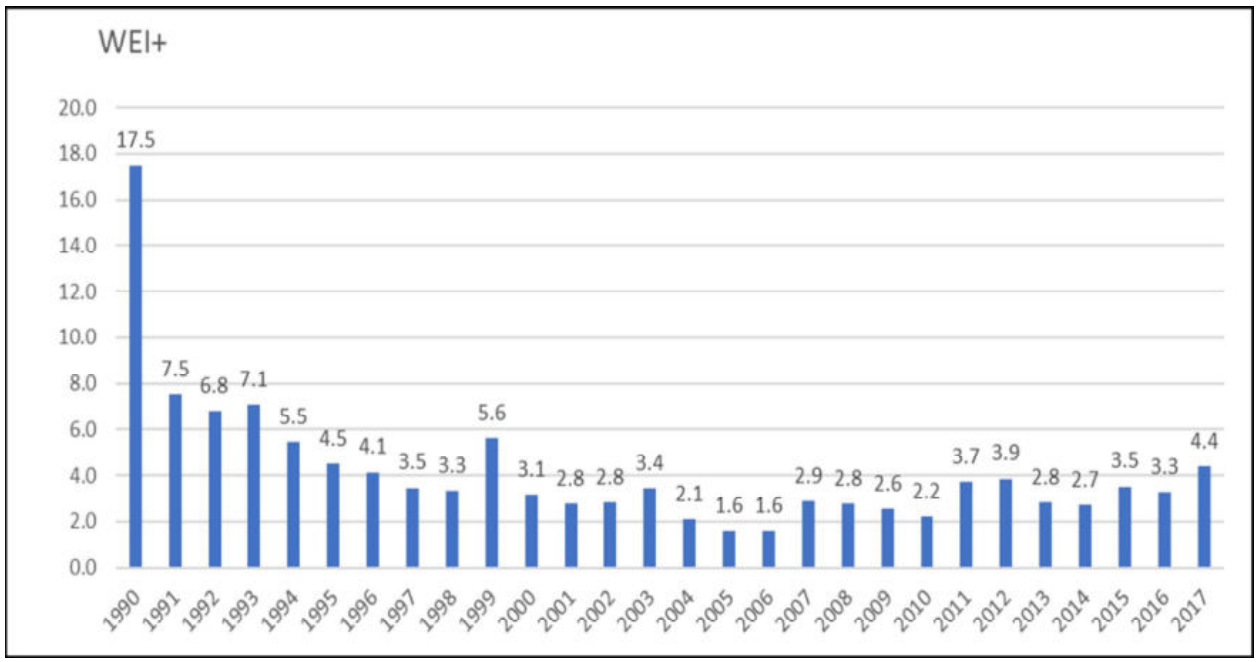

Figura 11.4. Delimitarea corpurilor de ape subterane freatice şi evidenţierea zonelor cu resurse acvifere freatice reduse

- **Indicele de exploatare al Apei (WEI+)**

Indicele de exploatare al Apei (WEI+) este indicatorul care definește nivelul presiunii pe care activitățile antropogene o exercită asupra resurselor naturale de apă într-un anumit spațiu (sub-bazin hidrografice, bazin hidrografic, teritoriu național și district internațional), în vederea identificării acelor zone predispuse la deficit de apă. Perioada minimă care se ia în considerare pentru calcularea mediei anuale pe termen lung a WEI+ este de 20 ani.

Din datele transmise în perioada 1990-2017 de România la Eurostat și preluate de către Agenția Europenă de Mediu a reieșit faptul că la nivelul României a fost identificat un stres/deficit relativ scăzut al apei, valoarea medie anuală a WEI+ situându-se în jurul unor valori minime de 1,6% în anii 2005-2006 și o valoare maximă de 17,5% în anul 1990 (*Figura 11.5*).

Notă: WEI + ilustrează procentul de utilizare a apei față de resursele regenerabile de apă dulce într-un anumit timp și loc

Figura 11.5 Evoluția WEI+ în România în perioada 1990-2017[115]

În ceea ce privește prelevarea de apă pentru utilizare în scop potabil, la nivelul anului 2018 în România s-au utilizat cca. 46 m^3/locuitor ***(Figura 11.6)***, ceea ce plasează România printre țările cu un consum mediu la nivel european[116].

[115] *EUROSTAT, Development of the water exploitation index plus (WEI+)https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/daviz/water-exploitation-index-plus#tab-chart_3*
[116] *EUROSTAT, Total freshwater abstraction for public water supply, 2018 (m³ per inhabitant) https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Total_freshwater_abstraction_for_public_water_supply,_2018_(m%C2%B3_per_inhabitant).png).*

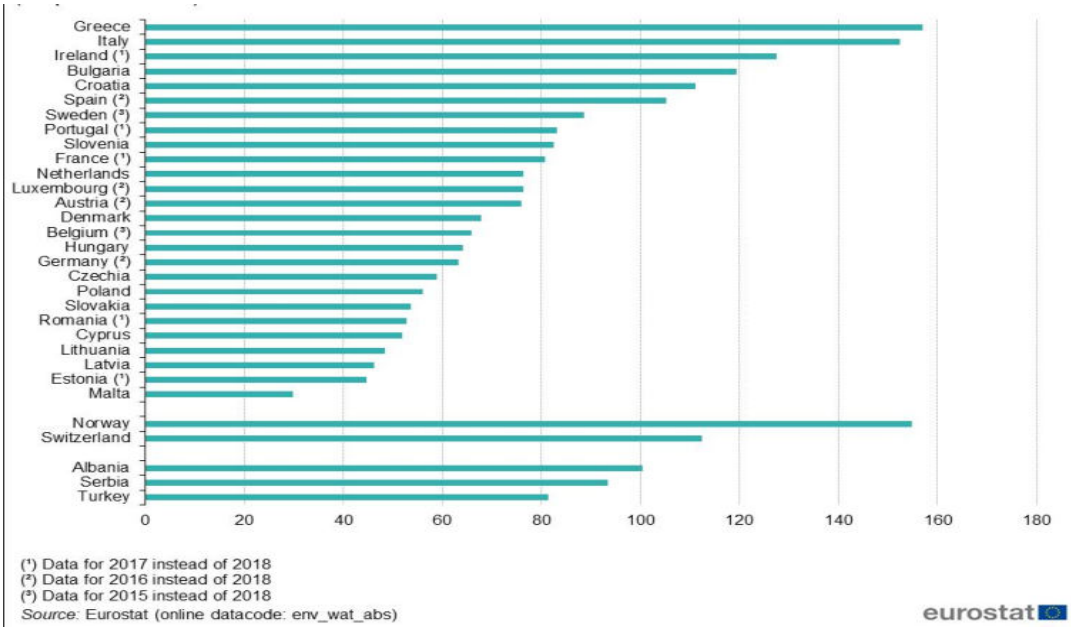

Figura 11.6 Prelevarea de apă pentru utilizare în scop potabil la nivel european

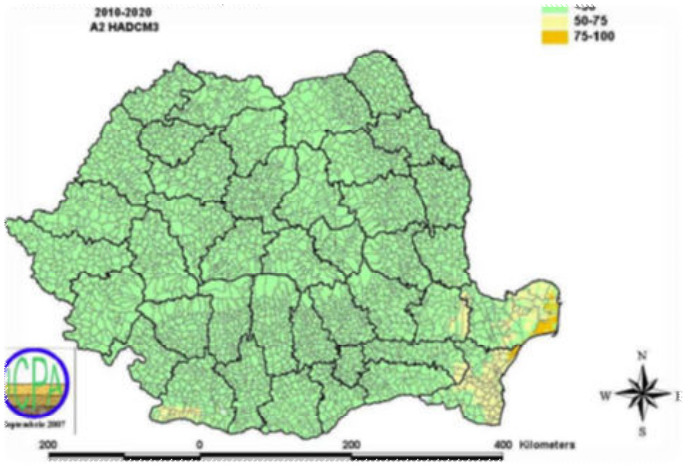
- **Seceta. Fenomene de aridizare/deşertificare**

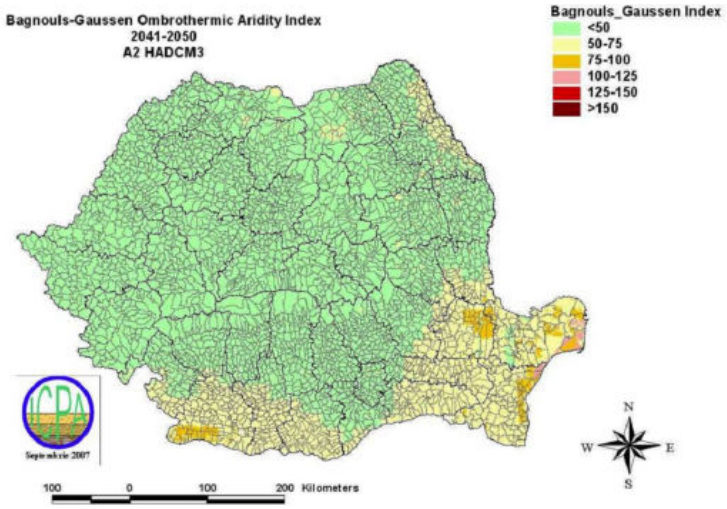
Având în vedere problemele relevante la nivel european privind seceta și deficitul de apă, în cadrul *Raportului tehnic al Comisiei Europene privind dezvoltarea, implementarea și integrarea aspectelor privind seceta,* pentru prima perioadă de planificare (2009-2015), se subliniază că integrarea și corelarea managementului secetei cu Planurile de Management actualizate ale bazinelor/spațiilor hidrografice rămâne limitată. Principalele probleme constau în punerea în aplicare a tuturor elementelor cheie legate de indicatori și praguri de instituire a secetei, cerințele ecosistemelor în condiții de secetă (conform cerințelor art. 4.6 DCA), evaluarea impactului prelevărilor de apă asupra stării apelor și analiza economică a utilizării apelor (conform cerințelor art. 5 DCA), stabilirea politicilor de prețuri pentru stimularea utilizării eficiente a apei asociate cu lipsa apei și seceta (conform cerințelor art. 9 DCA).

În România, zonele afectate de secetă s-au extins în ultimele decenii, iar cele mai afectate zone sunt cele situate în sudul şi sud-estul României. În ultimii 30 de ani în întreaga ţară, se resimt efectele unor perioade secetoase din ce în ce mai dese şi mai extinse în timp şi spaţiu. Producerea unor fenomene meteo-hidrologice extreme, cum sunt secetele, are ca efect pierderi economice semnificative în toate sectoarele de activitate (agricultură, transport, furnizarea energiei, managementul apei etc.), iar modelele climatice globale indică faptul că frecvenţa şi intensitatea acestor evenimente vor creşte.

Scenariile schimbărilor climatice estimează o probabilitate de 20% de secete severe în următorii 10 ani, în special în sud-vestul și nord-estul țării. Acest lucru afectează aproape 50% din totalul terenurilor agricole. Scenariile calculează că secetele prin scăderea debitelor râurilor vor deveni mai frecvente și mai severe. Pericolul de incendiu forestier este clasificat ca fiind ridicat și proiecțiile modelate ale climatului viitor arată o creștere a frecvenței vremii în România care favorizează incendiile forestiere. Astfel, din ***Figura 11.7*** reiese că în perioada următoare se vor

extinde suprafețele agricole cu deficite de precipitații și va crește intensitatea fenomenului de secetă pedologică în sudul, sud-estul și estul țării[117].

[117] *Proiect ADER 12.4.2: Cercetări și studii privind reabilitarea infrastructurii principale de irigații aparținând domeniului public al statului din suprafața de 823.000 ha viabile economic (2015 – 2018) http://madr.ro/attachments/article/228/ADER-1242-faza-2.pdf*

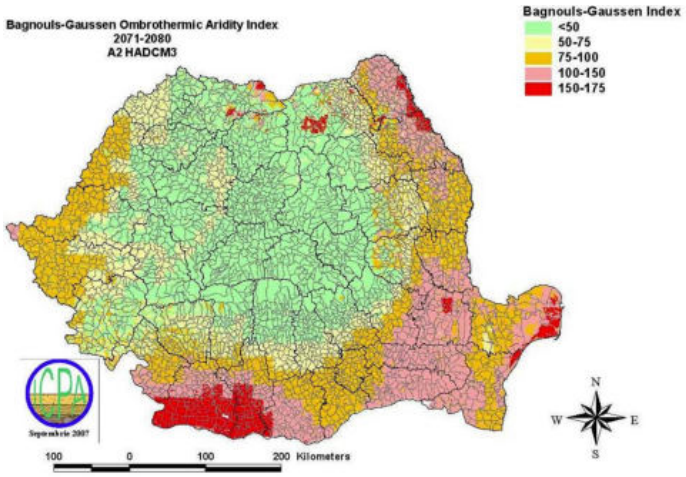

Figura 11.7. Prognoze privind intensitatea fenomenului de secetă pedologică (2010 -2080)

Dată fiind tendinţa crescută de secetă mai frecventă şi mai intensă, există probabilitatea unei aridităţi tot mai mari a solului, care, combinată cu vânturi calde, va accentua riscul de eroziune eoliană şi degradare a solului în special în regiunile sudice, sud estice şi estice ale României. Acest fenomen include riscul de deşertificare, marginalizare şi abandonare a terenurilor agricole în regiunile unde solurile sunt mai uşoare şi mai vulnerabile la eroziune.

Seceta hidrologică se manifestă prin menținerea unui deficit al resurslor de apă pe o perioadă relativ îndelungată și continuă. Seceta hidrologică are ca efect scăderea debitelor râurilor fiind rezultatul acțiunii conjugate și simultane a unui complex de cauze (scăderea cantității de precipitații, creșterea temperaturii aerului, scăderea nivelului apelor freatice). Seceta hidrologică ia în considerare persistenţa debitelor mici, a volumelor mici de apă din lacurile de acumulare, a nivelurilor scăzute a apelor subterane din ultimele luni sau ani. Deşi seceta hidrologică este un fenomen natural, ea poate fi accentuată ca urmare a activităţilor umane. De regulă, seceta hidrologică este în strânsă legatură cu seceta meteorologică între care există o relaţie directă. Valorile tendințelor de secetă hidrologică, determinate pe baza indicelui Palmer (IPSS şi IPSH), pentru intervalul de timp 1961-2012, în România, sugerează existența unei tendințe de secetă de la moderată la extremă pe areale din vestul extrem, Câmpia Română, Bărăgan și nordul Dobrogei și a unei tendințe spre excedent (surplus de apă) de la moderat la extrem al resurselor de apă în regiuni din nord-vestul României și sudul Dobrogei, mai ales în vestul extrem și sud-vestul României.

Potrivit raportului Băncii Mondiale[118], ”dintre țările din bazinul Dunării, se preconizează că România va fi cea mai afectată de schimbările climatice în ansamblu”. [...] este așteptată o creștere a frecvenţei și magnitudinii secetelor în mai multe zone ale ţării, în special în zona sud-estică, care are cea mai mare concentraţie de terenuri arabile și infrastructură de irigaţii în ţară. Un climat semi-arid se va instala treptat aici în următoarele două-trei decenii.

Pe baza scenariilor climatice previzibile pentru perioadele 2011-2040 şi 2021-2050 şi efectele cuantificabile asupra temperaturii medii multianuale şi precipitațiilor medii multianuale în România, bazinele hidrografice identificate ca fiind supuse, în mod frecvent, fenomenului de secetă hidrologică, atât în prezent cât și în viitor luând în considerare efectele schimbărilor climatice, sunt cele care se află pe teritoriul Administrațiilor Bazinale de Apă Jiu, Olt, Argeş – Vedea, Ialomiţa -Buzău, Siret, Prut – Bârlad şi Dobrogea – Litoral.

[118] *Raport Diagnostic privind Apele din România, 2018, https://fdocuments.fr/document/raport-diagnostic-privind-apele-din-rom-2019-4-29-raport-diagnostic-privind.html*

În România, în cadrul ***Strategiei naţionale privind reducerea efectelor secetei, prevenirea şi combaterea degradării terenurilor şi deşertificării, pe termen scurt, mediu şi lung*** sunt menţionate măsuri care să permită gestionarea situaţiilor de urgenţă generate de secetă hidrologică. Scopul general al *Strategiei* este de a indica acţiunile de întreprins pe termen scurt, mediu şi lung, pentru a reduce vulnerabilitatea comunităţilor locale, ecosistemelor naturale şi a activităţilor socio-economice şi de a diminua efectele de ordin social, economic şi de mediu ale acestora.

Gestionarea situațiilor de urgență generate de seceta hidrologică este stabilită prin **Regulamentul privind gestionarea situațiilor de urgență generate de inundații, fenomene periculoase, accidente la construcții hidrotehnice și poluări accidentale**, aprobat prin Ordinul comun al ministrului mediului, apelor și pădurilor și ministrul administrației și internelor nr. 1422/192/2012, care prevede întocmirea unor Rapoarte operative ce cuprind: zona în care s-a impus introducerea restricțiilor, situația hidrometeorologică care a determinat introducerea restricțiilor, măsuri întreprinse pentru suplimentarea debitelor pe râuri din acumulările situate în zonă, programul de restricții, măsuri de raționalizare a folosinței apei și transmiterea de rapoarte operative zilnice până la revenirea la situația normală.

De asemenea, în cadrul Normelor metodologice pentru elaborarea regulamentelor de exploatare bazinale și a regulamentelor – cadru pentru exploatarea barajelor, lacurilor de acumulare și prizelor de alimentare cu apă, aprobate prin Ordinul nr. 76/2006, sunt prevăzute măsuri operative care sunt prevăzute în Regulamentele de exploatare ale barajelor şi lacurilor de acumulare la ape mici.

Coordonarea implementării intervenției la nivel național în caz de secetă hidrologică se asigură de către Comitetul Ministerial pentru Situații de Urgență, care se întrunește ori de câte ori există avertizări privind situații deosebite.

Fiecare bazin/spațiu hidrografic întocmește ***"Planuri de restricţii şi folosire a apei în perioade deficitare"***, cu termene și responsabilități, care se actualizează ori de câte ori este necesar. Planul de restricţii se elaborează conform Ordinului nr. 9/2006 al ministrului mediului şi gospodăririi apelor pentru aprobarea Metodologiei privind elaborarea planurilor de restricţii şi folosire a apei în perioadele deficitare. Planul de restricţii are ca scop stabilirea restricţiilor temporare în folosirea apelor în situaţiile când din cauze obiective (secetă/calamităţi naturale) debitele de apă contractate nu pot fi asigurate tuturor utilizatorilor.

11.2. Schimbări climatice

Aspectele privind schimbările climatice constituie o preocupare constantă, atât la nivel mondial, cât și la nivelul Uniunii Europene. Prin Cartea Albă a Comisiei Europene ***„Adaptarea la schimbările climatice; Spre un cadru european de acțiune"*** s-a stabilit necesitatea aplicării unei abordări strategice pentru adaptarea la schimbările climatice, în diferite sectoare și nivele de guvernanță. Astfel, s-a solicitat să se stabilească linii directoare sau ghiduri pentru integrarea adaptării la schimbările climatice în implementarea politicii din domeniul apei la nivelul Uniunii Europene[119].

În prezent, Uniunea Europeană (UE) re-evaluează obiectivele și acțiunile pentru asigurarea unui mediu sănătos, în condițiile asigurării unei dezvoltări economice durabile în Europa. În acest context, ***Pactul Ecologic European (The European Green Deal)*** este o viziune ambițioasă care reiterează angajamentul Comisiei de a aborda provocările legate de climă și de mediu și de a propune răspunsuri la aceste provocări. Pactul urmărește, de asemenea, să protejeze, să conserve și să

[119] *CARTEA ALBĂ Adaptarea la schimbările climatice: către un cadru de acțiune la nivel European, COM(2009) 147 final, Bruxelles, 1.4.2009*

consolideze capitalul natural, precum și să protejeze sănătatea și bunăstarea cetățenilor împotriva riscurilor legate de mediu și a impacturilor aferente[120].

Comisia a prezentat în anul 2018 o viziune asupra modalităților prin care se poate realiza neutralitatea climatică până în 2050 care ar trebui să constituie baza strategiei pe termen lung a UE. Pentru a stabili în mod clar condițiile de care depinde asigurarea unei tranziții eficiente și echitabile, pentru a le oferi investitorilor previzibilitate și pentru a asigura ireversibilitatea procesului de tranziție, UE a adoptat, în iunie 2021, primul act legislativ european privind clima, respectiv **Legea europeană a climei**[121]**.** Pe lângă obiectivul de neutralitate climatică și al obiectivului ambițios al Uniunii de a depune eforturi pentru a obține emisii negative după 2050, legislația europeană privind clima stabilește un obiectiv obligatoriu al Uniunii în materie de climă de reducere a emisiilor nete de gaze cu efect de seră (emisii după deducerea absorbțiilor) cu cel puțin 55 % până în 2030, comparativ cu 1990. Prin actul legislativ privind clima se va asigura și faptul că toate politicile UE contribuie la obiectivul neutralității climatice și că toate sectoarele își îndeplinesc rolul care le revine în această privință[122].

De asemenea, la nivelul UE Comisia a aprobat în februarie 2021 o **nouă strategie privind adaptarea la schimbările climatice**[123] care prezintă o viziune pe termen lung pentru ca UE să devină o societate reziliență la schimbările climatice și pe deplin adaptată la efectele inevitabile ale schimbărilor climatice până în 2050. Activitatea privind adaptarea la schimbările climatice va continua să influențeze investițiile publice și private, inclusiv în ceea ce privește soluțiile inspirate de natură. Politicile comune în domeniul agriculturii și al pescuitului vor rămâne instrumente esențiale pentru sprijinirea eforturilor pentru combaterea schimbărilor climatice, a protejării mediului și a conservării biodiversității. Pentru a avea un mediu înconjurător curat, este nevoie de mai multe acțiuni de prevenire și de reducere a poluării, acțiuni care fac parte din ***Planul de acțiune de reducere la zero a poluării aerului, apei și solului***[124]. Funcțiile naturale ale apelor subterane și de suprafață trebuie restabilite, fiind esențial pentru conservarea și refacerea biodiversității în lacuri, râuri, zonele umede și în apele costiere și marine, precum și pentru prevenirea și limitarea pagubelor provocate de inundații.

În acest context, Comisia a realizat un ***Plan de investiții pentru o Europă durabilă***[125] în vederea sprijinirii investițiilor durabile cu favorizarea investițiilor ecologice. În perioada 2021-2027 UE va investi din valoarea totală a bugetului de minim 1000 miliarde Euro cca. 25 % pentru acțiuni climatice și și legate de mediu efectuate în cadrul diferitelor programe de finanțare (Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală, Fondul de Coeziune, Fondul European de Dezvoltare Regională, Programul Orizont 2020, Programul LIFE) și fonduri private, un rol-cheie urmând a fi jucat de Banca Europeană de Investiții. În propunerile Comisiei privind Politica Agricolă Comună (PAC) pentru

[120] *Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, Pactul ecologic European, COM(2019) 640 final, Brussels, 11.12.2019*

[121] *Regulament (EU) 2021/1119 de instituire a cadrului pentru realizarea neutralității climatice și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 401/2009 și (UE) 2018/1999 (Legea europeană a climei), COM(2020) 80 final*

[122] *O planetă curată pentru toți – O viziune europeană strategică pe termen lung pentru o economie prosperă, modernă, competitivă și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei COM(2018) 773*

[123] *Comunicare Comisiei „Forging a climate-resilient Europe - the new EU Strategy on Adaptation to Climate Change", Brussels, 24.2.2021, COM(2021) 82 final https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/adaptation/what/docs/eu_strategy_2021.pdf*

[124] *Comunicarea Comisiei „Pathway to a Healthy Planet for All EU Action Plan: 'Towards Zero Pollution for Air, Water and Soil", Brussels, 12.5.2021, COM(2021) 400 final https://ec.europa.eu/environment/pdf/zero-pollution-action-plan/communication_en.pdf*

[125] *Comunicarea Comisiei Planul de investiții pentru o Europă durabilă Planul de investiții din cadrul Pactului ecologic European, Bruxelles, 14.1.2020, COM(2020) 21 final https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0021&qid=1624432202009&from=EN*

perioada 2021-2027 se prevede că cel puțin 40 % din bugetul total al PAC și cel puțin 30 % din Fondul pentru pescuit și afaceri maritime ar trebui să contribuie la combaterea schimbărilor climatice.

Acest cadru European ambițios va influența realizarea și atingerea obiectivelor în cadrul Planurilor de Management actualizate ale bazinelor/spațiilor hidrografice (2022-2027).

În cadrul Planului Național Strategic 2023-2027 obiectivele de mediu esențiale în implementarea PAC se vor axa pe contribuția la atenuarea și adaptarea la schimbările climatice, promovarea dezvoltării durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale, precum şi pe contribuția la protejarea biodiversității, îmbunătățirea serviciilor ecosistemice și conservarea habitatelor și a peisajelor. Astfel se finanțează măsuri pentru înființarea, dar și extinderea și/sau modernizarea infrastructurii eficiente de irigații necesare pentru a reduce dependența producțiilor agricole de condițiile meteo, pentru adaptarea practicilor agricole în zonele cu riscuri determinate de schimbările climatice, adoptarea de măsuri pentru managementul riscului, înființarea de perdele forestiere de protecție a câmpului și informarea fermierilor cu privire la cele mai bune practici agricole, spre exemplu cu privire la soiurile utilizate, consumul de apă sau utilizarea eficientă a inputurilor. Nevoia de practicare a unor lucrări de tip no till sau minum tillage este importantă în raport cu adaptarea la efectele schimbărilor climatice, cu beneficii în menținerea umidității în sol. De asemenea, extinderea suprafeței agricole certificată ecologic va contribui la reducerea cantităților de produse de protecție a plantelor utilizate și la diminuarea fenomenelor climatice extreme, având în vedere contribuția la țința europeană stabilită prin Pactul Ecologic European ca 25 % din terenurile agricole să fie destinate agriculturii ecologice.

Introducerea și dezvoltarea unor practici și tehnologii durabile și inovatoare poate potența rolul sectorului agricol în raport cu atenuarea schimbărilor climatice și cu adaptarea la efectele acestora, în special prin reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și prin conservarea și consolidarea absorbanților și a stocurilor de carbon, astfel cum prevede și Regulamentul (UE) nr. 842/2018.

La nivelul bazinului Dunării, sub coordonarea Comisiei Internaționale pentru Protecția fluviului Dunărea (ICPDR), s-a elaborat în 2012 ***Strategia de Adaptare la Schimbările Climatice pentru Bazinul Dunării*****, ce a fost actualizată în anul 2018**. Aceasta are ca scop oferirea cadrului și orientărilor privind integrarea adaptării la schimbările climatice în procesele de planificare la nivelul bazinului hidrografic al Dunării.

În context multilateral și transfrontalier, Strategia ICPDR privind adaptarea la schimbările climatice descrie abordarea ICPDR pentru a integra problematica adaptării la schimbările climatice în activitățile sale, în special în Planul de Management al districtului hidrografic internațional al fluviului Dunărea (PMBH Dunăre) și în Planul de management al riscului la inundații (PMRI). ICPDR a adoptat prima strategie privind adaptarea la schimbările climatice în anul 2012, iar pe baza strategiei sale, ICPDR a fost capabil să integreze problemele de adaptare la climă în actualizarea 2015 a PMBH Dunăre și PMRI Dunăre 2015. Aceeași abordare a avut-o și cu actualizarea 2018 a **S*trategiei de Adaptare la Schimbările Climatice*** integrând aspectele relevante în cadrul proiectelor PMBH Dunăre 2021 și PMRI 2021.

Baza științifică a Strategiei ICPDR este *Studiul privind schimbările climatice în bazinul Dunării* actualizat în 2018. În acest studiu, toate informațiile disponibile cu privire la schimbările climatice viitoare din Bazinul Dunării și efectele lor asupra managementului resurselor de apă au fost compilate și analizate. Conform acestui studiu, în viitor, temperatura și precipitațiile se vor schimba semnificativ în bazinul Dunării, iar schimbările climatice viitoare au fost simulate pe căile reprezentative de concentrare RCP4.5 și RCP8.5. Aceasta echivalează cu o creștere posibilă a temperaturii medii anuale pentru Bazinul Dunării de 1,1-1,5° C până în anul 2050, respectiv de 2 – 2,6° C până în anul 2100 în cazul RCP4.5 și de 1,3-1,7° C până în anul 2050, respectiv de 4 – 5° C până în anul 2100 în cazul RCP8.5. Pentru precipitațiile medii au fost identificate tendințe particulare, respectiv regiunile uscate tind să devină și mai uscate, gradientul de precipitații abundente: nord-vest (ridicat) - sud-est (scăzut), anumite schimbări semnificative ale sezonalității, cu ierni mai umede și veri mai uscate. În

acest context, simulările arată o creștere viitoare a intensității și frecvenței secetei, precum și creșteri locale și regionale ale precipitațiilor, cu incertitudini în localizarea spațială și temporală (*Figura 11.8*).

Totodată, datorită schimbărilor preconizate ale condițiilor climatice, este posibil ca disponibilitatea apei să fie redusă în partea de sud și est a bazinului Dunării. Evaluarea viitoarelor evenimente hidrologice extreme precum inundațiile și secetele prezintă o incertitudine ridicată. Totuși se preconizează că, evenimentele hidrologice extreme vor avea loc mai des, vor fi mai intense și posibil cu o durată mai mare.

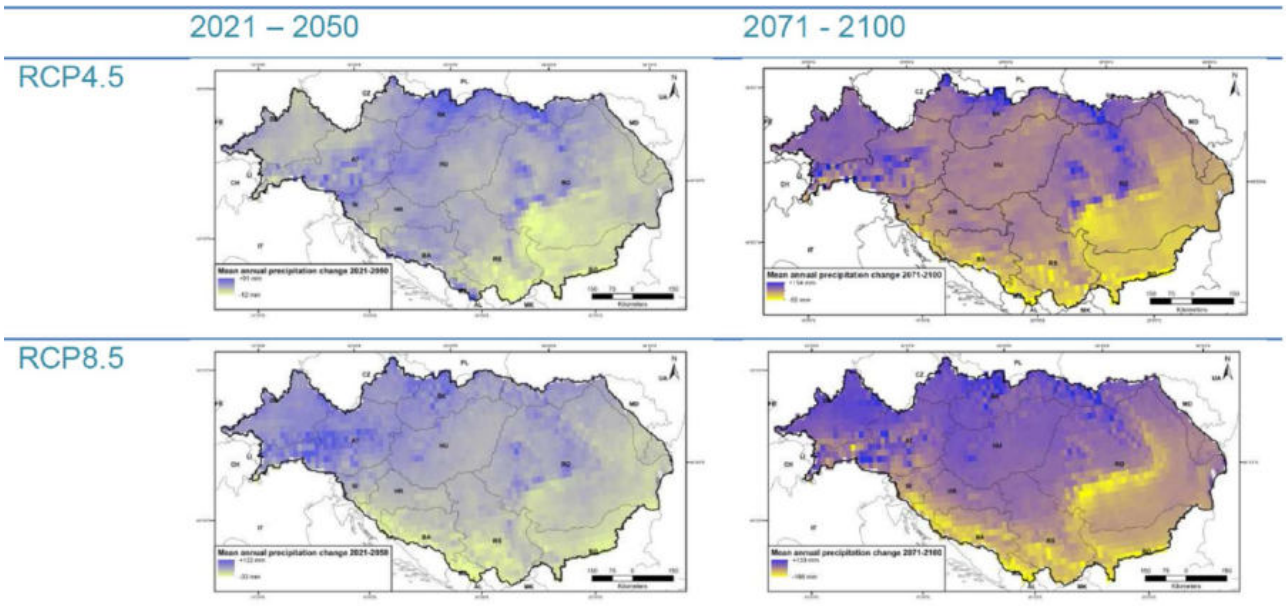

Figura 11.8 Schimbarea precipitațiilor medii anuale în bazinul Dunării pentru perioadele 2021-2050 și 2071-2100 conform RCP4.5 și RCP8.5 (EURO-CORDEX, septembrie 2018)

Din cauza creșterii temperaturii aerului, temperatura apei crește, antrenând modificări ale proceselor bio-chimice acvatice dependente de temperatura apei, iar presiunile și impactul surselor de poluare asupra calității apei se vor intensifica. O intensificare a evenimentelor extreme, cum ar fi inundațiile și secetele, conduce la impacturi mari pentru sectoarele socio-economice, respectiv agricultură, silvicultură și industrie, precum și pentru zonele urbane și pentru infrastructură. O creștere a temperaturii aerului și a apei, combinată cu schimbările în regimul precipitațiilor, respectiv modificări ale disponibilității apei, ale calității apei și intensificarea evenimentelor extreme, cum ar fi inundațiile, debitele reduse și secetele, pot conduce la schimbări ale ecosistemelor și biodiversității în bazinul Dunării pe termen lung. De asemenea, se preconizează o schimbare a distribuției speciilor și un risc mărit de apariție și dezvoltare a speciilor invazive.

La nivelul bazinului Dunării principiile managementului integrat al resurselor de apă sunt aplicate, în special prin coordonarea implementării DCA și a Directivei privind inundațiile. Abordarea ICPDR pentru integrarea adaptării la schimbările climatice în activitățile de planificare include o înțelegere comună a scenariilor, a impacturilor și a măsurilor de adaptare cu acțiuni relevante ce sunt integrate în planurile de management (PMBH și PMRI) la nivel transfrontalier. Astfel, construirea rezilienței împotriva impactului schimbărilor climatice asupra resurselor de apă prin consolidarea cooperării transfrontaliere este o prioritate în bazinul Dunării. Strategia ICPDR privind adaptarea la schimbările climatice este luată în considerare în următoarele etape ale implementării DCA și a Directivei privind inundațiile în bazinul fluviului Dunărea, respectiv în procesul de planificare pentru

perioada 2022-2027[126], urmând o serie de principii-ghid, stabilite pe baza recomandărilor din Documentul ghid nr. 24 „*Planul de Management bazinal în contextul schimbărilor climatice*”, ce sunt selectate și adaptate în ***Tabelul 11.1***.

Tabelul nr. 11.1 Principii pentru integrarea schimbărilor climatice în procesul de planificare[127]

Directiva Cadru Apă (DCA)	Evaluarea presiunilor antropice și impacturilor asupra corpurilor de apă	- Utilizarea informațiilor și studiilor disponibile, rezultatelor modelării schimbărilor climatice și impactului asupra resurselor de apă din bazinul hidrografic; - Evaluarea influențelor directe și indirecte ale schimbărilor climatice asupra presiunilor antropice (surse de poluare punctiforme, surse de poluare difuze, alterări hidromorfologice și alte categorii de presiuni) în procesul de adaptare la schimbările climatice; - Evaluarea impactului presiunilor antropice asupra corpurilor de apă, respectiv impactul modificărilor proceselor naturale în contextul schimbărilor climatice;
	Monitorizarea și evaluarea stării	- Menținerea secțiunilor de monitorizare din programul de supraveghere pentru apele de suprafață și subterane pe termen lung pentru a asigura cuantificarea efectelor schimbărilor globale asupra stării apei; - Stabilirea unui program de monitorizare investigativ pentru monitorizarea „punctelor fierbinți” ale schimbărilor climatice și integrarea pe cât posibil cu rezultatele programului de monitorizare operațională; - Includerea secțiunilor de referință în programele de monitorizare pe termen lung pentru a înțelege intensitatea și cauzele variabilității naturale și ale impactului schimbărilor climatice;
	Stabilirea obiectivelor de mediu	- Evitarea utilizării schimbărilor climatice ca o justificare generală a stabilirii unor obiective mai puțin stringente (relaxate) și respectarea condițiilor prevăzute în DCA;
	Analiza economică a utilizării apei	- Luarea în considerare a efectelor schimbărilor climatice la stabilirea prognozelor pe termen lung ale disponibilității resurselor de apă și cerințelor de apă;
	Stabilirea programului de măsuri	- Luarea în considerare a efectelor schimbărilor climatice posibile atunci când se planifică măsurile, în special atunci când aceste măsuri sunt stabilite pe termen lung și sunt costisitoare și evaluarea eficienței acestor măsuri în condițiile posibile ale schimbărilor climatice; - Prioritizarea măsurilor care sunt robuste și flexibile la incertitudine și asigură schimbarea potențială a

[126] *https://www.icpdr.org/main/activities-projects/climate-change-adaptation*

[127] *Revista Hidrotehnica, E. Țuchiu, C. Boscornea „Planurile de management ale bazinelor hidrografice în contextul schimbărilor climatice”,*

		condițiilor climatice viitoare. Stabilirea măsurilor pe baza evaluării presiunilor (a se vedea mai sus), inclusiv pe baza proiecțiilor climatice; - Selectarea măsurilor durabile de adaptare, în special cele cu beneficii cros-sectoriale și care au cel mai redus impact asupra mediului, ținând cont și de emisiile de gaze cu efect de seră;
	Aplicarea excepțiilor de la atingerea obiectivelor de mediu	- Evitarea măsurilor care au impact asupra atingerii și menținerii obiectivelor de mediu sau care reduc rezistența ecosistemelor acvatice; - Aplicarea prevederilor și condițiilor articolului 4.7 al DCA în cazul în care măsurile de adaptare modifică caracteristicile fizice ale corpurilor de apă și deteriorează starea corpului de apă; - Stabilirea și implementarea tuturor etapelor practice și măsurilor pentru atenuarea efectelor adverse posibile ale măsurilor de adaptare;
Legătura DCA - Directiva Inundații Legătura DCA - managementul secetei și deficitul de apă	Stabilirea măsurilor în PMRI și aplicarea excepțiilor Adaptare, management, monitorizare, măsuri și excepții	- Stabilirea unor opțiuni favorabile, luând în considerare riscul de poluare în zonele cu risc de inundații; măsurile nestructurale, atunci când este posibil; măsurile „fără regret” și „win-win”, respectiv o combinație de măsuri și abordarea la nivel de bazin/sub-bazin hidrografic; - Respectarea cerințelor articolului 4.7 al DCA atunci când se stabilesc măsuri de protecție împotriva inundațiilor care modifică caracteristicile fizice ale corpurilor de apă și deteriorează starea corpului de apă; - Determinarea pe baza unor dovezi științifice solide și, de la caz la caz, dacă o inundație extremă permite aplicarea articolului 4.6 al DCA;
		- Utilizarea DCA și PMBH ca un cadru metodologic de bază pentru a realiza adaptarea la schimbările climatice în zonele cu deficit de apă și pentru a reduce impactul secetelor; - Utilizarea obiectivelor de mediu ale DCA (de ex. atingerea și menținerea stării cantitative bune a corpurilor de apă subterană); - Determinarea pe baza unor dovezi științifice solide și, de la caz la caz, dacă o secetă prelungită permite aplicarea articolului 4.6 al DCA; - Respectarea cerințelor articolului 4.7 al DCA atunci când se stabilesc măsuri pentru asigurarea resurselor de apă care modifică caracteristicile fizice ale corpurilor de apă și deteriorează starea corpului de apă; - Identificarea cauzelor ce au condus la deficit de apă sau

		ce pot conduce în viitor; - Monitorizarea cantitativă a resurselor de apă și a cerinței de apă, precum și stabilirea de prognoze pe baza cerinței și tendințelor, în vederea asigurării balanței între disponibilitate și cerință; - Asigurarea unei abordări integrate bazată pe o combinație de măsuri pentru asigurarea surselor de apă, dar și pentru a îmbunătăți capacitatea de adaptare.
Directiva Cadru Apă (DCA)	Evaluarea presiunilor antropice și impacturilor asupra corpurilor de apă	- Utilizarea informațiilor și studiilor disponibile, rezultatelor modelării schimbărilor climatice și impactului asupra resurselor de apă din bazinul hidrografic; - Evaluarea influențelor directe și indirecte ale schimbărilor climatice asupra presiunilor antropice (surse de poluare punctiforme, surse de poluare difuze, alterări hidromorfologice și alte categorii de presiuni) în procesul de adaptare la schimbările climatice; - Evaluarea impactului presiunilor antropice asupra corpurilor de apă, respectiv impactul modificărilor proceselor naturale în contextul schimbărilor climatice;

În cadrul celui de-al cincilea Raport al Comisiei[128] se prezintă stadiul punerii în aplicare a Directivei Cadru Apă și a Directivei privind inundațiile pe baza evaluării de către Comisie a celui de al doilea plan de management al bazinelor hidrografice (PMBH) și a primului plan de management al riscului de inundații (PMRI) elaborate și raportate de statele membre pentru perioada 2016-2021. Evaluarea celui de-al doilea plan de management al bazinelor hidrografice a indicat clar faptul că schimbările climatice au fost integrate în managementul apei în Europa. În timp ce în primul ciclu de planificare 2009-2015 aceste aspecte nu au fost integrate pentru toate bazinele hidrografice europene, în planul de management actualizat 2016-2021 aproape toate statele au urmat recomandările ghidului CIS privind integrarea adaptării la schimbările climatice în planurile de management. Schimbările climatice sunt considerate mai ales în raport cu inundațiile, urmate de evaluarea presiunilor provocate de schimbările climatice, iar în o treime din statele membre se aplică măsuri specifice de adaptare la schimbările climatice. În ceea ce privește considerarea secetei ca o caracteristică relevantă a managementului apei, s-a constatat o inconsecvență care urmează un model geografic, respectiv în statele din sudul Europei seceta fiind considerată relevantă. De asemenea, majoritatea statelor membre au raportat utilizarea Ghidului nr. 24 ca bază în stabilirea programelor de măsuri și stabilirea unor Strategii sau Planuri naționale privind schimbările climatice, însă în general infrastructura verde și măsurile de retenție naturală a apei au fost puțin utilizate.

Recomandările desprinse din cel de-al cincilea Raport al Comisiei privind implementarea Directivei Cadru Apă (DCA) în contextul schimbărilor climatice se referă în principal la:

[128] *RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ŞI CONSILIU referitor la punerea în aplicare a Directivei-cadru privind apa (2000/60/CE) și a Directivei privind inundațiile (2007/60/CE, Bruxelles, 26.2.2019, COM(2019) 95 final (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52012DC0670&from=EN, https://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/pdf/Translations%20RBMPs/Romania.pdf)*

- îmbunătățirea adaptării la schimbările climatice, măsurile tehnice și infrastructurile planificate trebuie să țină seama în mod corespunzător de previziunile privind schimbările climatice, în special cele referitoare la apariția fenomenelor extreme și schimbările în scurgerea râurilor;

- elaborarea unei strategii naționale de adaptare la schimbările climatice care ar trebui să fie luată în considerare la stabilirea programelor de măsuri;

- statele membre sunt încurajate, după caz, să dezvolte un Plan de management al secetei, și să monitorizeze seceta și intensitatea acesteia cu indicatori specifici;

- la aplicarea excepțiilor prevăzute la art. 4.6 al DCA pentru secetele prelungite, statele trebuie să furnizeze informații privind metodologiile aplicate și toate măsurile considerate pentru a evita deteriorarea stării apelor.

În România, managementul durabil al resurselor de apă, din punct de vedere cantitativ și calitativ, managementul riscurilor generate de inundații sau secetă, precum și conservarea biodiversităţii mediului acvatic, se realizează în cadrul **Schemelor Directoare de Amenajare şi Management** elaborate la nivelul bazinelor hidrografice.

În cadrul *Planului Național de Management – Sinteza Planurilor de management ale bazinelor/spațiilor hidrografice*, elaborat pentru perioada 2009-2015 și actualizat pentru perioada 2016-2021, aspectele privind schimbările climatice s-au axat în principal pe prezentarea aspectelor legislative, strategiilor și acțiunilor viitoare pentru implementare, în special în ceea ce privește aspectele cantitative, lipsa apei și seceta. Planul Național de Management a fost evaluat de către Comisia Europenă[129], considerând că s-a abordat contextul general al schimbărilor climatice (disponibilitatea și utilizarea eficientă a resurselor de apă, rezultatele proiectelor de cercetare, planificare studii de cercetare pentru stabilirea măsurilor, etc.) și mai puțin în termeni de vulnerabilitate a resurselor de apă. În cel de-al doilea și al treilea ciclu de planificare, urmare a recomandărilor Comisiei, în pregătirea actualizării planurilor de management ale bazinelor hidrografice, s-a pus un accent mai mare pe integrarea problematicii schimbărilor climatice în procesele de evaluare a presiunilor antropice și impactului acestora, evaluarea stării corpurilor de apă și evaluarea impactului schimbărilor climatice asupra stării, stabilirea obiectivelor de mediu și a excepțiilor de a atingerea acestor obiective, analiza economică a utilizării apei, precum și stabilirea programelor de măsuri (aplicarea măsurilor de atenuare și adaptare și reducerea impactului) - ***figura 11.9***.

[129] *Report of the Commission to the European Parliament and the Council on the implementation of the Water Framework Directive (2000/60/EC), River Basin Management Plans, COM(2012) 670 final, Commision staff working document - Romania, SWD(2012) 379 final, Brussels, 14.11.2012*

Figura 11.9 Integrarea schimbărilor climatice în cadrul Planurilor de management actualizate ale bazinelor hidrografice

Astfel, s-au luat în considerare următoarele:

Ținând cont că fenomenul schimbărilor climatice reprezintă un proces cu caracter global cu care se confruntă omenirea în acest secol din punct de vedere al protecţiei mediului înconjurător, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor a elaborat ***Strategia Națională a României privind schimbările climatice 2013-2020 și Planul naţional de acțiune 2016-2020 privind schimbările climatice*****, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 529/2013.** Informații privind prevederile strategiei și planului de acțiune menționate sunt redate în același capitol al Planului Național de management actualizat, aprobat prin HG nr. 859/2016.

În prezent strategia și planul de acțiune se află în curs de actualizare în vederea includerii aspectelor stabilite în noile documente europene în domeniul schimbărilor climatice, cum ar fi în principal Pactul Ecologic European și noua strategie europeană privind adaptarea la schimbările climatice.

În cadrul programului de măsuri al proiectelor *Planurilor de management actualizate*, măsurile propuse au avut în vedere atât recomandările din strategiile și planurile de acțiune în domeniul schimbărilor climatice, cât și aspectele specifice ale fiecărui bazin/spațiu hidrografic.

- **Măsuri privind atenuarea și adaptarea la schimbările climatice**

În procesul de planificare a măsurilor de adaptare, impactul schimbărilor climatice asupra resurselor de apă trebuie considerat împreună cu impactul generat de alte presiuni. Ca urmare, măsurile de adaptare la schimbările climatice trebuie să se stabilească și să se planifice în acest context.

În concordanță cu ***Planul de Management actualizat al Districtului Internațional al Dunării***[130] actualizat 2021*,* măsurile propuse în programul de măsuri al *Planului Național de Management actualizat (2021)* au fost corelate cu impactul schimbărilor climatice. Deși asumările privind schimbările climatice au un anumit grad de incertitudine, măsurile de atenuare și adaptare propuse trebuie să se axeze cu prioritate asupra măsurilor cu beneficiu multiplu pentru implementarea cerințelor directivelor europene în domeniul apei (win-win), măsurilor no-regret și low-regret care sunt suficient de flexibile pentru condiții variate (inundații, secetă, biodiversitate).

Referitor la aspectele cantitative, programul de măsuri include măsuri pentru atingerea și menținerea stării cantitative bune a corpurilor de apă subterană, prin asigurarea unui management echilibrat al prelevărilor și reîncărcării acviferelor, în vederea asigurării unui management durabil ca răspuns la schimbările climatice.

Măsurile hidromorfologice de tipul scărilor de pești/pasaje de trecere pentru migraţia ihtiofaunei sau reconectări ale zonelor umede și ale cursurilor de apă la lunca inundabilă cresc reziliența ecosistemelor. Referitor la beneficiul multiplu al acestor măsuri, în termen de creștere a capacității de retenție a apei și prin urmare atenuarea inundațiilor, acestea conduc la soluții potențiale (win-win, NWRM) pentru implementarea cerințelor Directivei Cadru Apă și Directivei Inundații.

În general, datorită efectelor schimbărilor climatice asupra multiplelor sectoare care au legătură cu apa, este necesar să se clarifice impactul schimbărilor climatice asupra sectoarelor și să se integreze cunoștințele despre corelarea intersectorială, de exemplu între managementul riscului la inundații, navigația pe râurile interioare, producerea energiei hidroelectrice sau agricultură.

La nivelul Uniunii Europene a intrat în vigoare ***Regulamentul (UE) 2020/741 al Parlamentului European şi al Consiliului din 25 mai 2020 privind a intrat în vigoare cerințele minime pentru reutilizarea apei***[131]. Regulamentul stabilește cerințe minime de calitate a apei și de monitorizare pentru utilizare în special în agricultură precum și dispoziții privind managementul riscului și utilizarea în siguranță a apelor recuperate, în contextul managementului integrat al apei. România trebuie să aplice Regulamentul începând cu 26 iunie 2023. Aplicarea viitoare a prevederilor regulamentului constituie o măsură specifică pentru gestionarea apei în condiții de secetă, apele uzate epurate devenind o sursă importantă de apă și nutrienți, în special pentru anumite culturil agricole.

În cadrul programului de măsuri prezentat la capitolul 9, au fost planificate măsuri care au ținut cont de aspectele menționate anterior.

În vederea stabilirii unor măsuri privind adaptarea la schimbările climatice în perioada 2022-2027 se vor realiza acţiuni importante referitoare la atenuarea și adaptarea managementului apelor la schimbările climatice. Astfel se continuă implementarea acţiunilor de adaptare la nivel naţional, regional și local stabilite în Strategiei Naționale a României privind Schimbările Climatice și a principalelor acţiuni incluse în Planul naţional de acțiune privind schimbările climatice pentru îmbunătăţirea rezistenţei la schimbările climatice în sectoarele legate de apă. Acestea sunt prezentate detaliat în Planul Național de management actualizat 2015, aprobat prin HG nr. 859/2016.

[130] *http://www.icpdr.org/main/activities-projects/public-consultation-draft-management-plan-updates-2021*

[131] *REGULAMENTUL (UE) 2020/741 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 25 mai 2020 privind cerințele minime pentru reutilizarea apei (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020R0741&from=EN)*

În funcție de prevederile documentelor actualizate, se vor revizui și dezvolta acţiunile de atenuare și adaptare la nivel naţional, regional și local și măsurile specifice.

A. Acțiuni de atenuare pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră

- **Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră din sectorul alimentării cu apă şi al epurării apelor uzate**

Principale măsuri care se au în vedere în perioada se referă la:

- continuarea finanțării modernizării sistemelor eficiente de alimentare cu apă, de distribuție a apei și de epurare a apelor uzate din orașe/aglomerări pentru a se asigura conformitatea cu cerințele UE relevante privind calitatea apei și acoperirea serviciilor și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;
- implementarea gestionării eficiente a nămolului rezultat din procesul de epurare a apelor uzate;
- cercetarea pentru utilizarea proiecțiilor la scară regională și locală ale modelelor climatice globale în scopul furnizării unor evaluări mai precise a efectelor climatice în diferite bazine hidrografice, permițând asigurarea alimentării cu apă pe termen lung;

Totodată sunt necesare măsuri pentru asigurarea alimentării cu apă a populaţiei şi agenţilor economici pe timp de secetă şi inundaţii. Prin elaborarea și finalizarea studiilor privind evaluarea resursei de apă la nivelul bazinelor/spațiilor hidrografice și estimarea acestora la orizontul de timp 2020 și 2050, ținând seama de influența schimbărilor climatice, s-au actualizat scenariile de evoluţie a cerinţelor de apă ale utilizatorilor în vederea fundamentării acţiunilor şi măsurilor necesare atingerii obiectivelor gestionării durabile a resurselor de apă ale bazinelor hidrografice. De asemenea, dezvoltarea şi regionalizarea serviciilor de alimentare cu apă şi de canalizare şi epurare a apelor uzate vor permite aplicarea eficientă a măsurilor de economisire a apelor, respectiv a măsurilor de reducere a pierderilor pe rețele de distribuție a apei și reutilizarea apelor uzate epurate în zonele cu deficit de apă sau predispuse la secetă.

B. Acțiuni de adaptare la schimbările climatice - Apa potabilă şi resursele de apă

- **acțiuni prioritare de adaptare - Reducerea riscului de deficit de apă:**

- stabilirea cerințelor pentru protejarea surselor critice pentru alimentare cu apă prin măsuri privind utilizarea terenului în zonele cu deficit de apă;
- promovarea reutilizării apelor uzate epurate în agricultură și sectoarele industriale;
- evaluarea fezabilă desalinizării pentru furnizarea de apă potabilă în bazinele costiere deficitare de apă;
- stabilirea de reglementări pentru limitarea utilizării apei subterane, în zonele în care captarea excesivă poate conduce la epuizarea gravă a apelor freatice;
- examinarea reglementărilor legale și, dacă este necesar, actualizarea acestora prin luarea în considerare a condițiilor naturale în schimbare, ca efect al schimbărilor climatice (debite reziduale, debite restituite, regulamente de exploatare a lacurilor de acumulare, etc.);
- reducerea efectelor schimbărilor climatice asupra corpurilor de apă subterană și a ecosistemelor terestre dependente de acestea, pentru a contribui la păstrarea unei stări bune - din punct de vedere calitativ și cantitativ a corpurilor de apă subterană;
- studii de cercetare privind evaluarea impactului schimbărilor climatice asupra resurselor de apă pe baza actualizării periodice a scenarilor de evoluție a climei în România;
- studii de cercetare privind evaluarea fezabilității utilizării apelor freatice combinată cu reîncărcarea artificială a acviferelor pentru acumularea apei în bazinele hidrografice cu deficit de apă;

- continuarea studiilor de tipul „Identificarea principalelor zone potențial deficitare din punct de vedere al resursei de apă, la nivel național în situația actuală și în contextul efectelor schimbărilor climatice;
- realizarea unei analize pentru evaluarea nivelurilor și tipurilor specifice de agricultură irigată, ținând cont de impacturile schimbărilor climatice;
- realizarea evaluărilor cantitative a necesarului ecologic de apă ale diferitelor ecosisteme;
- realizarea de studii de meteorologie, hidrologie şi climatologie pentru elaborarea, optimizarea și evaluarea impactului tehnologiei de creştere și uniformizare a precipitaţiilor, în cadrul Sistemului național antigrindină și de creștere a precipitațiilor.

- **acțiuni prioritare de adaptare - Reducerea riscului de inundații:**

- reexaminarea periodică a riscului la inundații (realizarea de studii de climatologie și hidrologie), elaborare / revizuire hărți de hazard și risc la inundații pentru zonele cu risc semnificativ la inundații;
- stabilirea unor criterii și reglementări de construcție în zona inundabilă - Norme și reguli de utilizare a terenurilor în zonele inundabile, reguli de adaptare a construcțiilor pentru diminuarea pagubelor produse de inundații;
- modernizarea rețelei radar existente pentru măsurarea intensității precipitațiilor și instalarea unor noi stații radar pentru monitorizarea fenomenelor meteo extreme;
- adaptarea infrastructurii existente cu rol de apărare împotriva inundațiilor (supraînălțarea barajelor în vederea creșterii capacității de retenție/atenuare; actualizarea/modificarea/optimizarea regulamentelor de exploatare a lacurilor de acumulare în vederea creșterii capacității de atenuare, exploatarea coordonată a acumulărilor în cascadă);
- realizarea de noi acumulări, lucrări de îndiguire în zona localităților, derivații de ape mari, în special prin adoptarea unor soluții bazate pe natură;
- lucrări de protecție a zonei costiere (înnisiparea artificială a plajelor, diguri de protecție a zonei costiere);
- soluții bazate pe natură - împădurirea la scară largă a bazinelor hidrografice, asigurarea spațiului de mobilitate a cursurilor de apă, lucrări de restaurare a cursurilor de apa, zone de retenție naturală a apei, relocarea unor lucrări de îndiguire (după caz);
- măsuri de creștere reziliență la inundații, pregătire și răspuns în situații de urgență: măsuri privind îmbunătățirea sistemelor de monitorizare, prognoza și avertizare a inundațiilor, pregătirea acţiunilor de răspuns în situaţii de urgenţă, măsuri de îmbunătățire a gradului de conștientizare, îmbunătățirea gradului de asigurare a locuințelor prin intermediul polițelor PAID (Polița de Asigurare împotriva Dezastrelor Naturale) și asigurărilor suplimentare, asigurarea bunurilor publice, economice;
- îmbunătățirea gradului de conștientizare a publicului în ceea ce privește gradul de pregătire împotriva inundațiilor, de creștere a percepției privind riscurile de inundații și a strategiilor de autoprotecție în rândul populației, al agenților sociali și economici; dezvoltarea și aplicarea “culturii riscului” la toate nivelurile prin companii publice sau private, comunități locale, școli, etc.

- **acțiuni prioritare de adaptare - Creşterea gradului de siguranţă al barajelor şi digurilor:**

- realizarea lucrărilor de creștere a gradului de siguranță a infrastructurii de gestionare a riscului de inundații;
- investițiile sunt ordonate în funcție de priorități pe baza hărților actualizate de hazard și de risc la inundații (PMRI).

Impactul schimbărilor climatice asupra sectorului apei din România reprezintă o scădere anuală preconizată a precipitațiilor cu 5-20% în a doua jumătate a secolului XXI, comparativ cu a doua jumătate a secolului XX. Vara, se așteaptă ca secetele și stresul apei să crească, iar iarna sunt probabile mai multe inundații. Investițiile în măsuri de adaptare vor reduce riscurile schimbărilor climatice pentru alimentarea cu apă, producerea de energie hidroelectrică și producția agricolă în România. Costurile acestor măsuri de adaptare au fost estimate pentru scenarii ecologice și super

verzi (plan de adaptare moderat versus ambițios). Cheltuieli estimate sunt 1,8 miliarde EUR și respectiv 11,0 miliarde EUR în perioada 2015-2050.

Se menționează faptul că s-au stabilit și se implementează continuu **programe de măsuri pentru gestionarea fenomenului de secetă**, având în vedere prevederile următoarelor documente principale în domeniu pentru planificarea și adoptarea unui sistem eficient de prevenire și protecție:

- Strategiei naţionale privind reducerea efectelor secetei, prevenirea şi combaterea degradării terenurilor şi deşertificării, pe termen scurt, mediu şi lung;
- Strategiei Naționale a României privind Schimbările Climatice și a principalelor acţiuni incluse în Planul naţional de acțiune privind schimbările climatice;
- Planurilor de management actualizate ale bazinelor / spațiilor hidrografice (seceta și lipsa apei);
- Regulamentului privind gestionarea situațiilor de urgență generate de fenomene hidrometeorologice periculoase având ca efect producerea de inundații, secetă hidrologică precum și incidente/accidente la construcții hidrotehnice, poluări accidentale ale cursurilor de apă și poluări marine în zona costieră;
- Planurilor pentru restricționarea utilizării apei în perioadele cu deficit de apă;
- Regulamentelor de exploatare ale barajelor, acumulărilor și captărilor de apă - regulamente de funcționare în caz de secetă.

De asemenea, trebuie avută în vedere implementarea măsurilor specifice pentru:

- creșterea eficienței irigării, prin utilizarea unor echipamente mai eficiente din punct de vedere energetic și schimbarea surselor de energie, adoptarea de tehnologii și măsuri pentru economisirea apei;
- reducerea pierderilor pe rețeaua de distribuție a apei, prin adoptarea de măsuri tehnice pentru reabilitarea, înlocuirea și utilziarea de materiale noi pentru conductele de distribuție a apei;
- reutilizarea apelor uzate prin valorificarea în diverse scopuri (irigații, recuperare nutrienți, etc.);
- cartarea și prognozarea secetei pe baza de mijloace moderne de modelare și detectare;
- educarea publicului cu privire la măsurile de economisire a apei, prin campanii de informare și conștientizare în mas-media și în cadrul proiectelor specifice;
- aplicarea de instrumente de stimulare (principiul utilizatorului plătește, penalități pentru consum excesiv;
- îmbunătățirea cooperării în managementul resurselor de apă transfrontaliere, pentru a preveni și a rezolva din timp eventualele conflicte de interese, generate cu precădere în situațiile de ape mici.

În ceea ce privește managementul apelor și seceta, se are în vedere aplicarea de măsuri specifice la nivel national și bazinal, cum ar fi:

- adoptarea unor măsuri de creștere a rezilienței, de pregătire și răspuns în situații de secetă (legislative, operaționale, etc.);
- îmbunătățirea cunoștințelor, creșterea schimbului de informații dintre comunitatea științifică și factorii de decizie din domeniul apelor;
- elaborarea studiilor de vulnerabilitate a resurselor de apă la impactul schimbărilor climatice;
- actualizarea evaluării disponibilității resurselor de apă pe baza programelor de monitorizare, în vederea stabilirii acțiunilor și măsurilor;
- dezvoltarea scenariilor pentru cerința de apă a sectoarelor economice și propunerea de măsuri de atenuare și adaptare la schimbările climatice;
- planificarea infrastructurii pentru managementul resurselor de apă considerând necesarul socio-economic și de mediu (debitul ecologic), inclusiv pentru surse de apă noi și diversificarea acestora;

- identificarea și aplicarea utilizării eficiente a apelor, economisirea apei și analiza unei posibile reutilizări a apei;
- promovarea și aplicarea măsurilor verzi de retenție naturală a apelor, acolo unde este posibil, pentru asigurarea în principal a cerințelor Directivei Cadru Apă, Directivei Inundații și Directivelor Habitate și Păsări;
- aplicarea rezultatelor proiectelor implementate la nivel internațional (DriDanube[132]/Riscul secetei în regiunea Dunării, DIANA[133]/Detecția și evaluarea integrată a prelevărilor ilegale de apă, ViWA[134]/Valorile virtuale ale apei);
- consolidarea colaborării dintre mediul academic, managementul apelor și sectoarele social-economice; un exemplu de îndrumări de bună practică se găsesc în documentul Ghidul privind agricultură durabilă la nivelul bazinului Dunării[135].

Impactul acestor acțiuni este integrat în *Planul Național de Management actualizat (2021)* al bazinelor/spațiilor hidrografice pentru perioada 2022-2027. În acest context, s-au analizat și integrat recomandările Comisiei Europene desprinse din evaluarea celui de-al doilea Plan de management[136].

Se precizează faptul că la nivelul Administrației Bazinale de Apă Jiu, în colaborare cu Administrația Națională ,,Apele Române" și Autoritatea de apă din Oland (Dutch Water Authority), se implementează în perioada 2019-2022 proiectul ,,Managementul integrat al resurselor de apă prin implicarea factorilor interesați-studiu de caz, seceta în Câmpia Olteniei", proiect finanțat prin programul BLUE DEAL. Unul dintre obiectivele acestui proiect este elaborarea unui set de măsuri specifice și aplicabile domeniului de gospodărire a apelor, care să reducă efectele secetei în zone afectate de acest fenomen din bazinul hidrografic Jiu, precum și în alte bazine din țară, care au probleme similare.

[132] *http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/dridanube*
[133] *https://cordis.europa.eu/project/id/730109*
[134] *https://viva-project.org/*
[135] *https://www.icpdr.org/main/issues/agriculture*
[136] *Report of the Commission to the European Parliament and the Council on the implementation of the Water Framework Directive (2000/60/EC) and the Floods Directive (2007/60/EC) Second River Basin Management Plans First Flood Risk Management Plans, Accompanying document - Commission Staff Working Document Second River Basin Management Plans – Member State: Romania SWD/2019/52 final, Brussels, 26.02.2019*

12. INFORMAREA, CONSULTAREA ŞI PARTICIPAREA PUBLICULUI

12.1. Cadrul operaţional de informare şi consultare a publicului

Procesul de informare, consultare şi participare a publicului,în acord cu prevederileart.14 al Directivei Cadru Apă 60/2000/CE (DCA), este asigurat de cadrul legal din România prin:

- Legea Apei nr. 107/1996, cu completările şi modificările ulterioare;
- Hotărârea de Guvern nr. 270/2012 privind aprobarea Regulamentului de organizare şi funcţionare a comitetelor de bazin;
- Ordinul Ministrului nr. 1.012/2005 privind procedurile pentru accesul publicului la informaţii în domeniul managementului apelor;
- Ordinul Ministrului nr. 1.044/2005 pentru aprobarea procedurii privind consultarea utilizatorilor de apă, riveranilor şi publicului la luarea deciziilor în domeniul gospodăririi apelor.

Obiectivul principal al activităţii de participare şi consultare a publicului este de a îmbunătăţi procesul complex de luare a deciziilor, aplicând proceduri eficiente de cooperare, prin implicarea activă a publicului la luarea deciziilor în procesul de planificare.

Activitatea privind participarea şi consultarea publicului a avut la bază Instrucțiunile metodologice elaborate la nivel naţional prin adaptarea Ghidului *“Participarea Publicului”,* realizat în cadrul Strategiei Comune de Implementare a DCA şi a Strategiei privind participarea publicului pentru Districtul Hidrografic al Dunării, strategie aprobată de ICPDR în iunie 2003.

Strategia se bazează pe calendarul şi activităţile de implementare ale Directivei Cadru Apă şi elaborează un cadru coerent cu legături la nivel naţional.

La nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, principala unitate pentru consultarea şi informarea publicului este reprezentată prin Comitetul de Bazin, care funcționează în baza H.G. nr. 270/2012 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a comitetelor de bazin (care a abrogat H.G. nr. 1.212/2000). Acest Comitet are ca obiectiv respectarea şi aplicarea principiilor gospodăririi durabile a resurselor de apă şi menţinerea echilibrului între conservarea şi dezvoltarea durabilă a resurselor de apă.

Comitetul de Bazin asigură participarea publicului la luarea deciziilor din domeniul apei şi a fost creat din necesitatea constituirii unor mecanisme eficiente de consultare și colaborare la toate nivelurile:

- autoritățile bazinale de gospodărire a apelor;
- instituțiile administrației publice locale;
- colectivităţile locale;
- utilizatorii din bazinul hidrografic;
- beneficiarii serviciilor de gospodărirea apelor;
- ONG-uri cu profil de protecția mediului.

Atribuţiile Comitetelor de Bazin, relevante pentru procesul de implementare a Directivei Cadru Apă în România, sunt prevăzute în art. 47, alin. 7 din Legea Apelor nr. 107/1996 cu modificările și completările ulterioare,precum și în art. 9 din Hotărârea de Guvern nr.

270/2012privind aprobarea Regulamentului de organizare şi funcţionare a comitetelor de bazin, printre care:

- avizează schemele directoare, inclusiv programele de măsuri pentru atingerea obiectivelor din schemele directoare și realizarea lucrărilor, instalațiilor și amenajărilor de gospodărirea apelor;
- avizează planurile de prevenire a poluărilor accidentale și de înlăturare a efectelor lor, elaborate în funcție de condițiile districtului bazinului hidrografic respectiv;
- aprobă schemele locale, stabilind prioritățile tehnice și financiare, și le integrează în schemele directoare;
- avizează lista zonelor protejate şi măsurile de reconstrucţie ecologică a zonelor propuse în acest scop;
- aprobă/avizează încadrarea în clase de calitate a corpurilor de apă din bazinul/spaţiul hidrografic respectiv;
- propun, dacă este necesar, normative cu valori-limită de încărcare mai severe decât cele prevăzute de reglementările specifice în vigoare, pentru evacuări de ape uzate, în vederea conformării cu obiectivele de calitate a apelor;
- propun revizuirea normelor şi standardelor din domeniul gospodăririi apelor şi, în caz de necesitate, propun elaborarea de norme de calitate a apei evacuate, proprii bazinului hidrografic;
- recomandă priorităţi privind finanţarea și conformarea, în scopul realizării programelor de dezvoltare a lucrărilor, instalațiilor și amenajărilor de gospodărire a apelor;
- asigură informarea publicului, garantarea unei perioade de timp necesare primirii comentariilor publicului, să organizeze audieri publice asupra tuturor aspectelor propuse pentru aprobare și să asigure accesul publicului la documentele sale.

În cadrul Administrației Bazinale de Apă Someș-Tisa există un birou de relaţii cu publicul, care are ca atribuţii pregătirea interviurilor şi a conferinţelor de presă privind problemele de gospodărire a resurselor de apă.

Implicarea activă a publicului are în vedere în special protecţia mediului şi a sănătății umane, anticiparea situaţiilor de criză, cum ar fi inundaţiile sau seceta, asigurarea unui sistem de contribuţii pentru toţi utilizatorii de apă, întărirea, dezvoltarea şi susţinerea politicilor de management local.

12.2. Prezentarea rezultatelor şi evidenţierea activităţii de informare şi consultare a publicului

Administraţia Bazinală de Apă Someș-Tisa ia în considerare aplicarea tuturor procedurilor în vederea realizării activităţii de informare şi consultare a factorilor interesaţi cu privire la fiecare etapă importantă în procesul de implementarea Directivei Cadru Apă.

Având în vedere experienţa dobândită în perioada elaborării Planurilor de Management ale spațiului hidrografic Someș-Tisa din primul și al doilea ciclu de planificare, aprobate prin H.G. nr. 80/2011, respectiv H.G. nr. 859/2016, implicarea publicului şi a factorilor interesaţi se realizează încă de la primele etape ale următorului ciclu de implementare a DCA.

Procesul de elaborare a Planului de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa a demarat prin realizarea la nivelul anului 2018 a documentului

Calendarul și programul de lucru pentru producerea celui de-al treilea plan de management, document care include și măsuri de informare şi consultare a factorilor interesaţi şi a publicului, pentru ciclu de planificare 2022-2027.

Măsurile pentru informare au în vedere:

- publicarea pe website-ul Administrației Bazinale de Apă Someș-Tisa a documentelor elaborate în vederea realizării *celui de-al 3-lea Plan de Management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa 2022-2027;*
- transmiterea de e-mailuri, faxuri, scrisori pentru informarea factorilor interesaţi cu privire la publicarea acestor documente pe website-ul amintit;
- realizarea de broşuri şi pliante privind activitatea specifică şi transmiterea acestora pe orice cale către factorii interesaţi;
- publicarea de articole în presa locală prin care se aduc la cunoştinţa publicului informaţii relevante referitoare la realizarea *Planului de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa*;
- organizarea de activităţi specifice (ex. Ziua Dunării, Ziua Mondială a Apei etc.), prilej de informare şi creştere a gradului de conştientizare a publicului cu privire la necesitatea participării în procesul de planificare la nivel de spațiu hidrografic;

Măsurile pentru consultare includ:

- realizarea de întâlniri în cadrul Comitetului de Bazin în scopul consultării factorilor interesaţi şi publicului cu privire la activităţile în lucru, în contextul realizării Planului de Management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa;
- realizarea de chestionare pentru factorii interesaţi, astfel încât aceştia să poată exprima punctele de vedere cu privire la activităţile în derulare. Acestea se transmit pe orice cale către factorii interesaţi;
- realizarea unui sistem electronic online, prin care vizitatorii website-ului, pe care se află postat Planul de Management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa sau alte documente realizate în urma activităţilor desfăşurate în vederea elaborării acestora, să-şi poată exprima opinia privind problematicile întâlnite;
- desfăşurarea de întâlniri tematice în cadrul cărora să se înfiinţeze grupuri de lucru ad-hoc, astfel încât factorii interesaţi să participe activ la procesul de consultare;
- colectarea răspunsurilor primite din partea publicului şi a factorilor interesaţi, iar rezultatele obţinute vor fi făcute publice, astfel încât factorii interesaţi să vadă aportul pe care l-au avut.

În cadrul întâlnirilor lărgite ale Comitetului de Bazin, a fost prezentat acest document cu scopul ca toți factorii interesați să cunoască etapele care urmează a finalizate de către specialiştii din domeniul managementului apei, în cadrul procesului de elaborare a Planului de Management actualizat (2021) al spațului hidrografic Someș-Tisa, dar și termenele de finalizare a acestor etape, astfel încât toţi cei interesaţi să participe activ la elaborarea lor.

Documentul realizat a fost totodată publicat pe adresa web a Administrației Bazinale de Apă Someș-Tisa

(http://arhiva.rowater.ro/dasomes/Documente%20Consultarea%20Publicului/Forms/AllItems.aspx)

în data de 22 decembrie 2018 și supus consultării publicului pentru o perioadă de 6 luni. Au fost realizate informări de presă în publicațiile locale și transmise scrisori electronice tuturor factorilor interesaţi,pentru a fi anunţaţi de existenţa acestui document pe website-ul ABA (adresa paginii web se găsește în capitolul similar al proiectului Planului de Management Bazinal actualizat) și, de asemenea, pe website-ul ANAR (https://rowater.ro/consultarea-publicului/directiva-cadru-apa/materiale-utile/).

În cadrul acestei etape de consultare au fost invitați să participe reprezentanţi ai autorităţilor publice locale şi judeţene (Instituţia Prefectului, Primării, Consilii Judeţene), ai instituţiilor judeţene (Direcţii pentru Agricultură şi Dezvoltare Rurală, Agenţii de Sănătate Publică, Inspectorate Situaţii de Urgenţă, Agenţii de Mediu), principalii poluatori, operatorii de servicii publice de apă, ONG-uri, Institute de specialitate etc.

Astfel, la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, la finalul perioadei de consultare și diseminare a informației nu au existat propuneri de modificare, cu referire la documentul supus consultării publicului, din partea factorilor interesați.

În anul 2019, a fost elaborat *documentul privind Problemele Importante de Gospodărire a Apelor* (PIGA) la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa. Acesta a fost publicat la data de 22 decembrie 2019 pe website-ul ABA pentru consultarea publicului și a factorilor interesați pentru cel puțin 6 luni

(http://arhiva.rowater.ro/dasomes/Documente/Actualizari%202019/Probleme%20importante%20de%20gospodarirea%20apelor_2019%20ABAST.pdf).

În contextul pandemiei de COVID-19 și instituirii stării de urgență, începând cu data de 16.03.2020, întâlnirile programate pentru consultarea publicului cu privire la PIGA identificate la nivel bazinal au fost anulate.

Au fost folosite multiple instrumente în vederea aducerii la cunoştinţa publicului a informaţiilor privind publicarea documentului, cu scopul de a colecta comentariile şi propunerile acestuia. În acest sens, a fost elaborat un chestionar privind conţinutul documentului privind PIGA, identificate la nivelul Spațiului Hidrografic Someș-Tisa. Acest chestionar a fost publicat pe website-ul Administraţiei Bazinale de Apă Someș-Tisa şi distribuit electronic tuturor utilizatorilor importanţi.

De asemenea, au fost trimise prin poştă către principalii factori interesaţi, scrisori electronice şi poştale, prin care se aducea la cunoştinţa acestora disponibilitatea documentului pe website-ul Administrației Bazinale de Apă Someș-Tisa şi prin care erau invitaţi să transmită comentarii cu privire la problemele de gospodărirea apelor, identificate la nivel bazinal. Prin intermediul Compartimentului de Relaţii cu Publicul, din cadrul Administraţiei Bazinale de Apă Someș-Tisa, au fost publicate articole în presa locală pentru informarea publicului referitor la aspectele relevante ale documentului PIGA și modalitățile de vizualizare și transmitere/colectare a comentariilor/propunerilor (e-mail, poșta sau fax). Scopul acestei acţiuni a fost cunoaşterea mai bună a problemelor specifice domeniului de gospodărire a apelor, stabilirea măsurilor pentru reducerea impactului surselor de poluare asupra corpurilor de apă de suprafaţă şi

subterane la nivelul Spațiului Hidrografic Someș-Tisa, identificarea necesităţilor privind lucrările de investiţii pentru asigurarea resursei de apă, protecţia calităţii apelor şi apărarea împotriva inundaţiilor, printr-un dialog cu toţi factorii implicaţi în utilizarea resurselor de apă.

Ședințele Comitetelor de Bazin nu au mai putut fi organizate din motivele amintite mai sus (COVID-19), însă toți factorii interesați au fost încurajați să transmită punctul de vedere și să contribuie cu propuneri de îmbunătăţire a documentului privind PIGA.

Astfel, în cadrul acestei etape de consultare au fost distribuite 34 chestionare la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa, au fost completate şi retransmise 8 chestionare.

După încheierea perioadei de consultare a publicului cu privire la documentul PIGA (22 decembrie 2019 - 22 iunie 2020), specialiștii Administrației Bazinale de Apă Someș-Tisa au analizat toate propunerile și observațiile primite din partea factorilor interesați și au decis ca toate propunerilor/observațiilor primite să fie luate în considerare în cadrul procesului de elaborare a draft-ului Planului de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa 2022-2027, nefiind necesară actualizarea documentului PIGA.

Pentru a asigura transparența în procesul de consultare, în cadrul Administrației Bazinale de Apă Someș-Tisa a fost realizată *Anexa 12.1 - Rezultatele procesului de consultare a documentului Probleme Importante de Gospodărire a Apelor la nivelul spațiului hidrografic Someș-Tisa.* Aceasta a fost publicată pe website-ul ABA, în aceeași locație unde a fost publicat și documentul PIGA, astfel încât publicul și toți factorii interesați să fie înștiințați de modul în care au fost luate în considerare comentariile și observațiile referitoare la acest document.

Având în vedere situația pandemică mondială dar și necesitatea corelării anumitor aspecte comune cu Planul de Management actualizat al Riscului la Inundații (2021), documentul privind Calendarul și programul de lucru pentru producerea celui de-al treilea Plan de Management a fost actualizat în decembrie 2020 și publicat în locațiile cunoscute. Cu acest prilej, factorii interesați au fost anunțați de faptul că proiectul *Planului Național de Management actualizat (2021)* va intra în proces de consultare la data reprogramată în Calendarul și programul de lucru actualizat, respectiv între 30 iunie 2021-30 decembrie 2021

În 30 iunie 2021 a fost publicat pe website-ul Administraţiei Bazinale de Apă Someș-Tisa şi al Administraţiei Naţionale „Apele Române” *(https://rowater.ro/consultarea-publicului/directiva-cadru-apa/materiale-utile/)* ***proiectul Planului de Management actualizat al Spațiului Hidrografic Someș-Tisa 2022-2027***. Documentul a fost disponibil pentru informarea și consultarea publicului o perioadă de 6 luni, până în decembrie 2021.

Un capitol important al proiectului Planului de Management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa 2022-2027 îl reprezintă Programul de măsuri care cuprinde toate măsurile ce trebuie luate, astfel încât obiectivele de mediu să fie atinse până în 2027. Aceste măsuri răspund principalelor probleme din spațiul hidrografic Someș-Tisa. Aplicarea cu stricteţe a legislaţiei naţionale şi europene în domeniul apelor condiționează reuşita implementării programelor de măsuri care se adresează atât autorităţilor locale şi regionale, agenţiilor din domeniul mediului, tuturor factorilor interesați din domeniul apei, cât şi utilizatorilor de apă. Actorii locali implicaţi în aplicarea programelor de măsuri la nivel teritorial, fixează cadrul de acţiune în domeniul apei, precum şi modalităţile de finanţare.

La nivelul anului 2021, s-a desfășurat o întâlnire în cadrul Comitetului de Bazin, organizată on-line, în condițiile și modalitățile impuse de pandemia de COVID-19, cu principalii utilizatori şi factori interesaţi, pentru asigurarea informării, consultării şi participării active. În

cadrul acestei dezbateri, s-au adus la cunoştinţa factorilor interesaţi din domeniul apei, cât şi a utilizatorilor de apă, principalele aspecte incluse în proiectul Planului de Management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa punându-se accent pe necesitatea punerii în aplicare a măsurilor de bază în scopul reducerii nivelului de poluare a apelor şi nu în ultimul rând, implementarea unor măsuri suplimentare acolo unde doar măsurile de bază nu sunt suficiente pentru a reduce sau elimina presiunile semnificative din principalele domenii de activitate.

Pentru asigurarea procesului de consultare publică s-au utiliza aceleaşi instrumente: elaborarea de chestionare şi transmiterea acestora în vederea completării cu punctele de vedere ale factorilor interesați; au fost trimise scrisori, prin poştă și în format electronic, către principalii factori interesaţi, prin care aceștia au fost informați de disponibilitatea proiectul Planului de Management Bazinal actualizat pe website-ul Administrației Bazinale de Apă Someș-Tisa şi prin care erau invitaţi să transmită comentarii/ propuneri de modificare sau completare a documentului, în vederea finalizării acestuia.

Prin intermediul Compartimentului de Relaţii cu Publicul din cadrul Administraţiei Bazinale de Apă Someș-Tisa, au fost publicate articole în presa locală și pe platformele de social media pentru informarea publicului referitor la publicarea în vederea consultării proiectului Planului de Management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa, precum și modalitățile de vizualizare și transmitere/colectare a comentariilor/propunerilor (e-mail, poştă sau fax) etc.

Pentru colectarea opiniilor referitoare la versiunea preliminară a Planului de Management, a fost realizat un formular on-line pe website-ului unde a fost postat Planul de management al spaţiului hidrografic Someș-Tisa (https://somes-tisa.rowater.ro/consultarea-publicului/directiva-cadru-apa/chestionar/),

prin care tuturor vizitatorilor li s-a oferit posibilitatea să completeze direct chestionarul, exprimându-și opinia privind aspectele conținute în proiectul Planului de Management actualizat al spațiului hidrografic Someș-Tisa.

În această perioadă au fost distribuite **350** informări/chestionare și au fost primite **14** răspunsuri de la factorii interesați, conținând comentarii și propuneri de îmbunătățire (**7** chestionare online completate și **7** răspunsuri de la factorii interesați, transmise prin modalități tradiționale (e-mail sau fax)). Pe baza observațiilor, comentariilor şi propunerilor, venite din partea principalilor factori interesați şi a publicului, a fost actualizat Planul de management al spațiului hidrografic Someș-Tisa. Astfel, dintr-un număr de **16** propuneri şi observații venite din partea factorilor interesați, **3** au fost luate în considerare, ducând la îmbunătățirea Planului de Management Bazinal, un număr de **6** observații/propuneri fiind deja incluse în Proiectul Planului de Management al spațiului hidrografic Someș-Tisa. Justificarea deciziei de includere sau nu a observațiilor/solicitărilor de modificare primite, a fost bine argumentată de specialiștii din cadrul ABA, atât din punct de vedere tehnic cât şi legislativ şi este prezentată în Anexa 12.2 a Planului de Management a spațiului hidrografic Someș-tisa. În Anexa 12.3 se regăsesc centralizate intervențiile factorilor interesați asupra chestionarului postat online dar și transmis electronic utilizatorilor de apă.

Planul de Management actualizat (2021) al spațiului hidrografic Someș-Tisa a fost avizat în cadrul ședinței Comitetului de Bazin, din data de 22 martie 2022 și publicat pe website-ul Administrației Bazinale de Apă Someș-Tisa, (https://somes-tisa.rowater.ro/despre-noi/descrierea-activitatii/managementul-european-integrat-resurse-de-apa/planurile-de-management-ale-bazinelor-hidrografice/) în conformitate cu prevederile DCA, precum și cu

documentul *Calendarul şi programul de lucru actualizat pentru producerea celui de-al treilea plan de management*.

Planul Naţional de Management – Sinteza celor 11 Planuri de Management Bazinale va parcurge procedura de Evaluare Strategică de Mediu (SEA), în concordanță cu cerințele Directivei 2001/42/CE privind evaluarea efectelor anumitor planuri şi programe asupra mediului (transpusă prin H.G. nr. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri şi programe), urmând a fi aprobat prin Hotărâre de Guvern şi publicat în Monitorul Oficial.

BIBLIOGRAFIE

1. *** (2019), *Significant Water management Issues in the Danube River Basin District,* International Commission for the Protection of the Danube River;
2. *** (2009), *Danube River Basin Management Plan (Basin-wide Overview),* International Commission for the Protection of the Danube River;
3. *** (2014), *Danube River Basin Management Plan - Update 2015,* International Commission for the Protection of the Danube River;
4. *** (2021), *Danube River Basin Management Plan - Update 2021,* International Commission for the Protection of the Danube River;
5. *** (2017), *Questionnaire On the Relationship Between Hydromorphological Alterations and Response of BQEs in Rivers - Results,* International Commision for the Protection of the Danube River;
6. *** (2014), *Documentul European de politică în domeniul măsurilor naturale de stocare/retenție a apei (EU policy document on Natural Water Retention Measures), Comisia Europeană;*
7. *** (2013), *Strategia Uniunii Europene privind adaptarea la efectele schimbărilor climatice*, Comisia Europeană;
8. *** (2015), *Ghidul Comisiei Europene nr. 31 - Debitele ecologice în implementarea Directivei Cadru a Apei/Ecological flows in the implementation of the Water Framework Directive - Guidance Document No. 31*;
9. *** (2015), *Ghid privind aplicarea balanței apei pentru susținerea implementării Directivei Cadru Apă, vers. 6.1/Guidance document on the application of water balances for supporting the implementation of the WFD,* Comisia Europeană;
10. *** (2010), *Planurile de Management ale Bazinelor/Spațiilor Hidrografice,* Administraţia Naţională „Apele Române”, Bucureşti;
11. *** (2010), *Planul Național de Management actualizat (2021) - Sinteza Planurilor de Management la nivel de bazine - spații hidrografice aprobat prin HG nr. 80/2011 pentru aprobarea Planului Naţional de Management aferent porţiunii din bazinul hidrografic internaţional al fluviului Dunărea care este cuprinsă în teritoriul României*, Administraţia Naţională „Apele Române”, Bucureşti;
12. *** (2016), *Planurile de Management actualizate 2015 ale Bazinelor, Spațiilor Hidrografice*, Administraţia Naţională „Apele Române”, Bucureşti;
13. *** (2016), *Planul Național de Management actualizat 2015 - Sinteza Planurilor de Management la nivel de bazine - spații hidrografice aprobat prin HG nr. 859/2016 pentru aprobarea Planului Naţional de Management aferent porţiunii din bazinul hidrografic internaţional al fluviului Dunărea care este cuprinsă în teritoriul României*, Administraţia Naţională „Apele Române”, Bucureşti;
14. *** (2013), *Probleme importante de gospodărirea apelor*, Administraţia Naţională „Apele Române”, Bucureşti;
15. *** (2019), *Probleme importante de gospodărirea apelor*, Administraţia Naţională „Apele Române”, Bucureşti;
16. *** (2000), *Directiva 2000/60/EC a Parlamentului şi Consiliului European care stabilește un cadru de acţiune pentru ţările din Uniunea Europeană în domeniul politicii apei*, Jurnalul Oficial al Comunităţii Europene;
17. *** (2008), *Directive 2008/105/EC of the European Parliament and of the Council of 16 December 2008 on environmental quality standards in the field of water policy, amending and subsequently repealing Council Directives 82/176/EEC, 83/513/EEC, 84/156/EEC, 84/491/EEC, 86/280/EEC and amending Directive 2000/60/EC of the*

European Parliament and of the Council amended by Directive 2013/39/EU of the European Parliament and of the Council of 12 August 2013;

18. *** (2013), *Directive 2013/39/EU of the European Parliament and of the Council of 12 August 2013 amending Directives 2000/60/EC and 2008/105/EC as regards priority substances in the field of water policy;*
19. *** (2008), *Directive 2008/56/EC of the European Parliament and of the Council of 17 June 2008 establishing a framework for community action in the field of marine environmental policy (Marine Strategy Framework Directive)*;
20. *** (2014), *Directive 2014/80/EU amending Annex II to Directive 2006/118/EC of the European Parliament and of the Council on the protection of groundwater against pollution and deterioration;*
21. *** (2007), *Directive 2007/60/EC of the European Parliament and of the Council of 23 October 2007 on the assessment and management of flood risks;*
22. *** (2006), *Directive 2006/7/EC of the European Parliament and of the council of 15 February 2006 concerning the management of bathing water quality and repealing Directive 76/160/EEC;*
23. *** *(2008) Directiva 2008/56/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 17 iunie 2008 de instituire a unui cadru de acțiune comunitară în domeniul politicii privind mediul marin;*
24. *** *Commission Decision (EU) 2018/229 of 12 February 2018 establishing, pursuant to Directive 2000/60/EC of the European Parliament and of the Council, the values of the Member State monitoring system classifications as a result of the intercalibration exercise and repealing Commission Decision 2013/480/EU (DECIZIA (UE) 2018/229 A COMISIEI din 12 februarie 2018 de stabilire, în temeiul Directivei 2000/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului, a valorilor pentru clasificările sistemelor de monitorizare ale statelor membre ca rezultat al exercițiului de intercalibrare și de abrogare a Deciziei 2013/480/UE a Comisiei;*
25. *** *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No 01 - Economics and the environment. The implementation challenge of the Water Framework Directive (Wateco Guidance)*, European Commission;
26. *** *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No 02 - Horizontal Guidance on the identification of surface water bodies,* European Commission;
27. *** *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/CE) - Guidance No 03 Analysis of Pressures and Impacts- Ghidul nr. 03 - Ghid pentru analiza presiunilor și impacturilor în concordanță cu Directiva Cadru Apă,* Comisia Europeană;
28. *** *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No 04 - Guidance document on identification and designation of heavily modified and artificial water bodies,* European Commission;
29. *** *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No 05 - Transitional and coastal waters - Typology, reference conditions and classification,* European Commission;
30. *** *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No 06 - Towards a guidance on establishment of the intercalibration network and the process on the intercalibration exercise,* European Commission;
31. *** *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No 07 - Guidance on monitoring for the Water Framework Directive,* European Commission;

32. **** Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No 08 - Guidance on public participation in relation to the Water FrameworkDirective,* European Commission;
33. **** Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No 09 - Implementing the GIS elements of the Water Framework Directive,* European Commission;
34. **** Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No 10 - Guidance on establishing reference conditions and ecological status class boundaries for inland surface waters*, European Commission;
35. **** Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No 11 - Guidance document on Planning process,* European Commission;
36. **** Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No 12 - Guidance on role of wetlands in the Water Framework Directive,* European Commission*;*
37. **** Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No 13 - Guidance on Overall Approach to the Classification of Ecological Status and Ecological Potential,* European Commission;
38. **** Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No. 14 on document on the intercalibration process 2008-2011*, European Comission;
39. **** Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No 15 - Groundwater Monitoring,* European Commission;
40. **** Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No 16 - Guidance on Groundwater in Drinking Water Protected Areas,* European Commission;
41. **** Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No 17 - Guidance on preventing or limiting direct and indirect inputs in the context of the groundwater directive 2006/118/EC*, European Commission*;*
42. **** (2009), Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No. 18 on Groundwater Status and Trend Assessment,* European Commission;
43. **** Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No 19 - Guidance on surface water chemical monitoring for the Water Framework Directive,* European Commission;
44. **** Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No. 20 - Guidance on Exemptions to the environmental objectives,* European Commission *(Strategia Comună de Implementare a Directivei Cadru Apă (2000/60/CE) - Ghidul nr. 20 - Ghidul privind excepțiile de la obiectivele de mediu,* Comisia Europeană*)*;
45. **** Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No. 23 - Guidance on Eutrophication Assessment in the context of European Water Policies,* European Commission;
46. **** Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No. 24 - River basin management in a changing climate* European Commission;
47. **** Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance no. 25 on Chemical monitoring of sediment and biota,* European Commission*;*
48. **** Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance No. 26 - Risk Assessment and the Use of Conceptual Models for Groundwater,* European Commission;

49. *** *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance no. 27 on Deriving environmental quality standards,* European Commission*;*
50. *** *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance no. 28 on Preparation of Priority substances emissions inventory,* European Commission*;*
51. *** *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance no. 36 - Exemptions to the Environmental Objectives according to Article 4(7),* European Commission-
52. *** European Commission *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC)- Documentul de orientare nr. 36 Derogări de la obiectivele de mediu potrivit articolului 4 alineatul (7);*
53. *** *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Guidance no. 37 - Steps for defining and assessing ecological potential for improving comparability of Heavily Modified Water Bodies,* European Commission;
54. *** European Commission *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC)-Documentul de orientare nr. 37 Etape pentru definirea și evaluarea potențialului ecologic pentru îmbunătățirea comparabilității corpurilor de apă puternic modificate;*
55. *** *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Technical report no 6 on groundwater dependent terrestrial ecosystems, December 2011,* European Commission*;*
56. *** *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Technical report no. 7 on Recommendation for the Review of Annex I and II of the Groundwater Directive 2006/118/EC, December 2011,* European Commission*;*
57. *** *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Technical report no. 8 on methodologies used for assessing groundwater dependent terrestrial ecosystems, 2014,* European Commission;
58. *** *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Technical report on groundwater associated aqatic ecosystems, 2014,* European Commission*;*
59. *** *Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Statistical aspects of the identification of groundwater pollution trends and aggregation of monitoring results,* European Commission;
60. *** Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu referitor la punerea în aplicare a Directivei Cadru Apa (2000/60/CE) și a Directivei privind inundațiile (2007/60/CE), COM(2019) 95 final;
61. *** Report of the Commission to the European Parliament and the Council on the implementation of the Water Framework Directive (2000/60/EC) and the Floods Directive (2007/60/EC) Second River Basin Management Plans First Flood Risk Management Plans, Accompanying document - Commission Staff Working Document Second River Basin Management Plans - Member State: Romania SWD/2019/52 final, Brussels, 26.02.2019;
62. *** Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor, Pactul ecologic European, COM(2019) 640 final, Brussels, 11.12.2019;
63. *** O planetă curată pentru toți - O viziune europeană strategică pe termen lung pentru o economie prosperă, modernă, competitivă și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei COM(2018) 773;
64. *** Comunicare Comisiei „Forging a climate-resilient Europe - the new EU Strategy on Adaptation to Climate Change”, Brussels, 24.2.2021, COM(2021) 82 final;

65. *** Comunicarea Comisiei „Pathway to a Healthy Planet for All EU Action Plan: „Towards Zero Pollution for Air, Water and Soil”, Brussels, 12.5.2021, COM(2021) 400 final;
66. *** Comunicarea Comisiei „Chemicals Strategy for Sustainability Towards a Toxic-Free Environment, 14.10.2020 COM(2020) 667 final;
67. Comunicarea Comisiei, O Strategie „De la fermă la consumator” pentru un sistem alimentar echitabil, sănătos și ecologic, 20.5.2020 COM(2020) 381 final;
68. *** Comunicarea Comisiei „Planul de investiții pentru o Europă durabilă. Planul de investiții din cadrul Pactului ecologic European, Bruxelles, 14.1.2020, COM(2020) 21 final;
69. *** *Strategia Comună de Implementare a Directivei Cadru Apă (2000/60/CE) - Ghid de raportare a Directivei Cadru Apă - 2022, versiunea 9*;
70. *** (2014), *Documentul de politică a apei privind Măsurile de Retenție Naturală a Apei*, Comisia Europeană;
71. *** (2018), *Strategia de adaptare la schimbări climatice pentru fluviul Dunărea*, Comisia Internațională pentru Protecția Fluviului Dunărea;
72. *** Documentul de lucru al Comisiei Europene (WD2017-1-9) - *Clarification on the application of WFD Article 4(4) time extensions in the 2021 RBMPs and practical considerations regarding the 2027 deadline/Clarificarea aplicării Art. 4.4 privind extinderea termenelor în Planul Național de Management actualizat (2021) și considerații practice privind termenul de 2027;*
73. *** Documentul de lucru al Comisiei Europene (WD2017-2-2) - *Natural Conditions in relation to WFD Exemptions/Condițiile naturale în relație cu excepțiile DCA/Condițiile naturale în relație cu excepțiile Directivei Cadru Apă;*
74. *** Administraţia Naţională „Apele Române”, *Instrucţiuni metodologice pentru delimitarea corpurilor de apă de suprafață - râuri şi lacuri;*
75. *** (2020), Administraţia Naţională „Apele Române”, *Instrucțiuni privind evaluarea stadiului implementării programelor de măsuri prevăzute în Planul de Management actualizat 2015 al bazinelor/spațiilor hidrografice, aprobat prin HG nr. 859/2016;*
76. *** (2020) Administraţia Naţională „Apele Române”, *Instrucțiuni privind stabilirea programului de măsuri pentru Planul de Management actualizat (2021) al bazinelor/spațiilor hidrografice;*
77. *** Administraţia Naţională „Apele Române”, *Instrucţiuni metodologice privind informarea, consultarea şi participarea publicului;*
78. *** Administraţia Naţională „Apele Române”, *Instrucţiuni metodologice privind restabilirea conectivităţii laterale a cursurilor de apă;*
79. *** Administraţia Naţională „Apele Române”, *Instrucţiuni metodologice privind restabilirea conectivităţii longitudinale a cursurilor de apă;*
80. *** (2020), Administraţia Naţională „Apele Române”, *Elemente metodologice privind identificarea presiunilor semnificative şi evaluarea impactului acestora asupra apelor de suprafaţă - Actualizarea identificării corpurilor de apă care prezintă riscul de a nu atinge obiectivele Directivei Cadru Apă;*
81. *** (2021), Administraţia Naţională „Apele Române”, *Instrucțiuni privind stabilirea măsurilor suplimentare pentru cel de-al treilea Plan de Management actualizat (2021) al bazinelor/spațiilor hidrografice (2022-2027);*
82. *** (2020), Administraţia Naţională „Apele Române”, *Metodologie privind evaluarea costurilor programelor de măsuri pentru cel de-al treilea Plan de Management actualizat (2021) al bazinelor/spaților hidrografice (2022-2027);*
83. *** Administraţia Naţională „Apele Române”, *Instrucţiuni metodologice pentru identificarea corpurilor de apă modificate antropic pe baza testelor de desemnare;*

84. *** (2020), Administraţia Naţională „Apele Române”, *Metodologia privind evaluarea costurilor programelor de măsuri pentru Planul de Management actualizat al bazinelor/spaților hidrografice;*
85. *** (2021), Administraţia Naţională „Apele Române”, *Instrucţiuni metodologice privind stabilirea excepţiilor de la obiectivele de mediu ale Directivei Cadru în domeniul Apei (2000/60/EC);*
86. *** Administraţia Naţională „Apele Române”, *Instrucțiuni metodologice privind raportarea stării ecologice/potențialului ecologic al corpurilor de apă pentru draft-ul celui de-al 3-lea Plan de Management;*
87. *** Administraţia Naţională „Apele Române”, *Metodologie actualizată pentru evaluarea potențialului ecologic;*
88. *** Administraţia Naţională „Apele Române”, *Instrucțiuni metodologice privind raportarea excepțiilor de la obiectivele de mediu aplicabile corpurilor de apă care nu ating obiectivele de mediu aferente stării*;
89. *** Administraţia Naţională „Apele Române”, *Metodologia națională privind realizarea inventarului emisiilor, evacuărilor și pierderilor de substanțe prioritare în mediul acvatic, în conformitate cu cerințele directivei 2008/105/CE cu modificările ulterioare;*
90. *** (2021), JDS-Joint Danube Survey 4- *Supraveghere Comună a Dunării - Raport științific final*, Comisia Internațională pentru Protecția Fluviului Dunărea;
91. *** (2017), Planungsbüro Koenzen*, Raport de cercetare-Study for developing the Heavily Modified Water Bodies and Artificial Water Bodies classification and assessment system by linking the Prague method (implementation of measures to mitigate the impacts of hydromorphological pressures) and the method based on the ecological potential classes derived by establishing biological element values (Method A) - Case studies;*
92. *** (2018), Planungsbüro Koenzen, *Raport de cercetare-Validation of the ecological potential assessment system of the heavily modified water bodies and artificial water bodies according to the method based on the implementation of the mitigation measures for the impact generated by the hydromorphological pressures and the method based on the derivation of the biological element values;*
93. *** (2012-2013), *Ghidul privind Dezvoltarea Durabilă a Proiectelor Hidroenergetice în bazinul Dunării* (*„Guiding Principles on Sustainable Hydropower Development in the Danube Basin”),* Comisia Internațională pentru Protecția Fluviului Dunărea;
94. *** *Management Strategies and Mitigation Measures for the Inland Navigation Sector in Relation to Ecological Potential for Inland Waterways *Appendix A - Pressures and Impact Sheets,* Appendix B - Mitigation Measures and Management Strategies Sheets Waterways Ireland & Environment Agency & WFD TAG;
95. *** (2013), *Strategia Națională a României privind schimbările climatice 2013-2020, Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice;*
96. *** (2020), *Proiectul Strategia Energetică a României 2020-2030, cu perspectiva anului 2050,* Ministerul Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri;
97. *** (2019), *Strategia naţională de reabilitare şi extindere a infrastructurii de irigații din România,* Ministerul Agriculturii şi Dezvoltării Rurale;
98. *** (2010), *Strategia Naţională de Management al Riscului la Inundaţii pe termen mediu şi lung - prevenirea, protecţia şi diminuarea efectelor*;
99. *** Master Planuri Județene actualizate privind „*Extinderea şi reabilitarea infrastructurii de apă și apă uzată*”, 2014-2019;
100. *** (2016), *Planurile de Management al Riscului la Inundații aferent celor 11 Administrații Bazinale de Apă și Fluviului Dunărea de pe teritoriul României,* Ministerul Mediului,

Apelor și Pădurilor, Administrația Națională “Apele Române” și Institutul Național de Hidrologie și Gospodărirea Apelor;
101. *** (2011), *Strategia Naţională privind reducerea efectelor secetei, prevenirea şi combaterea degradării terenurilor şi deşertificării, pe termen scurt, mediu şi lung*;
102. *** Administrația Națională „Apele Române”, *Planuri de restricţii şi folosire a apei în perioade deficitare*;
103. *** Institutul de Cercetări pentru Pedologie şi Agrochimie, *Codul Bunelor Practici Agricole,* Bucureşti;
104. *** Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate, *Planuri de Management ale ariilor naturale protejate;*
105. *** (2019), *Raport național privind starea mediului*, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, Agenţia Naţională pentru Protecţia Mediului;
106. *** (2014), *Programul Operaţional Infrastructură Mare (POIM) 2014-2020,* Ministerul Fondurilor Europene;
107. *** (2021), *Programul Operaţional Dezvoltare Durabilă 2021-2027, Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene;*
108. *** (2021), *Planul Național de Relansare și Reziliență al României (PNRR) 2021-2026, Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene;*
109. *** (2014), *Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR) 2014-2020*, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale;
110. *** (2022), *Programul Național Strategic pentru PAC 2023-2027*, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale;
111. *** (2014), *Programul Operațional Regional (POR) 2014-2020*, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice;
112. *** (2021), *Programul Operațional Regional (POR) 2021-2027*, Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației;
113. *** (2021), Programul Operațional pentru Pescuit și Afaceri Maritime 2021-2027 (POPAM), Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale;
114. *** (2021), Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Direcția Generală Pescuit- Autoritatea de management pentru POPAM - *Programul pentru Acvacultură și Pescuit 2021-2027;*
115. *** (2014), *Planul de acţiuni pentru implementarea Strategiei Naţionale a Domeniului Pescăresc 2014-2020,* Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale;
116. *** (2021) Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale- Autoritatea de management pentru programul operațional pentru pescuit si afaceri maritime - S.C. ALMA GROUP RESEARCH S.R.L, *Raport de mediu pentru Programul pentru Acvacultură și Pescuit 2021-2027;*
117. *** (2021), *Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice* 2021-2030, Ministerul Economiei;
118. **** (2022) Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației - Planul de amenajare a spațiului maritim;*
119. *** (2013), *Master Planul “Protecția și reabilitarea zonei costiere”,* Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice, Administrația Națională “Apele Române” și Administrația Bazinală de Apă Dobrogea-Litoral;
120. *** Interreg-Danube Transnational Programme - Proiect MEASURES - *Managing and restoring aquatic EcologicAl corridors for migratory fiSh species in the danUbe RivEr baSin/MEASURES: Gestionarea și restabilirea bio-coridoarelor acvatice pentru speciile de pești migratori din bazinul Dunării (2018-2021);*

121. *** Proiect - *Managementul adecvat al speciilor invazive din România, în conformitate cu Regulamentul UE 1143/2014 referitor la prevenirea și gestionarea introducerii și răspândirii speciilor alogene invazive (2018-2022)* (https://invazive.ccmesi.ro/);
122. *** Proiect Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienţi, Ministerul Mediului, Apelor și Pădurilor, 2017-2022;
123. *** (2015), Institutul Naţional de Cercetare-Dezvoltare Marină "Grigore Antipa" - Constanţa - *"Evaluarea stării ecologice a corpurilor de apă pe baza fitoplanctonului, macroalgelor, angiospermelor (Elaborarea procedurii de evaluare a stării ecologice a corpurilor de apă tranzitorii și costiere pe baza elementelor biologice specifice în vederea finalizării exercițiului de intercalibrare la nivel european* - Raport final*)"*;
124. *** (2017), Institutul Naţional de Cercetare-Dezvoltare Marină „Grigore Antipa" - Constanţa Studiu privind actualizarea/elaborarea metodologiei de evaluare a stării ecologice/potențialului ecologic pentru corpurile de apă tranzitorii și costiere;
125. *** (2017), EPMC Consulting - *Studiu privind analiza prefezabilității lucrărilor pentru facilitarea migrării ihtiofaunei pentru baraje cu înălțimi mai mari de 15 m. Studii de caz*;
126. *** (2019), Institutul Naţional de Hidrologie şi Gospodărirea Apelor, *Studiu privind identificarea corpurilor de apă subterană la risc în România*;
127. *** (2013), Institutul Naţional de Hidrologie şi Gospodărirea Apelor, *Studiu privind actualizarea delimitării şi caracterizării corpurilor de apă subterană din România*;
128. *** (2016-2019), Institutul Naţional de Hidrologie şi Gospodărirea Apelor, *Studii pentru fundamentarea politicilor şi strategiilor naţionale în domeniul gestionării durabile a resurselor de apă - Studii pentru implementarea Directivei Cadru Apă 2000/60/EC*;
129. *** (2019), Institutul Național de Hidrologie și Gospodărirea Apelor, Tema A6, M.M.A.P. „*Finalizarea și publicarea Atlasului Secării râurilor din România"*, București;
130. *** (2017-2018), Institutul Naţional de Hidrologie şi Gospodărire a Apelor, *Studiu privind identificarea principalelor zone potențial deficitare din punct de vedere al resursei de apă, la nivel național, în regim actual și în perspectiva schimbărilor climatice*, București, 2014-2015;
131. *** (2015), Institutul Național de Hidrologie și Gospodărirea Apelor - „*Metodologie de determinare a indicatorilor hidromorfologici pentru cursurile de apă din România*", București;
132. *** (2021), Institutul Naţional de Hidrologie şi Gospodărire a Apelor, Tema C3, M.M.A.P., *Studiu suport pentru implementarea debitelor ecologice, în conformitate cu cerinţele Directivei Cadru a Apei, pentru o serie de baraje prioritare*;
133. *** Proiect „Întărirea capacității autorității publice centrale în domeniul apelor în scopul implementării etapelor a 2-a și a 3-a ale Ciclului II al Directivei Inundații - RO-FLOODS " cod SIPOCA 734 / cod MySMIS 130033, 2019-2021;
134. *** (2017), Institutul Național de Hidrologie și Gospodărirea Apelor - Analiză privind potențialul impact al sistemelor de irigații asupra resurselor de apă din punct de vedere cantitativ, ca rezultat al actualizării strategiei investițiilor în sectorul irigații prin evaluarea indicatorilor aferenți regimului hidrologic (conform metodologiilor de determinare a indicatorilor hidromorfologici), București;
135. *** (2020), Institutul Național de Hidrologie și Gospodărirea Apelor - *Studiu privind dezvoltarea Metodologiei de determinare a indicatorilor hidromorfologici pentru lacurile din România, în vederea caracterizării condițiilor morfologice ale lacurilor de acumulare,* București;
136. *** (2019), Institutul Național de Hidrologie și Gospodărirea Apelor - *Stabilirea indicatorilor hidromorfologici pentru corpurile de apă lacuri de acumulare și finalizarea Metodologiei de determinare a indicatorilor hidromorfologici pentru corpurile de apă râuri şi lacuri aferente fluviului Dunărea,* București;

137. *** (2018), Institutul Național de Hidrologie și Gospodărirea Apelor - *Adaptarea, testarea și validarea Metodologiei de determinare a indicatorilor hidromorfologici ai cursurilor de apă din România pentru corpurile de apă nepermanente,* București;
138. *** (2020), Institutul Național de Hidrologie și Gospodărirea Apelor - *Catalogul măsurilor de atenuare a impactului alterărilor hidromorfologice în concordanță cu prevederile Directivei Cadru Apă (2000/60/EC) şi eficiența acestora în planul stării ecologice;*
139. *** (2019), Institutul Național de Hidrologie și Gospodărirea Apelor, *Studii pentru implementarea Directivei 2007/60/CE privind evaluarea și Managementul Riscului la Inundații*;
140. *** (2016), Programul Național de Reabilitare a Infrastructurii Principale de Irigații din România, Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (ANIF);
141. *** (2015), Asociația Hidrogeologilor din România, *Studiu privind metodologia de analiză a interdependenței dintre corpurile de apă subterană și ecosistemele terestre cu identificarea ecosistemelor terestre direct dependente de apa subterană în conformitate cu prevederile Directivei Cadru Apă 2000/60/EC și Directivei 2006/118/EC*;
142. *** (2018), Asociația Hidrogeologilor din România, *Dezvoltarea metodologiei privind ecosistemele terestre dependente de corpurile de apă subterană și analiza interdepenenței acestora în conformitate cu prevederile Directivei Cadru Apă 2000/60/EC și Directivei 2006/118/EC privind protecția apelor subterane împotriva poluării și a deteriorării*;
143. *** Behrendt H., Venohr M. **-** MONERIS model - *Modelling Nutrient Emissions in River Systems*;
144. *** Bretotean M., Macaleţ R., Ţenu A., Tomescu G., Munteanu M. T., Radu E., Drăguşin D., Radu C. (2006), *Delimitarea şi caracterizarea corpurilor de apă subterană din România,* Rev. „Hidrotehnica", vol. 50, nr. 10, p. 33-39, Bucureşti;
145. *** Bretotean M., Macaleţ R., Ţenu A., Tomescu G., Munteanu M. T., Radu E., Radu C., Drăguşin D. (2006), *Corpurile de ape subterane transfrontaliere ale României*. Rev. Hidrogeologia, vol. 7, nr. 1, p. 16-21, Bucureşti;
146. *** Vădineanu A., Vădineanu R.S., Cristofor S., Adamescu M. C., Cazacu C., Postolache C., Rîşnoveanu G., Ignat G. - The 6th Symposium for European Freshwater Sciences - SINAIA 2009 - "*Scientific arguments for identification of the Lower Danube River System (LDRS) as "Heavily Modified Water Body" (HMWB);*
147. *** CARTEA ALBĂ Adaptarea la schimbările climatice: către un cadru de acțiune la nivel European, COM (2009) 147 final, Bruxelles, 01.4.2009;
148. *** E. Țuchiu, C. Boscornea „Planurile de Management ale bazinelor hidrografice în contextul schimbărilor climatice", Revista Hidrotehnica, 2020;
149. *** Proiect ADER 12.4.2: Cercetări și studii privind reabilitarea infrastructurii principale de irigații aparținând domeniului public al statului din suprafața de 823.000 ha viabile economic (2015-2018);
150. *** Administrația Națională „Apele Române" - *Balanța Apei - anii 2016-2018;*
151. *** Administraţia Naţională „Apele Române" - *Registrele zonelor protejate la nivel de bazine/spatii hidrografice 2020;*
152. *** Administraţia Naţională „Apele Române" - *Registrul național al zonelor protejate - Sinteza registrelor zonelor protejate la nivel de bazine/spații hidrografice 2020;*
153. *** Administraţia Naţională „Apele Române" – Sinteza calității apelor din România în perioada 2018-2020 (vol. I, vol. II);
154. *** Institutul Naţional de Statistică - *Anuarul Statistic al României 2016-2018;*
155. *** Banca Mondială, „Raport Diagnostic privind Apele din România", 2018;
156. *** www.ramsar.org;
157. *** http://cormoran.portiledefier.ro/;

158. *** http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm (*Proiecte LIFE pentru protecţia naturii);*
159. *** https://www.fonduri-structurale.ro/program-operational/5/programul-operational-infrastructura-mare/finantari-active (*Proiecte prin Programul Operaţional Infrastructură Mare - Axa Prioritară 4 - Protecţia mediului prin măsuri de conservare a biodiversităţii, monitorizarea calităţii aerului şi decontaminare a siturilor poluate istoric);*
160. *** http://efi-plus.boku.ac.at/software/index.php (Adresa web pentru rularea EFI +);
161. *** https://www.eea.europa.eu/themes/water/europes-seas-and-coasts/assessments/state-of-bathing-water (Country Report - Romania Bathing Water Quality 2020);
162. *** State of bathing waters in 2020 - European Environment Agency (europa.eu) Calitatea apelor de îmbăiere la nivel european în 2020 - hartă interactivă;
163. *** http://www.insse.ro;
164. *** https://www.anrsc.ro;
165. *** http://www.inpcp.ro/Proiectul Controlul Integrat al Poluării cu Nutrienți.

